

SIGILL : COLL : HARVARD : CANTAB : NOV : ANGL : 1650.
CHRISTO ET ECCLESIAE
BOUGHT WITH
THE INCOME FROM
THE GIFT OF
STEPHEN SALISBURY,
OF WORCESTER, MASS.
(Class of 1817).
Dec. 18, 1866.

ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΓΑΛΗΝΟΥ
ΑΠΑΝΤΑ.

CLAVDII GALENI
OPERA OMNIA.

EDITIONEM CVRAVIT
D. CAROLVS GOTTLOB KÜHN
PROFESSOR PHYSIOLOGIAE ET PATHOLOGIAE IN
LITERARVM VNIVERSITATE LIPSIENSI PVBLICVS
ORDINARIVS ETC.

TOM. XVIII. PARS I.

LIPSIAE
PROSTAT IN OFFICINA LIBRARIA CAR. CNOBLOCHII
1 8 2 9.

MEDICORVM GRAECORVM

OPERA

QVAE EXSTANT.

EDITIONEM CVRAVIT

D. CAROLVS GOTTLOB KÜHN

PROFESSOR PHYSIOLOGIAE ET PATHOLOGIAE IN LITERARVM VNIVERSITATE LIPSIENSI PVBLICVS ORDINARIVS ETC.

VOL. XVIII. PARS I.

CONTINENS

CLAVDII GALENI T. XVIII.

LIPSIAE

PROSTAT IN OFFICINA LIBRARIA CAR. CNOBLOCHII

1 8 2 9.

CONTENTA VOLUMINIS XVIII. PARTIS I.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟΥΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ.

Ed. Chart. IX. [245.] Ed. Bas. V. (300.)

α'.

[245] (300) *Ἐν τῇσι λειεντερίῃσιν ὀξυρεγμίη ἐπιγινομένη μὴ πρότερον γινομένη σημεῖον ἀγαθόν.*

Ἡ λειεντερία ταχεῖα διὰ τῆς κοιλίας καὶ τῶν ἐντέρων διέξοδός ἐστι τῶν ἐσθιομένων τε καὶ πινομένων, τοιούτων ὑποχωρούντων ὁποῖα κατεπόθη. συντομώτερον δ' ἄν τις

HIPPOCRATIS APHORISMI ET GALENI IN EOS COMMENTARII.

I.

In diuturnis lienteriis si ructus acidus qui prius non extitit oboriatur, signum bonum est.

Lienteria celer est per ventrem et intestina tum esculentorum tum potulentorum transitus, qua talia dejiciuntur, qualia devorata fuere. Quod si quis ipsam brevius

Ed. Chart. IX. [245. 246.] Ed. Baf. V. (300. 301.)

αὐτὴν ἀφοριζόμενος εἴ- [246] ποι στέρησιν πέψεως, οὔτε κατὰ χροιὰν οὔτε κατὰ σύστασιν ἢ ὀσμὴν ἢ ὅλως ἡντιναοῦν ποιότητα (301) γενομένης ἐν τῇ γαστρὶ μεταβολῆς σιτίων. ὠνομάσθη δὲ τὸ πάθος οὕτως ὑπονοησάντων τῶν πρώτως θεμένων τὴν προσηγορίαν αὐτῷ διὰ λειότητα γεγονέναι τῆς ἔνδον ἐπιφανείας τῶν ἐντέρων, δι᾽ ἣν οὐκέτι ἀντιλαμβάνεται τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν αὐταῖς, ὡς ἂν ὅτε κατὰ φύσιν εἶχε τῇ τραχύτητι κατεχόντων αὐτά. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα τῶν πρώτως ὀνομασάντων τὰ πράγματα δίκαιον ἐπαινεῖν, οὐ μὴν ἐπί γε ταῖς λειεντερίαις ἀποδέχομαι τοὺς ἄνδρας, ἀγνοήσαντας ὅτι τῆς γαστρὸς αὐτῆς ἔργον ἐστὶ περιπτύσσεσθαί τε τὰ σιτία ἔν τινι χρόνῳ, ὡς σφιγγούσης τε καὶ κατεχούσης αὐτὰ καὶ αὖθις ὠθεῖν κάτω καὶ ὡς ἡ κατὰ τὴν κύστιν γίνεται στραγγουρία, μὴ περιμενούσης ἀθροισθῆναι τὸ οὖρον, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἀποτριβομένης αὐτῆς ἢ ὡς δακνῶδες ἢ ὡς βαρῦνον, οὕτω δὴ καὶ κατὰ τὴν γαστέρα αἱ ταχεῖαι διέξοδοι.

definire velit, diceret coctionis privationem esse, nulla neque secundum consistentiam neque secundum colorem aut odorem aut nullam aliam omnino qualitatem in ventriculo ciborum mutatione facta. Ita vero morbus hic appellatus est existimantibus illis qui primum ipsi talem appellationem imposuerunt, propter interioris intestinorum superficiei laevitatem fieri, ob quam non amplius ipsa retineant in se contenta cibaria, sed celerrime praeterlabi sinant; quasi vero sua, quum secundum naturam se habebant, asperitate ipsa retinerent. Quum itaque in multis aliis eos laudandos aequum sit qui primum rebus imposuerunt nomina, in lienteria tamen eos viros minime probare possum, quum ipsius ventriculi munus esse ignoraverint, cibos circumplecti aut ipsos constringendo quodam tempore retinere rursusque deorsum propellere. Et rursus quemadmodum in vesica fit urinae stillicidium patienter non ferente urinam colligi, sed statim ut mordentem aut gravantem expellente, sic et in ventriculo cele-

Ed. Chart. IX. [248.] Ed. Bas. V. (301.)

αὗται γὰρ αἱ αἰτίαι κοιναὶ ἁπάσης εἰσὶν ἐκκρίσεως. ὡς εἴπερ οἱ πρῶτοι θέμενοι τοὔνομα τῷ πάθει λειεντερίαν ἠπίσταντο, τὴν μὲν περὶ τῆς λειότητος τῶν ἐντέρων ὑπόνοιαν οὐκ ἂν ἐπῄνεσαν, ἀντ' αὐτῆς δὲ τὴν ἀῤῥωστίαν τῆς γαστρὸς ὅλης καὶ τῶν ἐντέρων ᾐτιάσαντο δι' ἣν αἰτίαν βαρυνόμενα ταῦτα τὰ μόρια πρὸς τῶν καταποθέντων ὑποτρίβεται διὰ ταχέων αὐτά. δυνατὸν δέ ποτε καὶ διά τινας χυμοὺς δακνώδεις ἐπιπολῆς ἑλκωθέντων αὐτῶν γενέσθαι τὸ πάθος, εἰ καὶ μὴ μεγάλως πεπόνθοι τὰ τῆς δυνάμεως. ἀναγκαῖον γάρ ἐστι καὶ τότε διεξερχομένων τῶν σιτίων κινούμενα τὰ ἡλκωμένα προωθεῖν αὐτὰ κάτω καὶ πέμπειν ἀφ' ἑαυτῶν ὅτι τάχιστα. τούτου δὲ διὰ πάντων τῶν μορίων γενομένου τό τε τάχος ἀκολουθήσει τῆς διεξόδου καὶ τὸ μηδ' ἀρχήν τινα πέψεως εἰληφέναι. ἀλλὰ τῇ μὲν τοιαύτῃ λειεντερίᾳ δήξεώς τινος αἴσθησις ἔσται. τῇ δὲ δι' ἀῤῥωστίαν τῆς κατὰ γαστρὸς καὶ τὰ ἔντερα, χωρὶς ἁπάσης ἀνιαρᾶς αἰσθήσεως γίνεσθαι τὴν ὑποχώρησιν. ὑπάρχει δέ τι τοῦτο διά-

rea cibariarum transitus. Hi enim sunt omnium excretionum communes caussae; quas si illi scivissent qui primi huic affectui lienteriae nomen indiderunt, talem de ea intestinorum laevitate opinionem improbassent, ac ejus vice totius ventriculi et intestinorum imbecillitatem caussam statuissent, ob quam hae corporis partes cibis assumptis gravatae ipsos citissime propellunt. Potest etiam interdum quorundam humorum mordacitate et acrimonia in superficie exulceratis intestinis haec affectio accidere, etiamsi vires ipsorum non magnopere laborent. Tum enim necessarium fuerit, ut permeantibus cibis partes exulceratae dolorem inferant, atque ideo deorsum illos propellant et a se ipsis quam citissime omittant, quo per omnes partes facto tanta sequetur transitus celeritas, ut nullum fiet coctionis rudimentum. Verum tali lienteriae morsus cujusdam sensus inerit. In ea vero quae propter ventriculi et intestinorum imbecillitatem accidit, citra omnem doloris sensum fient dejectiones. Ceterum hoc non par-

Ed. Chart. IX. [246.] Ed. Baf. V. (301.)

φορον οὐ μικρὸν τῇ ἑτέρᾳ τῶν λειεντεριῶν. ἡ μὲν γὰρ ὑπὸ δριμέων χυμῶν ἐξεσμένης ἐπιπολῆς τῆς τε γαστρὸς ὅλης καὶ τῶν ἐντέρων γιγνομένη, εἰ μὲν ἡ κακοχυμία παύσαιτο, τάχιστα θεραπεύεται διὰ τῶν στυφόντων ἐδεσμάτων τε καὶ πομάτων, εἰ δ' ἐπὶ πλείονα παραμείνῃ χρόνον, εἰς δυσεντερίαν μεταπίπτει. ἡ δὲ δι' ἀῤῥωστίαν της καθεκτικῆς δυνάμεως ἐπὶ δυσκρασίᾳ μὲν πάντως ἐγγίνεται, ἤτοι δ' αὐτῶν ἐστι τῶν σωμάτων διάθεσις ἕξιν ἤδη τινὰ ἔχουσα δύσλυτον ἢ διὰ χυμόν τινα περιεχόμενον ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ τοῖς ἐντέροις, εἷς δὲ ἐκ τούτων τῶν χυμῶν ἐστι καὶ τὸ φλέγμα. διὸ καὶ ὀξεῖαι τοῖς κάμνουσιν ἐρυγαὶ συμβαίνουσιν, ἃς ὀξυρεγμίας ὀνομάζουσι, γινομένας καὶ χωρὶς φλέγματός τινος ἐπὶ ψυχροτέρᾳ γαστρί. καί τισί γε τῶν λειεντεριῶν, ὅσαι διὰ ψυχρότητα γίνονται, συνεισβάλλουσι μὲν ὀξυρεγμίαι, περιουσῶν δὲ παύονται. κατ' ἀρχὰς μὲν γὰρ ὀλίγον τινὰ χρόνον ἐν τῇ γαστρὶ μένει τὰ σιτία, προϊόντος δὲ καὶ ἐπαυξανομένου τοῦ πάθους οὐδὲ τοῦτον· ἐφ' οἷς μὲν οὐκ ὀλιγοχρόνιός ἐστιν ἡ μονὴ γίνεταί τις οἷον ἀρχὴ πέψεως καὶ

vum quoddam eft utrique lienteriarum difcrimen. Nam quae ab humorum fit acrimonia totius ventriculi et inteftinorum abrafa fuperficie, fiquidem humorum pravitas ceffaverit, adftringentibus tum eduliis tum potibus citiffime curatur. Si vero longiore tempore perfeveret, in dyfenteriam tranfit mutaturque. At quae propter retentricis facultatis imbecillitatem fit ab intemperie plane conciliatur, quae vel ipforum corporum difpofitio eft aliquem jam habitum folutu difficilem non fequuta vel quae propter humorem aliquem in ventriculo atque inteftinis contentum evenit, ex quibus humoribus unus eft pituita, qua aegrotantibus acidi ructus eveniunt, quas oxyregmias appellitant, etiam citra pituitae cujusdam conforitum ventriculo frigidiore obortas. Et fane cum quibusdam lienteriis ex frigiditate ortum ducentibus una invadunt acidi ructus, fed temporis progreffu ceffant. Nam per initia exiguo quodam tempore cibi in ventriculo retinentur; procedente autem atque aucto morbo, ne hoc qui-

διὰ τοῦτο ἀποτυχία. μεμαθήκαμεν δὲ τὰς διὰ ψυχρὰν αἰτίαν ἀποτυχίας τῆς πέψεως ὀξυρεγμίαν [247] ἐργαζομένας. ἐφ' οἷς δὲ οὐκ ἄρχεται πέττεσθαι τὰ σιτία τὴν ἀρχὴν, οὐδὲ μεταβολή τις αὐτῶν γίνεται κατὰ ποιότητα, ὥστε οὐδ' ὀξυρεγμίαι, πλὴν εἰ μὴ φλέγμα καὶ μάλιστα ὀξὺ πλεονάζοιτο κατὰ τὴν γαστέρα. διὰ τοῦτ' οὖν ὁ Ἱπποκράτης οὐχ ἁπλῶς εἶπε τὴν ὀξυρεγμίαν σημεῖον ἀγαθὸν εἶναι ταῖς λειεντερίαις, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐν ταῖς χρονίαις προσέθηκεν, ὡς ταῖς γε ἀρχομέναις, ὡς εἴρηται, συνεισβάλλει πολλάκις, εἶτα πρόσθεν οὐ γινομένη, φησίν. ὅσαι γὰρ ὑπὸ φλέγματος καταψύξαντος τὴν γαστέρα γίγνονται λειεντερίαι, σύνεστιν αὐταῖς ἡ ὀξυρεγμία διὰ παντὸς ὥς τι σύμπτωμα. ταῖς μὲν οὖν μήτε ἀρχομέναις ἔτι μήτε διὰ φλέγμα γινομέναις οὐ σύνεστιν ὀξυρεγμία, γιγνομένη δέ ποτε σημαίνει διαμένειν μὲν τοσοῦτον ἤδη χρόνον ἐν τῇ γαστρὶ τὴν τροφὴν ὡς ἀρχὴν μεταβολῆς λαμβάνειν, ἀγαμιμνήσκεσθαι δὲ τῶν

dem accidit. Ubi igitur in ventriculo brevis est cibi mora, tum quaedam fit coctionis inchoatio, proindeque ejusdem frustratio. Nos autem a frigida causa profectas coctionis frustrationes ructus acidos gignere didicimus. In quibus autem per initia cibi nullum subeunt coctionis rudimentum, nulla quoque fit ipsorum secundum qualitatem mutatio, ac proinde neque ructus acidus, nisi pituita eaque potissimum in ventriculo exuberet. Propterea Hippocrates in lienteriis acidum ructum bonum signum esse non absolute pronunciavit, verum primum in diuturnis addidit: nam quum incipientibus, ut dictum est, saepe simul acidi ructus oboriuntur, deinde qui prius, inquit, non extiterunt. Quae namque a pituita ventriculum refrigerante fiunt lienteriae, semper cum ipsis tanquam symptoma quoddam oxyregmia est. Cum illis igitur quae neque etiamnum incipiunt, neque a pituita procreantur, non sunt acidi ructus. Si quando vero fiant, tantum jam temporis cibum in ventriculo permanere, quoad mutationis principium consequantur et naturam suorum ope-

οἰκείων ἔργων τὴν φύσιν. ἐμοὶ μὲν ἱκανῶς, ὡς νομίζω, πεπλήρωται τὰ τῆς ἐξηγήσεως. εἰ δέ τις ἐπιστημονικῶς ἐκμαθεῖν βούλεται τὰ κεφάλαια τῶν εἰρημένων, ἐν μὲν τῇ τῶν φυσικῶν δυνάμεων πραγματείᾳ περὶ τῶν τῆς γαστρὸς ἔχει δυνάμεων ἀποδείξεις οὐκ ὀλίγας, ἐν δὲ ταῖς τῶν συμπτωμάτων αἰτίαις περὶ τῶν ταχέως ἀποκρινομένων ἁπάντων. ἐπεὶ δ' Ἐρασίστρατος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ κοιλίας κατεψεύσατό τε τῶν ἑαυτοῦ πρεσβυτέρων, ἐτάραξέ τε καὶ συνέχεε τὴν ἔννοιαν τῆς λειεντερίας, ἄμεινον εἶναί μοι δοκεῖ καὶ ταῦτα προσθεῖναι, καὶ πρῶτά γε αὐτὴν τὴν Ἐρασιστράτου παραγράψαι ῥῆσιν ἔχουσαν οὕτως· περὶ δὲ τῆς καλουμένης λειεντερίας ῥητέον. οἱ μὲν οὖν πρότερον ἰατροὶ εἰς τρία μέρη διῄρουν τὸ πάθος, λειεντερίαν, δυσεντερίαν, τεινεσμόν, καί τινες μὲν ἐν τοῖς ἐκκρινομένοις τὰς διαφορὰς τοῦ πάθους θεωροῦντες καὶ λέγοντες. ὅτε μὲν γὰρ αἱματώδη τε καὶ μυξώδη προχωροίη τὰ ἀπὸ τῆς κοιλίας, τότε μὲν δυσεντερίαν τὸ πάθος ἐκάλουν. εἰ δ' ἄπεπτα εἶεν τὰ διαχωρούμενα, μεμιγμένα δὲ τοῖς αἱματώδεσί τε καὶ μυξώδεσι, λειεν-

rum reminifci fignificabit. Atque mihi videor quae ad textus explicationem fpectant, ea fatis expleviffe. Si quis autem eorum quae dicta funt capita fcienter difcere velit, is in opere de naturalibus facultatibus et in libris de fymptomatum caufis omnium quae celeriter excernuntur explicatas caufas habet. Quoniam vero Erafiftratus fecundo de ventriculo fuperiorum medicorum auctoritatem ementitus eft ac de lienteria notionem turbavit confuditque, melius effe mihi vifum eft haec etiam fuperaddere, ac primum ipfius Erafiftrati textum ita fe habentem fubfcribere: *de lienteria vocata dicendum eft, fuperiores enim medici inteftinorum affectum in tres partes diviferunt, lienteriam, dyfenteriam et tenefmum. Atque ex his nonnulli in ipfis excretis morbis differentias fpectantes dicunt. Quum enim ex alvo et cruenta et mucofa prodeunt, tum hunc affectum dyfenteriam vocabant; fi vero quae excernuntur, cruda fuerint, fed cruentis et mucofis permixta lienteriam, quum vero biliofa fanguinolentis atque*

Ed. Chart. IX. [247.] Ed. Baf. V. (204.)

τερίων, ὅτε δὲ ὑπὲρ χολώδεα τοῖς αἱματώδεσι καὶ μυξώδεσι μεμιγμένα, τεινεσμὸν προσηγόρευον τὸ πάθος. ταυτὶ μὲν οὖν ὁ Ἐρασίστρατος εἶπεν, οὐκ οἶδα τί δόξαν αὐτῷ προσθεὶς τοῖς ἀπέπτοις διαχωρήμασιν αἱματώδη τε καὶ μυξώδη. τοῦτο γὰρ οὐδεὶς προσέθηκεν οὔτε τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν αὐτῷ γεγονότων χρόνων ἐπιφανεστάτων, οἷον Φυλότιμος, Ἡρόφιλος, Εὔδημος, οὔτε τῶν μετ' αὐτὸν γινομένων ἕως ἄχρι τῶν νεωτέρων χρόνων τῶν περὶ τὸν Ἀρχιγένην, οὐ μὴν οὐδ', ὡς αὐτὸς εἶπεν, οἱ πρότεροι ἰατροί, τουτέστιν ὅσοι πρεσβύτεροι τῶν Ἐρασιστράτου χρόνων. Διοκλῆς μὲν γὰρ ἐν τῷ περὶ πάθους αἰτίας θεραπείας βιβλίῳ ταῦτα γράφει· τὸ δὲ τρίτον γίνεται μὲν ὡς τὰ πολλὰ ἐκ δυσεντερίας, καλεῖται δὲ λειεντερία. ἕπεται δ' αὐτῇ καὶ διαχώρησις ὑγρὰ καὶ ἀφρίζουσα καὶ ὠμὴ καὶ πολλὴ καὶ ταχεῖα μετὰ τὸ πιεῖν καὶ φαγεῖν. Πραξαγόρας δ' ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν συμβαινόντων· τοῖς δὲ λειεντεριακοῖς, φησὶν, ἐπειδὴ ὄλισθον ἔχει τὸ ἔντερον καὶ οὐχ ἥκιστα τὸ περὶ τὴν νῆστιν, ἀνάγκη ταχέως φέρεσθαι τὰ ἀπὸ τῶν σιτίων διαχωρήματα. εἶθ' ἑξῆς ὅτι τοῖς ταχέως διεξερχομένοις ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀπέ-

mucosis permixta subeunt, tenesmum affectum appellabant. Haec igitur Erasistratus protulit, nescio qua ductus opinione crudis dejectionibus mucosa et cruenta addiderit. Hoc enim nullus apposuit, neque eorum qui iisdem temporibus claruerunt medici, quales Philotimus, Herophilus et Eudemus, neque eorum qui posteri adusque recentiores istos Archigenis sectatores extiterunt, sed nec quod ipse dicit medicorum superiorum, hoc est eorum qui ante Erasistrati seculum fuerunt, ullus affirmavit. Diocles siquidem in libro de causae morbi curatione haec scribit: *tertium morbi genus plerumque dysenteriam excipit, vocatur autem lienteria, quam sequitur humida, spumans, cruda, multa et cita ab adsumpto cibo ac potu dejectio.* Praxagoras autem secundo de signis adsidentibus inquit: *lientericis quia lubrica sunt intestina, inprimisque jejunum, cito ferri necessario ciborum dejectiones.* Praeterea

Ed. Chart. IX. [247. 248.] Ed. Baf. V. (801. 802.)

πτοις εἶναι παν- [248] τάπασιν, ὁ Πραξαγόρας γράφει· τὸ μὲν ἰδιαίτατον τοῦ πάθους ἐν τῇ ταχείᾳ διεξόδῳ τιθέμενος, τὸ δὲ μὴ πέπτεσθαι τῶν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθούντων τι ποιούμενος. οὐ γὰρ ὅτι παντάπασιν ἄπεπτα μένει τὰ σιτία, διὰ τοῦτ' ἐκκρίνεται ταχέως, ἀλλ' ὅτι ταχέως ἐκκρίνεται, διὰ τοῦτο οὐδ' ὅλως πέπτεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἰατρῶν τα- (302) χεῖαν διέξοδον ἀπέπτων παντάπασι τῶν σιτίων φαμὲν εἶναι τὴν λειεντερίαν. οὕτως δὲ περὶ αὐτῆς ἐοίκασι γινώσκειν καὶ ἄλλοι παλαιοί. ἐν μὲν γὰρ τῷ περὶ παθῶν Ἱπποκράτους, εἴτ' οὖν αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἐστὶ τὸ βιβλίον εἴτε Πολύβου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, ταυτὶ γέγραπται περὶ τῆς λειεντερίας· τὰ σιτία διαχωρέει ἄσηπτα, ὑγρὰ, ὀδύνην οὐ κινέει, λεπτύνεται δὲ τὸ σῶμα. δηλονότι παλαιά τις ἦν συνήθεια τούτοις τοῖς ἀνδράσιν ἄσηπτα καλεῖν ἅπερ ἡμεῖς ἄπεπτα λέγομεν. ἐν δὲ τῷ διαιτητικῷ τῷ ὑγιεινῷ, τῷ Ἱπποκράτει μὲν ἐπιγεγραμμένῳ καὶ αὐτῷ, τοῖς δ' ἀπο-

Praxagoras deinceps fcribit: *cibaria quae cito permeant, omnino cruda esse oportere;* qui maximam affectionis proprietatem in celeri dejectionum transitu ftatuit et quod cibi coctionis expertes permaneant, quiddam eorum efficit quae neceffario confequuntur. Non enim certe quia omnino crudi permanent, propterea cito dejiciuntur; fed quia confeftim excernuntur, nullam propterea coctionem fubeunt. Quamobrem tum nos, tum alii medici plerique lienteriam definimus citam esse ciborum nullam prorfus coctionem habentium pervafionem. Sed de ipfa veteres quoque medici fentire videntur: nam in libro Hippocratis de morbis, five ipfius fit Hippocratis liber five Polybi ejus difcipuli, haec de lienteria fcripta funt: *cibaria dejiciuntur imputrida, humida, dolorem non concitantia, corpus autem extenuatur.* Nimirum hifce viris fuit confuetudo jam olim recepta appellandi imputrida quae nos cruda et coctionis expertia vocamus. In libro quoque de victu falubri, qui et ipfe Hippocrati adfcribitur, licet qui

Ed. Chart. IX. [288.] Ed. Bas. V. (302.)

ξενοῦσιν αὐτὸ, τισὶ μὲν εἰς Φιλιστίωνα, τισὶ δ' εἰς Ἀρίστωνα, τισὶ δ' εἰς Φερεκύδην ἀναφέρουσι, γέγραπται ταυτί. πάσχουσι δέ τινες καὶ τοιαῦτα· διαχωρέει αὐτοῖς τὸ σιτίον ὑγρὸν ἄπεπτον, οὐ διὰ νόσημα, οἷον λειεντερίαν, οὐδὲ πόνον οὐδένα παρέχει. οὗτοι μὲν οὖν οἱ ἄνδρες ἅπαντες Ἐρασιστράτου πρεσβύτεροι, μυρίοι δ', ὡς ἔφην, ἄλλοι πάντες καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Ἐρασίστρατον ὕστεροι γεγονότες ὡσαύτως τοῖσδε περὶ τῆς λειεντερίας ἔγραψαν, ὥστ' οὐκ οἶδ' ὅ τι παθὼν Ἐρασίστρατος καταψεύδεται τῶν πρεσβυτέρων αἱματώδη καὶ μυξώδη τοῖς ἀπέπτοις μεμίχθαι λέγων ὑπολαμβάνειν αὐτοὺς ἐν ταῖς λειεντερίαις.

β'.

Οἷσι ῥῖνες ὑγρότεραι φύσει καὶ ἡ γονὴ ὑγροτέρη, ὑγιαίνουσι νοσηρότερον, οἷσι δὲ τἀναντία, ὑγιεινότερον.

---

adulterinum censent, nonnulli ad Aristonem, nonnulli ad Philistionem, quidam ad Pherecydem referant, haec scriptis patent: *Haec nonnulli patiuntur: cibus eis dejicitur humidus, non coctus, non propter morbum, verbi gratia, lienteriam, neque aliquem dolorem affert.* Hi quidem viri omnes Erasistrato sunt seniores, milleque alii, ut dixi, tum qui Erasistrati aetate floruerunt, tum qui post eum fuerunt, in eandem omnes sententiam de lienteria scripserunt. Quare quod Erasistrato in mentem venerit nescio, ut de majoribus mentiretur, dum in levitate intestinorum cruenta et mucosa cibis non coctis permisceri sententiam eorum esse praedicat.

II.

Quibus nares humidiores natura sunt et humidior genitura, ii morbosiore sunt valetudine; at quibus contraria sunt, salubriore.

Ed. Chart. IX. [248. 249.] Ed. Baf. V. (302.)

Ἐν μὲν ταῖς ξηροτέραις φύσει κράσεσιν οὐδὲν ὅλως ἔρρει διὰ τῶν ῥινῶν ἐξ ἐγκεφάλου περίττωμα σαφὲς οὐδ᾽ αἰσθητὸν, ὥσπερ οὐδὲ διὰ τοῦ δέρματος ἱδρὼς, ἀλλ᾽ ἡ καλουμένη πρὸς τῶν ἰατρῶν ἄδηλος διαπνοὴ τὰ λελεπτυσμένα τῶν περιττωμάτων ἀτμοειδῶς ἐκκενοῖ. ταῖς δ᾽ ὑγροτέραις φύσεσιν αἰσθητὰ γίνεται περιττώματα καὶ μάλιστα κατὰ τὸν ἐγκέφαλον, ὅτι φύσει ψυχρότερός ἐστι. ταῖς δ᾽ αὐταῖς ταύταις καὶ τὴν γονὴν, τουτέστι τὸ σπέρμα, γίνεσθαί φησιν ὑγροτέραν ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ξηροτέραις ἀναλισκομένης τῆς ὑδατώδους ὑ- [249] γρότητος, παχύτερόν τε καὶ ξηρότερόν ἐστι τὸ σπέρμα. τοὺς οὖν ὑγροτέρους, εἴτε οὖν μόνον τὸν ἐγκέφαλον εἴτε καὶ τὸ σύμπαν σῶμα τὴν ὑγιεινὴν διαγωγὴν οὐκ ἄμεμπτον ἔχειν συμβέβηκεν, ἀλλὰ κατάῤῥοις τε συνεχῶς ἐπὶ σμικραῖς αἰτίαις ἁλίσκεσθαι, κἂν δι᾽ ὑπερώας αὐτοῖς κάτω ῥέπῃ τὸ περίττωμα, κακοῦσθαι τὰ ὑποκείμενα φάρυγγα καὶ λάρυγγα καὶ τραχεῖαν ἀρτηρίαν καὶ πνεύμονα καὶ στόμαχον καὶ γαστέρα καὶ βῆχάς τε αὐτοῖς γίνεσθαι καὶ δυσπνοίας καὶ συνάγχας, ἀπεψίας τε καὶ διαῤῥοίας.

Siccioribus natura temperamentis nullum e cerebro per nares manifestum aut sensibile excrementum effluit, quemadmodum neque per cutem sudor, sed quae abdita medicis cutis perspiratio vocata extenuata excrementa vaporis instar evacuat. Humidioribus vero naturis sensibilia fiunt excrementa praesertimque cerebri, quod natura sit frigidius, his ipsis genituram, hoc est semen ipsum, humidiorem esse pronunciat, ut siccioribus aquosa humiditate exhausta tum crassius tum siccius semen est. Qui igitur sive solo cerebro sive universo corpore sunt humidiores, hi salubrem vitae statum ac illaesum habere nequeunt; verum continuo catarrhis leves ob causas corripiuntur. Quod si per palatum ipsis deorsum redundans humor feratur, subjectas partes male affici necesse est, fauces, guttur, asperam arteriam, pulmonem, stomachum et ventrem, tusses etiam ipsis oboriri, dyspnoeas, anginas,

ἐστι δ' ὅτε καὶ δυσεντερίας, ὅταν ἁλμυρώτερόν πως γένηται τὸ καταῤῥέον, ἀναγκαῖόν ἐστιν. εἴρηται δ' αὐτῷ κἀν τῷ περὶ ὑδάτων καὶ τόπων καὶ ἀέρων βιβλίῳ περὶ τούτων, ὥσπερ γε κἀν τοῖς περὶ νούσων τε καὶ παθῶν.

γ.

Ἐν τῇσι μακρῇσι δυσεντερίῃσιν αἱ ἀποσιτίαι κακὸν, καὶ ξὺν πυρετῷ κάκιον.

Αἱ δυσεντερίαι γίνονται μὲν ὑπὸ δριμέων χυμῶν, ἑλκώσεις δ' εἰσὶν ἐντέρων, ἐν ἀρχῇ μὲν ἐπιπολῆς ξυομένων, τῷ χρόνῳ δὲ βαθύτερα καὶ σηπεδονώδη τοὐπίπαν ἰσχόντων τὰ ἕλκη, καθ' ὃν μάλιστα χρόνον ἡ γαστὴρ αὐτοῖς συμπάσχουσα βλάπτεται περὶ τὰς πέψεις. ἐπανιούσης δ' ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἀνωτέρω τῆς κακώσεως, ἐπειδὰν καὶ τὸ στόμα συμπάθῃ τῆς κοιλίας, ἀπόσιτοι γίνονται, τουτέστιν ἀνόρεκτοι. γίνονται μὲν γὰρ ἐνίοτε καὶ κατ' ἀρχὰς ἀπόσιτοι διὰ τοὺς ῥέοντας ἰχῶρας ἐξ ἥπατος, ἐφ' ὧν ἔφαμεν ἐξύσθαι τὰ

cruditates, diarrhoeas, interdum etiam dyfenterias, quum deftillans humor falfior quodammodo fuerit. Porro de his ipfis egit libro de aëre, locis et aquis, quemadmodum et libris de morbis et affectibus.

III.

In longis dyfenteriis cibi faftidia malum et cum febre pejus denunciant.

Dyfenteriae exulcerationes funt inteftinorum ab acutis humoribus factae. Nam initio abraditur extima eorum fuperficies; deinde temporis fpatio profundiora et putria habent ulcera, quo maxime tempore ventriculi per confenfum affecti coctione laeduntur, qua noxa magis ac magis femper furfum evecta fimul ventriculi os eft affectum, cibos faftidiunt, hoc eft non appetunt. Nam per initia etiam interdum cibum averfantur propter defluentes ab hepate ichoras, a quibus inteftina abradi dicebamus,

ἔντερα καὶ μάλισθ᾽ ὅταν ὦσιν οὗτοι πικρόχολοι, μέρος γὰρ αὐτῶν ἐπιπολάζον ἀναφέρεται πρὸς τὸ στόμα τῆς γαστρός. κατὰ δὲ τὰς χρονίας δυσεντερίας, ὅταν ἐπιγένηται τοῦτο τὸ σύμπτωμα, νέκρωσιν ἤδη τινὰ σημαίνει γεγονέναι τῇ γαστρὶ κατὰ συμπάθειαν, ἐφ᾽ ᾗ τελέως ἀπολωλεκέναι ἀναγκαῖον τὸ εἰς τὴν ζωὴν ἔργον. εἰ δ᾽ ἅμα τῇ ἀνορεξίᾳ καὶ πυρετὸς ἐπιγένοιτο τῇ δυσεντερίᾳ, δυοῖν θάτερον, ἢ σηπεδών τις ἐστι περὶ τὰ ἕλκη, ἢ ἀξιόλογος φλεγμονή· καὶ οὕτως, ὡς εἴρηται, συμπασχούσης ὅλης αὐτῆς ἤδη τῆς γαστρὸς ὀλεθρίως ἔχουσιν οἱ κάμνοντες.

δ.

Τὰ περιμάδηρα ἕλκεα κακοήθεα.

[250] Ὅταν ἤτοι τὰς τρίχας ἐκπιπτούσας ἴδῃς τῶν περικειμένων τῷ ἕλκει χωρίων ἢ καὶ τὸ δέρμα λεπίδας ἐπιπολῆς ἀφιὲν, ἴσθι τοῖς οὕτως ἔχουσι μοχθηροὺς χυμοὺς ἐπιῤῥεῖν τῷ μέρει ἀκριβῶς ἀναβιβρώσκοντας τὸ ἕλκος. οὐ

si praefertim hi picrocholi fuerint: nam eorum pars fupernatans ad os ventriculi effertur. Longis vero dyfenteriis quum hoc fymptoma fupervenerit, quandam jam per confenfum ventriculo mortificationem adveniffe indicat, qua appetentiam aboleri prorfus neceffe eft opus ad vitam neceffarium. Si vero una cum inappetentia dyfenteriae febris acceſſerit, ex duabus altera, vel aliqua ulcerum putredo vel ingens inflammatio adeft, atque ita, ut dictum eft, toto per confenfum ventre affecto, perniciofe habent aegroti.

IV.

Circumglabra ulcera maligna funt.

Quum vel pilos a circumjectis ulceri regionibus defluere vel cutem fquamulas e fumma parte amittere videris, fcito qui ita fe habent, iis pravos humores in partem affluere, qui vehementer ulcus erodunt. Non enim

γὰρ δήπου τὰς μὲν ῥίζας τῶν τριχῶν διαφθείρειν δύναται, τὸ δ' ἡλκωμένον ἐᾶν κατεπουλοῦσθαι.

ε'.

Τῶν ὀδυνέων καὶ ἐν πλευρῇσι καὶ ἐν στήθεσι καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν, εἰ μέγα διαφέρουσι καταμαθητέον.

Καταμανθάνειν οὐ μόνον χρὴ τὸν ὀδυνώμενον τόπον ὁποῖός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέγεθος τῆς κατ' αὐτὸν ὀδύνης τηλίκον ἐστί. χρήσιμον οὖν τοῦτο πρός τε διάγνωσιν τοῦ πεπονθότος τόπου καὶ πρόγνωσιν τῶν γενησομένων περὶ τὸν κάμνοντα καὶ προσέτι τὴν τῆς θεραπείας εὕρεσιν ἐν τῇ γοῦν πλευρᾷ ὅταν ἄλγημα ᾖ μέγα, πρῶτον μὲν οὐκ ἀκίνδυνον, εἶτα καὶ θεραπείας δεήσεται πλείονος. εἰ μὲν εἰς κλεῖν ἡ ὀδύνη διατείνοι, φλεβοτομίας, εἰ δ' εἰς ὑποχόνδριον, καθάρσεως, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ περὶ διαίτης ὀξέων ἐδίδαξεν.

certe pilorum radices corrumpere queunt et ulceratum locum non prohibere cicatrice obduci.

V.

Dolores tum laterum tum pectoris ceterarumque partium an multum differant perdiſcendum.

Perdiſcere non modo oportet locum dolentem qualis ſit, ſed et in eo doloris magnitudinem quanta ſit. Haec autem tum ad loci affecti dignotionem, tum ad praenotionem eorum quae laboranti eventura ſunt tum praeterea ad curationis inventionem confert. Quum ergo in latere magnus dolor fuerit, primum is eſſe non poteſt, quin membrana coſtas ſuccingens vocata patiatur; ſecundo non vacat periculo; deinde majore etiam indiget curatione. Nam ſi ad claviculam dolor porrigatur, venae ſectione utendum erit; ſi vero ad hypochondrium, purgatione, quemadmodum in libro de victu acutorum ipſe docuit.

εἰ μέντοι μέτριον εἴη τὸ ἄλγημα καὶ προσέτι μηδὲ νυγματῶδες, οἷόν περ ἦν κατὰ τὸν ὑπεζωκότα, μήτε διατεῖνον πρὸς ὑποχόνδριον ἢ κλεῖν, ἐγχωρεῖ καὶ τῶν σαρκωδῶν μορίων ἐπὶ ταῖς πλευραῖς πεπονθότων αὐτὸ γίνεσθαι καὶ διὰ τοῦτο μήτε κινδυνῶδες εἶναι μήτε μεγάλου δεῖσθαι βοηθήματος. οὕτω δὲ καὶ καθ' ἕκαστον τῶν ἄλλων μορίων ἐπισκεπτέον ἐστὶ τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης, οἷον ἐπὶ νεφρῶν, εἰ τύχοι, τοῦ σαρκώδους μὲν αὐτῶν φλεγμαίνοντος, ἔσται βαρεῖα ἡ ὀδύνη, καθάπερ αὐτὸς ἐν ἐπιδημίαις εἶπε, τὴν οἷον βάρους τινὸς ἐγκειμένου κατὰ τὸ χωρίον αἴσθησιν ἐπάγουσαν οὕτως ὀνομάσας, τῶν δ' ἄλλων μερῶν τῶν κατὰ τοὺς νεφροὺς παθόντων ὀξεῖα ἡ ὀδύνη. λέγω δ' ἄλλα μέρη τόν τε περιέχοντα χιτῶνα τούτων καὶ τὴν ἔνδον κοιλίαν καὶ τὰς εἰς αὐτὴν περαινούσης (303) ἀρτηρίας τε καὶ φλέβας καὶ προσέτι τὰς ἐκφύσεις τῶν οὐρητήρων. οὕτως δ' ἔχει κἀπὶ τοῦ ἥπατος, αὐτοῦ μὲν τοῦ σαρκώδους φλεγμαίνοντος ὀδύνη γίνεται βαρεῖα, [251] τοῦ δὲ περικειμένου χιτῶνος ἢ τῶν ἀγγείων ὀξεῖα, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς ὀξείας ἔνδειξιν φέρει τὸ μᾶλ-

Si vero mediocris dolor extiterit et praeterea minime punctorius, qualis in membrana erat fuccingente, neque ad claviculam aut hypochondrium pertingat, tum ipfum carnofis coftarum partibus affectis fieri contingit, atque ideo neque effe periculofum, neque magno auxilio indigere. Sic et in fingulis aliis partibus doloris magnitudo confideranda eft, veluti in renibus, fi forte carnofa eorum pars inflammationem fubeat, dolor gravis erit, quemadmodum ipfe in epidemiis tradidit, ita eum dolorem appellans, qui veluti ponderis cujusdam affecto loco incumbentis fenfum invehit. Aliis vero renum partibus affectis acutus dolor cruciabit. Alias dico partes tunicam renes obtegentem, internum ventriculum ,et in hunc definentes tum arterias tum venas, ac praeterea ureterum exortus. Sic etiam in jecore fe res habet, parte fiquidem ejus carnofa inflammata dolor gravis oritur, obtegente vero tunica aut vafis inflammatis acutus. Atque ipfius doloris acuti indicium affert major minorve efficien-

λον καὶ ἧττον τοῦ ποιοῦντος αἰτίου. χολώδης μὲν γὰρ καὶ δριμὺς χυμὸς ἐπιτείνει τὴν ὀδύνην, οὕτω δὲ καὶ φυσῶδες πνεῦμα διέξοδον οὐκ ἔχον, ἐκλύει δὲ ὁ φλεγματώδης· οὐ μόνον δὲ ποιότητός τινος μέγεθος ὀδύνης ἔνδειξίν τινα ἡμῖν δίδωσιν, ἀλλὰ καὶ ποσότητος. ἐπιτείνεται γὰρ ἑκάστου τῶν δηλουμένων ἐργαζομένων αἰτίων ἡ ἐνέργεια τῆς οὐσίας αὐξανομένης. εἰ μὲν οὖν τὸ μέγεθος ἑκάστης ὀδύνης ἀξιῶν ἐπισκέψασθαι τοῦτον ἔγραψε τὸν ἀφορισμὸν Ἱπποκράτης, αὐτάρκως ἐξήγημαι τὴν χρείαν αὐτοῦ· εἰ δ' οὐ μόνον τὴν κατὰ μέγεθος διὰ τῶν ὀδυνῶν ἐπισκέπτεσθαί φησι δεῖν, ἀλλ' ἔτι γενικώτερον καὶ οἷον καθολικώτερον ἐνδείκνυται, συμβουλεύων ἁπάσας τὰς ἀξιολόγους ἐν ταῖς ὀδύναις ἐπισκέπτεσθαι διαφορὰς, ἔτι μείζονα χρείαν ἐξ αὐτοῦ καρπωσόμεθα. γενήσεται γὰρ ὁ λόγος τοιοῦτος, οὐχ ἁπλῶς χρὴ σκοπεῖσθαι τὴν ὀδύνην τῶν μορίων, οὐδ' ἡγεῖσθαι τὴν αὐτὴν ἐπὶ παντὸς εἶναι διάθεσιν· οἷον εἰ ἔμπροσθεν μὲν Δίων, νυνὶ δὲ Θέων ἀλγεῖ πλευρὰν, ὑπολαμβάνειν ὡσαύτως ἔχειν αὐτοὺς,

tis caufae magnitudo. Biliofus fiquidem et acris humor dolorem intendit, ficut et fpiritus flatulentus exitum non habens, remittit pituitofus. Non folum autem qualitatis cujusdam magnitudo nobis aliquam dat doloris fignificationem, fed etiam quantitatis: intenditur enim cujusvis caufae efficientis actio aucta ejus fubftantia. Si itaque Hippocrates quia doloris magnitudinem confiderandam effe vellet, hunc aphorifmum fcripfit, fatis ipfius ufum expofuimus: fi vero non ratione magnitudinis dumtaxat dolorum differentias fpectandas effe pronunciat, fed generalius etiamnum quiddam ac veluti univerfalius indicat, qui omnes effatu dignas dolorum differentias animadvertendas effe confulit, multo etiam majorem ex ipfo utilitatis fructum percepturi fumus. Erit enim oratio hujusmodi: non fimpliciter partium dolorem confiderare oportet, neque eandem effe in omnibus affectionem arbitrari oportere, ut fi exempli gratia antea quidem Dioni, poftea vero Theoni latus doluerit, non eodem modo utrumque fe ha-

ἀλλὰ καταμαθητέον εἴτε μεγάλα διαφέρουσιν ἀλλήλων εἴτε παραπλήσιοί πως εἰσι. γίνεται δὲ τοῦτο ἐκ δυοῖν καταφανὲς, ἰδέας τε τῆς ὀδύνης καὶ σφοδρότητος· ἰδέας μὲν εἰ νυγματώδης ἢ τονώδης ἢ ναρκώδης ἢ μετὰ βάρους ἐμφάσεως ἢ οἱονεὶ κεντοῦντός τινος ἢ διαβιβρώσκοντος ἢ διηνεκοῦς ἢ διάλειμμα ἔχοντας ἢ ὁμαλοῦ ἢ ἀνωμάλου τινός. κατὰ δὲ τὰς σφοδρότητας τοὺς μᾶλλόν τε καὶ ἧττον σκοπεῖν, ὅπερ ὀλίγον ἔμπροσθεν ἡ κατὰ μέγεθος ἐν ταῖς ὀδύναις ὠνομάζετο διαφορά. σύνηθες γάρ ἐστι τοῖς ἰατροῖς καταχρωμένοις τὸ σφοδρότερον ἅπαν ὀνομάζειν μεῖζον, εἰ καὶ μὴ ποσὸν, ἀλλὰ καὶ ποιὸν ὑπάρχει. τὸν μὲν γὰρ πυρετὸν οὐδὲ παύονται μέγαν ἢ μικρὸν ἢ μέτριον ἅπαντες ὀνομάζοντες, ἐν θερμασίᾳ τὴν ὕπαρξιν ἔχοντα. θαυμαστὸν οὖν οὐδὲν, εἰ καὶ τὸν σφοδρότερον πόνον μείζονα προσαγορεύουσιν. ἔτι δὲ μᾶλλον οὐδὲν θαυμαστόν ἐστιν ὅσα κεχώρισται ταῖς ἰδέαις ἀλλήλων μέγα διαφέρειν αὐτὰ λέγειν, οἷον τὸν μετὰ

bere exiſtimandum; ſed num multum inter ſe dolore differant an quodammodo exiſtant ſimiles cognoſcendum. Id vero ex duobus ſit perſpicuum, doloris tum ſpecie tum vehementia. Ex ſpecie quidem, ſi punctorius, ſi tenſivus aut torpidus aut phantaſia gravis aut tanquam lancinans aut erodens aut pertundens aut continuus aut cum intermiſſione aut aequabilis aut inaequabilis. Ex vehementia etiam qui vehementior remiſſiorve ſit ſpectare oportet, quae paulo ſupra ſecundum magnitudinem in doloribus dicebatur differentia. Conſuetum enim erat medicis vocabulo abutentibus quidquid vehementius eſt majus nominare, etiam ſi id non quantum, ſed quale exiſtat. Febrem enim quae ſuam habet in calore eſſentiam, magnam aut parvam aut mediocrem omnes nominare non ceſſant. Quare mirum non eſt ſi dolorem etiam vehementiorem majorem vocitent. Imo vero magis admiratione dignum non eſt, ſi quae ſpeciebus ſeparata ſunt, ea inter ſe multum differre dicantur; veluti ſi dolorem qui ponderis cujusdam phantaſiam refert, ab eo qui lan-

βάρους ἐμφάσεως πόνον, τοῦ μετὰ τοῦ τιτρώσκεσθαι δοκεῖν ἤ τι τῶν ἄλλων πάσχειν τῶν προειρημένων.

ϛʹ.

Τὰ νεφριτικὰ καὶ ἄλγεα κατὰ τὴν κύστιν ἀλγήματα ἐργωδῶς ὑγιάζεται τοῖσι πρεσβύτῃσιν.

[252] Τοῖς γέρουσι μόγις ὑγιάζεσθαί φησι, τουτέστι μετὰ πολλῆς πραγματείας καὶ χρόνου μακροῦ, τὰ κατὰ νεφροὺς καὶ κύστιν, ὅτι δὴ τοὔργον αὐτῶν ἄπαυστόν ἐστιν, ἡσυχίας δὲ δεῖ τοῖς ὁτιοῦν μέλλουσι θεραπευθήσεσθαι, καὶ ὅτι περίττωμα δι᾽ αὐτῶν κενοῦται δριμὺ παροξύνειν ἐπιτήδειον, εἴθ᾽ ἕλκος εἴτε φλεγμονή τις ἐν αὐτοῖς εἴθ᾽ ὁτιοῦν ἄλλο συσταίη πάθημα. πολὺ δὲ δὴ μᾶλλον τῶν πρεσβυτῶν σωμάτων ἐργωδῶς ὑγιάζεται τὰ κατὰ τὴν κύστιν, ὅτι καὶ τἄλλα σύμπαντα νοσήματα καὶ μάλισθ᾽ ὅσα ἢ χρόνια, τὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἔφη προσθεὶς συναποθνήσκειν.

cinare et pertundere partem, qui aliud quidpiam ex iis quae ſupra dicta ſunt facere videtur, diverſum eſſe dixeris.

VI.

Renum et veſicae affectiones ac dolores ſenibus operoſe ſanantur.

Affectus renum et veſicae ſenibus vix ſanari pronunciat, hoc eſt multo negotio ac longo tempore. Quod certe earum partium actio irrequieta ſit; quiete autem opus eſt quodcunque ſanari debeat, quodque excrementum, quod per eos vacuatur, acre ſit, quod irritandi, ſive ulceris, ſive inflammationis, ſive alterius cujuspiam affectionis in ipſis conſiſtentis vim habet. Multo vero difficilius ſanantur in ſenibus veſicae affectus; quoniam alii etiam morbi omnes, praecipue longi in ipſis vix medelam admittunt: tales enim ſenes uſque ad mortem comitari ſupra dixit.

Τὰ ἀλγήματα τὰ κατὰ τὴν κοιλίην γινόμενα τὰ μὲν μετέωρα κουφότατα, τὰ δὲ μὴ μετέωρα ἰσχυρότερα.

Μετέωρα νῦν ἀκουστέον οὐ κατὰ τὸ μῆκος τοῦ σώματος, ἀλλὰ κατὰ τὸ βάθος. ὁρίζει δὲ ταῦτα ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν γαστέρα χωρίων τὸ περιτόναιον· ὥσθ' ὅσα μὲν ἐν τοῖς ἐπικειμένοις αὐτῷ γίνεται κέκληνται μετέωρα. τὰ δ' ἐν τοῖς ὑποκειμένοις, τουτέστιν ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐντέροις καὶ τῇ γαστρὶ καὶ τοῖς ἐν τῷ βάθει, ταῦτα λέγει μὴ μετέωρα. πρόδηλον δ' ὅτι τὰ τοιαῦτα καλῶς κέκληκεν ἰσχυρότερα.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γενόμενα ἕλκεα ἐν τῷ σώματι οὐ ῥηϊδίως ὑγιάζεται.

Ἐδίδαξεν αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ἑλκῶν οὐ πρότερον ἐπουλούμενα τὰ ἕλκη, πρὶν ἀκριβῶς ξηρανθῆναι. τοῦτο δ' οὐ ῥᾴ-

VII.

Qui dolores in ventre concitantur, sublimes quidem leviores, non sublimes vero vehementiores.

Sublimes nunc secundum corporis longitudinem, sed profunditatem intelligendi sunt. Hos autem circumscribit in ventris regione peritonaeum, ita ut qui in partibus huic elatioribus fiunt, sublimes vocentur, qui vero partibus huic subjacentibus, hoc est intestinis ipsis atque ventriculo et alio corpore consistunt, non sublimes dicantur. Porro liquet ejusmodi dolores vehementiores Hippocratem merito vocasse.

VIII.

Orta hydropicis in corpore ulcera non facile sanantur.

Docuit ipse libro de ulceribus non prius ad cicatricem ulcera perduci quam plane exsiccata sint. Hoc au-

διον ἐπὶ τῶν ὑδρωπικῶν ἐργάζεσθαι διὰ τὴν ἀμετρίαν τῆς ὑγρότητος.

θ'.

[253] *Τὰ πλατέα ἐξανθήματα οὐ πάνυ τι κνησμώδεα.*

Καθάπερ τῶν φυμάτων ἁπάντων διττή τίς ἐστιν ἡ διαφορὰ, τῶν μὲν ἀνατεινομένων εἰς ὀξὺ καὶ ὑψηλῶν γινομένων, τῶν δ' ἐκτεινομένων μὲν ἐπὶ πλέονα τόπον, οὐ μὴν εἰς ὕψος αἰρομένων, οὕτως καὶ τῶν ἐξανθημάτων ἔνια μὲν ὑψηλὰ γίνεται, τινὰ δὲ πλατέα· τὰ μὲν οὖν ὑψηλότερα φύματα καὶ ἐξανθήματα θερμότερος ἐργάζεται χυμὸς, τὰ δὲ ταπεινότερα ψυχρότερος, ὥστε διὰ διττὴν τὴν αἰτίαν οὐ πάνυ τι κνησμώδεα γίνεται τὰ πλατέα· διαπνεῖται γὰρ εἰς πλάτος ἐκτεταμένα καὶ τὸν ἐργαζόμενον αὐτὰ χυμὸν ἧττον ἔχει δριμύν.

---

tem in hydropicis ob humiditatis immoderationem non facile fieri.

IX.

Latae pustulae raro pruriginosae.

Quemadmodum tuberculorum omnium duplex est differentia: quaedam enim in acutum fastigiantur et sublimia extenduntur, non tamen in altum attolluntur: sic et pustularum nonnullae sublimes acuminantur, nonnullae humiles latae fiunt. Elatiora autem tubercula sublimioresque pustulas calidior humor procreat, humiliora vero frigidior. Quare ob duplicem causam latae pustulae non admodum pruriunt: cutis enim perspiratu in latitudinem exhalant extensae et efficientem ipsas humorem minus acrem obtinent.

Ed. Chart. IX. [253.] Ed. Baf. V. (808.)

Κεφαλὴν πονέοντι περιωδυνέοντι πῦον ἢ ὕδωρ ἢ αἷμα ῥυὲν κατὰ τὰς ῥῖνας ἢ κατὰ τὰ ὦτα ἢ κατὰ τὸ στόμα λύει τὸ νόσημα.

Πολλὰ καὶ ἄλλα οὕτω δέδεικται λέγων ὁ Ἱπποκράτης, ἐφ' ὧν ἐὰν μὴ προσέχῃ τις τὸν νοῦν, δοκεῖ μόνον εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτοῦ θεραπευτικὸν τοῦ πάθους, ἄλλο δὲ οὐδέν. ὁ δὲ οὐ τοῦτο μόνον φησὶν, ἀλλ' ἁπλῶς ὅτι πῦον ἢ ὕδωρ ῥυὲν ἤτοι διὰ τῶν ὤτων ἢ τῶν ῥινῶν λύει τὸ νόσημα. καὶ εἴ γε οὕτως ἀντιστρέψας εἰρήκει, καθάπερ ἐγὼ νῦν, ἀνέγκλητος ἂν ἦν ὁ λόγος. ἐπειδὰν ἤτοι διὰ φλεγμονὴν ἢ ὑγρῶν ἀπέπτων πλῆθος ἠθροισμένον ἐν τῇ κεφαλῇ τὴν ὀδύνην συμβαίνῃ γίνεσθαι, τηνικαῦτα τῆς φλεγμονῆς διαπυησάσης ἢ τῆς ὑγρότητος ἐκκριθείσης λύσιν γίνεσθαι τῆς ὀδύνης. ἐὰν δὲ διὰ πνεῦμα φυσῶδες ἢ αἵματος πλῆθος ἢ

X.

Capite dolenti ac vehementer laboranti pus aut aqua aut fanguis per nares vel os vel aures effluens morbum folvit.

Plura et alia fic Hippocratem pronunciare demonftravimus, quibus nifi quis animum advertat, videatur quod ab ipfo dicitur folum et unicum effe affectionis propofitae remedium, aliud vero nullum. Verum ipfe non hoc duntaxat effe dicit, fed fimpliciter, quod pus vel aqua per aures aut nares effluens morbum folvit. Quod fi inverfo ordine dixiffet, quemadmodum ego nunc *feci*, oratio reprehenfione vacaffet. Quum vel propter inflammationem vel humorum crudorum multitudinem in capite acervatam fieri dolorem contigerit, tunc inflammatione fuppurata aut excreto humore morbi fiet folutio. Si vero propter flatulentum fpiritum aut fanguinis copiam

δάκνουσαν χολὴν ἢ ὅλως κατὰ δυσκρασίαν ἡ ὀδύνη γίνεται, δι' ἄλλων ἰαθήσεται.

ια'.

[254] *Τοῖσι μελαγχολικοῖσι καὶ τοῖσι νεφριτικοῖσιν αἱμοῤῥοΐδες ἐπιγινόμεναι ἀγαθόν.*

Οὐ τῷ τῆς κενώσεως μόνον λόγῳ αἱμοῤῥοΐδες ἰῶνται τὰ τοιαῦτα τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ποιότης τοῦ κενουμένου. παχὺ γὰρ εἰώθασιν αἱ τοιαῦται κενοῦν αἷμα μεστὸν τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ, παραπλησίαν ἔχοντος ἐν αἵματι δύναμιν, οἵαν περ ἐν τοῖς οἴνοις ἡ τρύξ, ὥστ' οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ μελαγχολίαν καὶ νεφρῖτιν ἰᾶσθαι διὰ τῶν αἱμοῤῥοΐδων, ἐκκενοῦν πεφυκυιῶν τὴν οἷον ἰλὺν τοῦ αἵματος.

ιβ'.

(304) *Αἱμοῤῥοΐδας ἰηθέντι χρονίας, ἢν μὴ μία διαφυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι ἢ φθίσιν.*

aut bilem mordacem aut denique ob intemperiem dolor acciderit, per alia remedia ſanabitur.

XI.

Melancholicis et nephriticis ſuccedentes haemorrhoides bonum.

Non vacuationis ratione ſolum, ſed ipſa etiam humoris vacuandi qualitate ejusmodi affectus haemorrhoides ſanant. Hae namque craſſum ſanguinem profundere ſolent humoris melancholici plenum, talem in ſanguine vim obtinentis, qualem in vinis faex habet. Quare nihil mirum et melancholiam et nephritim per haemorrhoides curari, utpote quae ſanguinis veluti faecem vacuare ſoleant.

XII.

Diuturnas haemorrhoides curanti, niſi una ſervata ſit, hydropem aut tabem ſuccedere.

Τὰς αἱμοῤῥοΐδας ἀδύνατον γενέσθαι χωρὶς τοῦ διὰ πλῆθός τε καὶ πάχος αἵματος ἀναστομωθῆναί τινας φλέβας, ἀποτιθεμένου τοῦ ἥπατος εἰς αὐτὰς ἰλυῶδές τε καὶ μελαγχολικὸν αἷμα. ἐὰν οὖν ἀποκλείσῃ τις αὐτὸ τῆς ἐντεῦθεν φορᾶς, ἅμα μὲν σκιῤῥῶδες ἐργάζεται τὸ ἧπαρ, ἅμα δὲ καὶ τῷ πλήθει καὶ τῷ πάχει βαρυνόμενον ἀποσβέννυσι τὴν ἐν αὐτῷ θερμασίαν, ὁμοίου τοῦ συμβαίνοντος ὄντος τῷ κατὰ τὰς ἐκτὸς φλόγας, ὑφ' ὧν πολλάκις ξύλα πολλὰ σωρευθέντα πνίγει τε καὶ σβέννυσι τὸ πῦρ. εἴπερ οὖν ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμασίας γεννᾶται τὸ αἷμα, πρόδηλον ὡς οὐκέτι γεννηθήσεται σβεννυμένης αὐτῆς· ὁ δὲ ὕδερος ἀποτυχίᾳ τῆς αἱματώσεως γίνεται. ἐὰν δέ ποτε δυνηθῇ τὸ ἧπαρ ἀπώσασθαι τὸ πλῆθος ἐπὶ τὰς ἐν τῷ πνεύμονι φλέβας, ἀγγείου ῥαγέντος ἐνταῦθα φθινώδεις γίνονται. εἰκότως οὖν συμβουλεύει κἂν μίαν φυλάττειν αἱμοῤῥοΐδα, ὡς διὰ ταύτης ἐκκενοῦσθαι τὴν ἰλυώδη κακοχυμίαν τοῦ ἥπατος καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν ἐμελέτησε χρόνῳ πλείονι διὰ τούτων ἐκκρίνειν αὐτὰς φλεβῶν.

Haemorrhoides citari eſt impoſſibile, quin propter ſanguinis multitudinem et craſſitudinem venarum ora quaedam aperiantur, jecore in ipſas faeculentum et melancholicum ſanguinem deponente. Si quis igitur ipſi viam praecluſerit, tum ſcirrhoſum ipſum effecerit, tum multitudine et craſſitie gravatum calorem in ipſo extinxerit, quum quid ſimile acciderit, quale flammis externis in quibus multa ligna ignem ſuffocant atque extinguunt. Itaque ſi a nativo calore generetur ſanguis, conſtat ipſo extincto non amplius procreatum iri. At vero hyderus procreationis ſanguinis fruſtratione oboritur. Quodſi quandoque jecur plenitudinem in pulmonis venas protendere queat, vaſe hic rupto tabidi fiunt. Ratione igitur unam ſaltem haemorrhoidem ſervandam eſſe conſuluit, ut per hanc faeculenta jecoris cacochyma vacuetur, praeſertim quibus longo tempore per hujusmodi venas excerni conſuevit.

ιγ'.

[255] Ὑπὸ λυγμοῦ ἐχομένῳ πταρμοὶ ἐπιγενόμενοι λύουσι τὸν λυγμόν.

Καθάπερ αὐτὸς εἶπεν ὑπὸ πληρώσεώς τε καὶ κενώσεως γίνεσθαι τὸν σπασμόν, οὕτω καὶ τὸν λυγμόν. ὅταν οὖν ὑπὸ πληρώσεως γένηται, τὰ πλεῖστα δὲ οὕτω συνίσταται, βιαίας δεῖται κενώσεως, ἵν' ὥσπερ μοχλευθέντα τὰ κατὰ τούτων ὑγρὰ διαπτυχθῇ τε καὶ κενωθῇ. τοῦτο δὲ ὁ πταρμὸς ἐργάζεται· τοὺς δὲ ἐπὶ κενώσει λυγμοὺς σπανίως ἐπιγινομένους οὐκ ἰᾶται πταρμός. ὅτι δ' ἐπὶ πληρώσει συνεχῶς γίνεται λυγμὸς, ὁρᾶται κἀπὶ τῶν παιδίων λυζόντων πολλάκις, ὅταν ὑπερπλησθῇ. καὶ τὸ κρύος δὲ καὶ ψύξις τῷ δυσδιάπνευστα ἐργάζεσθαι πάντα τὰ νευρώδη σώματα τὴν πλήρωσιν αὐτῶν ἀποτελεῖ καὶ διὰ τοῦτο λύζουσιν ἐπ' αὐτῶν.

XIII.

Singultu laboranti sternutamenta succedentia singultum solvunt.

Quemadmodum auctor convulsionem tum a plenitudine, tum vacuatione fieri docebat, ita quoque singultum accidere. Quum igitur a plenitudine, nam plerumque ita creatur, violento opus est motu, ut tanquam vecte quaedam remotae humiditates ipsum efficientes persleniur vacuenturque. Hoc autem sternutatio efficit. Qui vero ob inanitionem raro fiunt singultus, eos non sanat sternutamentum. Quod autem ob plenitudinem singultus frequentes oboriatur, in pueris etiam conspicitur, qui quum se supra modum repleverint, crebro singultiunt. Frigus et perfrigeratio nervosa corpora omnia aegre perspirabilia reddunt, quorum repletionem efficiunt proindeque singultus ipsis accidit.

ιδ΄.

Ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένῳ τοῦ κατὰ τὰς φλέβας ἐν τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος λύσις.

Ἓν καὶ τοῦτό ἐστι παράδειγμα τῶν αὐτομάτων γινομένων ἐπ᾽ ὠφελείᾳ κενώσεων· αὐτομάτων δηλονότι λεγομένων οὐ τῶν χωρὶς αἰτίας, ἀλλὰ χωρὶς τῆς ἐξ ἡμῶν αἰτίας. ὅταν γὰρ δόντων ὑδραγωγὸν φάρμακον ἡ τοιαύτη κένωσις γένηται, οὐκέτ᾽ αὐτὴν ὀνομάζομεν αὐτόματον.

ιε΄.

Ὑπὸ διαῤῥοίης ἐχομένῳ μακρῆς ἀπ᾽ αὐτομάτου ἔμετος ἐπιγινόμενος λύει τὴν διάῤῥοιαν.

[256] Ἓν καὶ τοῦτό ἐστιν ὡσαύτως παράδειγμα τῶν καλῶν ὑπὸ τῆς φύσεως γινομένων, ὃ χρὴ μιμεῖσθαι τὸν ἰατρόν. ἡ δὲ ὠφέλεια τῷ τῆς ἀντισπάσεως λόγῳ.

XIV.

Hydrope laboranti si aqua ex venis in ventrem fluxerit, morbi fit solutio.

Hoc etiam unum est exemplum vacuationum quae sponte et utiliter oboriuntur. Spontaneas autem dicimus non quae sine causa, sed sine opera nostra fiunt. Si namque dato medicamento aquas ducente talis facta fuerit vacuatio, non amplius spontaneam appellamus.

XV.

Longo alvi profluvio laboranti spontanea succedens vomitio alvi profluvium solvit.

Hoc quoque similiter exemplum est eorum quae praeclare a natura geruntur, quod medicum imitari oportet. Ejus autem utilitas revulsionis ratione aestimatur.

ιστ'.

Ὑπὸ πλευρίτιδος ἢ ὑπὸ περιπνευμονίης ἐχομένῳ διαῤῥοίη ἐπιγινομένη κακόν.

Τοῖς πάσχουσι μορίοις οὐχ ἁπλῶς ἕτερα συμπάσχειν πέφυκεν, ἀλλ' ὅταν ἐν ἰσχυρῷ γίνωνται πάθει. κατὰ τοῦτ' οὖν καὶ τῷ ἥπατι παθόντι λυγμὸς μὲν ἐπιγίνεται, στομάχου συμπαθόντος, βὴξ δὲ καὶ δύσπνοια τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. οὕτω γοῦν καὶ τοῖς ἀναπνευστικοῖς ὀργάνοις μεγάλως κακοπραγοῦσι τὸ ἧπαρ συμπάσχει, καὶ τοῦτό γε σαφῶς ἐνεδείξατο καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης οὐχ ἁπλῶς εἰπὼν ὑπὸ πλευρίτιδος ἢ περιπνευμονίας ἐκταραχθεῖσαν τὴν κοιλίαν κακὸν εἶναι σημεῖον, ἀλλὰ προσθεὶς τῷ ἐχομένῳ, ὡσεὶ κατεχομένῳ καὶ βιαζομένῳ τῷ κάμνοντι πρὸς τῶν τοιούτων παθῶν, εἰρήκει τὴν διάῤῥοιαν ἐπιγινομένην κακὸν εἶναι σημεῖον, ἐπειδὴ τοῖς οὕτως ἔχουσι διάῤῥοια γίνεται, μήθ' ἕλκειν ἔτι καλῶς εἰς ἑαυτὸ τὴν τροφὴν δυναμένου τοῦ

XVI.

Pleuritide aut peripneumonia affecto diarrhoea fuccedens malum.

Partibus affectis aliae non fimpliciter confentire confueverunt, fed quum vehementi affectu detinentur. Hac itaque ratione et jecore graviter patiente fingultus quidem fupervenit per confenfum affecto ftomacho, tuffis autem et fpirandi difficultas per confenfum affectis fpirabilibus inftrumentis. Sic fane et fpirabilibus organis magnopere affectis hepar compatitur, hocque ipfum manifefte oftendit ipfe Hippocrates, quum non fimpliciter dixit: *in pleuritide aut peripneumonia turbatam et folutam alvum malum effe fignum*; fed adjecit, *affecto*, ac fi detento et talibus morbis vexato laboranti diceret diarrhoeam fupervenientem fignum effe malum, quoniam his ita affectis alvi profluvium oboritur, quum jecur non amplius ad fe

Ed. Chart. IX. [256. 257.] Ed. Baf. V. (304.)

ἥπατος μήθ᾽ αἱματοῦν, ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ τῆς κοιλίας διαφθειρούσης αὐτήν. ἐπὶ μέντοι μετρίᾳ πλευρίτιδί τε καὶ περιπνευμονίᾳ διάῤῥοια ἐπιγινομένη δύναταί ποτε τῷ λόγῳ τῆς κενώσεως ὠφελῆσαι καὶ μᾶλλον ὅταν φαίνηται τὰ τῆς πέψεως σημεῖα τοῖς πάθεσι παρόντα καὶ οὔτε φόβος ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ἀκινδύνως. κοινῇ δ᾽ ἐπὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσα κατὰ τὸν αὐτὸν λέγεται τρόπον, ἐκείνου μεμνῆσθαι προσήκει, τοῦ διὰ μηδὲν ἄλλο πρόσκαιρόν τε καὶ πρόδηλον ἐπιγεγονέναι τὸ σύμπτωμα. καθάπερ γε καὶ νῦν τὴν διάῤῥοιαν ἐξ ἐδέσματός τινος ἢ πόματος, ἀλλὰ τῷ λόγῳ τοῦ νοσήματος. ὅσα γὰρ δι᾽ ἄλλο τι καὶ μὴ διὰ τὸ νόσημα γέγονεν, οὐ δύναται σημαίνειν αὐτοῦ τὸ ἦθος εἴ γε συνῆφθαι χρὴ κατά τι τὸ σημεῖον τῷ δηλουμένῳ πρὸ αὐτοῦ.

ιζ'.

[257] Ὀφθαλμιῶντα ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι ἀγαθόν.

attrahere alimentum, neque probe in fanguinem convertere valeat et ventriculus etiam interdum ipfum corrumpat. Moderatae tamen pleuritidi et peripneumoniae fupervenienś alvi folutio poteft aliquando vacuationis ratio prodeffe multoque magis poftquam coctionis figna morbis ineffe apparuerint, neque metus adeft, fed morbus periculo vacat. Communiter autem in his et aliis omnibus quae eodem modo efferuntur, exceptionis hujus meminiffe decet, dum modo nulla alia extemporali et manifefta occafione acciderit ejusmodi fymptoma, veluti fi nunc diarrhoea ex cibo aut potu aliquo fit orta, fed morbi ratione intervenerit. Nam quae alia ex caufa et non vi morbi eveniunt, ipfius mortem fignificare nequeunt, fignum fiquidem in aliquo cum re fignificata conjunctum effe oportet.

XVII.

Ophthalmia laborantem diarrhoea corripi bonum.

Ed. Chart. IX. [257.] Ed. Bas. V. (304.)

Οὐχ ὡς σημεῖον τοῦτο τῶν ὀφθαλμιώντων ἀγαθὸν, ἀλλ' ὡς αἴτιον παρ' αὐτοῦ εἴρηται, διὰ τὸ τὴν πλεονεξίαν τῶν χυμῶν ἐκκενοῦν τε ἅμα καὶ ἀντισπᾷν κάτω. ἔστι δ' αὐτῷ καὶ τοῦτο παράδειγμα ἓν τῶν αὐτομάτως ἐπ' ὠφελείᾳ κενουμένων, ἃ χρὴ τὸν ἰατρὸν μιμεῖσθαι, ἀμέλει καὶ ποιοῦσιν οὕτω πάντες ἐν ὀφθαλμίαις, τὴν γαστέρα διά τε κλυστήρων καὶ καθάρσεων ὑπάγοντες.

κη'.

Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον ἢ καρδίην ἢ φρένας ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν ἢ κοιλίην ἢ ἧπαρ θανατῶδες.

Τὸ θανατῶδες ὄνομα πολλάκις εἴρηται ἔν ἄλλοις τε καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο τὸ βιβλίον, ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης τεθνηξομένων, πολλάκις δὲ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. διὸ καὶ νῦν ἄδηλόν ἐστιν εἴτε πάντως ἀποφαίνεται θάνατον ἕπεσθαι ταῖς τῶν εἰρημένων μορίων διακοπαῖς, εἴτ' ἐπί τινων ἐγχω-

Hoc non tanquam bonum ophthalmia laborantibus signum, sed ut causa ab eo pronunciatur, quod humorum redundantia simul vacuetur et ad inferiora revellatur. Quod unum ipsi quoque exemplum est eorum quae sponte et utiliter vacuantur et quae medicum imitari oportet; nimirum ita omnes faciunt qui in ophthalmiis alvum tum clysteribus tum purgationibus subducunt.

XVIII.

Cui praecisa vesica fuerit aut cerebrum aut cor aut septum transversum aut tenue quoddam intestinum aut ventriculus aut jecur, letale est.

Nomen letale tum aliis in libris tum hoc ipso saepe de iis qui ex necessitate interituri sunt, saepe etiam de iis qui plerumque, protulit. Quare nunc abditum est, utrum dictarum partium praecisiones omnino mortem sequi velit innuere, an in quibusdam raro hominem servari

ρεῖ σωθῆναι σπανίως τὸν ἄνθρωπον. ὅτι μὲν οὖν ἡ τῆς καρδίας τρῶσις ἐπιφέρει θάνατον ἐξ ἀνάγκης ἕν τι τῶν ὁμολογουμένων ἐστὶν, οὐ μὴν ἐπί γε τῶν ἄλλων ὁμολόγηται πᾶσα τρῶσις ἄφυκτον ἔχειν τὸν θάνατον, ἀλλ' ἡ μεγάλη τε καὶ μέχρι πάθους, ὅπερ εἰκὸς ἐστι σημαίνεσθαι πρὸς τῆς διακοπέντι φωνῆς, ἵνα ὅ τε τῆς κύστεως χιτὼν ὅλως διακοπῇ μέχρι τῆς ἐντὸς εὐρυχωρίας, ἕκαστόν τε τῶν ἄλλων. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς κύστεως ὡμολόγηται τὸ μὴ συμφύεσθαι τὴν τοιαύτην τρῶσιν, ὥσπερ γε καὶ τοῦ νευρώδους (305) τῶν φρενῶν καὶ τῶν λεπτῶν ἐντέρων. ἐπὶ δὲ τῆς κοιλίας ἀμφισβη- [258] τεῖται. τινὲς γὰρ σεσῶσθαί φασιν ἐπ' αὐτῇ σπανίως τοὺς τρωθέντας. ἥπατος δὲ οὐ μόνον τρῶσιν βαθεῖαν ἐπὶ τῶν λοβῶν γινομένην θεραπεύεσθαί φασιν, ἀλλὰ καὶ λοβὸν ἀποτμηθέντα. ἴσμεν δ' ὅτι κἂν τῷ περὶ τῶν ὀλεθρίων τραυμάτων ἔνια τῶν εἰρημένων ἐπιχειρεῖ θεραπεύειν ὁ γράψας τὸ βιβλίον. τό γε μὴν ἀκόλλητον μένειν τὴν διακοπὴν αὐτῶν, ἐπὶ μὲν τῆς καρδίας τε καὶ τοῦ διαφράγματος ἐκ τῆς διηνεκοῦς τῶν μορίων γίνεται

contingat. Quod itaque cordis vulnus mortem necessario afferat ex his quae ab omnibus conceduntur unum est; non tamen ab aliis concessum est quodcunque vulnus mortem invehere, sed quod magnum atque profundum est, quod consentaneum est per dictionem *praecisa* significari: ut tota vesicae tunica divisa ad internam usque capacitatem pertusa atque aliorum unumquodque similiter divisum intelligatur. In vesica siquidem concessum est tale vulnus non coalescere, ut nec in parte etiam septi transversi nervosa ac tenuibus intestinis. De ventriculo vero dubitatur. Quosdam enim in eo vulneratos dicunt, aliquando, sed raro fuisse sanatos. At vero non vulnus solum in jecoris fibris acceptum, sed fibram etiam abscissam sanatam fuisse proferunt. Scimus autem libro de vulneribus exitiosis inscripto, ex his quaedam ejus libri auctorem curare aggredi. Quod vero earum partium diacope inglutinata maneat, in corde quidem ac septo transverso fit

Ed. Chart. IX. [258.] Ed. Baf. V. (305.)

κινήσεως, ἐπὶ δὲ τῆς κύστεως ὅτι νευρώδης καὶ λεπτὴ καὶ ἄναιμος. ἀμέλει καὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς ὁρῶμεν ὁσημέραι θεραπευόμενον ἐν ταῖς λιθοτομίαις, ἐπειδὴ σαρκώδης ἐστί. τὸ δ' ἧπαρ αἱμοῤῥαγικὰς ἔχει τὰς τρώσεις, καὶ διὰ τοῦτο ἀποθνήσκειν φθάνουσιν οἱ τρωθέντες οὕτως, πρὶν αὐτὰ κολληθῆναι. τὸ δ' οὕτως εἶπον, ἵνα καὶ φλέψ τις διακοπῇ, διὰ τοῦτ' οὖν οὔτε οἱ τὰς ἐπιπολῆς αὐτοῦ τρώσεις ἰᾶσθαι λέγοντες οὔτε οἱ τοὺς λοβοὺς ἀφῃρηκέναι δοκοῦσιν ἀληθεύειν. ἐγκέφαλον δὲ τρωθέντα πολλάκις εἴδομεν ἰαθέντα καὶ ἅπαξ ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἰωνίαν Σμύρνῃ, ἔτι γε τοῦ διδασκάλου Πέλοπος ζῶντος, ἐπ' ἀξιολόγῳ τῇ τρώσει. τουτὶ μὲν οὖν τῶν πάνυ σπανίων ἐστὶν, ἀληθὲς δὲ τὸ τὰς μεγάλας τρώσεις οἵας περ ἔοικεν ὁ Ἱπποκράτης ὀνομάζειν διακοπὰς ἐπιφέρειν θάνατον. αἵ γε μὴν ἄχρι τινὸς τῶν ἐν αὐτῷ κοιλιῶν τρώσεις ὁμολογοῦνται πᾶσι θάνατον ἐπιφέρειν. ἡ δὲ τῶν λεπτῶν ἐντέρων φύσις καὶ μᾶλλόν γε ἡ τῆς κοιλίας οὐκ ὀλίγον μετέχει τῆς σαρκώδους οὐσίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιπολῆς

ob perpetuum eorum motum; in vefica vero quia nervofa, tenuis et exfanguis exiftit. Nam ipfam cervicem, quod carnofa fit, in calculorum extractione quotidie fanari confpicimus. Hepar vero fauciatum vulnerationes habet haemorrhoicas atque idcirco prius moriuntur qui ita vulnerati funt quam vulnera conglutinari queant. Hoc autem ita dixi ut perfectam venam etiam effe intelligatur. Ea re igitur nec qui minime fuperficiaria jecoris vulnera fe curaffe, nec qui ejus lobos abftuliffe proferunt, veritatem proferre videntur. Vulneratum autem cerebrum faepe fanatum vidimus femelque Smyrnae Joniae, vivente adhuc praeceptore Pelope, ex infigni vulnere. At id ex iis eft quae rariffime eveniunt, verum autem eft magnas vulnerationes, quales Hippocrates difcopas appellare videtur, mortem afferre; quae tamen adusque aliquem ventriculum cerebri vulnera penetrant, interitum invehere concedunt omnes. Tenuium autem inteftinorum et ventriculi magis natura carnofae fubftantiae non parum par-

μὲν τρωθέντα κολλᾶται πολλάκις, ἄλλα δὲ διακοπέντα μέχρι τῆς ἔσω κοιλίας ἐν τῷ σπανιωτάτῳ. οὐ τοῦτο δέ μοι δοκεῖ διὰ τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι φάρμακον ἐπιθεῖναι, καθάπερ τοῖς ἔξω τραύμασιν οὐ δυνάμεθα. διὸ καὶ διὰ τῶν καταπινομένων ἐπιχειρεῖ θεραπεύειν τὴν κοιλίαν ὁ περὶ τῶν ὀλεθρίων τραυμάτων γράψας, εἴτ' αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης εἴτ' ἄλλος τις ἕτερος.

ιθ'.

Ἐπὴν διακοπῇ ὀστέον ἢ χόνδρος ἢ νεῦρον ἢ γνάθου τὸ λεπτὸν ἢ ἀκροποσθίη, οὔτε αὔξεται οὔτε συμφύεται.

Αὔξεσθαι μὲν γὰρ λέγει τὸ γεννᾶσθαί τινα ἑτέραν οὐσίαν τοιαύτην, οἵα τοῦ διακοπέντος ἐστὶν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν κοίλων ἑλκῶν ὁρᾶται σὰρξ βλαστάνουσα, συμφύεσθαι δὲ ὅταν τοῦ διακοπέντος σώματος τὰ χείλη κολληθῇ. τὸ μὲν οὖν μὴ γεννᾶσθαι χόνδρον ἢ ὀστοῦν [259] ὡμολόγηται,

ticipat, atque ideo ſumma parte vulnerata ſaepius agglutinantur; tota vero perſecta ad eorum cavitatem uſque rariſſime. Hoc autem mea quidem ſententia propter eorum ſubſtantiam accidere non videtur, ſed quia medicamentum ipſis internis, ut externis vulneribus imponere non poſſumus. Quapropter per aſſumpta vulneratum ventriculum auctor libri de vulneribus exitioſis inſcripti, ſive Hippocrates is fuerit ſive alius quispiam, curare aggreditur.

XIX.

Quum os perſectum fuerit aut cartilago aut nervus aut tenuis genae particula aut praeputium, neque augeſcit, neque coaleſcit.

Augeri vocat aliquam hujusmodi alteram procreari ſubſtantiam, qualis eſt perfectae partis, quemadmodum in cavis ulceribus caro ſuccreſcere conſpicitur; coaleſcere autem quum diſciſſi corporis labra conglutinantur. Jam vero quod neque cartilago neque os generentur conceſſa

Ed. Chart. IX. [259.] Ed. Baſ. V. (305.)

περὶ δὲ τοῦ μὴ κολλᾶσθαί τινες ἀμφισβητοῦσιν, ἐναργῶς γὰρ ὁρᾶσθαί φασι τὰ καταγνύμενα τῶν ὀστῶν κολλώμενα. πεπλάνηνται δ' οἱ τοιοῦτοι καὶ διδάξειεν ἄν τις αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζώων, ὅσα κατάξαντά τι μόριον ἐπωρώθη. ταῦτα γὰρ εἴτε τις ζῶντα εἴτε τεθνεῶτα βούλοιτο σκοπεῖν ἀνατεμὼν εὑρήσει σαφῶς ὑπὸ τοῦ πώρου καθάπερ ὑπὸ δεσμοῦ τινος ἐν κύκλῳ περιγραφέντος ἐσφιγμένα τὰ κεχωρισμένα μόρια τῶν ὀστέων, ἅπερ εἰ ἀποξέσειεν, ἀκόλλητον ὄψεται τὸ βάθος τοῦ κατάγματος. οὕτω δὲ καὶ περὶ τῶν εἰρημένων ἀμφισβητοῦσί τινες, οἱ μὲν αὐξάνεσθαι λέγοντες, οὐ μὴν συμφύεσθαι, τινὲς δὲ ἐν τῷ σπανίῳ καὶ συμφύεσθαι. τοῦ μὲν οὖν αὐξηθῆναι τὰ κατὰ διάβρωσιν ἡλκωμένα δεῖται, καὶ οὐδένα τεθέαμαι τῶν οὕτω παθόντων μὴ σαρκωθέντα, τοῦ κολληθῆναι δὲ τὰ διῃρημένα καὶ οὐ τὰ διακεκομμένα. διαφέρει γὰρ ἀλλήλων ταῦτα· τῶν διακεκομμένων ἐς τὸ πέρας ἐχόντων διήκουσαν τὴν διαίρεσιν, ἅπερ ἔφη νῦν ὁ Ἱπποκράτης μὴ συμφύεσθαι, οὐ μόνον ὅτι νευρώδη τέ ἐστι καὶ λεπτὰ, ἀλλ' ὅτι καὶ τοιούτων αὐτῶν

res eſt; an vero conglutinentur, nonnulli dubitant: nam perſpicue conſpici proferunt oſſa perfracta conglutinari; ſed hi aberrant idque doceri poſſunt in brutis animalibus, quorum pars quaedam fracta callum contraxit. Haec enim ſi quis viva aut mortua diſſectione velit inſpicere, manifeſto partes oſſium ſeparatas callo tanquam vinculo circumſcripto conſtrictas eſſe comperiet: quas ſi abraſerit, fracturae profundum non conglutinatum conſpicietur. Sic autem et commemoratis ſententiis ambigunt, nonnulli augeri affirmantes, non tamen coaleſcere; quidam vero coaleſcere, ſed raro. Quae itaque per eroſionem ulcerata ſunt, augeri poſtulant; etiam nullum vidi ita affectorum, cui caro non regenerata ſit; conglutinari autem deſiderant quae diviſa et non perfecta ſunt. Haec enim inter ſe differunt, quia perfecta diviſionem ſortiuntur ad extremum uſque pervadentem, quae hunc Hippocrates coaleſcere non profert, non ob id tantum quod nervoſa ſint

όντων, ἀφίστανται τὰ χείλη τῆς τρώσεως ἀλλήλων οὐκ ὀλίγον.

κ'.

Ἢν ἐς τὴν κοιλίην αἷμα ἐκχυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐκπυηθῆναι.

Τινὲς μὲν χωρὶς ἄρθρου γράφουσιν, ἢν ἐς κοιλίην αἷμα ἐκχυθῇ, βουλόμενοι πᾶσαν δηλοῦσθαι κοιλότητα. μαρτυρεῖ γ' αὐτοῖς ἡ τοῦ παρὰ φύσιν προσθήκη, τοιοῦτόν τι δι' αὐτῆς ἐνδεικνυμένου τοῦ Ἱπποκράτους· ἐὰν ἐκχυθῇ ποτε τῆς οἰκείας κοιλότητος τὸ αἷμα καὶ εἰς ἑτέραν κοιλότητα ἡντιναοῦν ἀφίκηται, μένειν αἵματι τούτῳ παντάπασιν ἀμήχανον. οὕτω γοῦν καὶ κατὰ τὰς φλεγμονὰς καὶ τὰς ἐκχυμώσεις ὀνομαζομένας φαίνεται γιγνόμενον. ἐπὶ μὲν τῶν φλεγμονῶν κατὰ μικρὰ διασπειρομένου τοῦ αἵματος εἰς τὰς λόγῳ θεωρητὰς ἐν ταῖς μυσὶ κοιλότητας, ἐπὶ δὲ τῶν ἐκχυμώσεων εἰς τὰς περικειμένας χώρας τοῖς ἀγγείοις ἐκχεομένου,

et tenuia, fed vulneris labra a fe invicem non parum diftent.

XX.

Si fanguis in uterum praeter naturam effufus fuerit, eum fuppurari neceffe eft.

Quidam fine articulo: *fi in ventrem effufus fuerit fanguis*, fcribunt, omnem volentes cavitatem fignificari ipfisque teftimonio eft, *praeter naturam* additum, per quam adjectionem tale quid oftendit Hippocrates. Si quando fanguis a proprio conceptaculo in aliam quamcunque cavitatem pervenerit, ut hic fanguis permaneat, omnino perarduum eft. Sic igitur et in phlegmonis et in fuggillationibus appellatis fieri confpicitur: in phlegmonis quidem per minimas partes difperfo fanguine in eas mufculorum cavitates quas fola ratione fpeculamur; fuggillationibus vero affufo in fpatia et vafa circumjacentia fanguine,

Ed. Chart. IX. [259. 260.] [Ed. Bas. V. (305.)]

τὸ δ' ἐκπυηθῆναι κακῶς εἴρηται, μιᾶς μεταβολῆς ὄνομα ὑπάρχον. διὸ καί τινες εἰς τὸ γενικώτερον αὐτὸ μεταλαμβάνουσιν εἰς τὸ φθαρῆναι, τοῦτο σημαίνεσθαι λέγοντες ὑπ' αὐτοῦ. καὶ γὰρ οὕτω φαίνεται γιγνόμενον ὡς μὴ διαμένειν αἷμα τὸ τῆς κατὰ φύσιν χώρας ἐκπεσόν, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἐκπυΐσκεσθαι, ποτὲ δὲ μελαίνεσθαι, ποτὲ δὲ θρομβοῦσθαι, καὶ μάλισθ' ὅταν εἰς μεγάλην κοιλότητα ἐκπέσῃ παρὰ φύσιν.

κα'.

[260] *Τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπιγινομένων τῆς μανίης λύσις.*

Ἐνταῦθα μανίαν τὴν κυρίως μελαγχολίαν καλεῖ, οὐχὶ τὴν ἀπὸ χολῆς. κιρσὸς γάρ ἐστιν ἀνεύρεσις τῶν φλεβῶν τῶν ἐν τοῖς μηροῖς καὶ σκέλεσιν ἀπὸ παχέος καὶ μελαγχολικοῦ γενόμενος αἵματος, ὥστε ὠθούσης τῆς φύσεως εἰς ἀκυρώτερα μόρια τοὺς τὴν μανίαν ἐργαζομένους χυμοὺς

Porro suppurari dictum est, quum nomen sit unius in sanguine factae mutationis; quare nonnulli ipsum ad generalius, hoc est ad omnem sanguinis corruptelam transferunt idque ab ipso dicunt significari. Sic etenim fieri videtur sanguinem non permanere, quum e suo naturali loco exciderit, sed aliquando suppurari, aliquando nigrescere, aliquando in grumos concrescere, ac praesertim quum in magnam capacitatem praeter naturam exciderit.

XXI.

Insanientibus si varices aut haemorrhoides accesserint, insaniae solutio.

Hic insaniam proprie melancholiam vocat, non a bile furorem. Varix autem est venarum quae in femoribus et cruribus habentur, a crasso et melancholico sanguine facta dilatatio. Natura namque humores insaniam efficientes maximeque melancholicos et crassos ad partes

Ed. Chart. IX. [260.] Ed. Baf. V. (305.)

καὶ μάλισθ' ὅταν φύσει μελαγχολικοὶ καὶ παχεῖς, ἥ τε τῶν εἰρημένων παθῶν ἕπεται γένεσις, ἥ τε τῆς μανίας λύσις.

κβ'.

Ὁκόσα ῥήγματα ἐκ τοῦ νώτου ἐς τοὺς ἀγκῶνας καταβαίνει, φλεβοτομία λύει.

Κάλλιον ἔνιοι γράφουσιν ὁκόσα ἀλγήματα. τὸ γάρ τοι ῥῆγμα μεταβαίνειν αὐτὸ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶν, εἴ γε δὴ διασπωμένου τε καὶ ῥηγνυμένου κατὰ τὸ σαρκῶδες αὐτοῦ μορίου τοῦ μυὸς γίνεται τὸ ῥῆγμα. φαίνεται γοῦν ἐνίοτε πάνυ σαφῶς ἀθροιζόμενον ἐν τῇ τῆς ῥήξεως χώρᾳ τὸ αἷμα καὶ ἡ ἴασις ἐν τῷ διαφορῆσαι τοῦτο κεῖται. τὰ δ' ἄλλα τὰ κατὰ τὸν νῶτον ἀλγήματα μεθιστάμενα καταῤῥέων ἐργάζεται χυμὸς, ἐνίοτε μὲν καὶ μόνος, ὡς τὰ πολλὰ δὲ καὶ μετὰ φυσώδους καὶ παχέος πνεύματος, ὃν ἐκλαμβάνειν τε χρὴ καὶ κενοῦν διὰ τῆς κατ' ἀγκῶνα φλεβοτομίας, ὅταν ἐνταῦθα φαίνηται ῥέων· αὐτὸς γὰρ ἐκέλευσε κατὰ τὰς ῥο-

ignobiliorea protrudente, dictorum affectuum tum generatio tum infaniae folutio fequitur.

XXII.

Ruptiones quae ex dorfo ad cubiti articulum defcendunt, venae fectio folvit.

Melius quidam fcribunt, *dolores qui:* nam ruptionem ipfam defcendere unum eft impoffibilium, fiquidem divulfa ac rupta mufculi parte carnofa ruptio. Videtur itaque nonnunquam admodum manifefte collectus in loco ruptionis fanguis huicque curatio in difcuffione ftatuitur. Reliquos vero dorfi dolores translatitios defluens humor procreat, interdum folus, fed magna ex parte cum flatulento et craffo fpiritu conjunctus, quem fecta in cubito excipere et vacuare oportet, quum eo fluere apparet. Ipfe namque imperavit pro inclinationum impetu humo-

πὰς τῶν χυμῶν τὰς κενώσεις ποιεῖσθαι. ταὐτὸ δὲ σημαίνει καὶ ἥδε ἡ λέξις, ἀκτέα γὰρ ᾗ ῥέπει, διὰ τῶν συμφερόντων χωρίων. εἰ δὲ περὶ τῶν ῥηγμάτων ὁ λόγος αὐτῷ γέγραπται τὰ κατὰ συμπάθειαν ἀλγήματα γινόμενα ἀκουστέον εἰρῆσθαι καταβαίνειν εἰς τοὺς ἀγκῶνας, οὐκ αὐτὴν τὴν διαίρεσιν τοῦ σαρκώδους μορίου, καὶ μέντοι καὶ ὠφελεῖσθαι δυνατόν ἐστιν ὑπὸ τῆς φλεβοτομίας τὰ τοιαῦτα τῷ κοινῷ λόγῳ τῆς κενώσεως.

κγ'.

[261] (306) Ἢν φόβος καὶ δυσθυμίη πολὺν χρόνον ἔχουσα διατελέει, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

Ἐὰν μὴ διά τινας φανερὰς αἰτίας φοβεῖταί τις ἢ δυσθυμῇ φανερῶς ἐστι μελαγχολικὰ καὶ τὰ τοιαῦτα συμπτώματα καὶ μᾶλλον εἰ τύχῃ κεχρονικότα. διὰ μέντοι φανερὰν αἰτίαν ἀρξάμενα, κἄπειτα χρονίζοντα μὴ λανθανέτω σε μελαγχολίαν ἐνδεικνύμενα. καὶ γὰρ καὶ μανία πολλοῖς ἤδη

rum vacuationes faciendas eſſe. Idem vero hic textus ſignificat: *eo ducendum, quo vergunt per loca conferentia.* Quod ſi de ruptis ab ipſo ſcripta ſit oratio, dolores per conſenſum et ſympathiam factos exaudiendum eſt dici ab eo in cubitos deſcendere, non ipſam carnoſae partis diviſionem. Et certe talibus utilis eſſe poteſt venae ſectio communi vacuationis ratione.

XXIII.

Si metus et moeſtitia longo tempore perſeverent, ejusmodi ſymptoma melancholicum eſt.

Si quis non manifeſtam ob cauſam metuat aut moeſtus ſit, liquido conſtat melancholica eſſe ejusmodi ſymptomata, et magis ſi longum tempus perſeverarint. Si tamen propter cauſam manifeſtam orta ſint diuque poſtea perſeverent, non te lateat melancholiam ſignificare. Et-

φαίνεται γεγενημένη, διὰ θυμὸν ἢ ὀργὴν ἢ λύπην ἀρξαμένη, αὐτοῦ τοῦ σώματος δηλονότι πρὸς τὸ παθεῖν τὰ παθήματα ταῦτα κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐπιτηδείως ἔχοντος.

κδ'.

Ἐντέρων ἢν διακοπῇ τῶν λεπτῶν τι, οὐ ξυμφύεται.

Τοῦτο καὶ κατὰ τὸν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰρημένον ἀφορισμὸν ἐδήλωσεν, οὗ ἡ ἀρχὴ, κύστις ἢν διακοπῇ, ἢ ἐγκέφαλος. οὐκ οἶδα δ' ὅπως νῦν μάτην γέγραπται. κατεμάθομεν δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ κατ' ἄλλους τινὰς ἀφορισμοὺς, οὓς καὶ ἐξαιρεῖν ἄμεινον.

κε'.

Ἐρυσίπελας ἔξωθεν μὲν εἴσω τρέπεσθαι οὐκ ἀγαθόν· ἔσωθεν δὲ ἔξω ἀγαθόν.

enim jam multos in maniam incidisse constat, quae ab excandescentia aut ira aut moestitia principium habuit, ipso scilicet corpore id temporis idoneo ad tales suscipiendas affectiones existente.

XXIV.

Si quod intestinorum tenuium persectum fuerit, id non coalescit.

Hoc etiam paulo ante pronunciato aphorismo declaravit, cujus initium: *si cui persecta vesica vel cerebrum fuerit*, non novi quo pacto scriptus sit. Idem quoque in aliis quibusdam aphorismis factum esse certo scimus quos expungere fuerit melius.

XXV.

Erysipelas foris intro verti minime bonum; intus vero foras, bonum.

Ed. Chart. IX. [262.] Ed. Baf. V. (306.)

[262] *Οὐκ ἐρυσίπελας μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο ὁτιοῦν μεθιστάμενον ἐκ τῶν βαθέων τε καὶ κυρίων μερῶν ἐπὶ τὸ δέρμα, τῶν ἀγαθῶν εἶναι σημείων τε ἅμα καὶ αἰτίων ὑποληπτέον ἐστίν· ἔμπαλιν δὲ μεθιστάμενόν γε ἐπὶ τὸ βάθος τῶν κακῶν. ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ φαίνεται κατὰ τὸ βιβλίον ὁμοίως εἰρηκὼς ὁ Ἱπποκράτης, ὥσπερ τινὰ παραδείγματα τῶν καθόλου λόγων, ἐφ᾽ ὧν καὶ τὴν τοῦ συμβαίνοντος ἐμπειρίαν ἐναργεστέραν ἔχειν δυνάμεθα· τοιαῦτα γὰρ εἶναι χρὴ τὰ παραδείγματα.*

κστ'.

Οἷσιν ἂν ἐν τοῖσι καύσοισι τρόμοι γίνωνται, παρακοπὴ λύει.

Εἴτ᾽ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης τοὺς τοιούτους ἀφορισμοὺς ἔγραψεν, οἷον παραδείγματα λόγων γενικωτέρων τε καὶ καθολικωτέρων, εἴτ᾽ ἄλλοι παρέθεσαν, ἐάσαντες ζητεῖν ἑτέροις, ἐκεῖνο μόνον ἐπ᾽ αὐτῶν φυλάττοιμεν, ὅπερ καὶ πρόσθεν

Non eryſipelas ſolum, ſed et alium quemcunque affectum ex profundis ac principibus partibus ad cutem traduci et bonum ſignum et bonam cauſam eſſe exiſtimandum eſt; contra vero ad internas et profundas partes remigrare malum. Sed alia atque alia multa hoc libro ſimiliter protulit Hippocrates, quaedam veluti univerſalium ſententiarum et praeceptorum exempla, a quibus evidentiorem rei eventus experientiam habere poſſimus. Ejusmodi enim eſſe exempla oportet.

XXVI.

Quibus in febribus ardentibus tremores oboriuntur, eas delirium ſolvit.

Sive Hippocrates ipſe tales aphoriſmos ſcripſit, veluti quaedam generaliorum et univerſaliorum documentorum exempla, ſive alii addiderunt, ceteris id exquirendum relinquentes, illud dumtaxat in ipſis obſervabimus quod et

μὲν εἴρηται καὶ νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ καύσου λεχθήσεται. τὰ γὰρ ποιοῦντα τὸν πυρετὸν τοῦτον αἴτια κατὰ τὸ φλεβῶδες ὑπάρχοντα γένος, ὅταν εἰς τὰ νεῦρα μεταστῇ, τρόμον μὲν πρώτως ἐργάζεται, συμπασχούσης δὲ τῆς ἀρχῆς καὶ παραφροσύνας. ὡς οὖν ἐπὶ καύσου ἡ μετάστασις, οὕτω καὶ παντὸς ἄλλου πυρετοῦ δύναται γενέσθαι καὶ ὅλως ἐξ ἀρτηριῶν καὶ φλεβῶν εἰς νεῦρα μετάστασις τῶν λυπούντων χυμῶν, ὥσπερ αὖ πάλιν ἐκ νεύρων εἰς αὐτά. οὐκ ἀκριβῶς οὖν εἴρηκε τὸν καῦσον ὑπὸ τῆς παραφροσύνης λύεσθαι, ταῦτα γὰρ ὀνομάζειν εἴωθεν ὁ Ἱπποκράτης ἐπιγινόμενά τισι λύειν αὐτῶν τὴν κατασκευὴν, ὅσα τελέως ἐκθεραπεύει τὸν ἄνθρωπον, οὐχ ὅσα γεννᾷ πάθος ἕτερον οὐδὲν ἧττον τοῦ πρόσθεν ἐπικίνδυνον.

κζ'.

[263] *Ὁκόσοι ἔμπυοι ἢ ὑδρωπικοὶ καίονται, ἐκρυέντος τοῦ πύου ἢ τοῦ ὕδατος ἀθρόου πάντως ἀπόλλυνται.*

antea dictum eſt et nunc in febre ardente repetetur. Quae enim hanc febrem efficiunt cauſae in venoſo genere conſiſtentes, quum ad nervos translatae fuerint, primario tremores faciunt, per conſenſum vero ardente translatio fit; ſic et in omni alia febre fieri poteſt; denique tum ex arteriis tum venis in nervos et contra ex nervis in arterias et venas noxiorum humorum fit transfluxus. Porro non plane pronunciavit febrem ardentem a delirio ſolvi; ea namque Hippocrates dicere conſuevit conſtitutionem eorum quibus ſupervenerint ſolvere, quaecunque hominem prorſus perſanant, non quae aliam affectionem generant priore non minus periculoſam.

XXVII.

Qui empyi aut hydropici uruntur aut ſecantur, pure aut aqua confertim effluente omnino intereunt.

Ἐμπύους ὀνομάζειν μάλιστα εἴωθε τοὺς ἐν τῇ μεταξὺ θώρακός τε καὶ πνεύμονος εὐρυχωρίᾳ τὸ πῦον ἔχοντας, οὓς ὅπως χρὴ καίειν εἴρηκεν ἐν τῷ μεγάλῳ περὶ παθῶν, οὗ ἡ ἀρχή· ἢν τοῦ πνεύμονος αἱ ἀρτηρίαι. τινὲς δ᾽ ἐπιγράφουσι τὸ βιβλίον τοῦτο περὶ ἐμπύων. δέονται μὲν οὖν καύσεως οἱ πλεῖστον ἔχοντες πῦον, ὡς ἀπογνῶναι διὰ τῶν πτυσμάτων ἐκκαθαρθῆναι, τοῖς δ᾽ αὐτοῖς τούτοις καὶ ἡ δύσπνοια γίνεται σφοδρὰ διὰ τὴν στενοχωρίαν, ὥστε καὶ διὰ ταύτην ἡμᾶς ἀναγκάζεσθαι καίειν αὐτούς. ἐπὶ δὲ τῶν ὑδρωπικῶν αἱ παρακεντήσεις ὀνομαζόμεναι μᾶλλον τῶν καύσεων ἐν ἔθει τοῖς ἰατροῖς εἰσιν. ἀλλὰ νῦν γε τὸ κοινὸν παρακεντήσεώς τε καὶ καύσεως, ὅπερ ἐστὶν ἀθρόα κένωσις, ὁ Ἱπποκράτης συμβουλεύει φυλάττεσθαι. φαίνεται γὰρ οὕτως ἀποβαῖνον ὡς λέγει. γέγραπται δὲ καὶ πρὸς Ἐρασιστράτου λεπτομερέστερον περὶ τῶν ὑδερικῶν ἐπὶ πλέον ὡς φάσκοντος αὐτοῦ πεπειρᾶσθαι τῆς ἀθρόας κενώσεως, πυρετούς τε φερδύσης καὶ θάνατον. ὁρῶμεν δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων μορίων, ὥσπερ ἐπὶ θώρακος, ὅταν ὄγκος τις ἐμπυήσῃ μέγας,

Empyos maxime nominare consuevit qui thoracis et pulmonis intermedio spatio collectum pus continent: quos quomodo oporteat urere tradidit in magno de morbis libro, cujus initium, *pulmonis arteriae;* quidam hunc librum *de suppuratis* inscribunt. Egent igitur ustione qui tantam puris copiam habent, ut id per sputa expurgari posse desperent, atque his ipsis vehemens spirandi difficultas oboritur propter loci angustiam, ita ut hujus ratione cogamur nos eos urere. In hydropicis autem punctiones seu paracenteses appellatae quam ustiones medicis usitationes existunt. Verum in praesenti Hippocrates quod ustioni et paracentesi commune est, universam scilicet et confertam vacuationem vitandam esse consulit: ita enim ut ipse pronunciat, evenire apparet. Ab Erasistrato etiam scriptum est de hydropicis tum subtilius tum copiosius; atque is experientia compertum et comprobatum habere se dicit, universim factam vacuationem febres ac mortem afferre. Sed et in aliis partibus, ut thorace,

Ed. Chart. IX. [263. 264.] Ed. Baf. V. (306.)

ἐπισφαλῆ γινομένην τὴν ἀθρόαν κένωσιν, ἔν γε τῷ παραχρῆμα λειποψυχούντων τε καὶ καταπιπτόντων τὴν δύναμιν καὶ μετὰ ταῦτα δυσανάκλητον ἐχόντων τὴν ἀσθένειαν. ἔοικεν οὖν ἐπὶ μὲν τοιούτων ἐκ τῆς ἐπὶ πολὺ τῶν σωμάτων διαστάσεως καὶ τῆς τοῦ πύου δριμύτητος, ἀνεστομῶσθαί τινα τῶν ἀρτηριωδῶν ἀγγείων, ἃ πρότερον μὲν οἷον ἐπίπωμά τι τὸ πῦον εἶχε, κενωθέντι δ' ἀθρόως τῷ πύῳ συνέπεται καὶ συνεκκρίνεται πνεῦμα καὶ κατὰ τοῦτο ἡ βλάβη γίνεται τοῖς κάμνουσιν. κατὰ μέντοι τοὺς ὑδέρους οὐ διὰ τοῦτο μόνον βλάβη γίνεται τοῖς κάμνουσιν, ἀλλὰ καὶ ὁ τοῦ σπλάγχνου σκίῤῥος, ὡς ἂν μηκέτ' ὀχούμενος ὑπὸ τῆς ὑδατώδους οὐσίας, κατασπᾷ τό τε διάφραγμα καὶ τὰ κατὰ τὸν θώρακα σπλάγχνα.

κη'.

[264] *Εὐνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν οὐδὲ φαλακροὶ γίνονται.*

quum magnus tumor aliquis fuppuravit, confertim factam vacuationem periculofam effe confpicimus, nimirum ipfis animo defectis et viribus proftratis, quae virium debilitatio poftea non facile farciri aut refocillari queat. In talibus itaque ob magnam corporum a fe invicem feparationem et puris acrimoniam, vafa quaedam arteriofa recludi videntur, quae prius operculi vice pus habebant; quo derepente et confertim vacuato, multus fpiritus una cum eo excernitur, unde detrimentum aegrotantibus accidit. In hyderis non ob id dumtaxat laborantes oblaeduntur, fed etiam vifceris fcirrhus utpote non amplius fuftentatus ab aquofa fubftantia, deorfum tum diaphragma tum vifcera thorace contenta retrahit.

XXVIII.

Eunuchi neque podagra laborant neque calvi fiunt.

Τοὺς εὐνούχους τὸ τῆς τομῆς τῶν ὄρχεων πάθος ὁμοίους ταῖς γυναιξὶ ποιεῖ. ἐκείναις οὖν ὥσπερ οὐ γίνεται φαλάκρωσις, οὕτως οὐδὲ τοῖς εὐνούχοις διὰ τὸ ψυχρὸν τῆς κράσεως. τὸ μέντοι μὴ ποδαγριᾷν αὐτοὺς ἐν μὲν τοῖς καθ' Ἱπποκράτην χρόνοις ἦν ἀληθὲς, ἐν δὲ τῷ νῦν οὐκέτι, διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀργίαν τε ἅμα καὶ ἀκολασίαν τῆς διαίτης. ἔχει δὲ ὧδε τὸ σύμπαν· ἀναγκαῖον μὲν ἀσθενεστέρους ἔχειν τοὺς πόδας, μέλλει τις ἁλῶναι ποδάγρα, καθάπερ τὸν ἐγκέφαλον, εἰ μέλλει τις ἐπιληπτικὸς ἔσεσθαι. οὐ μὴν ἀναγκαῖόν γε πάντως ἑκάτερον ἁλῶναι τῷ πάθει μηδὲν ἐν τῷ βίῳ πλημμελοῦντα. μαθήσῃ δὲ ἐναργῶς ὅτι τοῦ μέρους ἡ ἀσθένεια τὸ πάθος οὐχ ἱκανὴ ποιεῖν ἐστιν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τῶν παροξυσμῶν, ἐν ᾧ μηδὲν ὅλως ἐνοχλοῦνται, καίτοι τῆς φυσικῆς ἀσθενείας διὰ παντὸς ὑπαρχούσης αὐτῇ. εὔδηλον δὲ καὶ τοῦτ' ἔστιν ἐπὶ τῶν ποδαγρικῶν ἐναργῶς φαινόμενον, ὡς ἐπιῤῥέοντος αὐτοῖς τινὸς ἐπὶ τοὺς πόδας χυμοῦ περιττοῦ συνίσταται τὸ πάθος. ἐὰν οὖν μηδέποθ' οὗτος ἐπιῤῥέει, πρόδηλον ὡς οὐδὲ τὸ πάθος

Exſectio teſticulorum eunuchos feminis efficit ſimiles. Quemadmodum ergo feminis calvitium non accidit, ſic nec eunuchis propter frigidum temperamentum. Ceterum eunuchos podagra laborare Hippocratis quidem temporibus verum erat, nunc vero non amplius tum propter nimium otium tum ſimul victus intemperantiam. Res autem univerſa ita ſe habet: ſi quis podagra corripi debeat, ei pedes imbecilliores eſſe neceſſe eſt, quemadmodum cerebrum, ſi quis futurus ſit epilepticus. Neutrum tamen his affectibus omnino corripi neceſſarium eſt, ſi nihil in victus inſtituto deliquerit. Quod autem partis imbecillitas ad morbi generationem idonea non ſit, ex intermedio acceſſionum tempore manifeſto didiceris, quo prorſus non infeſtantur, etiam ſi naturalis imbecillitas ipſis ſemper inſit. Hoc autem manifeſtum eſſe etiam in podagricis et aperte conſtat humore quodam ſupervacaneo in pedes defluente hunc ipſis affectum conſtitui. Si ergo hic humor nunquam affluat, liquet quoque nunquam mor-

ἔσται ποτὲ, οὐκ. ἐπιῤῥυήσεται δὲ διὰ παντὸς, εἰ τὸ σῶμα γενήσεται δ' ἀπέριττον, ἐὰν γυμνάζηται τὰ μέτρια καὶ πέττη καλῶς ὁ ἄνθρωπος τὴν τροφὴν, ὅθεν ἀργίαι τε καὶ ἀδηφαγίαι βλάπτουσιν αὐτούς. βλάπτουσι δὲ καὶ τῶν ἰσχυρῶν καὶ πολλῶν οἴνων αἱ πόσεις καὶ (307) μάλισθ' ὅταν ἄνευ τοῦ προεδηδοκέναι τις αὐτῶν προσφέρηται. πληροῦσι γὰρ ἑτοίμως οὗται τὸ νευρῶδες γένος, ὥσπερ καὶ αἱ συνουσίαι. κατὰ μὲν τοὺς Ἱπποκράτους χρόνους ὀλίγοι παντάπασιν ἐποδαγρίων, διὰ τὸ τοῦ βίου κόσμιον, ηὐξημένης δὲ τῆς τροφῆς εἰς τοσοῦτον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ὡς ἂν μηδ' ἐπινοεῖν ἔστι προσθήκην αὐτῇ, ἄπειρόν τι τὸ πλῆθος τῶν ποδαγρώντων ἐστίν. ἐνίων μὲν οὖν οὔτε γυμναζομένων καὶ πρὸ τῆς τροφῆς πινόντων οἴνους ἰσχυροὺς, ἀφροδισίοις τε χρωμένων ἀμέτρως. ἐνίων δὲ, εἰ καὶ μὴ περὶ πάντα, καθ' ἓν γοῦν ἢ δεύτερον ὧν εἶπον πάντως ἁμαρτανόντων. ἀλλ' ὅταν ἡ πλημμέλεια γίνηται μεγάλη, πολλάκις ἐξαρκεῖ καὶ μόνον ἕν τι τῶν εἰρημένων ἁμαρτηθέν. διὰ τοῦτο γοῦν καὶ οἱ εὐνοῦχοι ποδαγριῶσιν, εἰ καὶ

bum futurum esse; non affluet autem si corpus perpetuo excrementis vacet. Vacat autem excrementis, si moderato utatur exercitio probeque cibum concoxerit: unde tum segnities tum edacitas ipsos laedit, laedunt etiam multorum ac vehementium vinorum potiones, ac maxime quum quis ante praesumptum cibum ipsis utatur. Haec enim quemadmodum et coitus prompte nervosum genus opplent. Hippocratis quidem temporibus pauci omnino podagra laborabant propter honestam vitae temperantiam, nostra vero aetate aucto huc usque epularum luxu, ut nihil supra addi posse videatur, infinita est podagra laborantium multitudo; quum nonnulli numquam sese exerceant, sed et prave concoquant seque inebrient et ante cibum vina fortia potent, ac immoderata venere utantur; nonnulli vero etiam si in omnibus, in uno tamen aut altero ex enarratis delinquant. Et vero saepe quum peccatum magnum est, in uno eorum quae diximus deliquisse sat est. Ob has igitur causas etiam eunuchi po-

τοι μάλιστα τῶν ἀφροδισίων ἀπέχονται. τηλικαύτη γοῦν ἐστιν ἥ τε ἀργία καὶ ἡ ἀπληστία ἐπ' αὐτῶν καὶ οἰνοφλυγία, ὥστε καὶ τῶν ἀ-[265]φροδισίων χωρὶς ἁλῶναι δύνασθαι ποδάγρᾳ. τὰ δ' αὐτὰ δηλονότι κἀπὶ τῶν ἀρθριτικῶν εἰρῆσθαι νόμιζε. τούπίπαν γὰρ ἅπαντες οἱ ἀρθριτικοὶ πρότεροι γίνονται ποδαγρικοί. προσελήλυθε δὲ ταῖς εἰρημέναις αἰτίαις, δι' ἃς νῦν ποδαγριῶσι πολλοὶ, καὶ τὸ πατέρων τοὺς πλείστους γεγονέναι καὶ πάππων ἤδη ποδαγρικῶν, ἐφ' ὧν δηλονότι τὸ σπέρμα μοχθηρότερον ἦν καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῖς ἐγγόνοις ἰσχυροτέραν τοῖς μορίοις εἰργάσατο τὴν ἀσθένειαν.

κθ'.

Γυνὴ οὐ ποδαγριᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτέῃ ἐκλείπῃ.

Τῷ λόγῳ τῶν κενώσεων οὐ ποδαγριῶσιν αἱ γυναῖκες. ἐδείχθη γὰρ ἐν τῷ πρὸ τούτου λόγῳ χωρὶς τῆς κατὰ τοὺ χυμοὺς περιουσίας ἐκ μόνης τῆς τῶν μορίων εὐπαθείας μὴ δυναμένη συστῆσαι ποδάγρα. ἀλλὰ κἀνταῦθα πάλιν

dagra corripiuntur, etiamsi quam maxime sibi a rebus venereis temperent. Talis enim est eorum desidia, tanta ingluvies et crapula, ut etiam absque podagra corripi possint. Haec eadem et de arthriticis, siquidem fere omnes prius podagrici fiunt. Accedit ad has causas quibus plerique nunc in podagras incidunt, quod multi et parentes et avos podagricos habuere, in quibus semen nimirum vitiatum erat, quod ideo vehementiorem partium imbecillitatem conciliavit.

XXIX.

Mulier podagra non laborat, nisi ipsam menstrua defecerint.

Mulieres non menstruarum vacuationum ratione podagricae fiunt. In superiore siquidem commentario ostensum est sine humorum redundantia, ex solo partium consensu facili podagram oboriri non posse. At vero hoc loco

ἔμπροσθεν μὲν ἀληθὲς ἦν τὸ χωρὶς τοῦ τελέως ἐκλιπεῖν τὰ καταμήνια, διὰ τὴν σμικρότητα τῶν ἁμαρτημάτων ὧν ἔμπροσθεν ἡμάρτανον αἱ γυναῖκες. νυνὶ δὲ διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν ἔνιαι ποδαγριῶσι, πρὶν ἐκλιπεῖν τὰ καταμήνια, παμπόλλαις μὲν ἐλλιπῶς γινομένων, ὀλίγαις δὲ καὶ συμμέτρως.

λ'.

Παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιάζειν.

Ὅτι μεγίστην δύναμιν εἰς ποδάγρας γένεσιν ἡ τῶν ἀφροδισίων ἔχει χρῆσις εὔδηλον κἀπὶ τῶν παιδίων, ὥσπερ ὀλίγον ἔμπροσθεν κἀπὶ τῶν εὐνούχων ἔλεγεν. εὐνούχους μὲν οὖν ἑωράκαμέν τινας ποδαγριῶντας, παῖδας δ' οὐκ εἴδομεν. ἀλλ' εἰ καί τις ἑάλω τοιούτῳ πάθει, μετὰ τοῦ καὶ τὰ γόνατα καὶ τὰ κατὰ τὰς χεῖρας ἄρθρα συνεξοιδῆσαι πέπονθεν ἀρθριτικὸν τρόπον τινὰ αἰφνίδιον, ὑπὸ πληθώρας ἐκ πολλῶν ἀπεψιῶν ἀθροισθείσης.

rurſum olim verum erat, antequam menſtrua omnino defeciſſent, *mulieres podagra non corripi*, propter errorum quos ſuperiore aetate mulieres admittebant parvitatem. Nunc vero ob eorum magnitudinem nonnullae podagra laborant, priusquam eas menſtrua deficiunt, quamplurimis ipſarum parcius, paucis vero etiam commoderate fluentibus.

XXX.

Puer ante venereorum uſum podagra non laborat.

Quod magnam vim ad podagrae generationem veneris uſus habeat manifeſtum eſt etiam in pueris, quemadmodum paulo antea de eunuchis quoque dicebat. Eunuchos certe podagra cruciari vidimus, pueros non vidimus. Verum ſi quis tali affectu correptus ſit, una cum genuum et articulorum qui in manibus habentur magno tumore id mali paſſus eſt arthritidi cuipiam derepente ortae non diſſimiliter propter plethoram multis cruditatibus acervatam.

λα'.

[266] Ὀφθαλμῶν ὀδύνας ἀκρητοποσίη ἢ λουτρὸν ἢ πυρίη ἢ φλεβοτομίη ἢ φαρμακείη λύει.

Ἐκ πείρας μοι δοκεῖ μᾶλλον, οὐκ ἐκ λόγου τινὸς ἐγνωκέναι τῶν εἰρημένων ἕκαστον ὁ Ἱπποκράτης· οὐδὲν γὰρ θαυμαστὸν ὀδυνώμενον ἄνθρωπον ἐπὶ λουτρὸν ὁρμήσαντα παύσασθαι τῆς ὀδύνης ἢ κωλυόμενον οἶνον πιεῖν, εἶτ' οὐδὲν ὠνημένον, ὁρμῆσαι πρὸς αὐτὸν ὄντα καὶ ἄλλως οἰνόφλυγα, κἄπειτα ὠφεληθῆναι. καθάπερ οὖν καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν οὕτως ὁραθέντων ἔγραψε τοῖς ἰατροῖς ἀδιορίστως, οὕτω κἀνταῦθα δοκεῖ μοι γεγράφθαι, μήτε λογικῶς εἰπόντος αὐτοῦ τὰς διαθέσεις μήτ' ἐμπειρικῶς τὰς συνδρομάς. τό γε μὴν ἐκ τῶν οὕτω γραφομένων λόγων χρήσιμον ἡμῖν ἐστιν εἰς τὸ ζητῆσαι τὰς διαθέσεις ἐφ' αἷς ἀκρητοποσίη τε καὶ λουτρὸν ἕκαστόν τε τῶν εἰρημένων ἐφεξῆς ὀνίνησιν, ὅπερ κἀμοὶ συνέβη. τὸ μὲν γὰρ ὅτι πάντως εἰσί τινες τῶν ὀδυ-

XXXI.

Oculorum dolores meri potio aut balneum aut fomentum aut venae sectio aut purgatio solvit.

Hippocrates pronunciatorum quodque experientia magis quam ratione aliqua cognovisse mihi videtur. Nihil enim mirum, si quis homo dolens oculis ad balneum profectus dolore liberatus fuerit aut interdicto vini potu, deinde nulla hinc percepta utilitate ad vini potionem se contulerit, ipse alioqui vino et crapulae deditus postea melius habuerit. Quemadmodum igitur et pleraque alia quae sic vidisset, medicis citra ullam distinctionem scripsit: ita haec quoque mihi tradidisse videtur, quum neque ut rationalis affectiones, neque ut empiricus symptomatum concursus explicet. Ceterum ex aphorismis hoc modo scriptis utilitatem capiemus, si affectus in quibus meraca potio aut balneum, atque deinceps enumeratorum quodque conveniat exquisiverimus; quod et mihi contigit:

Ed. Chart. IX. [266.] Ed. Bas. V. (807.)

νοιμένων ὀφθαλμοὺς, οἱ μὲν ἀκρητοποσίαις, οἱ δὲ λουτροῖς ὠνηνήμενοι, πιστεύων Ἱπποκράτει ἐπεπείσμην. οὐ γὰρ ἂν ἔγραψεν αὐτὸ μὴ θεασάμενος, οὐ μὴν ὑπό γε τῶν διδασκάλων τινὸς ἐθεασάμην ποτὲ τοιοῦτον βοήθημα προσενεχθὲν κάμνοντι. ζητήσας οὖν πάσας τὰς διαθέσεις, ἐφ᾽ αἷς ἀναγκαῖόν ἐστιν, οὐ κατὰ τὸν ὀφθαλμὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ κατ᾽ ἄλλα μόρια γίνεσθαι τὰς ὀδύνας, εἶτ᾽ ἐμαυτὸν πείσας εὑρηκέναι, τοὐντεῦθεν ἐσκεψάμην αὐτῶν τὰ γνωρίσματα, κᾄπειτα δὴ καὶ περὶ τούτων ἐπείσθην, ἐτόλμησα προσαγαγεῖν τὰ βοηθήματα τοῖς ὀδυνωμένοις· καὶ πρῶτον μὲν ἔλουσα νεανίσκον ὃν εὐλόγως ὁ θεραπεύων πεφλεβοτόμηκε κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἀπ᾽ ἀρχῆς, εἶθ᾽ ἑξῆς ἐθεράπευσε τοῖς διὰ πείρας φαρμάκοις, φλεγμονῆς μόνης οὔσης κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς. ὠδυνᾶτο δὲ κατά τινας εἰσβολὰς σφοδρότατα καθ᾽ ἃς αὐτὸς ἔφασκεν αἰσθάνεσθαι δριμέων ὑγρῶν ἀθρόως ἐπιῤῥυέντων τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἶτ᾽ ἐκκριθέντων αὐτῶν ἐπαύετο τὸ σφοδρότατον τῆς ὀδύνης, οὐ μὴν παντάπασιν ἀνώδυνος ἐγίγνετο.

nam quosdam omnino esse oculorum doloribus affectos, quorum nonnulli meri potionibus, nonnulli balneis juvarentur, fidem Hippocrati adhibens eram persuasus, non enim illud nisi intuitus ipse scripsisset, quum tamen a nemine praeceptorum unquam hujusmodi remedium oculorum doloribus laboranti adhibitum fuisse spectassem. Indagatis itaque cunctis affectibus, quibus non in oculis dumtaxat, verum etiam ceteris in partibus dolores oboriri necessarium est; deinde ratus me ipsos invenisse, hinc et propria ipsorum signa speculatus sum, quibus adductus, tum demum auxilia dolentibus afferre non dubitavi. Atque inprimis adolescentem lavi, cui medicus curationi incumbens, ratione duce, secundo ab initio morbi die venam secuit, ac deinceps curavit medicamentis quae per experientiam noverat, sola inflammatione oculos obsidente. Cruciabatur autem vehementissimis doloribus per quosdam insultus, quibus ipse acres humores confertim affluentes in oculos se sentire dicebat; ipsis deinde excretis doloris

Ed. Chart. IX. [266. 267.] Ed. Bas. V. (607.)

καὶ τοῦτο αὐτὸ συνέβη δι' ὅλης τῆς πέμπτης ἡμέρας, ἀεὶ καὶ μᾶλλον αὐξανόμενον, οὐκέτ' οὖν φέρων τὴν ὀδύνην ἐκάλεσεν ἐμέ τε καὶ τῶν ὀφθαλμικῶν ἰατρῶν τινα τῶν τότε ὄντων ἐν Ῥώμῃ τὸν δοκιμώτατον· ἐκείνῳ μὲν οὖν ἐδόκει νῦν χρῆσθαί τινι κολλυρίῳ τῶν ἐμπλαστικῶν τε ἅμα καὶ ἀνωδύνων, οἷα [267] τά τε διὰ ψιμυθίου πεπλυμμένου καὶ ἀμύλου καὶ μήκωνος συντιθέμενα. μόλιστα γὰρ ἂν οὕτως ἀνασταλήσεσθαι τὸ ἐπιῤῥέον ἤλπιζε διὰ τῶν ἐμπλαστικῶν, ναρκωθήσεσθαί τε ἅμα διὰ τῶν ναρκωτικῶν τὴν αἴσθησιν. ἐγὼ δ' ἐξ ἀρχῆς ἀπόπτως ἔσχηκα πρὸς τὰ τοιαῦτα τῶν φαρμάκων· οὔτε γὰρ ἀναστέλλει τὰ σφοδρὰ τῶν ῥευμάτων, ἀλλ' ἐκκρίνεσθαι κωλύει καὶ διὰ τοῦτο δριμέων μὲν ὄντων αὐτῶν ἑλκοῦσθαι συμβαίνει τὸν κερατοειδῆ· πολλῶν δὲ διατείνεσθαί τε καὶ παροξύνεσθαι σφοδρῶς, ὥσπερ ῥηγνύμενον, ἐφ' οἷς εἰ μὴ καὶ μεγάλως εἴη ναρκωτικὸν τὸ φάρμακον, ἀφορήτους συμβαίνει εἶναι τὰς ὀδύνας. εἰ δ' οὕτως εἴη ναρκωτικὸν ὡς καὶ τῆς μεγίστης φλεγμονῆς ἀναι-

vehementia, non tamen prorſus doloris erat expers, et hoc ipſi quinto quoque die univerſo accidebat ſemperque magis ac magis invaleſcebat. Quum igitur dolorem diutius ferre non poſſet et me et quendam ex oculariis medicis, qui tum Romae erant, celeberrimum accerſivit. Huic itaque videbatur collyrio quodam emplaſtico ſimulque anodyno utendum eſſe, cujusmodi ſunt collyria quae ex ceruſſa lota, amylo et papavere componuntur. Nam ſic maxime poſſe reprimi per emplaſtica id quod influebat ſimulque ſenſum ſtupefieri per narcotica ſperabat. Ego vero ab initio ſuſpecta habui talia medicamenta: neque enim vehementes fluxiones reprimunt, ſed eas excerni prohibent, ideoque ſi acres ipſi humores extiterint, corneam ulcerari accidit; ſi vero multi extendi ac vehementer irritari, quia ſi rumpantur, evenit. Quibus niſi medicamentum ſit vehementer narcoticum, dolores intolerabiles excitantur. Si vero adeo ipſos ſtupefaciat, ut oculi maximam inflammationem non ſentiant, tum viſoriam fa-

ἀήθεις ἐργάζεσθαι τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀμαυροῦσθαι τὴν ὀπτικὴν δύναμιν, ὡς μετὰ τοῦ παύσασθαι τὴν ὀφθαλμίαν ἢ παντελῶς ἀμυδρὸν ἢ μηδ' ὅλως αὐτοὺς ὁρᾷν, ἅμα δ' ὑπολείπεσθαί τινα σκιῤῥώδη διάθεσιν ἐν τοῖς χιτῶσι δυσίατον. ἅτε οὖν ταῦτα γινώσκων, ὁρῶν τε τὸ ἐπιῤῥέον οὐκ ὀλίγον ἰσχυρῶς τε δριμὺ καὶ θερμὸν, ἐνόησα χρήσασθαι πυρίᾳ πρότερον, ἕνεκα πείρας, ὡς ἐξ αὐτῆς ἀκριβέστερον εἰσόμενος, ὁποία τίς ἐστιν ἡ διάθεσις. εἴωθε γὰρ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἡ πυρία παρηγορεῖν μὲν ἄχρι τινὸς, ἐπικαλεῖσθαι δ' ἕτερον ῥεῦμα. καθ' ὃν γὰρ λόγον διαφορεῖν πέφυκε τὸ περιεχόμενον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἕλκειν ἕτερον ἐκ τῶν πλησίον· ἀλλ' ἅμα γε τῷ κελεῦσαί με τό θ' ὕδωρ κομισθῆναι τὸ θερμὸν καὶ τὸν σπόγγον, αὐτὸς ὁ κάμνων ἔφη πεπειρᾶσθαι ἤδη πολλάκις δι' ὅλης ἡμέρας τοῦ βοηθήματος, παρηγοροῦντος μὲν αὐτὸν, ὀλίγῳ δ' ὕστερον ὀδύνην μείζονα ἐπιφέροντος. ἀκούσας οὖν ἐγὼ τοῦτον τὸν μὲν ὀφθαλμικὸν ἰατρὸν ἀπέλυσα, παραμένειν αὐτὸς ὑποσχόμενος καὶ ποιήσειν ἀνώδυνον τὸν κάμνοντα χω-

cultatem adeo laedi necesse est, ut postquam inflammatio cessarit aut omnino subobscure aut nihil plane cernat; tum etiam quandam praeduram affectionem curatu difficilem in oculorum tunicis relinqui. Quum igitur ista novissem et affluentem humorem animadverterem, non paucum valdeque acrem et calidum primum fomento utendum censui experientiae gratia, ut qui certius ex ea qualisnam foret affectio intellecturus essem. Solet enim fomentum in his aliquantisper dolorem mitigare, sed aliam fluxionem evocare. Qua enim ratione consuevit contentum oculis humorem discutere, eadem ratione alterum quoque ex vicinis partibus attrahere. Verum simul atque aquam et spongiam afferri jussi, aeger ipse dixit se multoties jam idem remedium toto die expertum esse, quod primum dolorem imminuit, sed paulo post dolorem majorem invexit. Quare quum ego audivissem, ocularium medicum abire permisi, pollicitus ipse me apud aegrum

ρὶς φαρμάκου (308) ψυκτικοῦ, τῷ λουτρῷ δὲ αὐτίκα χρησάμενος καὶ μόνῳ, οὕτως ἀνώδυνον εἰργασάμην αὐτὸν, ὡς δι' ὅλης νυκτὸς κοιμηθῆναι, μηδ' ἅπαξ καλέσαντα τῶν παρακοιμωμένων μηδένα. τοὐντεῦθεν δὲ λοιπὸν ἐφ' ὧν ἐσημειωσάμην ἐπιῤῥεῖν μὲν τοὺς δριμεῖς χυμοὺς τοῖς ὀφθαλμοῖς, οὐ μὴν ἔτι γε πληθωρικὸν εἶναι τὸ σῶμα, βαλανείου χρήσει τὴν ὀδύνην αὐτῶν ἰασάμην. ἄλλον δέ τινα νεανίσκον ἡμερῶν μὲν ἤδη πλειόνων ὀφθαλμιῶντα, κατ' ἀγρὸν οὐκ ἐγγὺς ὄντα τῆς πόλεως, ὕστερον δ' ὡς ἐν αὐτοῖς διέμενεν, ἀφικόμενον εἰς τὴν πόλιν ἰδὼν αὐχμηρρὺς μὲν ἔχοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἰσχυρῶς δ' ὠγκωμένας καὶ πλήρεις αἵματος τὰς κατ' αὐτοὺς φλέβας, ἐκέλευσα λουσάμενον ἀκρατεστέρῳ χρῆσθαι τῷ πόματι, οὕτω πειραθῆναι καθυπνῶσαι· καὶ τοίνυν ὕπνος τε βαθὺς αὐτῷ γίνεται καὶ ἀνώδυνος ἕωθεν ἀνέστη καί μοι θάρσος ἐνεποίησεν, ἐφ' ὧν ἐστιν ἔνστασις αἵματος παχέος ἐν τοῖς τῶν ὀφθαλμῶν φλεβίοις ἄνευ πληθωρικῆς διαθέσεως ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, οἴνου χρῆσθαι πόσει δυναμένου καὶ κενοῦν τὸ αἷμα καὶ τῷ σφοδρῷ τῆς κινή-

commorari eumque abſque frigido medicamento dolore vacantem redditurum. Quam primum itaque ſolo balneo uſus ſic aegrotum dolore vacuum reddidi, ut tota nocte dormierit, nec aſſidentium qui juxta dormiebant quemquam ſemel appellaverit. Ab hujus curatione in poſterum in quibus acres humores in oculos influere, nec dum tamen plethoricum corpus eſſe ſignis deprehendi, balnei uſu eorum dolorem ſanavi. Sed alterum quoque quendam adoleſcentem qui ruri non prope urbem profectum conſpicatus ſqualidos quidem oculos habere et plenas ſanguine ipſorum venas admodum tumere, juſſi, ubi laviſſet, vino uti meraciore atque ita quo ſuavem ſomnum iniret contendere. Ceterum ſomnus profundus ipſum invaſit et mane dolore vacuus ſurrexit, mihique fiduciam praebuit, in quibus ſanguis craſſus oculorum venulas diſtenderet, nulla toto corpore affectione plethorica, utendi vini potione, quod quidem ſanguinem et attenuare et vacuare

Ed. Chart. IX. [267. 268.] Ed. Baf. V. (308.)

σεως ἐκφράιτειν τὰς ἐνστάσεις. ταυτὶ μὲν οὖν ἀγωνιστικὰ βοηθήματα τῆς κατ᾽ ὀφθαλμοὺς ὀδύνης. ἀσφαλέστατον δ᾽ ἡ πυρία καὶ πάντως τινὰ χρείαν παρέχον ἢ ὡς σημεῖον εἰς διάγνωσιν [268] ἢ ὡς αἴτιον ὑγιείας τοῖς ὀφθαλμοῖς. ὅταν μὲν γὰρ μηκέθ᾽ ὅλως ἐπιῤῥέῃ, κατὰ μὲν τὴν πρώτην προσφορὰν, αὐτῷ τῷ θερμαίνειν μόνῳ παρηγορίαν τινὰ μετρίαν ἤνεγκεν, ὀλίγῳ δ᾽ ὕστερον αὔξανει τὴν ὀδύνην καὶ γίνεται τηνικαῦτα διαγνωστικὸν σημεῖον ὡς καταμαθόντας ἡμᾶς τὴν διάθεσιν ἐπὶ τινὰ κένωσιν ὅλου τοῦ σώματος ἀφικέσθαι, πληθωρικοῦ μὲν ὄντος αὐτοῦ διὰ φλεβοτομίας, κακοχύμου δὲ διὰ καθάρσεως. οὐ γάρ δὴ χαλεπόν γέ σοι διακρῖναι κακοχυμίαν ἀπὸ πλήθους αἵματος.

λβ'.

Τραυλοὶ ὑπὸ διαῤῥοίης μάλιστα ἁλίσκονται μακρῆς.

suique motus vehementia obstructiones liberare possit. Atque haec sunt doloris oculorum remedia agonistica. Securissimum autem est fomentum quod aliquam omnino utilitatem affert vel ut signum ad dignotionem vel ut causa sanitatis oculorum effectrix. Quum enim nihil omnino influit amplius in oculos, admotum fomentum contentum ipsis supervacaneum humorem discutit atque ita ipsis sanitatem restituit. Quum vero adhuc influit ad primam admotionem ipso solo calefactu quandam mitigationem affert, sed paulo post dolorem amplificat, ac tunc diagnosticum fit signum, unde nos affectu intellecto ad aliquam totius corporis vacuationem pervenimus. Si namque plethoricum corpus fuerit venae sectione, si cacochymiam purgatione vacuabimus. Non enim profecto tibi a sanguinis plenitudine cacochymiam distinguere perarduum est.

XXXII.

Balbi longa diarrhoea maxime corripiuntur.

Ὥσπερ τὸ ψελλίζεσθαι τῆς διαλέκτου πάθος ἐστὶν, οὐ τῆς φωνῆς· οὕτω καὶ τὸ τραυλίζειν μὴ δυναμένης τῆς γλώττης ἀκριβῶς ἐκείνας διαρθροῦν τὰς φωνὰς, ὅσαι διὰ τοῦ τ καὶ ρ λέγονται, καθάπερ αὐτήν τε ταύτην τὴν τραύλωσιν καὶ ὁμοίως τάσδε, τρέχει, τρέμει, τραχὺς, τροχὸς, πυρὸς ὅσαι τε ἄλλαι παραπλήσιαι. δέονται γὰρ αἱ τοιαῦται πᾶσαι τῆς γλώττης μετὰ τοῦ πλατύνεσθαι στηριζομένης ἐπὶ τοῖς προσθίοις ὀδοῦσιν. ὅταν οὖν ἀτονωτέρα τισὶ ὑπάρχῃ, στηρίζεται χεῖρον καὶ οὐ διαρθροῖ τὸν τοῦ τ καὶ ρ φθόγγον, ἀλλ' ἐπὶ τὸν τ καὶ λ μεταπίπτει. δύναται δ' αὐτῇ γενέσθαι τοῦτο καὶ διότι βραχυτέρα πώς ἐστι τοῦ προσήκοντος, ὅπερ ἐστὶ σπανιώτατον· ἀλλὰ καὶ διότι μαλακωτέρα τε καὶ ὑγροτέρα τὴν κρᾶσιν ἡ τραύλωσις γίνεται. οὕτω γοῦν καὶ τὰ παιδία τραυλίζει παραπλησίου τοῦ συμβαίνοντος αὐτοῖς ὑπάρχοντος οἷόν τι καὶ περὶ τὴν βάδισιν γίνεται. καὶ γὰρ καὶ ταύτην τὰ μὲν οὐδ' ὅλως, τὰ δ' οὐχ ἱκανῶς ἔχει τῶν σκελῶν αὐτοῖς διὰ μαλακότητα στηρίζεσθαι βεβαίως ἀδυνατούντων. ἐνίοις δὲ καὶ τῶν τελείων, ὅταν

Quemadmodum balbutire linguae, non vocis vitium est, sic etiam traulizare, quum lingua eas voces articulate pronunciare non potest, quae per t et r proferuntur, qualis haec ipsa est traulosis et hae similes, trepidat, tremit, tragula, trochus, triticum et quae ceterae sunt his consimiles. Omnes siquidem hujusmodi linguam et quae dilatetur et quae primoribus innitatur dentibus, desiderant. Quum igitur quibusdam lingua imbecillior existat, deterius innititur et quem sonum t et r edunt, articulate efferre nequit, sed ad t et l pronunciandum labitur. Id autem ipsi accidere potest, quod lingua quodammodo brevior sit quam deceat: quod rarissimum existit; sed et molliori et humidiori sit temperamento, accidit balbuties; quam ob causam pueri balbutiunt consimili in ipsis eventu atque ambulando fit. Etenim ex his nonnulli nequaquam prorsus incedunt, alia vero incessu sunt parum firmo, cruribus prae mollitudine titubantibus et vocillantibus.

διαλεγόμενοι κάμνωσι, συμβαίνει τραυλίζειν, ὥσπερ καὶ τοῖς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐλήσασιν, οὕτω δὲ καὶ τοῖς ἐν νόσῳ κεκμηκόσιν ἰσχυρῶς τὴν δύναμιν, ὥσπερ γε καὶ διὰ τὸ σφοδρότερον ξηρανθῆναι τὴν γλῶτταν ἐνίοις. ἀλλ' ἡ τοσαύτη ξηρότης οὐδενὶ τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων ὑπάρξαι δύναται. καὶ διὰ τοῦτο μόνης ὑγρότητος ἀμέτρου σύμπτωμά ἐστιν ἐν τοῖς φύσει τραυλοῖς ἡ τῆς διαλέκτου βλάβη μὴ δυναμένων τῶν μυῶν τῆς γλώττης ἐγκρατῶς στηρίζεσθαι. τοῦτο δὲ αὐτοῖς συμβαίνειν ἐγχωρεῖ μὲν καὶ διὰ τὴν οἰκείαν ἀρρωστίαν, ἐγχωρεῖ δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν νεύρων, ὧν παρ' ἐγκεφάλου λαμβάνει δηλονότι. καὶ οἱ μεθύοντες οὖν ἐνίοτε τραυλίζουσι, τοῦτο μὲν ὑ- [269] γρότητι πολλῇ διαβρεχομένου τοῦ ἐγκεφάλου, τοῦτο δ' ὑπὸ πλήθους αὐτῆς βαρυνομένου. συμβήσεται γοῦν οὕτω καὶ τοῖς φύσει τραυλοῖς ἤτοι τὸν ἐγκέφαλον ὑγρὸν ὑπάρχειν ἢ τὴν γλῶτταν ἢ ἀμφότερα. τοῦ μὲν οὖν ἐγκεφάλου τοιαύτην ἔχοντος κρᾶσιν ἀποῤῥεῖν μὲν εἰκός ἐστι περιττωμάτων ὑγρῶν πλῆθος, ὑποδέχεσθαι δὲ αὐτὰ καταῤῥέοντα τὴν γαστέρα, κἀντεῦθεν ἀλίσκεσθαι

Nonnullis etiam aetate integra interloquendo defessis balbutire contingit; quemadmodum ex iis qui plurimum tibia cecinerunt et quibus vires morbo vehementer prostratae sunt; et quibus demum lingua vehementius exaruit. Verum tanta siccitas nemini secundum naturam se habenti adesse potest. Atque ideo solius humiditatis immoderatae natura balbis symptoma est loquutionis laesio, quum linguae musculi valide stabiliri nequeant. Hoc autem ipsi vel propter propriam imbecillitatem accidere potest et propter nervorum quos videlicet e cerebro suscipit infirmitatem. Quare et ebrii nonnunquam balbutiunt, tum quia multa humiditate cerebrum perfunditur, tum quia ipsius copia praegravatur. Sic itaque continget natura balbis ut vel cerebrum humidum habeant vel linguam vel utrumque. Atque cerebro quidem tale temperamentum adepto, humidorum excrementorum copiam ex eo defluere par est, eaque fluentia ventriculum suscipere indeque lon-

διαῤῥοίαις μακραῖς τὸν ἄνθρωπον. τῆς γλώττης δ' αὐτῆς ὑγροτέρας οὔσης σφόδρα φύσει καὶ τὴν κοιλίαν εἰκὸς εἶναι τοιαύτην, ὡς ἂν θατέρου τῶν χιτώνων αὐτῆς κοινοῦ πρὸς τὴν γλῶτταν ὑπάρχοντος, ἀσθενοῦς δὲ δι' ὑγρότητα, κοιλίας δ' οἰκεῖον πάθημα, χρονία διάῤῥοια.

λγ'.

Οἱ ὀξυρεγμιώδεες οὐ πάνυ τι πλευριτικοὶ γίνονται.

Τοὺς ὀξυρεγμιώδεις ὀξεῖαν ἔχοντας ἐρυγὴν σπανίως φησὶν ἁλίσκεσθαι πλευρίτισι· τὸ γὰρ οὐ πάνυ τῶν σπανίως γιγνομένων δηλωτικόν ἐστιν, οὐ τῶν οὐδ' ὅλως, ὡς ἔνιοι τῶν ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον ἔγραψαν. εἴρηται δ' ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ πλευρίτιδος λόγοις ὡς ἡ μὲν ἅμα τοῖς ὠχροῖς τε καὶ ξανθοῖς πτύσμασιν ἐπὶ χολώδεσι γίνεται χυμοῖς, ἡ δ' ἅμα τοῖς ἀφρώδεσι ἐπὶ φλεγματικοῖς. ὥσπερ καὶ ἡ μὲν ἅμα τοῖς μελαντέροις ἐπὶ τοῖς μελαγχολικοῖς, ἡ δ' ἅμα

gis alvi profluviis hominem corripi. Quum vero ipfa lingua praehumidior exiftat natura, ventriculum quoque talem effe confentaneum eft, utpote qui alteram fui tunicam habeat cum lingua communem quae propter humiditatem imbecillis redditur; ventriculi vero familiaris affectio diuturna diarrhoea eft.

XXXIII.

Qui acidum eructant, non admodum pleuritici fiunt.

Oxyregmiodes acidum ructum habentes raro pleuritide corripi tradit. Nam illud *non admodum* id quod raro, non quod nullo modo ufu venit declarat, ut quidam libri interpretes fcripferant. In fermonibus autem de pleuritide a nobis dictum eft, pleuritidem quae cum pallidis et flavis fputis effet, ex biliofis humoribus ortum habere; quae vero cum fpumofis, ex pituitofis: quemadmodum et quae cum nigrioribus, ex melancholicis; quae denique

τοῖς ἐρυθροῖς ἐπὶ αὐτῷ τῷ αἵματι. φλεγμονὴ μὲν γάρ ἐστι περὶ τὸν ὑπεζωκότα καλούμενον ὑμένα ἡ τῶν πλευριτικῶν διάθεσις. ἁπάσης δὲ φλεγμονῆς γινομένης ὑπὸ πλεονεξίας τινὸς χυμοῦ κατὰ τὴν ἐκείνου φύσιν, τό τε τῶν πτυσμάτων εἶδος ἐπιγίνεται τοῖς πλευριτικοῖς ἢ καὶ τῆς σωτηρίας, ἥ τε τοῦ θανάτου προσδοκία. καταδέχεσθαι δ' οὐχ ὁμοίως πεφύκασι τοὺς χυμοὺς οἵ θ' ὑμένες καὶ ὁ πνεύμων. πυκνὴ μὲν γὰρ καὶ ἡ τῶν ὑμένων φύσις, ἀραιὸς δὲ πάντη καὶ μανὸς ὁ πνεύμων ἐστὶν, ὥστε τούτῳ μὲν ἅπαντας ἕτοιμον δέχεσθαι τοὺς χυμοὺς, τῷ δ' ὑπεζωκότι τοὺς χολώδεις μᾶλλον. διὰ τοῦτο οὖν οἷς φύσει πλεονάζει τὸ φλέγμα, σπανίως ἁλίσκονται πλευρίτισι καὶ μάλιστ' ἐὰν ἁλυκότητά τινα καὶ δριμύτητα προσλάβῃ. τὸ γὰρ τοιοῦτον δάκνον τὰ ἔντερα πρὸς τὴν διαχώρησιν ἐρεθίζει καὶ συμβαίνει τηνικαῦτα μὴ μόνον τῷ φλέγματι κενοῦσθαι, συνεξέρχεσθαι δ' αὐτῷ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων περιττωμάτων. ἔλεγε δ' αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ὑδάτων καὶ τόπων καὶ ἀέρων

cum rubris ex ſanguine fieri oſtendimus. Etenim inflammatio membranae coſtas ſuccingentis appellatae pleuriticorum affectus. Quum vero omnis inflammatio ex alicujus humoris redundantia gignatur pro ejus natura, tum ſputi ſpecies pleuriticis ſupervenit, tum ſalutis aut mortis exſpectatio. Non peraeque autem membranae ac pulmo humoribus ſuſcipiendis nati ſunt; denſa ſiquidem eſt membranarum natura, pulmo vero omnem in partem rarus et laxus; quare huic quidem promptum eſt omnes humores ſuſcipere, membranae vero ſuccingenti bilioſis magis. Ob hanc igitur cauſam quibus natura pituita exuberat, ii raro pleuritide corripiuntur, praeſertimque ſi ſalſedinem aliquam atque acrimoniam adſumpſerit. Talis enim pituita mordens inteſtina ad dejectionem provitat, tumque non ſolam pituitam vacuari, ſed una cum ea alia etiam multa excrementa dejici contingit. Sed ipſe in libro etiam de aquis, locis et aëre minime pleuritidi aliis,

ἥκιστα πλευρίτισί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νοσήμασιν ἁλίσκεσθαι τοὺς ὑγρὰν ἔχοντας φύσει τὴν γαστέρα.

λδ'.

[270] *Ὁκόσοι φαλακροὶ, τουτέοισι κιρσοὶ μεγάλοι οὐ γίνονται, ὁκόσοις δ' ἂν φαλακροῖς ἐοῦσι κιρσοὶ ἐπιγίνωνται, πάλιν οὗτοι γίνονται δασέες.*

Ὁπόταν ἐν ἀνδρὸς φρονίμου συγγράμματι λόγος εὑρεθῇ προφανῶς ψευδὴς, εἰκότως ἀπορῆσθαι συμβαίνει τοὺς ἀναγινώσκοντας αὐτὸν καὶ πρῶτον μὲν ἑαυτοῖς ἀπιστεῖν, ὡς μηδὲ τὰ φανερὰ γινώσκουσι, εἶθ' ἑξῆς ὑποπτεύειν, μή τι τῶν ὑποκειμένων ψευδὲς εἴη. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ἀνίατόν τι πάθημα τὴν φαλάκρωσιν ὑπάρχουσαν; ἀλλὰ καὶ τὸ μηδέποτε ἐπιγίνεσθαι μεγάλους κιρσοὺς τοῖς φαλακροῖς οὐκ ἀληθὲς, ὥσπερ οὐδὲ τὸ γενομένων κιρσῶν παύεσθαι τὴν φαλάκρωσιν, εἰ μή τι ἄρα, καθάπερ ἔνιοί φασι, τὴν καλουμένην ὑπὸ τῶν ἰατρῶν μαδάρωσιν ὀνομάζει φαλάκρωσιν.

que morbis obnoxios esse dicebat eos qui alvum natura humidam haberent.

XXXIV.

Qui calvi sunt, iis varices magni non oboriuntur; quibus vero calvis existentibus varices succedunt, ii rursum capillati fiunt.

Quum in viri prudentis opere oratio comperitur evidenter falsa, merito lectores ipsum dubitare accidit, ac primum quidem sibi ipsis diffidere, tanquam ea non assequantur, quae etiam sint manifesta; deinde vero suspicari ne quid ex iis quae proposita sunt falsum fuerit. Quis enim non novit calvitium quendam affectum esse insanabilem? Sed neque illud verum est, magnos varices calvis nunquam supervenire, sicuti neque varicibus ortis calvitium cessare, nisi forte, ut nonnulli ajunt, vocatum a medicis capillorum defluvium calvitium nominat. Illud

ἐκείνη γὰρ ὑπὸ μοχθηρῶν χυμῶν γιγνομένη, καθάπερ αἵ τε ὀφιάσεις καὶ ἀλωπεκίαι ὀνομαζόμεναι, μεταστάντων εἰς τὰ σκέλη τῶν φαύλων χυμῶν ἐργάζεσθαι δύνανται κιρσοὺς, ἀνακτήσασθαί τε τὰς τρίχας. εἰ γὰρ ἔμπροσθεν ὑπὸ μοχθηρῶν χυμῶν φθειρομένων αὐταῖς τῶν ῥιζῶν ἡ διαφθορὰ συνέβαινεν, εἰκότως νῦν ἐπὶ τῇ μεταστάσει τῶν χυμῶν, εἰς τὴν κατὰ φύσιν ἐπανήξουσι κατάστασιν.

λε'.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγινομένη κακόν.

Ἐπιγίνεσθαι τοῖς πάθεσιν ἕτερα πάθη τε καὶ συμπτώματα τοῖς παλαιοῖς ἰατροῖς ἔθος ἐστὶ λέγειν, ὅσα κατὰ τὸν αὐτοῦ πάθους λόγον αὐξανομένου συμβαίνειν εἴωθε. τοιοῦτον γάρ τι καὶ τὸ τῶν ἐπιγινομένων ἐστὶ Πραξαγόρου βιβλίον. οὕτω δὲ καὶ νῦν εἴρηται ἐπὶ τῆς βηχός· οὐ γὰρ ἐπειδὰν δι' ἄλλην τινὰ γένηται πρόφασιν, [271] ὑδερικῷ βὴξ ὀλέθριόν ἐστι σημεῖον, ἀλλ' ὅταν αὐτῷ τῷ λόγῳ τοῦ

enim quum a vitiosis humoribus ortum habeat, ut et quae ophiasis et alopecia nominatur, iisdem pravis humoribus in crura translatis varices facere et capillos restituere potest. Si namque prius a vitiosis humoribus corruptis capillorum radicibus eorum fiat jactura, merito nunc iisdem alio migrantibus, ad naturalem statum revertentur.

XXXV.

Hydropicis tussis succedens malum.

Morbis alios morbos et symptomata supervenire medicis moris fuit dicere, quae ipsius morbi augescentis ratione accidere consueverunt. Talis enim est Praxagorae liber de supervenientibus. Sic etiam nunc de tussi dictum est; non enim quum ex alia occasione fit hydropico tussis, signum est exitiosum, sed quum ipsius morbi ratione.

Ed. Chart. IX. [271.] Ed. Baſ. V. (308.)

νοσήματος. ἡνίκα γὰρ ἂν ἐς τοσοῦτον αὐξηθῇ πλῆθος ἐπὶ τῶν ὑδερικῶν παθῶν ἡ ὑδατώδης ὑγρότης, ὡς ἤδη καὶ τὰς τραχείας ἀρτηρίας καταλαμβάνειν, εἶτα βὴξ ἐπιγένηται, τότε κίνδυνος ἕπεται πνιγῆναι τὸν ἄνθρωπον οὐκ εἰς μακράν.

λστʹ.

Δυσουρίην φλεβοτομίη λύει, τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

Οὐδ' οὗτος ὁ λόγος ὑγιής ἐστιν, εἰ μὴ προσλάβῃ τὸν καὶ σύνδεσμον, ὥστε γενέσθαι τὸν ἀφορισμὸν τοιόνδε, δυσουρίην καὶ φλεβοτομίη λύει. ὄντως γὰρ καὶ φλεβοτομίη λύει δυσουρίαν, ἐκείνην δηλονότι τὴν διὰ φλεγμονὴν καὶ πλῆθος γεγενημένην. τὸ δὲ τέμνειν τὰς εἴσω περὶ τῶν ἐν ταῖς χερσὶ φλεβῶν λεγόμενον, οὔτ' ἀληθές ἐστιν, οὔτε ὁμολογούμενον Ἱπποκράτει. φαίνεται γὰρ ἐν ἅπασι τοῖς συγγράμμασιν ἐπὶ μὲν τῶν ἀνωτέρω τοῦ ἥπατος ἐκ τῶν χειρῶν ἀποχέων τοῦ αἵματος, ἐπὶ δὲ τῶν κατωτέρω τὰς κατὰ ἰγνὺν ἢ σφυ-

Quum enim in hydropicis affectibus aquoſa humiditas tanta copia creverit, ut jam aſperas arterias occupet, deinde tuſſis ſuperveniat, tunc ne haud id ita multo poſt homo ſuffocetur periculum imminet.

XXXVI.

Urinae difficultatem venae ſectio ſolvit, ſecundae autem ſunt interiores.

Sed neque ſana eſt haec oratio, niſi *etiam* conjunctionem aſſumpſerit, ut ejusmodi ſit aphoriſmus: *difficultatem urinae etiam venae ſectio ſolvit.* Revera enim etiam venae ſectio dyſuriam ſolvit, illam videlicet quae propter inflammationem et plenitudinem facta eſt. Illud autem, *ſecandas eſſe interiores*, ſi de manuum venis dicatur, neque verum eſt, neque ab Hippocrate conceſſum. In omnibus ſiquidem ſuis operibus, partibus ſupra jecur affectis, ex manibus ſanguinem mittere, inferioribus vero

Ed. Chart. IX. [271.] [Ed. Baf. V. (308.)]

ρὸν κελεύων τέμνειν. εἰ δὲ περὶ τούτων αὐτῶν εἰρῆσθαί τις ὑπολάβοι τὸ τέμνειν τὰς εἴσω, μικρὰν τοῦτο δύναμιν ἔχει. ἀπὸ μιᾶς γὰρ ἀμφότερα πεφύκασι φλεβὸς τῆς ἐν ἰγνύϊ τριχῇ σχισθείσης, ὅτι καὶ μία φλὲψ εἰς τοῦθ' ἥκει τὸ κῶλον, οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς χειρὸς δύο. βέλτιον οὖν ἐστι καὶ τοῦτον τὸν ἀφορισμὸν ἕνα τῶν παρακειμένων ὑπολαβεῖν.

λζ'.

Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γενέσθαι ἐν τῷ τραχήλῳ ἀγαθόν· ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νόσημα.

Ἀληθὴς ὁ λόγος καὶ ἡ αἰτία πρόδηλος, εἴ γε ἐκ τῶν διὰ βάθους τε καὶ κυριωτέρων μορίων εἰς τὸ δέρμα μεθίστασθαι τὰ πάθη λυσιτελεῖ.

poplitis et malleoli venas fecare jubet. De quibus fi quis ipfum illud dixiffe arbitretur: *fecandas autem effe interiores*, parvi id eft momenti. Ab una namque et eadem vena utraque tam interior quam exterior nafcitur in poplite trifariam divifa, non quemadmodum in manum duae. Quare melius eft hunc etiam aphorifmum unum effe inter adfcititios opinari.

XXXVII.

Angina correpto cervicis tumorem oboriri bonum: foras enim morbus vertitur.

Vera eft oratio et caufa manifefta. Ex profundis fiquidem et principibus partibus morbos ad cutem transferri confert.

λη'.

[272] Ὁκόσοισι κρυπτοὶ καρκίνοι γίνονται, μὴ θεραπεύειν βέλτιον. θεραπευόμενοι γὰρ ἀπόλλυνται ταχέως, μὴ θεραπευόμενοι δὲ πολὺν χρόνον διατελέουσιν.

Κρυπτοὺς καρκίνους εἴρηκεν ἤτοι τοὺς χωρὶς ἑλκώσεως ἢ τοὺς κεκρυμμένους, ὅπερ ἐστὶ μὴ φαινομένους, ὃ πάλιν ἴσον δύναται τῷ διὰ βάθους εἶναι τοῦ σώματος. ἀλλὰ καὶ τὸ θεραπεύειν διττόν ἐστιν· ἓν μὲν τὸ πάντα πράττειν ὡς ὑγιὲς ἀποφῆναι τὸ πεπονθὸς μέρος, ἕτερον δὲ τὸ προνοεῖσθαι τὴν ἁρμόττουσαν τῷ πάθει πρόνοιαν, ὅπερ ἐστὶ παρηγορεῖν τε καὶ πραΰνειν αὐτὸ, καὶ μάλισθ' ὅταν ᾖ μεθ' ἑλκώσεως. ἀναγκαῖον γὰρ εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο τηνικαῦτα τοὺς ἰχῶρας ἀποκλύειν ὑγρῷ τινι χρώμενον, ὅπερ οὐ τὸ τυχὸν εἶναι προσήκει, ἀλλ' ὅ τί περ ἂν ἤτοι διὰ πείρας ἢ δι' ἐνδείξεως εὑρεθῇ μήτε σήπειν πεφυκὸς μήτ' ἐρεθίζειν τὸ πεπονθὸς μέρος. ταύτης μὲν οὖν τῆς θεραπείας οὔτ' ἀφίστασθαι προσήκει οὔθ' οἱ χωρὶς ἑλκώσεως δέονται καρκίνοι.

XXXVIII.

Quibus occulti cancri oriuntur, eos non curare praestat. Curati namque cito intereunt, non curati vero diuturniori tempore perdurant.

Occultos cancros dixit vel qui sunt sine ulceratione vel abditos, hoc est non apparentes, quod rursus idem significat, ac si dicatur, qui in alto sunt corpore. Sed et curatio duplex est: una quidem omnia agere quo pars affecta ad sanitatem perducatur; altera vero eam adhibere providentiam quae affectui congruat, hoc est ipsum mitiget ac demulceat, praesertim si conjunctam habeat ulcerationem. Tunc enim si non aliud quidquam *agatur*, saniem humido quodam usurpato abluere necessum est, non quocunque, sed quod per experientiam aut indicationem, nec putrefcere nec irritare partem affectam compertum habeatur. Ab hac igitur curatione abstinere non decet, neque qui sine ulceratione cancri sunt, eam postulant.

τῆς δ' ἐκ τοῦ τεμεῖν καὶ καῦσαι ἃ μόνῳ καρκίνῳ γινομένῳ ἐστὶν ἰάματα, συμβουλεύει μὴ προσάγεσθαι κατὰ τοὺς κρυπτοὺς καρκίνους. ὅτι μὲν οὖν οἱ ἐν τῷ βάθει διὰ τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς οὐ θεραπεύονται καὶ ἡ πεῖρα διδάσκει. πάντας γὰρ οἶδα τοὺς ἐπιχειρήσαντας ἰᾶσθαι καρκίνους τοιούτους παροξύναντας μᾶλλον αὐτοὺς, ἐν τάχει τε τοὺς ἀνθρώπους ἀποκτείναντας. οἵ τε γὰρ τὸν ἐν τῷ οὐρανίσκῳ συστάντα καὶ τὸν ἐν τῇ ἕδρᾳ καὶ τὸν ἐν τῷ κρυπτῷ τῷ γυναικείῳ τεμόντες καὶ καύσαντες οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπουλῶσαι τὰ ἕλκη καὶ τῇ τῆς ἰάσεως ταλαιπωρίᾳ συνέτηξαν τοὺς ἀνθρώπους ἄχρι θανάτου, οἷς ἐνῆν μὴ θεραπευομένοις ἀλυπότερον ἄχρι πλείονος ἐξαρκέσαι χρόνου. τοὺς μὲν οὖν τοιούτους καρκίνους οὐδ' ὅλως ἐπιχειρητέον ἰᾶσθαι, τοὺς δ' ἐπιπολῆς ἐκείνους μόνους οὓς ἐκτεμεῖν οἷόν τε σὺν ταῖς ῥίζαις αὐταῖς, ὡς ἂν εἴποι τις. οὐδὲν γὰρ χεῖρον οἱονεὶ ῥίζας τινὰς ὀνομάσαι τοῦ καρκίνου τὰς διατεταμένας ἄχρι τῶν πέριξ σωμάτων πεπληρωμένας φλέβας αἵματος μελαγχολικοῦ. πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἀξιολόγων ἰατρῶν οὐδὲ τού-

Altera vero quae ſecando et urendo fit, quae ſoli qui fit cancro ſunt remedia, ne in cancris occultis adhibeamus conſulit. Quod igitur qui in profundo latent ejusmodi praeſidiis non curentur docet etiam experientia. Omnes enim novi qui hujusmodi cancros curare ſunt aggreſſi, magis irritaſſe brevique homines enecaſſe. Nam et qui cancrum in palato ortum et qui in ſede et qui in ſinu muliebri ſecuerunt aut uſſerunt, ulcera ad cicatricem perducere non potuerunt, ſed homines curationis cruciatu aduſque mortem excarnificarunt; qui citra curationem longiori tempore cum minore moleſtia vitam exegiſſent. Hiſce igitur cancris medendi provincia ſuſcipienda non eſt. Ex iis vero qui ſumma corporis parte conſiſtunt, eos ſolum curare tentandum eſt, quos una cum ipſis, ut ſic loquar, radicibus exſcindere et exſtirpare licet. Nihil enim deterius fit ſimilitudine quadam cancri venas radices nominare, quae ſanguine melancholico impletae aduſque partium ambitum diſtenduntur. Multi ſiquidem inſignes me-

Ed. Chart. IX. [272. 273.] Ed. Baf. V. (309.)

τους ἐπιτρέπουσι χειρουργεῖν, ἀλλὰ μόνους ὅσοι περ ἂν ἑλκωθέντες ἅμα μὲν ἀνιαροὶ τοῖς κάμνουσιν ὦσιν, ὡς αὐτοὺς ὀρεχθῆναι τῆς χειρουργίας, ἅμα δ' ἐν τοῖς τοιούτοις συνιστῶσι μορίοις ἃ μετὰ τῶν ῥιζῶν ἐκτεμεῖν καὶ καῦσαι δυνατόν ἐστιν. ἔνιοι δὲ οὐδὲ τούτοις ἀνασκευάζεσθαι ἐῶσιν, ἀλλὰ τελέως ἀφίστασθαι συμβουλεύουσι βοηθημάτων ἀγωνιστικῶν [273] ἐπὶ καρκίνου παντός. Ἱπποκράτης γοῦν ὅτι μὲν τοὺς ἐν τῷ βάθει τοῦ σώματος οὐκ ἀεὶ συνεβούλευσε θεραπεύειν ἀγωνιστικῶς ἐξ αὐτῆς τοῦ πάθους τῆς φύσεως ἔξεστι τεκμήρασθαι. εἰ δὲ καὶ τὸν ἐπιπολῆς τε καὶ χωρὶς ἑλκώσεως, ἄδηλόν ἐστιν, ὅσον ἐπὶ τῇ κατὰ τὸν ἀφορισμὸν λέξει. γεγράφασι δ' αὐτὸν οἱ περὶ τὸν Ἀρτεμίδωρόν τε καὶ τὸν Διοσκορίδην, ἄχρι τοῦ μὴ θεραπεύειν βέλτιον.

λθ'.

Σπασμὸς γίνεται ἢ ὑπὸ πληρώσιος ἢ κενώσιος, οὕτω δὲ καὶ λυγμός.

dici ne hos quidem chirurgia curari concedunt, fed illos folos qui exulcerati tum laborantibus ita faevi funt, ut ipfi ultro manum admovere defiderent, tum in iis funt partibus quas una cum radicibus exfcindere et urere posfumus. Nonnulli vero neque has exftirpare permittunt, fed in omni cancro remediis agonifticis omnino abftinendum effe confulunt. Hippocrates certe quod cancros in alto corpore delitefcentes non femper agonifticе curandos effe fuaferit, ex ipfa affectionis natura conjectare licet. An vero eos etiam qui fumma corporis parte fine ulceratione confiftunt, quantum ex aphorifmi textu conjici poteft, incertum eft: quem quidem aphorifmum Artemidorus et Diofcorides fcripferunt usque ad ea verba, *non curare praeftat.*

XXXIX.

Convulfio aut a repletione aut vacuatione oboritur, ita vero etiam fingultus.

Ὁ σπασμὸς, ὡς καὶ τοὔνομα αὐτὸ δηλοῖ, σπωμένων ἐπὶ τὰς οἰκείας κεφαλὰς γίνεται τῶν μυῶν. ἐναργέστερον δ᾽ ἂν εἴποι τις ἀνασπωμένων, ὥσπερ κἀν τῇ κατὰ φύσιν αὐτοῖς ἐστι κινήσει. ἀλλ᾽ ἐκείνη μὲν οὐκ ἄνευ τῆς ὁρμῆς γίνεται τοῦ ζώου, πάθος δ᾽ ἀκούσιόν ἐστιν ὁ σπασμὸς εἰς παραπλησίαν διάθεσιν ἐρχομένων τῶν νευρωδῶν μορίων ἐν αὐτοῖς, ἥνπερ κἀν τοῖς καθ᾽ ὁρμὴν κινήσεσιν ἐλάμβανον. ὑπὸ γάρ τοι πληρώσεως γίνεται, καθάπερ ἐν ταῖς ὑπερβαλλόντως ὑγραῖς καταστάσεσι τοῦ περιέχοντος ἀέρος αἱ χορδαὶ, διὰ τοῦτο γοῦν καὶ ῥήγνυνται πολλάκις. (310) οὕτω δὲ κἀν ταῖς ξηροτέραις καταστάσεσι συμβαίνει, συνάγεται γὰρ εἰς ἑαυτὰ καὶ σπᾶται πάντα τὰ νευρώδη σώματα ξηραινόμενα βιαιότερον, ὥσπερ οἱ πρὸς τῷ πυρὶ θερμανθέντες ἄχρι πλείονος ἱμάντες. ὅμοιον δ᾽ αὐτοῖς πάσχουσι καὶ ὅσους ἥλιος θερμὸς ἐξήρανεν. ὁ μὲν οὖν σπασμὸς ὑπὸ τῶν ἐναντίων εἰκότως γίνεται, λυγμὸς δὲ συγχωρείσθω μὲν ὀνομάζεσθαι στομάχου πάθος, ὅταν ἕτερόν τι προσκείμενον ᾖ κατὰ λόγον. ὅταν δ᾽ αὐτὸ μόνον τοῦτο ὑπάρχῃ σπου-

Convulſio, ut et ipſum nomen indicat, convulſis fit ad propria capita muſculis vel ut quis apertius definiat, revulſis, qualis etiam ipſis ſecundum naturam motus eſt. Verum hic quidem non ſine nativo animalis fit impetu; convulſio vero affectus eſt involuntarius nervoſis partibus ad conſimilem affectum accedentibus, quem etiam in motibus pro animi impetu editis aſſumebant. Nam idem in ſpaſmo a repletione ipſis fit, quod ambientis aëris ſtatu ſupra modum humido fidibus accidit, quo inebriatae ſaepe rumpuntur. Sic etiam ſiccioribus coeli conſtitutionibus idem oboritur. Nam in ſeſe coguntur et convelluntur omnia corpora nervoſa violentius exſiccata, quemadmodum quae ad ignem diutius excalefacta ſunt lora et quae his ſimilia patiuntur quaeque ſolis aeſtus exſiccavit. Convulſio igitur merito a contrariis fit cauſis; ſingultus vero concedatur ſtomachi convulſio dici, dum erit alterum orationis propoſitum. Quum vero hoc ipſum ſolum ſtu-

δεσμα τὸ γνῶναι τὴν οὐσίαν τοῦ παθήματος, ἄμεινον ἴσως ἐστὶν οὐ σπασμὸν ὀνομάζειν αὐτὸ, ἀλλὰ κίνησίν τινα· ἐν μὲν γὰρ τῷ αὐτῷ γένει τῷ κατὰ τοὺς ἐμέτους, ἐπιτεταμένην δὲ καὶ σφοδροτέραν ἐκείνης. ἀπώσασθαι γάρ τι τῶν καθ' ἑαυτὸν ὁ στόμαχος ὀρεγόμενος ἐπ' ἄμφω τὰ συμπτώματα ὁρμᾷ, σφοδρότερον μὲν ἐν τοῖς λυγμοῖς, μετριώτερον δὲ ἐν τοῖς ἐμέτοις, ἐπειδὴ κατὰ μὲν τοὺς ἐμέτους τὸ περιεχόμενον ἐν τῇ τῆς γαστρὸς εὐρυχωρίᾳ μόνον ἐφίεται διώσασθαι. κατὰ δὲ τοὺς λυγμοὺς καὶ τὰ διὰ βάθους ἐν αὐτῷ τῆς γαστρὸς τῷ στόματι περιεχόμενα. στόμαχον δέ μου νῦν ἄκουε μὴ μόνον αὐτὸν ὃν ὀνομάζουσι κυρίως, ἀλλὰ τὸ τῆς γαστρὸς στόμα. τὰ γὰρ ἐν τούτῳ περιεχόμενα τῆς γαστρὸς ὀρεχθείσης ἐκκρῖναι λύζουσιν. ὅ τι δὲ τῶν δυσεκκρίτων τε καὶ οἷον ἀναποθέν- [274] των εἰς τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἡ διὰ τὸν λυγμὸν ἔκκρισις γίνεται μαθεῖν ἔστι κἀκ τῶν ὁσημέραι συμβαινόντων πᾶσι σχεδὸν ἢ μᾶλλον ἢ ἧττον. ἐάν τε γὰρ αὐτὸ μόνον δριμὺ ὂν τὸ πέπερι καταπίωσιν, ἐάν τε καὶ μετὰ μέλιτος ἤ τινος ἄλλου, κἄπειτα ἐπιπίωσιν

dium exftet, ut affectionis hujus fubftantiam dignofcamus, praeftat fortaffis non convulfionem appellare, fed quandam motionem quae fit in eodem eum vomitu genere, fed eo porrectior ac vehementior. Nam quum quid in fe contentum ftomachus expellere appetit, ad duo fymptomata incitatur, unum quidem vehementius in fingultibus, alterum moderatius in vomitionibus; quandoquidem per vomitus quae in ventriculi capacitate continentur ea tantum appetit propellere; per fingultus vero etiam ea quae ipfo ventriculi ore penitiora comprehenduntur. Stomachum nunc a me non folum ipfum quem proprie appellant, fed etiam ventriculum intellige. Quae namque in hoc continentur, appetente ventriculo excernere fit fingultus. Jam vero quod eorum quae difficulter excernuntur et quae veluti abforpferit ventriculi os, fiat per fingultus excretio, ex iis difcendum quae quotidie prope omnibus plus minusve ufu veniunt. Sive enim folum quid acre veluti piper devoraverint, five cum melle aut alio

οἶνον ὕδατι κεράσαντες, θερμῷ εὐθέως λύζουσι, τῆς μὲν τοῦ πόματος θερμότητος ποδηγούσης εἰς τὸ βάθος τὸ πέπερι, τῇ δριμύτητι δὲ αὐτοῦ τῆς γαστρὸς ἀνιωμένης, ἐπιχειρούσης δὲ τῇ βίᾳ τῆς κινήσεως ἀποῤῥῖψαι τὸ λυποῦν. ἐδείχθη δ' ἐν τοῖς τῶν συμπτωμάτων αἰτίοις, ὅτι καὶ ἡ βὴξ καὶ ὁ πταρμὸς καὶ τὸ ῥῖγος ἐκ τῶν τοιούτων εἰσὶ κινήσεων.

μ'.

Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὸν πόνον.

Ἕπεται μὲν καὶ ταῖς δήξεσι πόνος, ἀλλ' εἰθισμένοι τῷ τῆς δήξεως ὀνόματι προσαγορεύειν εἰσὶν, οὐ τῷ τοῦ πόνου τὰ τοιαῦτα συμπτώματα. γίνεται δὲ καὶ διὰ φλεγμονώδη τινὰ διάθεσιν ὁ πόνος. οὕτως δ' ὠνόμασται, διότι καὶ τοῖς ἐρυσιπέλασιν ἔζευκται ὁ πόνος. ὅταν οὖν μήτε διὰ

quopiam, posteaque vinum superbiberint calida aqua temperatum, protinus singultiunt: potionis quidem calore piperi viam in profundum praeeunte, sua vero acrimonia pipere ventriculum molestia afficiente, unde ipse violentiore motu quod molestum est exigere expurgare conatur. Ceterum in libris de symptomatum causis et tussim et sternutationem et rigorem ex talium motionum esse genere a nobis demonstratum est.

XL.

Quibus ad hypochondrium dolores citra inflammationem oriuntur, iis succedens febris dolorem solvit.

Sequitur et morsus dolor. Verum consueti sunt morsus nomine non talia doloris symptomata appellare. Fit etiam dolor propter quandam phlegmonodem affectionem. Sic autem appellata est, quod erysipelata etiam dolor comitetur. Quum igitur neque ob hujusmodi aliquam af-

τοιαύτην τινὰ διάθεσιν ὀδύνη τὶς ᾖ κατὰ τὸ ὑποχόνδριον, ἥ τε τῆς δήξεως αἴσθησις αὐτὴ ἀπῇ, καταλείπεται γίνεσθαι τὸν πόνον ἢ δι' ἔμφραξιν ἢ διὰ πνεῦμα φυσῶδες, ἤ τινα δυσκρασίαν ἀνώμαλον, ἅπερ ἡ τοῦ πυρετοῦ θερμότης ἰᾶσθαι πέφυκε, τὰ μὲν τέμνουσα καὶ λεπτύνουσα καὶ διαφοροῦσα, τὰς δὲ εἰς ὁμαλότητα κράσεως ἄγουσα.

μα'.

Ὁκόσοισι διάπυόν τι ἐὸν ἐν τῷ σώματι μὴ ἀποσημαίνει, τουτέοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου ἢ τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει.

[275] *Καὶ διττῶς γέγραπται ἡ κατὰ τὸν ἀφορισμὸν ἑρμηνεία καὶ διττῶς αὐτὴν ἐξηγοῦνται καὶ λόγον ἡ ἑκατέρα τῶν τε γραφῶν ἔχει καὶ τῶν ἐξηγήσεων. καὶ γὰρ καὶ διὰ τὴν τοῦ πύου παχύτητα καὶ διὰ τὴν τοῦ τόπου κατακρύπτεται πολλάκις ἡ διάγνωσις τοῦ περιεχομένου κατά τι χωρίον πύου. δεόντως οὖν τινὲς μὲν ἔγραψαν τούτοισι διὰ*

fectionem hypochondrio dolor incubuerit et morfus ipfe fenfus abfuerit, relinquitur dolor vel propter obftructionem vel propter flatulentum fpiritum vel ob aliquam inaequalem intemperiem; quibus omnibus febrilis calor fua natura mederi poteft, quum incidat, attenuet ac difcutiat; hanc vero ad temperamenti aequalitatem adducat.

XLI.

Quibus fuppuratum quoddam in corpore exiftens fignis non proditur, iis ob puris aut loci craffitudinem fui figna non edit.

Bifariam fcripta eft aphorifmi oratio et bifariam ipfam explicant interpretes et utraque rationem habet tum oratio tum interpretatio. Nam et propter puris et loci craffitudinem faepe occultatur puris quodam loco contenti dignotio. Recte ergo nonnulli fcripferunt: *his ob loci*

παχύτητα τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει, τινὲς δὲ τούτοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου.

μβ'.

Ἐν τοῖσιν ἰκτερικοῖσι τὸ ἧπαρ σκληρὸν γενέσθαι πονηρόν.

Ἐνδείκνυται γὰρ ἡ σκληρότης τηνικαῦτα φλεγμονὴν ἢ σκίῤῥον εἶναι κατὰ τὸ σπλάγχνον, ὡς ἄνευ γε ταύτης ἐγχωρεῖ μὲν καὶ δι' ἔμφραξιν αὐτοῦ γεγονέναι τὸν ἴκτερον, ἐγχωρεῖ δὲ καὶ τῆς φύσεως κριτικῶς ἀπωσαμένης εἰς τὸ δέρμα τὸν ἐν ταῖς φλεψὶ πλεονάζοντα χυμόν.

μγ'.

Ὁκόσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγιγνομένης μακρῆς δυσεντερίης ἢ ὕδρωψ ἐπιγίνεται ἢ λειεντερίη καὶ ἀπόλλυνται.

crassitudinem sui signa non edit; quidam vero: *his propter puris crassitudinem.*

XLII.

Ictericis jecur durum fieri malum.

Icterum hic dicit ex hepatis ortum inflammatione. Tunc enim durities phlegmonem aut scirrhum viscus obsidere prodit: quemadmodum et sine hac potest etiam propter ejusdem obstructionem icterus oboriri; potest et critico modo natura redundantem in venis humorem ad cutem protrudente.

XLIII.

Qui lienosi dysenteria corripiuntur, iis oborta longa dysenteria hydrops aut lienteria succedit ac intereunt.

Ἐχρῆν τούτου προτετάχθαι τὸν ἀφορισμὸν ἐκεῖνον, καθ' ὃν φησι· τοῖς σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη ἀγαθόν. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐν τοῖς ἑξῆς ἐστὶ μετὰ τέσσαρας ἄλλους μέσους, ἡμῖν δ' ἀναγκαῖον αὐτοῦ ἤδη μνημονεῦσαι. ὅσοι γὰρ σπληνώδεις εἰσὶ, τουτέστι ὅσοι σπλῆνα χρονίως ἐσκιῤῥωμένον ἔχουσι, τούτοις ἐπιγινομένη δυσεντερία λύει τὴν διάθεσιν. ὅσον γε κατὰ τὸν λό- [276] γον τῆς μεταστάσεώς τε καὶ κενώσεως τῶν ἐμπεπλασμένων τῷ σπληνὶ παχέων τε καὶ μελαγχολικῶν χυμῶν ἀποτελεσθῇ. ἀλλ' ἐπεὶ πολλάκις ὑπὲρ τὸ σύμμετρον αἱ τοιαῦται κενώσεις ἐκτεινόμεναι βλαβεραὶ τοῖς κάμνουσι γίνονται, δεόντως ὁ Ἱπποκράτης ἐδήλωσεν ἐς ὅ τι τελευτᾷν πέφυκεν ἄμετρος δυσεντερία, τοιαύταις ἐπιγινομένη διαθέσεσι· κακωθέντων γάρ τοι τῶν ἐντέρων ὑπὸ τῆς διόδου τῶν μοχθηρῶν χυμῶν, ἥ τε δύναμις αὐτῶν κάμνει καὶ ἡ συμμετρία τῆς ἐμφύτου θερμασίας ἀπόλλυται. διὰ τοῦτο οὖν ἡ λειεντερία καὶ ὁ ὕδερος ἐπιγίνονται. λειεντερία μὲν ἐπὶ τῇ τῶν ἐντέρων κακώσει μόνῃ· ὁ δ' ὕδερος κατὰ συμπάθειάν τε ἥπατος καὶ σπληνὸς καὶ πάντως τοῦ γένους τῶν φλεβῶν.

Oportebat huic aphorifmo illum praeponi, in quo ait, lienofis dyfenteria fuperveniens bonum. Verum is in fequentibus poft alios quatuor intermedios fcribitur, fed nobis nunc ipfius meminiffe neceffe eft. Quicunque enim lienofi funt, hoc eft quibus jamdiu lien obduruit, iis dyfenteria fuperveniens affectionem folvit quantum ratione tum translationis tum vacuationis humorum craffiorum et melancholicorum lieni infarctorum effectum fit. Sed quoniam faepe hujusmodi vacuationes fupra modum extenduntur et noxiae fiunt laborantibus, decenter Hippocrates quem exitum immoderata dyfenteria quae talibus fucceffit affectionibus habere foleat declaravit. Male fiquidem affectis inteftinis vitioforum humorum transitu tum ipforum vires laborant tum caloris innati fymmetria deperditur. Quamobrem lienteria et hyderus fuperveniunt: lienteria quidem folo inteftinorum vitio; hyderus vero propter jecoris aut lienis et totius generis venofi confenfum.

μδ.

Ὁκόσοισιν ἐκ στραγγουρίης εἰλεὸς ἐπιγίγνεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται οἱ τοιοῦτοι, ἢν μὴ πυρετοῦ ἐπιγινομένου ἅλις τὸ οὖρον ῥυῇ.

Κατὰ τὸν εἰλεὸν οὐδὲν μὲν διεξέρχεται κάτω, οὐδ᾽ ἂν δριμυτέρῳ κλύσματι χρήσηταί τις, ἔμετος δὲ κόπρου ἐπιγίνεται τοῖς ὀλεθρίοις αὐτῶν εἰλεοῖς. ὅτι μὲν οὖν ἀποκεκλεισμένης τῆς κάτω διεξόδου γίνεται τὸ πάθος, ὅτι τε περὶ τὰ λεπτὰ τῶν ἐντέρων, οὐ τὰ παχέα, σχεδὸν ἅπασιν ὡμολόγηται. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅτι διὰ φλεγμονὴν ἔμφραξις ἤτοι κόπρου σκληρᾶς ἢ γλίσχρων ὑγρῶν καὶ παχέων γίνεται λέλεκται πολλοῖς. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καὶ φλεγμονὴν ἢ σκίῤῥον ἢ ἀπόστημα δύνασθαι τὴν στενοχωρίαν ἐργάζεσθαι τοιαύτην, ὥστε μηδὲν κάτω διεξέρχεσθαι δύνασθαι. τὸ δ᾽ ὑφ᾽ ὑγρῶν παχέων ἢ γλίσχρων οὐ πάνυ τι δοκεῖ πιθανὸν εἶναι. τίθει δ᾽, εἰ βούλει, καὶ τοῦτο καὶ εἴ τι πρὸς τούτῳ λέγοιεν ἕτερον, ἀλλ᾽ ἐκεῖνό γε τὸ σχεδὸν ἅπασι δόξαν, ὅσοι τοὺς ἀφο-

XLIV.

Quibus ex ſtranguria volvulus ſuccedit, intra ſeptem dies intereunt, niſi oborta febre copioſa urina effluat.

In ileo nihil deorſum dejicitur, ne ſi quis etiam acriori utatur clyſtere. Stercoris autem vomitus iis accidit qui exitialiter laborant. Quod igitur intercluſo inferiore transitu in tenuibus inteſtinis et non craſſis hic morbus fiat prope ab omnibus conceſſum eſt. Quin etiam propter inflammationem et obſtructionem vel duri ſtercoris vel craſſorum et viſcidorum humorum fieri dixerunt nonnulli. Mihi vero videtur etiam inflammatio vel ſcirrhus vel abſceſſus tantam poſſe coarctationem facere, ut nihil inferne pervadat. Quod autem humores craſſi et lenti in cauſa eſſe poſſunt, non admodum mihi probabile videtur. Verum hoc etiam, ſi placet, ponito et ſi quid aliud praeterea dixerint. Illud vero, quod aphoriſmo-

ρισμοὺς ἐξηγήσαντο, πάνυ μοι δοκεῖ τῶν ἀπι- (311) *θάνων εἶναι. λέγουσι γὰρ ὅτι τῆς κύστεως φλεγμαινούσης στενοχωρίαν ἔν τισι τῶν ἐντέρων ἐκ τῆς παραθλίψεως γινομένην ἐπιφέρειν τὸ πάθος τὸν εἰλεόν. ἐγὼ δὲ πλείστους μοι δοκῶ καθ᾽ ὅλον ἐμαυτοῦ τὸν βίον ἑωρακέναι, τοὺς μὲν κινδυνεύσαντας μόνον, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ ἀποθανόντας ἐξ ἐπισχέσεως οὔρων, ἐναργῶς ἅπασι φαινομένης τηνικαῦτα κατὰ περιγραφὴν ἰδίαν μεγίστης τῆς κύστεως, ὡς διατετάσθαι μὲν ἐσχάτως, ὀδυνᾶσθαι δὲ ὡς εἰκὸς ἐπὶ τῇ διατάσει, καὶ τούτων οὐδεὶς εἰλεώδης ἐγένετο. πῶς ἂν οὖν τίς ποτε πεισθῇ διὰ φλεγμονὴν κύστεως ἐντέρου στενοχωρουμένου γίνεσθαί ποτε τὸν εἰλεὸν οὐ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸν ὄγκον τῆς μήτρας* [277] *τὸν ἐν τῇ κυήσει· καίτοι μέχρι τῶν ὑποχονδρίων ὁ κατ᾽ ἐκείνην ὄγκος ἀνατείνεται καὶ μᾶλλον θλίβειν τε καὶ στενοχωρεῖν δύναται τὰ λεπτὰ τῶν ἐντέρων. ἡ δὲ κύστις εἰς ὄγκον ἀρθεῖσα θλίβειν μόνον οἷά τ᾽ ἐστὶ τὸ ἀπευθυσμένον. ἀτοπώτερον δ᾽ ἔνιοι λέγουσι τὸ διὰ τὸν ἐπιγινόμενον πυρετὸν ὠφελεῖσθαι τὸν εἰλεόν. ὁ μὲν γὰρ*

rum interpretibus fere omnibus viſum eſt, nullam prorſus mihi verifimilitudinem habere videtur. Ajunt enim inflammata veſica viae anguſtiam facta in quibusdam inteſtinis compreſſione, ileum morbum afferre. Ego vero plurimos per totam meam vitam me vidiſſe videor, alios quidem periclitari tantum, non paucos vero emori etiam ex urinae ſuppreſſione, omnibus tunc luculenter ſecundum propriam circumſcriptionem maxima apparente veſica, adeo ut extreme diſtenderetur et ob eam, ut par eſt, tenſionem doleret, quorum tamen nullus ileoſus factus eſt. Quomodo igitur aliquis unquam crediderit ob veſicae inflammationem anguſtiore facto inteſtino ileum aliquando fieri potius, quam uteri tumore praegnationis tempore? Atqui uſque ad hypochondria illius tumor extenditur, atque magis premere tenuia inteſtina et coarçtare poteſt; veſica vero in tumorem ſublata ſolum poteſt rectum inteſtinum premere. Abſurdius etiam nonnulli dicunt oborta febre ileum juvari. Ea namque febris ob

Ed. Chart. IX. [277.] Ed. Baf. V. (311.)

πυρετὸς ἐπί τινι φλεγμονῇ τῆς κύστεως εἰκότως ἂν γένοιτο καὶ ὅσῳ ἂν μείζων ᾖ καὶ χαλεπώτερον, τοσοῦτον εἰκὸς κἀκεῖ ἂν αὐξάνεσθαι σύμπτωμα ὑπάρχοντα τῆς φλεγμονῆς. ὁ δ' εἰλεὸς, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ἐπὶ τῇ φλεγμονῇ συνέστηκε καὶ μόνην ἐλπίδα λύσεως ἔχει τὴν παῦλαν τῆς φλεγμονῆς, ᾗ καὶ τὸν πυρετὸν ἀναγκαῖόν ἐστι συμπραΰνεσθαι. σημεῖον οὖν ἀγαθὸν ἔστω τῆς λύσεως ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν εἰλεὸν παθημάτων πραϋνόμενος ὁ πυρετὸς ἢ λυόμενος, οὔτε δέ ἐστι σημεῖον ἢ αἴτιον ἀγαθὸν ἐπιγιγνόμενος ἢ αὐξανόμενος. ἴσμεν γὰρ ἐκεῖνα μόνα τῶν νοσημάτων ὀνινάμενα πρὸς τῶν πυρετῶν, ὅσα κατὰ ψύξιν σύνεστι ποτὲ μὲν αὐτὴν μόνην, ἐνίοτε δὲ ἅμα χυμοῖς ὠμοῖς καὶ φλεγματώδεσιν ἢ φυσώδει πνεύματι. βέλτιον οὖν ἀγνοεῖν ὁμολογεῖν, ὅπως εἴρηται τὰ κατὰ τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον ὑφ' Ἱπποκράτους. οὔτε γὰρ ὁ λόγος ἐνδείκνυται τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν οὔθ' ἡ πεῖρα διδάσκει, τρίτον δ' οὐδὲν ἔχομεν ἄλλο πρὸς πίστιν, εἴ γε μὴ ὦπταί ποτε τοιοῦτος ἄῤῥωστος οὔθ' ὑφ' Ἱπποκράτους οὔθ' ὑφ'

veficae inflammationem merito accenderetur, quae quanto phlegmone major et gravior fuerit, tanto illam quoque augeri par eft, quum fit inflammationis fymptoma. Ileus vero, ut ipfi ajunt, ex inflammatione ortum habuit et unicam folutionis fpem habet inflammationis ceffationem, cum qua etiam febrem fecundari neceffarium eft. Bonum igitur folutionis cruciatuum et affectuum quos ileus affert febris vel remiffa vel foluta. Quae vero fupervenit febris aut augetur, neque bonum fignum eft neque bona caufa. Eos enim folos morbos a febribus juvari novimus qui refrigeratione conftant, interdum quidem fola, interdum vero cum humoribus crudis et pituitofis vel flatulentis fpiritibus. Satius eft itaque fateri nos ignorare quomodo accipienda fint quae hoc in aphorifmo ab Hippocrate pronunciata funt. Neque enim ratio eorum veritatem demonftrat neque docet experientia; tertium autem nullum aliud habemus ad fidem faciendam. An talis nunquam aegrotus Hippocrati aut alteri cuipiam vifus eft?

ἄλλου τινός· οὔτε γὰρ εἰ γνήσιός ἐστιν ὁ ἀφορισμὸς εἰπεῖν ἔχω. πλῆθος οὖν ὠμῶν καὶ παχέων χυμῶν ἅμα ψύξει σφοδρᾷ βέλτιόν ἐστιν ὑποτίθεσθαι τῶν εἰρημένων συμπτωμάτων αἴτιον· οὕτως γὰρ ἂν μόνος ὅ τε πυρετὸς ἴαμα γένοιτο τῆς διαθέσεως ἥ τε τῶν εἰργομένων οὔρων κένωσις. οὕτως γὰρ εἴωθε παχέα καὶ πολλὰ καὶ ἀθρόα κενοῦσθαι πεπεμμένων αὐτῶν.

με'.

Ἕλκεα ὁκόσα ἐνιαύσια γίνεται ἢ μακρότερον χρόνον ἴσχουσιν ἀνάγκη ὀστέον ἀφίστασθαι καὶ τὰς οὐλὰς κοίλας γίνεσθαι.

Ὁκόσα χρονίζει τῶν ἑλκῶν, ἤτοι μηδ' ὅλως οὐλῆς αὐτοῖς ἐπιγιγνομένης ἢ κἂν ἐπιγένηται, πάλιν ἀναλυομένης, οὐδὲν ἁμαρτανόντων δηλονότι κατὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἰατρῶν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἤτοι δι' ἐπιῤῥοήν τινα μοχθηρῶν ὑγρῶν ἢ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ μορίῳ διάθεσιν ἐν χρόνῳ κατα-

Neque enim an legitimus ſit hic aphoriſmus profiteri poſſum. Quare crudorum humorum multitudinem una cum vehementi perfrigeratione commemoratorum ſymptomatum eſſe cauſam praeſtat ſupponere. Sic enim et ſola febris fuerit affectionis remedium et retentarum urinarum vacuatio. Sic enim hae copioſae et confertae vacuari conſueverunt ipſis concoctis humoribus.

XLV.

Ulcera annua quaecunque fuerint aut longius tempus habuerint, os abſcedere et cicatrices cavas fieri neceſſe eſt.

Quae diuturna manent ulcera aut ipſis nullo modo cicatrix obducitur aut ſi obducta ſit, rurſum reſolvatur, nihil videlicet medicis in curatione peccantibus vel propter aliquam pravorum humorum affluentiam vel propter affectionem in ipſa parte ex affluentibus humoribus diu-

σκευασθεῖσαν, ἐκ τῶν ἐπιῤῥεόντων [278] ὑγρῶν ἢ διά τι πάθος ὀστοῦ φθειρομένου κατὰ τὸ χωρίον ἐκεῖνο γίνεσθαι δυσίατα. τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἑλκῶν ἀεὶ μείζω καὶ χείρω γίνεται, καὶ σύμπαντα ταῦτα φαγεδαίνας ἐκάλουν οἱ παλαιοί. διορίζεσθαι δ' ὕστερον ἐπεχείρησαν ἔνιοι προσηγορίαις ἕκαστον ἰδίαις, ἔνια μὲν αὐτῶν χειρώνεια καλοῦντες, ἔνια δὲ τηλέφεια, φαγεδαίνας δ' ἄλλα, καὶ τινες ἔτι ἄλλας περιεργοτέρας ἐπιφέροντες προσηγορίας. ἀλλ' ἡμῖν ἀρκέσει τῶν μὲν ἐπιλαμβανομένων τι τοῦ πέριξ χωρίου τὰ μὲν ἕρπητας ὀνομάζειν, ὅταν ἐπιπολῆς ᾖ καὶ κατ' αὐτὸ τὸ δέρμα, τὰ δὲ φαγεδαίνας, ὅσα καὶ τὴν ὑποκειμένην διαφθείρει σάρκα. τὸ γὰρ σηπεδονῶδες ὑπό τινων ὀνομαζόμενον ἕλκος οὐχ ἕλκους ἐστὶ διαφορά τις ἴδιος, ἀλλ' ἐπιπλεγμένον πάθος ἐξ ἕλκους τε καὶ σηπεδόνος. ἴσμεν δ' ὅτι καὶ χωρὶς ἕλκους αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ σηπεδὼν ἐν πολλοῖς τῶν μορίων συνίσταται. καλεῖται δέ τι καὶ ἄνθραξ ἕλκος ἐσχαρῶδες, ἅμα πολλῇ τῇ τῶν πέριξ σωμάτων φλογώσει. ταῦτ' μὲν οὖν ἰδίαν ἔσχηκε προσηγορίαν, ὅ τε ἄνθραξ καὶ ἡ φα-

turnitate partam vel ob aliquod offis eo in loco corrupti vitium, curatu difficilia evadere necesse est. Cetera vero ulcera semper majora et deteriora fiunt; atque haec omnia phagedaenas *exedentia* prisci vacabant. Nonnulli vero posteriores ea distinguere aggressi sunt et proprias singulis appellationes indiderunt, ac ipsorum nonnulla chironia, quaedam telephia, alia phagedaenas nuncuparunt et quasdam etiamnum alias nimis curiosas appellationes attulerunt. Verum nobis satis fuerit ex his quae aliquam circumstantis loci partem occupant, alia herpetas nominare, quum in superficie et cute ipsa consistunt; alia phagedaenas quae carnem etiam subjectam corrumpunt. Quod enim putridum atque depascens a nonnullis nominatur, non est propria quaedam ulceris differentia, sed affectus ex ulcere et putredine implicitus. Scimus autem et absque ulcere putredinem ipsam per se multis corporis partibus consistere. Quoddam etiam vocatur carbunculus ul-

νόμενα καὶ ὁ ἕρπης. ὅσα δ' ἕλκη γίνεται χωρὶς τῶν εἰρημένων συμπτωμάτων, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ προσαγορεύειν ἔθος ἐστὶ τοῖς παλαιοῖς, αὐτὸ τοῦτο μόνον ἕλκη περὶ ὧν καὶ νῦν ὁ λόγος ἐστὶ τῷ Ἱπποκράτει διδάσκοντι ὡς ὅσα τοιαῦτα τῶν ἑλκῶν ἐστιν, εἰς χρόνον ἐκπίπτει πλείονα. φαίνεται δὲ καὶ ἡ πεῖρα τῷ λόγῳ μαρτυροῦσα καὶ πολλάκις γε πολλὰ τῶν τοιούτων ἑλκῶν συνουλωθέντα. μετὰ χρόνον οὐ πολὺν ἀναφλεγμαίνειν τε καὶ αὖθις ἀναῤῥήγνυσθαι λυομένης αὐτῶν τῆς οὐλῆς. γίνεται δὲ τοῦτο διὰ τοιάνδε τινὰ αἰτίαν, ὅταν ἐκ τῶν προσφερομένων φαρμάκων ἡ κατὰ τοῦ πεπονθότος ὀστοῦ σὰρξ ἐπικειμένη ξηρανθεῖσα συνουλωθῇ, παραχρῆμα μὲν ταχέως ὑγιάζεσθαι δοκεῖ, κατὰ βραχὺ δὲ πάλιν, ἰχῶρός τινος ἐπιῤῥέοντος ἐκ τοῦ φθειρομένου κατὰ τὸ βάθος ὀστοῦ, φλεγμονή τέ τις αὖθις ἐπιγίνεται καὶ πύου γένεσις ἕπεται, διαβιβρώσκοντος μὲν τὴν ὅλην ἐπιφάνειαν, δάκνοντος δὲ τὴν σάρκα. τίς οὖν ἡ τῶν τοιούτων ἑλκῶν ἴασίς ἐστιν; οὐκ ἄλλη τις, ἀλλ' ἣν αὐτὸς μὲν εἶπεν ἐν τῷ

cus cruftofum cum magna vicinarum partium inflammatione. Haec igitur propriam appellationem fortita funt, carbunculus, phagedaena et herpes. Quae vero ulcera fine dictis fymptomatibus ipfa per fe fiunt, haec ulcera tantum appellare veteribus confuetum erat, de quibus Hippocrati nunc eft fermo, qui docet quae ejusmodi funt ulcera in longius tempus excidere. Atque experientia rationi fuffragari videtur multaque faepius hujusmodi ulcera ad cicatricem perducta non multo poft tempore rurfum inflammantur et cicatrice foluta rumpuntur. Hoc autem aliquam ob caufam oboritur. Quum admotis medicamentis caro offi affecto fuperpofita ficcata duxit cicatricem, fanitas quam primum reftituta effe videtur; fed rurfus ex offe altius corrupto ichore quopiam paulatim affluente, iterum oboritur inflammatio et puris fubfequitur generatio, a quo cicatrix eroditur et caro exulceratur. Quaenam igitur eft talium ulcerum curatio? Alia profecto nulla praeter eam quam libro de ulceribus tradidit

οἶνον ὕδατι κεράσαντες θερμῷ εὐθέως λύζουσι, τῆς μὲν τοῦ πόματος θερμότητος ποδηγούσης εἰς τὸ βάθος τὸ πέπερι, τῇ δριμύτητι δὲ αὐτοῦ τῆς γαστρὸς ἀνιωμένης, ἐπιχειρούσης δὲ τῇ βίᾳ τῆς κινήσεως ἀποῤῥῖψαι τὸ λυποῦν. ἐδείχθη δ᾽ ἐν τοῖς τῶν συμπτωμάτων αἰτίοις, ὅτι καὶ ἡ βὴξ καὶ ὁ πταρμὸς καὶ τὸ ῥῖγος ἐκ τῶν τοιούτων εἰσὶ κινήσεων.

μ′.

Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὸν πόνον.

Ἕπεται μὲν καὶ ταῖς δήξεσι πόνος, ἀλλ᾽ εἰθισμένοι τῷ τῆς δήξεως ὀνόματι προσαγορεύειν εἰσὶν, οὐ τῷ τοῦ πόνου τὰ τοιαῦτα συμπτώματα. γίνεται δὲ καὶ διὰ φλεγμονώδη τινὰ διάθεσιν ὁ πόνος. οὕτως δ᾽ ὠνόμασται, διότι καὶ ταῖς ἐρυσιπέλασιν ἔζευκται ὁ πόνος. ὅταν οὖν μήτε διὰ

quopiam, posteaque vinum superbiberint calida aqua temperatum, protinus singultiunt: potionis quidem calore piperi viam in profundum praeeunte, sua vero acrimonia pipere ventriculum molestia afficiente, unde ipse violentiore motu quod molestum est exigere expurgare conatur. Ceterum in libris de symptomatum causis et tussim et sternutationem et rigorem ex talium motionum esse genere a nobis demonstratum est.

XL.

Quibus ad hypochondrium dolores citra inflammationem oriuntur, iis succedens febris dolorem solvit.

Sequitur et morsus dolor. Verum consueti sunt morsus nomine non talia doloris symptomata appellare. Fit etiam dolor propter quandam phlegmonodem affectionem. Sic autem appellata est, quod erysipelata etiam dolor comitetur. Quum igitur neque ob hujusmodi aliquam af-

τοιαύτην τινὰ διάθεσιν ὀδύνη τὶς ᾖ κατὰ τὸ ὑποχόνδριον, ἥ τε τῆς δήξεως αἴσθησις αὐτὴ ἀπῇ, καταλείπεται γίνεσθαι τὸν πόνον ἢ δι' ἔμφραξιν ἢ διὰ πνεῦμα φυσῶδες, ἤ τινα δυσκρασίαν ἀνώμαλον, ἅπερ ἡ τοῦ πυρετοῦ θερμότης ἰᾶσθαι πέφυκε, τὰ μὲν τέμνουσα καὶ λεπτύνουσα καὶ διαφοροῦσα, τὰς δὲ εἰς ὁμαλότητα κράσεως ἄγουσα.

μα'.

Ὁκόσοισι διάπυόν τι ἐὸν ἐν τῷ σώματι μὴ ἀποσημαίνει, τουτέοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου ἢ τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει.

[275] *Καὶ διττῶς γέγραπται ἡ κατὰ τὸν ἀφορισμὸν ἑρμηνεία καὶ διττῶς αὐτὴν ἐξηγοῦνται καὶ λόγον ἡ ἑκατέρα τῶν τε γραφῶν ἔχει καὶ τῶν ἐξηγήσεων. καὶ γὰρ καὶ διὰ τὴν τοῦ πύου παχύτητα καὶ διὰ τὴν τοῦ τόπου κατακρύπτεται πολλάκις ἡ διάγνωσις τοῦ περιεχομένου κατά τι χωρίον πύου. δεόντως οὖν τινὲς μὲν ἔγραψαν τούτοισι διὰ*

fectionem hypochondrio dolor incubuerit et morfus ipfe fenfus abfuerit, relinquitur dolor vel propter obftructionem vel propter flatulentum fpiritum vel ob aliquam inaequalem intemperiem; quibus omnibus febrilis calor fua natura mederi poteft, quum incidat, attenuet ac difcutiat; hanc vero ad temperamenti aequalitatem adducat.

XLI.

Quibus fuppuratum quoddam in corpore exiftens fignis non proditur, iis ob puris aut loci craffitudinem fui figna non edit.

Bifariam fcripta eft aphorifmi oratio et bifariam ipfam explicant interpretes et utraque rationem habet tum oratio tum interpretatio. Nam et propter puris et loci craffitudinem faepe occultatur puris quodam loco contenti dignotio. Recte ergo nonnulli fcripferunt: *his ob loci*

παχύτητα τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει, τινὲς δὲ τούτοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου.

μβ'.

Ἐν τοῖσιν ἰκτερικοῖσι τὸ ἧπαρ σκληρὸν γενέσθαι πονηρόν.

Ἐνδείκνυται γὰρ ἡ σκληρότης τηνικαῦτα φλεγμονὴν ἢ σκίῤῥον εἶναι κατὰ τὸ σπλάγχνον, ὡς ἄνευ γε ταύτης ἐγχωρεῖ μὲν καὶ δι' ἔμφραξιν αὐτοῦ γεγονέναι τὸν ἴκτερον, ἐγχωρεῖ δὲ καὶ τῆς φύσεως κριτικῶς ἀπωσαμένης εἰς τὸ δέρμα τὸν ἐν ταῖς φλεψὶ πλεονάζοντα χυμόν.

μγ'.

Ὁκόσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγιγνομένης μακρῆς δυσεντερίης ἢ ὕδρωψ ἐπιγίνεται ἢ λειεντερίη καὶ ἀπόλλυνται.

crassitudinem sui signa non edit; quidam vero: *his propter puris crassitudinem.*

XLII.

Ictericis jecur durum fieri malum.

Icterum hic dicit ex hepatis ortum inflammatione. Tunc enim durities phlegmonem aut scirrhum viscus obsidere prodit: quemadmodum et sine hac potest etiam propter ejusdem obstructionem icterus oboriri; potest et critico modo natura redundantem in venis humorem ad cutem protrudente.

XLIII.

Qui lienosi dysenteria corripiuntur, iis oborta longa dysenteria hydrops aut lienteria succedit ac intereunt.

Ἐχρῆν τούτου προτετάχθαι τὸν ἀφορισμὸν ἐκεῖνον, καθ' ὃν φησι· τοῖς σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη ἀγαθόν. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐν τοῖς ἑξῆς ἐστὶ μετὰ τέσσαρας ἄλλους μέσους, ἡμῖν δ' ἀναγκαῖον αὐτοῦ ἤδη μνημονεῦσαι. ὅσοι γὰρ σπληνώδεις εἰσὶ, τουτέστι ὅσοι σπλῆνα χρονίως ἐσκληρυσμένον ἔχουσι, τούτοις ἐπιγινομένη δυσεντερία λύει τὴν διάθεσιν. ὅσον γε κατὰ τὸν λό- [276] γον τῆς μεταστάσεώς τε καὶ κενώσεως τῶν ἐμπεπλασμένων τῷ σπληνὶ παχέων τε καὶ μελαγχολικῶν χυμῶν ἀποτελεσθῇ. ἀλλ' ἐπεὶ πολλάκις ὑπὲρ τὸ σύμμετρον αἱ τοιαῦται κενώσεις ἐκτεινόμεναι βλαβεραὶ τοῖς κάμνουσι γίνονται, δεόντως ὁ Ἱπποκράτης ἐδήλωσεν ἐς ὅ τι τελευτᾷν πέφυκεν ἄμετρος δυσεντερία, τοιαύταις ἐπιγινομένη διαθέσεσι· κακωθέντων γάρ τοι τῶν ἐντέρων ὑπὸ τῆς διόδου τῶν μοχθηρῶν χυμῶν, ἥ τε δύναμις αὐτῶν κάμνει καὶ ἡ συμμετρία τῆς ἐμφύτου θερμασίας ἀπόλλυται. διὰ τοῦτο οὖν ἡ λειεντερία καὶ ὁ ὕδερος ἐπιγίνονται. λειεντερία μὲν ἐπὶ τῇ τῶν ἐντέρων κακώσει μόνῃ· ὁ δ' ὕδερος κατὰ συμπάθειάν τε ἥπατος καὶ σπληνὸς καὶ πάντως τοῦ γένους τῶν φλεβῶν.

Oportebat huic aphorismo illum praeponi, in quo ait, lienosis dysenteria superveniens bonum. Verum is in sequentibus post alios quatuor intermedios scribitur, sed nobis nunc ipsius meminisse necesse est. Quicunque enim lienosi sunt, hoc est quibus jamdiu lien obduruit, iis dysenteria superveniens affectionem solvit quantum ratione tum translationis tum vacuationis humorum crassorum et melancholicorum lieni infarctorum effectum sit. Sed quoniam saepe hujusmodi vacuationes supra modum extenduntur et noxiae sunt laborantibus, decenter Hippocrates quem exitum immoderata dysenteria quae talibus successit affectionibus habere soleat declaravit. Male siquidem affectis intestinis vitiosorum humorum transitu tum ipsorum vires laborant tum caloris innati symmetria deperditur. Quamobrem lienteria et hyderus superveniunt: lienteria quidem solo intestinorum vitio; hyderus vero propter jecoris aut lienis et totius generis venosi consensum.

Ed. Chart. IX. [271.] [Ed. Baf. V. (308.)]

ρὸν κελεύων τέμνειν. εἰ δὲ περὶ τούτων αὐτῶν εἰρῆσθαί τις ὑπολάβοι. τὸ τέμνειν τὰς εἴσω, μικρὰν τοῦτο δύναμιν ἔχει. ἀπὸ μιᾶς γὰρ ἀμφότερα πεφύκασι φλεβὸς τῆς ἐν ἰγνύϊ τριχῆ σχισθείσης, ὅτι καὶ μία φλὲψ εἰς τοῦθ᾽ ἥκει τὸ κῶλον, οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς χειρὸς δύο. βέλτιον οὖν ἐστι καὶ τοῦτον τὸν ἀφορισμὸν ἕνα τῶν παρακειμένων ὑπολαβεῖν.

λζ'.

Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γίνεσθαι ἐν τῷ τραχήλῳ ἀγαθόν· ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νόσημα.

Ἀληθὴς ὁ λόγος καὶ ἡ αἰτία πρόδηλος, εἴ γε ἐκ τῶν διὰ βάθους τε καὶ κυριωτέρων μορίων εἰς τὸ δέρμα μεθίστασθαι τὰ πάθη λυσιτελεῖ.

poplitis et malleoli venas fecare jubet. De quibus fi quis ipfum illud dixiffe arbitretur: *fecandas autem effe interiores*, parvi id eft momenti. Ab una namque et eadem vena utraque tam interior quam exterior nafcitur in poplite trifariam divifa, non quemadmodum in manum duae. Quare melius eft hunc etiam aphorifmum unum effe inter adfcititios opinari.

XXXVII.

Angina correpto cervicis tumorem oboriri bonum: foras enim morbus vertitur.

Vera eft oratio et caufa manifefta. Ex profundis fiquidem et principibus partibus morbos ad cutem transferri confert.

λη'.

[272] Ὁκόσοισι κρυπτοὶ καρκῖνοι γίνονται, μὴ θεραπεύειν βέλτιον. θεραπευόμενοι γὰρ ἀπόλλυνται ταχέως, μὴ θεραπευόμενοι δὲ πολὺν χρόνον διατελοῦσιν.

Κρυπτοὺς καρκίνους εἴρηκεν ἤτοι τοὺς χωρὶς ἑλκώσεως ἢ τοὺς κεκρυμμένους, ὅπερ ἐστὶ μὴ φαινομένους, ὃ πάλιν ἴσον δύναται τῷ διὰ βάθους εἶναι τοῦ σώματος. ἀλλὰ καὶ τὸ θεραπεύειν διττόν ἐστιν· ἓν μὲν τὸ πάντα πράττειν, ὡς ὑγιὲς ἀποφῆναι τὸ πεπονθὸς μέρος, ἕτερον δὲ τὸ προνοεῖσθαι τὴν ἁρμόττουσαν τῷ πάθει πρόνοιαν, ὅπερ ἐστὶ παρηγορεῖν τε καὶ πραΰνειν αὐτὸ, καὶ μάλισθ' ὅταν ᾖ μεθ' ἑλκώσεως. ἀναγκαῖον γὰρ εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο τηνικαῦτα τοὺς ἰχῶρας ἀποπλύνειν ὑγρῷ τινι χρώμενον, ὅπερ οὐ τὸ τυχὸν εἶναι προσήκει, ἀλλ' ὅ τι περ ἂν ἤτοι διὰ πείρας ἢ δι' ἐνδείξεως εὑρεθῇ μήτε σήπειν πεφυκὸς μήτ' ἐρεθίζειν τὸ πεπονθὸς μέρος. ταύτης μὲν οὖν τῆς θεραπείας οὔτ' ἀφίστασθαι προσήκει οὐδ' οἱ χωρὶς ἑλκώσεως δέονται καρκίνοι.

XXXVIII.

Quibus occulti cancri oriuntur, eos non curare praeſtat. Curati namque cito intereunt, non curati vero diuturniori tempore perdurant.

Occultos cancros dixit vel qui ſunt ſine ulceratione vel abditos, hoc eſt non apparentes; quod rurſus idem ſignificat, ac ſi dicatur, qui in alto ſunt corpore. Sed et curatio duplex eſt: una quidem omnia agere quo pars affecta ad ſanitatem perducatur; altera vero eam adhibere providentiam quae affectui congruat, hoc eſt ipſum mitiget ac demulceat, praeſertim ſi conjunctam habeat ulcerationem. Tunc enim ſi non aliud quidquam *agatur*, ſaniem humido quodam uſurpato abluere neceſſum eſt, non quocunque, ſed quod per experientiam aut indicationem, nec putreſcere nec irritare partem affectam compertum habeatur. Ab hac igitur curatione abſtinere non decet, neque qui ſine ulceratione cancri ſunt, eam poſtulant.

Ed. Chart. IX. [272.] Ed. Bas. V. (309.)

τῆς δ᾽ ἐκ τοῦ τεμεῖν καὶ καῦσαι ἃ μόνῳ καρκίνῳ γινομένῳ ἐστὶν ἰάματα, συμβουλεύει μὴ προσάγεσθαι κατὰ τοὺς κρυπτοὺς καρκίνους. ὅτι μὲν οὖν οἱ ἐν τῷ βάθει διὰ τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς οὐ θεραπεύονται καὶ ἡ πεῖρα διδάσκει. πάντας γὰρ οἶδα τοὺς ἐπιχωρήσαντας ἰᾶσθαι καρκίνους τοιούτους παροξύναντας μᾶλλον αὐτοὺς, ἐκ τάχει τε τοὺς ἀνθρώπους ἀποκτείναντας. οἵ τε γὰρ τὸν ἐν τῷ οὐρανίσκῳ συστάντα καὶ τὸν ἐν τῇ ἕδρᾳ καὶ τὸν ἐν τῷ κρυπτῷ τῷ γυναικείῳ τεμόντες καὶ καύσαντες οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπουλῶσαι τὰ ἕλκη καὶ τῇ τῆς ἰάσεως ταλαιπωρίᾳ συνέτηξαν τοὺς ἀνθρώπους ἄχρι θανάτου, οἷς ἐνῆν μὴ θεραπευομένοις ἀλυπότερον ἄχρι πλείονος ἐξαρκέσαι χρόνου. τοὺς μὲν οὖν τοιούτους καρκίνους οὐδ᾽ ὅλως ἐπιχειρητέον ἰᾶσθαι, τοὺς δ᾽ ἐπιπολῆς ἐκείνους μόνους οὓς ἐκτεμεῖν οἷόν τε σὺν ταῖς ῥίζαις αὐταῖς, ὡς ἂν εἴποι τις. οὐδὲν γὰρ χεῖρον οἱονεὶ ῥίζας τινὰς ὀνομάσαι τοῦ καρκίνου τὰς διατεταμένας ἄχρι τῶν πέριξ σωμάτων πεπληρωμένας φλέβας αἵματος μελαγχολικοῦ. πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἀξιολόγων ἰατρῶν οὐδὲ τού-

Altera vero quae secando et urendo fit, quae soli qui fit cancro sunt remedia, ne in cancris occultis adhibeamus consulit. Quod igitur qui in profundo latent ejusmodi praesidiis non curentur docet etiam experientia. Omnes enim novi qui hujusmodi cancros curare sunt aggressi, magis irritasse brevique homines enecasse. Nam et qui cancrum in palato ortum et qui in sede et qui in sinu muliebri secuerunt aut usserunt, ulcera ad cicatricem perducere non potuerunt, sed homines curationis cruciatu adusque mortem excarnificarunt; qui citra curationem longiori tempore cum minore molestia vitam exegissent. Hisce igitur cancris medendi provincia suscipienda non est. Ex iis vero qui summa corporis parte consistunt, eos solum curare tentandum est, quos una cum ipsis, ut sic loquar, radicibus exscindere et exstirpare licet. Nihil enim deterius fit similitudine quadam cancri venas radices nominare, quae sanguine melancholico impletae adusque partium ambitum distenduntur. Multi siquidem insignes me-

τους ἐπιτρέπουσι χειρουργεῖν, ἀλλὰ μόνους ὅσοι περ ἂν ἑλκωθέντες ἅμα μὲν ἀνιαροὶ τοῖς κάμνουσιν ὦσιν, ὡς αὐτοὺς ὀρεχθῆναι τῆς χειρουργίας, ἅμα δ' ἐν τοῖς τοιούτοις συνιστῶσι μορίοις ἃ μετὰ τῶν ῥιζῶν ἐκτεμεῖν καὶ καῦσαι δυνατόν ἐστιν. ἔνιοι δὲ οὐδὲ τούτοις ἀνασκευάζεσθαι ἐῶσιν, ἀλλὰ τελέως ἀφίστασθαι συμβουλεύουσι βοηθημάτων ἀγωνιστικῶν [273] ἐπὶ καρκίνου παντός. Ἱπποκράτης γοῦν ὅτι μὲν τοὺς ἐν τῷ βάθει τοῦ σώματος οὐκ ἀεὶ συνεβούλευσε θεραπεύειν ἀγωνιστικῶς ἐξ αὐτῆς τοῦ πάθους τῆς φύσεως ἔξεστι τεκμήρασθαι. εἰ δὲ καὶ τὸν ἐπιπολῆς τε καὶ χωρὶς ἑλκώσεως ἄδηλόν ἐστιν, ὅσον ἐπὶ τῇ κατὰ τὸν ἀφορισμὸν λέξει. γεγράφασι δ' αὐτὸν οἱ περὶ τὸν Ἀρτεμίδωρόν τε καὶ τὸν Διοσκορίδην, ἄχρι τοῦ μὴ θεραπεύειν βέλτιον.

λθ'.

Σπασμὸς γίνεται ἢ ὑπὸ πληρώσιος ἢ κενώσιος, οὕτω δὲ καὶ λυγμός.

dici ne hos quidem chirurgia curari concedunt, fed illos folos qui exulcerati tum laborantibus ita faevi funt, ut ipfi ultro manum admovere defiderent, tum in iis funt partibus quas una cum radicibus exfcindere et urere poffumus. Nonnulli vero neque has exftirpare permittunt, fed in omni cancro remediis agonifticis omnino abftinendum effe confulunt. Hippocrates certe quod cancros in alto corpore delitefcentes non femper agonifice curandos effe fuaferit, ex ipfa affectionis natura conjectare licet. An vero eos etiam qui fumma corporis parte fine ulceratione confiftunt, quantum ex aphorifmi textu conjici poteft, incertum eft: quem quidem aphorifmum Artemidorus et Diofcorides fcripferunt usque ad ea verba, *non curare praeftat.*

XXXIX.

Convulfio aut a repletione aut vacuatione oboritur, ita vero etiam fingultus.

Ὁ σπασμὸς, ὡς καὶ τοὔνομα αὐτὸ δηλοῖ, σπωμένων ἐπὶ τὰς οἰκείας κεφαλὰς γίνεται τῶν μυῶν. ἐναργέστερον δ᾽ ἂν εἴποι τις ἀνασπωμένων, ὥσπερ κἀν τῇ κατὰ φύσιν αὐτοῖς ἐστι κινήσει. ἀλλ᾽ ἐκείνη μὲν οὐκ ἄνευ τῆς ὁρμῆς γίνεται τοῦ ζώου, πάθος δ᾽ ἀκούσιόν ἐστιν ὁ σπασμὸς εἰς παραπλησίαν διάθεσιν ἐρχομένων τῶν νευρωδῶν μορίων ἐν αὐτοῖς, ἥνπερ κἀν τοῖς καθ᾽ ὁρμὴν κινήσεσιν ἐλάμβανον. ὑπὸ γάρ τοι πληρώσεως γίνεται, καθάπερ ἐν ταῖς ὑπερβαλλόντως ὑγραῖς καταστάσεσι τοῦ περιέχοντος ἀέρος αἱ χορδαί, διὰ τοῦτο γοῦν καὶ ῥήγνυνται πολλάκις. (310) οὕτω δὲ κἀν ταῖς ξηροτέραις καταστάσεσι συμβαίνει, συνάγεται γὰρ εἰς ἑαυτὰ καὶ σπᾶται πάντα τὰ νευρώδη σώματα ξηραινόμενα βιαιότερον, ὥσπερ οἱ πρὸς τῷ πυρὶ θερμανθέντες ἄχρι πλείονος ἱμάντες. ὅμοιον δ᾽ αὐτοῖς πάσχουσι καὶ ὅσους ἥλιος θερμὸς ἐξήρανεν. ὁ μὲν οὖν σπασμὸς ὑπὸ τῶν ἐναντίων εἰκότως γίνεται, λυγμὸς δὲ συγχωρείσθω μὲν ὀνομάζεσθαι στομάχου πάθος, ὅταν ἕτερόν τι προσκείμενον ᾖ κατὰ λόγον. ὅταν δ᾽ αὐτὸ μόνον τοῦτο ὑπάρχῃ σπου-

Convulsio, ut et ipsum nomen indicat, convulsis fit ad propria capita musculis vel ut quis apertius definiat, revulsis, qualis etiam ipsis secundum naturam motus est. Verum hic quidem non sine nativo animalis fit impetu; convulsio vero affectus est involuntarius nervosis partibus ad consimilem affectum accedentibus, quem etiam in motibus pro animi impetu editis assumebant. Nam idem in spasmo a repletione ipsis fit, quod ambientis aëris statu supra modum humido fidibus accidit, quo inebriatae saepe rumpuntur. Sic etiam siccioribus coeli constitutionibus idem oboritur. Nam in sese coguntur et convelluntur omnia corpora nervosa violentius exsiccata, quemadmodum quae ad ignem diutius excalefacta sunt lora et quae his similia patiuntur quaeque solis aestus exsiccavit. Convulsio igitur merito a contrariis fit causis; singultus vero concedatur stomachi convulsio dici, dum erit alterum orationis propositum. Quum vero hoc ipsum solum stu-

Ed. Chart. IX. [273. 274.] Ed. Baf. V. (810.)

δασμα τὸ γνῶναι τὴν οὐσίαν τοῦ παθήματος, ἄμεινον ἴσως ἐστὶν οὐ σπασμὸν ὀνομάζειν αὐτό, ἀλλὰ κίνησίν τινα· ἐν μὲν γὰρ τῷ αὐτῷ γένει τῷ κατὰ τοὺς ἐμέτους, ἐπιτεταμένην δὲ καὶ σφοδροτέραν ἐκείνης. ἀπώσασθαι γάρ τι τῶν καθ' ἑαυτὸν ὁ στόμαχος ὀρεγόμενος ἐπ' ἄμφω τὰ συμπτώματα ὁρμᾷ, σφοδρότερον μὲν ἐν τοῖς λυγμοῖς, μετριώτερον δὲ ἐν τοῖς ἐμέτοις, ἐπειδὴ κατὰ μὲν τοὺς ἐμέτους τὸ περιεχόμενον ἐν τῇ τῆς γαστρὸς εὐρυχωρίᾳ μόνον ἐφίεται διώσασθαι. κατὰ δὲ τοὺς λυγμοὺς καὶ τὰ διὰ βάθους ἐν αὐτῷ τῆς γαστρὸς τῷ στόματι περιεχόμενα. στόμαχον δέ μου νῦν ἄκουε μὴ μόνον αὐτὸν ὃν ὀνομάζουσι κυρίως, ἀλλὰ τὸ τῆς γαστρὸς στόμα. τὰ γὰρ ἐν τούτῳ περιεχόμενα τῆς γαστρὸς ὀρεχθείσης ἐκκρῖναι λύζουσιν. ὅ τι δὲ τῶν δυσεκκρίτων τε καὶ οἷον ἀναποθέν- [274] των εἰς τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἡ διὰ τὸν λυγμὸν ἔκκρισις γίνεται μαθεῖν ἔστι κἀκ τῶν ὁσημέραι συμβαινόντων πᾶσι σχεδὸν ἢ μᾶλλον ἢ ἧττον. ἐάν τε γὰρ αὐτὸ μόνον δριμὺ ὂν τὸ πέπερι καταπίωσιν, ἐάν τε καὶ μετὰ μέλιτος ἤ τινος ἄλλου, κἄπειτα ἐπιπίωσιν

dium exftet, ut affectionis hujus fubftantiam dignofcamus, praeftat fortaffis non convulfionem appellare, fed quandam motionem quae fit in eodem cum vomitu genere, fed eo porrectior ac vehementior. Nam quum quid in fe contentum ftomachus expellere appetit, ad duo fymptomata incitatur, unum quidem vehementius in fingultibus, alterum moderatius in vomitionibus; quandoquidem per vomitus quae in ventriculi capacitate continentur ea tantum appetit propellere; per fingultus vero etiam ea quae ipfo ventriculi ore penitiora comprehenduntur. Stomachum nunc a me non folum ipfum quem proprie appellant, fed etiam ventriculum intellige. Quae namque in hoc continentur, appetente ventriculo excernere fit fingultus. Jam vero quod eorum quae difficulter excernuntur et quae veluti abforpferit ventriculi os, fiat per fingultus excretio, ex iis difcendum quae quotidie prope omnibus plus minusve ufu veniunt. Sive enim folum quid acre veluti piper devoraverint, five cum melle aut alio

οἶνον ὕδατι κεράσαντες θερμῷ εὐθέως λύζουσι, τῆς μὲν τοῦ πόματος θερμότητος ποδηγούσης εἰς τὸ βάθος τὸ πέπερι, τῇ δριμύτητι δὲ αὐτοῦ τῆς γαστρὸς ἀνιωμένης, ἐπιχειρούσης δὲ τῇ βίᾳ τῆς κινήσεως ἀποῤῥίψαι τὸ λυποῦν. ἐδείχθη δ᾽ ἐν τοῖς τῶν συμπτωμάτων αἰτίοις, ὅτι καὶ ἡ βὴξ καὶ ὁ πταρμὸς καὶ τὸ ῥῖγος ἐκ τῶν τοιούτων εἰσὶ κινήσεων.

μ'.

Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὸν πόνον.

Ἕπεται μὲν καὶ ταῖς δήξεσι πόνος, ἀλλ᾽ εἰθισμένοι τῷ τῆς δήξεως ὀνόματι προσαγορεύειν εἰσὶν, οὐ τῷ τοῦ πόνου τὰ τοιαῦτα συμπτώματα. γίνεται δὲ καὶ διὰ φλεγμονώδη τινὰ διάθεσιν ὁ πόνος. οὕτως δ᾽ ὠνόμασται, διότι καὶ τοῖς ἐρυσιπέλασιν ἔζευκται ὁ πόνος. ὅταν οὖν μήτε διὰ

quopiam, posteaque vinum superbiberint calida aqua temperatum, protinus singultiunt: potionis quidem calore piperi viam in profundum praeeunte, sua vero acrimonia pipere ventriculum molestia afficiente, unde ipse violentiore motu quod molestum est exigere expurgare conatur. Ceterum in libris de symptomatum causis et tussim et sternutationem et rigorem ex talium motionum esse genere a nobis demonstratum est.

XL.

Quibus ad hypochondrium dolores citra inflammationem oriuntur, iis succedens febris dolorem solvit.

Sequitur et morsus dolor. Verum consueti sunt morsus nomine non talia doloris symptomata appellare. Fit etiam dolor propter quandam phlegmonodem affectionem. Sic autem appellata est, quod erysipelata etiam dolor comitetur. Quum igitur neque ob hujusmodi aliquam af-

Ed. Chart. IX. [274. 275.] Ed. Bas. V. (310.)

τοιαύτην τινὰ διάθεσιν ὀδύνη τὶς ᾖ κατὰ τὸ ὑποχόνδριον, ἥ τε τῆς δήξεως αἴσθησις αὐτὴ ἀπῇ, καταλείπεται γίνεσθαι τὸν πόνον ἢ δι' ἔμφραξιν ἢ διὰ πνεῦμα φυσῶδες, ἤ τινα δυσκρασίαν ἀνώμαλον, ἅπερ ἡ τοῦ πυρετοῦ θερμότης ἰᾶσθαι πέφυκε, τὰ μὲν τέμνουσα καὶ λεπτύνουσα καὶ διαφοροῦσα, τὰς δὲ εἰς ὁμαλότητα κράσεως ἄγουσα.

μα'.

Ὁκόσοισι διάπυόν τι ἐὸν ἐν τῷ σώματι μὴ ἀποσημαίνει, τουτέοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου ἢ τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει.

---

[275] *Καὶ διττῶς γέγραπται ἡ κατὰ τὸν ἀφορισμὸν ἑρμηνεία καὶ διττῶς αὐτὴν ἐξηγοῦνται καὶ λόγον ἡ ἑκατέρα τῶν τε γραφῶν ἔχει καὶ τῶν ἐξηγήσεων. καὶ γὰρ καὶ διὰ τὴν τοῦ πύου παχύτητα καὶ διὰ τὴν τοῦ τόπου κατακρύπτεται πολλάκις ἡ διάγνωσις τοῦ περιεχομένου κατά τι χωρίον πύου. δεόντως οὖν τινὲς μὲν ἔγραψαν τούτοισι διὰ*

fectionem hypochondrio dolor incubuerit et morſus ipſe ſenſus abſuerit, relinquitur dolor vel propter obſtructionem vel propter flatulentum ſpiritum vel ob aliquam inaequalem intemperiem; quibus omnibus febrilis calor ſua natura mederi poteſt, quum incidat, attenuet ac diſcutiat; hanc vero ad temperamenti aequalitatem adducat.

XLI.

Quibus ſuppuratum quoddam in corpore exiſtens ſignis non proditur, iis ob puris aut loci craſſitudinem ſui ſigna non edit.

Bifariam ſcripta eſt aphoriſmi oratio et bifariam ipſam explicant interpretes et utraque rationem habet tum oratio tum interpretatio. Nam et propter puris et loci craſſitudinem ſaepe occultatur puris quodam loco contenti dignotio. Recte ergo nonnulli ſcripſerunt: *his ob loci*

παχύτητα τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει, τινὲς δὲ τοῦτοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου.

μβ΄.

Ἐν τοῖσιν ἰκτεριωοῖσι τὸ ἧπαρ σκληρὸν γίνεσθαι πονηρόν.

Ἐνδείκνυται γὰρ ἡ σκληρότης τηνικαῦτα φλεγμονὴν ἢ σκίῤῥον εἶναι κατὰ τὸ σπλάγχνον, ὡς ἄνευ γε ταύτης ἐγχωρεῖ μὲν καὶ δι' ἔμφραξιν αὐτοῦ γεγονέναι τὸν ἴκτερον, ἐγχωρεῖ δὲ καὶ τῆς φύσεως κριτικῶς ἀπωσαμένης εἰς τὸ δέρμα τὸν ἐν ταῖς φλεψὶ πλεονάζοντα χυμόν.

μγ΄.

Ὁκόσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγιγνομένης μακρῆς δυσεντερίης ἢ ὕδρωψ ἐπιγίνεται ἢ λειεντερίη καὶ ἀπόλλυνται.

crassitudinem sui signa non edit; quidam vero: *his propter puris crassitudinem.*

XLII.

Ictericis jecur durum fieri malum.

Icterum hic dicit ex hepatis ortum inflammatione. Tunc enim durities phlegmonem aut scirrhum viscus obsidere prodit: quemadmodum et sine hac potest etiam propter ejusdem obstructionem icterus oboriri; potest et critico modo natura redundantem in venis humorem ad cutem protrudente.

XLIII.

Qui lienosi dysenteria corripiuntur, iis oborta longa dysenteria hydrops aut lienteria succedit ac intereunt.

Ed. Chart. IX. [275. 276.] Ed. Baf. V. (310.)

Ἐχρῆν τούτου προτετάχθαι τὸν ἀφορισμὸν ἐκεῖνον, καθ' ὅν φησι· τοῖς σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη ἀγαθόν. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐν τοῖς ἑξῆς ἐστὶ μετὰ τέσσαρας ἄλλους μέσους, ἡμῖν δ' ἀναγκαῖον αὐτοῦ ἤδη μνημονεῦσαι. ὅσοι γὰρ σπληνώδεις εἰσὶ, τουτέστι ὅσοι σπλῆνα χρονίως ἐσκληρυσμένον ἔχουσι, τούτοις ἐπιγινομένη δυσεντερία λύει τὴν διάθεσιν. ὅσον γε κατὰ τὸν λό- [276] γον τῆς μεταστάσεώς τε καὶ κενώσεως τῶν ἐμπεπλασμένων τῷ σπληνὶ παχέων τε καὶ μελαγχολικῶν χυμῶν ἀποτελεσθῇ. ἀλλ' ἐπεὶ πολλάκις ὑπὲρ τὸ σύμμετρον αἱ τοιαῦται κενώσεις ἐκτεινόμεναι βλαβεραὶ τοῖς κάμνουσι γίνονται, δεόντως ὁ Ἱπποκράτης ἐδήλωσεν ἐς ὅ τι τελευτᾷν πέφυκεν ἄμετρος δυσεντερία, τοιαύταις ἐπιγινομένη διαθέσεσι· κακωθέντων γάρ τοι τῶν ἐντέρων ὑπὸ τῆς διόδου τῶν μοχθηρῶν χυμῶν, ἥ τε δύναμις αὐτῶν κάμνει καὶ ἡ συμμετρία τῆς ἐμφύτου θερμασίας ἀπόλλυται. διὰ τοῦτο οὖν ἡ λειεντερία καὶ ὁ ὕδερος ἐπιγίνονται. λειεντερία μὲν ἐπὶ τῇ τῶν ἐντέρων κακώσει μόνῃ· ὁ δ' ὕδερος κατὰ συμπάθειάν τε ἥπατος καὶ σπληνὸς καὶ πάντως τοῦ γένους τῶν φλεβῶν.

Oportebat huic aphorifmo illum praeponi, in quo ait, lienofis dyfenteria fuperveniens bonum. Verum is in fequentibus poft alios quatuor intermedios fcribitur, fed nobis nunc ipfius meminiffe neceffe eft. Quicunque enim lienofi funt, hoc eft quibus jamdiu lien obduruit, iis dyfenteria fuperveniens affectionem folvit quantum ratione tum translationis tum vacuationis humorum craffo-rum et melancholicorum lieni infarctorum effectum fit. Sed quoniam faepe hujusmodi vacuationes fupra modum extenduntur et noxiae fiunt laborantibus, decenter Hippocrates quem exitum immoderata dyfenteria quae talibus fucceffit affectionibus habere foleat declaravit. Male fiquidem affectis inteftinis vitioforum humorum transitu tum ipforum vires laborant tum caloris innati fymmetria deperditur. Quamobrem lienteria et hyderus fuperveniunt: lienteria quidem folo inteftinorum vitio; hyderus vero propter jecoris aut lienis et totius generis venofi confenfum.

μδ.

Ὁκόσοισιν ἐκ στραγγουρίης εἰλεὸς ἐπιγίγνεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται οἱ τοιοῦτοι, ἢν μὴ πυρετοῦ ἐπιγινομένου ἅλις τὸ οὖρον ῥυῇ.

Κατὰ τὸν εἰλεὸν οὐδὲν μὲν διεξέρχεται κάτω, οὐδ' ἂν δριμυτέρῳ κλύσματι χρήσηταί τις, ἔμετος δὲ κόπρου ἐπιγίνεται τοῖς ὀλεθρίοις αὐτῶν εἰλεοῖς. ὅτι μὲν οὖν ἀποκεκλεισμένης τῆς κάτω διεξόδου γίνεται τὸ πάθος, ὅτι τε περὶ τὰ λεπτὰ τῶν ἐντέρων, οὐ τὰ παχέα, σχεδὸν ἅπασιν ὡμολόγηται. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅτι διὰ φλεγμονὴν ἔμφραξις ἤτοι κόπρου σκληρᾶς ἢ γλίσχρων ὑγρῶν καὶ παχέων γίνεται λέλεκται πολλοῖς. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καὶ φλεγμονὴν ἢ σκίῤῥον ἢ ἀπόστημα δύνασθαι τὴν στενοχωρίαν ἐργάζεσθαι τοιαύτην, ὥστε μηδὲν κάτω διεξέρχεσθαι δύνασθαι. τὸ δ' ὑφ' ὑγρῶν παχέων ἢ γλίσχρων οὐ πάνυ τι δοκεῖ πιθανὸν εἶναι. τίθει δ', εἰ βούλει, καὶ τοῦτο καὶ εἴ τι πρὸς τούτῳ λέγοιεν ἕτερον, ἀλλ' ἐκεῖνό γε τὸ σχεδὸν ἅπασι δόξαν, ὅσοι τοὺς ἀφο-

XLIV.

Quibus ex ſtranguria volvulus ſuccedit, intra ſeptem dies intereunt, niſi oborta febre copioſa urina effluat.

In ileo nihil deorſum dejicitur, ne ſi quis etiam acriori utatur clyſtere. Stercoris autem vomitus iis accidit qui exitialiter laborant. Quod igitur intercluſo inferiore transitu in tenuibus inteſtinis et non craſſis hic morbus fiat prope ab omnibus conceſſum eſt. Quin etiam propter inflammationem et obſtructionem vel duri ſtercoris vel craſſorum et viſcidorum humorum fieri dixerunt nonnulli. Mihi vero videtur etiam inflammatio vel ſcirrhus vel abſceſſus tantam poſſe coarctationem facere, ut nihil inferne pervadat. Quod autem humores craſſi et lenti in cauſa eſſe poſſunt, non admodum mihi probabile videtur. Verum hoc etiam, ſi placet, ponito et ſi quid aliud praeterea dixerint. Illud vero, quod aphoriſmo-

ρισμοὺς ἐξηγήσαντο, πάνυ μοι δοκεῖ τῶν ἀπι- (311) θάνων εἶναι. λέγουσι γὰρ ὅτι τῆς κύστεως φλεγμαινούσης στενοχωρίαν ἔν τισι τῶν ἐντέρων ἐκ τῆς παραθλίψεως γινομένην ἐπιφέρειν τὸ πάθος τὸν εἰλεόν. ἐγὼ δὲ πλείστους μοι δοκῶ καθ' ὅλον ἐμαυτοῦ τὸν βίον ἑωρακέναι, τοὺς μὲν κινδυνεύσαντας μόνον, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ ἀποθανόντας ἐξ ἐπισχέσεως οὔρων, ἐναργῶς ἅπασι φαινομένης τηνικαῦτα κατὰ περιγραφὴν ἰδίαν μεγίστης τῆς κύστεως, ὡς διατετάσθαι μὲν ἐσχάτως, ὀδυνᾶσθαι δὲ ὡς εἰκὸς ἐπὶ τῇ διατάσει, καὶ τούτων οὐδεὶς εἰλεώδης ἐγένετο. πῶς ἂν οὖν τίς ποτε πεισθῇ διὰ φλεγμονὴν κύστεως ἐντέρου στενοχωρουμένου γίνεσθαί ποτε τὸν εἰλεὸν οὐ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸν ὄγκον τῆς μήτρας [277] τὸν ἐν τῇ κυήσει· καίτοι μέχρι τῶν ὑποχονδρίων ὁ κατ' ἐκείνην ὄγκος ἀνατείνεται καὶ μᾶλλον θλίβειν τε καὶ στενοχωρεῖν δύναται τὰ λεπτὰ τῶν ἐντέρων. ἡ δὲ κύστις εἰς ὄγκον ἀρθεῖσα θλίβειν μόνον οἷά τ' ἐστὶ τὸ ἀπευθυσμένον. ἀτοπώτερον δ' ἔνιοι λέγουσι τὸ διὰ τὸν ἐπιγινόμενον πυρετὸν ὠφελεῖσθαι τὸν εἰλεόν. ὁ μὲν γὰρ

rum interpretibus fere omnibus visum est, nullam prorsus mihi verisimilitudinem habere videtur. Ajunt enim inflammata vesica viae angustiam facta in quibusdam intestinis compressione, ileum morbum afferre. Ego vero plurimos per totam meam vitam me vidisse videor, alios quidem periclitari tantum, non paucos vero emori etiam ex urinae suppressione, omnibus tunc luculenter secundum propriam circumscriptionem maxima apparente vesica, adeo ut extreme distenderetur et ob eam, ut par est, tensionem doleret, quorum tamen nullus ileosus factus est. Quomodo igitur aliquis unquam crediderit ob vesicae inflammationem angustiore facto intestino ileum aliquando fieri potius, quam uteri tumore praegnationis tempore? Atqui usque ad hypochondria illius tumor extenditur, atque magis premere tenuia intestina et coarçtare potest; vesica vero in tumorem sublata solum potest rectum intestinum premere. Absurdius etiam nonnulli dicunt oborta febre ileum juvari. Ea namque febris ob

Ed. Chart. IX. [277.] Ed. Baf. V. (311.)

πυρετὸς ἐπί τινι φλεγμονῇ τῆς κύστεως εἰκότως ἂν γένοιτο. καὶ ὅσῳ ἂν μείζων ᾖ καὶ χαλεπώτερον, τοσοῦτον εἰκὸς κἀκεῖ ἂν αὐξάνεσθαι σύμπτωμα ὑπάρχοντα τῆς φλεγμονῆς. ὁ δ᾽ εἰλεὸς, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ἐπὶ τῇ φλεγμονῇ συνέστηκε καὶ μόνην ἐλπίδα λύσεως ἔχει τὴν παῦλαν τῆς φλεγμονῆς, ᾗ καὶ τὸν πυρετὸν ἀναγκαῖόν ἐστι συμπραΰνεσθαι. σημεῖον οὖν ἀγαθὸν ἔστω τῆς λύσεως ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν εἰλεὸν παθημάτων πραϋνόμενος ὁ πυρετὸς ἢ λυόμενος, οὔτε δέ ἐστι σημεῖον ἢ αἴτιον ἀγαθὸν ἐπιγιγνόμενος ἢ αὐξανόμενος. ἴσμεν γὰρ ἐκεῖνα μόνα τῶν νοσημάτων ὀνινάμενα πρὸς τῶν πυρετῶν, ὅσα κατὰ ψύξιν σύνεστι ποτὲ μὲν αὐτὴν μόνην, ἐνίοτε δὲ ἅμα χυμοῖς ὠμοῖς καὶ φλεγματώδεσιν ἢ φυσώδει πνεύματι. βέλτιον οὖν ἀγνοεῖν ὁμολογεῖν, ὅπως εἴρηται τὰ κατὰ τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον ὑφ᾽ Ἱπποκράτους. οὔτε γὰρ ὁ λόγος ἐνδείκνυται τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν οὔθ᾽ ἡ πεῖρα διδάσκει, τρίτον δ᾽ οὐδὲν ἔχομεν ἄλλο πρὸς πίστιν, εἴ γε μὴ ὤπται ποτε τοιοῦτος ἄῤῥωστος οὔθ᾽ ὑφ᾽ Ἱπποκράτους οὔθ᾽ ὑφ᾽

vesicae inflammationem merito accenderetur, quae quanto phlegmone major et gravior fuerit, tanto illam quoque augeri par est, quum sit inflammationis symptoma. Ileus vero, ut ipsi ajunt, ex inflammatione ortum habuit et unicam solutionis spem habet inflammationis cessationem, cum qua etiam febrem secundari necessarium est. Bonum igitur solutionis cruciatuum et affectuum quos ileus affert febris vel remissa vel soluta. Quae vero supervenit febris aut augetur, neque bonum signum est neque bona causa. Eos enim solos morbos a febribus juvari novimus qui refrigeratione constant, interdum quidem sola, interdum vero cum humoribus crudis et pituitosis vel flatulentis spiritibus. Satius est itaque fateri nos ignorare quomodo accipienda sint quae hoc in aphorismo ab Hippocrate pronunciata sunt. Neque enim ratio eorum veritatem demonstrat neque docet experientia; tertium autem nullum aliud habemus ad fidem faciendam. An talis nunquam aegrotus Hippocrati aut alteri cuipiam visus est?

ἄλλου τινός· οὔτε γὰρ εἰ γνήσιός ἐστιν ὁ ἀφορισμὸς εἰπεῖν ἔχω. πλῆθος οὖν ὠμῶν καὶ παχέων χυμῶν ἅμα ψύξει σφοδρᾷ βέλτιόν ἐστιν ὑποτίθεσθαι τῶν εἰρημένων συμπτωμάτων αἴτιον· οὕτως γὰρ ἂν μόνος ὅ τε πυρετὸς ἴαμα γένοιτο τῆς διαθέσεως ἥ τε τῶν εἰργομένων οὔρων κένωσις. οὕτως γὰρ εἴωθε παχέα καὶ πολλὰ καὶ ἀθρόα κενοῦσθαι πεττομένων αὐτῶν.

με'.

Ἕλκεα ὁκόσα ἐνιαύσια γίνεται ἢ μακρότερον χρόνον ἴσχουσιν ἀνάγκη ὀστέον ἀφίστασθαι καὶ τὰς οὐλὰς κοίλας γίγνεσθαι.

Ὁκόσα χρονίζει τῶν ἑλκῶν, ἤτοι μηδ' ὅλως οὐλῆς αὐτοῖς ἐπιγιγνομένης ἢ κἂν ἐπιγένηται, πάλιν ἀναλυομένης, οὐδὲν ἁμαρτανόντων δηλονότι κατὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἰατρῶν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἤτοι δι' ἐπιῤῥοήν τινα μοχθηρῶν ὑγρῶν ἢ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ μορίῳ διάθεσιν ἐν χρόνῳ κατα-

Neque enim an legitimus sit hic aphorismus profiteri possum. Quare crudorum humorum multitudinem una cum vehementi perfrigeratione commemoratorum symptomatum esse causam praestat supponere. Sic enim et sola febris fuerit affectionis remedium et retentarum urinarum vacuatio. Sic enim hae copiosae et confertae vacuari consueverunt ipsis concoctis humoribus.

XLV.

Ulcera annua quaecunque fuerint aut longius tempus habuerint, os abscedere et cicatrices cavas fieri necesse est.

Quae diuturna manent ulcera aut ipsis nullo modo cicatrix obducitur aut si obducta sit, rursum resolvatur, nihil videlicet medicis in curatione peccantibus vel propter aliquam pravorum humorum affluentiam vel propter affectionem in ipsa parte ex affluentibus humoribus diu-

σκευασθεῖσαν, ἐκ τῶν ἐπιῤῥεόντων [278] ὑγρῶν ἢ διά τι πάθος ὀστοῦ φθειρομένου κατὰ τὸ χωρίον ἐκεῖνο γίνεσθαι δυσίατα. τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἑλκῶν ἀεὶ μείζω καὶ χείρω γίνεται, καὶ σύμπαντα ταῦτα φαγεδαίνας ἐκάλουν οἱ παλαιοί. διορίζεσθαι δ᾽ ὕστερον ἐπεχείρησαν ἔνιοι προσηγορίαις ἕκαστον ἰδίαις, ἔνια μὲν αὐτῶν χειρώνεια καλοῦντες, ἔνια δὲ τηλέφεια, φαγεδαίνας δ᾽ ἄλλα, καί τινες ἔτι ἄλλας περιεργοτέρας ἐπιφέροντες προσηγορίας. ἀλλ᾽ ἡμῖν ἀρκέσει τῶν μὲν ἐπιλαμβανομένων τι τοῦ πέριξ χωρίου τὰ μὲν ἕρπητας ὀνομάζειν, ὅταν ἐπιπολῆς ᾖ καὶ κατ᾽ αὐτὸ τὸ δέρμα, τὰ δὲ φαγεδαίνας, ὅσα καὶ τὴν ὑποκειμένην διαφθείρει σάρκα. τὸ γὰρ σηπεδονῶδες ὑπό τινων ὀνομαζόμενον ἕλκος οὐχ ἕλκους ἐστὶ διαφορά τις ἴδιος, ἀλλ᾽ ἐπιπλεγμένον πάθος ἐξ ἕλκους τε καὶ σηπεδόνος. ἴσμεν δ᾽ ὅτι καὶ χωρὶς ἕλκους αὐτὴ καθ᾽ ἑαυτὴν ἡ σηπεδὼν ἐν πολλοῖς τῶν μορίων συνίσταται. καλεῖται δέ τι καὶ ἄνθραξ ἕλκος ἐσχαρῶδες, ἅμα πολλῇ τῇ τῶν πέριξ σωμάτων φλογώσει. ταυτὶ μὲν οὖν ἰδίαν ἔσχηκε προσηγορίαν, ὅ τε ἄνθραξ καὶ ἡ φα-

turnitate partam vel ob aliquod offis eo in loco corrupti vitium, curatu difficilia evadere neceffe eft. Cetera vero ulcera femper majora et deteriora fiunt; atque haec omnia phagedaenas *exedentia* prifci vacabant. Nonnulli vero pofteriores ea diftinguere aggreffi funt et proprias fingulis appellationes indiderunt, ac ipforum nonnulla chironia, quaedam telephia, alia phagedaenas nuncuparunt et quasdam etiamnum alias nimis curiofas appellationes attulerunt. Verum nobis fatis fuerit ex his quae aliquam circumftantis loci partem occupant, alia herpetas nominare, quum in fuperficie et cute ipfa confiftunt; alia phagedaenas quae carnem etiam fubjectam corrumpunt. Quod enim putridum atque depafcens a nonnullis nominatur, non eft propria quaedam ulceris differentia, fed affectus ex ulcere et putredine implicitus. Scimus autem et absque ulcere putredinem ipfam per fe multis corporis partibus confiftere. Quoddam etiam vocatur carbunculus ul-

Ed. Chart. IX. [278.] Ed. Baf. V. (311.)

γέδαινα καὶ ὁ ἕρπης. ὅσα δ᾽ ἕλκη γίνεται χωρὶς τῶν εἰρημένων συμπτωμάτων, αὐτὰ καθ᾽ ἑαυτὰ προσαγορεύειν ἔθος ἐστὶ τοῖς παλαιοῖς, αὐτὸ τοῦτο μόνον ἕλκη περὶ ὧν καὶ νῦν ὁ λόγος ἐστὶ τῷ Ἱπποκράτει διδάσκοντι ὡς ὅσα τοιαῦτα τῶν ἑλκῶν ἐστὶν, εἰς χρόνον ἐκπίπτει πλείονα. φαίνεται δὲ καὶ ἡ πεῖρα τῷ λόγῳ μαρτυροῦσα καὶ πολλάκις γε πολλὰ τῶν τοιούτων ἑλκῶν συνουλωθέντα. μετὰ χρόνον οὐ πολὺν ἀναφλεγμαίνειν τε καὶ αὖθις ἀναῤῥήγνυσθαι λυομένης αὐτῶν τῆς οὐλῆς. γίνεται δὲ τοῦτο διὰ τοιάνδε τινὰ αἰτίαν, ὅταν ἐκ τῶν προσφερομένων φαρμάκων ἡ κατὰ τοῦ πεπονθότος ὀστοῦ σὰρξ ἐπικειμένη ξηρανθεῖσα συνουλωθῇ, παραχρῆμα μὲν ταχέως ὑγιάζεσθαι δοκεῖ, κατὰ βραχὺ δὲ πάλιν, ἰχῶρός τινος ἐπιῤῥέοντος ἐκ τοῦ φθειρομένου κατὰ τὸ βάθος ὀστοῦ, φλεγμονή τέ τις αὖθις ἐπιγίνεται καὶ πύου γένεσις ἕπεται, διαβιβρώσκοντος μὲν τὴν ὅλην ἐπιφάνειαν, δάκνοντος δὲ τὴν σάρκα. τίς οὖν ἡ τῶν τοιούτων ἑλκῶν ἴασίς ἐστιν; οὐκ ἄλλη τις, ἀλλ᾽ ἣν αὐτὸς μὲν εἶπεν ἐν τῷ

cus crustosum cum magna vicinarum partium inflammatione. Haec igitur propriam appellationem sortita sunt, carbunculus, phagedaena et herpes. Quae vero ulcera sine dictis symptomatibus ipsa per se fiunt, haec ulcera tantum appellare veteribus consuetum erat, de quibus Hippocrati nunc est sermo, qui docet quae ejusmodi sunt ulcera in longius tempus excidere. Atque experientia rationi suffragari videtur multaque saepius hujusmodi ulcera ad cicatricem perducta non multo post tempore rursum inflammantur et cicatrice soluta rumpuntur. Hoc autem aliquam ob causam oboritur. Quum admotis medicamentis caro ossi affecto superposita siccata duxit cicatricem, sanitas quam primum restituta esse videtur; sed rursus ex osse altius corrupto ichore quopiam paulatim affluente, iterum oboritur inflammatio et puris subsequitur generatio, a quo cicatrix eroditur et caro exulceratur. Quaenam igitur est talium ulcerum curatio? Alia profecto nulla praeter eam quam libro de ulceribus tradidit

περὶ ἑλκῶν βιβλίῳ, ἡμεῖς δ' ἀπεδείξαμεν ἐν τῷ τρίτῳ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου. ξηραίνεσθαι μὲν γὰρ ἕλκη πάντα δεῖται, μάλιστα δ' ἐφ' ὧν ὀστοῦν πέπονθεν. ὅρος δέ ἐστι τῆς ξηρότητος ἀποστῆναι τὸ πεπονθὸς αὐτοῦ μέρος. εἰκότως δὲ καὶ τὰς οὐλὰς εἰς τοσοῦτον συμβαίνει γίνεσθαι κοίλας, εἰς ὅσον ἂν ἥκῃ πάχους τὸ ἀποστάν.

μστ'.

Ὁκόσοι ὑβοὶ ἐξ ἄσθματος ἢ βηχὸς γίνονται πρὸ τῆς ἥβης, ἀπόλλυνται.

---

[279] Ὑβοὺς καὶ κυφοὺς εἴωθεν ὀνομάζειν Ἱπποκράτης οὓς ἅπαντες οἱ νῦν ἄνθρωποι προσαγορεύουσι κυρτούς. καὶ γὰρ καὶ ὄντως ἡ ῥάχις αὐτοῖς εἰς τοὐπίσω γίνεται κυρτή. τῷ μὲν οὖν κυρτῷ τὸ κοῖλον ἀντικειμένως λέγεται, τῷ ὑβῷ τε καὶ κυφῷ τὸ λορδόν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ μόνης τῆς ῥάχεως, ἐκεῖνα δ' ἐπὶ πάντων λέγουσιν οἱ Ἕλληνες. ὅπως δ' ἡ κύφωσις γίνεται διῆλθεν αὐτὸς ἐν τῷ

et nos tertio therapeuticae methodi explicavimus. Exficcari namque postulant omnia ulcera, praecipue vero ea in quibus os affectum est. Terminus autem ficcitatis est affectam ipsius ossis partem abscedere. Et vero merito tantum cavas fieri cicatrices contingit, quantam abscessus crassitudinem habuerit.

XLVI.

Qui gibbi ex asthmate aut tussi fiunt ante pubertatem, intereunt.

Hybos et cyphos nominare consuevit Hippocrates quos nunc omnes homines gibbosos appellitant. Etenim revera ipsis spina a tergo extuberat. Gibbo igitur cavum opponitur extuberanti et gibboso repandum. Verum haec nomina de sola spina, illa vero de omnibus Graeci efferunt. Quomodo autem cyphosis seu *gibbositas* fiat,

περὶ ἄρθρων βιβλίῳ, καθάπερ καὶ περὶ λορδώσεώς τε καὶ σκολιώσεως καὶ σείσεως. ἴδια γὰρ ἐξαίρετα ῥάχεως πάθη ταῦτα καὶ χρὴ τὸν βουλόμενον ἐπιστήμονα γενέσθαι τῶν παθῶν τῶνδε τοῖς ἐν ἐκείνῳ τῷ βιβλίῳ γεγραμμένοις ἐπὶ πλέον ὁμιλῆσαι. νῦν δ' ἡμεῖς ἐροῦμεν ὅσα χρήσιμά εἰσιν εἰς τὸν προκείμενον ἀφορισμόν. ὑβοῦται ῥάχις ἔστιν ὅτε μὲν καὶ διά τινα πληγὴν ἢ κατάπτωσιν, ὑβοῦται δὲ καὶ διά τινα φύματα σκληρὰ συστάντα κατὰ τὴν πρόσω χώραν, ὑφ' ὧν φυμάτων, ὅταν μὲν εἷς σπόνδυλος ἑλχθῇ πρόσω, λορδοῦται κατ' αὐτὸν ἡ ῥάχις, αὕτω δὲ κἂν πλείους ὦσιν ἐφεξῆς ἀλλήλων. ὅταν δὲ μὴ συνεχεῖς ὦσιν ἀλλήλων οἱ τεινόμενοι σπόνδυλοι, κύφωσις γίνεται τοσοῦτον χωρούντων ὀπίσω τῶν μελῶν, ὅσον εἴσω κατεκάμφθησαν οἱ ταθέντες. (312) ὁρᾶται γοῦν ἐπὶ πάντων τοῦτο τῶν σκληρῶν μετρίως γινόμενον, οἷον καλάμων καὶ λύγων καὶ ῥάβδων, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτα. καὶ λέγεται περὶ αὐτῶν ἐπὶ πλέον ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι ταῖς εἰς τὸ περὶ τῶν ἄρθρων βιβλίον. ἀλλὰ

ipfe libro de articulis differuit, ut etiam quomodo lordofis, fcoliofis et feifis fiant, hoc eft curvatio, obliquatio et concuffio. Hae namque funt propriae ac praecipuae fpinae affectiones, quarum affectionum peritus effe qui velit, iis quae eo in libro fcripta funt plenius ipfum incumbere oportet. Nos autem nunc quae ad propofitum aphorifmum utilia videntur explicaturi fumus. Gibba fpina fit interdum propter ictum aut cafum; gibba etiam fit propter dura quaedam tubercula quae parte anteriore confiftunt: a quibus fi quando una vertebra prorfum trahatur, ea parte fpinae lordofis curvatio editur, ita etiam fi plures fuerint fe ordine confequentes. Quum vero tenfae vertebrae non fuerint inter fe continuae, tum cyphofis feu gibbofitas formatur tantum partibus pone cedentibus, quantum tenfae vertebrae introrfum retorquentur. Hoc enim in omnibus duris mediocriter redditis cernitur, veluti calamis, viminibus, virgis et hujusmodi ceteris. Atque de his copiofius in expofitionibus libri de articulis

Ed. Chart. IX. [279.] Ed. Baf. V. (312.)

νῦν γε τοὺς πρὸ τῆς ἥβης ὑβωθέντας ἐπ' ἄσθματι καὶ βηχὶ διαφθείρεσθαί φησι ταχέως. οὐ γὰρ ἐθέλει τούτοις ὁ θώραξ, ὡς αὐτὸς ἔφη, ἐφεξῆς συναύξεσθαι καὶ διὰ τοῦτο στενοχωρία πολλὴ γίνεται τοῖς ἀναπνευστικοῖς ὀργάνοις. ἅπασι μὲν κοινὸν τοῖς αὐτομάτως ὑβωθεῖσι, τουτέστιν οἷς ἄνευ πληγῆς ἢ καταπτώσεως ἔπαθεν ἡ ῥάχις, ἐπὶ φύμασι σκληροῖς ἢ δυσσέπτοις γίνεσθαι τοιούτοις· διαφορᾶς δ' οὔσης πολλῆς ἐν τοῖς φύμασι κατά τε τὸν ὄγκον καὶ τὴν σκληρότητα καὶ τὸ χωρίον ἐν ᾧ συνίστη, τὰ μὲν ἐπὶ σκληροῖς τε ἅμα καὶ μεγάλοις συστάντα δυσπνουστέρους αὐτίκα τοὺς ἀνθρώπους ἐργάζεται, τὰ δὲ μεθιέντα τι τῆς ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος εἰς τὰς τραχείας ἀρτηρίας βηχώδεις ἀποτελοῦσι τοὺς ἀνθρώπους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅσα μεθίησιν ὑγρότητος ἀκριβῶς ἐστι σκληρὰ καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐκπυῆσαί ποτε καὶ διαφθεῖραι τὸν ἄνθρωπον· ὅσα δ' οὐ μεθίησιν, ὑπὸ παχέων γίνεται χυμῶν καὶ διὰ τοῦτό ἐστιν ἄπεπτά τε καὶ σκληρὰ καὶ πολλῷ χρόνῳ μένοντα χωρὶς τοῦ διαπυΐσκειν ἐπιτρέπει ζῆν τὸν ἄνθρωπον. ὅσα δ', ὡς ἔφην

differitur. Nunc vero qui ante pubertatem ex afthmate et tuffi gibbi facti funt cito interire pronunciat. Neque enim vult in his thoracem, ut ipfe ait, una cum aliis augeri, atque ideo magna anguftia premuntur inftrumenta fpirabilia. Omnibus porro qui fponte gibbi facti funt, hoc eft quibus fine ictu vel cafu fpina affecta eft commune exiftit, quod tales propter tubercula dura et coctu difficilia evaferint. Sed quum multa fit inter tubercula pro tumore, duritie et loco in quo confiftunt differentia; quae dura fimulac magna funt, protinus fpiratu difficiliores homines efficiunt. Quae vero de fua humiditate aliquid in afperas arterias transmittunt, homines tufficulofos reddunt. Verum quae de fua humiditate aliquid transmittunt, plane dura non funt, atque ideo ut fuppurent tandemque hominem fuffocent neceffarium eft. Quae vero nihil transmittunt, ex craffis humoribus ortum habent, atque ob id dura funt et cruda longoque tempore citra fuppurationem manentia hominem vivere finunt.

ἅμα βηχὶ τὴν γένεσιν ἔσχεν, ἐπείγεται πρὸς τὴν διαπύησιν καὶ διὰ τοῦτό ἐστιν ὀλέθρια. οὕτω δὲ καὶ ὅσα μετὰ δυσπνοίας ἐγένετο θανατώδη τοῖς ἔτ' αὐξανομένοις· ἤτοι γὰρ μεγάλα ταῦτ' ἐστιν ἢ ἐν ἐπικαίρῳ χωρίῳ τοῦ θώρακος. ὅταν οὖν ὁ μὲν πνεύμων ἅμα τῇ καρδίᾳ τοῖς τοιούτοις αὐξάνηται, σμικρύνηται δ' ἡ περιέχουσα χώρα, μήτ' αὐξανομένων τῶν πλευρῶν, ἔν τε τῷ κάμπτεσθαι διὰ τὴν ὕβωσιν ὅλον τὸν θώρακα στενότερον ἐργαζομένων, ἀναγκαῖόν [280] ἐστιν ἐν τάχει τοιαύτην αὐτοῖς γίνεσθαι τὴν δυσπνοίαν ὡς διαφθεῖραι τὸν ἄνθρωπον. ὅπου γὰρ οὐδέπω τῆς κυφώσεως ἐπιγιγνομένης ἐπὶ μόνοις τοῖς παρὰ φύσιν ὄγκοις ἐδύσπνουν, τί χρὴ προσδοκῆσαι τῶν μὲν φυμάτων αὐξηθέντων τῷ χρόνῳ, στενωθέντος δὲ τοῦ θώρακος; ὅτι μέντοι πολλῶν οὐσῶν δυσπνοιῶν ἄσθμα προσαγορεύειν Ἱπποκράτης εἴωθεν ἐκείνην μόνην ἐν ᾗ συμβαίνει πυκνοῦσθαι τὴν ἀναπνοὴν ἱκανῶς εὔδηλον παντί. καλοῦσι γοῦν οὕτω καὶ νῦν οἱ ἄνθρωποι τὸ ἀσθμαίνειν ἐν δρόμοις τε καὶ γυμνα-

Quae vero, ut dixi, una cum tussi ortum habuerunt, ad suppurationem properant ideoque perniciosa sunt. Sic et quae cum difficili anhelitu fiunt, iis qui adhuc crescunt exitiosa existunt. Aut enim haec magna sunt aut in loco thoracis vitae praeopportuno. Quum igitur pulmo una cum corde in talibus augeatur et spatium continens minuatur, costis nimirum non crescentibus, sed propter gibbum arctatis, totum pectus angustius efficientibus, tantam brevi spiritus difficultatem fieri necesse est ut homo suffocetur et pereat. Quandoquidem si gibbositate nondum superveniente propter solos praeter naturam tumores dyspnoea laborabant, quid fore putandum, auctis temporis spatio tuberculis, thorace vero angustiore reddito? Porro autem quum multae sint spirandi difficultates, constat Hippocratem solam eam asthma pro consuetudine appellare, in qua frequentiorem et crebriorem respirationem fieri contingit. Ita vero nunc et in cursibus et vehementioribus exercitationibus homines anhelare dicunt. Qui vero

Ed. Chart. IX. [280.] Ed. Baf. V. (312.)

οἵοις συντόνοις γιγνόμενον. οἱ δὲ μεθ' Ἱπποκράτους καὶ πάθος τι χρόνιον ἔνιοι μὲν ἁπλῶς ἆσθμα προσαγορεύουσιν, ἔνιοι δὲ καὶ ὀρθόπνοιαν, ὅταν ἄνευ πυρετοῦ διὰ παντὸς οὕτω δυσπνέωσιν οἱ κάμνοντες.

μζ'.

Ὁκόσοισι φλεβοτομίη ἢ φαρμακείη συμφέρει τουτέους τοῦ ἦρος φλεβοτομεῖν ἢ φαρμακεύειν χρή.

Πρόδηλον ὅτι περὶ τῶν ὑγιαινόντων μὲν ἔτι, νοσησόντων δὲ εἰ μὴ κενωθεῖεν, ὁ λόγος αὐτῷ νῦν ἐστι. τούτους γὰρ φθάνειν χρὴ κενοῦν ἦρος εἰσβάλλοντος ἤτοι διὰ φλεβοτομίας, εἰ πληθωρικοῖς ἁλίσκονται νοσήμασιν, ἢ διὰ καθάρσεως, εἰ τοῖς κατὰ διαφθοράν. ἡμεῖς γοῦν οὕτως ἀνόσους πολλοὺς φυλάττομεν ἐτῶν ἤδη πολλῶν ἔμπροσθεν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἀεὶ νοσοῦντας, ἀλλὰ καὶ ποδάγραν καὶ ἀρθρῖτιν ἀρχομένην ἔτι καὶ μήπω περὶ τοῖς ἄρθροις εἰργασμένην πώρους ἐκ τῆς τοιαύτης κενώσεως ἐτῶν ἤδη

poft Hippocratis aetatem fuere, affectum etiam quendam diuturnum nonnulli fimpliciter afthma, nonnulli orthopnoeam appellarunt, quum continenter citra febrem aegroti difficile fpiritum ducunt.

LXVII.

Quibus venae fectio aut purgatio confert, his vere venam fecare aut purgans medicamentum exhibere convenit.

Liquet de iis qui adhuc fani, fed aegrotaturi funt, nifi vacuentur, ipfi nunc orationem effe. Horum enim vere ineunte, anticipanda eft vacuatio vel per phlebotomiam, fi plethoricis morbis corripiantur vel per purgationem, fi morbis fint ab humorum corruptione pendentibus obnoxii. Nos equidem multos a morbis ita confervamus et incolumes tuemur, qui multos jam annos antea femper aegrotabant; imo et podagram et arthritim adhuc incipientem nondum in articulis callo genito, per vacua-

πολλῶν ἐκωλύσαμεν γίνεσθαι. κατά τε τὸν αὐτὸν τρόπον αἵματος πτύσιν ἐπιληψίαν, μελαγχολίαν, ἀποπληξίαν καὶ ἄλλα τὰ τοιαῦτα χρόνια πάθη διὰ τῆς εἰρημένης κενώσεως ἐπὶ πολλῶν ἀνθρώπων ἐπαύσαμεν. ἡ μὲν οὖν φλεβοτομία κοινὸν βοήθημά ἐστι τῶν πληθωρικῶν νοσημάτων, ἡ κάθαρσις δὲ, οὑτωσὶ μὲν ἀκοῦσαι, κατὰ γένος ἕν τι βοήθημά ἐστιν, οὐ μὴν κατ' εἶδός γε ἀκοῦσαι. ἐνίοις μὲν γὰρ συμφέρει τοὺς φλεγματώδεις κενοῦσθαι χυμοὺς, ἐνίοις δὲ τοὺς πικροχόλους, ἐνίοις δὲ τοὺς μελαγχολικοὺς, ἐνίοις δὲ ὀῤῥῶδες περίττωμα κατά γε τὴν τῶν εἰθισμένων αὐτοῖς γίνεσθαι παθῶν οὐσίαν. οἷον αὐτίκα τις μελαγχολίᾳ ἁλίσκεται καθ' ἕκαστον ἔτος, εἰ μὴ καθαρθείη, καὶ θαῦμά ἐστιν ἰδεῖν ὅπως ἤδη καὶ αὐτὸς ἀρ- [281] χομένου τοῦ πάθους διαγινώσκει τε τὴν πρώτην γένεσιν εὐθὺς καὶ καλέσας με κενοῦταί τε τὰ μέλαινα καὶ παραχρῆμα παύεται τῆς μελαγχολίας. καὶ συμβαίνει γε τούτῳ διὰ τῆς καθάρσεως ἄμφω ταῦτα χρηστὰ, τό τε καθαίρεσθαι τὰ περιττὰ καὶ τὸ τῇ δριμύτητι τῶν ἐκκρινομένων ἀναστομωθεῖσαν ἐπὶ βραχὺ

tionem multos jam annos fieri prohibuimus. Eodem modo sanguinis exscreationem, epilepsiam, melancholiam, apoplexiam et alios ejusmodi diuturnos morbos et multis hominibus dicta vacuatione sustulimus. Phlebotomia igitur commune est ad plethoricos morbos auxilium; purgatio vero si generatim quidem exaudiatur unum quoddam est contra morbos remedium, non tamen si speciatim accipiatur. Nonnullis siquidem pituitosorum humorum, quibusdam biliosorum, aliis melancholicorum et quibusdam serosi excrementi vacuatio conducit, pro morborum quibus tentari consueverunt natura. Exempli gratia quidam quotannis nisi purgetur laborat melancholia, et mira visu res est, quomodo jam ipse etiam incipientis morbi primam praesentiscat generationem, meque protinus accersiri jubeat, quo melancholicis humoribus expurgato, e vestigio cessat melancholia, atque huic quidem ex purgatione haec duo commoda eveniunt, unum quod expurgentur supervacanea, alterum quia excretorum acrimonia re-

τὴν αἱμοῤῥοΐδα συνεκκρίνειν τι καὶ αὐτὴν αἵματος μοχθηροῦ. συνήθους γὰρ οὔσης αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἐκκρίσεως, εἶτ' ἐπισχεθείσης ἡ μελαγχολία συνέστηκε. καθαίρω τοιγαροῦν αὐτὸν, οὐκ ἦρος μόνον, ἀλλὰ φθινοπώρου καὶ, ὡς εἰ καταφρονήσας ἐνίοτε ἐνταῦθα μὴ φθάσειε καθαρθῆναι, τῶν τοῦ πάθους αἰσθάνεται συμπτωμάτων. οὕτω δὲ καὶ γυναῖκά τινα καθ' ἕκαστον ἔτος εἰσβάλλοντος ἦρος ὁμοίως κενῶν, καρκινώδη ποτὲ ὄγκον ἐν μαστῷ ἔχουσαν ἰασάμην, ἰσχυρῶς κενώσας, πολλάκις διὰ φαρμάκου καθαίροντος μέλανα καὶ εἰ παραλειφθείη ποτὲ ἡ κάθαρσις, ὀδύνη διὰ βάθους αὐτῇ γίνεται καὶ οὕτως αὕτη μετακαλουμένη με παραχρῆμα κελεύει καθαίρειν. ἐλέφαντα δὲ ἀρχόμενον ἑτέρῳ τὰ μὲν πρῶτα διὰ φλεβοτομίας καὶ καθάρσεως ἰασάμην. ἑκάστου δὲ ἔτους ἀρκεῖ καὶ τούτῳ μία κάθαρσις, ἐλλειφθείσης δ' αὐτῆς αὐτίκα τὸ πάθος ἐπισημαίνει. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα νοσήματα καθάρσεως χρῄζει μελαγχολικῶν χυμῶν, ἐπιληπτικὰ δὲ καὶ ἀσθματικὰ καὶ ἀποπληκτικὰ τῶν

clusa, paululum haemorrhois pravi sanguinis aliquid ipsa etiam profundat. Nam quum solemnis ipsi et consueta sit ejusmodi excretio haemorrhoica, ejus postea suppressione melancholia orta est. Ipsum itaque non vere solum, sed auctumno etiam purgo, quia si per haec tempora propriae aliquando purgationis anticipationem neglexerit, nonnulla sentiat superioris morbi symptomata. Sic mulierem etiam quandam quae cancrosum in mamma tumorem habebat, quotannis vere ineunte vacuans sanavi, subinde vehementi medicamento melanagogo usus, quam quidem purgationem si quando praetermiserat, dolor ipsi profundus sentiebatur, atque illico accersitum me purgare se jubebat. Elephantiam quoque in altero incipientem, primum phlebotomia et purgatione curavi, atque huic quotannis purgatio unica satis erat, quae si quando negligeretur, quam primum morbus indicationem sui edebat. Hujuscemodi igitur morbi humorum melancholicorum egent purgatione, ut epileptici et asthmatici et apoplectici pi-

φλεγματωδῶν, ἀρθριτικὰ δὲ τὰ μὲν ἅμα θερμασίᾳ πολλῇ τῶν πικροχόλων, τὰ δὲ σὺν ὄγκοις ψυχροῖς τῶν φλεγματικῶν. ἄλλος δέ τις ὥρᾳ θέρους ἀεὶ τριταίοις ἁλισκόμενος πυρετοῖς ἤδη πολλῶν ἐτῶν οὐκ ἐπύρεξεν, ὠχρὰν χολὴν ὑφ' ἡμῶν φθάνων καθαίρεσθαι κατὰ τὴν τοῦ ἦρος τελευτήν. οὕτω γὰρ καὶ ἄμεινόν ἐστι τοὺς τοιούτους κενοῦσθαι, ὡς τοὺς ἐπιληπτικούς τε καὶ ἀποπληκτικοὺς καὶ ἀρθριτικούς τε καὶ μελαγχολικοὺς, ὅσοι τε ἄλλοι διὰ πάχος χυμῶν νοσοῦσιν, εἰσβάλλοντος ἦρος ἄμεινον κενοῦσθαι, περὶ ὧν ἁπάντων ἰδίᾳ μοι γέγραπται κατὰ τὴν πραγματείαν ἐκείνην, ἐν ᾗ γέγραπται περὶ τῶν δεομένων ἦρος ὥρᾳ κενοῦσθαι. μόριον δέ ἐστιν αὕτη τῆς ὅλης ὑγιεινῆς πραγματείας.

μη'.

Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη ἀγαθόν.

Ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐξηγησάμην τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον, ἡνίκα τὸν λόγον ἐποιούμην ὑπὲρ τοῦ γεγραμμένου τόνδε τὸν τρό-

taitoforum purgatione gaudent. Quidam etiam alius aestivo tempore femper tertiana corripi folitus jam annos multos febrem non est expertus, bile pallida per nos fub veris finem perpurgata. Tum enim tales vacuari multo praeftat, quemadmodum epilepticos, apoplecticos, arthriticos et melancholicos et quotquot denique propter humorum craffitiem aegrotant, vacuari ineunte vere melius eft, de quibus omnibus privatim fcripfimus in tractatu de iis qui verna vacuatione; qui quidem tractatus pars eft totius operis quod de fanitate tuenda infcribitur.

XLVIII.

Lienofis dyfenteria fuccedens bonum.

Paulo ante hunc aphorifmum explanavi, quum de eo verba facerem hunc in modum fcripta: *qui lienofi dyfen-*

Ed. Chart. IX. [281. 282.] Ed. Bas. V. (312. 313.)

πον· ὅσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγιγνομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης ὕδρωψ ἐπιγίνεται ἢ λειεντερίη καὶ ἀπόλλυνται. οὔκουν ἔτι δεήσει τῷδε τῷ νῦν προχειρισθέντι νεωτέρας ἐξηγήσεως.

μθ'.

[282] Ὁκόσα ποδαγρικὰ νοσήματα γίνεται, ταῦτα ἀποφλεγμήναντα ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀποκαθίσταται.

Αἱ κατὰ τοὺς ποδαγρικοὺς φλεγμοναὶ ῥεύματος εἰς τὰ τῶν ποδῶν ἄρθρα κατασκήπτοντος γίνονται. δέχονται (313) δὲ τὸ ῥεῦμα τοῦτο πρῶτον μὲν αἱ χῶραι τῶν διαρθρώσεων, ἔπειτα δὲ τὰ πέριξ πάντα μέχρι καὶ τοῦ δέρματος. οὕτω δὲ πληροῦσθαί φαμεν τὰς διαρθρώσεις, εὔδηλον ὅτι τοὺς περικειμένους αὐταῖς ἔξωθεν κύκλῳ συνδέσμους ἀναγκαῖόν ἐστι τείνεσθαι. τὰ μέντοι νεῦρα καὶ τοὺς τένοντας οὐκ εἰκὸς φλεγμαίνειν αὐτοῖς, ἀλλὰ μόνον τῷ συνεκτείνεσθαι ταῖς συναρθρώσεσιν ὀδυνᾶσθαι. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ μηδέποτε

teria corripiuntur, iis oborta longa dysenteria, hydrops lienteriae succedit ac intereunt. Quare huic nunc exposito nova iterum explanatione opus non est.

XLIX.

Qui podagrici morbi fiunt, sedata inflammatione intra dies quadraginta desinunt.

Podagricorum inflammationes fluxione fiunt in pedum articulos decumbente. Hanc autem fluxionem primum quidem articulationum spatia suscipiunt; deinde quae circumstant adusque cutem omnia. Quum vero articulationes impleri dicimus, liquet ligamenta in orbem ipsis circumposita necessario tendi. Nervos tamen et tendines inflammari podagricis non est verisimile, sed dolere solum quia simul cum articulationibus tenduntur: quod ex eo fit manifestum, quia podagricus convelli nunquam visus sit,

ἐμάσθαι σπασθέντα ποδαγρὸν, ὅπερ εἴωθεν ἕπεσθαι συνεχέστατα νεύρων τε καὶ τενόντων φλεγμοναῖς. ἄλλως τε τῆς ἰάσεως αὐτοῖς σκοπὸς κοινός ἐστι πρὸς τὰ φλεγμήναντα πάντα. διαφορηθῆναι γὰρ χρὴ τὸ ῥυὲν εἰς τοὺς πόδας, εἰ μὲν λεπτὸν εἴη κατὰ τὴν σύστασιν ἐλάττονι χρόνῳ, παχὺ δ' ὑπάρχον ἢ γλίσχρον πλείονι, καὶ πολὺ ἔτι μᾶλλον, εἰ γλίσχρον ἅμα τε εἴη καὶ παχὺ, δεήσεται χρόνου μακροτέρου. περαιτέρω μέντοι τῶν μ' ἡμερῶν οὐκ ἂν ἐκταθείη τῆς φλεγμονῆς ἡ θεραπεία, τοῦ τ' ἰατροῦ δηλονότι πράττοντος ὀρθῶς ἅπαντα καὶ κάμνοντος εὐπαθοῦς ὑπάρχοντος. ἡ δ' ἐν τοῖς σαρκώδεσι μορίοις φλεγμονὴ τῷ τῶν ὀξέων ὑποπίπτωκεν ὅρῳ, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ, ἐπειδὴ μανωτέρα τέ ἐστι καὶ μαλακωτέρα τῆς τῶν συνδεσμῶν καὶ νεύρων φύσεως ἡ τῆς σαρκὸς οὐσία. διὰ τοῦτο δὲ καὶ φλεγμαίνειν ἄρχεται βραδύτερον ἥ τε τῶν τενόντων καὶ συνδέσμων καὶ νεύρων φύσις, ὅταν τρωθῇ, καὶ πρὸς τὴν ἀκμὴν τῆς φλεγμονῆς ἀφικνεῖται χρόνῳ πλείονι καὶ θεραπεύεται βραδύτερον. ᾧ γὰρ λόγῳ μόγις εἰς ἑαυτὰ παραδέχεταί τι

id quod frequentiffime nervorum et tendinum inflammationes fequi confuevit. Alias curationis indicatio ipfis communis eft cum omnibus inflammatione laborantibus. Nam difcuti oportet quod in pedes defluxit, breviore quidem tempore, fi tenuiori fuerit fubftantia; longiore vero, fi craffa vel lenta; multoque longiore egebit tempore, fi fimul vifcidum et craffum fuerit quod defluxit; ultra dies tamen quadraginta non prorogabitur inflammationis curatio, fi medicus pro fuo munere rite omnia peragat et facilis aeger obtemperet. At carnofis partibus infidens inflammatio morborum acutorum fubjicitur termino, qui quartus decimus dies eft, quandoquidem rarior et mollior eft carnis fubftantia quam ligamentorum et nervorum natura. Quamobrem tardius etiam ligamentorum, tendinum et nervorum quum vulnerantur natura inflammari incipit et longiori ad inflammationis vigorem tempore pervenit tardiusque curatur. Qua enim ratione

τῆς ἔξωθεν ὑγρότητος, ὄντα πυκνὰ καὶ σκληρὰ τὰ τοιαῦτα μόρια, τῷ τοιούτῳ λόγῳ καὶ μεθίησι μόγις. διὰ τοῦτο οὖν καὶ ταῖς ποδαγρικαῖς φλεγμοναῖς ὁ Ἱπποκράτης ὅρον ἔθετο λύσεως παντελοῦς οὐ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην ἡμέραν, ἀλλὰ τὴν τεσσαρακοστήν. ἐπειδὴ τά τε ἐν ταῖς διαρθρώσεσιν ὑγρὰ διὰ τῶν περιεχόντων αὐτὰ συνδέσμων ἀτμοειδῶς ἐκκενωθῆναι χρὴ καὶ τοὺς συνδέσμους κατὰ τὰ ἐμπεσόντα αὐτοῖς. μέμνηται δὲ κἀν τῷ προγνωστικῷ τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέρας, ὡς ἂν αὐτῇ κρινομένων ὅσα μήτ' ἀκριβῶς ἐστιν ἤδη χρόνια καὶ τὸν τῶν ὀξέων ὑπερεκπέπτωκεν ὅρον. εἴρηται δ' ἐπὶ πλεῖστον ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἁπάντων ἐν τῇ περὶ τῶν κρισίμων ἡμερῶν πραγματείᾳ.

ν.

[283.] Ὁκόσοισιν ὁ ἐγκέφαλος διακοπῇ, τουτέοισιν ἀνάγκη πυρετὸν καὶ χολῆς ἔμετον ἐπιγίνεσθαι.

---

vix aliquid in se humoris alieni suscipiunt, quum densae sint ac durae hujuscemodi partes ac ipsa ratione aegre quoque dimittunt. Quapropter Hippocrates podagricis inflammationibus terminum integrae solutionis non diem quartum decimum, sed quadragesimum statuit, quia tum qui articulationibus insunt humores per ligamenta ipsos continentis vaporis in speciem vacuari oportet, tum qui in ipsa ligamenta inciderunt. Meminit autem et in prognostico quadragesimi diei, ut in quo morbi judicantur qui non sunt plane diuturni, acutorum tamen terminum excesserunt. Sed de his omnibus in opere de diebus judicatoriis quam amplissime dictum est.

L.

Quibus persectum fuerit cerebrum, iis febrem et bilis vomitum succedere necesse est.

Εἰκότως πυρέττουσιν ἐγκεφάλου διακοπέντος, τῷ κοινῷ λόγῳ, καθ' ὃν ἅπαντος μορίου κυρίου φλεγμήναντος ἕπεται πυρετός. ὁ δὲ τῆς χολῆς ἔμετος γίνεται διὰ τὴν πρὸς τὸν ἐγκέφαλον κοινωνίαν συμπασχούσης τῆς γαστρὸς καὶ μάλιστα τοῦ στόματος αὐτῆς, εἰς ὃ καταπέφυκεν ἐξ ἐγκεφάλου συζυγία τις ἀξιολόγων νεύρων. εἴωθε μὲν οὖν καὶ ἄλλως ἐπί γε μεγάλοις ἀλγήμασι καὶ λύπαις ἰσχυραῖς συῤῥεῖν εἰς τὴν γαστέρα χολῶδες περίττωμα, πολὺ δ' ἔτι μᾶλλον ὅταν ἀῤῥωστήσῃ. φέρεται γὰρ εἰς τὰ τοιαῦτα τῶν γειτνιώντων αὐτοῖς μορίων τὰ περιττώματα καὶ μάλισθ' ὅσα λεπτὰ ταῖς συστάσεσίν ἐστιν, οἷόνπερ αὐτὸ τὸ χολῶδες ὑπάρχον ὑγρὸν καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν ὅσον ὀῤῥῶδες ὑγρὸν, ὃ δὴ καὶ μίγνυται πολλάκις ἐμούντων τῇ χολῇ καὶ πάνυ σπάνιόν ἐστιν, ἀκριβῆ χολὴν ἄνευ περιττώματος ὀῤῥώδους ἐμουμένην θεάσασθαι. φαίνεται δὲ καὶ ἐν τοῖς ὑγιαίνουσιν, ὅταν ἐπὶ πλέον ἀσιτήσωσι καὶ μάλισθ' ὅσοι χολωδέστεροι τοὺς τοιούτους χυμοὺς ἡ γαστὴρ δεχομένη. δηλοῦσι δὲ τοῦτο αἵ τε δήξεις αὐτοῖς καὶ οἱ ἔμετοι. οὐ μόνον δὲ ἐγκε-

Jure febricitant cerebro perfecto, ratione communi, qua quacunque parte principe inflammata febris fequitur. Bilis vero vomitus fit ventriculo propter focietatem quam cum cerebro habet per confenfum affecto, ore praefertim ipfius in quo ex cerebro conjugatio quaedam nervorum majusculorum inferitur. Sed alias etiam propter magnos dolores et vehementem moerorem excrementum biliofum confuevit in ventriculum confluere, multoque magis fi ipfe imbecillitate laboret. Ad ea enim quae infirma funt partium vicinarum feruntur excrementa, praefertim fi tenui fubftantia conftent, qualis humor biliofus eft et cum eo quidquid eft ferofi excrementi, quod per vomitiones bili faepe permifcetur, raroque admodum bilem finceram fine ferofo excremento evomi cernere eft. Apparet autem etiam in bene valentibus, biliofiore praefertim natura praeditis ubi diutius cibo abftinuerunt tales ventriculum humores recipere. Id vero ipfis produnt tum vellicationes tum vomitus. At non folum cerebro vulnerato bi-

φάλου τρωθέντος ἐμοῦσι χολὴν, ἀλλὰ καὶ τῆς περικειμένης αὐτῷ σκληρᾶς μήνιγγος, ἥτις κατὰ πολλὰ μέρη συμφυὴς ὑπάρχουσα τῷ ἐγκεφάλῳ τάχιστα μεταδίδωσιν αὐτῷ τῶν ἑαυτῆς παθημάτων. οἱ δ' Ἐρασιστράτιοι τὰς μήνιγγας τῶν νεύρων ἀρχὰς τιθέμενοι, διὰ μὲν τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἐροῦσι τὴν παχεῖαν μήνιγγα ταῦτα ἐπιφέρειν τὰ συμπτώματα μόνην τρωθεῖσαν. εἰ δὲ καὶ πρὸς τὸν ἐγκέφαλόν ποτε ἡ τρῶσις ἐξίκοιτο, τῷ φθάνειν ἀμφοτέρας προτιτρώσκεσθαι τὰς μήνιγγας, οὕτω φήσουσι τὴν τῶν εἰρημένων γένεσιν ἀκολουθεῖν παθημάτων. Ἐρασιστρατείους δ' ἔφην ἐρεῖν ταῦτα καὶ οὐκ αὐτὸν Ἐρασίστρατον. ὅτι πρεσβύτης ὢν ἤδη καθ' ὃν χρόνον αὐτοί φασι τὰ τῶν διαιρέσεων αὐτῷ γεγράφθαι βιβλία, τὸν ἐγκέφαλον ἀπεφήνατο τῶν νεύρων ἀρχὴν ὑπάρχειν. εἴρηται δὲ περὶ τούτων ἐπὶ πλέον ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἱπποκράτους ἀνατομῆς ὑπομνήμασιν.

---

lem vomunt, fed dura etiam membrana ipfi circumpofita quae multis partibus cum cerebro cohaerens quam citiffime fua ipfi mala impertit. Quia vero Erafiftrati fectatores meningas nervorum principia ftatuunt, folam vulneratam craffiorem meninga talia propter fuam ipfius naturam inquiunt afferre fymptomata. Quod fi quando in cerebrum vulnus penetraverit, ita etiam quod utraque meninx illud prius exceperit, enumeratarum affectionum generationem fequi contendent. Dixi autem fectatores Erafiftrati ifthaec dicturos effe et non ipfum Erafiftratum, quia jam fenex erat et quo tempore ipfi de divifionibus libros fcriptos effe ajunt, cerebrum pronunciavit nervorum effe principium. De his etiam fufius in Hippocratis librum de anatome commentariis dictum eft.

να'.

[284] Ὁκόσοισιν ὑγιαίνουσιν ἐξαίφνης ὀδύναι γίνονται ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι γίνονται καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ.

Ἀφώνους εἴωθεν ὁ Ἱπποκράτης ὀνομάζειν οὐχ οἷς ἡ φωνὴ μόνη βέβλαπται, κατ' ἐξοχὴν δέ τινα τῇ ταύτης βλάβῃ συνεπινοεῖν ἡμᾶς ἐνδείκνυται πάσας τὰς κατὰ προαίρεσιν ἐνεργείας· ἐνίοτε μὲν οὖν ἐκείνων βεβλαμμένων οὐκ ἀπόλωλεν ἡ αἴσθησις. αὐτὸς γοῦν ἔφη τοὺς ἀφώνους αἰσθανομένους συμβαίνειν γίνεσθαι, πολλάκις δὲ ἄμφω πέπονθεν, ὅπερ ἀποπληξίαν ὀνομάζουσιν. ἔστι δὲ καὶ ταύτης αὐτῆς ἡ μὲν ἀσθενής, ἡ δὲ ἰσχυρά. καὶ διὰ τοῦτο εἶπε, λύειν ἀποπληξίην ἰσχυρὴν μὲν ἀδύνατον, ἀσθενέα δὲ οὐ ῥηΐδιον. ἔοικε δὲ νῦν τῆς ἰσχυρᾶς ἀποπληξίας γνώρισμα προστεθεικέναι τὸ ῥέγχειν, ὃ καὶ τοῖς βαθέως ὑπνοῦσι γίνεται κατὰ

LI.

Quibus fanitate fruentibus derepente capitis dolores oboriuntur et illico muti fiunt ac ftertunt, intra dies feptem, nifi febris fucceſſerit, intereunt.

Mutos Hippocrates appellare confuevit non quibus fola vox oblaefa fit, verum per excellentiam quandam una cum hujus laefione omnes voluntarias actiones nobis intelligendas defert: quibus utique fenfus interdum non deperditur. Ipfe fiquidem dicebat mutos interdum effe fentientes contingere; fed faepenumero utrumque et motum et fenfum laefionem pati, quem affectum apoplexiam nominant. Eft autem haec duplex: una quidem debilis, illa vero fortis; proinde dixit: *folvere apoplexiam fortem eft impoffibile, debilem vero non facile.* Videtur autem nunc fortis apoplexiae indicium appofuiffe, quod eft ftertere, quod etiam profunde dormientibus accidit, fecun-

τὴν τῆς διαθέσεως ὁμοιότητα, καθ᾽ ἕτερον μὲν τρόπον ἑκατέροις, ὅμως οὖν ἔχουσί τι κοινὸν, ᾗ ἕπεται τὸ ῥέγχειν. ἔστι δὲ τὸ κοινὸν ἀμφοῖν ἡ ἀῤῥωστία τῆς τῶν νεύρων ἐνεργείας. καὶ λέλεκται περὶ τούτων ἁπάντων ἐπὶ πλέον ἐν τῇ περὶ τῶν πεπονθότων τόπων πραγματείᾳ. νυνὶ δ᾽ ὅσον εἰς τὸν ἀφορισμὸν ἀναγκαῖον εἰρήσεται· οἷς ἂν ὑγιαίνουσιν ἐξαίφνης ὀδύνη τις ἐν τῇ κεφαλῇ γένηται, μάλιστα εἰς πνεῦμα φυσῶδες ἀναφέρειν χρὴ τὴν αἰτίαν. ἤδη δὲ καὶ εἰς πλῆθος ὕλης ἀθρόως ἐπιῤῥεούσης, ἥντινα καὶ νῦν εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἐνηνέχθαι δηλοῖ τὰ μετὰ τὴν ὀδύνην γινόμενα συμπτώματα, δι᾽ ὧν ὅτι φλεγματική τίς ἐστιν ἡ ὕλη συνεμφαίνεται. καὶ διὰ τοῦτο ὁ πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὴν διάθεσιν ὡς ἂν ἐκθερμαίνων τε καὶ λεπτύνων καὶ διαφορῶν τό τε φυσῶδες πνεῦμα καὶ τοὺς φλεγματικοὺς χυμούς. γίνεται δὲ τοῦτο ποτὲ μὲν τρισὶν ἢ τετράσιν ἡμέραις, ποτὲ δὲ καὶ πλείοσι, οὐ μὴν ἐξωτέρω γε τῶν ἑπτὰ, διότι κύριον

dum affectionis similitudinem. Quamquam enim diverso modo uterque fit somnus et apoplexia, nihilominus aliquid commune, ad quod stertor consequitur. Id autem utrique commune, actionis et nervorum imbecillitas. Atque de his uberius in opere de locis affectis dictum est. Nunc vero quantum ad aphorismi explicationem necessarium est dicetur. Quibus sanis derepente capitis dolor quidam oboritur, ejus rei causa ad flatulentum spiritum praesertim referenda est, sed jam quoque ad materiae confertim effluentis multitudinem, quam etiam nunc in cerebrum delatum fuisse symptomata indicant quae post dolorem accesserunt, quibus et materiam aliquam pituitosam simul esse innotescit, proindeque superveniens febris eam solvit affectionem, ut quae tum flatulentum spiritum, tum pituitosos humores excalefaciat, attenuet, discutiat. Id autem fit tribus nonnunquam diebus aut quatuor, interdum etiam pluribus, non tamen ultra septimum procedit diem; quia quae pars laborat est princeps; ejusmodi

τὸ μέρος· οὐκ ἀνέχεται δὲ τὰ τοιαῦτα μόρια χρονίων τε ἅμα καὶ ἰσχυρῶν διαθέσεων, ὡς ἐπιδέδεικται πολλάκις.

νβ΄.

[285] Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν· ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ λευκοῦ, μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἐόν τε ἢ ἐκ φαρμα- (314) κοποσίης, φλαῦρον τὸ σημεῖον καὶ θανατῶδες σφόδρα.

Ἤτοι διὰ ξηρότητα τῶν βλεφάρων ἢ διὰ τῆς κινούσης αὐτὰ δυνάμεως ἀσθένειαν ὑποφαίνεταί τι τοῦ λευκοῦ, μὴ δυναμένων ἀκριβῶς κλείεσθαι τῶν ὀφθαλμῶν. διὰ τοῦτο γοῦν αὐτὸ καὶ κατὰ τὰς διαῤῥοίας τῆς φαρμακοποσίας, ὅπερ ἐστὶ κατὰ τὰς καθαιρόντων φαρμάκων πόσεις, ὑποφαίνεταί τι τοῦ λευκοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ὅταν ὑπνοῦντες τύχωσι. ξηραίνεται γὰρ ἅπαν τὸ σῶμα καὶ ἡ δύναμις ἀσθενὴς γίνεται κατὰ τὰς τοιαύτας κενώσεις. ἐπισυμβαίνει δὲ

vero partes diuturnos fimul et vehementes morbos non ferunt, ut faepe a nobis oftenfum eft.

LII.

Quae per fomnos in oculis fubapparent, etiam fpectanda funt. Si quid enim albi non commiffis palpebris fubappareat, neque id ex diarrhoea aut medicamenti potione contingat, pravum fignum eft et admodum letale.

Aut ob palpebrarum ficcitatem aut propter facultatis ipfas moventis imbecillitatem aliquid fubapparet in oculis integre claudi non valentibus. Ob hanc enim caufam alvi etiam profluviis et medicamentorum purgantium potionibus de oculorum albo aliquid confpicitur, quum dormiunt. Totum enim corpus exficcatur ac talibus vacuationibus vires imbecilles redduntur. Amplius autem ficcitas palpebris fubfidet quod hae natura ficcae. Quemad-

Ed. Chart. IX. [285.] Ed. Bas. V. (314.)

πλεῖον ἐν τοῖς βλεφάροις ἡ ξηρότης, ὅτι φύσει ξηρά. καθάπερ οὖν αἱ βύρσαι ξηρανθεῖσαι δυσεπέκτατοι γίνονται, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ τοιαῦτα μόρια. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅτι καμνούσης τῆς δυνάμεως, οὐ μόνον ἀδυνατοῦσιν ἀκριβῶς κλείειν τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ καὶ τὸ στόμα καὶ διὰ τοῦτο κοιμῶνται χάσκοντες εὔδηλον ἅπαντι τῷ γε προσέχειν βουληθέντι τῇ φύσει τοῦ πράγματος τὸν νοῦν.

νγ'.

Αἱ παραφροσύναι αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι ἀσφαλέστεραι, αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς ἐπισφαλέστεραι.

Οὐδεμία μὲν ἀσφαλής ἐστι παραφροσύνη, σφαλεραὶ δ' ἧττον αἱ μετὰ γέλωτος, ὡς αἵ γε θρασεῖαι, καθάπερ αὐτὸς ὀνομάζει σφαλερώτεραι πασῶν. ἐν τῷ μέσῳ δ' ἀμφοῖν εἰσιν αἱ μετὰ σπουδῆς· γίνονται δὲ πᾶσαι μὲν ἐγκεφάλου πάσχοντος, εἴτε οὖν πρῶτόν τε καὶ καθ' ἑαυτὸν εἴτε κατὰ συμπάθειαν. ἀλλήλων δὲ διαφέρουσι ταῖς ἐργα-

modum enim exſiccata coria vix extenduntur, eodem quoque modo ejusmodi partes. Quin etiam quod laborante facultate non ſolum oculos, ſed os etiam exacte claudere nequeunt, unde hiante ore dormiunt, liquet unicuique rei naturam diligentius animadvertere volenti.

LIII.

Quae deliria cum viſu ſiunt, tutiora; quae cum ſtudio, periculoſiora.

Nulla deliria tuta ſunt, minus periculoſa quae cum riſu concitantur, velut audacia, quemadmodum ipſe appellitat, omnium periculoſiſſima. In amborum medio ſunt quae cum ſtudio exiſtunt. Porro fiunt omnia affecto cerebro, ſive primario et per ſe, ſive ſecundario et per conſenſum; differunt autem ab invicem cauſis ipſis effi-

ζομέναις αὐτὰς αἰτίαις. ὅσαι μὲν γὰρ [286] ὑπὸ θερμασίας γίνονται μόνης ἄνευ μοχθηροῦ χυμοῦ, παραπλήσιαί πώς εἰσι ταῖς ἐπὶ οἴνου πόσεσι· ὅσαι δ' ἐπὶ τῇ ξανθῇ χολῇ μετὰ σπουδῆς ἐπιτελοῦνται. συγκαυθείσης δ' αὐτῆς ἐπὶ πλέον ὡς μελαγχολικωτέραν ὑπάρχειν ἤδη, μανιώδεις ἱκανῶς αἱ παραφροσύναι γίνονται. μεμνῆσθαι γὰρ χρὴ τῶν περὶ τῆς μελαίνης χολῆς ἐν ἄλλοις διωρισμένων, ὡς ἡ μὲν ὑπεροπτηθείσης γίνεται τῆς ξανθῆς χολῆς, ἥπερ δὴ καὶ χαλεπωτάτη παντοίως ἐστὶν, ἡ δ' ἐκ τῆς τοῦ αἵματος, ὡς ἂν εἴποι τις, ἰλύος καὶ τρυγός. παχυτέρα μὲν ἐκείνη τῇ συστάσει, πολὺ δὲ ἀπολειπομένη τῷ μοχθηρῷ τῆς ποιότητος. εἴρηται δὲ καὶ ὅτι τὴν οἷον τρύγα τοῦ αἵματος ἀκριβολογούμενοι μὲν οὐδέπω μέλαιναν χολὴν ὀνομάζομεν, ἀλλὰ μελαγχολικὸν χυμὸν, καταχρώμενοι δὲ τοῖς ὀνόμασι καὶ μέλαιναν ἔστιν ὅτε καλοῦμεν, ἐπειδὴ μικρὸν ὕστερον ἔσεσθαι μέλλει μέλαινα μὴ φθασάντων κενῶσαι.

---

cientibus. Quae namque a folo calore citra pravum humorem oboriuntur defipientis quodammodo fimiles funt quae vini potiones fequuntur. Quae vero ob flavam bilem cum ftudio perficiuntur, quae bilis flava, fi multum exuratur, ut jam ad atrae naturam magis accedat, furiofae admodum et immanes fiunt delirationes. Nam quae aliis in libris de atra bile definita funt, ea in memoriam revocanda funt, quod quaedam ex flava bile fuperaffata gignatur, quae omnium eft teterrima, alia vero ex fanguinis, ut quispiam dixerit, coeno et faece: quae quidem craffiore quam altera conftet fubftantia, fed multum a qualitatis malignitate recedat. Dictum eft praeterea bilem quae veluti faex eft fanguinis, fi fincere et proprie loquamur, nondum nos atram bilem, fed humorem melancholicum appellare, nominibus vero abufos atram bilem interdum quoque vocare; quandoquidem nifi prius vacuetur, atra paulo poft evafura eft.

νδ.

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσι τοῖσι μετὰ πυρετοῦ αἱ κλαυθμώδεες ἀναπνοαὶ κακόν.

Τὰ παιδία πολλάκις ὁρᾶται κατὰ τὸν τοῦ κλαίειν καιρὸν εἰσπνέοντα διακεκομμένην πνοὴν, ἱσταμένου μεταξὺ τοῦ θώρακος, εἶτ' αὖθις τὸ λεῖπον προστιθέντος, ὅπερ αὐτὸς ἐν ἐπιδημίαις ὧδέ πως εἶπε· διπλῆ εἴσω ἐπανάκλησις, οἷον ἐπὶ εἰσπνέουσι, καὶ γίνεται τοῦτο ποτὲ μὲν διὰ κάματον τῆς δυνάμεως, ποτὲ δὲ διὰ τὴν τῶν ὀργάνων σκληρότητα, ποτὲ δὲ ἀμφοῖν συνελθόντων, ἔστι δ' ὅτε καὶ διὰ σπασμώδη τινὰ τῶν μυῶν τοῦ θώρακος διάθεσιν. ἥ τε γὰρ ἀσθενὴς δύναμις ὅταν εἰς ἅπαξ ἀδυνατήσῃ διαστεῖλαι τὸν θώρακα τοσοῦτον ὅσῳ δεῖται τὸ ζῶον, ἵσταται μεταξὺ κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἀναπαυομένη πρότερον, εἶθ' οὕτως αὖθις ἐξορμᾷ. τότε σκληρὸν ὄργανον οὐχ ἑπόμενον ἑτοίμως ὁμοίως τῇ διαστελλούσῃ δυνάμει, κραδαινόμενον ὑπ' αὐτῆς βιαίως διαστέλλεται. περὶ δὲ τῆς σπασμώδους διαθέσεως τί δεῖ καὶ

LIV.

In morbis acutis cum febre gemebundae fpirationes malum.

Saepe pueri quo tempore plorant interrupto fpiritu infpirare confpiciuntur, exfurgente medio thorace, deinde rurfum integrae refpirationi quod deeft adjiciente, quod ipfe in epidemiis in hunc modum edixit: *gemina intro fpiritus revocatio, quafi fuper infpirantibus.* Hoc autem fit interdum ob facultatis laborem, interdum ob inftrumentorum duritiem, interdum vero ambabus caufis concurrentibus, fed et nonnunquam propter convulfivum aliquem mufculorum thoracis affectum oboritur. Etenim imbecilla facultas quum femel thoracem tantum attollere non potuerit, quantum ad ufum animal requirit medio primum fubfiftit opere et aliquantifper quiefcit; deinde rurfum fe effert impetu. Ac durum organum quum prompte dilatantem facultatem non fequatur, ab ipfa violentius concuffum dilatatur. Sed quid de convulfivo affectu,

λέγειν ὡς τοιαύτην ἀναπνοὴν ἐργάζεται; ψύξεως μὲν οὖν καταλαβούσης ἤτοι τοὺς μῦς τοῦ θώρακος ἢ καὶ τὰ νεῦρα, σκληρότης ἄν τις ἐν τοῖς ὀργάνοις γεννηθείη καὶ σπασμώδης κίνησις, ἣν ὅ τε πυρετὸς ἰᾶσθαι πέφυκε καὶ τὰ θερμὰ βοηθήματα. πυρετοῦ δὲ σὺν τούτοις ὄντος οὐκ ἐγχωρεῖ ψῦξιν αἰτιᾶσθαι τῶν κατὰ τὸν θώρακα μυῶν ἢ νεύρων· ἀλλ' ἤτοι σκληρότητα γεγενημένην ἢ δυνάμεως ἀῤῥωστίαν ἢ σπασμώδη διάθεσιν. ὅ τι δ' ἂν ᾖ τούτων, οὐκ ἀγαθόν [287] ἐστιν ἐν ὀξεῖ νοσήματι συμβαίνειν. εἰ μὲν οὖν κατὰ μόνης τῆς εἰρημένης κινήσεως τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ἡ κλαυθμώδης ἀναπνοὴ λέλεκται πρὸς αὐτοῦ, τέλος ἔχει τὰ τῆς ἐξηγήσεως· εἰ δὲ καὶ μετὰ τοιούτου τινὸς ψόφου βούλεται τὴν εἰρημένην αὐτῷ ἀναπνοὴν συμβαίνειν, ὁποία τοῖς κλαίουσι γίνεται καὶ πρὸς τοῖς εἰρημένοις αἰτίοις ἐνδείξεταί τινα διάθεσιν ὀδυνώδη, καθ' ἣν οἷον οἰμώζοντες ἢ στένοντες ἢ μικτόν τινα ἐξ ἀμφοῖν ἀποτελοῦντες ψόφον ἀναπνέουσιν οὕτως.

---

quod talem respirationem efficiat dicendum est? Nam si frigus thoracis musculos vel etiam nervos invaserit, durities quaedam instrumentis oborietur et motus convulsivus quem tum febris tum calida auxilia sanare consueverunt. At si his febris conjuncta sit, musculorum thoracis aut nervorum perfrigerationem causari non sinit, sed vel duritiem obortam vel facultatis imbecillitatem vel convulsivum affectum. Quidquid vero horum in causa fuerit, bonum non est in morbo acuto accidere. Si igitur de sola enunciata spirabilium instrumentorum motione gemebunda respiratio ab ipso pronunciata sit, ea jam explicationis finem habet; si vero etiam cum tali quodam sonitu, qualis plorantibus editur, ab ipso proditam respirationem fieri velit, praeter dictas causas quandam etiam dolorificam affectionem indicabit, qua tamquam flentes aut gementes aut aliquem mixtum ex ambobus sonum edentes ita respirant.

νε'.

Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

Τὰ ποδαγρικὰ καθάπερ καὶ τἄλλα πάντα ἀρθριτικὰ τοῦ ἦρος αὐξάνεται καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸς ἔμπροσθεν ἐν τῷ τῶν ἠρινῶν νοσημάτων καταλόγῳ τῶν ἀρθριτικῶν ἐμνημόνευσεν, ἐν οἷς δηλονότι περιέχεται καὶ τὰ ποδαγρικά. παροξύνεται γε μὴν ἐνίοτέ τε καὶ κατὰ τὸ φθινόπωρον οἷς ἂν ἐν τῷ θέρει κατὰ τὴν ὀπώραν συναρθροισθῇ τις κακοχυμία. δέδεικται γὰρ ἡμῖν ἐν τοῖς τῶν φυσικῶν δυνάμεων ὑπομνήμασιν ἑκάστου τῶν μορίων, ὥσπερ ἄλλαι τινὲς ὑπάρχουσαι δυνάμεις οὕτω καὶ ἡ τῶν λυπούντων ἀποκριτικὴ δύναμις. λυπεῖ δὲ τὰ μὲν τῷ πλήθει βαρύνοντα, τὰ δ' ἀνιῶντα τῷ τῆς ποιότητος ἀλλοτρίῳ. κατ' ἄμφω μὲν οὖν ταῦτα τοῖς ἐν τῷ χειμῶνι μοχθηρῶς διαιτηθεῖσι παροξύνεται τὰ χρόνια τῶν παθῶν, ἦρος ὥρᾳ χεομένων τῶν χυ-

LV.

Podagrici affectus vere et auctumno plerumque moventur.

Podagrici affectus, quemadmodum et omnes alii articulares vere augentur, ideoque ipfe fuperius in morborum vernalium enumeratione articulatim meminit, in quibus videlicet podagrici continentur. Concitantur tamen interdum etiam autumno, quibus per oporam cacochymia quaedam coacervata fuerit. A nobis enim commentariis de facultatibus naturalibus demonftratum eft fingulis partibus, quemadmodum alias quasdam facultates, ita facultatem eorum expultricem effe quae molefta funt. Molefta vero funt alia quaedam multitudine, alia vero aliena qualitate. Secundum utrumque igitur tum iis qui hiberno tempore pravo victu ufi fint, per oporam diuturni affectus concitantur, fufis humoribus et mox a fortioribus ad lo-

μῶν, εἶτα ἐπὶ τοὺς ἀσθενεῖς τόπους ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων ἀπωθουμένων, καθ' ἕτερον δὲ μόνον ἐν φθινοπώρῳ.

νστ'.

Τοῖσι μελαγχολικοῖσι νοσήμασιν ἐς τάδε ἐπικίνδυνοι αἱ ἀποσκήψιες ἢ ἀποπληξίην τοῦ σώματος ἢ σπασμὸν ἢ μανίην ἢ τύφλωσιν σημαίνουσι.

[288] Γίνονται μὲν καὶ διὰ φλεγματικὸν χυμὸν ἀποπληξίαι τε καὶ σπασμοὶ καὶ πηρώσεις ὀφθαλμῶν. γίνονται δὲ διὰ μελαγχολικὸν, ἐπειδὴ κοινόν ἐστιν ἐν ἀμφοτέροις τὸ πάθος. οὐ μὴν τό γε τῆς μανίας ἐστὶ κοινόν· οὐδέποτε γὰρ ἐπὶ φλεγματικῷ χυμῷ τὸ πάθος τοῦτο συνίσταται, δεόμενον γε πρὸς τὴν γένεσιν ἐρεθίζοντός τε καὶ δάκνοντος χυμοῦ. τοιοῦτοι δέ εἰσιν ὁ μὲν τῆς ξανθῆς χολῆς διὰ τὸ πᾶν, ὁ μελαγχολικὸς δὲ οὐ διὰ παντὸς, ἀλλὰ ὅταν πλέον ἤτοι συγκαυθεὶς ἢ διασαπεὶς ἐπικτήσηταί κακοήθη δριμύτητα.

cos imbecilliores protufis. Secundum alterum vero, autumnali tantum tempestate.

LVI.

Morbis melancholicis per has tempestates periculosi decubitus aut apoplexiam corporis aut convulsionem aut maniam aut caecitatem denunciant.

Fiunt etiam propter pituitosum humorem apoplexiae, convulsiones et caecitates; fiunt quoque propter melancholicum, quoniam utrisque communis est affectus, non tamen maniae affectus est communis. Nunquam enim hic affectus ob pituitosum humorem conflatur, quum ad sui generationem humore proritante ac mordente opus habeat. Talis autem semper quidem est flava bilis; non semper vero humor melancholicus, sed quum supra modum aut exustus aut putrefactus malignam qualitatem induerit.

νζ'.

(315) Ἀπόπληκτοι δὲ μάλιστα γίνονται ἡλικίῃ τῇ τεσσαράκοντα ἐτέων ἄχρις ἑξήκοντα.

Οὐ πᾶσαν ἀποπληξίαν, ἀλλὰ τὴν προειρημένην μόνην, ἥτις ἐπὶ μελαίνῃ μόνῃ συνίσταται χολῇ, συμβαίνει γίνεσθαι τοῖς τὴν εἰρημένην ἄγουσιν ἡλικίαν, ὅτι πλεονάζει μάλιστα κατ' αὐτὴν ὁ τῆς μελαίνης χυμὸς, ὥσπερ κἀν τῷ φθινοπώρῳ. ἁπλῶς δ' ἀποφηνάμενος πλείους γέροντες γίνονται ἀπόπληκτοι. εἴπερ οὖν ἀληθὴς ὁ λόγος ἔσεσθαι μέλλοι, συναπτέον αὐτὸν τῷ κατὰ τὸν προειρημένον ἀφορισμὸν, ὡς εἰ καὶ οὕτως εἴρητο τοῖσι μελαγχολικοῖσι νοσήμασιν, ἐς τάδε ἐπικίνδυνοι αἱ ἀποσκήψιες, ἀποπληξίην τοῦ σώματος, ἥτις καταλαμβάνει τοὺς ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων μέχρις ἑξήκοντα.

νη'.

[289] Ἢν ἐπίπλοον ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῆναι.

LVII.

Apoplectici vero maxime fiunt aetate a quadragesimo anno adusque sexagesimum.

Non omnem apoplexiam, sed solam praedictam, quae ex sola fit atra bile, pronunciatam aetatem agentibus oborturm habere contingit, quia per eam potissimum scatet atrae bilis humor, quemadmodum etiam per autumnum. Sed ut simpliciter dicam, plures senes apoplexia percelluntur. Si igitur vera futura sit oratio, ea cum praecedenti aphorismo connectenda est, ac si ita diceretur: *morbis melancholicis per has tempestates periculosi humorum decubitus corporis apoplexiam, quae homines a quadragesimo anno adusque sexagesimum invadit.*

LVIII.

Si omentum excidat, necessario putrescit.

Διὰ τὴν βραχυλογίαν δόξει ψευδὴς ὁ ἀφορισμὸς εἶναι τοῖς μὴ καλῶς ἀκούσασιν αὐτοῦ. τὸ γὰρ λεγόμενόν ἐστι τοιοῦτον· ὅταν ἐκπέσῃ, τουτέστιν ὅταν γυμνωθῇ καὶ προκύψῃ τοῦ περιτοναίου τὸ ἐπίπλοον, οὐκ ἐνδέχεται τοῦτο καταχθὲν ὑγιὲς καὶ σῶον μεῖναι. καθάπερ εἰ καὶ ἄλλο τι προκύψειεν, οἷον ἔντερον ἢ σπλάγχνου λοβός. ἐκεῖναι μὲν γὰρ εἰ μὴ πολλῷ χρόνῳ καταψυχθείη, τὴν ἀρχαίαν ἀπολαμβάνει κρᾶσιν, ἐπουλωθείσης τῆς γεγενημένης κατὰ τὸ ἐπιγάστριον διαιρέσεως. ἐπίπλοον δὲ κἂν ἐλαχίστῳ χρόνῳ γυμνωθείη, σήπεται καταχθὲν, δι' ἣν αἰτίαν καὶ τέμνουσιν αὐτοῦ τὸ γυμνωθὲν οἱ ἰατροί. ταύτην οὖν ἔχει ὁ ἀφορισμὸς τὴν γνώμην, ἀδιοριστότερον εἰρημένος κατὰ λελεγμένην λέξιν, εἰ δέ τίς φησιν ὡς ἑώρακέ ποτε πρὸς βραχὺν χρόνον τὸ ἐπίπλοον ἐκπεσὸν, ἔπειτα καταχθὲν μὴ σαπῆναι, τὸ μὲν διηνεκὲς τῆς Ἱπποκράτους ἀποφάσεως ἀναιρήσει, φυλάξαι δὲ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ κοινόν ἐστι τοῦτο τῷ ἀφορισμῷ πρὸς ἄλλους ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένον, ἐν σχή-

Propter sermonis brevitatem falsus iis esse videbitur aphorismus, qui non recte ipsum perceperint. Quod enim dicitur est hujusmodi: *quum omentum exciderit*, hoc est quum nudatum fuerit et extra peritonaeum promicuerit, illud reductum sanum ac salvum permanere probabile non est; quemadmodum si quid aliud velut intestinum aut visceris lobus foras promineat. Haec namque nisi longo tempore perfrixerint, pristinum statum recuperant, abdominis ruptura ad cicatricem perducta. Omentum vero si vel minimo tempore nudetur, repositum putrescit. Quam ob causam medici partem ipsius nudatam praecidunt. Hanc igitur sententiam habet aphorismus minus distincte hoc textu pronunciatus. Si quis vero proferat se nonnunquam omentum pauco tempore prolapsum vidisse, deinde repositum non computruisse, enunciationis quidem Hippocratis perpetuitatem sustulerit; verum tamen observaveris, illud plerumque contingere: *ut prolapsum foras omentum putrescat*; idque huic aphorismo cum ceteris ab Hippocrate

ματι λέξεως τὸ διηνεκὲς ἐνδεικνύμενον, καίτοι γε οὐκ ἀποβαινόντων ἀεὶ τῶν πραγμάτων ὡσαύτως, ἀλλ' ἐν σπανίῳ ποτὲ καὶ ἐναντίως.

νθ'.

Ὁκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης, τὸ ἰσχίον ἐξίσταται καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τουτέοισι μύξαι ἐπιγίνονται.

Ἀθροίζεται πολλάκις ἐν τοῖς ἄρθροις χυμὸς φλεγματώδης, ὃν ὀνομάζει μύξαν, ὑφ' οὗ διαβρεχόμενοι τῆς διαρθρώσεως οἱ σύνδεσμοι χαλαρώτεροι γίνονται καὶ διὰ τοῦτο ἐξίσταται ῥᾳδίως τὴν κοιλότητα τὸ ἄρθρον, ἐμπίπτει τε πάλιν οὐ χαλεπῶς, ἃ δὴ [290] καὶ νῦν φησι τοῖς οὕτω διακειμένοις ἰσχιαδικοῖς συμβαίνειν. ὅταν δ' εἴπῃ, τὸ ἰσχίον ἐξίστασθαι, τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον ἀκουστέον, ὡς κἀν τῷ περὶ ἄρθρων ἔλεγεν, ὤμου δὲ ἄρθρον ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθαῖνον ἐν ἴσῳ τῷ κατ' ὦμον ἄρθρον.

---

proditis commune est, ut ex dictionis forma perpetuitas ostendatur, etiamsi res ipsae non semper eodem modo, sed interdum etiam aliter licet raro eveniant.

LIX.

Quibus ab ischiade diuturna vexatis ischium e proprio loco excidit atque rursus incidit, iis muci innascuntur.

Saepe in articulis humor pituitosus coacervatur, quem mucum appellat, quo inebriata articulationis ligamenta laxiora redduntur proindeque facile cavitate sua articulus excidit ac incidit rursus non difficile; quae sane nunc ischiadicis ita affectis ait accidere. Quum vero ischium ait excidere, articulus ischii intelligendus est, quo etiam modo libro de articulis dicebat; humeri autem articulum uno modo elabi scio, quod perinde est ac si articulum qui in humero habetur dixisset.

ξ.

Ὁκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης τὸ ἰσχίον ἐξίσταται, τουτέοισι φθίνει τὸ σκέλος καὶ χωλοῦνται, ἢν μὴ καυθῶσιν.

Οὐ χρὴ χωρίζειν τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον τοῦ προγεγραμμένου, συνάπτοντας δ' αὐτοὺς εἰς ἕνα λόγον οὕτως ἀκούειν. βούλεται γὰρ λέγειν ὅτι τοῖς ἰσχιαδικοῖς, οἷς διὰ τὸ πλῆθος τῆς μύξης ἐξίσταται τὸ ἄρθρον, ἐμπίπτει τε πάλιν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐν χρόνῳ φθίνειν τὸ σκέλος, ἂν μὴ φθάσαντες τῇ καύσει ξηράνοιμεν τὴν μύξαν, ὅπερ κἀν τῷ περὶ ἄρθρων συνεβούλευε πράττειν ἐπὶ τοῦ συνεχῶς ἐκπίπτοντος βραχίονος. καὶ γὰρ καὶ νῦν ἡ αὐτὴ τοῦ λόγου δύναμίς ἐστι καίειν συμβουλεύοντος αὐτοῦ κατ' ἰσχίον, ὡς ἐν τῷ περὶ ἄρθρων ἐδίδασκεν, ὅπως ἐκδαπανηθῇ τε τὸ μυξῶδες ἥ τε χαλαρότης τοῦ δέρματος, εἰς ἣν ὤλισθανε τὸ ἄρθρον ὑπὸ τῆς καύσεως εἰς συντονίαν ἀχθεῖσα, σφίγγει τε καὶ κωλύει μεθίστασθαι, ὡς εἴ γε διὰ τὸ πλῆθος τῆς

LX.

Quibus ifchiade diuturna vexatis ifchium excidit, iis crus tabefcit et claudicant, nifi urantur.

Hunc aphorifmum a fuperiore fejungere non decet, fed ipfos fimul in unam orationem conjunctos ita accipere. Vult enim enunciare, quibus ifchiadicis propter muci copiam articulus excidit rurfumque incidit, proceffu temporis crus tabefcere neceffe eft, nifi antevertentes uftione mucum exficcemus, quod et libro de articulis in brachio jugiter excidente effici confulebat. Etenim etiam utrobique eadem vis eft orationis, qua ipfe fuper ifchium uftionem fieri confulit, ut libro de articulis docebat; tum ut mucofa illuvies abfumatur, tum ut cutis laxitas in quam articulus elabebatur per aduftionem ad contenfionem ducta articulum arctet et loco moveri prohibeat.

μύξεως ἐπὶ πλεῖον ἐξεστηκὸς μένει τὸ ἰσχίον, ἔστι μὲν δήπου τοῦτο χωλεία τοῦ σκέλους. ἀκολουθήσει δ' ἐξ ἀνάγκης αὐτῇ καὶ ἀτροφία, καθ' ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ὅσα τῶν κατὰ φύσιν ἐστερήθη κινήσεων.

Quod fi ob muci copiam ifchium eluxatum diutius manferit, id profecto cruris claudicatio fuerit, quam neceffario ejusdem atrophia fequetur, quomodo aliis etiam omnibus accidit, quae naturalibus motibus privata fuerint.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟΥΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ.

Ed. Chart. IX. [291. 292.] Ed. Bas. V. (315.)

[291 292] Πάντες σχεδὸν οἱ προγράψαντες ἐξηγήσεις τῶν ἀφορισμῶν ἐν ἀρχῇ μὲν ἐπὶ πλέον ἐπεκτείνουσι τοῦ χρησίμου τὸν λόγον, ἐκλύονται δὲ προϊόντες, ὥστε πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ χρήσιμον προϊέναι μόνον, εἶθ' ἑξῆς ἐλλιπέστερον τούτου καὶ τελευτῶντες [292] ἐσχάτως συντέμνουσι τὰς ἐξηγήσεις, ὡς μηδ' ὅτι νόθοι τῶν ἀφορισμῶν εἰσιν ἔνιοι καὶ προφανῶς ψευδεῖς, ἔτι παρακολουθεῖν. ἀλλ' ὥσπερ οἱ

HIPPOCRATIS APHORISMI ET GALENI IN EOS COMMENTARII.

Qui prope omnes aphorismorum enarrationes ante nos scripserunt, initio quidem longius quam utilitatis ferat ratio, commentarios protrahunt; in progressu vero fatiscentes ita remittunt, ut primo quidem ad utilitatem usque solum procedant; deinde ferie id imperfectius moliantur; postremo denique expositiones ita concidunt, ut ex aphorismis nonnullos adulterinos esse palamque falsos, nequaquam animo percipiant. Verum quemadmodum dispu-

Ed. Chart. IX. [292.] Ed. Baf. V. (315.)

κάμνοντες ἐν τοῖς διαλόγοις ἐπινεύουσι πρὸς ἅπαν ἑτοίμως, οὕτω καὶ αὐτοὶ προσίενταί τε πάντας, οὓς ἂν εὕρωσι γεγραμμένους ἀφορισμοὺς εἰς ἔσχατόν τε βραχυλογίας ἀφικνοῦνται κατὰ τὰς ἐξηγήσεις αὐτῶν ἐπιλανθανόμενοι τῆς ἐν ἀρχῇ μακρολογίας. ἀλλ' ἡμεῖς γε τὰς ἄλλας αὐτῶν ἀτοπίας ἐπειράθημεν φυλάξασθαι καὶ πάσας ὁμαλῶς ποιήσασθαι τὰς ἐξηγήσεις ἐσπουδάσαμεν, ἐστοχασμένας μὲν τῶν ἀληθῶν τε ἅμα καὶ χρησίμων τῇ τέχνῃ, τῇ δὲ ἑρμηνείᾳ μήτε εἰς βραχυλογίαν ἐσχάτην συνηγμένας, οὐ γὰρ ὑπομνήματι τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ συγγράμματι πρέπει, μήτ' εἰς μῆκος τοσοῦτον, ὅσον ἐν ἀρχῇ τῶν ἐξηγήσεων ἐκεῖνοι πεποίηνται. τὸ δ' ἄριστον ἐν ἅπασι τοῖς λόγοις, ὅπερ καὶ σύμμετρόν ἐστιν ἑκάστῃ πραγματείᾳ, τοῦτο ἐσπουδάσαμεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους διαφυλάξαι.

α'.

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι νοσήμασι ψῦξις ἀκρωτηρίων κακόν.

tationibus fessi prompte ad omnia adnuunt, sic etiam quoscunque scriptos aphorismos invenerint, omnes admittunt et ad ultimam propriarum interpretationum breviloquentiam deveniunt, prioris loquacitatis obliti. At vero nos quum alias ipsorum ineptias vitare conati fuimus, tum omnes explanationes aequabiliter efficere studuimus, quae tum vera tum simul arti perutilia spectarent et interpretatione in summam orationis brevitatem minime cogerentur, haec enim concisa brevitas libro, non commentario convenit, neque in tantam verborum prolixitatem proferrent, quantam illi per explanationum initia instituerunt. Sed quod in omnibus commentariis optime laudatur, quodque unicuique tractatui symmetriam servat, illud a principio ad finem usque servare studuimus.

I.

In acutis morbis extremarum partium frigus malum.

Ed. Chart. IX. [292.] Ed. Baf. V. (315. 316.)

Ἐν μὲν τοῖς χρονίοις νοσήμασι καὶ μάλισθ' ὅσα χωρὶς πυρετῶν ἐστι καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ γέρουσι ψυχρὰ γίνεσθαι τὰ τοῦ σώματος ἔσχατα μόρια, ῥῖνας καὶ πόδας καὶ ὦτα καὶ χεῖρας ἄκρας, οὐδὲν ἄτοπον. οὐ μὴν ἔν γε τοῖς ὀξέσι μέτριον τὸ κακὸν, ἀλλ' ἱκανῶς ὀλέθριον τὸ σύμπτωμα, φλεγμοναῖς σφοδροτάταις τῶν σπλάγχνων ἐπιγινόμενον. (316) ὀξέα δὲ προσαγορεύεσθαι νοσήματά φησιν αὐτὸς, ὧν οἱ πυρετοὶ τοὐπίπαν εἰσὶ συνεχεῖς. ἐν οἷς ὅταν ἄνευ μεγάλης φλεγμονῆς ὦσι, μὴ ὅτι καταψύχεσθαι τοῖς ἄκροις, ἀλλὰ καὶ διακαίεσθαι συμβέβηκεν. ἀλλ' ὅταν τὸ τῆς φλεγμονῆς θερμὸν ᾖ οὕτω σφοδρὸν, ὡς ἕλκειν ἐφ' ἑαυτὸ δίκην σικύας ἐξ ὅλου τοῦ σώματος τὸ αἷμα, διακαίονται μὲν οἱ οὕτως ἔχοντες τὰ σπλάγχνα, ψύχονται δὲ τὰ ἀκρωτήρια διὰ τὴν ἔνδειαν τοῦ αἵματος, ἀποχωροῦντος εἰς τὰ σπλάγχνα, καὶ οἱ πλεῖστοί γε αὐτῶν οὐδὲ τῶν περιβολαίων ἀνέχονται, διὰ τὸ περὶ τοῖς σπλάγχνοις καῦμα.

In morbis diuturnis, qui praefertim fine febre funt, et per hiemem et aetatem fenilem extremam corporis partes, veluti nares, auriculas, pedes et fummas manus frigidas fieri nihil abfurdum. Non tamen in acutis mediocre malum eft, fed admodum perniciofum fymptoma, quod vehementiffimis vifcerum inflammationibus oboritur. Acutos autem morbos vocari pronunciat ipfe, quorum febres maximam partem funt continuae; in quibus quum citra magnam inflammationem fuerint, non modo non refrigerari extrema, verum etiam peruri accidit. Quum vero inflammationis calor adeo vehemens fit, ut ad fe curcurbitulae inftar ex toto corpore fanguinem attrahat, iis ita affectis vifcera peruruntur, extrema vero frigefcunt propter fanguinis intro ad vifcera fe recipientis inopiam, atque eorum plurimi ne operimenta quidem ferunt propter incendium inflammationis vifcera obfidentis.

β.

[293] Ἐπὶ ὀστέῳ νοσήσαντι σὰρξ πελιδνὴ κακόν.

Οὐ γὰρ ἐπὶ μετρίαις βλάβαις ὀστῶν, ἀλλὰ ταῖς ἰσχυραῖς σηπέδοσι τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς χρόας ἐγγίνεται περικειμέναις σαρξὶ, σβεννυμένης δηλονότι τῆς κατὰ φύσιν θερμασίας ἐν αὐτοῖς.

γ.

Ἐπὶ ἐμέτῳ λὺγξ καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ κακόν.

Οἷόν τι πάθος τοῖς μυσὶν ὁ σπασμός ἐστι, τοιοῦτον ἐν τῷ στομάχῳ γίνεται ἡ λὺγξ, ὑγροῖς ἀνιῶσιν ἐπιγινομένη, ποτὲ μὲν ὅλην τὴν κοιλίαν, ὡς τὰ πολλὰ δὲ τό τε στόμα καὶ τὸν στόμαχον αὐτῆς, ἃ καὶ ἐν τοῖς ἐμέτοις ἀποῤῥίψασα, παραχρῆμα παύεται τῆς λυγγός. ὡς ὅταν γε μηδ᾽ ὑπὸ τούτων παύηται, δυοῖν θάτερον ἐνδείκνυται, ἤτοι τὴν ἀρχὴν τῶν νεύρων τὸν ἐγκέφαλον ἢ τὴν γαστέρα φλεγμαίνειν

II.

Propter os aegrotans caro livida malum.

Non enim ob mediocrem ossium laesionem, sed ob magnam cariem talis coloris species circumstantibus carnibus oboritur, exstincto videlicet calore nativo.

III.

A vomitu singultus et oculorum rubor malum.

Qualis affectio musculis est convulsio, talis est stomacho singultus, qui humoribus nonnunquam totum ventriculum infestantibus oboritur, saepius vero os ipsius et stomachum; quibus per vomitiones ejectis statim singultu liberatur; qui si neque per istas cesset, ex duobus alterum denunciat aut cerebrum nervorum principium aut

οὐ μετρίαν φλεγμονήν. τὸ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἔρευθος ἕπεται ἀμφοτέροις, καὶ μᾶλλόν γε ταῖς κατὰ τὸν ἐγκέφαλον φλεγμονώδεσι διαθέσεσιν.

δ'.

Ἐπὶ ἱδρῶτι φρίκη οὐ χρηστόν.

Ὅτι τὰ κρίσιμα μὴ κρίνοντα τὰ μὲν θανατώδεα, τὰ δὲ δύσκριτα λέλεκται πρὸς αὐτοῦ, διὰ τὸ [294] τὴν φύσιν ἐν ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν ὑπὸ τοῦ νοσήματος νικᾶσθαι.

ε'.

Ἐπὶ μανίῃ ἢ δυσεντερίη ἢ ὕδρωψ ἢ ἔκστασις ἀγαθόν.

Δυσεντερίαν μὲν ἢ ὕδρωπα τῷ λόγῳ τῆς μεταστάσεως ἴαμα γίνεσθαι μανίας οὐδὲν ἄλογον, ἐκ τῆς κεφαλῆς τῶν λυπούντων κάτω μεθισταμένων, ἔκστασιν δ' οὐδαμῶς διάλυ-

ventriculum non mediocrem pati inflammationem. Oculorum vero rubor utriusque sequitur affectiones, sed illam magis cerebri phlegmonodem.

IV.

Horror post sudorem non utilis.

Decretoria quae non decernunt partim letalia esse partim difficilis judicii ab ipso pronunciatum est, quod natura in ejusmodi affectionibus vi morbi evicta succumbat.

V.

A mania dysenteria aut hydrops aut ecstasis bonum.

Dysenteriam quidem hydropem translationis materiae ratione, maniae remedium esse rationi non reluctatur, quum a capite deorsum noxii humores transferantur. Mentis autem emotionem seu ecstasin nullo modo maniae

Ed. Chart. IX. [294.] Ed. Baf. V. (316.)

σιν εἶναι μανίας, ὥστε μᾶλλον αὔξησιν ἄν τις εἴποι καὶ μέντοι καὶ εἴπερ ὄντως ὁ Ἱπποκράτης πολλαχῆ μανίαν καὶ σφοδρὰν ὠνόμασεν ἔκστασιν, οἴδαμεν αὐτόν τινα παυσάμενον ἧς ἔμπροσθεν εἶχε μετρίας μανίας, ἐλογισάμεθά τε τῇ σφοδρότητι τῆς κινήσεως τῶν ποιούντων τὴν μανίαν αἰτίων ἀκολουθῆσαι τὴν λύσιν, ὥσπερ εἴωθε κἀν τοῖς ὀξέσι νοσήμασι τὰ σφοδρότατα τῶν συμπτωμάτων ἐστὶν ὅτε κρίσεις ἀγαθὰς ἐργάζεσθαι.

ς'.

Ἐν νούσῳ πολυχρονίῃ ἀποσιτίη καὶ ἄκρητοι ὑποχωρήσιες κακόν.

Καὶ αὐτὴ μὲν καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀποσιτία σημεῖόν ἐστι μοχθηρὸν ἐν χρονίοις νοσήμασιν. ἐπὶ γὰρ τῶν σωθήσεσθαι μελλόντων ἐκ τῶν τοιούτων νοσημάτων αὐτὸ τοὐναντίον ὄρεξις σφοδροτέρα γίνεται σιτίων. ὥστ' οὐκ ἀγαθὸν σημεῖον ἡ ἀποσιτία. ὅταν δὲ καὶ τὰ κατὰ τὰς διαχωρήσεις

solutionem esse, imo magis quivis dixerit incrementum esse. At profecto, si revera Hippocrates vehementem maniam ecstasin appellaverit, quendam moderata mania, qua prius detinebatur, ita liberatum fuisse novimus, ratiocinationeque collegimus ex vehementi causarum maniam efficientium motu solutionem subsequutam fuisse, quemadmodum in morbis acutis vehementissima symptomata bonas interdum crises efficere solent.

VI.

In morbo diuturno ciborum fastidium et sincerae dejectiones malum.

Ipsam per se cibi fastidium in morbis diuturnis pravum signum est. Iis siquidem qui ab hujusmodi morbis evasuri sunt, contrarius affectus, vehementior scilicet ciborum appetentia solet accidere. Quare haud bonum est ciborum fastidium, multo certe minus quum etiam pravae

ὑπάρχει πονηρά, πολὺ δὲ καὶ μᾶλλον. ἀκράτους δ' ὑποχωρήσεις εἴρηκε τὰς ἀμίκτους ὑδατώδους ὑγρότητος αὐτοῦ τοῦ κενουμένου χυμοῦ μόνου διαχωροῦντος, εἴτε πικρόχολος εἴτε μελαγχολικὸς εἴτε πρασοειδὴς εἴτε ὁ τῆς ἰώδους λεγομένης ὑπάρχει χολῆς, ἐνδείκνυνται γὰρ αἱ τοιαῦται διαχωρήσεις ἐκπεφρύχθαι τὴν κατὰ φύσιν ὑγρότητα πᾶσαν ὑπὸ τῆς πυρετώδους θερμασίας.

ζ'.

[295] Ἐκ πολυποσίης ῥῖγος καὶ παραφροσύνη κακόν.

Ὅτι μὲν ἡ πολυποσία πολλὴν πόσιν οὐχ ὕδατος, ἀλλ' οἴνου δηλοῖ πρόδηλον παντί. παραφρονοῦσι δ' ἐπὶ ταῖς τοιαύταις πόσεσιν ἔνιοι πληρουμένης τῆς κεφαλῆς αἵματός τε καὶ πνεύματος θερμοῦ. διὰ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ θερμότεροι γίνονται, μάλιστα μὲν τὴν κεφαλὴν, ἤδη δὲ καὶ σύμπαν τὸ σῶμα. σπάνιοι γε μὴν ἐξ αὐτῶν εἰσὶν οἱ σὺν τῇ παραφροσύνῃ ῥιγώσαντες, ἐφ' ὧν οὐκ ἐξάπτεται τὸ σύμφυ-

ſunt dejectiones. Sinceras autem dejectiones nominavit nulli aquoſae humiditati permixtas, eo ſolo qui vacuatur humore, ſive bilioſo ſive melancholico ſive porraceo ſive bile aeruginoſa dicta, inteſtina permeante. Nam ejusmodi dejectiones omnem nativam humiditatem a febrili calore exuſtam et conſumptam eſſe indicant.

VII.

Ex multo potu rigor et delirium malum.

Quod polypoſia non copioſam aquae, ſed vini potionem ſignificet, patet omnibus. Delirant autem nonnulli hujusmodi potionibus tum ſanguine tum ſpiritu calido oppleto capite. Ob hanc ipſam cauſam calidiores etiam redduntur praecipue quidem capite, ſed jam univerſo etiam corpore. Ex his rari ſunt qui cum delirio rigeant, in quibus calor nativus non incenditur, ſed copia exſtin-

τον θερμὸν, ἀλλὰ σβέννυται διὰ τὸ πλῆθος, ὥσπερ ἐπὶ τῶν πολλῶν ξύλων ἐπιβληθέντων τῷ πυρὶ ἥ τε τοῦ λύχνου φλὸξ ἐξ ἐλαίου καταχυθέντος ἀθρόως.

η΄.

Ἐπὶ φύματος εἴσω ῥήξιος ἔκλυσις, ἔμετος καὶ λειποψυχίη γίνεται.

Φῦμα μὲν ὠνόμασεν, ὅπερ ἐν ἑτέροις αὐτὸς εἴωθε προσαγορεύειν ἐμπύημα, τὴν δ' ἔσω ῥῆξιν αὐτοῦ τὴν εἰς τὴν γαστέρα λέγει. ταύτῃ γὰρ ἔμετος ἕπεται, ὡς αἵ γε τῶν κατὰ θώρακά τε καὶ πνεύμονα φυμάτων ῥήξεις οὐκ ἐμέτους, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης μὲν βῆχα, πολλάκις δὲ καὶ πνίγα φέρουσιν, ὥσπερ γε καὶ αἱ εἰς τὰ ἔντερα συῤῥήξεις τῶν ἐμπυημάτων διαχώρησιν ἐργάζονται πύου. κοινὸν δὲ πασῶν ῥήξεων ἔκλυσίς τε καὶ λειποψυχία, διὰ τὴν τοῦ ζωτικοῦ πνεύματος ἔκκρισιν, ὡς ἑτέρωθι δέδεικται.

guitur, quemadmodum ignem lignorum multitudine conjecta obrui et lucernae flammulam oleo affatim et repente offufo opprimi cernimus.

VIII.

Ex tuberculi introrfum ruptione exfolutio, vomitio et animi defectio oboritur.

Tuberculum nominavit quod in aliis textibus ipfe empyema, hoc eft fuppurationem appellare confuevit. Ipfius vero introruptionem in ventriculum effufionem intelligit. Hanc enim fequitur vomitio. Quemadmodum quae in thoracem et pulmonem fiunt tuberculorum ruptiones, non vomitiones, fed tuffim neceffario concitant, faepe vero fuffocationem invehunt: fic etiam quae in inteftina fiunt empyematum ruptiones puris dejectionem efficiunt. Porro omnium ruptionum communis eft tum virium exfolutio tum animi defectus propter vitalis fpiritus excretionem, ut alibi demonftratum eft.

θ'.

Ἐπὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη ἢ καὶ σπασμὸς κακόν.

[296] Οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἡμᾶς ὠφελεῖ μεγάλα πρὸς τὸ πεισθῆναι γίνεσθαί ποτε παραφροσύνας ἐπ' ἐνδείᾳ παραπλησίῳ τρόπῳ τοῖς κατὰ κῶλα τρόμοις. ἐκεῖνά τε γὰρ ἀῤῥωστίᾳ τῆς κινούσης αὐτὰ δυνάμεως ἀστηρίκτους ἴσχει τὰς κινήσεις, ὅ τ' ἐγκέφαλος παραφόρους. διόπερ οὐδὲ σφοδρὸν γίνεταί ποτε τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς παραφροσύνης, ἀλλὰ μέτριόν τε καὶ ὡς ἂν εἴποι τις ληρῶδες, αὐτὸς γὰρ εἴωθεν ὀνομάζειν λῆρον τὴν μετρίαν παρακοπήν. ἐὰν οὖν καὶ σπασμός ποτε συνέλθῃ τῇ τοιαύτῃ παραφροσύνῃ, παντάπασιν ἀνιάτως ἔχουσιν. ἔνια μὲν οὖν τῶν ἀντιγράφων διὰ τοῦ καὶ συνδέσμου γέγραπται, τινὰ δὲ τὸν παραδιαζευκτικὸν ὀνομαζόμενον ἔχει τὸ ἤ, καθ' ὃν καὶ ἡ παραφροσύνη μὲν οὐκ ἀγαθόν ἐστι σύμπτωμα μεθ' αἵματος ῥύσιν, εἰ καὶ μόνη συμβαίη. πολὺ δὴ μᾶλλον ὁ σπασμὸς, εἰ καὶ χωρὶς παραφροσύνης γένοιτο, μέγιστον δὲ κακὸν, εἰ ἀμφοῖν

IX.

Ex sanguinis profluvio deliratio aut etiam convulsio malum.

Hic aphorismus nobis ad fidem faciendam magnopere confert, delirationem nonnunquam ob defectum fieri consimili modo quo artuum tremores. Hi namque artus propter facultatis ipsos moventis imbecillitatem infirmas habent motiones, cerebrum vero errabundas. Quapropter neque vehemens est hoc desipientiae genus, sed moderatum, atque, ut quispiam diceret, delirium. Ipse siquidem moderatam desipientiam delirationem appellare consuevit. Si quando igitur tali desipientiae convulsio accesserit, omnino desperata res est. Quaedam igitur exemplaria per *et* conjunctionem copulativam scripta sunt, quaedam vero per *vel* disjunctivam nominatam habent, qua desipientia post sanguinis fluxum symptoma minime bonum est, etiam si sola contigerit. Multo sane magis convulsio, etiam si absque desipientia facta fuerit. Maximum denique malum

ἐστι σύνοδος. ὅπου γε καὶ μόνος ὁ διὰ τὴν ἄμετρον κένωσιν γενόμενος σπασμὸς ὀλεθριώτατόν ἐστι σύμπτωμα. τὸ μὲν γὰρ τῆς παραφροσύνης ἧττόν ἐστι κακόν.

ι'.

Ἐπὶ εἰλεῷ ἔμετος ἢ λὺγξ ἢ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη κακόν.

(317) Ἐν τοῖς εἰλεοῖς οὐδὲν ὑπέρχεται κάτω καὶ τοῦτό ἐστιν ἴδιον ἀχώριστον τοῦ πάθους. ἔμετος δὲ οὐκ ἀεὶ σύνεστιν, ἀλλ' ὅταν ὀλεθρίως ἔχωσι. καὶ εἰ πλέον δὲ σπαράττονται καὶ κόπρος αὐτοῖς ἐπανέρχεται καὶ λύζουσιν. ἔνιοι δὲ καὶ παραφρονοῦσι καὶ σπῶνται, συμπασχούσης τῆς ἀρχῆς τῶν νεύρων τῇ τοῦ στομάχου κακώσει. δοκεῖ δέ μοι γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν ἐντέρων, ἐν οἷς ἡ διάθεσίς ἐστιν, ἀπώσασθαι ἑαυτῶν τὴν κόπρον ἐφιεμένων, ὅταν ἀνιαρὰ διὰ χρόνου μῆκος ᾖ, μὴ δυναμένων δὲ διὰ τὴν ἐν τοῖς κάτω μέρεσι στέγνωσιν ἐκεῖθεν διαπέμπειν, ἀλλ' ἀναγκαζομένων

eſt, ſi utriusque conventus oboriatur. Quandoquidem ſola etiam convulſio ob immoderatam vacuationem facta ſymptoma eſt perniciosiſſimum; nam deſipientia minus malum eſt.

X.

Ab ileo vomitio aut ſingultus aut convulſio aut deſipientia malum.

In ileis nihil ſubit deorſum idque hujus affectionis proprium eſt inſeparabile. Vomitus autem non ſemper adeſt, ſed quum pernicioſe aegrotant. Quod ſi vehementius nauſea ac morſu diſtorqueantur, ſtercus ipſis tum remeat tum ſingultiunt. Nonnulli vero etiam deſipiunt et convelluntur, principio nervorum propter ſtomachi vitium affecto. Haec vero ſymptomata fieri videntur inteſtinis, quibus inſidet talis affectus, a ſeſe ſtercus depellere appetentibus, temporis longitudine moleſtum, neque propter factam in partibus inferioribus viae coarctationem, illuc transmittere nequeuntibus, ſed coactis inverſo na-

ἔμπαλιν τῇ φύσει κινεῖσθαι βιαίως καὶ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ἐκθλίβειν τὰ λυποῦντα.

ια'.

[297] Ἐπὶ πλευρίτιδι περιπνευμονίη κακόν.

Ἐν μὲν τοῖς πλείστοις τῶν ἀντιγράφων ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ ἀφορισμοῦ πρόσκειται τὸ κακόν, ἐν τισι δ' ἁπλῶς οὕτως γέγραπται· ἐπὶ πλευρίτιδι περιπνευμονία, βουλομένων τῶν οὕτως γραφόντων οὐχ ὅτι κακὸν ἐστιν ἢ ἀγαθὸν ἐπιγινομένη πλευρίτιδι περιπνευμονία διδάσκειν νῦν αὐτὸν, ἀλλ' ἁπλῶς αὐτὸ τοῦτο μόνον, ὅτι μεταπίπτειν εἴωθε πλευρῖτις εἰς περιπνευμονίην ἢ ἐπιγίνεσθαι πλευρίτιδι περιπνευμονίαν. μεταπίπτει μὲν οὖν ὅταν τοῦ προτέρου παυσαμένου ἕτερον γένηται, ἐπιγίνεται δὲ ὅταν διαμείναντος ἐκείνου προσγένηται ἕτερον. ἀλλὰ νῦν φαίνεται περὶ τῶν ἐπιγινομένων ὁ Ἱπποκράτης γράφων, οἷς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ τὸ κακοῖς εἶναι ὑπάρχει, ὥστε κἂν μὴ πρόσκειται τὸ

turae ordine violenter moveri et ad loca ſuperiora noxiam materiam extrudere.

XI.

A pleuritide peripneumonia malum.

In plurimis quidem exemplaribus ad aphoriſmi finem adjectum eſt *malum;* in quibusdam vero ita ſimpliciter ſcribitur; volentibus qui ſic ſcribunt non eſſe bonum vel malum peripneumoniam pleuritidi ſupervenientem nunc Hippocratem docere, ſed ſimpliciter hoc ipſe unum tantum pleuritin ſcilicet in peripneumoniam transmutari ſolere aut pleuritidi peripneumoniam ſupervenire. Degenerat igitur morbus, quum priore ceſſante ſuccedit alter; ſuccedit autem quum priore permanente alter accedit. Verum hoc loco videtur Hippocrates de ſupervenientibus agere, quibus ſtatim ab initio malis eſſe accidit. Quare

κακὸν, ἤτοι γε ἐπακουστέον αὐτὸ κατὰ τὸν ἀπὸ κοινοῦ λεγόμενον τρόπον ἢ δυνάμει δηλοῦσθαι νομιστέον. ἅπασα γὰρ ἡ τῶν οὕτως ἐπιγινομένων σύστασις οὐ σμικροῖς οὐδ᾽ ἐπιεικέσιν ἕπεται νοσήμασιν, ἀλλὰ μεγάλοις τε καὶ κακοήθεσιν· οἷον εὐθέως ἐπὶ τῶν εἰρημένων κατὰ τὸν ἀφορισμὸν παθῶν, ὅταν μὴ στέγηται κατὰ τὰς πλευρὰς ὁ τὴν πλευρῖτιν ἐργαζόμενος χυμὸς, ἀφικνεῖταί τι μέρος αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν πνεύμονα. τῇ μέντοι περιπνευμονίᾳ πλευρῖτις οὐ πάνυ τι πέφυκεν ἕπεσθαι, διότι καὶ μὲν τὴν ἐπιεικῆ περιπνευμονίαν ἐκκαθαίρεται πᾶς ὁ λυπῶν χυμὸς ἀναβηττόμενος. ἐν δὲ ταῖς ὀλεθρίαις φθάνει πνίγειν πρὸ τοῦ τὰς πλευρὰς συμπαθεῖν.

ιβ'.

Ἐπὶ περιπνευμονίῃς φρενῖτις κακόν.

Ὅταν ὑπὸ θερμοῦ χυμοῦ περιπνευμονία, πολλοὺς ἀτμοὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναπέμπουσα πληροῖ τὸν ἐγκέφαλον ἀτμῶν

etiam fi hoc nomen *malum* non adjiciatur, fit tamen vel fubaudiendum, quomodo vulgo enunciatur, vel poteftate fignificari exiftimandum. Omnis enim ejusmodi fupervenientium ortus non parvos nec faciles, fed magnos et malignos morbos fequitur. Exempli gratia ne a propofitis hoc aphorifmo affectibus recedam, quum is humor qui pleuritin procreat pleuris contineri nequeat, pars ejus aliqua ad pulmonem etiam pervenit, unde fequitur peripneumonia, quam tamen non admodum pleuritis fequi folet; facili quidem et miti peripneumonia totus humor noxius tuffi rejectus expurgatur; exitiali vero ac perniciofa prius aeger fuffocatur, quam membranae coftas fuccingentes afficiantur.

XII.

A peripneumonia phrenitis malum.

Quum a calido humore fit peripneumonia, ea multis vaporibus in caput fublatis replet cerebrum et phreniti-

καὶ φρενῖτιν ἐργάζεται. τὰ δ' ἄλλα κοινὰ πρὸς τὸν ἔμπροσθεν εἰρημένον ἀφορισμὸν, οὐκ ἐν τούτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐφεξῆς.

ιγ'.

[298] Ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς ἢ τέτανος κακόν.

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐξηγητῶν οὕτως ἴσασι γεγραμμένον ἀφορισμὸν τοῦτον, ὁ δὲ Μαρῖνος ἐπὶ τραύμασι γράφει. καὶ γὰρ τὸν ἑξῆς ἀφορισμὸν αὐτῷ φησι μαρτυρεῖν. ἀληθὲς μὲν οὖν καὶ τὸ τοῖς ἰσχυροῖς τραύμασι φλεγμονάς τε καὶ σπασμοὺς γίνεσθαι. τῶν δ' ἐξηγησαμένων σχεδὸν ἁπάντων καὶ μάλιστα τῶν παλαιοτάτων, τὴν ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖς γραφὴν ἐπισταμένων, ἄμεινον καὶ ἡμᾶς ἐκείνην ἐξηγεῖσθαι. τινὲς μὲν οὖν τὸ καύμασιν ἐν ἴσῳ τῷ πυρετοὺς ἤκουσαν, ἔνιοι δὲ τὴν ἐκ τοῦ περιέχοντος πύρωσιν οὕτως εἰρῆσθαί φασιν. ἔνιοι δὲ ἀντὶ τοῦ καυτηρίοις τε καὶ ἐσχάραις καὶ πάντες ἀληθεύουσιν. ἐπιγίνονται γὰρ ἅπασι τούτοις οὐκ

dem efficit. Quae vero cetera ad prius pronunciatum aphorifmum non huic folum, fed et fequentibus communia funt.

XIII.

A vehementibus ardoribus convulfio aut tetanus malum.

Plurimi interpretes hunc aphorifmum ita fcriptum effe noverunt; Marinus vero propter vulnera fcribit. Etenim fequentem aphorifmum fibi ait adftipulari. Sane quidem verum eft propter magna vulnera tum inflammationes tum convulfiones oboriri. Sed quum omnes fere enarratores ac maxime vetuftiffimi hunc textum agnofcunt: *a vehementibus ardoribus;* nos quoque eundem praeftat exponere. Quidam igitur ardores perinde ac febres intellexerunt; nonnulli vero aëris ambientis aeftum ita dici autumant; nonnulli denique pro cauteriis et efcharis, atque omnes verum proferunt. His enim omnibus non boni

ἐπ' ἀγαθῷ, τέτανοί τε καὶ σπασμοὶ κατὰ ξηρότητα τῶν νεύρων, οὕσπερ χαλεπωτάτους ἐδείκνυμεν ὄντας.

ιδ'.

Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις ἢ παραφροσύνη κακόν.

Ἡ μὲν γὰρ παραφροσύνη γνωρίζεται, φθεγγομένων τε καὶ πραττόντων οὐδενὸς ἐχόμενα λόγου. ἡ δ' ἔκπληξίς ἐστιν, ὅταν μὴ φθέγγωνταί τι, μήτε πράττωσιν, ἀλλ' ἀναπεπταμένοις τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἐφ' ἡσυχίας μένωσιν ὁμοίως τοῖς ὑπὸ δέους ἐκπλαγεῖσιν. ὅτι δὲ τὰ τοιαῦτα πάντα πάσχοντος ἐγκεφάλου γίνεται πρόδηλον· ἐδείχθη γὰρ ἐν ἐκείνῳ τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικόν. ἐὰν γοῦν ἐπὶ τῇ τελευτῇ προγεγραμμένον ᾖ τὸ κακὸν, εὔδηλον ὡς ὀρθῶς εἴρηται. διήκει γὰρ εἰς αὐτὸν εἴσω τὸν ἐγκέφαλον ἐνδείκνυται τὴν πληγήν. ἐὰν δὲ μὴ προσγράφηται, δυνατὸν ἡμῖν ἐστι καὶ προσυπακοῦσαι, καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔφαμεν ἀπὸ κοινοῦ.

qujusdam gratia superveniunt tetani, et convulsiones propter nervorum siccitatem, quas perarduas esse demonstrabamus.

XIV.

Ob plagam in capite acceptam stupor aut desipientia malum.

Desipientia quidem agnoscitur dissentanea et rationis nihil habentia, tum loquentibus tum agentibus. Stupor vero est, quum aegri quidquam neque loquuntur neque agunt; sed apertis oculis quieti manent timore perculsis et attonitis similes. Quod vero haec omnia affecto cerebro oboriantur manifestum est; in eo enim animae principatum esse demonstratum est. Si igitur in aphorismi fine scriptum sit, *malum*, constat recte dictum fuisse. Initio namque in ipsum cerebrum penetrare plagam indicat. Si vero non adscribatur, nos nihilo minus de com-

δυνατὸν δὲ καὶ τῷ συνενδείκνυσθαι τὰ συμπτώματα τὴν βλάβην τοῦ ἐγκεφάλου τὸ μέγεθος τῆς κακώσεως ἐπινοεῖν.

ιε'.

[299] Ἐπὶ αἵματος πτύσει πύου πτύσις κακόν.

Ὅτι πᾶς οὗτος ὁ κατάλογος αὐτῷ τῶν καλουμένων ἰδίως ἐπιγινομένων ἐστὶν, ὑπὲρ ὧν καὶ Πραξαγόρας ἓν ὅλον οὐ σμικρὸν ἔγραψε βιβλίον, εὔδηλον εἶναι νομίζω κἀξ αὐτοῦ τοῦ ἀφορισμοῦ. οὐ γὰρ ἅπασαν πτύσις αἵματος ἑπομένην ἔχει πύου πτύσιν, ἀλλ' ἡ κακοήθης μόνη, διὸ καὶ ἐκ τοῦ πνεύμονος τοὐπίπαν ἡ τοιαύτη.

ιστ'.

Ἐπὶ πύου πτύσει φθίσις καὶ ῥύσις. ἐπὴν δὲ τὸ πτύελον ἴσχηται, ἀποθνήσκουσιν.

muni ipfum fubaudire commonftrant etiam laefionis magnitudinem animadvertere poffumus.

XV.

A fanguinis fputo puris fputum malum.

Quod univerfa haec ipfi enumeratio fit eorum quae proprie fupervenientia vocantur, de quibus Praxagoras unum integrum non parvum librum confcripfit vel etiam ex ipfo aphorifmo manifeftum effe auguror. Non enim omne fputum fanguinis fequentem habet puris exfpuitionem, fed quod folum malignum exiftit, cujusmodi omnino eft quod letale ex pulmone editur.

XVI.

A puris fputo tabes et fluxus. Quum vero fputum fiftitur, intereunt.

Ed. Chart. IX. [299. 300.] Ed. Baf. V. (317.)

Ἣν ἰδίως ὀνομάζουσιν οἱ Ἕλληνες καὶ μάλιστ' αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι φθόην, ταύτην νῦν ὁ Ἱπποκράτης ὠνόμασε φθίσιν, ἐπὶ πνεύμονος ἑλκώσεσιν ἀνιάτοις, γιγνομένης ἅπαντος τοῦ σώματος ἰσχνότητος μετὰ πυρετοῦ λεπτοῦ. τὸ δὲ ῥύσις ἤτοι κατὰ τῆς τῶν τριχῶν ἐκπτώσεως ἢ κατὰ τῆς ὑγρᾶς διαχωρήσεως εἴρηκεν, ἀμφότερα γὰρ εἴωθε γίνεσθαι, ἐσχάτως ἐχόντων τῶν φθινόντων, τὸ μὲν ἐπὶ ξηρότητι, τὸ δ' ἐπ' ἀῤῥωστίᾳ δυνάμεως. τό γε μὴν ἐπὶ τέλει γεγραμμένον· ἐπὴν δὲ τὸ πτύελον ἴσχηται, ἀποθνήσκουσι τὸν τρόπον δηλοῖ τοῦ θανάτου τῶν ὑπὸ φθόης ἀπολλυμένων. ἄχρι γὰρ τοσούτου ζῶσιν ἰσχνοὶ γιγνόμενοι, μέχρι περ ἀναβήττειν δύνανται καὶ καθαίρειν διὰ τῶν ἀναπτυομένων τὸν πνεύμονα. μενόντων δ' ἔνδον αὐτῶν ἐμφράττονται μὲν αἱ τῆς ἀναπνοῆς ὁδοὶ, πνίγονται δ' οἱ πάσχοντες.

ιζ'.

[300] *Ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ ἥπατος λὺγξ κακόν.*

Quam proprie Graeci maximeque Athenienfes phthoen nominant, eam nunc Hippocrates phthifin appellavit, quum propter infanabilia pulmonis ulcera totius corporis attenuatio fit et macies, cum debili febre conjuncta. Fluxum autem vel de capillorum defluvio vel de humida dejectione protulit. Utrumque enim tabidis ad extrema redactis evenire confuevit, illud quidem ob ficcitatem, haec vero ob facultatis infirmitatem. Ceterum quod in aphorifmi fine fcriptum eft: *quum vero fputum fiftitur intereunt*, interitus phthoe pereuntium modum explicat. Tamdiu namque extenuati vivunt, quamdiu extuffire et per fputa pulmonem expurgare poffunt. Quum vero intus ipfa manent, refpirationis obftruuntur viae et aegroti fuffocantur.

XVII.

Ob jecoris inflammationem fingultus malum.

Εἶπον ἤδη καὶ πρόσθεν ὡς ἅπαντες οὗτοι οἱ ἐφεξῆς ἀλλήλων ἀφορισμοὶ γεγραμμένοι διδάσκουσι περὶ τῶν ἐπιγενομένων συμπτωμάτων τοῖς πάθεσιν αὐξανομένοις καὶ χείροσιν αὐτῶν γιγνομένας· οὕτως οὖν καὶ νῦν ἡ λὺγξ ἐφ' ἥπατι φλεγμαίνοντι γίνεσθαι λέλεκται, οὐ διὰ παντὸς οὐδ' ὡς ἔτυχε πάσχοντος, ἀλλ' ὅταν εἰς μέγεθος αἴρηται (318) ζεούσης τῆς φλεγμονῆς, ὑφ' ἧς εἰς συμπάθειαν ὁ στόμαχος ἔρχεται, ποτὲ μὲν τῷ λόγῳ τῶν κοινῶν νεύρων, ἅπερ ἐστὶν (ὡς αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιδημιῶν ἐδίδαξε) βραχύτατα. διὸ καὶ τότε μόνον ἡ συμπάθεια γίνεται τῷ στομάχῳ πρὸς τὸ ἧπαρ, ὅταν καὶ ἡ φλεγμονὴ μεγίστη τε καὶ χειρίστη γίνηται. καὶ μέντοι καὶ διὰ τὸ χολὴν ἱκανῶς θερμήν τε καὶ πολλὴν ἐν ταῖς φλεγμοναῖς τοῦδε τοῦ σπλάγχνου γεννᾶσθαί τε καὶ συῤῥεῖν εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐντέρων, ἧς ἐπιπολαζούσης καὶ ἀναθεούσης εἰς τὴν γαστέρα δάκνεσθαί τε καὶ διὰ τοῦτο λύζειν τῷ στομάχῳ συμβέβηκεν. ἔνιοι δὲ οἴονται τὸ μέγεθος τῆς φλεγμονῆς τοῦ ἥπα-

Jam fuperius etiam protuli hos omnes ferie confcriptos aphorifmos ea docere fymptomata quae morbis augefcentibus et ingravefcentibus fuperveniunt. Ita fane nunc fingultus quoque jecori inflammatione laboranti dicitur fupervenire, non quidem femper, neque quomodocunque affecto, fed quum fervente inflammatione in magnitudinem attollitur, quo fervore ftomachus in fympathiam et mali confenfum venit, communium nonnunquam nervorum ratione qui, ut ipfe fecundo epidemiorum docuit, funt perexigui. Quare tunc folum jecoris fit cum ftomacho affectionis communicatio, quum phlegmone tum maxima tum peffima evaferit. Quin etiam quia per ejusmodi vifceris inflammationes bilis admodum calida et copiofa generatur et in inteftinorum principium confluit, inde ipfa in ventriculum evadente et innatante, ut ftomachus vellicetur et fingultiat accidit. Nonnulli vero inflammationis magnitudinem quod ventriculum premat,

Ed. Chart. IX. [300. 301.] Ed. Bas. V. (318.)

τος θλῖβον τὴν κοιλίαν ἐργάζεσθαι τὴν λύγγα, διέξοδον οὐκ ἔχοντος ὡς ἐκεῖνοί φασι τοῦ πνεύματος.

ιη'.

Ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη κακόν.

Ἔνιοι προστιθέασι κἀνταῦθα τὸ κακόν. ἡμῖν δ' εἴρηται πρόσθεν ὡς εἰ μὴ καὶ προστεθείη περιέχονται δυνάμεις. διὰ τί δὲ ταῖς ἀμέτροις ἀγρυπνίαις ἕπεται σπασμὸς ἢ παραφροσύνη, δῆλόν ἐστι τῷ μεμνημένῳ τῶν ἔμπροσθεν. ὁ μὲν γὰρ σπασμὸς ἐῤῥέθη καὶ πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ὥσπερ ὑπὸ πληρώσεως, οὕτω καὶ κενώσεως γίνεσθαι. κενωτικώτατόν τι δὲ καὶ ξηραντικώτατόν ἐστιν ἡ ἀγρυπνία, καὶ διὰ τοῦτο τόν τε κατὰ ξηρότητα [301] φέρει σπασμὸν καὶ παραφροσύνην, αὐτῷ τῷ λόγῳ τῆς ἀμέτρου ξηρότητος καὶ πρὸς τούτῳ, διότι χολωδέστερον ἐν ταῖς μακραῖς ἀγρυπνίαις γίνεται τὸ αἷμα. κατά τινα μέντοι τῶν ἀντιγράφων καὶ τά γε ἀκριβέστατα χωρὶς τῆς

singultum facere arbitrantur, spiritu, quemadmodum inquiunt, exitum non habente.

XVIII.

Ob vigiliam convulsio aut delirium malum.

Nonnulli quoque hic malum addunt; nos vero superius diximus, etiamsi non subjungatur, potestate tamen contineri. Cur autem immoderatas vigilias sequatur convulsio aut desipientia, superiora recordanti manifestum est. Nam quemadmodum ab ipso Hippocrate convulsionem a repletione, sic etiam a vacuatione oboriri pronunciatum est. Maximam autem vacuandi et exsiccandi vim habent vigiliae propterea que ob siccitatem convulsionem et desipientiam invehunt, tum ipsa immoderatae siccitatis ratione tum praeterea quia per longas vigilias biliosior sanguis redditur. In quibusdam tamen exemplaribus iisque

παραφροσύνη γέγραπται ὁ ἀφορισμὸς τρόπῳ τοιῷδε· ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς, ὡς ἂν οἶμαι, τὰ κάκιστα τῶν ἐπιγινομένων ἐνιαῦθα γράφοντος τοῦ Ἱπποκράτους.

ιθ'.

Ἐπὶ ὀστέου ψιλώσει ἐρυσίπελας.

Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ μάλιστα χρὴ προσυπακούειν τὸ κακόν· οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γέ φησιν ὡς διὰ παντὸς ἢ ὡς τὸ πολὺ τοῖς ἐψιλωμένοις ὀστοῖς ἐρυσίπελας ἐπιγίνεται. τοὐναντίον γὰρ πᾶν ἀληθές ἐστι, τῷ σπανίῳ ἕπεσθαι τοῖς οὕτω παθοῦσιν ὀστοῖς ἐρυσίπελας· ἀλλ' ὅτι μοχθηρὸν ἐστι σύμπτωμα, συγγυμνωθέντος ὀστοῦ τὴν πέριξ σάρκα φανῆναι κατειλημμένην ἐρυσιπέλατι.

κ'.

Ἐπὶ ἐρυσιπέλατι σηπεδὼν ἢ ἐκπύησις.

accuratiſſime ſcriptis ſine deſipientia ſcribitur hoc modo: *ob vigilias convulſio*, ut arbitror peſſima ſupervenientia hoc loco ſcribente Hippocrate.

XIX.

Ab oſſis nudatione eryſipelas.

Hoc maxime aphoriſmo *malum* ſubaudiendum eſt. Non enim hoc dicit ſemper aut pleruinque nudatis oſſibus eryſipelas ſupervenire; contrarium enim omnino verum eſt, ita ſcilicet affectis oſſibus eryſipelas raro ſupervenire, ſed pravum eſſe ſymptoma, oſſe nudato carnem circumſtantem obſeſſam eryſipelate conſpici.

XX.

Ab eryſipelate putredo aut ſuppuratio malum.

Πρόδηλον δή που καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἐστὶν, ὡς τοῖς κακοήθεσιν ἐρυσιπέλασιν ἐπιγίνεταί ταῦτα.

κα'.

Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖς ἕλκεσιν αἱμοῤῥαγίη.

Ἐν τοῖς φλεγμαίνουσιν ἕλκεσιν ὁ σφυγμὸς γίνεται μὴ φερούσης τῆς ἐπικειμένης ταῖς ἀρτηρίαις σαρ- [302] κὸς τὴν κίνησιν αὐτῶν, ἀλλ' ὀδυνωμένης, ὅταν ἐμπίπτωσιν αὗται διαστελλόμεναι. ἔστι γὰρ ὁ τοιοῦτος σφυγμὸς ὀδυνηρά τις αἴσθησις, ἐκ τῆς τῶν ἀρτηριῶν κινήσεως γινομένη, ὧν οὐδὲ αἰσθανόμεθα τὴν ἀρχὴν, ἐν γε τῷ κατὰ φύσιν ἔχειν τὰ μόρια, διά τε τὸ τῆς ὁμιλίας αὐτῶν ἄλυπον καὶ διὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ἐν ᾗ κινοῦνται. φλεγμονὴν δὲ ἥ τε στενοχωρία καὶ τὸ τῆς διαθέσεως ὀδυνηρὸν αἴσθησιν ἀνιαρὸν ἐργάζεται τοῖς κάμνουσιν, ἐκ τῆς κινήσεως τῶν ἀρτηριῶν, ἣν καλοῦσιν οὐκ ἰατροὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντες ἄνθρωποι σφυγμόν. ἔοικε δὲ καὶ ἡ κίνησις αὕτη τῶν ἀρτηριῶν κατὰ

Hac profecto etiam oratione conftat maliguis eryfipelatis ifta fupervenire.

XXI.

A vehementi in ulceribus pulfu haemorrhagia malum.

In ulceribus inflammatis pulfus fit carne arteriis incumbente ipfarum motum non ferente, fed dolente, quum dilatatae concidunt. Eft enim hujusmodi pulfus moleftus quidam fenfus et dolor arteriarum motione factus, quas ab initio quum partes fecundum naturam habebant, non fentiebamus, tum propter earum viciniam dolore vacantem, anguftia et affectus dolorificus moleftum laborantibus fenfum ex arteriarum motu invehunt, quem non folum medici, verum etiam omnes homines vocitant. Porro is ipfe arteriarum motus per tales affectus augeri videtur.

τὰς τοιαύτας διαθέσεις αὐξάνεσθαι. ἐδείχθη γὰρ ἐν τοῖς τῶν φυσικῶν δυνάμεων ὑπομνήμασιν ὡς ἔστι καὶ ἡ τῶν ἀλλοτρίων ἀποκριτικὴ μία τις ἐν αὐτοῖς δύναμις, ἥτις καὶ τοὺς κρισίμους ἱδρῶτας ἐργάζεται καὶ τὰς αἱμοῤῥαγίας καὶ τὰς τῆς γαστρὸς ὑποχωρήσεις, ὅσα τε ἄλλα τοιαῦτα. κατὰ ταύτην οὖν τὴν δύναμιν ἐνίοτε σφοδρότερον ἡ φύσις ἐνεργοῦσα μεγάλην τε ἅμα καὶ βίαιον ἐργάζεται τὴν κίνησιν τῶν ἀρτηριῶν, ἐφιεμένη διώσασθαι τὰ λυποῦντα καὶ οὕτως ἐπιφέρει τὰς αἱμοῤῥαγίας.

κβ'.

Ἐπὶ ὀδύνῃ πολυχρονίῃ τῶν περὶ τὴν κοιλίην ἐκπύησις.

Εἴτε γὰρ ψύξις εἴθ' ὅλως ἀνώμαλός τις εἴη δυσκρασία περὶ τὴν κοιλίαν εἴτε πνεῦμα φυσῶδες εἴτε δριμύτης τις δακνώδης ἀδύνατον αὐτοῖς εἰς πολὺν ἐκταθῆναι χρόνον ἁπάντων δεόντως περὶ τὸν κάμνοντα γιγνομένων. ἀναγκαῖον γὰρ τοῦτο προσυπακούειν ἐν ἅπασι τοῖς τοιούτοις λόγοις.

Nam in commentariis de naturalibus facultatibus demonstratum eft quandam ipfis etiam ineffe alienorum expultricem facultatem, quae et fudores criticos et fanguinis eruptiones et alvi dejectiones et ejusmodi cetera promovet. Hac itaque facultate nonnunquam vehementius agens natura et magnum fimul et violentum arteriarum motum efficit, appetens quae molefta funt depellere, atque ita haemorrhagias invehit.

XXII.

A diuturno partium alvinarum dolore fuppuratio.

Sive enim perfrigeratio five omnino inaequalis quaedam intemperies circa ventrem fuerit five flatulentus fpiritus five quaedam mordax acrimonia, quo in longum protrahatur tempus fieri non poteft, omnibus ad aegri curationem opportune geftis. Hoc enim omnibus ejusmodi orationibus fubaudiri debet. Reftat igitur adhuc

ὑπολείπεται γοῦν ἔτι διὰ φλεγμονὴν χρονίζειν τὴν ὀδύνην, ἥτις ἐκπυήσει τῷ χρόνῳ δηλονότι μὴ φθάσαντός γε ἀποθανεῖν τοῦ ἀνθρώπου. καὶ γὰρ τοῦτο χρὴ προσυπακούειν ἐν τοῖς τοιούτοις λόγοις ἅπασιν.

κγ'.

Ἐπὶ ἀκρήτῳ χωρήσει δυσεντερία.

[303] Ἀκρήτους ὑποχωρήσεις εἴωθεν ὀνομάζειν ὁ Ἱπποκράτης τὰς ἀμίκτους ὑγρότητος ὑδατώδους, αὐτὸν μόνον ἐχούσας εἰλικρινῆ ὑπερχόμενον κάτω χυμὸν, εἴτε τὸν τῆς ξανθῆς χολῆς εἴτε τὸν τῆς μελαίνης. θαυμαστὸν οὖν οὐδὲν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ὑποχωρήσεσιν ἀναβρωθῆναί τι τῶν ἐντέρων.

κδ'.

Ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ παραφροσύνη, ἢν κενεὸν λάβῃ.

propter inflammationem dolorem manere, quae nimirum inflammatio suppurabit temporis spatio, nisi hominem mors praeripiat. Etenim hoc quoque in omnibus talibus orationibus supplere oportet.

XXIII.

A sincera dejectione dysenteria.

Sinceras dejectiones nominare consuevit Hippocrates nulli aquosae humiditati permixtas, quae solum eum purum et simplicem humorem sortiuntur qui per inferiora dejicitur, sive is sit bilis flava sive atra. Itaque mirum non est, si per tales dejectiones aliqua pars intestinorum erodatur.

XXIV.

Ab ossis persectione delirium, si ad vacuum usque pervaserit.

Ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν κεφαλὴν ὀστέου δηλονότι διακοπέντος οὐχ ἁπλῶς οὐδ' ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ μέχρι τῆς ἐντὸς ἐπιφανείας, ἣν περιέχουσα τὸν ἐγκέφαλον ἐνδέχεται κενὴ χώρα, παραφροσύνη γίνεται· πλησιάζει γὰρ ἤδη τὸ πάθημα ταῖς μήνιγξι καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ. Μαρῖνος δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως ἰδίᾳ μὲν ἀναγινώσκειν ἀξιοῖ τὸ ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ παραφροσύνη. ἰδίᾳ δὲ αὖθις ἀρχὴν ἀφορισμοῦ δευτέρου ποιεῖται, τὸ ἢν κενεὸν λάβῃ, προστιθεὶς αὐτῷ τὸ ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς, οὕτως ὡς ὅλος ἀφορισμὸς τοιοῦτος γίνηται· ἢν κενεὸν λάβῃ ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς, θανατῶδες. εἰκότως τε γάρ φησιν εἰρῆσθαι τοῦτο. τὸν γὰρ ἐπὶ κενώσει γινόμενον σπασμὸν ἀεὶ μέμφεσθαι τὸν Ἱπποκράτην. ἀλλὰ τοῦτο μὲν αὐτὸ καλῶς εἶπεν ὁ Μαρῖνος, ὡς ὁ διὰ κένωσιν ἄμετρον γινόμενος σπασμὸς, ὀλέθριόν ἐστιν. οὕτω γοῦν καὶ ὁ ἐκ φαρμακοποσίης ὀλέθριος γίνεται· τὸ πρότερον δ' οὐκ αἰσθάνεται λόγον ἐργαζόμενος ψευδῆ· τὸ γὰρ ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ τὴν παραφροσύνην γίνεσθαι προφανῶς ψεῦδός ἐστιν. οὔτε γὰρ κατ' ἄλλο τι τῶν ὀστῶν οὔτε κατὰ

Desipientia fit osse capitis nimirum perfecto non simpliciter neque ut fors tulerit ad interiorem usque superficiem, quam vacuus excipit locus, cerebrum continens. Jam enim affectio membranis et cerebro adjacet. At vero Marinus nescio quo modo seorsum illud legendum esse censet: *ab ossis persectione desipientia.* Deinde alterius aphorismi seorsum facit principium: *si adusque vacuum pervaserit;* hoc ipsi addito: *a medicamenti potione convulsio:* ut totus aphorismus sit hujusmodi, *si ad vacuum prehenderit a medicamenti potione convulsio, letale.* Hanc etenim lectionem inquit rationi consentaneam esse. A vacuatione siquidem partam convulsionem semper damnat Hippocrates. Verum hoc ipsum recte quidem Marinus, factam ab immoderata vacuatione convulsionem perniciosam esse protulit. Sic et oborta ex pharmaci potione convulsio fuerit exitialis. At non animadvertit, aphorismum priorem falsum efficere. Ab ossis enim persectione desipientiam fieri manifesto falsum est. Neque enim alio quodam osse neque cerebrum cranio

τῆς κεφαλῆς ἕπεται τῇ διακοπῇ παραφροσύνη, πρὶν ἐπὶ τὰς μήνιγγας ἐξικέσθαι τὸ πάθος.

κε'.

(319) Ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς θανατῶδες.

[304] Φαρμακοποσίας καὶ φαρμακείας ἰδίως εἴωθεν ὁ Ἱπποκράτης ὀνομάζειν τὰς τῶν καθαιρόντων φαρμακείας μόνον. ὅτι δ' ἐπὶ τούτοις ἀμέτρως κενώσασι σπασμὸς ἐπιγινόμενος ὀλέθριόν ἐστιν, εἴ τις μέμνηται τῶν ἤδη πολλάκις εἰρημένων οὐκ ἀγνοεῖ.

κζ'.

Ἐπὶ ὀδύνῃ ἰσχυρῇ τῶν περὶ τὴν κοιλίην ἀκρωτηρίων ψύξις κακόν.

Γίνεται μὲν ὡς καὶ πρόσθεν ἐῤῥέθη καὶ διὰ μέγεθος φλεγμονῆς σπλάγχνων ἡ τῶν ἀκρωτηρίων ψύξις. γίνεται δὲ

tegente perfecto, deliratio prius fequitur quam ad meninges affectio pervenerit.

XXV.

A medicamenti potione convulfio letale.

Pharmacopofias et pharmacias peculiaris Hippocratis mos appellandi eas duntaxat potiones, quae purgantibus conftant medicamentis. Quod autem iftis quum immoderatius vacuaverint, fuperveniens convulfio fit perniciofa, fi quis eorum multoties a nobis promulgatorum meminerit, non ignorat.

XXVI.

A vehementi partium alvinarum dolore extremorum refrigeratio malum.

Extremarum corporis partium refrigeratio fit, quemadmodum et fupra dictum eft, tum propter inflammationis

καὶ διὰ λειποψυχίαν ἢ τὸ σβέννυσθαι τὴν ἔμφυτον θερμασίαν ἢ τὸ πνίγεσθαι διὰ πλῆθος καὶ μάλισθ' ὅταν ψυχρὸν εἴη. γίνεται δὲ καὶ διὰ ὀδύνην ἰσχυρὰν ἐν τοῖς μέσοις τοῦ σώματος ὑπάρχουσαν, δι' ἣν συστέλλεται μὲν ἡ φύσις εἰς ἑαυτὴν, ἕπεται δ' αὐτῇ καὶ τὸ αἷμα καταλεῖπον οὐ μόνον τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος, οἷον πόδας καὶ χεῖρας καὶ κεφαλὴν, ἀλλὰ καὶ σύμπαν τὸ δέρμα. μερικὴν οὖν τινα αἰτίαν εἴρηκεν ὁ Ἱπποκράτης ἐν τῷδε τῷ λόγῳ, ψύξεως ἀκρωτηρίων, ὥσπερ καὶ κατ' ἄλλους πολλοὺς ἐδείχθη λόγους τοῦτο πράττων, καὶ θαυμαστὸν οὐδέν ἐστι τὸν ἐξευρίσκοντα πρῶτον πολλὰ μὴ πάντων ὁμοῦ τὴν εὕρεσιν, ἀλλ' ἑκάστου κατὰ μέρος ποιεῖσθαι.

κστ'.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ τείνεσμὸς ἐπιγινόμενος ἐκτρῶσαι ποιέει.

viſcerum magnitudinem tum ob animi defectum tum quod calor nativus exſtinguatur aut multitudine, praeſertim ſi frigida fuerit, ſuffocetur. Fit etiam propter vehementem dolorem et medias corporis partes occupantem, ob quem natura in ſe ipſam contrahitur atque intro ſe recipit, eamque ſequitur ſanguis, non ſolum extremas corporis partes deſerens, veluti pedes, manus et caput, ſed etiam cutem univerſam. Particularem igitur quandam hoc aphoriſmo Hippocrates cauſam attrahit frigoris partium ſummarum, quemadmodum in aliis quoque multis placitis hoc ipſum feciſſe oſtendimus. Nequaquam vero mirum eſt, qui primus multa adinvenit, eum non omnium ſimul, ſed cujusque ſigillatim inventionem feciſſe.

XXVII.

Mulieri utero gerenti ſi teneſmus oboriatur, abortum efficit.

Περὶ τὸ καλούμενον ἀπευθυσμένον ἔντερον ὁ τεινεσμὸς γίνεται τὴν αὐτὴν ἔχων αἰτίαν τε καὶ διάθεσιν, ἣν ἐν ταῖς δυσεντερίαις λαμβάνει τῶν ἄλλων τι τῶν ὑπερκειμένων ἐντέρων. ὀνομάσθαι δὲ τὸ πάθος ἀπὸ τῆς [305] τάσιος φασι τῆς γινομένης κατ᾽ αὐτὴν, δι᾽ ἣν καὶ προθυμούμενοι σφοδρῶς ἀποπατεῖν ἐξανίστανται συνεχῶς. διὰ τὴν τοιαύτην οὖν ἔντασίν τε καὶ κακοπάθειαν τό τ᾽ ἄλλο πᾶν σῶμα κάμνει καὶ μάλιστα πάντων ἡ μήτρα, συμφυὴς οὖσα τῷ ἀπευθυσμένῳ. θαυμαστὸν δ᾽ οὐδὲν ἐπὶ σφοδραῖς τε καὶ συνεχέσιν ἐξαναστάσεσι καὶ τάσεσι ἐκτιτρώσκεσθαι τὸ κυούμενον, ὅτε καὶ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις σφοδραῖς ἤτοι κινήσεσιν ἢ ὀδύναις τῆς κυούσης ἐκτιτρώσκεσθαι πέφυκεν.

κη΄.

Ὅ τι ἂν ὀστέον ἢ χόνδρος ἢ νεῦρον ἀποκοπῇ ἐν τῷ σώματι οὔτε αὔξεται οὔτε συμφύεται.

Tenefmus fit in recto inteftino vocato, eandem et caufam et affectionem habens, quam per dyfenterias fufcipit aliorum quoddam fuperiorum inteftinorum. Hunc autem affectum ἀπὸ τῆς τάσεως, hoc eft a contentione ab ea quae ipfo fit contentione nominari proferunt, qua quum alvum folvere vehementer nituntur, crebro expurgant. Tali igitur contentione ac molefta follicitatione quum totum corpus tum prae ceteris uterus recto inteftino coalefcens laborat. Nihil autem mirum eft per vehementes ac frequentes exfurrectiones et contentiones conceptum aboriri, quum et propter alias vehementes five motiones five partus dolores gravidae foleant abortire.

XXVIII.

Os quodcunque perfectum fuerit aut cartilago aut nervus, neque augetur neque coalefcit.

Καὶ οὕτως ὁ ἀφορισμὸς ἔμπροσθεν ἤδη γέγραπται κατὰ τήνδε τὴν λέξιν· ἐπὴν διακοπῇ ὀστέον ἢ χόνδρος ἢ νεῦρον ἢ γνάθου τὸ λεπτὸν ἢ ἀκροποσθίη, οὔτε αὔξεται οὔτε συμφύεται, καὶ ἐφθάσαμεν αὐτὸν ἐξηγήσασθαι μετὰ τὸ ἕκτον ὑπόμνημα.

κθʹ.

Ἢν ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος ἐχομένῳ διάῤῥοια ἰσχυρὴ ἐπιγένηται, λύει τὴν νοῦσον.

Σύνηθές ἐστι τοῖς ἄλλοις ἰατροῖς ὀνομάζειν τινὰ λευκοφλεγματίαν ὕδερον ἤγουν ὡς καὶ πελιδνοῦ τινος φλέγματος ἢ ὡς κατὰ μὲν τὸν ἑαυτοῦ λόγον ὑπάρχοντος ἀεὶ λευκοῦ, δι' ἐπιμιξίαν δέ τινα τῶν ἄλλων χυμῶν μεταβάλλοντος τὸ ἀκριβὲς τῆς χρόας. δύναται δὲ καὶ ὡς ἐν τῷ περὶ ἄρθρων ἔγραψεν· σπόνδυλοι δ' οἱ κατὰ ῥάχιν μὴ ὡς οὐκ ὄντων τῶν σπονδύλων ἑτέρωθι διορισάμενος, ἀλλ' ἁπλῇ προσ-

Atque hic aphorifmus fupra jam fcriptus eft his verbis: quum os perfectum fuerit aut cartilago aut nervus aut tenuis genae particula aut praeputium, neque augefcit neque coalefcit; atque ipfum explicare fexto commentario praecidimus.

XXIX.

Si alba pituita detento vehemens diarrhoea fuccedat, morbum folvit.

Aliis quoque medicis confuetum eft quendam hyderum leucophlegmatiam feu albam pituitam appellare aut certe quod exiftat etiam livido quaedam pituita aut fui quidem ratione perpetuo fit alba, fed propter quorundam aliorum humorum mixtionem verum fincerumque colorem mutat. Poteft etiam, quemadmodum libro de articulis fcripfit, *quae in fpina funt vertebrae*, non qui tanquam fint alibi vertebrae diftinguat, fed fimplici adjectione utatur, fic hoc

θήκη χρώμενος, οὕτως κἀνταῦθα χωρὶς διορισμοῦ τὴν πρόσθήκην τοῦ λευκοῦ πεποιῆσθαι. τὸ δ' ὑπὸ διαῤῥοίας ἰσχυρᾶς ἢ χρονίας, ἑκατέρως γὰρ γράφεται, λύεσθαι τὴν τοῦ λευκοῦ φλέγματος πλεονεξίαν κοινὸν καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ τῶν οὕτως εἰρημένων αὐτῷ.

Λ'.

[306] *Ὁκόσοισιν ἀφρώδεα τὰ ὑποχωρήματα ἐν τῇσι διαῤῥοίῃσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς φλέγμα καταῤῥεῖ.*

Ἀδιορίστως εἴρηται τοῦτο, γένοιτο μὲν γὰρ ἄν ποτε τὸ διαχωρούμενον ἀφρῶδες, ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπιῤῥέοντος ὑγροῦ πνευματώδους εἰς τὴν γαστέρα· γένοιτο δ' ἂν ποτε καὶ τῶν εἰς αὐτὴν καθηκόντων ἀγγείων ἐκχεόντων αὐτό· συσταίη δ' ἂν ἐνίοτε καὶ κατὰ τὴν γαστέρα, μίαν μὲν ὡς ἂν εἴποι τις, ἔχον αἰτίαν συνεκτικὴν, ὅπως ἂν ἐκκρίνηται τε καὶ γένηται, προηγουμένας δὲ πλείους. ἔστι δὲ ἡ συνεκτικὴ τοῦ τοιούτου φλέγματος αἰτία πνεῦμα φυσῶδες ἐν τῇ πρὸς

quoque loco absque rei distinctione albi adjectionem fecisse. Jam vero a forti vel diuturna diarrhoea, utroque enim modo scribitur, albae pituitae solvi redundantiam commune est cum aliis etiam multis quae similiter ab ipso dicta sunt.

XXX.

Quibus per alvi profluvia spumosae sunt dejectiones, iis a capite pituita defluit.

Fiunt enim aliquando alvi excrementa spumosa, flatulento humore ex capite ad ventrem defluente. Hoc indistincte dictum est. Fiunt interdum et vasis ad ipsum porrectis illum effundentibus. Oboriuntur etiam interdum in ipso ventre unicam, prout quispiam dixerit, causam continens, quomodocunque excernantur aut fiant, antecedentes vero plures. Est autem hujus spumosae pituitae causa continens flatulentus spiritus, qui, dum humori

ὑγρότητα μίξει σφοδρᾷ καὶ ἀνωμάλῳ κινήσει κεχρημένον, ὡς αὐτό τε θραυσθῆναι καὶ τὸ φλέγμα θραῦσαι κατὰ πολλὰ καὶ σμικρὰ μόρια. τῆς δὲ τοιαύτης αὐτῷ κινήσεως ἥ τε οἰκεία φύσις αἰτία καί ποτε καὶ πλῆθος θερμασίας. οὕτως γοῦν ἐπί τε τῶν ἑψημένων ἀφρὸς ὁρᾶται καὶ μάλισθ' ὅταν ᾖ γλίσχρα τὴν φύσιν, ἔν τε τῇ θαλάττῃ κατὰ τὰς βιαίας τῶν ἀνέμων ἐμβολάς. ὅσοι δὲ ἡγοῦνταί διὰ τοῦ πνεύμονος εἰς τὴν γαστέρα τὴν ὁδοιπορίαν γίνεσθαι τῷ φλέγματι καὶ διὰ τοῦτο ἀφρῶδες αὐτὸ φαίνεσθαι, οὐκ οἶδα τί φήσουσιν ἐπὶ τῶν ἀπὸ κεφαλῆς σαφῶς εἰς πνεύμονα ῥευματιζομένων. ἐχρῆν μὲν γὰρ αὐτοὺς ἀφρώδη διαχωρεῖν. οἱ δ' οὔτε διαχωροῦσιν οὔτ' ἀναβήττουσιν ἀφρώδη, καίτοι πολλάκις ἐναργῶς αἱ τραχεῖαι κατὰ σπλάγχνον ἀρτηρίαι πλήρεις εἰσὶ τοῦ καταῤῥέοντος ἐκ τῆς κεφαλῆς, ὃ πεφθὲν μὲν ἀναπτύεται πύῳ παραπλήσιον, ἀφρῶδες δ' οὐ γίνεται. ἀλλ' οὐδ' αἷμα διὰ παντὸς ἀφρῶδες ἀναπτύουσιν ἐκ πνεύμονος. ἔοικεν οὖν ὅταν ἐξ αὐτῆς τοῦ σπλάγχνου τῆς ἰδίας οὐσίας

commiscetur, vehementi et inaequabili motione ita utitur, ut et ipse dirumpatur et pituitosum refringatur et in multas ac parvas partes comminuat. Ejusmodi vero motus ipsa causa est tum propria natura tum nonnunquam etiam caloris copia. Sic enim et in iis quae elixantur, ac maxime si lenta ac viscida natura fuerint, et in mari per violentos ventorum impetus spuma conspicitur. Porro qui pituitae viam et transitum in ventrem per pulmonem fieri arbitrantur, atque ideo ipsam apparere spumosam, quid de iis qui in capite in pulmonem rheumatismo aperte laborant dicturi sint non video. Oportebat siquidem in ipsis alvi excrementa spumosa esse. Verum hi neque spumosa dejiciunt neque extussiunt, etiam si saepe manifesto asperae pulmonis arteriae eo qui a capite defluxit humore oppletae sint, qui concoctus puri quidem similis exspuitur, spumosus autem nequaquam evadit. Quin ne sanguinem quidem spumosum ex pulmone semper exspuunt. Videtur sane quum de ipsa propria visceris substantia quidquam

συναναφέρηταί τι ἀφρῶδές γίνεσθαι τὸ αἷμα. πτύουσί γε μὴν καὶ οἱ πλευριτικοί ποτε τὸ ἀφρῶδες, ἔτι τε σπανιώτερον αὐτῶν μᾶλλον οἱ περιπνευμονικοί. θερμασίας δέ μοι δοκεῖ ἀκράτου τε καὶ πυρώδους ἠθροισμένης ἐν τοῖς πάσχουσι μορίοις. εἰ δὲ τὸ καταῤῥέον ἐκ τῆς κεφαλῆς εἰς τὰς τραχείας ἀρτηρίας τοῦ πνεύμονος, ὡς ἔνιοί φασι, διεξέρχεται κάτω, πρῶτον μὲν εἰς τὰς τῆς καρδίας κοιλίας αὐτὸ παραγίνεσθαι δεήσει, μετὰ δὲ τοῦτο δυοῖν θάτερον, ἤτοι διὰ τῆς κοίλης φλεβὸς εἰς μὲν τὰ κυρτὰ τοῦ ἥπατος πρῶτον, εἶτα ἐκεῖθεν εἰς τὰ σιμὰ καὶ οὕτως διὰ [307] τῶν πυλῶν εἰς τὰς τῶν ἐντέρων ἕλικας; ἢ πρῶτον μὲν εἰς τὴν μεγάλην ἀρτηρίαν, εἶθ' οὕτως εἰς τὴν τοῦ μεσεντερίου. καὶ πῶς ἂν ἔτι μένειν ἀφρῶδες ἀναμιχθέν τε τῷ αἵματι καὶ τοσαύτας διεξελθὸν ἅμα αὐτῷ φλέβας.

κα'.

Ὁκόσοισι πυρέσσουσιν ἐν τοῖσιν οὔροισι κριμνώδεες αἱ ὑποστάσιες γίνονται, μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην σημαίνουσι.

una effertur, fanguis effe fpumofus. Pleuritici tamen interdum etiam fpumofum exfpuunt, atque his ipfis multo rarius peripneumonici, calore fcilicet, ut mihi videtur, intemperato atque igneo in partibus affectis collecto. Porro fi quod e capite defluit in afperas pulmonis arterias deorfum, ut nonnulli volunt, ad fedem permeat; primum in ventriculos cordis ipfum devenire oportebit; deinde ex duabus alterum viam pergere aut primum per venam cavam ad jecoris gibba; indeque ad fima deferri atque ita per portas in inteftinorum fpiras pervenire; aut primum quidem in magnam arteriam, deinde fic in eam quae mefenterium perreptat. Verum quomodo ubi et fanguine fit permixtum et una cum eo tot venas pervaferit, fpumofum etiamnum maneat.

XXXI.

Quibus febricitantibus in urinis fedimenta craffiorem farinam referentia oboriuntur, longum morbum fignificant.

(320) *Καὶ οὗτος ὁ λόγος διορισθεὶς ἀληθὴς γίνεται μαρτυρούμενος ὑπὸ τῆς πείρας. ὀλέθρια μὲν γάρ ἐστι τὰ κριμνώδη τῶν οὔρων, κἀν τῷ προγνωστικῷ λέλεκται καὶ φθάνουσιν ἀποθνήσκειν οἱ πλεῖστοι πρὶν χρονίσαι τὴν νόσον. ὅσοι δ' ἐξ αὐτῶν ἐσώθησαν, ἐχρόνισαν οὗτοι πάντες, ὡς ἂν πολλῆς τῆς πέψεως δεομένης τῆς διαθέσεως, ἐφ' ᾗ τὸ τοιοῦτον οὖρον οὐροῦσιν. εἴρηται δ' ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ κρίσεων ὑπὲρ ἁπάντων οὔρων ἐπὶ πλέον ἔν γε μὴν ταῖς ἐπιδημίαις. ἀρκέσει γάρ μοι δυοῖν ἀῤῥώστοιν μνημονεῦσαι, κατὰ μὲν τὸ πρῶτον τοῦ μετὰ τρεῖς καταστάσεις δευτέρου γεγραμμένου Σιληνοῦ, περὶ οὗ κατὰ τὴν διήγησιν οὕτως εἶπεν· οὔρησεν ἀθρόως ὑπὸ τοῦ χυμοῦ κενούμενον ὑπόστασις κριμνώδης, λευκὴ, ἄκρεα πάλιν ψυχρὰ, ἑνδεκάτῃ ἀπέθανε. κατὰ δὲ τὸ τρίτον τοῦ τρίτου τῶν ἀῤῥώστων, περὶ οὗ κατὰ μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς διηγήσεως οὕτως ἔγραψεν· ὁ κατακείμενος ἐν τῷ Δεάλκους κήπῳ. προελθὼν δὲ μετ' ὀλίγον, οὖρα λεπτὰ, ποικίλα, ἐναιωρήματα ἔχοντα σμικρὰ οἷον*

Haec quoque oratio adhibita diſtinctione vera fit, quae ab experientia comprobatur. Crimnodes ſiquidem urinas in prognoſtico perniciofas eſſe pronunciatum eſt; atque plurimi priusquam morbus diutius producatur, intereunt; qui vero ex ipſis ſervati ſunt, hi omnes diuturno morbo laborarunt, affectu nimirum in quo talis urina redditur multam coctionem efflagitante. Verum in libris de criſibus de omnibus urinis plenius dictum eſt. Ex epidemiis autem, ſatis enim mihi fuerit de duobus aegris tantummodo feciſſe mentionem, primo quidem libro de Sileno poſt tres aëris tempeſtates ſecundo loco ſcripto, de quo inter ea quae de ipſo refert Hippocrates ſic inquit: *minxit affatim ſub craſſum in matella depoſitum, ſedimentum crimnodes, extrema rurſum frigida; undecimo die morte peremptus eſt.* Tertio vero libro de aegroto qui ordine tertius eſt, de quo hiſtoriam initio ita ſcripſit: *qui in horto Dealcis decumbebat;* deinde paulo ulterius: *urinae tenues, variae, ſuſpenſae, parva, craſſiori farinae*

κρίμνα. τοῦτον δέ φησι τεσσαρακοσταῖον κριθῆναι. δῆλον οὖν κἀκ τούτων τῶν παραδειγμάτων, ὅσοι μὲν σωθήσεσθαι μέλλουσι τῶν οὐρησάντων κριμνώδη, χρονίζουσιν, ὅσοι δὲ ὀλεθρίως ἔχουσι, τούτους ἐνδέχεται καὶ διὰ ταχέων ἀποθανεῖν.

λβ'.

Ὁκόσοισι δὲ χολώδεες αἱ ὑποστάσιες, ἄνωθεν δὲ λεπταὶ, ὀξείην ἀῤῥωστίην σημαίνει.

[308] Τὸ μὲν χολῶδες ἀεὶ ὀξείας ἐργάζεται νόσους. εἴρηται γὰρ ἡμῖν ὅτι τὸν πικρόχολον χυμὸν οὕτως ὀνομάζειν ἔθος ἐστὶ τοῖς παλαιοῖς ἰατροῖς, ὡς τόν γε μελαγχολικὸν ἀεὶ μετὰ προσθήκης λέγουσιν, οὐχ ἁπλῶς χολὴν ὡς τὴν ξανθὴν, ἀλλὰ μέλαιναν χολήν. τὸ δ' ἄνωθεν λεπταὶ, τουτέστιν ὑδατώδεες. οὕτω γὰρ εἴωθε χρῆσθαι τῇ τοῦ λεπτοῦ προσηγορίᾳ ὁ Ἱπποκράτης, δόξειεν ἂν οὐ καλῶς εἰρῆσθαι. τὸ γὰρ ὑδατῶδες οὖρον ἄπεπτόν ἐστι, καὶ χρό-

confimilia continentes. Hunc autem dicit quadragefimo die judicatum fuiffe. Liquet igitur et his exemplis quicunque farinacea mejant, fi falvi quidem evafuri fint, eos perdiu detineri; fi vero exitialiter aegrotent, etiam poffe celeriter perimi.

XXXII.

Quibus biliofa fedimenta fupra tenuia, acutum morbum fignificant.

Biliofus quidem humor acutos morbos femper efficit. Sic enim veteres medicos pro confuetudine picrocholum humorem appellare diximus, quemadmodum melancholicum femper cum adjectione, non fimpliciter bilem veluti flavam, fed atram bilem pronunciant. Illud vero *fupra tenuia*, hoc eft aquofa, fic enim tenuis appellatione uti confuevit Hippocrates, non recte dictum videretur. Aquofa fiquidem urina cruda eft diuturnumque morbum portendit.

νων. ἐγὼ γοῦν οὐκ ἐθεασάμην ποτὲ οὖρον ὡς τὸ ὑφιστάμενον ἐν αὐτῷ χολῶδες εἶναι, τὸ δ' ἐπιπολάζον ὑδατῶδες. οὐκ ἀλόγως οὖν ἔνιοι τῶν ἐξηγητῶν ἔφασαν οὐ τόπου δηλωτικὸν, ἀλλὰ χρόνου τὸ ἄνωθεν ἐπίῤῥημα νῦν εἶναι, καθάπερ εἰ καὶ οὕτως εἴρηται. τῶν οὔρων αἱ ὑποστάσεις, ὅταν ἐξ ἀρχῆς μὲν ὦσι λεπταὶ, μετὰ δὲ ταῦτα χολώδεις γεννηθῶσιν, ὀξεῖαν ἀῤῥωστίαν δηλοῦσιν.

λγ'.

Ὁκόσοισι δὲ διεστηκότα οὖρα γίνεται, τουτέοισι ταραχὴ ἰσχυρὴ ἐν τῷ σώματί ἐστι.

Τὰ διεστηκότα κυρίως μὲν ἀκούοντι ἀδύνατόν τι δηλώσει. συνεχὲς γὰρ ἑαυτῷ τὸ οὖρόν ἐστιν ἀεὶ μηδεμίαν ἐν τῷ μέσῳ χώραν ἔχον κενήν. εἰ δὲ τὸ κατὰ τὴν σύστασιν ἀνώμαλον εἰρῆσθαι δεχοίμεθα, δεόντως εἶπε ταραχὴν ἰσχυρὰν αὐτὸ σημαίνειν. ἐπικρατούσης μὲν γὰρ τῆς φύσεως

Equidem numquam fpectavi urinam, cujus fedimentum effet biliofum et quod fupernatat aquofum. Non citra rationem igitur interpretes nonnulli non locum, fed tempus hoc aphorifmo per adverbium *fupra* fignificari arbitrantur, quafi dictum fit: fi urinarum fedimenta ab initio tenuia, poftea biliofa fiant, acutum morbum fignificant.

XXXIII.

Quibus difparatae fiunt urinae, iis in corpore vehemens eft perturbatio.

Si diductae urinae proprie accipiantur, quae fieri nequeat, res declarabitur. Continua fiquidem eft fibique ipfi perpetuo cohaerens urina quae nullum intermedium fpatium vacuum fortitur. Si vero per urinae concretionem inaequalitatem dici concefferimus, merito ipfam pronunciavit vehementem perturbationem fignificare. Nam dominante ac vincente natura aequabiliter unita funt

ὁμαλῶς ἥνωται πάντα, στασιαζόντων δὲ τῶν νοσωδῶν αἰτίων αὐτῇ, τὸ μὲν κρατούμενόν τε καὶ πεττόμενον ἑτέραν ἴσχει τὴν ἰδέαν, τὸ δὲ ἀνθιστάμενόν τε καὶ στασιάζον ἑτέραν. καὶ ὅταν γε πλείω τὰ τοιαῦθ' ὑπάρχει, ποικιλωτέραν ἀποφαίνει τὴν ἀνωμαλίαν τῶν οὔρων καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῶν τὴν ταραχήν.

λδ'.

Ὁκόσοισι δὲ ἐν τοῖσιν οὔροισιν ἐφίστανται πομφόλυγες νεφριτικὰ σημαίνουσι καὶ μακρὴν ἀῤῥωστίαν ἔσεσθαι.

[309] *Πομφόλυγες γίνονται περιτεινομένης ὑγρότητος φυσώδει πνεύματι. μᾶλλον δὲ εἴωθε τὸ τοιοῦτον συμβαίνειν, ὁπόταν ἔχῃ τι γλίσχρον ἡ ὑγρότης. τηνικαῦτα δὲ καὶ αἱ πομφόλυγες αὗται δύσλυτοί τε καὶ μόνιμοι γίνονται. σημεῖον οὖν ἐστι τὸ συνεκκρίνεσθαι τοῖς οὔροις πνεῦμα φυσῶδες ἀῤῥωστίας νεφρῶν ψυχρᾶς. ἡ τοιαύτη γὰρ ἀθροίζει τὸ φυσῶδες πνεῦμα καὶ διὰ τοῦτό φησιν ἔσεσθαι τὴν*

omnia. Morbificis vero caufis in ipfam tumultuantibus quod fubigitur et coquitur, alteram *in urina* prae fe fert ideam; quod vero reluctatur ac tumultuatur, alteram, quumque plures funt ejusmodi caufae, magis variam urinarum inaequalitatem ejusque caufam perturbationem repraefentant.

XXXIV.

Quibus in urinis bullae fuperftant, iis nephritin ac longum fore morbum fignificant.

Procreantur bullae quum flatulentus humor fpiritu circumextenditur. Id autem magis accidere confuevit, fi quid lentoris humor fortiatur. Tunc etiam bullae ipfae manent diutius ac difficile folvuntur. Quum igitur flatulentus fpiritus una cum urinis excernitur, frigidae renum invaletudinis fignum eft. Haec enim flatulentum fpiritum colligit, ob idque longum fore morbum praenunciat. Fri-

ἀῤῥωστίαν μακράν. τὸ γὰρ ψυχρὸν ἅπαν δύσλυτόν τε καὶ δύσπεπτόν ἐστι καὶ διὰ τοῦτο χρόνιον. ἔνιοι δέ φασιν ὑπὸ τῆς δριμύτητος τῶν οὔρων ἀνεστομωμένας τὰς κατὰ νεφροὺς ἀρτηρίας ἐκκρίνειν τι τοῦ πνεύματος, ὃ συνεξερχόμενον τοῖς οὔροις τὰς πομφόλυγας ἐργάζεται.

λε'.

Ὁκόσοισι δὲ λιπρὴ ἡ ἐπίστασις καὶ ἀθρόη, τουτέοισι νεφριτικὰ καὶ ὀξέα σημαίνει.

Εἴτε διαχώρησις εἴτ' οὖρον ᾖ λιπαρὸν, ἐπὶ συντήξει γίνεται πιμελῆς οὐ μᾶλλόν τι τῆς κατὰ τοὺς νεφροὺς ἢ τῆς καθ' ὅλον τὸ ζῶον. ὅθεν οὐδὲ νεφριτικὸν ἰδίως ἐστὶ τὸ σημεῖον, ἀλλὰ κοινὸν ἁπάσης πιμελῆς τηκομένης ὑπὸ θερμασίας πυρώδους· ἢ τοίνυν οὕτως ἀκουστέον ἐστὶν ὡς ἐπὶ τῶν νεφριτικῶν εἶναι ὁμολογουμένων, οὐ τὸ γένος τοῦ πάθους, ἀλλὰ τὴν ὀξύτητα διαγινώσκοντός τε καὶ προλέγοντος ἐν τῷδε τοῦ Ἱπποκράτους ἢ τὰ νεφριτικὰ μεταγρα-

gidum enim omne aegre tum solvitur tum coquitur proindeque perdurat. Nonnulli porro narrant aperta ab urinarum acrimonia quae renibus insunt arteriarum ora spiritum aliquem emittere qui cum urinis illapsus bullas efficit.

XXXV.

Quibus urinarum summum pingue et confertum est, iis renalem et acutum morbum significant.

Sive dejectio sive urina sit pinguis, adipis fit colliquatione non magis in renibus quam toto animalis corpore commorantis; unde neque proprium morbi renalis id signum est, sed omnis adipis ab igneo calore colliquefacti commune. Aut igitur ita intelligendus aphorismus, quo in iis quae renum esse conceduntur affectionibus, hic non affectionis genus, sed acumen tum dignoscat tum praedicat Hippocrates aut ut interpretes nonnulli fecerunt

πτέον, ὡς ἔνιοι τῶν ἐξηγησαμένων ἐποίησαν εἰς τὰ φρενιτικά. καίτοι γε τοῦτο οὐδὲ φρενίτιδος μόνης σημεῖον οὔτε τῆς ἁπλῶς οὔτε τῆς διακαοῦς, ἀλλὰ παντὸς συντήκοντος πυρετοῦ. τό γε μὴν ἀθρόον προσκείμενον τῷ λόγῳ δύναται μὲν καὶ τὴν τοῦ χρόνου βραχύτητα δηλοῦν, δύναται δ' οὐδὲν ἧττον καὶ τὴν τοῦ τόπου. τὸ γὰρ ἐσφιγμένον ἑαυτῷ τε συνεχόμενον ἀθρόον ὀνομάζομεν, ἐναντίον ὑπάρχον τῷ διεσπασμένῳ. ταυτὶ μὲν οὖν ἄχρι τοσούτου καὶ τοῖς διδασκάλοις ἡμῶν ἡρμήνευται. τὸ δέ μοι δοκοῦν ἤδη φράσω· τὸ ἀθρόον προσκείμενον τῷ λόγῳ δοκεῖ μοι κατὰ τοῦ χρόνου λελέχθαι καὶ διὰ τοῦτο τῆς περὶ τοὺς νεφροὺς πιμελῆς ἐνδείκνυσθαι τῆξιν. αἱ γοῦν ἐν ἄλλοις μέρεσι τοῦ ζώου τηκόμεναι πιμελαὶ κατὰ βραχὺ καὶ οὐκ ἀθρόως ἐπὶ τὴν οὔρησιν ἀφικνοῦνται, μεταλαμβανομένης τῆς συντήξεως εἰς τὰς πρώτας μὲν τὰς πλησίον αὐτῆς φλέβας, ἐφεξῆς δὲ τὰς συνεχεῖς. εἶτ' αὖθις εἰς ἄλλας τε [310] καὶ ἄλλας μέχρι περ ἂν ἐπὶ τοὺς νεφροὺς ἀφίκηται. τῆς δὲ περὶ τοὺς νεφροὺς πιμελῆς τακείσης μετάληψις εἰς οὖρα ταχίστη τε

verbum *nephritica* fcriptum in phrenetica mutandum eft: quamquam hoc neque folius phrenitidis, neque fimplicis, neque incendentis, fed omnis colliquefacientis febris fignum eft. Porro nomen *confertum* additum orationi poteft tum brevitatem temporis fignificare, tum etiam poteft loci nihilominus. Quod enim in fe coactum eft et continens, id confertum univerfumque dicimus, diftracto atque difperfo contrarium. Atque hactenus ifta a noftris etiam praeceptoribus explicata funt. Jam vero quod mihi videtur dicam. Conferta vox orationi praefenti addita mihi de temporis brevitate dici videtur, atque ideo adipis renum indicare colliquationem. In aliis fiquidem corporis partibus liquefacti adipes paulatim non univerfim cum urina manant, traducta colliquatione in primas fibi vicinas venas, deinde in continuas, poftremo rurfum in alias atque alias, donec tandem in renes ipfa perveniat. Colliquefacti vero renum adipis in urinas traductio celerrima eft, neque paulatim, fed confertim fit, atque ideo

Ed. Chart. IX. [310.] Ed. Baf. V. (320. 321.)

ἅμα καὶ οὐ κατὰ βραχύ· πᾶσα δὲ ἀθρόως γίνεται· καὶ διὰ τοῦτο περὶ τοῖς νεφροῖς αὐτοῖς ἐνδείκνυται τὴν διάθεσιν ὑπάρχειν. τούτῳ καὶ τὴν πεῖραν εὑρήσεις μαρτυροῦσαν, ἐὰν ἀκριβῶς παραφυλάττῃς. καὶ μέντοι καὶ διττῆς οὔσης γραφῆς, ἔν τισι μὲν γὰρ ἀντιγράφοις ἐπίστασις, ἔν τισι δὲ ὑπόστασις γέγραπται, τὴν προτέραν ἀληθεστέραν εἶναί φαμεν· ἐφίσταται γὰρ ἀεὶ τὸ λιπαρὸν, οὐχ ὑφιζάνει. καὶ μέντοι καὶ τῇ τοῦ πρόσθεν ἀφορισμοῦ λέξει συμφωνεῖ μᾶλλον ἡ τοιαύτη γραφή. κατ' αὐτὴν γὰρ εἶπεν ὁ Ἱπποκράτης, ὁκόσοισι δὲ ἐπὶ τοῖς οὔροις πομφόλυγες ἐφίστανται, νεφριτικὰ σημαίνει καὶ μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίαν ἔσεσθαι. ἀκόλουθον οὖν τὸ ἐφίστανται τοῖς ἐφεξῆς εἰρημένοις ἐστίν. ὁκόσοισι δὲ λιπαρὰ ἡ ὑπόστασις καὶ ἀθρόως, τουτέοισιν νεφριτικὰ σημαίνει καὶ ὀξεῖαν τὴν νόσον ἔσεσθαι.

λστ'.

(321) Ὁχόσοισι δὲ νεφριτικοῖσιν ἐοῦσι τὰ προειρημένα ξυμβαίνει σημεῖα, πόνοι τε περὶ τοὺς μύας τοὺς ῥαχιαίους

renibus affectionem inesse indicat. Cui rei experientiam quoque adstipulari comperies, si diligenter observaveris. Ceterum quum gemina exstet lectio, in quibusdam enim exemplaribus urinarum summum, in aliis sedimentum scribitur, priorem veriorem esse dicimus. Supernatat enim semper quod pingue est, non subsidet. Ad haec praecedentis aphorismi dictioni talis lectio congruit, in illa enim dixit Hippocrates: *quibus in urinis bullae superstant, iis nephritin ac longum fore morbum significant.* Superstant igitur verbum subsequentibus pronunciandis consentaneum est. Quibus urinarum summum pingue et consertum est, iis renalem et acutum morbum significant.

XXXVI.

Quibus renum affectu laborantibus praedicta contingunt signa doloresque spinae musculis oboriuntur, si exterio

γίνονται, ἢν μὲν περὶ τοὺς ἔξω τόπους γίνωνται, καὶ τὰ ἀποστήματα προσδέχου ἐσόμενα ἔξω· ἢν δὲ μᾶλλον οἱ πόνοι περὶ τοὺς εἴσω τόπους γίνωνται, καὶ τὸ ἀπόστημα προσδέχου μᾶλλον ἐσόμενον εἴσω.

Ἐν μὲν τοῖς ἔμπροσθεν ἀφορισμοῖς διαγνωστικὰ σημεῖα πασχόντων νεφρῶν ἔγραψεν, ἐν τούτῳ δὲ περὶ τῶν ὁμολογουμένων ἐκ πλείονος χρόνου νεφριτικῶν εἶναι διδάσκει, λέγων ἐπ' αὐτῶν ἀπόστασιν ἔσεσθαι τοῖς προγεγραμμένοις σημείοις προελθόντος πόνου, τουτέστιν ἀλγήματος κατὰ τοὺς ῥαχιαίους μῦς, οὓς καὶ ῥαχίτας ὀνομάζουσιν οἱ ἰατροί. διττὸν δέ ἐστι γένος τῶν μυῶν τούτων, ἓν μὲν ὄπισθεν ὑπὸ τῷ δέρματι περιλαμβάνον ἑκατέρωθεν ὅλην τὴν ἄκανθαν, ἕτερον δ' ἐν τοῖς πρόσω μέρεσιν ἐκτεταμένον οὐ καθ' ὅλης τῆς ῥάχεως, ἀλλὰ μόνων τῶν κατ' ὀσφὺν μερῶν. καθ' ὁποτέρους οὖν αὐτῶν ἐρείδῃ τὸ ἄλγημα καὶ τὴν ἀπόστασιν ἐκεῖ γενήσεσθαι προσδέχου. πότερον δὲ τῶν νεφρῶν αὐτῶν ἐκπυησάντων ἢ μόνων τῶν μυῶν ἤ ποτε καὶ

res quidem locos obſideant, abſceſſus quoque futuros exteriores exſpecta. Si vero dolores interioribus locis magis inſideant, abſceſſus etiam interiores magis futuros metue.

Superioribus quidem aphoriſmis quibus ſignis affectus dignoſcuntur ea ſcriptis tradidit, in praeſenti vero de iis agit quae renum affectibus diuturno tempore laborantium eſſe conceduntur, futurum praedicans ipſis abſceſſum, ſi ad prius ſcripta ſigna labor acceſſerit, hoc eſt dolor in iis ſpinae muſculis, quos rachiae os et rachitas appellant medici. Duplex autem eſt horum muſculorum genus, unum quidem exteriorum pone ſub cute totam ſpinam utrimque complectentium, alterum vero interiorum partibus anterioribus non in totam ſpinam, ſed ſolas lumborum partes porrectorum. Utraſcunque partes dolor firmus obſideat, illic abſceſſum quoque futurum metue. Utrum vero renibus ipſis ſuppurantibus id fiat an ſolis muſculis,

Ed. Chart. IX. [310. 311.] Ed. Baf. V. (321.)

συναμφοτέρων οὐκέτι διώρισεν. ἡ μέντοι πεῖρα δείκνυσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. καὶ γὰρ οἷς μύες ἐνίοτε μόνοι τοῦτο πάσχουσιν, ἤτοι γε οἱ ἔνδον τε πρόσω ἢ οἱ πίσω τε καὶ ἔξω καὶ χωρὶς τῶν μυῶν, οἱ νεφροὶ ποτὲ μὲν εἴσω, ποτὲ δὲ ἔξω ῥεπούσης αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως.

λζ'.

[311] *Ὁκόσοι αἷμα ἐμέουσιν ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ, σωτήριον, ἢν δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν. θεραπεύειν δὲ τοῖς ψυκτικοῖσιν ἢ στυπτικοῖσιν.*

Ἐμεῖται μὲν ἐκ στομάχου καὶ γαστρὸς, ἀναβήσσεται δὲ τὰ ἐκ τῆς τραχείας ἀρτηρίας ἀναφερόμενα καὶ πνεύμονος. ἔνιοι μέντοι τῶν ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον εἰρῆσθαί φασι τὸ ἐμέουσι καὶ κατὰ τῶν ἐξ ἀρτηρίας τε καὶ πνεύμονος ἀναγόντων αἷμα. καίτοι γε σωτήριον εἶναι τοῦτο τὸ πάθημα, τουτέστι θεραπευθῆναι δυνάμενον, ὅταν μὴ πυρέτ-

an utrisque, non explicavit Hippocrates. Ceterum haec omnia fieri oftendit experientia. Mufculi namque foli nonnunquam hoc patiuntur vel interiores qui iidem funt anteriores; vel pofteriores qui et exteriores habentur, et fine mufculis quoque renes afficiuntur, alias introrfum, alias extrofum inclinante in ipfis abfceffu.

XXXVII.

Qui fanguinem vomunt, fi citra febrem, falutare; fi cum febre malum. Hic affectus refrigerantibus et adftringentibus curandus eft.

Vomitus ex ftomacho et ventre, extuffiuntur quae ex afpera arteria et pulmone efferuntur. Nonnulli tamen hujus libri enarratores verbum *vomunt* etiam de iis dici autumant, qui ex afpera arteria et pulmone fanguinem rejectant. Atqui falutarem effe hunc affectum, hoc eft aegros curari poffe, quum minime febricitant, nequaquam

Ed. Chart. IX. [311.] Ed. Baſ. V. (321.)

τοισιν οἱ κάμνοντες, οὐκ ἀληθές. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα χωρὶς πυρετοῦ τις ἐκ πνεύμονος ἀναβήττοι τὸ αἷμα, κίνδυνός ἐστι καὶ τούτῳ μὴ θεραπευθῆναι καὶ πάντως, χρονίζοντος αὐτοῦ, γενήσονται ὕστερον καὶ οἱ πυρετοί. διὰ τοῦτο μὲν οὖν ἄμεινον ἀκούειν τοῦ ἐμέουσιν ὀνόματος ὡς κυρίως εἰρημένου, προσεπισκοπεῖσθαί τε καὶ διορίζεσθαι τό τ' ἀκίνδυνον ἐν αὐτῷ καὶ τὰ κινδυνῶδες ἐκ τοῦ πυρέττειν ἢ μή. τοῖς μὲν γὰρ ἀπυρέτοις εὔδηλον ὡς οὐδεμία φλεγμονὴ κατὰ τὸν τόπον ἐστὶν, ὅθεν ἀναφέρεται τὸ αἷμα, ὥστε ἤτοι κατ' ἀναστόμωσιν ἀγγείου γίνεσθαι τὸν ἔμετον τοῦ αἵματος ἢ μεθ' ἑλκώσεως, ἀλλὰ χωρὶς φλεγμονῆς. θεραπεύεται δὲ τὰ χωρὶς φλεγμονῆς ἕλκη ῥᾳδίως τοῖς στυπτικοῖς. ὅσον δὲ σὺν φλεγμονῇ τε ἅμα καὶ πυρετοῖς ἐστι, μὴ ὅτι θεραπείας τυχεῖν, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ ταὐτοῦ δύναται διαμεῖναι μεγέθους, ἀεὶ γὰρ μείζω καὶ κακοηθέστερα γίνονται.

---

verum eſt. Si quis enim et quam maxime citra febrem ex pulmone ſanguinem extuſſiat, non fieri huic curationem periculum impendet. Quod ſi haec ſanguinis rejectio diuturna perſeveret, omnino poſtea febres ſuccedent. Quamobrem ſatius eſt hoc verbum *vomunt* proprie uſurpatum accipere, ac deinceps tum animadvertere tum praefinire quid in ipſo citra febrem vacet periculo et quid periculi ex febre prodeat aut non prodeat. Nam febre vacantibus liquet nullam loco inflammationem ineſſe, unde ſanguis effertur. Quare vel vaſis alicujus ore recluſo fit ſanguinis vomitus vel cum ulcere, ſed citra inflammationem. At quae citra inflammationem ſunt ulcera, adſtringentibus facile curantur, quae vero et cum inflammatione ſimul et febribus exiſtunt, non ſolum curationem non ſortiuntur, imo in eadem magnitudine permanere nequeunt; nam majora et maligniora ſemper evadunt.

λη'.

Κατάῤῥοι ἐς τὴν ἄνω κοιλίην ἐκπυοῦνται ἐν ἡμέρῃσιν εἴκοσιν.

[312] Ἄνω κοιλίαν νῦν ὀνομάζει τὴν ὑπὸ τοῦ θώρακος περιγραφομένην, ἣν ὁ πνεύμων κατείληφε καὶ διὰ τοῦτο εἰς τοῦτον ἐκ τῆς κεφαλῆς ὁ κατάῤῥους φέρεται διὰ τῆς τραχείας ἀρτηρίας. ἐκπυΐσκεται δὲ τὸ πλεῖστον ἐν ἡμέραις εἴκοσι καὶ οὐχ ὡς οἱ πλεῖστοι γράφουσιν, ἡμέραις εἴκοσι μιᾷ. διὰ παντὸς γὰρ ὁ Ἱπποκράτης τὴν κ΄ ἡμέραν κρίσιμον, οὐ τὴν κα΄ οἶδεν, ὡς ἐν τοῖς περὶ κρισίμων ἡμερῶν ὑπομνήμασιν ἔδειξα.

λθ'.

Ἢν οὐρέῃ αἷμα καὶ θρόμβους καὶ στραγγουρίην ἔχῃ καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸν περίναιον καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ τὸν κτένα, τὰ περὶ τὴν κύστιν νοσέειν σημαίνει.

XXXVIII.

Defluxiones in ventrem fuperiorem viginti diebus fuppurantur.

Superiorem ventrem nunc appellat cavitatem thorace circumfcriptam, quam pulmo occupat, atque propterea in hunc per afperam arteriam fertur defluxio. Suppurat autem plerumque intra dies viginti, non ut multi fcribunt intra unum et vicefimum. Semper enim Hippocrates diem vicefimum judicatorium ftatuit, non vicefimum primum, quemadmodum in libris de diebus judicatoriis demonftravimus.

XXXIX.

Si quis fanguinem et grumos mejat et ftranguria laboret dolorque ad interfemineum, imum ventrem et pectinem concidat, veficae partes aegrotare fignificat.

Σχεδὸν μὲν ἐν ἅπασι τοῖς ἀντιγράφοις ὁ ἀφορισμὸς οὗτος γέγραπται· περιελεῖν δὲ αὐτὸν χρὴ διὰ τὸν ἔμπροσθεν εἰρημένον. ἐξηγησάμεθα γὰρ αὐτὸν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων τοιοῦτον ὑπάρχοντα τῇ λέξει, ἢν οὐρέῃ αἷμα καὶ θρόμβους καὶ στραγγουρίῃ ἔχῃ καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ εἰς τὸ ὑπογάστριον καὶ τὸν κτένα, τὰ περὶ τὴν κύστιν νοσεῖ. κατὰ γοῦν αὐτὸν τὸν προκείμενον ἀφορισμὸν ἡ τελευτὴ διττὴν ἔχει τὴν γραφὴν, μίαν μὲν, ὡς προγέγραπται, ἑτέραν δὲ τὴν κύστιν νοσέειν σημαίνει.

μ'.

Ἢν ἡ γλῶσσα ἐξαίφνης ἀκρατὴς γένηται ἢ ἀπόπληκτόν τι τοῦ σώματος, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτο γίνεται.

Ἀκρατῆ μὲν ὀνομάζει γλῶσσαν ἤτοι τὴν ἀστήρικτον ὡς μὴ διαθροῦσαν ἀκριβῶς τὴν φωνὴν ἢ τὴν ἀκίνητόν τε καὶ παραλελυμένην παντάπασιν. ἀπόπληκ- [313] *τον δέ τι τοῦ σώματος τὸ παραλελυμένον. διὰ τί δὲ ἐξαίφνης γι-*

In omnibus fere exemplaribus hic aphorifmus fcriptus eft; ipfum autem eximere oportet propter alterum fupra pronunciatum. Ipfum autem quarto horum commentariorum his verbis fcriptum explanavimus: *fi quis fanguinem et grumos mejat et ftranguria laboret dolorque in imum ventrem et pectinem incidat, veficae partes laborant.* Porro praefentis aphorifmi finis geminam habet lectionem: unam quomodo fupra fcriptus eft, alteram in hunc modum: *veficae partes fignificat.*

XL.

Si lingua derepente incontinens aut aliqua pars corporis fiderata evadat, id fignum eft melancholicum.

Incontinentem quidem linguam nominat, quae ita debilis ac inftabilis eft, ut inexplanatam prorfus vocem edat aut immobilis et omnino refoluta. Sideratam vero corporis partem vocat quae refoluta eft. Cur autem haec

νόμενα ταῦτα μελαγχολικὰ ὑπάρχειν φησὶν οὐκ οἶδα. μελαγχολίας μὲν γὰρ, ἣν δὴ καὶ συνήθως ἅπαντες Ἕλληνες ὁμολογοῦσιν, ὀρθῶς εἴρηται πρὸς αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα γνωρίσματα, ἢν φόβος ἢ δυσθυμία πολὺν χρόνον ἔχουσα διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον. ἄλλως δὲ μελαγχολικὰ λέγομεν εἶναι πάθη τούς τε καρκίνους καὶ τοὺς ἐλέφαντας, ἔτι τε λέπρας καὶ ψώρας καὶ μέλανας ἀλφούς. ἀλλ' οὐδὲ τῶν τοιούτων παθῶν τινος οὔτε τῆς ὑπὸ πάντων ὀνομαζομένης μελαγχολίας ὁρᾶται προηγουμένη γλώσσης ἀκράτεια, καθάπερ οὐδὲ μορίου τινὸς ἀποπληξία. λοιπὸν οὖν ἐστι λέγειν, ὥσπερ ἐπὶ τεταρταίου πυρετοῦ μελαγχολικὸν εἶναί φαμεν αἴτιον τὸν τῆς περιόδου χυμὸν, οὕτω καὶ τῶν εἰρημένων παθημάτων, τῆς τε κατὰ τὴν γλῶτταν ἀκρατείας καὶ τῆς τοῦ μορίου παραλύσεως. καὶ δυνατόν γε τῷ πάχει τοῦ χυμοῦ τὰ τοιαῦτα ἀκολουθῆσαι παθήματα, καθάπερ τῷ πάχει τε καὶ γλίσχρῳ φλέγματι, οὔκουν ἁπλῶς μελαγχολικὸν ἐροῦμεν εἶναι τῶν εἰρημένων ἑκάτερον, ὥσπερ οὐδὲ φλεγμα-

derepente oborta melancholica effe pronunciet, ignoro. Enimvero melancholiae, quam certe etiam pro consuetudine Graeci concedunt omnes, recte ab ipso talia indicia funt prodita: *fi metus et moeftitia longo tempore hominem obfideant ac perfeverent, ejusmodi fymptoma melancholicum.* Alioqui melancholicas affectiones effe dicimus cancros, elephantas et praeterea lepras et pforas et alphos nigros. Verum neque talium affectionum aliquam, neque ab omnibus appellatam melancholiam linguae incontinentia praecedere videtur, ut neque partis alicujus fideratio. Quare fupereft, quemadmodum in quartana febre humorem melancholicum ipfius circuitus caufam effe dicimus, fic etiam dictarum affectionum et linguae incontinentiae et partis paralyfeos, fierique poffe ut propter humoris craffitudinem tales affectus confequantur, quales ex craffa et lenta et pituita ortum habent. Neutrum igitur commemoratorum dicemus fimpliciter effe melancholicum, ficuti neque pituitofum fimpliciter, fed pituitofum fimul et

Ed. Chart. IX. [313.] Ed. Baf. V. (321. 322.)

τικὸν ἁπλῶς, ἀλλὰ φλεγματικὸν καὶ μελαγχολικόν. τὸ δὲ ἐξαίφνης πρόσκειται τῷ λόγῳ διὰ τὰς κατὰ βραχὺ γιγνομένας βλάβας, ἐπί τε φλεγμονῇ σκιῤῥουμένῃ καὶ δυσκρασίᾳ δυσλύτῳ.

μα'.

(322) Ἢν ὑπερκαθαιρομένων πρεσβυτέρων λὺγξ ἐπιγένηται, οὐκ ἀγαθόν.

Κοινὸς οὗτος ὁ λόγος κατ' ἄμφω, καὶ καθ' ὅσον ἅπασι τοῖς ὑπερκαθαιρομένοις οὐκ ἀγαθὸν ἡ λὺγξ καὶ καθ' ὅσον τοῖς πρεσβυτέροις τὰ μοχθηρὰ πάντα χείρω διὰ τὴν ἡλικίας ἀσθένειαν.

μβ'.

Ἢν πυρετὸς μὴ ἀπὸ χολῆς ἔχῃ, ὕδατος πολλοῦ καὶ θερμοῦ καταχεομένου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, λύσις τοῦ πυρετοῦ γίνεται.

melancholicum. At orationi additum eft *derepente* adverbium propter noxas quae paulatim tum ob fcirrhofam inflammationem tum intemperiem folutu difficilem contrahuntur.

XLI.

Si fuperpurgatis fenioribus fingultus oboriatur non bonum.

Haec oratio duas ob caufas expofita eft, tum quatenus fuperpurgatis omnibus fingultus non bonus eft tum quatenus fenibus mala omnia propter aetatis imbecillitatem deteriora ruunt.

XLII.

Si febris a bile ortum non habeat, aquofa copiofa et calida capiti affufa, fit febris folutio.

[314] Δηλοῖ σαφῶς ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ μὴ πάντας ἀπὸ χολῆς γίνεσθαι τοὺς πυρετούς. δηλοῖ δὲ καὶ ὅτι πλὴν τῶν ἐπὶ χολῆς γινομένων οἱ λοιποὶ πάντες ὕδατος πολλοῦ καταχεομένου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λύονται. κατὰ τοῦτον γοῦν τὸν λόγον κἀν τῷ πρώτῳ τῶν ἐπιδημιῶν ἐπὶ Μελίτωνος ἔγραψε, λουτροῖς ἐχρήσατο κατὰ τῆς κεφαλῆς. οἵ τε γὰρ ἐπ' ἐγκαύσει καὶ ψύξει γινόμενοι πυρετοὶ πρὸς τῶν τοιούτων ὀνίνανται λουτρῶν, οἵ τ' ἐπὶ κόποις οὐδὲν ἧττον, οἵ τε διὰ στέγνωσιν πόρων, εἴτε δι' ἔμφραξιν εἴτε διὰ μύσιν στεγνωθέντων. ἀναπνεῦσαι γὰρ ἐπ' αὐτῶν χρὴ καὶ διαφορηθῆναι τὴν πυρετώδη θερμασίαν. οὐ μὴν ὅταν γε φλεγμονή τις καὶ χωρὶς φλεγμονῆς χυμῶν σηπεδὼν ἀνάπτῃ τὴν πυρετώδη θερμασίαν, ὀνίνησι τὰ λουτρὰ πρὶν ἤτοι κενωθῆναι τοὺς λυποῦντας χυμοὺς ἢ πεφθῆναι. ἀλλά τά γε τοιαῦτα νοσήματα πλευρίτιδάς τε καὶ περιπνευμονίας ἡπατίτιδάς τε καὶ σπληνίτιδας ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ, σύμπτωμα τιθέμενοι τὸν πυρετὸν αὐτὸν, οὐκ αὐτὸ πάθος. ἐφ' ὧν δὲ

Hoc aphorifmo confpicue declarat omnes febres a bile ortum ducere, declarat quoque ceteras omnes febres, iis exceptis quae ex bile procreantur, aqua tepente copiofa fupra caput affufa folvi. Hac igitur ratione primo etiam epidemiorum de Melitone fcripfit: *lavationibus fupra caput ufus erat.* Febres enim ab aeftu et frigore concitatae talibus lavationibus curantur; nec minus quae ex laffitudinibus et quae ex meatuum exilium angustia five propter obftructionem five conniventiam et praeclufionem coarctatorum obortae funt. Transpirare fiquidem per ipfas oportet lavationes febrilemque calorem difcuti diffiparique. Non tamen quum quaedam inflammatio aut citra inflammationem humorum putredo igneum calorem accendit, balneae funt utiles, nifi vacuatis prius aut concoctis humoribus noxiis. Verum hujusmodi morbi pleuritides, peripneumonias, hepatitides et fplenitidas appellabant veteres, qui febrem ipfam pro fymptomate, non pro morbo ipfo conftituebant. In quibus vero fine partis

χωρὶς μορίου φλεγμονῆς οἱ κατὰ τὰς φλέβας χυμοὶ σηπόμενοι πυρετοὶ ἀνάπτουσιν, ἐπ᾽ ἐκείνων μόνων ἔλεγον ὑπὸ πυρετοῦ τον ἄνθρωπον ὀχλεῖσθαι καὶ πυρετὸν ἔχειν αὐτὸν, ἐπ᾽ ἐκείνων δὲ καὶ τὰς διαφορὰς τῶν πυρετῶν ἔγραψαν, ἠπίαλον καὶ λειπυρίαν, ἑλκώδη τε καὶ τυφώδη καὶ λοιμώδη καὶ καῦσον. ἡπατίτην δὲ τὸν πυρετὸν καὶ σπληνίτιν ἢ περιπνευμονίην ἢ πλευρίτην οὐδεὶς εἶπεν, ὥστε νῦν ὁ λόγος ἐστὶ τῷ Ἱπποκράτει περὶ τῶν αὐτῶν πυρετῶν μορίων ἄνευ φλεγμονῆς. κατὰ μέντοι τὰ πλεῖστα τῶν ἀντιγράφων οὐχ ὕδατος, ἀλλ᾽ ἱδρῶτος γέγραπται, τοιαύτην τινὰ ἔννοιαν ἐνδεικνυμένης τῆς γραφῆς· ἐὰν πυρετὸς μὴ ὑπὸ χολῆς ἔχῃ, πολὺς ἱδρὼς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταῤῥέων λύει τὸν πυρετὸν, οὐ δήπου τῆς κεφαλῆς μόνης ἐκχεῖσθαι τὸν ἱδρῶτα λέγοντος τοῦ Ἱπποκράτους, ἀλλ᾽ ἀπὸ πρώτου φαινομένου μορίου περὶ παντὸς τοῦ σώματος δηλοῦντος. ἐπὶ ταύτῃ τῇ γραφῇ συμβήσεται τοὺς διὰ χολὴν πυρέττοντας ὑπὸ τῶν τοιούτων ἱδρώτων μηδὲν ὀνίνασθαι. καὶ μὴν ἐναργῶς γε λύονται πολλάκις οἵ τ᾽ ἄλλοι πυρετοὶ καὶ καθ᾽ οὓς ἡ ξανθὴ χολὴ

inflammatione putrefcentes in venis humores febrem accendunt; in his folis hominem febre vexari ipfumque febrem habere dicebant. In his ipfis etiam febrium differentias fcripferunt, epialam, lipyriam, heloden, typhoden, peftilentiam et caufum appellantes. Hepaticam vero febrem aut lienofam aut peripneumonicam aut pleuriticam nemo protulit. Quare nunc Hippocrati habetur fermo de ipfis febribus quae citra partium inflammationem exiftunt. Porro in plurimis exemplaribus non aqua, fed fudor fcribitur, lectione aliquam ejusmodi fententiam indicante. Si febris non ex bile ortum habeat, copiofus fudor e capite defluens fudorem effundi dicente Hippocrate, fed ex ea parte quae prima oculis fubjicitur, idem de univerfo corpore fignificante. Hac igitur lectione qui ex bile febricitant eos ab hujusmodi fudoribus nihilo juvari accidet. At profecto faepe cum aliae multae febres tum in quibus plurima eft flava bilis, tertianae ac ardentes, fudoribus

πλείστη τριταῖοί τε καὶ καῦσοι. βελτίων οὖν ἡ προτέρα γραφὴ θεραπείαν ἀληθῆ διδάσκουσα τοῦ γένους τῶν εἰρημένων πυρετῶν, ὅσοι διὰ κόπους ἢ ἐγκαύσεις ἢ ψύξεις ἢ ὅλως στεγνώσεις τοῦ δέρματος γίγνονται. τὸ μὲν οὖν μὴ ἀπὸ χολῆς ῥῆμα καὶ τὴν ὠχρὰν δύναται καὶ τὴν μέλαιναν ἐνδείκνυσθαι χολήν. οὐ μὴν ἐπί γε ταύταις μόναις ἐδείκνυμεν, ἀλλὰ καὶ διὰ φλέγμα σηπόμενον γίνεσθαι πυρετὸν καὶ κατὰ τοῦτο μόνον ὁ ἀφορισμὸς οὐκ ἀληθεύειν δόξει, πλὴν εἰ τὴν σηπεδόνα τοῦ φλέγματος εἰς χολώδη χυμὸν ἀξιώσειέ τις μεταπίπτειν.

μγ'.

[315] Γυνὴ ἀμφιδέξιος οὐ γίγνεται.

Ἀμφιδέξιον Εὐριπίδης εἴρηκε σίδηρον τὸν ἑκατέρωθεν μὲν τέμνοντα, περιδέξιον δὲ τὸν Ἀστεροπαῖον Ὅμηρος τὸν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ὁμοίως χρώμενον, ὥσεὶ καὶ ἀμφοτεροδέξιον εἰρήκει. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀμφαριστε-

aperte folvuntur. Quare prior lectio praeferenda eft, quae veram earum febrium generatim curationem docet, quae laffitudinibus, folis ardoribus, frigoribus aut denique cutis conftipationibus oboriuntur. Is vero textus *non a bile*, tum pallidam tum atram bilem demonftrare poteft; non tamen propter has folas, fed etiam et pituitam putrefcentem excitari febrem oftendimus, atque hoc folo verus aphorifmus effe non videbitur, nifi quis putrefactione pituitam in biliofum humorem transire ac degenerare cenfuerit.

XLIII.

Mulier ambidextra non fit.

Euripides ancipitem et utrimque fcindentem gladium amphidexium appellavit, peridexium vero Afteropaeum Homerus, quod ambabus manibus fimiliter uteretur, quafi amphoterodexium dixiffet. Eodem modo Ariftophanes in

ρὸν Ἀριστοφάνης εἶπεν ἐν Ταγηνίταις ἄνθρωπον ἀμφοτέρωθεν ἀριστερόν. Ἱππῶναξ ἀμφιδέξιον ἔφη κατὰ τόνδε τὸν ἴαμβον.

Ἀμφιδέξιος γάρ εἰ μὴ καὶ οὐχ ἁμαρτάνω.

ἄνδρες μὲν οὖν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ὡς δεξιαῖς χρώμενοι πολλάκις ὤφθησαν, γυνὴ δὲ οὐδεμία μέχρι δεῦρο, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως. εἴπερ γὰρ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ διὰ ῥώμην τῆς κατὰ τὰ νεῦρα καὶ τοὺς μῦς δυνάμεως ἄνδρες τινὲς χρῶνται, δεόντως οὐδεμία γυνὴ χρήσεται, ᾗ γε ἀγαπητόν ἐστι τῇ δεξιᾷ μόνῃ χρῆσθαι μετρίως. τὰς γοῦν Ἀμαζονίδας αὐτός φησιν ἐπικαίειν τὸν δεξιὸν τιτθὸν, ἵνα εἰς τὴν πλησίον χεῖρα πλείονος τροφῆς ἀφικνουμένης εὐρωστία τις αὐτῇ προσγίνηται, ὡς τῇ φύσει γε καὶ ταύτης ὑπαρχούσης ἀσθενοῦς. ἔνιοι μέντοι φασὶν ἀμφιδέξιον εἰρῆσθαι τὴν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς μήτρας γενομένην. καὶ τούτων ἔτ' ἀλογώτερον ἕτεροι περὶ τῶν ἑρμαφροδίτων ὀνομαζομένων τὸν λόγον εἶναί φασι τῷ Ἱπποκράτει

Tagenitis hominem ampharifterum nuncupavit utrimque finiftrum. Et Hipponax amphidexium dixit hoc jambo:

Ego ambidexter fum nec aberro namque.

Viri itaque qui ambabus manibus ut dextris utuntur faepe vifi funt, mulier vero ob naturae imbecillitatem hucusque nulla. Si namque propter nervorum et mufculorum robur perrari quidem viri ambabus manibus utantur, par certe fuerit mulierem non uti, cui fatis eft, fi fola dextra mediocriter utatur. Amazonidas fiquidem ipfe dixit mammam fibi dextram adurere, ut copiofiore alimento ad propinquam mamam perveniente, major ipfi firmitas accedat tanquam naturae infirmae ac debili. Nonnulli tamen amphidexiam mulierem dictam effe contendunt quae dextra uteri parte procreata fit. Atque his rurfum abfurdius alii qui de hermaphroditis appellatis Hippocrati hunc

τῷ μὲν ἄῤῥενι προσγίνεσθαι φάσκοντι γυναικεῖον αἰδοῖον, τῇ θηλείᾳ δὲ μὴ προσγίνεσθαι τὸ ἀνδρεῖον.

μδ΄.

Ὁκόσοισιν ἔμπυοι καίονται ἢ τέμνονται ἢν μὲν τὸ πῦον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται, ἢν δὲ ὕφαιμόν τε καὶ βορβορῶδες καὶ δυσῶδες, ἀπόλλυνται.

[316] Ἐμπυήματα μὲν εἴωθεν ὀνομάζειν οὐ τὰ κατὰ θώρακα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ καθ' ὁτιοῦν μόριον ἄλλο τοῦ σώματος εἰς πῦον ἀλλοιωθέντα φύματα. μόνους δὲ ἐμπύους προσαγορεύει τούπίπαν ἐξαιρέτους, οἷς μεταξὺ θώρακός τε καὶ πνεύμονος ἤθροισται τὸ πῦον, οὓς ὅτι συνήθως ἔκαιον οἱ παλαιοὶ μαθεῖν ἔστι καὶ ἐξ ὧν εἴρηκε Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐπὶ Κινησίου κατὰ τήνδε τὴν ῥῆσιν· μετὰ ταῦτα δὲ Εὐαγόρου ὁ παῖς ἐκ πλευρίτιδος Κινησίας σκελετὸς, ἄπυος, καλάμινα σκέλη φορῶν, φθόης προφήτης, ἐσχάρας κεκαυμένος πλείστας ὑπ' Εὐρυφῶντος ἐν τῷ σώ-

aphorifmum effe proferunt, in quo doceat mari quidem pudendum adnafci muliebre, mulieri vero virile nequaquam.

XLIV.

Qui fuppurati uruntur aut fecantur, fi pus purum et album effluat, evadunt, fi fubcruentum et coenofum et graveolens, pereunt.

Empyemata confuevit nominare non quae in thorace dumtaxat, fed etiam quavis in alia parte in pus mutata funt tubercula. Prae ceteris vero empyos aut fuppuratos vocitat plerumque folos, quibus inter pectus et pulmonem pus collectum eft, quos urere confueviffe veteres, ex iis licet difcere quae Plato comicus in Cinefia his verbis dixit. Poftea vero Euagorae filius Cinefias e pleuritide fceletus et aridus pure vacans, arundinacea gerens crura, tabis praenuncius, plurimis efcharis corpus inuftus ab Euriphonte in concionem prodiit. Quod autem pus

μαι. ὅτι δὲ τὸ μὲν πῦον τὸ λευκὸν ἀγαθόν ἐστι, τὸ δὲ βορβορῶδες καὶ δυσῶδες μοχθηρὸν οὐδεὶς ἀγνοεῖ.

μδ.

Ὁκόσοι τὸ ἧπαρ διάπυον καίονται, ἢν μὲν τὸ πῦον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται· ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πῦον τουτέοισίν ἐστιν· ἢν δὲ οἷον ἀμόργη ῥυῇ, ἀπόλλυνται.

Ὁ αὐτὸς εἶπε τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οἱ μὲν ἀπόλλυνται τῶν οὕτως ἐχόντων, οἱ δὲ περιγίνονται· καὶ γὰρ οἷς ἐν χιτῶνι τὸ πῦόν ἐστι μηδὲν πεπονθυίας τῆς οὐσίας τοῦ σπλάγχνου σώζονται πάντες, οἷς δ' ἄχρι τῆς τοῦ ἥπατος σαρκὸς ἡ φθορὰ διήκει, δεόντως ἀποθνήσκουσιν. ὅτι δὲ ἀμόργην ὀνομάζουσιν οἱ Ἕλληνες τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἐλαίου καὶ ὅτι τοιαύτης εἰκὸς γίνεσθαι τὴν ἄπεπτον σηπεδόνα τοῦ ἥπατος εὔδηλον παντί.

album bonum fit, feculentum vero et foetidum malum nemo ignorat.

XLV.

Qui fuppurato jecore aduruntur, fi pus purum albumque fluat, fofpites evadunt, in tunica namque his pus ineft, fi vero qualis amurca fluat, pereunt.

Ipfe caufam pronunciavit ob quam qui ita affecti funt, eorum quidam intereunt, quidam evadunt. Etenim quibus eft in tunica pus, illaefa vifceris fubftantia fervantur omnes; quibus vero in carnem usque jecoris corruptio penetrat, ii ratione moriuntur. Quod autem amorgen amurcam olei faecem Graeci nominent, quodque ipfi fimilem par fit effe jecoris crudam putredinem omnibus manifeftum fit.

μστ΄.

(323) Ὀφθαλμῶν ὀδύνας ἄκρητον ποτίσας καὶ λούσας πολλῷ θερμῷ φλεβοτόμει.

[317] Τῶν παραγεγραμμένων εἶναί μοι δοκεῖ καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς, οὐχ ὁμολογῶν ἑνὶ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων τὸ ὀδύνην ὀφθαλμῶν ἀκρατοποσίαν ἢ λουτρὸν ἢ πυρίην ἢ φλεβοτομίην ἢ φαρμακείην λύειν. τοῦτον μὲν τὸν ἀφορισμὸν ἐξήγημαι κατὰ τὸ ἕκτον ὑπόμνημα, δεικνὺς τὰς διαθέσεις, ἐφ' ὧν ἕκαστον χρὴ τῶν βοηθημάτων ἄγειν εἰς χρῆσιν. ὁ δὲ νῦν προκείμενος ἀφορισμὸς ἐπὶ μιᾶς διαθέσεως ἀξιοῖ χρῆσθαι τοῖς τρισὶ βοηθήμασιν. εἰ μὲν οὖν ἔχει τις ἡμᾶς διδάξαι τὴν διάθεσιν, ἐφ' ἧς χρεία τῶν τριῶν ἐστι βοηθημάτων, εἰσόμεθα χάριν αὐτῷ· μέχρι δ' ἂν ἐξηγῶνται μὲν τὸν ἀφορισμὸν ὡς γνήσιον, μὴ διδάσκωσι δ' ἡμᾶς τὴν διάθεσιν, οὐ πεισόμεθα ταῖς ἐξηγήσεσιν αὐτῶν. ἃ γοῦν λέγουσιν οἱ ὅλως ἐγχειρήσαντες εἰπεῖν τι, κἂν μετρίως πιθανὰ, ἐστι τοιαῦτα. ἐφ' ὧν αἷμα παχὺ τὸ πλεονάζον ἐστὶ

XLVI.

In oculorum doloribus epoto mero et copiofa calida toto corpore venam fecato.

Hic aphorifmus mihi quoque videtur ex adfcriptitiis effe, quum uni ex fupra commemoratis minime congruat docenti: *oculorum dolores meri potionem aut balneum aut fomentum aut venae fectionem aut purgationem folvere.* Atque hunc fane aphorifmum fexto commentario explanavimus, oftenfis iis affectibus, in quibus fingula remedia ad ufum ducenda fint. Propofitus vero aphorifmus in uno affectu tribus praefidiis utendum effe jubet. Quamdiu vero hunc aphorifmum tanquam legitimum explicuerint, neque nos quisnam is fit affectus docuerint, eorum explanationibus nequaquam fidem adhibebimus. At quae dicunt ii qui omnibus modis aliquid etfi parum probabile dicere contendunt, funt hujusmodi. In quibus craffus fan-

καὶ διὰ τοῦτο κενώσεως χρῇζον, ἄμεινον νομίζουσι χέοντες πρότερον αὐτὸ μετὰ ταῦτα χρῆσθαι τῇ φλεβοτομίᾳ, χεθήσεσθαι δὲ πιόντων τὸν ἄκρατον τῶν καμνόντων καὶ λουσαμένων. ἀλλ' οἱ ταῦτα λέγοντες ὅτι μηδέποτε διὰ πείρας ἦλθον ὧν λέγουσιν, ἀκριβῶς ἴσασιν οἱ τῶν ἔργων τῆς τέχνης τρίβωνες. οὔτε γὰρ οἶνον οὔτε λουτρὸν ἀνέχεται ἡ πληθωρικὴ διάθεσις ἄνευ μεγίστης βλάβης, ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὰ βοηθήματα ταχέως αἵματος ἐσφηνωμένου κατά τι μόριον ἄνευ τοῦ καθ' ὅλον τὸ σῶμα πλήθους. οὕτω γοῦν καὶ ὁ Ἀσκληπιάδης οἴνῳ χρῆται μετὰ τὴν τοῦ παντὸς σώματος κένωσιν, ὑπὲρ τοῦ τὰς ἐνστάσεις ἰᾶσθαι. πλήθους δ' ὄντος ἐν ὅλῳ τῷ σώματι διαῤῥαγῆναι φθάνουσιν οἱ χιτῶνες ὀφθαλμῶν ἐν αὐτῷ τῷ πίνειν τε καὶ λούεσθαι. ὥστε εἰ μὲν ἄνευ πλήθους ἡ ὀδύνη γίγνοιτο, δι' ἔμφραξίν τε καὶ σφήνωσιν αἵματος παχέος, ὀρθῶς μὲν λούσουσί τε καὶ οἶνον δώσουσιν, οὐκ ὀρθῶς δὲ φλεβοτομήσουσιν· εἰ δὲ πλῆθος εἴη, καλῶς μὲν φλεβοτομήσουσιν, οὐκ ὀρθῶς δὲ λούσουσι καὶ οἶνον δώσουσιν.

---

guis redundat atque idcirco vacuatione eget, in his melius esse putant sanguinem prius fundere, deinde uti phlebotomia; fusilem autem fore et renuatum iri, si meracum aegri bibant et se balneis laverint. Verum in artis operibus exercitati plane norunt talia proloquutos proloquiorum suorum periculum nunquam fecisse. Neque enim vinum neque balneum citra maximum detrimentum plethorica fert affectio. Sed haec sunt crassi sanguinis parti cuidam impacti citra universi corporis plenitudinem praesidia. Sic enim Asclepiades vino utitur post totius corporis vacuationem ενστασεων curandarum gratia. Quod si totius sit corporis plenitudo, prius inter bibendum et lavandum dirumpentur tunicae quam earum expediatur obstructio. Quare si citra plenitudinem dolor oboriatur propter obstructionem et cuneationem crassi sanguinis, recte quidem laverint illi et vinum dederint, non etiam venam secuerint. Si vero plenitudo fuerit, tum recte venam secabunt, male vero lavationibus et vino utentur.

μζ'.

Ὑδρωπιῶντα ἢν βὴξ ἔχῃ, ἀνέλπιστός ἐστι.

Τοῦτο πρόσθεν εἴρηται· τοῖς ὑδρωπικοῖς βὴξ ἐπιγενομένη κακόν.

μη'.

[318] Στραγγουρίην καὶ δυσουρίην θώρηξις καὶ φλεβοτομίη λύει, τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

Ὅτι μὲν ἡ στραγγουρία τὴν κατὰ στράγγα τῶν οὔρων ἀπόκρισιν δηλοῖ τοὔνομα αὐτὸ διδάσκει. δυσουρία δὲ δύναται μὲν καὶ ἡ μετ' ὀδύνης οὔρησις εἰρῆσθαι, δύναται δὲ καὶ ἡ μετὰ δυσχερείας τινὸς, ὡς μόγις ἐνεργεῖν τὴν κύστιν. τὴν μὲν οὖν στραγγουρίαν αὐτῶν τε τῶν οὔρων ἐργάζεται ἡ δριμύτης, ἀῤῥωστία τε τῆς καθεκτικῆς ἐν τῇ κύστει δυνάμεως, ἥτις γίνεται διὰ δυσκρασίαν καὶ μάλιστα τὴν ψυχράν. τὴν δὲ δυσουρίαν, εἰ μὲν μετὰ ὀδύνης εἴη, φλεγμονὴ

XLVII.

Hydrope laborantem ſi tuſſis detineat, deſperatus eſt.

Haec ſententia ſupra jam pronunciata eſt. Hydropicis tuſſis ſuccedens malum.

XLVIII.

Stranguriam et dyſuriam thorexis et venae ſectio ſolvit. Interiores autem venae ſecandae ſunt.

Quod ſtranguria urinae guttatim ſtillantis excretionem ſignificet, nomen ipſum docet. Dyſuria vero dici poteſt tum quae cum dolore fit mixtio, tum quae cum quadam difficultate, adeo ut vix functionem ſuam obeat veſica. Porro ſtranguriam tum urinae ipſius efficit acrimonia tum retentricis facultatis veſicae imbecillitas quae ob intemperiem fit potiſſimumque frigidam. Dyſuriam quidem ſi cum dolore fuerit inflammatio et abſceſſus et ulceratio et in-

καὶ ἀπόστημα καὶ ἕλκωσις. ἀνώμαλός τε δυσκρασία καὶ πνεῦμα φυσῶδες· εἰ δὲ δυσχερής τις κίνησις εἴη, ἢ ἀῤῥωστία δυνάμεως ἢ παρὰ φύσιν ὄγκος. ἐκ τούτων ἁπασῶν τῶν διαθέσεων τὴν μὲν ψύξιν ἡ θώρηξις λύει, τουτέστιν ἤτοι ἁπλῶς οἴνου πόσις ἢ ἀκρατεστέρου· καὶ μέντοι τὴν τοιαύτην φλεγμονὴν, ἥτις δι' ἔμφραξιν παχέος αἵματος ἄνευ πλήθους ἐγένετο, τὴν δὲ σὺν πλήθει φλεγμονὴν, ἤδη δὲ καὶ τὴν ἄλλην, ὅση χωρὶς μὲν ἐνδείας ἐστὶ, μετ' εὐρωστίας δὲ δυνάμεως, ἰᾶται φλεβοτομία. περὶ δὲ τοῦ τέμνειν τὰς εἴσω φλέβας εἴρηταί μοι κατὰ τὸ πρὸ τούτου βιβλίον, ἐν ᾧ τόνδε τὸν ἀφορισμὸν ἐξηγούμην, δυσουρίην φλεβοτομίη λύει, τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

μθ'.

Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα καὶ ἐρύθημα ἐν τῷ στήθει ἐπιγιγνόμενον ἀγαθόν. ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νόσημα.

aequalis intemperies et flatulentus spiritus faciunt; si vero difficilis quaedam vesicae motio exstiterit tum vel facultatis imbecillitas vel tumor contra naturam causa est. Inter hos omnes vesicae affectus frigidum morbum solvit thorexis, hoc est vini simpliciter potio vel meracioris eamque praeterea inflammationem quae propter obstructionem sanguinis crassioris citra plenitudinem facta sit; quae vero cum plenitudine orta est inflammatio, imo etiam quae sine defectu sit et cum virium robore, utramque sanat venae sectio. Ceterum de venis interioribus secandis superiore libro a me dictum est, in quo mihi explicatus est aphorismus ille, dysuriam phlebotomia solvit. Vena autem interior incidenda est.

XLIX.

Ab angina detento si tumor et rubor in pectore oboriantur, bonum; foras namque vertitur morbus.

Οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἔμπροσθεν εἴρηται κατὰ τήνδε τὴν λέξιν· ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γίνεσθαι ἐν τῷ βρόγχῳ ἀγαθόν. ἐξήγημαι δ' αὐτὸν ἐν [319] τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων. ἐνταῦθ' οὖν ἔοικε παραγεγράφθαι, προσθεῖναί τινος βουληθέντος τὸ· ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ πάθος.

να'.

Ὁκόσοισι σφακελισθῇ ὁ ἐγκέφαλος, ἐν τρισὶν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται· ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

Τὸ σφακελίζειν μὲν, ὡς πολλάκις εἴρηκεν ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν καὶ ἄρθρων, ἐπὶ τοῦ διαφθείρεσθαι τοὔνομα φέρων, ἐνταυθοῖ οὐκ ἐγχωρεῖ φθορὰν ἀκοῦσαι τοῦ ἐγκεφάλου προκειμένου τοῦ, ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται. εἰ γὰρ δὴ φθορὰ τῆς οὐσίας ἐστὶν ὅλης ἑκάστου τῶν σφακελιζόντων μορίων ὁ σφάκελος, οὐκ ἐνδέχεται θεραπευθῆναι τὸν οὕτω κάμνοντα. μή ποτε οὖν ἐνίοτε οὕτω καταχρώμε-

Hic aphorismus antea his verbis scriptus est: *angina correpto cervicis tumorem oboriri bonum;* quem quidem explicavi quarto horum commentariorum. Hic igitur adscriptus esse videtur, volente quopiam illud adjungere, *foras enim morbus vertitur.*

L.

Quibus cerebrum sideratum est, ii intra tres dies intereunt; si vero hos effugerint, sani evadunt.

Siderati quidem, ut plerumque libro de fracturis et articulis pronunciavit, pro corrumpi usurpat vocabulum. Hic vero cerebri corruptionem intelligere non possumus hoc textu addito: *si vero hos effugerint, sani evadunt.* Si namque sphacelus totius substantiae sit corruptio partis cujusque sideratae, qui ita laborat curationem non admittit. Num igitur interdum hujus verbi abusu, quum qui

νοι φάρωσι τοὔνομα καὶ κατὰ τῶν ἀρχομένων μὲν ἐμπίπτειν τῇ διαθέσει, μηδέπω δ' ἀκριβῶς ἐχόντων αὐτὴν συμπεπληρωμένην. τοιαῦτά γάρ τινα κἀπὶ τῶν σαρκωδῶν μορίων ἐν ταῖς γαγγραίναις συμβαίνει, τοῦ μὲν πάθους αὐτοῦ διὰ μέγεθος τῆς φλεγμονῆς ἀναισθησίαν τε καὶ μελασμὸν ἢ πάντως γε νεκρώδη τινὰ χροιὰν ἐπιφέροντος τῷ πάσχοντι μορίῳ. γαγγραινοῦσθαι δὲ λέγομεν καὶ τὸν ἀρχόμενον ἐμπίπτειν τῇ διαθέσει. ὥσπερ οὖν γάγγραιναν ἤδη μὲν συμπεπληρωμένην, ὡς νενεκρῶσθαι τὸ μόριον ἀδύνατον ἰᾶσθαι, γεννωμένην δ' ἔτι δυνατὸν, οὕτω καὶ σφάκελον. καίτοι γε καὶ τὴν ἐν τοῖς σαρκώδεσι μορίοις νέκρωσιν ἐπὶ μεγέθει φλεγμονῆς, ἣν ἰδίως ὀνομάζουσι γάγγραιναν οἱ ἰατροὶ καὶ ταύτην οἱ Ἕλληνες ἐκάλουν σφάκελον. οὕτω γοῦν μοι δοκεῖ καὶ ὁ Ἡρόδοτος τὸν μηρὸν εἰρηκέναι τοῦ Καμβύσου σφακελίζεσθαι καὶ τὸν ἐγκέφαλον δὲ σφακελίζειν οὕτως ἄν τις εἴποι μόνως· καὶ μέντοι καὶ διὰ τί ταχὺς ὁ θάνατος ἐπ' αὐτοῦ, πρόδηλον ὡς τοῦ τε πάθους ὄντος χαλεπωτάτου καὶ μορίου κυριωτάτου. μὴ φθάσαντος δὲ ἀποθανεῖν ἐν τρισὶ

hanc in affectionem incidere incipiunt, eos nondum plane ipfam completam habere fignificant. Ejusmodi enim nonnulla carnofis etiam partibus per gangraenas accidunt, quum affectus ob inflammationis magnitudinem parti laboranti et anaefthefiam (fenfus vacuitatem), et nigritiem aut omnino cadaverofum quendam calorem conciliat. Eum autem etiam gangraena laborare dicimus, qui hunc in affectum incidere incipit. Quemadmodum igitur jam completam eoque progreffam gangraenam ut pars emoriatur, fanare non licet, dum vero adhuc generatur licet: fic etiam fphacelum. Quamquam carnofarum etiam partium necrofin quae inflammationis fequitur magnitudinem et quam medici gangraenam proprie nominant, etiam fphacelum Graeci appellabant. Ita fane Herodotus Cambyfis femur fiderari dixiffe mihi videtur; cerebrum quoque fiderari folum ita quispiam diceret. Atque etiam quamobrem cita mors fiderato cerebro obriatur, manifeftum eft, tum quia graviffimus tum quia pars maxime princeps. Quod

ταῖς πρώταις ἡμέραις τοῦ κάμνοντος, ἀλλ' εἰς τὴν τετάρτην ἀφικομένου, παρακμάζειν τε χρὴ τὸ πάθος ἐλπίζειν, ἐῤῥῶσθαί τε τὴν δύναμιν, ὡς κρατῆσαι τελέως αὐτοῦ.

να'.

[320] Πταρμὸς γίνεται ἐκ τῆς κεφαλῆς διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ· ὑπερχεῖται γὰρ ὁ ἀὴρ ὁ ἐνεὼν ἔξω. ψοφεῖ δὲ ὅτι διὰ στενοῦ αὐτῷ ὁ διέξοδός ἐστιν.

---

(324) Αἱ τοιαῦται λέξεις δύο σημαίνουσιν, ἓν μὲν καθόλου λεγόμενον ἐπὶ παντὸς τοῦ προκειμένου πράγματος, ὥσπερ ἐνταῦθα τῶν πταρμῶν, ἕτερον δ' ἐπὶ μέρους, ὡς ἐνταῦθα περὶ τῶν ἐξ ἐγκεφάλου γινομένων πταρμῶν. ὁ μὲν οὖν πρῶτος λόγος ἔσται τοιοῦτος· πᾶς πταρμὸς ἐξ ἐγκεφάλου γίνεται, διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ, ὥσπερ ἐστὶν ἀληθέ-

ſi tribus primis diebus aeger prius non interierit, ſed ad quartum diem perveniat, morbum declinare et vires ita roborari ſperandum eſt, ut morbum omnino evicerint.

LI.

Sternutatio cietur ex capite, calefacto cerebro aut perhumectato quod in capite eſt vacuo. Aër enim intus contentus foras erumpit. Strepit autem quod ipſi per anguſtum ſit exitus.

Tales ſententiae duo ſignificant; unum quod univerſaliter de omni re propoſita dicitur, veluti hoc textu de ſternutationibus; alterum quod particulariter, ut hic de ſternutationibus ex capite factis. Prima itaque ſententia talis erit, omnis ſternutatio cietur ex capite percalefacto cerebro aut perhumectato quod in capite eſt vacuo. Secunda vero ſternutamentum ex capite ſumens impetum oboritur, cerebro excalefacto aut perhumectata cerebri

στερος· οὐ γὰρ πᾶς πταρμὸς γίνεται διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ. πτεροῖς γοῦν τινες ἐρεθίζοντες τὰς ῥῖνας πτάρνυνται καὶ μετὰ βηχὸς δέ τι πνεῦμα κάτωθεν ἀφικνούμενον εἰς τοὺς τῆς ῥινὸς πόρους αἴτιον γίνεται πταρμοῦ. καὶ τὸ νομίζειν δὲ τὸν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐκκρινόμενον ἀέρα μόνον εἶναι τὸν ψοφοῦντα, προφανῶς ψεῦδός ἐστιν. ἐναργῶς γὰρ φαίνεται κάτωθεν ἐκ τοῦ πνεύμονος ὁ ἀὴρ ἀναφερόμενος, ἀθρόως συστελλομένου τοῦ θώρακος. ἀλλὰ καὶ τὸ προηγεῖσθαι τοῦ πταρμοῦ τὴν εἰσπνοὴν ἀθροιζούσης τῆς φύσεως ἀέρα δαψιλῆ, πρὸς τὴν τοῦ πταρμοῦ γένεσιν ὁμολογεῖ τοῖς εἰρημένοις. μόνος οὖν ὁ τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως ἔχων, ὄρεξιν τῆς φύσεως ἀποκρῖναι φυσῶδες ἐκ τῆς κεφαλῆς πνεῦμα, τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον, ὃν ἐπιχειρεῖ διδάσκειν ὁ ἀφορισμός; οὐδὲ τοῦτον ἴσως πάντα, τὸ γὰρ διυγραινομένου περιττὸν εἰς πταρμοῦ γένεσιν. εἰ γὰρ καὶ πλεονάζει τι κατὰ τὴν κεφαλὴν ὑγρὸν, οὐκ ἐργάζεται πταρμὸν ἄνευ τοῦ πνευματωθῆναι· καὶ τοῦτο φαίνεται προφανῶς ἐπὶ πολλῶν

vacuitate; quae sententia verior existit. Non enim omnis sternutatio fit ex calefacto cerebro aut perhumectato capitis vacuo. Quidam enim nares pennis proritantes sternutant, atque cum tussi quidam spiritus inferne elatus ad naris meatus sternutationis causa fit. Praeterea augurari solum qui ex capite excernitur aër eum esse qui sonitum edat, est manifesto falsum. Evidenter enim apparet, qui ex pulmone inferne sursum effertur aër sese universim et repente contrahente thorace. Sed et praecedente inspiratione fieri sternutationem natura copiam aëris ad sternutamenti generationem colligente praedictis congruit. Sola itaque sternutatio quae suae generationis principium habet, appetitionem naturae flatulentum ex capite spiritum excernendi hoc modo fit, quem docere vult hoc aphorismo Hippocrates, neque fortassis hunc omnem. Nam quod ait *perhumectato*, ad sternutamenti generationem supervacaneum est. Etenim si quis in capite redundet humor, non tamen is sternutamentum efficit, nisi flatu-

ἐκκρινόντων μὲν ὑγρότητα διὰ μυκτήρων παμπόλλην, οὐ πταρνυμένων ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ πολύ. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ μόνοι πτάρνυνται τῶν οὕτω διακειμένων, οἷς δακνῶδές ἐστι τὸ καταῤῥέον ὑγρὸν, ὡς εἰ καὶ τοῖς μυκτῆρσιν αὐτοῖς ἐνθείης τι δακνῶδες. ὥσπερ γὰρ ἡ βὴξ φυσικόν τι σύμπτωμά ἐστιν, ἕνεκα τοῦ καθαίρεσθαι τὰς ἐν τῷ πνεύμονι τραχείας ἀρτηρίας, οὕτω καὶ ὁ πταρμὸς ἐναργῶς φαίνεται καθαίρων τοὺς κατὰ τὴν ῥῖνα πόρους. διττῆς δ' οὔσης αὐτοῖς τῆς συντρήσεως, εὐρείας μὲν εἰς τὸ στόμα, διὰ λεπτοτέρων δὲ πόρων εἰς τὸν ἐγκέφαλον. ἡ μὲν εἰς [321] τὸ στόμα σύντρησις ὑπὸ τοῦ κάτωθεν ἀναφερομένου πνεύματος, οἱ δ' εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἀνήκοντες πόροι πρὸς τοῦ κατιόντος ἐξ ἐκείνου καθαίρονται. καί σοι παραφυλάττοντι φανοῦνται κουφίζοντες τὰ βάρη τῆς κεφαλῆς οἱ ἐξ ἐγκεφάλου τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως ἔχοντες πταρμοί. γίγνεται γὰρ ἀραιουμένων καθαιρομένων τε τῶν κατὰ τὴν κεφαλὴν ὑγρῶν ἐκκρινομένων τε τῇ τῆς φύσεως ὁρμῇ. τὸ δ' ἀραιοῦσθαι γίνεται αὐτοῖς θερμαινομένοις. θερμαίνονται δὲ ὑπὸ τῆς

lentus reddatur. Atque hoc aperte proditur in multis, qui licet copiosum per nares humorem excernant, non tamen necessario plerumque sternuunt. Illi namque soli ex iis ita affectis sternutant, quibus mordax est qui a capite semper defluit, ac si quid mordax naribus imponas. Quemadmodum enim tussis quoddam naturale symptoma est, ad expurgandas pulmonis asperas arterias, sic etiam sternutamentum narium meatus manifesto expurgare videtur. Quum autem gemina sit perforatio, lata quidem ad os, per exiles vero meatus ad cerebrum, quod ad os pervenit foramen a spiritu inferne sursum expeditur; qui vero in cerebrum ferunt meatus, ab eo quod inde defertur spiritu expurgantur. Atque tibi accurate observanti sternutamenta ex cerebro motus initium habentia capitis gravitatem levare videbuntur. Fiunt enim tum rarefactis qui sunt in capite humoribus tum naturae impetu excretio. Raresiunt autem ipsi concalefacti. Calefiunt autem

ἐμφύτου θερμασίας ἀναζωπυρουμένης, ἧς διὰ τὴν ἀῤῥωστίαν πρότερον ἤθροιστο τὰ περιττὰ τῶν ὑγρῶν. ὅταν οὖν εἴπῃ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ, μάλιστα μὲν ἀκουστέον τοῦ κατὰ τὰς κοιλίας τοῦ ἐγκεφάλου, ἤδη δὲ καὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὸν ἔξωθεν. εὔπορον γάρ ἐστι κἀκεῖνο διὰ τοῦ ἐγκεφάλου, πρότερον μὲν εἰς τὰς κοιλίας αὐτὰς, ἐντεῦθεν δ' ὑπελθεῖν εἰς τὴν ῥῖνα. τὸ δὲ τῷ ἀθρόῳ τῆς ἐκπτώσεως αὐτοῦ γίνεσθαι τὸν ψόφον, αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης εἶπεν. ἔστι δὲ τοῦτο κοινὸν ὁποτέρωθεν ἂν ἔχηται, εἴτ' οὖν ἐκ τοῦ πνεύμονος ἀναφερόμενος εἴτ' ἐκ τῆς κεφαλῆς καταφερόμενος.

με'.

Ὁκόσοισι ἧπαρ περιοδυνᾶται, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὴν ὀδύνην.

Τὸ ἐπιγινόμενον ὄνομα δηλωτικόν ἐστι τοῦ πρόσθεν, ὅτι περιωδυνῶντο, μὴ πυρέττειν αὐτούς. εἴπερ οὖν τὸ ἧπαρ

nativo calore sese exsuscitante, cujus propter imbecillitatem prius coacervata fuerat supervacanea humiditas. Quum itaque ait perhumectato quod in capite est vacuo, praecipue quidem intelligenda venit ventriculorum cerebri vacua cavitas, imo etiam vacuum quod cerebrum ambit exterius. Transit enim illud per cerebrum primum quidem in partes ventris, deinde ad nares adscendit. Quia vero confertim erumpit spiritus, sonum elidi ipse pronunciat Hippocrates. Is autem strepitus communis est, undecumque venerit, sive ex pulmone efferatur sive ex capite deferatur.

LII.

Quibus jecur vehementer dolet, iis succedens febris dolorem solvit.

Vocabulum succedens indicat antea quum vehementer cruciabantur, eos non febricitasse. Si itaque jecur vehe-

ὀδυνᾶται σφοδρῶς ἢ διὰ φλεγμονὴν ἰσχυρὰν ἢ διὰ πνεῦμα φυσῶδες, οὐκ ἦν αὐτοῖς φλεγμονὴ, πάντως γὰρ ἂν ἐπύρεττεν. εὔλογον οὖν ὑπὸ φυσώδους πνεύματος ὀδυνᾶσθαι τὸ σπλάγχνον αὐτοῖς. ὀδυνᾶται μὲν καὶ δι' ἔμφραξιν, ἀλλὰ μετρίως καὶ μετὰ βάρους μᾶλλον ἢ σφοδρᾶς ὀδύνης. ἡ δὲ σφοδρὰ ὀδύνη διὰ πνεῦμα φυσῶδες ἢ φλεγμονὴν ἤτοι μεγίστην ἢ διαπυΐσκουσαν γίνεται.

νγ'.

Ὁκόσοισι συμφέρει αἷμα ἀφαιρεῖσθαι ἀπὸ τῶν φλεβῶν, τούτοις χρὴ ἦρι φλεβοτομεῖσθαι.

[322] *Οὗτος ὁ ἀφορισμὸς μόριόν ἐστι τοῦ διὰ τοῦ ἔμπροσθεν εἰρημένου κατὰ τόνδε τὸν τρόπον· ὁκόσοις φαρμακείη ἢ φλεβοτομίη συμφέρει, τοῦ ἦρος φλεβοτομεῖν ἢ φαρμακεύειν.* ἔν τισι δὲ τῶν ἀντιγράφων ὅλως οὐ γέγραπται. καὶ τινὲς μὲν τῶν ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον ἴσασι δίς τε

menter doleat, id fit vel propter fortem inflammationem vel ob inflammatum fpiritum, fed ipfis non aderat inflammatio, alioqui omnino febricitaffent. Par eft igitur a flatulento fpiritu vifcus ipfis dolorem contraxiffe. Dolet fane jecur etiam propter obftructionem, fed moderate et cum quodam ponderis potius quam vehementis doloris fenfu. At vehemens dolor propter flatulentum fpiritum aut inflammationem maximam aut fuppurantem concitantur.

LIII.

Quibus e venis fanguinem detrahere confert, iis vere vena fecanda eft.

Hic aphorifmus pars eft ejus qui fupra hoc modo enunciatus eft: *quibus purgatio aut venae fectio confert, iis vere vena fecanda aut purgatio imperanda eft.* Unde quibusdam in exemplaribus non omnino fcriptus eft. Id fciunt libri interpretes nonnulli et bis fcripferunt, non-

γράφουσιν αὐτὸν, ἔνιοι δ' οὐδ' ὅλως μέμνηνται. θαυμάσαι δ' ἐστὶ τῶν μὴ μόνον γραφόντων δὶς τοὺς αὐτοὺς ἀφορισμοὺς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐξηγήσεις προστιθέντων ἐν τοῖς αὐτοῖς ὑπομνήμασιν, ἄνευ τοῦ ἐπισημαίνεσθαι, ἤδη τῶν ἔμπροσθεν γεγραμμένων ὑπάρχειν αὐτοὺς, ἐνίους μὲν ὅλους, ἐνίους δ' ἐκ μέρους, ὥσπερ καὶ τόνδε. τί ποτ' οὖν ἔδοξεν ἢ τοῖς προστιθεῖσι τοὺς τοιούτους ἀφορισμοὺς ἐπὶ τῆς τοῦ βιβλίου τελευτῆς ἢ αὐτῷ τῷ Ἱπποκράτει, δὶς ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μνημονεύειν καί τισι τῶν ἐξηγησαμένων δὶς ἐξηγεῖσθαι, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐκ ἔχω συμβαλεῖν. οὔτε γὰρ αὐτὸν τὸν συγγραφέα πιθανόν ἐστιν ἐπιλήσμονα τῶν τηλικούτων ὑπάρχειν, καὶ μάλισθ' ὅταν ᾖ τοιοῦτος, οἷον ἴσμεν ἐν ἅπασιν ὄντα τὸν Ἱπποκράτην, οὔτε τῶν προστιθέντων ἢ λήθην τοσαύτην ἤ τινα ἄλλην πανουργίαν ἐστὶν ἐπινοῆσαι, δι' ἣν δὶς ἔγραψαν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν. ἔτι τε μᾶλλόν ἐστι τῶν ἐξηγητῶν ἐκείνων θαυμάζειν ὅσοι δὶς ἐξηγούμενοι τοὺς αὐτοὺς ἀφορισμοὺς οὐδ' αὐτὸ τοῦτο προσέθεσαν, ὅτι δεύτερον

nulli ipſum nequaquam prorſus meminerunt. Mirari licet quosdam qui non ſolum eosdem aphoriſmos bis ſcribunt, verum etiam in iisdem commentariis explicationes addunt, nulla data ſignificatione aut mentione facta, jam antea ſcriptos eſſe integros quosdam, alios parte altera defectos, cujusmodi praeſens eſt. Quid igitur iſti cenſuerint aut qui tales ad calcem libri aphoriſmos addiderint aut ipſe Hippocrates ut de iisdem bis faceret mentionem aut quidam interpretes qui unum aphoriſmum bis expoſuerunt, per deos, conjicere non poſſum. Neque enim credibile eſt ipſum auctorem in tantis rebus tam obliviofum fuiſſe, ac praeſertim quum talis fuerit, qualem Hippocratem in omnibus extitiſſe novimus; neque rurſum tantam eorum qui addiderint oblivionem vel quandam aliam vaſritiam cogitatione comprehendere poſſumus, propter quam bis de eisdem ſcribere voluerint. Praeterea vero etiam magis eos enarratores mirari decet, qui quum eosdem aphoriſmos bis exponant, ne hoc quidem ipſum meminerunt,

αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ τούτων ἔτι μᾶλλον ὅσοι καὶ διαφόρους ἐξηγήσεις ἔγραψαν, ἔν τε τούτοις ἐπὶ τῇ τελευτῇ καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν εἰρημένοις.

νδ.

Ὁκόσοισι μεταξὺ τῆς γαστρὸς καὶ τῶν φρενῶν φλέγμα ἀπόκειται καὶ ὀδύνην παρέχει οὐκ ἔχον ἔξοδον, οὐδὲ εἰς ἑτέρην τῶν κοιλιῶν, τουτέοισι κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κύστιν τρεπομένου τοῦ φλέγματος λύσις γίνεται τῆς νούσου.

Εἰκότως ἀπορεῖν μοι δοκεῖ Μαρῖνος, ἀδύνατον ἡγούμενος συστῆναι μεταξὺ γαστρὸς καὶ φρενῶν φλέγμα. καταῤῥυήσεται γὰρ αὐτὸ κάτω μέχρι τῶν τῆς ἥβης ὀστῶν. οὐ μὴν οὐδὲ μεταληφθῆναι δύνασθαί φησιν [323] εἰς τὰς φλέβας τοῦτο, καθάπερ ἐπὶ τῶν ὑδερικῶν ἡ λεπτὴ καὶ ὑδατώδης ὑγρότης μεταλαμβανομένη δι' οὔρων ἐκκρίνεται. ἀκούειν οὖν φησι χρῆναι τοῦ μεταξὺ τῶν φρενῶν τε καὶ

quod fecundo id facerent. Eos denique etiamnum magis miramur, qui diverfis locis et hic prope libri finem diverfas et pugnantes expofitiones fcriptis mandarunt.

LIV.

Quibus inter ventriculum et feptum transverfum pituita moratur et dolorem exhibet, neque in alterutrum ventrem viam non habet, iis per venas in veficam pituita verfa morbi fit folutio.

Merito Marinus animi pendere mihi videtur, fieri non poffe ratus inter ventriculum et feptum transverfum pituitam confiftere. Ipfa namque deorfum adufque pubis offa defluxura eft. Non tamen hanc etiam in venas traduci ac remeare poffe pronunciat, quemadmodum in hydropicis, quae tenuis et aquofa humiditas refumpta per urinas excernitur. Itaque hic textus, inter feptum transverfum et ventriculum, accipiendus eft pro inter proprium

τῆς γαστρὸς, ἀντὶ τοῦ μεταξὺ φρενῶν ἰδίου σώματος, ὃ σαρκῶδές ἐστι καὶ τῆς τοῦ περιτοναίου κορυφῆς. ἀλλ' εἰ καὶ οὕτως ἀκούσαιμεν, ὦ Μαρῖνε, τὴν εἰς τὰς φλέβας μετάληψιν ὁμοίως (325) ἄπορον εἴη. οὐ δυνατὸν γὰρ ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς νεφροὺς ἀφικέσθαι διὰ φλεβῶν, οὐδ' ἐκ τῆς ὑπὸ τὸ περιτόναιον εὐρυχωρίας ἀδύνατον. πρὸς τῷ καὶ παντελῶς ἄκυρον εἶναι τὴν κατάχρησιν τῆς κατὰ γαστέρα προσηγορίας. οὐδὲν γὰρ ὅμοιόν ἐστι περιτοναίῳ καὶ γαστρὶ, διότι τῆς προσηγορίας κοινωνήσουσι. κάλλιον ἦν ἀκούειν μὲν ὥσπερ ἅπαντες ἤκουσαν, ἐκείνην ὑπ' αὐτοῦ λέγεσθαι τὴν εὐρυχωρίαν, ὅση κάτω μέν ἐστι τῶν φρενῶν, ἔνδον τε τοῦ κατ' ἐπιγάστριον περιτοναίου, σκοπεῖν τε εἰ δυνατόν ἐστιν ὃ λέγει γινωσκόντων ἡμῶν ὡς ἀεὶ ταῖς ὕλαις ὁδὸν εὑρίσκειν οἴεται τὴν φύσιν ὁ Ἱπποκράτης, ὅταν ἐῤῥωμένη τυγχάνει κἂν ὅτι μάλιστα παχεῖαί πώς εἰσι καὶ διὰ λεπτῶν ὁδοιποροῦσι πόρων, ὅπου γε καὶ δι' ὀστῶν ἀποστάσεις γίνεσθαί φησιν, ὁρῶμεν δὲ καὶ τὸ μεταξὺ θώρακός τε καὶ

fepti transverfi corpus, quod carnofum eft et peritonaei fummum. Verum etiam fi, ut vis, ita intellexerimus, o Marine, eam tamen pituitae in venas refumptionem ac meatum fimiliter facilem effe dubium eft. Non enim inde poteft per venas in renes pervenire, quod fieri ex ea capacitate poteft, quae fub peritonaeo eft pofita. Huc adde improprium prorfus effe appellationis ventriculi abufionem. Nihil enim peritonaeo et ventriculo eft fimile, cujus gratia ejusdem nominis communionem fortiantur. Praeftat igitur accipere, quemadmodum omnes intellexerunt, illud fpatium ab eo dici quod intra feptum transverfum eft, neque intra interioris peritonaei partem continetur epigaftrio refpondentem, fimulque expendere an quod ab ipfo dicitur fieri poffit. In quo nos fcire oportet, arbitrari Hippocratem naturam femper, fi fit robufta, materiae viam moliri et invenire, etiam fi quam maxime craffa fit et per exiles tranfitura meatus, quando per offa etiam abfceffus fieri dicat. Et vero in fuppuratis inter

πνεύμονος ὑγρὸν ἐπὶ τῶν ἐμπύων ἀναβησσόμενον. ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τοῦ δέρματος ὑγιοῦς ὑπάρχοντος αἷμα διεκπῖπτον ἐπὶ τῶν πωρουμένων ὀστῶν. οὔκουν οὐδ᾽ ἐφ᾽ οὗ νῦν εἶπεν ὁ Ἱπποκράτης φλέγματος ἀδύνατον παντάπασιν ὑποληπτέον εἰς οὖρα γενέσθαι μετάληψιν, ἀλλ᾽ ἐγχωρεῖν ποτε καὶ τοῦτο ὑπὸ τῆς φύσεως πραχθῆναι, προλεπτυνάσης κατὰ βραχὺ τὸ φλέγμα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐμπύων τὸ πῦον.

νε΄.

Ὁκόσοισι τὸ ἧπαρ ὕδατος πλησθὲν εἰς τὸν ἐπίπλουν ῥαγῇ, τουτέοισιν ἡ κοιλίη ὕδατος ἐμπιμπλᾶται καὶ ἀποθνήσκουσιν.

Ἐπιτηδειότατόν ἐστι τὸ ἧπαρ ὑδατίδας γεννῆσαι κατὰ τὸν ἔξωθεν αὐτῷ περικείμενον ὑμένα. φαίνεται γοῦν ἐπὶ τῶν σφαττομένων ζώων ἐνίοτε μεστόν. ἐὰν οὖν ποτε συμβῇ ῥαγῆναι τὰς ὑδατίδας, ἐκχεῖται δηλονότι τὸ ὕδωρ εἰς τὴν

thoracem et pulmonem collectum humorem cum tussi exspui conspicimus. Nonnunquam vero et per cutim integram existentem sanguinem excidere in ossibus quae fracta coalescunt. Neque igitur nunc pituitam, de qua Hippocrati sermo est, arbitrari oportet ad urinas traduci omnino non posse. Verum hoc etiam aliquando a natura multo ante pituitam ejusmodi, ut in empyis paulatim extenuante fieri arbitrandum est.

LV.

Quibus jecur aqua repletum in omentum eruperit, iis venter aqua impletur ac intereunt.

Jecur hydatidibus in ea quae foris ipsum ambit tunica procreandi maxime idoneum est. Jugulatis siquidem animalibus apparet interdum hepar hisce vesiculis aqua plenis refertum. Si quando igitur contigerit hydatidas

κατ' ἐπιγάστριον περιτοναίου χώραν, ἐν ᾗ καὶ τὸ κατὰ τοὺς ὑδέρους ἀθροίζεται. εἰς δὲ τὸ ἐπί- [324] πλοον οὐχ οἷόν τε ῥαγῆναι τὸ ὕδωρ ἄνευ τοῦ διαβρωθῆναί πως αὐτό. στεγανὸν γάρ ἐστι πανταχόθεν, ὡς μηδὲν εἰς αὐτὸ παρεμπεσεῖν ἐκ μηδενὸς ἄλλου μορίου, πλὴν ἐκ γαστρὸς καὶ κώλου καὶ σπληνὸς, ἐκείνων τε τῶν μερῶν, ὅθεν ἐκπέφυκεν· μὴ τοίνυν βούλεται διαβιβρώσκεσθαι τὸν περιτόναιον ἐν τοῖς δεξιοῖς δηλονότι μέρεσιν αὐτοῦ καθ' ἃ πλησιάζει τῷ ἥπατι. ἢ εἰς τὸ ἐπίπλουν ἀκουστέον ἀντὶ τοῦ εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. τὸ δ' ἐμπίπλασθαι τὴν κοιλίαν ὕδατος οὐκ ἐπ' αὐτῆς εἴρηται τῆς τὰ σιτία δεχομένης γαστρὸς, ἀλλὰ τοῦ παντὸς κύτους, ὃ κάτω τοῦ θώρακός ἐστι, καθ' ὃ σημαινόμενον οἵ τε προγάστορες λέγονται καὶ αἱ γυναῖκες ἔχειν ἐν γαστρί. τὸ δ' ἀποθνήσκειν οἷς ἐνταῦθα τὸ ὕδωρ ἀθροίζεται σκεπτέον. ἢ γὰρ διηνεκῶς ἀκουστέον ἢ ὡς τὸ πολύ. σώζονται γοῦν ἔνιοι καὶ τῶν ὑδερικῶν, καίτοι τῆς τοιαύτης χώρας αὐτοῖς ὕδατος ἐμπλησθείσης. οὐ μὴν οὐδ' ἀδύνατόν ἐστιν ὥσπερ ἐπ' ἐκείνων, διά τε τῶν ὑδατώδη καθαιρόντων φαρμάκων καὶ προσέτι

rumpi, aqua ſane in peritonaei regionem per epigaſtrium effunditur, in qua etiam per hydropas colligitur. In omentum autem aqua erumpere non poteſt, niſi ipſum aliquatenus erodatur. Denſum enim ac undique ita ſolidum eſt ut nihil in ſe ex parte alia intercidat, praeterquam ex ventriculo, colo et liene illisque partibus, unde ipſum enaſcitur. Aut igitur excedi vult peritonaeum parte nimirum ejus dextra, qua jecori vicinum eſt, aut in illud omentum eruperit pro in omenti regionem accipiendum eſt. Ventrem autem a quo impleri non de eo qui cibaria recipit a ventre dictum eſt, ſed de tota quae infra eſt thoracem, cavitate, quo ſignificatu et ventricoſi et ventrem geſtare mulieres dicuntur. An vero quibus eo loci aqua coacervatur moriantur conſiderandum. Nam aut ſemper aut plerumque ita fieri intelligere oportet. Soſpites enim evadunt nonnulli hydropici, etiam ſi ipſis talis regio aqua impleatur. Quemadmodum in his curatio poteſt perfici tum medicamentis hydragogis tum praeterea

τῶν οὐρητικῶν, ἐπιθημάτων τε τῶν ἐξατμίζειν δυναμένων ὑγρότητα τοιαύτην, οὕτω κἀπὶ τούτων γενήσεσθαι τὴν θεραπείαν.

νη'.

Ἀλύκη, χάσμη, φρίκη, οἶνος ἴσος ἴσῳ πινόμενος λύει τὴν νόσον.

Σολοικοφανὲς εἰκότως ἐνίοις ἔδοξεν εἶναι τὸ σχῆμα τοῦ λόγου καὶ διὰ τοῦτ' ἔνιοι κατ' αἰτιατικὰς πτώσεις ἔγραψαν ἀλύκην, χάσμην, φρίκην, οἶνος ἴσος ἴσῳ πινόμενος λύει. διαφέρει γοῦν εἰς τὸ παρὸν, καθ' ὁποτέραν ἄν τις γραφὴν ἐξηγήσηται τὸν ἀφορισμόν. ἐπίστασθαι γὰρ χρὴ πρῶτον ὅτι προσηγόρευκεν ἀλύκην, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ὀνομάζουσιν ἄλην, ἔπειτα δ' ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦτ' ἐργαζομένη τὸ σύμπτωμα διάθεσις. ἀλύειν μὲν οὖν λέγουσιν ἐκείνους τῶν ὑγιαινόντων, ὅσοιπερ ἂν ἀεὶ τοῖς παροῦσι δυσχεραίνοντες

diureticis tum denique epithematis ejusmodi humorem discutientibus et halitum facultate elicientibus, ita in illis etiam fieri curationem posse videtur.

LVI.

Anxietudo, oscitatio, horror, vinum par pari aquae potum morbum solvit.

Haec orationis forma merito nonnullis soloecismi species visa est, ideoque nonnulli accusandi casu scripserunt: *anxietudinem, oscitationem, horrorem, vinum par pari aquae epotum morbum solvit.* Utram autem in praesentia sequaris lectionem nihil refert ad aphorismi explicationem. In primis etiam scire nos oportet, *ἀλύκην anxietudinem* appellasse Hippocratem, quam multi Graecorum *ἄλην anxietatem* nominant; deinde quae sit affectio hujus symptomatis effectrix. *Ἀλύειν* itaque *jactari* secunda valetudine eos dicunt qui semper praesentia fastidiunt atque

ἄλλοτε εἰς ἄλλα μεταβαίνουσι πράγματά τε καὶ πράξεις. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νοσούντων ἐκείνης ἀλύειν φασὶν ὅσοι μὴ φέροντες τὴν κατάκλισιν ἐξαλλάττουσι τὰ σχήματα διὰ τὸ δύσφορον ἀεὶ τὸ παρὸν εἶναι. τοῦτο δὲ ἔγνωμεν ἐκείνοις μάλιστα συμβαῖνον, οἷσπερ ἂν ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς, ὅπερ ἐνίοτε καταχρώμενοι στόμαχον ὀνομάζουσι, περιέχεταί τις ἰδιότης ὑγρότητος ἀνιαρᾶς, οὔτε πολλῆς οὔτ' ἐμπλεούσης τῷ κύτει τῆς γαστρὸς, ἀνατρεπομένης δὲ εἰς τοὺς χιτῶνας αὐτῆς. ἀλλὰ καὶ τὸ χασμᾶσθαι, καθάπερ καὶ σκοτοδινᾶσθαι [325] περιεχομένης τινὸς ἐν τοῖς μυσὶ, δι' ὧν καὶ κατὰ προαίρεσιν γίνονται κινήσεις, ἤτοι ὑγρότητος πνευματώδους ἢ πνεύματος ἀτμώδους γίνεσθαι δέδεικται. καὶ ἡ φρίκη δὲ μοχθηρῶν χυμῶν διαθεόντων κατὰ τὸ δέρμα συμβαίνει. δῆλον δὲ ὅτι περὶ τῆς ἐκ τοῦ νοσώδους σώματος ὁρμωμένης φρίκης ὁ λόγος νῦν ἡμῖν ἐστιν, οὐ τῆς ὑπό τινος αἰτίας ἔξωθεν. ἕκαστον οὖν τούτων τῶν εἰρημένων οἴνου πόσις θεραπεύει ἀκρατεστέρου, τὴν συμμετρίαν δὲ τῆς κράσεως αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπών.

ad alias fubinde aliasque tum res tum affectiones transeunt. Eodem modo adverfa valetudine eos anxietate jactari proferunt, qui decubitum non ferentes decumbendi formam immutant, quod praefens femper gravis ac molefta fit. Hoc autem iis potiffimum evenire novimus, quibus in ore ventriculi, quod interdum abufi vocabulo ftomachum nominant, propria quaedam humoris molefti qualitas continetur, neque multi, neque innatantis in ventriculi capacitate, fed altius in ipfius tunicis imbibiti. Quin etiam ofcitationem et pandiculationem fieri demonftravimus contenta in mufculis, per quos voluntarii quoque motus peraguntur, vel flatulenta humiditate vel fpiritu rapido. Horror quoque pravis humoribus per cutem fparfis ac difcurrentibus oboritur. Conftat autem eo horrore qui ex aegro corpore concitatur, nobis nunc orationem effe, non autem de eo qui ab aliqua caufa externa proficifcitur. Singula igitur haec praedicta curat vini meracioris potus cujus temperationis commoderationem

Ed. Chart. IX. [878.] Ed. Baf. V. (325.)

οἶνος ἴσος ἴσῳ πινόμενος· ὕδατι γὰρ δηλονότι κεράννυσθαι βούλεται τὸν οἶνον ἴσῳ, χάριν τοῦ τὸ μὲν διαιώσασθαι; κενοῦσθαι τῶν λυπηρῶν, ὅσον ἂν ὑπείκῃ τῇ ῥύμῃ τῆς τοῦ οἴνου φορᾶς, τὸ δ' ὑπόλοιπον ἐπικράσαι. θερμαίνει γὰρ, ὡς ἴσμεν, ὁ οἶνος ἅπαν τὸ σῶμα καὶ ταχέως ἐπὶ πάντα φέρεται τὰ μόρια, μετὰ τοῦ χυμοὺς χρηστοὺς ἐργάζεσθαι.

νθ'.

Ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φύματα γίνονται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος λύεται ὁ πόνος.

Καὶ τοῦτον τὸν ἀφορισμὸν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὁ Ἱπποκράτης ἔγραψεν, ἡμεῖς δὲ ἐξηγησάμεθα κατὰ τήνδε τὴν λέξιν εἰρημένην· ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρᾳ φύματα φύεται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος λύσις.

his ipse verbis declaravit: *vinum par pari aquae potum.* Vult enim profecto aqua vinum aequa portione temperari, ut tantum materiae molestae propellatur vacueturque, quantum violentae vini delationi cessurum est; reliquum vero temperetur epicrasi. Calefacit enim vinum, ut experimur, totum corpus et celeriter in omnes fertur partes, cum eo optimos humores efficit.

LVII.

Quibus in urethra tubercula procreantur, iis suppuratis et ruptis dolor solvitur.

Hunc quoque aphorismum in praecedentibus scripsit Hippocrates, nosque ipsi explicavimus in ea oratione quae sic habebat: *quibus in urethra tuberculum nascitur, eo suppurato et rupto solutio.*

νη'.

Ὁκόσοισι δ' ἂν ὁ ἐγκέφαλος σεισθῇ ὑπό τινος προφάσιος, ἀνάγκη ἀφώνους γίνεσθαι παραχρῆμα.

Καὶ κατὰ τόνδε τὸν ἀφορισμὸν ἐν τισὶ μὲν τῶν ἀντιγράφων ἀφώνους ἐστὶν εὑρεῖν κατὰ τὴν πληθυν- [326] *τικὴν αἰτιατικὴν πτῶσιν γεγραμμένον, ἐν τισὶ δὲ κατὰ τὴν ἑνικὴν ἄφωνον ἐν σολοικοφανεῖ σχήματι. διαφέρει δὲ οὐδὲν οὐδ' ἐνταῦθα πρός γε τὰ παρόντα γινωσκόντων ἡμῶν ὡς ἔθος ἐστὶ τῷ Ἱπποκράτει πολλάκις ἀφ' ἑνὸς συμπτώματος τοῦ προδηλοτάτου, τῆς ἀφωνίας, ὀνομάζειν οὕτω καὶ δηλοῦν, ὅσοι μηδ' ἄλλην τινὰ τῶν κατὰ προαίρεσιν ἀποσώζουσι κινήσεων ἢ μηδ' ὅλως αἰσθάνονται. κεῖνται δὲ ὡσαύτως τοῖς ἀποπληκτικοῖς ἀναισθητοί τε ἅμα καὶ ἀκίνητοι· γίνεται μὲν* (326) *οὖν καὶ δι' ἄλλας αἰτίας τοῦτο. νυνὶ μέντοι τῆς σείσεως τοῦ ἐγκεφάλου μνημονεύει ὁ Ἱπποκράτης καὶ ταύτῃ τὴν τοιαύτην ὅλου τοῦ σώματος ἔσεσθαί φησι διάθεσιν. σεισθῆναι δὲ οὕτω συμβαίνει τὸν ἐγκέφαλον διὰ*

LVIII.

Quibus cerebrum occafione aliqua concuffum fuerit, eos quam primum voce privari neceffe eft.

Hoc etiam aphorifmo in nonnullis exemplaribus vocabulum *mutos* fcriptum multitudinis numero per accufativum cafum invenire datur; in quibusdam vero mutum per fingularem fub foloecifmi figura. Sed id nihil quidquam ad praefentia refert, quum nos Hippocrati confuetudinem effe nofcimus faepe ab uno notiffimo fymptomate, exempli gratia aphoniam *vocis ademptionem* illos ita appellare ac fignificare, qui nullum alium voluntarium motum fuperftitem fervant, neque quidquam omnino fentiunt et apoplecticis peraeque fimiles fine fenfu fimulque motu proftrati jacent. Id vero et ob alias caufas oboritur. Nunc vero concuffionis cerebri meminit Hippocrates, cujus occafione talem fore corporis totius affectionem pronunciat. Ita vero concuti cerebrum accidit ob aliquem vio-

τινα βιαίαν πτῶσιν ὅλου τοῦ σώματος ἐξ ὑψηλῶν γεγενημένην χωρίων. αἱ γὰρ τοιαῦται καταπτώσεις εἰώθασι καὶ τὴν ἐν τοῖς τῆς ῥαχέως σπονδύλοις σεῖσιν ἐργάζεσθαι, ὅταν αἱ μὲν ἁρμονίαι κινηθῶσιν αὐτῶν, ὁ δ' ἐν κοιλότητι περιεχόμενος νωτιαῖος πονήσῃ, διασεισθεὶς δὲ σφοδρῶς εἰς κίνδυνον ἄγει ῥήξεων ἔνια τῶν ἀποπεφυκότων αὐτῷ νεύρων, ὅπερ οὐχ ἥκιστα καὶ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον γίνεται καὶ τοσούτῳ γε μᾶλλον, ὅσῳ καὶ πλείων ἐστὶν ἡ περὶξ αὐτοῦ χώρα κενὴ καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν πρεσβυτέρων, ὡς ἐν ταῖς ἀνατομικαῖς πραγματείαις λέλεκται. συστέλλεται γοῦν ἡ ψυχικὴ δύναμις εἰς ἑαυτὴν ἐν ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν, ἀνιαθεῖσα τῇ σφαλερᾷ κινήσει καὶ διὰ τοῦτο ἡσυχάζει. τῶν δ' ἀποφύσεων ἔνιαι μὲν ἱκανῶς τείνονται, τινὲς δ' ἐκ μέρους γε διασπῶνται. κατὰ τοῦτο μέχρι περ ἂν ἀνακτήσηται πάλιν ἑαυτὴν ἡ ψυχικὴ δύναμις, ἄφωνόν τε καὶ ἀκίνητον ὅλον κεῖται τὸ παθὸν οὕτω ζῶον. εἰ δ' ἀποσπασθῆναι φθάσειεν ἢ κατά τι μέρος αὐτοῦ κατασπασθῆναι ὁ ἐγκέφαλος, οὐκέτι ἀναφέρουσι.

---

lentum totius corporis casum ab altis locis obortum. Ejusmodi namque casus vertebrarum etiam spinae concussionem efficere consueverunt, quum ipsarum harmoniae concussionem subierint et contenta ipsarum cavo dorsalis medulla laborarit, quae vehementius concussa quibusdam nervis a se propagatis ruptionum creat periculum. Quae res cerebro maxime accidit, eoque magis quanto in ejus ambitu vacuum spatium est amplius, multoque magis in senibus, quemadmodum in libris anatomicis a nobis dictum est. Contrahitur siquidem in sese animalis facultas per tales affectiones periculosa commotione vexata et propterea quiescit feriaturque. Porro nonnulli nervorum processus valde tenduntur et quidem aliqua ex parte divelluntur. Quibus fit ut donec animalis facultas sese rursum receperit, mutum et immobile jaceat totum animal ita affectum. Quod si abrumpi occupaverint aut cerebrum parte sui quapiam avulsum abstractumque fuerit, non jam ad se redeunt sibique ipsis restituuntur.

νθ'.

Τοῖσι σώμασι τοῖσιν ὑγρὰς τὰς σάρκας ἔχουσι δεῖ λιμὸν ἐμποιέειν· λιμὸς γὰρ ξηραίνει τὰ σώματα.

Ὅτι μὲν οὖν ὅσα ξηραίνει βοηθήματα τῶν ὑγρῶν παθημάτων ἐστὶν ἰατικὰ πρόδηλον, εἴ γε δὴ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν ἰάματα. ὅτι δὲ καὶ ὁ λιμὸς ξηραίνει κατὰ συμβεβηκὸς οὐκ ἄδηλον. ἐὰν γὰρ ἀποῤῥέῃ μέν τι τοῦ σώματος, ὡς καὶ πρόσθεν, ἀναπληρῶται δὲ μηκέτι ὑπὸ τροφῆς τὸ κενούμενον, ἀναγκαῖον [327] αὐτῷ ξηρότερον γενέσθαι. δῆλον γὰρ ὅτι τῶν κατὰ τὸ ζῶον ἑκάστου μερῶν ἀπέρχεται πρότερον ὅσον ἂν ὑγρότερον ᾖ, ὡς ἂν καὶ αὐτῆς τῆς ἀποῤῥοῆς γιγνομένης, διὰ τὸ λεπτύνεσθαί τε καὶ εἰς ἀτμὸν λύεσθαι τὸ σῶμα διὰ διττὴν αἰτίαν, ἔξωθεν μὲν ὑπὸ τοῦ περιέχοντος, ἔνδοθεν δὲ ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμασίας· ἀμέλει τῶν φωλευόντων τῶν ζώων, ὡς ἂν μήτ' ἔξωθεν ἔτι θερμαινομένων μήτ' ἔνδοθεν. ὅλως οὐδὲν ἢ παντάπασιν ὀλίγιστον ἀποῤῥεῖ, καὶ διὰ τοῦτο τινὰ μὲν αὐτῶν οὐδ' ὅλως

LIX.

Corporibus carnes habentibus humidas inducere famem oportet: fames enim exficcat corpus.

Quae ficcant auxilia fane humidis affectibus mederi manifeftum eft. Contraria namque contrariorum funt remedia. Famem quoque exficcare per accidens nulli abditum eft. Si quid enim eorum ex corpore continenter effluat diffipeturque, ut antea docui, nec amplius quod vacuatur alimento, fuppleatur inftaureturque, ficcius ipfum evadere neceffe eft. Certum eft ex fingulis animantis partibus quidquid eft humidius abire prius et evanefcere. Effluvium fiquidem ipfum fit, quod extenuetur corpus et in vaporem folvatur, duabus ex caufis: externa una aëre ambiente, interna altera calore nativo. Sane vero delitefcentium in cavernis animantium, quod nec externo calore amplius nec interno incalefcant aut nihil prorfus aut pauciffimum effluit, propter eaque nonnullae quidem

δεῖται τροφῆς, ἔνια δ' ὀλιγίστης παντάπασιν. ἐφεξῆς τοῖς προγεγραμμένοις ἀφορισμοῖς ἕτεροι δύο σχεδὸν ἐν ἅπασι τοῖς ἀντιγράφοις εὑρίσκονται, μετὰ τοῦ καὶ τοὺς ἐξηγησαμένους τὸ βιβλίον ὀλίγου δεῖν ἅπαντας μνημονεύειν αὐτῶν, καί τινες ἐξηγοῦνται αὐτοὺς, ἀλλὰ διαφόρως ἢ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, οὐδὲ τοῦτο αὐτὸ προστιθέντες ὅτι γεγραμμένοι ἔμπροσθέν εἰσιν. ἡμεῖς δὲ κατὰ τὸ τέταρτον ὑπόμνημα τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν ἐποιησάμεθα, βραχύ τι τῇ λέξει διαφερόντων. ὁ μὲν γὰρ ἕτερος τῶν νυνὶ γεγραμμένων ἐκ περιττοῦ προσκείμενον ἔχει καὶ καταπίνειν μὴ δύνασθαι ἀλλ' ἢ μόγις. ὁ δ' ἕτερος ἔμπαλιν ὑπηλλαγμένον ἔχει τὸ μόγις, ὥστ' εἶναι τὸ μὲν πρότερον τοιοῦτον, ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγένηται καὶ καταπίνειν μὴ δύνηται ἀλλ' ἢ μόγις, θανάσιμον. τὸ δὲ δεύτερον, ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ καὶ καταπίνειν μὴ δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον. οἱ δὲ πρόσθεν, οὓς κατὰ τὸ τέταρτον ἔφην ἐξηγήσασθαι τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων,

alimento prorfus non egent; nonnullae vero usque quaque paucissimo. Post antea scriptos aphorismos alii duo fere in omnibus exemplaribus inveniuntur et quorum libri enarratores fere omnes meminere. Quidam etiam ipsos interpretantur, sed pugnantibus et hic et supra explicationibus usi nec hoc ipsum monentes lectorem antea fuisse scriptos. Nos vero ipsorum explicationem fecimus quarto commentario textu nonnihil differentium. Alter enim eorum hic scriptorum supervacaneam habet hanc adjectionem *nec devorare potest nisi vix.* Alter vero adverbium *vix* inverso ordine positum habet, ut prior quidem sit hujusmodi: *si febre detento, tumore nullo in faucibus existente, suffocatio derepente supervenerit, ac nisi vix deglutire nequeat, mortiferum.* Secundus vero: *si febre correpto derepente cervix intorqueatur ac devorare nequeat, tumore nullo in faucibus existente letale.* Superiores vero quos quarto horum commentariorum exposuisse me dixi, ita se

οὕτως εἶχον. ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι, πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγένηται, θανάσιμον. εἶθ' ἑξῆς ὁ μετ' αὐτὸν ἢ ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ καὶ μόγις καταπίνειν δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ θανάσιμον. ὅπερ οὖν ἐν τῷ προτέρῳ τῶν ἀφορισμῶν εἴρηται περιττὸν, νῦν ἐπισκεψώμεθα. καὶ γὰρ καὶ τεθέαμαι γινόμενον αὐτὸ, παντάπασιν ὀλεθρίως ἐχόντων τῶν καμνόντων, ὥστ' ἤτοι μηδ' ὅλως δύνασθαι καταπίνειν ἢ μόγις, οὐκ ὄντος οἰδήματος ἐν τῇ φάρυγγι. πάρεστι γὰρ τοῦτο διαγνῶναι σαφῶς ἀνοιχθέντος μὲν ἐπὶ πλεῖστον τοῦ στόματος, προβληθείσης δὲ τῇ κάτω γένυι τῆς γλώττης. ἐν τῇ τοιαύτῃ καταστάσει τοῦ δυσχερῶς καταπίνειν αἰτίαν ὑποληπτέον τὴν κοινωνίαν τοῦ χιτῶνος, ὃς ὑποπέφυκεν ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν, τοῦ τε στομάχου καὶ τοῦ λάρυγγος. ἐδείχθη γὰρ οὗτος ἐν τῇ διὰ τοῦ στόματος πορείᾳ τῶν σιτίων αὐτὸς μὲν ὑπὸ γαστρὸς κατασπώμενος, ἀνασπῶν δ' ὅλον τὸν λάρυγγα. οἰδησάσης οὖν τῆς ἐν τῷ λάρυγγι φλεγμονῆς ἐνίοτε μὲν οὐδ' ὅλως, ἔστι

habebant: *fi febre detento, tumore nullo in faucibus existente, suffocatio derepente supervenerit, mortiferum.* Deinde qui hunc sequitur: *fi febre capto derepente cervix intorqueatur ac vix deglutire queat, tumore in cervice non existente mortiferum.* Quod igitur in priore aphorismo ex abundanti pronunciatum est, nunc perpendamus. Etenim id etiam accidere vidimus aegrotis omnino perniciose laborantibus. Quare sive nullo plane modo devorare queant sive vix, nullo tumore in faucibus existente, hoc enim aperte discernere licet ore quam plurimum hiante et aperto et lingua ad inferiorem maxillam appulsa et firmata. In tali statu vix ac difficulter devorandi causa suspicanda est communio tunicae gulae et gutturi esse ab internis suborta partibus. Hanc enim cibariorum per os commeatu ipsam quidem deorsum a ventriculo attrahi, totum vero guttur sursum trahere demonstravimus. Tumescente igitur in gutture inflammatione fit ut alias aegre obsequatur attrahenti ven-

δ' ὅτι μόγις ἕπεται κατασπώσῃ τῇ γαστρὶ, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἤτοι γ' οὐδ' ὅλως ἢ μόγις καταπίνουσιν.

ξ.

[328] Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγένηται καὶ καταπίνειν μὴ δύνηται, ἀλλὰ μόλις θανάσιμον.

ξα'.

Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐπιστραφῇ καὶ καταπίνειν μὴ δύνηται οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον.

ξβ'.

Ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι καὶ τὸ σῶμα καταψύχεται καὶ πάλιν θερμαίνεται ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου μεταβάλλει, μῆκος νόσου σημαίνει.

---

triculo et deorfum revellenti, eamque ob caufam vel nullo pacto vel aegre difficulterque deglutiant.

LX.

Si febre detento tumore nullo in faucibus exiftente fuffocatio derepente fupervenerit ac vix deglutire queat, mortiferum.

LXI.

Si febre capto derepente cervix intorqueatur ac vix deglutire queat tumore non exiftente, mortiferum.

LXII.

Ubi univerfo corpore mutato et corpus perfrigeratur ac rurfum incalefcit aut colorem ex altero alterum commutat, morbi longitudinem fignificat.

Καὶ τοῦτον τὸν ἀφορισμὸν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ὑπομνημάτων ἐξηγησάμεθα τὴν αὐτὴν παρὰ βραχὺ λέξιν ἔχοντα τῇ νῦν εἰρημένῃ. γέγραπται γὰρ οὕτως· καὶ ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ καὶ ἢν τὸ σῶμα ψύχηται ἢ αὖθις θερμαίνηται καὶ εἰ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γένηται, νόσου μῆκος σημαίνει.

ξγ'.

Ἱδρὼς πολὺς, θερμὸς ἢ ψυχρὸς, ἀεὶ ῥέων, σημαίνει ὑγρὸν ἀπάγειν, ἰσχυρῷ μὲν ἄνωθεν, τῷ δ' ἀσθενεῖ κάτωθεν.

[329] Ἔμπροσθεν ἄλλον ἀφορισμὸν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων ἐξηγησάμεθα, ὃς κατὰ τόνδε τὸν τρόπον ἐγέγραπτο· ἱδρὼς πολὺς ἢ θερμὸς ἢ ψυχρὸς ἀεὶ ῥέων, ὁ ψυχρὸς μείζω, ὁ θερμὸς ἐλάσσω νοῦσον σημαίνει. καὶ τήν γε διάθεσιν ἔφαμεν εἶναι τῶν γε τοιούτων ἱδρώτων ὑγρότητος πλῆθος ἐν τῷ τοῦ κάμνοντος περιεχόμενον σώματι.

Hunc quoque aphorifmum quarto horum commentariorum expofuimus, eundem fere textum qualis praefens pronunciatur habentem. Sic enim fcriptus eft: *atque ubi toto in corpore mutationes contingunt, ut fi corpus frigeat aut rurfus caleat aut alter ex altero color oriatur, morbi longitudinem fignificat.*

LXIII.

Sudor copiofus calidus aut frigidus femper fluens humoris plenitudinem ineffe fignificat. Haec igitur in robufto quidem fuperne, debili vero inferne deducenda.

Antea alium aphorifmum quarto horum commentariorum explicavimus hoc modo fcriptum: *fudor copiofus frigidus aut calidus nempe fluens; frigidus quidem majorem, calidus vero minorem morbum fignificat.* Ac talium fudorum affectum caufamve humoris plenitudinem effe diximus qui aegrotantis corpore continetur. Propterea

διὰ τοῦτ' οὖν ὁ νῦν ἡμῖν προκείμενος ἀφορισμὸς ἀπάγειν κελεύει τὴν περιττὴν ὑγρότητα, τοῖς μὲν ἰσχυροῖς μὲν ἄνωθεν, ὅπερ ἐστὶ διὰ τῶν ἐμέτων, τοῖς δ' ἀσθενεστέροις κάτωθεν, ὅπερ καὶ αὐτὸ σημαίνει δι' ὑπαγωγῆς γαστρός. ὅτι μὲν οὖν ἐκκενοῦν ἀεὶ χρὴ τοῦ σώματος τὰς περιττὰς ὑγρότητας ἄντικρυς δῆλον. εἰ δὲ τοῖς ἰσχυροῖς μὲν ἄνωθεν μόνον ἀεὶ, τοῖς δ' ἀσθενέσι κάτωθεν, ἄξιον εἶναι δοκεῖ μοι σκέψεως. βέλτιον γὰρ ἴσως οὐ ταύτῃ διαιρεῖν τῶν βοηθημάτων τὴν χρείαν, ἀλλ' ὡς ἡμῖν ἐν τῇ θεραπευτικῇ πραγματείᾳ περὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων διώρισται. καὶ τοῦτον οὖν τὸν ἀφορισμὸν ἐκ τῶν παραγεγραμμένων εἶναι νομίζω. ἑξῆς τοῖς προγεγραμμένοις ἀφορισμοῖς ἄλλοι τρεῖς εὑρίσκονται κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἀντιγράφων καὶ τοῖς ἐξηγηταῖς ὁμοίως γεγραμμένοι βραχύ τι διαλλάττοντες τῇ λέξει τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων. γράφουσι δ' αὐτοὺς ὧδε.

---

qui nunc nobis proponitur aphorifmus ad fupervacaneum humorem educendum effe jubet, robuftis quidem fuperne, hoc eft per vomitiones, imbecillis vero inferne, id eft per alvi fubductionem. Quod itaque fupervacaneos corporis humores femper vacuare oporteat plane manifeftum eft. An vero robuftis femper per fuperiora, infirmis vero per inferiora folum redundans humor vacuandus fit animadverfione mihi dignum effe videtur. Praeftat enim fortaffis non eatenus auxiliorum ufum diftinguere, fed ut in medendi methodo de ejusmodi omnibus a nobis explicatum ac definitum eft. Quare et hunc aphorifmum ex adfcriptitiis effe cenfeo. Poft fuperius adfcriptitios aphorifmos tres alii deinceps comperiuntur in plurimis exemplaribus ab interpretibus etiam eodem fere modo confcripti paulo diverfa lectione quam qui quarto commentario comprehenduntur. Eos autem ita fcribunt.

ξβ΄.

(327) *Πυρετοὶ ὁκόσοι μὴ διαλείποντες διὰ τρίτης ἰσχυρότεροι γίνονται, ἐπικίνδυνοι. ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.*

ξγ΄.

Ὁκόσοι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισι φύματα εἰς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐπιγίνονται.

ξδ΄.

Ὁκόσοις φύματα μακρὰ ἢ εἰς τὰ ἄρθρα πόνοι ἐκ πυρετοῦ γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

---

[330] *Εὔδηλον δὲ ὅτι καὶ οὗτοι παρέγκεινται τῶν ἔμπροσθεν ἢ οὐδὲν ἢ βραχύ τι τῇ λέξει διαφέροντες, ἐξήγημαι δ' αὐτοὺς ἐν τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων.*

LXIV.

Qui febres non intermittentes tertio quoque die vehementiores fiunt, periculosiores; Quocunque autem modo intermiserint, citra periculum esse significant.

LXV.

Quibus febres longae sunt, his ad articulos tubercula vel dolores oboriuntur.

LXVI.

Quibus ad articulos tubercula aut dolores a longis febribus oriuntur, hi cibis copiosioribus utuntur.

Liquido constat hosce interjectos fuisse nihil aut parum a superioribus distinctione discrepantes; ipsos autem quarto commentariorum explanavimus.

ξζ΄.

Ἤν τις τῷ πυρέσσοντι τροφὴν διδῷ ἣν ὑγιεῖ, τῷ μὲν ὑγιαίνοντι ἰσχὺς, τῷ κάμνοντι νοῦσος.

Γράφεται δὲ καὶ οὕτως ὁ ἀφορισμὸς ἤν τι τῷ πυρέσσοντι τροφὴν διδῷ, τῷ μὲν ὑγιαίνοντι ἰσχὺς, τῷ δὲ κάμνοντι νοῦσος. ἑκατέρα δ᾽ ἡ λέξις ἀποκεχώρηκε τῆς κατὰ φύσιν ἑρμηνείας, ἐπὶ τοῦτο δὴ τὸ καλούμενον κακόζηλον, οὐκ οἶδ᾽ ὅ τι βουληθέντων, ὅσοι διεσκεύασαν οὕτω πολυειδῶς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου. τὰ μὲν αὐτῇ τῇ λέξει γράφοντες τῶν ἔμπροσθεν ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους εἰρημένων, τὰ δ᾽ ὑπαλλάττοντες βραχύ τι, τὰ δ᾽ ὅλα παρεντιθέντες, ὥσπερ καὶ τουτὶ τὸ νῦν προκείμενον, οὐδ᾽ ἐγγὺς τῆς Ἱπποκράτους ἑρμηνείας ἧκον. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἔμπροσθεν ἔφη· τὰ μὴ καθαρὰ σώματα ὁκόσῳ ἂν θρέψῃς, μᾶλλον βλάψεις· καὶ ἢν ἐκ νόσου τροφὴν λαμβάνων τις μὴ ἰσχύει, σημαίνει ὅτι τὸ σῶμα πλείονι τροφῇ χρῆται, ἢν δὲ χρὴ μὴ λαμβάνοντος τοῦτο γίνηται τροφὴν εἰδέναι ὅτι κενώσεως δεῖται,

LXVII.

Si quis febricitanti cibum praebeat quem sano exhibet, sano quidem robur, aegroto vero morbus est.

Sic etiam aphorismus scribitur: *si quis febricitanti det cibum bene valenti robur laboranti morbus est.* Verum utraque lectio a naturali loquutione ad pravam, quam cacozelum vocitant, recessit. Neque enim quid sibi voluerint qui libri finem tam variis et alienis rebus ornarunt non video. Quaedam enim eadem dictione scribunt, qua supra ab Hippocrate sunt scripta; quaedam parum immutant, alia male interserunt, ut hunc ipsum aphorismum ab Hippocratis ratione dicendi longe alienum. Ille siquidem supra dicebat: *impura corpora quo liberalius alueris, eo magis laeseris.* Et *si quis a morbo eibum capiens non roboretur, copiosiore corpus uti alimento significat. Si vero alimentum copiosius non adsumenti id obtingat, evacuatione indigere sciendum est.* Et alia

Ed. Chart. IX. [330. 331.] Ed. Baf. V. (327.)
καί τινα τοιαῦτα ἕτερα κατὰ φύσιν ἡρμηνευμένα. ὁ δὲ τὸν νῦν προκείμενον ἀφορισμὸν συνθεὶς κακοζήλως εἶπεν ἐπὶ τῆς τροφῆς, εἰ τῷ ὑγιαίνοντι ἰσχὺς αὕτη τῷ κάμνοντι νοῦσος, βούλεται γὰρ λέγειν τὴν τροφὴν ἰσχύος μὲν εἶναι τοῖς ὑγιαίνουσι ποιητικὴν, βλάβης δὲ τοῖς νοσοῦσιν. ἢν νὴ Δία τοῖς μὲν ὑγιαίνουσιν αὔξειν τὴν ἰσχὺν, τοῖς δὲ κάμνουσι νόσον. ἡρμήνευκε δὲ ἀλλοκότως αὐτὸ τὴν τροφὴν αὐτὴν εἰπὼν ἰσχὺν μὲν τοῖς ὑγιαίνουσιν εἶναι νόσον δὲ τοῖς κάμνουσιν, οὔτ' ἰσχὺν οὖσαν, ἀλλ' ἰσχύος ποιητικὴν, οὔτε νοῦσον, ἀλλὰ νόσου ποιητικὴν, ἄμεινον δὲ εἰπεῖν αὐξητικήν.

ξη'.

[331] *Τὰ διὰ τῆς κύστεως διαχωρέοντα ὁρῆν δεῖ, ἢν οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν ὑποχωρέεται. τὰ ἥκιστα οὖν ὅμοια τούτοισι, ταῦτα νοσερώτερα· τὰ δὲ ὁμοιότερα τοῖς ὑγιαίνουσιν ἥκιστα νοσερά.*

---

quaedam hujusmodi fecundum naturam enunciata. Qui vero praefentem aphorifmum appofuit, affectare de cibo protulit, fi ipfe bene valenti exhibeatur, robur aegrotanti morbus eft. Vult enim dicere cibum fanis robur efficere, aegrotantibus vero noxam aut per Jovem, fanis virium robur augere, morbum vero laborantibus. Abfurde autem id interpretatus eft, qui cibum ipfum robur quidem fanis, morbum vero laborantibus effe affirmaverit, quum neque robur fit, fed roboris propagator, neque morbus, fed morbi opifex aut ut rectius dicam, auctor.

LXVIII.

Quae veficam permeant, fpectare oportet, an talia qualia fanitate fruentibus fubeunt; nam quae his minime fimilia funt, ea morbofiora; quae vero bene valentibus fimiliora, minime morbofa funt.

Ὅμοια κατὰ τὸ σῶμα σύμπαν εἴρηται πρὸς Ἱπποκράτους ἔν τε τῷ προγνωστικῷ καὶ κατ' ἄλλα βιβλία πάντα τοῖς ὑγιαίνουσι δηλοῦν ἀγαθόν τι, τὰ δ' ἀνόμοια τοὐναντίον. τοῦτο οὖν καὶ νῦν πειρᾶται λέγειν ὁ συνθεὶς τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον. ὑποπτεύω γὰρ καὶ τοῦτον οὐχ Ἱπποκράτους εἶναι τῇ λέξει τεκμαιρόμενος οὐκ ἐχούσῃ τὴν αὐτὴν ἰδέαν ταῖς ἐκείνου καὶ τοῖς λεγομένοις αὐτοῖς οὐκ ἀπηκριβωμένῃ ὁμοίως ἐκείνου. ὅταν γοῦν εἴπῃ τὸ τὰ ἥκιστα ὅμοια τούτοις, ταῦτα νοσερώτερά τις οὐκ ἂν μέμψαιτο νοσερώτερα λέγοντι αὐτῷ ἀντὶ τοῦ νοσερώτατα, τοῦ τε ὕστατον νοσώδη. τὸ γὰρ ἥκιστα μετ' ἐπιτάσεώς τινος λέγεται καὶ πολλῆς τῆς εἰς τὸ παρὰ φύσιν παρατροπῆς. ἕκαστον δὲ τῶν παρὰ φύσιν εἰς ὅσον ἀποκεχώρηκε τοῦ κατὰ φύσιν, εἰς τοσοῦτον καὶ μοχθηρόν ἐστι. τὰ γοῦν ἥκιστα τοῖς κατὰ φύσιν ὅμοια μάλιστά ἐστι τοῖς κατὰ φύσιν ἐναντία καὶ διὰ τοῦτο νοσερώτατα.

Quaecunque toto corpore sanis similia sunt, ea ab Hippocrate tum in prognostico tum aliis in libris enunciantur bonum quoddam portendere, dissimilia vero contrarium. Hocce nunc is enarrare conatur qui hunc aphorismum composuit. Suspicor enim hunc etiam Hippocratis ideam, neque iisdem peraeque pronunciatis ipsius accurate respondet. Quum enim illud protulit, *quae his minime similia sunt, ea morbosiora*, quia ipsum morbosiora dicentem non argueret, pro morbosissima aut summe morbosa? Adverbium namque *minime* cum quadam significationis extensione dicitur et magna praeter naturam mutatione. At enim quae praeter naturam sunt singula, quantum a naturali statu recesserunt, tanto sunt deteriora. Quare minime naturalibus similia secundum naturam se habentibus maxime sunt contraria proindeque morbosissima.

ξζ'.

Καὶ οἷσι τὰ ὑποχωρήματα ἢν ἐάσῃς στῆναι καὶ μὴ κινέῃς, ὑφίστανται οἷον ξύσματα, καὶ ἢν ὀλίγα ᾖ, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίγνεται, ἢν δὲ πολλὰ, πολλὴ, τουτέοισι ξυμφέρει ὑποκαθῆραι τὴν κοιλίην· ἢν δὲ μὴ καθαρὴν ποιήσας διδῷς τὰ ῥοφήματα, βλάψεις καὶ ὁκόσῳ ἂν πλείω διδῷς μᾶλλον βλάψεις.

---

[332] *Τὰ διὰ τῆς γαστρὸς ὑπιόντα λέγειν εἴωθεν αὐτὸς ὑποχωρήματά τε καὶ διαχωρήματα· καὶ διὰ τοῦτο καὶ νῦν ἐδέξαντό τινες ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν γαστέρα κενουμένων εἰρῆσθαι τὸν λόγον αὐτῷ. μάχεται δ' αὐτὸ τὸ προσκείμενον ἐν τῇ λέξει, τὸ ἢν ἐάσῃς στῆναι καὶ μὴ κινέῃς, οἰκεῖον γὰρ τοῦτο τοῖς ὑγροῖς, καὶ διὰ τοῦθ' ἕτεροι πάλιν ἐπὶ τῶν οὔρων ἐδέξαντο λέγειν αὐτόν. ἑκάτεροι δὲ πάλιν σχισθέντες οἱ μὲν ἐφίστανται γράφουσι διὰ τοῦ ε τὴν πρώτην συλλαβὴν, οἱ δὲ ὑφίστανται διὰ τοῦ υ. τοῖς μὲν οὖν οὔροις οὐδέτερον ἐναντιοῦται τῶν ῥημάτων. καὶ γὰρ καὶ*

LXIX.

Et quibus dejectiones si residere permiseris, neque moveris veluti strigmenta subsident. Quod si paucae sint, parvus est morbus; sin multae, magnus; iis alvum inferne purgari conducit. Quod si alvo non purgata sorbitiones exhibueris, quo plures dederis, eo magis laeseris.

Quae per alvum subeunt consuevit ipse hypochoremata et diachoremata nominare. Atque idcirco nunc etiam quidam concesserunt de iis quae per alvum vacuantur haberi sermonem. Verum quod additum est in textu illud: *si residere permiseris, neque moveris,* repugnat; hoc enim humidorum est proprium atque ideo alii rursum de urinis ipsum agere censuerunt. Utrique iterum inter se dissentiunt, hi namque per *ε* primam syllabam scribunt *ἐφίστανται, insistunt;* illi vero per *υ* *ὑφίστανται, subsident.* At neutrum horum verborum urinis adversatur:

διὰ τῶν ὑφισταμένων αὐτοῖς καὶ διὰ τῶν ἐφισταμένων εἰώθαμεν καὶ τῶν παρόντων τι διαγινώσκειν καὶ τῶν μελλόντων ἴστασθαι, κατὰ δὲ τὰ διαχωρήματα τὸ ἐφίστασθαι μᾶλλόν πως πρέπει. οὐ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τῶν οὔρων ἑτοίμη τῶν ὑφισταμένων ἡ διάγνωσις, οὕτω κἀπὶ τῶν διαχωρημάτων. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν οὔρων καὶ αὐτὸ τὸ ἄγγος ἐξ ὑέλου πεποιημένον ἐνδείκνυται τῶν ὑφισταμένων τὴν φύσιν, καὶ εἰ ἐν ἄλλῳ δέ τινι περιέχοιτο σκεύει, δυνατὸν ἀποχέοντας τὸ ἐπιπολῆς αὐτὸ μόνον καταλιπεῖν τὸ ὑφιστάμενον. ἐπὶ δὲ τῶν διαχωρημάτων οὐδέτερον πιθανόν. πάλιν δὲ αὐτὸ τὸ ἐφεξῆς εἰρημένον τὸ οἷον ξύσματα τοῖς μὲν κατὰ τὴν γαστέρα διαχωροῦσι πρέπει, τοῖς δ' ἐκφερομένοις τῶν οὔρων καθ' ὀντιναοῦν τρόπον εἴτ' ἄνωθεν εἴτε κάτωθεν ἁρμόττει. ξυσματώδη μὲν γὰρ κατὰ τὴν γαστέρα διαχωρεῖται πολλάκις, ὀνομάζεταί τε συνήθως οὐχ ὑπὸ Ἱπποκράτους μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἰατρῶν, οὐ μὴν ἐπί γε τῶν οὔρων. αὕτη τοίνυν ἡ περὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα χρῆσις ἄκυρος

etenim et per ea quae fubfident et per ea quae infiftunt aut innatant in urinis tum praefentium aliquid dignofcere tum futurorum quiddam praefagire confuevimus; in alvi autem excrementis infidere quodam modo magis competit. Non enim quemadmodum in urinis, fic in dejectionibus facilis ac prompta eft fubfidentium dignotio. In urinis fiquidem et ipfum vas ex vitio factum fubfidentium naturam oftendit. Quodfi alio quodam vafe contineatur, poffumus effufa quae fupernatat parte ipfum folum fedimentum in fundo relinquere. In alvi autem excrementis neutrum probabile eft. Rurfus quod textus ferie dicitur illud, veluti ftrigmenta, excrementis alvum permeantibus congruit, iis vero quae cum urinis quoquo modo five fuperne five inferne educuntur non congruit: ftrigmentofa namque faepius per alvum dejiciuntur atque confueto more non ab Hippocrate folum, verum etiam ab aliis medicis nominantur, non tamen in urinis. Is igitur nominum et verborum ufus improprius hunc quoque apho-

ἐνδείκνυται παρεγκεῖσθαι καὶ τοῦτον τὸν ἀφορισμόν. ἔτι τε δὴ μᾶλλον ἐπειδὰν εἴπῃ, τούτοις συμφέρει ὑποκαθῆραι τὴν κοιλίην. οὐ γὰρ ἁπλῶς οὐδ᾽ ὡς ἔτυχεν, ὅτῳ ξυσματώδη κατὰ τὴν κοιλίαν ὑπάγονται, τούτῳ συμφέρει καθαίρειν αὐτὴν, ὥσπερ οὐδὲ βλάβη τις ἐξ ἀνάγκης ἕπεται τροφὴν λαμβάνουσι τοῖς οὕτως ἔχουσιν. ὁρῶμεν γὰρ χολωδῶν διαχωρημάτων γενομένων ἐκκρινόμενα κατὰ τὴν γαστέρα ξύσματα, ἐφ᾽ οἷς οὔτε βλάπτονται ῥοφήματα λαμβάνοντες ἅπαντες οὔτε προκαθαίρειν αὐτοὺς ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐάν γε πᾶν ἤδη κεκενωμένον ᾖ τὸ χολῶδες. ἔτι δὲ μᾶλλον οὐδ᾽ εἰ τοῖς οὔροις ἐμφέροιτο οἷον ξύσματα, καθαίρειν προσήκει πρὸς τῷ καὶ χα- (328) λεπὸν εἶναι διαγνῶναι, τὴν ἰδέαν ὁποίαν τινὰ εἶναι βούλεται τῶν ἐμφερομένων τοῖς οὔροις ξυσματωδῶν. ἀλλ᾽ οἱ τούτους τοὺς ἀφορισμοὺς παρενθέντες δοκοῦσί μοι χάριν αὐτοῦ τούτοις συνθεῖναι, τοῦ συγκεχύσθαι τε τὸν λόγον, ὥσπερ αἴνιγμα καὶ δεῖσθαι ζητήσεως πολλῆς, ἐν ᾗ καθιστάντες ἑαυτοὺς ἐξηγητὰς τῶν λεγομένων εὐδοκιμοῦσι παρὰ τοῖς μειρακίοις. ὅτι δὲ οἱ λόγοι πάντες οἱ

rifmum interjectum effe prodit. Sane vero etiamnum magis, quum his inferne alvum purgari conducere protulit. Non enim fimpliciter, neque ut fors tulerit, cui per alvum ftrigmentofa fubducuntur, huic ipfum purgari conducit, quemadmodum neque ulla laefio eos neceffario fequutura eft, qui fic affecti cibum adfumunt. Videmus enim biliofis dejectionibus evacuatis ftrigmenta per alvum excerni, quibus neque qui forbitiones accipiunt omnes oblaeduntur, neque eos perpurgare neceffe eft, fi jam quidquid biliofum inerat, vacuatum fit, fed etiamnum magis fi quid per urinas feratur veluti ramenta, purgare non convenit. Huc adde etiam effe perarduum dignofcere qualem formam effe velit eorum quae veluti ramenta cum urinis feruntur. Verum qui hos aphorifmos interferuerunt ob eam mihi caufam compofuiffe videntur, ut oratio confunderetur tanquam aenigma et multa indigeret inquifitione, in qua fe ipfos conftituentes interpretes eorum quae his aphorifmis dicuntur, apud pueros

ἀσαφεῖς ἀφορμὰς πολυλογίας παρέχουσι τοῖς σοφισταῖς δῆλον ἔσται σοι κατ᾽ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἀφορισμόν. ἔνιοι γάρ τοι τῶν ἐξηγησαμένων αὐτὸν οὔ φασιν ἀπαγορεύειν τὸν Ἱπποκράτην, διδόναι ῥοφήματα τοῖς οὕτω διακειμένοις, ἀλλὰ πλείονα κωλύειν εἰρηκέναι, ὁκόσῳ ἂν πλέονα [333] διδῷς μᾶλλον βλάψεις, ὥσπερ οὐ καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι χρήζουσι ῥοφημάτων ὑπὸ πλειόνων βλαπτομένων ἢ ὡς οὐκ ἀκόλουθον τῷ φάντι, ὁκόσῳ ἂν πλεῖστα διδῷς μᾶλλον βλάψεις καὶ τοῖς ἐλάττοσιν ἐλάττονα τὴν βλάβην ἔσεσθαι νομίζειν. ἀλλ᾽ ὅμως διὰ τὸ τῆς ἑρμηνείας μοχθηρὸν ὑπάρχει τοῖς σοφισταῖς πορίζεσθαι τοῖς λόγοις διαλύσεις καὶ μᾶλλόν γε ὅταν ἐξῇ καὶ προσθεῖναί τι καὶ ἀφελεῖν καὶ μεταγράψαι, ὅπερ ἐν τοῖς ἀσαφέσι λόγοις εἰώθασι πράττειν. αὐτίκα γέ τοι καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ἀφορισμὸν ἔνιοι τὸν καὶ σύνδεσμον προσθέντες, ἣν ἄλλοι τοῦ μετ᾽ αὐτὸν ἀρχὴν τίθενται, ταύτην ποιοῦσι τούτου τελευτὴν, ἵνα ὁ λόγος οὕτω ἔχῃ, ἣν δὲ μὴ καθαρὴν ποιήσας διδῷς, μᾶλλον βλάψεις καὶ ὁκόσοις ἂν

gloriam aucupentur. Quod autem obscurae orationes omnes sophistis loquacitatis argumenta praebeant hocce aphorismo tibi fiet manifestum. Nonnulli siquidem eorum qui ipsum interpretantur negant Hippocratem sic affectis exhibendas prohibere sorbitiones, sed ne copiosiores dentur vetuisse proferunt, quum diceret: et quo plures dederis, eo magis laeseris; ac si etiam ceteri qui sorbitionibus egeant copiosioribus non laedantur aut consequens non sit eum qui dixerit: *quo plures dederis, eo magis laeseris*, paucioribus etiam putare minorem fore laesionem. Verumtamen interpretationis pravitatem sophistis datur facultas rationibus solutiones suppeditandi, praesertim quum quiddam et addere et adimere et scribendo transponere licuerit: quod in obscuris sermonibus facere consueverunt. Veluti hoc statim aphorismo nonnulli conjunctione *et* addita, quod alii sequentis aphorismi principium statuunt, hujus finem faciunt, ut ita se habeat oratio. Si vero non purgata alvo sorbitionem dederis, magis laeseris, et quibus cruda

κάτω ωμὰ ὑποχωρέῃ, ὡς δηλονότι καὶ τούτοις ὅσῳ ἂν πλείω διδῷς, μᾶλλον βλάψεις. εἶτ' ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς πάλιν γράφουσιν. ὅτι χολῆς μελαίνης ἔνεστιν ἢν πλείω, πλείων, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσων ἡ νοῦσος. οἵ γε μὴν πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν ἑτέρως ἐξηγοῦνται καὶ γράφουσιν ὡς ὑπογέγραπται ῥῆσις.

α'.

Ὁκόσα ἂν κάτω ὠμὰ ὑποχωρέῃ ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἐστὶν, ἢν πλείω πλείων, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσων ὁ νοῦσος.

Εἴρηται δὲ καὶ πρόσθεν ὅτι καὶ ἄλλοι τινές εἰσιν, ἔξεστι γὰρ ἐν τοῖς ἀσαφέσιν ὡς ἂν ἐθέλῃ τις γράφειν, οὐδενὸς ἐπὶ τοῖς μεταγράφουσι νόμου κειμένου, πολλάκις δὲ οὐ διὰ τὴν ἀσάφειαν, ἀλλ' ὅτι ψευδής ἐστιν ὁ λόγος· διὰ τοῦτο ἀναγκάζονται προσγράφειν τοῖς ἐξ ἀρχῆς εὑρεθεῖσιν ἢ ἀφαιρεῖν ἢ μεταγράφειν, ὥσπερ ἀμέλει καὶ κατὰ τόνδε τὸν ἀφορισμὸν, οὗ τὴν λέξιν οἱ πρῶτοι τῶν ἐξηγησαμένων

dejiciuntur; quafi hos quoque magis laeferis, quo plures dederis forbitiones. Deinde altero facto orationis principio fic fcribunt. Ubi atra bilis ineft, fi plus adfit, major morbus; fi minus, minor morbus. Major tamen enarrantium pars aliter interpretantur et fcribunt, ut fubfcripta habet dictio.

LXX.

Quaecunque deorfum cruda fecedunt, ab atra bile funt; fi plura, major, fi pauciora, minor eft morbus.

Atque fupra quosdam textus aliter fcriptos effe dictum eft. Licet enim in obfcuris cuique prout voluerit fcribere, quum nulla fit lex transfcribentibus impofita. Saepe vero non propter obfcuritatem, fed quod falfa fit oratio; propterea quiddam ab initio inventis addere aut adimere aut fcriptionem mutare coguntur; quemadmodum exempli gratia hoc quoque aphorifmo, cujus dictionem

Ed. Chart. IX. [333.] Ed. Baf. V. (328.)

τοὺς ἀφορισμοὺς, ὧν ἐστιν Ἡρόφιλος, ὁ Βακχεῖος, Ἡρακλείδης τε καὶ Ζεῦξις οἱ ἐμπειρικοὶ, τοιαύτην τινὰ γράφουσιν. ὁκόσοις ἂν κάτω ὠμὰ ὑποχωρέῃ χολῆς μελαίνης ἐστὶν, ἢν πλείω, πλείονος, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσονος. ἀλλ᾽ ὅτι τῶν ἐπὶ μέρους τινὸς ὁ λόγος αὐτὸς ἑρμηνευτής ἐστιν, εἴρηται δ᾽ ὡς ἐκ καθόλου, διὰ τοῦτο τὴν ἀπορίαν παρέσχεν. ἐπεί τοι λεγόμενον αὐτοῦ κατὰ τὴν λέξιν οὐδεμίαν ἔχει ζήτησιν, ἀποφαινομένου τοῦ γράψαντος αὐτήν. οἷς ἂν ὠμὰ χωρέῃ, διὰ χολῆς μελαίνης ἐνεῖναι τοῖς πέττουσιν ὀργάνοις δηλονότι, δι᾽ ἣν ψυχόμενα χεῖρον πέττει καὶ τρόπον ἀπεψίας ἐργάζεται τὸν κατ᾽ ὠμότητα, τῆς ξανθῆς χολῆς τὸ ἐναντίον ἐργαζομένης, οἷον κνισώδη γάρ τινα γίνεται δι᾽ αὐτὴν ἀπεπτούμενα. τινὲς δὲ καὶ τοῦτον τὸν λόγον ἔτι περὶ τῶν οὔρων ἡγοῦνται λέγεσθαι.

---

primi aphorifmorum interpretes, e quibus numerantur Herophilus, Bacchius, Heraclides et Zeuxis empirici, in hanc fere fententiam fcribunt: quibuscunque cruda deorfum fecedunt, atrae funt bilis; fi plura, copiofiora; fi pauciora, paucioris. Verum quia haec oratio rei cujusdam particularis interpres eft, ut de univerfali tamen enunciatur, propterea dubitationem attulit, quia pronunciatum ipfius quoad dictionem, nullam fortitur dubitationem quaeftionemve, fcriptore ejus pronunciante. Quibuscunque cruda fecedunt, eorum organis fcilicet concoquentibus atram ineffe bilem, per quam refrigerata deterius concoquunt et apepfiae fpeciem a cruditate ortam efficiunt, flava bile alteram eamque contrariam faciente, per quam male coctam nidorulenta evadunt. Quidam denique hunc quoque aphorifmum de urinis dici arbitrantur.

οα'.

[334] *Αἱ ἀποχρέμψεις ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τοῖσι μὴ διαλείπουσι αἱ πελιδναὶ καὶ αἱματώδεες καὶ χολώδεες καὶ δυσώδεες πᾶσαι κακαὶ, ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαὶ καὶ κατὰ κοιλίην καὶ κύστιν καὶ ὅκου ἄν τι ἀποχωρεῦν στῇ κεκαθαρμένον κακόν.*

Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἔμπροσθεν γέγραπται κατὰ τόνδε τὸν τρόπον. αἱ ἀποχρέμψιες ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσιν αἱ πελιδναὶ καὶ αἱματώδεες, πᾶσαι κακαί. ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαὶ καὶ κατὰ τὴν διαχώρησιν καὶ κατὰ τὰ οὖρα. ἢν δὲ μήτε τῶν συμφερόντων ἐκκρίνηται διὰ τῶν τόπων τούτων, κακόν. ἐξηγησάμεθα δ' αὐτὸν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων.

οβ'.

Τὰ σώματα χρὴ, ὅπου τις βούλεται καθαίρεσθαι, εὔροα ποιέειν καὶ ἢν ἄνω εὔροα ποιέειν, στῆσαι τὴν κοιλίην, ἢν δὲ κάτω, ῥυῆσαι τὴν κοιλίην.

LXXI.

Excretiones in febribus non intermittentibus lividae, cruentae, graveolentes et biliosae, omnes malae. Quum vero probe secedunt, bonae. Per alvum etiam et vesicam et ubicunque quod secedit substiterit, minime purgatum malum.

Hic quoque aphorismus supra hoc modo scriptus est: *in febribus non intermittentibus exscreationes lividae, cruentae, omnes malae. Belle tamen si prodeant, bonae tum per alvi excretiones tum per urinas. At si quid eorum quae non juvant per haec loca excernatur, malum.* Atque ipsum quarto horum commentariorum explicavimus.

LXXII.

Quum quis corpora purgare velit, ea meabilia faciat oportet. Si sursum quidem velit, alvus sistenda; si vero deorsum, laxanda.

Καὶ τούτου τοῦ λόγου τὸ πρῶτον μέρος ἔμπροσθεν γέγραπται, μὴ προσκειμένου τοῦ καὶ ἄνω, ἢν βούλῃ εὔφορα καὶ τὰ ἐφεξῆς, ἅτινα προσγράψαι βουλόμενος ἐνταυθοῖ τις ἐνέγραψεν αὖθις τὸν αὐτὸν ἀφορισμὸν μετ' ἐξηγήσεως, ὥσθ' ὑπάρχειν ἀληθῆ. ὅτι ἀληθεστέρα ταύτης ἑτέρα τίς ἐστιν ἐξήγησις, ἣν καὶ διὰ μακρᾶς πείρας ἡμεῖς ἐβασανίσαμεν, ἔμπροσθεν δέδεικται κατὰ τὸ τέταρτον ὑπόμνημα.

ογ'.

[335] Ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα γιγνόμενα μᾶλλον τοῦ δέοντος, νοῦσος.

Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων παρέγκειται πρόσθεν εἰρημένος ὅλος ὡσαύτως, πλὴν τοῦ κατὰ τὸ τέλος, ἐνταυθοῖ μὲν γὰρ νόσος, ἐκεῖ δὲ πολὺ βέλτιον γέγραπται κακόν.

Prima quoque hujus aphorifmi pars in praecedentibus fcripta eft, non additis verbis, fi furfum quidem velit meabilia facere et fequentibus quae aliquis hoc in loco adjicere volens rurfus aphorifmum fcripfit cum interpretatione per quam verus effet. Quod autem altera fit quaedam interpretatio has verior quam nos longa experientia comprobavimus, fuperius fecundo commentariorum proditum eft.

LXXIII.

Somnus vigiliae modum, utraque modum excedentia morbus.

Atque hic aphorifmus in quibusdam exemplaribus interjectus eft fupra pronunciato per omnia fimilis, praeterquam in fine. Hic enim morbus, illic multo rectius fcribitur malum.

οδ΄.

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔσω καίηται καὶ πυρετὸς ἔχῃ, θανάσιμον.

Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς εἰκῇ γέγραπται πρόσθεν ἄμεινον εἰρημένος, χωρὶς τοῦ καὶ πυρετὸς ἔχῃ. νῦν δὲ ἐκ περιττοῦ πάλιν ἔχει προσκείμενον τὸ καὶ πυρετὸς ἔχῃ· προειρηκότος γὰρ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν, ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖς, ματαία πάλιν ἡ ἐπὶ τῇ τοῦ λόγου τελευτῇ προσθήκη καὶ πυρετὸς ἔχῃ.

οε΄.

Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος ἢ ῥὶς ἢ ὀφθαλμὸς ἢ ὀφρὺς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἀσθενέος ἐόντος, ὅτι ἂν τούτων γένηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.

LXXIV.

In febribus non intermittentibus si partes internae frigeant, internae urantur et febris obsideat, mortiferum.

Hic quoque aphorismus temere scriptus est, melius supra pronunciatus intra hanc additionem, *et febris obsideat.* Nunc vero ex abundanti additum est et febris obsideat. Quum enim ipse ab initio supra dixerit: *in febribus non intermittentibus*, irrita rursum in peroratione haec appendix: et febris obsideat.

LXXV.

In febre non intermittente si labrum aut nasus aut oculus aut supercilium pervertatur, si non videat, si non audiat, imbecillo jam corpore, quidquid horum acciderit, mors proxima.

[336] Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς ἔμπροσθεν εἴρηται κατὰ τήνδε τὴν λέξιν. ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος ἢ ῥὶς ἢ ὀφθαλμὸς ἢ ὀφρὺς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενέος ἐόντος, ὅ τι ἂν τουτέων γένηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.

οε'.

Ἐπὶ λευκῷ φλέγματι ὕδρωψ ἐπιγίνεται.

Τὸ λεγόμενόν ἐστι τοιοῦτον, ὅσοις ἂν πλεῖστον ἐν τοῖς ἀγγείοις καὶ κατὰ τὴν ἕξιν ὅλην τοῦ σώματος ἀθροισθῇ λευκὸν φλέγμα, τούτοις ὁ λευκοφλεγματίας ὕδρωψ ἔσται.

ος'.

(329) Ἐπὶ διαῤῥοίῃ δυσεντερίη.

Ἀπὸ κοινοῦ δηλονότι προσυπακοῦσαι χρὴ τὸ ἐπιγίνεται, ξεομένων τῶν ἐντέρων κατὰ βραχὺ, ἔπειτα δὲ καὶ βα-

Hic etiam aphorifmus in praecedentibus hifce verbis pronunciatus eft. In febre non intermittente fi labrum aut nafus aut oculus aut fupercilium pervertatur, fi non videat, fi non audiat, imbecillo jam aegroto, quidquid horum acciderit, propinqua mors.

LXXVI.

Albae pituitae hydrops fuccedit.

Quod pronunciatur eft hujusmodi: quibus plurima in vafis totoque corporum habitu alba pituita acervata eft, his leucophlegmatias hydrops fupervenit.

LXXVII.

A diarrhoea, dyfenteria.

Ex communi videlicet loquendi confuetudine fubaudiendum eft *fupervenit primum* abrafis paulatim inteftinis,

θους τούτου γινομένου καὶ οὕτως ἑλκουμένων. ἔμπροσθεν δὲ βέλτιον ἐν ἀφορισμῷ γνησίῳ γέγραπται κατὰ τόνδε τὸν τρόπον· ἐπὶ ἀκράτῳ ὑποχωρήσει δυσεντερία· καὶ ἡμεῖς ἐξηγησάμεθα τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον ἐν ἕκτῳ τῶν ὑπομνημάτων.

οη΄.

Ἐπὶ δυσεντερίῃ λειεντερίη ἐπιγίνεται.

Καὶ οὗτος ὁ ἀφορισμὸς μόριόν ἐστιν ἀφορισμοῦ εἰρημένου ἔμπροσθεν τοῦτον τὸν τρόπον· ὅσοι σπληνώ- [337] δεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τούτοισιν ἐπιγενομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης, ὕδρωψ ἐπιγίνεται ἢ λειεντερίη, καὶ ἀπόλλυνται. ἐξηγησάμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς αὐτὸν κατὰ τὸ ἕκτον τῶν ὑπομνημάτων.

οθ΄.

Ἐπὶ σφακελισμῷ ἀπόστασις ὀστέου.

deinde malo profundum subeunte ita demum ulceratis. Supra vero praeclarius in aphorismo hunc in modum scriptum est: *a sincera dejectione dysenteria*, nosque hunc aphorismum horum commentariorum sexto explicavimus.

LXXVIII.

Dysenteriae lienteria succedit.

Hic etiam aphorismus pars est aphorismi superius hoc modo pronunciati. Qui lienosi dysenteria corripiuntur, his supervenientem longam dysenteriam hydrops excipit aut lienteria et intereunt. At nos quoque ipsum sexto commentariorum explanavimus.

LXXIX.

A sideratione ossis abscessus.

Ἀπὸ κοινοῦ δηλονότι κἀνταῦθα προσυπακοῦσαι δεῖ τὸ ἐπιγίνεται. πότερον δὲ τῷ τοῦ ὀστέου σφακελισμῷ τὴν ἀπόστασιν αὐτοῦ ἕπεσθαι ἢ τῷ τῆς προκειμένης σαρκὸς, οὐκ ἐδήλωσε, δύναται δ᾽ ἑκάτερον ἀληθῶς λέγεσθαι.

πʹ.

Ἐπὶ αἵματος ἐμέτῳ φθόη καὶ τοῦ πύου κάθαρσις ἄνω.

Ἐπὶ τῇ φθόῃ ῥεῦμα ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τῷ ῥεύματι διάῤῥοια, ἐπὶ τῇ διαῤῥοίᾳ σχέσις τῆς ἄνω καθάρσεως, ἐπὶ τῇ σχέσει θάνατος. ἐν τοῖς πλείοσι τῶν ἀντιγράφων καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἐξηγητῶν γέγραπται· ἐπὶ αἵματος ἐμέτῳ φθορά. κατά τινα μέντοι τῶν ἀντιγράφων ἐπὶ αἵματος ἐμέτῳ φθόη γέγραπται. φαίνεται γοῦν ὅτι καὶ ταῦτα συνηράνισται μοχθηρῶς ἐκ πολλῶν Ἱπποκρατείων ἀποφάσεων συγκείμενα παρεφθαρμένως, μάλιστα δὲ παρ᾽ ἐκείνων τῶν ἀφορισμῶν ἐπὶ αἵματος πτύσει, πύου πτύσις καὶ ῥύσις. ἐπὴν δὲ τὸ σίαλον ἴσχηται, ἀποθνήσκουσιν.

Hic quoque ex communi loquutione subaudiendum est, *superveniet.* Utrum vero ossis sphacelismum ipsius ossis sequatur abscessus aut circumstantis carnis non manifestavit. Utrumque tamen vere enunciari potest.

LXXX.

A sanguinis vomitione tabes et puris per superiora purgatio.

A phthoë fluxio e capite, a fluxu diarrhoea superae purgationis retentio, a retentione mors. In compluribus exemplaribus et apud plurimos interpretes scriptum est: a sanguinis vomitu corruptio. In nonnullis tamen codicibus legitur, a sanguinis vomitu phthoë, hoc est tabes. Quare videntur haec quoque male collecta esse atque ex Hippocratis quum multis enunciationibus perperam composita tum maxime ex illis aphorismis: *a sanguinis sputo puris sputum et fluxus.* Quum autem sputum retinetur, intereunt.

πα'.

Ὁκοῖα καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὴν κύστιν καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὴν κοιλίην ὑποχωρήμασι καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὰς σάρκας καὶ ἤν πη ἄλλη τῆς φύσεως ἐκβαίνῃ τὸ σῶμα, ἢν ὀλίγον, ὀλίγη νοῦσος γίνεται, ἢν πολὺ δὲ, πολλὴ, ἢν πάνυ πολλὴ, θανάσιμον τὸ τοιοῦτον.

Οὗτος ὕστατος ὁ ἀφορισμὸς ἐν πλείστοις τῶν ἀντιγράφων γέγραπται, κατά τινα μέντοι καὶ ἄλλοι πρόσκεινται, διεσκευασμένοι καθάπερ καὶ οἵδε οὓς διεληλύθαμεν ἐκ τῶν γνησίων ὄντας οὕτως, ὥστε τοὺς μὲν αὐτῇ τῇ λέξει, τοὺς δὲ παρὰ βραχὺ, τοὺς δὲ μετὰ βραχείας προθέσεως ἐοικέναι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους γεγραμ- [338] μένοις, ὅθεν αὐτοὺς οὐδ' ἡμεῖς ἔτι προσεθήκαμεν. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς οὗτος ὁ νῦν προκείμενος ἔχει τι περιττότερον ὧν πολλάκις ὁ Ἱπποκράτης ἔδειξεν, ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος τὰς ἑρμηνείας εὔδηλος ὁ κατ' ἐκεῖνον. τὸ δὲ οἷα καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν κύστιν καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν κοιλίαν ἀποδόσεως χρῄζει,

LXXXI.

Qualia etiam per vesicam et alvum et carnes excernuntur et sicubi alias corpus a natura recedat, inspicere oportet; si parum parvus, si multum malignus, si admodum multum, id hujusmodi letale.

Hic postremus aphorismus in plurimis exemplaribus scriptus est; in quibusdam tamen alii etiam adduntur iisdem ordinibus distincti, quibus et illi, quos ex legitimis Hippocratis aphorismis ita esse percensuimus, ut nonnulli ipsa dictione, nonnulli praeter pauxillum quiddam et nonnulli cum brevi additione iis sint similes, qui ab Hippocrate scripti sunt. Unde neque nos etiamnum ipsos addere necessarium duximus. Nam neque is ipse nunc propositus quidquam habet amplius quam quod saepenumero demonstravit Hippocrates; et alioquin elocutionis ratio in eo est manifesta. Sed illud: *qualia etiam, quae per vesicam et alvum excernuntur*, explicationem desiderat. Summa

τό γε μὴν κεφάλαιον, ὡς ἔφην, ἀληθές. εἰ μὲν γὰρ ὀλίγον ἐκβαίνοι τοῦ κατὰ φύσιν ἐν οἵῳ δή ποτε μορίῳ μακροτέραν τὴν νόσον· εἰ δ' ἐπὶ πλέον, πολλὴν ὑποληπτέον· εἰ πάνυ πολλὴ τοῦ κατὰ φύσιν ἡ μετάβασις γένηται, θανάσιμον εἶναι τὸ τοιοῦτον νόσημα.

tamen, ut dixi, vera est. Si namque parvus a naturali statu cujuscunque partis fuerit decessus, minorem morbum, si multus, majorem morbum, si denique admodum magnus a natura decessus fiat, letalem ejusmodi morbum esse augurandum est.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΡΟΣ ΛΥΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

Ed. Chart. IX. [358. 359.] Ed. Baf. V. (329.)

α'.

[358] Ἀνεμέσητον μὲν δήπου Λύκῳ καὶ παντὶ τῷ βουληθέντι πρὸς Ἱπποκράτην γράφειν. ἔτι δὲ ἀνεμεσητότερον οἶμαι τοῖς δυναμένοις ἀπολύσασθαι τὰ κακῶς εἰρημένα πρὸς αὐτὸν ἐγκλήματα, καθάπερ ἐν δικα- [359] στηρίῳ τοῖς ἀναγνωσομένοις ἀμφοτέρων τὰ γράμματα, τὴν ἀπολογίαν ποιήσασθαι, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ μὲν ἐγκαλῶν πρὶν μαθεῖν τὰ λεγόμενα θρασύνεται, τῷ δ' ἀπολογουμένῳ πεπαιδεῦσθαι κατὰ τοῦ παλαιοῦ δόγματος. Λύκος τοίνυν ἔγραψε

GALENI ADVERSUS LYCUM LIBELLUS.

I.

Lyco fane ac omnibus qui adverfus Hippocratem fcribere voluerint vitio dandum non eft. Minus etiamnum cenfura dignos effe auguror qui quum male productas in ipfum controverfias diluere queant, utrorumque libros tanquam in judicio lecturi defenfionem fufcipiunt, ac maxime quum qui priusquam ab eo pronunciata didicerint ea arguere ferociunt. Qui vero patrocinatur, in fenis placitis eruditus fit oportet. Itaque commentarios fcripfit

μὲν ἐξηγητικὰ τῶν Ἱπποκράτους ἀφορισμῶν ὑπομνήματα, λωβᾶται δὲ τοῖς δόγμασι τἀνδρὸς ἑκατέρωθεν οἷς τε ψέγειν καὶ οἷς ἐπαινεῖν τινα τῶν ἐπ᾽ αὐτοῦ λεγομένων οἴεται καὶ δι᾽ ὧν ἀντιλέγειν ἐπιχειρεῖ. τά τε γὰρ ἐπαινούμενα Λύκου φαντάσματά ἐστιν, οὐχὶ Ἱπποκράτους δόγματα, δι᾽ ὧν τε ἀντιλέγει δῆλός ἐστι μηδὲ τὰ στοιχεῖα τῆς Ἱπποκράτους τέχνης ἐπιστάμενος. ὅτῳ δ᾽ οὐκ ἔστι τῶν στοιχείων ἐπιστήμη, σχολῇ γ᾽ ἂν οὗτος οὐ τὰς συλλαβὰς εἰδείη τῆς τέχνης ἐκείνης ἢ τῶν ἀπ᾽ αὐτῆς. εἰ μὲν οὖν ἐγὼ πρῶτος ἢ μόνος ἔλεγον ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ τὰ τῶν ζώων σώματα συγκεῖσθαι νομίζειν Ἱπποκράτην, τάχα ἂν ἴσως εὐλαβέστερον ἐνεκάλουν Λύκῳ πρὶν γνῶναι τὰ στοιχεῖα τῆς Ἱπποκράτους τέχνης ἐπιχειροῦντι τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ γράφειν ἐξηγήσεις. οὔτε γὰρ ὅσοι δόγμασιν ἐναντίοις ἐνεγράφησαν οὔθ᾽ ὅσοι μήτε τὰ πρῶτα γινώσκουσι τῆς τέχνης χρήσιμα εὔλογον ἐξηγεῖσθαι τοὺς ἀφορισμούς, ἀλλ᾽ ὥσπερ μεμαθήκασι μὲν ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἐπαινοῦσι δὲ πάλιν ἢ ψέγουσιν αὐτοῦ τὰ δόγματα.

Lycus, quibus Hippocratis aphorifmos explicat, fed et utrimque viri decreta depravat tum quatenus ea improbat, tum qualenus quaedam eorum quae ab ipfo edicuntur laudare cenfet, in quibus etiam contradicere conatur. Etenim quae ab eo laudantur, Lyci fpectra, non Hippocratis decreta funt, et per quae contradicit fe prodit artis Hippocraticae elementa ignorare. Cui vero non fit elementorum fcientia, is multo minus artis illius aut eorum quae ab ipfa prodeunt fyllabas noverit. Itaque fi primus ego aut folus dixiffem Hippocratem cenfere animantium corpora ex calido, frigido, humido et ficco conftitui, quam primum fortaffis verecundius Lycum accufarem, quod priusquam artis Hippocratis elementa perdifcat, librorum ipfius confcribere enarrationes aggrederetur. Neque enim eos qui contrariis decretis addicti funt, neque qui haud prima artis praecepta utilia cognofcunt, aphorifmos explicare confentaneum eft. Verum quemadmodum a puerili aetate didicimus ita rurfum ipfius decreta lau-

Λύκος δὲ εἰς τοσοῦτον ἄρα τῆς Ἱπποκράτους τέχνης ἀμαθής ἐστιν, ὡς ἐγὼ θεοὺς ἅπαντας ἐπόμνυμι, τὰς πρώτας τῶν εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς ὑπομνημάτων αὐτοῦ ἐξηγήσεις ἀναγνοὺς, οὐκέθ' ὑπέμεινα τὸ λοιπὸν τοῦ βιβλίου ἀναγνῶναι, τοσοῦτον ἐφαίνετο τῆς γνώμης ἁμαρτάνειν τοῦ παλαιοῦ. τῶν ἑταίρων δέ τινος ἀξιώσαντος ἐπακοῦσαί με τῶν εἰς τόνδε τὸν ἀφορισμὸν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένων, ἐν ᾧ φησι, τὰ αὐξανόμενα πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμφυτον θερμὸν, εἶτα πολλῶν καὶ ἄλλων παρακαλεσάντων ἀπολογήσασθαι πρὸς τὰς κατηγορίας, οὕτως ἀναγκασθεὶς ἐπὶ τόνδε τὸν λόγον ἧκον.

β'.

Ἵνα δὲ τοῖς μὲν ὑπ' ἐκείνου λεγομένοις, ὑπ' ἐμοῦ δὲ μέλλουσι πρὸς αὐτὰ ῥηθῆναι, ῥᾷον ἀκολουθήσωσιν οἱ δικάσοντες ἡμῖν, ἀναγκαῖον ἔσται μοι βραχέα προειπεῖν. ὅτι μὲν ἐστι θερμὸν ἐν ἡμῖν ἐναργῶς ἅπασι φαίνεται, πότερα δ' ἐκ κινήσεως τοῦτο τῆς κατὰ τὴν καρδίαν (330) καὶ τὰς ἀρτηρίας ἔχει τὴν γένεσιν ἢ καθάπερ αὐτὸ τὸ κινεῖ-

dant aut damnant. Lycus autem artis Hippocraticae adeo imperitus est, ut ego deos omnes tester, primis perlectis ejus in aphorismos commentariorum explanationibus, nequaquam me reliqui libri lecturam ferre potuisse, tantum mihi a senis sententia aberrare visus est. At vero quum amicorum quidam rogasset me ea percipere quae hunc in aphorismum ab ipso scripta sunt, in quo pronunciat: *qui crescunt calidum innatum copiosissimum habent.* Deinde aliis etiam multis, quo illius objectionibus responderem provocantibus, in hanc disputationem coactus me contuli.

II.

Quo vero facilius quae a Lyco dicuntur, quae a me adversus ea dicenda sunt percipiant nobis futuri judices pauca praefari nobis necessum erit. Calorem quidem nobis inesse patet omnibus. Utrum autem is ex cordis et arteriarum motu ortum habeat, an quemadmodum ipse mo-

Ed. Chart. IX. [359. 360.] Ed. Baſ. V. (330.)

εθαι τῇ καρδίᾳ σύμφυτον ὑπάρχει, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ θερμασία, διαπεφώνηται τοῖς ἰατροῖς. ἀλλ' ὅστις γε βούλεται μαθεῖν ἐπιστημονικῶς, ἀρχὰς τοῖς ζώοις ἅπασι γενέσεως εἶναι τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν, ἓν ἔχει βιβλίον ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένον, ἐν ᾧ τὴν Ἱπποκράτους γνώμην ἐξηγοῦμαι καὶ ἀποδεικνύω. τοῦτο μὲν δὴ τὸ βιβλίον ἐπιγέγραπται περὶ τῶν καθ' Ἱπποκράτους στοιχείων. ἕτερα δὲ ἐφεξῆς ἐστιν αὐτοῦ τὰ περὶ κράσεων, ἐν οἷς δείκνυμι τίνα μὲν τῶν σωμάτων πλείονα μοῖραν ἐν ἑαυτοῖς ἔχει τοῦ θερμοῦ στοιχείου, τίνα δ' ἐλάττονα. καὶ ὡς διὰ τοῦτ' αὐτὸ τὰ μὲν θερμότερα φύσει, τὰ δὲ ψυχρότερα γέγονεν. ἅπασι γὰρ ἡμῖν ὑπάρχει τὸ θερμὸν στοιχεῖον ἔμφυ- [360] τον ἐκ πρώτης ἀρχῆς, ἣν ἐκ σπέρματός τε καὶ καταμηνίου κεκτήμεθα. διαφέρομεν δ' ἀλλήλων ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον εἶναι θερμοί· ἀλλ' εἰσί γέ τινες ὅροι τούτου τοῦ πλάτους, ὧν ἐπέκεινα τῆς κράσεως ἐξικομένης ἤτοι νοσεῖν ἡμῖν ἀναγκαῖόν ἐστιν ἢ διαφθείρεσθαι. καὶ γὰρ ἐπὶ πλέον ψυχθέντες ἐν νοσήματι ψυχρῷ καθιστά-

tus cordi innatus eſt, eodem quoque modo calor ſit, diſſentiunt inter ſe medici. Porro quisquis ſcite perdiſcere deſiderat, cunctis animalibus ortus eſſe principia calidum, frigidum, ſiccum et humidum, is unum a me librum habet conſcriptum, quo Hippocratis ſententiam explicamus ac demonſtramus. Hic autem liber de elementis ſecundum Hippocratem inſcribitur; alii vero qui ipſum ſequuntur de temperamentis in quibus quaenam corpora liberaliorem calidi elementi portionem et quae pauciorem ſortita ſint, oſtendimus, quodque ob ipſum haec natura quidem calidiora, illa vero frigidiora facta ſint. Nobis ſiquidem univerſis calidum innatum ineſt elementum a primo ortu, quem tum ex ſemine tum ex menſtruo ſanguine conſequuti ſumus. Hoc tamen ab invicem diſſidemus, quod aliis alii plus minus ſimus calidi. Enimvero hujus latitudinis quidam ſunt termini, ultra quos temperamento progrediente aut aegrotare nos aut interire neceſſe eſt. Etenim magis refrigerati morbis frigidis afficimur, at extra

μεθα καὶ θερμανθέντες ἔξω τοῦ κατὰ τὴν ὑγείαν πλάτους εἰς πυρετὸν ἀγόμεθα. καὶ τοίνυν καὶ τῶν πυρετῶν αὐτῶν ἔνιοι μὲν ἀκριβῶς εἰσι ξηροὶ, καθάπερ οἱ ἀκριβῶς καῦσοι, τινὲς δὲ ἐσχάτως ὑγροὶ, καθάπερ οἱ τυφώδεις ὀνομαζόμενοι. εἰ δ' οὐ χαίρει τις τοῖς οὕτω καλουμένοις ἢ κατ' ἄλλου πράγματος ἐπιφέρειν εἴθισται τὰς εἰρημένας προσηγορίας, ἐγὼ τούτῳ τῷ λόγῳ διηγήσομαι τοὺς ὑγροὺς πυρετοὺς ὁποίους εἶναί φημι. ἱδροῦσι μὲν οἱ κάμνοντες ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἐν δ' αὐτοῖς ἱδρῶσιν ἢ μετρίως ἢ οὐδὲν ὀνινάμενοι, τούτους ὑγροὺς ἐγὼ τοὺς πυρετοὺς ὀνομάζω, ξηροὺς δὲ ἔμπαλιν ἐκείνους καλῶ τῶν πυρετῶν, οἷς δίψα σφοδρὰ καὶ γλῶττα ξηρὰ καὶ δέρμα σκληρὸν οἷόν περ βύρσα καὶ πολὺς αὐχμὸς ἐν ἅπαντι τῷ σώματι. καὶ μὴν καὶ ἕτεροί τινές εἰσι πυρετοὶ τὴν διαπνοὴν ὅλου τοῦ σώματος ἔχοντες ἀνιαρὰν τοῖς ἁπτομένοις, ὡς νύττεσθαί τε καὶ δάκνεσθαι δοκεῖν, διχῶς καὶ τούτου γινομένου, ποτὲ μὲν ἀερώδους ξηροῦ τοῦ προσπίπτοντος ἡμῖν, ἔστι δ' ὅτε ὑγροῦ πως φαινομένου, καθάπερ ἀτμοῦ τινος. τοιαύταις ἰδέαις ἀλλήλων διαφέρουσι καὶ

ſanitatis planum calefacti in febrem ducimur. Quin etiam febrium ipſarum nonnullae plane ſiccae ſunt, quemadmodum ſincere ardentes; quaedam vero ſummae humidae ut quae typhodes vel elodes nominantur. Quod ſi quis hiſce vocabulis non oblectetur aut ad rem alteram enunciatas appellationes afferre conſueverit, hac ego oratione ſum explicaturus, quas febres humidas eſſe dico. Quum a primo quidem die aegri ſudant ipſisque ſudoribus aut aliquantulum aut nullo modo levantur, has ego febres humidas appello; ſiccas vero contra illas voco febres, in quibus vehemens urget ſitis et lingua arida et cutis tanquam dura ac ingens in univerſo corpore ſqualor eſt. Sunt et ſane aliae quaedam febres quae univerſi corporis tranſpirationem ita moleſtam reddunt tangentibus, ut pungi morderique videantur, hocque duobus fit modis. Interdum ſiquidem quiddam aëreum nobis ſiccum occurſat, interdum vero humidum, veluti vapor quidam apparet. Hiſce ideis inter ſe etiam differunt ſanorum ipſorum tem-

τῶν ὑγιαινόντων αὐτῶν αἱ κράσεις, ἃς δὴ καὶ δυσκράτους εἶναί φαμεν, ἐπανορθούμεθά τε καθ' ὅσον οἷόν τε τὴν φυσικὴν δυσκρασίαν αὐτῶν. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο μόριον οὐ σμικρὸν τῆς ὑγιεινῆς τέχνης. ὅσα δὲ εὔκρατα φύσει τῶν σωμάτων ἐστὶν, οὐδὲν τοιοῦτον ἁπτομένοις ἐμφαίνει. σύμμετρα γὰρ ἀκριβῶς ἐστιν, ὡς μηδὲν ἐνδεῖν αὐτοῖς τὸ θερμὸν, οἷα γέρουσιν ἢ τοῖς ἐψυγμένοις, μήθ' ὑπερβάλλειν, ὡς τοῖς ἀμετρότερον πονήσασιν ἢ διατρίψασιν ἐπὶ πλεῖον ἐν ἡλίῳ θερινῷ. πολὺ δὲ δὴ μᾶλλον οὐδὲ τὸ δάκνον ἢ ἀνιαρὸν ἡ τούτων ἔχει θερμασία. σαφηνείας δὲ ἕνεκα τῶν λεγομένων οὐδὲν ἂν εἴη χεῖρον ἀναμνησθῆναί σε βαλανείων, ἐν οἷς ἓν μέν ἐστι δήπου τὸ τῶν εὐκράτων εἶδος, αἱ δυσκρασίαι δὲ πολλαί. μία μὲν γὰρ δυσκρασία βαλανείου, ψυχροτέρας τῆς χρείας ὑπάρχοντος, ἑτέρα δὲ εἰ μέχρι τοῦ λυπεῖν ἤδη θερμανθείη, τρίτη δ' ἄλλη καθ' ἣν οὔθ' ὡς ψυχρότερον οὔθ' ὡς θερμότερον αἰτιώμενοι πλῆρες ἀτμοῦ φαμεν ὑπάρχειν καὶ κατὰ τοῦτο μεμφόμεθα. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, εἴ γε ὅλως ἄνθρωπός ἐστιν, ὡς εὔκρατόν ἐστι μὲν

peramenta, quae profecto intemperata esse dicimus et naturalem ipsorum intemperiem, quantum fieri possit, emendamus. Id enim pars est hygienes artis non exigua. Quae vero temperata sunt natura corpora, nihil hujusmodi produnt tangentibus. Nam adeo exquisite commoderata sunt ut neque calor ipsis deficiat, qualia sunt senibus ac refrigeratis, neque excedat, ut iis qui immoderatius laborarunt vel diutius in aestivo sole versati sunt. At multo sane minus mordacitatis aut molestiae horum calor est particeps. Verum perspicuitatis enunciatorum gratia nihil quidquam deterius fuerit te balneorum meminisse, in quibus unica quidem est nimirum temperamentorum species, intemperies vero multae. Una namque est balnei intemperies quum pro usu sit frigidius. Altera si adusque illatam molestiam jam incaluerit. Tertia vero alia qua neque quod frigidius neque quod calidius existat, id damnantes, vapore repletum esse dicimus ob idque illud improbamus. Quis enim, modo homo sit, non

Ed. Chart. IX. [860. 861.] Ed. Baf. V. (830.)
ὕδωρ πολλάκις, ἔστι δ' ὁμοίως αὐτῷ ὁ καὶ ἀὴρ καὶ ἀτμός. οὕτω γοῦν καὶ λίθος εὔκρατος ἐν αὐτοῖς τοῖς βαλανείοις γίγνεται, καθ' οὗ κυλινδεῖσθαι δυνατὸν, οὔτε θερμασίαν ὑπερβάλλουσαν οὔτε ψύξιν αἰτιώμενον, οὔτ' αὐχμὸν ἢ πλῆθος ὑγρότητος. ὥσπερ οὖν ἐν ὕδατι καὶ λίθῳ καὶ ἀέρι σύμμετρος γίγνεται θερμότης, οὕτως καὶ κατὰ τὸν ἀτμὸν, ὃς ἐπειδὰν εὔκρατος ὢν ἐμπλήσει τὸ βαλανεῖον, οἱ λουόμενοι δυσχεραίνουσι μὲν καὶ μέμφονται τὸ τοιοῦτον λουτρὸν, ψυχρότερον δὲ ἢ θερμότερον οὐκ ὀνομάζουσιν, ὡς εἴ γε καὶ τοιοῦτόν τι ποιεῖ, διττὴν ποιοῦνται τὴν κατηγορίαν τοῦ βαλανείου, ψυχρὸν εἶναι φάσκοντες αὐτὸ καὶ μεστὸν ἀτμοῦ, καθάπερ γε καὶ θερμὸν αὖθις ἀμέτρως σὺν ἀτμῷ δαψι-[361] λεῖ. μὴ τοίνυν ἐπιλανθανώμεθα τούτων μηδὲ τὰ κοινῇ πᾶσιν ἀνθρώποις γιγνωσκόμενα διαφθείρωμεν ὑπὸ περιττῆς σοφίας, ἣν ἐπιδείκνυνταί τινες, ἀλλὰ μεμνημένοι τῶν βαλανείων, ἐπειδὰν ἀκούσωμέν τινος ἐπὶ ζώου λέγοντος, ὡς ἔστι τούτου μὲν εὔκρατον τὸ θερμὸν, τούτου δὲ δύσκρα-

noverit temperatam esse aquam multoties ipsi quoque similiter tum aërem tum vaporem esse? Sic vero et in ipsis balneis lapis temperatus redditur, in quibus volutari possumus, neque caloris neque frigoris exsuperantia neque ariditate neque humoris copia culpata. Quemadmodum igitur in aqua et lapide et aëre commoderatus comperitur calor, sic et in vapore qui quum temperatus existens balneum impleverit qui lavantur, balneum quidem hujusmodi moleste ferunt ac de eo conqueruntur, non tamen id frigidius aut calidius appellant. Quod si quid hujusmodi praeterea accesserit, duplici balneum reprehensione notant qui frigidum ipsum vaporeque plenum esse pronunciant, quemadmodum rursus etiam cum copioso vapore immoderate calidum. Horum itaque ne simus immemores, neque ab extuberante, quam nonnulli ostentant sapientia, quae vulgo cunctis hominibus sunt cognita depravemus; imo quum aliquam de animali proferentem audivimus hujus quidem calorem temperatum esse, illius

τον, οὐκ ἐπ' ἄλλο τι μεταφέρομεν τὴν διάνοιαν, ἀλλ' ἐφ' ὅπερ ἅπαντες οἱ τὰς κοινὰς ἐννοίας διασώζοντες ἄνθρωποι, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ μέντοι γε καὶ τοῖς βαλανείοις ὧν ἐμνημόνευσα. θερμὸν γοῦν εἶναί φασι τὸ βαλανεῖον καὶ ψυχρὸν, εἶτ' αὖθις ἀτμοῦ πλῆρες ἢ ξηρὸν καὶ αὐχμῶδες καὶ ἑκάστῳ τῶν ὀνομάτων ἴδιόν τι δηλοῦντες πρᾶγμα. πρὸς τοίνυν τοῖς εἰρημένοις ἕτερόν τι βαλανεῖόν ἐστι καπνοῦ πλῆρες καὶ ναὶ μὰ Δία γε τούτου πολυειδεστάτου. ἕτερος μὲν ὁ ἐκ δρυΐνων ξύλων, ἕτερος δὲ ὁ ἐκ συκίνων ἢ ἐλαΐνων ἐστὶ καὶ καθ' ἕκαστόν γε δένδρον ἄλλος καὶ ἄλλος. ἀλλ' οὐδέπω δέομαι τῶν κατὰ μέρος διαφορῶν. ἀρκεῖ γάρ μοι τήν γε πρώτην ὅλον γε τὸ γένος τοῦτο μιᾷ κλήσει καὶ νοήσει περιλαμβάνοντι καπνώδη τὸν ἀέρα φάναι τοῦ βαλανείου, μηδ' ἐνταῦθα μεμφόμενον αὐτοῦ θερμασίαν ἢ ψύξιν ἢ ὥσπερ γε μεμφόμενον αὖθις, εἰ οὕτως ἔτυχε κατ' ἄμφω, καὶ ὡς θερμὸν τὸ βαλανεῖον καὶ ὡς καπνῶδες. ἐάσῃς οὖν ἤδη τὰ βαλανεῖα τῶν καθ' ἑκάστην

vero intemperatum, balneorum recordati non ad aliud quidquam cogitationem transferemus praeterquam ad id quod omnes mortales qui communes notiones fervant integras quotidie, quum in aliis multis tum certe in balneis quorum mentionem fecimus. Balneum itaque calidum et frigidum esse, rursusque vapore plenum aut siccum et aridum singulis his nominibus rem aliquam propriam significantes. Porro ad haec commemorata alterum quoddam balneum est fumo plenum eoque nae per Jovem permultarum specierum. Alter siquidem ex lignis quercinis, alter vero ex ficulneis aut oleagineis ortum habet et pro unaquaque arbore alius atque alius. Verum ne hactenus his particulatim differentiis agemus. Mihi namque sat est, hoc universum genus unica tum appellatione tum intelligentia comprehendere, si balnei aërem fumidum esse dixerimus nec in eo aut calorem aut frigus damnemus aut quemadmodum etiamnum, si ita sors tulerit, utrumque accusemus, quod et calidum existat et quod

ἡμέραν ἐν ταῖς οἰκίαις ἡμῖν συμβαινόντων ἀναμνήσθητί μοι, ποτὲ μὲν ὑγρότητα τῶν οἰκίων ἐν οἷς ἐσμεν, ἐστι δ᾽ ὅτε ἄμετρον ψύξιν ἢ θερμότητα μεμφόμεθα. πότερα μὲν οὖν ὁμοίως μεμφόμεθα τὸν κατὰ τὸν οἶκον ἀέρα τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασι, κἀπειδὰν καπνοῦ πληρωθῇ, ἢ κἀνταῦθα ὥσπερ ἐν τοῖς βαλανείοις ἔστιν ὅτε κατὰ μὲν τὴν θερμασίαν διαλλάττουσιν οὐδὲν, ἔστι δ᾽ αὐτῶν ὁ μὲν αὐτὸ δὴ τοῦτο [illegible]ον, ἀὴρ θερμὸς, ὁ δὲ σὺν τούτῳ καπνώδης, εἶτα ὁ μέν γε θερμὸς ἀὴρ οὐδέποτε προκαλεῖται δάκρυον, τῷ καπνώδει δ᾽ ἀεὶ ὑπάρχει τοῦτο κἂν μετρίως θερμὸς ᾖ, ὥστε ἐναργῶς ἐνταῦθα κατάδηλόν ἐστι τὸ δακνῶδες θερμὸν οὐ τῷ μᾶλλον θερμαίνειν, ἀλλ᾽ ἑτέρῳ τινὶ διαλλάττον. ἐγγυτάτω γοῦν φλογὸς μεγίστης ἀκάπνου στάντες θερμαινόμεθα οὕτω πολλάκις, ὡς ἐγγὺς μὲν ἥκειν τοῦ καίεσθαι, δάκνεται δ᾽ οὐδεὶς οὐδὲ δακρύει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ἀπὸ καπνοῦ. θαυμαστὸν οὖν εἴ τις ἐπὶ καπνοῦ καὶ φλογὸς αἰσθάνεται

fumidum. Verum miffis jam balneis quae quotidie noftris in aedibus nobis accidunt, eorum quaedam ad memoriam revocanda funt. Alias quidem aedium in quibus degimus humiditatem accufamus, alias vero immoderatum frigus aut calorem. Utrum igitur eodem modo aedium aërem in magnis fub cane ardoribus damnamus atque quum fumo repletae fuerint? An hic quoque quemadmodum in balneis nonnunquam calore quidem nihil inter fe difcrepant? Eft autem eorum alter quidem idem fane hocce tantum aër calidus, alter vero qui adjungitur fumidus. Sub haec calidus quidem aër lacrymas nunquam evocat, fumo vero infectus etiam fi modice calidus fit, eas femper excitat. Quamobrem hic liquido conftat calidum mordax non quod magis calefaciat, fed re quadam alia differre. Quocirca quum flammae maximae fumo vacuae proximi ftamus, faepenumero ita incalefcimus, ut prope aduri provehamur. Nullus tamen mordetur nec excitatur, ut a fumo lacrymas fundant oculi. Miremur igitur fi quis in fumo et

τῆς διαφορᾶς, ἐπὶ δὲ τῶν ἡμετέρων σωμάτων ἀναίσθητός ἐστιν ἐνίοτε μὲν ἰσχυροτάτης θερμασίας οἷον φλογὸς, ἐνίοτε δὲ ἀνιαρᾶς καὶ δακνώδους οἷόν περ καπνοῦ. θαυμάζω δὲ οὐδὲν ἧττον, εἰ μὴ συγχωρεῖ τὰς κατὰ τὸ θερμὸν ἐν τοῖς ζώοις δυσκρασίας ἀνάλογον ἔχειν ταῖς κατὰ τὰ βαλανεῖα καὶ τὰς οἰκίας· ὡς οὖν ἐν ταῖς οἰκίαις ἄλλος μὲν ἀὴρ ἐστιν οἴκου καπνώδους, ἄλλος δὲ ἁπλῶς θερμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον ἕτερος τούτων ἐναργῶς (331) ἐστὶν ἐν ᾧ πλῆθός ἐστι καιομένων λύχνων ἢ δᾳδὸς ἅμα λιγνύσι, καὶ τοίνυν καὶ καλοῦμεν, ὥσπερ τὸν ἕτερον ἀέρα καπνώδη, λιγνυώδη τοῦτο, ἐξ ὑπεροπτήσεως ὕλης γενόμενον. ἡ γάρ τοι λιγνὺς ταύτῃ τοῦ καπνοῦ διενήνοχε, καίτοι γε ἀμφοῖν περιττωμάτων ὑπαρχόντων φλογὸς, ὅτι ἡ λιγνύς ἐστι μὲν κατωπτημένης ὕλης γεώδης ἀναθυμίασις, [362] καπνὸς δὲ οὔθ' ὑπερωπτημένης οὔτε γεώδης, ἀλλ' ἡμικαύστου τε καὶ συμμιγοῦς ἐξ ὑγρᾶς καὶ γεώδους οὐσίας. ὅστις οὖν ἐπαιδεύθη νομίμως ἐν Ἱπποκρατείοις δόγμασιν, ἔμαθεν οὗτος ὡς τῆς ὀνομαζομένης ἤδη συνήθως ἅπασι τοῖς ἰατροῖς ἀδή-

flamma differentiam percipiat, in noftris vero corporibus interdum vehementiffimum calorem, qualis eft flammae, interdum qualis eft fumi, moleftum ac mordacem perfentiat. Nihil minus etiam miror, fi ifas caloris animalium intemperaturas iis quae in balneis aut aedibus reperiuntur, proportione refpondere non concedat. Ut ergo in aedibus alius quidem aër domus fumidae, alius vero fimpliciter calidae, eodem modo arbitror calorem ab his diverfum effe, in quo accenfarum lucernarum multitudo fit aut facis cum fuligine. Proindeque ut fumidum alterum aërem vocamus, fic et hunc fuliginofum qui ex materia plene perufta fit. Fuligo namque ea ratione a fumo differt, etiamfi utrumque flammae fit excrementum, quod fuligo quidem terreae fit perufiae materiae exhalatio; fumus vero neque plane peruftae, neque terreae, fed femiuftae et ex humida ac terrea fubftantia commixtae foboles. Quisquis igitur in Hippocratis placitis legitime fuerit eruditus, is etiam didicit eam jam pro confuetudine ab om-

λου διαπνοῆς, ἣν διαπνεῖται τὰ σώματα, τὸ μὲν τοιοῦτόν ἐστιν οἷον ἀτμὸς, ἕτερον δὲ οἷον ἀὴρ ξηρὸς, ἕτερον δὲ σὺν αἰσθηταῖς ὑγρότησιν ἐκπῖπτον. λείπει τινά.

γ'.

Αὕτη μὲν ἡ ῥῆσίς ἐστι τῶν ὑπὸ τοῦ Λύκου γεγραμμένων εἰς κατασκευὴν τοῦ μηδὲν διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου θερμὸν οὐκ ἀναμένουσα τὸν ἔξωθεν ἔλεγχον, ἀλλ' ἑαυτὴν καταβάλλουσα. τί γὰρ δὴ καί φησι; τὸ θερμὸν ᾗ νενόηται θερμὸν, οὐδεμίαν ἔχει παραλλαγὴν πρὸς ἕτερον θερμόν. εἰ μὲν οὖν οὐδὲν ἐν τῷ λόγῳ σημαίνει τὸ ᾗ νενόηται θερμὸν, ἐξαιρείσθω τελέως αὐτοῦ. σημαίνων δ' ἔτι σαφῶς ἐνδείκνυται ταύτῃ μὲν μὴ διαφέρειν τὸ θερμὸν τοῦ θερμοῦ, καθ' ἕτερον δέ τι διαφέρειν. εἰ μὲν γὰρ οὐδαμῇ διαφέρει, περιττῶς πρόσκειται τὸ ᾗ· εἰ δὲ ἄλλῃ μὲν πῃ διαφέρει, ταύτῃ δ' οὐ διαφέρει, καθ' ὃ διαφέρει, κατὰ ταῦτο

nibus medicis appellatam infenfibilem tranfpirationem qua difflantur corpora, aliam quidem talem effe qualis vapor eft; aliam vero aëri ficco fimilem, aliam denique cum fenfibilibus humiditatibus excidentem. Quaedam defiderantur.

III.

Haec oratio quidem eft ex his quae a Lyco fcripta funt ad adftruendum nihil alterum ab altero calorem differre, quaeque externam reprehenfionem non exfpectant, fed fe ipfa deftruunt. Quid enim jam etiam ait? calidum, qua calidum intelligitur, nullam habet cum altero calido differentiam. Si igitur nihil in oratione fignificet, qua calidum intelligitur, id prorfus detrahatur; fi quid praeterea fignificet, hac aperte demonftrat hac quidem ratione nihil calidum a calido differre ac fecundum quid aliud differre. Si namque nulla ratione differat, fuperflue *qua calidum* additur. Quod fi alia ratione differat, haec au-

νοείσθωσαν αἱ διαφοραί. ὡς εἴ γε καθ' ὃ λέγεται μόνον ἕκαστον σκοποῖτο, πάντων τῶν πραγμάτων ἀναιρήσεις τὰς διαφοράς. τὸ ζῶον ᾗ νενόηται ζῶον, οὐδὲν ἑτέρου διαφέρει ζώου. τὸ φυτὸν ᾗ νενόηται φυτὸν, οὐδὲν ἑτέρου διαφέρει φυτοῦ. τὸ δένδρον ᾗ νενόηται δένδρον, οὐδὲν ἑτέρου διαφέρει δένδρου. ἆρ' οὖν εἰσὶ καὶ ζώου διαφοραὶ, τὸ πτηνὸν καὶ πεζὸν καὶ νηκτὸν καὶ τὸ ἔνυδρον καὶ ἔγγειον καὶ ἀέριον ἢ τὸ θνητὸν καὶ ἀθάνατον ἢ τὸ λογικὸν καὶ ἄλογον ἢ τὸ ἥμερον καὶ τὸ ἄγριον ἢ τὸ δειλὸν καὶ ἄλκιμον ἢ τῶν ἄλλων ὧν ἴσμεν ἕκαστον. τί γὰρ δεῖ μακρολογεῖν; οὕτω τῶν φυτῶν τὸ μὲν δένδρον, τὸ δὲ θάμνος, τὸ δὲ ἄκανθα, τὸ δὲ πόα, τὸ δὲ φρύγανον, ἢ τῶν πάντων, καθ' ὃ νενόηται ζῶα μηδεμίαν ἐχόντων διαφορὰν, ὅμως καὶ ταύτας ἁπάσας ἃς εἴρηκε καὶ πρὸς ταύταις ἑτέρας οὐκ ὀλίγας ἀληθῶς ἄν τις εἴποι ζώου διαφοράς; οὕτως δὲ κἀπὶ τῶν φυτῶν. οὐ γὰρ φυτόν γε φυτοῦ διενήνοχε τῷ τὸ μὲν εἶναι λογικὸν, αὐ-

tem non differat, qua in re differt, in ea differentiae percipiendae funt. Quod fi certe quo modo appellatur, eo unumquodque duntaxat confideretur, rerum omnium differentias evertes. Animal quatenus animal intelligitur, nihilo ab altero animali differt. Planta quatenus planta percipitur, ab altera planta nihilo differt. Arbor quatenus arbor mente deprehenditur, nihil ab altera diffidet arbore. Num ergo minimae funt animalis differentiae volatile, pedeftre, natatile, aquatile, terreftre et aëreum, aut mortale et immortale aut rationale et irrationale aut domefticum et filveftre aut timidum et audax aut aliae quas fcimus fingulae? Quid longiori oratione opus eft? Sic plantarum alia quidem arbor eft, alia frutex, alia fpina, alia herba, alia fubfrutex? An potius quum omnia animalia quatenus animalia deprehenduntur, nullam habeant differentiam, attamen has univerfas quas recenfui ac praeter eas non paucas effe animalis differentias vere quis affirmaverit? Ita vero et de plantis; non enim planta a planta differt, quod haec quidem inter alias fit

τῶν, τὸ δὲ ἄλογον, οὔτε τὸ πτηνὸν ἢ πεζὸν, οὐδὲ τῶν ἄλλων τῶν εἰρημένων οὐδεμία διαφορά. καθάπερ οὐδὲ ζῶον ζώου διαφέρει τῷ τὸ μὲν εἶναι θάμνος, τὸ δὲ ἄκανθα, τὸ δὲ δένδρον, τὸ δὲ πόα, τὸ δὲ φρύγανον, τὸ δὲ κέδρος, ἀλλ' ἐν τῷ γένει τῶν φυτῶν ἡ τοιαύτη τομή. ἀλλὰ καὶ νοσημάτων διαφορὰς αὐτὸς ὁ Λύκος γράφει παμπόλλας, καίτοι γε οὐδὲν διαφέρει νόσημα νοσήματος ᾗ νόσημά ἐστιν, ὥσπερ οὐδὲ σύμπτωμα συμπτώματος ᾗ σύμπτωμά ἐστιν, ἀλλ' ὅμως καὶ τὰς τούτων διαφορὰς ὁ Λύκος ἐπιχειρεῖ γράφειν, ὥσπερ γε καὶ τὰς τῆς πλευρίτιδος, ἑκάστου τε [363] τῶν ἄλλων νοσημάτων. καίτοι γε πλευρῖτις πλευρίτιδος ᾗ πλευρῖτίς ἐστιν οὐδὲν διαφέρει, ἀλλ' ὅμως ἡ μέν τις εἰς τὴν κλεῖν ἔχει περαινομένην τὴν ὀδύνην, ἡ δ' εἰς τὸ ὑποχόνδριον. οὕτω δὲ καὶ μετὰ μὲν τοῦ κεχρῶσθαι τὸ πτύελον ἡ ἑτέρα τῶν πλευριτίδων, ἑτέρα δ' ἐναντία τῇδε καλουμένη πρός ἐνίων ἄπτυστος, ἄλλαι τε πολλαὶ διαφοραὶ, καθ' ἃς ὑπαλλάττεσθαι συμβαίνει καὶ τὴν θεραπείαν. ἀλλὰ ἐὰν καὶ

rationalis, ille vero irrationalis; neque quod volatilis fit aut pedeftris, neque ulla demum aliarum pronunciatarum differentia, quemadmodum neque animal ab animali diffidet, quod hoc quidem frutex fit, illud vero fpina, aliud vero arbor, aliud herba, hoc fuffrutex, illud cedrus. Verum hoc in plantarum genere hujusmodi fectio eft. Quin etiam Lycus permultas fcribit morborum differentias, etiamfi morbus, qua morbus eft, a morbo nihilo differat; quemadmodum neque fymptoma a fymptomate, quatenus fymptoma eft. Horum tamen differentias fcribere contendit Lycus, ficuti pleuritidis fingulorumque aliorum morborum. At vero pleuritis a pleuritide, quatenus pleuritis eft, nulla re differt, verumtamen quaedam adusque claviculam permeantem dolorem habet, quaedam vero ad hypochondrium. Sic et inter pleuritides cum colorato fputo eft altera, altera vero huic contraria, quae a nonnullis fputo vacua vocatur, aliaeque multae funt differentiae, quibus etiam curationem immutari con-

ταύτας τῶν πυρετῶν αὐτῶν τὰς διαφορὰς ὁ Λύκος ἐκδιδάσκειν πειρᾶται. καίτοι εἴτε κατὰ πλεονεξίαν θερμασίας ἡ γένεσις αὐτοῖς ἐστιν, εἴτε κατὰ τὸ δακνῶδες τῆς ποιότητος, οὐδεμία γενήσεται διαφορὰ πυρετοῦ πρὸς πυρετὸν ᾗ πυρετός ἐστιν. οὕτως οὖν ἀπαίδευτον ἐρωτᾷ λόγον ὁ Λύκος, ὥστε οὐκ αἰσθάνεται τὰς τέχνας ἁπάσας ἀναιρῶν. ἐν γάρ τοι τῇ γνώσει τῶν διαφορῶν ἑκάστου τῶν ὄντων αἱ τέχναι συνίστανται. καὶ τοῦτο ἐπὶ πλεῖστον μὲν κἀν τῷ Φιλήβῳ διῆλθεν ὁ Πλάτων εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ συγγράμματος· ἐφύλαξε δ᾽ αὐτοῦ τὴν γνώμην Ἀριστοτέλης καὶ Θεόφραστος, Χρύσιππός τε καὶ Μνησίθεος καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ διῆλθεν ἐν τῷ περὶ τέχνης γράμματι τὸν αὐτὸν λόγον. ἔστι δ᾽ ἡ μὲν πρώτη ῥῆσις ὑπὲρ τῆς κατὰ τὰς τέχνας συστάσεως τοῦ Πλάτωνος εἰρημένη τοιάδε. Σωκράτης. φωνὴ μὲν ἡμῖν ἐστί που μία διὰ τοῦ στόματος ἰοῦσα καὶ ἄπειρος αὖ πλήθει πάντων τε καὶ ἑκάστου. Πρώταρχος. τί μήν; Σωκράτης. καὶ οὐδέν ἑτέρῳ γε τούτων ἐσμέν πω σοφοί, οὔθ᾽ ὅτι τὸ ἄπειρον αὐτῆς ἴσμεν οὔθ᾽ ὅτι τὸ ἕν, ἀλλ᾽ ὅτι πόσα

tingit. Quin immo et has et febrium ipſarum differentias nos edocere Lycus nititur. Quamquam vero ſive illis ob caloris exſuperantiam ſive ob qualitatis mordacitatem ortus eſt, febris tamen cum febre, qua febris eſt, nulla conſtituitur differentia. Quapropter ineruditam adeo rationem perquirit Lycus, ut non ſentiat ſe artes univerſas evertere. In differentiarum ſiquidem rei cujuscunque cognitione artes conſtituuntur, idque Plato in Philebo ſtatim initio libri copioſe diſſeruit ipſiusque ſententiam Ariſtoteles, Theophraſtus, Chryſippus et Mneſitheus ſervarunt; ac nullus eſt qui in opere de arte eandem non habuerit orationem. At verba prima Platonis de artium conſtitutione prodita ſunt hujusmodi. *Socrates.* Vox profecto nobis una eſt quae ore prodit ac infinita rurſus multitudine tum omnium tum unius cujusque. *Protarchus.* Quidni? *Socrates.* Atque horum neutro ſapientes ſumus, neque quod infinitum illius ſciamus, neque quod unum, ſed et quot et qualia ea ſint noverimus, hoc eſt quod

τί ἐστι καὶ ὁποῖα, τοῦτ᾽ ἔστι τὸ γραμματικὸν ἕκαστον ποιοῦν ἡμῶν; Πρώταρχος. ἀληθέστατα. Σωκράτης. καὶ μὴν καὶ τὸν μουσικὸν, ὃ τυγχάνει ποιοῦν, τοῦτ᾽ ἔστι ταὐτόν. Πρώταρχος. πῶς; Σωκράτης. φωνὴ μέν που τὸ κατ᾽ ἐκείνην τὴν τέχνην ἐστὶ μία μὲν αὐτῇ. Πρώταρχος. πῶς δ᾽ οὔ; Σωκράτης. δύο δὲ θῶμεν βαρὺ καὶ ὀξὺ καὶ τρίτονον ὁμότονον, ἢ πῶς; Πρώταρχος. οὕτως. Σωκράτης. ἀλλ᾽ οὔπω σοφὸς ἂν εἴης τὴν μουσικὴν εἰδὼς ταῦτα μόνα, μὴ εἰδὼς δὲ, ὡς γε ἔπος εἰπεῖν, εἰς ταῦτα οὐδενὸς ἄξιος ἔσῃ. Πρώταρχος. οὐ γὰρ οὖν. Σωκράτης. ἀλλ᾽ ὦ φίλε ἐπειδὰν λάβῃς τά τε διαστήματα ὁπόσα ἐστὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς φωνῆς, ὀξύτητός τε πέρι καὶ βαρύτητος καὶ ὁποῖα καὶ τοὺς ὅρους τῶν διαστημάτων καὶ τὰ ἐκ τούτων ὅσα συστήματα γέγονεν, ἃ κατιδόντες οἱ πρόσθεν παρέδοσαν ἡμῖν τοῖς ἑπομένοις ἐκείνοις καλεῖν αὐτὰ ἁρμονίας, ἔν τε ταῖς κινήσεσιν αὖ τοῦ σώματος ἕτερα τοιαῦτα ἐνόντα πάθη γιγνόμενα, ἃ δι᾽ ἀριθμῶν μετρηθέντα, δεῖν αὐτά φησι ῥυθ- (332) μοὺς καὶ

nostrum unumquemque grammaticum efficiat. *Protarchus.* Verissima. *Socrates.* Atque jam etiam quod musicum efficere contingat, hoc ipsum est. *Protarchus.* Quomodo? *Socrates.* Vox quidem et quoad illam artem spectat, in ea una est. *Protarchus.* Quidni? *Socrates.* Ponamus autem duo, grave et acutum, ac tertium aequitonum aut quomodo? *Protarchus.* Ita. *Socrates.* Nondum tamen musicae peritus fueris, si haec sola noveris. Nisi noveris, ut certo verbo dicam, ad haec nullius pretii futurus es. *Protarchus.* Non sane. *Socrates.* Verum, o amice, quum vocum intervalla perceperis, quot sint numero, quod ad acuti et gravis toni rationes spectat et qualia necnon intervallorum terminos et quaecunque coagmentationes ex his factae fuerint, quae qui ante nos fuere quum perspexissent, nobis posteris suis illos sequutis tradiderunt ipsaque harmonias appellari voluerunt. At rursum in corporis motionibus alias hujusmodi inesse ac fieri affectiones docuerunt, quas numeris demensas ipsas rythmos ac metra

μέρη ἐπονομάζειν καὶ ἅμα ἐννοεῖν, ὡς οὕτω δεῖ περὶ παντὸς ἑνὸς πολλῶν σκοπεῖν. ὅταν γὰρ αὐτὰ ταῦτά τε λάβῃς οὕτως, τότε ἐγένου σοφός. ὅταν δ' ἄλλων τῶν ὄντων ὁτιοῦν ταύτῃ σκοπούμενος ἕλῃς, οὕτως ἔμφρων περὶ τούτου γέγονας. ἤρκει μὲν οὖν καὶ ταῦτα παρὰ Πλάτωνος ἀκοῦσαι τοῖς ἔχουσι νοῦν ἀκροαταῖς εἰς ἔνδειξιν ἁπασῶν τεχνῶν συστάσεως. οὐ γὰρ οἷόν τε γενέσθαι τεχνικὸν οὐδὲ περὶ ἑνὸς ἄνευ τοῦ γνῶναι τὰς αὐτοῦ διαφοράς, ἀλλ' οὐδὲν χεῖρον ὥσπερ ὁ Πλάτων αὐτὸς οὐκ ἠρκέσθη τῷ κεφαλαίῳ τῷ λόγῳ μόνῳ, παραδείγματα δὲ σαφηνείας ἕνεκεν προσέθηκε, τήν γραμματικήν τε καὶ μουσικήν, οὕτως καὶ ἡμᾶς ἓν ἔτι προσθεῖναι παράδειγμα, τέχνης μὲν γραφικῆς, ὕλης δ' [364] ὑποκειμένης αὐτῇ χρωμάτων. ἔξεστι γὰρ δήπου λέγειν κἀνταῦθα τὸ χρῶμα τοῦ χρώματος, ᾗ χρῶμά ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει, καὶ κατὰ τοῦτ' ἀναιρεῖν ἁπάσας τὰς ἐν αὐτοῖς διαφοράς, ὅπερ ἀμέλει καὶ ὁ Πλάτων αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τοῦ Φιλήβου δεδήλωκε. διαιρουμένῳ γὰρ τῷ Σωκράτει τὰς ἡδονάς, ὁ διαλεγόμενος οὐ συνεχώρει διαφέρειν ἀλλήλων

nominari voluerunt simulque instituerunt ut de quocunque uno et multis eandem rationem iniremus. Quum enim ita haec ipsa perceperis, tunc sapiens evasisti, quumque aliud quidquam eorum quae ad res hujusmodi pertineat, hoc modo consideraveris, ita in illis prudens quoque evadis. At sane quidem mentis auditoribus satis haec fuerat ex Platone audisse pro artium universarum constitutionis indicatione. Non enim datur aliquem rei unius artificem evadere, nisi ipsius differentias calluerit. Verum non abs re fuerit, quemadmodum ipse Plato non sola orationis summa contentus perspicuitatis gratia grammaticae ac musices exempla addidit, sic nos quoque unum rursus exemplum artis pictoriae adjicere oportet; sed cui subjecta colorum materia sit. Jus enim hic est dicendi colorem a colore qua color est nihilo differre, proindeque universas eorum differentias tollendas esse; quod sane etiam Plato ipse in Philebo per initia declaravit. Socrati siquidem voluptates distinguenti, qui eum alloquebatur, quum ipsas

ἁπάσας αὐτὰς, καθόσον εἰσὶν ἡδοναὶ, φάσκων ὁμοιοτάτας αὐτὰς ὑπάρχειν, ἀλλ' ὅ γε Σωκράτης ἀπαντᾷ τῷ λόγῳ τῷδε. καὶ γὰρ χρῶμα, ὦ δαιμόνιε, χρώματι κατά γε αὐτὸ τοῦτο οὐδὲν διοίσει, τῷ χρῶμα εἶναι τὸ πᾶν. τό γε μὴν μέλαν τῷ λευκῷ πάντες γινώσκομεν ὡς πρὸς τῷ διάφορον εἶναι καὶ ἐναντιώτατον ὂν τυγχάνει. καὶ δὴ καὶ σχῆμα σχήματι, κατὰ ταὐτὸν γένει μέν ἐστι πᾶν ἕν. τὰ δὲ μέρη τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ τὰ μὲν ἐναντιώτατα ἀλλήλοις, τὰ δὲ διαφορότητα ἔχοντα μυρίαν που τυγχάνει. καὶ πολλὰ ἕτερα οὕτως ἔχοντα εὑρήσομεν, ὥστε τούτῳ γε τῷ λόγῳ μὴ πίστευε τῷ πάντα τὰ ἐναντιώτατα ἓν ποιοῦντι. αὕτη μὲν ἡ περὶ χρωμάτων τε καὶ σχημάτων ῥῆσις. ἡ δὲ περὶ τῶν ἡδονῶν ἥδε· ἥδεσθαι μέν φαμεν τὸν ἀκολασταίνοντα, ἥδεσθαι δὲ καὶ τὸν σωφρονοῦντα αὐτῷ τῷ σωφρονεῖν, ἥδεσθαι δ' αὖ καὶ τὸν ἀνοηταίνοντα καὶ ἀνοήτων δοξῶν καὶ ἐλπίδων μεστὸν, ἥδε-

voluptates omnes inter se discrepare non concederet, quatenus voluptates sunt, illasque simillimas esse diceret; at illi hisce verbis occurrit Socrates. Etenim color, o divine, a colore nihil hac ipsa ratione differt, quatenus color omnino est; at nigrum colorem omnes novimus, praeterquam quod ab albo differat, esse quoque illi maxime contrarium. Quin etiam figura quidem cum alia figura secundum idem genere plane unum est; ipsius tamen partes cum partibus collatae, partim aliae aliis maximis sunt contrariae, partim infinita quadam differentia inter se dissident et res plerasque hoc modo comparatas comperiemus. Quare noli fidem adhibere huic rationi quae efficit res inter se contrarias unum esse. Ipsa quidem sit de coloribus ac figuris oratio; quae vero de voluptatibus haec est. Voluptate quidem affici dicimus intemperantem, temperantem quoque voluptate affici hoc ipso quod temperanter agat. Et vero etiamnum voluptate oblectari dicimus insanientem, ac insanis opinionibus speque scatentem. Sed et prudenter agentem eo ipso quod prudenter agat voluptatem percipere. Atque si quis has

σθαι δ' αὖ καὶ τὸν φρονοῦντα αὐτῷ τῷ φρονεῖν, καὶ τούτων τῶν ἡδονῶν ἑκατέρας πῶς ἄν τις ὁμοίας ἀλλήλαις εἶναι λέγων οὐκ ἂν ἀνόητος φαίνοιτ' ἂν ἐνδίκως; ὥσπερ δὲ τῶν ἡδονῶν τὰς διαφορὰς ὁ Πλάτων ἐν μὲν τῇδε τῇ ῥήσει διὰ βραχέων ἐνεδείξατο, καθ' ὅλον δὲ τὸ βιβλίον ἐπὶ πλεῖον διῆλθεν, οὕτως τῶν τεχνῶν ἐν δυοῖν βιβλίοιν, τῷ Σοφιστῇ τε καὶ Πολιτικῷ. ἆρ' οὖν ἐπιστημῶν μὲν καὶ ἡδονῶν εἰσι διαφοραὶ πολλαὶ καὶ χρωμάτων καὶ σχημάτων καὶ τῶν ἐν ταῖς φωναῖς τόνων, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡλικιῶν καὶ ὡρῶν καὶ χωρῶν καὶ νόσων, ἁπάντων τε τῶν ἄλλων, ἐν μόνοις δὲ τοῖς θερμοῖς ἤτοι γε οὐκ εἰσὶν ὅλως ἢ ἀδύνατος γιγνώσκεσθαι τοῖς ἀνθρώποις; καὶ μὴν ὅ γε τοῦ Λύκου λόγος ἀναιρεῖ τοῦ θερμοῦ τὰς διαφορὰς, ὡς οἴεται μὲν αὐτοῦ μόνου, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν, ἅμα τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, εἴ γε ἡ τοῦ λόγου δύναμις ὁμοίως ἀντεπεκτείνασθαι δύναται. καὶ γὰρ δὴ κἀπὶ τῶν ὑγρῶν αὐτῶν ἐφεξῆς ἐρῶ τάδε, μηδὲ ταῦτα διαφέρειν ἀλλήλων λέγων, καθόσον ὑγρά. τὸ δὲ δὴ μέγιστον αὐτοῦ τῶν ἁμαρτημάτων, ὅτι καὶ τὰς τέχνας ἁπά-

utrasque voluptates inter se esse similes affirmarit, num merito insanus declarabitur? Quemadmodum autem voluptatum differentias hac quidem in oratione paucis Plato demonstravit, plenius vero eas per universum librum exposuit, sic artium duobus in libris, Sophista et Politico, differentias explicuit. Num igitur scientiarum et voluptatum differentiae nullae sunt, ut et colorum et figurarum quique vocibus insunt tonorum. Eodem vero modo et aetatum, tempestatum anni, regionum, morborum ceterorumque omnium. An vero solis calidis nullae omnino sunt aut haec ab hominibus cognosci nequeunt? Attamen haec Lyci ratio, ut ipse quidem arbitratur, sed revera etiam rerum aliarum omnium differentias tollit, si ipsius rationis vires eodem modo portendi queant. Etenim eadem sane de humidis ipse deinceps dicam, haec nimirum inter se, quatenus humida sunt, non differre. At vero errorum ipsius maximus est, quod artes etiam universas in

σας ἀναιρεῖ τὴν σύστασιν ἐχούσας ἐν ταῖς τῶν εἰδῶν διαφοραῖς. ὁ μὲν οὖν Πλάτων ἐν κεφαλαίῳ γε προειπὼν ὑπὲρ τῆς τῶν τεχνῶν συστάσεως, ἐπὶ παραδείγματός τε διῆλθε τὸν λόγον, ἐπιδεικνὺς ὅπως ἡ γραμματικὴ συνέστη τέχνη, γνωσθείσης τῆς ἐν ταῖς φωναῖς διαφορᾶς. ὁ δὲ τοῦ Λύκου λόγος ἀναιρεῖ δηλονότι καὶ ταύτην τὴν τέχνην καὶ τὴν μουσικὴν ὁμοίως αὐτῇ καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας, ἀξιῶν τὸ ᾗ νενόηται, τὸ δέ τι μίαν ἔχειν ἐν αὑτῷ διαφοράν. θέασαι γοῦν ὅπως ἀναιρήσει πρώτην μὲν τὴν περὶ τὰ γράμματα τέχνην ὁ λόγος αὐτοῦ, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας. δοκεῖ μοι ἀδύνατον καὶ ἀμήχανον εἶναι τὴν φωνὴν ταύτην γε σκοποῦντι ᾗ νενόηται, κατ' αὐτὴν λέγω τὴν ἐκφώνησιν, πρὸς ἑτέραν ἂν φωνὴν παραλαγὴν ἔχειν, κατά τινα ἰδιότητα παραλλάττουσαν κατὰ ποιό- [365] τητα ἐν τῇ ἐκφωνήσει κειμένην. οὗτος ὁ λόγος αὐτός ἐστι πάντῃ τοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν γεγραμμένου τῆς ῥήσεως τῷ Λύκῳ καὶ δι' αὐτῶν γε περαίνεται τῶν ἐκείνου ῥημάτων ἁπάντων ἑνὸς μόνου τοῦ κατὰ τὸ θερμὸν ὀνόματος εἰς τὸ τῆς φωνῆς

specierum differentiis suam constitutionem consequutas evertat. Ac certe Plato quum summatim prius de artium constitutione disseruisset, exemplo rationem operum dum demonstravit quomodo cognitis vocum differentiis ars grammatica constituta sit. At Lyci ratio tum hanc nimirum artem tum pariteque musicam et ceteras omnes tollit, dum vocis hujus, quatenus hoc aliquid intelligitur, unicam censet esse differentiam. Intuere igitur, quomodo Lyci ratio primum eam quae in literis versatur artem, deinde etiam ceteras omnes evertat. Fieri non posse aut perarduum esse mihi videtur, vocem hanc, qualenus intelligitur, consideranti cum altera voce secundum ipsam pronunciationem dico, differentiam habere proprietate quadam immutantem, qualitate videlicet quae in pronunciatione ponitur. Haec ratio prorsus ipsa est quae per initia orationis scripta legitur, iisque ipsis illius verbis omnibus absolvitur, unico solo nomine calidi in vocis vocabulum

μεταβεβλημένου, ὥστ' εἴπερ ἐκεῖνος ὑγιής, καὶ οὗτος· ἀλλὰ μὴν οὐχ ὑγιὴς αὐτος, ὥστ' οὐδ' ἐκεῖνος, εἰ μή τι ἄρα νομίζουσιν οἱ τὰ τοῦ Λύκου φρονοῦντες οὔτε τὴν ε φωνὴν ἑτέραν εἶναι τῆς ο, διαφέρειν δὲ τὴν ο τῆς ω. εἰ δὲ καὶ ταύτας ἑτέρας ἀλλήλων ὁμολογήσομεν εἶναι καὶ πρὸς ταῦτα καὶ τὴν α καὶ τὴν ι καὶ τὴν υ. καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων γραμμάτων, αὗται μὲν ἔσονται τέτταρες ἐπὶ ταῖς εἴκοσιν. ἡ γνοῦσα δ' αὐτῶν τὴν διαφορὰν τέχνη γραμματική, καθάπερ γε καὶ μουσικὴ τέχνη περὶ τὴν ἐν ταῖς φωναῖς ὀξύτητα καὶ βαρύτητα, καίτοι καὶ ταύτας οὐδὲν ἧττον ὁ τοῦ Λύκου λόγος ἀναιρεῖ. φωνὴ γὰρ φωνῆς, ᾗ φωνή, διαφέρειν οὐδέν, ἀλλ' ὅμως ὁ μὲν τῆς μέσης φθόγγος. ὀξύτερος μέν ἐστι τόνῳ τῆς λιχανοῦ τῶν μέσων, βαρύτερος δὲ τόνῳ τῆς παραμέσης. αὐτῶν δ' ἐκείνων πάλιν ὁ μὲν τῆς λιχανοῦ τῆς παρυπάτου τῶν μέσων ὀξύτερος τόνῳ. ὁ δὲ τῆς παραμέσης βαρυτέρως ἡμιτόνῳ τῆς τρίτης τῶν διεζευγμένων. εἶτ' ἐκείνων αὖθις ὀξύτεροί τε καὶ βαρύτεροι, κἄπειτ' ἐκείνων αὖθις ἕτεροι, μέχρις ἂν ἐπὶ τὸν ὀξύτατόν τε καὶ βαρύτα-

mutato. Quare si illa ratio valeat, haec quoque valeat. Sed haec profecto valida non est, illa proinde invalida. Nisi forte qui Lyci sententiis annuunt arbitrentur *ε* vocem ab *ο* alteram neque esse, neque *ο* ab *ω* differre. Quod si has quoque inter se diversas esse concesserimus et praeterea tum *α* tum *ι* tum *υ* ac ceteras omnes literas, hae quidem erunt viginti quatuor. | Quae vero ars ipsarum novit differentias, grammatica est, quemadmodum et musica eas novit quae inter voces acutas et graves sunt differentias, etiamsi has nihilo minus Lyci tollat ratio. Vox enim a voce, qua vox est, nihil differt; quum tamen mediae chordae sonus lichani chordae mediarum tono acutior sit, gravior vero parameses tono. At rursum inter istas lichani tonus peripatitono mediarum acutior est; parameses vero tonus semitonio tertiae divisarum gravior. His etiam tum acutiores tum graviores, atque his alii deinceps, quousque ad acutissimum omnium gravissimum-

Ed. Chart. IX. [885.] Ed. Baſ. V. (232.)

τὸν ἁπάντων ἀφικνώμεθα φθόγγον. ἀλλ' ὁ θαυμασιώτατος Λύκος οὐκ αἰσθάνεται ταῦτα πάντα ἀναιρῶν ἐν τῷ λέγειν· δοκεῖ μοι ἀδύνατον καὶ ἀμήχανον εἶναι τὸ θερμὸν ταύτῃ γε σκοποῦντι, ᾗ νενόηται, καὶ αὐτὴν λέγω τὴν θάλψιν, πρὸς ἕτερον αὖθις παραλλαγὴν ἔχειν. καλὸν εἰ μηδὲ χρῶμα χρώματος, ᾗ χρῶμά ἐστι, διαφέρειν εἰπὼν, ἀναιρεῖ τὴν γραφικὴν τέχνην, ἐρυθρόν τέ τι παραθεμένην χρῶμα καὶ λευκὸν καὶ μέλαν καὶ ξανθὸν, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτα. πολὺ γὰρ δήπου πιθανώτερος ὁ λόγος αὐτοῦ καὶ περὶ χρωμάτων ἐστὶν ὁ λεγόμενος, ἢ νῦν εἴρηται περὶ τοῦ θερμοῦ· θερμὸν μὲν γὰρ θερμοῦ διαλλάττειν φαμὲν, οὐ μὴν ἐναντίον γε ὑπάρχειν πάντῃ. χρῶμα δὲ χρώματος οὐ διαφέρειν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν ἐναντιώτατόν ἐστι τοῦ λευκοῦ τὸ μέλαν.

---

que ſonum perveniamus. Verum maxime admirabilis Lycus non animadvertit ſe haec omnia hiſce verbis evertere: *impoſſibile ac perarduum eſſe mihi videtur calidum hac ratione conſideranti qua intelligitur ipſa etiam calefactione cum altero etiamnum diverſitatem habere.* Praeclarum eſt, ſi quis colorem a colore, qua color eſt, non differre dicens, pictoriam artem e medio tollat, quae rubrum, album, nigrum, flavum et hujusmodi quoscunque ceteros colores ſubjecit oculis. Enimvero quae ipſius eſt de coloribus ratio, quam quae de calido enunciatur, longe probabilior eſt. Calidum ſiquidem a calido diſcrepare dicimus, non tamen alterum alteri prorſus contrarium eſſe. Colorem vero a colore non differre dumtaxat, verum etiam natura albo nigrum maxime contrarium eſſe pronunciamus.

Καὶ πῶς ἐγχωρεῖ, φήσειεν ἂν ὁ Λύκος, ἐναντίον εἶναι τῷ χρώματι, καθ' ὃ τετύχηκε χρῶμα ὄν; καὶ ἀληθεύσαι γε νὴ τοὺς θεοὺς, ὅσον ἐπὶ χρώματος καὶ τὸ χρῶμα μηδὲν ἡγούμενος ἕτερον ἑτέρου διαφέρειν, ἀλλ' ὥσπερ τοῦτο ἀληθὲς, οὕτω κἀκεῖνο, τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος οὐ μόνον διαφέρειν, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον διαφέρον, ὡς ἐναντιώτατον εἶναι. καὶ πῶς ἐγχωρεῖ, τάχα φήσουσιν οἱ τὰ τοῦ Λύκου πρεσβεύοντες, ἅμα μὲν εἶναι ταὐτὸν, ἅμα δὲ ἐναντιώτατον εἶναι; καὶ πῶς τῷ μέλανι λευκόν; ἀλλ' ἡμεῖς ἀποκρινούμεθά τι γε τοσοῦτον, ὡς εἴπερ οὐκ ἐγχωρεῖ τὸ λευκὸν ἐναντίον τε ἅμα καὶ ταὐτὸν εἶναι τῷ μέλανι, τὸ ἕτερον αὐτοῖν αἱρείσθωσαν. ὁ μὲν γὰρ Πλάτων οἴεται δυνατὸν εἶναι, καθάπερ γε καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Θεόφραστος, ἕτερον ἑτέρῳ ταὐτὸν ὂν τῷ γένει, τοσαύτην ὅμως ἔχειν [366] τὴν ἐν εἴδει διαφορὰν, ὡς (333) ἐναντιώτατον ὑπάρχειν. οὗτοι δ' εἰ μὴ νομίζουσιν ἀληθεύειν ἄμφω τὸν λόγον τὸν ἐναργέστερον ἑλέσθων.

IV.

Qua etiam ratione, dicet Lycus, fieri poteſt ut color, qua color intelligitur, colori ſit contrarius? At veritatem quidem per deos profeſſurus eſt arbitratus colorem, quantum ad colorem ſpectat, alterum ab altero nihilo differre. Verum, quemadmodum id verum eſt, ſic et illud album videlicet a nigro non ſolum diverſum eſſe, ſed etiam tantopere diſſidere, ut illi ſit contrarium. Quo pacto etiam fieri poteſt, dicent fortaſſis qui Lyco primas tribuunt, ut ſimul res eadem ſit, ſimul quoque maxime contraria. Qua ratione nigro album et contrarium et idem dabitur? Quibus quiddam tanti momenti reſpondemus, ut, ſi non datur album nigro ſimul et contrarium et ſimul idem eſſe, eorum alterutrum eligant. Nam Plato, quemadmodum ſane et Ariſtoteles et Theophraſtus, fieri poſſe exiſtimat, quum alterum alteri idem ſit genere, tantam tamen in ſpecie differentiam habere, ut ei maxime contrarium exiſtat. Quod ſi utramque rationem veram

σαν. ἐναργέστερον δέ ἐστιν, ὅσῳ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογούμενον, ἐναντίον εἶναι τὸ λευκὸν τῷ μέλανι. καὶ μὴν, εἴπερ ἀληθές ἐστι τοῦτο, νομίζουσι δὲ αὐτοὶ μὴ δύνασθαι τοὺς λόγους ἀμφοτέρους ἀληθεύεσθαι, τόν τε ἐναντίον εἶναι φάσκοντα τὸ λευκὸν τῷ μέλανι καὶ τὸν αὐτὸν οὐκ ὀρθῶς ἐροῦσιν μηδὲν διαφέρειν ᾗ χρῶμά ἐστιν τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος. ὁ μὲν οὖν ἐν τῷ τοῦ Πλάτωνος γράμματι διαλεγόμενος τῷ Σωκράτει, συγγνωστὸς ἦν ἴσως, κωλύων τὸν Σωκράτην διαιρούμενον ἡδονὴν ἡδονῆς διαφορᾷ. οὐ γὰρ ἦν πω βιβλίον οὐδὲν τοιοῦτο διδάσκων, ὡς ἐγχωρεῖ πολλὰ πολλοῖς ὄντα τῷ γένει ταὐτὰ διαφέρειν ὅμως εἰς τοσοῦτον, ὡς ἐναντιώτατον ἀλλήλοις ἰδέαν τε καὶ φύσιν ἔχειν. ἐπεὶ δ' ὑπὸ Πλάτωνος ὁ Φίληβος ἐγράφη διδάσκων τἀληθές, εἰ μὲν οὐδ' ὅλως ἀνέγνω τὸ βιβλίον ὁ Λύκος, ἄγαμαι τῆς παιδείας τὸν Λύκον. εἰ δ' ἀναγνοὺς οὐκ ἐνόησε, θαυμάζω τῆς συνέσεως. εἰ δὲ νοήσας οὐκ ἐπείσθη, μακαρίζω τῆς κρίσεως. ὢ πρὸς τοῦ Διὸς ἐρωτᾷ τίς λόγον οὐδὲ τὰ

esse non censeant, manifestiorem eligant. At tanto manifestius est album nigro contrarium esse, quanto a cunctis hominibus conceditur. Ac sane si hoc verum sit, illi vero utramque rationem fieri non posse censeant, tum hanc quae album nigro contrarium tum illam quae idem esse profert, nequaquam recte sentiunt, quum album, quatenus color est, a nigro nihil differre praedicant. Enimvero qui in Platonis libro cum Socrate disputat, fortassis erat venia dignus, quum Socratem per voluptatis differentias voluptatem dividere prohiberet. Nondum enim liber talis habebatur, qui fieri posse doceret, quum multis multa sint eadem genere, ea tamen eo usque differre, quo maxime contrariam inter se et ideam et naturam sortiantur. At quum in Platone Philebus veritatem docens editus fuerit, si librum hunc non omnino legerit Lycus, Lyci eruditionem admiror; sed si legerit nec intellexerit, ingenii demiror sollertiam; si vero intellexerit nec concesserit, felix praedico judicium. Proh Jupiter! quis pri-

πρῶτα μαθὼν τῆς διαλεκτικῆς; ἔστι τίς ἂν ἄνθρωπος Ἕλλην ἰατρὸς ἢ γραμματικὸς ἢ ῥήτωρ ἢ φιλόσοφος ἢ ὅλως ὁστισοῦν ἄλλος ἀντιποιούμενος λόγων, ὡς οὐκ ἀνέγνω τὸν Πλάτωνος Φίληβον; καίτοι τί λέγω τὸν Φίληβον; οὐ γὰρ ἐν τούτῳ μόνῳ τὸν προκείμενον λόγον Πλάτων ἐδίδαξεν, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων πολλῶν ἐπεμνήσθη βιβλίων, ὧν ἐχρῆν μόνον κἂν ἕν γέ τι τὸν θαυμασιώτατον Λύκον ἀνεγνωκέναι, ἀντιποιούμενον λόγων ἐπιστημονικῶν. αἰσχρὸν γὰρ Ἱπποκράτην διελέγχειν ἐπιχειροῦντα καὶ λόγους ἐπερωτῶντα περαντικούς, ὡς νομίζει, μηδὲ τὰ πρῶτα φαίνεσθαι μεμαθηκότα τῶν ἐν ταῖς φιλοσόφων διατριβαῖς. ἀλλὰ νὴ Δία θαυμαστὸν αὐτοῦ τὸ περὶ τῶν ὑγρῶν ἐστι παράδειγμα· καὶ γὰρ τοῦτο βούλεται, μηδὲν ἀλλήλων διαφέρειν, εἰ πάντα ἐστὶν ὑγρά, καθ' ὃ μέντοι τὰ μὲν ὀξέα, τὰ δὲ στρυφνά, τὰ δ' ἁλμυρά, τὰ δὲ γλυκέα, ταύτῃ διαλλάττει, οὐκ ἀκούει δὲ ἐν τούτοις αὐτὸς ἑαυτοῦ. λέγων γὰρ ᾗ διαφέρει τὰ ὑγρὰ κατασκευάζειν οἴεται μηδεμίαν ἐν αὐτοῖς εἶναι διαφοράν, ἀλλὰ μάτην μὲν Ἱπποκράτην διαφορὰν εἰρηκέναι, μάτην δὲ Θεόφραστον

mis dialectices rudimentis ineruditus rationem quaerit? Quis homo Graecus eft medicus, grammaticus, rhetor, philofophus aut denique quivis alius rationes fcrutaturus Platonis Philebum non legerit? Sed quid Philebum profero? Non enim in hoc folo libro propofitam rationem docuit Plato, verum etiam aliis in multis meminit, quorum unum faltem oportebat admirabilem Lycum legiffe, qui fcientificas rationes fcrutabatur. Turpe fiquidem eft eum qui Hippocratem arguere contendit rationesque concludentes difquirit, prout cenfet, illa minime videri didiciffe quae prima inter philofophos tractantur. Verum per Jovem, admirandum ipfius de humidis exemplum eft. Etenim hoc vult ea nihil inter fe differre, qua omnia funt humida, qua tamen haec acida, alia acerba, alia falfa, alia dulcia, hac ratione differre. In his vero ipfe fe ipfum non obaudit. Quum enim qua humida differunt profert, arbitratur nullam ipfis ineffe differentiam comprobaffe; imo frufira Hippocratem differentiam attuliffe,

ὅλην πραγματείαν γεγραφέναι περὶ χυλοῦ. καίτοι καὶ αὐτὸ τοῦτο τοὔνομα ὁ χυλὸς ὑγροῦ διαφοράν τινα ἐνδείκνυται, ἀλλ' ὅμως καίτοι διαφορά τις οὖσα ὑγροῦ, πάλιν αὐτὴν τέμνεσθαι πέφυκεν εἰς ἑτέρας διαφοράς. οὐ μὴν θαυμαστὸν εἰς τοσοῦτον ἀπαιδευσίας ἥκοντα Λύκον, ὡς νομίζειν ἐν ὄξει στύφουσαν εἶναι ποιότητα, τοιαύτην τολμῆσαι πρὸς Ἱπποκράτην γράφειν ἀντιλογίαν. τὰ γὰρ οὕτως ἐναργῆ καὶ Διοσκορίδης ὁ Ἀναζαρβεὺς ἐγίγνωσκεν, οἵ τ' ἄλλοι πάντες οἱ τὰ περὶ ὕλης ὑπομνήματα γράψαντες. ὀνομάζουσι γοῦν ἐν ταύταις τὰ μὲν ἁλυκὰ, τὰ δὲ ἁλμυρὰ τὰ δὲ πικρὰ, τὰ δὲ γλυκέα, τὰ δὲ αὐστηρὰ, τὰ δὲ στρυφνὰ, τὰ δὲ στύφοντα, τὰ δὲ δριμέα, τὰ δὲ ὀξέα. Λύκος δ' ὁ θαυμασιώτατος ἤτοι οὐδ' ὅλως γινώσκει διαφέρουσαν ὀξεῖαν ποιότητα στυφούσης ἢ πεπήρωται τὴν γεῦσιν, ὡς μηδ' ὅλως αἰσθάνεσθαι τῶν ἐν τοῖς χυμοῖς διαφορῶν. ἔοικεν οὖν ὡς ἀπίου καὶ μεσπίλου καὶ μήλου καὶ κυδωνίου τοῦ [367] ὄξους αἰσθάνεσθαι, καίτοι γε πάντων ἀνθρώπων ἔνια μὲν τῶν μήλων

frustra quoque Theophrastum integrum de succo opus conscripsisse. Quamquam vero id ipsum nomen *succus* aliquam humidi differentiam prae se fert, nihilo minus etiam quaedam est humidi differentia, quae rursus in alias differentias secari consuevit. Num admirationis est Lycum ad tantam imperitiam appulisse, ut auguretur adstringentem aceto inesse qualitatem talemque adversus Hippocratem ausum esse controversiam scriptis objicere? Haec enim ita dilucida tum Dioscorides Anazarbeus novit, tum ceteri omnes qui de materia medica commentarios scripsere, in quibus alia quidem salsa nominant, alia salsuginosa, alia amara, alia dulcia, alia austera, alia acerba, alia adstringentia, alia acria, alia acida. At eminentissimus Lycus aut acidam qualitatem ab adstringente discrepantem plane non agnoscit aut depravato est gustu, qui nullas prorsus saporum differentias percipit. Videtur enim in pyri, mespili, mali et cydonii, ita et aceti sapor deprehendi, quum tamen cuncti homines poma nonnulla

ὀξέα καλοῦσιν, ἔνια δὲ στύφοντα, γλυκέα δὲ ἄλλα, καθάπερ, οἶμαι, καὶ ῥοιὰς ὀξείας τε καὶ στυφούσας καὶ γλυκείας. ἐν μέν γε τοῖς οἴνοις, ᾧ ἀρετὴ κακίας ἀφώρισται, στύψις ὀξύτητος, εὐγενεῖς μὲν γὰρ οἱ στύφοντες. ὀξὺς δ' οὐδεὶς κατὰ φύσιν, ἀλλ' εἰ καὶ μικρὸν αὐτοῖς προσέλθῃ τοιαύτης ποιότητος, ὑποπτεύομεν αὐτίκα τὴν εἰς ὄξος αὐτῶν μεταβολήν. ἴσως οὖν ὁ Λύκος οὐδ' ὀξυλάπαθον, οὐδ' ὀξυαλίδα, λαπάθου τε καὶ θριδακίνης διεγίνωσκεν, οἷς στυφούσης μὲν ποιότητος οὐδὲ τοὐλάχιστον ὑπάρχει, τῆς δὲ ὀξείας δαψιλῶς μετέσχηκεν ἄμφω. θαυμαστὸν μὲν οὖν εἰ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς ὀξείας ποιότητος ὠνόμασται, τὸ δὲ ὄξος αὐτὸ οὐ μετέσχηκεν αὐτῆς. ἀλλ' ὁ μηδὲ τὰς κοινὰς αἰσθήσεις ἀποσώζων Λύκος, ἐγκαλεῖν Ἱπποκράτει τολμᾷ. πάλιν οὖν ἔγνω τὴν παρὰ τοῖς φυσικοῖς ζήτησιν ὑπὲρ τοῦ τῶν χυμῶν ἀριθμοῦ. κατὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲν, ὡς ἔοικε, διαφέρει χυμὸς χυμοῦ, καθόσον χυμός ἐστιν. ἡδέως ἂν οὖν ἤκουσα τίνος τῶν ὄντων εἰσὶν αἱ τοιαῦται διαφοραὶ, γλυκὺς, ὀξὺς, δρι-

acida vocitent, nonnulla ſtyptica, alia dulcia, quemadmodum arbitror et mala punica tum acida tum ſtyptica tum dulcia. At vinorum quidem, quatenus virtus a vitio et adſtrictio ab acore ſecernitur, generoſa certe ſunt ſtyptica. Acidum ſecundum naturam nullum eſt. Imo ſi paucum ipſis etiam hujusmodi qualitatis acidae acceſſerit, in acetum eorum mutationem fore quam primum ſuſpicamur. Itaque fortaſſis Lycus neque oxylapathum, neque oxalidem a lapatho et lactuca novit diſcernere, quibus adſtringentis quidem facultatis ne minimum quidem eſt, acidae vero ambo plurimum participant. Mirum profecto, ſi haec ab acida qualitate denominata ſint nec ejus quidquam acetum ipſum participet. Jam vero qui ne communes quidem ſenſus integros ſervat Lycus Hippocratem audet accuſare. Praeterea de ſaporum numero quaeſtionem novit. Ad hoc enim, ut videtur, ſapor phyſicorum a ſapore, quatenus ſapor eſt, nihil differt. Quare ex eo libenter audirem, cujusnam rei ſint hujusmodi differentiae, dulcis, acidus,

Ed. Chart. IX. [367.] Ed. Baf. V. (338.)
μὺς, πικρὸς, ἁλμυρὸς, ἁλυκὸς, στρυφνὸς, αὐστηρὸς, στύφων, λιπαρός. εἰ μὴ γὰρ χυμῶν ἴσως ἤτοι φωνῶν ἢ χρωμάτων ἢ ὀδμῶν ἢ διὰ τῆς ἀφῆς εἰς γνῶσιν ἥκουσι. παρὰ ταύτας γὰρ οὐκ ἔχομεν ἄλλην αἴσθησιν, ἀλλ᾽ εἰσὶν αἱ πᾶσαι πέντε, γεῦσις καὶ ἀκοὴ καὶ ὄψις καὶ ὄσφρησίς τε καὶ ἀφή. διαγινώσκομεν δὲ ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις ἄλλα τῶν αἰσθητῶν, οὕτως τῇ γεύσει καὶ τοὺς χυμούς. ὡς δὲ ἐν τοῖς ὑγροῖς αἱ διαφοραὶ πολλαὶ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν. καίτοι γε ᾗ αἰσθήσεις εἰσὶν, οὐ διαφέρουσιν, ἀλλ᾽ ὁ διαλεκτικώτατος Λύκος οὐκ ἐάσει λέγειν ἡμᾶς οὔτ᾽ ἐν τοῖς χυμοῖς εἶναι τὰς εἰρημένας διαφορὰς, οὐδὲ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν, ἃς ἅπαντες γιγνώσκουσιν, οὔτ᾽ ἐν τοῖς χρώμασι καὶ λευκὸν καὶ μέλαν καὶ φαιὸν καὶ ξανθὸν καὶ πυῤῥὸν, ἐρυθρόν τε καὶ φοινικοῦν καὶ κυανοῦν. οὔτε γὰρ χρῶμα χρώματος ᾗ χρῶμά ἐστι διαφέρει. μαίνονται τοίνυν ἅπαντες ἰατροὶ καὶ φιλόσοφοι χρωμάτων μὲν ἡγούμενοι διαφορὰς εἶναι τὰς εἰρημένας. χυμῶν δὲ τὸν ὀξὺν καὶ πικρὸν καὶ δριμὺν, ὅσους τ᾽ ἄλλους ὀλίγον ἔμπροσθεν εἶπον,

acris, amarus, falfugineus, falfus, acerbus, aufterus, adftringens, pinguis. Nifi enim hae faporum fint differentiae, fortaffis erunt aut vocum aut colorum aut odorum aut tactu in cognitionem veniunt. Nam praeter eos alium fenfum non habemus, fed univerfi quinque funt inaequales guftus, auditus, vifus, odoratus et tactus. Quemadmodum autem fenfilium alia aliis dignofcimus, fic et guftu fapores. At vero ut in humidis multae funt differentiae, fic et in fenfibus, etiam fi quatenus funt fenfus non differant. Verum in dialecticis maxime verfatus Lycus dicere nos non permittit, neque praedictas effe in faporibus differentias, neque in fenfibus, quas omnes agnofcimus, neque in coloribus, album, nigrum, fufcum, flavum, fulvum, rubrum, puniceum, caeruleum. Neque enim color a colore, qua color eft, differt. Infaniunt ergo medici omnes et philofophi, qui praedictas colorum differentias effe arbitrantur, faporum vero acidum, amarum, acrem et quoscunque alios paulo ante commemoratos, quemad-

ὥσπερ καὶ τῶν αἰσθήσεων αὐτῶν. οὔτε γὰρ χρῶμα χρώματος, ᾗ χρῶμά ἐστι, διαφέρει, ὡς οὔτ' αἴσθησις αἰσθήσεως οὔτε χυμὸς χυμοῦ, καθάπερ οὐδὲ πυρετὸς πυρετοῦ, ὅτι μηδὲ θερμὸν θερμοῦ. μαίνονται τοίνυν οἱ γράψαντες ἰατροὶ, πυρετῶν διαφορὰς πολλὰς καὶ τὸν καῦσον καὶ τὴν λειπυρίαν καὶ τὸν ἠπίαλον καὶ τὸν τυφώδη καὶ τὸν λοιμώδη καὶ τὸν ἡμιτριταῖον, ἀμφημερινόν τε καὶ τριταῖον καὶ τεταρταῖον. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Λύκος ἑτέρωθι γράφει πυρετῶν διαφορὰς, ὥσπέρ γε καὶ τῶν ἄλλων σχεδὸν ἁπάντων πραγμάτων.

ε'.

[368] Τί ποτ' οὖν δόξαν αὐτῷ νῦν ἐπελάθετο τοῦ τέμνειν ἕκαστον τῶν ἄλλων εἰς τὰς οἰκείας διαφορὰς, ὅς γε καὶ περὶ τοῦ τῶν ἀχύρων ἐξαπτομένου πυρὸς, οἷς χρῆσθαι τοῖς τὸν χρυσὸν ἐργαζομένοις ἔθος, οὐδεμίαν εἶναι νομίζει διαφορὰν, ἀλλὰ πρὸς τὸ τὰς ἄλλας ὕλας. οὐδὲ γὰρ τὸ πῦρ τοῦ πυρὸς, ᾗ πῦρ ἐστιν, ἢ κατὰ τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον,

modum et ipforum fenfuum. Neque enim color a colore, qua color eft difcrepat, ut neque a fenfu fenfus, neque fapor a fapore; quemadmodum neque febris a febre differt, quod a calido calidum non diffideat. Itaque medici defipiunt, qui multas febrium differentias fcripferunt, ardentem, lipyriam, epialam, typhodem, peftilentem, hemitritaeam, quotidianam, tertianam, quartanam. Imo et ipfe Lycus alibi febrium, ut et aliarum rerum prope omnium, differentias fcriptis mandavit.

V.

Quid igitur ipfi mentem obvolvit, qui nunc res alias fingulas in proprias fecare differentias oblitus eft, quique etiam in igne ex paleis fuccenfo, prout iis uti confuetum eft, qui aurum elaborant, nullam effe differentiam exiftimat ab eo qui ex alia materia accenditur? Neque enim ignis ab igne, quatenus ignis eft, fed majoris minorisque

ἰσχυρὸν γάρ εἶναί τι καὶ ἀσθενὲς πῦρ ἐγχωρεῖ, καὶ τό γε τῶν ἀχύρων ἀσθενέστατον εἶναι νομίζων, ἐνταμίευτον εἶναί φησι πρὸς τὴν ἐργασίαν τοῦ χρυσοῦ. διατήκεσθαι γὰρ αὐτὸν καὶ διαῤῥεῖν ἰσχυροτέρᾳ πλησιάζοντα φλογί. ἀλλ', ὦ βέλτιστε Λύκε, φαίη τις ἂν οἶμαι πρὸς αὐτὸν, εἰ τῶν φυσικῶν φιλοσόφων ἠκηκόεις ζητούντων ὅπως αἱ φλόγες γεννῶνται κατανενόηκας ἂν οἶμαι τὰς ἐν αὐταῖς διαφοράς. ἐγὼ τοίνυν ὅσον οἷόν τε διὰ βραχυτάτων ἐκτέμνεσθαι λόγον οὐ μικρὸν ἐξηγήσομαί σοι περὶ αὐτῶν. ὁρᾷς, οἶμαι, τῆς καιομένης ὕλης ἀναθυμίασίν τινα γιγνομένην ἐν διεσπασμένοις ἀπ' ἀλλήλων μορίοις, ὧν μεταξύ τις ἀὴρ ἀπολαμβανόμενος, ἐξ ἀνάγκης (334) μὲν δήπου θερμαίνεται. παμπόλλην δὲ ἴσχει διαφορὰν ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον. ἀλλὰ καὶ τὰ διαλείμματα τῶν ἀναφερομένων σωμάτων οὐκ ἴσα πάσαις ταῖς φλοξίν ἐστιν, ὥσπερ οὐδ' αὐτῆς τῆς ἀναθυμιάσεως ἡ φύσις, ἀλλὰ καὶ μεγέθει καὶ σμικρότητι διενήνοχεν

ratione differt: vehementem enim ignem aliquem et imbecillum esse conceditur; igneum vero ex paleis fuccensum imbecillum esse ratus eum ad aurum elaborandum ait maxime idoneum esse. Ipsum namque liquefieri ac diffluere oportet, si vehementiori flammae admoveatur. Sed o praeclarissime Lyce quisquam auguror, ipsum interpellaverit, si physicos philosophos, quomodo flammae procreentur, differentes audivisses, eorum mea quidem sententia differentias intellexisses. Quare ego verbis quam potero brevissimis concidere non parvam de iis quaestionem tibi sum explicaturus. Cernis, opinor, dum uritur materia, quandam evaporationem in separatis ab invicem partibus excitatam, inter quas medius quidam aër intercipitur, qui sane necessario calefit, maximam tamen pro majoris et minoris ratione differentiam consequitur. Sed et corporum quae efferuntur interstitia flammis omnibus aequalia non sunt, quemadmodum neque ipsius exhalationis natura, sed tum magnitudine tum pravitate inter se

ἀλλήλων τὰ τῆς καιομένης ὕλης ἀναθέοντα μόρια καὶ πυκνότητι καὶ μανότητι καὶ τῷ τὰ μὲν ἡμίκαυτα, τὰ δ' οἷον ὁλόκαυτα ὑπάρχειν, ἢ ὅλως τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἧττον ἐκπυροῦσθαι. ὅταν οὖν ταῦτα φαίνηται τοσαύτην ἔχοντα τὴν διαφορὰν, ὅ τε ἀὴρ ὁ δεδεγμένος αὐτὰ ποτὲ μὲν μᾶλλον ὑπ' αὐτῶν ἐκτεθερμασμένος ᾖ, ποτὲ δ' ἧττον, ἀναγκαῖον εἶναι παμπόλλην γε ποικιλίαν γίγνεσθαι καὶ διαφορὰν οὐκ ὀλίγην τῆς φλογός. ἡ γὰρ τῆς μίξεως ἀνομοιότης τὸ πλῆθος τῶν διαφορῶν ἐργάζεται.

στʹ.

Ὥσπερ δὲ τὰ περὶ τοῦ πυρὸς ἀμαθῶς εἴρηται τῷ Λύκῳ, κατὰ τὸν αὐτὸν, οἶμαι, τρόπον κἀπειδὰν φάμενος τριχῶς ἐννοεῖσθαι τὸ πολὺ θερμὸν, ἕκαστον τῶν σημαινομένων ἐπεξέρχεται. τὸ μὲν γάρ τι κατὰ τὴν οὐσίαν φησὶν ἐννοεῖσθαι τὸ πολὺ θερμὸν, τὸ δέ τι κατὰ τὴν ἐπίστασιν τῆς ποιότητος, τὸ δέ τι κατὰ τὴν ἰσχὺν τῆς οἰκείας ἐνερ-

differunt, quae ex accenfa materia evehuntur particulae, tum etiam denfitate tum raritate; quodque hae quidem feminftae fint, illae vero prorfus aduftae, aut denique quod hae magis, illae minus accendantur. Quum igitur hae tantam differentiam obtinere confpiciantur tum vero qui eas excepit aër, interdum magis, interdum etiam minus ab ipfis excalefiat, arbitror quam plurimam diverfitatem, neque paucas flammarum neceffario effe differentias. Mixtionis enim inaequalitas differentiarum multitudinem efficit.

VI.

Quemadmodum autem quae de igne imperite a Lyco pronunciata funt, ad eundem quoque modum opinor, posteaquam trifariam protulit copiofum calidum accipi, unumquodque fignificatum enarrat. Alind enim copiofum calidum fecundum fubftantiam dicit intelligi; aliud vero fecundum qualitatis intenfionem, aliud denique fecundum

γείας. ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν οὐσίαν εἶναι τοῖς αὐξανομένοις πολὺ θερμὸν ἐπὶ σμι- [369] κρῷ γε τῷ τοῦ σώματος ὄγκῳ οὔτε κατὰ τὴν τῆς ποιότητος αὔξησιν, οὐ γὰρ φαίνεται θερμότερον τῶν ἀκμαζόντων. ἐν μὲν δὴ τῇ τῶν οἰκείων ἔργων ἰσχὺϊ συγχωρεῖ μὲν ὑπερέχειν τὸ τῶν αὐξανομένων θερμὸν, ἀλλ' οὐ κυρίως λέγεσθαι. ἔστι μὲν οὖν ἡ ῥῆσις αὐτοῦ, δι' ἧς ταῦτα δηλώσει, μεγίστη. ἀλλ' ἐγώ μοι δοκῶ, καθάπερ ἐπὶ τῆς προγεγραμμένης ἔπραξα, καὶ νῦν οὕτω ποιήσειν. οὖσαν γὰρ κἀκείνην μακροτάτην οὐχ ὅλην ἔγραψα, μόνον δὲ τὸ ἐπικαιρότατον αὐτῆς ἐξέλεξα. γιγνέσθω τοίνυν κἀπὶ ταύτης οὕτως καὶ γραφέσθω τὸ χρησιμώτατον εἰς τὸ προκείμενον μέρος αὐτῆς. ὁ μὲν ἕτερος οὖν μοι τῶν λόγων καὶ δὴ πέρας ἔχει, ἐπὶ δὲ τὸν λοιπὸν ἂν ἀφικοίμην, δύο γὰρ δήπου μεμνῆσθαί μου προθεμένας εὐθὺς ἐπιζητήσεις ἐν ἀρχῇ, μίαν μὲν τὴν εἰ ὀρθῶς προσέθηκεν Ἱπποκράτης τὸ ἔμφυτον, ἄλλην δὲ εἰ ὀρθῶς εἶπε, πλεῖστον εἶναι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμόν. τῆς δ' ἑτέρας οὖν ζητήσεως

propriae actionis robur. Verum neque fecundum fubftantiam iis qui crefcunt copiofum calorem effe, in exigua fcilicet corporis mole, neque fecundum qualitatis incrementum: non enim in vigentibus calidior apparet; calorem tamen in propriarum functionum robore iis qui crefcunt excedere concedit, fed non proprie dici. Porro ipfius oratio qua haec explicat ampliffima eft. Verum ego ut in fuperioribus fcriptis egi, fic et nunc acturus videor. Quum enim longiffima effet illius oratio, non univerfam defcripfi, fed eam folum illius partem elegi quae effet opportuniffima. Sic igitur in hac agatur et quae pars ipfius ad propofitum maxime conferat, ea fcriptis prodatur. Enimvero altera quidem mihi oratio finem habet, ad reliquam vero accedamus. Meminiffe fiquidem oportet duas ftatim ab initio quaeftiones a me fuiffe propofitas; alteram quidem an recte Hippocrates *innatum* appofuerit, alteram an recte pronunciaverit *plurimum iis qui crefcunt effe calidum*. Jam ergo prima quaeftione abfoluta ad re-

Ed. Chart. IX. [369.] Ed. Bas. V. (334.)

ἐκτετελεσμένης, ἐπεὶ τέτευχεν οὖν λοιπὸν τραποίμην καὶ ἐπιχειρήσαιμι ἀνασκοπεῖσθαι, εἰ ὀρθῶς λέλεκται, πλεῖστον εἶναι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμόν. κατὰ δὴ τὸ ἐξετάζειν ἕτερον θερμὸν, τρία τυγχάνει ὄντα τὰ ἐπιζητήσεως δεόμενα καὶ μάλα πολὺ κεχωρισμένα ἀλλήλων. ἓν μὲν τί ποτέ ἐστι τὸ πλεῖον ἄλλο ἄλλου θερμὸν, ἕτερον δὲ τί ποτέ ἐστιν ἄλλο ἄλλου θερμότερον, καὶ τρίτον τί ποτέ ἐστιν ἄλλο ἄλλου θερμὸν ἰσχυρότερον. εἰ μὲν οὖν τύχῃ τις ἐρόμενος ἡμᾶς ποῖόν τί ἐστι τὸ πλεῖον ἄλλο ἄλλου θερμὸν, τὸ ἀνάλογον ὀφείλομεν ἀποκρίνεσθαι ὡς καὶ πρὸς τὸν ἕτερον ἐρόμενον ποῖόν τί ἐστιν ἕτερον ἑτέρου ὑγρὸν πλεῖον ἀποκρινοίμεθα. ὥσπερ γὰρ ἐνταῦθα πρῶτον τὸ ἐπερώτημα πρὸς τὸ εἰρημένον ἐστὶν, οὐκέτι ἄλλο τι ὀρθῶς ἀποκρίνεσθαι ἀλλ' ἢ μόνον τοῦτο τὸ τῇ οὐσίᾳ ὑπερβάλλειν πλεῖον, ἀμέλει ὑγρὸν ἄν τις εἴποι τὸν ἀμφορέα τοῦ ἡμίσεος. οὕτω δὲ κἀπὶ τοῦ θερμοῦ, εἰ τὴν αὐτήν τις ἐρώτησιν ἐρωτοίη ταύτην, ποῖόν ἐστι πλεῖον τοῦ ἑτέρου θερμὸν, οὐκ ἂν ἄλλο τι ὀρθῶς

fiduam veniamus atque contemplari aggrediamur, rectene dictum sit: *crescentibus plurimum caloris esse?* Porro ad alterum calidum cum altero explorandum tria emergunt, quae disquisitionem desiderant, etiam plurimum inter se distantia. Primum est quid sit copiosius aliud alio calidum esse; alterum quid sit aliud alio calidius esse; tertium quid sit calidum aliud alio validius. Si quis igitur forte nos roget, quale quid sit copiosius aliud alio calidum esse, simili analogia respondere debemus, ut etiam alteri interroganti, qualenam sit quod alterum altero est exuberantius respondebimus. Quemadmodum enim primum huc interrogatio ad id quod enunciatum est tendit, nihil quidquam respondendum est aliud, praeterquam hoc solum nimirum ipsa substantia exuberare copiosius, plus siquidem humoris ampheram dimidio continere quisquam dixerit. Sic vero et in calido, si quis hac eadem interrogatione perquirat, qualenam sit calidum quod altero amplius est, nihil quidquam aliud recte respondebimus, quam

ἀποκρινοίμεθα ἢ τὸ τῇ οὐσίᾳ πλέον διὰ τὸ οὐσίας ὑπάρχειν πλεῖον δηλονότι καὶ παρήκειν τόπῳ πλείονι. καὶ οὐδὲν ἄν γε κωλύσει ταὐτὸν καὶ πλεῖον εἶναι θερμὸν καὶ ἐπ᾽ ἔλαττον θερμὸν, ὥσπερ γε καὶ τὸ πλεῖον τῇ οὐσίᾳ ὑγρὸν, δύναιτ᾽ ἂν ἐπ᾽ ἔλαττον εἶναι κεχυμένον. πρὸς μὲν οὖν τό γε ἐπερώτημα τοῦτο ὀρθῶς ἄν τις ἀπεκρίνατο· πρὸς δ᾽ αὖ ἐκεῖνο τὸ ποῖόν ἐστιν ἕτερον ἑτέρου θερμότερον ἀποκρίνασθαι ὀρθῶς ἐστι τὸ κατὰ τὴν θάλψιν ἐπιτεταμένον μᾶλλον, κἂν ἐπὶ οὐσίας ἐλάττονος τύχῃ ὄν. ὥσπερ γε πρὸς τὸν ἐρόμενον ὁποῖόν τί ἐστιν ἕτερον ἑτέρου λευκότερον ἔστιν ἀποκρίνασθαι ὀρθῶς τὸ ἐπιτεταμένον μᾶλλον κατὰ τὴν ποιότητα τὴν λευκήν. κατὰ γοῦν τοῦτο κἂν ἐν βραχεῖ ὄγκῳ τύχῃ οὖσα χιὼν, λευκοτέραν τις φαίη αὐτὴν εἶναι οὑτινοσοῦν ἄλλου λευκοῦ, ὥσπερ γε καὶ πρὸς τὸν ἐρόμενον ποῖόν ἐστι τὸ ἕτερον ἑτέρου ὑγρότερον ἀποκρίνασθαι ἔστιν ὀρθῶς τὸ μᾶλλον κεχυμένον, οἷον τὸ ὕδωρ τοῦ μέλιτος καὶ τῆς πίττης, κἂν τὸ μὲν ὕδωρ ἐν πάνυ βραχείᾳ οὐσίᾳ θεωρῆται, τὸ δὲ μέλι καὶ ἡ πίττα ἐν ὑπερβολῇ. οὕτω δὲ καὶ

quod fubftantia fit amplius, quod nimirum plus in eo fit fubftantiae et ampliorem locum occupet. Atque etiam nihil prohibebit in eodem et plus effe calidi et minus tamen caloris; quemadmodum etiam humidum, quod plus fubftantia, minus tamen fufum effe poteft. Ergo ad hanc interrogationem quivis recte refpondebit. Illi rurfum ubi quaeritur, qualenam fit quod alterum altero eft calidius, recte refponderi poteft, quod etiamfi minus habeat fubftantiae, intenfiori tamen calore conftat. Quemadmodum enim interroganti, qualenam fit quod alterum altero candidius eft, recte refpondere licet quod fit ad albam qualitatem adauctius, proindeque nix, etiamfi exigua fit mole, eam tamen ipfam quivis quocunque alio albo candidiorem effe affirmaverit. Quemadmodum etiam quaerenti qualenam quod alterum altero fit humidius, fcite refpondebitur, quod fufum magis fit, veluti aqua, melle ac pice, quamquam aqua quidem in pauca fubftantia confpicitur, mel vero et nix in exuberantia. Sic etiam de calido,

πρὸς τὸν περὶ θερμοῦ ἐρόμενον ποῖόν τί ἐστιν ἕτερον ἑτέρου θερμότερον ὀρθῶς ἐστιν ἀποκρίνασθαι τὸ μάλιστα ἐπιτεταμένον [870] κατὰ τὴν θάλψιν, οἷον τὸ πῦρ οὐκ ἂν ἐπ' ὀλίγης οὐσίας θεωρεῖται, ἕτερον δέ τι που θερμὸν καὶ χλιαρὸν ἀντεξεταζόμενον τούτου, τυγχάνον ἐπὶ πλείονος οὐσίας ὑπάρχον. πρὸς μὲν οὖν ταῦτα αἵδ' ἀποκρίσεις εἰσί, πρὸς δὲ τὸν ἀναπυνθανόμενον, ποῖόν τί ἐστι τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἰσχυρότερον θερμὸν οὐκέθ' ὁμοίαι ταῖς πρόσθεν ἀποκρίσεις. οὔτε γὰρ τὸ κατὰ θάλψιν ἐπιτεταμένον μᾶλλον ἀποκρινοίμεθα οὔτε τὸ ἐπὶ οὐσίας θεωρούμενον πλείονος, ἀλλὰ τὸ κατὰ τὴν ἄνυσιν τοῦ ἔργου ὑπερβάλλον. συνίσταται δ' ἂν ὅπερ λέγω οὕτως· ἔργα δήπου τὰ τοῦ θερμοῦ πολλά ἐστι. χεῖται γάρ τινα τούτῳ καὶ ἄλλα συνίστησι καὶ μεταβάλλει μάλα πολλὰ καὶ ὡς κατὰ μέρος εἰπεῖν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων σωμάτων πέττει τὴν τροφὴν ἐν γαστρὶ καὶ τοῖς ἐντέροις καὶ εἰς τὸ σῶμα ἀνάγει τὴν κατεργασίαν καὶ πρὸς σῶμα ἀλλοιοῖ καὶ προσφύει τοῖς ἡμετέροις σώμασιν αὐτὴν, κατά γε τὴν θρέψιν καὶ τὴν αὔξησιν. ἔστιν οὖν ἰσχυρότερον ἕτερον ἑτέρου θερμὸν τὸ μᾶλλον παρέχεσθαι

interroganti quale sit quod alterum altero sit calidius jure respondebitur quod in colore maxime sit adauctum, qualis ignis non in pauca substantia conspicitur, illique alterum quoddam calidum opponitur quod sit tepidum, sed ampliorem quam hoc sortitum substantiam. Ergo ad interrogata haec sunt responsiones. Sciscitanti vero qualenam sit alterum altero validius calidum, non eaedem ac superiores sunt responsiones. Neque enim quod in calore intensiore sit respondemus, neque quod in substantia majori conspiciatur, sed quod in operis perfectione excedat. Ceterum quod dico ita statuitur. Coloris sane opera multa sunt. Quaedam enim eo funduntur, alia coguntur, plurima quoque ille transmutat, atque ut sigillatim dicam in nostris corporibus, in ventriculo et intestinis alimentum concoquit operamque in corpus deducit, ad corpus immutat ipsamque nostris partibus magis tum ad nutritionem

ταῦτα δυνησόμενον. τὸ δὲ τυγχάνον ὂν οὐχὶ πάντως, τὸ ἤτοι κατὰ τὴν ποιότητα ἐπιτεταμένον ἢ κατὰ τὴν οὐσίαν πλεῖον. πολλάκις γὰρ τὸ ἔλαττον τῇ οὐσίᾳ καὶ τὸ ἔλαττον τῇ θάλψει ἀνυσιμώτατον πρὸς τὸ ἔργον ἐστίν. ὡς γὰρ τὸ πρότερον εἴπομεν ἡμῖν πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν οἰκείων ἔργων, οὐ τὸ μάλιστα ἐπιτεταμένον ἐστὶν ἰσχυρότερον, ἀλλὰ τὸ μάλιστα σύμμετρον. ὡς τό γε ἐπιταθὲν κατ' αὐτὴν τὴν θάλψιν, ἐνίοτε καὶ βλάβος τοῖς ἔργοις γίνεται, καί μοι τούτου πιστότατα ἱκανὰ, ἃ πρόσθεν ἡμῖν ἐγὼ διεξῆλθον περὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ θερμοῦ λέγων. τούτων ὧδε ἐχόντων καὶ τριῶν ὄντων, ὥσπερ προείρηκα, τῶν ἐπιζητουμένων κατὰ τὸ ἀντεξετάζειν ἕτερον πρὸς ἕτερον θερμὸν, ἐπειδὰν Ἱπποκράτης φησὶν ἐνταῦθα ἔχειν τὰ αὐξανόμενα τὸ θερμὸν πλεῖστον τὸ ἔμφυτον, τῶν τριῶν ἓν ἢ κυρίως χρώμενος ταύτῃ τῇ φωνῇ, ψεῦδός τε εἴρηκεν ἢ κακῶς κέχρηται τῇ φωνῇ καὶ ψεῦδός τι εἴρηκεν ἢ ἵνα ἀληθές τι δόξῃ εἰρηκέ-

tum ad incrementum inſerit. Ergo validius eſt alterum altero calidum, quod iſta praeſtare valeat opera. Id nequaquam ſemper conſequitur, quod aut qualitate intenſius ſit aut ſubſtantia copioſius. Nam plerumque quod paucioris eſt ſubſtantiae et paucioris caloris ad opus obeundum eſt efficaciſſimum. Ut enim prius loquebamur ad propriorum operum confectionem calidum, non quod maxime adauctum, ſed quod maxime commoderatum eſt, validius exiſtit. Quare calidum ipſo calore protenſius interdum etiam functiones laedit. Quae vobis ſuperius ego de calidi proprietate diſſerui, haec ad fidem faciendam maxime digna ſufficiunt. Quum autem haec ita ſe habeant ſintque tria, ut prius dixi, quae in alterius calidi cum altero comparatione diſquiruntur; quumque Hippocrates hic pronunciaverit: *quae creſcunt calidi innati plurimum habere*, ex tribus unum commiſiſſe neceſſe eſt. Aut enim proprie hac loquutione uſus falſum aliquid protulit aut plane hac loquutione abutitur et aliquid falſi enun-

ναι, χρὴ γὰρ αὐτὸν οὐ καλῶς τῇ φωνῇ κεχρῆσθαι. εἰ μὲν γὰρ λέγει πλεῖστον εἶναι τὸ θερμὸν τοῖς αὐξανομένοις, οἷον κατὰ τὴν οὐσίαν, ὡς ἂν καὶ τὸ ὑγρόν τις φαίη πλεῖστον εἶναι τοῦ ἀμφορέως, οὐ τὸ διπλάσιον τούτου, τῇ μὲν φωνῇ ὀρθῶς δόξει κεχρῆσθαι, ψεῦδος δέ τι πολὺ ἀνάγκη ἐστὶν αὐτὸν εἰρηκέναι. οὐ γάρ ἐστι τῇ οὐσίᾳ τὸ ἐπὶ τῶν αὐξανομένων θερμὸν πλεῖστον, ὅτι οὐδὲ ὁ τοῦ σώματος ὄγκος μείζων ἐστὶν ἐπὶ τούτων ἢ ἐπὶ τῶν ἀκμαζόντων τε καὶ γερόντων. τὸ δ' ἔμφυτον θερμὸν παντὶ παρατέταται τῷ σώματι. εἰ δ' αὖ πλείονα λέγει τοῖς αὐξανομένοις καὶ ταύτην τὴν θάλψιν ἐπιτεταμένην ὥσπερ τοῦτον θερμοτέραν, ὡς ἂν (335) καὶ φαίη τις βουλόμενος εἰπεῖν τὴν χιόνα λευκοτέραν εἶναι ἄλλου του τῶν λευκῶν, μὴ λευκοτέραν εἶναι αὐτὴν μηδὲ μᾶλλον λευκὴν, ἀλλὰ πλεῖον εἶναι τὸ λευκὸν τοῦδε λευκοῦ, κατ' ἀμφότερα δόξει ἁμαρτάνειν Ἱπποκράτην, κατά τε τὸ μὴ καλῶς κεχρῆσθαι τῇ φωνῇ καὶ κατὰ τὸ ἄλλως ψεῦδός τι λέγειν· κατὰ μὲν τὸ μὴ καλῶς κεχρῆσθαι τῇ

ciavit aut ut verum aliquid attuliſſe videatur, ipſum tamen hac ſententia belle uſum eſſe oportet. Si namque calidi plurimum creſcentibus eſſe pronunciat ſecundum ſubſtantiam videlicet, veluti ſi quis in amphora humidi plurimum eſſe protulerit, quod duplo vas humido ſit amplius. Hac quidem loquutione recte uſus eſſe videtur, falſi tamen quiddam ipſum pronunciaſſe maxime neceſſe eſt. Non enim creſcentibus ſecundum ſubſtantiam ineſt calidi plurimum, quum his non inſit major corporis moles quam aetate florentibus ac ſenibus. At calidum innatum univerſo corpori expanditur. Quod ſi rurſus pronunciet adoleſcentibus majorem eumque intenſiorem ineſſe calorem, fortiſſime altero calidiorem, quemadmodum ſi quis protulerit, quum nivem re alia candidiorem affirmare velit, non illam eſſe candidiorem, neque magis candidam, ſed in ea eſſe plus candoris, in utroque aberrare apparuerit Hippocrates, tum quod loquutione non probe ſit uſus tum quod alias falſum quiddam enunciet. Quod lo-

φωνῇ διαμαρτάνειν ἂν δοκοίη, ὅτι τὴν ἐπ' οὐσίας πλείονος ταττομένην φωνὴν ταύτην ἔταξεν, ἐθέλων σημῆναι ποιότητα ἐπιτεταμένην μᾶλλον ὑπάρχειν τῇ θάλψει. ψεῦδος δέ τι ἂν δοκῇ εἰρηκέναι, ὅτι οὐ μάλιστα ἐπιτεταμένον τὸ θερμὸν τοῖς αὐξανομένοις κατὰ τὴν ποιό- [371] τητα, οὐ δεόντως, θερμότερον ἐπὶ τῆσδε τῆς ἡλικίας τοῦ θερμοῦ ἢ ἐπὶ ἄλλης τινός. ὃ δὲ ἔφη εἶναι μάλιστα ἐπιτεταμένον ἐπὶ τῶν αὐξανομένων· ὅτι δὲ τοῦτο ψεῦδός τυγχάνει, ὂν τὰ μάλιστα ἐπιτετάσθαι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμὸν, ῥᾴδιόν ἐστι παντὶ ἐπιστῆσαι. οὐδὲν γὰρ ἂν εὑρέθη γνώρισμα κατὰ τὸ σῶμα ὑπάρχον ἐπὶ τῶν αὐξανομένων τῆς μάλιστα κατὰ τὴν θάλψιν ἐπιτάσεως τοῦ θερμοῦ. τὸ γὰρ εἰρημένον ὑπὸ τούτου ἐν τῷ περὶ φύσεως ἀνθρώπου συγγράμματι, εἰς τέκμαρσιν τοῦ πλεῖστον εἶναι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμὸν, ἠλίθιον παντελῶς. τῷ γὰρ πρώτῳ χρόνῳ θερμότερον ἀποφαίνειν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, τεκμαιρόμενος τῇ αὐξήσει πλείστη τηνικαῦτα συντελουμένῃ. οὐ γὰρ ἂν πρὸς βίαν, φησὶ, καὶ παρὰ φύσιν ἀνεφέρετο ἡ τροφὴ πρὸς ἐναντίον τῷ αὐτῆς

quutione probe usus non fuerit, is aberrare conspicietur, quum in majore substantia explicanda positam hanc loquutionem statuerit, dum intensiorem caloris qualitatem ostendere nititur. Falsum autem quiddam pronunciasse videbitur, quum calidum crescentibus qualitate minime sit intensius, neque hac in aetate jure calidum quam in alia quapiam sit calidius. At ille crescentibus maxime intensum esse pronunciavit. Quod autem falsum sit crescentibus intensius esse calidum omnibus scire facile est. Nullum siquidem compertum est indicium in corpore eorum qui crescunt, praesertim ratione caloris, intensionis calidi. Nam quod ab eo in libro de natura humana pronunciatum est ad probandum crescentibus plurimum calidum esse plane irritum est, videlicet primo aetatis tempore hominem esse calidiorem affirmare ducta ab incremento, quod tunc plurimum peragitur, conjectura. Non enim vi, inquit, et praeter naturam ferretur alimentum contra sui

τῆς βάρει. ἐν τῷ αὔξεσθαι τὸ σῶμα, εἰ μή τι ἰσχυρὸν τὸ ἐπαναγκάζον ᾖ. τῷ γὰρ τοιούτῳ οὐ τὸ μᾶλλον ἐπιτετάσθαι κατὰ τὴν θάλψιν τὸ θερμὸν ἐστὶ γνώρισμα, ἀλλὰ τὸ ἰσχυρότερον εἶναι. τὸ δὲ ἰσχυρότερον, ὡς ὀλίγον ἔμπροσθεν εἶπον, οὐ τοιοῦτον ἦν, οἷον τὸ μάλιστα ἐπιτεταμένον κατὰ αὐτοῦ ποιότητα, ἀλλὰ τὸ μάλιστα σύμμετρον πρὸς τὰ ἔργον. ὅτε δὴ οὖν ταῦτα ταύτῃ ἔχει, εἴπερ οὕτως λέγει Ἱπποκράτης· τὰ αὐξανόμενα τὸ θερμὸν ἔχει πλεῖστον τὸ ἔμφυτον, κατ' ἀμφότερα διαμαρτάνει, κατά τε τὸ μὴ καλῶς κεχρῆσθαι τῇ φωνῇ καὶ κατὰ τὸ ψευδές τι ἄλλως εἰρηκέναι. εἰ δ' ὡς τὸ τρίτον εἶπον λέγει, πλεῖστον εἶναι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμὸν ἐν ἴσῳ τοῦ τε ἰσχυροτάτου πρὸς τὴν ἄνυσιν τοῦ ἔργου, ὅπερ γίγνεται ἐκ τοῦ μάλιστα σύμμετρον εἶναι, οὐχὶ δέ γε ἐκ τοῦ ἤτοι τῇ οὐσίᾳ πλεῖον ὑπάρχειν ἢ αὐτῇ τῇ θάλψει ἐπιτετάσθαι μάλιστα. τῇ μὲν οὖν φωνῇ δοκοίη ἂν καλῶς κεχρῆσθαι, ὅτι πλεῖστον εἶπεν εἶναι τὸ θερμὸν, δέον φάναι ἰσχυρότατον, τὰ μέντοι εἰρημένα ὀρθῶς λελέχθαι δοκοίη ἄν. ὥσπερ γὰρ αἱ αὐξήσεις ὑπὸ τοῦ

ponderis propenſionem; dum augetur corpus, niſi quid validum ſit quod cogeret. Hoc enim huiuſmodi non quod ratione caloris magis intendatur, calidum indicium eſt, ſed quod ſit validius. At validius, ut paulo ante protuli, non id eſt quod ſua ipſius qualitate maxime intenſum, ſed ad opus conficiendum contemperatiſſimum eſt. Quando igitur hunc in modum ſe habent, ſi ita loquatur Hippocrates: quae creſcunt calidum innatum habent plurimum, in utroque caeſpitat tum quod non probe vocabulis utatur tum quod aliquid falſum alias pronunciaverit. At ſi, ut in tertio dicebam, creſcentibus plurimum eſſe calidum, peraeque ac validiſſimum ſit ad operis perfectionem proponat, quod ex eo potiſſimum oboritur, quia commoderatum eſt, non quia ex ſubſtantia copioſiore conſtat aut ex calore profenſiore procedit. Hac itaque loquutione non recte uſus eſſe videtur, quia plurimum eſſe calidum protulit, quod validiſſimum dixiſſe debuerat, id tamen ab eo recte pronunciatum eſſe videtur. Quemadmodum enim

ἐμφύτου γίνονται θερμοῦ, ὥσπερ οὖν ἐρεῖ ὁ λόγος, ἀμήχανον καὶ ἀδύνατον μὴ ἰσχυρότατον εἶναι αὐτὸ ἐπὶ τῶν αὐξανομένων. καί μοι εἰς τοῦτο καλῶς ἂν εἴη λελεγμένον τὸ ἐκ τοῦ περὶ φύσεως ἀνθρώπου συγγράμματος. ἀνάγκη γὰρ αὐξανόμενον καὶ χωρέον τὸ σῶμα πρὸς βίην ἰσχυρότατον ἔχειν τὸ θερμὸν αὐτῆς, οἷα καὶ ἡ τοῦ Λύκου ῥῆσις εἰς μῆκος μὲν ἐκτεταμένη, πλέον δὲ οὐδὲν ἑρμηνεύουσα τῶν ὑπ' ἐμοῦ προειρημένων. εἰ μὲν γὰρ τῷ τῆς οὐσίας ὄγκῳ παραμετρῶν ὁ Ἱπποκράτης, πλέον ἔφησεν εἶναι τοῖς αὐξανομένοις τὸ θερμὸν ἁμαρτάνειν αὐτὸν οἴεται, μικροτέρου σαφῶς τοῖς παιδίοις ὑπάρχοντος τοῦ σώματος. εἰ δὲ τὸ κατὰ τὴν θάλψιν ἐπιτεταμένον, πάλιν αὖ καὶ τούτου μάχεσθαί φησι τὸ φαινόμενον. εἰ δὲ τὸ κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἰσχυρότερον, ἀληθές μέν τι λέγεσθαι συγχωρεῖ, κεχρῆσθαι δὲ οὐ καλῶς αὐτὸν ἀποφαίνει τῇ λέξει. χρῆναι γὰρ οὐ πλέον, ἀλλ' ἰσχυρότερον ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειαν εἰρῆσθαι τὸ τῶν αὐξανομένων θερμόν.

---

ab innato calido incrementa perficiuntur, sic ratio dictat fieri minime posse, quin id adolescentibus validissimum sit. Atque id mihi praeclare pronunciatum fuerit, quod in libro de natura humana scribitur. Quod enim crescit atque vi procedit corpus, id calidum ipsius validissimum habere necesse est. Qualiscunque fuerit Lyci oratio in prolixitatem protensa nihil amplius quam quae a me prius commemorata sunt explicat. Si namque substantiae molem metitus Hippocrates, copiosius crescentibus esse calidum pronunciavit, ipsum aberrare censet; quum perspicue puerulis minus corpus existat. Si vero intensioris caloris ratione etiamnum quae huic apparent id oppugnare denunciat. Si denique quod in opere perficiendo validius sit, veram quidem sententiam dixisse concedit, ipsum tamen loquutione non prope usum fuisse asserit. Non enim copiosius calidum, sed validius ad opus perficiendum in iis qui crescunt pronunciasse oportuerat.

ζ'.

[372] Ἀλλ', ὦ βέλτιστε Λύκε, φαίη τις ἄν, οἶμαι, πρὸς αὐτὸν ἀπολογούμενος ὑπὲρ ὧν ἐπηρεάζει τὸν Ἱπποκράτην μὴ ταῦτα εἶναι μοχθηρὰ τὰ λεγόμενα. εὐθὺς μὲν τὸ κατὰ τὴν οὐσίαν πλέον θερμὸν οὐχ ἁπλῶς κρίνεται τῷ τοῦ παντὸς ὄγκῳ σώματος, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ὁ Λύκος ἔλεγεν ἑτέρωθι, μέγιστον ἐγκέφαλον ἔχειν τὸν ἄνθρωπον οὐχ ἁπλῶς λαμβάνων τὸ μέγεθος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ζώου πρὸς τὸ ζῶον. ὥσπερ οὖν οὕτω σμικρὸν παιδίον ἐλέφαντος τοῦ μεγίστου μείζονα τὸν ἐγκέφαλον ἔχειν φησὶν, οὐ τῷ τοῦ σώματος ὄγκῳ μόνῳ προσέχων τὸν νοῦν, ἀλλὰ προσθεὶς αὐτοῦ τὸ κατὰ τὴν ἀναλογίαν, οὕτω καὶ περὶ τοῦ θερμοῦ σώματος ἐχρῆν πεποιῆσθαι, σκεψάμενον ὁποῖόν τι τοῖς ἐν ἡμῖν σώμασιν ἔμφυτον ὑπάρχει, τουτέστιν ἀρχέγονον. αὐτὸς γὰρ ἐπίσταται τοὔνομα καὶ γεγραμμένον ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις βιβλίοις καὶ συνηρμένον ἐκεῖνο τὸ σῶμα τὸ ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχον τοῖς γεννωμένοις, τουτέστιν ἐξ οὗ τὴν πρώτην ἔσχηκε γένεσιν. ἆρ' οὖν ἄλλο τι τοῦτ' ἐστὶ πλὴν τοῦ-

VII.

Verum, o Lyce clarissime, protulerit mea quidem sententia quispiam illis ad hominem responsurus, quibus ipse Hippocratem calumniatur, haec non esse prava quae ab eo pronunciantur. Jam primum enim calidum copiosius secundum substantiam non absolute universi corporis mole dijudicatur, imo ut ipse Lycus alibi profitebatur, maximum homini cerebrum esse non accepta absolute magnitudine, sed ex animalis tum animali analogia loquutus est. Quemadmodum igitur pusillum adeo puerulum maximo elephante majus habere cerebrum pronunciavit, non soli corporis moli mente adhibita, sed et addita ejusdem rei analogia, sic etiam illum in calido corpore fecisse oportebat speculatum, quale sit quod nostris corporibus innatum existit, hoc est primigenium. Ipse namque scit hoc nomen Hippocraticis libris scriptum esse illudque corpus quod ab exordio procreandis insitum est coaluisse, hoc est ex quo illa primum ortum habuere. Utrum igi-

ταμηνίου καὶ σπέρματος; ἐγὼ μὲν οὐδὲν οἶδα τρίτον, ἀλλ' ἐπεί περ ἡ τοῦ σώματος οὐσία τοῖς γεννωμένοις ἐκ τούτων ἐστὶ τῶν ἀρχῶν, ἡ μὲν ἀκριβῶς πρώτη σύστασις οὐκ ἐκ πλειόνων ἂν εἶναι λέγοιτο τῶν εἰρημένων σωμάτων, ἀλλ' ἐκ μόνων. καίτοι εἰ λέγοι τὴν πρώτην ἀκριβῶς; εἰ γὰρ ἀναμνησθείημεν ὁποίαν τινὰ διηγήσατο τὴν ἑκταίαν γονὴν Ἱπποκράτης, εἰσόμεθα σαφῶς ἔτι διαμένον ἐν αὐτῇ τὸ ἔμφυτον σῶμα. πρὶν γὰρ ὀστοῦ τινα φύσιν ἢ φλεβὸς ἢ ἀρτηρίας ἢ νεύρου ἢ χόνδρου ἢ συνδέσμου ἐν τῷ κυήματι φαίνεσθαι, μόνον αὐτοῖς ὑπάρχει θερμὸν σῶμα τὸ ἔμφυτον. ἀδιάπλαστος γάρ τις σὰρξ μαλακὴ παραπλήσιος αἵματος θρόμβῳ διαδέχεται τὴν πρώτην τοῦ κυήματος ἰδέαν, ἐν αὐτῇ τινας ἔχουσαν, καθάπερ Ἱπποκράτης ὠνόμασεν, οἷον αἱμάλωπας ἐκ τῆς τοῦ σπέρματος οὐσίας, τῆς ἐν αὐτῇ λευκότητος ὑπαρχούσης, ὕστερον δ' ἐκ πολλῆς τῆς ἀλλοιώσεως συνεχῶς γιγνομένης, ὀστοῦ τις ὑπογραφὴ καὶ χόνδρου καὶ συνδέσμου καὶ νεύρου καὶ ἀρτηρίας καὶ φλεβὸς ἀποτελεῖται, καθ' ὃν ἤδη χρόνον μένει ἔτι τὸ ἔμφυτον θερμὸν σῶμα

tur quiddam hoc aliud exiſtit praeterquam menſtruum et ſemen? Equidem tertium nullum novi. Verum quoniam corporis ſubſtantia ex his conſtat principiis, plane prima conſtitutio non ex pluribus quam commemoratis iisque ſolis corporibus conſtare praedicabitur. Quid autem plane primum profero? Si namque qualem expoſuerit ſextanum genituram Hippocrates in mentem revocaverimus, dilucide percipiemus etiamnum innatum in ipſa corpus permanere. Priusquam enim aliqua oſſis aut venae aut arteriae aut nervi aut cartilaginis aut ligamenti in fetus natura appareat, ſolum ipſis corpus calidum innatum eſt. Informis enim quaedam caro mollis ſanguinis grumo ſimilis primam fetus formam quandam in ſe ſuſcipit tanquam ſugillationes haemalopas, ut Hippocrates nominavit, ex ſeminis ſubſtantia quae ipſius candoris eſt effectrix, deinde vero permultam quae aſſidue fit mutationem quaedam oſſis delineatio, cartilaginis, ligamenti, nervi, arteriae et venae abſolvitur, quo jam tempore adhuc innatum calidum cor-

τοῖς κυουμένοις ἐστὶν, ἀλλὰ πλεῖστον ἀεί τε καὶ μᾶλλόν ἐστιν ὅσον αὔξεται τὰ κυούμενα. τὸ μὲν ἔμφυτον αὐτῶν σῶμα θερμὸν, ὅπερ ἦν αἷμα καὶ σπέρμα μεῖον γίγνεται. ποικιλία δὲ ἐπικτήτων προσγίνεται σωμάτων. οὐδὲν γὰρ τῶν εἰρημένων τοῖς ζώοις ἔμφυτόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπίκτητα πάντα καὶ εἴπερ ὅλον τ' ἦν γενέσθαί ποτε ζῶον ὀστινον ἢ νεύρινον, ἔφθειρεν ἂν οὕτως τὸ ἔμφυτον θερμόν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀδύνατον, ἐπικρατεῖν δὲ τὴν τῶν ὀστῶν καὶ χόνδρων καὶ συνδέσμων καὶ νεύρων καὶ ἀρτηριῶν οὐσίαν ἐγχωρεῖ. τὰ γοῦν εἰς ἔσχατον γῆρας ἀφι- [373] κόμενα τῶν ζώων ἐλαχίστην ἔχοντα τὴν αἱματώδη φύσιν ὀλίγου δεῖν, ἐξ ὀστῶν μόνων καὶ νεύρων, ὑμένων τε καὶ συνδέσμων, ἀρτηριῶν τε καὶ φλεβῶν καὶ χόνδρων σύγκειται. ἐκ γὰρ μὲν ὅλων τῶν τοῦ ζώου μορίων ἡ μόνη σὰρξ αἱματώδης ἐστὶν, ἣν ἐλαχίστην ἔχει τὰ γεγηρακότα, καὶ ταύτην ὀλίγαιμόν τε καὶ σκληράν. τῶν δ' ἄλλων τῶν εἰρημένων μορίων οὐδὲν αἱματῶδες ὑπάρχει. οὔκουν ἁπλῶς χρὴ τῷ τῆς οὐσίας ὄγκῳ μετρεῖν τὸ ποσὸν τοῦ συμφύτου σώματος, ὅπερ ἐπὶ τῆς δρα-

pus conceptis permanet, quod tamen dum crefcunt fetus femper copiofius ac majus redditur. Ceterum innatum ipforum calidum quod fanguis fuerat et femen imminuitur. Adfcititiorum quoque corporum accedit varietas. Commemoratorum enim nullum animalibus innatum eft, fed adfcititia omnia. Quod fi poffet univerfum animal offeum fieri aut nerveum, fic utique innatum calidum interiret. Verum id fieri non poteft. Probabile tamen eft offium, cartilaginum, ligamentorum, nervorum et arteriarum fubftantia exfuperare. Unde quae ad extremam fenectutem animalia pervenerunt, quum fanguineae naturae minimum fortiantur ex folis propemodum offibus, nervis, membranis, ligamentis, arteriis, venis et cartilaginibus conftant. Ex omnibus fiquidem animalis partibus fola caro fanguinea eft, quam quae confenuere corpora minimum habent quae et pauci fanguinis ac dura eft. Aliarum vero partium commemoratarum fanguinea nulla eft. Non ergo abfolute innati corporis quantitas fubftantiae mole metienda

δραστικωτάτης τῶν ἐν αὐτῷ ποιοτήτων ἔμφυτον ὠνόμασται θερμὸν, ἀλλὰ παραβάλλοντας τοῖς οὐκ ἐμφύτοις σκοπεῖσθαι τὴν ἀναλογίαν. ὡς γὰρ ἐν τῷ βαλανείῳ πολὺν ἀτμὸν ἢ νὴ Δία καπνὸν ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον εἶναί φαμεν, οὐ πρὸς τὸ μέγεθος ἀναφέροντες ἁπλῶς τῶν οἰκιῶν, ἀλλὰ πρὸς τὸν οἰκεῖον ἀέρα τοῦ βαλανείου, οὕτως καὶ κατὰ τὸν ἄνθρωπον ἐροῦμεν ἤτοι πλείστην εἶναι τὴν οὐσίαν ἢ ὀλίγην τοῦ (336) ἐμφύτου θερμοῦ, παραβάλλοντες τοῖς οὐκ ἐμφύτοις σώμασιν. αἱματωδέστατα γὰρ ἅπαντα ἔχει τὸ βρέφος, ἄχρι καὶ τοῖς ὀστοῖς ἐμφαίνεσθαί τι τοιοῦτον. ἔμπαλιν δὲ οἱ γέροντες ἀναιμότατα πάντ' ἔχουσιν ἄχρι τῶν σαρκῶν· καὶ γὰρ ταύταις ἐλάχιστον αἵματος ὑπάρχει. ἀλλ' ἦν ἔμφυτον σῶμα θερμὸν τὸ αἷμα· περαίνοιτ' ἂν οὖν ἐκ τῶνδε πλεῖστον μὲν εἶναι τὸ ἔμφυτον θερμὸν σῶμα τοῖς αὐξανομένοις, ἐλάχιστον δὲ τοῖς γεγηρακόσιν. οὕτως δὲ καὶ τὸ σπέρμα συγκείμενον ἔκ τε τῆς ὀῤῥώδους ὑγρότητος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ κατ' αὐτὴν, ἐλάχιστον μὲν ἐν τοῖς γεγηρακόσι, πλεῖστον δ' ἐστὶν ἐν τοῖς τῶν αὐξανομένων σώμασι, καὶ τούτων μά-

eft, quod ab efficacifsima quae in eo eft qualitate, calidum innatum nominatum eft, fed facta cum iis quae minime innata funt comparatione, analogia perpendenda eft. Quemadmodum enim in balneo vaporem aut etiam fumum aut hujusmodi alterum multum effe dicimus, non abfolute ad aedium magnitudinem referentes, fed ad peculiarem balnei aërem, fic et in homine aut plurimum aut paucum innati calidi fubftantiam effe dicemus, inftituta cum minime innatis corporibus comparatione. Omnia namque infans habet quam maxime fanguinea, etiam adufque offa quidpiam hujusmodi confpicitur. Contra vero fenibus adufque carnem exfanguia funt omnia. Etenim his carnibus minimum fubeft fanguinis. At fi calidum innatum corpus fanguis eft, colligetur fane ex his plurimum quidem ineffe calidi innati corporis crefcentibus, fenio vero confectis minimum. Sic etiam femen ex ferofo humore et qui in eo eft fpiritu conftitutum, in fenium lapfis quidem pauciffimum, crefcentibus vero corporibus copiofiffi-

λιστα ἐν τοῖς νεωτάτοις, ὡς ἐν τοῖς περὶ σπέρματος ὑπομνήμασιν ἀπεδείξαμεν. εἰ γοῦν ἀπορήσεις, εἰ ῥᾳδίως ἀναλίσκεται καὶ διαῤῥεῖ τὸ σῶμα τῶν αὐξανομένων; καὶ μὴν ἐπί γε τῶν ἄλλων οὐκ ἀγνοεῖς ὕδωρ μὲν θερμὸν ἢ ἔλαιον ἤ τι τῶν οὕτως ὑγρῶν ἐλαχίστῳ διαφορούμενον ὅλον. οὔτε γὰρ γῆν οὔτε λίθον οὔτ' ἄλλο τῶν ψυχρῶν φύσει καὶ ξηρῶν. δύο μὲν γάρ εἰσιν ἐν ἅπασι τοῖς οὖσιν ἐπιτηδειόταται ποιότητες εἰς διαφόρησιν, ὑγρότης καὶ θερμότης, δύο δὲ ἔμπαλιν εἰς διαμονὴν, ξηρότης καὶ ψυχρότης, ὥστ' οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ τὰ μὲν τῶν παιδίων σώματα διά τε τὴν ὑγρότητα καὶ θερμότητα ῥᾳδίως διαπνεῖται, τὰ δὲ τῶν γερόντων οὐ ῥᾳδίως ὑπὸ ξηρότητος καὶ ψύξεως πεπηγυῖαν ἐχόντων τὴν οὐσίαν δὲ ὥστ', ὦ βέλτιστε Λύκε, περὶ ὧν ἐχρῆν ἐπιτιμηθῆναί σε, περὶ τούτων ἐγκαλεῖς. ἀγνοῶν οὖν ἐφάνης ἕν τι τῶν πρώτων μαθημάτων, ὃ μηδεὶς τῶν εἰσηγμένων νομίμως ἀγνοεῖ. πολλὴν μὲν γὰρ οὐσίαν ἁπλῆν ὁ τοῦ σώματος ὄγκος κρίνει, σύνθετον δὲ ἐκ διαφερόντων

num et inter haec potissimum natu minimis, ut in commentariis de semine demonstravimus. Num igitur ambigas, an eorum qui crescunt facile corpus absumatur ac diffluat? Enimvero in aliis non ignoras aquam calidam aut oleum aut si quid aliud ita humidum paucissimo tempore totum in habitus resolvi, non autem terram, neque lapidem, neque aliud natura frigidum et siccum. Duae namque rebus omnibus insunt qualitates ad resolutionem in habitus maxime idoneae, calor atque humor. Contra vero duae ad mansionem, frigus et siccitas. Quare admirandum non est, si puerorum corpora ob humorem et calorem facile diffluentur resolvanturque; senum vero prae siccitate et frigore induratam substantiam consequuta non facile. Quapropter, Lyce optime, de quibus te arguere oportebat, de his crimen intentas, proindeque unum quoddam idque primum documentum ignorare videris, quod eorum qui in disciplinas legitime introducti sint neminem latet. Copiosam siquidem substantiam corporis moles simplicem indi-

ὑπάρχουσαν ἡ τῶν μιχθέντων ἀναλογία, καθάπερ καὶ τὸν ἐγκέφαλον ἤ τι τῶν ἄλλων μορίων. οὕτω γοῦν καὶ μιγνύντες οἶνον ὕδατι τοῦ πιεῖν ἕνεκεν ἤτοι πλείονα τὸν οἶνον λέγουσιν ἢ τὸ ὕδωρ ἢ οὐθ' ἕτερον, ὅταν εἰς συμμετρίαν κράσεως ἥκωσιν. ἔμπληκτος δ' οὐδεὶς οὕτως ἐστὶν, ὡς ἐμβαλὼν εἰς οἴνου πίθον ὕδατος κοτύλην πλεῖον εἶναι λέγειν ἐν τῷ πίθῳ τὸ ὕδωρ τοῦ κατὰ τὸ μικρὸν ποτήριον, ὅταν οὕτως ἔτυχεν, ἐν ἐκείνῳ τριῶν ὄντων κυάθων, ὁ μὲν εἷς ὕδατος, οἱ δὲ δύο ὑπάρχουσιν οἴνου. Λύκος δὲ, ὡς οἶμαι, καὶ τὴν τετραφάρμακον ὀνομαζομένην δύναμιν, ἐκ κηροῦ καὶ στέατος καὶ πίττης καὶ ῥητίνης, ἴσων ἁπάντων συντεθειμένων, οὐ φήσει πλείονα μὲν πίτταν ἔχειν, ἐὰν διπλασίαν τις ἐμβάλλῃ τῶν ἄλλων, [374] ἀλλὰ κἀνταῦθα ἐπισκέψασθαι, πότερον πίθος ὅλος ἐστὶ μεστὸς τῆς τετραφαρμάκου δυνάμεως ἢ μικρόν τι λεκάριον, εἶτα τὸν πίθον ἐρεῖ πολὺ πλείονα τὴν πίτταν ἔχειν τοῦ λεκαρίου, κἂν ὁ μὲν ἐξ ἴσων ᾖ τῶν τεττάρων, ἡ πίττα δὲ ὑπάρχει διπλασία τῶν ἄλλων ἐν τῷ λεκαρίῳ. εἴπερ οὖν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ἁμαρ-

eat, compoſitam vero ex diverſis mixtis conſtantem analogia; quemadmodum cerebrum aut aliarum partium aliquam, ſic ſane qui bibendi gratia vinum aquae miſcent aut plus vini aut aquae aut neutrius eſſe dicunt, quum ad mixtionis commoderationem veniant. At ita ſtupidus nullus eſt, ut injecta in vini dolium aquae hemina, plus aquae dicat in dolio eſſe quam in exiguo ſit poculo, quum verbi gratia ex tribus qui in eo continentur cyathis, unus aquae et duo vini exſtiterint. At Lycum arbitror medicamentum quoque tetrapharmacum appellatum ex cera, adipe, pice et reſina, aequis omnibus compoſitum non plus continere picis dicturum, ſi quis picem ceterorum duplam injecerit. Verum hic animadvertat, utrum univerſum dolium tetrapharmaco medicamento plenum ſit vel parvum aliquod vaſculum, mox dolium quam vaſculum plus continere picis dicturus eſt et etiamſi medicamentum in dolio ex aequis quatuor conſtet, vix autem in vaſculo aliorum dupla ſit. Itaque ſi hujusmodi

τήμαιρ τῶν ἄλλων μὴ δυναμένων ἐστὶ διακρῖναι τὸ κατ' ἀναλογίαν καὶ μῖξιν πολὺ τοῦ κατὰ τὸ κοινὸν μέτρον ἁπλῶς οὕτω λεγομένου; οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐφ' ὃν ὁ Λύκος ἐνεκάλεσεν Ἱπποκράτει· ἥ τε γὰρ οὐσία τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ πλείστη τοῖς αὐξανομένοις ἐστὶν, ὡς πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἀναλογίαν, ἥ τε σὺν αὐτῇ ποιότης ὡσαύτως, ἐπειδήπερ ἀχώριστοι τῶν οὐσιῶν εἰσιν αἱ οἰκεῖαι ποιότητες, ὥσπερ γε τῷ καὶ αἱ δυνάμεις. οὕτω γοῦν κἂν εἰς τὴν τετραφάρμακον ἐμβάλῃς πλείονα τῆς τῶν ἄλλων ἀναλογίας τὴν πίτταν, οὐ τὴν οὐσίαν μόνον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ποιότητα καὶ τὴν δύναμιν ἐρεῖς ἐνδεῖξαι πλείονα καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ὑγρὸν ὅπερ ἂν τῆς πίττης ηὐξῆσθαι. δῆλον οὖν ὅτι κατὰ τὰ τρία τοῦ πολλοῦ σημαινόμενα τὰ πρὸς τοῦ Λύκου γεγραμμένα πλείων ἥ τε πίττα λεχθήσεται κατὰ τὴν τετραφάρμακον εἶναι τό τ' ἔμφυτον θερμὸν τοῖς ζώοις. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐφ' ὧν οὐ κέκραται δι' ὅλων ἀλλήλων ὅλα τὰ μιγνύμενα, κατάδηλόν ἐστι κατὰ τοὺς τρεῖς τρόπους, οὓς ὁ Λύκος εἶπεν, ἕτερον ἑτέρου λέγεσθαι πλέον, ὥσπερ ἐπὶ

omnia errata sunt aliorum qui per analogiam ac commixtionem id multum ab eo quod communi mensura absolute ita appellatur discernere nequeant. Num eadem est ratio, qua Lycus Hippocratem reprehendit? Nam et innati calidi substantia crescentibus plurima est, aliorum videlicet comparatione et cum ipsa similiter qualitas. Quandoquidem propriae qualitates a substantiis minime sunt separabiles, quemadmodum neque facultates. Sic igitur si in tetrapharmacum aliorum comparatione plus picis injeceris, non picis modo substantiam, sed et qualitatem et facultatem ampliorem detulisse dixeris, proindeque etiam quemcunque picis humorem increvisse. Ergo patet tribus *multi* significatis a Lyco scriptis tam picis in tetrapharmaco quam innati calidi in animantibus plus esse dictum iri. Quin imo in quibus quae miscentur, ea tota inter se per tota non contemperantur, alterum altero secundum tres modos a Lyco proditos liberalius dijudicari manifestum

τοῦδε τοῦ φαρμάκου τῶν συνηθεστάτων ὄντος, ὃ σύγκειται μὲν ἐξ ἴρεως καὶ ἀριστολοχίας καὶ τοῦ τῶν ὀρόβων ἀλεύρου καὶ λιβανωτοῦ, πάντων ἀλλήλοις ἴσων τῷ σταθμῷ, δύναιτό τις τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν διπλάσιον ἐργασάμενον ἀναμῖξαι τοῖς ἄλλοις ἴσοις, οἷον εἰ τύχοι τὴν ἀριστολοχίαν. ἀληθὲς οὖν ἐστι κατὰ τὴν αὐτῶν μῖξιν εἰπεῖν, ὅτι καὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ποιότητι καὶ τῇ ἐνεργείᾳ πλεῖόν ἐστι καὶ κρατεῖ τῶν ἄλλων ἡ ἀριστολοχία. ταὐτὸν δὴ τοῦτο κἀπὶ τοῦ βαλανείου τις εἴποι, μὴ μόνον ἔχοντος ἐν αὐτῷ τὸν εὔκρατον ἀέρα, προσειληφότα δέ τι καὶ καπνοῦ καὶ ἀτμοῦ. δύναται γὰρ ἐκ τούτων ποτὲ μὲν ὁ καπνὸς εἶναι πλείων, ποτὲ δὲ ὁ ἀτμὸς, ὥσπερ γε καὶ ὁ κατὰ φύσιν ἀὴρ τοῦ βαλανείου. τὸ δ᾽ ἁπλῶς οὐ τῷ πλείονι κατὰ τὴν τῆς οὐσίας ὑπεροχὴν λέγομεν, ᾧ καὶ τὴν ποιότητα συναύξεσθαι καὶ τὴν ἀπ᾽ αὐτῆς ἐνέργειαν ἀναγκαῖόν ἐστιν. ὑποκείσθω γοῦν εἶναι τὴν οὐσίαν τοῦ καπνοῦ πλείονα τῆς τῶν ἄλλων δυοῖν, ὀρθῶς ἐρεῖς τηνικαῦτα καὶ τὴν ποιότητα τοῦ καπνοῦ τῆς τῶν ἄλλων ποιότητος εἶναι πλείονα καὶ τὴν ἐνέργειαν. ὁμο-

est, quemadmodum in hoc medicamento quod maxime usu fertur quodque ex iride, aristolochia, ervi farina et thure aequali omnium pondere compositum est, poterit quis ceteris paribus ex his unum duplicatum factum immiscere, ut exempli gratia aristolochiam. Itaque verum est, in eorum commixtione affirmare aristolochiam et substantia et qualitate et facultate cetera exsuperare, quod copiosior ipsa sit. Hoc idem sane in balneo quispiam asseruerit, quod non solum contemperatum aërem sortiatur, sed et fumi et vaporis aliquid admiserit. Fieri namque potest ex his interdum fumum, interdum vaporem, ut et naturalem balnei aërem copiosiorem esse. Id autem absolute non majori secundum substantiae exsuperantiam mole dicimus, qua et qualitatem et ipsam quae ex ea prodit facultatem simul adaugeri necesse est. Supponatur ergo fumi substantiam reliquis duobus copiosiorem esse, tunc recte et fumi qualitatem et facultatem quam aliarum ampliorem esse pronunciaturus es. Conceditur autem qua-

λογούμενον δὲ οὐ πλείονα γίγνεσθαι ποιότητα ποιότητος, ἀλλὰ σφοδροτέραν, ὥσπερ γε καὶ ἀμυδροτέραν, οὐκ ἐλάττω, παμπόλλης οὔσης τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν ὀνομάτων ἐν ὅλῳ τῷ βιβλίῳ καὶ κατὰ πάσας τὰς τέχνας. καὶ τί δεῖ τῶν ἄλλων μνημονεύειν ἔχοντας ἐναργῶς τοῦ λόγου μαρτύριον ἐπ' αὐτῶν τῶν πυρετῶν, οὓς ὁσημέραι πάντες ποτὲ μὲν μείζονας ἢ ἐλάττονας ἀλλήλων γεγονέναι φασὶ, ποτὲ δὲ ἔλαττον ἢ πλέον πυρέττειν, τὸν δὲ τοῖδε κατὰ τὸν αὐτὸν χθὲς ἢ σήμερον. οὕτως οὖν ὑποκειμένου λέγεσθαι τοῦ κατὰ τὴν ποιότητα πλέονος οὐδὲν θαυμαστὸν, ἐν ᾧ βαλανείῳ πλείων ἐστὶν οὐσία καπνοῦ καὶ τὴν ποιότητα φάναι γεγονέναι πλείονα καὶ τὴν ἐνέργειαν, εἰ μὲν κυρίως ὀνομάζομεν ἰσχυράν τε καὶ σφοδροτέραν, εἰ δὲ καταχρώμενοι μείζονά τε καὶ πλείονα. δήξεται γὰρ δηλονότι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ καπνὸς εἰς ὅσον [375] αὐξάνεται. καὶ τὴν οὐσίαν, ὥστ' ἀεὶ ταῖς οὐσίαις συναυξανομένων τῶν οἰκείων αὐταῖς ποιοτήτων καὶ τῶν ἐνεργειῶν, ἀληθῶς ἂν εἴποι τις ἐν τῷ τοιούτῳ βαλανείῳ πλείονα εἶναι τὸν καπνόν. ὑποκείσθω δὲ πάλιν, ὡς ἐλέγομεν,

litatem qualitate majorem non effici, fed vehementiorem, quemadmodum et imbecilliorem, non minorem. Quum is vocabulorum ufus in univerfa vita et in omnibus artibus fit frequentiffimus. Ecquid opus eft aliorum mentionem facere, quum manifeftum hujusce orationis teftimonium in ipfis febribus habeamus, quas quotidie omnes interdum majores vel minores inter fe factas effe, interdum etiam eadem ratione alium alio fieri quam hodie plus aut minus febricitare proferunt. Sic igitur fupponatur *plus* fecundum qualitatem dici, nihil mirum, in quo balneo plus eft fubftantiae fumi, plus quoque qualitatis effe pronunciari, etiam facultatis, quam, fi proprie loquamur, et validam et vehementiorem, fi vero ab ufu, tum majorem tum copiofiorem nominabimus. Fumus enim quo plus augebitur, ipfius fubftantiae eo magis oculos morfu laedit. Quapropter quum femper una cum fubftantia propriae augeantur qualitates ac facultates, vere quivis affirmaverit in hujusmodi balneo fumum effe plurimum, fup-

ἀτμοῦ τε καὶ καπνοῦ κατὰ τὸ βαλανεῖον ὑπάρχειν, ἡ δ' οἰκεία τοῦ ἀέρος οὐσία, πλείστη κατὰ τὴν ἀναλογίαν οἶσά τε καὶ γιγνομένη τοῦ τοῖς ζώοις ἐμφύτου θερμοῦ· λεχθήσεται γὰρ καὶ νῦν ἐν τῷ βαλανείῳ πλεῖστον εἶναι τὸ οἰκεῖον θερμόν. ἆρ οὖν ἀποδεῖ τι τούτου τὸ καὶ τοὺς ἐν τῷ ζώῳ χυμοὺς, ἐξ ὧν ἀτμιζόντων ἡ προσπίπτουσα θερμασία τοῖς ἁπτομένοις ἔξωθέν ἐστιν; ἄλλη μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἀνάπτεται θερμότης, ἄλλη δὲ ἀπὸ τοῦ φλέγματος, ἄλλη δὲ ἀπὸ τῆς ξανθῆς ἢ μελαίνης χολῆς. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν παιδίων ἡ οὐσία τοῦ αἵματος πλείστη κατὰ τὴν τῆς μίξεως ἀναλογίαν. τούτου γὰρ ἀναμιμνήσκειν ἀεὶ δεῖ, καθάπερ ὑπὸ ληθάργου κατεχομένους, τοὺς τὰ τοιαῦτα ληροῦντας ὁποῖα Λύκος ἔγραψεν, ἥ τε συναυξανομένη ποιότης οὖσα χρηστὴ καὶ φίλιος, οὐκ ἀνιαρὰ καὶ δακνώδης τοῖς ἁπτομένοις, ἥ τ' ἐνέργεια, καθ' ἣν αἱ πέψεις οὐ κνισώδεις γίνονται οὐδ' ὀξώδεις ὡς ἐπὶ (337) φλέγματος. κατὰ πάντας οὖν τοὺς τρόπους, ὦ γενναιότατε Λύκε, τοῖς αὐξανομένοις πλέον ἐστὶ τὸ ἔμφυτον θερμὸν, ὥστ' οὐδὲν Ἱπποκράτης ἥμαρτεν,

ponamus in balneo, ut dicebamus, aequas et vaporis et fumi partes esse, plurimum autem propriae aëris ſubſtantiae, quae proportione reſpondeat ac generetur. Etenim dicetur etiam nunc in balneo proprium calidum eſſe plurimum. Utrum igitur ab hoc aliquatenus alienum eſt, quod in animalis humoribus perpenditur, ex quibus vaporantibus calor exterius tangentibus occurrit? Etenim alius quidem a ſanguine calor exſuſcitatur, alius vero ex pituita, alius ex bile tum flava tum atra. Ergo pueris ſubſtantia ſanguinis ineſt plurima pro mixtionis analogia. Hoc enim eos meminiſſe ſemper oportet, qui tanquam lethargo detenti talia vagantur, qualia Lycus ſcriptis tradidit. Et quae ſimul increſcit qualitas optima et amica eſt nec tam gentibus moleſta nec mordax. Facultas quoque qua coctiones neque indorulentae, neque etiam ut ex pituita acidae efficiuntur. Quamobrem modis univerſis, Lyce generoſiſſime, plus eſt creſcentibus calidum innatum, proindeque nequaquam aberraverit Hippocrates, ſed tu

ἀλλὰ σὺ μᾶλλον ἐξηλέγχθης ἐπηρεάζων. ἐνεδείξω γὰρ ἐξ ὧν ἔγραψας οὐδ᾽ ὅλως εἰσηγμένος ὑπὸ διδασκάλων τῶν Ἱπποκρατείων ἐπαΐειν τι δογμάτων ἐγκαλῶν τε προφανῶς οἷς οὐδ᾽ ὅλως οἶσθα, τὴν τε ἀντιλογίαν ἀμαθεστάτην ποιούμενος ἐφωράθης, τὴν δι᾽ αὐτῆς ἀνατρέπειν ἐγχειρῶν ἁπάσης τέχνης σύστασιν, ἀγνοῶν δὲ ἃ περὶ τούτων ἔγραψε Πλάτων πολλάκις ἐναντία λέγεις σαυτῷ, λυμαινόμενος τοῖς νέοις, ὅσοι καθάπερ σὺ λογικῆς θεωρίας ἀγυμνάστως ἔχοντες ἀγνοοῦσι διακρίνειν ἀληθεῖς λόγους ψευδῶν. ἐφ᾽ ἅπασι δὲ τούτοις τολμηρότατός τε ἅμα καὶ φλύαρος ὤφθης, ἐπιχειρήσας γράφειν ἐξηγήσεις τῶν ὑφ᾽ Ἱπποκράτους εἰρημένων ἄνευ τοῦ μεμαθηκέναι πρότερον αὐτά.

potius calumniari deprehenderis. Nam quae scripsisti, ex his planum fecimus te a nullis omnino Hippocraticis praeceptoribus introductum fuisse, ut aliquod Hippocratis decretum percipere potueris et quae prorsus ignoras, ea etiam manifesto arguere et controversiam moliri imperitiae plenissimam declaratus es, qua universae artis statum evertere sis aggressus, neque noveris, quae de his saepius Plato literis mandavit, tibique ipsi pugnantia profers in juvenum detrimentum quicunque peraeque ac tu in logica speculatione exercitati non fuerint, veras a falsis rationes distinguere nesciunt. His autem in omnibus tum audacissimus tum simul nugacissimus visus es, qui decretorum Hippocratis explanationes scribere aggressus es, priusquam ipse didiceris.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΝΤΕΙΡΗΜΕΝΑ ΤΟΙΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙΣ ΥΠΟ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ.

Ed. Chart. IX. [376.] Ed. Baf. V. (337.)

α'.

[376] Ἄμεινον μὲν ἦν, ὥσπερ οἱ νομοθέται τοὺς ψευδῶς ἐγκαλέσαντας ὁμοίως τιμωροῦνται τοῖς ἐγκληθεῖσιν, εἴπερ ἥλωσαν, οὕτω καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ψευδῶς ὧν οὐκ ἔμαθον ὑπέχειν ἀξίαν ὧν πλημμελοῦσι τιμωρίαν. ἐπεὶ δ' οὐκ οἶδ' ὅπως ὕβρεως μὲν ἔξεστι δικάζεσθαι, νόμος δ' οὐδεὶς κεῖται περὶ τῶν ψευδῶς ἐγκαλούντων, εἰκότως οἶμαι

GALENI ADVERSUS EA QUAE JULIANO IN HIPPOCRATIS APHORISMOS ENUNCIATA SUNT LIBELLUS.

I.

Praestantius quidem foret, quemadmodum legislatores eos qui falso reos accusaverint, iisdem poenis quibus accusatos, si poenas luerint, afficiunt, sic etiam qui falso contra dicunt quae nequaquam didicerint eos meritas pro ineptis quos commiserunt erroribus poenas subire. Quoniam vero non novi quo pacto liceat de illata quidem

κατὰ τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν οἱ ἀπαιδευτότατοι λέγειν τολμῶσιν. ἐχρῆν γὰρ ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ πάλαι τῶν κατὰ τὰς τέχνας εὑρισκομένων ἕκαστον ὑπὸ κοινοῦ συνεδρίου τῶν πεπαιδευμένων κριθὲν ἐνεγράφετο στήλαις τισὶν ἀποκειμέναις ἐν ἱεροῖς χωρίοις, οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν εἶναί τι συνέδριον ἀνδρῶν δικαίων τε ἅμα καὶ πεπαιδευμένων, οἳ δοκιμάζοντες τὰ νέα συγγράμματα θήσουσι μὲν ἐν δημοσίοις χωρίοις τὰ χρηστὰ, διαφθεροῦσι δ' ὅσα μοχθηρὰ, βέλτιον δ' ἦν, εἰ μηδὲ τοὔνομα τοῦ γράψαντος ἐφύλαττον, ὥσπερ οὐδ' ἐν Αἰγύπτῳ τὸ ἀρχαῖον. ἐκωλύθη γὰρ ἂν οὐχ ἥκιστα κἀκ ταῦτα τῶν φιλοτίμων ἡ περὶ δόξαν ἄμετρος σπουδή. [377] νῦν δ' ἐπειδὴ καὶ γράφειν ἔξεστιν ἅπασι καὶ κρίνειν τοῖς ἐντυγχάνουσιν, εὐδοκιμοῦσι παρὰ τοῖς πολλοῖς οἱ τολμηρότατοι, καθάπερ ὁ Θεσσαλὸς, ὃς ἔγραψε λοιδορηθεὶς Ἱπποκράτει, καίτοι βιβλίον ἓν συνθεὶς, ἐν ᾧ καθάπερ οἴεται, τοὺς ἀφορισμοὺς ἐξελέγχει, δεικνὺς ἐναργῶς ἡμῖν ἑαυτὸν οὐδὲ

injuria in jus vocare, lex autem de falſo contradicentibus minime lata ſit, jure mea quidem ſententia imperitiſſimi quique audent in optimos viros invehi. Oportebat enim, quemadmodum olim in Aegypto ſingula artium inventa a publico peritorum virorum conſeſſu judicata columnis quibusdam in ſacris locis repoſitis inſcribebantur, ſic apud nos aliquod conſtitui concilium juſtorum ſimulque eruditorum virorum, qui nova opera explorarent, in publicis locis utilia ac proba exponerent et prava quaeque perderent. Praeſtaret autem, ſi ne auctoris quidem nomen referrent, quemadmodum et in Aegypto obſervabat antiquitas. Hac enim lege ambitioſorum immoderatum gloriae ſtudium non minime reprimeretur. Nunc autem quum omnibus ſcribere liceat, etiam idiotis judicare, qui apud vulgus audaciſſimi celebrantur, quemadmodum Theſſalus, qui ſuis ſcriptis Hippocratem calumniatus eſt, etiam ſi librum unum compoſuerit, in quo, ut auguratur, aphoriſmos redarguit, perſpicue nobis ſe ipſum prodit ne mini-

τοὐλάχιστον ἐπιστάμενον τῆς Ἱπποκράτους τέχνης. καίτοι δίκαιόν γε ἦν ἐκμαθόντα πρότερον αὐτὴν οὕτως ἐπιχειρεῖν ἀντιλέγειν, ἢ τοῦτο μὲν ἴσως οὐκ ὀρθῶς εἶπον. οὐ γὰρ ἂν ἐτόλμησε τοῖς ἀληθέσιν ἀντειπεῖν, εἴπερ ἔμαθεν αὐτὴν πλὴν εἰ παντάπασιν ἀναισχυντὸς τις ἦν, οἷος καὶ ὁ νῦν ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας γέγονεν Ἰουλιανὸς, οὗ βίβλους εἶναί φασιν ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα πρὸς τοὺς Ἱπποκράτους ἀφορισμοὺς, ἐξ ὧν ἔναγχος ἔλαβε τὴν δευτέραν, ἐν ᾗ τὸν ἀφορισμὸν, ὡς οἴεται, ψευδῆ εἶναι τοῦτον· ἐν τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίης καὶ τοῖσιν ἐμέτοισι τοῖσιν αὐτομάτως γεγνομένοισιν, ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν, ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. οὕτω δὴ καὶ κενεαγγείη, ἢν μὲν οἷα δεῖ γίγνεσθαι γίγνηται, συμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι, ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. χάρις γε τύχῃ τοῦτο ἡμῖν πρῶτον ἐγχειρισαμένῃ τὸ βιβλίον, ὅπως μὴ μάτην ὁ χρόνος τρίβοιτο μακρὸν ἀναγινωσκόντων ὧν ἔγραφε πρὸς τὸν πρῶτον ἀφορισμὸν, ὧν ἑξῆς ἁπάντων ἐστὶ προοίμιον. ἴσως γὰρ ἂν ἠναγκάσθην τι καὶ πρὸς ἐκεῖνα γράψας

mum quidem artis Hippocraticae percepisse. Atqui sane aequum erat, prius ipsam edoctum ita controversias moliri. An id fortassis a me non recte enunciatum est? Si namque ipsam didicisset, veris adversari nunquam ausus esset, nisi quidam prorsus impudens exstitisset, qualis et nunc in Alexandria Julianus repertus est, cujus octo et quadraginta libros adversus Hippocratis aphorismos exstare fama est, ex quibus secundum nuper assumpsi, ubi censet hunc aphorismum falsum esse: *in alvi perturbationibus et quae sponte oboriuntur vomitionibus, si qualia purgari oporteat purgentur, confert et facile ferunt; sin minus, contra. Sic et vasorum vacuatio, si qualem fieri oportet fiat et confert et facile ferunt; sin minus, contra.* Profecto fortunae gratia habenda est quae nobis hunc librum primo prae manibus obtulit, ne frustra tempus longius conteratur in his legendis quae in primum aphorismum scripsit, qui deinceps ceterorum prooemium est. Nam contra illa scribere coactus nihil inde fortassis magni fe-

οὐδὲν μέγα δοκεῖν πεποιηκέναι, διὰ τὸ μηδέπω θεωρίας ἰατρικῆς ἅπτεσθαι τὸν λόγον. ἀλλ' ὅ γε προκείμενος ἀφορισμὸς οὐ περὶ μικρῶν τῆς τέχνης διαλέγεται, συμβουλεύων τὸν ἰατρὸν τῶν αὐτομάτων γιγνομένων καθάρσεων, διά τε τῆς ἄνω καὶ κάτω γαστρὸς μιμεῖσθαι τὰς ὠφελούσας, καὶ διδάσκει γε τίνες εἰσὶν αὗται καὶ πῶς αὐτὰς γνωριοῦμεν, ὥσπερ γε καὶ τίνες αἱ βλάπτουσαι σὺν τοῖς οἰκείοις γνωρίσμασιν. εἰ μὲν οὖν ἐμεμαθήκει τὴν τέχνην Ἰουλιανὸς ὑπὸ διδασκάλων Ἱπποκρατείων, οὐκ ἂν ἐτόλμησε τοῖς ἀληθέσιν ἀντιλέγειν. ἐπεὶ δὲ οὔτ' αὐτὸς οὔθ' ὁ τῆς τοιαύτης ἐμπληξίας ἡγεμὼν αὐτοῦ Θεσσαλὸς ἐγνώκασι τὴν τῶν Ἀσκληπιαδῶν τέχνην, θαυμαστὸν γ' οὐδὲν ἀγνοεῖν αὐτοὺς ἃ μηδ' οἱ χωρὶς λόγου φάσκοντες ἰατρεύειν ἠγνόησαν. ἀκοῦσαι γοῦν ἔστιν ἐκείνων λεγόντων αὐξηθῆναι μάλιστα τὴν τέχνην ἐκ τῆς μιμητικῆς πείρας. ὅσα γὰρ ἐκ περιπτώσεως γενόμενα τοὺς κάμνοντας ὠφέλησε, ταῦθ' ἡμεῖς, φασὶ, μιμούμενοι πολλάκις συνεστησάμεθα καὶ διαιρούμενοι ταῦτα φυσικὰ μὲν ὀνομάζουσιν ὧν ἐκ τοῦ σώματος ἡ αἰτία, κατὰ

ciſſe viderer, quod nondum medicam contemplationem attingat oratio. Verum aphoriſmus propoſitus non de minimis artis praeceptis diſſerit, qui medico conſulit, quum vacuationes ſpontaneae tum per ſuperiorem tum inferiorem ventrem fiant, eas quae juvant imitari et quae illae et quomodo ipſa, ut et quae laedunt, propriis indiciis a nobis dignoſcenda ſint, edocet. Quodſi Trallianus artem ab Hippocraticis praeceptoribus didiciſſet, veritati reluctari non auſus fuiſſet. At quum neque ipſe, neque hujusmodi temeritatis ipſius princeps Theſſalus Aſclepiadarum artem noverint, mirum non eſt ipſos ignorare quae hi non intellexerunt, qui citra rationem ſe mederi profitentur. Licet enim illos audire, quum dicunt artem ex imitatrice experientia maxime incrementum ſumpſiſſe. Nam quaecunque fortuita occaſione oborta aegris praefuerint, haec nos, inquiunt, imitantes ſaepenumero artem conſtituimus, eaque partiti naturalia appellant, quorum ab ipſo corpore cauſa prodit; quorum vero exterius, haec a for-

Ed. Chart. IX. [377. 378.] Ed. Baf. V. (387.)

τύχην δὲ γίγνεσθαί φασιν ὧν ἔξωθεν, ὥστε μὴ μόνης φύσεως, ἀλλὰ καὶ τύχης εἶναι μιμητικὸν τὸν ἰατρόν. εἴρηται γοῦν ὑπ' ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἄλλα τε πολλὰ τῶν κατὰ τύχην ὠφελησάντων παραδείγματα καὶ ὁ τὴν ἐν μετώπῳ φλέβα διακοπεὶς ἐκ τοῦ καταπεσεῖν. ἐπεὶ γὰρ ὁμοίως διακειμένου τὴν αὐτὴν φλέβα τεμεῖν ἐτόλμησαν, φασὶν, ἐλπίδι τῆς αὐτῆς ὠφελείας. ἀλλὰ καὶ γαστὴρ ἀξιολόγως ὑπελθοῦσα φλεγμαινόντων ὀφθαλμῶν, εἶτ' ὀνήσασα μεγάλως ἐπὶ τὴν τοῦ γενομένου μίμησιν ἡμᾶς προὐτρέψατο. ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς ἰκτεριῶντας ἀθρόα χολωδῶν διαχωρημάτων [ἔμετος] ὤφθη πολλάκις ὠφελοῦσα καὶ τοὺς ὑδεριῶντας ὑδατωδῶν καὶ τοὺς τὸν καλούμενον ἐλέφαντα νο- [378] σοῦντας ἡ τῶν μελάνων χυμῶν κένωσις, καὶ ἐκ τούτων πρόδηλόν ἐστιν ὅτι καὶ τοῖς ἰατροῖς προσήκει μιμεῖσθαι. καὶ τί δεῖ λέγειν αὐτομάτους κενώσεις, ὅπου καὶ τὰ τῶν διδασκάλων ἔργα μιμούμενοι μανθάνομεν τὴν τέχνην; ἢ Θεσσαλὸν μὲν, ἐὰν διὰ κλύσματος οὑτινοσοῦν ὑπαγαγὼν τὴν γαστέρα θεραπεύσῃ τὸν κάμνοντα, μιμητέον ἐστὶ τοῖς τούτου μαθηταῖς, ἐὰν δ'

tuna manare proferunt, proindeque non folius naturae, fed et fortunae imitatorem medicum effe. Alia fane multa ab illis viris proferuntur eorum exempla quae fortuna profuere; ut illius cui quod decidiffet vena frontis fecta eft; poftea vero fimiliter eandem laborantis venam, inquiunt, fecare aufi funt, ejusdem auxilii fpe ducti. Sed et alvus copiofe fluens inflammatis oculis ut magnopere contulit, fic nos ad iftius operationis imitationem impulit. Eodem quoque modo repentinus et copiofus bilioforum excrementorum vomitus ictero laborantibus opem attuliffe vifus eft, fic hydropicis aquoforum; fic elephante morbo nominato affectis atrorum humorum vacuatio profuit. Atque inde perfpicuum eft, quod imitari medicos deceat. At cur fpontaneae vacuationes referendae funt, quum et praeceptorum effectus imitantes artem addifcimus? An fi clyftere quovis alvum fubducente aegrum curaverit Theffalus, a propriis difcipulis ipfe imitandus eft, fi vero haec fponte fubducta fit, non imitandus? An vero fi fuppref-

αὐτομάτως ὑπελθοῦσα τύχῃ, φευκτέον; ἢ τῆς ἐμμήνου καθάρσεως ἐχομένης, ἐὰν αἵματος ἔμεσις γένηται τῇ γυναικὶ, κἄπειτα Θεσσαλὸς ἤτοι κινήσας τὴν κάθαρσιν ἢ φλέβα τεμὼν ἰάσηται τὸ πάθος, οὐκ ἂν ἁμάρτοιεν οἱ μαθηταὶ μιμούμενοι τὸν διδάσκαλον, ἐὰν δ' αὐτομάτως ῥαγέντων τῶν καταμηνίων ἡ κάμνουσα ῥᾳστωνήσῃ, τοῦτο οὐκέτ' αὐτοὺς μιμητέον; καὶ μὴν οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὴν ἑκατέραν μίμησιν ἄν θ' ὑπὸ τῆς μαίας ἄν θ' ὑπὸ τοῦ Θεσσαλοῦ κινηθέντων τῶν καταμηνίων ἄν τε καὶ χωρὶς τούτων αὐτομάτως ἐκκριθέντων ἡ κάμνουσα ῥᾳστωνήσῃ. διὰ γάρ τοι τὴν κένωσιν, οὐ διὰ τὸ ποιῆσαι αὐτὴν ἡ ὠφέλεια γίγνεται, καὶ τοῦτο διδάσκων ὁ Ἱπποκράτης ἔγραψε τὸν ἀφορισμὸν ἐκεῖνον· γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ τῶν καταμηνίων ῥαγέντων λύσις. ὅπως ἂν ῥαγῇ, φησὶ, τὰ καταμή- (338) νια λύσις ἔσται τοῦ παθήματος, εἴτε φυσικῶς εἴτε καὶ ἡμῶν τοῦτο ἐργασαμένων. οὐ γὰρ τὸ ποιῆσαν αἴτιον, ἀλλὰ τὸ γινόμενον ὠφελεῖ τὴν νοσοῦσαν. ἓν μόνον ὑπαρχέτω τοῖς καταμηνίοις τὸ ἀθρόως ἐκκριθῆναι, ὅπως ὁ Ἱπποκράτης ἐνό-

Si mulieri menfibus fanguinis vomitus fuboriatur ac deinde concitata purgatione aut fecta vena morbum fanaverit Theffalus, non aberrent difcipuli praeceptorem imitati? Si cutem fponte menftruis erumpentibus aegra levetur, num hoc ipfis imitandum eft? Atqui ad utramque imitationem nihil intereft five ab obftetrice, five a Theffalo menftruis provocatis, etiam fine his fponte excretis aegra liberetur. Nam propter vacuationem praefidium, non hoc ob ipfam efficientem oboritur, atque hoc docens Hippocrates aphorifmum illum fcripfit: *mulieri fanguinem vomenti, menftruis erumpentibus folutio contingit.* Quomodocunque eruperint menftrua, morbi folutionem fore pronunciat, five natura, five nobis id efficientibus. Non enim caufa efficiens, fed quod efficitur, aegrotanti auxiliatur. Unum duntaxat detur menftruis confertim excerni, quod verbum erumpentibus Hippocrates notavit. Ipfi nam-

μασι, φανέντων, ἔθος ὂν αὐτῷ τὰς ἀθρόας κενώσεις οὕτω προσαγορεύειν, ὡς εἰ καὶ κατὰ τήνδε τὴν λέξιν εἰρῆσθαι, γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ τῶν καταμηνίων ἀθρόως ἐκκριθέντων λύσις. ἐπιλείποι δ' ἄν με ἡ ἡμέρα διερχόμενον ὅσα μιμοῦνται τῶν αὐτομάτως γιγνομένων οἱ ἄνθρωποι, οὐ μὴν οὐδ' ἀμφισβητεῖ τις ἕτερος, ἀλλ' ὡς κοινὴν ἔννοιαν δέχονται, πλὴν τῶν μιαρῶν σοφιστῶν, ὅσοι περὶ μὲν τὰ τῆς τέχνης ἔργα καὶ τῶν ἰδιωτῶν εἰσι χείρους, ἱκανοὶ δ' ἀπαναισχυντῆσαι καὶ μακρὰς φλυαρίας συνθεῖναι κατὰ τῶν ἀρίστων ἰατρῶν, οἷος καὶ νῦν γέγονεν Ἰουλιανὸς οὗτος, ὃν οἱ πάντες μὲν ἴσασι μηδεπώποτε τῶν τῆς τέχνης ἔργων μεταχειρισάμενον, ἀναισχύντως δ' ὑβρίζοντα τοὺς παλαιοὺς ἰατρούς.

β'.

Ἃ γ' οὖν ἐτόλμησε γράψαι πρὸς τὸν ἀρτίως εἰρημένον ἀφορισμὸν οὐδ' εἰπεῖν οἷόν τε πηλίκην ἤτοι γε ἀμαθίαν ἢ ἀναισχυντίαν ἢ τόλμην ἐνδείκνυται, μᾶλλον δ' εἰ χρὴ

que mos eſt copioſas vacuationes ſic appellare, ac ſi hiſce verbis loquutus fuerit: *mulieri ſanguinem vomenti menſtruis confertim erumpentibus ſolutio.* Me dies deficiat, ſi quaecunque ſponte facta imitantur homines recenſere velim nec ſane alius quispiam hac de re dubitat; imo hoc omnes tanquam communem notionem recipiunt, improbis ſophiſtis exceptis, qui in artis operibus etiam idiotis ſunt deteriores. Poſſunt autem impudenter attentare et prolixas in optimos medicos nugas adſtruere, qualis nunc Julianus iſte factus eſt, quem omnes norunt nunquam in artis operibus verſatum eſſe, pudore tamen vacuum veteres medicos injuriis oblaedere.

II.

Quae igitur adverſus paulo ante commemoratum aphoriſmum auſus eſt mandare literis ea quam ignorantiam aut impudentiam aut audaciam divulgent, imo ſi verita-

τἀληθὲς εἰπεῖν καὶ ταῦτα πάντα καὶ τούτων ἔτι πλείω. τάχα μὲν οὖν ἄμεινον ἦν μηδ' ἀντιλογίας ἀξιοῦν αὐτὰ τῆς διὰ γραμμάτων, μηδ' ἀπολλύναι τινὰ καὶ πρὸς τοῦτο χρόνον. δεηθέντων δέ μου λιπαρῶς πάνυ πολλῶν φίλων, ὅσα προκομισθέντος μοι τοῦ βιβλίου, καθ' ὃ τὸν προειρημένον ἀφορισμὸν ἐξελέγχειν Ἰουλιανὸς ἐπεχείρει, διῆλθον ἐν ὑπομνήμασιν αὐτὰ παρασχεῖν, ὑπέμεινα καὶ τοῦτον οὐ σμικρὸν ἆθλον, ἀλλ' εἰ [379] χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, πολὺ μείζω τῶν κατὰ τοὺς αὐτοσχεδίους, οὓς ἡμερῶν ἓξ ἢ πλειόνων ἐποιησάμην, ἐπιδεικνὺς τὸ πλῆθος τῶν λήρων τῶν Ἰουλιανοῦ λόγων, ὧν ἐνέγραψε τῷ βιβλίῳ. κυριώτατον γὰρ ἄν τις εἴποι τοῦτο δὴ τὸ σύνηθες λεγόμενον, ὡς οὐδέν ἐστιν ἀπεραντολογώτερον τἀνθρώπου. Θερσίτης δέ τις μοῦνος ἀμετροεπὴς ἐλάλει, τούτῳ μᾶλλον ἂν ἢ Θερσίτῃ πρέπει, πάντας ὑπερβάλλοντα τοὺς πώποτε γεγονότας ἐν ἀμετροεπίαις. καὶ τοίνυν οἱ παραγενόμενοι τοῖς λόγοις ἀναγινωσκόμενοι αὐ-

tem enunciare oporteat, et haec omnia et his etiamnum plura verbis aperire non possumus. At praestitisset fortassis illa neque opposita oratione digna scriptis censere, neque etiam in his tempus conterere. Verum quum amicorum meorum plerique me adsiduo obnixe rogassent, ut quae oblato mihi libro, quo praedictum aphorismum arguere Julianus conatur, differuerim, ea commentariis proderem, atque hoc non exiguum munus pertuli, imo longe majus, si verum fatendum sit, extemporalibus commentariis, quos per sex aut plures dies composui, quibus nugarum in Juliani sermonibus suo in libro scriptis esse multitudinem demonstravi. Quod enim vulgo dici consuetum est, id sane quisque ipsi accommodatissimum pronunciaverit, hoc homine loquacius esse nihil. At Thersites quidam solus locutulejus dicebatur, huic tamen magis quam Thersitae hoc dicterium congruit, qui quotquot fuerint garruli, omnes garrulitate superat. Quapropter qui his sermonibus aderant quum ipsi legebantur, haec

τοὺς, δύο ταύτας ἔθεντο προσηγορίας τἀνθρώπῳ, τὴν ἀμετροεπίαν καὶ τὴν ἀπραντολογίαν, ὥστ' οὐκ ἐμοῦ σωφρονίζοντος, ἀλλ' Ὀδυσσέως τινὸς ἐδεῖτο τοῦ τῷ σκήπτρῳ καθιζομένου. σωφρονίσαι γὰρ τὸν οὕτως ἔμπληκτον οὐδ' αὐτὸς ὁ τῶν Μουσῶν δύναται χορός. ἐπεὶ τοίνυν ἄκων ἠναγκάσθην γράφειν, ταῦτα δ' εἰσί μοι προοιμίου τινὸς, ὅπως μὴ καταγνωσθῇ ὑπὸ τῶν ἀναγνωσομένων αὐτά. μέλλων γὰρ ἐλέγχειν ἄνθρωπον ἔμπληκτον, ἀμαθῆ, δοξόσοφον, ἐν ἀπαιδεύτοις μειρακίοις ἅπαντι τῷ βίῳ φλυαρήσαντα, παρ' οἷς ἐξ ὧν ἐβλασφήμει τοὺς παλαιοὺς ἐπίστευσέ τις εἶναι. δέομαι οὖν συγχωρῆσαί μοι κολάσαι τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτοῦ λόγοις τραχυτέροις, ὧν οὐκ εἴθισμαι χρῆσθαι. δεινὸν γὰρ εἰ τούτῳ ἐξέσται λοιδορεῖσθαι τῶν παλαιῶν τοῖς ἀρίστοις, ἡμῖν δ' οὐκ ἐξέσται δι' ἀποδείξεων ἐναργῶν ἐξελέγχειν αὐτοῦ τὴν ἀπαιδευσίαν. εἰς τοσοῦτον γὰρ ἥκει μεγέθους ὡς οὐδ' ὅθεν ἄρξηταί τις εὑρεῖν εὐπετές.

---

duo homini impofuerunt vocabula tum garrulitatem tum loquacitatem. Quare non me fapientiam edocente, fed Ulyffe quodam fceptro adfidente opus habet. Hominem enim ita ftupidum fapientem reddere ipfe mufarum chorus nequaquam poteft. Quum igitur confultus fcribere coactus fim, haec mihi funt inftar praefationis, ne quae jam a me enarrata funt, ab ipfa lecturis arguantur. Quum enim hominem ftupidum, indoctum et fui opinione fapientem nugas inter ineruditos adolefcentes tota vita balbutientem, apud quos ob eas injurias quibus veteres inceffit, fe aliquem effe credidit, reprehenfurus fum. Propterea rogo mihi concedi, ut ipfius imperitiam afperioribus verbis erudiam, quibus uti non confuevi. Iniquum fiquidem foret, fi huic concederetur, veterum praeftantiffimos conviciis infectari, nobis autem prohiberetur ejus ignorantiam manifeftis demonftrationibus convincere. In tantam enim ea venit magnitudinem, ut unde quis exordiatur haud facile fit invenire.

γ΄.

Κατὰ μὲν τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τὰ πλείω πρὸς Σαβῖνον ἀποτείνεται καταλιπὼν τὸν Ἱπποκράτην, καὶ τοῦτο μὲν, ὡς ἔοικεν, ἐν ἁπάσῃ ποιεῖ τῇ πραγματείᾳ. καίτοι πρὸς τοὺς Ἱπποκράτους ἀφορισμοὺς ἐπιγράφει αὐτὴν, οὐ πρὸς τὰς Σαβίνου ἐξηγήσεις, εἶτα φλυαρεῖ πολλὰ, καθάπερ ἔθος αὐτῷ, λῆρόν τινα ῥημάτων ἀσαφῶν συντιθεὶς, ὧν εἰ μὲν ἐλέγχειν τις ἐπιχειροῖ, φθάσει πληρώσας βιβλίον μέγιστον, πρὶν ἅψασθαι δόξῃ, συγχωρῶν οὐ λελέχθαι πάντα. γράφοντα μὲν οὖν δυσδιάθετον καὶ τοῦτο, μᾶλλον δ᾽ ἄπορον ἐσχάτως. ἐν μέντοι τοῖς αὐτοσχεδίοις λόγοις, οὓς πολλάκις ἐποιησάμεθα, παρόντων ἀνδρῶν πεπαιδευμένων ἐπιδέδεικταί τις ἡμῖν εὐπορία, καθ᾽ ὁμοιότητα τῶν εἰς τοὺς παλαιοὺς ἐξηγήσεων εὑρεθεῖσα· καθάπερ γὰρ ἐκείνων τὸ προβληθὲν βιβλίον ἐν ταῖς δημοσίοις ἐπιδείξεσιν ἐξηγούμεθα. * * * * εἰ δὲ ὁ μεθοδικὸς φαίη λεληθότως φυσικευόμενος, ὅτι μὴ ἀλαζὼν μηδὲ μεγαληγόρος, μηδ᾽ εἰς μέσον φέρει τὴν ἄνωθεν ῥίζαν τοῦ κεκρυμμένου δόγματος, δύο εἶναι τὰ

III.

In libri quidem exordio pluribus verbis Hippocratem praetervectus in Sabinum invehitur, idque hoc in universo opere agere videtur, etiamsi illud in Hippocratis aphorismos non in Sabini explanationes inscribat. Deinde quemadmodum ipsi mos est multa nugatur quibusdam obscurorum verborum nugis compositis, quas si quis arguere conetur, maximum prius librum impleverit quam rem attigisse videatur et omnia exposita fuisse concedat. Unde nec facile sit scribenti haec tractare, imo summe perarduum. Attamen in extemporalibus sermonibus, quos apud eruditos viros saepenumero fecimus, quaedam facilis facultas a nobis declarata est per explanationem in veterem similitudinem inventa. Nam ut propositos illorum libros in publicis disputationibus explicavimus. * * * *

Quod si methodicus naturae explorator neque jactabundus neque magniloquus dicat se non superiorem abditi decreti radicem in medium proferre, duos nimirum esse corporis

σώματος πάθη. τῷ γὰρ κατὰ φύσιν συνεστῶτι δύο ἂν ἐφεδρεύσειαν τροπαὶ καὶ μεταβολαὶ ἀλλήλαις ἐναντίαι, ἢ συναγομένου πλείω ἢ χεομένου βίᾳ, διανοητὰ ἂν δοκοίη λέγειν, οὐ μὲν διαφυσιολογουμένοις τοῖς φιλοσόφοις καὶ περὶ τῆς τῶν ὅλων ὕλης διειλεγμένοις, ἀλλ' ἰατροῖς φυσικοῖς. αὕτη μέν σοι μία ῥῆσίς ἐστι τῶν θαυμασίων Ἰουλιανοῦ λόγων, οἷς [380] ἀποχωρῶν ὧν ὁ Ἀσκληπιάδης καὶ Θεμίσων καὶ Θεσσαλὸς ἔθεντο στοιχεῖα, ἐπὶ τοὺς προειρημένους ἥκει φιλοσόφους ἀνατρέποντας ἐκ τοῦδε τοῦ κόσμου παντάπασι τὸ κενόν. ἑτέρα δ' ἐφεξῆς αὐτῆς ἥδε· ἀλλ' ἐπιχωρήσειν καὶ μήτ' ἐκείνης κατάσχοιμ' αὐτὸ λοιπὸν τῆς γλώττης, ὡς μὴ εἴποιμι. τί γάρ ἂν ἐμοὶ τόδε; ἢ ὅτι ταῖσδε ταῖς τροπαῖς, ὥσπερ ἠκολούθησεν ἡ τῶν στοιχείων γένεσις, οὕτω καὶ θερμοῦ φύσις καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ. ἐκείνων γὰρ πρώτων τῶν γόνων ἔγγονα ποιήματα ἂν εἴη. ὅρα πῶς ἐν ὑψηλοτάτοις θρόνοις καὶ μετεωροτάτοις καθημένη ἡ μέθοδος ἐλάνθανεν, ἣν ὑπὸ ἐπιεικείας καὶ μετριότητος βουλόμενος λαν-

affectus. Nam secundum naturam constituto duae sibi invicem contrariae conversiones mutationesque insidiantur aut quum plenius coactum adstrictumve aut vehementer fusum fluidumve est, quae sub intellectum cadunt proferre apparuerit, non sane philosophis qui res naturales scrutantur ac de universorum materia disserunt, sed physicis medicis. Haec quidem tibi una est admirabilium Juliani textuum series, quibus ab iis quae Asclepiades et Themison et Thessalus elementa statuere discedens ad commemoratos se confert philosophos, qui prorsus e mundo vacuum auferunt. Eam vero seriem subsequitur hujusmodi altera: *verum loqui concedetur, neque enim ab illa lingua residuum continebo, quum dicam. Quid enim id mihi? An quod istiusmodi conversiones quemadmodum elementorum generatio, sic et calidi natura, frigidi, humidi et sicci sequuta est. Ab his enim primis seminibus haec opera exoriuntur. Vide quomodo in altissimis thronis ac valde sublimibus sedens latuit methodus, quam ego volens prae modestia et mode-*

θάνειν ἐν οὐρανῷ, ἔδειξα καὶ ἐξεκάλυψα μόνος καὶ πρῶτος ἐπισκοτοῦν νέφος παραγαγὼν καὶ ἐλευθερώσας. ταῦτ᾽ οὖν ὁ Ἰουλιανὸς λέγει καὶ τούτων ἑξῆς. ἄλλο τι μὴ νῦν ξυμφερόμην Ἐπικούρῳ οὐχ ἑλόμενος αὐτοῦ τὰ στοιχεῖα, οὐχ ἑνώσαντι τὴν οὐσίαν. ἐν μὲν δὴ τῷ περὶ τῆς μεθόδου ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ γέγραπται, τὸ βιβλίον ὅλον Ἰουλιανοῦ ἐπιγράφοντος Φίλωνα. δι᾽ ἄλλου δ᾽ αὖθις, ἐν ῷ περὶ τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν παθῶν ὁ λόγος ἐστὶν αὐτῷ, γράφει ταυτί· σύμμετρον μὲν δὴ κατάστασιν καὶ μεμετρημένην συναγωγῆς τε καὶ χύσεως ὑποστησάμενοι ἐπὶ τῶν ἀνθρωπείων συγκριμάτων, ὄνομα αὐτῇ ἐθέμεθα ὑγείαν. ἤδη δὲ ἡ μεσότης ὑπὸ τῶν νόσων ἐπιβουλευθεῖσα ἐξ ἀνάγκης πάσχει τὰ σώματα συναγόμενα καὶ σκληρυνόμενα καὶ ξηρότερα γιγνόμενα ἢ χεόμενα καὶ μαλακυνόμενα καὶ ὑγραινόμενα.

δ.

Αὗται μὲν οὖν αἱ ῥήσεις τοῦ λαμπροτάτου σοφιστοῦ, Ζήνωνι καὶ Ἀριστοτέλει καὶ Πλάτωνι τοὺς μεθοδικοὺς ἰα-

ratione in coelo delitescere declaravi, solusque ac primus discussa ac soluta obtenebrante nebula detexi. Haec Julianus profert et subsequentia. Aliud nunc cum Epicuro non senserim rejectis illius elementis qui unam non copulet substantiam. Haec itaque et alia multa in libro de methodo ab Juliano scripta sunt, totum librum Philonem inscribente. Rursus vero in alio in quo illi de animae et corporis affectibus est oratio haec scribit: *Jam commoderatum commensuratumque tum concretionis tum fusionis statum in humanis compagibus constituentes nomen ipsi sanitatem imposuimus. At ubi medium illud a morbis obsessum est, necessario patiuntur corpora quae coguntur, indurantur, siccibora redduntur aut funduntur, molliuntur aut humectantur.*

IV.

Hae sunt igitur clarissimi sophistae, methodicos medicos, Zenonem, Aristotelem et Platonem sequi praedican-

Ed. Chart. IX. [380.] Ed. Baf. V. (338. 339.)

τροὺς ἕπεσθαι φάσκοντος. ἡμεῖς δ' αὖθις ἀναμνήσομεν αὐτῶν ὡς ἕκαστος τούτων τῶν φιλοσόφων ἅμα πολλοῖς τοῖς μετ' αὐτὸν εὐκρασίαν μὲν ἡγεῖται τὴν ὑγείαν εἶναι θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ. νοσήματα δὲ γίγνεσθαι τὰ γοῦν κατὰ δίαιταν ὑπερβάλλοντος ἑκάστου τῶν εἰρημένων ἢ ἐλλεί- (339) ποντος, εἶναι δὲ καὶ χυμοὺς ἐν τῷ σώματι, τοὺς μὲν ὑγροὺς καὶ ξηροὺς κατὰ δύναμιν, ἐνίους δὲ θερμοὺς ἢ ψυχροὺς ἀναλογίζοντας νοσήμασιν. οὕτω Πλάτων ἅμα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πᾶσιν, οὕτως Ἀριστοτέλης ἅμα τοῖς ἐκ τοῦ περιπάτου, οὕτω Ζήνων καὶ Χρύσιππος ἅμα τοῖς ἄλλοις στωϊκοῖς ἐγίνωσκον. Ἰουλιανὸς δ' οὐδ' ἀνέγνω τι βιβλίον ὧν εἶπον ἀνδρῶν, οὐδ' ὅλως ἀκολούθου καὶ μαχομένου σύνεσιν ἔχει, πάντως γὰρ ἂν ᾔσθετο τῇ μὲν ἀναιρούσῃ τὸ κενὸν αἱρέσει ταῦθ' ἑπόμενα, τοῦθ' ὑπάρχειν εἰπούσῃ συμμετρίαν μέν τινα πόρων εἶναι τὴν ὑγείαν. ἐν στεγνώσει δὲ καὶ ῥύσει τῶν δι' αὐτὸ φερομένων συνίστασθαι τὰ κατὰ διαίτην νοσήματα. πότερον οὖν Ἀριστοτέλους καὶ Χρυσίππου καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων περιπατητι-

tis fententiae. Nos vero contra eos reddemus memores hos fingulos philofophos hisque multos pofteriores fenfiffe fanitatem effe calidi, frigidi, humidi et ficci temperiem; morbos vero quum ex victu unumquodque commemoratorum exfpueret aut deficiat ortum habere. Humores autem corporis, quorum alii quidem facultate humidi aut ficci, nonnulli vero calidi vel frigidi morbis analogia refpondent. Sic Plato cum omnibus fuis fectatoribus cenfuit, fic Ariftoteles cum peripateticis, fic Zeno et Chryfippus una cum ceteris ftoicis. At Julianus neque ullum unquam horum, quos recenfuit virorum legit, neque rei confequentis et pugnantis habet intelligentiam; ea namque omnino noviffet quae fectam vacuum tollentem confequuntur; quae vero id exiftere affirmat, fanitatem quandam meatuum fymmetriam effe ftatuit. In adftrictione vero et fluxu eorum quae per id feruntur morbos ex victu confiftere. Utrum igitur tum Ariftotelis et Chryfippi tum ceterorum omnium tam peripateticorum quam

κῶν τε καὶ στωϊκῶν ἑξῆς παραγράψω τὰς ῥήσεις, ἐν αἷς φλέγμα καὶ χολὴν αἰτιῶνται καὶ τὰ πρῶτα νοσήματα τέτταρα ὑπάρ- [381] χειν φασὶν, ὥσπερ καὶ τὰ στοιχεῖα τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρόν. ἢ τοῦτο μὲν ὡς ἂν οὐχ' ἓν ἢ δύο βιβλία πληρῶσαι δυνάμενον, ἀλλὰ καὶ τρία καὶ τέτταρα καὶ πλείω παραλιπεῖν ἄμεινον, ἀρκεσθῆναι δὲ μόνοις τοῖς ὑπὸ Πλάτωνος εἰρημένοις. εἰς οὓς ἄμεινον τοῦτο πρᾶξαι καὶ μὴ συναδολεσχεῖν τὰ πάντα ληρώδει σοφιστῇ. τοσοῦτον μόνον εἰπὼν ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου τε καὶ τῆς στοᾶς τῶν φιλοσόφων ἀπαλλάξομεν. οὐδὲν οὖν εὑρήσεις οὔτ' Ἀριστοτέλους οὔτε Θεοφράστου βιβλίον, ἐν ᾧ περὶ νοσημάτων ἀναγκασθέντες εἰπεῖν τι θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ μνημονεῦσαι διῆλθον τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ τούτων ἀεὶ μέμνηνται καὶ σὺν αὐτοῖς πολλάκις ἑκατέρας τῆς χολῆς, μελαίνης τε καὶ ξανθῆς, οὐκ ὀλιγάκις δὲ καὶ φλέγματος, οἵ γε τὰς διαφορὰς αὐτῶν διέρχονται, τὸ μὲν ὀξὺ, τὸ δ' ἁλμυρὸν ἢ ἁλυκὸν, ἄλλο δὲ γλυκὺ προσαγορεύοντες. οὐ μὴν οὐδὲ Χρύσιππος ἑτέρως,

ftoicorum deinceps fubfcribam fententias, quibus pituitam et bilem caufas effe conftituunt et primos morbos quatuor exiftere pronunciant, quemadmodum et elementa calidum, frigidum, humidum et ficcum? An hoc praetermittere fatius fuerit, quod non unus aut duo dumtaxat, fed et tres et quatuor etiam plures libri compleri poffunt, hisque folum effe contentos quae a Platone referuntur, quibus praeftat hoc agere, non cum garrulo fophifta usque quaque nugari. Hoc tantummodo de peripateticis et ftoicis praefatus ab his difcedam. At neque Ariftotelis, neque Theophrafti ullum librum inveneris, in quo fi de morbis differere coacti fint, calidi, frigidi, humidi et ficci non memores facti orationem abfolverint. Imo et horum femper meminerunt et cum ipfis faepius utriusque bilis tum atrae tum flavae nec raro pituitae, cujus differentias explicant, quum hanc acidam, illam falfam vel falfuginofam, aliam denique dulcem appellitant. Neque fane aliter Chryfippus, imo ita femper et

ἀλλ᾽ οὕτως ἀεὶ καὶ περὶ νοσημάτων καὶ περὶ τῶν χυμῶν διαλέγεται. εἴ τις ἐθέλοι μόνων τῶν εἰρημένων τριῶν ἀνδρῶν ἐκλέγειν τὰς ῥήσεις, οὐκ ὀλίγα πληρώσει βιβλία, σχολάζων δ᾽ οὕτως τις ὥσπερ Ἰουλιανὸς ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐσχόλαζεν. ἐὰν δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν στωϊκῶν ἢ περιπατητικῶν ἑκάστου ἐκλέγειν τὰς ῥήσεις, ὅλην βιβλιοθήκην πληρώσει· ἀλλ᾽ ὥσπερ ἔφην, ἐάσας τούτους, ἀρκεσθήσομαι μόνον τοῦ Πλάτωνος ῥήσεσιν, ἑπομένου κατὰ πάντα τοῖς τοῦ Ἱπποκράτους δόγμασιν. οὐ μὴν οὐδὲ παρὰ τούτων τῶν ἄλλων ἐκλέξας βιβλίων ὄντων πολλῶν, ἀλλ᾽ ἐξ ἑνὸς ἀρκεσθησόμενος μόνου τοῦ Τιμαίου περιγράψομαι ταῦτα· τὸ δὲ τῶν νόσων ὃ ξυνίσταται, δῆλόν που καὶ παντί. τεττάρων γὰρ ὄντων γενῶν ἐξ ὧν συμπέπηγε τὸ σῶμα, γῆς καὶ ὕδατός τε καὶ πυρὸς καὶ ἀέρος, τούτων ἡ παρὰ τὴν φύσιν πλεονεξία καὶ ἔνδεια καὶ τῆς χώρας μετάστασις ἐξ οἰκείας ἐπ᾽ ἀλλοτρίαν γινομένη. πυρός τε αὖ καὶ τῶν ἑτέρων, ἐπειδὴ πλείονα γένη ἑνὸς ὄντα τυγχάνει, τὸ μὴ προσῆκον ἕκαστον ἑαυτῷ προσλαμβάνει καὶ πάνθ᾽ ὅσα τοιαῦτα, εἰ στάσεις

de morbis et de humoribus differit. Si quis velit folummodo trium enunciatorum virorum fententias feligere, non paucos libros impleturus eft, praefertim fi ita det operam, quemadmodum Alexandriae Julianus otiabatur. Quod fi etiam aliorum tam ftoicorum quam peripateticorum cujusque fententias feligere velit, univerfam quoque bibliothecam implebit. At his miffis, quemadmodum dixi, folius Platonis textibus contentus ero, qui in omnibus Hippocratis decreta fectatur; non tamen ex aliis qui multi funt libris, fed ex uno folo Timaeo fatis facturus haec collecta defcribam: *porro unde morbi confiftant patet omnibus. Quum enim quatuor fint genera, ex quibus corpus conformatur, terra, ignis, aqua, aër. Horum praeter naturam exfuperantia et penuria et ex propria in alienam fedem transmutatio; ac rurfus ignis ac ceterorum, quum in uno plura fint genera, unumquodque, ubi quod fibi confentaneum non eft fufcipit, hujusmodi omnia fedi-*

καὶ νόσους παρέχει. παρὰ φύσιν γὰρ ἑκάστου γιγνομένου καὶ μεθισταμένου, θερμαίνεται ὅσα ἂν περ πρότερον ψύχηται, ξηρὰ δ' ὄντα εἰς ὕστερον γίνεται νοτερὰ καὶ κοῦφα δὴ καὶ βαρέα καὶ πάσας πάντη μεταβολὰς δέχεται. ἐν ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ῥήσει σαφῶς ὁ Πλάτων ἀκολουθεῖ τῷ Ἱπποκράτει κατὰ πρῶτα στοιχεῖα καὶ τὰς ποιότητας αὐτῶν. ἐν δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα καὶ τοὺς χυμούς πως αἰτιώμενος τῶν νοσημάτων ὡδί πως φησί· τὸ δὲ λευκὸν φλέγμα διὰ τὸ τῶν πομφολύγων πνεῦμα χαλεπὸν ἀποληφθὲν, ἔξω δὲ τοῦ σώματος ἀναπνοὰς ἴσχον ἠπιώτερον μὲν, καταποικίλλει δὲ τὸ σῶμα, λεύκας, ἀλφούς τε καὶ τὰ τούτων συγγενῆ νοσήματα ἀποτίκτον. μετὰ δὲ χολῆς μελαίνης κερασθὲν ἐπὶ τὰς περιόδους τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ θειοτάτας οὔσας ἐπισκιδαννύμενον καὶ ξυνταράττον αὐτὰς, καθ' ὕπνου μὲν ἰὸν πρᾳότερον, ἐγρηγορόσι δὲ ἐπιτιθέμενον δυσαπαλλακτότερον· νόσημα δ' ἱερᾶς ὂν φύσεως ἐνδικώτατα ἱερὸν λέγεται. καὶ ταύτῃ γε τῇ ῥήσει πάλιν ἐπιφέρον ἑτέραν φησί· φλέγμα δ' ὀξὺ καὶ ἁλμυρὸν, πηγὴ πάντων νοσημάτων ὅσα γίνεται κα-

tiones morbosque constituunt. Quum enim unumquodque praeter naturam redditur ac mutatur, calescunt quaecunque prius frigebant, quae sicca sunt in posterum humescunt; levia quoque et gravia omnes omnino mutationes suscipiunt. Hac itaque in oratione Plato quantum ad prima elementa eorumque qualitates spectat Hippocratem dilucide sectatur. At in sequentibus humores etiam morborum caussas statuens hoc modo eloquitur: *alba autem pituita ob bullarum spiritum intus detenta difficilis; extra vero corporis spiracula coercens mitior quidem est; varie tamen corpus inficit, albas atrasque vitiligines atque his congeneres morbos procreat, sed cum atra bile mixta, si in divinissimos qui in capite sunt meatus illabatur ipsos dissolvit perturbatque. Quod si per somnum contingat, mitior est; si vigilantes invadat, solutu difficilis; qui morbus quum sacrae naturae sit, sacer meritissimo dicitur.* Atque huic sententiae his verbis alteram affert: *acida vero et salsa pituita omnium qui a defluxionibus oriuntur*

Ed. Chart. IX. [381. 382.] Ed. Bas. V. (339.)
ταῤῥοικὰ, διὰ δὲ τοὺς τόπους εἰς οὓς ῥεῖ παντοδαποὺς ὄντας, παντοῖα ὀνόματα εἴληφεν. οὕτω μὲν οὖν ὁ Πλάτων περὶ τοῦ φλέγ- [382] ματος ἀπεφήνατο καὶ σὺν αὐτῷ μελαίνης χολῆς. ἐφεξῆς δ' ἄκουσον ἃ λέγει περὶ τῆς ξανθῆς· ὅσα δὲ φλεγμαίνειν λέγεται τοῦ σώματος ἀπὸ τοῦ κάεσθαί τε καὶ φλέγεσθαι, διὰ χολὴν γέγονε πάντα. λαμβάνουσα μὲν οὖν ἀναπνοὴν ἔξω παντοῖα ἀναπέμπει φυσήματα ζέουσα, καθειργνυμένη δὲ ἐντὸς πυρίκαυστα νοσήματα πολλὰ ἐμποιεῖ. μέγιστον δ' ὅταν αἵματι καθαρῷ συγκεραθεῖσα τὸ τῶν ἰνῶν γένος ἐκ τῆς ἑαυτῶν διαφορῇ τάξεως, αἳ διεσπάρησαν εἰς αἷμα, ἵνα συμμέτρως λεπτότητος ἴσχοι καὶ πάχους καὶ μήτε διὰ θερμότητα, ὡς ὑγρὸν ἐκ μανοῦ τοῦ σώματος ἐκρέοι, μήτ' αὖ πυκνότερον δυσκίνητον ὂν μόγις ἀντιστρέφοιτο ἐν ταῖς φλεψί. καιρὸν δὴ τούτων ἶνες τῇ τῆς φύσεως γενέσει φυλάττουσιν, ἃς ὅταν τις καὶ τεθνεότος αἵματος ἐν ψύχει τε ὄντος πρὸς ἀλλήλας ξυναγάγοι, διαχεῖται πᾶν τὸ λοιπὸν αἷμα. ἐαθεῖσαι δὲ παχὺ μετὰ τοῦ περιεστῶτος αὐτὸ ψύχους ξυμπηγνύασι. ταύτην δὴ τὴν

morborum fons est, quae ob locos in quos fluit valde multiplices diversa nomina sortitur. Sic igitur Plato de pituita cum atra bile pronunciaverat. Quae vero de flava deinceps proferat, ausculta: *quaecunque partes corporis quod ardeant uranturque, propterea inflammationibus obsideri dicuntur, quae omnes a bile procreantur. Quare si bilis exteriora subeat spiracula, varia fervens exspirat physemata, intus vero occlusa multos urentes morbos gignit, maximum vero quum puro sanguini commixta fibrarum genus e proprio dimovet ordine, quae in sanguinem dispersae sunt, ut is tenuitatis et crassitiei commoderationem teneat nec propter calorem, ut qui humidus est, ex raro corpore defluat; neque rursum densior redditus motionis sit difficilis vixque per venas fluat et refluat. Hos igitur tempestivos usus naturae generationi praestant tutrices fibrae, quas quum quis et mortuo et perfrigerato sanguine invicem collegerit tum sanguis universus diffluit; missae vero ambiente ipsum frigore cito concrescunt. Quum*

δύναμιν ἐχουσῶν ἰνῶν ἐν αἵματι, χολὴ φύσει παλαιὸν αἷμα γεγονυῖα καὶ πάλιν ἐκ τῶν σαρκῶν εἰς τοῦτο τετηκυῖα, θερμὴ καὶ ὑγρὰ, κατ᾽ ὀλίγον τὸ πρῶτον ἐμπίπτουσα, πήγνυται διὰ τὴν τῶν ἰνῶν δύναμιν. πηγνυμένη δὲ καὶ βίᾳ κατασβεννυμένη χειμῶνα καὶ τρόμον ἐντὸς παρέχει. πλεῖον δ᾽ ἐπιῤῥέουσα, τῇ παρ᾽ αὐτῆς θερμότητι κρατήσασα, τὰς ἶνας εἰς ἀταξίαν ζέσασα διέσεισε. καὶ ἐὰν μὲν ἱκανὴ διὰ τέλους κρατῆσαι γένηται, πρὸς τὸ τοῦ μυελοῦ διαπεράσασα γένος, καίουσα ἔλυσε τὰ τῆς ψυχῆς αὐτόθεν οἷον νεὼς πείσματα, μεθῆκε δὲ ἐλευθέραν. ὅταν δὲ ἐλάττων ᾖ, τό τε σῶμα ἀντίσχῃ τηκόμενον, αὐτὴ κρατηθεῖσα ἢ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα ἐξέπεσεν ἢ διὰ τῶν φλεβῶν εἰς τὴν κάτω ξυνωσθεῖσα ἢ τὴν ἄνω κοιλίαν, οἷον φυγὰς ἐκ πόλεως στασιασάσης ἐκ τοῦ σώματος ἐκπίπτουσα, διαῤῥοίας καὶ δυσεντερίας καὶ τὰ τοιαῦτα νοσήματα πάντα παρέχετο. ταυτὶ μὲν οὖν ἐν μόνῳ τῷ Τιμαίῳ Πλάτων εἶπεν ἑπόμενος Ἱπποκράτει· τὰ δὲ τῶν ἄλλων αὐτοῦ βιβλίων εἴ τις ἐκλέγοι, πάντα δόξει μιμεῖσθαι μακρολογίας ἕνεκα τὸν Ἰουλιανόν. ἔτι δὲ δὴ μᾶλλον

ergo fibrae hanc in sanguinem facultatem sortiantur, bilis quae natura vetus est sanguis, ac rursum ex carnibus in hunc eliquata, calida et humida paulatim primum incidens fibrarum facultate concrescit, concreta vero ac vi exstincta frigus tremoremque concitat. Quod si uberior affluat, suoque calore fibras superet, confusionem fervescens fovet. Si etiam adusque finem victoriae par fit, in medullae genus penetrat, ac exurens animae vincula tanquam navis rudentes solvit ipsamque liberam promovet. Quum autem inferior est corpusque liquescens reluctatur, ipsa devicta aut per universum corpus elabitur aut per venas in inferiorem vel superiorem ventrem compulsa ut exsul ex seditiosa civitate, sic e corpore ejicitur, ac tum diarrhoeas, dysenterias et hujusmodi morbos excitat. Haec sane Plato in solo Timaeo Hippocratem sectatus protulit. At si quis in reliquis ejus libris quae reperiuntur omnia colligere velit, is videbitur prolixae orationis gratia Julianum imitari. Quin etiamnum magis si quaecunque a

εἰ τὰ παρὰ Θεοφράστου καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Χρυσίππου καὶ πᾶσι τοῖς περιπατητικοῖς τε καὶ στωϊκοῖς εἰρημένα, περὶ θερμοῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ χολῆς καὶ φλέγματος, ὑγείας τε καὶ νόσου παραγράφη σύμπαντα. καὶ γάρ νῦν ἡγοῦμαι ἤδη τινὰς μέμφεσθαι τοῦ μήκους ἡμῖν τῶν λόγων εἰς ἔλεγχον ἀναισθήτου σοφιστοῦ συγκειμένων. ὃς γὰρ οὐκ ὤκνησεν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, Πλάτωνα μὲν καὶ Ἀριστοτέλην καὶ Ζήνωνα καὶ τοὺς ἀπ' αὐτῶν φιλοσόφους ἐπαινεῖν, ἐξελέγχειν δὲ τὰ περὶ τῶν τοῦ σώματος στοιχείων ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένα, τί ἂν ἐπὶ τῶν πάντων ὁ τοιοῦτος εἰπεῖν αἰδεσθῇ; ἢ ταῦτα μὲν ἀφείσθω.

ε'.

[383] Σκέψαι δ' ἑξῆς ἃ γράφει μὴ συγχωρῶν, ὡς ἔοικε, μηδὲ τοὔνομά τινι σκέψασθαι τῆς φύσεως. ἔστι δ' ἀρχὴ τῆς ῥήσεως ἥδε· οὐδ' ἂν πείσειαν ἡμᾶς τε ἢ αὐτοὺς ἐπ' ἀληθείᾳ ὅτι ἴσασι τί ἡ φύσις ἐστὶν, ἣν ἄνω τε

Theophrasto, Aristotele, Chrysippo et omnibus peripateticis et stoicis de calido, frigido, humido et sicco, etiam de bile et pituita, sanitate et morbo prodita sunt, describeret universa. Etenim jam nunc arbitror quosdam me longitudinis sermonum in stupidi sophistae redargutionem compositorum arguere. Quem enim non piguit, o Jupiter diique, Platonem, Aristotelem, Zenonem et posteros ipsorum philosophos laudibus extollere, quae vero ab Hippocrate de corporis elementis pronunciata sunt reprehendere, quid tandem in omnibus verecunde dicturus est? Sed haec missa sint.

V.

At quae deinceps scribit ea perpendenda sunt, qui ne hoc naturae nomen considerandum esse concedat. Hoc autem exstat sui contextus initium: nunquam enim hi nobis aut etiam sibi ipsis re vera persuaserint quod norint.

καὶ κάτω θρυλοῦσι τραγῳ- (340) δοῦντες πανταχοῦ ἤτοι θερμὸν ἁπλοῦν ἢ κρᾶμα κἀκ μίξεως ἢ ψυχροῦ οὐσίαν καὶ πνεύματος. κἄπειτα ἑξῆς τούτῳ ἐπιφέρει μὴ πολλὰ συγχωρῶν ἐγγνῶναι φύσεως οὐσίαν, ὥσπερ Ἱπποκράτους γεγραφότος ὄνομα φύσεως ἐν τῷ προκειμένῳ νῦν ἡμῖν ἀφορισμῷ, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς αὐτομάτοις γιγνόμενον εἰρηκότος. πόθεν ἐπεισῆλθε τὸ τῆς φύσεως ὄνομα; πόθεν δ' ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῆς συνήθους Ἰουλιανοῦ φλυαρίας ἀφορμὴν παρέξει λόγου μακροῦ, ὃν ἐάν τις ἀναπτύξῃ, προδήλως φωράσει τὸν λῆρον αὐτοῦ. ἐπεὶ τοίνυν ἅπαντες ἰατροὶ τῶν κενώσεων τὰς μὲν ὑπὸ φύσεως, τὰς δ' ὑπὸ τύχης γίγνεσθαί φασιν, ἐνδεικνύμενοι τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἐνίοτε μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῶν καμνόντων ὁρμᾶσθαι σώματος, ἔστι δ' ὅτ' ἔξωθεν ἀφορμὴν ταύτην εἶχε περὶ τοῦ ληρῆσαί τι περὶ τοῦ τῆς φύσεως ὀνόματος. ἔστι δ' ὃ βούλεται λέγειν ἐν κεφαλαίῳ περιλαβόντι τοιόνδε· φυσικὰς κενώσεις οὐδὲ φθέγγεσθαι προσῆκεν, ἀγνοοῦντας ὅ τι ποτ' ἐστὶν ἡ φύσις. ἀλλ', ὦ γενναιότατε

Quid ipſa natura ſit, quam et ſurſum et deorſum jactam ubique tragice decantantes aut calidum ſimplex aut ex mixtione temperamentum aut frigidi ſpiritusque ſubſtantiam eſſe. Deinde his deinceps multa infert, cognoſci naturae ſubſtantiam minime concedens, ac ſi Hippocrates huic propoſito aphoriſmo naturae nomen non adſcripſerit, neque de ſpontaneis potius vacuationibus verba fecerit. Unde illi nomen naturae in mentem venit? Nam aliunde quidem ex conſueta Juliani garrulitate, ut longae orationis occaſionem praeſtaret? Quam ſi quis explicaverit, ipſius nugas perſpicue deprehendet. Quum igitur medici omnes vacuationum alias quidem a naturae, alias vero a caſu fieri praeferunt, qui demonſtrant ipſarum cauſas nonnunquam ex ipſo aegrotantium corpore concitari, nonnunquam vero extrinſecus, hanc nugandi de naturae vocabulo occaſionem nactus eſt. Quod ipſe vult proferre comprehendenti in ſumma hujusmodi licet percipere. Quod ſit natura qui ignorant, eos naturales vacuationes enunciare

σοφιστῶν οὐδ' ὅτι ψυχὴν ἔχομεν ἢ αἴσθησιν ἢ νοῦν ἢ λογισμὸν ἢ μνήμην ὁ τοιοῦτος λόγος ἐπιτρέψει γιγνώσκειν, ὡς ἑκάστου γε καὶ τούτων δύσγνωστος ἡ οὐσία. καὶ τί θαυμαστὸν, ὅπου γὰρ καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, ὃν ἐναργέστατα βλέπομεν, οὐκ ἴσμεν ἀκριβῶς ὁποῖός ἐστι τὴν οὐσίαν, ἢ πού τε περὶ φύσεως ἢ ψυχῆς ἢ μνήμης ἢ τινος ἑτέρου τῶν τοιούτων ἑτοίμως ἀποφαινούμεθα. ἀλλ' ὥσπερ καὶ ταῦτα αὐτῶν ὀρθῶς εἰρήκαμεν καὶ οὕτως ὅταν τὴν ἔννοιαν αὐτῶν ἑκάστου καὶ τὴν τῆς ὑπάρξεως διάγνωσιν ἔχωμεν ἐναργῆ, προσθεῖναι χρὴ τῷ λόγῳ. ἅπαν μὲν γὰρ φυτὸν ὑπὸ φύσεως διοικεῖται, πᾶν δὲ ζῶον ὑπὸ φύσεώς τε ἅμα καὶ ψυχῆς. εἴ γε δὴ τὴν μὲν τοῦ τρέφεσθαί τε καὶ αὐξάνεσθαι καὶ τῶν τοιούτων ἔργων αἰτίαν ὀνομάζομεν ἅπαντες ἄνθρωποι φύσιν, τὴν δὲ τῆς αἰσθήσεώς τε καὶ τῆς ἕξεως αὐτῆς κινήσεως ψυχὴν, ὥστ' οὐδεὶς ἡμῶν οὔτε καταψεύδεται τῶν ἔργων τῆς φύσεως οὔτ' ἐπειδὴ ταῦτα γιγνώσκει καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς εὐθὺς οἷός τε, καθάπερ οὐδὲ τὴν τοῦ

non decet. Verum o fophiftarum generofiffime haec tua ratio nos noffe, fi animam habeamus aut fenfum aut mentem aut rationem aut memoriam prohibuerit, quod horum cujusque fubftantia cognitu fit difficilis. Ecquid mirum, quandoquidem et ipfius folis, quem evidentiffime intuemur, notionem qua fit fubftantia explorate nefcimus? An de natura, de anima, de memoria aut quibusdam iftiusmodi ceteris facile fententiam ftatuimus? Verum quemadmodum de iftis haec recte diximus, fic etiam quum horum fingulorum notionem et dilucidam eorum exiftentiae dignotionem confequimur, haec orationi addenda funt. Omnis quidem planta a natura regitur, omne vero animal a natura fimul et anima. Enimvero fi tum nutritionis tum incrementi ac aliorum operum caufam omnes homines naturam appellamus, quemadmodum fenfus ejusque habitus et motus animam. Quare nemo noftrum de naturae operibus mentitur, neque etiam quum quis haec norit, etiam derepente ejus fubftantiam noffe facile pote-

ἡλίου, [384] ἀλλ' ἀνατέλλοντα μὲν αὐτὸν ὁρῶμεν ἐναργῶς, ὥσπερ γε καὶ δυόμενον ἅπαντά τε τὸν μεταξὺ τόπον ἀμείβοντα τάξει καὶ χρόνῳ ἀφωρισμένῳ, τὴν δ' οὐσίαν ὁποῖός τίς ἐστιν ἐπὶ σχολῇ ζητοῦμεν. εἰ μὲν οὖν ἀδύνατον ἦν γνῶναι τὰς φυσικὰς ἐκκρίσεις ὁπότε γίνονται, χωρὶς τοῦ προγνῶναι τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἐργαζομένης αὐτὰς φύσεως, εἰκότως ἂν δείξας ἐκεῖνος ἄγνωστον, εὐθὺς αὐτῇ συνῃρήκει τὴν τούτων γνῶσιν. ἐπεὶ δ' ἐγχωρεῖ κἂν ἐκείνην τις ἀγνοῇ ταύτας γοῦν γιγνώσκειν, ἐκ περιττοῦ φλυαρεῖ ταῦτα πάνθ' ὁ θαυμασιώτατος Ἰουλιανός. ἡμεῖς γὰρ, ὅταν χωρὶς φαρμάκου καθαίροντος ἔμετος ἢ συχνὴ κάτω γένηται κένωσις, εἴτε δι' ἐντέρων εἴτε κατὰ τὰς μήτρας, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα φύσει τε γεγονέναι φαμὲν ἢ ὑπὸ φύσεως ἢ φυσικῶς. οὐδὲν γὰρ διαφέρει, μιμούμεθά τε φανερῶς ὠφελήσαντες τοὺς κάμνοντας. Ἰουλιανὸς δ' ἔοικεν οὐδ' ὃ πάντες ἄνθρωποι λέγουσί τε καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ γιγνώσκουσιν, οὐδὲ τοῦτ' ἐπίστασθαι, κατὰ φύσιν μὲν ἔχειν τοὺς ὑγιαίνοντας, παρὰ

rit, ut neque solis. Sed quemadmodum orientem quidem ipsum, sic et occidentem manifesto intuemur et universum intermedium locum ordine ac tempore praefinito percurrentem; substantiam vero quae et qualis ipsa sit, majori otio perquirimus. Itaque si naturales excretiones quo tempore fiunt minime citra praeviam naturae ipsas efficientis cognitionem nosse possimus, merito ille quum demonstravit hanc ignotam esse, quam primum istarum etiam notitiam cum ipsa simul abstulit. Quum autem concedat, etiam si quis illam ignoret, has tamen cognoscere, cumulatissime haec omnia praeclarissimus Julianus nugatur. Nos autem quum absque medicamento purgante vomitus aut copiosa deorsum oboriatur vacuatio, sive per intestina, sive per uterum, hujusmodi omnia per naturam vel a natura vel naturaliter facta esse pronunciemus. Nihil siquidem refert, si has imitati vacuationes aegrotantibus opem plane tulerimus. At Julianus neque videtur id scire quod omnes homines quotidie profitentur et agnoscunt eos secundum naturam se habere qui sanitate fruun-

φύσιν δὲ τοὺς νοσοῦντας. εἰ γὰρ οὐκ ἔξεστιν οὐδὲν τῶν τοιούτων ὀνομάτων χρῆσθαι, μὴ πρότερον ἐπισταμένους τῆς φύσεως τὴν οὐσίαν, οὔτε τοὺς ὑγιαίνοντας ὅτι κατὰ φύσιν ἔχουσιν ἐροῦμεν οὔτε τοὺς νοσοῦντας ὅτι παρὰ φύσιν. ἀλλὰ γὰρ εἰ βούλει καὶ τοῦτ' αὐτῷ δῶμεν ἐκ περιουσίας καὶ συγχωρήσομεν, εἰ μὴ πρότερον εἰδείημεν ὡς ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ τὰ σώμαθ' ἡμῶν συνέστηκεν, ἀμήχανον εἶναι μιμήσασθαι τὰ καλὰ ὑπὸ φύσεως ἢ τύχης γιγνόμενα. τί οὖν κωλύει γιγνώσκειν ἡμᾶς ἀκριβῶς τοῦτο μέχρις ἂν ἡμεῖς τε λέγειν ἔχωμεν ἀπόδειξιν δόγματος, οἵ τ' ἄριστοι τῶν φιλοσόφων, οὓς καὶ σὺ θαυμάζεις αὐτὸς, ὁμολογῶσιν Ἱπποκράτει τε καὶ ἀλλήλοις, εἰ μή τις τὴν διαφωνίαν ἱκανὸν οἴεται μάρτυρα εἶναι τῆς ἀγνοίας τοῦ δόγματος, ἐξαίφνης ἀπορητικός τις ἀντὶ στωϊκοῦ γεγονώς. εἰ γὰρ δὴ ταύτῳ πέπεισαι τῷ λόγῳ, φάσκοντι μηδὲν τῶν διαπεφωνημένων πᾶσι τοῖς φιλοσόφοις εἰς γνῶσιν ἀνθρωπίνην ἀφικέσθαι δύνασθαι, τί δή ποτε οὐ πολὺ πρῶτον

tur, praeter naturam vero eos qui aegrotant. Si namque minime liceat quidquam nos talium nominum usurpare, priusquam naturae substantiam noverimus, neque etiam ex ipsis sanos bene valere, quod secundum naturam se habeant, neque aegros morbo laborare, quod praeter naturam sint. Sed enim et hoc ipsi, si velit, cumulatissime demus et concedamus, nisi prius noverimus ex calido, frigido, humido et sicco nostra corpora constare, perarduum esse nos quae bona a natura vel fortuna procedunt imitari. Quid igitur prohibet nos id accurate cognoscere, quum et verbis tenus decreti demonstrationem sortiamur et praestantissimi philosophi, quos tu ipse quoque admiraris et inter se et cum Hippocrate consentiant? Nisi quis dissensionem censeat idoneum esse testem ignorationis decreti statim pro stoico quidam aporeticus dubiusve fuerit. Nam si sane huic rationi credideris affirmanti nihil eorum de quibus omnes inter se philosophi digladiantur in humanam cognitionem venire posse, cur non longe

ἁπάντων ἀπιστεῖς ταῖς καλαῖς σου κοινότησιν, ἃς ἡ κατὰ τὸν οὐρανὸν οἰκοῦσα μέθοδος ἐγέννησεν; ἀλλ' οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἰατρῶν εἶδεν αὐτὰς ἀμυδρῶς, ἐναργῶς δὲ, ὡς νομίζει ὁ Θεσσαλὸς, καὶ τό γε μεῖζον τούτου, ὅτι καίτοι θεασαμένου καὶ δείξαντος αὐτὰς τοῦ Θεσσαλοῦ τῷ λαμπροτάτῳ χορῷ τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἰατρῶν ὑμῶν οὐδεὶς οὐδενὶ συνεφώνησεν, ἀλλ' ἄχρι δεῦρο πολεμοῦσι μᾶλλον πόλεμον ἢ ὃν Θεσσαλὸς ἐπολέμησε τοῖς συμφοιτηταῖς. εἴπερ οὖν ἡ διαφωνία σημεῖόν ἐστι τῆς τῶν πραγμάτων ἀγνοίας, ἁπασῶν πρῶτον ἀπιστητέον ταῖς τοῦ Θεσσαλοῦ κοινότησιν, ὅσῳ καὶ πλείστη γε περὶ αὐτῶν ἐστιν ἡ διαφωνία. τὸ μέντοι γε τὴν τοῦ σώματος ἡμῶν φύσιν ἤτοι γε ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ γῆς ἢ ἐξ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ συμμέτρως ἀλλήλοις κεκραμένων γεγονέναι ἀμφισβητεῖται μὲν, ἀλλ' οὐκ εἰς τοσοῦτον ὅσον αἱ Θεσσαλοῦ κοινότητες, εἴ γε καὶ Πλάτων καὶ Ζήνων, Ἀριστοτέλης τε καὶ Θεόφραστος, Εὔδημός τε καὶ Κλεάνθης καὶ Χρύσιππος ἅμα πολλοῖς φιλοσό-

etiam magis primum omnium tuis pulcherrimis communitatibus quas in coelo habitans methodus genuit, fidem non adhibes? At eas aliorum medicorum nullus obſcure, ſed perſpicue novit, ut arbitratur Theſſalus, ſed et id majus eſt, quod etiamſi illas Theſſalus et viderit et clariſſimo eorum qui illum ſectati ſunt medicorum choro oſtenderit; nullus tamen eorum alteri congruit, imo vehementiori ad hunc uſque diem bello inter ſe dimicant, quam eo quo Theſſalus cum ſuis diſcipulis concertaverat. Si itaque diſſenſio rerum ignorationis ſignum ſit, primum omnium nulla Theſſali communitatibus fides erit adhibenda, quo plus de ipſis ineſt controverſiae. Enimvero corporis noſtri natura an ex aëre, igne, aqua et terra aut ex humido, ſicco, calido et frigido inter ſe commoderate temperatis conſtituta; illud in controverſiam adductum eſt, ſed non in tantum quantum Theſſali communitates ſubierunt, quandoquidem Plato, Zeno, Ariſtoteles, Theophraſtus, Eudemus, Cleanthes et Chryſippus ac plerique philoſophi, quo-

φοις, [385] ὧν οἱ μὲν στωϊκοὺς, οἱ δὲ περιπατητικοὺς, οἱ δὲ Πλατωνικοὺς ἑαυτοὺς ὀνομάζουσιν, ὁμολογοῦσιν ἀμφ' αὐτάς. καὶ δὴ ὑπὸ Θεσσαλοῦ κοινότητες εἰρημέναι, τοσοῦτον δέουσιν ἀρέσκειν τοῖς ἄλλοις ἰατροῖς, ὥστ' οὐδ' αὐτοὶ τούτοις ὁμολογοῦνται ταῖς μεθόδοις μὲν ὄντως, ὀνόματι δὲ σεμνῷ τῷ τῆς μεθόδου, καθάπερ τινὶ προβλήματι κεχρημένοις. οὔτε γὰρ Ἱπποκράτης οὔτε Διοκλῆς οὔτε Πλειστόνικος οὔτε Πραξαγόρας οὔτε Μνησίθεος οὔτε Φιλότιμος οὔτε Ἐρασίστρατος οὔτε Ἡρόφιλος οὔτε ἄλλος τις ἰατρὸς οὔτε λογικὸς οὔτ' ἐμπειρικὸς ἐτέθη ταῖς Θεσσαλοῦ κοινότησι. καὶ μὴν εἰ χρὴ παραβάλλειν ἀλλήλαις τὰς διαφωνίας, οὐ μικρῷ τινι προέχουσαν εὑρήσεις τὴν περὶ τοῦ Θεσσαλοῦ κοινότητας. τριῶν γὰρ οὐσῶν ἐν ἰατρικῇ κατὰ γένος αἱρέσεων, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ὅταν οὔτε τῆς ἐμπειρίας ὅπερ οἵ τε δογματικοὶ ἀναιρῶσι τὰς Θεσσαλοῦ κοινότητας, οὐ μικρὰν εἶναι χρὴ νομίζειν τὴν τοιαύτην διαφωνίαν, ἀλλ' ἀμήχανον τὸ μέγεθος αὐτῆς γίγνεσθαι, μήτ' αὐτοῦ

ritui; alii fese quidem ftoicos, alii vero peripateticos, alii denique Platonicos nominaverunt, de ipfis fimul confentiunt. Quas vero appellavit communitates Theffalus, tantum abeft ut hae a ceteris medicis probentur, ut ne quidem ipfae ab his re vera methodis concedantur, fed gravi methodi nomine tanquam propugnaculo utuntur. Neque enim Hippocrates, neque Diocles, neque Pliftonicus, neque Praxagoras, neque Mnefitheus, neque Philotimus, neque Erafiftratus, neque Herophilus, neque alius quisquam medicus neque rationalis neque empiricus Theffali communitatibus annuerunt. Et fane fi controverfiae inter fe comparandae fint, eam quae de Theffali communitatibus eft invenies non re parva alias fuperare. Quum enim tres genere fint in arte medendi fectae, ut ipfi loquuntur, quumque tum empirici tum dogmatici has Theffali communitates deftruant, exiftimandum eft hanc non exiguam effe hujusmodi controverfiam, fed in immenfum ejus magnitudinem increfcere; quum neque Themifon

τοῦ γεννήσαντος τὰς κοινότητας Θεμίσωνος μήτε τῶν ἀπ' αὐτοῦ μηδενὸς, ἀλλὰ μήτε τῶν ἀμεθόδων Θεσσαλείων μηδενὸς φυλάξαντος αὐτάς. οὐδεὶς γοῦν ἐστιν ὃς οὐκ ἤτοι προσέθηκεν αὐταῖς ἄλλο ἢ ἀφεῖλεν ἢ μετεκόσμησέ πως, καίτοι γε οὐδ' εἰ πάντες οὗτοι συνεφώνουν ἀλλήλοις, οὐδ' οὕτω σμικρά τις ἦν ἡ διαφωνία πρὸς τοὺς ἄλλους αὐτοῖς. ὁπότε δ' ἐπ' ἐκείνοις ἅπασιν οὐδ' αὐτοὶ συμφέρονται, μόνος οὖν ἀπολείπεται ὁ Θεσσαλὸς ἔχων οὐδένα, πρὶν ἄχρι λόγου τοῦτον τὸν Ἰουλιανόν. ἔργῳ μὲν γὰρ ἠλέγχθη καὶ οὗτος ἐναντιώτατα λέγων αὐτῷ. καὶ ὅστις περὶ τούτου πεισθῆναι βούλεται, τοῖς περὶ τῆς μεθοδικῆς αἱρέσεως ὑπομνήμασιν ἡμῶν ἐντυχέτω. ἀλλὰ καίτοι μόνος ὁ Θεσσαλὸς εἰ φαίη τοῖς ὑπὲρ ἀληθείας ἀγωνιζομένοις ἀπόδειξιν εἶναι τὸ κριτήριον καὶ συμφωνίαν τῶν τοῖς ἄλλοις δοκούντων, οὐδεὶς αὐτοῦ καταγνώσεται; εἶτα Θεσσαλοῦ μὲν οὐ προκαταγνώσομεν, ἅπασι τοῖς ἄλλοις διαφωνοῦντος Ἱπποκράτους, ᾧ πρὸς τοῖς ἀρίστοις ἰατροῖς οἱ κράτιστοι τῶν (341) φιλοσόφων μαρτυροῦσιν, ἀπιστήσομεν δ' ἐκ μόνης διαφωνίας;

ipse communitatum parens, neque quisquam ex suis sectatoribus, imo neque istorum amethodorum Thessaliorum ullus eas tuetur. Nullus enim est qui non illis quiddam aut addiderit aut detraxerit aut aliquo modo immutaverit. Atqui etiamsi omnes ipsi inter se convenirent, neque tamen ita parva esset cum reliquis discordia. Quum autem in illis omnibus ipsi non consentiunt, solus relinquitur Thessalus, neminem habens praeter hunc verbo tenus Julianum. Re namque demonstratum est, eum quoque maxime sibi contraria protulisse. Qui vero de his fidem accipere velit, nostros de methodica secta commentarios adeat. Enimvero si solus Thessalus pro rei veritate concertantibus dicat, demonstrationem esse judicium, rerumque aliis apparentium consensum nemo ipsum damnaverit. Deinde vero nonne inprimis quidem Thessalum a ceteris omnibus dissidentem, etiam ab ipso Hippocrate damnabimus? Qui praeter optimos medicos philosophorum quoque praestantissimi attestantur, fidem diffidii unius gratia

τίς ἂν τοιούτων ἀνασχέσθαι δύναιτο; τίς περιμεῖναι τῷ λόγῳ τοιούτῳ; τίς οὐκ ἂν ἀλγήσειεν ἀπολλὺς τὸν χρόνον εἰς ἀντιλογίαν ἀνθρώπου, μήθ' ὧν αὐτὸς εἶπε μεμνημένου μήθ' ὧν γράφει συνιέντος; ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ κατὰ τὴν παροιμίαν ὅ τι περ ἂν ἐπὶ γλῶτταν ἔλθοι φλυαροῦντος;

στ'.

Ἀλλὰ γὰρ ἐάσαντες ἤδη καὶ ταῦτα τῶν ἑξῆς εἰρημένων ἀκούσωμεν αὐτοῦ καὶ πρώτης γε τῆς ῥήσεως, ἐν ᾗ φησι τὸν προκείμενον ἀφορισμὸν ῥίζαν τε καὶ πηγὴν ἔχειν τὸ ὅτι πλῆθος ὑγρῶν τῶν [386] νοσημάτων ἐστὶ συνεκτικὸν αἴτιον. ἄμεινον ἴσως κἀνταῦθα παραγράψαι τὴν ῥῆσιν ὅλην αὐτοῖς ὀνόμασι. γέγραπται δ' οὕτως ὑπ' αὐτοῦ αὐτίκα οὐδέ πως εἰρημένον. καιρὸς γὰρ ἤδη ἐπὶ τὴν ἐξ εὐθείας παρελθεῖν ἀντίρρησιν. ἐν τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίης, εἰς τὸ παραλειπόμενον τοῦ ἀφορισμοῦ ἅπαν ῥίζαν τε καὶ πηγὴν

non adhibebimus? Quisnam hoc ferre possit? quis hasce nugas toleret? quis non potius doleat tempus in hominis controversiam deperditum? Qui neque eorum quae ipse dixit memor sit neque ea quae scripserit intelligat? imo quod est in proverbio quidquid in buccam venerit effutiat.

VI.

Sed enim his jam missis quae deinceps ab ipso narrantur auscultemus: primam nimirum sententiam in qua praesentem aphorismum eam continere morborum tum radicem tum frontem pronunciat, scilicet humorum plenitudinem continentem esse morborum causam. Praestiterit fortassis hic quoque textum ipsis vocabulis universum adscribere. Sic autem statim ab eo scriptum est quod hoc modo enunciatur. Jam enim tempus est e directo ad contradictionem accedere: *in alvi perturbationibus*, quod ejus aphorismi reliquum deest universum, eam continet radi-

ἔχειν τὸ ὅτι πλῆθος ὑγρῶν νοσοποιεῖ τὰ σώματα, κατὰ ἔννοιαν συνεκτικοῦ αἰτίου, ὅθεν ἀποδεδειγμένον τὸ οὐκ ἐν ὑγροῖς εἶναι αἴτια τῶν παθῶν, ψευδὴς γὰρ ἡ δόξα συναποδέδεικται καὶ ἡ τοῦ ἀφορισμοῦ μοχθηρία, ὅτι ἀδήλῳ σπέρματι ἕπονται ψεύδη. αὕτη μὲν ἡ ῥῆσις αὐτοῦ· κάλλισιον δ' ἦν, εἴπερ ἀνεχώρει γενέσθαι θέατρόν τι πληρώσαντας, μὴ τοιοῦτον οἷον ὁ Θεσσαλὸς ὑποθέμενος ἐστεφάνωσεν ἑαυτὸν ἐν τοῖς ληρώδεσι βιβλίοις, ἀλλ' ὄντος μεσιοῦ ἀνδρῶν πεπαιδευμένων, ἐρέσθαι τὸν Ἰουλιανὸν, ὁποίας ὁρμώμενος ἀποδεικτικῆς μεθόδου τὸν εἰρημένον ἐπ' αὐτοῦ ἀληθῆ λόγον νομίζει. γενήσεται γὰρ, εἴ τις ἑρμηνεύσει αὐτὸν, ἐν ᾧ προσήκει τοιόσδε· τοῖς ἡγουμένοις ἐπὶ ταῖς κενώσεσιν ὠφελεῖσθαι τοὺς κάμνοντας ἀναγκαῖόν ἐστι συνεκτικὸν αἴτιον ὑποθέσθαι τῶν νόσων πλῆθος. εἰ δ' ἀληθής ἐστιν ὁ λόγος οὗτος, ἡδέως ἂν ὡς ἐπαίδευσα θεάτρου πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, ἵνα κἂν ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν αἴσθηταί ποτε τῆς ἐμπληξίας ὁ ληρώδης Ἰουλιανός. ἐκ μὲν γὰρ αὐτῶν τῶν λεγομένων ἀδύνατον αἰσθέσθαι τοιούτῳ γε

cem, eumque fontem quod humorum plenitudo continentis caufae ratione morbis afficiat corpora. Unde id demonftratum eft, humoribus non infidere morborum caufas; haec namque opinio falfa eft; una quoque aphorifmi pravitas demonftrata eft, quod obfcuram propofitionem falfo fequantur. Haec funt illius verba. Operae pretium fane foret, fi daretur a quibusdam conftrui aliquod theatrum non tale quale Theffalus inftituens fuis in libris nugatoriis fe ipfum coronavit, fed eruditis viris plenum ac in eo Julianum interrogari qua demonftrativa methodo permotus arbitretur prolatam a fe rationem veram effe. Nam fi quis eam prout decet interpretetur, talis futura eft. Qui exiftimant morbis laborantes vacuationibus juvari, eos continentem morborum caufam plenitudinem fupponere neceffe eft; at fi haec vera fit oratio, lubenter in medio eruditorum virorum theatro illum interrogarem, ut ex eorum plenitudine fuam ftupiditatem nugatorius Julianus agnofceret. Ex iis enim quae dicuntur, quum talis fit, fapere non poteft.

ὄντι. τοιοῦτος γάρ ἐστιν, οἷον ἑαυτὸν ἐνδείκνυσι διὰ τῶν γραμμάτων, ἀλλ' ὡς ἐν τῷ θεάτρῳ καλῶς ἐγχειρήσει ταῦτα καὶ νῦν ἐρῶ. ἡ τῶν Θεσσαλείων ὄνων ἀγέλη φλεβοτομοῦσι παμπόλλους τῶν πυρεττόντων. εἰ μὲν βλάπτεσθαι νομίζουσιν ἐκ τῆς κενώσεως αὐτοὺς, οὐκ ὀρθῶς φλεβοτομοῦσιν· εἰ δ' ὠφελεῖσθαι, συνεκτικὸν αἴτιον ὑποτεθέντες πλῆθος, ὅπερ οὐ βούλονται. τάχ' οὖν ἄν τις ἐξ αὐτῶν εἴποι· καὶ τίς ἀνάγκη συνεκτικὸν αἴτιον εἶναι τὸ πλῆθος ὠφελούσης τῆς κενώσεως; πρὸς ὃν ἀποκρίνεσθαί μοι ῥᾷον, ὡς ἀνάγκη μὲν οὐδεμία. λέγει δ' οὖν ταῦτα τῶν ἐκ τῆς ἀγέλης τῆς ὑμετέρας οὑτωσὶ καὶ δείξω τὸν Ἰουλιανὸν, ἐκεῖνόν τε φήσω δίκαιον εἶναι λόγον ὑπέχειν ὧν ἐλήρησεν. οὕτω μὲν ἐν τῷ θεάτρῳ προσηνέχθη τις αὐτῷ. νυνὶ δὲ, οὐ γὰρ ἔχομεν θέατρον, εἰς τὰς αὐτὰς λαβὰς ὀλίγοι ἥκουσι, πάντες ἄν τ' ἀληθεῖς ὑπάρχωσιν ἄν τε καὶ προφανῶς ψευδεῖς. Ἰουλιανός τε γὰρ ἀεὶ γράφει τὸ ἐπελθὸν αὐτῷ, μηδεπώποτε φροντίσας ἀληθείας. ἔγωγε παρ' ὅλον ἐμαυτοῦ τὸν βίον οὐδὲν

Talis enim eſt, qualem ſe libris propriis prodit. At vero in theatro, prout haec probe tractaverit, etiam nunc explicaturus ſum; permultis febricitantibus Theſſaliorum aſinorum grex venam ſecat. Quod ſi ex vacuatione quidem ipſos laedi arbitrentur, non recte venam ſecant; ſi vero juvari continentem cauſam, plenitudinem eſſe ſupponunt, quod tamen nolunt. Fortaſſis eorum aliquis dixerit et quae neceſſitas cogit, conſerente vacuatione, continentem cauſam eſſe plenitudinem? Cui reſpondere mihi eſt facile, nullam quidem eſſe neceſſitatem, de grege tamen veſtro is eſt qui iſta proſerat, ac demonſtraturus ſum atque illum affirmaturus aequum eſſe ut quae nugatus eſt Julianus, eorum quaeſtionem tutetur. Sic in theatro quisquam cum eo egerit. Nunc vero, non enim theatrum habemus, ad ipſas excuſationes pauci veniunt, omnes ſive ſint veraces, ſive etiam aperte mendaces. Etenim Julianus, quod ipſi in mentem venit, ſcriptis mandat, veritatem non meditatus. Ego vero quum per meam totam

οὕτω σπουδάσας ὡς γνῶναι πρῶτον μὲν ἀποδεικτικὴν ἐπιστήμην, ἀσκηθῆναι δ' αὐτῆς αὐτὴν μετὰ πάσης σπουδῆς, ἔοικα κάμνειν μάτην. ὅσοι μὲν γὰρ ἀποδείξει παρακολουθοῦσι, τάχα μὲν καὶ γινώσκουσιν ὅτι μηδέπω τῶν Ἰουλιανοῦ ἐφιστάμενοι λήρων. ὅσοι δ' ἐκ τῆς ἀγέλης εἰσὶν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν οὐδὲν μανθάνουσι τῶν λεγομένων. διὰ ταῦτα τοίνυν αὐτὰ καὶ πρόσθεν ἔλεγον, οὐ μικρόν μοι τοῖον ἆθλον οἱ φίλοι προέταξαν, ὧν ἕνεκεν ἐπιστημονικωτέρων ἅψομαι λόγων. ἐχρῆν μὲν δήπου μὴ φθέγγεσθαι μόνον ὀνόματα τῆς διαφορᾶς τῶν αἰτίων προσήκοντα τὸν Ἰουλιανὸν, ἀλλὰ καὶ φυλάττειν αὐτῶν τὰ σημαινόμενα. νυνὶ δὲ, καὶ γὰρ τοῦτο ἕν ἐστι τῆς ἐμπληξίας ἁπάντων τῶν μεθοδικῶν κοινὸν, ἄχρι μὲν τῆς προσηγορίας ἥκει τῶν συνεκτικῶν [387] αἰτίων. οὐ παρακολουθεῖ δ' ὅπη διαφέρει τῶν προηγουμένων ἢ πάντως ἂν ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ τῶν νοσημάτων αὔξησις τῶν προηγουμένων ἔργον ἐστίν. ἃ γὰρ ὅλως ἤρξατο τῆς γενέσεως τοῦ νοσήματος, ἀνάγκη ταῦτα αὐξάνειν αὐτὰ μέ-

vitam nulli rei unquam magis ftuduerim, quam ut demonftrandi fcientiam primum addifcerem, deinde vero ipfam omni ftudio exercerem, fruftra me laborare video. Nam qui demonftrationes affequuntur, mox etiam agnofcunt, fe Juliani nugis nequaquam incumbere. Qui tamen ex illius grege funt, eorum quae dicuntur initium minime percipiunt. Propterea quae prius dicebam non leve mihi certamen amici praefinierunt, quorum gratia magis fcientificas quaeftiones tractaturos fum. Enimvero oportebat Julianum non modo congruentia caufarum differentiae vocabula proferre, fed etiam eorum fignificata obfervare. Nunc autem, etenim hoc unum eft temeritatis omnium methodicorum commune, ad continentium caufarum appellationem ufque pervenit, non tamen confequitur, quomodo ab antecedentibus caufis differant aut ii omnino agnofcerent morborum incrementum ab antecedentibus caufis prodire. Nam quae omnino morbis ortum dederunt et quoad fimile quiddam egerint eadem adaugere neceffe eft.

χρι περ ἐνεργῇ τι παρόμοιον. εἰ οὕτως ἔτυχε δριμὺ φάρμακον, ὡς ἑλκοῦν δύνασθαι, μιᾷ μὲν ὥρᾳ κατὰ τοῦ δέρματος ἐπιτεθὲν, αὐτὴν μόνην ἑλκώσει τὴν καλουμένην ἐπιδερμίδα. πλείονι δὲ χρόνῳ πλησιάζον ἔργον ἀξιόλογον ἐργάσεται πρώτου μὲν τοῦ δέρματος, εἶτα καὶ τῶν ὑποκειμένων σαρκῶν. καὶ τά γε καλούμενα σηπτὰ μέχρι μὲν τῶν ὑποκειμένων ὀστῶν ἐνίοτε προέρχεται, διακαίοντα τὴν ἐπικειμένην αὐτοῖς ἅπασαν σάρκα. τοιαύτην οὖν φύσιν ἐχόντων τῶν προηγουμένων αἰτιῶν, οὐχ οἷόν τε τὸ γεγονὸς ἤδη πάθος ἰάσασθαι μενόντων. ὅπου γὰρ ἐδείχθη μεῖζον γινόμενον, οὐκ ἂν δήπου τελέως ὑγιασθείη, πρὶν τὸ ποιοῦν ἀρθῆναι. τὰ τοίνυν προηγούμενα τῶν αἰτιῶν οἷόν περ καὶ τὸ πλῆθος, ὑποκείσθω γὰρ πρῶτον ἐν τῷδε τῷ λόγῳ προηγούμενον, εἰ μή τις ἐκκόψει πρότερον, ἀδύνατον αὐτῷ τὸ ἤδη γεγονὸς πάθος ἰάσασθαι καὶ διὰ τοῦτο Ἀσκληπιάδης πλῆθος ἡγεῖται προκατάρχειν νόσων, ὑπό τε τῆς κενώσεως αὐτῆς φησιν ὠφελεῖσθαι τοὺς κάμνοντας, οὐκ εἰς τὸ λύειν ὧν ἐποίει ἤδη

Si medicamentum exempli gratia adeo acre, ut exulcerare queat, cuti per horam impositum ipsam solam cuticulam epidermidem vocatam ulcerabit; si vero diutius admotum immoretur, opus insigne peraget, cute primum, deinde subjectis ipsi carnibus corruptis, quin et quae septica nominantur ad ossa usque subjecta interdum progrediuntur, superpositam ipsis carnem universam exurentia. Itaque quum antecedentes causae hujusmodi naturam sortiantur, fieri omnino non potest, ut his remanentibus procreatus jam morbus sanetur. Ubi namque monstratum est majorem morbum effici, nisi prius causa efficiens sublata sit, nequaquam sane sanitas integre revocatur. Sunt igitur causae antecedentes, cujusmodi quoque plenitudo est. Supponamus enim primum hac in ratione antecedentem causam, nisi quis prius exciderit, factum jam morbum sanari non posse. Quamobrem Asclepiades plenitudinem autumat morbos praecedere et ab illius vacuatione morbo laborantes juvari profitetur. Non quod illa, quos

παθῶν, ἀλλ' εἰς τὸ μηκέτι αὔξεσθαι αὐτὰ, ἀπαιτεῖ τοῖς ἰατροῖς ἐπιτελεῖσθαι τὴν ἴασιν. ἀλλὰ γὰρ ὑποκείσθω τὸ πλῆθος γίγνεσθαί ποτε νόσων αἴτιον συνεκτικὸν, ἀναγκαῖον αὐτοῦ τῇ κενώσει παύσασθαι τὸ νόσημα. καὶ μὴν οὐδέποτέ ἐστιν, ὥς φησιν Ἀσκληπιάδης, συνεκτικόν. ἀποχωρήσαντας γὰρ ἐνταῦθα, ληρώδους Ἰουλιανοῦ βέλτιον Ἀσκληπιάδῃ διαλεχθῆναι, κἂν εἰ μηδὲν ἄλλο νομίμως ὑπάρχοντι σοφιστῇ. λόγους γὰρ εἴωθεν ὁ ἀνὴρ οὗτος πιθανωτάτους ἐρωτᾷν, οὐκ ἀκόμψως πεπανουργημένους, ὅπερ ἦν ἔργον οἶμαι σοφιστοῦ. τοιοῦτος δὲ δή τίς ἐστι καὶ ὃν ἐφεξῆς ἔγραψεν Ἰουλιανὸς, οὐ μὰ τὸν Δία τῆς δυνάμεως αἰσθανόμενος ἑαυτοῦ. πάντα γὰρ ἂν ἐγέγραφει τοὺς τοιούτους, ἀλλ' ἀπομνημονεύσας εἰρημένων ὑπὸ Ἀσκληπιάδου. ὡς εἴ γε τῶν ἰδίων Ἰουλιανοῦ λόγων ἦν, ὁμοίως ἀνεφαίνετο τοῖς ἔμπροσθεν ληρώδης. ὁ τοίνυν Ἀσκληπιάδης φησὶν ὡς, εἴπερ ἦν συνεκτικὸν αἴτιον τὸ πλῆθος τῶν παθῶν ἐπὶ δαψιλέσι κενώσεσιν ἐνίοτε κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς νόσου γινομέναις, εὐ-

jam fecerat morbos folvat, fed quod eos augeri nequaquam finat, ob idque a medicis, ut curationem abfolvant exigit. Sed enim fupponatur plenitudinem interdum effe continentem morborum caufam, neceffarium eft ipfius vacuatione morborum fedari; atqui profecto nequaquam interdum, ut loquitur Afclepiades, caufa eft continens. Praeftiterit hic garrulo Juliano dimiffo, cum Afclepiade difputationem inftituere, qui etiam fi nifi aliud legitime moliatur agit tamen fophiftam. Is namque vir rationes maxime probabiles proponere confuevit, vafre tamen elaboratas quod fophiftae mea quidem fententia munus eft. Porro hujuscemodi quaedam eft ratio, quam deinceps fcripfit Julianus, quae per Jovem minime illius voces fapit; cetera namque in hunc modum fcripfiffet, verum eorum meminit quae ab Afclepiade prodita funt; quod fi ex propriis haec effent Juliani rationibus fimiliter ac in fuperioribus garrulus videretur. Ait itaque Afclepiades, quod fi plenitudo effet caufa morborum continens, factis per morborum initia copiofis vacuationibus ftatim ab omnibus

θὺς ἁπάντων ὀχληρῶν ὁ κάμνων ἀπαλλάττεται· νυνὶ δὲ φαίνεται πολλάκις αὐξανομένας τὰς νόσους ἤδη τοῦ πλήθους καθῃρημένου. οὗτος ὁ λόγος ἱκανὸς πιθανός ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο δεῖται λύσεως ἰδίας, οὐ μὴν ἅπτεται τῶν κατὰ τὸν ἀφορισμὸν Ἱπποκράτους εἰρημένων. οὐ γὰρ ἐκ δόγματος ἐκεῖνα τὴν πίστιν ἔσχηκεν, ἀλλ' ἐκ λογισμοῦ κοινοῦ πάντων ἀνθρώπων, ᾧ καὶ τοὺς ἐμπειρικοὺς ἔφην χρῆσθαι, διὸ καὶ λύομεν αὐτὸν τὸν Ἀσκληπιάδου λόγον, οὐχ ὡς προσήκοντα τοῖς κατὰ τὸν ἀφορισμὸν εἰρημένοις. ἀλλ' ἐπειδὴ βέλτιον εἶναι δοκεῖ τῶν Ἰουλιανοῦ λήρων ἀνεσχημένον ἄχρι δεῦρο γυμνάσασθαί ποτε διαλεκτικώτερον ἀνθρώπῳ προσπελάσαντας ὄτι σοφιστῇ. ὅταν οὖν ὀνομάζῃ πλῆ- (342) θος ὁ Ἀσκληπιάδης, ἐρωτάτω αὐτὸν ὁπότερόν φησιν, ἆρά γε τὸ πρὸς τὴν δύναμιν, εἴτε τὸ πρὸς τὴν χώραν τῶν ἀγγείων, ὃ δὴ κατὰ τὸ ἔγχυμα καλεῖν εἰσιν εἰθισμένοι; [388] καὶ πότερον τὸ καθ' ὅλον τὸ σῶμα γιγνόμενον, ἢ κἂν ἐν μέρει τινὶ συνίσταται. τὸ μὲν οὖν ὡς πρὸς τὴν δύναμιν οὐδ' εἰ-

molestiis aegrotus solveretur. Nunc autem purgata jam plenitudine saepenumero morbos augeri conspicimus. Haec ratio non est parum probabilis, proindeque propria eget solutione, non ea tamen attingit, quae in Hippocratis aphorismo pronunciata sunt. Non enim illa ex decreto fidem adepta est, sed ex communi omnium hominum ratiocinatione, qua etiam empiricos uti diximus. Quare illam Asclepiadis rationem diluimus, non quod aphorismi pronunciato consentanea sit, sed quoniam satius esse videtur, ut nos qui hucusque Juliani nugas pertulimus, exerceamus tandem magis logice cum homine congredientes qui sophista est. Quum igitur plenitudinem nominat Asclepiades, interrogetur ipse utram intelligat an eam quae ad vires, an vero eam quae ad vasorum capacitatem, quae ad assusionem quoque vocare consueverant. Atque utrum universalis quae in universo corpore an particularis quae in parte aut pluribus consistat? Enimvero quae ad vires spectat, ea ab ipso enunciari non potest, qui

κεῖν αὐτῷ δυνατὸν ἀνῃρηκότι τὰς δυνάμεις σχεδὸν ἁπάσας αἷς διοικεῖται τὸ ζῶον. τὸ δ' ὡς πρὸς τὴν χώραν τῶν ἀγγείων. ἔστι μὲν δήπου καὶ τοῦτο διττὸν ἢ τῷ κατὰ φύσιν μέτρῳ παραβαλλόμενον ἢ ψιλῷ καὶ μόνῳ τῷ μὴ τέγγεσθαι. δύναται δὲ ἑκάτερον αὐτῶν ἤτοι καθ' ὅλον ὑπάρχειν τὸ ζῶον ἢ καθ' ἕν τι μόριον ἢ πλείω. καὶ δέδεικται πρὸς ἡμῶν ἔν τε τοῖς ὑπομνήμασιν, ἐν οἷς τὰς αἰτίας τῶν συμπτωμάτων διερχόμεθα, κἂν τῷ τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων, ὅτι ὁ σπασμὸς ἐνίοτε καὶ ὁ τρόμος ἥ τε φλεγμονὴ διὰ παντὸς ἐρυσίπελάς τε καὶ τὸ καλούμενον ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἰατρῶν οἴδημα καὶ πρὸς τούτοις ἕτερά τε πάθη πληθωρικὴν ὑπόθεσιν ἔχονται καὶ εἴ τις κενώσει τὸ πλῆθος, αὐτίκα τὸ μόριον εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανερχόμενον. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν συνεκτικῶν αἰτίων ἑτέρωθι δεικνύντων ἡμῶν ὅτι τε τοὔνομα καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ, καθ' οὗ τοὔνομα τῆς στωϊκῆς αἱρέσεώς ἐστι καὶ ὡς οὐκ ὀρθῶς ὑπειλήφασιν, οὔτ' ὀνομάζουσιν οἱ νεώτεροι τῶν ἰατρῶν ἅπαν τοῦτο τὸ γένος,

vires seu facultates fere omnes quibus animal regitur sustulerit. Quae vero ad vasorum capacitatem est, haec etiam utique duplex exstat, tum ea quae mensura secundum naturam aestimatur tum ea quae hoc modo soloque quod perferri nequeat. Potest utraque plenitudo aut in universo animalis corpore aut in aliqua aut pluribus ejus partibus consistere; atque a nobis demonstratum est et his in commentariis quibus symptomatum causas explicavimus et in libro de humoribus praeter naturam convulsionem interdum et tremorem, inflammationem vero perpetuo et erysipelas et quod a recentioribus medicis oedema vocatur et alios praeterea affectus fundamentum habere plethoricum et si quis plenitudinem vacuaverit, quam primum partem in eum qui secundum naturam est statum redire. Verum de continentibus causis alibi enunciatum est a nobis, ubi ostendimus tum nomen tum rem ipsam, cui id nomen est inditum, a secta stoica promanasse, neque recte juniores medicos universum hoc genus suscipere,

ὅτι τε καὶ ἡμεῖς ἑπόμενοι πολλάκις αὐτοῖς, ὅπως μὴ δόξωμεν ἐρίζειν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος, ἔνια μὲν τῶν αἰτιῶν οὕτω καλεῖσθαι συγχωροῦμεν, οὐ μὰ Δία, ὅσα τῶν ἁπλῶν ὄντων ἐστὶν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῷ γίγνεσθαι τὸ εἶναι κεκτημένων. ἐν τούτῳ μὲν ἡ λύσις τοῦ σοφίσματος. ἅπαντα δὲ μεταφέρειν ἐνταῦθα τῆς Ἰουλιανοῦ φλυαρίας ἔργον οὐχ ἡμέτερον, ἀλλ' ἐφ' ἕτερόν τι τῶν προβεβλημένων ἴωμεν ὃ κοινῇ πρὸς ἅπαν ἐστὶ τῶν ἐν ὑγροῖς αἰτίων τὸ γένος ὑπάρχει διττὸν, ἐν πλήθει μὲν τὸ ἕτερον, ἐν διαφθορᾷ δὲ τὸ ἕτερον, ἀλλ' ἀμφοῖν γε ῥᾴδιον ἔσεσθαί φασι τὴν ἴασιν, ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ δυναμένων ἡμῶν καὶ τοῦ πλεονάζοντος ἀποχέεσθαι τὸ περιττὸν καὶ τὸ διεφθαρμένον ὅλον ἐκκενῶσαι, ὥστ' οὐδέποτε χρονίσειν νόσημα. τοῦτον οὖν τὸν λόγον οὕτως ὄντα σαφῆ τε ἅμα καὶ σύντομον ἀσαφῶς καὶ μακρῶς ὁ Ἰουλιανὸς ἔγραψε κατὰ τήνδε τὴν ῥῆσιν· αὐτίκα ἐν τῷ ἀφορισμῷ λῆμμα συνηρπάσθαι οὐκ ἀποδεδειγμένον τὸ ὅτι ὑγροῦ πλῆθος νοσοποιεῖ ἢ μεταβολὴ πρὸς τὸ οὐκ οἰκεῖον τῆς ἰδίας ποιότη-

neque nominare ac nos plerumque eos sequentes de nominibus contendere videamur, nonnullas causas sic vocari concedere.' Non mehercule quae absolute entia sunt, sed quae in fieri suam sortiuntur essentiam in his posita est hujus sophismatis solutio. Ceterum omnes Juliani nugas huc transferre nostri non est muneris, sed ad alterum quoddam eorum quae objecta fuere procedamus, quod ad omnia commune sit. Quae causae in humoribus consistunt, earum duplex genus existit; alterum quidem in plenitudine, alterum vero in corruptela. Porro facilem ajunt utriusque fore curationem, quum momento temporis nos possimus quod redundantis humoris est supervacaneum effundere et quod corruptum est ita universum evacuare, ut nequaquam morbus perduraturus sit. Hanc sane rationem dilucidam simulque concisam Julianus obscure proljxeque hisque verbis descripsit. In hoc statim aphorismo lemma extorsum esse inde monstratum est, nimirum quod humorum plenitudo aut ex propria qualitate in alienam permu-

τος ὄνομα ἰατρῶν παῖδες ἔθεντο κατὰ τοῦ ὅλου εἴδους διαφθοράν, ὥστε τοῦ νοσοποιοῦ ἀποκρινομένου ὠφέλειαν ἔσεσθαι φαντάζεται σφόδρα. τὰ μὲν πρόσθεν τὴν ἀπὸ τοῦ ἀμάχου φαινομένην κρίσιν, ὑγροῦ τινος ἐν τῷ σώματι πλῆθος, τῆς νόσου τὸ αἴτιον εἶναι νομίζειν, ἢ οὐ πλῆθος μὲν, τροπὴν δέ. ἀδιανόητον γὰρ καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀσύμφωνον τόδε τυγχάνειν. ᾤμην γὰρ τὰ πάθη εὔλυτα πάντα καὶ ἂν ἦν τι χρόνιον, ἥ τε θεραπεία πᾶσα μονοειδὴς, οὐδ' ἡντιναοῦν δυσχέρειαν ἐργώδη ἔχουσα. ἁπλοῦν γὰρ ἦν ἐκ παρακειμένου κενῶσαι τὸ νοσοποιοῦν καὶ αὐτίκα ἐν ἀρχῇ καὶ κατὰ τὴν πρώτην ὑπόστασιν λύειν τὸ πάθος, ὥσθ' ἑνὸς δεῖσθαι μόνου κενωτικοῦ βοηθήματος καὶ τοῦτο παρὰ πάντα καιρὸν ἐνεστῶτα πεσόντα ὁρίζειν καὶ αἵματος μὲν ὄντος μόνῃ ἀρκεῖσθαι φλεβοτομίᾳ, φλέγματος δὲ φλεγμαγωγῷ, χολῆς δὲ χολαγωγῷ.

---

tatio morbos efficiat, cui univerſae ſpeciei corruptelae nomen medicorum filii impoſuerunt. Quare quin efficiens morbi cauſa excernitur, ingens fore praeſidium imaginantur, quumque etiam augurentur, ex praecedentibus citra contentionem criſis apparere et conjiciant humoris alicujus in corpore plenitudinem morbi cauſam eſſe, aut non plenitudinem quidem, ſed permutationem, vix ſane id mente percipi poteſt, neque ad veritatem accedit conſonum. Putarem enim morbos omnes ſolutu faciles, nullumque fore diuturnum et omnem curationem uniusmodi, quae quodcunque operoſum negotium ſortiatur. Simplex ſiquidem et in promptu eſſet evacuare quod morbum creat ac ſtatim in principio ac primo morbi ſtatu morbum ita ſolvere, ut unico ſolo evacuante praeſidio et eo quocunque tempore ſe occaſio obtulerit. Atque ſi ſanguis exuberans cauſa ſit, ſola phlebotomia, ſi pituita, phlegmagogum, ſi bilis, cholagogum ſit ſatis.

ζ'.

[389] Αὕτη μὲν ἡ τοῦ Ἰουλιανοῦ ῥῆσις. ἔστι δ', ὡς ἔφην, ὁ κατὰ ταύτην λόγος τοιόςδε· εἴπερ ἐν ὑγροῖς εἴη τὰ τῶν νόσων αἴτια, δυνατὸν ἐστιν ἡμῖν ἐν τάχει κενοῦν αὐτὰ μηδενὶ νοσήματι χρονίζειν ἐπιτρέπειν. ἀλλὰ μὴν χρονίζει γε πολὺ, κἂν κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἱκανῶς ἐκκενώσομεν τὸ σῶμα. οὐκ ἄρα εἰσὶν ἐν ὑγροῖς τὰ αἴτια. ἀλλ' ὅ γε λόγος οὗτος, εἰ μὲν περὶ τοῦ πρὸς τὴν χώραν τῶν ἀγγείων ἐν ὅλῳ τῷ σώματι συνισταμένου πλήθους ἐστὶν, ἀληθὲς ὑπάρχει. βουληθέντες γὰρ εὐθέως ἐν ἀρχῇ τῆς νόσου κενῶσαι τὸ περιττὸν, ἐκκενοῦμεν ἅπασαν πληθωρικὴν διάθεσιν. εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ κατά τι μόριον, ἐν ᾧ καὶ πλεῖον γιγνόμενον ψευδές. ἐπιδέδεικται γὰρ ἡμῖν ἐκεῖνο τὸ πλῆθος οὐκ ἀεὶ κενοῦσθαι ταχέως δυνάμενον. οὕτω δὴ καὶ περὶ τῆς διαφθορᾶς ὁ λόγος ἐρωτώμενος πρόχειρον ἔχει τὴν λύσιν, οὐ γὰρ οἷόν τε ταχέως αὐτὴν ἐκκενῶσαι, καθάπερ ἐξ ἀσκοῦ τινος ἢ πίθου. κἂν ἐκ τούτων ὅλων ἐκκενώσαιμεν πῇ ποτε τὸ μοχθηρὸν ὑγρὸν οὐκ εὐθέως ἀντεγχέο-

VII.

Is ipfe eft Juliani textus, ad quem, ut dixi, hujusmodi fpectat ratio. Si in humoribus caufae confifterent, nos quam primum eos vacuare poffumus, neque permittere morbum ullum fieri diuturniorem. At certe morbi etiamfi in principio corpus abunde vacuaverimus, diuturno nihilominus tempore morantur. Quare non in humoribus caufae fitae funt. Verum fi haec de plenitudine ad vaforum capacitatem ratio fit quae in univerfo corpore confiftat, vera eft; ubi namque per initia morbi quod fupervacaneum eft, vacuare confuluerimus, plethoricum affectum univerfum etiam evacuabimus. Si vero de particulari quadam plenitudine in qua exuberat humor, falfa. A nobis enim oftenfum eft hanc plenitudinem non femper derepente vacuari poffe. Ita fane de corruptione quaefita ratio expeditam habet folutionem. Non enim ipfa poteft etiam ut ex utre quodam aut dolio propere vacuari. Etiam fi ex his omnem pravum humorem eo

μεν ἕτερον χρηστὸν, ἀλλὰ διανίψαντες καὶ πλύναντες ἀκριβῶς τὸ ἀγγεῖον. ἆρ᾽ οὖν οὕτω δυνατὸν ἐν ἀνθρώπου σώματι κενῶσαι μὲν τὸ διεφθαρμένον αἷμα, χρηστὸν δὲ ἀντεγχέειν παράχρημα τοῖς ἐκείνου μορίοις, ἄξιον τοῦτο. πῶς οὖν ἐν τάχει φασὶ δύνασθαι κενωθῆναι τὴν διαφθοράν; οὕτως ὡς καὶ τἄλλα πάντα λέγουσιν εὐχερῶς, οὐδενὶ προσέχοντες τὸν νοῦν, οὐδὲ μετὰ περισκέψεως ἀκριβεστέρας ὅλον ἀθροῦντες τὸ πρᾶγμα. καὶ μὴν καὶ χολῆς περιεχομένης ἐν τῷ σώματι πολλῆς, ἄνευ μὲν πυρετοῦ ῥᾴδιον ἐκκενῶσαι πολλάκις. εἰ δ᾽ ἁλῶναι φθάσειεν ὁ ἄνθρωπος ὀξεῖ πυρετῷ, χαλεπώτατον. οὐ γὰρ οὔτ᾽ ἐγχωρεῖ χρῆσθαι καθαίροντι φαρμάκῳ ἀκινδύνως. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ φλέγματος ἔχει καὶ τῶν ὀῤῥωδῶν περιττωμάτων. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τούτων ἁπάντων ἐν ἄλλαις πραγματείαις καὶ χρὴ τὸν βουλόμενον ἀκριβῶς τι γνῶναι περὶ αὐτῶν ἐκεῖθεν ἐκμανθάνειν. ὅτι μὲν οὖν ἡ φλεγμονὴ πληθωρικόν τι νόσημά ἐστιν, οὐκ ἐν αὐταῖς μόναις ταῖς ἀγγείοις στεγομένου τοῦ πλήθους,

modo vacuaverimus, non tamen illico bonum alterum, nisi deterso prius et accurate eloto vase infundimus. Num igitur in hominis corpore corruptum quidem sanguinem ita vacuare possumus, bonum vero pro eo corporis partibus quamprimum affundere? hoc utique expetendum esset. Quomodo igitur proferunt sanguinis corruptionem derepente vacuari posse? Sic ut et alia omnia facile proloquuntur, nulli rei mentem adhibent, neque cum accuratiore circumspectu rem universam colligunt. Enimvero quum copiosa bilis in corpore continetur, citra febrem saepenumero facilis erit ejus vacuatio. Sed si prius hominem acuta febris invaserit, perardua. Non enim purgante uti medicamento citra periculum conceditur. Eodem modo et de pituita et de serosis excrementis se res habet. Atque de his omnibus in aliis operibus dictum est et qui de istis aliquid accurate nosse velit, eum illinc ediscere oportet. Quod igitur phlegmone quidam morbus sit plethoricus a plenitudine non in solis ipsis vasis coacta, verum etiam vacua

ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν τοῖς μυσὶ χώρας κενὰς ἁπάσας καταλαμβάνοντος, ἐξ ἐκείνου μάλιστα μαθήσῃ τοῦ γράμματος, ἐν ᾧ περὶ τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων ὁ λόγος ἐστί μοι. ὅτι δ' οὐχ οἷόν τε φλεγμονὴν ἅπασαν ἰάσασθαι ταχέως, ἐν τοῖς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασιν εἴρηται, καὶ ἐκεῖνα μάλιστα τὰ βιβλία, δι' ὧν ἡ μέθοδος δείκνυται τῆς περὶ τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων ἰάσεως. ἐνίοτε γὰρ οὕτως ἰσχυρῶς καὶ δυσλύτως ἐμπλάττονται ταῖς σαρξὶ γλίσχροι καὶ παχεῖς χυμοὶ, ὥστε κίνδυνον εἶναι χρονιζόντων αὐτῶν ἀκολουθήσειν σκίῤῥον. ἀλλ' οἱ μηδὲν τούτων εἰδότες, ἐξ ὧν ἀγνοοῦσι τὰ τῆς τέχνης ἐπίκαιρα κατηγορεῖν Ἱπποκράτους. καίτοι γε ἀντιστρέψας ἄν τις, εἰ μὲν ἤτοι ψυχθείη τῶν στερεῶν σωμάτων ἢ θερμανθείη, ῥᾳδίαν ἔσεσθαί φησι [390] τῆς εἰς τὰ κατὰ φύσιν ἐπάνοδον αὐτῷ, καθάπερ γε καὶ εἰ πυκνωθείη ποτὲ ἢ μανώτερον γεννηθείη. τό τε γὰρ ψυχθὲν θερμῆναι καὶ τὸ θερμανθὲν ψύξαι καὶ τό τε πυκνωθὲν ἀραιῶσαι καὶ τὸ μανωθὲν πυκνῶσαι χαλεπὸν οὐδέν. ἐμπεπλασμένον δὲ χυμὸν ἢ γλίσχρον ἢ παχὺν ἐν σαρκώδεσι μορίοις

omnia musculorum loca occupante illo praesertim libro dídiceris, in quo de humoribus praeter naturam nobis est oratio. Quod vero omnis phlegmone derepente curari nequeat, in libris methodi medendi demonstratum est; in illis potissimum libris quibus curationis tumorum praeter naturam methodus explicatur. Interdum enim ita vehementer ac tenaciter infarciuntur carnibus lenti crassique humores, ut periculum sit, ne si diutius ipsi immorentur scirrhus subsequatur. Verum qui nihil eorum norunt, quod maxime necessarias artis partes ignorent, Hippocratem damnant. Atque his obvertens aliquis sive aliquod solidum corpus refrixerit, sive incaluerit, facilem ipsi fore, dicat in naturalem statum reditum, quemadmodum etiam si densius aut rarius evaserit. Etenim refrigeratum calefacere et calefactum refrigerare, etiam densatum rarefacere et rarefactum densare, non arduum. At humorem lentum crassumque carnosis partibus infarctum vacuare perquam ar-

Ed. Chart. IX. [390.] Ed. Baf. V. (342. 343.)
ἐκκενῶσαι χαλεπώτατον. ὅπου γὰρ δὴ καὶ τὸν ἐκ τούτων τῶν ἀγγείων τῶν ἀραιῶν ἐκκαθῆραι ῥύπον οὐκ εὐπετὲς, ἧ πού γε τῶν σαρκοειδῶν ἕτοιμον. ὥστε πάνυ μοχθηρὸς ὁ λόγος αὐτὰς ἐν ὑγροῖς αἰτίοις ἐναντιωτέρας εἶναι φάσκων ἀεὶ τῶν ἐν τοῖς στερεοῖς. εἰ μὲν γὰρ ἁπλῶς πλῆθος εἴη, καθ᾽ ὅλην τοῦ ζώου τὴν ἕξιν ἐν τοῖς ἀγγείοις περιεχόμενον, ὅπερ ἰδίως ὀνομάζουσι πλῆθος, ἕτοιμόν τε παραχρῆμα κενῶσαι τοῦτο καὶ τῶν συμπτωμάτων ὁ κάμνων ἀπαλλαγήσεται δι᾽ αὐτοῦ. κακοχυμίας δέ τινος ἢ διαφθορᾶς ὑπαρχούσης ἀδύνατόν ἐστι διὰ κενώσεως ἀθρόας ἰάσασθαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ μέντοι καὶ φαίνεται ταῦθ᾽ οὕτως γιγνόμενα. πολλοὶ μὲν γὰρ βαρυνόμενοί τε τὸ σῶμα καὶ τάσεως αἰσθανόμενοι παραχρῆμα τῶν συμπτωμάτων ἀπηλλάγησαν (343) ἐπὶ ταῖς φλεβοτομίαις. ἔνιοι δὲ μῆνα ὅλον ὑπὸ διαφθορᾶς ὀχλούμενοι διετέλεσαν, μήτ᾽ ἀθρόως ἐκκενῶσαι τὸ μοχθηρὸν αἷμα δυναμένων ἡμῶν μήθ᾽ ἕτερον ἀντεγχέαι χρηστόν. ἐκ μὲν γὰρ τῶν σίτων δήπου καλῶς κατεργασθέν-

dum eft. Ubi enim ex his vafis etiam patentibus fordes expurgare facile non eft, multo minus ex carnofis partibus prompte expurgabuntur. Quare admodum prava eft ratio, quae ipfas in humoribus exiftentes caufas, quae folidis infident partibus magis effe contrarias affeverat. Nam fi plane per univerfum animalis habitum in vafis plenitudo contineatur, quam proprie plethos nominant; hanc quoque ex tempore vacuare expedit et ipfa vacuatio ne qui morbo laborat ab omnibus fymptomatibus liberabitur. Sed quum pravus adeft humor aliquis aut corruptela, copiofa vacuatione aegrum hominem fanitati reftituere fieri non poteft. Et haec fane ita contingere confpiciuntur. Enimvero plerique tum gravi corpore tum fenfionis fenfu affecti venarum fectionibus ab iis fymptomatibus quam primum liberati funt. Nonnulli vero qui corruptela per menfem integrum venari permanferunt, nequeuntibus nobis pravum fanguinem vacuare, neque in illius vicem alterum meliorem refundere. Nam ex cibis

των ἐν τῷ τοῦ ζώου σώματι, γεννᾶσθαι τὸ χρηστὸν αἷμα πέφυκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ προσφέρειν τροφὰς ἐπιτηδείους, κίνδυνός ἐστι τῷ προϋπάρχοντι μοχθηρῷ συνδιαφθαρῆναι τὸ χρηστὸν, ὅθεν οὐδὲ πᾶσαν οἴονται διαφθορὰν ἰάσασθαι, ἀλλ' ἐκείνην μόνην, ἐφ' ἧς ἰσχυρὸν μὲν ἔτι τὸ σῶμά ἐστιν, ἡ δύναμις δ' εὔρωστος. οὐ μὴν ἰῶδες ἐγένετο τὸ αἷμα παντάπασιν, οὐδ' ὅσον συνδιαφθεῖραι τὴν ἐπιῤῥέουσαν τροφὴν, ἀλλ' αὐτὸ μᾶλλον ὑπ' ἐκείνης ἐπικραθῆναι. οὐ μὴν οὐδὲ ὅταν τὸ πρὸς τὴν δύναμιν πλῆθος συστῇ, δυνατὸν ἰάσασθαι ταχέως αὐτὸ, συγκαταλυομένης ἐνίοτε τῇ κενώσει τῆς δυνάμεως. εἴρηται δὲ ἡμῖν καὶ περὶ τῆς διαθέσεως τῆς τοιαύτης ἐν τῇ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου πραγματείᾳ. ὀλιγάκις οὖν ἐπὶ τῇ κενώσει τὸν ἄνθρωπον δείξεις ὑγιαίνοντα παραχρῆμα. γενήσεται μέντοι ποτὲ τοῦτο, καθάπερ καὶ φαίνεται καὶ δεικνυσιν ἐναργῶς καὶ πεῖρα τοῦ λόγου τὴν ἀλήθειαν. ἔνιοι γὰρ ἐπὶ ταῖς κενώσεσιν αὐτίκα πάντων ἀπαλλάττονται τῶν ὀχληρῶν, ἀλλ' οὐδ' ἴσασι τὰς διαθέσεις αὐτῶν οἱ ἰατροὶ πάντες, οὔτ' εἰ γινώσκουσιν, εὐθέως δια-

nimirum in animalis corpore probe confectis bonus procreari sanguis consuevit; periculum autem est tum idonea offerri alimenta tum bona cum praecedente pravo simul corrumpi. Unde neque omnem corruptelam curari autumant, sed illam solam, in qua validum etiam corpus et vires robustae sunt. Non eam certe in qua sanguis prorsus aeruginosus factus est aut qui quod affluit alimentum simul corrumpit aut qui potius ab eo corrumperetur. Neque praeterea quum ad vires plenitudo consistat, ipsa cito curari potest, quum interdum simul cum vacuatione vires dissolvantur. At de hujusmodi affectu a nobis in opere de methodo medendi dictum est. Raro itaque vacuatione hominem derepente convalescere ostenderis. Attamen hoc interdum continget, quemadmodum et apparet et rationis veritatem dilucide demonstrat experientia. Nonnulli namque omnibus molestiis derepente liberantur, neque tamen omnes medici hos affectus agnoscunt, neque si agnoscunt,

γινώσκειν δύνανται. οὗτοι τοίνυν οἱ μάλιστα ληροῦντες, ὧν εἰ χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, ὁ κορυφαῖός ἐστιν Ἰουλιανὸς, ἀνομίλητος μὲν ἀεὶ διατελέσας τοῖς ἔργοις τῆς τέχνης. ἐξ ὧν δὲ αὐτὸς γιγνώσκει θρασυνόμενος, ἀλλ' ἡμεῖς γε δι' αὐτῶν τῶν ἔργων τῆς τέχνης πολλάκις ἐδείξαμεν ἐπὶ τῇ κενώσει τοῦ πλήθους ἑκατέρου παραχρῆμα τοὺς ἀνθρώπους ὑγιασθέντας. ἑκάτερον δὲ λέγω, τό θ' ὡς πρὸς τὴν χώραν τῶν ἀγγείων, ὃ καὶ πληθώραν ὀνομάζουσι, τό τε πρὸς τὴν δύναμιν, ὅταν μὴ καταλύηται τῇ κενώσει. ταῦτα μὲν οὖν ὅταν ἄρξηται ταὐτῶν ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀρίστους, ἅμα τοῖς ἐπισταμένοις ἰᾶσθαι μαθήσεται.

η'.

[391] Τὰ δ' ἑξῆς ἴδωμεν, ἐν οἷς τὸν Ἀσκληπιάδου λόγον ὁ Ἰουλιανὸς μεταχειρίζεται, τοῦτον δὴ τὸν πολυθρύλητον, ὡς οὐχ ἕλκει τῶν οἰκείων χυμῶν ἕκαστον τῶν καθαιρόντων φαρμάκων, ἀλλ' αὐτὸν γεννᾷ. λέλεκται δέ μοι

[illegible] dignofcere queunt. Hi funt igitur qui maxime [illegible], quorum, fi verum dicere oporteat, coryphaeus [illegible]nus, qui nunquam in artis operibus verfatus, ex [illegible]n quae ipfe novit audax redditur. Nos vero [illegible]is operibus plerumque oftendimus ab utriusque [illegible]nis vacuatione confeftim homines fanitati reftitu[illegible]. Utramque autem dicimus, et eam quae ad va[illegible]pacitatem fpectat, quam et plethoricam nominant, [illegible]quae ad vires, quum vacuatione non diffolvatur. [illegible]ec ubi quis incipiat una cum peritis ipfis in ae[illegible]imadvertere, mederi perdifcat.

VIII.

[illegible] fequuntur perfpiciamus, in quibus Afclepiadae [illegible]ractandam fufcipit Julianus, hanc certe pervul[illegible]d purgantium medicamentorum unumquodque [illegible]ibi humorem attrahat, fed ipfum generet. At

περὶ τούτου βραχέα μέν τινα κἀπὶ τῆς τελευτῆς τοῦ περὶ τῶν καθ' Ἱπποκράτην στοιχείων, ὥσπερ κἀν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν δυνάμεων. ὕστερον δὲ τῶν ἑταίρων ἀξιωσάντων καὶ δι' ἑνὸς ὅλου γράμματος, ὃ περὶ τῶν καθαιρόντων φαρμάκων δυνάμεως ἐπιγέγραπται, τὸν μὲν ὅλον λόγον ὁ βουλόμενος ἐξ ἐκείνων μανθανέτω, τοῖς δ' ὑπὸ Θεσσάλου εἰρημένοις, ἐνταῦθα ἀπαντήσω προσγράψας αὐτὰ κατὰ λέξιν. ἀθλητὴν γὰρ λαμβάνοντες εὐέκτην ὃν βούλονται κατὰ φύσιν ἔχοντα, χρηστῆς τούτῳ τῆς ὕλης ἐν τῷ σώματι ὑποκειμένης καὶ ἀτρέπτου καθαρτικὸν δίδομεν καὶ δείκνυμεν τὰ ἀποκρινόμενα καὶ σφόδρα διεφθορότα. εἶτ' ἐπιλογιζόμεθα μηδενὸς ἐνίστασθαι δυναμένου πρὸς τὸ λεγόμενον ἐναντιωτικῶς, ὡς δὴ ἃ νῦν ἐκκρίνεται, δριμύτατά τε καὶ διεφθαρμένα, πρὸ μὲν τοῦ καθαρτικοῦ οὐχ ὑπόκειται τοιάδε τῷ ἀθλητῇ, εὐέκτης γὰρ ἐτύγχανεν ὤν. λείπεται οὖν μηδὲν ἄλλο ἡμᾶς δύνασθαι λέγειν ἢ ὅτι ὑπὸ τοῦ φαρμάκου ἀμφότερα γίνεται, πρῶτον μὲν τὸ τὴν ὕλην μεταβάλλειν

ea de re pauca quaedam a nobis prodita ſunt in [illegible] bri de elementis ſecundum Hippocratem, ut et i[illegible] de naturalibus facultatibus, poſterius demum am[illegible] gantibus, integro uno libro qui de purgantium [illegible] mentorum facultatibus inſcriptus eſt. Quare qui [illegible] ſam doctrinam deſiderat ex illis ediſcat. Hic au[illegible] bus a Theſſalo propoſitis reſponſurus ſum ipſis ad [illegible] adſcriptis. Nam quem velint athletam accipiam[illegible] habitu praeditum, qui ſecundum naturam ſe habea[illegible] quum bono firmoque in corpore materiam adeſſe ſu[illegible] mus, purgans medicamentum exhibemus et quae e[illegible] tur ea admodum eſſe corrupta oſtendimus; mox [illegible] ligimus, quum his nemo repugnare queat ad[illegible] quod contrarie dicitur, quae nunc et accerrim[illegible] rupta excernuntur, ea ante purgans medicamen[illegible] letae minime talia ſubjici conſueviſſe, bono ſiqu[illegible] habitu. Relinquitur igitur nihil nos affirmare [illegible] utraque a purgante medicamento gigni; pri[illegible]

εἰς διαφθορὰν, δεύτερον δὲ καὶ ἀποκρίνεσθαι, εἴτε δι' ἐμέτου εἴη εἴτε διὰ γαστρός. αὕτη μὲν ἡ τοῦ Θεσσαλοῦ ῥῆσις· ἀκούσατε δὲ καὶ πρὸς ἡμῶν ἐν μέρει ὡς τὸ καθαίρεσθαι πάντας χυμοὺς τὸν εὐέκτην οὐ μᾶλλόν τι τοῦ γενέσθαι νῦν ἐστι δηλωτικὸν ἢ τοῦ περιέχεσθαι πρόσθεν. μάτην οὖν εἴρηκε μηδ' ἑτέραν γε τῶν αἱρέσεων, μήτ' ἀνατρέπων ἐξ ἀνάγκης μήτε κατασκευάζων. εἰ δὲ τῶν ὑπαγόντων τι τὴν γαστέρα διδοῖεν, ἀλλ' οὐ φαρμακῶδές γε τοῦτό ἐστιν αὐτοῖς. οὐδ' ὥσπερ ἀναίσχυντος Θερσίτης δίδομεν λέγων καὶ δείκνυμεν, μήτε δοὺς αὐτὸς ἢ δείξας πώποτε, μηδ' ἄλλου δόντος ἢ δείξαντος θεασάμενος. οὐ μὴν ἡμεῖς γε τοιοῦτοι τολμῶντες λέγειν ἢ γράφειν ἃ μὴ πράττομεν, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις αὐτοῖς πρότερον ἀποδεικνύντες τἀληθὲς, τηνικαῦτα τὴν ἀμφ' αὐτὰ τέχνην ἐξηγούμεθα, ἅπερ ἐστὶν ἀκοῦσαι τῶν ἐκ τῆς ἀγέλης τοῦ Θεσσαλοῦ, πόσους μὲν ὑδεριῶντας ὑδραγωγῷ φαρμάκῳ καθήρας αὐτίκα τὴν γαστέρα προσεσταλμένην ἀπέφηνα, πόσους ἰκτεριῶντας χολαγωγῷ

materiam in corruptionem permutari, alterum etiam ipsam excerni sive sursum vomitu sive per alvum dejectionibus. Is quidem Thessali textus est. Verum a nobis sigillatim audivistis prospere valentis omnes humores purgari id non magis quod tunc generentur declarare, quam quod antea continerentur. Frustra igitur haec protulit, quibus neutram sectam necessario evertat aut adstruat. Quod si quid alvum subducens dederit, non sane ipsis est medicamentosum. At non quemadmodum inverecundus Thersites exhibemus, inquit, ac demonstramus, quum ipse nunquam dederit vel ostenderit, neque exhibentem alium aut ostendentem viderit. Nos autem profecto tales non sumus, qui quae non facimus ea dicere aut scribere audeamus. Imo ipsis operibus, ubi prius verum ostenderimus, tunc his ipsis artem explicamus, quae licet ex iis audire qui de Thessali grege sunt. Quod enim hydropicos ostendimus, medicamento aquas educente purgatos, quibus illico venter detumuit? Quos ictero laborantes, quibus

Ed. Chart. IX. [391. 392.] Ed. Baſ. V. (343.)

παραχρῆμα τὸν ἴκτερον ἰασάμην. ἀλλ' οὐδὲ τούτων οὐδὲν οὐδ' ἄλλο τοιοῦτον Ἰουλιανὸς ἐθεάσατο. διὰ τῶν ἀθλητῶν, φησὶ, δίδωμι καθαρτικὸν καὶ δείκνυμι. ἀκόλουθον μὲν γὰρ δηλαδὴ τῷ τοσαύτης ἐμπληξίας μεστῷ καθαίρειν μὲν τοὺς εὐχύμους ἀθλητὰς, μὴ καθαίρειν δὲ μήθ' ὑδεριῶντας μήτε μελαγχολῶντας, μήτε τὸν καλούμενον ἐλέφαντα νοσοῦντας, μήτε καρκίνῳ κάμνοντας, μήθ' ὑπὸ φαγεδαίνης ἢ ἐρυσιπέλατος ἐνοχλουμένους, ἢ τινος ἄλλου κακοχύμου νοσήματος. [392] ἅλις ἤδη μοι καὶ τούτων αὐτοῦ τῶν λήρων. εἰ γὰρ ἅπαντα λέγειν ὧν ἐστιν ἄξιος ἀκούειν Ἰουλιανὸς ἐπιχειρήσειέ τις, οὐ μιᾶς ἢ δυοῖν, ἀλλὰ παμπόλλων αὐτῷ χρεία βίβλων ἐστίν. ἀλλ' ἀκούσωμεν οὖν αὐτοῦ τι τῶν ἐφεξῆς ὧδέ πως γράφοντος. ἄλλο δή φημι ἰσχυρότατον ὃ μᾶλλον ὁρῶντας σωφρονίζεσθαι ἐχρῆν καὶ μὴ πάντα τῆς μελαίνης χολῆς ἄγειν. ὅτι δὴ χολῆς ὑπεῖναι δοξαζομένης φλεγμαγωγὸν δίδομεν, καὶ χολὴ μὲν ἀποκρίνεται, φλέγμα δὲ οὐκ, ἢ φλέγματος ὑπονοουμένου φλεγμαγωγὸν, καὶ φλέγμα μὲν οὐκ

dato cholagogo quam primum ſanitatem reſtituimus. Verum neque horum quidquam neque hujusmodi aliud unquam inſpexit Julianus. Athletis purgans, inquit, exhibeo medicamentum, et oſtendo. Conſequens enim eſt videlicet eum tanta temeritate turgere, ut athletas probis donatos humoribus purget, non autem hydrope laborantes, neque atra bile vexatos, neque elephante morbo vocato aegrotantes, neque cancro laborantes, neque phagedaena aut eryſipelate aut alio a pravis humoribus orto affectu conflictatos. Jam mihi de his ipſius nugis ſatis. Nam ſi quis omnia quae audire meretur Julianus explicare velit, huic non uno aut altero, ſed permultis libris opus eſt. Verum tamen ipſum audiamus qua de re deinceps hunc in modum ſcribat. Aliud ſane validiſſimum aſſero, quod qui conſpiciunt, eos reſipiſcere oportebat, neque omnino ab atra bile agi. Quia quum ſubeſſe bilis creditur, cholagogum damus ac tunc bilis non pituita excernitur aut quum pituita eſſe conjicitur, phlegmagogum exhibemus, neque

Ed. Chart. IX. [392.] Ed. Baf. V. (343.)
ἀποκρίνεται, χολὴ δὲ ἐπ' ἀμφοῖν, ὑδραγωγὸν δίδομεν καὶ τόδε ῥύτε ὕδωρ φανήσεται τὸ φερόμενον, πάντων μάλιστα παραδοξότατον, ὑδρωπικῶν σαφῶς ὕδατος παρακειμένου, ἀπόκρισις γένοιτ' ἄν, χολῆ μὲν διὰ χολαγωγοῦ, φλέγματι δὲ διὰ φλεγμαγωγοῦ. αὕτη μὲν ἡ ῥῆσις· ἄξιον δὲ αὐτοῦ ἄγασθαι πρῶτον μὲν τὸ κατὰ τὴν ἀρχὴν εἰρημένον ὡς χρὴν μὴ πάντα τῆς μελαίνης χολῆς ἄγειν. μελαγχολῶντας γὰρ ἡμᾶς δηλονότι λέγει τοὺς ἐπαινοῦντας Ἱπποκράτην. ἀλλ' οὗτός γε ὁ χαριεντισμὸς ἑτέροις μᾶλλον ἔπρεπεν, ὅσοι δογματίζουσιν ὑπὸ μελαίνης χολῆς ἐνοχλεῖσθαι τοὺς μελαγχολῶντας. Ἰουλιανὸς δὲ ὁμοιότατός ἐστι τῷ κατὰ τὸν Αἰσώπου λόγον ὄνῳ, ὃς θεασάμενος ἕν τῶν Μελιταίων κυνιδίων Ἀριστοσίτῳ δεσπότῃ συγκατακείμενον, ἀλλόμενόν τε περὶ αὐτὸν καὶ σκιρτῶν καὶ σεῖον τὴν οὐρὰν, καί τι καὶ φώνημα τερπνὸν ὑποφθεγγόμενον, ἐφ' οἷς ἥδοντό τε καὶ κατεφίλουν αὐτὸ πάντες οἱ σύνδειπνοι, μηδὲν μελλήσας ἀλλ' εὐθὺς ἀναπηδήσας ἐπὶ τὴν κλίνην ὀγκᾶσθαί καὶ κατ' αὐτὸν εἱλεῖτο, σείων τὴν οὐράν. ἀλλὰ τούτῳ παραπλησίως ὢν

pituita quidem excernitur, sed ex utroque bilis dejicitur. Hydropicis hydragogum damus, neque tamen quod educitur, id esse aquam apparuerit, quod praeter omnium opinionem maxime ducitur, quum decumbentis hydropicorum aquae excretio fieret, sicut bilis cholagogo et pituitae phlegmagogo excernitur. Atque is textus est. Verum admiratione dignum est quod primum per initia ab eo pronunciatum est, non oportere ab atra bile agi. Nos enim ab atra bile percitos videlicet appellat qui Hippocratem laudamus. At sales isti alios magis decebant qui insanientes ab atra bile vexari statuunt. Porro Julianus asino ex Aesopi fabulis simillimus est, qui unum catellum intuitus Melitensem cum Aristosito domino accubantem circumque ipsum saltantem ac lascivientem et caudam commoventem ac etiam voculam quandam jucundam emittentem, quibus convivae oblectabantur, qui et ipsum omnes osculabantur, nihil moratus statim ipse in lectum prosiluit et circa illum rudere ac mota cauda saltare coepit.

Ἰουλιανὸς ἐπισκήπτει χαριεντιζόμενος εἰς μελαγχολίαν ἡμᾶς, ἣν αὐτός φησιν ὑπὸ μελαίνης γίγνεσθαι χολῆς, κατέλειπε τοίνυν ἡμᾶς ἐπί σοι λέγειν τὴν μέλαιναν, ὃς οὐδὲ τῶν ἰατρικῶν παιδαρίων ἀμείνων ὑπάρχων τὴν τέχνην ἐπιτιμᾷς Ἱπποκράτους. τίς ταύτης μείζων μελαγχολία; τίς ἀπαιδευσία φανερωτέρα; τίς τόλμη προπετεστέρα; καθ' ἡμῶν, Ἰουλιανὲ, χαριεντίζῃ τοιαῦτα καὶ συνάπτεις αὐτὰ λόγοις ἀμαθέσιν, ὡς ἂν μὴ παῖδα λαθεῖν αὐτῶν τὴν ἀτοπίαν. Ἱπποκράτους γὰρ εἰρηκότος οὔθ' ἡλικίαν οὔθ' ὥραν ἔτους οὔθ' ὅλως οὐδένα καιρὸν εὑρεθῆναι δύνασθαι, καθ' ὃν ἀπόλλυταί τις ἐκ τοῦ σώματος ἡμῶν χυμὸς, ὃν αὐτὸς ἀεί φησιν ὑπάρχειν, αἵματος δηλονότι καὶ φλέγμα- (344) τος καὶ χολῶν διττῶν, ἅπαντας μὲν γὰρ εἶναι διὰ παντὸς, αὐξάνεσθαι δ' ἄλλον ἐν ἄλλῃ κράσει καὶ φύσει σώματος, ἡλικίᾳ τε καὶ ὥρᾳ καὶ χώρᾳ καὶ νοσήματι νομίζεις καταβάλλεσθαι τὸν λόγον, εἰ τῷ χολῶντι φλέγματος ἀγωγὸν δοθείη φάρμακον, τουτὶ μὲν κενούμενον φαίνοιτο, χολὴ δὲ οὐ κα-

Num huic confimilis eft Julianus, qui infaniae nos jocofe infimulat, quam ipfe ait ab atra bile concitari? Sine igitur nos tibi atram bilem exprobrare, qui quum neque medicorum pueris praeftes, Hippocratis artem improbas. Quae hac major melancholia? Quae manifeftior imperitia? Quae petulantior audacia? His nos jocofe inceffis, Iuliane, et ea indoctis rationibus concilias, ut eorum abfurditas ne puerum quidem lateat. Quum enim Hippocrates pronunciaverit nullam aetatem, nullam anni tempeftatem nullumque omnino tempus inveniri poffe, in quo ex noftro corpore humorum aliquis prorfus aboleatur, quos ipfe ait femper exiftere, fanguinem fcilicet, pituitam et bilem duplicem. Omnes fiquidem omnibus inesse cenfet, fed alium in alio corporis temperamento ac natura, in aliaque aetate et anni tempeftate et regione et morbo incrementum fufcipere. Ipfius fententiam te demoliri putas, fi biliofo medicamentum pituitam ducens dederis, haecque vacuari videatur, bilis vero non vacue-

νοῦται. φέρε τοίνυν ἡμῖν τοῦτο φαίνεται γιγνόμενον, μηδ' ἐκκενοῦν τὸ φάρμακον ἀεὶ τὸν οἰκεῖον ἑαυτῷ χυμόν. ἆρ' οὖν ἐναργῶς ἐδόκει ψευδὲς εἶναι τὸ Ἱπποκράτους δόγμα; εἰ γὰρ ὁμοτίμως μὲν ἅπαντας ἕλκει τοὺς χυμοὺς ἕκαστον τῶν καθαιρόντων, ἀλλοιοῦν δ' εἰς μίαν ἰδέαν αὐτοὺς, ἣν πέφυκεν, οὐδὲν διοίσει τοῦ φλεβοτομεῖν τὸ καθαίρειν. ἀλλ' εἴπερ τοῦτο οὕτως ἔχει, ῥᾷστον ἤδη τῇ πείρᾳ κρῖναι τὸ δόγμα καὶ δυοῖν ἀνθρώπων ἀσκίτην ὕδερον ἐχόντων ἴσον τὸ μέγεθος, ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος ἕξει τε καὶ ἡλικίᾳ παραπλησίως διακειμένων, τῷ μὲν ἑτέρῳ δοῦναι τῶν ὑδραγωγῶν τι φάρμα- [393] κον, τοῦ δ' ἑτέρου τεμεῖν τὴν φλέβα, κᾄπειτα θεάσασθαι τίς μὲν ἐξ αὐτῶν ὠφελεῖται, τίς δὲ βλάπτεται. δίκαιον μὲν ἦν ἴσον ἑκατέρῳ ποιήσασθαι τὸ πλῆθος τῆς κενώσεως, τοσαύτας κοτύλας ἐκχέοντας τοῦ αἵματος, ὅσας τοῦ κενωθέντος, ὡς οὗτοι νομίζουσιν ὕδατος ὑπὸ τοῦ καθαρτικοῦ φαρμάκου. κἂν τοῦτο συγχωρήσωμεν αὐτοῖς καὶ τοῦ μὲν ἑτέρου διὰ τῆς καθάρσεως κενώσομεν κοτύλας ὕδατος, εἰ τύχοι ιε', τοῦ δ' ἑτέρου διὰ τῆς φλε-

tur. Age vero hoc ita fieri etiam nobis videatur, neque medicamentum familiarem sibi humorem semper vacuare. Num igitur falsum esse videbitur Hippocratis decretum? Si namque purgantium medicamentorum unumquodque omnes aequaliter humores attrahat atque in unam quam habet ideam ipsos immutet, nihil differt venam potius secare quam purgare. At si hoc ita se habeat, jam facile erit experientia id decretum dijudicare duobus hominibus propositis qui ascitem hyderum habeant aequalem magnitudine, sintque corporis habitu et aetate similes, alteri quidem quod aquam educat medicamentum exhibeatur, alteri vero secetur vena, deinde inspiciatur, quis eorum juvetur et quis laedatur. Aequum sane etiam fuit utrique parem vacuationis copiam effici, tot nimirum effusi sanguinis, quot, ut ipsi existimant, aquae a purgante medicamento evacuatae heminas. Hocque etiam ipsis concedimus et in altero per purgationem aquae heminas verbi gratia quindecim, in altero per phlebotomiam duas

Ed. Chart. IX. [393.] Ed. Baf. V. (344.)

βοτομίας δύο μόνας ἐπίδωμεν ὅστις μὲν αὐτῶν ἰσφάγη. τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι περὶ τοῦ φλεβοτομηθέντος ὑδεριῶντος; ὅστις δ' ὤνηται τὰ μέγιστα. τί, λέγομεν, ὦ οὗτος; ἆρα ἴσως ἢ παραπλησίως ὁ νῦν εἰρημένος ἔλεγχος ὅσῳ μικρὸν ἔμπροσθεν ἐγχειρήσας, καθαρτικὸν χολῆς, φησὶ, διδόσθω τινὶ τῶν ὑδεριώντων, κενώσει μὲν, ὦ οὗτος, καὶ τοῦτο χολὴν, ἀλλ' ὀλίγην τε καὶ σὺν οὐδενὶ χρηστῷ· καθαρτικὸν ὑδατώδους ἰχῶρος διδόσθω τῷ χολῶντι, κενώσει μὲν ὑδατῶδες, ἀλλ' ὀλίγον τε καὶ μετὰ βλάβης. πάλιν οὖν διδόσθω τὸ μὲν ὑδραγωγὸν τῷ τὸν ἀσκίτην νοσοῦντι, τὸ δὲ χολαγωγὸν τῷ τὸν ἴκτερον, καὶ πολὺ κενωθήσεται τῶν ἀνθρώπων ἑκάτερος καὶ σὺν ὠφελείᾳ μεγάλῃ. ταῦτα εἰ μὲν οὐδέπω ἀνέγνω γεγραμμένα παρά τινι τῶν ἰατρῶν ὁ Ἰουλιανὸς, θαυμάζω τὴν φιλοπονίαν τἀνδρός. ἀναγνοὺς δ' εἰ ἐτόλμησε γράφειν ἅπερ ἔγραψεν, ἄξιον ἄγασθαι τὴν σύνεσιν αὐτοῦ. νομίζω γὰρ ἐγὼ νῦν ἀκούσασι τῶν εἰρημένων ἀρτήσειν αὐτῶν τὰ ὦτα. Ἰουλιανὸς δ' ἐν οἷς ἔγραψε περὶ

folas, videamus quis eorum jugulatus fit. Quid enim aliud de hydropico cui vena secta fit aliquis dixerit? Quis vero maxime auxilium consequutus fuerit? Heus tu quid dicis? Isne tibi est elenchus par aut huic fimilis nunc allatus, quum paulo ante tractabas? Eductorium, inquit, bilis medicamentum cuidam hydrope laboranti exhibeatur, hoc quidem, o bone vir, bilem vacuaverit, verum modicam nulloque emolumento. Purgans aquosum ferum medicamentum bilioso detur, aquosum humorem vacuabit, fed et paucum et cum laesione. Rursum igitur hydragogum exhibeatur ascite laboranti, cholagogum vero ictero jacenti aegrotus uterque copiose vacuabitur magna cum utilitate. Haec fi apud quendam medicum scripta nondum Julianus legerit, etiam admiror viri diligentiam. Si vero legerit et quae ille mandare literis aufus fuerit, par est ipsius prudentiam admiratione profequi. Ego enim qui quae jam prolata sunt auscultarunt, eorum aures offendi arbitror. Julianus autem in quibus de ipsis scribit

αὐτῶν ἡγεῖται μελαγχολᾷν ἡμᾶς. ἀποκρινάσθω τοιγαροῦν ἀναμνησθεὶς τῶν φιλοσόφων οὓς ἐπῄνεσε, παρὰ τίνος αὐτῶν ἔμαθε νόμον ἀποδείξεως τοιοῦτον, οἵῳ φαίνεται κεχρημένος. εἰ γὰρ ἐπεφύκει, φησὶ, τὸ χολαγωγὸν φάρμακον ἐκκαθαίρειν τοῦ ζώου τὴν χολὴν, οὐκ αὐτὴν γεννᾷν, οὐκ ἂν ἐκενοῦντο χολὴν τοῖς φλεγματώδεσι. θαυμαστή γε ἡ τοῦ ἀκολούθου γνῶσις· ὦ τῆς μεγάλης διαλεκτικῆς τοῦ σοφιστοῦ. τί συνετὸν οὕτω Χρύσιππος ἢ Ἀριστοτέλης ἢ Πλάτων εἶπεν; οἵ γε, εἰ περὶ τούτων αὐτῶν ἐπισκέψασθαι προυτέθη, τὸ μηδὲ ὅλως περιέχεσθαι κατὰ τὸ σῶμα χολὴν πάντες ἂν ἔφασαν ἕπεσθαι τὸ μηδ' ὅλως ὑπὸ τῶν χολαγωγῶν ἐκκενοῦσθαι, τὸ δ' ὀλίγον περιέχεσθαι, τὸ τὴν ἑλκομένην ὑπ' αὐτῶν ὀλίγην ὑπάρχειν, ὥσπερ γε εἰ πολὺ περιέχοιτο, πολλὴν εἶναι τὴν ἑλκομένην. ἀλλ' Ἰουλιανὸς ὁ τῆς καινῆς διαλεκτικῆς σοφιστὴς ἀξιοῖ μηδ' ὅλως ἕπεσθαι χολὴν τοῖς χολαγωγοῖς, ὅταν ὀλίγη ποθ' ὑπάρχῃ κατὰ τὸ ζῶον. εἶθ' ἡμᾶς μὲν λέγει μελαγχολᾷντας τοὺς ὑδραγωγὸν διδόντας

nos insanire putat. Quapropter si eorum quos laudavit, philosophorum meminerit, respondeat, a quonam ipsorum hujusmodi demonstrationis legem didicerit, qua usus esse proditur. Si namque naturam purgandi bilem ex animali cholagogum medicamentum haberet, minime vero ipsam procrearet, non sane a pituitosis bilis vacuaretur. Haec miranda est consequentis cognitio. O praeclaram hujus sophistae dialecticam! Quid ita circumscriptum Chrysippus aut Aristoteles aut Plato protulit? Qui si de his ipsis haec esset instituta disquisitio, nullam videlicet prorsus bilem in corpore contineri, omnes utique dicerent a chologogis nihil prorsus evacuari. Si vero pauca bilis contineatur, hanc quoque profiterentur paucam quae ab his attrahatur existere, quemadmodum etiam si copiosa contineatur, copiosam quoque esse quae trahatur. Verum Julianus novae dialecticae sophista censet, bilem non omnino cholagoga sequi, quum modica in animalis corpore exstiterit. Deinde nos quidem qui hydragogum medica-

φάρμακον τοῖς ὑδερικοῖσιν. ἐκεῖνος δὲ σωφρονεῖν, οὗ τοῖς δόγμασιν ἕπεται φλεβοτομεῖν αὐτούς. ὁμοιότατον δὲ τούτοις αὐτοῦ τοῖς λόγοις ἐστὶ καὶ τὸ διὰ τῶν ἐχομένων εἰρημένον ἐν τῇδε τῇ ῥήσει· τό τε γίγνεσθαι ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐναλλὰξ ἐπίτασις τε καὶ ἄνεσις, ὑγεία ἀδιόριστος· ὁμοιούμενός τις, ὡς πρὸς ἡμῶν κατὰ πᾶν συνεχείας, ἐν τῷ σπανίως ὀλιγάκις τε φαινομένῳ. ἐν τούτοις Ἰουλιανὸς καταβάλλει τὴν δόξαν τῶν οἰομένων ἀεὶ σωματικὰς εἶναι τὰς κατασκευὰς τῶν παθῶν, ταῦτα ὡς μαρτυροῦντα, γράφοντας ἐπιτάσεις καὶ τὰς ἀνέσεις τῶν νοσημάτων, οἰόμενος συμφωνεῖν μὲν τῇ δόξῃ τῶν μεθοδικῶν, ἐναντιοῦσθαι δὲ τῇ τοῦ παλαιοῦ. καίτοι ταὐτὸ τὸ ἐναντιώτατον εὕροις ἄν. αἱ μὲν γὰρ τοῖς στερεοῖς τοῦ ζώου [394] μέρεσι διαθέσεις ἐστηριγμέναι τέ εἰσι καὶ μόνιμοι, τὰ δὲ ὑγρὰ καὶ μεταῤῥεῖν ἑτοίμως εἰς ἄλλο μόριον τοῦ ζώου καὶ διαφορεῖσθαι λεπτυνόμενα καὶ κατά τινας αἰσθητοὺς πόρους ἐκκρίνεσθαι, καὶ ποτὲ μὲν ὑπὸ τῆς διοικούσης τὰ ζῶα φύσεως πεπτόμενα χρηστότερα γίνεσθαι,

mentum hydrope laborantibus exhibemus, inſanire praedicat, ſe ipſum vero ſapere, cujus placitis in his venae ſectio ſequitur. His autem ipſius ſermonibus ſimillimum eſt quod ſequentibus hoc textu enarratum eſt: *quod etiam plerumque viciſſim et intenſio et remiſſio fiat indefinita eſt ſanitas; ſi quis aſſimilet illi quod noſtrum comparatione in omni continuitate non ſaepe ſed raro apparet.* Per haec Julianus eorum opinionem refellit, qui corporeas ſemper eſſe affectuum conſtitutiones exiſtimant. Haec ſcribentes tanquam intenſionibus ac remiſſionibus morborum atteſtantia; ipſe vero methodicorum ſententiae conſentire, ſenis vero plane adverſari, etiamſi rem maxime contrariam inveneris. Nam qui affectus ſolidis animantis partibus inſunt, firmi ac ſtabiles manent. Humores vero praeterquam quod in alias animalis partes fluant, conſentaneum etiam eſt, eos attenuatos in halitus diſcuti ac per quosdam ſenſiles meatus excerni. Interdum etiam a gubernatrice animalium natura concoctos meliores reddi, in-

ποιεῖ δ' ὑπὸ πυρετώδους θερμασίας ἀλλοιούμενα μοχθηρότερα, καὶ τὰ μὲν διαπνεῖσθαι ὑπὸ τῆς πυρετώδους θερμότητος, τὰ δ' αὐτῶν βελτίω γίγνεσθαι κεραννύμενα χρησταῖς τροφαῖς, τὰ δὲ συνδιαφθείρεσθαι ταῖς ἐπιῤῥεούσαις, ἤτοι γ' εὐθὺς ἔξωθεν οὔσαις μοχθηραῖς ἢ μὴ καλῶς ἐν τῇ γαστρὶ πεφθείσαις, * * * *

τοὺς δ' ἐπὶ σηπεδόνι χυμῶν ἀναπτομένους οὐδὲν δήπου θαυμαστόν ἐστιν ὡς ἂν ἐκεῖνα τύχῃ κατά τε χώρας ἀθροιζόμενά τε καὶ σηπόμενα καὶ κενούμενα, πάς τε γενέσεις ἴσχειν καὶ τὰς παρακμάς. ἀλλ' ἐν μὲν τούτοις ἀνάσχοιτ' ἄν τις ἴσως αὐτῶν· ὃ δ' ἐφεξῆς ἔγραψεν Ἰουλιανὸς, οὐκ ἔτι κοινὸν ἁπάντων ὑπάρχον, ἀλλ' ἴδιον ἐξαίρετον ἑαυτῷ, τοῦτ' ἤδη σοι δίειμι. ὅλην δ' ἄμεινόν μοι δοκεῖ παραγράψαι τὴν ῥῆσιν, εἰ καὶ μακροτέρα πώς ἐστιν ἔχουσαν ὧδε. ὅτι δ' ἀδιανόητον ἐπὶ πλῆθος ἢ διαφθορὰν, ὃ ἄν τι πρὸς τοῦ νῦν τιθέναι, ἀναφέρειν τὸ ποιητικὸν τῆς νόσου, τί δ' ἄν τις συμμελέστατα διαγνοίη τοῦ πάθους δι' ὅλου τοῦ σώματος ἀπιόντος; ἀναγκαῖον ὁμολογεῖν πάντα περιττεύειν

tandem vero a febrili calore alteratos deteriores fieri: et hoc quidem a febrili calore perspirando evanescere, illos vero se ipsis probis alimentis temperatos meliores evadere, istos denique a vitiosis secum fluentibus corrumpi, sive statim cibi externi pravi exstiterint, sive non probe etiam a ventriculo concocti fuerint. * * * *
Febres autem ex humorum accensas putredine, minime sane mirum est quod illi per locos acerventur, putrescant et vacuentur tum ortus tum declinationes habere. Verum quispiam fortassis in illis eos patienter tulerit. Quod vero Julianus scripsit, non etiamnum omnibus commune, sed sibi proprium ac peculiare existit, hoc jam tibi refero. At praestat mea quidem sententia totum textum, etiamsi quoque modo prolixior sit, describere, qui ita se habet. Quia vero sub mentem non cadit, ad plenitudinem aut corruptionem, quod ad rem propositam spectat, efficientem morbi causam referre, quis accuratissime id dignoverit, affectu per totum corpus abeunte? Necesse est

ἐν παντὶ μέρει τε καὶ μορίῳ. τῷ ἀποτελέσματι γὰρ συμπαρατείνεσθαι χρὴ τὸ συνέχον αἴτιον. χωρεῖ δὲ δι᾽ ὅλου πάθη, ὡς πυρετοὶ ἄλλα τε μύρια, ἐφ᾽ ὧν ἐν τῷ ὅλῳ καὶ τὸ πλῆθος εἶναι δεῖ. καὶ τὸ τοῖς πλεῖον ὅταν πλεῖον καὶ τὸ νόσημα ἢ καὶ τὸ τοῖς πλεῖον καὶ συγκεχωρημένον οὐδέ πως φάναι. εἰ δέ γε * * * * διὰ ἀντιφῶν τὸ πλῆθος τοῦ ὑγροῦ. καὶ μὴν Ἰουλιανὸς οὐ βούλεται τῶν καθόλου τὸ σῶμα νοσημάτων ἐν ἑνὶ τόπῳ τὴν συνεκτικὴν ὑπάρχειν αἰτίαν. ἀλλὰ κἂν τὴν ῥύσιν ὑπόθηταί τις ἐπὶ τῷ βουβῶνι γίγνεσθαι συνέχον αἴτιον οὖσαν τοῦ πυρετοῦ, εἰς τοσαύτην ἀπορίαν ὁ λόγος ἀχθήσεται. λυομένου γὰρ τοῦ βουβῶνος οὔτε διαμένειν αὐτὴν οὔτε παύεσθαι δυνατὸν, ἐπειδὴ μενούσης μὲν ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ τὸν πυρετὸν διαλύεσθαι, λυομένης δὲ συνεκτικὸν ἑαυτῆς αἴτιον ἔχειν τὸν βουβῶνα; κἂν τούτῳ τὸν λόγον ἀνατρέπεσθαι, τοῦ θαυμαστοῦ προστάτου, φάσκοντος ἀδύνατον εἶναι τὸ καθ᾽ ὅλον τοῦ σῶμα πάθος αἴτιον ἐν ἑνὶ τόπῳ συστῆναι. καὶ μὴν

concedere omnia in omnibus tum partibus tum particulis exuberare: Continentem ſiquidem cauſam una cum affectu protendi oportet. Per totum autem eunt affectus, ut febres, imo et alii innumeri, unde et in toto eſſe plenitudinem oportet eamque aliis majorem, quum major morbus fuerit, atque ita dicere conceſſum eſt. Si vero in parte duntaxat eſſet humorum plenitudo; cauſam quoque parti ineſſe continentem oporteret, reluctatur tamen humorum plenitudo. Atqui minime vult Julianus morborum univerſum corpus occupantium cauſam continentem uno in loco conſiſtere; ſed ſi quis fluxionem ſupponat in bubone febris continentem eſſe cauſam, haec oratio in tantam difficultatem adducetur. Soluto namque bubone neque eam permanere neque ſedari poſſibile eſt. Quandoquidem ea manente febrem ſolvi neceſſe eſt; ſoluta vero continentem ſui ipſius cauſam bubonem habere oportet. Proindeque praeclari hujus defenſoris ratio ſubverti poteſt, dicentis fieri non poſſe ut morbi univerſum corpus occupantis cauſa in unico conſiſtat loco; quum tamen

οὐδ' ἄλλην τινὰ ἔννοιαν εἰπεῖν ἔχει τοῦ συνέχοντος αἰτίου, παρὰ τὸ γίνεσθαί τι πρὸς αὐτοῦ καὶ παύεσθαι σὺν αὐτῷ, πλὴν εἰ κἀνταῦθα πάλιν ἐξαίφνης ἑαυτὸν εἶναί φησι στωϊκόν, ὡς ἐν ἄλλοις ἐποίησεν. ἀλλὰ τοῦτό γε πράξας οὐ νόσου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑγιείας αὐτῆς αἴτιον ἀποφανεῖταί τινα καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἀναγκασθήσεταί τι λέγειν εἶναι νόσημα καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν, ἅπερ οὐ βούλεται. μὴ τοίνυν ληρείτω μάταια, μηδ' ἐμπλήκτων τρόπον, ἀλλὰ τἄλλα φανταζέσθω, ποτὲ μὲν ἐπαινῶν στωϊκοὺς, ποτὲ δ' ἀφαιρῶν αὐτῶν τὰ δόγματα.

nullam aliam certam proferendam habeat continentis caufae notionem, praeterquam quod ab ea aliquid oboriatur et cum ipfa ceffet; nifi quoque hoc in loco iterum fe derepente ftoicum effe profiteatur, quemadmodum etiam alias facere confuevit. Verum hoc facto non morbi dumtaxat, fed etiam fanitatis ipfius caufam aliquam pronunciabit et, quae minime vult, cogetur aliquem morbum effe calidum et frigidum et humidum et ficcum fateri. Quas ob res ne vana nugetur, neque ftupidorum more alia alias excogitet, dum ftoicos extollit interdum et interdum ipforum decreta evertit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑ.

Ed. Chart. XII. [287. 288.] Ed. Baf. V. (378.)

[287. 288] *Γαληνοῦ προοίμιον.* Ὅτι μὲν τὸ βιβλίον ἕπεται τῷ περὶ ἀγμῶν εἴρηται μὲν ἤδη καὶ διὰ τῶν εἰς ἐκεῖνο γεγραμμένων ὑπομνημάτων, εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν ἐπὶ βραχύ. πρῶτον μὲν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἑκατέρου τῶν βιβλίων δῆλον, ἐν ἐκείνῳ μὲν γὰρ οὕτως ἄρχεται, ἐχρῆν τὸν ἰητρὸν τῶν ἐκπτωσίων καὶ κατηγμάτων, ὡς ἰθυτάτας [288] τὰς κατατάσιας ποιέεσθαι, μηνύων σαφῶς

HIPPOCRATIS DE ARTICULIS LIBER ET GALENI IN EUM COMMENTARII QUATUOR.

Galeni praefatio. Librum hunc illi proxime subjectum esse qui de fracturis est in commentariis in eum jam diximus, quod nunc paucis etiam dicemus. Eam rem ante omnia plane demonstrat principium utriusque libri, in illo enim ita orditur: medicum oportet quae suo loco mota sunt et fracta recto admodum habitu intendere, ubi aperte de fractis ac luxatis tractaturum se indicat.

ὅτι περὶ καταγμάτων αὐτῷ καὶ ἐξαρθρημάτων ὁ λόγος ἐστίν. κατὰ δὲ τοῦτο πάλιν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τὸν δὲ σύνδεσμον ἔγραψεν ἐπὶ προειρημένῳ μέντοι πάντως λεγόμενον, ἀρχόμενον δὲ οὐδέποτε λόγον. καίτοι τινὲς εἰς τοσοῦτον ἥκουσι σοφίας, ὥστε τοῦ Ξενοφῶντος οἰκονομικὸν μνημονεύειν οἰόμενος μαρτυρεῖν αὐτοῖς ἔθος εἶναι τοῖς παλαιοῖς ἐν ἀρχῇ λόγου χρῆσθαι τῷ δὲ συνδέσμῳ, διὰ τοῦτό φασιν ἄρχεσθαι τὸν Ξενοφῶντα τοῦ συγγράμματος οὕτως· ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ, φησὶ, καὶ περὶ οἰκονομίας τοιάδε μοὶ διαλεγομένου, μὴ γιγνώσκοντες ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο τῶν Σωκρατικῶν ἀπομνημονευμάτων ἐστὶ τὸ ἔσχατον. ἀλλ' ἐπειδή γε τούτοις αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ διδασκαλία τὴν ἀκολουθίαν ἐνδείκνυται τῷ περὶ τῶν ἄρθρων συγγράμματι πρὸς τὸ περὶ τῶν ἀγμῶν· ἐπαγγειλάμενος γὰρ ἐν ἐκείνῳ περὶ τῶν ἐκπτώσεών τε καὶ καταγμάτων ἐρεῖν, ὅσα μὴ διῆλθεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τοῦτο προσέθηκεν, ὡς μηδὲν λείπειν τῇ πραγματείᾳ διὰ τοῦτο. διὸ καί τινας ἔφην οὐχ ὑπ' αὐτοῦ λέγειν Ἱπποκράτους εἰς δύο βιβλία τετμῆσθαι τὴν ὅλην πραγματείαν;

Sed in hoc rurfus ab initio protinus *δὲ* conjunctionem, quam *autem* vertimus, adjungit. Quae ibi adjici folet, ubi aliquid agitur, cujus ante mentio facta fuerit, nunquam tamen in principio fermonis adfcribitur; quamquam nonnulli ad id fapientiae devenerunt, ut Xenophontis librum qui oeconomicus dicitur afferant, inde putantes fidem facere veteres folitos effe *δὲ* conjunctionem in principio fermonis ufurpare, ac propterea Xenophontis libri tale effe initium afferunt: *ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ οἰκονομίας τοιάδε μοι διαλεγομένου*, non intelligentes eum librum poftremum effe inter eos quos de Socratis dictis ac factis memorabilibus fcripfit. Ad haec ipfa rerum doctrina teftatur librum hunc ei qui de fracturis eft proxime fubjici; ibi enim pollicitus de fractis luxatisque tractare, quaecunque ibi explicanda reliquit, hic exfequitur, fic ut nihil in opere defideretur. Atque ea de caufa dixi Hippocratem juxta quorundam fententiam univerfum hoc opus in duos libros non fecaffe, fed uno colligaffe

ἀλλ' ὑπ' ἐκείνου μὲν ἓν γράφεσθαι βιβλίον ἐπιγραφὲν ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἰητρεῖον, ὕστερον δὲ ὑπ' ἄλλου τινὸς εἰς δύο τμηθῆναι διὰ τὸ μέγεθος. ὅτι δὲ οὐδὲν οὔτ' ἐξαρθρήματος εἶδος οὔτε κατάγματος ὑπελείπετο πλὴν τὰ περὶ κεφαλὴν γινόμενα τῷ ἄλλο ἐπ' ἐκείνοις σύγγραμμα ποιήσασθαι, δῆλον δὴ ἀναμνησθέντι σοι τῶν τ' ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν ὑπ' αὐτοῦ διδαχθέντων, ὧν τε ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ μέλλει διελθεῖν. ἐν μὲν οὖν τῷ περὶ ἀγμῶν ἔγραψε περὶ πήχεος καὶ βραχίονος καὶ κνήμης καὶ μηροῦ κατεαγότων, εἶθ' ἑξῆς περὶ τῶν ἐν ποδὶ καὶ ἄκρᾳ χειρὶ, κἄπειτα περὶ τῶν μεθ' ἕλκους καὶ ὅσα γυμνοῦνται τῶν ὀστῶν, εἶτα περὶ τῶν κατὰ γόνυ καὶ κατ' ἀγκῶνα πάντων· ὑπελείπετο οὖν ἔτι τῶν μὲν ἄρθρων τὸ κατ' ὦμον κατά τ' ἰσχίον καὶ γόνυ καὶ ῥάχιν. τῶν καταγμάτων δὲ τὰ κατὰ τὰς πλευρὰς καὶ γένυν καὶ ῥῖνα καὶ ὦτα, περὶ ὧν ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ διῆλθεν. ἀλλὰ καὶ περὶ διαστάσεως ὀστῶν καὶ περὶ θλασμάτων τῶν περὶ τὰ ἄρθρα κατ' ἀμφότερα τὰ βιβλία διαλεγόμενος, εἴ τι παρέ-

eundemque inſcripſiſſe de officina medici, qui prae magnitudine poſtea ab altero diſtinctus fuit in duos. Nullum autem fracturae aut luxati genus fuiſſe ab Hippocrate praetermiſſum exceptis quae ad caput pertinent, quum alio libro ab ipſo tradantur, evidentiſſimum eſt, ſi in memoriam revocentur et quae in libro de fracturis prodidit et quae in hoc ipſo oſtenſurus eſt. In libro itaque de fracturis ſcripſit de brachio, cubito, crure ac femore comminuto; tum de iis quae pedi incidunt et manui; poſtea de illis fracturis quibus ulcus accedit et oſſa nudantur; poſtremo de omnibus vitiis genu et cubiti. Reſtabant adhuc ex luxatis humeri caput, quod cum lato ſcapularum oſſe committitur; et femoris caput, quod coxa recipitur, maxilla et ſpina; ex fractis coſtae, maxilla, naſus, auriculae, quae in hoc libro perſequitur. Sed et de oſſibus quae dehiſcunt, ac de iis quae circa articulos conteruntur in utroque libro tractat; et ſi quid eo qui de

λιπεν ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν ἐνταῦθα προσέθηκεν, ὥστε μηδὲν ὅλως ἐνταῦθα λείπεσθαι ἔτι μήτε κατάγματος εἶδος μήτε ἐξαρθρήματος μήτε διαστάσεως ὀστῶν. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν θλασμάτων ὅσα γίνεται περί τε τοὺς μύας καὶ τὰς φλέβας καὶ τὰ νεῦρα· καὶ τἄλλα μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ἱκανὰ τὴν ἀκολουθίαν ἐνδεῖξαι τοῦδε τοῦ βιβλίου πρὸς τὸ περὶ ἀγμῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ μηχάνημα συμβουλεύσας ἐν ἐκείνῳ τῷ βιβλίῳ παρασκευάσασθαι τοῖς ἐν μεγάλῃ πόλει μέλλουσιν ἰατρεύειν, ἐνταῦθα τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ σύμπασαν ἔγραψεν ἅμα τῷ καὶ ἀναμιμνήσκειν αὐτὸν ἡμᾶς, ὅτι καὶ πρόσθεν ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον ἐποιήσατο. καλοῦσι δὲ τὸ μηχάνημα τοῦτο βάθρον Ἱπποκράτειον οἱ μετ' αὐτὸν ἰατροί. ὅτι μὲν οὖν ἕπεται τὸ βιβλίον τοῦτο τῷ περὶ τῶν ἀγμῶν ἀρκείτω ταῦτα. πρὸς δὲ τὴν ἐξήγησιν ἴωμεν αὐτοῦ τοσοῦτον προειπόντες ἔτι, ὃ καὶ ἐπὶ τῆς περὶ ἀγμῶν ἐξηγήσεως προεῖπομεν, ὡς ἐστιν ἡ ἑρμηνεία τοῦ Ἱπποκράτους ἱκανῶς σαφὴς ἐλαχίστης ἐξηγήσεως δεομένη τῷ τὰ πρῶτα μαθήματα μεμαθηκότι καὶ εἰθισμένῳ λέξεως ἀκούειν ἀνδρὸς πα-

fracturis est praeteriit, in hoc adjecit, ita ut nullum fuperfit genus fracti, prolapsi aut diducti offis. Scripsit etiam de musculis, venis ac nervis collisis et de aliis quae, ut retuli, fatis testantur hunc librum illi qui de fracturis est subjiciendum esse. Huc accedit quod in ipso exponit universam structuram machinamenti illius quod in eo voluit paratum haberi medicis qui in magna civitate medicinam faciunt, simulque in memoriam reducit illius se ante mentionem fecisse. Id machinamentum a medicis qui post ipsum fuerunt scamnum Hippocratis appellatur; sed satis hactenus ostendimus librum hunc proxime sequi eum qui de fracturis est. Ad expositionem igitur ejus veniamus adhuc illud praefati, quod in enodatione libri de fracturis proposuimus, nempe sermonem Hippocratis planum esse minimaque expositione indigere apud eum qui primis disciplinis institutus sit, quique fuerit in Hippocratis sermone versatus. Si quis enim ita paratus offium

λαιοῦ· καὶ εἴ τις οὕτως παρεσκευασμένος ἐπ᾽ ἀνθρωπείων ὀστῶν θεάσαιτο τὰς κατὰ τὰς διαρθρώσεις συνθέσεις ἢ πάντως γε ἐπὶ πιθήκων, ἔτι μᾶλλον αὐτῷ σαφῆ φανεῖται τὰ κατὰ τοῦτο τὸ βιβλίον. εἰ δὲ καὶ μυῶν ἀνατομῆς ἔμπειρος ἔχοι καὶ ἄλλως εἴη φύσει [289] συνετὸς, οἶδ᾽ ὅτι καὶ τούτῳ πολλὰ τῶν ἐν τοῖσδε τοῖς ὑπομνήμασι γεγραμμένων φανεῖται περιττὰ φθάνοντι νοεῖν τὴν λέξιν τοῦ παλαιοῦ καὶ πρὸ τῶν ἡμῶν ἐξηγήσεων. ἀλλ᾽ ἐπεὶ μὴ μόνον τοῖς τοιούτοις ὑπομνήματα γράφομεν, ἄμεινον εἶναί μοι δοκεῖ τῶν ἄλλων στοχαζομένῳ, εἰ καὶ βραχεῖά τις ἀσάφεια φαίνοιτο μὴ παρέρχεσθαι ταύτην.

α΄.

Ὤμου δὲ ἄρθρον ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθαῖνον τὸν ἐς τὴν μασχάλην.

Ὅτι τῶν διαρθρουμένων ὀστῶν ἀλλήλοις ἄρθρον ὀνομάζειν εἴωθεν, οὐ τὴν ὑποδεχομένην κοιλότητα τὸ τοῦ κλη-

hominis et certe simiae commissuras inspexerit, facilius adhuc comprehendet quae in hoc opere traduntur, si quis autem incidendis musculis operam dederit et prudens alioquin natura fuerit, huic, certum scio, supervacua videbuntur complura eorum quae in iis commentariis posuimus, quandoquidem verba Hippocratis prius tenebit quam a me exponantur; sed quoniam non his commentaria scribimus, satis arbitror et aliorum habita ratione, si quid vel parum videatur obscurum, id nullo modo praeterire.

I.

Articulum autem lati scapularum ossis novi uno modo excidere, nempe in alam.

Ostensum jam in superiori libro Hippocratem solitum esse mutuari nomen ἄρθρου, quem articulum interpretamur,

ϛιάζοντος ὀστοῦ πέρας, ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ πέρας, εἴρηται μὲν κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ἤδη λόγον, ἀναμεμνήσθω δὲ καὶ νῦν ὅτι κεφαλὴν ἀξιόλογον ὁ βραχίων ἔχων οὐ πάνυ βαθεῖαν κοιλότητα διαρθροῦται τῷ πέρατι τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος ἐπικείμενος, καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα πράγματα ποτὲ μὲν οὕτως εἴωθεν ἑρμηνεύειν, ὡς νῦν εἴρηκεν, ὤμου δὲ ἄρθρον, ἐνίοτε δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ᾽ ὡς εἰ τὸ κατ᾽ ὦμον ἄρθρον εἰρήκει, καθάπερ ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν, τότε κατὰ γόνυ πολλάκις εἶπεν. ἕνα δὲ τρόπον, ὅπερ ἐστὶ διαφορὰν μίαν, εἰδέναι φησὶ τοῦ κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον ὀλισθήματος. εἰ δ᾽ ὀρθῶς λέλεκται τοῦτ᾽ αὐτῷ κατὰ τὸν ἐφεξῆς λόγον ἐπισκεψόμεθα.

β.

Ἄνω δὲ οὐδέποτε εἶδον οὐδὲ ἐς τὸ ἔξω.

---

ad fignificandum offium quae inter fe committuntur non cavum, quo proximi offis caput recipitur, fed ipfum caput. Nunc vero meminiffe etiam oportet humeri caput, quod grande eft, inferi in extremitatem cervicis lati fcapulorum offis, quae leviter cava eft, tum confueffe Hippocratem interdum ejusmodi res ita exprimere, ut nunc quum inquit, articulum autem lati fcapularum offis; interdum non ita, fed ac fi diceret, articulum qui cum lato fcapularum offe committitur; quemadmodum in libro de fracturis, ubi faepenumero fcribit, articulus qui ad genu. Uno modo, inquit, hoc eft in unam partem fcire fe hunc articulum excidere, quod an vere fic habeat, in his quae fequuntur confiderabimus.

II.

In fuperiorem vero locum aut in anteriorem nunquam.

Τῆς κατὰ τὸν ὦμον διαρθρώσεως ἡ κοιλότης, ἣν ἐπὶ τῷ πέρατι τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος ἔφην ὑπάρχειν, εἰς τὰ πρόσω τέτραπται μέρος, ὥσθ᾽, ὅταν ἀνατείνῃ τις τὸν βραχίονα, καταλαμβάνειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἅπαν ἀκριβῶς τὸ κοῖλον. ἁπάσης δὲ διαρθρώσεως ἓξ τῶν πέριξ χωρῶν οὐσῶν, τῆς ἄνω καὶ κάτω καὶ πρόσω καὶ ὀπίσω καὶ ἔξω καὶ ἔνδον, ἡ μὲν ἀκριβῶς ἄνω μὲν τοῦ κατ᾽ ὦμον ἄρθρου τὸ σαρκῶδες ἐπιβεβλημένον ἔχει τοῦ δελτοειδοῦς ὑπό τινων ὀνομαζομένου μυὸς, ἡ δ᾽ ὡς πρὸς τὸν τράχηλον ἐκκλινομένη τὴν ῥάχιν τῆς ὠμοπλάτης, ᾗ τῆς κλειδὸς ζευγνυμένης τὸ καλούμενον ἀκρώμιον γεννᾶται. κατὰ δὲ τὴν ἔξω χώραν ἐστὶν ἡ ἀπόφυσις τῆς ὠμοπλάτης, ἣν διὰ τὸ σχῆμα τινὲς μὲν ἀγκυροειδῆ προσαγορεύουσιν, ἔνιοι δὲ κορακοειδῆ. αὕτη μὲν οὖν κωλύει τὴν εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἔκπτωσιν τοῦ ἄρθρου, τὴν δ᾽ ὀπίσω τίς ἂν ἡμῶν ἐννοῆσαι δύναιτο τῆς ὠμοπλάτης ἐνταῦθα κειμένης. λοιποὶ τοίνυν ἀφρούρητοι τόποι (579) τέσσαρές εἰσιν, εἰς οὓς ἐννοῆσαι δύναται τὸ ἄρθρον ἐκπίπτειν, ὧν ἁπάντων ἐμνημόνευσε, τοῦ μὲν κάτω

Cavum id quod retuli in extrema cervice lati fcapularum offis fitum eft in priorem partem, quare ubi humerus in fuperiorem partem porrigitur, illius caput eo cavo prorfus toto recipitur. At quum commiffurae univerfae fex fint partes circumftantes, fuperior et inferior, prior et pofterior, exterior et interior, pars hujus commiffurae exquifitae fuperior tegitur carnofa parte illius mufculi, qui quum literam Δ repraefentet, δελτοειδὴς a quibusdam nominatur; qua vero ad collum inclinat, fuperjectum habet dorfum lati fcapularum offis, qua id fummum cum jugulo conjungitur. Ab interiori parte objicitur proceffus lati fcapularum offis quem nonnulli ab ancorae fimilitudine vocant ἀγκυροειδῆ, alii a roftri figura κορακοειδῆ. Hic itaque prohibet quominus in eam partem articulus elabatur, in pofteriorem quis noftrum poterit concipere, quum ibi latum fcapularum os fit? Reftant quatuor loca non fepta, in quae putare licet articu-

Ed. Chart. XII. [289. 290.] Ed. Baſ. V. (579.)

καὶ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου τὴν ἀρχὴν εἰπὼν, ὤμου δὲ ἄρθρον ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθαῖνον τὸν εἰς τὴν μασχάλην, [290] τῶν λοιπῶν δὲ τριῶν ὀνόματι, πρώτου μὲν τοῦ ἄνω, δευτέρου δὲ τοῦ ἔξω, τρίτου δὲ τοῦ πρόσω. προσέχωμεν οὖν τὸν νοῦν, τίνα λέγει περὶ τῶν δύο τρόπων ὧν ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει προεχειρίσατο.

γ'.

Οὐ μέντοι διισχυρίζομαι γε, εἰ ὀλισθαίνοι ἂν ἢ οὔ· καίπερ ἔχων περὶ αὐτοῦ ὅ τι λέγω. ἀτὰρ οὐδὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν οὐδέπω ὄπωπα, οὐδὲ τοῦτο ὅτι ἔδοξέ μοι ὠλισθηκέναι. τοῖσι μέντοι ἰατροῖσι δοκέει κάρτα ἐς τοὔμπροσθεν ὀλισθαίνειν, καὶ μάλιστα ἐξαπατῶνται ἐν τούτοισιν, ὧν ἂν φθίσις καταλάβῃ τὰς σάρκας τὰς περὶ ἄρθρον τε καὶ τὸν βραχίονα. φαίνεται γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι πάντάπασι ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐξέχουσα ἐς τοὔμπροσθεν. ἐγὼ δέ ποτε τὸ τοιοῦτον οὐ φὰς ἐκπεπτωκέναι ἤκουσα φλαύρως ὑπό τε τῶν ἰατρῶν ὑπό τε τῶν δημοτέων διὰ τοῦτο

lum erumpere; quorum omnium meminit inferioris quidem initio libri, quum inquit articulum autem lati ſcapularum oſſis novi uno modo excidere, nempe in alam, reliquorum vero trium nominatim, primum ſuperioris, deinde exterioris, tertio prioris. Conſideremus igitur quid de duobus modis dicat, quos aggreſſus eſt proximis verbis.

III.

Non eſt tamen quod contendere cupiam, excidatne an non; et ſi de eo non deſit, quod dicam; ſed in priorem partem elapſum nec vidi unquam nec elabi poſſe exiſtimo. Cenſent tamen quidam medici in priorem partem plurimum excidere; decipiuntur autem maxime iis quorum caro circa articulum et humerum tabe conſumpta eſt; ſiquidem in his humeri caput in priori parte prominens ſe oſtendit. Ego quum in eam partem procidiſſe articulum negarem, propterea et a medicis et a vulgo male

τὸ πρᾶγμα. ἐδόκεον γὰρ αὐτοῖσι ἠγνοηκέναι μοῦνος, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐγνωκέναι καὶ οὐκ ἠδυνάμην αὐτοὺς ἀναγνῶναι, εἰ μὴ μόλις ὅτι τόδ' ἐστὶ τοιόνδε.

Δύο τρόπους ὀλισθήματος εἰρηκὼς, τόν τε ἄνω καὶ τὸν ἔξω, καὶ ἀποφηνάμενός γε περὶ ἀμφοτέρων, ὡς οὐδέτερον αὐτῶν ἑωρακὼς εἴη, μετὰ ταῦτα προσέγραψε τὴν νῦν ἡμῖν προκειμένην λέξιν, ὡς περὶ ἀμφοῖν διαλεγόμενος. ἀλλὰ τό γε προσκείμενον αὐτῇ κατὰ τὸ τέλος, ἔνθα φησὶ, καίτοι ἔχων περὶ αὐτοῦ ὅ τι λέγω, δοκεῖ φανερῶς ἐπὶ θατέρου τῶν προειρημένων εἰρῆσθαι. περὶ γὰρ ἀμφοτέρων εἴπερ ἠβουλήθη λέγειν, οὐκ ἂν εἶπεν ἑνικῶς αὐτοῦ· μήτ' οὖν περὶ μονῆς τῆς ἔξω διαφορᾶς ποιεῖται τὸν λόγον, ἐκείνῃ γὰρ ἐπενήνεκται τὸ, καίτοι ἔχων περὶ αὐτοῦ ὅ τι λέγω. δύναταί γε μὴν, ὥς τινες ἤκουσαν, ἐν σχήματι λέξεως εἰρῆσθαι παλαιῷ περὶ τῶν τρόπων ἀμφοτέρων, ὡς εἰ καὶ οὕτως ἐγεγράφει, καίτοι ἔχων περὶ τούτου τοῦ πράγματος ὅτι λέγω. ἔνιοι δὲ ἐγχωρεῖν φασιν ἡμαρτῆσθαι τὴν λέξιν, οὐκ ὀρθῶς

audivi; unus enim habitus fum ignarus, caeterique omnes periti, vixque perfuadere illis potui rem ita fe habere.

Exfequutus duas partes in quas excidit, fuperiorem fcilicet et exteriorem, teftatusque ex utrisque in neutram fe vidiffe articulum luxatum, quafi de utraque pertractans adfcripta nunc verba propofuit. Quod autem poftea ponit quum inquit, et fi de eo non defit quod dicam, aperte videtur ad alteram propofitarum partium referri. Nam fi referri ad utramque voluiffet, non loquutus effet fingulari numero de eo. An de folo exteriori loco intelligit, fiquidem verba haec ab eo loco proxime fubjiciuntur et fi de eo non fit quod dicam. Poteft etiam, ut nonnulli accipiunt, de utroque loco id fcripfiffe ufus antiqua loquendi figura, quafi ita fcripferit et fi non defit de ea re quod dicam. Ajunt nonnulli dare poffe fcripturam hanc cor-

γράψαντος τοῦ πρώτου βιβλιογράφου, κἄπειτα μηδενὸς αὐτὴν ἐπανορθῶσαι τολμήσαντος ἄχρι δεῦρο διαφυλαχθῆναι τὴν ἁμαρτίαν. ἐγὼ δὲ καθ' ἕν τι τῶν ἀντιγράφων εὗρον οὕτω γεγραμμένον, καίτοι ἔχων περὶ αὐτῶν ὅ τι λέγω. μεταγράψαι δηλονότι τολμήσαντός τινος τὴν ἐναντίως τοῖς ἄλλοις εὑρισκομένην γραφήν· ἀλλ' εἴτε περὶ ἀμφοτέρων τῶν τρόπων εἴτε περὶ θατέρου μόνου φησὶν οὐκ ἔχειν ἰσχυρίσασθαι. καλὸν δὴ ἡμᾶς ἐστι περὶ ἀμφοτέρων ἐπισκέψασθαι, τοσοῦτον ἔτι περὶ τῆς λέξεως αὐτοῦ προειπόντας, ὡς τὸ ἰσχυριεῖω δηλοῖ τὸ ἰσχυριστικῶς ἔχω, παραπλησίως τῷ ὀψείω, δηλοῦντι καὶ αὐτῷ τὸ ὀπτικῶς ἔχω, παρ' ὃ καὶ Ὅμηρος ἐποίησε τὴν ὀψείοντες φωνὴν, σημαίνων κἀκεῖνος δι' αὐτῆς τοὺς ὀπτικῶς ἔχοντας, ἔνθα φησί·

Τῷ ῥ' οἵ γ' ὀψείοντες ἀΰτῆς καὶ πολέμοιο.

διὰ τί γοῦν ἔφη, καίτοι δυνάμενός τι λέγειν οὐκ ἐθέλω εἰπεῖν, ἐπισκεψώμεθα πρότερον ἐπινοήσαντες αὐτοὶ τίνα ποτ' ἐστὶν ἃ λέγειν ἐδύνατο. δῆλον γὰρ ὡς ἐκ τῆς τῶν

ruptam esse, quum a primo librario non recte fuerit descripta; et quum nemo deinde ausus fuerit ipsam corrigere, hactenus corruptam perseverare. Nos autem in quodam exemplo ita scriptum invenimus, et si non desit de iis quod dicam, quum aliquis non dubitarit aliter scribere quam alibi reperiretur, sed sive de utroque loco sive de altero tantum dicat, non est quod contendere cupiam, operae pretium nobis est utrumque contemplari quod attinet ad ejus verba, illo duntaxat adjecto quod verbo ἰσχυριεῖω significavit contendere cupio: id enim nihil aliud notat, quemadmodum et verbum ὀψείω videre cupio, unde Homerus deduxit vocabulum ὀψείοντες, significans cupientes videre, quum inquit:

Τῷ ῥ' οἵ γ' ὀψείοντες ἀΰτῆς καὶ πολέμοιο.

Consideremus igitur causam quamobrem ait nolle se aliquid dicere, et si non desit quod dicat, primo intelligentes quaenam sint quae dicere posset. Constat autem

μερῶν φύσεως ἡ γοῦν εὕρεσις αὐτῶν τῶν λεχθησομένων ἐγένετο ἄν, εἴπερ ὅλως ἠξίωσεν εἰπεῖν τι, τὴν κατασκευὴν δὲ αὐτῶν ἀκριβῶς ἔχειν ὑφ᾽ ἡμῶν δεδειγμένην ἔν τε τῷ περὶ ὀστῶν βιβλίῳ καὶ τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ καὶ δηλονότι κἀν ταῖς ἀνατομικαῖς ἐγχειρήσεσιν. ἡ γὰρ ἀρτηριῶν καὶ φλεβῶν καὶ [291] νεύρων φύσις οὐδὲν εἰς τὰ παρόντα χρήσιμος, ἐπειδὴ τὰ κατὰ τὰς ἐκπτώσεις τῶν ἄρθρων ἅπαντα συμπτώματα γίνεταί τε καὶ κωλύεται διά τε τὰ τῶν ὀστῶν ἄρθρα καὶ τοὺς περιέχοντας αὐτὰ μύας· οὐδὲν εἰς αὐτὰ συντελούντων ἢ κωλυόντων οὔτε τῶν ἀρτηριῶν οὔτε τῶν νεύρων ἢ τῶν φλεβῶν. αὐτίκα γέ τοι τὸ κατ᾽ ὦμον ἄρθρον πάντων τῶν ἄλλων ἑτοιμότερον ἐκπίπτει, διότι τε μονοειδές ἐστι καὶ ἁπλοῦν, οὐχ ὥσπερ τὸ κατὰ γόνυ διπλοῦν ἢ τὸ κατ᾽ ἀγκῶνα ποικίλον τε καὶ οὔ ποτε ἁπλοῦν, ὅτι τε τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ μεγάλη τ᾽ οὖσα καὶ χωρὶς προμήκους αὐχένος ἀβαθεῖ κοιλότητι διαρθροῦται, τοῦ τε μηροῦ τὴν

ſi quid dicendum omnino ſibi ſtatuiſſet, ex partium natura inveniendum fuiſſe. Partium autem naturam demonſtravimus ad unguem in libro de oſſibus, in eo qui eſt de muſculis incidendis et in eo qui de ratione incidendi corporis; natura enim arteriarum, venarum nervorumque nihil ad hunc locum facit, quia caſus omnes, ubi articuli excidunt, fiunt ac prohibentur et ob oſſium commiſſuram et ob muſculos quibus illa comprehenditur, ad quam rem conferunt aut prohibent venae, nervi et arteriae. Ac ne longius a propoſito diſcedamus, lati ſcapularum oſſis articulus inter ceteros omnes facillime prolabitur, quoniam unius formae eſt et ſimplex, non duplex, quemadmodum qui in genu eſt; neque varius et nullo modo ſimplex, quemadmodum qui in cubito et quoniam humeri caput grande eſt et ſine oblonga cervice in ſinum parum deſidentem conjicitur; femur vero caput parvum habet et cervicem oblongam, id vero cavum quo recipitur valde ſinuatum eſt et altis labris cingitur, adde quod

κεφαλὴν ἔχοντος μικρὰν καὶ τὸν αὐχένα προμήκη. τὴν δ' ὑποδεχομένην αὐτὸν κοτύλην βαθεῖαν, ὀφρύσιν ἀξιολόγοις ἐστεφανωμένην, μετὰ τοῦ καὶ σύνδεσμον ἰσχυρότατον κατ' ἄκραν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν τῷ βαθυτάτῳ χωρίῳ τῆς κοτύλης τὴν σύμφυσιν ἔχειν. εἰκότως οὖν ὀλιγάκις ὁ μηρὸς ἐκπίπτει, πλειστάκις δὲ ὁ βραχίων, ὡς ἂν μήτε τὸν σύνδεσμον ἔχων μήτ' ἐγκαταβαίνων βαθείᾳ κοιλότητι. τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν τῆς ἐκπτώσεως εἰς ἐκεῖνο γίνεσθαι τὸ μέρος ἀναγκαῖόν ἐστιν, εἰς ὅπερ ἂν ἡ τοῦ σχήματος ἄγει βία. μένειν δ' οὐκέτ' ἐξ ἀνάγκης δύναται ἐν ἐκείνῳ διά τε τὴν φυσικὴν εἰς τὸ κάτω ῥοπὴν καὶ τὴν στενοχωρίαν ἐνίοτε τοῦ χωρίου γινομένην, ἤτοι δι' ἐξοχὰς ὀστῶν ἢ συντονίαν μυῶν. ἡ μὲν οὖν ἄνω χώρα τῆς κατ' ὦμον διαρθρώσεως ὑπερκείμενον ἔχει τὸ ἀκρώμιον, ὥστε εἰ καὶ μεταστείη ποτὲ τὸ ἄρθρον εἰς αὐτὴν οὐ παραδεχομένων αὐτὸ τῶν ἐνταῦθα τεταγμένων ὀστῶν, αὐτίκα τῷ βάρει ῥέψαν ἐξενεχθήσεται κάτω. ἡ δ' ἔξω χώρα καὶ μῦας ἔχει μεγάλους, ἀλλὰ τὴν εἰς τὸ κάτω ῥοπὴν ἑτοίμην. ἐνδέχεται δέ ποτε καὶ βίαιον

in ſummo capite per validiſſimum ligamentum ad ſuum cavum, qua maxime altum eſt, deſtinetur. Jure itaque femur raro procidit, ſaepe humerus, ut qui neque ligamentum habeat, neque in altiori cavo ſe inſinuet. Neceſſe autem eſt, quum prolabitur, principio in eam partem moveri, in quam compellitur vi illius habitus quo figuratur; ubi manere neceſſario non poteſt et quod ſuopte nutu deorſum feratur et quod interdum prohibeatur anguſtia loci, ſive ob oſſium proceſſus, ſive ob muſculorum vires. Igitur lati ſcapularum oſſis commiſſura ſuperjectum habet a ſuperiori parte ſummum lati ſcapularum oſſis, qua cum jugulo conjungitur, et ideo quamvis in eam aliquando articulus moveatur, quum ab oſſibus quae ibi ſunt non admittatur, ſtatim pondere inclinatum deorſum feretur; ab exteriori vero magis muſculis continetur, praeterquam quod articulus deorſum naturaliter inclinatur. Interdum tamen violentus habitus qui muſculos poſſit inter ſe didu-

σχῆμα διαστήσειν ἀπ' ἀλλήλων δυνάμενον εἰς τὴν μεταξὺ χώραν αὐτῶν ἀπώσασθαι τὸ ἄρθρον, ἐν ᾗ σφηνωθῇ, ὑπ' αὐτῶν τῶν μυῶν κατασχεθῆναι. διὰ τοῦτ' οὖν καὶ ὁ Ἱπποκράτης φησὶ, μὴ διϊσχυρίσασθαι βιαίως, εἴτ' ἐκπεσεῖν οἷόν τε τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον εἴτε καὶ μή. ὅσῳ μὲν γὰρ ἐπὶ τὰ κάτω ῥέπειν, οὐδ' ἂν ἐν τῇ πρόσω χώρᾳ διαμεῖναι δύναται. διαστάντων δὲ, ὡς εἴρηται, τῶν μυῶν οὐκ ἀδύνατον φαίνεται σφηνωθὲν ἐνταῦθα μένειν. λέγειν μὲν οὖν εἶχε τοιαῦτα περὶ τῆς εἰς ἄλλο τι χωρίον ὅτι μὴ τὴν μασχάλην ἐκπτώσεως. ἐπεὶ δ' οὐδέποτε ἑώρακεν, οὐκ ἠξίωσε γράφειν αἰτίας ἐξ ἐπινοίας λογικῶν, ἀξιοπιστότερον ἡγούμενος ἀεὶ τὸ φαινόμενον ἐναργῶς. οὕτως οὖν καὶ τὰς ἐν ταῖς θεραπείαις ἐπινοίας ἑαυτοῦ τῇ πείρᾳ βεβαιοῖ, πρὶν ἡμᾶς διδάσκειν, οὐχ ὡς ἔνιοι τῶν μετ' αὐτὸν ἰατρῶν ἔγραψαν, ἐν θεραπευτικοῖς συγγράμμασι κελεύοντες ἡμᾶς ποιεῖν ἃ μηδέποτε αὐτοὶ πρόσθεν ἔπραξαν. ἀλλ' ὅ γε Ἱπποκράτης ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ βιβλίῳ περὶ τῶν κατὰ ῥάχιν διαλεγόμενος, εἶθ' ἑαυτοῦ τὴν ἐπίνοιαν εἰπὼν ὑπὸ τῆς πείρας ἀδύ-

cere, poteft in fpatium quod inter eos eft articulum compellere, quo deinde adftrictus mufculis contineatur; atque hac de caufa dixit Hippocrates nolle fe contendere excidatne articulus humeri nec ne. Quatenus enim deorfum fertur, manere in priori parte non poteft; diductis autem mufculis, ut dictum eft, nihil alienum videtur adftrictum ibi contineri. Haec adducere potuit de humeri capite luxato in alium locum quam in alam. Sed quum id nunquam viderit, commentitias caufas fcribendas effe minime credidit, ubique magis fide dignum exiftimans, quod evidenter apparet quam quod a ratione ducitur. Sic et quaecunque ipfe ad curationem excogitavit, priusquam nos doceat, experimento comprobat; non ficut nonnulli ex junioribus medicis qui in fcriptis de ratione medendi nobis ea imperarunt quae ipfi nunquam ante funt experti. Sed et ipfe Hippocrates in hoc libro quum tractaffet de iis quae fpinae incidunt, fubdidiffetque poffe experimento redargui quae ipfe excogitaffet, inquit: pulchra enim hu-

νατον ἐλεγχθεῖσαν ἔφη· καλὰ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα μαθήματά ἐστιν, ἃ πειρηθέντα ἀπορηθέντα ἐφάνη καὶ δι' ἅσσα ἠπορήθη.

δ.

[292] (580) Εἴ τις τοῦ βραχίονος ψιλώσειε μὲν τῶν σαρκῶν τὴν ἐπωμίδα, ψιλώσειε δὲ ᾗ ὁ μῦς ἀνατείνει, ψιλώσειε δὲ τὸν τένοντα τὸν κατὰ τὴν μασχάλην τε καὶ τὴν κληῖδα πρὸς τὸ στῆθος ἔχοντα, φαίνοιτο ἂν τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ ἐς τοὔμπροσθεν ἐξέχουσα ἰσχυρῶς, καίπερ οὐκ ἐκπεπτωκυῖα. πέφυκε γὰρ ἐς τοὔμπροσθεν προπετὴς ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, τὸ δ' ἄλλο ὀστέον τοῦ βραχίονος ἐς τὸ ἔξω καμπύλον.

Βραχίων μὲν ὀνομάζεται τὸ μεταξὺ τῶν δύο διαρθρώσεων ὅλης τῆς χειρὸς μέρος, ἄκουε δέ μου δύο διαρθρώσεις, τὴν κατ' ἀγκῶνα καὶ τὴν κατ' ὦμον. ἐπωμὶς δὲ τὸ ἐπάνω

jusmodi monimenta funt eorum, quae quum experti fumus, fine affectu inveniemus et caufarum propter quas partim processerint.

IV.

Si quis carnem detraxerit ab ea parte quae superjecta commissurae humeri cum lato scapularum osse ad cervicem ostendit et ab ea qua situs est musculus qui versus superiorem partem extendit et a chorda juxta alam et ab jugulo ad pectus, humeri caput, quamvis prolapsum non sit, in priori parte admodum se ostendat. Naturaliter enim humeri caput in priorem partem prominet; reliquum vero ossis humeri in exteriorem convertitur.

Βραχίων, quem humerum vertimus, dicitur ea totius brachii pars quae inter duos articulos fita eft, duos autem articulos intelligi volo et eum qui ad latum fcapularum

τοῦ ὤμου μέρος ἐπιτεινόμενον ὡς ἐπὶ τὸν τράχηλον. ὦμος γὰρ ὀνομάζεται τὸ περὶ τὴν διάρθρωσιν ἅπαν ὅσον φανερὸν, ὡς τό γε μὴ φαινόμενον ἐκ μὲν τῶν ὀπίσω μερῶν ἐστι τὸ τῆς ὠμοπλάτης ὀστοῦν, ἐκ δὲ τῶν κάτω τὸ κατὰ τὴν ἀνάστασιν ὅλης τῆς χειρὸς φανερὸν γιγνόμενον ὃ προσαγορεύεται μασχάλη. προειπὼν οὖν ὁ Ἱπποκράτης, ἐφ᾽ ὧν ἠτροφήκασιν αἱ κατὰ τὸν ὦμον σάρκες, ἐξέχουσαν φαίνεσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, ὡς δοκεῖν ἐνίοις ἐκπεπτωκέναι, διδάσκειν τὴν φύσιν αὐτῆς ὅλην ἐξ ἀνατομῆς ἀξιῶν. εἴ τις βούλοιτο θεάσασθαι σαφῶς αὐτὴν, ψιλῶσαι μὲν τῶν σαρκῶν τὴν ἐπωμίδα, τουτέστι περιελεῖν σμίλῃ μέχρι τοῦ γυμνωθῆναι τὰ κατὰ τὴν διάρθρωσιν ὀστᾶ, ψιλῶσαι δὲ τὸν τένοντα τὸν κατὰ τὴν μασχάλην. τρεῖς γάρ τοι μύες εἰσὶν ἐνταῦθα· πρῶτος μὲν ὁ ἀπὸ τῆς ὠμοπλάτης τε καὶ τῆς κλειδὸς ὁρμώμενος, ὃν καὶ δελτοειδῆ ὀνομάζουσι. τούτου τοῦ μυὸς τὸ μὲν σαρκῶδες ἅπασαν καλύπτει τὴν

os et eum qui ad cubitum eſt; ἐπωμὶς vero illa quae ſuperjecta commiſſurae humeri cum lato ſcapularum oſſe ad cervices intendit. Ὦμος enim Graece nominatur ex tota commiſſura id quod oculis ſubjicitur, nam quod lati ſcapularum oſſis minime ſe oſtendit a poſteriori parte ſitum eſt; ab inferiore omne id quod apparet, quum totum brachium ſurſum porrigitur, ala, μασχάλη Graece nuncupatur. Praefatus igitur Hippocrates ubi in carne quae humeri commiſſuram contegit macies ſumma oritur, caput humeri ita exſtans conſpici, ut quibusdam excidiſſe videatur, docet univerſam ejus naturam ex arte corporis incidendi, praecipiens ut ſi quis aperte intueri ipſam velit ab ea parte quae ſuperjecta commiſſurae humeri cum lato ſcapularum oſſe ad cervicem intendit carnem detrahat, hoc eſt ſcalpello circumcidat, donec quae in commiſſura ſunt oſſa nudentur: detrahat ſimiliter ab ea chorda quae juxta alam eſt; terni enim hic muſculi ſunt, primus a lato ſcapularum oſſe ac jugulo oritur, quem a ſimilitudine literae Δ vocant δελτοειδῆ. Hujus muſculi quod carnoſum eſt tegit univerſam commiſſuram; chorda in longitudinem

διάρθρωσιν, ὁ δὲ τένων εἰς τὸ τοῦ βραχίονος ὀστοῦν ἐμφύεται κατὰ μῆκος, ὥσπερ φύεται τένων ἄλλος ἀξιολόγου μυὸς ἀπὸ τοῦ στέρνου ἀρχομένου, παραφερομένῳ δὲ τῷ προειρομένῳ κατὰ τὴν τῆς ὠμιαίας φλεβὸς θέσιν, οὗ καὶ αὐτοῦ μέμνηται λέγων, ψιλώσειε δὲ τὸν τένοντα τὸν κατὰ τὴν μασχάλην, ἐν μέντοι τῷ φάναι ψιλώσειε δέ, ᾗ ὁ μῦς ἀνατείνει, δύναται μὲν καὶ αὐτὸν τὸν δελτοειδῆ λέγειν, οὗ τὸ σαρκῶδες ἅπαν καλύπτει τὸ ἄρθρον, ἐγχωρεῖ δ' αὐτὸν καὶ τοῦ προσθίου κατὰ τὸν αὐχένα μεμνῆσθαι μυὸς ἔχοντος ἐν δύο κεφαλαῖς συνδέσμους εὐρώστους, τὸν μὲν ἕτερον ἐκ τῆς ἀγκυροειδοῦς ἀποφύσεως ἐκφυόμενον, τὸν δὲ ἕτερον ἐκ τῆς ὑψηλῆς ὀφρύος τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος.

ε'.

Ὁμιλέει δὲ ὁ βραχίων τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης πλάγιος, ὅταν παρὰ τὰς πλευρὰς παρατεταμένος ἔῃ. ὅταν μέντοι ἐς τοὔμπροσθεν ἐκτανυσθῇ ἡ ξύμπασα χείρ, τότε ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος κατ' ἴξιν τῆς ὠμοπλάτης τῷ κοίλῳ

tendit per os humeri, cui alligatur altera chorda grandioris musculi, quem a pectore incipiens cum superiori connectit, qua sita vena est quae sub ala ad cubitum procedit. Meminit etiam hujus ipsius, quum inquit et a chorda juxta alam; sed quum ait et ab ea qua situs est musculus qui versus superiorem partem extendit, potuit loqui de musculo qui Δ literam repraesentat, cujus quod carnosum est operit universam commissuram. Potuit etiam musculum illum intelligere qui fertur ad priorem partem humeri et a duobus capitibus ligamenta valida habet, quorum alterum a lati scapularum ossis processu ancorae simili, alterum a sublimiori labro cervicis ejusdem ossis dependet.

V.

Versatur humerus in cavo lati scapularum ossis a latere, ubi brachium juxta latus extenditur; at ubi totum in priorem partem porrigitur, humeri caput e regione cavi lati scapularum ossis collocatur, neque amplius

γίνεται καὶ οὐκ- [293] ἔτι ἐξέχειν ἐς τοὔμπροσθεν φαίνεται. περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος. οὐδέποτε εἶδον, οὐδὲ ἐς τοὔμπροσθεν ἐκπεσὸν, οὐ μὴν ἰσχυρείω γε οὐδὲ περὶ τούτου, εἰ μὴ ἐκπέσῃ ἂν οὕτως ἢ οὔ. ὅταν οὖν ἐκπέσῃ ὁ βραχίων ἐς τὴν μασχάλην, ἅτε πολλοῖσιν ἐκπίπτοντος, πολλοὶ ἐπίστανται ἐμβάλλειν. εὐπαιδεύτου δέ ἐστι τὸ εἰδέναι πάντας τοὺς τρόπους οἷσιν οἱ ἰητροὶ ἐμβάλλουσι καὶ ὡς ἄν τις αὐτοῖσι τοῖσι τρόποισι τούτοισι κάλλιστα χρῷτο. χρέεσθαι δὲ χρὴ τῷ κρατίστῳ τῶν τρόπων, ἣν τὴν ἰσχυροτάτην ἀνάγκην ὁρᾷς, κράτιστος δὲ ὕστατος γεγραμμένος.

Ὁμιλεῖν ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τοὔπίπαν οὐκ ἐπὶ τοῦ διαλέγεσθαι, καθάπερ νῦν οἱ πολλοὶ, τὸ συνιέναι δὲ ἀλλήλοις καὶ οἷον ὁμοῦ εἰλεῖσθαι, ταύτῃ προσηγόρευε τῇ φωνῇ. καὶ Ὅμηρος ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἀσπίδα γεγραμμένων ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου φησίν·

videtur in priorem partem excedere. Ergo quod propositum est nunquam vidi humeri caput in priorem partem promoveri; non tamen contendere velim eo necne promoveatur. Quum humerus igitur in alam excidat, complures restituendi peritiam habent, quippe quum multis excidat; callere autem omnes modos, quibus medici luxatum reponant et qua ratione ipsis utendum sit, eruditi est. Tunc autem adhibere modum validissimum debes, quum maxime opus esse intelligis; validissimus autem est qui omnium postremus adscribitur.

Versari dixi *ὁμιλεῖν*, quod vocabulum Graece fere mutuantur antiqui non ad significandum *colloqui*, quemadmodum nunc plerique, sed hac voce intelligunt *inter se convenire et quasi una versari*, quod *ὁμοῦ εἰλεῖσθαι* dicebant, quin et Homerus eodem modo id usurpat in iis quae scribit in clypeo appicta fuisse a Vulcano, quum inquit:

ὠμίλεον δ' ὥστε ζωοὶ βροτοὶ ἠδ' ἐμάχοντο,

τίς οὖν βραχίονα τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης ὁμιλεῖν ἔφη πλάγιον, ὅταν παρὰ τὰς πλευρὰς ἡ χεὶρ ᾖ παρατεταμένη, διὰ τοῦ ὁμιλεῖν ῥήματος δηλῶν τό τε ὅμου εἶναι καὶ ψαύειν αὐτῆς. ὅταν μέντοι φησὶν ἡ σύμπασα χεὶρ ἐκταθῇ, τότε κατὰ τὴν εὐθυωρίαν ὁ βραχίων γίνεται τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης καὶ οὐκέτ' ἐξέχειν εἰς τὸ πρόσω διὰ τὸ ἄρθρον αὐτοῦ φαίνεται.

στ'.

Ὁκόσοισι μὲν οὖν πυκνὰ ἐκπίπτει ὁ ὦμος ἱκανοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐτοὶ σφίσιν αὐτοῖσιν ἐμβάλλειν εἰσίν.

Εἴρηταί μοι κἀν τοῖς εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν ὑπομνήμασι διὰ δύο αἰτίας ἐκπίπτειν ἄρθρον πυκνῶς καὶ ἐπὶ σμικραῖς προφάσεσιν, ἤτοι διὰ τὸ τῆς κοιλότητος ἀβαθές τε ἅμα κἀν ταῖς ὀφρύσιν ὕπτιον ἢ διὰ τὴν ὑγρότητα τῶν περικει-

ὠμίλεον δ' ὥστε ζωοὶ βροτοί.

Homerum itaque a latere ait versari in cavo lati scapularum ossis, ubi brachium juxta latus extenditur, ὠμιλεῖν dicens *versari*, ut eo verbo significaret simul esse et ipsum contingere. At ubi inquit: brachium totum in priorem partem porrigitur, humeri caput e regione sinus lati scapularum ossis collocatur, neque quum erectum maneat videtur amplius in priorem partem excedere.

VI.

Quibus humeri caput saepenumero excidit, ipsi per se restituere possunt.

In commentariis quoque de fracturis ostendi articulos duabus de causis frequenter vel levi occasione erumpere; aut enim ob ipsos sinus parum desidentes, atque ipsis labris resupinatos, aut ob humorem earum partium

μένων τῇ διαρθρώσει σωμάτων, δι' ἣν χαλαρά τ' ἐστὶ καὶ ῥᾳδίως ἐκτεινόμενα. λέλεκται δὲ ὡς διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας αἱ ἐμβολαὶ τῶν τοιούτων ἄρθρων εἰσὶ ῥᾴδιαι καὶ διὰ τοῦτο χωρὶς ἰατρῶν ὑπ' αὐτῶν πασχόντων γίνονται.

ζ'.

Ἐνθέντες γὰρ τῆς ἑτέρης χειρὸς τοὺς κονδύλους ἐς τὴν μασχάλην ἀναγκάζουσιν ἄνω τὸ ἄρθρον, τὸν δὲ ἀγκῶνα παράγουσιν ἐπὶ τὸ στῆθος.

Ὁ πρῶτος τρόπος οὗτος τῆς ἐμβολῆς ἐστιν ὑποβάλλοντος εἴτ' αὐτοῦ τοῦ κάμνοντος εἴτ' ἰατροῦ τινος ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος τοὺς κονδύλους τῆς χειρὸς οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν ὡς ἀποστῆσαι κάτω πρῶτον, εἶθ' οὕτως εἰς τὴν ἄνω χώραν ἀπώσασθαι καὶ κατ' εὐθὺ ποιῆσαι τῆς ὑποδεξομένης αὐτὴν κοιλότητος. ἐνταῦθα γὰρ, οἶμαι, καὶ οἱ περικείμενοι τῇ διαρθρώσει μύες ὑπηρετοῦσί τε καὶ

quae commissuram comprehendunt, ob quem laxantur et facile extenduntur. Adjeci etiam articulos iisdem de causis prompte restitui, quamobrem ab aegrotantibus per se citra operam medici reponuntur.

VIII.

In alam enim conjicientes tubercula digitorum alterius manus, articulum ad superiorem partem adurgent, cubitum vero ad pectus adducunt.

Primus restituendi modus hic est, quum seu aeger ipse, seu medicus aliquis humeri capiti digitorum tubercula subjicit, non quovis modo, sed a parte interiori ut primo ad priorem partem humeri compellat, deinde ad superiorem ipsumque e regione collocet sui cavi, ubi, ut arbitror, musculi qui commissuram complectuntur ipsi subservient et efficiendi socii erunt; ipse enim ait in opere de fracturis, quod et nos in libro de motu musculorum,

Ed. Chart. XII. [293. 294.] Ed. Baf. V. (580. 581.)

συμ- [294] πράττουσιν αὐτῇ. εἴρηται γὰρ ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ περὶ ἀγμῶν, ὥσπερ οὖν καὶ ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως οἰκείαν τε καὶ σύμφυτον εἶναι τοῖς μυσὶ τὴν εἰς ἑαυτοὺς συνίζησιν. ἐκτείνονται γὰρ οὐχ ὑφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀντιτεταμένων μυῶν ἡσυχάζοντες καὶ ἀργοῦντες αὐτοί. ἡ τοιαύτη κίνησις τῶν μυῶν καὶ τὴν ἐνεχθεῖσαν εἰς μασχάλην κεφαλὴν τοῦ βραχίονος οὐκ ἐᾷ κατὰ χώραν μένειν, ἀλλ' ἀνασπᾷ μέχρι τῶν πλευρῶν τοῦ θώρακος ὑποπίπτειν τε καὶ ὑποκεῖσθαι τῷ τῆς ὠμοπλάτης (581) αὐχένι, διὸ καὶ ἡ ἐμβολὴ σύνθετός ἐστιν ἐκ τριῶν ἐνεργειῶν, πρώτης μὲν καθ' ἣν ἡμῖν εἰς τὸ πρόσω τὸ ἄρθρον ἄγεται, δευτέρας δὲ καθ' ἣν ἄνω, καὶ τρίτης καθ' ἣν ὀπίσω. αὕτη γὰρ ἀναγκαία τῷ ἐμβάλλοντι, δι' οὗπερ ἂν ἐπιχειρῇ τρόπου τὴν ἐμβολὴν ποιήσασθαι. ἔνθα μὲν οὖν ὑγρὰ φύσει καὶ χαλαρὰ τὰ περικείμενα σώματα διαρθρώσει μετὰ βραχείας κατατάσεως τῆς χειρὸς ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος εἰς τὸ πρόσω μέρος ἀνάγεται. συντόνων δὲ ὄντων ἰσχυροτέρας δεῖται, διὰ τοῦτ' οὖν εὕρηνται πλείους τρόποι τῆς ἐμβολῆς, ἐπεὶ τό γε κεφάλαιον ἁπασῶν ἕν ἐστι τὸ προειρημένον, εἰς

id proprium esse atque innatum musculis, ut in se ipsos contrahantur; non enim a se ipsis, sed quiescentes atque otiosi ab iis qui in contraria parte siti sunt tenduntur. Hic musculorum motus humeri caput in alam luxatum non patitur in eodem loco manere, sed ipsum attrahit ad latus, dum expellatur subjiciaturque cervici lati scapularum ossis. Quocirca tria in restituendo sunt agenda, primo quidem in priorem partem impellendum est, deinde in superiorem, postremo in posteriorem; hoc siquidem necesse est quocunque modo quis reponere id tentaverit. Igitur ubi partes quae commissuram comprehendunt naturaliter madent et laxae sunt, humeri caput vel leviter intento brachio in priorem partem adducitur, at ubi validae sunt, valentius intendi debet. Quamobrem plures inventi sunt restituendi modi, quorum omnium caput unum est quod ego retuli. Spectat autem ad ea tria quae proposui

τρεῖς οὖν εἶπον σκοποὺς ἀναγόμενον, αὐτοὺς δὲ τοὺς τρεῖς σκοποὺς εὕρομεν ἐκ τοῦ κοινοτάτου καὶ γενικωτάτου πάντων ὑφ' Ἱπποκράτους μὲν εἰρημένου, πρὸς ἡμῶν δὲ ἀποδεδειγμένου κατὰ τὰ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου βιβλία, λεχθήσεται δὲ καὶ νῦν ὅσον οἷόν τε διὰ βραχυτάτων, οὐδὲν μὲν τῶν κατὰ φύσιν ἐπανορθώσεως δεῖται. φυλάττειν μὲν γὰρ ἡμῖν, οὐκ ἀνασκευάζειν αὐτὰ πρόκειται, τὰ δὲ παρὰ φύσιν ἔχοντα πρόκειται μὲν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανάγειν, ἀναγκαῖον δέ ἐστι τῷ μέλλοντι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανέρχεσθαι κατάστασιν, ὅθεν ἐξετράπετο τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀνάπαλιν ἐλθεῖν, ὅπερ οὐδὲν διαφέρει τοῦ φάναι τὴν ἐναντίαν ὁδὸν ἀνύσαι. τοῖς οὖν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσῖνα πορευθεῖσιν οὐκ ἂν ἔχοις ἐναντίαν ὁδὸν ἑτέραν εἰπεῖν ἢ τὴν ἐξ Ἐλευσῖνος Ἀθήναζε· καίτοι γε τὸ πρῶτον ἀνυσθὲν μέρος τῆς ὁδοῦ πορευομένοις ἐξ Ἀθηνῶν ὕστατον ἀναστρεφόντων. σκέπτου τοίνυν ἐφ' ἑκάστης ἐξαρθρήσεως ὁπόθεν μὲν ἤρξατο τῆς μεταστάσεως τὸ ἄρθρον, ὅπως δὲ προῆλθεν, ὅποι δὲ

agenda; inveniuntur haec ex eo quod maxime commune est et generale, positum quidem ab Hippocrate, demonstratum vero a nobis in libris de ratione curandi, quod et nunc etiam docebimus quantum poterit brevissime, nempe ex iis quae naturaliter habent nihil esse corrigendum; siquidem ea nobis est consilium non tollere, sed tueri; quae vero praeter naturam sunt propositum est in naturalem statum restituere. Necesse autem est id quod in antiquam sedem unde excessit reversurum est, rursus idem iter facere, quod proinde est ac si dicas contrarium iter facere. Nam iis qui Athenis Eleusinem proficiscuntur, iter contrarium non aliud appellari potest quam Eleusine Athenas, quamquam primum iter quod fecerunt Athenis abeuntes postremum est ubi redeunt. Considerato igitur in singulis luxatis unde coeperit articulus expelli, qua processerit, et ubi constiterit; oportebit enim excidendi finem principium esse revertendi, atque inde rursus ad

τὴν τελευτὴν ἐποιήσατο. δεήσει γάρ σε τὴν μὲν τελευτὴν τῆς μεταστάσεως ἀρχὴν τῆς ἐπανόδου ποιήσασθαι, προελθεῖν δὲ ἐντεῦθεν ἀνάπαλιν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐμπτώσεως. αὐτίκα γοῦν ἐπὶ τῆς προκειμένης ἐξαρθρήσεως, ὅταν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἕδρας εἰς τὴν πρόσω χώραν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ὑποχωροῦσα κάτω μὲν ἐνεχθῇ τῷ βάρει ῥέψασα, μετὰ ταῦτα δὲ ὀπίσω πρὸς τὰς πλευρὰς ὑπὸ τῶν μυῶν εἰς αὐτὰς συνελκόντων ἀνασπασθῇ, τὴν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπάνοδον ἄρξασθαι μὲν ἀπὸ τῆς ὀπίσω χώρας ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐνταῦθα δὲ πρόσω μὲν πρῶτον, εἶτ' ἄνω παράγεσθαι, κἀπειδὰν ἤδη κατ' εὐθὺ τῆς κοιλότητος ᾖ, δυοῖν θάτερον, ἢ τοῖς μυσὶν ἐπιτρέψαι τὸ πᾶν ἢ καὶ αὐτὸν συνεπωθεῖν. ὅταν γε μὴν ἐπιτρέψῃς τοῖσι μυσὶ, μὴ καταλίπῃς τὴν κάτω χώραν ἀφρούρητον. ὀχεῖσθαι γὰρ ἐνταῦθα ἐπί τινος χρὴ τὸν βραχίονα, μή πως ἠτονηκότων τῶν μυῶν ἀνασπᾷν αὐτὸν ἐνεχθῆναι κάτω φθάσῃ, πρὶν ὑπ' ἐκείνων εἰς τὴν οἰκείαν ἐνεχθῇ χώραν. οὐσῶν οὖν τούτων τῶν τριῶν ὁδοιποριῶν, ἄριστον μέν ἐστιν ἑκάστην ποιεῖσθαι κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν

excidendi principium procedere. Ac ne longius diſcedamus in propoſito caſu, quum humeri caput ſuo loco motum in priorem partem venit, ob pondus deorſum fertur; deinde in poſteriorem partem ad latus vi muſculorum ad ſe recurrentium contrahitur. Quum ergo reverti ad ſuam ſedem debet, inchoari a poſteriori regione neceſſe eſt, tuncque primo in priorem partem impelli, poſtea ſurſum adduci; deinde quum ſitum eſt e regione ſui cavi, duorum alterum faciendum eſt, vel res tota muſculis committenda, vel una cum ipſis attrahentibus adurgendum eſt; at ubi rem muſculis commiſeris, inferiorem locum ſine fultura ne relinquito. Suſtineri enim hic re aliqua humerum oportet, ne quum muſculi nondum ſic confirmati ſint ut ipſum attrahant, deorſum feratur, priusquam ab illis in ſuam ſedem adducatur. Ergo quum haec tria itinera ſint, optimum eſt unumquodque ad rectam lineam fieri, primo quidem in priorem partem, deinde in ſupe-

πρώτην μὲν τὴν πρόσω, δευτέραν δὲ τὴν ἄνω καὶ τρίτην τὴν ὀπίσω. πολλάκις δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ καὶ περιφερομένου τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος τῷ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένι τὴν ἐμβολὴν ἐργαζόμεθα καὶ ὅ γε πρῶτος τρόπος ὁ διὰ τῶν δακτύλων ὑπό τε τοῦ πάσχοντος καὶ τῶν [295] ἰατρῶν γιγνόμενος ἐκ τούτου τοῦ εἴδους ἐστίν. ὀνομάζει δὲ αὐτὸν αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης κατὰ περίσφαλσιν ἐπιτυγχανόμενον ἄνευ βλάβης ἐν τῇ κατ' ὦμον διαρθρώσει μηδεμίαν ἐξοχὴν ἐχούσῃ προμήκη, μήτε κατὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, ἀκριβῶς γάρ ἐστι περιφερὴς, μήτε κατὰ τὰς ὀφρῦς τῆς ὑποδεξαμένης αὐτὸν κοιλότητος· οἷς μὲν οὖν ἐκπίπτει πυκνῶς ἀνάγκη τήν τε διάρθρωσιν εἶναι χαλαρὰν καὶ τὴν κοιλότητα βραχείας ἔχειν τὰς ὀφρῦς, καὶ διὰ τοῦτο ῥᾳδίως αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐμβάλλουσι τὸ ἄρθρον οἱ οὕτω κατεσκευασμένοι τοὺς κονδύλους τῶν δακτύλων τῆς ἀπαθοῦς χειρὸς ὑπαθέντες εἰς τὴν μασχάλην, ὡς μεταξὺ δηλονότι τὴν ἔνθεσιν αὐτῶν γίνεσθαι τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος καὶ τῶν πλευρῶν, καὶ γίνονται ἀντὶ μοχλοῦ τηνικαῦτα τῆς χειρὸς οἱ δάκτυλοι, τελευτώντων μὲν εἰς ὀξὺ πέρας τῶν κονδύλων, ὥσπερ ἡ κώ-

riorem, tertio in posteriorem. Saepe autem non sic, sed circa cervicem lati scapularum ossis circumducentes humeri caput restituimus, cujus sane generis est primus reponendi modus per digitos vel ipsius hominis vel medici. Eum modum apellat Hippocrates κατὰ περίσφαλσιν, qui citra noxam proficit in commissura humeri cum lato scapularum osse, quippe quae nullum oblongum processum habeat, neque in capite humeri, ex toto enim rotundum est, neque in labris ipsius cavi quo recipitur. Quibus itaque saepe promovetur necesse est commissuram esse laxam et cavum exiguis labris contineri; atque ea de causa ipsi per se ipsos articulum restituunt, quibus ita habet, integrae manus digitorum tubercula in alam conjicientes, sicut inter latus et humeri caput demittantur. In quo casu digiti vicem vectis praestant, quum tubercula in acutum desinant ad effigiem summi cunei, hae igitur summi-

του κορυφή. αὐτῇ δὲ ταύτῃ τῇ κορυφῇ παρεισερχομένων ῥᾳδίως, ὡς εἰπεῖν, εἰς τὴν μεταξὺ χώραν τῆς τε κεφαλῆς τοῦ βραχίονος καὶ τῶν πλευρῶν. ἣν δ' ἅπαξ ὑπ' αὐτῆς εἰσδεχθῶσι ῥᾳδίως τῆς ἐμβολῆς γινομένης διὰ τὴν ὑγρότητα τῶν κατὰ τὴν διάρθρωσιν σωμάτων. οἱ μέντοι δάκτυλοι παραδεχθέντες εὐθέως ἐν αὐτῷ τούτῳ τὸ ἄρθρον εἰς τὸ πρόσω μέρος ἀφιστᾶσι τῶν πλευρῶν· ὁ δ' ἀγκὼν παρὰ τὸ στῆθος ἀπαγόμενος ὑψοῖ τὸν βραχίονα. συνεπωθούντων δὲ ἐν τῷδε τῶν δακτύλων καὶ κυλινδουμένων κατὰ τῶν κάτω τε καὶ πρόσω μερῶν τῆς διαρθρώσεως ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐπὶ τὴν ὀφρὺν ἀναβαίνει τῆς ὑποδεχομένης αὐτὴν κοιλότητος. εἰ δ' ἅπαξ ἐν τούτῳ γένοιτο, διὰ βραχείας ῥοπῆς εἰς αὐτὴν ἐμπίπτει τὴν κοιλότητα· τοῦτο δ' ἦν τὸ πέρας τῆς ἐμβολῆς.

η'.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῦτον καὶ ὁ ἰατρὸς ἂν ἐμβάλλοι, εἰ αὐτὸς μὲν ὑπὸ τὴν μασχάλην ἐσωτέρω τοῦ ἄρθρου ἐκπεπτωκότος ὑποτείνας τοὺς δακτύλους ἀπαναγκάζοι ἀπὸ τῶν πλευρέων ἐμβάλλοιν τὴν ἑωϋτοῦ κεφαλὴν ἐς τὸ ἀκρώ-

tiae facile inter humeri caput et latus inferuntur, quodsi ibi semel admittantur, quum facile restitui possit ob humorem partium quae commissuram comprehendunt, digiti quidem ex parte protinus admissi articulum a latere in priorem partem reducunt; at cubitus quum ad pectus adducitur humerum attollit, quumque digiti simul interim impellant et circumducant juxta inferiorem et priorem partem commissurae, humeri caput ad sui cavi oram adscendit. Quodsi semel eo fuerit compulsum, levi momento in ipsum cavum revertitur; hic autem restituendi finis fuit.

VIII.

Eundem restituendi modum adhibere medicus poterit, si sub ala ab interiori parte articuli prolapsi digitos demittens a latere ipsum reducat, suum vero caput ad recipiendum objiciat, qua jugulum cum lato scapularum

μιον ἀντερείσιος ἕνεκα, τοῖσι δὲ γούνασι παρὰ τὸν ἀγκῶνα ἐς τὸν βραχίονα ἐμβαλὼν ἀντωθέοι πρὸς τὰς πλευράς. ξυμφέρει δὲ καρτερὰς τὰς χεῖρας ἔχειν τὸν ἐμβάλλοντα, εἰ αὐτὸς μὲν τῇσι χερσὶ καὶ τῇ κεφαλῇ οὕτως ποιοίη, ἄλλως δέ τις τὸν ἀγκῶνα παράγοι παρὰ τὸ στῆθος.

Οἱ ἰατροὶ τὰ μὲν κοινά τινα ταῖς ἰδιωτῶν ἐνεργείαις ἐνεργοῦσιν ἐμβάλλοντες αὐτοῖς τὸ ἐξαρθρῆσαν, καὶ τοῦτο μὲν διαπράττουσι κατά γε τὴν νῦν ἑρμηνευομένην ἐμβολὴν, τὰ δέ τινα τοῖς κοινοῖς αὐτοὶ προστιθέασιν ἴδια. κοινὰ μὲν οὖν αὐτοῖς ἐστι πρὸς τοὺς ἰδιώτας ἥ τε διὰ τῶν δακτύλων μοχλεία καὶ ἡ τοῦ βραχίονος ὕψωσις, ἴδια δὲ πρὸς τούτοις ἥ τε τῆς κεφαλῆς ἐς τὸ τοῦ κάμνοντος ἀκρώμιον ἀντέρεισις, ἥ τε διὰ τῶν γονάτων ἀντώθησις ἐρειδομένων εἰς τὸ κάτω τοῦ βραχίονος. γίνεται δὲ ἡ ἀντέρεισις ἕνεκα τοῦ μὴ συνακολουθεῖν τὸν ἄνθρωπον ἀγομένῳ πρόσω τῷ βραχίονι, διὰ τῆς τῶν χειρῶν μοχλείας, καὶ πρῶτά γε χρὴ γίνεσθαι ταῦτα,

osse committitur, genibus juxta cubiti juncturam ad humerum datis ad latus repellat. Expedite autem eum qui restituet manu strenua esse vel ipse manibus et capite quod dictum est praestet, alter cubitum ad pectus adducat.

Medici in restituendis luxatis quaedam agunt idiotis quoque communia, id quod nunc faciunt in proposito restituendi modo, quaedam proprie adjiciunt iis quae communia sunt. Commune est medicorum pariter et idiotarum per digitos impellere et humerum attollere, sed proprium medicorum caput objicere homini, qua jugulum cum lato scapularum osse committitur et humerum adurgere genibus ad imum ejus datis. Objicitur autem caput ne homo sequatur, quum humerus digitorum impulsu in priorem partem adducitur; quae primo fieri debent, tum

τρίτον δ' αὐτοῖς ἕπεσθαι τὴν διὰ τῶν γονάτων ἀντώθησιν ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ τῆς ὅλης χειρουργίας ἐπιτηδείως γινομένης, ἡνίκα τελέως ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἀποχωρήσασα τῶν πλευρῶν οὐκ εὐθὺς ὑποπίπτει τῷ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένι. τηνικαῦτα γὰρ οὐδ' ἀνάγειν εἰς τὸ πρόσω χρὴ τὸ ἄρθρον, ἀλλ' ὠθεῖν ἄνω. συμβήσεται δὲ τοῦτο καλῶς, εἰ τὸ κάτω πέρας τοῦ βραχίονος ἐπὶ τὰς πλευρὰς ἀπωθοίη τις. εἰς ὅσον γὰρ [296] τοῦτ' ἔσω τε καὶ κάτω χωρεῖ τὸ ἀντικείμενον αὐτῷ πρὸς ἐναντίους τόπους ἐνεχθήσεται. εἰς τὴν ἄνω δὲ καὶ πρόσω χώραν τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ γινομένη ῥᾳδίαν ἕξει τὴν ἔμπτωσιν· εἰ δὲ (582) μὴ βούλοιτό τις ἀντωθεῖν τοῖς γόνασι πρὸς τὸ κάτω πέρας τοῦ βραχίονος, ἑτέρῳ κελευσάτω παρὰ τὸ στῆθος ἀνάγειν αὐτὸν, ὅπερ ὁ ἰδιώτης ἔμπροσθεν ἐδείχθη ποιεῖν ὑπὸ τοῦ συνεχῶς ὀλισθαίνειν αὐτῷ τὸ ἄρθρον, ὡς χρὴ ποιεῖν δεδιδαγμένος· ἀλλ' ᾧ γε νῦν πρῶτον ὤλισθεν, οὐχ οἷόν τε τοῦτο πράττειν ἐστὶ, πλὴν εἰ γενναῖός τις εἴη καὶ ἀκατάπληκτος ἐν τοῖς δεινοῖς. ὁ γὰρ τοιοῦτος αὐτὸς ὑψώσει τὸν αὐχένα κελευσθεὶς ὑπὸ τοῦ θεραπεύοντος.

tertio genibus adurgendum, quod in eo tempore totius curationis quae per manum admovetur opportunissime sit, quum humeri caput a latere penitus reductum non protinus occurrit cervici lati scapularum ossis; tunc enim neque oportet articulum in priorem partem adducere, sed in superiorem compellere; quod optime continget, si quis imum humerum ad latus trudat. Quatenus enim in interiorem atque inferiorem partem fertur, eatenus quod ipsi apponitur in contrarias partes ducitur. At ubi humeri caput in priorem simul et superiorem venit, facile reconditur. Sed si nolit medicus genibus imum humerum attingere, imperet alteri ut ipsum ad pectus adducat. Hoc supra ostensum est fieri ab idiota, quod saepe articulus excidat, edocto qua ratione agendum sit. Sed cui nunc primum excidit, non licet id efficere, nisi si generosus est atque adversis rebus non perturbatur; hic siquidem jussus a medico per se humerum excitabit.

θ'.

Ἔστι δὲ ἐμβολὴ ὤμου καὶ ἐς τοὐπίσω ὑποβάλλοντα τὸν πῆχυν ἐπὶ τὴν ῥάχιν, ἔπειτα τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ ἀνακλᾷν ἐς τὸ ἄνω τοῦ ἀγκῶνος ἐχόμενον, τῇ δὲ ἑτέρῃ παρὰ τὸ ἄρθρον ὄπισθεν ἐνερείδειν.

Οὗτος ὁ τρόπος τῆς ἐμβολῆς κατὰ περίσφαλσιν γίνεται μᾶλλον τοῦ πρόσθεν. ἔστι δὲ ἐξ ἀνάγκης μὲν καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν τριῶν ἐνεργειῶν σύνθετος, οὐ μὴν ἰδίοις πέρασιν ἑκάστης αὐτῶν περιγραφομένης, οὐδὲ ἐν τῇ μεταβάσει γωνίας ποιούσης, ἀλλὰ κατὰ τὰς κυκλοτερεῖς, ὡς εἰ καὶ τετραγώνου τις ἀποθραύσει τὰς γωνίας. ὁποῖον γάρ τι συμβαῖνόν ἐστιν ἐν τοῖς κατὰ περικύκλισίν τε καὶ κατὰ περίσφαλσιν·

Α. Β. Γ. Δ.

σαφῶς νοήσεις οἷς ἐπὶ εἰκόνος τοῦδε τοῦ διαγράμματος τῆς φορᾶς τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, ἣν ἄρθρον ὤμου προσαγορεύει, γιγνομένης κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἐνέργειαν ἀπὸ τῶν πλευρῶν εἰς τὸ πρόσω, κατὰ δὲ τῆς ΓΔ γραμμῆς, ἐν-

IX.

Reponitur idem humeri caput, quum retrudatur ad dorſum tum altera manu eminentia cubiti ſurſum compellitur, altera a poſteriori parte urgetur articulus.

Hoc reſtituendi modo magis circumducimus quam ſuperiori, ſed ſub ipſo etiam neceſſe eſt in tres partes articulum agi, quae tamen ſingulae propriis finibus non circumſcribuntur, neque angulum efficit, quum ex una parte ad aliam transfertur, ſed in orbem flectitur perinde ac ſi anguli a quadrato retundantur. Quid autem accidat, quum articulus in orbem agitur circumduciturque, plane intelliges ex deſcriptione hujus figurae:

A. B. C. D.

Concipito caput humeri, quem articulum lati ſcapularum oſſis vocat, quum primo agitur, ferri a latere ad partem priorem per lineam C D, inde ſurſum per lineam D B,

κάτωθεν δὲ ἄνω ἐπὶ τὴν Δ Β, κἄπειτ' ἐντεῦθεν ἐμβαλλομένης τῇ κοιλότητι κατὰ τὸ Δ τεταγμένη. τοιαύτης μὲν οὖν γινομένης αὐτοῦ τῆς φορᾶς οὐχ ἕπεται περίσφαλσις, ὅταν δὲ τῶν κατὰ τὸ Δ καὶ Β γωνιῶν, οἷον ἀποθραυσθεισῶν ἡ φορὰ μηκέτι κάτω τῶν τριῶν εὐθειῶν, ἀλλὰ κατὰ μιᾶς γίγνεται γραμμῆς κυρτῆς τῷ σχήματι, τότε συμβαίνει κυλίεσθαι καὶ τὸν βραχίονα πρὸς τὴν ὀφρὺν ἀνέρχεσθαι τῆς διαρθρώσεως. ὅταν δὲ ἐπὶ ταύτης γένηται, βραχείας ῥοπῆς προσελθούσης εἰς τὴν ἐντὸς χώραν περισφάλλεται. τοῦτο μὲν οὖν κοινὸν ἁπάντων τῶν κατὰ περίσφαλσιν ἐμβαλλομένων· ἣν δὲ νῦν ἐμβολὴν ἐξηγεῖται, ταύτῃ προσήκει κατὰ μὲν τὴν εἰς τοὐπίσω τε καὶ τὴν ῥάχιν ἀναγωγὴν τοῦ πήχεως ἀκολουθοῦντος αὐτῷ ἐξ ἀνάγκης τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ πρόσω τε καὶ ἄνω μεθισταμένη περικυλισθήσεται, πρώτῳ μὲν τῷ κάτω μέρει τῆς διαρθρώσεως, ἐφεξῆς δὲ τῷ πρόσω μέχρις ἂν ἐπὶ τὴν ὀφρὺν ἀναβῇ τῆς κοιλότητος, ὅθεν δὴ πρὸς τὴν ἐντὸς χώραν ἐνεχθεῖσα στηριχθήσεται κατ' αὐτῆς. ἔστι γὰρ δὴ τοῦτο πέρας τῆς ἐμβολῆς. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῆς πρὸ ταύτης ἐμβολῆς ἕνεκα τοῦ μὴ συνακολουθεῖν ἐπὶ τὰ πρόσω τὸν ἄνθρωπον ὠθεῖν ὀπίσω τὸ ἀκρώ-

postea in suum cavum conjici, ubi Δ, quodsi ita feratur, non circumducitur, sed si anguli D B quasi infringantur, non amplius per tres lineas rectas feretur, sed per unam curvam. Sic itaque circumactus humerus ad oram adducitur sui cavi, ad quam ubi venit, modico impulsu in suam sedem revertitur. Atque hoc commune est omnium quae circumducendo reponuntur, id quod etiam evenit ei restituendi modo quem nunc exprimit. Siquidem brachio in posteriorem partem ducto ad spinam, quum necessario humerus sequatur, caput hujus in priorem ac superiorem partem translatum circumducetur, primo circa inferiorem partem commissurae, deinde circa priorem, donec adscendat ad oram sui cavi, in quod ubi conjectum fuerit, continebitur, tuncque restituendi finis est. Quemadmodum autem in superiori modo restituendi, ne homo sequens in priorem partem converteretur, praecepit medico ut capite

μιον ἐκέλευσε διὰ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς τὸν ἰατρὸν, οὕτω νῦν ὑπὲρ τοῦ μὴ συνακολουθεῖν, ὀπίσω τοὐναντίον ἀξιοῖ ποιεῖν ἐπιβάλλοντα τὴν χεῖρα κατὰ τὴν ὀπίσω χώραν ὅλης τῆς διαρθρώσεως, ἀντωθεῖν εἰς τὸ πρόσω τὸν ἄνθρωπον.

ι.

[297] *Αὕτη ἡ ἐμβολὴ καὶ ἡ πρόσθεν εἰρημένη οὐ κατὰ φύσιν ἐοῦσαι ὅμως ἀμφιβάλλουσαι τὸ ἄρθρον, ἀναγκάζουσιν ἐμπίπτειν.*

Οὐ κατὰ φύσιν αὐτὰς εἶπε διὰ τὸ μὴ κατ' εὐθείας γραμμὰς γίνεσθαι τὴν κίνησιν τῷ ἄρθρῳ, κατὰ περικύλισιν δὲ μᾶλλον, ὡς εἴρηται. κίνδυνος δὲ ἐν τῷδε γίνεται τῆς περιθραύσεως τῶν ἐξοχῶν. τὸ δὲ ἀναγκάζουσι προσέθηκε, τὸ βίαιον αὐτῶν ἐνδεικνύμενος.

objecto summum lati scapularum ossis, qua cum jugulo committitur, retro repelleret, ita nunc ne in posteriorem partem convertatur, contrarium imperat, ut scilicet manu objecta a posteriori parte totius commissurae hominem in priorem repellat.

X.

Hic reponendi modus atque is qui superius positus est secundum naturam non sunt, circum agentes tamen in suam sedem articulum cogunt.

Dixit non secundum naturam esse eo quod articulus ad rectam lineam non feratur, sed in orbem magis, ut ostensum est. Qua in re periculum est ne abscindatur processus aliqui. Propterea autem adjecit, cogunt, ut vim eorum indicaret.

ια.

Οἱ δὲ τῇ πτέρνῃ πειρώμενοι ἐμβάλλειν ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἀναγκάζουσι.

Διὰ τί ταύτην τὴν ἐμβολὴν ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἔχειν ἔφη μαθήσῃ σαφῶς, ὅλης αὐτῆς ἀκούσας πρότερον. ἔσται δὲ τοῦτο ταῖς ῥήσεσιν ἀκολουθήσαντι αὐτοῦ.

ιβ.

Χρὴ δὲ τὸν μὲν ἄνθρωπον χαμαὶ κατακλῖναι ὕπτιον, τὸν δὲ ἐμβάλλοντα χαμαὶ ἵζεσθαι, ἐφ᾽ ὁπότερα ἂν τὸ ἄρθρον ἐκπεπτώκῃ, ἔπειτα λαμβόμενον τῇσι χερσὶ τῇσιν ἑωυτοῦ τῆς χειρὸς τῆς σιναρῆς κατατείνειν αὐτὴν, τὴν δὲ πτέρνην ἐς τὴν μασχάλην ἐμβάλλοντα ἀντωθέειν, τῇ μὲν δεξιῇ ἐς τὴν δεξιὴν, τῇ δὲ ἀριστερῇ ἐς τὴν ἀριστερήν. δεῖ δὲ ἐς τὸ κοῖλον τῆς μασχάλης ἐνθεῖναι στρογγύλον τι ἐναρμόττον. ἐπιτηδειότατα δὲ αἱ πάνυ σμικραὶ σφαῖ-

XI.

Sed qui per calcem reponere nituntur, prope secundum naturam cogunt.

Qua de causa hunc reponendi modum afferat prope secundum naturam esse aperte intelliges, quum ipsum universum cognoveris; quod fiet ubi quae subjiciuntur animadvertas.

XII.

Hominem oportet humi resupinare, medicum vero ab ea parte, abs qua articulus eruperit, humi sedere; deinde suis manibus hominis brachium affectum prehendere ac deorsum versus extendere et calce in alam demisso dextro quidem in dextram, sinistro in sinistram, in contrariam partem urgere. Necesse autem est in sinum alae rotundum aliquid demittere quod ibi aptetur. Maxime

ραι καὶ σκληραὶ, οἷαι πολλαὶ ἐκ τῶν σκυτέων ῥάπτονται· ἢν γὰρ μή τι τοσοῦτον ἐγκέηται, οὐ δύναται ἡ πτέρνη ἐξικνέεσθαι πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος· κατατεινομένης γὰρ τῆς χειρὸς κοιλαίνεται ἡ μασχάλη. οἱ γὰρ τένοντες οἱ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς μασχάλης ἀντισφίγγοντες ἐναντίοι εἰσί· χρὴ δέ τινα ἐπὶ θάτερα τοῦ κατατεινομένου καθήμενον κατέχειν κατὰ τὸν ὑγιέα ὦμον, ὡς μὴ περιέλκηται τὸ σῶμα τῆς χειρὸς τῆς σιναρῆς ἐπὶ θάτερα τεινομένης, ἔπειτα ἱμάντος μαλθακοῦ πλάτος ἔχοντος ἱκανὸν, ὅταν ἡ σφαῖρα ἐντεθῇ εἰς τὴν μασχάλην περὶ τὴν σφαῖραν περιβεβλημένου τοῦ ἱμάντος καὶ κατέχοντος, λαβόμενον ἀμφοτέρων τῶν ἀρχῶν τοῦ ἱμάντος ἀντικατατείνειν τινὰ ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ κατατεινομένου καθήμενον, τῷ ποδὶ προσβάντα πρὸς τοῦ ἀκρωμίου τὸ ὀστέον. ἡ δὲ σφαῖρα ὡς ἐσωτάτω καὶ ὡς μάλιστα πρὸς τῶν πλευρέων κείσθω καὶ μὴ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ βραχίονος.

---

idoneae sunt pilae parvae admodum ac durae, quae e corio fere suuntur: nam nisi tale aliquid indatur, non potest calx ad humeri caput pervenire. Brachio enim ab inferiori parte extento sinuatur ala, quoniam chordae ab utraque parte alam constringunt inter se adversae. Oportet autem aliquem ab altera parte ejus qui extenditur sedentem continere hominem ab integri humeri cum lato scapularum osse commissura, ne corpus ducatur affecto brachio ab altera parte extento; post loro molli abunde lato pilam in alam conjectam excipere, cujus lori utrumque caput alter extendat, qui a capite hominis sedeat pedeque eam partem repellat, ubi jugulum cum summitate lati scapularum ossis conjungitur. Pila vero quantum maxime potest intus conjiciatur atque ad latus et a capite humeri recedet.

Εἴ τις δὴ τῶν οὕτως εἰρημένων συνίησιν, οὗτος οὐ δεῖται τῆς διὰ τῶν λόγων ἐξηγήσεως, ἀλλὰ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐνεργειῶν δείξεως. διὸ καὶ πολλάκις, ὡς καὶ πρόσθεν ἔφην, ἀξιῶ τὸ βιβλίον ἀναγινώσκειν αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἐπιμε- (583) λῶς προσέχοντας τῇ λέξει καὶ πειρωμένους νοεῖσθαι τὸ λεγόμενον. ἐγὼ τοίνυν ὡς ἤδη σοὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων [298] ἐν πείρᾳ γεγονότι τὴν αἰτίαν προσθήσω, δι' ἣν ἐγγὺς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἔφη τὴν τοιαύτην ἐμβολὴν εἶναι, τὰς ἔμπροσθεν ψαυσάμενος ὡς οὐ κατὰ φύσιν ἐπιτελουμένας. πρῶτον μὲν οὖν ὅτι κατατείνει τὸν βραχίονα μηδεμιᾶς τῶν ἔμπροσθεν ἐχούσης τοῦτο, ὥστε προσηκόντως ἄν τις ἐπαινέσειε τὴν τοιαύτην ἐμβολήν. ἐῤῥέθη γὰρ ἡμῖν κἀν τῇ περὶ τῶν ἀγμῶν πραγματείᾳ ἥ τε χρεία τῆς κατατάσεως, ὅτι τε προηγεῖσθαι χρὴ πάσης ἐμβολῆς καὶ διαπλάσεως αὐτήν. δεύτερον δὲ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ τὸ διὰ τῆς πτέρνης ὀπίσω τὸν ἄνθρωπον ὠθεῖσθαι, χάριν τοῦ μὴ συνακολουθεῖν ἑλκομένῃ τῇ χειρί. διὰ μὲν οὖν τῶν δυοῖν τούτων ἐνεργειῶν ἡ ἀντίτασις γίνεται, διὰ

Si quis quae sic traduntur non intelligat, huic opus est non verbo exponere, sed agendo rem monstrare. Atque idcirco mihi placet, quemadmodum supra retuli, librum ipsum Hippocratis saepius legi verbis diligenter consideratis atque adhibito omnino studio, ut quod proponitur intelligatur. Equidem tibi ut quae ab Hippocrate scripta sunt tenenti caussam adjiciam, quam ob rem hunc reponendi modum prope secundum naturam esse affirmet, quosque superius posuit tanquam non secundum naturam reprehendat. Primo quidem hic reponendi modus humerum extendit, quod neuter ex superioribus praestitit, quam ob rem a quovis merito laudatur. Nos enim ad quem usum intensio adhiberetur extendendumque perpetuo esse, antequam restituere aut componere tentemus, in opere quoque de fracturis ostendimus. Deinde in hac curatione calce homo retro repellitur, ne sequatur, quum brachium attrahitur. Haec itaque duo agentes in diversa

μὲν τοῦ περιβαλλομένου κατὰ τὴν μασχάλην ἱμάντος εἰς τοὐπίσω τοῦ κάμνοντος ἑλκομένου, διὰ δὲ τοῦ ποδὸς ἀνταθουμένου πρόσω, καὶ σαφῶς γε πάνυ τῶν ἀντιτάσεων ἑκατέρων εἷς ἄνθρωπος ἐργάζεται. ταῦτα μὲν οὖν κατὰ φύσιν ἐν τῷ τρόπῳ τῷδε τῆς ἐμβολῆς γίνεται· ἡ μέντοι μοχλεία λείπεται τοῦ προσήκοντος, οὔτε τῆς μικρᾶς σφαίρας δυναμένης εἰς τὸ μεταξὺ τῶν τε πλευρῶν καὶ τῆς τοῦ βραχίονος κεφαλῆς εἰσελθεῖν, αὔτε πολὺ μᾶλλον τῆς πτέρνης· ὅπου δ' οὐδὲν εἰς ταύτην τὴν χώραν παρεισέρχεται, πῶς ἂν ἡ μοχλεία γένηται; μὴ γινομένης δὲ ταύτης οὐδὲ τὴν ἐμβολὴν ἔσεσθαι κατὰ φύσιν.

ιγ'.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ἐμβολὴ ὡς κατωμίζουσιν ἐς ὀρθόν· μείζω μέντοι εἶναι χρὴ τὸν κατωμίζοντα, διαλαβόντα δὲ τὴν χεῖρα ὑποθεῖναι τὸν ὦμον τὸν ἑωυτοῦ ἐπὶ τὴν μασχάλην ὀξύν.

contendimus; loro quidem circa alam injecto hominem in posteriorem partem ducimus, pede in priorem repellimus. Patet autem eundem esse qui utrumque efficiens in diversa contendit. Haec in proposito reponendi modo secundum naturam adhibentur. Sed quum impulsus absit a convenienti modo recedit, eo quod nequeat exigua pila inter latus et humeri caput penetrare ac multo minus etiam calx. At ubi eo nihil indatur, quomodo impellemus? ubi non impellamus, neque reponere secundum naturam poterimus.

XIII.

Est et alius reponendi modus, quo super summum humerum alterius hominem collocant. Major autem esse necessario is debet, super quem collocatur. Hic autem apprehenso brachio laborantis summum humerum suum excitatum alae hominis subjiciat.

Πρῶτος μὲν οὖν αὐτῷ τρόπος ἐμβολῆς εἴρηται ὁ διὰ τῶν δακτύλων γινόμενος, ἤτοι τοῦ κάμνοντος ἢ τοῦ ἰατροῦ, δεύτερος δὲ ὁ διὰ τῆς πτέρνης· ἐφ᾽ οἷς τρίτος ὁ διὰ τοῦ κατωμισμοῦ. καλοῦσι γὰρ οὕτως αὐτὸν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἔφη ὡς κατωμίζουσιν ἐς ὀρθόν. ὅπως δὲ γίνεται τοῦτο, σαφῶς αὐτὸς ἐδίδαξε κελεύσας τὸν κατωμίζειν μέλλοντα διαλλάσσειν ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ τὴν ἐξηρθρηκυῖαν χεῖρα καὶ οὕτως ἀποξύναντα τὸν ἴδιον ὦμον εἰς τὴν κάμνοντος ὑποθεῖναι μασχάλην, ὡς ἕδραν αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἐξοχῆς τὴν ἐν ἐκείνῳ κοιλότητα.

ιδ´.

Κἄπειτα ὑποστρέψαι, ὡς ἂν ἐνίζηται ἕδρα, οὕτω στοχασάμενον, ὅπως ἀμφὶ τὸν ὦμον τὸν ἑωυτοῦ κρεμάσαι τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν μασχάλην. αὐτὸς δὲ ἑωυτὸν ὑψηλότερον ἐπὶ τοῦτον τὸν ὦμον ποιείτω ἢ ἐπὶ τὸν ἕτερον. τοῦ δὲ κρεμαμένου τὸν βραχίονα πρὸς ἑωυτοῦ στῆθος προσαναγκαζέτω ὡς τάχιστα. ἐν τούτῳ δὲ τῷ σχήματι προσα-

Primus reponendi modus quem posuit per digitos fuit, sive aegrotantis sive medici, alter per calcem, tertius est quem vocant *διὰ τοῦ κατωμισμοῦ*, eo quod Hippocrates dixit, *ᾧ κατωμίζουσιν ἐς ἄνθρωπον*, quum significare voluit eum modum, quo super summum humerum alterius hominem collocant. Quomodo autem hoc fiat, ipse aperte docuit, quum praecepit ut qui super summum humerum collocaturus hominem esset, suis manibus prolapsum ipsius brachium prehenderet, atque ita summum humerum suum attollens in hominis alam conjiceret, ut cavum quod in ea est ejusmodi eminentiae locum praestaret.

XIV.

Postea convertatur, quasi sedili velit insidere, eo spectans ut summo suo humero aeger ala suspendatur; ipse vero se ipsum ab eo humero magis excitat quam ab altero suspensique humerum ad suum pectus quam celerrime adducat. Ita vero figuratus concutiatur, quum homi-

νασειέτω, ὁπόταν μετεωρήσῃ τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀντίῤῥοποι τὸ ἄλλο σῶμα αὐτῷ ἀντίον τοῦ βραχίονος τοῦ κατεχομένου. ἢν δὲ ἄγαν κοῦφος ἔῃ ὁ ἄνθρωπος, προσεπικρεμασθήτω τούτου ὄπισθέν τις κοῦφος παῖς. αὗται δὲ αἱ ἐμβολαὶ πᾶσαι κατὰ παλαίστρην εὔχρηστοί εἰσιν, ὅτι οὐδὲν ἀλλοίων δέονται ἐπισκευασθῆναι, χρήσαιτο δ᾽ ἄν τις ἄλλοθι.

[299] Τὴν ὑποστροφήν φησι, δηλῶν τοῦ κατωμίζοντος ὦμον, ὡς ὅταν ἐπελθόντες δίφρῳ περιστρεφώμεθα καθίζοντες ἐπ᾽ αὐτόν. ὅταν δὲ τοῦ κατωμίζοντος ἐκκρεμασθήσεται, δῆλον ὅτι κατὰ τὸν νῶτον αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀντίτασιν ἐργάσεται τῆς καταπεινομένης εἰς τὸ πρόσω χειρός. εἰ δὲ εἴη κοῦφος ὁ κατωμιζόμενος, προσεπικρεμασθῆναι παῖδα κοῦφον κελεύει, χάριν τοῦ μεῖζον ἐργάσασθαι τὸ βάρος τῆς ἀντιτάσεως. ἀνασείεσθαι δὲ τὸν τοῦ κάμνοντος ὦμον ὑπὸ τοῦ κατωμίζοντος ἀξιοῖ, χάριν τοῦ κατ᾽ εὐθὺ γενέσθαι τὸν βραχίονα τῆς ἰδίας ἕδρας. εἴρηται γὰρ ἡμῖν πολλάκις ὡς

nem suspenderit, ut reliquum corpus in contrariam partem inclinetur atque humerus contentus. Quodsi homo levis admodum fuerit, appendatur ei a posteriori parte levis aliquis puer. Hi restituendi modi omnes ad palaestram sunt aptissimi, quoniam luxata ibi ut restituantur nullum aliud machinamentum desiderant, quibus alibi uti etiam convenit.

Ὑποστρέψαι dixit verbum *convertatur* significare volens, summum humerum, super quem homo collocatur converti, sicut quando ad sedile accedimus, ut illi insidamus. Aegrotantem vero quum ab humero pendebit, constat a tergo ejus, super quem collocatur, suspendendum esse. Hac siquidem via in contrariam partem ducetur, atque brachium quod a fronte trahitur. Quod si levis fuerit qui suspenditur, appendi levem puerum praecipit, ut gravius reddat pondus quod tendit in partem contrariam. Vult etiam concuti articulum humeri ipsius aegro-

Ed. Chart. XII. [299.] Ed. Bas. V. (583.)

ὅταν ἐν τούτῳ κατασταθῇ τὸ ἐμβαλλόμενον ἄρθρον, ἑτοίμην ἴσχει τὴν ἔμπτωσιν, εἰ καὶ μὴ συνεπωθοῦμεν ἡμεῖς αὐτὸ τῶν μυῶν ἐργαζομένων τὸ δέον.

ιέ.

Ἀτὰρ καὶ οἱ περὶ τὰ ὕπερα ἀναγκάζοντες ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσι. χρὴ δὲ τὸ μὲν ὕπερον κατειλῆχθαι ταινίῃ τινὶ μαλθακῇ, ἧσσον γὰρ ἂν ἀπολισθάνοι, ὑπηναγκάσθαι δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος. καὶ ἢν μὲν βραχὺ ᾖ τὸ ὕπερον, καθῆσθαι χρὴ τὸν ἄνθρωπον ἐπί τινος, ὡς μόλις τὸν βραχίονα περιβάλλειν δύνηται περὶ τὸ ὕπερον. μάλιστα δὲ ἔστω μακρότερον τὸ ὕπερον, ὡς ἂν ἑστεὼς ὁ ἄνθρωπος κρέμασθαι μικροῦ δέῃ ἀμφὶ τῷ ξύλῳ. κἄπειτα ὁ μὲν βραχίων καὶ ὁ πῆχυς παρατεταμένος περὶ τὸν ὕπερον ἔστω, τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα τοῦ σώματος καταναγκαζέτω τις ὑπερβάλλων κατὰ τὸν αὐχένα παρὰ τὴν κληῖδα τὰς χεῖρας.

tantis ab eo super quem collocatur, ut e regione suae sedis constituatur. Saepius enim diximus, ubi articulus ita collocetur, facile recondi; quum nobis etiam nihil impellentibus musculi quod expedit efficiant.

XV.

Sed et qui super pistillum cogunt, prope secundum naturam restituunt. Involvatur autem pistillum molli aliqua fascia, minus enim elabitur, atque inter latus et humeri caput demittatur. Quod si pistillum brevius fuerit, homo alicubi sedeat, sic ut vix injicere humerum super pistillum possit. Fere autem pistillum adhiberi longius convenit, sic ut homo stans paene ex eo pendeat. Deinceps humerus et brachium juxta pistillum extendatur, corpus vero alter in alteram partem adurgeat, manibus ad collum datis juxta jugulum.

Καὶ οὗτοι μὲν καθόσον ἀντιτάσει χρῶνται, κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσι, καθόσον δὲ ὡσαύτως, ἐφεξῆς περισφάλλεται τὸ κυρτὸν τοῦ ἄρθρου ὑπεροειδοῦς ἐν τούτῳ τῷ κατὰ φύσιν ἁμαρτάνουσι. τὰ δὲ κατὰ μέρος τῆς λέξεως ἁπλᾶ.

ιστ'.

Αὕτη ἡ ἐμβολὴ κατὰ φύσιν ἐπιεικέως ἐστὶ καὶ ἐμβάλλειν δύναται, ἥν χρηστῶς σκευάσωνται αὐτήν.

Μετρίως αὐτὴν λέγει κατὰ φύσιν εἶναι· τοῦτο γὰρ σημαῖον ἢ τὸ ἐπιεικῶς, ὥσπερ καὶ ὁ ἐπιεικὴς ἄνθρωπος ὁ μέτριος δηλοῦται πρὸς τῶν Ἑλλήνων. ἔνιοι δὲ ᾠήθησαν τὸ ἐπιεικῶς ἀντὶ μάλιστα λέγεσθαι καὶ διὰ τοῦτο οἶμαι καὶ κα- (584) τὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ῥήσεως ἀφείλοντο ἐγγύς τε γράψαντες. οὕτως γὰρ καὶ οἱ περιαναγκάζοντες κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσιν. ἐχρῆν δὲ αὐτοὺς, εἰ καὶ μὴ πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους τοῦτο εἴρητο, κατὰ τὴν ἐφεξῆς ῥῆσιν, ἃ

Atque hi etiam quatenus in diversa contendunt, secundum naturam reponunt, quatenus vero humeri caput, ut in sequentibus ostendit, pistillo circumducitur, a reponendo secundum naturam absunt. Quae autem hic scribit, singula in aperto sunt.

XVI.

Hic reponendi modus moderate secundum naturam est, ac restituere articulum potest, si recte adhibeatur.

Hunc modum secundum naturam esse affirmat *moderate*, quod significavit verbo ἐπιεικέως, quemadmodum et *homo moderatus* ἐπιεικὴς Graece dicitur. Putarunt nonnulli verbum ἐπιεικῶς usurpari pro *maxime*, atque idcirco, ut opinor, in principio hujus orationis removerunt dictionem *prope* ita scribentes; sed et qui super pistillum cogunt, secundum naturam restituunt. Debuerunt autem etiamsi Hippocrates id non monuisset, per se intelligere

μέμφεται τῆς [300.] τοιαύτης ἐμβολῆς αὐτοὺς ἐννενοηκέναι, μέμφεται δὲ λέγων περὶ τὸ ὑπεροειδὲς ὁ ὦμος ἦν καὶ κατεπεπειγῆ, περισφάλλεσθαι τὸ σῶμα κίνδυνος, δι' ὅπερ φησὶν, ἡ διὰ τοῦ κλιμακίου βελτίων ἐστίν. οὐκ οὖν εἰς ἄκρον ἀρετῆς κατὰ τὸ ὑπεροειδὲς ἥκει, ὡς τοῦδε ἐπιεικῶς τὸ μάλιστα συμβαίνει· τὴν γὰρ διὰ τοῦ κλιμακίου μᾶλλον αὐτῆς ἐπαινέσας, τί μᾶλλον ἐκείνης ἐπαινεῖ τὴν διὰ ἐμβολῆς.

ιζ'.

Ἀτὰρ καὶ ἡ διὰ τοῦ κλιμακίου ἑτέρη τις τοιαύτη καὶ ἔτι βελτίων, ὅτι ἀσφαλεστέρως ἂν τὸ σῶμα τὸ μὲν τῇ ἀντισηκωθείη μετεωρισθέν. περὶ γὰρ τὸ ὑπεροειδὲς ὦμος, εἰ καὶ κατεπεπείγει, περισφάλλεσθαι τὸ σῶμα κίνδυνος ἢ τῇ ἢ τῇ.

cujus rei hunc reponendi modum in sequentibus accuset. Accusat enim quum inquit: licet enim pistillo humeri articulus inhaereat, periculum est ne corpus in hanc vel illam partem labatur; ac propterea ait eum modum qui per scalam adhibetur meliorem esse. Modus igitur qui pistillo utitur ad summum persectionis non accedit. Quare neque verbo *ἐπιεικῶς maxime* significatur; magis enim eum probat qui per scalam est, magis item qui per spatham habentem in summo capitulum rotundum ac leniter cavum.

XVII.

Quin et alius quidam modus est per scalam adhuc melior, quandoquidem tutius suspensum corpus non magis in hanc quam in illam partem inclinabitur. Licet enim pistillo humeri articulus inhaereat, periculum est ne corpus in hanc vel illam partem labatur.

Πέμπτος οὗτος αὐτῷ τρόπος ἐμβολῆς ἐστι. διὰ τί δὲ βελτίων ἐστὶ τοῦ προειρημένου τοῦ τετάρτου περὶ τὸ ὑπερῳειδὲς, αὐτὸς ἐξηγεῖται σαφέστατα.

ιη'.

Χρὴ μέντοι καὶ ἐπὶ τοῦ κλιμακτῆρος ἐπιδεῖσθαι τι ἄνωθεν στρογγύλον, ἐναρμόσσον ἐς τὸ κοῖλον τῆς μασχάλης, ὃ προσδιαναγκάσῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐς τὴν φύσιν ἀπιέναι.

Ἐξ αὐτοῦ τοῦ κατὰ τὸν κλιμακτῆρα ξύλου τοιοῦτον ἐξέχον εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς γίνεται κατὰ τὸ μηχανικὸν κλιμάκιον, ᾧ καὶ ἡμεῖς συνήθως χρώμεθα. παραπλήσιον δέ ἐστι τῷ κατὰ τὴν ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ μέλλοντι γράφεσθαι ξύλῳ κατὰ τὴν ἄμβην ἔχοντι τὸ πέρας, ἐφ' οὗ καὶ πάλιν προσαγορεύουσιν αὐτὸ ἄμβην οἱ μετ' αὐτὸν ἰατροὶ πάντες. ἐπιτιθέναι δὲ τοῦτο καὶ τοῖς στασίμοις ὀργάνοις, οἷόν ἐστι τό τε τοῦ Ἀνδρέου καὶ τὸ τοῦ τέκτονος, ὧν οὐδενὸς ἀναγκαῖον

Quintus hic est reponendi modus. Ob quam vero causam utilior sit quam qui positus est quarto loco aperte ipse exposuit.

XVIII.

Alligandum autem est super gradum rotundum aliquid quod alae sinui conveniat, ut humeri caput in suam sedem compellatur.

Ex eo ipso ligno ex quo gradus conficitur tale quidpiam exstat initio protinus, quum scalae machinamentum paratur, quo nos etiam frequenter utimur. Simile autem est ligno quod proxime subdet, quod summum habet capitulum rotundum ac leniter cavum, unde apud recentiores medicos fere omnes Graece *ἄμβης* nomen invenit. Consuevit autem illis organis adjici quae e recto collocantur, cujusmodi est organum tum Andreae tum fabri.

ἐστι λέγειν νῦν τὴν μαγγανικὴν. εἴρηται γὰρ μυρίοις τῶν νεωτέρων ὀργανικῶν, ἐν οἷς γεγράφασι περὶ τῶν ὀργάνων. ἡμῖν δὲ νῦν πρόκειται Ἱπποκράτους ἐξηγεῖσθαι χρωμένου πρὸς ἅπαντα τὰ σφοδροτέρας ἀντιτάσεως καὶ μοχλείας δεόμενα τῷ καλουμένῳ βάθρῳ.

ιθ'.

Κρατίστη μέντοι πασέων ἐμβολέων ἡ τοιήδε· ξύλον χρὴ εἶναι πλάτος μὲν ὡς πεντεδάκτυλον ἢ τετραδάκτυλον τὸ ἐπίπαν, πάχος δὲ ὡς διδάκτυλον ἢ καὶ λεπτότερον, μῆκος δὲ δίπηχυ ἢ ὀλίγῳ ἔλασσον. ἔστω δὲ ἐπὶ θάτερα τὸ ἄκρον περιφερὲς καὶ στενώτατον ταύτῃ καὶ λεπτότατον. ἄμβην δὲ ἐχέτω μικρὴν ὑπερέχουσαν ἐπὶ τῷ ὑστάτῳ τοῦ περιφερέος ἐν τῷ μέρει, ἀλλὰ μὴ τῷ πρὸς τὰς πλευρὰς, ἀλλὰ τῷ πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἔχοντι, ὡς ἐναρμόσειε τῇ μασχάλῃ παρὰ τὰς πλευρὰς ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ὑποτιθέμενος, [301] ὀθονίῳ δὲ ἢ ταινίῃ μαλθακῇ κατακεκολλήσθω ἄκρην τὸ ξύλον, ὅκως

Neutrius autem ftructuram adfcribere nunc oportet; pofita enim eft a fexcentis architectis junioribus, qua de organis fcribunt. Nobis autem inftitutum eft Hippocratem explanare, qui ad omnia validiffime in contrarias partes feu extendenda feu impellenda eo machinamento utitur quod fcamnum appellatur.

XIX.

Inter omnes reponendi modos hic praeftantiffimus eft. Lignum accipitur ad fummum quinos vel certe quaternos digitos latum, craffum vero binos aut etiam minus, longum cubitos duos vel paulo brevius, quod ab altero extremo rotundum fit, anguftiffimum ac maxime tenue. In fummum capitulum rotundum ac leniter cavum habeat, plerumque exftat ab una parte, non quidem verfus latus, fed verfus humeri caput, ut huic fubjectum alae juxta latus accommodetur. Summo item ligno vel

προσηνέστερον ᾖ, ἔπειτα χρὴ ὑπώσαντα τὴν κεφαλὴν τοῦ ξύλου ὑπὸ τὴν μασχάλην ὡς ἐσωτάτω μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, τὴν δὲ ὅλην χεῖρα πρὸς τὸ ξύλον κατατείνοντα προσκαταδῆσαι κατά τε τὸν βραχίονα κατά τε τὸν πῆχυν κατά τε τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς, ὡς ἂν ἀτρεμέῃ ὅτι μάλιστα. περὶ παντὸς δὲ χρὴ ποιεέσθαι, ὅκως τὸ ἄκρον τοῦ ξύλου ὡς ἐσωτάτω τῆς μασχάλης ἔσται ὑπερβεβηκὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος.

Τὸν ἕκτον τρόπον τῆς ἐμβολῆς, ὃν ἐπῄνεσε μάλιστα, νῦν διδάσκειν ἄρχεται, τὴν κατασκευὴν τοῦ ξύλου γράφων σαφῶς, ᾧ κατὰ τὸ πέρας ἐπικειμένης ὀφρύος ἄμβωνι παραπλησίας ὅλον αὐτὸ προσαγορεύουσιν ἄμβην οἱ ἰατροί. τοιαύτη δέ ἐστιν ἡ ὀφρὺς, οἵη κατὰ τῶν λοπάδων πέρας τὸ ἄνω γίνεται πρὸς τὴν ἐντὸς ἐστραμμένην κοιλότητα· καί τις τῶν κωμικῶν ἐπεῖπεν ἐπισκώπτων τινὰ δὴ τῶν λοπάδων τοὺς ἄμβωνας περιλείχειν. ἀῤῥενικῶς μὲν οὖν ἄμβωνας οἱ Ἀττικοὶ, θηλυκῶς δὲ οἱ Ἴωνες τὰ τοιαῦτα σχήματα καλοῦσιν

linteum vel mollis habena agglutinatur, ut mitius fit; deinde caput ligni in alam demittitur intro quantum poteſt inter latus et humeri caput, brachium totum ſuper ſignum extenditur alligaturque paulum infra humeri caput ſupra cubitum et ſupra manum, ut quam maxime immobile ſit. Eſt autem maximi momenti extremum lignum ultra humeri caput in alam intime indere.

Sextum reponendi modum, quem potiſſimum laudavit, hic docere ingreditur, aperte exponens ſtructuram ligni, cujus extremo ſuperimpoſitum eſt capitulum rotundum ac leniter cavum. Hoc quia ſimile eſt labro quod Graeci vocant ἄμβωνα, medici totum lignum ἄμβην appellant; tale ſiquidem labrum eſt quale videmus in ollis converſum in interiorem partem verſus cavum. Unde quidam comicus ut per jocum morderet, dixit quendam ollarum ἄμβωνας delingere. Attici igitur maſculino genere ἄμβωνας, Iones feminino ἄμβας hujusmodi librorum figuras

ἄμβας. ἐπιτηδειότατον δὲ ἔτι τοῦτο παραδοῦναι μεταξὺ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος καὶ τῶν πλευρῶν. καὶ μέντοι καὶ μοχλεύουσι χρησιμώτατον ἀσφαλῶς περιλαμβάνον τὴν κυρτότητα τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος. τὰ δὲ κατὰ μέρος ἅπαντα τῆς ῥήσεως αὐτοῦ σαφῆ.

κ'.

Ἔπειτα χρὴ μεσηγὺ δύο στύλων στρωτῆρα πλάγιον εὖ προσδῆσαι, ἔπειτα ὑπερενεγκεῖν τὴν χεῖρα ξὺν τῷ ξύλῳ ὑπὲρ τοῦ στρωτῆρος, ὅκως ἡ μὲν χεὶρ ἐπὶ θάτερα ἔῃ, ἐπὶ θάτερα δὲ τὸ σῶμα, κατὰ δὲ τὴν μασχάλην ὁ στρωτήρ. κἄπειτα ἐπὶ μὲν θάτερα τὴν χεῖρα καταναγκάζειν ξὺν τῷ ξύλῳ περὶ τὸν στρωτῆρα, ἐπὶ θάτερα δὲ τὸ ἄλλο σῶμα. ὕψος δὲ ἔχων ὁ στρωτὴρ προσδεδέσθω, ὥστε μετέωρον τὸ ἄλλο σῶμα εἶναι ἐπ' ἄκρων τῶν ποδῶν, οὗτος ὁ τρόπος παραπολὺ κράτιστος ἐμβολῆς ὤμου. δικαιότατα μὲν γὰρ μοχλεύει, ἢν καὶ μόνον ἐσωτέρω ἔῃ τὸ ξύλον τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, δικαιόταται (585) δὲ αἱ ἀντιῤῥο-

appellant. Commodiſſime autem capitulum hoc demittitur inter latus atque humeri caput, utiliſſimumque eſt ad impellendum, quum firmiter quod gibbum eſt ex humeri capite excipiat. In univerſum autem ſingula ipſius verba plana ſunt.

XX.

Poſt haec tignum transverſum inter duas columnas bene alligandum eſt, ſuperque id brachium cum ligno imponendum, ita ut ab una parte brachium ſit, corpus ab altera, ſed tignum juxta alam; dein ab altera parte circa tignum attrahendum brachium cum ligno, ab altera reliquum corpus. Vinciatur autem transverſum lignum ſublime, ut reliquum corpus ſuſpenſum imis pedibus ſit. Modus hic reponendi capitis humeri praeſtantiſſimus eſt: juſtiſſime enim impellit modo lignum retro magis, quam humeri caput demittatur; juſtiſſime item

μὲν τοῦ περιβαλλομένου κατὰ τὴν μασχάλην ἱμάντος εἰς τοὐπίσω τοῦ κάμνοντος ἑλκομένου, διὰ δὲ τοῦ ποδὸς ἀνταθουμένου πρόσω, καὶ σαφῶς γε πάνυ τῶν ἀντιτάσεων ἑκατέρων εἷς ἄνθρωπος ἐργάζεται. ταῦτα μὲν οὖν κατὰ φύσιν ἐν τῷ τρόπῳ τῷδε τῆς ἐμβολῆς γίνεται· ἡ μέντοι μοχλεία λείπεται τοῦ προσήκοντος, οὔτε τῆς μικρᾶς σφαίρας δυναμένης εἰς τὸ μεταξὺ τῶν τε πλευρῶν καὶ τῆς τοῦ βραχίονος κεφαλῆς εἰσελθεῖν, αὔτε πολὺ μᾶλλον τῆς πτέρνης· ὅπου δ' οὐδὲν εἰς ταύτην τὴν χώραν παρεμπίπτει, πῶς ἂν ἡ μοχλεία γένηται; μὴ γινομένης δὲ ταύτης οὐδὲ τὴν ἐμβολὴν ἔσεσθαι κατὰ φύσιν.

ιγ'.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ἐμβολὴ ὡς κατωμίζουσιν ἐς ὀρθόν· μείζω μέντοι εἶναι χρὴ τὸν κατωμίζοντα, διαλαβόντα δὲ τὴν χεῖρα ὑποθεῖναι τὸν ὦμον τὸν ἑωυτοῦ ἐπὶ τὴν μασχάλην ὀξύν.

---

contendimus; loro quidem circa alam injecto hominem in posteriorem partem ducimus, pede in priorem repellimus. Patet autem eundem esse qui utrumque efficiens in diversa contendit. Haec in proposito reponendi modo secundum naturam adhibentur. Sed quum impulsus absit a convenienti modo recedit, eo quod nequeat exigua pila inter latus et humeri caput penetrare ac multo minus etiam calx. At ubi eo nihil indatur, quomodo impellemus? ubi non impellamus, neque reponere secundum naturam poterimus.

XIII.

Est et alius reponendi modus, quo super summum humerum alterius hominem collocant. Major autem esse necessario is debet, super quem collocatur. Hic autem apprehenso brachio laborantis summum humerum suum excitatum alae hominis subjiciat.

Πρῶτος μὲν οὖν αὐτῷ τρόπος ἐμβολῆς εἴρηται ὁ διὰ τῶν δακτύλων γινόμενος, ἤτοι τοῦ κάμνοντος ἢ τοῦ ἰατροῦ, δεύτερος δὲ ὁ διὰ τῆς πτέρνης; ἐφ᾽ οἷς τρίτος ὁ διὰ τοῦ κατωμισμοῦ. καλοῦσι γὰρ οὕτως αὐτὸν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἔφη ὡς κατωμίζουσιν ἐς ὀρθόν. ὅπως δὲ γίνεται τοῦτο, σαφῶς αὐτὸς ἐδίδαξε κελεύσας τὸν κατωμίζειν μέλλοντα διαλλάσσειν ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ τὴν ἐξηρθρηκυῖαν χεῖρα καὶ οὕτως ἀποξύναντα τὸν ἴδιον ὦμον εἰς τὴν κάμνοντος ὑποθεῖναι μασχάλην, ὡς ἕδραν αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἐξοχῆς τὴν ἐν ἐκείνῳ κοιλότητα.

ιδ'.

Κἄπειτα ὑποστρέψαι, ὡς ἂν ἐνίζηται ἕδρα, οὕτω στοχασάμενον, ὅκως ἀμφὶ τὸν ὦμον τὸν ἑωυτοῦ κρεμάσαι τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν μασχάλην. αὐτὸς δὲ ἑωυτὸν ὑψηλότερον ἐπὶ τοῦτον τὸν ὦμον ποιεέτω ἢ ἐπὶ τὸν ἕτερον. τοῦ δὲ κρεμαμένου τὸν βραχίονα πρὸς ἑωυτοῦ στῆθος προσαναγκαζέτω ὡς τάχιστα. ἐν τούτῳ δὲ τῷ σχήματι προσα-

Primus reponendi modus quem posuit per digitos fuit, sive aegrotantis sive medici, alter per calcem, tertius est quem vocant διὰ τοῦ κατωμισμοῦ, eo quod Hippocrates dixit, ᾧ κατωμίζουσιν ἐς ἄνθρωπον, quum significare voluit eum modum, quo super summum humerum alterius hominem collocant. Quomodo autem hoc fiat, ipse aperte docuit, quum praecepit ut qui super summum humerum collocaturus hominem esset, suis manibus prolapsum ipsius brachium prehenderet, atque ita summum humerum suum attollens in hominis alam conjiceret, ut cavum quod in ea est ejusmodi eminentiae locum praestaret.

XIV.

Postea convertatur, quasi sedili velit insidere, eo spectans ut summo suo humero aeger ala suspendatur; ipse vero se ipsum ab eo humero magis excitat quam ab altero suspensique humerum ad suum pectus quam celerrime adducat. Ita vero figuratus concutiatur, quum homi-

Ed. Chart. XII. [298. 299.] Ed. Bas. V. (583.)

νασειέτω, ὁκόταν μετεωρήσῃ τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀντίῤῥοπον τὸ ἄλλο σῶμα αὐτῷ ἀντίον τοῦ βραχίονος τοῦ κατεχομένου. ἢν δὲ ἄγαν κοῦφος ἔῃ ὁ ἄνθρωπος, προσεπικρεμασθήτω τούτου ὄπισθέν τις κοῦφος παῖς. αὗται δὲ αἱ ἐμβολαὶ πᾶσαι κατὰ παλαίστρην εὔχρηστοί εἰσιν, ὅτι οὐδὲν ἀλλοίων δέονται ἐπεισενεχθῆναι, χρήσαιτο δ' ἄν τις ἄλλοθι.

---

[299] *Τὴν ὑποστροφήν φησι, δηλῶν τοῦ κατωμίζοντος ὦμον, ὡς ὅταν ἐπελθόντες δίφρῳ περιστρεφώμεθα καθίζοντες ἐπ' αὐτόν. ὅταν δὲ τοῦ κατωμίζοντος ἐκκρεμασθήσεται, δῆλον ὅτι κατὰ τὸν νῶτον αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀντίτασιν ἐργάσεται τῆς κατατεινομένης εἰς τὸ πρόσω χειρός. εἰ δὲ εἴη κοῦφος ὁ κατωμιζόμενος, προσεκκρεμασθῆναι παῖδα κοῦφον κελεύει, χάριν τοῦ μεῖζον ἐργάσασθαι τὸ βάρος τῆς ἀντιτάσεως. ἀνασείεσθαι δὲ τὸν τοῦ κάμνοντος ὦμον ὑπὸ τοῦ κατωμίζοντος ἀξιοῖ, χάριν τοῦ κατ' εὐθὺ γενέσθαι τὸν βραχίονα τῆς ἰδίας ἕδρας. εἴρηται γὰρ ἡμῖν πολλάκις ὡς*

nem suspenderit, ut reliquum corpus in contrariam partem inclinetur atque humerus contentus. Quodsi homo levis admodum fuerit, appendatur ei a posteriori parte levis aliquis puer. Hi restituendi modi omnes ad palaestram sunt aptissimi, quoniam luxata ibi ut restituantur nullum aliud machinamentum desiderant, quibus alibi uti etiam convenit.

Ὑποστρέψαι dixit verbum convertatur significare volens, summum humerum, super quem homo collocatur converti, sicut quando ad sedile accedimus, ut illi insidamus. Aegrotantem vero quum ab humero pendebit, constat a tergo ejus, super quem collocatur, suspendendum esse. Hac siquidem via in contrariam partem ducetur, atque brachium quod a fronte trahitur. Quod si levis fuerit qui suspenditur, appendi levem puerum praecipit, ut gravius reddat pondus quod tendit in partem contrariam. Vult etiam concuti articulum humeri ipsius aegro-

Ed. Chart. XII. [299.] Ed. Baf. V. (583.)

ὅταν ἐν τούτῳ κατεστῇ τὸ ἐμβαλλόμενον ἄρθρον, ἑτοίμην ἴσχει τὴν ἔμπτωσιν, εἰ καὶ μὴ συνεπωθοῖμεν ἡμεῖς αὐτὸ πάντων μόνων ἐργαζομένων τὸ δέον.

ιε'.

Ἀτὰρ καὶ οἱ περὶ τὰ ὕπερα ἀναγκάζοντες ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσι. χρὴ δὲ τὸ μὲν ὕπερον κατειλῆχθαι ταινίῃ τινὶ μαλθακῇ, ἧσσον γὰρ ἂν ἀπολισθάνοι, ὑπηναγκάσθαι δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος· καὶ ἢν μὲν βραχὺ ᾖ τὸ ὕπερον, καθῆσθαι χρὴ τὸν ἄνθρωπον ἐπί τινος, ὡς μόλις τὸν βραχίονα περιβάλλειν δύνηται περὶ τὸ ὕπερον. μάλιστα δὲ ἔστω μακρότερον τὸ ὕπερον, ὡς ἂν ἑστεὼς ὁ ἄνθρωπος κρέμασθαι μικροῦ δέῃ ἀμφὶ τῷ ξύλῳ· κἄπειτα ὁ μὲν βραχίων καὶ ὁ πῆχυς παρατεταμένος περὶ τὸν ὕπερον ἔστω, τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα τοῦ σώματος καταναγκαζέτω τις ὑπερβάλλων κατὰ τὸν αὐχένα παρὰ τὴν κληῗδα τὰς χεῖρας.

tentis ab eo super quem collocatur, aut e regione suae sedis constituatur. Saepius enim diximus, ubi articulus ita collocatur, facile recondi; quum nobis etiam nihil impellentibus musculi quod expedit efficiant.

XV.

Sed et qui super pistillum cogunt, prope secundum naturam restituunt. Involvatur autem pistillum molli aliqua fascia, minus enim elabitur, atque inter latus et humeri caput demittatur. Quod si pistillum brevius fuerit, homo alicubi sedeat, sic ut vix injicere humerum super pistillum possit. Fere autem pistillum adhiberi longius convenit, sic ut homo stans paene ex eo pendeat. Deinceps humerus et brachium juxta pistillum extendatur; corpus vero alter in alteram partem adurgeat, manibus ad collum datis juxta jugulum.

Καὶ οὗτοι μὲν καθόσον ἀντιτάσει χρῶνται, κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσι, καθόσον δὲ ὡσαύτως, ἐφεξῆς περισφάλλεται τὸ κυρτὸν τοῦ ἄρθρου ὑπεροειδοῦς ἐν τούτῳ τῷ κατὰ φύσιν ἁμαρτάνουσι. τὰ δὲ κατὰ μέρος τῆς λέξεως ἁπλᾶ.

ιστ΄.

Αὕτη ἡ ἐμβολὴ κατὰ φύσιν ἐπιεικέως ἐστὶ καὶ ἐμβάλλειν δύναται, ἢν χρηστῶς σκευάσωνται αὐτήν.

Μετρίως αὐτὴν λέγει κατὰ φύσιν εἶναι· τοῦτο γὰρ σημαῖον ἢ τὸ ἐπιεικῶς, ὥσπερ καὶ ὁ ἐπιεικὴς ἄνθρωπος ὁ μέτριος δηλοῦται πρὸς τῶν Ἑλλήνων. ἔνιοι δὲ ᾠήθησαν τὸ ἐπιεικῶς ἀντὶ μάλιστα λέγεσθαι καὶ διὰ τοῦτο οἶμαι καὶ κα- (584) τὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ῥήσεως ἀφείλοντο ἐγγύς τε γράψαντες. οὕτως γὰρ καὶ οἱ περιαναγκάζοντες κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσιν. ἐχρῆν δὲ αὐτοὺς, εἰ καὶ μὴ πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους τοῦτο εἴρητο, κατὰ τὴν ἐφεξῆς ῥῆσιν, ἃ

Atque hi etiam quatenus in diversa contendunt, secundum naturam reponunt, quatenus vero humeri caput, ut in sequentibus ostendit, pistillo circumducitur, a reponendo secundum naturam absunt. Quae autem hic scribit, singula in aperto sunt.

XVI.

Hic reponendi modus moderate secundum naturam est, ac restituere articulum potest, si recte adhibeatur.

Hunc modum secundum naturam esse affirmat *moderate*, quod significavit verbo ἐπιεικέως, quemadmodum et *homo moderatus* ἐπιεικὴς Graece dicitur. Putarunt nonnulli verbum ἐπιεικῶς usurpari pro *maxime*, atque idcirco, ut opinor, in principio hujus orationis removerunt dictionem *prope* ita scribentes; sed et qui super pistillum cogunt, secundum naturam restituunt. Debuerunt autem etiamsi Hippocrates id non monuisset, per se intelligere

μέμφεται τῆς [300.] τοιαύτης ἐμβολῆς αὐτοὺς ἐγνενοηκέναι, μέμφεται δὲ λέγων περὶ τὸ ὑπεροειδὲς ὁ ὦμος ἦν καὶ καταπεπειγῇ, περισφάλλεσθαι τὸ σῶμα κίνδυνος, δι' ὅπερ φησὶν, ἡ διὰ τοῦ κλιμακίου βελτίων ἐστίν. οὐκ οὖν εἰς ἄκρον ἀρετῆς κατὰ τὸ ὑπεροειδὲς ἥκει, ὡς τοῦδε ἐπιεικῶς τὸ μάλιστα συμβαίνει· τὴν γὰρ διὰ τοῦ κλιμακίου μᾶλλον αὐτῆς ἐπαινέσας, τί μᾶλλον ἐκείνης ἐπαινεῖ τὴν διὰ ἐμβολῆς.

ιζ'.

Ἀτὰρ καὶ ἡ διὰ τοῦ κλιμακίου ἑτέρη τις τοιαύτη καὶ ἔτι βελτίων, ὅτι ἀσφαλεστέρως ἂν τὸ σῶμα τὸ μὲν τῇ ἀντισηκωθείη μετεωρισθέν. περὶ γὰρ τὸ ὑπεροειδὲς ὦμος, εἰ καὶ κατεπεπείγει, περισφάλλεσθαι τὸ σῶμα κίνδυνος ἢ τῇ ἢ τῇ.

cujus rei hunc reponendi modum in fequentibus accufet. Accufat enim quum inquit: licet enim piftillo humeri articulus inhaereat, periculum eft ne corpus in hanc vel illam partem labatur; ac propterea ait eum modum qui per fcalam adhibetur meliorem esse. Modus igitur qui piftillo utitur ad fummum perfectionis non accedit. Quare neque verbo ἐπιεικῶς *maxime* fignificatur; magis enim eum probat qui per fcalam eft, magis item qui per fpatham habentem in fummo capitulum rotundum ac leniter cavum.

XVII.

Quin et alius quidam modus eft per fcalam adhuc melior, quandoquidem tutius fufpenfum corpus non magis in hanc quam in illam partem inclinabitur. Licet enim piftillo humeri articulus inhaereat, periculum eft ne corpus in hanc vel illam partem labatur.

Πέμπτος οὗτος αὐτῷ τρόπος ἐμβολῆς ἐστι. διὰ τί δὲ βελτίων ἐστὶ τοῦ προειρημένου τοῦ τετάρτου περὶ τὸ ὑπεροειδὲς, αὐτὸς ἐξηγεῖται σαφέστατα.

ιη'.

Χρὴ μέντοι καὶ ἐπὶ τῷ κλιμακτῆρι ἐπιδεῖσθαι τι ἄνωθεν στρογγύλον, ἐναρμόσσον ἐς τὸ κοῖλον τῆς μασχάλης, ὃ προσδιαναγκάσῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐς τὴν φύσιν ἀπιέναι.

Ἐξ αὐτοῦ τοῦ κατὰ τὸν κλιμακτῆρα ξύλου τοιοῦτον ἐξέχον εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς γίνεται κατὰ τὸ μηχανικὸν κλιμάκιον, ᾧ καὶ ἡμεῖς συνήθως χρώμεθα. παραπλήσιον δὲ ἐστι τῷ κατὰ τὴν ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ μέλλοντι γράφεσθαι ξύλῳ κατὰ τὴν ἄμβην ἔχοντι τὸ πέρας, ἐφ' οὗ καὶ πάλιν προσαγορεύουσιν αὐτὸ ἄμβην οἱ μετ' αὐτὸν ἰατροὶ πάντες. ἐπιτιθέναι δὲ τοῦτο καὶ τοῖς στασίμοις ὀργάνοις, οἷόν ἐστι τό τε τοῦ Ἀνδρέου καὶ τὸ τοῦ τέκτονος, ὧν οὐδενὸς ἀναγκαῖον

Quintus hic eft reponendi modus. Ob quam vero caufam utilior fit quam qui pofitus eft quarto loco aperte ipfe expofuit.

XVIII.

Alligandum autem eft fuper gradum rotundum aliquid quod alae finui conveniat, ut humeri caput in fuam fedem compellatur.

Ex eo ipfo ligno ex quo gradus conficitur tale quidpiam exftat initio protinus, quum fcalae machinamentum paratur, quo nos etiam frequenter utimur. Simile autem eft ligno quod proxime fubdet, quod fummum habet capitulum rotundum ac leniter cavum, unde apud recentiores medicos fere omnes Graece ἄμβης nomen invenit. Confuevit autem illis organis adjici quae e recto collocantur, cujusmodi eft organum tum Andreae tum fabri.

ἐστι λέγειν νῦν τὴν κατασκευήν. εἴρηται γὰρ μυρίοις τῶν νεωτέρων ὀργανικῶν, ἐν οἷς γεγράφασι περὶ τῶν ὀργάνων. ἡμῖν δὲ νῦν πρόκειται Ἱπποκράτους ἐξηγεῖσθαι χρωμένου πρὸς ἅπαντα τὰ σφοδροτέρας ἀντιτάσεως καὶ μοχλείας δεόμενα τῷ καλουμένῳ βάθρῳ.

ιθ'.

Κρατίστη μέντοι πασέων ἐμβολέων ἡ τοιήδε· ξύλον χρὴ εἶναι πλάτος μὲν ὡς πεντεδάκτυλον ἢ τετραδάκτυλον τὸ ἐπίπαν, πάχος δὲ ὡς διδάκτυλον ἢ καὶ λεπτότερον, μῆκος δὲ δίπηχυ ἢ ὀλίγῳ ἔλασσον. ἔστω δὲ ἐπὶ θάτερα τὸ ἄκρον περιφερὲς καὶ στενώτατον ταύτῃ καὶ λεπτότατον. ἄμβην δὲ ἐχέτω μικρὸν, ὑπερέχουσαν ἐπὶ τῷ ὑστάτῳ τοῦ περιφερέος ἐν τῷ μέρει, ἀλλὰ μὴ τῷ πρὸς τὰς πλευρὰς, ἀλλὰ τῷ πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἔχοντι, ὡς ἐναρμόσειε τῇ μασχάλῃ παρὰ τὰς πλευρὰς ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ὑποτιθέμενος, [301] ὀθονίῳ δὲ ἢ ταινίῃ μαλθακῇ κατακεκολλήσθω ἄκρην τὸ ξύλον, ὅκως

Neutrius autem structuram adscribere nunc oportet; posita enim est a sexcentis architectis junioribus, qua de organis scribunt. Nobis autem institutum est Hippocratem explanare, qui ad omnia validissime in contrarias partes seu extendenda seu impellenda eo machinamento utitur quod scamnum appellatur.

XIX.

Inter omnes reponendi modos hic praestantissimus est. Lignum accipitur ad summum quinos vel certe quaternos digitos latum, crassum vero binos aut etiam minus, longum cubitos duos vel paulo brevius, quod ab altero extremo rotundum sit, angustissimum ac maxime tenue. In summum capitulum rotundum ac leniter cavum habeat, plerumque exstat ab una parte, non quidem versus latus, sed versus humeri caput, ut huic subjectum alae juxta latus accommodetur. Summo item ligno vel

προσηνέστερον ἦ, ἔπειτα χρὴ ὑπώσαντα τὴν κεφαλὴν τοῦ ξύλου ὑπὸ τὴν μασχάλην ὡς ἐσωτάτω μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, τὴν δὲ ὅλην χεῖρα πρὸς τὸ ξύλον κατατείνοντα προσκαταδῆσαι κατά τε τὸν βραχίονα κατά τε τὸν πῆχυν κατά τε τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς, ὡς ἂν ἀτρεμέῃ ὅτι μάλιστα. περὶ παντὸς δὲ χρὴ ποιέεσθαι, ὅκως τὸ ἄκρον τοῦ ξύλου ὡς ἐσωτάτω τῆς μασχάλης ἔσται ὑπερβεβηκὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος.

Τὸν ἕκτον τρόπον τῆς ἐμβολῆς, ὃν ἐπῄνεσε μάλιστα, νῦν διδάσκειν ἄρχεται, τὴν κατασκευὴν τοῦ ξύλου γράφων σαφῶς, ᾧ κατὰ τὸ πέρας ἐπικειμένης ὀφρύος ἄμβωνι παραπλησίας ὅλον αὐτὸ προσαγορεύουσιν ἄμβην οἱ ἰατροί. τοιαύτη δέ ἐστιν ἡ ὀφρὺς, οἵη κατὰ τῶν λοπάδων πέρας τὸ ἄνω γίνεται πρὸς τὴν ἐντὸς ἐστραμμένην κοιλότητα· καί τις τῶν κωμικῶν ἐπεῖπεν ἐπισκώπτων τινὰ δὴ τῶν λοπάδων τοὺς ἄμβωνας περιλείχειν. ἀῤῥενικῶς μὲν οὖν ἄμβωνας οἱ Ἀττικοὶ, θηλυκῶς δὲ οἱ Ἴωνες τὰ τοιαῦτα σχήματα καλοῦσιν

linteum vel mollis habena agglutinatur, ut mitius fit; deinde caput ligni in alam demittitur intro quantum potest inter latus et humeri caput, brachium totum super fignum extenditur alligaturque paulum infra humeri caput supra cubitum et supra manum, ut quam maxime immobile fit. Est autem maximi momenti extremum lignum ultra humeri caput in alam intime indere.

Sextum reponendi modum, quem potiffimum laudavit, hic docere ingreditur, aperte exponens ftructuram ligni, cujus extremo superimpofitum eft capitulum rotundum ac leniter cavum. Hoc quia fimile eft labro quod Graeci vocant ἄμβωνα, medici totum lignum ἄμβην appellant; tale fiquidem labrum eft quale videmus in ollis converfum in interiorem partem verfus cavum. Unde quidam comicus ut per jocum morderet, dixit quendam ollarum ἄμβωνας delingere. Attici igitur mafculino genere ἄμβωνας, Iones feminino ἄμβας hujusmodi librorum figuras

ἄμβας. ἐπιτηδειότατον δὲ ἔτι τοῦτο παραδοῦναι μεταξὺ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος καὶ τῶν πλευρῶν. καὶ μέντοι καὶ μοχλεύουσι χρησιμώτατον ἀσφαλῶς περιλαμβάνον τὴν κυρτότητα τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος. τὰ δὲ κατὰ μέρος ἅπαντα τῆς ῥήσεως αὐτοῦ σαφῆ.

κ'.

Ἔπειτα χρὴ μεσηγὺ δύο στύλων στρωτῆρα πλάγιον εὖ προσδῆσαι, ἔπειτα ὑπερενεγκεῖν τὴν χεῖρα ξὺν τῷ ξύλῳ ὑπὲρ τοῦ στρωτῆρος, ὅκως ἡ μὲν χεὶρ ἐπὶ θάτερα ἔῃ, ἐπὶ θάτερα δὲ τὸ σῶμα, κατὰ δὲ τὴν μασχάλην ὁ στρωτήρ. κἄπειτα ἐπὶ μὲν θάτερα τὴν χεῖρα καταναγκάζειν ξὺν τῷ ξύλῳ περὶ τὸν στρωτῆρα, ἐπὶ θάτερα δὲ τὸ ἄλλο σῶμα. ὕψος δὲ ἔχων ὁ στρωτὴρ προσδεδέσθω, ὥστε μετέωρον τὸ ἄλλο σῶμα εἶναι ἐπ' ἄκρων τῶν ποδῶν, οὗτος ὁ τρόπος παραπολὺ κράτιστος ἐμβολῆς ὤμου. δικαιότατα μὲν γὰρ μοχλεύει, ἢν καὶ μόνον ἐσωτέρω ἔῃ τὸ ξύλον τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, δικαιόταται (585) δὲ αἱ ἀντιῤῥο-

appellant. Commodissime autem capitulum hoc demittitur inter latus atque humeri caput, utilissimumque est ad impellendum, quum firmiter quod gibbum est ex humeri capite excipiat. In universum autem singula ipsius verba plana sunt.

XX.

Post haec tignum transversum inter duas columnas bene alligandum est, superque id brachium cum ligno imponendum, ita ut ab una parte brachium sit, corpus ab altera, sed tignum juxta alam; dein ab altera parte circa tignum attrahendum brachium cum ligno, ab altera reliquum corpus. Vinciatur autem transversum lignum sublime, ut reliquum corpus suspensum imis pedibus sit. Modus hic reponendi capitis humeri praestantissimus est: justissima enim impellit modo lignum retro magis, quam humeri caput demittatur; justissime item

παὶ, ἀσφαλέες δὲ τῷ τοῦ βραχίονος ὀστῷ. τὰ μὲν οὖν νεαρὰ ἐμπίπτει θᾶσσον ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο, πρὶν ἢ κατατετάσθαι δοκέειν.

Στύλους μὲν δῆλον ὅτι λέγει τοὺς κίονας, στρωτῆρα δὲ ξύλον μεταξὺ ἧκον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου κίονος ἐπὶ τὸν ἕτερον.

κα'.

Ἀτὰρ καὶ τὰ παλαιὰ μούνη αὕτη τῶν ἐμβολέων οἵη τε ἐμβιβάσαι, ἢν μὴ ἤδη ὑπὸ χρόνου σὰρξ μὲν ἐπεληλύθῃ ἐπὶ τὴν κοτύλην, ἡ δὲ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἤδη τρίβον ἑωυτῇ πεποιημένη ἔῃ ἐν τῷ χωρίῳ, ἵνα ἐξεκλίθη, οὐ μὴν ἀλλ' ἐμβάλλειν γάρ μοι δοκέει καὶ οὕτω πεπαλαιωμένον ἔκπτωμα τοῦ βραχίονος, τί γὰρ ἂν δικαίη μόχλευσις οὐχὶ κινήσειε; μένειν μέντοι οὐκ ἄν μοι δοκέῃ κατὰ χώραν, ἀλλ' ὀλισθαίνειν ἂν ὡς τὸ ἔθος. τὸ αὐτὸ δὲ ποιέει καὶ περὶ κλιμακτῆρα καταναγκάζειν, τοῦτον τὸν τρόπον σκευάσαντα.

in contrarias partes inclinat osque humeri tutum servat. Ubi casus quidem recens fit, articulus citius opinione reconditur, prius item quam extentus videatur.

Columnas constat ab ipso στύλους appellari, tignum vero transversum, quod ab una columna ad alteram pervenit, στρωτῆρα.

XXI.

Sed et quae jam diu exciderunt hoc tantum modo reponi possunt, nisi tempore caro in cavum venerit atque humeri caput locum sibi tritum fecerit in quem veniat. Ubi autem luxato malum ita inveteraverit, hac via arbitror posse restitui: nam quid non moveat justus impulsus? manere tamen suo loco non puto, sed prolabi ut consuevit. Idem efficies, si super gradum vim adhibeas, hac reponendi ratione usus.

[302] *Τὴν τετριμμένην τε καὶ τετυλωμένην χώραν ὠνόμασε τρίβον, ἥτις ὑπ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος γίνεται, πολυχρονίως ἐστηριγμένης ἐκείνῳ τῷ μέρει τῆς παρακειμένης τῇ διαρθρώσει σαρκὸς, ἐν ᾗπερ ἂν αὐτὴ ἐξ ἀρχῆς τύχῃ στηριχθεῖσα. κοτύλην δὲ ὠνόμασε τὴν ἐν τῇ διαρθρώσει κοιλότητα κατὰ τὸ πέρας, ὡς εἴρηται, τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος ἐπικειμένην ὡς τὸ πολύ. τὰς δὲ βαθείας κοιλότητας καὶ μεγάλαις ὀφρύσιν ἐρριζωμένας αὐτός τε καὶ ἄλλοι τῶν ἰατρῶν ὀνομάζουσι κοτύλας. ἀλλὰ νῦν γε κατὰ γνώμην οὕτως προσηγόρευσεν, εἰς ἣν ἐμπίπτουσιν αἱ περικείμεναι σάρκες, ὅταν ἐξάρθρημα γένηται, καταλαμβάνουσαι τὴν χώραν τὴν πρότερον, ἣν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος κατειλήφει. τοιγαροῦν συμβαίνει ἐκ τοῦ ἀποκλεῖσαι τήν τε οἰκείαν χώραν τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, ἔκ τε τοῦ τὰς ὑποδεξαμένας τυλωθείσας ἀντὶ κοτύλης αὐτῶν γενέσθαι, κἂν ἐμβληθῇ ποτε, μὴ δύνασθαι μένειν, ἀποθεμένων μὲν αὐτῇ σαρκῶν ἕνεκα τῶν ἀποκειμένων τῇ κοτύλῃ· παρὰ φύσιν γὰρ αὐτῇ ὑποδεξαμένων τοίνυν ὀστῶν ἐκ τοῦ τυλωθῆναι παραπλησίαν διαρθρώσει κοιλότητα λαμβανουσῶν.*

Locum tritum et calloſum nominavit *τρίβον*, quem efficit humeri caput, quod adſtrictum diu continetur in ea parte carnis quae juxta commiſſuram eſt, in quam forte a principio erumpens conſtitit. *κοτύλην* dixit cavum commiſſurae, quod ut dictum eſt ſuperinſidet extremae cervici lati ſcapularum oſſis. Plerumque autem tam ipſe quam alii medici *κοτύλας* appellant alta cava ac magnis oris ſepta; ſed nunc jure ſuo mutuatus eſt hoc vocabulum ad ſignificandum cavum, in quod proxima caro conjicitur, quum articulus luxatur et locum occupat, in quod humeri caput ante recipiebatur. Igitur et propterea quod ipſe ſinus capitis humeri obſtructus eſt et propterea quod locus in quem venit occalleſcens ſinus vicem praeſtat, ſit ut, ſi quando reponatur, contineri non poſſit, quum caro, quae juxta erat, ſinum praeter naturam occupet et ea quae olim locum facit occalleſcens commiſſurae ſinum referat.

κβ'.

Πάνυ μὴν ἱκανῶς ἔχει καὶ περὶ μέγα ἕδος Θεσσαλικὸν ἀναγκάζειν, ἢν νεαρὸν ἔῃ τὸ ὀλίσθημα· ἐσκευάσθαι μέντοι χρὴ τὸ ξύλον, ὥσπερ εἴρηται, ἀτὰρ τὸν ἄνθρωπον καθίσαι πλάγιον ἐπὶ τῷ δίφρῳ, κἄπειτα τὸν βραχίονα ξὺν τῷ ξύλῳ ὑπερβαλλέειν ὑπὲρ τοῦ ἀνακλισμοῦ, καὶ ἐπὶ μὲν θάτερα τὸ σῶμα καταναγκάζειν, ἐπὶ δὲ θάτερα τὸν βραχίονα σὺν τῷ ξύλῳ. τὸ αὐτὸ δὲ ποιέειν, ἀναγκάζειν καὶ ὑπὲρ δικλειδος θύρης, χρέεσθαι δὲ τούτοισιν ἃ ἂν τύχῃ παρέοντα.

Θρόνου τι τοιοῦτον ἦν σχῆμα κατὰ Θετταλίαν μάλιστα πλεονάζον πάλαι, κατ' εὐθείας γραμμὰς ἀνατεταμένον εἰς ὕψος ὀρθὸν ἔχον τὸ οἷον ἐπίκλιντρον τοῦ θρόνου, περὶ οὗ τὴν ἀντίτασιν ἀξιοῖ ποιεῖσθαι, καθάπερ ἔμπροσθεν ὑπὸ τοῦ στρωτῆρος ἐδίδαξεν. ὅπως δὲ χρὴ καθίζειν τὸν χειριζόμενον ἐπὶ τοῦ δίφρου σαφῶς αὐτὸς ἐδήλωσε. τὸ δὲ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ἐπὶ δικλειδος θύρας ἀναγκάζειν. εἰσὶ δέ τινες

XXII.

Satisque omnino fuerit, fi recens adhuc vitium fit, fuper magnum fedile Theffalum vim adhibere. Sed parari lignum convenit, quemadmodum dictum eft, atque hominem in latus converfum fedili infidere, brachio cum ligno fuper eam partem fedilis injecto, cui fedentes dorfo inhaerent, atque ab una parte corpus attrahere, ab altera humerum cum ligno. Idem quoque facere licet fuper fores bipartitas. His autem utendum eft, prout praefto funt.

Sedilis quondam haec figura fuit potiffimum in Theffalia, ut ad rectam lineam attolleretur ea parte, cui fedentes dorfo inhaerent, fuper quam adhiberi voluit vim in diverfa extendendi, quemadmodum ante fuper tignum docuit. Verum quomodo collocare languentem fuper fedile oporteat ipfe aperte explicavit. Idem efficient fores bipartitae, fi fuper eas vis adhibeatur. Inveniuntur

τοιαῦται θύραι κατὰ μέσον ἑαυτῶν ἔχουσαι διῆκον ξύλον ἰσχυρὸν οἷον ὀλίγον ἔμπροσθεν ὁ στρωτὴρ μεταξὺ τῶν δύο κιόνων ὑπάρχειν ἐλέγετο. τοῦδε τοῦ ξύλου κάτωθεν μὲν ἑτέρα τίς ἐστιν ἀνοιγομένη θύρα, ἄνωθεν δὲ ἄλλη, καὶ διὰ τοῦτο δὴ καὶ τὴν θύραν δίκλειδα εἴρηκεν, οἷον διπλῆν τινὰ περιέχουσαν ἐν ἑαυτῇ δύο θύρας μικράς. ὑπερβάλλειν οὖν κελεύει τὸν ἐξηρθρηκότα ὦμον ὑπὲρ τὸ μεταξὺ δύο θυρῶν ξύλον ἕνεκα τῆς ἀντιτάσεως.

autem hujusmodi fores, in quarum medio interjectum eſt lignum firmum, quale paulo ante dixit tignum inter duas columnas. Ex his foribus altera ab inferiori parte aperitur, a ſuperiori altera, atque hac de cauſa bipartitas fores vocavit, quaſi duplicem quandam duas in ſe continentem parvas. Docet igitur prolapſum humerum ſuper lignum inter duas fores ſitum imponi, ut intenſio in diverſa admoveatur.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΥΧ ΕΩΡΑΜΕΝΩΝ ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ.

Ed. Chart. XII. [303.] Ed. Bas. V. (585.)

[303.] Ὁ μὲν Ἱπποκράτης εἰς μασχάλην μόνον ἑωρακέναι φησὶν ὀλισθαίνοντα βραχίονα· τῶν δὲ μετ' αὐτὸν ἰατρῶν ἔνιοι καὶ ἄλλας ἐκπτώσεις ἔγραψαν, ὡς οἵαν τε καὶ αὐτοὶ καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ πεντάκις εἴδομεν ἄχρι δεῦρο, κατὰ μὲν τὴν Ἀσίαν ἅπαξ, ἐν Ῥώμῃ δὲ τετράκις, σπανίως δὲ, οἶμαι, καὶ συνέβη τινὶ γενέσθαι πάθημα τοιοῦτον ἐν τῇ πόλει διὰ τὸ πάντας ἰατροὺς ἐοικέναι ἐμοὶ τὰ παράδοξα δει-

---

DE HUMERO IIS MODIS PROLAPSO QUOS HIPPOCRATES NON VIDIT.

Testatur quidem Hippocrates humeri caput prolapsum in alam dumtaxat se vidisse; quidam vero ex recentioribus medicis scribunt in alias quoque partes excidere, ut in quas etiam prolabi possit. Nos autem quinquies hactenus ejusmodi casum nacti sumus, semel in Asia, Romae quater, nec saepius arbitror Romae accidisse, quoniam medici omnes ut me consulerent quae praeter opinionem eveni-

κνύναι συμβολῆς ἕνεκα, ἐγένοντο μὲν τέτταρες ἐκπτώσεις ἅπασαι μὲν ἐν τῇ πρόσω χώρᾳ, διαφέρουσαι δὲ ἀλλήλων πλησιέστερον ἢ πορρώτερον εἶναι τῆς διαρθρώσεως κατὰ τὸ μῆκος τοῦ κώλου καὶ πλάτος. ἐθαύμαζον δή πως τοῦ μὲν οὐδ᾽ ὅλως, τῶν δὲ μετ᾽ αὐτὸν ἑωρακέναι λεγόντων ὁ μέν τις ἅπαξ, ὁ δὲ δὶς, οὐδεὶς δ᾽ οὕτω πολλάκις, ὡς ἡμεῖς ἄχρι δεῦρο. τάχ᾽ ἂν καὶ αὖθις ὀφθῇ μοί τι τοιοῦτον. νομίζω γὰρ οὐ κατὰ τύχην, ἀλλὰ δι᾽ αἰτίας εὐλόγους οὕτως ἀπηντηκέναι τὸ πρᾶγμα, περὶ οὗ ἑξῆς ἐρῶ. κατὰ μέν γε τὴν ἡμετέραν Ἀσίαν τὸ πρῶτον ἐθεασάμην ἔκπτωσιν τοιαύτην, ἔθ᾽ ὑπὸ τοῖς ἐκεῖ διδασκάλοις παιδευόμενος ἐν Σμύρνῃ. ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη πολλαπλασία τὸ μέγεθος, ἧς Ἱπποκράτης μέμνηται συνεχῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν αὐτῇ διατρίψας, μετὰ τὸ τριακοστὸν ἔτος ἐν Ῥώμῃ διέτριψα, πόλει τοσοῦτον ἀνθρώπων πλῆθος ἐχούσῃ, ὡς ἐπαινεῖσθαι Πολέμωνα τὸν ῥήτορα τῆς οἰκουμένης ἐπιτομὴν αὐτὴν εἰπόντα. καὶ τοίνυν ὅτι τέτταρες ἐν αὐτῇ γεγόνασι μέχρι νῦν ἐξαρθρήσεις τοιαῦται σαφές. διὰ δὲ τὸ πάντας, ὡς ἔφην, ἐμοὶ τοὺς ἰατροὺς

rent mihi oftendebant. Quater igitur procidit ac femper in priorem partem. Erat autem diferimen eo quod nunc ab ipfa magis ad commiffuram accedebat, nunc ab ipfa magis diducebatur in longitudinem vel latitudinem membri. Mirabar autem quodammodo, qui fieret ut Hippocrates hoc nunquam viderit; ex recentioribus vero unus dicat femel fe vidiffe, alter bis. Nemo autem ita faepe ficut nos hactenus confpeximus et forte rurfus etiam confpiciemus. Exiftimamus autem non cafu, fed ratione id nobis accidiffe, ut deinceps oftendemus. In Afia noftra primum infpeximus humerum ita prolapfum quum Smyrnae adhuc a praeceptoribus erudiremur. Eft autem haec urbs multo major illa cujus ubique meminit Hippocrates, ut qui ibi plurimum effemus. Poft trigefimum et fecundum annum Romae degimus, quam urbem tot homines habitant, ut Polemo rhetor eam celebrans dixerit terrae habitatae compendium. Quod autem quater hactenus ejusmodi cafus evenerit patere plane poteft eo quod omnes

κοινοῦσθαι περὶ τῶν παραδόξων ὀφθέντων, οὐ μόνον ἐν Ῥώμῃ λαθεῖν οὐκ ἐδύνατο συμβαῖνόν τι τοιοῦτον, ἀλλὰ οὐδὲ κατὰ τὸν λιμένα καὶ τὴν πλησίον αὐτοῦ πόλιν ἣν Ὀστίαν ὀνομάζουσι διὰ τὸ καὶ τοὺς ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρίοις ἰατρεύοντας ἅπαντας εἶναι φίλους, οὔσας καὶ αὐτοῖς πολυανθρώποις. αἱ δὲ πόλεις, ὧν Ἱπποκράτης ἐμνημόνευσεν, ὡς ἐν αὐταῖς ἐπὶ πλέον διατρίψας ἑνὸς ἀμφόδου τῶν ἐν Ῥώμῃ πλείονας οὐκ εἶχον οἰκήτορας. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν ἐν πόλει πλῆθος ἀνθρώπων ἐχούσῃ πλείους ὁμοίως παθόντας. ἔτι δὲ κἀκεῖνο διδαχθεὶς ἀπὸ τῆς πείρας εἰς τὴν τῆς αἰτίας εὕρεσιν ἐποδηγήθην. ἐνίοις (586) μὲν γὰρ ἐν παλαίστραις τοιούτῳ τρόπῳ πεσόντες, ἐνίοις δὲ ἔοικεν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν γενέσθαι. δύο γάρ τινες τῶν ὀφθέντων μοι τὴν μὲν ἔκπτωσιν ἔλεγον εἰς μασχάλην γεγονέναι, μοχλευόντων δὲ ἀμαθῶς τῶν ἰατρῶν σφηνωθῆναι τὸ ἄρθρον, οὐχ ὡς ἑωρᾶτο κατὰ συμβολὰς τῶν μυῶν· ὥστε τῷ κατὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων πόλιν πλήθει, εἰ προθείης τὰς εἰρημένας αἰτίας δύο, ζητήσεις οὐ διὰ τί τοσούτους γε εἶδον, ἀλλὰ διὰ τί γε οὐχὶ

medici, ut poſui, mecum communicarent, quaecunque praeter opinionem nacti eſſent, ac non modo Romae nihil latere hujusmodi potuit, ſed neque in portu atque in proxima urbe quam Oſtiam nominant; quum omnibus amicis uterer quicunque illis locis medicinam exercerent, quae et ipſa frequentiſſima ſunt. At urbes quarum meminit Hippocrates, ubi diutius egit, non plures incolunt quam Romae vicum unum. Nihil ergo mirum, ſi in frequentiſſima urbe plures incidunt in idem malum. Illud praeterea experientia diſcens ductus ſum ad cauſam inveniendam; nonnullis enim palaeſtra, nonnullis medicorum opera viſus eſt articulus eo modo excidere. Nam duo quidem ex iis quos vidi articulum in alam veniſſe mihi retulerunt; medicis autem imperite urgentibus muſculorum complexu arcte contentam ſuiſſe ſecus ac principio apparuiſſet. Quocirca ſi Romae has duas cauſas praeter hominum frequentiam adjicias, requires non quidem cur tot nactus

πλείους εἶδον, οἷς οὕτως ἐξήρθρησεν. ἐπὶ γάρ τοι τῶν Ἱπποκράτους χρόνων οἱ ἰατρεύοντες ἐμεμαθήκεισαν νομίμως καὶ μάλιστα περὶ τὰς τοιαύτας χειρουργίας τέχνην. οἱ δὲ νῦν μὴ μαθόντες ὅλως ἢ παντάπασιν ὀλίγῳ χρόνῳ μαθόντες εἶτα τῶν παλαισμάτων τῇ ἐμπειρίᾳ θαυμαστὸν ὅσον ἐπιδέδωκε τῶν διδασκόντων αὐτὰ πολυειδῶς ἐκστρεφόντων καὶ λυγι- [304] ζόντων τὰ κῶλα. ζητήσεις οὖν, ἔφην, οὐ διὰ τί τοσούτους εἶπον, ἀλλὰ διὰ τί πλείους οὐκ εἶδον ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἀνθρώπων ὑπὸ πολλῶν μὲν παιδοτριβῶν, παμπόλλων δὲ ἰατρῶν ἀμαθῶν εἰς τοιαύτας ἐξαρθρήσεις ἀγομένων. ἡ δ᾽ οὖν ἐμβολὴ καίτοι τῶν ἐξαρθρημάτων τοῖς αὐτοῖς τάσσεται σκοποῖς, ἀντιτάσει τε καὶ μοχλείᾳ καὶ ἀπωθήσει. προσήκει δὲ οὐκ ἐπὶ μασχάλης ἐκπτώσεως, οὕτω καὶ νῦν μὲν μοχλεύειν. ἐπ᾽ ἐκείνης μὲν γὰρ ἔδει πρόσω πρῶτον, εἶτ᾽ ἄνω τὸ ἄρθρον ἄγειν, ἄχρις ἂν ἐπ᾽ εὐθείας γένηται τῇ κοιλότητι. νῦν δὲ ἐπειδὴ πάντως μὲν ἐν τοῖς πρόσω μέρεσι τῆς διαρθρώσεώς ἐστιν, ἤτοι δ᾽ ἐγκέκλειταί πρὸς τὴν ἔνδον ἢ τὴν ἔξω χώραν ἐσφηνωμένον ἐν τοῖς μυ-

ſim, quibus humeri articulus ita prociderit, ſed cur non plures. Hippocratis enim ſaeculo medici optime artis praecepta diſcebant, atque ea praeſertim quae ad hujusmodi manus operam pertinent. Ea nunc a medicis vel nullo modo addiſcuntur, vel certe exiguo temporis ſpatio; deinde palaeſtrae uſus mirum in modum increvit, ubi ejus magiſtri membra variis modis contorquent atque pervertunt. Requires igitur, ut dixi, non cur tot, ſed cur in tot hominum millibus non plures viderim quos magiſtrorum numerus in palaeſtra et inſcitia medicorum in hujusmodi noxam compulerit. Reſtituuntur autem luxata haec iisdem conſiliis ſcilicet extendendo, impellendo et collocando. Non convenit autem ita impellere in hoc caſu, ſicut quando in aliam articulus eruperat. Ibi enim opus erat articulum primo in priorem partem, deinde ſurſum adducere, dum collocaretur e regione ſui cavi. Nunc autem quum penitus in priori parte commiſſurae ſit, ſive in interiorem ſive in exteriorem partem adſtrictus a mu-

Ed. Chart. XII. [304.] Ed. Bas. V. (583.)

αἰν ὠθεῖν αὐτὸ χρὴ πρὸς τὴν ἐναντίαν χώραν ἐμβαλόντα τῶν μυῶν ἀνασπασθὲν εἰς τὴν μασχάλην ἑλκυσθῆναι. μάλιστα μὲν οὖν οὔτε ἡ ἀντίτασις ἐᾷ γενέσθαι τοῦτο, καὶ κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἀντίτασιν οὐδὲ χεῖρόν ἐστιν ἀσφαλίσθαι τὸ κατὰ τὴν μασχάλην χωρίον, ὡς ἐπράξαμεν ἐν Σμύρνῃ περὶ τὸ γενόμενον οὕτως ἐξάρθρημα. κατὰ παλαίστραν μὲν γάρ τινι συνέβη διαπλακείσης τῆς χειρὸς ὑπὸ τοῦ παλαίοντος, ὅστις μάλιστα τρόπος εἰς τὸ πρόσω δύναται μεταστῆσαι τὸ ἄρθρον. ὕπτιον δὲ κατακλίναντες τὸν πεπονθότα τὴν ἀντίτασιν ἐποιησάμεθα τῇ διὰ τῆς πτέρνης παραπλησίαν, ἄνωθεν μὲν καθίσαντές τινα, περιβάλλοντες δὲ τὴν μασχάλην πλατὺν ἱμάντα προϋποβεβλημένου τινὸς εἰς τὸ κοῖλον ἀναπληρώματος. αὐτοὶ δὲ, ὡς ἔφην, ἔξω τῶν προσαγαγόντων τὸ ἄρθρον μυῶν ἀπώσαντες, εἶτ' ἀνέντες τὴν κατάτασιν ἐπετρέψαμεν ἀνασπασθῆναι πρὸς τῶν μυῶν εἰς ἑαυτοὺς συντρεχόντων ἐμβληθῆναι τῇ κοιλότητι. τοῦτο μὲν οὖν εὐκόλως ἐνέπεσε· καὶ γὰρ παραχρῆμα κατ' αὐτὴν τὴν παλαίστραν ἐπεχειρήσαμεν τῇ θεραπείᾳ. καὶ ἤρκεσέ γε ἡ τῆς πεπον-

sculis inclinetur, impellere ipsum oportet ad contrariam regionem. In qua faciendo periculum est ne ipse deorsum lapsus a musculis in alam trahatur, quam rem in diversa extendentes praecipue vitamus. Non est autem abs re, dum in diversa contenditur, locum sepire qui sub ala est, quod nos Smyrnae fecimus ad articulum in priorem partem elapsum. Accidit autem in palaestra, quum brachium cuidam a luctante duplicaretur, sub quo modo potissimum articulus in priorem partem prorumpit, nos vero homine resupinato intensionem in contrarias partes adhibuimus similem illi quae per calcem fit, quodam a posteriori parte sedente ac loro lato sub ala injecto, sinu aliqua re prius completo. Nos, ut diximus, articulum a musculis quibus adstringebatur expellentes, dein remissa intensione sivimus attractum a musculis in se ipsos recurrentibus in suum locum reponi. Hic igitur prompte restitutus est, in palaestra enim protinus curationem aggressi sumus, satisque fuit affectum brachium a nobis ipsis

θυίας χειρὸς ἡ κατάστασις ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν γινομένη, καθάπερ ἐπὶ τοῦ διὰ τῆς πτέρνης τρόπου, ἄλλοτε δὴ καὶ διὰ βρόχου τὴν κατάτασιν ἐποιησάμεθα. χρὴ δὲ ἰσότονον εἶναι τὸν βρόχον, οἷός ἐστιν ὅ τε διπλοῦς καρχήσιος ὅ τ' ἐκ δυοῖν διαντέων· ἄλλοτε δὲ κεχρονισμένου τοῦ ἐξαρθρήματος ἐδεήθημεν τοῦ Ἱπποκρατείου βάθρου, περὶ οὗ ποιήσει τὴν διδασκαλίαν αὐτὸς ἐπὶ προήκοντι τῷ συγγράμματι, νυνὶ δὲ ἀρκέσει τῶν κατολισθημάτων. ἑξῆς οὖν αὐτῷ περὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν τῶν σωμάτων, ἐν οἷς ἧττον καὶ μᾶλλον ἐκπίπτει τὰ ἄρθρα διδάσκοντι συνακολουθήσωμεν.

κδ'.

Εἰδέναι μὲν οὖν χρὴ ὅτι φύσιες φυσίων μέγα διαφέρουσιν ἐς τὸ ῥηϊδίως ἐμπίπτειν τὰ ἐκπίπτοντα. διενέγκοι μὲν γὰρ ἄν τι καὶ κοτύλη κοτύλης, ἡ μὲν εὐυπέρβατος ἐοῦσα, ἡ δὲ ἧσσον. πλεῖστον δὲ διαφέρει καὶ τῶν νεύρων ὁ σύνδεσμος, τοῖσι μὲν ἐπιδόσιας ἔχων, τοῖσι δὲ ξυντεταμένος ἐών.

extendi, non ſecus atque in eo reponendi modo, ubi calce nitimur, interdum etiam extendendi cauſa laqueum injicimus. Sit autem laqueus ex iis qui facultatem habent extendendi aequaliter, qualis eſt duplex carcheſius, qui ex duabus habenis conficitur. Sed ubi jam diu procidit, opus fuit ſcamno Hippocratis quod ipſe in ſequentibus tradet. Haec de articulo prolapſo. Pergamus jam ad ea quae tractat de corporum varietate, quibus magis aut minus humeri caput elabitur.

XXIII.

Illud autem ignorare non oportet, quod in luxatis facile reſtituendis naturae a naturis plurimum differunt et multum cavum a cavo diſtat: nam hoc quidem facilius, illud vero minus facile ſuperatur; multum etiam diſcriminis eſt inter eos quibus nervorum conjunctio laxa eſt et quibus tenſa.

Συντελέσας τὸν περὶ τῶν ἐμβολῶν λόγον ἤρξατο νῦν διδάσκειν αἰτίας, τισὶν ἐκπίπτει μὲν οὖν ῥᾳδίως ἐμβάλλεταί τε χωρὶς τῆς μεγάλης πραγματείας ὁτιοῦν ἄρθρον. ἐν οἷς δὲ ἐκπίπτει ὀλιγάκις, ἐμβάλλεταί γε χαλεπῶς. εἴρηται δ' ὑφ' ἡμῶν ἔμπροσθεν ἤδη τήν τε τῶν ὀστῶν διάρθρωσιν ἀντιωμένων, τήν τε τῶν προκειμένων αὐτοῖς μυῶν, ἤτοι συντονίαν ἢ χαλαρότητα.

κδ'.

[305] *Καὶ γὰρ ἡ ὑγρότης τοῖσιν ἀνθρώποισι γίνεται ἡ ἐκ τῶν ἄρθρων διὰ τῶν νεύρων τὴν ἀπάρτισιν ἢ χαλαρά τε εἴη φύσει καὶ τὰς ἐπιτάσιας εὐφόρως φέρῃ. συχνοὺς γὰρ ἄν τις ἴδοι, οἳ οὕτως ὑγροί εἰσιν, ὥστε ὁπόταν ἐθέλωσι, τότε αὐτέοισι τὰ ἄρθρα ἐξίστανται ἀνωδύνως καὶ καθίστανται ἀνωδύνως.*

Ἐνηλλαγμένως μοὶ δοκεῖ τὴν ἑρμηνείαν ποιῆσθαι· διὰ γὰρ τὴν ὑγρότητα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου γιγνομένων

Quum fermonem de reftituendo abfolverit, caufam docere incipit quamobrem nonnullis facile quivis articulus excidit ac fine magno negotio reponitur, nonnullis contra raro accidit, fed magno negotio reftituitur. Qua in re hos fupra et offium commiffuras caufati fumus et fuperinjectos mufculos valentes aut laxos.

XXIV.

Quibusdam enim hominibus humor in articulis eft propter adjunctos nervos, fi natura laxi fuerint et extendi facile patiantur. Complures autem videre licet ita humidas, ut ubi velint fine dolore articulos fua fede moveant atque item fine dolore reftituant.

Commutaffe mihi fermonem videtur, quum nervofa corpora laxiora fiant ob humorem hominis naturalem; at

τῶν νευρωδῶν σωμάτων χαλαρῶν, οὐ διότι ταῦτά ἐστι χαλαρὰ, διὰ τοῦτο ὑγραινομένων τῶν περὶ τὰ ἄρθρα. ἡ λέξις αὐτοῦ τὸ ἐναντίον εἴρηκε, δοκεῖ μοι βουληθεὶς τὴν ἑτοιμοτάτην ἐπὶ πλέον ἔκτασιν τῶν νευρωδῶν ποιεῖσθαι σωμάτων, ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων ὑγρότητος οὐ κρατῆσαι τούτων κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, ἀλλὰ χρησάμενος οὐ κυρίως λίαν συνδέσμῳ πρὸς τὴν τῆς αἰτίας νόησιν ἄγει τοὺς ἀναγινώσκοντας.

κε'.

Διαφέρει μέντοι καὶ σχέσις τις σώματος· τοῖσι μὲν γὰρ εὖ ἔχουσι τὸ γυῖον καὶ σεσαρκωμένοισιν ἐκπίπτει τε ἧσσον, ἐμπίπτει τε χαλεπώτερον. ὅταν δὲ αὐτοὶ σφῶν αὐτῶν λεπτότεροι καὶ ἀσαρκότεροι ἔωσι, τότε ἐκπίπτει τε μᾶλλον, ἐμπίπτει τε ῥᾷον. σημεῖον δὲ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει τόδε· τοῖσι γὰρ βουσὶ τότε ἐκπίπτουσι μᾶλλον οἱ μηροὶ ἐκ τῆς κοτύλης, ἡνίκα ἂν αὐτοὶ σφῶν αὐτῶν λεπτότατοι ἔωσι. γίνονται δὲ καὶ βόες λεπτότατοι τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος, τότε οὖν καὶ ἐξαρθρέουσι μάλιστα. εἰ δή τι καὶ τοιοῦτο δεῖ ἐν ἰητρικῇ γράψαι, δεῖ δέ.

non propterea quod laxiora ſint, idcirco humor ſit in articulis, cujus oppoſitum indicant Hippocratis verba. Videtur autem mihi voluiſſe nervoſa corpora propter humorem hominis facile plurimum extendi, non tamen hoc ſua oratione aſſequitur, ſed particula propter abuſus lectorem adducit ad intelligendam cauſam.

XXV.

Differunt etiam inter ſe corporis habitus: quibus enim membrum boni habitus eſt et carnoſum, articulus minus excidit et aegrius reponitur; quibus quam ſoleat tenuius eſt et minus carnoſum, magis elabitur et facilius reſtituitur. Cujus rei indicio ſunt boves, quibus femur ſuo cavo magis erumpit, tunc quum ipſi emacreſcunt. Emacreſcunt autem boves maxime ultima hieme. Tunc igitur maxime his articuli luxantur, modo tale quid in medicina ſcribere conveniat, ſed certe convenit.

Αἱ μὲν φύσεις καὶ διαφοραὶ τῶν ἄρθρων, ἐφ' αἷς ἢ τὸ ῥαδίως ἢ μόγις αἵ τε ἐξαρθρήσεις καὶ ἐμβολαὶ γίνονται, δύο εἰσὶν, ἃς ἐγὼ πολλάκις εἶπον ἔν τε τῇ πρὸ ταύτης ἔγραψα ῥήσει. προσέρχεται δὲ αὐταῖς ἐνίοτε καὶ τρίτη, περὶ (587) *ἧς νῦν διδάσκει, κατὰ πάχος τε καὶ λεπτότητα τοῦ σώματος γιγνομένη, ἣν ὀνομάζουσι σχέσιν. ὅσοι γὰρ ἂν εὑρεθῶσιν εὐσαρκότεροι γενηθεῖσιν ἑαυτῶν οἱ ἄνθρωποι, τοσούτῳ δυσκολώτεροι αἵ τε ἐμπτώσεις τῶν ἄρθρων αὐτοῖς, αἵ τε ἐμβολαὶ συντελοῦνται διὰ τὸ σφίγγεσθαι πανταχόθεν αὐτὰ τῷ πλήθει τῶν σαρκῶν. ἔμπαλιν δὲ τοῖς λεπτυνθεῖσι χαλαρὸν μὲν τὸ δέρμα γίνεται τῶν περικειμένων ταῖς ἀρθρώσεσι σαρκῶν ὀλίγοι τε εἰκῆ ταῖς διαρθρώσεσιν. ἐὰν μέντοι τις ἰσχνὸς ᾖ φύσει, κάκιον οὐδὲν ἔχει τοῦ παχυτέρου. δέδεικται γὰρ ἐν τοῖς περὶ κράσεων ὁ μὲν ἰσχνότερος φύσει ξηρότερος ὢν τὴν κρᾶσιν, ὁ δὲ παχύτερος ὑγρότερος, ὥστε τῶν μὲν ἰσχνῶν σύντονος οὖσα τῶν μυῶν ἡ οὐσία σφίγγει τὴν διάρθρωσιν, τῶν δὲ παχυτέρων, καθόσον μὲν πλείους αἱ σάρκες εἰσὶν, ἀποκλείουσί γε τὴν πέριξ τῶν ἄρ-*

Naturae atque articulorum differentiae, sub quibus ipsi seu prompte seu vix procidunt et revertuntur, duae sunt, quas saepius recensui, quum in superioribus habeantur. Illis nonnunquam tertia accedit, quam nunc exsequitur a crassitudine vel macie corporis orta, quam *σχέσιν*, id est habitum, dicunt. Hominibus enim quo habiliores efficiuntur eo articuli aegrius excidunt ac reponuntur, quoniam carnis copia undique constringuntur; contra iis qui emacrescunt relaxatur cutis ejus carnis quae commissuram complectitur, parumque prohibet quominus articulus excidat et revertatur. Nec quidquam deterius agitur cum his qui natura graciliores sunt quam cum his qui pleniores. Ostendimus enim in libro de temperamentis graciliorem esse naturae siccioris, pleniorem magis madere. Quocirca musculi quum gracilibus robustiores sint, commissuram coarctant, plenioribus caro, quatenus magis abundat, adstringit id quod articulum ambit; quatenus

θρων χώραν, καθόσον δὲ μαλακαὶ ῥᾳδίως ἀνατρέπονται, παραδέχουσαι τὰς κεφαλὰς ἑξῆς τῶν ἐξισταμένων φαλακρῶν ὀστῶν, ὥστε ἀνίστασθαι τὰ κατὰ τὰς ἐκπτώσεις ἑκατέροις. εἰ μέντοι τις εὔσαρκος φύσει κατά τινα καιρὸν ἰσχνότερος ἑαυτοῦ γίνηται, ῥᾷον ἂν ἐκπίπτει τε τούτῳ καὶ αὖθις ἐμπίπτει κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἢ πρόσθεν, ὥσπερ καὶ εἰ σαρκωθείη τις ὢν φύσει λεπτὸς, ἐκπίπτει τ' ἂν αὐτῷ μό- [306] γις, ἐμβάλλοιτό τε χαλεπῶς, τούτου τε λόγου τὰ κατὰ τοὺς βοῦς φαινόμενα γράφει μαρτύρια σαφῶς ἑρμηνεύων, ὡς μηδεμιᾶς ἐξηγήσεως δεῖσθαι, πλὴν εἰ λέξις τις εἴη μία που καὶ δύο τοιαῦται, περὶ ὧν ἐπισημανοῦμαι κἀγώ.

κστ'.

Καλῶς γὰρ Ὅμηρος καταμεμαθήκει ὅτι πάντων τῶν προβάτων βόες ὅτι μάλιστα πονέουσι ταύτην τὴν ὥρην καὶ βοῶν οἱ ἀρόται, ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα ἐργάζονται. τούτοισι τοίνυν ἐκπίπτει μάλιστα, οὗτοι γὰρ μάλιστα λεπτύνονται· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα βοσκήματα δύναται βρα-

autem mollis est, facile pervertitur, quum rotundorum ossium quae sua sede moventur capita admittat, sicut utrique quod ad articulos excidentes attinet, aequales sint. Si quis tamen habitior aliquando emacrescit, facilius huic articuli elabuntur ac rursus reconduntur tunc quam antea. Non secus etiam si quis natura gracilis carne impleatur, ei vix procidit atque aegre revertitur. Quam rem comprobat per ea quae in bobus apparent, ita aperte loquutus, ut nulla explanatione opus sit, nisi alicubi in uno vel altero vocabulo quae a me notabuntur.

XXVI.

Recte enim scripsit Homerus ex omni pecore boves tempore hoc maxime pati, atque inter boves qui arant, quum hieme laborent: his igitur maxime articulus excidit, quoniam maxime extenuantur. Namque aliud pecus pascere exiguas herbas potest, bos non item, priusquam

χεῖαν τὴν πόην βόσκεσθαι, βοῦς δὲ οὐ μάλα, πρὶν βαθεῖα γένηται. τοῖσι μὲν γὰρ ἄλλοισίν ἐστι λεπτὴ ἡ προβολὴ τοῦ χείλεος, λεπτὴ δὲ ἡ ἄνω γνάθος, παχεῖα δὲ καὶ ἀμβλεῖα ἡ ἄνω γνάθος, διὰ ταῦτα ὑποβάλλειν εἰς τὰς βραχείας πόας οὐ δύνανται.

Πρόβατα νῦν εἶπεν ἅπαντα τὰ βοσκήματα, καθάπερ ἐν τῷ περὶ ἱερῆς νόσου γέγραπται κατὰ λέξιν οὕτως· οὐκ ἔστιν ἄλλο πρόβατον οὐδὲν ἢ βόες καὶ αἶγες. καὶ τὸ παρὰ τῷ ποιητῇ τοιοῦτόν ἐστιν, ἔνθα φησί·

Πολλά τέ οἱ πρόβατ' ἐστί.

βούλεται γὰρ ἀγέλας βοσκημάτων δηλοῦν. ἐχρήσαντο καὶ ἄλλοι οὕτως τῶν παλαιῶν τῇ φωνῇ.

κζ'.

Τά τε αὖ μώνυχα τῶν ζώων, ἅτε ἀμφώδοντα ἐόντα. δύναται μὲν γὰρ σαρκάζειν, δύναται δὲ ὑπὸ τὴν βραχεῖαν

grandiores fiant. Aliud enim pecus tenuem habet labrorum prominentiam, tenues item malas; bobus contra labrorum prominentia crassa est, malae autem hebetes et crassae atque idcirco exiguis herbis non possunt eas subjicere.

Pecus *πρόβατα* nunc dixit significare volens universum pecus, quemadmodum et in libro de morbo comitiali, ubi ad verbum legitur: *οὐκ ἔστιν ἄλλο πρόβατον οὐδὲν ἢ βόες καὶ αἶγες.* Simile quid apud poëtam legitur ubi ait:

Πολλά τέ οἱ πρόβατ' ἐστί.

Vult enim significare gregem pecudum armentumque, quam vocem e majoribus multi similiter usurparunt.

XXVII.

Verum animalia quae solidi pedis sunt, utpote quae utrimque sint dentata, vellere possunt et exiguis herbis den-

πόην ὑποβάλλειν τοὺς ὀδόντας καὶ ἥδεται τῇ οὕτως ἐχούσῃ πόῃ μᾶλλον ἢ τῇ βαθείῃ. καὶ γὰρ τὸ ἐπίπαν ἀμείνων καὶ στερεωτέρη ἡ βραχεῖα πόη τῆς βαθείας, ὅτι καὶ πρὶν ἐκκαρπεῖν τὴν βαθεῖαν. διὰ τοῦτο οὖν ἐποίησεν ὧδε τάδε τὰ ἔπη·

ὡς δ' ὁπότ' ἀσπάσιον ἔαρ ἤλυθε βουσὶν ἕλιξιν.

ὅτι ἀσμενωτάτη τοῖσι αὐτοῖσιν ἡ βαθεῖα πόη φαίνεται. ἀτὰρ καὶ ἄλλως ὁ βοῦς χαλαρὸν φύσει τὸ ἄρθρον τοῦτο ἔχει μᾶλλον τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο καὶ εἰλίπουν ἐστὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ζώων καὶ μάλιστα ὅταν λεπτὸν καὶ γηραλέον ἔῃ, διὰ ταῦτα πάντα καὶ ἐκπίπτει βοΐ μάλιστα. πλείω δὲ γέγραπται περὶ αὐτοῦ, ὅτι πάντων τῶν προειρημένων ταῦτα μαρτύριά ἐστι. περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος, τοῖσιν ἀσάρκοισι μᾶλλον ἐκπίπτει, ὡς θᾶσσον ἐμπίπτειν ἢ τοῖσιν εὖ σεσαρκωμένοισι καὶ ἧσσον ἐπιφλεγμαίνουσι τοῖσιν ὑγροῖσι καὶ τοῖσιν ἀσάρκοισιν ἢ τοῖσι σκελιφροῖσι καὶ σεσαρκωμένοισι.

---

tes subjicere gaudentque ejusmodi herba magis quam grandiori. Omnino enim melior est ac firmior exigua herba quam quae grandis est, antequam ad maturitatem veniat; ac propterea scripsit:

Sicut quando redit gratum ver bobus in orbem,
Crura quibus vertuntur,

quoniam grandior herba jucundissima illis videtur. Sed et bos natura hunc articulum laxiorem reliquis habet, atque ea de causa pedem circumvolvit magis quam cetera animalia, praesertim ubi macie senioque confectus sit; quas ob res omnes bovi maxime prolabitur. Plurima de ipso scripta sunt, quoniam haec fidem faciunt eorum omnium quae proposita sunt. Sed ut eo revertatur oratio unde digressa est, gracilibus magis prolabitur articulus ac citius reponitur quam iis qui bono habitu sunt; minusque inflammatione tentantur madentes ac graciles quam sicci et carnosi.

Τὸ σαρκάζειν ἔνιοι μὲν δηλοῦν φασι συνάγειν ἀλλήλοις τὰ χείλη σφοδρῶς οὕτως, ὡς δύνασθαι καὶ ἀποσπᾶσθαί τι βοτάνης μέρος ὑπ' αὐτῶν, ἔνιοι δὲ τὸ τοῖς ὀδοῦσι τὸ κάτω μετὰ τοῦ ἄνω ἐργάζεσθαι ταὐτὸ, ἐπειδὴ καὶ οἱ σαρκάζοντές τινες δάκνουσι τοῖς ὀδοῦσι τὸ χεῖλος. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν τοῖς ἄνωθεν ὀδοῦσι τὸ κάτω χεῖλος δάκνουσι, τὰ δὲ μηρυκίζοντα τὸν κάτω στοῖχον μόνον ἔχοντα τῶν ὀδόντων, χρῆ- [307] σθαι πρὸς τοὺς δάκνοντας. διότι μὲν ὠνόμασται, φασὶ, σαρκάζειν, ἐπειδὴ καὶ σαρκοφαγοῦντα τοῖς ζώοις ἑκατέροις χρῆται· καὶ τούτοις ἔοικε τὰ συμφραζόμενα τῇ λέξει μαρτυρεῖν, οὐ τὰ μηρυκίζοντα τῶν ζώων εἰρηκότος αὐτοῦ σαρκάζειν, ἀλλὰ τὰ τοὺς δύο τῶν ὀδόντων ἔχοντα στοίχους ἃ καλοῦσιν ἀμφόδοντα. ταῦτα μὲν δύναται καὶ τὰς βραχείας νέμεσθαι πόας, τουτέστι βοτάνας, οἷον ἵπποι καὶ ὄνοι καὶ ἡμίονοι. τῶν δὲ τὸν ἕνα στοῖχον ἐχόντων ἐκεῖνα μόνα δύνανται, οἷς λεπτὴ τοῦ χείλους ἐστὶ προβολὴ καὶ διὰ τοῦτο

Vellere Hippocrates *σαρκάζειν* dixit, quo vocabulo nonnulli ſignificari volunt labra vehementer inter ſe conjungere, ſic ut herbae partem avellant; alii inferioribus dentibus cum ſuperiori labro idem efficere: nam qui derident, *σαρκάζοντες* Graece dicuntur, dentibus labrum mordent. Verum illi quidem ſuperioribus dentibus mordent labrum inferius; animalia vero quae ruminant, quum inferiorem tantum dentium ordinem habeant, eo ad mordendum utuntur, ac propterea accipiunt alii vocabulum *σαρκάζειν* in illis quae dentes inter ſe committunt, quoniam quae carnem vorant *σαρκοφαγοῦντα* vocantur, tam ſuperioribus quam inferioribus dentibus utuntur, atque his videntur favere verba Hippocratis, quum *σαρκάζειν* dixerit non de iis quae ruminant, ſed de iis quae utrimque dentes habent, quae *ἀμφόδοντα* Graece nuncupantur. Haec quidem paſcere exiguas herbas poſſunt, cujusmodi ſunt equi, aſini, muli; at ex iis quae ab una parte tantum ſunt dentata illa dumtaxat, quibus labri prominentia tenuis eſt, atque idcirco inter animalia quae herbis ve-

μόνοι τῶν βοτάνας ἐσθιόντων ζώων οἱ βόες ἀποροῦσι τροφῆς ἐν χειμῶνι, διότι μήτε σαρκάζειν δύνανται τὴν βραχεῖαν πόαν, τουτέστι τοῖς ὀδοῦσιν ἀποτέμνειν αὐτὴν, μηδὲ τοῖς χείλεσι παραλαμβάνειν δύνασθαι τὴν βραχεῖαν πόαν ὁμοίως αἰξὶ καὶ προβάτοις. ταῦτα μὲν οὖν τὰ τρία γένη τῶν ζώων ἔχει χηλάς. μώνυχα δέ ἐστι τὰ ἀμφόδοντα, συνῃρημένου τοῦ ὀνόματος, ὥς φασιν οἱ τὰς ἐτυμολογίας τιμῶντες, ἐκ τοῦ μονώνυχας, ἐπειδήπερ ἔχουσιν ὅλον ὄνυχας. τοιοῦτον γὰρ ἐν τοῖς ὅπλοις ἔχουσι ζώοις, οἷς ἐστὶ τὸ κατ' ἄκρους τοὺς πόδας, οἷον ἀνθρώποις οἱ ὄνυχες, καὶ ἧσσον ἐπιφλεγμαίνει τούτοις, ὅτι καὶ ῥᾷον ἐκπίπτει. τούτῳ γὰρ ἕπεται καὶ τὸ τὸ ἐμβάλλεσθαι, τούτοις δ' αὖ πάλιν τὸ μικρὰν ἢ μηδ' ὅλως ἕπεσθαι φλεγμονήν. ἐν γὰρ ταῖς βιαίοις ἐκπτώσεσιν, ὥσπερ καὶ ταῖς ἐμβολαῖς, ὀδύναι γίνονται τοῖς μυσὶν, αἷς ἕπονται φλεγμοναί.

---

fcuntur foli boves hieme paftu indigent, quoniam nequeunt exiguam herbam aut σαρκάζειν, id eft dentibus abfcindere aut labris prehendere. Boves enim non habent labra ita tenuia, ut exiguam herbam circumplicare atque comprehendere poffint, quemadmodum et caprae et oves. Haec tria animalium genera multifidos pedes habent, fed folidi pedis funt quae utrimque funt dentata. Appellantur autem Graece μώνυχα contracto vocabulo, ut afferunt qui nominum interpretationem excolunt, a dictione μονώνυχα, eo quod unum unguem habeant Graeci μόνον ὄνυχα dicunt; folidipedum enim pedes extremi unguibus hominis refpondent, minusque inflammatione tentantur quum facilius articulus excidat, fequitur ut fimiliter recondatur; quo fit ut nulla vel certe quam minima inflammatio fuperveniat. Namque ubi magna vi procidat ac revertatur, mufculi dolore vexantur, quem fubfequitur inflammatio.

κη'.

(588) *Καὶ ἧσσόν γε δέδεται ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον· ἀτὰρ καὶ ἢ μύξα πλείων ὑπείη τοῦ μετρίου, μὴ ξὺν φλεγμονῇ δὲ, οὕτως ἂν ὀλισθηρὸν εἴη. μυξωδέστερα γὰρ τοὐπίπαν τὰ ἄρθρα τοῖσιν ἀσάρκοισιν ἢ τοῖσι σεσαρκωμένοισίν ἐστιν.*

Ἅπαντα δύναται λέγειν διττὸν ὄντα χρόνον τόν τε μετὰ τὴν ἐμβολὴν εὐθέως, ἐν ᾧ θεραπεύονται τὰ φλεγμαίνοντα μόρια καὶ τὸν τῆς διαδεχομένης αὐτὸν ἐξῆς ἀοχλήτου καταστάσεως. ὁ μὲν γὰρ μετὰ τὴν ἐμβολὴν εὐθέως, ὅταν μετὰ φλεγμονῆς ᾖ, δι' αὐτὴν ἐκείνην ἔχει ἐσφιγμένον τὸ ἄρθρον, ὡς καὶ αὐτὸς εἴρηκεν, ὁ δὲ μετὰ τὴν θεραπείαν ὅτι σύντονός ἐστιν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων ἡ τῶν μυῶν οὐσία καὶ ὅτι διὰ τὰς ἐπιγινομένας φλεγμονὰς μεγάλας οὔσας ὑπολείπεταί τις ἐν τοῖς μυσὶ σκληρότης, ὡς ὑπὸ δεσμοῦ σφίγγεται τὸ ἄρθρον.

XXVIII.

Minusque in posterum articulus alligatur. Atqui si citra inflammationem muci justo plures fuerint, idcirco etiam facile procidet. Fere autem circa articulos muci redundant magis in gracili quam in pleno.

Quod inquit in posterum, referri potest ad duo tempora et ad id quod reposito articulo proximum est, quum inflammatae partes curantur et ad id quod deinceps citra molestiam insequitur, eo quidem tempore quod reposito articulo proximum est, ubi inflammatio sit, articulus ab ipsa constringitur, quod ipse etiam narravit. Post curationem a validis ejusmodi hominum musculis et a quadam duritie, quam musculis ingens inflammatio relinquit, articulus quasi vinculo coarctatur.

κθ'.

Καὶ γὰρ αὗται αἱ σάρκες τῶν μὴ ἀπὸ τέχνης ὀρθῶς λελιμαγχημένων αἱ τῶν λεπτῶν μυξωδέστεραί εἰσιν ἢ αἱ τῶν παχέων. ὅσοισι μέντοι ξὺν φλεγμονῇ μύξα ὑπογίνεται, ἡ φλεγμονὴ δήσασα ἔχει τὸ ἄρθρον. διὰ τοῦτο οὐ μάλα ἐκπίπτει τὰ ὑπόμυξα, ἐκπίπτοντα ἂν εἰ μή τι ἢ πλέον ἢ ἔλασσον φλεγμονῆς ὑπεγένετο· οἷσι μὲν οὖν ὅταν ἐκπέσῃ τὸ [308] ἄρθρον καὶ μὴ ἐπιφλεγμήνῃ τὰ περιέχοντα, χρῆσθαί τε ἀνωδύνως αὐτίκα τῷ ὤμῳ δύνανται. οὗτοι μὲν οὐδὲν νομίζουσι δεῖν ἑωυτῶν ἐπιμελεῖσθαι. ἰητροῦ μὴν ἐστι καταμαντεύσασθαι τῶν τοιούτων. τοῖσι τοιούτοισιν ἐκπίπτει καὶ αὖθις μᾶλλον καὶ οἷσιν ἂν ἐπιφλεγμήνῃ τὰ νεῦρα, τοῦτο κατὰ πάντα τῷ ἀνθρώπῳ οὕτως ἔχει καὶ μάλιστα κατ' ὦμον καὶ κατὰ γόνυ. μάλιστα γὰρ οὖν καὶ ὀλισθαίνῃ ταῦτα. οἷσι δ' ἂν ἐπιφλεγμήνῃ τὰ νεῦρα οὐ δύνανται χρέεσθαι τῷ ὤμῳ· κωλύει γὰρ ἡ ὀδύνη καὶ ἡ ξύντασις τῆς φλεγμονῆς. τοὺς οὖν τοιούτους ἰᾶ-

XXIX.

Sed et caro quoque gracilium, qui arte non fuerint recte extenuati, mucosa magis est quam eorum qui pleni sunt. Ubicunque autem muci cum inflammatione sunt, inflammatio articulum illigat, ac propterea non admodum elabitur ubi muci redundant. Qui lapsurus utique fuisset, nisi locum vel amplius vel minus inflammatio occupasset. Qui reposito articulo partibus quae juxta sunt nulla inflammatione affectis protinus humero uti sine dolore possunt, hi nulla cura sibi opus esse arbitrantur; sed medici officium est praesagire contra eorum opinionem, siquidem his rursus prolabitur, magis quam quibus nervi inflammatione tentantur. Hoc in omnibus articulis ita habet et praecipue in commissura humeri cum lato scapularum osse ac in genu; namque hi praecipue laxantur. At quibus nervi inflammatione vexantur, humero uti non possunt, dolore enim prohibentur atque inflammatione extendente. His itaque me-

σθαι χρὴ κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι πολλοῖσιν ὑποδέοντα. ὑποτιθέναι δὲ ἐς τὴν μασχάλην εἴριον μαλθακὸν, καθαρὸν ξυνειλίσαντα, ἐκπλήρωμα τοῦ κοίλου ποιέοντα, ἵνα ἀντιστήριγμα μὲν τῇ ἐπιδέσει ἔῃ, ἀνακωχέῃ δὲ τὸ ἄρθρον. τὸν δὲ βραχίονα ἐς τὸ ἄνω ῥέποντα ἴσχειν χρὴ τὰ πλεῖστα, οὕτω γὰρ ἂν οἴη ἑκάστῳ εἴη χωρίου, ἐς ὃ ὄλισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ ὤμου. χρὴ δὲ ὅταν ἐπιδήσῃς τὸν ὦμον ἔπειτα προσκαταδεῖν τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευρὰς ταινίῃ τινὶ κύκλῳ περὶ τὸ σῶμα περιβάλλοντα.

Ὅσοι διὰ λιμὸν ἢ διὰ πολιορκίαν ἢ πένθος ἢ λύπην ἢ ἀνορεξίαν ἐνδεῶς προσφερόμενοι τροφὴν ἐλεπτύνθησαν, οὐκ εὐθέως αἱ σάρκες αὐτοῖς γίνονται ξηραὶ, καθάπερ τοῖς ὑπὸ τέχνης ὀρθῶς λελιμαγχημένοις, ἀλλ' ὑγροτέρας τοὐπίπαν ἐν ἁπάσαις εἴρηκε περιστάσεσιν ἀποτελούσας συντήξεων τινῶν ἐν αὐταῖς γιγνομένων διὰ τὴν ἔνδειαν. οἷς δὲ καὶ λυπεῖσθαι πρόσεστι καὶ μᾶλλον οὗτοι συντήκονται δὴ καὶ

deri oportet cerato pannisque et multas fascias circumdare; tum lanam mollem ac mundam in alam subjicere, donec id cavum compleatur, ut vinculum fulciat et articulum sustineat. Continere autem humerum oportet plerumque in superiorem partem conversum: sic enim fiet ut humeri caput longe collocetur a loco in quem proruperat. Convenit autem humeri articulo deligato humerum ipsum ad latus devincire, fascia in orbem circa corpus porrecta.

Quicunque seu fame, seu obsidione, seu luctu, seu moerore, sive etiam cibi fastidio alimenti non satis sumentes extenuati sunt, caro non statim siccescit, sicut illis qui arte recte sunt extenuati; sed fere in omnibus propositis casibus madentior efficitur quibusdam tunc ob inopiam liquatis. Magis adhuc tabescunt qui in moerore sunt,

μελεδόνας οἱ ποιηταὶ τὰς λύπας καλοῦσιν ἐν ἴσῳ τὰ μέλη ἐδούσας καὶ κατεσθιούσας. συντήκεται δὲ ἐν αὐταῖς ἥ τε πιμελὴ πᾶσα καὶ ὅση μαλθακὴ καὶ ὅση νεοπαγής ἐστι σάρξ. ὅταν δὲ ἰατρὸς ἑκὼν ἰσχνότερον ἐργάζηταί τι, σῶμα μὲν εὑρημένοις τε τοῦτο πράττῃ καὶ μετὰ τοῦτο τρίβει ὅτε χρή. εἴ τις γένοιτο σύντηξις, ἐκκενοῦν αὐτὴν εἴτε διὰ τῶν ἱδρώτων αἰσθητῶς ἢ λόγῳ θεωρητῶς κατὰ τὴν ἄδηλον αἰσθήσει διαπνοήν. εἰκὸς δὲ δήπου καὶ τῶν ἐδεσμάτων τε καὶ πομάτων οὐκ ἀμελῶς ἔχειν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων ἐπιχειρεῖν εὐλύτους ἐργάζεσθαι τὰς ἐκκρίσεις ἁπάσας, οὐ μόνον ὅσαι διὰ τῆς γαστρὸς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν οὔρων γιγνομένας. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα πανταχόθεν, εἴ τις εἴη κατὰ τὸ σῶμα διὰ τὴν σύντηξιν ὑγρότης περὶ τὴν κένωσιν ἔξω τοῦ σώματος ποιοῖτο. μένουσα γὰρ ἔνδον ὑπομυξώδεις τῷ χρόνῳ τὰς σάρκας ἐργάζεται, κατὰ τὴν ἄδηλον διαπνοὴν ἄνευ τῶν ἄλλων μᾶλλον γιγνομένην. ὅσον μὲν γὰρ ἀκριβῶς λεπτόν ἐστι καὶ ὀῤῥῶδες ἐν τοῖς συντήγμασιν ἀπέρχεταί τε καὶ διαφορεῖται. τὸ δὲ ὑποπαχύτερον ὑπομένει μόνον, ὅπερ

quem Graeci poëtae μελεδῶνα idcirco dicunt, quafi membra edat devoretque; fub hoc itaque adeps omnis tabefcit et quaecunque caro mollis ac recens concrevit. Sed ubi medicus de induftria corpus aliquod extenuat per ea quae excogitavit, moliri id contendit; deinceps frictione utitur, quo tempore opus eft, fi quid liquatur, exhaurire vel per fudorem qui fenfui fubjicitur vel per exfpirationem quae non fenfu, fed ratione percipitur. Ad haec par eft ipfum efculenta aut potulenta non temere dare, fed conari per haec, ut quaecunque educenda funt bene exitum habeant, non modo quae per dejectiones, fed et quae per urinam. Eo enim pacto fi quis in corpore humor liquaretur, undique extra corpus efflueret, nam ubi in corpore maneat, tempore mucofas carnes efficit. Quodcunque igitur tenue omnino ac feri naturam habens liquatur effertur et per exfpirationem, quae fenfu non comprehenditur, magis quam alio modo difcutitur; tantum autem fubfiftit id quod

ἐνὶ τῷ χρόνῳ γλισχρότητά τινα προσλαμβάνον ὅμοιον μύξῃ γίγνεται.

λ'.

Χρὴ δὲ καὶ ἀνατρίβειν τὸν ὦμον ἡσυχίως καὶ λιπαρῶς. πολλῶν δὲ ἔμπειρον δεῖ εἶναι τὸν ἰατρὸν, ἀτὰρ δὴ καὶ ἀνατρίψιος· ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος οὐ τὸ αὐτὸ ἀποβαίνει. καὶ γὰρ ἂν δήσειεν ἄρθρον ἀνάτριψις χαλαρώτερον τοῦ καιροῦ ἐὸν καὶ λύσειεν ἄρθρον σκληρότερον τοῦ καιροῦ ἐόν. ἀλλὰ διοριεῖται ἡμῖν περὶ ἀνατρίψιος ἐν ἄλλῳ λόγῳ. τὸν γοῦν τοιοῦτον ὦμον μαλ- [309] θακοῖσι χρὴ χερσὶν ἀνατρίβειν, συμφέρει γὰρ καὶ ἄλλως πρηΐως.

Εἰς τὸ μηδὲν ὑπολειφθῆναι λείψανον τῆς φλεγμονῆς σκιῤῥῶδες ἐπιτήδειός ἐστιν ἡσύχως τε καὶ λιπαρῶς ἡ τρίψις γιγνομένη. χρὴ δ' αὐτὴν ποιεῖσθαι πολυειδῶς, περιφέρεσθαι τὰς χεῖρας ἄνωθέν τε κάτω καὶ κάτωθεν ἄνω·

aliquatenus craffum eft, quod tempore glutinofum efficitur, a mucis non abhorret.

XXX.

Neceffe eft infuper humeri commiffuram fenfim molliterque perfricare. Opus autem medico eft multarum rerum et frictionis etiam experiente: fiquidem ab eo quod eodem nomine appellatur, non idem effectus oritur, poteft enim frictio laxiorem articulum illigare et jufto duriorem folvere. Verum de frictione alibi pertractabimus. Ergo hanc humeri commiffuram convenit mollibus manibus perfricare tum leniter, quod alioquin utile eft.

Efficit frictio fenfim molliterque adhibita ne quae remaneant inflammationis reliquiae; varie autem procedat oportet, modo manus a fuperiori parte deorfum, modo ab inferiori furfum ferantur; deinde obliquae non folum

κἄπειτα λοξὰς. οὐ κάτωθεν ἄνω μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄνωθεν κάτω. καὶ μὲν δὴ καὶ τὰς ἐν κύκλῳ τε καὶ οἷον ἐγκαρσίας ἀπό τε τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ καὶ αὖθις ἐπ' ἐκείνων ἐπὶ τὰ δεξιὰ, χάριν τοῦ τὰς ἶνας ἁπάσας μαλάττεσθαι τῶν μυῶν. τὸ γὰρ τῆς ἀνατρίψεως ὄνομα τοῖς παλαιοῖς ἀντὶ τοῦ τῆς τρίψεως ἐλέγετο. μὴ τοίνυν ὑπονοήσῃς (589) πῶς ἔδοξάν τινες ἀξιοῦν αὐτὸν ἐκ τῶν κάτω μερῶν ἄνω ποιεῖσθαι τὴν φορὰν τῶν χειρῶν, ὁπότε τὸν ὦμον ἀνατρίβομεν, ἀλλὰ τὸ ἀνατρίβειν αὐτὸ συμβαίνει ὅλου τοῦ γένους τῶν τρίψεων ὂν δηλωτικὸν οὐ μιᾶς διαφορᾶς τῆς κάτωθεν ἄνω. δῆλον δὲ τοῦτο ποιεῖ λέγων αὐτὰς, ἀλλὰ διώρισται περὶ ἀνατρίψιος ἐν ἄλλῳ λόγῳ· οὐ γὰρ δήπου τὸν περὶ μιᾶς διαφορᾶς λόγον ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται, τὰς ἄλλας λιπών. καὶ μέντοι κἀν τῷ κατ' ἰητρεῖον ἁπάσας ἐδήλωσεν αὐτὰς ὀνομάζων κἀκεῖ τὸ γένος ὅλον, ἀνάτριψις δύναται λῦσαι, δῆσαι, σαρκῶσαι, μινυθῆσαι καὶ τὰ τούτοις ἐφεξῆς, ὑπὲρ ὧν ἐν

ab inferiori parte fursum, fed a fuperiori deorfum; poft haec in orbem et quafi transverfe a dextra in finiftram et rurfus a finiftra in dextram, ut mufculorum fibrae omnes molliantur. Majores enim Graeci ad frictionem fignificandam funt mutuati vocabulum ἀνατρίψεως pro τρίψεως; at nolim tibi perfuadeas, quemadmodum nonnulli exiftimarunt, Hippocratem velle manus in perfricanda humeri commiffura ferri ab inferiori parte furfum, quod τρίψις frictionem, ἀνὰ furfum fignificet; nam verbum ἀνατρίβειν univerfum frictionis genus exprimit, non eam dumtaxat quae ab inferiori parte furfum procedit, quod et ipfe indicavit quum inquit, fed de frictione aliquid pertractabimus, ubi frictionem ἀνάτριψιν vocavit. Non enim pollicetur fe de una fpecie tractaturum ceteris omnibus omiffis, fed in libro etiam de officina medici omnes expofuit, genus univerfum ἀνάτριψιν appellans, quum inquit: frictio ad refolvendum valet et ad ftringendum, praeter haec ad implendum ac minuendum et quae fequuntur, quae tum in

τε τοῖς εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπομνήμασι λέλεκται καὶ μέντοι κατὰ τὴν ὑγιεινὴν πραγματείαν εἴρηται τελεώτατα.

λα'.

Τὸ δὲ ἄρθρον διακινέειν μὴ βίῃ, ἀλλὰ τοσοῦτον, ὅσον ἀνωδύνως κινήσεται. καθίσταται δὲ πάντα τὰ μὲν ἐν πλείονι χρόνῳ, τὰ δ' ἐν ἐλάσσονι.

Οὐδέν ἐστι χρησιμώτερον τῆς τοιαύτης κινήσεως ἐν παρακμαζούσαις φλεγμοναῖς. λύει γὰρ αὐτῶν τὸ λείψανον ἅπαν, ἐξ οὗ πέφυκεν ἀμεληθέντος ἀγκυλοῦσθαί τε καὶ δεσμεῖσθαι τὰ ἄρθρα, καλοῦσι γὰρ ἑκατέρως τὸ πάθημα.

λβ'.

Γινώσκειν δὲ εἰ ἐκπέπτωκεν ὁ βραχίων τούτοισι χρὴ τοῖσι σημείοισι.

---

commentariis in eum librum perfequuti fumus tum in opere de tuenda fanitate latiffime narravimus.

XXXI.

Articulus non violenter dimovendus eft, fed quatenus citra dolorem moveatur. Confirmantur autem omnes, alii quidem longiori tempore, alii breviori.

Inflammatione remiffa nihil expeditius eft quam ejusmodi motus; folvit enim illius reliquias omnes, quibus neglectis articuli contracti atque illigati redduntur, utrisque enim vocabulis appellantur.

XXXII.

His autem indiciis excideritne humerus intelligendum eft.

Κἀν τῷ περὶ τῶν ἀγμῶν ἐπὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας ἦκε τῷ λόγῳ προτέρους καὶ νῦν οὕτω πράξας, ἐπειδὴ συνάψας τῷ πρὸς ἐκείνους ἐλέγχῳ καὶ περὶ τῆς ἐμβολῆς εἶπεν, οὐ μόνον ἑπομένους τοῖς εἰρημένοις, ἀλλὰ καὶ μαρτυροῦσιν, ἐπ᾽ ἐκείνην ἀφίκετο προτέραν, εἶθ᾽ ἑξῆς νῦν διδάσκει τὰ γνωρίσματα τοῦ κατ᾽ ὦμον ὀλισθήματος. ἐπὶ μὲν τῶν ἔργων τῆς τέχνης ἐξ ἀνάγκης προηγούμενα, [310] κατὰ δὲ τὴν διδασκαλίαν οὐκ ἐξ ἀνάγκης. ἔστω δέ σοι τὸ γνώρισμα τῶν ἑπομένων ἢ προηγουμένων ἐξ ἀνάγκης τὸ μὴ δύνασθαι καλῶς ἤτοι πραχθῆναι τὸ ἑπόμενον ἔργον ἢ νοηθῆναι τὸ μάθημα, πρὶν γνωρισθῆναι τὸ ἡγούμενον. ἡ τοίνυν ἐμβολὴ τῶν ἐξηρθρηκότων πρὸ μὲν τοῦ νοηθῆναι τὴν μετάστασιν τοῦ ἐκπεσόντος εἰς τί χωρίον ἐγένετο, διδαχθῆναι σαφῶς οὐ δύναται, πρὶν μέντοι τὰ σημεῖα μαθεῖν αὐτῆς, ἐγχωρεῖ διδαχθῆναι. μόνον γοῦν τοῦτο μεμαθηκότος ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου τὸ γίγνεσθαι τὴν ἔκπτωσιν εἰς μασχάλην, αὐτοί γ᾽ ἐπινοῆσαι τὴν ἐμβολὴν ἐδυνάμεθα καὶ διδάσκοντος ἑτέρου μαθεῖν, οὐ μὴν ἄνευ τοῦ γνῶναι σαφῶς ὅτι εἰς μασχάλην

In libro de fracturis ante ad eos qui errant aggreditur, quod nunc quoque facit; nam postquam errantes redarguit, reponendi rationem subjicit, quae non solum sequitur quod propositum erat, sed ejus etiam fidem facit. Eam ergo primum exsequutus nunc deinceps indicia subjicit humeri capitis luxati, quae in exercenda arte necessario praecedunt, in tradenda non item necessario; eorum vero quae praecedunt aut sequuntur illud tibi indicio sit, quod non recte effici potest opus quod sequitur aut percipi quod praeceptum est, antequam intelligatur quod praecedit. Ratio quidem luxati restituendi, antequam intelligatur in quam partem articulus eruperit, aperte demonstrari nequit; sed nihil eam addisci prohibet, priusquam notae enarrentur. Principio itaque orationis si id unum edocti sumus, humerum in alam prolabi et ipsi invenire modum reponendi possumus et ab altero etiam doceri; non tamen comprehendere modum reponendi, nisi ante sciverimus humerum in alam procidere, sicut neque

ἔκπτωσις γίγνεται πρὸ τοῦ γνῶναι τὴν φύσιν ἅπασαν τῆς διαρθρώσεως. εἰ μὲν οὖν τις εἰπὼν ἐμβολὴν ἐφεξῆς διδάσκει ποίας διαφορὰς ὀλισθήματος εἴρηκεν ἐμβολὴν, ἐναλλάττει τάξιν ἀναγκαίαν, ὥσπερ γε καὶ ὅσον τις ἐπὶ τὴν διαφορὰν τῆς ἐκπτώσεως ἀφικόμενος ἐν τῇ διδασκαλίᾳ πρότερον αὐτῆς ἐπὶ τὴν φύσιν ἔρχεται τῆς διαρθρώσεως. εἰ γὰρ ὅλως ἐνόησέ τις ὅπως εἰς μασχάλην ἔκπτωσις γίγνεται περιττὸν αὐτῷ διδάσκεσθαι τὴν φύσιν τῆς διαρθρώσεως. εἰ δὲ πρώτην μὲν ἀκουστέον, ὡς μάθοι ταύτην ὁποία τίς ἐστιν, ἐφεξῆς δὲ τὴν ἔκπτωσιν, οὐδὲν ἐνδεῖ τούτο πρὸς τὴν τῆς ἐμβολῆς διδασκαλίαν. ἀμέλει καὶ νῦν ἡμῖν οὐδὲν ἐνενόησεν εἰς τὴν τῶν ἐμβολῶν νόησιν ἡ τῶν σημείων ἄγνοια καὶ τοῦτο ἐν πάσῃ διδασκαλίᾳ θεραπείας ἐστί. δύναται γάρ τις ἥπατος φλεγμονῆς διδάσκεσθαι θεραπείαν ἢ κοιλίας ἢ νεφρῶν ἢ κώλου πρὸ τῆς διαγνώσεως τῶν ἐν αὐτοῖς παθῶν, οὐ μὴν θεραπεῦσαι δύναται πρὸ τῆς διαγνώσεως, ὥσπερ οὐ κατὰ μέθοδον ἢ εὑρεῖν τὴν θεραπείαν ἢ διδαχθῆναι πρὸς

quo pacto in alam procidit, nisi prius noverimus naturam universae commissurae. Si quis igitur restituendi modum praefatus deinceps adjiciat, in quam partem articulum luxatum restitui docuerit, necessarium ordinem perturbat, id quod accidit etiam ei qui primo incipit ostendere, in quas partes articulus erumpat, dein transit ad commissurae naturam exponendam. Nam si quis penitus nosset quomodo articulus in alam excideret, supervacuum esset commissurae naturam hanc docere. Sed qui primo audiet percipiatque, quonam modo haec habeat, deinde in quam partem articulus venerit, huic nihil opus est ad hoc ut restituendi modum doceatur. Eodem etiam modo nunc nihil nos prohibuit signorum inscitia, quominus reponendi rationem intelligeremus, quae res communiter evenit in omni curatione tradenda. Potest enim doceri quis qua ratione curetur inflammatio jecinoris, seu ventriculi, seu renum, sive intestini crassioris, antequam ipsorum affectus teneat; non tamen curare potest, priusquam eos intelligat,

ἑτέρου, πρὶν ἀκριβῶς γνῶναι τοῦ θεραπευομένου μορίου τὴν φύσιν.

λγ'.

Τοῦτο μὲν ἐπειδὴ δίκαιον ἔχουσι τὸ σῶμα οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὰ σκέλεα παραδείγματι χρέεσθαι δεῖ τῷ ὑγιεῖ πρὸς τὸ μὴ ὑγιὲς καὶ τῷ μὴ ὑγιεῖ πρὸς τὸ ὑγιὲς μήτ' ἀλλότρια ἄρθρα καθορῶντα.

Τὸ ἀκριβῶς ἴσον ἑκατέρωθεν ἔκ δεξιῶν γε καὶ ἀριστερῶν δίκαιον ὠνόμασεν, ἐπεὶ δὲ τῶν κώλων ἰδέαι διαφέρουσαι τοῖς ἀνθρώποις εἰσὶν, ἀξιοῖ παραβάλλεσθαι τὸ τοῦ πεπονθότος αὐτοῦ κῶλον ὁμόζυγον ἐξ ἐκείνου τε τεκμαίρεσθαι πόσον ἐξήλλακται τοῦ κατὰ φύσιν.

---

ficut neque ratione curationem invenire aut doceri ab altero priusquam naturam calleat partis quae curatur.

XXXIII.

Partim quidem quum homines juftum habeant corpus et brachia et crura ad exemplum integri aeftimare vitiatum oportet et ad exemplum vitiati integrum neque fpectare alterius hominis articulos.

Quod ab utraque parte, tam dextra quam finiftra aequale eft ad unguem, juftum appellavit. Sed quoniam membrorum forma in hominibus varia eft, imperat ut affectum membrum cum pari ipfius affecti hominis membro conferatur; atque inde quatenus a naturali ftatu recefferit conjectura fiat.

λδ'.

Ἄλλοι γὰρ ἄλλων μᾶλλον ἔξαρθροι πεφύκασιν, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ τοῦ κάμνοντος, ἢν ἀνόμοιον ἔῃ τὸ ὑγιὲς τῷ κάμνοντι.

[311.] Τοὺς ἐκκείμενα καὶ προὔχοντα κεκτημένους τὰ ἄρθρα κέκληκεν ἐξάρθρους ἐν αὐτῷ τῷ κατὰ φύσιν ἔχειν.

λε'.

Καὶ τοῦτο εἰρήσεται μὲν ὀρθῶς, παραξύνεσιν δὲ ἔχει πάνυ πολλήν. διὰ τὰ τοιαῦτα καὶ οὐκ ἀρκέει μοῦνον λόγῳ εἰδέναι τὴν τέχνην ταύτην, ἀλλὰ καὶ ὁμιλίῃ ὁμιλέειν.

Οὐχ ἁπλῶς ἅπασαν ἄγνοιαν ὀνομάζει παρασύνεσιν, ἀλλὰ τὴν παρακειμένην τε καὶ τὴν πλησιάζουσαν τῇ γνώσει. διδάξει δ' αὐτὸς διὰ τῶν ἐφεξῆς, ὅπως ἐξαπατᾶσθαι συμβαίνει τοῖς ἐνίοτε παραβάλλουσι τὸ ἐφεξῆς τὸ ὑγιὲς τῷ πεπονθότι.

XXXIV.

Aliis enim magis exſtant, aliis minus, ſed ipſius laborantis, an integer vitiato diſſimilis ſit.

Eos quibus articuli naturaliter exſtant prominentque, ἐξάρθρους appellavit.

XXXV.

Quae res recte quidem oſtenditur, omnino autem magna ejus inſcitia eſt. Hac de cauſa non ſatis eſt ratione artem hanc ſcire, ſed uſu experiri ipſam oportet.

Inſcitiam dixit παρασύνεσιν, non omnem ſimpliciter intelligens, ſed eam quae conjuncta eſt ac proxima ſcientiae. Indicabit autem ipſe in ſequentibus qui fiat ut interdum decipiantur, qui protinus cum vitiato integrum conferunt.

λϛ'.

Πολλοὶ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης ἢ ὑπ' ἀλλοίης προφάσιος οὐκ ἐκπεπτωκότων αὐτέοισι τῶν ἄρθρων ὅμως οὐ δύνανται ἐς τὰ ὅμοια σχήματα καθιστάναι, ἐς οἷά περ τὸ ὑγιαῖνον σῶμα σχηματίζεται. προξυνιέναι δὲ δεῖ οὖν καὶ ἐννοεῖν καὶ τὸ τοιόνδε σχῆμα χρὴ, ἀτὰρ καὶ ἐν τῇ μασχάλῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος φαίνεται ἐγκειμένη, πολλῷ μᾶλλον τοῦ ἐκπεπτωκότος ἢ τοῦ ὑγιέος. τοῦτο δὲ ἄνωθεν κατὰ τὴν ἐπωμίδα κοῖλον φαίνεται τὸ χωρίον καὶ τὸ τοῦ ἀκρωμίου ὀστέου ἐξέχον φαίνεται, ἅτε ὑποδεδυκότος τοῦ ἄρθρου ἐς τὸ κάτω τοῦ χωρίου.

Μίαν μὲν τήνδε παρασύνεσιν, ὡς αὐτὸς ὠνόμασεν, ἐδίδαξεν ἐν τῷ νῦν λόγῳ περὶ τὰ σχήματα γιγνομένην, (590) ἐνίοτε γὰρ οὐ δύνανταί τινα σχήματα περιτιθέναι τοῖς πεπονθόσι κώλοις. οἱ κάμνοντες δὲ οὐ δι' ἔκπτωσιν ἄρθρου τοῦτο πάσχουσι, ἀλλὰ δι' ὀδύνην ἢ σύστασιν μυός. ἐφεξῆς δὲ ἑτέραν ἄγνοιαν διδάσκει.

XXXVI.

Multis enim articuli prae dolore vel alia de causa ut non exciderint, nequeunt tamen eo modo quo in sanis corporibus figurari. Intelligere igitur ac scire hujusmodi habitum oportet, nam multo magis in ala sentitur caput humeri prolapsi, quam ejus qui naturaliter habet; ad haec locus qui a superiori parte super commissuram est cavus apparet, item latum est scapularum summum, qua cum jugulo committitur, exstare videtur, quum articulus inferiori loco recipiatur.

Inscitiam quam ipse παρασίνεσιν dixit nunc unam ponit, quae in figurando accidit. Interdum enim nequeunt affecta membra aliquo modo figurari; quamvis hoc aegris non accidat, propterea quod articulus eruperit, sed vel dolore vel musculorum intensione. Deinceps inscitiam alteram subjecit.

λζ'.

Παραξύνεσιν μὲν καὶ ἐν τούτῳ ἔχει τινὰ, ἀλλ' ὕστερον περὶ αὐτοῦ γεγράψεται, ἄξιον γὰρ γραφῆς ἐστι.

Τὸ κατὰ τὴν ἐπωμίδα κοῖλον φαίνεσθαι τὸ χωρίον, ἔχειν τινὰ διαμαρτίαν φησὶν, ἣν ὕστερον ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται. γίγνεται γὰρ ἐνίοτε τοῦτο διασπασθείσης τῆς κλειδὸς ἀπὸ τῆς ὠμοπλάτης.

λη'.

Τοῦτο δὲ τοῦ ἐκπεπτωκότος ὁ ἀγκὼν φαίνεται ἀφεστεὼς μᾶλλον ἀπὸ τῶν πλευρέων ἢ τοῦ ἑτέρου. εἰ μέντοι τις προσαναγκάζοι, προσάγεται μὲν, ἐπιπόνως δέ.

[312] *Τοῦτο σημεῖον ἔχει παρακείμενον σφάλμα καὶ εἰ ἔτι ὁ κατὰ τὴν μασχάλην ἀγκὼν ὑποπιπτούσης ἐνταῦθα τοῖς ἁπτομένοις τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, δι' ἣν οὐδὲ προσάγειν δύναται ταῖς πλευραῖς τὴν χεῖρα χωρὶς ὀδύνης μεγάλης.*

XXXVII.

In quo etiam accidit infcitia, de qua in fequentibus agemus; eft enim memoratu digna.

In eo quod locus qui humeri commiffurae fubjectus eft cavus confpicitur, quendam incidere errorem ait, quem in fequentibus fe dicturum pollicetur. Id autem interdum evenit, ubi jugulum a lato fcapularum offe diducitur.

XXXVIII.

Partim etiam a latere cubiti eminentia recedere magis videtur ab eo humero, qui prolapfus eft, quam ab altero; fi quis tamen cogat, adducitur quidem, fed cum dolore.

Indicium quoque hoc fallax eft, nifi fub ala humeri caput contingat, quod in eam venit; quo fit ut brachium adduci ad latus fine dolore non poffit.

λθ'.

Τοῦτο δὲ ἆραι ἄνω τὴν χεῖρα παρὰ τὸ οὖς ἐκτεταμένου τοῦ ἀγκῶνος οὐ μάλα δύναται, ὥσπερ τὴν ὑγιέα οὐδὲ παράγειν ἔνθα καὶ ἔνθα ὁμοίως. τά τε οὖν σημήϊα ταῦτά ἐστιν ὤμου ἐκπεπτωκότος αἵ τε ἐμβολαὶ γεγραμμέναι αἵ τε ἰητρεῖαι αὗται.

Τοῦτο τὸ σημεῖον ὃ μικρὸν ἔμπροσθεν ἔφη παρασύνεσιν ἔχειν. δῆλον δὲ ἐξ ὧν ἐπήνεγκεν εἰπών· πολλοὶ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης ἢ καὶ ὑπὸ ἀλλοίης προφάσιος οὐκ ἐξεστεώτων αὐτέοισι τῶν ἄρθρων, ὅμως οὐ δύνανται εἰς τὰ ὅμοια σχήματα καθιστάναι, εἰς οἷάπερ τὸ ὑγιαῖνον σῶμα σχηματίζεται. εἰσενεγκεῖν τὰς χεῖρας πρὸς τὰς πλευράς, ὡς εἴρηκεν, ἑτοίμως τις δύναται, βέβαιον γνώρισμά ἐστι τοῦ κατὰ φύσιν ἔχειν τὸ ἄρθρον. ἐὰν δὲ ἐμποδίζηται κατά τι, δυνατόν ἐστι δι' ὀδύνην ἢ σύντασιν μυῶν τοῦτο γίγνεσθαι.

XXXIX.

Adde quod cubito extenſo brachium juxta ejusdem partis aurem non ita porrigi poteſt, quemadmodum et integrum, neque in latera ſimiliter. Haec itaque indicia ſunt humeri capitis luxati; reſtituendi vero modi hi, qui ſcripti ſunt et curationes eaedem.

Hoc quoque ſignum ex illis eſt in quibus eſſe inſcitiam propoſuit, quod evidentiſſimum eſt ex his quae prodidit quum inquit: multis enim articuli prae dolore vel alia de cauſa, ut non exciderint, nequeunt eo modo quo in ſanis corporibus figurari. Si quis, ut ipſe ait, prompte brachium poſſit ad latera porrigere, id certum indicium eſt, articulum naturaliter habere; quodſi aliqua ex parte prohibeatur, poteſt hujus rei cauſa eſſe dolor vel muſculorum intenſio.

μ'.

Ἐπάξιον δὲ τὸ μάθημα, ὡς χρὴ ἰητρεύειν τοὺς πυκνὰ ἐκπίπτοντας ὤμους. πολλοὶ μὲν γὰρ ἤδη ἀγωνίης ἐκωλύθησαν διὰ ταύτην τὴν ξυμφορὰν τἄλλα πάντα ἀξιόχρεοι ὄντες, πολλοὶ δὲ ἐν πολεμικοῖσιν ἀχρήϊοι ἐγένοντο καὶ διεφθάρησαν διὰ ταύτην τὴν ξυμφορὰν ἅμα τε ἐπάξιον καὶ διὰ τοῦτο ὅτι μηδένα οἶδα ὀρθῶς ἰητρεύοντα, ἀλλὰ τοὺς μὲν μηδὲν ἐγχειρέοντας, τοὺς δὲ τἀναντία τοῦ ξυμφέροντος φρονέοντάς τε καὶ ποιέοντας. συχνοὶ γὰρ ἤδη ἰητροὶ ἔκαυσαν ὤμους ἐκπίπτοντας κατά τε τὴν ἐπωμίδα κατά τε τὸ ἔμπροσθεν, ᾗ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐξογκέει, κατά τε τὸ ὄπισθεν ὀλίγον τῆς ἐπωμίδος. αὗται οὖν αἱ καύσιες, εἰ μὲν εἰς τὸ ἄνω ἐξέπιπτεν ὁ βραχίων ἢ ἐς τοὔμπροσθεν ἢ ἐς τοὔπισθεν ὀρθῶς ἂν ἔκαιον. νῦν δὲ δὴ ὅτε ἐς τὸ κάτω ἐκπίπτει, ἐμβάλλουσιν αὗται αἱ καύσιες μᾶλλον ἢ κωλύουσιν. ἀποκλείουσι γὰρ τῆς ἄνω εὐρυχωρίης τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος. χρὴ δὲ ὧδε καίειν ταῦτα

XL.

Maxima autem animadversione dignum praeceptum est, qua ratione curare eos conveniat, quibus saepe humeri caput elabitur, quum multi ob calamitatem hanc quamquam alioquin idonei certare prohibeantur; multi etiam ea de causa redditi inutiles ad bellum ac perierint. Ob id etiam animadversione dignum est, quod neminem noverint qui recte curaret, sed alios quidem manus homini non injicere, alios contrarium ei quod expediret excogitare molirique. Adusserunt jam complures medici, ubi humeri articulus excideret, eum locum qui a superiori parte commissurae est et eum qui a priori, qua promovet humeri caput, et a posteriori parte paulo infra superiorem sedem commissurae. Profecto hujusmodi ustiones commodae fuissent, si humeri caput in superiorem, priorem aut posteriorem partem venisset. Nunc quum in inferiorem erumpat, expellunt magis quam cohibent; excludunt enim humeri caput a spatio supe-

ἀπολαβόντα τοῖσι δακτύλοισι κατὰ τὴν μασχάλην τὸ δέρμα ἀφελκῦσαι κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἴξιν μάλιστα, καθ᾽ ἣν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐκπίπτει.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὰ πλεῖστά ἐστι σαφῆ, ὧν οὐ μνημονεύσομεν, πλὴν ἐν οἷς ἀσάφειά τις περιέχεται.

μα'.

[313] Ἔπειτα δὲ οὕτως ἀφειλκυσμένον τὸ δέρμα διακαῦσαι ἐς τὸ πέρην.

Ἀξιοῖ μηδὲν ἄκαυστον καταλιπεῖν τοῦ ἀνατεινομένου δέρματος, ἀλλὰ διεκβάλλειν τὸ διάπυρον σιδήριον ἐκ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ μέρη τῆς μασχάλης καὶ ἐξ ἐκείνων ἐπὶ τὰ δεξιά.

---

riori. Sic autem adurere hos convenit, cutis ſub ala prehendenda digitis eſt, atque attrahenda e regione potiſſimum ejus partis, in quam humeri caput elabitur.

In hac etiam oratione pleraque plana ſunt, quare a me praetermittentur, niſi ſi qua videantur obſcura.

XLI.

Tum cute ſic attracta ita admovendum candens ferramentum eſt, ut trajiciatur.

Imperat ut ex cute extenta nihil relinquatur quod non uratur, ſed candens ferramentum trajiciatur a dextra parte alae in ſiniſtram, atque ab hac ad dextram.

μβ'.

Σιδηρίοισι χρὴ τὰ τοιαῦτα καίειν μὴ παχέσι, μηδὲ λίην φαλακροῖσιν, ἀλλὰ προμήκεσι. ταχυπορώτερα γὰρ καὶ τῇ χειρὶ ἐπερείδειν.

Φαλακρὰ κέκληκε τὰ περιφέρειαν ἔχοντα κατὰ τὸ πέρας, οἷον οἱ κατὰ τὰς μασχάλας ἔχουσι πυρῖνες ἤτοι τὰ διαπύρινα καλούμενα καὶ αἱ σπαθομῆλαι. προμήκη δὲ τὰ τούτοις ἐναντίως διακείμενα προσηγόρευσεν, ὧν οὐκ ἔστι περιφερὲς τὸ πέρας, ἀλλ' ὀξύτερόν περ ἐμπλήρωμα παραπλήσιόν πως τοῖς εἰς τὰς παρακεντήσεις ἐπιτηδείοις ὀργάνοις.

μγ'.

Χρὴ δὲ διαφανέσι καίειν ὡς ὅτι τάχιστα περαιωθῇ κατὰ δύναμιν, τὰ γὰρ παχέα βραδέως περαιούμενα πλατυτέρας τὰς ἐκπτώσιας τῶν ἐσχαρῶν ποιέεται καὶ κίνδυνος ἂν εἴη ξυῤῥαγῆναι τὰς ὠτειλὰς, καὶ κάκιον μὲν οὐδὲν ἂν εἴη, αἴσχιον δὲ καὶ ἀντεχνότερον. ὅταν δὲ διακαύσῃς ἐς τὸ

XLII.

Ferramentis autem adurere oportet non craffis neque nimium rotundis, fed oblongis; celerius enim manu impulfa trajiciuntur.

Ferramenta extremitate rotunda appellavit *φαλακρὰ*, cujusmodi funt capitulata illa, quibus ad alas utuntur, *πυρῖνες* vel *διαπύρινα* nuncupantur, atque item fpathae capitulatae. Quae vero his contraria oblonga funt, *προμήκη* dixit; quorum extremitas non eft rotunda, fed acuta, illis aliquo modo fimilis, quae ad perforandum accommodantur.

XLIII.

Sintque candentia ut trajici quam celerrime poffint, quaecunque enim plena funt, tardius trajiciuntur et cruftae inde latiores refolvuntur; periculumque eft ne ulcera abrumpantur, quod etfi nihilo deterius effet, turpius tamen atque expers partis penitus haberetur. Ubi ergo

πέρην τῶν μὲν πλείστων, ἱκανῶς ἂν ἔχοι ἐν τῷ κάτω μέρει τὰς ἐσχάρας ταύτας μόνας θεῖναι.

Ἐκπεπυρῶσθαι βούλεται τὰ κατὰ τὴν μασχάλην σιδήρια, τὰ γὰρ ἱκανῶς διάπυρα διαφανῆ κέκληκεν.

μδ.

Ἢν δὲ μὴ κίνδυνος φαίνηται εἶναι ξυῤῥαγῆναι τὰς ὠτειλὰς, ἀλλὰ πολὺ τὸ διὰ μέσου εἴη, ὑπάλειπτρον χρὴ λεπτὸν διείρσαι διὰ τῶν κατηγμάτων, ἔτι ἀναλελαμμένου τοῦ δέρματος· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως δύναιο διείρσαι. ἐπὴν δὲ διείρσῃς, ἀφεῖναι τὸ δέρμα, ἔπειτα (591) μεσηγὺ τῶν ἐσχαρῶν ἄλλην ἐσχάρην ἐμβάλλειν λεπτῷ σιδηρίῳ καὶ διακαῦσαι, ἄχρις ἂν τῷ ὑπαλείπτρῳ ἐγκύρσῃ. ὁκόσον δέ τι χρὴ τὸ δέρμα τὸ ἀπὸ τῆς μασχάλης ἀπολαμβάνειν, τοῖσι δὲ χρὴ τεκμαίρεσθαι, ἀδένες ὕπεισιν ὑπὸ τῇ μασχάλῃ, πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τοῦ σώματος.

---

candens ferramentum trajeceris, fere abunde erit in inferiori parte dumtaxat adussisse.

Candentia esse voluit ferramenta quae ad alam admoventur, quod expressit vocabulo διαφανῆ.

XLIV.

At si nullum instare periculum videtur, ne ulcera abrumpantur, sed magnum spatium in medio integrum relinquatur, instrumentum quo ad illinendum utimur, tenue trajiciendum est ab una ustionis parte ad alteram, cute adhuc extenta; non enim posset aliter trajici. Quo facto remittenda cutis est, postea inter utramque plagam alia media facienda est, admoto tenui ferramento candenti, donec ad prius demissum instrumentum pertineat. Quatenus vero prehendere cutem sub ala conveniat, hinc conjicere poteris, quod glandulae sub ala sitae sunt, atque in multis aliis corporis partibus.

---

[314] Ὠτειλὰς κέκληκε τὰ ἕλκη παραπλησίως τῷ ποιητῇ περὶ τοῦ προσφάτου τραύματος εἰπόντι·

ὄφρα οἱ αἷμ᾽ ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς.

Ἐὰν οὖν, ὡς εἶπεν, ἀνατείνας τὸ δέρμα διακαύσῃς ἐγκάρσιον ἐκ δεξιῶν εἰς ἀριστερὰ διερείσας τὸ σίδηρον, ἑτέραν ἐπὶ ταύτῃ δευτέραν καῦσιν ἀξιοῖ σε ποιήσασθαι, καθέντα τὸ διάπυρον σίδηρον, οὐκέτι ἐγκάρσιον ἐκ τοῦ θατέρου μέρους ἐπὶ θάτερον, ἀλλ᾽ οἷον εἰς τὸ βάθος ἄντικρυς ἕως. χρὴ δὲ δῆλον ὅτι τὸ μεταξὺ τῶν προτέρων τραυμάτων ἀξιόλογον γίνεσθαι· μικροῦ γὰρ ὄντος αὐτοῦ κίνδυνος ξυῤῥαγῆναι τὰς ἑλκώσεις καὶ γενέσθαι μεγάλην μίαν, ὑφ᾽ ἧς οὐδὲν μὲν ἀποβήσεται χεῖρον, οἵ γε καίομεν ἕνεκα τοῦ ξηρᾶναί τε καὶ σφίγξαι μέρος· οὐ μὴν ἀναγκαῖόν ἐστιν οὐλὴν μεγάλην ἐργασάμενον αἴσχιον ἀποδεῖξαι τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἐπὶ σμικραῖς τρήσεσι τὴν ἴσην ὠφέλειάν ἐστι ποιήσασθαι.

Ulcera vocavit ὠτειλὰς, quemadmodum et poeta qui de recenti vulnere inquit:

ὄφρα οἱ αἷμ᾽ ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς.

Ubi extremam cutem, ut ait, transverſam ferramento trajeceris a dextra in ſiniſtram, praecipit ut iterum aduras demiſſo candenti ſerramento non amplius transverſo ab una parte ad alteram, ſed prorſus in altitudinem. Oportet autem inter utramque plagam quam candens ſerramentum fecit non exiguum ſpatium interjicere; namque ubi exiguum ſit, periculum eſt ne ulcera abrumpantur atque una magna exulceratio fiat; quamobrem etſi nihil deterius accidat, ſiquidem adurimus, ut partem exſiccemus atque adſtringamus, non tamen neceſſe eſt magna inducta cicatrice locum deformem reddere, quum per exigua foramina liceat aeque ſuccurrere.

με'.

Ἀλλὰ ἐν ἄλλῳ λόγῳ περὶ ἀδένων οὐλομελίης γεγράψεται, ὅτι τέ εἰσι καὶ οἷα ἐν οἵοισι σημαίνουσί τε καὶ δύνανται. τοὺς μὲν οὖν ἀδένας οὐ χρὴ προσεπιλαμβάνειν, οὐδ' ὅσα ἐσωτέρω τῶν ἀδένων, μέγας γὰρ ὁ κίνδυνος.

Τὴν ὁλόκληρον φύσιν τῆς τῶν ἀδένων φύσεως οὐλομελίην εἴρηκεν, ἣν ἑτέρωθι διδάσκειν ἐπηγγείλατο, οὐ μὴν διασώζεταί γε τοιοῦτον βιβλίον Ἱπποκράτους περὶ ἀδένων οὐλομελίης. ἀλλά τις τῶν νεωτέρων Ἱπποκρατείων ἔγραψε μικρὸν βιβλίδιον ἐπιγράψας Ἱπποκράτους περὶ ἀδένων οὐλομελίης, ὃ καὶ τῇ λέξει καὶ τῇ διανοίᾳ λείπεται πάμπολυ τῶν γνησίων Ἱπποκράτους συγγραμμάτων, οὐ μὴν οὐδὲ ἐμνημόνευσέ τις περὶ αὐτοῦ τῶν ἔμπροσθεν ἰατρῶν, ἀλλ' οὐδ' οἱ τοὺς πίνακας ποιήσαντες ἴσασι τὸ βιβλίον.

XLV.

Sed alibi glandularum universam naturam persequemur, quid sint quidque et in quibus indicent aut possint. Glandulas itaque prehendere non convenit nec quaecunque glandulis interiora sunt, id siquidem valde periculosum est.

Glandularum universam naturam appellavit οὐλομελίην, quam pollicitus est alibi docere; non tamen exstat hic liber Hippocratis de universa glandularum natura. Sed quidam ex medicis junioribus qui Hippocratem sequuntur parvum libellum confecit, quem inscripsit Hippocratis de universa glandularum natura. Qui tam loquutionibus quam sententiis longe superatur a germanis libris Hippocratis, adde quod neque ullus veterum medicorum ejus libri meminit, neque ab iis qui indicem scripserunt commemoratur.

μστ΄.

Τοῖσι γὰρ ἐπικαιροτάτοισι τόνοισι γειτονεύονται. ὅσον δὲ ἐξωτέρω τῶν ἀδένων ἐπὶ πλεῖστον ἀπολαμβάνειν, ἀσινέα γάρ. γινώσκειν δὲ χρὴ ὅτι εἰ μὲν ἰσχυρῶς τὸν βραχίονα ἀνατείνοις, οὐ δυνήσῃ τοῦ δέρματος ἀπολαβεῖν οὐδὲν τοῦ ὑπὸ τῇ μασχάλῃ, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου κατατεῖναι.

Ὑποκεῖσθαι τῷ ὑπὸ τῇ μασχάλῃ φησὶ τόνους ἐπικαίρους οὕτως ὀνομάζων τὰ νεῦρα. γελοίως οὖν ἔνιοι τῶν νεωτέρων ἰατρῶν οἴονται τόνους τούτους ἐκεῖνα τὰ νεῦρα μόνον προσαγορεύειν νῦν ὅσα κατὰ τὴν συζυγίαν ἐξ ἐγκεφάλου πέφυκεν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ βιβλίον τῶν ἐπιδημιῶν ἔφη· δύο δὲ τόνοι ἀπ᾿ ἐγκεφάλου παρὰ τὰ ὀστέον τοῦ μεγάλου σπονδύλου καὶ τὰ τούτων ἐφεξῆς. τὰ γὰρ ἐπὶ χεῖρας φερόμενα πρὸς ἁπάντων ὁμολογεῖται τῶν ἀνατομικῶν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν τράχηλον ἐκφύε- [315] σθαι νωτιαίου, καθ᾿ ἃ μέρη πλησιάζει τῷ θώρακι καὶ ὡς φαίνεται ταῦτα προσα-

XLVI.

Proximae enim ſunt nervis qui magnam vim habent. Extra glandulas plurimum prehendendum eſt, nam id fit innocenter. Oportet vero ſcire quod ſiquidem fortiter brachium extenderis, nihil quicquam pellis prehendere poteris illius quae ſub ala quod promptum eſt ad extendendum.

Subjectos eſſe ait glandulis in ala nervos magnam vim habentes, quos nuncupavit τόνους. Ridicule igitur quidam ex recentioribus medicis exiſtimant nervos illos dumtaxat ab ipſo appellari τόνους qui conjugati a cerebro oriuntur, quoniam in ſecundo de morbis vulgaribus, quum dixit: duo enim nervi a cerebro juxta os magnae vertebrae et quae ſequuntur nervos appellavit τόνους. Nervi enim qui ad brachia intendunt, ut in confeſſo eſt apud omnes qui incidendi corporis peritiam habent, a ſpinae medulla in cervicibus dependent, qua parte ad

γορεύων τόνους ἔν τε τῇ νῦν εἰρημένῃ ῥήσει καὶ μετ' αὐτὴν πάλιν ἐφεξῆς δίς. καὶ κατώτερον δὲ πάλιν ἐν τοῖς περὶ τῆς ῥάχεως λόγοις τόνους ὀνομάζει νεῦρα.

μζ'.

Σιμοῦται γὰρ ἐν τῇ ἀνατάσει, οὐδ' αὖ τόνους οὐδεμιῇ μηχανῇ δεῖ τιτρώσκειν. οὗτοι γὰρ πρόχειροι γίνονται καὶ κατατεταμένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι. εἰ δὲ μικρὸν ἐπάρῃς τὸν βραχίονα, πολὺ μὲν τοῦ δέρματος ἀπολήψῃ, οἱ δὲ τόνοι, ὧν δεῖ προμηθέεσθαι, εἴσω καὶ πρόσω τοῦ χειρίσματος γίνονται.

Καταδαπανᾶσθαί φασι τὸ κατὰ τὴν μασχάλην δέρμα διὰ τῆς ἀνατάσεως ὅλης τῆς χειρὸς, ἐπειδὴ χαλαρὸν ἔμπρο-

thoracem accedat. Quos conftat ab ipfo nominari τόνους tum in propofitis verbis, ac deinceps bis in iis quae fubjiciuntur, tum infra rurfus, ubi de fpina agens nervos appellat τόνους.

XLVII.

Illud etiam ignorare non oportet, quod ubi humerum valde in fuperiorem partem porrexeris, nihil prehendere ex cute fub ala poteris, quod extendere operae pretium fit; nam ubi in fuperiorem partem porrigatur, cutis quae fub ala eft abfumitur. Ad haec nervi etiam nulla ratione violandi funt, hi fiquidem in ejusmodi habitu prominent atque extenduntur. Sed fi humerus paulum excitetur, multum cutis apprehendi poterit et nervi quos cavere oportet intro magis recedent longiusque aberunt ab eo quod apprehenditur.

Abfumi in ala cutem ait, ubi totum brachium furfum porrigatur; ante fiquidem laxa erat, ita ut fupereffe vide-

ὅθεν ὂν, ὡς περιττὸν εἶναι δοκεῖν, ἐν τούτῳ τῷ σχήματι περιγίνεται τοῖς ὑποκειμένοις, ὥστε τὸ περιττεύειν πρότερον φανταζόμενον ἀπόλλυσθαί τε καὶ οἷον ἐκδαπανᾶσθαι κατὰ τὴν ἀνάτασιν τῆς χειρός.

μη'.

Ἆρ' οὖν οὐκ ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ περὶ παντὸς χρὴ ποιέεσθαι τὰ δίκαια σχήματα ἐξευρίσκειν ἐφ' ἑκάστοισι;

Τὰ κατὰ δύναμιν ἴσα, τουτέστιν ἐν οἷς φυλάττεται τὸ κατὰ τὴν ἀξίαν τε καὶ οἰκεῖον ἑκάστῳ πράγματι. νυνὶ γοῦν ἐστι τὸ μὲν πρoκείμενον πρᾶγμα καῦσις τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην δέρματος, ἣν χρὴ ποιήσασθαι, βραχίονα σχηματίζοντα προσηκόντως. εἰ μὲν οὖν εἰς τοσοῦτον εἴη καθήμενος, ὡς ψαύειν τῶν πλευρῶν, εἴη παντάπασιν ὀλίγον ἐξηρμένος, οὐδὲ θεάσασθαι τὸ βάθος τῆς μασχάλης οἷόν τε, μή τί γε τοῖς δακτύλοις ἀνατεῖναι τὸ δέρμα καὶ διακαῦσαι, μέχρι πλεῖστόν τε ἐπαρθέντος τοῦ βραχίονος, οὐδὲν ὅ τι καὶ

retur. Brachio autem fic figurato extenditur circa partes quas contegit, ita ut quod prius fupereffe videbatur pereat et quafi abfumatur, quum brachium furfum porrigitur.

XLVIII.

At nonne in univerfa arte in primis danda opera eft, ut quo pacto fingula jufte figurentur inveniamus?

Jufte intellexit quafi aequaliter. Hoc autem fit ubi fervatur quod unicuique rei convenit et proprium eft. Id nunc de quo agitur uftio cutis in ala eft, quam admovere oportet humero convenienter figurato; nam fi ita demittatur ut latus attingat, nimis paulum excitabitur, neque poterit altitudo alae fe oftendere, neque cutis fane digitis extendi atque aduri; fed fi humerus plurimum attollatur, digitis extendi nihil fere cutis poterit, fub hoc enim habitu circa fubjectas partes extenditur, adde quod nervi

ἄξιον λόγου δέρματος ἀνάτεῖναι τοῖς δακτύλοις ἐγχωρεῖ. περιτείνεται γὰρ ἐν τῷδε τῷ σχήματι τοῖς ὑποκειμένοις σώμασιν, ἅμα δὲ καὶ τὰ νεῦρα πρόχειρα γίγνεται, τοιοῦτον ἐξαίρειν χρὴ τὸν βραχίονα καὶ ἀπάγειν τῆς μασχάλης, οἷον ὁρᾶται τὸ χωρίον ἡμῖν παρέξειν, καὶ τοὺς δακτύλους εὐμαρῶς ὑποβάλλειν, ἀντιτείνειν τε τὸ δέρμα καὶ διακαίειν δύνασθαι. οἷόν τε γένηται, ταῦτα πράττειν, κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα τὴν χειρουργίαν προσφέρεσθαι προσήκει, προσωτέρον δὲ μηκέτι ἀνατείνειν. οὐδὲ γὰρ ἄλλου τινὸς ἕνεκεν ἐξαίρομεν τὸν βραχίονα, πλὴν τὸ δύνασθαι τὸ περὶ τὴν μασχάλην δέρμα τοῖς δακτύλοις ἀνατείνειν τοσοῦτον, ὡς διακαῦσαι, καθότι προεῖπεν αὐτός, ὡς εἴ γε δυνατὸν ἦν ἐνεργεῖν ἡμᾶς ταῦτα καθημένους τοῦ βραχίονος σχήματος ἔστι χρεία, χαλαρώτερον ἐργαζομένου τὸ δέρμα· καὶ γὰρ πλεῖστον οὕτως ἀνατάθήσεται καὶ τὰ τῆς χειρουργίας ἀκίνδυνα παντοίως ἔσται.

μθ'.

[316] (592) *Ταῦτα μὲν κατὰ τὴν μασχάλην καὶ ἱκαναὶ αὗται αἱ καταλήψιες, ἢν ὀρθῶς τεθῶσιν αἱ ἐσχάραι.*

prominent. Eatenus igitur attollere humerum convenit atque ab ala reducere, ut locus in conspectum veniat; sitque qua subjicere digitos facile possimus et cutem extendere atque adurere. Quae quum primum excitato brachio fieri possunt, admovenda manus est membro ita figurato, neque ulterius attollendum. Non enim alia de causa humerus attollitur, nisi ut possit cutis sub ala digitis extendi hactenus, ut candens ferramentum admoveatur, prout ipse indicavit, ita ut si haec praestare potuissemus humero demisso, ejusmodi habitu nihil antiquius fuisset, quum laxiorem cutem efficiat; sic enim plurimum attrahitur ac manus sine ullo periculo penitus admovetur.

XLIX.

Haec circa alam, satisque est sic prehendere, modo quae convenit candentia ferramenta demittantur.

Εἴρηνται αἱ καταλήψεις κατὰ τὸ δέρμα.

ν.

Κάτωθεν δὲ τῆς μασχάλης δισσὰ μόνα ἐστὶ χωρία, ἵνα ἄν τις ἐσχάρας θείη, τιμωρεούσας τῷ παθήματι.

Τὸ ἔκτοσθεν εἴρηκε νῦν οὐ τὴν τόπου διαφορὰν σημαῖνον, ἀλλ' ὥσπερ καὶ παρὰ Δημοσθένει καὶ τοῖς ἄλλοις ῥήτορσιν ἔξωθέν τι τοῦ πράγματος εἰρῆσθαι λέγεται δηλούντων τὸ πρᾶγμα. τὸ τοίνυν ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους λεγόμενόν ἐστι τοιοῦτον· καὶ χωρὶς δὲ τῆς εἰρημένης εἰς τὴν μασχάλην καύσεως ἄλλαι δύο καύσεις εἰσὶ βοηθοῦσαι τῷ πάθει. τὸ γὰρ τιμωρεούσας τῷ παθήματι πρόδηλον ὅτι βοηθούσας δηλοῖ, καθάπερ καὶ Εὐριπίδης ἐποίησε τὸν Ὀρέστην λέγοντα·

Ἀνόσια μὲν δρῶν, ἀλλὰ τιμωρῶν τῷ πατρί.

διαφέρει γὰρ τὸ τιμωρῶν τοῦ τιμωρούμενος, ὃ μετὰ τῆς

Prehendere dixit de cute.

L.

Extra alam duae tantum ſedes ſunt, quum aduruntur morbo auxiliantes.

Dictionem *extra* dixit ἔκτοσθεν, quam poſuit non ut loci differentiam notaret, ſed quemadmodum apud Demoſthenem atque alios rhetores uſurpatur, qui quum ἔξωθέν τι τοῦ πράγματος dicunt, *praeter rem* ſignificare volunt. Id igitur quod Hippocrates aſſerit tale eſt: praeter uſtionem alae duae aliae ſedes ſunt morbo auxiliantes, quum aduruntur. Uſus autem eſt vocabulo τιμωρέουσαι, quo conſtat ipſum non aliud ſignificaſſe quam auxiliantes. Quod fecit etiam Euripides, quum Oreſtem induxit haec loquentem:

Ἀνόσια μὲν δρῶν, ἀλλὰ τιμωρῶν τῷ πατρί.

Differunt autem inter ſe τιμωρῶν et τιμωρούμενος, quod

καλουμένης αἰτιατικῆς πτώσεως σημαίνει τὸ κολάζον· οὕτως γοῦν καὶ ἑαυτὸν τιμωρούμενος ἐπιγέγραπται τὸ Μενάνδρου δρᾶμα.

να'.

Μίαν μὲν ἐν τῷ ἔμπροσθεν μεσηγὺ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ τένοντος τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην.

Ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ καὶ ἡμῖν ἑώραται τὸ ἄρθρον ἐστηριγμένον, ὅπερ ἐστὶ μόριον ἁπάσης τῆς ἔμπροσθεν χώρας· οὔσης γὰρ ὅλης αὐτῆς πλατείας ἓν μέν τι μέρος ἐστὶν ἀκριβῶς μέσον, ἄλλα δὲ ἑκατέρωθεν δύο, τὸ μὲν ἐκ τῶν ἔνδοθεν μερῶν, οὗ νῦν ἐμνημόνευσε, τὸ δὲ ἐκ τῶν ἐκτὸς, οὗ μετὰ ταῦτα μνημονεύει. καὶ θαυμάσαι γε ἔστιν αὐτὸν ὅτι μηδ' ὅλως ἑωρακὼς εἰς ἄλλο χωρίον ἐκπῖπτον τὸ ἄρθρον ἢ κατὰ τὴν μασχάλην οὐκ ἤρκεσε τῇ κατ' αὐτὸν καύσει μόνῃ. προστιθεὶς δὲ δύο ἑτέρας ἐκείνων ἀκριβῶς ἐστοχάσατο τῶν χωρίων, ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς εἴδομεν ἐστηριγμένην τὴν κεφαλὴν

vocabulum cum accufandi cafu jungitur; hoc fiquidem fignificat *crucians*. Eadem ratione et Menandri fabula infcribitur ἑαυτὸν τιμωρούμενος.

LI.

Una quidem eft a priori parte inter caput humeri et chordam quae ad alam eft.

Nos quoque vidimus articulum in hoc loco qui pars totius prioris regionis eft, nam quum ea lata fit, una quidem ejus in medio ad unguem eft, duae autem utrimque; una ab interiori parte, cujus nunc meminit, altera ab exteriori de qua paulo infra loquitur. Eft autem admiratione dignus, qui quum nunquam viderit humeri caput in aliam partem excidere quam in alam, non contentus fuerit ipfam tantum adurere, fed adjungens duas alias regiones illas conjecerit, in quibus nos vidimus caput hu-

τοῦ βραχίονος. ἐν οἷς τῆς ὠμιαίας φλεβὸς χώρα, καθ' ἣν οἱ δύο μύες συμβάλλουσιν, ὅ τε ἀπὸ τοῦ στέρνου μέγας καὶ ὁ δελτοειδὴς ὀνομαζόμενος ἑώραται τετράκις ἡμῖν ὑποδεξαμένη τὴν ἔκπτωσιν. ἡ δ' ἔξωθεν τῆς μέσης χώρας ἅπαξ, ὑπὲρ ἧς ἐφεξῆς ἐρεῖ.

νβ'.

[317] *Καὶ ταύτῃ τὸ μὲν δέρμα τελέως διακαίειν χρὴ, βαθύτερον δὲ οὐ χρή. φλέψ τε γὰρ παχείη πλησίη καὶ νεῦρα, ὧν οὐδέτερα θερμαντέα.*

Τὴν προσαγορευομένην ὠμιαίαν φλέβα λέγει νῦν παχεῖαν ἐν ἴσῳ τῷ εὐρεῖαν ἢ μεγάλην. ἐπίκειται δὲ αὐτῇ συμβολὴ τῶν προειρημένων δύο μυῶν ἔχουσα παρακείμενον νεῦρον, ἀφ' οὗ πᾶν τὸ πέριξ τῆς φλεβὸς δέρμα ἀπονεμήσεις λαμβάνει. τὸ μὲν οὖν φυλάττεσθαι ψαύειν τε τοῦ νεύρου καὶ τῆς φλεβὸς ἐν τῇ τοῦ δέρματος καύσει σαφῶς

meri fixum, ex his in eam qua vena fita eft per fummum humerum procedens, ubi duo mufculi concurrunt et magnus ille qui a pectore oritur et qui a literae *Δ* fimilitudine *δελτοειδὲς* nuncupatur, quater vidimus humeri caput prorupiffe; in exteriorem vero partem mediae regionis femel, de qua tractabit in fequentibus.

LII.

Qua demittere candens ferramentum convenit, ut cutem trajiciat, non tamen nimis alte: proxima enim eft craffa vena ac nervus, quorum neutrum calefaciendum eft.

Craffam venam intelligit nunc eam quae per fummum humerum fertur ad cubitum, *ὠμιαία* Graece vocatur, quafi latam vel grandem, cui innectitur conjunctio duorum mufculorum propofitorum, cuique adjungitur nervus qui diftribuitur in partes cutis quae juxta venam eft. Cavendum autem effe ne adurendo nervus aut vena attin-

ἐδίδαξεν, οὐ μὴν ἐδήλωσέ γε πότερον ἐν τοῖς πρώτοις μέρεσι τῆς φλεβὸς ἢ ἐν τοῖς ἔνδον ἢ κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς κελεύει καίειν. ἐγχωρεῖ γὰρ τοῦτο ποιῆσαι πρῶτον μὲν ἀνατείναντα τὸ δέρμα καθ' ὃν εἴρηται τρόπον ἐπὶ τῆς μασχάλης, εἶτ' ἐγκάρσιον διακαίσουσα, κἄπειτα τὸ ὑπάλειπτρον διεκβαλόντα καὶ κατὰ κύκλον τὴν δευτέραν ἐπέρεισιν τοῦ καυτηρίου ποιησάμενον· ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ μασχάλῃ, καίτοι γε ὑποκειμένων νεύρων μεγίστων καὶ σὺν αὐτοῖς ἀρτηρίας καὶ φλεβὸς εὐρυτάτης, ὅμως ἐκέλευσε καίειν τὸ δέρμα, τὴν ἀσφάλειαν τοῖς ὑποκειμένοις παρασκευάζων ἐκ τῆς τοῦ ὑπαλείπτρου διαρθρώσεως, οὕτω κἀπὶ τῆς νῦν προειρημένης καύσεως οὐδὲν θαυμαστὸν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κατὰ τῆς φλεβὸς ἐπικειμένου δέρματος ἀξιοῦν αὐτὸν τίθεσθαι τὰς ἐσχάρας. ἐκεῖνα μὲν οὖν τὰ νεῦρα τόνους ἐπικαιροτάτους εἶπεν εἰθισμένος χρῆσθαι τούτῳ τῷ ὀνόματι κατὰ τῶν μεγάλην δύναμιν ἐχόντων, ὥσπερ ἔχουσιν ἐκεῖνοι, κατά γε τὸ πλησίον εἶναι τοῦ νωτιαίου καὶ αὐτοὺς παχυτάτους τὴν οὐσίαν ὑπάρχειν, παρὰ δὲ τοῦ τῆς ὠμιαίας φλεβὸς νεῦρον ἁπλῶς εἶπεν,

gatur, aperte declaravit; non tamen oftendit, a priorine an ab interiori parte venae vel prorfus fuper ipfam adurendum fit. Fieri enim hoc poteft, in primis cutem attrahendo, quomódo in ala diximus; dein transverfam adurendo, poft haec inftrumentum quo ad illinendum utitur trajiciendo atque in orbem iterum adurendo. Quemadmodum autem in ala, quamvis fubfint nervi maximi et cum ipfis arteria ac vena latiffima, tamen aduri cutem voluit, fecuritatem fubjectarum partium comparans eo inftrumento quo illinimus demiffo: fic in propofita nunc uftione nihil mirum, fi cutem venae fuperjectam aduri jubeat. Illos autem nervos dixit ἐπικαιροτάτους, quod vocabulum mutuari folet ad ea quae magnam vim habent, quemadmodum illi, quod non longe diftent a fpinae medulla et maxime pleni fint. Sed circa venam, quae ab interiori parte tendit ad cubitum, nervum fimpliciter di-

οὐκέτι προσθεὶς τὸ ἐπίκαιρον. καὶ γὰρ πορρωτάτω καὶ τοῦ νωτιαίου καὶ μικρὸν τῷ μεγέθει.

νγ΄.

Ὄπισθεν δ᾽ αὖ ἄλλην ἐσχάρην ἐνδέχεται ἐνθεῖναι, ἀνωτέρω μὲν συχνῷ τοῦ τένοντος τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην, κατωτέρω δὲ ὀλίγῳ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, καὶ τὸ μὲν δέρμα τελέως χρὴ διακαίειν, βαθεῖαν δὲ μηδὲ κάρτα ταύτην ποιέειν· πολέμιον γὰρ τὸ πῦρ νεύροισιν.

Ἐπὶ τὴν ὑπόλοιπον χώραν τῶν ὑποδεχομένων τὸ κατ᾽ ὦμον ἄρθρον ἐκπῖπτον ἀφίκετο τῷ λόγῳ, αὕτη δέ ἐστιν ἐν τοῖς ἔξω μέρεσι τῆς πρόσω χώρας, εἰς ἣν καὶ αὐτὴν ἑώραταί μοι ἅπαξ ἐκπεσὼν ὁ βραχίων. οὐκ ὀρθῶς δὲ ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀντιγράφων ἡ λέξις οὕτως γέγραπται, ὀπισθίην τε αὖ ἄλλην ἐσχάρην· οὐ γὰρ ὄπισθεν ὁ τόπος οὗτός ἐστι τῆς διαρθρώσεως, ἀλλ᾽ ἔξωθεν. εἰ γοῦν τις ἀκριβῶς ἐθέλοι διορίσαι τοὺς περικειμένους τόπους τῇ κατ᾽ ὦμον

xit non adjiciens ἐπίκαιρον. Multum enim distat a medulla spinae atque exiguus est.

LIII.

Rursus alio loco licet adurere ab exteriori parte multo supra chordam quae ad alam est, paulo infra humeri caput. Trajiciatur autem cutis candenti ferramento, sed non nimis alte; ignis enim nervis est inimicus.

Venit ad tractandum reliquum ex iis locis in quibus recipitur humeri caput prolapsum. Hic autem est in exteriori parte prioris regionis in quam semel etiam conspexi humeri caput venisse. Non recte autem in plerisque exemplaribus legitur rursus alius locus, quem licet adurere a posteriori parte; hic enim locus non a posteriori parte, sed ab exteriori parte commissurae est. Si quis igitur exquisite definire loca velit quae juxta humeri commissu-

διαρθρώσει πλάτος ἔχοντας, δῆλον ὅτι νοῶν μὲν ἅπαντας ἐν μὲν τοῖς πρόσω μέσην μὲν εἶναί τινα γραμμὴν ἀπλατῆ, νοουμένην ἀκριβῶς μέσην, ἄνωθεν κατὰ μῆκος τοῦ βραχίονος [318] τεταμένην, ἐπὶ πλάτει δ' ἑκατέρωθεν ὁριζομένην τὸ πρόσω· κατὰ μὲν τὴν ἔνδον χώραν ὑπὸ τῆς ὠμιαίας φλεβὸς, ἔξωθεν δὲ μέχρι τοσούτου πάλιν ἄλλου δή τινος διαστήματος, ὧν ἡ φλὲψ αὕτη τῆς ἀπλατοῦς ἀφέστηκεν. οὗτοι μὲν οὖν ὅροι τῆς πρόσω χώρας, ἐφ' ἑκάτερα δὲ τῶν δύο ἕτεροι, ἀφ' ἧς οἱ κατὰ τὴν μασχάλην τένοντες, ὁ μὲν τὴν ἔνδον ὁρίζων χώραν, ὁ δὲ τὴν ἔξω. τὴν μὲν ἔνδον χώραν τῆς διαρθρώσεως νοεῖσθαί σοι τοῦ μετὰ τῆς φλεβὸς καὶ οὐ μεταξὺ τῆς μασχάλης περιγράφοντος ἔξωθεν τένοντος· ἔτι τε τῆς γραμμῆς ἐκείνης, ὧν ἠξίουν ἀπέχειν διαστημάτων μεταξὺ διάστημά τι τῆς ὠμιαίας φλεβὸς καὶ τῆς τ' ἀκριβῶς προσθίας μέσης γραμμῆς, ὥστε κατ' αὐτὴν διαίρεσιν, ὅσον ὑψηλότερόν ἐστι τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην

ram funt latitudinem habentia, hic profecto omnia intuitus in priori regione mediam dicet esse quandam lineam, fine latitudine conceptam in medio ad unguem, quae superne in humeri longitudinem tendat et utrimque in latitudinem terminari priorem regionem, ab interiori quidem parte ex vena quae ad interiorem cubiti fedem pertinet; ab exteriori vero alia quadam linea quae diftet a linea media, fine latitudine concepta, quantum ipfa vena recedit. Hi funt ergo termini prioris regionis; duo autem alii utrimque funt, qua feruntur chordae ad alam; unus interiorem regionem, alter exteriorem finit. Eam vero intelligito interiorem commiffurae regionem quae eft inter venam et chordam, quae ab interiori parte alam terminat; fed exteriorem eam quae incipiens a linea quae tantum diftabat a media linea fine latitudine concepta, quantum ipfa vena tendit ad chordam quae ab exteriori parte alam finit. Quare juxta divifionem hanc, quidquid erit fuperius chorda quae ab exteriori parte alae fita eft, non dicetur utique a pofteriori regione commiffurae, fed

ἔξωθεν (593) τένοντος οὐκ ἂν ὀπίσω τῆς διαρθρώσεώς ἐστι τὸ σιμὸν τῆς ὠμοπλάτης, ὥσπερ γε καὶ τὸ κατ' ὦμον ἡ μασχάλη, τὸ δ' ἄνω μεταξὺ τοῦ τ' ἀκρωμίου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος.

νδ.

Ἰητρεύειν μὲν οὖν χρὴ διὰ πάσης τῆς ἰητρείης τὰ ἕλκεα, μηδέποτε ἰσχυρῶς ἀνατείνοντα τὸν βραχίονα, ἀλλὰ μετρίως ὅσον τῶν ἑλκέων ἐπιμελείης εἵνεκα, ἧσσον μὲν γὰρ ἂν διαψύχοιτο ξυμφέρει γὰρ πάντα τὰ καύματα σκέπειν, ὡς καὶ ἐπιεικῶς ἰητρεύεσθαι. ἧσσον δ' ἂν ἐκπλήσσοιτο, ἧσσον δ' ἂν αἱμοῤῥαγοίη, ἧσσον δ' ἂν σπασμὸς ἐπιγένοιτο.

Τὰς αἰτίας αὐτὸς εἶπε, δι' ἃς κελεύει τὸν βραχίονα μηδέποτε ἀνατεῖναι ἰσχυρῶς· πρώτην μὲν ὅτι πάντα τὰ καύματα συμφέρει σκέπειν, ὡς ἰατρεύεσθαι καὶ μὴ καταψύχεσθαι· καὶ ἄλλως μὲν γὰρ, ὡς αὐτὸς ἔλεγεν, ἕλκεσι τὸ

ab exteriori. Siquidem regio posterior in commissura est qua latum scapularum os simum est; inferior in ala continetur, superior vero inter lati scapularum ossis summitatem atque humeri caput.

LIV.

Porro mederi in tota curatione ulceribus debemus videntes ne multum attollatur humerus, sed modice quatenus ulcerum curatio postulat, quoniam frigus eo minus adspirabit. Adusta enim omnia tegenda sunt, non secus etiam moderate curanda; nam sic minus hiant, minus sanguis erumpit, minus nervorum distentio sequitur.

Causas ipse exposuit cur edicat ne multum humerus unquam attollatur: primum quod usta omnia tegere expedit, sic tamen ut curari possint et non frigeant, quum alioquin, ut ipse testatur, frigus ulcera mordeat, cutem in-

ψυχρὸν δακνῶδες δέρμα περισκληρύνει, ὀδύνην ἀνεκπύητον ποιέει. πολὺ δὲ μᾶλλον ὅσα θερμὸν αἴτιον εἰργάσατο, καθάπερ νῦν τὸ πῦρ, ἧσσον δ' ἂν, φησὶν, ἐκπλήσσοιτο, τουτέστιν ἐπὶ πλέον διΐστασθαι τὸ τοῖς χείλεσιν ἕλκος. ἐν τούτῳ γὰρ ψύχεται μᾶλλον καὶ χρονιώτερον συνουλοῦται καὶ αὐτὰς τὰς οὐλὰς ἔχει μείζονας. τὸ δ' ἐφεξῆς εἰρημένον, ἧσσον δ' ἂν αἱμοῤῥαγοίη, προσέθηκεν εἰς τὸν καθόλου λόγον ἐπενεχθεὶς ἁπάντων ἑλκῶν, οὐ τῶν νῦν προκειμένων ἴδιον. εἰ γὰρ ὡς ἐκέλευσεν οὕτω τις τὸ δέρμα διακαύσειεν, οὐδεὶς ἀκολουθήσειε φόβος αἱμοῤῥαγίας. ἴσως δ' ἂν ἐκ τοῦ ψυχθῆναι τὰ νεῦρα γυμνωθέντος τοῦ δέρματος, οὐ τοῦ σπασμοῦ κίνδυνος ἀκολουθήσειε μόνος, καὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν τελευτὴν ἐμνημόνευσε τῆς ὅλης ῥήσεως.

νε'.

Ὅταν δὲ δὴ καθαρὰ γένηται τὰ ἕλκεα ἐς ὠτειλάς τε ἴῃ, τότε δὴ καὶ πανιάπασι χρὴ αἰεὶ τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσι προδεδέσθαι καὶ νύκτα καὶ ἡμέρην.

duret, pus fieri in dolore non patiantur; ac multo magis in iis quae calor excitavit, ficuti nunc ignis, minus, inquit, hiant, hoc eft diducuntur ulceris orae. Ob id enim frigore magis excipiuntur et tardius fanefcunt grandioremque cicatriceem recipiunt. Quod autem fubdit, minus fanguis erumpit, communiter ad omnia ulcera refertur, non proprie ad ea quae propofita nunc funt. Nam fi quis cutem fic urat, quemadmodum praecepit, periculum nullum fanguinis eruptionis fequetur. Fortaffe autem nervi tantum diftentione periclitabuntur ob frigus, quod cute nudari contraxerunt, cujus rei in fine orationis meminit.

LV.

Ubi ulcera pura fint et ad cicatricem intendant, tunc fane oportet humerum diu noctuque femper ad latus deligatum continere.

[319] Τὰς ὠτειλὰς ἐνταῦθα κυρίως εἶπεν ἐπὶ τῶν οὐλῶν, οὐχ ὡς ἔμπροσθεν ἐπὶ τῶν ἑλκῶν· ἀξιοῖ δέ ποτε μάλιστα φροντίζειν τοῦ μηδέποτε ἀφίστασθαι τῶν πλευρῶν τὸν βραχίονα, πλὴν ἐπὶ βραχὺ μόνον ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, καθ' ὃν ἂν θεραπεύηται τὰ ἕλκη. μάλιστα γὰρ ἁλίσκεσθαι φαίνεται τὰ καθαρὰ τῶν ἑλκῶν οἷς κατὰ τὴν πρὸ ταύτης ῥῆσιν εἶπεν ἅπασι συμπτώμασι καὶ μάλιστα τοῖς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν αἰτιῶν. ἐπειδὴ πρόσθεν ἡμῖν ἥκειν ἔτι ῥυπαρὰ καὶ φλεγμαίνοντα καὶ τὸν ῥύπον αὐτῶν εἶχεν οἷον πρόβλημά τι καὶ σκέπασμά τι καὶ τὴν περιουσίαν τῶν παρὰ φύσιν ὑγρῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ θερμασία τῆς φλεγμονῆς ἀντεῖχε τοῖς ἔξωθεν μὴ γινομένοις ψυχροῖς. ἡνίκα δ' ἂν φλεγμαίνει, τότε καθαρὰ καὶ οἷον ἀπέριττα γέγονεν, αἰσθάνεται μᾶλλον ἢ πρόσθεν ὧν πάσχει. διὰ ταῦτα πάντα ῥᾳδίως μὲν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν αἰτιῶν καὶ μάλιστα τῶν ψυχρῶν ὀδυνᾶταί τε καὶ ψύχεται. τῷ δ' ἀκριβεῖ τῆς αἰσθήσεως τήν τε ὀδύνην ἴσχει σφοδροτέραν καὶ τὰς ἐπικειμένας αὐτῇ δυσχερείας ἐπικτᾶται.

Ὠτειλὰς nunc proprie de cicatricibus dixit, non de ulceribus, quemadmodum ante. Monet autem maxime dandam operam esse ne humerus, nisi paullulum dumtaxat a latere diducatur idque quum ulcera curantur, quoniam pura ulcera opportunissima sunt illis omnibus casibus quos in oratione proxime praecedente narravit, atque iis praesertim qui ab exterioribus causis oriuntur. Antea siquidem sordida erant atque inflammata, sordemque et humorem praeter naturam superantem pro velamento ac tegmento quodam habebant; quin et inflammationis calor extrinseco frigori obsistebat. At ubi inflammatio conquievit et pura reddita est ac sine superante humore, magis quam ante sentiunt ea quibus laeduntur. Ob haec igitur omnia facile sub exterioribus causis ac praecipue frigidis dolent et refrigerantur; propter sensum vero acriorem vehementiori dolore cruciantur, cui accedunt ea mala quae sequi dolorem solent.

νε'.

Ἀτὰρ καὶ ὅταν ὑγιέα γένηται τὰ ἕλκεα, ὁμοίως ἐπὶ πολὺν χρόνον χρὴ προσδεῖν τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευράς· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ἐπουλωθείη καὶ ἀπολειφθείη ἡ εὐρυχωρίη, καθ' ἣν μάλιστα ὀλισθαίνει ὁ βραχίων.

Κἀνταῦθα τὸν σκοπὸν ὧν συνεβούλευσεν αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπών· οὕτως γὰρ ἂν μάλιστα ἐπουλωθείη καὶ ἀπολειφθείη εὐρυχωρίη, καθ' ἣν ὀλισθαίνει ὁ βραχίων, δυνάμει τοῦτο λέγων. ὅσωπερ γὰρ ἡ οὐλὴ βραχυτέρα γένηται, τοσούτῳ μᾶλλον εἰς ὀλίγον συναχθήσεται τὸ περὶ τὴν μασχάλην δέρμα. μέγιστον δέ ἐστι τοῦτο πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως ὀλισθαίνειν ἐνταῦθα τὸν βραχίονα.

νς'.

Ὅσοισι δ' ἂν ὦμος καταπορηθῇ ἐμβληθῆναι, ἢν μὲν ἔτι ἐν αὐξήσει ἔωσιν, οὐκ ἐθέλει συναύξεσθαι τὸ ὀστέον τοῦ

LVI.

At ubi ulcera convaluerunt, humerus diu debet ad latus ſimiliter deligari; namque hac via cicatrix maxime confirmabitur, atque id ſpatium, in quod maxime humerus procidit, contrahetur.

Hic etiam indicavit quo conſilio haec praeceperit, quum inquit: namque hac via cicatrix maxime confirmabitur, atque id ſpatium in quod maxime humerus procidit contrahetur, quaſi ita dixerit: quo minor cicatrix inducetur, eo magis alae cutis contrahetur, quod maximum momentum habet in prohibendo, ne in hanc partem elabatur humerus.

LVII.

Quibus recondi humeri caput non potuit, ſi adhuc creſcunt, humerus non aeque augetur, atque is qui integer

βραχίονος, ὁμοίως τῷ ὑγιεῖ, ἀλλὰ αὔξεται μὲν ἐπί τι, βραχύτερον δὲ τοῦ ἑτέρου γίνεται.

Τὰ συμπτώματα διέρχεται νῦν, ὅσα τοῖς ἔξαρθρον ἔχουσι τὸν ὦμον ἐξ ἀνάγκης ἐπιγίγνεται· πρῶτον μὲν οὖν ἐστι καὶ κοινότατον, ᾧ καὶ τἄλλα ἕπεται πάντα τὸ ἀτροφώτερον ταὐτὸν γίγνεσθαι, τούτῳ δ' αὐτῷ πάλιν ἕπεται. τελειωθέντος μὲν οὖν ἤδη τοῦ κώλου λεπτότης, ἔτι τε αὐξανομένου καὶ ἡ σμικρότης. αὕτη δ' ἀτροφία διά τε τὴν διάστροφὴν γίγνεται τῶν κατὰ κῶλον ἀγγείων τε καὶ μυῶν, αἰτία δὲ ἡ ἀκινησία ὅλου τοῦ ἄρθρου· καὶ γάρ τι τῶν ὑγιῶν κώλων ἐπὶ χρόνῳ πολλῷ παντάπασιν ἀκίνητον μεῖναν σαφῶς ἀτροφώτερον φαίνεται.

νη'.

[320] Καὶ οἱ καλεόμενοι δὲ ἐκ γενεῆς γαλιάγκωνες διὰ δισσὰς ξυμφορὰς ταύτας γίνονται· ἢν γέ τι τοιοῦτον αὐ-

est; sed quamvis aliquid augeatur, altero tamen brevior redditur.

Ea nunc perfequitur quae neceffario iis accidunt, quibus humeri caput fuo loco non eft. Primum ac maxime commune cui reliqua omnia fuperveniunt eft quod minus alitur; quam rem fi membrum jam perfecte increvit, gracilitas fequitur; fi adhuc augeatur, exiguitas. Non alitur autem membrum ob mufculorum et venarum quas continet depravationem; ejus quoque rei caufa eft totus articulus immobilis, nam et integra membra, ubi diutius omnino immobilia maneant, aperte graciliora confpiciuntur.

LVIII.

Jam vero quia primo natali die humeros breviores habent, γαλιάγκωνες Graece appellantur, ob duplicem noxam id mali experiuntur vel quod dum in utero funt humeri

τοὺς ἐξάρθρημα καταλάβῃ ἐν γαστρὶ ἐόντας, διά τε ἄλλην συμφορὴν, περὶ ἧς ὕστερόν ποτε γεγράψεται.

Εἴτε ἀπὸ τῆς πρὸς τὰς γαλᾶς ὁμοιότητος ἐκλήθησαν οἱ γαλιάγκωνες εἴτ' ἀπ' ἄλλου τινὸς ἐπιτρέπειν χρὴ τοῖς περὶ αὐτὰ σπουδάζουσιν ἐπιμελῶς ζητεῖν. ἰατρῷ δὲ χρήσιμον ἐπίστασθαι τὸ γεννᾶσθαί τινας ἐξάρθρους ἀμφότερα τὰ κατ' ὦμον ἄρθρα, τό τε ἀριστερὸν καὶ τὸ δεξιὸν, ὅτι τε μικροὺς ἐξ ἀνάγκης ἔχουσιν οὗτοι τοὺς βραχίονας. εἰδέναι δεῖ τινα καὶ ἄλλην συμφορὰν ἐργαζομένην ταὐτὸ πάθημα, περὶ ἧς αὖθις ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται. χαλεπὸν δὲ εὑρεῖν ἑτέραν, ἣν αὐτὸς ἐφεξῆς λέγει συμβαίνειν τοῖς νηπίοις. ἔχει δὲ ἡ λέξις οὕτως.

νθ'.

Ἀτὰρ καὶ οἷσιν ἔτι νηπίοισιν ἐοῦσι κατὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος βαθεῖαι καὶ ὑποβρύχιοι ἐκπυήσιες γίνονται; καὶ οὗτοι πάντες γαλιάγκωνες γίνονται. καὶ ἤν τε τμη-

luxentur, vel aliam ob noxam, de qua postea aliquando scribemus.

Dictine fint γαλιάγκωνες a fimilitudine felis, γαλῆ Graece dicitur, an ab alio quopiam, relinquenda eft quaeftio iis qui in hujusmodi ftudia incumbunt. Medicum vero fcire convenit nafci quosdam utriusque humeri articulo luxato dextro et finiftro, ficque humeros breviores effe; neque ignorare, alteram hujus vitii caufam de qua tractaturum fe pollicetur. Difficile autem eft alteram invenire, praeter illam quam ipfe deinceps ait illis accidere qui teneri funt. Inquit ergo.

LIX.

Sed quibus tenera adhuc aetate juxta humeri caput in intimis partibus, alteque fuppurationes oriuntur, omnibus fane humeris breviores fiunt; ac five fecentur, five

θῶσιν ἤν τε καυθῶσιν ἤν τε αὐτόματόν σφιν ἐκραγῇ, εὖ εἰδέναι χρὴ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει. χρέεσθαι μέντοι τῇ χειρὶ δυνατώτατοί εἰσιν οἱ ἐκ γενεῆς γαλιάγκωνες, οὐ μὴν (594) οὐδὲ ἐκεῖνοί γε ἀνατεῖναι παρὰ τὸ οὖς τὸν βραχίονα ἐκτανύσαντες τὸν ἀγκῶνα δύνανται, ἀλλὰ πολὺ ἐνδεεστέρως ἢ τὴν ὑγιέα χεῖρα.

Δύναται δὲ τοῦτο καὶ κυουμένοις ἐπισυμβαίνειν· συμφορὰν δ' ἄλλην ἔτι κυουμένοις ἐξαρθρήματος αἰτίαν γίνεσθαι χαλεπὸν εὑρεῖν, ἀμφοτέρας δὲ ταύτας οὐκ ἀδύνατον συμβῆναι· καὶ γὰρ ἐκπυῆσαι δυνατόν ἐστι τὸ ἐκραγῆναι καὶ ἀπουλωθῆναι τῷ κυουμένῳ τῷ βρέφει πρὸς τῆς φύσεως καὶ τοῦτο μᾶλλον ἔτι κατὰ ἔμπτωσιν ἐνδέχεται τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου διά τε τὴν ὑγρότητα τῆς φύσεως τοῦ παιδίου καὶ τῆς κατὰ διάρθρωσιν κοτύλης τὸ εὐυπέρβατον.

---

urantur, five per fe pus aperiatur, fcire licet haec ita fe habere. Maxime vero brachio uti queunt, quibus a primo natali die humeri breviores funt; neque ipfi tamen furfum ad aurem porrigere brachium poffunt cubito extento, nifi multo minus quam ab integra parte.

Poteft hoc etiam dum in utero funt accidere; aliam vero noxam, quae iis qui in utero geruntur caufa fit ut articulus elabatur, difficile eft invenire, fed has ambas accidere nihil prohibet, poteft enim dum infans in utero eft a natura fuppuratio fieri, aperiri et ad cicatricem ulcus perduci. Quod magis adhuc evenit, ubi humeri caput elabitur ob humorem infantis naturalem et quia cavum commiffurae ipfius humeri tale eft ut facile articulum expelli patiatur.

ξ.

Οἷσι δ' ἂν ἤδη ἂν ἀνδράσιν ἐοῦσι ἐκπέσῃ ὁ ὦμος καὶ μὴ ἐμβληθῇ, ἐπωμὶς ἀσαρκωτέρη γίνεται καὶ ἡ ἕξις λεπτὴ ἡ κατὰ τοῦτο, ὅταν μέντοι ὀδυνώμενοι παύσωνται. ὁκόσα μὲν δεῖ ἐργάζεσθαι ἐπάραντας τὸν ἀγκῶνα ἀπὸ τῶν πλευρέων εἰς τὸ πλάγιον, ταῦτα μὲν οὐ δύναται ἅπαντα ὁμοίως ἐργάζεσθαι. ὁκόσα δὲ δεῖ ἐργάζεσθαι παραφέροντας τὸν βραχίονα παρὰ τὰς πλευρὰς ἢ ἐς τοὐπίσω ἢ ἐς τοὔμπροσθεν. ταῦτα δὲ δύνανται ἐργάζεσθαι· καὶ γὰρ ἂν ἀρίδα ἐλκύσαιεν καὶ πρίονα καὶ πελεκίσαιεν ἂν καὶ σκάψαιεν, ἂν μὴ πάρτα ἄνω αἴροντες τὸν ἀγκῶνα καὶ τἄλλα ὅσα τῶν τοιούτων σχημάτων ἐργάζονται.

[321] *Ἡ ἐπωμὶς τοῖς οὕτω πεπονθόσι κἂν τῷ παραχρῆμα φαίνηται λεπτοτέρα καὶ ἀσαρκωτέρα τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος ἀπολειπούσης τὸν ὦμον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὕστερον ἔτι μᾶλλον φαίνεται τοιαύτη, διότι γίνεται τοῦ χρόνου*

LX.

Quibus vero aetate jam robufta humeri caput erupit, neque reftitutum eft, pars quae fupra commiffuram eft tenuatur et gracilioris habitus fit; ubi dolore liberantur, non aeque praeftare poffunt opera omnia quaecunque requirunt, ut cubitus a pectore diductus in latera attollatur. Ad ea autem valent quaecunque efficienda funt, humero vel in priorem partem vel in pofteriorem ad pectus adducto; nam terebra, ferra, fecuri ac raftris utuntur, dummodo cubitum non admodum attollere neceffe fit, atque ad alia omnia idonei funt quae brachia poftulant ita figurata.

His qui hoc vitio tenentur pars quae fuper humeri commiffuram eft protinus etiam inter initia tenuior apparet et gracilior, quum humeri caput lati fcapularum offis cavum reliquerit; fed et iftiusmodi in pofterum adhuc amplius confpicitur, eo quod procedente tempore ema-

περιόντος ἀτροφώτερα τὰ μόρια τοῦ δελτοειδοῦς μυὸς ἀσθενοῦς γενομένου, διότι κάτω γίνεται βίαιος ἀκολουθῶν εἰς μασχάλην τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος. ὅτι δὲ διὰ τὸ μὴ κινεῖσθαι μηδὲ ἐνεργεῖν τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν, ἣν εἶχεν ἀνατείνων τὸν βραχίονα, ψυχρότερος καὶ ἀσθενέστερος ἀποτενούμενος καὶ ἀτροφώτερος διὰ τοῦτο γίνεται· κίνησις μὲν γὰρ κρατύνει, ἀργίη δὲ τήκει.

ξα'.

Ὅσοισι δ' ἂν τὸ ἀκρώμιον ἀποσπασθῇ, τουτέοισι φαίνεται ἐξέχον τὸ ὀστέον τῶν ἀπεσπασμένων. ἔστι δὲ τοῦτο ὁ σύνδεσμος τῆς κληῖδος καὶ τῆς ὠμοπλάτης· ἑτεροίη γὰρ φύσις ἀνθρώπου ταύτῃ ἢ τῶν ἄλλων ζώων. οἱ οὖν ἰητροὶ μάλιστα ἐξαπατέονται ἐν τούτῳ τῷ τρώματι, ἅτε γὰρ ἀνασχόντος τοῦ ὀστέου τοῦ ἀποσπασθέντος ἡ ἐπωμὶς φαίνεται χαμαιζήλη καὶ κοίλη, ὥστε καὶ προμηθεῖσθαι τῶν ὤμων τῶν ἐκπεπτωκότων. πολλοὺς οὖν οἶδα ἰητροὺς τἄλλα οὐ φλαύρους ἐόντας, οἳ πολλὰ ἤδη ἐλυμήναντο ἐμβάλλειν πειρώμενοι τοὺς τοιούτους ὤμους, οὕτως οἰόμενοι

crefcant partes mufculi Δ literam referentes, quod redditus fit imbecillis, quum fequens humeri caput vi deorfum feratur ad alam, et quod immobilis maneat, neque fuo munere fungatur, quod erat humerum attollere; quare frigidior et imbecillior redditur atque emacrefcit, quandoquidem labor firmat, ignavia tabidum reddit.

LXI.

Quibus tali fcapularum offis fummitas diducitur, exftare videtur os quod recedit. Eft autem hoc ligamentum juguli cum lato fcapularum offe; diverfa autem eft hac parte natura hominis a ceteris animalibus. Medici itaque in hoc cafu maxime decipiuntur, excitato enim offe quod recedit humeri commiffurae pars fuperior apparet depreffa et cava, ita ut quafi prociderit humeri caput provideant. Novi ergo complures medicos alioquin non ignobiles, qui fummopere laederent dum niterentur hujusmodi humeros reftituere, ut qui luxatos effe aefti-

ἐκπεπτωκέναι καὶ οὐ πρόσθεν παύονται πρὶν ἢ ἀπογνῶναι ἢ ἀπορῆσαι δοκέοντας αὐτοὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐμβαλέειν τὸν ὦμον. τούτοισιν ἰητρείη μὲν, ἥπερ καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τοιούτοισι κηρωτὴ καὶ σπλῆνες καὶ ὀθόνια καὶ ἐπίδεσις τοιαύτη. καταναγκάζειν μέντοι τὸ ὑπερέχον χρὴ καὶ τοὺς σπλῆνας κατὰ τοῦτο τιθέναι πλείστους καὶ πιέζειν ταύτῃ, μάλιστα τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσι προσηρτημένον ἐς τὸ ἄνω μέρος ἔχειν, οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα πλησιάζοιτο ἀπεσπασμένον. τάδε μὴν εὖ εἰδέναι χρὴ καὶ προλέγειν ὡς ἀσφαλέα, εἰ ἄλλως ἐθέλοις· ὅτι βλάβη μὲν οὐδεμίη οὔτε μικρὴ οὔτε μεγάλη τῷ ὤμῳ γίνεται ἀπὸ τούτου τοῦ τρώματος, αἴσχιον δὲ τὸ χωρίον. οὐδὲ γὰρ τοῦτο τὸ ὀστέον ἐς τὴν ἀρχαίην ἕδρην ὁμοίως ἂν ἱδρυνθείη, ὥσπερ πέφυκεν, ἀλλ' ἀνάγκη πλέον ἢ ἔλασσον ὀγκηρότερον εἶναι ἐς τὸ ἄνω. οὐδὲ γὰρ ἄλλο ὀστέον οὐδὲν ἐς τὸ αὐτὸ καθίσταται, ὅτι ἂν κοινωνέον ἐστὶν ἑτέρῳ ὀστέῳ καὶ προσπεφυκὸς ἀποπασθῇ ἀπὸ τῆς ἀρχαίης φύσιος. ἀνώδυνον

marent nec prius desisterent quam vel rem desperarent vel indicarent per se non posse humeri articulum restitui. His eadem curatio convenit quae ceteris ejus generis, nempe ceratum, panni, fasciae atque eadem vinciendi ratio; verum tamen deorsum cogendum est id quod excidit, tum ea parte plurimi panni injiciendi, maximeque adstringendum, humerusque ad latus continendus est suspensus a parte superiori. Hac enim ratione id quod recessit proxime adducetur, quam rem scire optime licet atque praedicere omni periculo vacare, si alioquin tibi videatur. Ex hoc enim casu nec parum nec magnum in humeri commissura oritur detrimentum, sed aliquid decoris eo loco amittitur: nunquam enim hujusmodi os in naturalem et antiquam sedem revertitur, sed necessario sive amplius, sive minus a superiori parte prominet. Neque enim aliud os ullum in pristinam sedem revertitur, quod recesserit ab aliquo osse, quocum naturaliter jungeretur. Paucis au-

δὲ τὸ ἀκρώμιον ἐν ὀλίγῃσιν ἡμέρῃσιν γίνεται, ἢν χρηστῶς ἐπιδέηται.

Σύνζευξιν ἐνδείκνυται τὸ ἀκρώμιον εἶναι, λέγει δὲ καὶ ὀστοῦν ὑπάρχειν αὐτὸ καὶ συνδεῖν ἄμφω τὰ εἰρημένα. δῆλον οὖν ὅτι χονδρῶδες ὀστοῦν ἐστι τὸ ἀκρώμιον ἐπικείμενον τῇ συνζεύξει τῆς κλειδὸς καὶ τῆς ὠμοπλάτης, ὑμένας [322] ἐκπεφυκότας ἔχον, οἷς συνδεῖται τὰ πέρατα τῶν ὀστῶν. ἀποσπασθέντι δὲ αὐτῷ καὶ κλεὶς εἴωθε συνέπεσθαι καὶ διὰ τοῦτο ἐπανόρθωσις γίγνεται καταναγκαζομένης εἰς τὸ κάτω τῆς κλειδὸς, ὡς ἀποτελεῖσθαί τινας κυκλοτερεῖς καμπὰς αὐτῆς. ἐνταῦθα δὴ καὶ τοῖς νεωτέροις ἡ κατανάγκασις αὕτη μᾶλλον ἐπιτυγχάνει· ὅσῳ γὰρ ἡ ἡλικία προέρχεται, ξηρότερα τὰ σώματα ἡμῶν ἀποτελεῖται. καθάπερ οὖν τὰ ξηρὰ ξύλα πρὸς καμπάς ἐστιν οὐκ ἐπιτήδεια, τὰ δὲ ὑγρὰ καὶ χλωρὰ ῥαδίως πάσχει τοῦτο, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν ἔτι αὐξανομένων ὀστᾶ δύναται κάμπτεσθαι καταναγκαζόμενα, καὶ πολὺ μᾶλλον, ὅταν ᾖ χαῦνα καὶ σηραγγώδη, κα-

tem diebus a dolore liberatur latum fcapularum os fummum, fi commode vinciatur.

Indicat lati fcapularum offis fummitatem effe conjunctionem, dicit etiam ipfam effe os quo alligantur propofita offa ambo. Conftat autem fummitatem lati fcapulalarum offis effe cartilaginofum os, quod fitum eft qua jugulum cum lato fcapularum offe committitur, a quo dependent membranae quibus extrema offium colligantur. Hoc ubi recedat, jugulum etiam fequi confuevit et idcirco reftituitur jugulo deorfum depulfo, fic ut ea parte in orbem quodammodo inclinetur; quo fit ut in juvenibus facilius cogatur, nam quo magis aetas procedit, eo magis corpora noftra ficcantur. Ergo quemadmodum ficca ligna minime idonea funt quae curventur, madentia autem et viridia id facile patiuntur: eodem modo et offa eorum qui adhuc increfcunt coacta curvari poffunt, ac multo magis ubi rara fint et cavis plena, quale eft jugulum.

θάπερ κλεὶς ἐστι. καὶ ἔγωγ' ἐπειράθην αὐτὸς ἐπ' ἐμαυτοῦ καμπτομένης αἰσθανόμενος τῆς κλειδὸς, ἔσφυζε γὰρ διὰ βάθους ὁπότε σφοδρῶς κατασπασθῇ τῷ βιαίῳ τῆς ἐπιδέσεως, ὑπέμεινα δὲ τοῦτο μέχρι μ' ἡμέρας, ἐν αἷς οὕτω προσήχθη τῇ κεφαλῇ τοῦ βραχίονος ἡ κλεὶς, ὥστε τοὺς μὲν νῦν ὁρῶντας ἀπιστεῖν εἰ ἀπεσπάσθη ποτὲ, τοὺς δὲ ἰδόντας ὁπόταν ἀπεσπάσθη, τριῶν δακτύλων διάστημα τὸ μεταξὺ γενόμενον ὑπερθαυμάζειν τὸ πρᾶγμα. συνέβη μέντοι τὸν βραχίονα τελείως ἀτροφῆσαι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ὡς ἰσχνὸν παντελῶς γενέσθαι, συνατροφῆσαι δ' αὐτῷ καὶ τὸν πῆχυν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπανορθωσάμενος ἑνὶ βοηθήματι τῷ τῆς ἐπιδέσεως ἀνετράφη σύμπαν τὸ κῶλον, οὐκ ἐν πολλῷ χρόνῳ μετὰ τὸ λυθῆναι τοὺς ἐπιδέσμους. ἐπὶ (595) δὲ μειρακίου καὶ μᾶλλον ἐπὶ παιδίων ἑτοιμότερον ἡ ἐπίδεσις καταναγκάζοι τὸ ὀστοῦν· ἐμοὶ μὲν γὰρ ἔτος ἄγοντι ε' καὶ λ' οὕτω παθεῖν ἐν παλαίστρᾳ συνέβη, οὐ μὴν ἄλλον γέ τινα τῶν ἤδη τελείων ἐδυνήθην ὁμοίως ἰάσασθαι διὰ τὸ μὴ φέρειν αὐτοὺς τὸ βίαιον τῆς ἐπιδέσεως. ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτὸς ᾐσθανόμην ψυχροῦ τοῦ χωρίου πάντως, ὡς ἀναγκάζεσθαι

Equidem experimento ſenſi jugulum in me ipſo curvari; nam quum vinculi vi vehementer compelleretur, alte urgebat. Quod ego pertuli quadraginta dies, quibus jugulum ad humeri caput ita adductum eſt, ut iis qui nunc adſpiciunt nunquam receſſiſſe videatur; quique tunc quum receſſit, diductum intervallo trium digitorum viderunt, rem admirentur. Inde tamen factum eſt ut humerus id temporis minime nutriretur, ita ut penitus emacreſceret, cumque eo brachium etiam nutriri deſineret. Sed his omnibus uno vinculi praeſidio ſuccurrens non multo tempore a ſoluto vinculo totum membrum reſeci. In adoleſcente autem ac multo magis in puero os facilius vinculo cogitur. Ego vero quum id mihi accidit in palaeſtra, annum agebam trigeſimum quintum; nullum tamen alium ex iis qui firmiſſima aetate eſſent aeque licuit ad ſanitatem perducere, eo quod vinculi vim minime ferrent. Ipſe igitur ſenſi frigidum prorſus, ſic ut totum diem ac noctem per-

δι᾽ ὅλης ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἔλαιον καταντλεῖν θερμὸν, ὑποβεβλημένου δέρματος ὅλῳ τῷ σώματι, γυμνὸς γὰρ ἐπ᾽ αὐτοῦ κατεκείμην, ὡς ἂν καὶ τῶν ὑπὸ κύνα καυμάτων ὄντων. ὑποκειμένης οὖν κατὰ τὸ πρὸς τῶν ποδῶν μέρος λεκάνης κενῆς ἐσχημάτισται κατὰ τοῦτο πρὸς ἔκρουν ἐπιτηδείως τὸ δέρμα, πάλιν τε τὸ ἀθροισθὲν ἐν τῇ λεκάνῃ μεταβαλόντες εἰς λέβητα κατὰ πυρὸς ἐπικείμενον ἐθέρμαινον, ἐντεῦθεν λαβόντες ἀπήντλουν τῷ πεπονθότι χωρίῳ παντί. καὶ εἰ βραχύ ποτε διέλιπον, εὐθέως ᾐσθανόμην τάσεως τῶν κατὰ τὸν τράχηλον μυῶν, ὡς εἶναι δῆλον ὅτι σπασμὸς ἀκολουθήσει ῥαθυμησάντων περὶ τὴν κατάντλησιν. ἐμοὶ μὲν καὶ ἄλλο τι συνέβη κατὰ τὰς κακοπαθείας τῶν μυῶν αἴτιον οὐ σμικρὸν, ὃ καὶ αὐτὸ καλῶς ἔχει δηλῶσαι, χάριν τοῦ νομίσαι τινὰ διὰ μόνην τὴν κατανάγκασιν τῆς κλειδὸς εὐπαθεῖς γενέσθαι τοὺς μύας. ἀποσπασθέντος γὰρ τοῦ ἀκρωμίου κατὰ παλαίστραν ὁ παιδοτρίβης ἰδὼν ταπεινὴν τὴν ἐπωμίδα καὶ εἰς μασχάλην ὠλισθηκέναι τὸν βραχίονα κατέτεινέ τε καὶ μοχλεύειν ἐπεχείρει καὶ τεχνικῶς ἐνήργει

fundere calidum oleum cogerer, pelle toti corpori subjecta, super qua nudus jacebam, quum caniculae aestus vigeret. A pedibus igitur inani pelve subjecta pellis ita figurata erat, ut oleum per eam commode funderetur; quidquid autem in pelvi coactum erat, in ollam conjiciebatur juxta ignem, ut calefieret, eoque inde accepto totus affectus locus perfundebatur. At quum vel modicum quid aliquando intermittebatur, sentiebam continuo musculos juxta cervices distendi, sic ut aperte constaret, sequuturam esse nervorum distensionem, si ignavi fuissent qui perfundebant. Mihi etiam aliud evenit quod non parum in causa fuit, ut musculi male afficerentur. Atque id quoque enarrasse operae pretium erit, ne quis existimet male affici musculos, propterea quod jugulum dumtaxat deorsum fuerit coactum. In palaestra enim lati scapularum ossis summitate diducta magister intuitus partem superpositam humeri commissurae depressam, existimans humeri

ταῦτα. μὴ προχωροῦντος δὲ τοῦ ἔργου καὶ μάτην τοῦ χρόνου τριβομένου νομίσας αὐτὸν ἐν τῇ μοχλείᾳ τι σφάλλεσθαι, τοὺς μὲν ἄλλους μετ᾽ ἐκείνου τείνειν τε τὸν βραχίονα καὶ ἀντιτείνειν ἄνω τὸν ὦμον ἐκέλευον, αὐτὸς ὑποβαλὼν τῆς ἀπαθοῦς χειρὸς τοὺς δακτύλους ὡς ἐσωτάτω τοῦ δοκοῦντος ὠλισθηκέναι τὸν βραχίονα, ἵνα μεταξὺ τῶν πλευρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοὺς παρενθεὶς ἀναμοχλεύσειεν αὐτὸ μικρὸν τοῦτο μηδὲν εὑρὼν ἐν τῇ μασχάλῃ παρὰ φύσιν ἐκέλευον ἐπισχεῖν τὴν τάσιν τοὺς ἅμα τῷ παιδοτρίβῃ τείνοντάς τε καὶ ἀντιτείνοντας, [323] οὐ γὰρ ἐκπεπτωκέναι τὸ ἄρθρον. οἱ δ᾽ ὡς μετὰ τὴν ὀδύνην μαλθακιζομένου μου περιέτρεπόν τε παρέχειν αὐτὸν ἑαυτοῖς οὐκ ἐμαυτοῦ, οὐκ ἐπαύοντό τε τείνοντες, ὥς τις ἂν διέσπασε τὸν μῦν, ὡς ἤδη καὶ ἄλλοις τισὶ συνέπεσεν, εἰ μὴ κατὰ τύχην ἐπιφανὴς ἕτερος εὖ ἰδὼν, μηδέποτ᾽ ἂν διὰ μαλακίαν εἶρξα αὐτοὺς τῆς τάσεως, ἀπέλυσε μὲν ἐκείνους, ἐμοὶ δ᾽ ἐπύθετο τί ποτ᾽ ἂν εἴη τὸ γεγονὸς, ὅ τι τε κελεύοι με πράττειν. εἶπον οὖν αὐτῷ τὸ μὲν γεγονὸς ἀποσπασθῆναι τοῦ ἀκρωμίου, χρήζειν δὲ ἐλαίου καὶ

caput in alam excidisse, intensionem tentat atque impulsum, quae quidem artificiose agit. At quum sine ullo profectu operam perderet, arbitror peccati aliquid in impellendo; quamobrem alios adhiberi jubeo qui cum ipso humerum et ab inferiori parte et a contraria extendant; atque ipse integrae manus digitos quantum possum intro demitto ad humerum, qui excidisse videbatur, ut inditi inter latus et humeri caput ipsum impellerent. Nihil autem inveniens in ala praeter naturam jubeo ut extendere cessent, qui cum magistro simul vim adhibebant, eo quod humeri caput non procidisset. Hi vero existimantes me fracti animi ob dolorem esse hortantur, ut sibi me ipsum committam nec ab extendendo desistunt, ita ut musculum avulsissent, quae res aliis jam accidit, nisi forte alter advenisset qui optime noverat me nullo modo ob mollitiem extendentes prohibere, hic eos removet ac me rogat quid mali sit quidque faciendum censeam. Respondeo summitatem humeri diductam esse, opus autem mihi esse oleo,

ὀθονίου καὶ ἐρίων εἰς τὸ βαλανεῖον αὐτὸς ἐπορεύθην καὶ πολὺ περιχεόμενος ἔλαιον ἐνδιέτριψα τῇ δεξαμένῃ, μέχρι δυνατὸν ἦν, νομίζων ὅπως κομισθείη τὰ πρὸς τὴν θεραπείαν· ὥστε μοι καὶ διὰ ταύτην τὴν κακοπάθειαν οἱ μύες ἐδέοντο συνεχοῦς καταντλήσεως. οἱ πολλοὶ δὲ καὶ μὴ γενομένης αὐτῆς τῆς ἐπιδέσεως οὐ φέρουσιν, ἀλλ' αἱροῦνται τὴν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐκ τοῦ πάθους ἔχειν δυσχέρειαν ὑπὲρ τοῦ μὴ πονεῖσθαι μέχρι τεσσαρακονθημέρου· οὐ γὰρ ἡγοῦμαι θᾶττον δύνασθαι τῶν τοσούτων ἀκριβῶς καμφθῆναι τὸ τῆς κλειδὸς ὀστοῦν. τὰ δ' ἄλλα τῆς ῥήσεως δῆλα.

ξβ'.

Κληῒς δὲ κατεηγεῖσα ἢν μὲν ἀτρεκέως ἀποκαυλισθῇ, εὐϊητοτέρη ἐστὶν, ἢν δὲ παραμηκέως, δυσιητοτέρη. τἀναντία δὲ τούτοις ἐστὶν ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο· τὴν μὲν γὰρ ἀτρεκέως ἀποκαυλισθεῖσαν προσαναγκάσειεν ἄν τις μᾶλλον ἐς τὴν φύσιν ἐλθεῖν καὶ εἰ πάνυ προμηθηθείη τὸ ἀνωτέρω, κατωτέρω ἂν ποιήσειε σχήμασί τε ἐπιτηδείοισι καὶ ἐπι-

linteis, lana; eo igitur ad balneum multoque oleo perfusus maneo in labro, quoad possum, dum quae ad curationem facerent afferrentur. Quare musculis assidua perfusio necessaria fuit, quum male affecti ea ratione fuissent; multi autem vinculum non sustinent, etiamsi id non accidat, sed malunt in posterum quae ex eo malo molestia sequitur ferre quam id quadraginta diebus sustinere. Neque enim breviori spatio consequi eos posse existimo, ut jugulum ita exquisite curvetur. Reliqua Hippocratis verba plana sunt.

LXII.

Jugulum comminutum, si ex toto fractum sit, facilius curatur; si in longitudinem, aegrius. Haec autem contraria sunt, atque aliquis existimet. Id igitur quod ex toto fractum est magis utique in suam sedem compelli potest; ac si summa cura provideatur, quod sublimius est magis deorsum cogetur idoneo habitu ac debito vin-

θέσει ἁρμόζουσῃ. εἰ δὲ μὴ τελέως ἱδρυνθείη, ἀλλ' οὖν τὸ ὑπερέχον γε τοῦ ὀστέου οὐ κάρτα ὀξὺ γίνεται. ὡς δ' ἂν παράμηκες τὸ ὀστέον κατεάγῃ, ἰκέλη ἡ ξυμφορὴ γίνεται τοῖσιν ὀστέοισι τοῖσιν ἀπεσπασμένοισι, περὶ ὧν πρόσθεν γέγραπται· οὔτε γὰρ ἱδρυνθῆναι αὐτὸ πρὸς ἑωυτὸ κάρτα ἐθέλει, ἥ τε ὑπερέχουσα ἀκρὶς τοῦ ὀστέου ὀξεῖα γίνεται κάρτα. τὸ μὲν οὖν σύμπαν εἰδέναι χρὴ ὅτι βλάβη οὐδεμίη τῷ ὤμῳ οὐδὲ τῷ ἄλλῳ σώματι γίνεται διὰ τὴν κάτηξιν τῆς κληῖδος, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ. ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίνεται.

Λέγει τὴν δι' ὅλως ἀποκαυλισθεῖσαν, ὡς κατὰ μηδὲν προσέχεσθαι, τὸ δὲ ἀντικείμενον τούτῳ τὸ οὐκ ἀτρεκέως ἐστὶν, ὃ καθ' ἕνα τρόπον γινόμενον ἐδήλωσεν εἰπών· ἢν δὲ παραμηκέως, δυσιητοτέρη μετ' αὐτοῦ καὶ συνενδείξασθαι τὴν μὲν ἀκριβῶς ἀποκαυλιζομένην ἐγκαρσίαν πάσχειν τοῦτο, τὴν δ' οὐκ ἀκριβῶς κατὰ μῆκος. ὅταν μὲν οὖν ὁλοκλήρως ἀποκαυλισθῇ, παραλλάττειν εἴωθε τοὐπίπαν ἀλλήλων τὰ

culo. Quamvis autem ex toto in ſuam ſedem non collocetur, tamen ea pars quae excedit non valde acuta apparebit. At quibus in longitudinem frangitur ſimile vitium eſt, atque ubi oſſa diducuntur, de quibus ſupra tractavimus. Non ita enim in ſuam ſedem reſtituitur exſtansque oſſis extremitas adſpicitur admodum acuta. In univerſum autem ſcire convenit nihil humeri commiſſuram aliamve partem laedi, quum jugulum frangitur, niſi, quod raro accidit, corrumpatur.

Ex toto frangi dicit quod nulla parte haeret, cujus contrarium eſt quod non ex toto abrumpitur. Id uno modo fieri expreſſit, quum inquit, ſi longitudinem, aegrius; ſimulque demonſtravit quod ex toto abrumpitur transverſum abrumpi, quod non ex toto in longitudinem; ergo ubi ex toto comminuitur, partes cedere inter ſe plerumque ſolent atque una ſurſum ferri, altera deorſum;

μέρια, καὶ τὸ μὲν ἄνω χωρεῖν, τὸ δὲ κάτω, τὸ μὲν ἔσω, τὸ δὲ ἔξω. καὶ κατὰ τοῦτο φαίνεται μέγα τε τὸ κάταγμα καὶ δυσίατον εἶναι, κατὰ δὲ τὸν ἕτερον τρόπον, ἡνίκα παραμήκης ἐστὶν ἡ διάθεσις τοῦ κατάγματος, ἡ μὲν φαντασία μικροτέρα, χαλεπωτέρα δὲ ἡ ἴασις. οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὴν ἐν κύκλῳ περιβολὴν ὥσπερ τὰ κῶλα μόνην δυναμένην προστεῖλαι καὶ παραγαγεῖν τὸ παρὰ μῆκος ἐσχισμένον τῆς κλειδός. ἐὰν οὖν, [324] ὧν εἴρηκα νῦν εἴης μεμνημένος, οὐδὲν ἐνεγκεῖν φαίνεται τῶν ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων ἀσαφές.

ξγ'.

Αἶσχός γε μὴν προσγίνεται περὶ τὴν κάτηξιν τῆς κλῃῖδος καὶ τούτοισι τοῖσι τὸ πρῶτον αἴσχιστον, ἔπειτα μὴν ἐπὶ ἧσσον γίνεται.

Βέλτιον ἦν εἰπεῖν ἐπὶ ἧσσον γίνεται· κατ' ἀρχὰς μὲν γὰρ τῷ ξένῳ τοῦ πράγματος αἰσχρὸν αὐτοῖς εἶναι δοκεῖ τὸ

tum altera in interiora, in exteriora altera. Qua de caufa videtur fractura gravis et aegre fanabilis. Verum altero modo, quum fractura in longitudinem eft, levior quidem apparet, aegrius tamen curationem admittit. Nequit enim jugulum fafcia excipi in orbem, ficut membra, qua via dumtaxat propelli atque adduci poffet quod in longitudinem fiffum eft. Quod fi haec quae nunc oftendimus in memoria habeantur, nihil obfcurum videbitur ex iis quae ab Hippocrate in fequentibus ponentur.

LXIII.

Juguli fracturae deformitatem affert; deformitas autem principio maxima eft, deinde minor.

Satius fuit dicere minus apparet; principio enim rei novitate deforme vitium videtur, procedente tempore ficut

γεγονός. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ συνειθιζομένοις ὥσπερ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οὕτω κἀπὶ τῷδε καταφρονεῖται τὸ αἶσχος.

ξδ.

Συμφύεται δὲ ταχέως κληῒς καὶ τἄλλα πάντα ὅσα χαῦνα ὀστέα. ταχεῖαν γὰρ τὴν ἐπιπώρωσιν ποιέεται τὰ τοιαῦτα. ὅταν μὲν οὖν νεωστὶ καταγῇ, οἱ τετρωμένοι σπουδάζουσιν οἰόμενοι μεῖζον τὸ κακὸν εἶναι ἢ ὅσον ἐστὶν οἵ τε ἰητροὶ προθυμέονται δῆθεν ὀρθῶς ἰῆσθαι. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου οἱ τετρωμένοι, ἅτε οὐκ ὀδυνώμενοι οὔτε κωλυόμενοι οὔτε ὁδοιπορίης οὔτε ἐδωδῆς καταμελέουσιν· οἵ τε αὖ ἰητροὶ ἅτε οὐ δυνάμενοι κατὰ τὰ χωρία ἀπο- (596) δεικνύναι ἀποδιδράσκουσι καὶ οὐκ ἄχθονται τῇ ἀμελείῃ τῶν τετρωμένων, ἐν τούτῳ δὲ ἡ ἐπιπώρωσις συνταχύνεται. ἐπιδέσιος μὲν οὖν τρόπος καθέστηκε παραπλήσιος τοῖσι πλείστοισι, κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι μαλθακοῖσιν ἰητρεύειν, καὶ τάδε δεῖ προσιητρεύειν καὶ τάδε δεῖ προσξυνιέναι καὶ μάλιστα ἐν τούτῳ τῷ χει-

alia omnia quibus affuefcimus, ita deformitatem parvi facimus.

LXIV.

Sanefcit autem cito jugulum atque alia offa quaecunque rara funt, quoniam callo haec maturius obducuntur. Igitur ubi cafus recens eft aegri folliciti funt, putantes malum gravius effe quam fit. Medici autem fedulos in probe curando fe exhibent, procedente tempore laborantes, ut qui non doleant neque greffu neque cibo prohibeantur, rem contemnunt. At medici, ut qui locum reddere decorum non poffunt fe fubducunt, neque offenforum negligentiam iniquo animo ferunt, interim callus feftinat increfcere. Deligandi autem ratio ea convenit, quae plerisque cerato, pannis, fafciis mollibus adhibitis. Haec autem providiffe oportet, atque item noviffe in hac praefertim curatione, plurimos pan-

ρίσματι, ὅτι τούς τε σπλῆνας πλείστους κατὰ τὸ ἐξέχον χρὴ τιθέναι καὶ τοῖσι ἐπιδέσμοισι πλείστοισι καὶ μάλιστα κατὰ τοῦτο χρὴ πιέζειν. εἰσὶ δὲ δή τινες οἳ ἐπεσοφίσαντο ἤδη μολύβδιον βαρὺ προσεπικαταδεῖν, ὡς καταναγκάζειν τὸ ὑπερέχον. ξυνιᾶσι μὲν οὖν ἴσως οὐδὲ οἱ ἁπλῶς ἐπιδέοντες· ἀτὰρ δὴ οὐδὲ οὗτος ὁ τρόπος κληῖδος κατήξιός ἐστιν, οὐ γὰρ δυνατὸν τὸ ὑπερέχον καταναγκάζεσθαι οὐδὲν ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου. ἄλλοι δ' αὖ τινές εἰσιν οἵτινες καταμαθόντες τοῦτο, ὅτι αὗται αἱ ἐπιδέσιες παράφοροί εἰσι καὶ οὐ κατὰ φύσιν καταναγκάζουσι τὰ ὑπερέχοντα. ἐπιδέουσι μὲν οὖν αὐτοὺς σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι χρώμενοι, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι, ζώσαντες δὲ τὸν ἄνθρωπον ταινίῃ τινὶ, ᾗ εὐζωστότατος αὐτὸς ἑωυτοῦ ἐστιν, ὅταν ἐπιθῶσι τοὺς σπλῆνας ἐπὶ τὰ ὑπερέχοντα τοῦ κατήγματος ἐξογκώσαντες ἐπὶ τὰ ἐξέχοντα τὴν ἀρχὴν τοῦ ὀθονίου προσέδησαν πρὸς τὸ ζῶσμα ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν καὶ οὕτως ἐπιδέουσιν ἐπὶ τὴν ἴξιν τῆς κληῖδος ἐπιτανύοντες ἐς τοὔπισθεν ἄγοντες, κἄπειτα περιβαλόντες περὶ τὸ

nos qua os exſtat objiciendos eſſe ac faſcias plurimas ibique maxime premendum. Nonnulli exiſtimarunt plumbi aliquid alligandum, quod oneri eſſet ut deorſum cogeret quod exſtaret. Fortaſſe autem nec illi ſapiunt qui ſimpliciter vinciunt, quandoquidem neque propoſitus modus fracto jugulo convenit: nihil enim fere cogere poteſt quod excedit. Sunt et alii qui cognoſcentes vincula ipſa aliena eſſe neque in naturalem locum adducere quod exſtat, deligant quidem ejusmodi aegrotantes pannis faſciisque ſuperdatis perinde atque alii; ſed hominem faſcia aliqua cingunt, qua parte commodiſſime cingitur. Ubi pannos objecerint qua fractura exſtat, ſic ut ea parte in tumorem adſurgant, caput faſciae ad cingulum a priori parte devinciunt, faſciamque e regione juguli porrigunt ad partem poſteriorem et in cingulum demiſſam ad priorem adducunt, atque inde rurſus ad poſteriorem. Alii faſciam in cingulum

ζῶσμα ἐς τοὔμπροσθεν ἄγουσι καὶ αὖθις ἐς τοὔπισθεν. οἱ δέ τινες οὐχὶ περὶ τὸ ζῶσμα περιβάλλουσι τὸ ὀθόνιον, ἀλλὰ περὶ τὸ περίνεόν τε καὶ παρ᾽ αὐτὴν τὴν ἕδρην καὶ παρὰ τὴν ἄκανθαν κυκλεύοντες τὸ ὀθόνιον, οὕτω πιέζουσι τὸ κάταγμα. ταῦτα γοῦν ἀπείρῳ μὲν ἀκοῦσαι φαίνεται ἐγγὺς τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι, χρεωμένῳ δὲ ἄχρηστα· οὔτε γὰρ μόνιμα οὐδένα χρόνον, οὐδ᾽ εἰ κατακέοιτό τις, καίτοι ἐγγυτάτω ἂν οὕτως, ἀλλ᾽ ὅμως εἰ κατακείμενος ἢ τὸ σκέλος συγκάμψειεν ἢ αὐτὸς καμφθείη, πάντα ἂν τὰ ἐπιδέσματα κινέοιτο ἄλλως τε ἀσηρὴ ἡ ἐπίδεσις.

---

[325] Τὴν αἰτίαν εἶπεν αὐτὸς τοῦ ταχέως τὰ τοιαῦτα συμφύεσθαι, τοῦ μέντοι τὴν πώρωσιν γίγνεσθαι ταχεῖαν, οὐκ ἔτ᾽ εἶπε τὴν αἰτίαν, ὡς ἂν ἐξ αὐτῶν τῶν ὀστῶν τῆς φύσεως ὑπὲρ ὧν ὁ λόγος ἐστὶ νοηθῆναι δυναμένην. τὰ γὰρ χαῦνα πλείονος ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος μετέχει. λέλεκται δὲ ἡμῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὡς ἐκχεομένης αὐτῆς, εἶτα πηγνυμένης ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ πεπονθὸς ὀστοῦν δυνάμεως ὁ

non demittunt, fed inter anum et naturale; tum juxta anum ipfum, dein circa fpinam ducentes fic fracturam comprimunt. Haec quum ab eo audiuntur qui in ufum non habet, prope videntur fecundum naturam effe; at ubi quis ea experiatur, inutilia comperiet; neque enim aliquod tempus immobiles manent, etiamfi homo cubet, quamquam hoc modo proxima effent, tamen fi cubans crus flectat aut ipfe curvetur, omnes fafciae movebuntur; praeterquam quod haec vinciendi ratio alioquin foeda eft.

Caufam ipfe adjungit, quamobrem haec celeriter fanefcant; fed cur callus mature increfcat, caufam non expreffit, ut quae ex natura offium de quibus tractatur percipi poffit, quoniam in iis quae rara funt multum humoris contrahitur. In prioribus autem demonftravimus, recepto humore ob affecti offis vim fpiffato in oris fracturae cal-

πῶρος ἐπιτρέφεται τοῖς χείλεσι τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ. κἀπειδὰν ἱκανῶς τοῦτο γένηται, συνδεῖταί τε καὶ σφίγγεται τὰ χείλη τοῦ κατάγματος, οὐ διὰ τοῦ βάθους ἐῤῥιμμένου τοῦ πεπονθότος ὀστοῦ, καθάπερ ἐῤῥιμμέναι σάρκες, ἀλλ' ὡς εἴρηται κατὰ τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν, οἷον δεσμόν τινα ἀχθομένου. τὰ δ' ἑξῆς ἅπαντα δῆλα τοῖς προσέχουσι τὸν νοῦν.

ξε'.

Ἥ τε γὰρ ἕδρη ἀπολαμβάνεται ἀθρόα τε τὰ ὀθόνια ἐν ταύτῃ τῇ στενοχωρίῃ γίνεται. τά τε αὖ περὶ τὴν ζώνην παραβαλλόμενα οὐχ οὕτως ἰσχυρῶς ἔζωσται, ὡς οὐκ ἀναγκάσαι ἐς τὸ ἄνω τὴν ζώνην ἐπανιέναι καὶ οὕτως ἀνάγκη ἂν εἴη πάντα χαλᾷν τὰ ἐπιδέσματα, ἄγχιστα δ' ἄν τις δοκέῃ ποιέειν, καίπερ οὐ μεγάλα ποιέων, εἰ τοῖσι μέν τισι τῶν ὀθονίων περὶ τὴν ζώνην περιβάλλοι, τοῖσι δὲ πλείστοισι τῶν ὀθονίων τὴν ἀρχαίην ἐπίδεσιν ἐπιδέοι· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὰ ἐπιδέσματα μόνιμά τε εἴη καὶ ἀλλήλοισι τιμωρέοι. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα εἴρηται ὅσα κατα-

lum increfcere. Qui ubi fatis increvit, fracturae oras illigat atque adftringit; neque enim os altioribus partibus folidatur, quemadmodum caro, fed, ut dictum eft, in fummo quafi vinculo adftringitur. Quae fequuntur fi diligenter confiderentur, omnia plana funt.

LXV.

Siquidem anus comprehenditur fafciaeque in hac loci anguftia colliguntur. Quod vero ad eas fafcias pertinet quae in zonam induntur, non ita arcte haec cingitur quin furfum ferri cogatur; quod ubi accidit, neceffe eft totum vinculum relaxari. Proxime autem moliri quis fibi videbitur, quamvis nihil magnum efficiat, fi fafcias nonnullas in cingulum demittat, fed plerasque ad primum vinculum adhibeat: hac enim ratione maxime ftabiles erunt et alteri circuitui alter auxiliabitur. Plurima quidem dicta funt ex iis quae ad juguli fra-

λαμβάνει τοὺς τὴν κλῆδα καταγνυμένους, προσξυνιέναι δὲ καὶ τόδε χρὴ, ὅτι κληῒς ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ κατάγνυται, ὥστε τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ στήθεος πεφυκὸς ὀστέον εἰς τὸ ἄνω μέρος ὑπερέχειν, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης πεφυκὸς ὀστέον ἐν τῷ κάτω μέρει εἶναι. αἴτια δὲ τούτων τάδε, ὅτι τὸ μὲν στῆθος οὔτε κατωτέρω ἂν πουλὺ οὔτε ἀνωτέρω χωρήσειεν.

Οὐκ ἔστι σύνθετον ὄνομα τὸ στενυγροχωρίῳ ἔκ τε τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ στενοῦ καὶ τῆς χώρας γεγονὸς, ὥς τινες νομίζουσιν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ στενυγρὸν, ὅπερ οὐδ' αὐτὸ πλέον σημαίνει τοῦ στενοῦ κατὰ παραγωγήν τινα γεγενημένης στενυγροχωρίας μηδὲν πλέον δηλούσης τῆς στενότητος. εὔδηλον δὲ τοῦτο κἀξ ὧν Σιμωνίδης εἶπεν, ὧδέ πως ἐχόντων· οὔπω τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν ἀνὴρ λέγονται δὶς ἐν οὐδὲ πάρδαλιν μοῖνος στενυγρῷ συντυχὼν ἐν ἀτραπῷ. ψιλοῦται δὲ δηλονότι κατὰ τὴν δευτέραν συλλαβήν.

---

cturam attinent. Scire autem licet jugulum plerumque ita frangi ut ea pars quae a pectore est sursum feratur; quae a summitate lati scapularum ossis, deorsum. Cujus causa est pectus, quod neque admodum sursum neque admodum deorsum movetur.

Loci angustiam dixit στενυγροχωρίην, quod nomen ut quibusdam placet non componitur ex vocabulis ὑγροῦ, στενοῦ et χώρας, quae significarent humidum locum eundemque angustum; sed deducitur a voce στενυγρὸν, quae nihil amplius sibi vult quam στενὸν, quod significat angustum. Unde quadam additione, quam figuram παραγωγὴν dicunt, deducitur στενυγροχωρίη, quae nihil aliud sibi vult quam angustiam. Quod ex iis evidenter colligitur quae Simonides sic scribit: οὔπω τις οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν ἀνὴρ λέγεται λῖν, οὐδὲ πάρδαλιν μοῦνος στενυγρῷ συντυχὼν ἐν ἀτράπῳ. Effertur autem secunda syllaba tenui spiritu.

ξστ'.

Μικρὸς γὰρ ὁ κιγκλισμὸς τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐν τῷ στήθει.

Τὴν βραχεῖαν κίνησιν ὠνόμασε κιγκλισμόν. εἰ δ' ἀπὸ τοῦ ζώου τοῦ κίγκλου γέγονε τοὔνομα, διότι κινεῖ συνεχῶς ἐκεῖνο τὰ πηγάνεια πτέρνα ἢ ἀπό τινος ἄλλου τῆς προκειμένης πραγματείας, οὐκ ἔστιν οἰκεῖον, ἀλλὰ μᾶλλον δεῖται αἰτίαν (597) *εἰπεῖν, δι' ἣν ἡ πρὸς τὸ στέρνον τῆς κλειδὸς διάρθρωσις οὐ τῶν μικροτάτων οὖσα, καθάπερ* [326] *ἕτεραί τινες, ὅμως οὐκ ἔχει κίνησιν ἀξιόλογον. αὐτὸς οὖν ὁ Ἱπποκράτης ἥντινα λέγει τούτου τὴν αἰτίαν εἶναι διὰ τῆς λέξεως ἀκούσωμεν. στῆθος δὲ ἔοικεν οὐ τὸ σύμπαν λέγειν χωρίον, ὅσον ἐν τοῖς πρόσω τοῦ θώρακός ἐστιν, ἀλλὰ τὸ μέσον ὀστοῦν, ἐν ᾧ διαρθροῦνται πλευραὶ, ὃ καλοῦσιν ἰδίως οἱ μετ' αὐτὸν ἰατροὶ στέρνον, ὅπερ ἀληθῶς εἶπεν.*

LXVI.

Exiguus eſt enim motus articuli a parte oſſis pectoris.

Exiguum motum vocavit *κιγκλισμόν*. At ſive vocabulum ſumatur a motacilla ave, quae Graece *κίγκλος* dicitur, eo quod aſſidue caudam moveat, ſive a quovis alio, non pertinet proprie ad hunc locum. Sed magis perſequi cauſam oportet, cur commiſſura juguli cum pectore, quamvis ſicut aliae nonnullae referri inter minimas non debeat, tamen nihil fere moveatur, ſed quam hujus rei cauſam Hippocrates tradat, audiamus de verbis ipſius. Os pectoris *στῆθος* appellat, quo nomine ſignificaſſe nunc videtur non omne id quod eſt a priori parte thoracis, ſed medium os in quod ſe inſerunt coſtae, quod Graece a junioribus medicis *στέρνον* vocatur, de quo recte dixit.

ξζ'.

Αὐτὸ γὰρ ἑωυτῷ συνεχές ἐστι τὸ στῆθος καὶ τῇ ῥάχει.

Τὸ μὲν οὖν ἑαυτῷ συνεχὲς εἶναι τὸ στέρνον ἐναργῶς φαίνεται· τὸ δὲ τῇ ῥάχει νοηθήσεται σαφῶς, ἐὰν σκελετῷ ζώῳ τὰς πλευρὰς ποτε ἴδῃς ἐναργῶς ἐρηρεισμένας ὀπίσω μὲν ἐπὶ τῆς ῥάχεως, ἔμπροσθεν δὲ πρὸς τὸ στέρνον.

ξη'.

Ἄγχιστα μὲν ἡ κληῒς πρὸς τὸ τοῦ ὤμου ἄρθρον πλοώδης ἐστίν· ἠνάγκασται γὰρ πυκινοκίνητος εἶναι διὰ τὴν τῆς ἀκρωμίης σύζευξιν. ἄλλως τε ὅταν τρωθῇ, φεύγει ἐς τὸ ἄνω μέρος τὸ πρὸς τῷ στήθει προσεχόμενον καὶ οὐ μάλα ἐς τὸ κάτω μέρος ἀναγκάζεσθαι ἐθέλει. καὶ γὰρ πέφυκε κοῦφον καὶ ἡ εὐρυχωρίη αὐτῷ ἄνω πλείων ἢ κάτω. ὁ δὲ ὦμος καὶ τὰ προσηρτημένα τούτοισιν εὐαπόλυτά εἰσιν ἀπὸ τῶν πλευρέων καὶ τοῦ στήθεος καὶ διὰ τοῦτο δύναται καὶ ἀνωτέρω πουλὺ ἀνάγεσθαι καὶ κατωτέρω. ὅταν

LXVII.

Ipſum enim os pectoris ſibi continuatur et ſpinae.

Os pectoris ſibi ipſi continuari manifeſtiſſimum eſt, ſed et ſpinae etiam liquido conſtabit, ſi quando in cadavere detracta carne coſtas videris a poſteriori parte ſpinae, a priori oſſi pectoris inhaerere.

LXVIII.

Sed et jugulum prope humeri articulum ſupernatat. Cogitur autem moveri ſaepiſſime, eo quod cum ſummitate lati ſcapularum oſſis jungatur. Maxime autem ubi perrumpitur pars quae ab oſſe pectoris eſt, ſurſum fertur, neque facile ſolet deorſum repelli, quoniam natura levis eſt, ſpatiumque ipſi latius patet a ſuperiori parte, quam ab inferiori. Latum vero ſcapularum os, humerus et quae his inhaereſcunt, a coſtis et oſſe pectoris optime ſolvuntur; quamobrem poſſunt plurimum attolli atque

γοῦν καταγῇ κλητς, τὸ πρὸς τῷ ὤμῳ ὀστέον ἐς τὸ κατωτέρω ἐπιῤῥέπει· ἐς τοῦτο γὰρ ἐπιτροχώτερον αὐτὸ ἅμα τῷ ὤμῳ καὶ τῷ βραχίονι κάτω ῥεῦσαι μᾶλλον ἢ ἐς τὸ ἄνω. ὁπότε οὖν ταῦτά ἐστιν, ἀξυνετέουσιν ὅσοι τὸ ὑπερέχον τοῦ ὀστέου ἐς τὸ κάτω καταναγκάσαι οἴονται εἶναι, ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸ κάτω πρὸς τῷ ἄνω προσακτέον ἐστί. τοῦτο γὰρ ἔχει κίνησιν, τοῦτο γάρ ἐστι καὶ τὸ ἀποστὰν ἀπὸ τῆς φύσιος. δῆλον οὖν ὅτι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς ἐστιν ἀναγκάσαι τοῦτο· αἵ τε γὰρ ἐπιδέσιες οὐδέν τι μᾶλλον προσαναγκάζουσιν ἢ ἀπαναγκάζουσιν. εἰ δέ τις τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσιν ὡς μάλιστα ἐόντα ἀναγκάζοι ἄνω, ὡς ὅτι ὀξύτατος ὁ ὦμος φαίνεται εἶναι, δῆλον ὅτι οὕτως ἂν ἁρμοσθείη πρὸς τὸ ὀστέον τὸ ἀπὸ τοῦ στήθεος πεφυκὸς ὅθεν ἀπεσπάσθη.

Τροπικοῖς ὀνόμασι καὶ γλωσσηματικοῖς εἴωθεν ὁ Ἱπποκράτης ἐννοιῶν χρῆσθαι, καίτοι πολιτικὴν ἑρμηνεύων ἑρμηνείαν, ὅμοιόν τι τούτῳ πεπονθὼς ὁ Ξενοφῶν· καὶ

demitti. Itaque ubi jugulum frangitur, ea pars quae eſt a lato ſcapularum oſſe deorſum convertitur: facilius enim deorſum fertur una cum humero ac lato ſcapularum oſſe quam ſurſum. Quando igitur ſic ſe res habet, decipiuntur qui cenſent poſſe quod ſuperexcedit os deorſum compelli; namque in aperto eſt, inferiorem partem ad ſuperiorem adducendam eſſe, ea ſiquidem movetur, ea a naturali ſede recedit. Conſtat autem hanc aliter nullo modo propelli poſſe, vincula enim nihil magis adducunt quam repellunt. Si quis autem humerum ad latus quantum poteſt adductum ſurſum attollat, ut humeri commiſſura maxime acutam ſe oſtendat, hoc pacto concurret cum oſſe pectoris a quo receſſit.

Solet Hippocrates quasdam figuras ac linguarum proprietates uſurpare, quamvis conſuetam loqnutionem ſequatur. Simile quid apud Xenophontem legitur; ipſe enim,

γὰρ ἐκεῖνος εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἑρμηνεύων πολιτικῶς, ὅμως παρεμβάλλει πολλάκις ὀνόματα γλωσσηματικὰ καὶ τροπικά. σπανιώτερον μὲν οὖν παρ' ἐκείνῳ τὸ τοιοῦτον, συνεχέστερον δὲ παρὰ τῷ Ἱπποκράτει, καθάπερ ἐπὶ τῇ προγεγραμμένῃ ῥήσει τὸν κιγκλισμὸν εἶπεν, ἐνταῦθά τε τὸ πλοώδης ἐστίν. ἐνδείκνυται γὰρ διὰ τῆς φωνῆς τὸ οἷον ἀστήρικτος, ᾧ καὶ τὸ ζῶον φαινόμενον μαρτυρεῖ, καθ' ὃ φησιν ἠνάγκαστο, καθ' ὃ πυκινοκίνητος αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπὼν, διὰ τὴν τῆς ἀκρωμίης σύζευξιν. αὕτη δὲ πάλιν ἡ ἀκρωμίη διὰ τὸ [327] κατ' ὦμον ἄρθρον ἐστὶ πυκινοκίνητος, ἀτενὴς, ἅτε ὑπάρχων αὐτὸς καὶ μεγίστας ἔχων κινήσεις. τὸ δὲ κατ' ἀρχὴν εἰρημένον τῆς ῥήσεως, τὸ ἄγχιστα μὲν τὴν ἀμφιβολίαν ἣν ἔχει πρότερον ἐπὶ τοῦ χωρίου προσῆκεν ἀκούειν ἢ τοῦ πράγματος αὐτοῦ. δῆλον μὲν γὰρ ἐγγυτάτω, ἀλλ' ἤτοι πλησίον τοῦ ἄρθρου πυκινοκίνητον ἐνδείξεται τὴν κλεῖν εἰρημένον, ὅπερ ἐμοὶ δοκεῖ μᾶλλον ἄν τις ἀκούῃ ὀρθῶς, ἐνίοις ἔδοξε συνάπτειν τὸ ἄγχιστα, δεήσει τὸ πυκινοκίνητον εἶναι

ſi quisquam eſt qui uſitata loquutione utatur, in his nomen profitetur ſuum, ſaepius tamen inſerit vocabula linguae propria ac translata. Quod tamen rarius apud hunc, frequentius apud Hippocratem reperitur, quemadmodum in praecedentibus verbis, ubi *κιγκλισμὸν* dixit parvum motum, nunc vero *πλοώδης ἐστὶ*, quod ſupernatat. Id autem quaſi ſine fulcro ſignificat, cujus rei teſtimonium facit quod ſubjicit, quum inquit: cogitur autem moveri ſaepiſſime, eo quod cum ſummitate lati ſcapularum oſſis conjungatur; at ſummitas lati ſcapularum oſſis rurſus ob humeri articulum ſaepiſſime movetur, quum ipſe imbecillis ſit et maximi motus. Initio vero ſermonis prope dixit: dubium autem eſt ad locumne an ad rem debeat referri. Vel enim accipiemus *prope articulum* frequenter jugulum moveri, quam ſententiam magis probo; vel ut quibusdam placet *prope* referemus ad frequentem motum, ita ut mens ejus ſit: jugulum maxime prope accedit ad

τὸ λεγόμενον, τὸ οὕτω ἐγγυτάτω τὸ πυκινοκινήτου ἡ κλεὶς ἐστι πλησίον τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου.

ξθ'.

Εἰ οὖν τις τῇ μὲν ἐπιδέσει χρῷτο τῇ νομίμῃ τοῦ ταχέως συναλθεσθῆναι εἵνεκα, ἡγήσαιτο δὲ τἄλλα πάντα μάτην εἶναι παρὰ τὸ σχῆμα τὸ εἰρημένον, ὀρθῶς τε ἂν ξυνίῃ, ἰητρεύοι τ' ἂν τάχιστα καὶ κάλλιστα· κατακέεσθαι μέντοι τὸν ἄνθρωπον μέγα τὸ διάφορόν ἐστι καὶ ἡμέραι ἱκαναὶ τεσσαρεσκαίδεκα, εἰ ἀτρεμέοι, εἴκοσι δὲ πάμπολλαι.

Νομίμην ἐπίδεσιν λέγει τὴν ὑπὸ πάντων εἰθισμένην καὶ ὥσπερ ἄγραφον ἤδη νόμον οὖσαν· οὕτως γὰρ κἂν τῷ βίῳ τινὰ τῶν ἐθῶν, ὅσα πρὸς ἁπάντων ἐπιτηδεύηται, τοῖς νόμοις ἐστὶ παραπλήσια. τὴν μὲν οὖν καταγματικὴν ἐπίδεσιν οὐ πάντῃ ἐποίουν τοῦ προσήκοντος, καὶ διὰ τοῦτο πλείονα περὶ αὐτῆς ἔγραψεν ἐν πρώτῳ βιβλίῳ περὶ τῶν ἀγμῶν. ἐνταυθοῖ δὲ οὐδεμία παθήματος ἐπίδεσις οὐδενὸς

ea quae frequenter moventur, quum humeri articulo jungatur.

LXIX.

Si quis igitur legitimum vinculum adhibeat, ut celeriter glutinetur; cetera vero omnia extra hujusmodi habitum supervacua existimet, recte utique sentiet celeriterque hominem ad optimam valetudinem perducet. Quem jacere maxime ad rem pertinet, satisque sunt quatuordecim dies, si quiescat; ad summum viginti.

Legitimum vinculum appellat quod omnibus in consuetudine est, ac jam est veluti lex quaedam non scripta: sic enim et in vita sit, ut quos mores omnes student legibus similes sint. Vinculum igitur quod ad fracturas pertinet huc non admodum accommodatur, atque idcirco fusius de ipso scripsit in primo de fracturis. Hic autem nullum vitium exponitur, ad quod ejusmodi vinculum

τοιαύτη. δέδεικται γάρ μοι καὶ διὰ τῶν εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπομνημάτων, ἀλλὰ καὶ νῦν ἀνεμνήσθη, πάντα μὲν ὅσα τῷ τρόπῳ τῆς καταγματικῆς ἐπιδέσεως ὑποπίπτει παθήματα, κατ' ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπ' αὐτοῦ γεγράφθαι, πάντα δ' αὖ πάλιν ὅσα τῇ λοιπῇ κατὰ τοῦτο. γίνεται γάρ ἡ καταγματικὴ περιβαλλόντων ἡμῶν ἐν κύκλῳ τὰ ὀθόνια τῷ κατεαγότι μορίῳ. τὸ δεύτερον εἶδος τῆς ἐπιδέσεως ἐπ' ἄλλα μόρια τὴν νομὴν ποιουμένων, καὶ κατά γε τὸ πλεῖστον ἐπὶ τὰ ἀντικείμενα τῷ πεπονθότι, καθάπερ κἀν ἰητρείῳ εἶπεν· ὁμολογέει δὲ ὁμοῦ μὲν ἡ περὶ τὴν ἑτέρην μασχάλην περιβολή.

ο'.

Εἰ μέντοι τινὶ ἐπὶ τἀναντία ἡ κληῒς καταγείη, ὃ οὐ μάλιστα γίνεται, ὥστε τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ στήθεος ὀστέον ὑποδεδυκέναι, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης ὀστέον ὑπερέχειν καὶ ἐποχέεσθαι ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, οὐδεμιῆς μεγάλης ἰητρείης ταῦτά γ' ἂν δέοιτο. αὐτὸς γὰρ ὁ ὦμος ἀφιέμενος καὶ

adhibeatur. Oftendimus enim in commentariis in eos libros et nunc etiam in memoriam redigimus, morbos omnes quibus accommodatur id vinculum quod ad fracturas pertinet traditos fuiffe ab Hippocrate in eo volumine, in hoc autem omnes qui alteram vinciendi rationem poftulant. Porro autem in eo vinculo quod ad fracturas pertinet fafcia fuper affectum membrum in orbem circumdatur, fed in altera vinciendi ratione fertur ad alias partes, ac plurimum ad eas quae vitiatae fedi contrariae funt, quod in libro de officina medici teftatur, quum inquit: confentit autem cum capite humeri fafcia ad alteram alam demiffa.

LXX.

Si in juguli fractura, quod raro accidit, contrarium eveniat, ut fcilicet id offis quod a pectore eft fubjiciatur, id quod a fummitate lati fcapularum offis fublimius feratur ac fuper alteram excedat, nullo magno praefidio opus eft; demiffo enim lato fcapularum offe cum humero

ὁ βραχίων ἱδρύοι ἂν τὰ ὀστέα πρὸς ἄλληλα καὶ φαύλη ἄν τις ἐπίδεσις ἀρκέοι καὶ ὀλίγαι ἡμέραι τῆς πωρώσιος γένοιτ' ἄν.

Ἔμπροσθεν μὲν ἔλεγεν, ὡς τὸ πολὺ τὸ ἀπὸ τοῦ στέρνου μέρος τῆς κλειδὸς, ὁπόταν ὅλη δι' ὅλης ἑαυτῆς ἀποκαυλι- (598) σθῇ, πρὸς τὴν ἄνω χώραν μεθίσταται, ταπεινότερον δὲ γίγνεσθαι τὸ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης. νυνὶ δὲ περὶ τοῦ σπανιωτέρου τρόπου γράφει, καθ' ὃν ὑψηλότερον μὲν γίνεται ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης, ταπεινότερον τὸ πρὸς τῷ στέρνῳ, ὃ καί [328] φησιν εὐιατότερον ὑπάρχειν. αὐτοῦ καθιεμένου συγκαθίσταται καὶ τὸ τῆς κλειδὸς μέρος, ὅσον συνεχές ἐστι τοῦ ἀκρωμίου. καὶ οὕτως ἐξ ἴσου τε γενόμενον θατέρῳ τῆς ἐπιδέσεως καὶ τῆς θεραπείας τυγχάνειν.

οα'.

Εἰ δὲ μὴ καταγείη μὲν οὕτως, παρολισθαίνοι δὲ ἐς τὸ πλάγιον ἢ τῇ ἢ τῇ, ἐς τὴν φύσιν μὲν ἀπαγαγεῖν ἂν δέοι,

recte inter se ossa concurrent, ac quaevis ratio vinciendi satis erit et callus paucis diebus increscet.

In superioribus quidem demonstravit, ubi totum jugulum transversum abrumpatur, fere quod a pectore est sursum converti; quod a summitate lati scapularum ossis, deorsum. Nunc eum modum persequitur qui rarius accidit, sub quo ea pars juguli quae est a summitate lati scapularum ossis sursum fertur, quae a pectore demittitur; atque hic, ut ait, facilius sanescit. Nam demissa summitate lati scapularum ossis, simul etiam demittitur ea juguli pars quae ipsi continuatur, sicque alteri aequata illigatur curaturque.

LXXI.

Quodsi non comminuatur hoc pacto, sed ab hac vel illa parte in latere erumpat, in suum locum collocandum

ἀναγαγόντα τὸν ὦμον σὺν τῷ βραχίονι, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. ὅταν δὲ ἵζηται εἰς τὴν ἀρχαίην φύσιν, ταχείη ἂν ἡ ἄλλη ἰητρείη εἴη. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν παρηλλαγμένων κατορθοῖ αὐτὸς ὁ βραχίων ἀναγκαζόμενος πρὸς τὰ ἄνω.

Ἀκούειν σε χρὴ νῦν εἰρῆσθαι πρὸς αὐτοῦ κατὰ τὴν ἔνδον ἢ ἔξω μετάστασιν τῶν ὀστῶν. ἄκουε δέ μου λέγοντος ἔνδον μὲν εἰς τὸ βάθος τοῦ σώματος, ἔξω δὲ ἐπὶ τοῦ πρὸς τὸ δέρμα.

οβ'.

Ὅσα δὲ τῶν ἄνωθεν παρολισθαίνοντα ἐς τὸ πλάγιον ἦλθεν ἢ ἐς τὸ κατωτέρω, συμπορσύνοι ἂν τὴν κατόρθωσιν, εἰ ὁ μὲν ἄνθρωπος ὕπτιος κέοιτο, κατὰ δὲ τὸ μεσηγὺ τῶν ὠμοπλατέων ὑψηλότερόν τι ὀλίγον ὑποκέοιτο, ὡς περιῤῥηθὲς ἔῃ τὸ στῆθος ὡς μάλιστα καὶ τὸν βραχίονα, εἰ ἀνά-

erit, lato scapularum osse una cum humero excitato, quemadmodum et in superioribus explicavimus. Ubi restitutum fuerit in pristinum statum, reliqua curatio celerrime perficietur. Plerumque igitur quum partes inter se cesserunt, ipso humero sursum coacto restituitur.

Quod ab ipso nunc proponitur, accipere debemus in osse quod in interiorem vel exteriorem partem prolabitur. Intellige nunc quam dico interiorem partem, eam quae alte sita est in corpore; exteriorem, quae in superficie ad cutem.

LXXII.

Ubicunque autem quod a superiori parte est in latus vel in inferiorem partem veniat, commode restituitur, si homo resupinetur, subjecta aliqua re inter scapulas quae attollat sic ut pectus quam maxime recurvetur; aliquis item humerum juxta latus extentum sursum adducat.

γοι τις παρὰ τὰς πλευρὰς παρατεταμένον. ὁ δὲ ἰητρὸς τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ ἐς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐμβαλὼν τὸ θέναρ τῆς χειρὸς ἀπωθέοι, τῇ δ' ἑτέρῃ τὰ ὀστέα τὰ κατεαγότα εὐθετίζοι, οὕτως ἂν μάλιστα ἐς τὴν φύσιν ἄγοι. ἀτὰρ ὅπερ ἤδη εἴρηται, εὖ μάλα τὸ ἄνωθεν ὀστέον ἐς τὸ κάτω φιλέει ὑποδύνειν. τοῖσι μὲν οὖν πλείστοισιν ὅταν ἐπιδεθῶσι, τὸ σχῆμα ἀρήγει, παρ' αὐτὰς τὰς πλευρὰς τὸν ἀγκῶνα ἔχοντα οὕτως ἐς τὸ ἄνω τὸν ὦμον ἀναγκάζεσθαι. ἔστι δ' οἷσι μὲν τὸν ὦμον ἀναγκάζειν δεῖ ἐς τὸ ἄνω, ὡς εἴρηται.

Ὅταν οὖν τὸ συνεχὲς τῶν στέρνων μέρος τῆς κλειδὸς ἢ εἰς τὸ πλάγιον ἢ εἰς τὸ κάτω παρολισθῇ, τηνικαῦτά φησι συμπαρασκευάζεσθαι εἰς τὴν κατόρθωσιν, εἴ τις τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον κατακλίνας ὑποθείη μεταξὺ τῶν ὠμοπλατῶν κατ' αὐτὴν τὴν ῥάχιν, δηλονότι προσκεφάλαιον ἢ ὑπαυχένιον ἤ τι τοιοῦτον, ὡς περικεκλασμένον κατὰ τοῦτο γίνεσθαι τὸν θώρακα σύμπαντα. τὸ γὰρ περιῤῥηδὲς ἔῃ οὕτως εἴρηται καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ·

Περιῤῥηδὴς τε τραπέζῃς κατέπεσε.

Medicus vero altera manu ad humeri caput data prominentiori palmae parte repellat, altera quod diductum eſt componat: ſic enim maxime in naturalem ſedem reſtituet. Sed, ſicut jam diximus, ſuperius os deorſum ferri maxime ſolet. Plerisque ubi alligati ſunt, convenit ita ſigurari, ut cubitus juxta latus contineatur, ſicque humeri caput excitetur.

Ubi ea pars juguli quae cum pectoris oſſe committitur vel in latus vel in inferiorem partem prorumpat, tunc ait commode reſtitui, ſi homo reſupinetur, ſubjecto inter ſcapulas juxta ſpinam pulvino ſeu cervicali, ſive tali quopiam, ut hac via thorax totus recurvetur. Hoc autem expreſſit vocabulo περιῤῥηδὲς, quod poeta etiam uſurpavit quum inquit:

Περιῤῥηδὴς τε τραπέζῃς κατέπεσε.

κατὰ τοῦτον οὖν τὸν τρόπον σχηματισθέντος τοῦ ἀνθρώπου τὸν ἰατρὸν ἀξιοῖ τῇ μὲν ἑτέρᾳ χειρὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος διανάγειν παρὰ τὰς πλευρὰς παρατεταμένον ἀπωθεῖν ἐκτός. οὕτως γὰρ ἂν διασταίη μάλιστα τὰ κατεαγότα μόρια τῆς κλειδὸς εἰς τοῦτο καὶ τοῦ περιῤῥηδοῦς σχήματος συντελοῦντος οὐ μικρόν. διαπλάττειν δὲ τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ καὶ συνανάγειν πρὸς ἄλληλα τὰ διεστῶτα τῆς χειρὸς μόρια τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευρὰς παρατεταμένον ἀνάγοντα κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν ἐνίοτέ φησιν ἄμεινον εἶναι.

ογ΄.

[329] *Τὸν δὲ ἀγκῶνα πρὸς τὸ στῆθος παράγειν, ἄκρην δὲ τὴν χεῖρα παρὰ τὸ ἀκρώμιον τοῦ ὑγιέος ὤμου ἴσχειν. ἢν μὲν οὖν κατακέεσθαι τολμᾷ, ἀντιστήριγμά τι προστιθέναι χρὴ, ὡς ἂν ὁ ὦμος ἀνωτάτω ἔῃ, ἢν δὲ περιίῃ, σφενδόνην χρὴ ἐκ ταινίης περὶ τὸ ὀξὺ τοῦ ἀγκῶνος ποιήσαντα ἀναλαμβάνειν περὶ τὸν αὐχένα.*

Homine igitur ita figurato praecipit ut medicus altera manu humeri ad latus adducti caput in exteriorem partem repellat; fic enim diductae juguli partes plurimum inter fe recedent, recurvato pectoris habitu multum ad eam rem conferente; altera manu componat atque in unum adducat diductas juguli partes; humerum vero juxta latus furfum compelli interdum fatius effe in fequentibus adfcribit.

LXXIII.

Sed quibusdam, ut narravimus, debet humeri caput furfum urgeri, cubitus autem ad pectus adduci, manus vero ad fummitatem lati fcapularum offis ab integra parte porrigenda eft. Quodfi homo cubare non recufet, aliquid imponere convenit quo fulciatur, fic ut humeri caput maxime fublime fit; at fi inambulat, fundam a cervicibus fufpendere ex fafcia oportet, quae cubiti eminentiam complectatur.

Τὸ δὲ τοιοῦτον σχῆμα πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν ἀπάγει δηλονότι τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, ὡς συναπάγεται καὶ τὸ τῆς κλειδὸς μέρος τὸ συνημμένον τῷ ἀκρωμίῳ, ἀλλ' οὐκ εἶναι χρείαν φησὶ τοιούτου σχήματος ὡς τὸ πολύ. γίγνεσθαι γὰρ αὐτάρκως τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ διὰ τοῦ προτέρου, καθ' ὃ περὶ τὰς πλευρὰς ὁ βραχίων παρατεταμένος ἐπήγετο, τοῦ ἀγκῶνος αὐτόθι μένοντος, οὐχ ὥσπερ νῦν ἐπὶ τὸ στῆθος παραγινομένου. τοῦτ' οὖν παρέχειν ἐπὶ τὸ στῆθος οὐχ ὡς ἀχρήστου τοῦ προτέρου φευκτέον ἡμῖν ἐστιν, ἀλλ' ὡς καὶ διακινουμένου τὰ πολλὰ τῆς προκειμένης ἐνεργείας κατορθοῦσθαι δυναμένης. εἰ δ' ἐν τῷ πράττειν αὐτὴν μὴ ὑπακούοι τὸ ἔργον, οὕτως ἐπὶ τὸ δεύτερον σχῆμα μεταβησόμεθα.

Haec figurandi ratio efficit ut humeri caput in exteriorem partem compellatur, cum quo adducitur et juguli pars quae fummitati lati fcapularum offis adjuncta eft. Sed ejusmodi habitu inquit fere opus non effe, quod fuperiori fatis reftituatur, fub quo humerus juxta latus extentus adducebatur cubito ibidem collocato, non quemadmodum nunc pectori fuperimpofito. Abftinere igitur debemus ab imponendo cubito fuper pectus, non quod hic habitus priori fit deterior, fed quod per illum dumtaxat pleraque praeftari poffint, quae ad reponendum idonea pofita funt. Quomodo fi res non fuccedat, ad habitum tranaibimus fecundo loco oftenfum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ed. Chart. XII. [332. 333.] Ed. Bas. V. (599.)

α'.

[332. 333] (599) *Γνάθος δὲ ὀλίγοισιν ἤδη τελέως ἐξήρθρησε.*

Γνάθον ὀνομάζουσιν οἱ ἀνατομικοὶ τὸ ὑποκάτω τοῦ μήλου καλουμένου. τὸ μῆλον δ' αὐτοῖς ἐξέχον ἐν τοῖς [333] *πρόσω διακρατοῦσιν ἀτρέμα περιφερές. ὁ τοίνυν Ἱπποκράτης οὕτως εἴρηκεν, ὤμου δὲ ἄρθρον ἐν ἴσῳ τοῦ κατ' ὦμον*

HIPPOCRATIS DE ARTICULIS LIBER ET GALENI IN EUM COMMENTARIUS SECUNDUS.

I.

Maxilla paucis hactenus toto loco mota est.

Qui operam dant corporibus incidendis *γνάθον* dicunt eam partem quae genis subjecta est; genas vero, quae *μῆλα* vocant, eas quae leniter rotundae in facie prominent. Quemadmodum igitur Hippocrates dixit, articulum autem

ἄρθρου, ἵνα καὶ νυνὶ λέγων τὸ κατὰ τὴν γνάθον ἄρθρον ἢ τὴν κάτω γένυν ὠνόμασε γνάθον. οὕτως δὲ καὶ ὁ ποιητὴς εἴρηκε·

Κόπτων ἀμφοτέρῃσι, χαμαὶ δ' ἅπαντας ὀδόντας
γνάθων ἐξελάσαιμι συὸς ὡς ληϊβοτείρης.

καὶ γὰρ κἀκεῖνος φαίνεται γνάθους ὀνομάζων τὰς γένυας· αὐτός τε πάλιν ὁ Ἱπποκράτης ἐν τοῖς ἐφεξῆς γνάθους αὐτὰς καλεῖ. περὶ μὲν οὖν τῆς προσηγορίας ἱκανὰ καὶ ταῦτα. διὰ τί δέ φησιν ὀλίγοις ἐξαρθρήσασθαι τὴν γένυν αὐτός σε διδάξει διὰ τῶν ἐπιφερομένων, οἷς δὴ πρόσεχε τὸν νοῦν.

β'.

Ὀστέων τε γὰρ τὸ ἀπὸ τῆς ἄνω γνάθου πεφυκὸς ὑπεζύγωται πρὸς τὸ ὑπὸ τὸ οὖς ὀστέῳ προσπεφυκότι, ὅπερ ἀποκλείει τὰς κεφαλὰς τῆς κάτω γνάθου, τῆς μὲν ἀνωτέρω ἐὸν, τῆς δὲ κατωτέρω τῶν κεφαλαίων. τά τε ἄκρεα τῆς

lati fcapularum offis, pro articulo qui cum lato fcapularum offe committitur, fic nunc maxillae articulum intellexit, quum maxillam ait, quam γνάθον appellat. Sic etiam poeta dixit:

Κόπτων ἀμφοτέρῃσι, χαμαὶ δ' ἅπαντας ὀδόντας
γνάθων ἐξελάσαιμι συὸς ὡς ληϊβοτείρης.

Ubi videtur appellaffe γνάθους *malas* et *maxillas*, quas ipfe etiam Hippocrates in fequentibus γνάθους nominat. Atque haec de vocabulo. Cur autem fcripferit paucis maxillam toto loco moveri ipfe deinceps docebit; animum igitur adjungito.

II.

Os enim quod a malis procedit cum eo conjungatur quod ab aure; hoc autem maxillae capita excludit, quorum unum a fuperiori parte fitum eft, alterum fubjectum. Item ex maxillae capitibus unum quidem ob longitudi-

κάτω γνάθου τὸ μὲν διὰ τὸ μῆκος οὐκ εὐπαρείσδυτον, τὸ δ' αὖ τὸ κόρωνόν τε καὶ ὑπερέχον ὑπὲρ τοῦ ζυγώματος.

Εἴρηταί μοι καὶ πρόσθεν ἔν τε τῇ περὶ τοῦ ἀγκῶνος ἐξηγήσει καὶ τῷ πρώτῳ τῶν ὑπομνημάτων· καὶ εἴ τις οὐ νοεῖ σαφῶς τὰ οὕτως ὑφ' Ἱπποκράτους λεγόμενα, δείκνυσι καὶ τοῦτο πρὸ τοῦ διδάσκοντος ὀστᾶ μάλιστα μὲν ἀνθρώπων, εἰ δὲ μὴ, πιθήκων. ἄμεινον δὲ μὴ νῦν, ὁπότ' ἀναγιγνώσκει τὰ βιβλία, ταύτην ἕξιν γίγνεσθαι τῶν ὀστῶν, ἀλλ' ἔμπροσθεν ἐπὶ σχολῆς γεγονέναι. λέλεκται δὲ καὶ ὡς ὑφ' ἡμῶν γέγραπται βιβλίον τοῖς εἰσαγομένοις περὶ ὀστῶν, ὅτι τε τῷ μέλλοντι συνιέναι δῆλον τί ἐν τούτοις τοῖς γράμμασιν ὁ Ἱπποκράτης λέγει, προγεγυμνάσθαι βέλτιόν ἐστιν ἐν ἐκείνῳ. καὶ τοίνυν ἔμπροσθεν ἔγραψα καὶ νῦν ποιήσω μέσην τινὰ τοῖς θ' ἑωρακόσι καὶ μὴ ἑωρακόσι διδασκαλίαν. οὕτως γὰρ οἵ θ' ἑωρακότες οὐκ ἀνιάσονται τῷ μήκει τῶν λόγων οἵ τ' οὐδ' ὅλως ἑωρακότες οἷον ὑπογραφήν τινα ἕξουσι τῆς ἀκριβοῦς μαθήσεως, ἣν οὐχ οἷόν τε χωρὶς τῆς ἐπὶ τῶν

nem non facile expellitur, quod rostro simile jugale os excedit.

Antea quoque diximus in expositione libri de fracturis et in primo commentario, si quis non intelligit quae ita clare ab Hippocrate exponuntur, huic opus esse monstratione ossium, praecipue hominis vel certe simiae; satius autem non est tunc quum liber legitur, sed prius per otium ossa inspicere. Diximus item scriptum fuisse a nobis librum de ossibus ad eos qui primas institutiones addiscunt, in quo ante exerceri melius est eum qui percepturus est, quae ab Hippocrate scribuntur. Atqui ut in superioribus scripsi, sic etiam nunc faciam mediam quandam doctrinam inter eam quae convenit iis qui inspexerint et eam quae iis qui non inspexerint. Hoc enim pacto qui inspexerint moleste sermonis longitudinem non ferent; qui non inspexerint quasi descriptionem quandam habebunt exquisitae cognitionis, quae haberi non potest

ὀστῶν αὐτοψίας γενέσθαι. νόει δή μοι καὶ τὸ μὲν κινούμενον ἐν τοῖς ὀδοῦσι στόμα τὴν κάτω γένυν εἶναι, τὸ δ᾽ ἀκίνητον τὴν ἄνω, περιέχεσθαι δὲ πρὸ τῶν ὀστῶν τοὺς ἀλλήλους ὀδόντας κατά τε τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆθος. ἐκπεφυκὸς δὲ τὸ τῆς ἄνω γνάθου λεπτόν ἐστι καὶ συνεχὲς τῷ περιέχοντι τὸ μικρὸν, καθ᾽ ὃν ὀστῷ τούτῳ δ᾽ ἄγαν τ᾽ ἂν ἕτερον ἐκ τοῦ τῶν ἀκουστικῶν πόρων ἐν αὐτῷ περιέχοντος ὀστοῦ, καθ᾽ ὃ δὲ συμβάλλει ταῦτα ἀλλήλοις γίγνεσθαι συνάρθρωσιν ὁμοίαν ῥαφῇ. τὸ τοίνυν ὀστοῦν τοῦτο λεπτὸν, ὃ συνάπτει τὴν ἄνω γένυν τῇ κεφαλῇ, καλεῖται ζύγωμα πρὸς τῶν ἀνατομικῶν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης φάσκων ὑποζυγῶσαι δηλοῖ συνάγειν ἀλλήλοις τὰ δύο ὀστᾶ, καθάπερ ζυγὸν ὑποκείμενον αὐτοῖς. ὑπὸ δὲ τούτῳ τῷ ζυγώματι κοιλότης ἐστὶν ἀξιόλογος, ἣν κατείληφεν ἡ ἑτέρα τῶν ἀποφύσεων τῆς κάτω γένυος, ἥν τε κορώνην θηλυκῶς ὀνομάζουσι καὶ κόρωνον οὐδετέρως, οὔσης καὶ ἑτέρας ἀποφύσεως κατὰ τοῦτο δακνοίη, καθ᾽ ἣν διαρθροῦται τῷ τῆς κεφαλῆς ὀστῷ, πλησίον τοῦ [334] ὠτός. ἀλλ᾽ αὕτη μὲν ἡ ἀπόφυσις βρα-

nisi ossa ipsa inspiciantur. Intelligito igitur ex partibus oris quae dentes continent eam quae movetur esse maxillam; quae immobilis est, malas; in utroque item osse dentes contineri tam magnitudine quam numero inter se aequales. Procedit autem a malis os tenue continuatum illi ossi, quo continetur angulus oculi temporibus propior, cum hoc alterum os nectitur in quo situm est foramen auris; qua vero coëunt haec inter se, commissura fit suturae similis. Hoc igitur os, quod malas capiti annectit, ab iis qui incidendis corporibus operam dederunt jugale os appellatur; quandoquidem et ipse Hippocrates *conjugatur* inquiens ostendit duo ossa inter se conjungi, quasi jugo subjecta. Huic autem jugo cavum subjectum est non mediocre, in quod se inserit alterum maxillae caput quod rostrum refert, hoc et femineo genere *κορώνην* et neutro *κόρωνον* Graeci appellant. Juxta hunc processum maxilla quoque alterum exigit, per quem cum capite prope aurem committitur. Sed hic brevior est, alter multo lon-

χεῖα ἡν κατὰ τὸ μῆκος, ἡ δ' ἑτέρα πολὺ μακροτέρα. διορίζει δὲ ἀμφότερον μέσον τεταμένον τὸ ζύγωμα, τῆς μὲν μακροτέρας ταπεινότερον κείμενον, ὑψηλότερον δὲ τῆς ταπεινοτέρας. ἀμφοτέρας δὲ τὰς ἀποφύσεις τῆς (600) γένυος ὠνόμασεν ὁ Ἱπποκράτης κεφαλὰς ἐν τῷ φάναι τὸ ζύγωμα τὰς κεφαλὰς ἀποκλείειν, ὅπερ ἐστὶ διείργειν καὶ χωρίζειν ἀλλήλων, τῆς μὲν κατωτέρω, τῆς δὲ ἀνωτέρω. πρόδηλον οὖν ὡς δυνατόν ἐστιν ἐκπεσεῖν τῆς οἰκείας διαρθρώσεως τὴν κάτω γένυν ἄνευ τοῦ κατωτέρω χωρῆσαι τοῦ ζυγώματος τὴν κορώνην, οὐ μὴν οὐδ' ἁπλῶς τοῦτο γενόμενον ἔξαρθρον αὐτὴν ἐργάσεται, ἀνοιγομένου γὰρ τοῦ στόματος εἰς τὴν ἰδίαν ἐπανήξει χώραν. εἰ τοίνυν ἔξαρθρος ἔσεσθαι μέλλοι, κωλυθῆναι χρὴ τὴν ἐπάνοδον αὐτῆς εἰς τὸ πλάγιον ἐκτραπεῖσης. ὀρθῶς οὖν ἐφεξῆς ἔφη, χωρὶς τοῦ μέγιστον χαίνοντος εἰς τὰ πλάγια ἐκτρέψαι τὴν γένυν, ἀδύνατον αὐτὴν ἐκπεσεῖν. οὔτε γὰρ αὐτὴ ἀποχωρῆσαι δύναται κατωτέρω τοῦ ζυγώματος ἡ κορώνη, πλὴν ἐπὶ πλεῖστον ἀποστῆναι τὴν κάτω γένυν ἢ τὴν ἄνω. τοῦτο δ' ἐν τῷ μέγιστον χαίνειν γίνεται, οὔτ' ἄνευ τῆς εἰς τὸ πλάγιον ἐκτροπῆς ἡ πρὸς τὴν

gior, uterque diftinguitur jugali offe, quod medium inter utrumque fitum eft, longiori humilius, breviori fublimius eft; utrosque maxillae proceffus Hippocrates nominavit capita, quum inquit: hoc autem maxillae capita excludit, hoc eft diducit feparatque inter fe, alterum ab inferiori parte, a fuperiori alterum. Conftat igitur procidere maxillam non poffe, nifi proceffus roftro fimilis jugali offe humilior demittatur; at non propterea fimpliciter luxabitur, ubi illud accidat, aperto enim ore in fuum locum revertetur. Ad hoc igitur ut luxetur neceffe eft reditum prohiberi, eo quod ipfa in latus convertatur. Recte igitur in fequentibus inquit: luxari autem non poteft, nifi ore vehementer aperto in latera convertatur; neque enim ferri poteft ipfe proceffus infra os jugale, priusquam maxilla a malis plurimum diducatur, quod accidit ubi homo maxime hiat, neque reditu in fuam fedem prohibetur,

οἰκείαν χώραν ἐπάνοδος κωλύεται. διά τε οὖν ταῦτα δυσκόλως ἐκπίπτει καὶ διὰ τὴν ἀνεχόντων μυῶν ῥώμην, ὑπὲρ ὧν κατὰ τὴν ἑξῆς λέξιν ἤκουεν αὐτοῦ λέγοντος.

γ'.

Ἅμα τε ἀμφοτέρων τῶν ἀκρέων τούτων νευρώδεες τένοντες πεφύκασιν, ἐξ ὧν ἐξήρτηνται οἱ μύες οἱ κροταφῖται καὶ μασσητῆρες καλεόμενοι.

Ἃς ἔμπροσθεν ὠνόμασε κεφαλὰς τῆς κάτω γένυος ἄκρεα νῦν προσηγόρευσεν ἐπ' ἀμφοτέρων λέγων νευρώδεις τένοντας πεφυκέναι. καλεῖν δ' εἴωθε τένοντας ἐκεῖνα τὰ πέρατα τῶν μυῶν ἃ προσαγορεύουσιν ἀπονευρώσεις οἱ ἀνατομικοὶ, νευρωδέστερα μὲν ἀεὶ τῶν μέσων ὄντα, διαφέροντα δ' ἀλλήλων ἐν τῷ ποτὲ μὲν πλείονα τὴν σαρκώδη φύσιν ἔχειν τῆς νευρώδους, ποτὲ δ' ἐλάττονα. ὁπότε μὲν οὖν ἡ τῆς σαρκὸς οὐσία πλείων ᾖ, σαρκώδη τὴν ἀπονεύρωσιν καλοῦσι τοῦ μυὸς, ὁπόταν δὲ ἐλάττων ᾖ, νευρώδη προσαγο-

nisi in latus convertatur. Aegre igitur prolabitur et ob haec et ob musculorum robur, quibus ad superiores partes alligatur, de quibus agit proximis verbis.

III.

Jam vero ab utraque parte harum summitatum nervosae oriuntur chordae, quibus musculi illigantur qui κροταφῖται et μασσητῆρες dicuntur.

Quae ante κεφαλὰς, id est capita, maxillae vocavit, nunc ἄκρεα, id est summitates, appellat, ab utrisque inquiens nervosas chordas oriri, quas τένοντας vocat. Solet autem sic appellare eas musculorum extremitates, quae Graece ab iis qui versantur in corporibus incidendis ἀπονευρώσεις nuncupantur. Semper autem magis nervosae sunt quam medius musculus; verum inter se differunt eo quod aliae naturam magis nervosam habeant, aliae minus, ubi carnosa natura plurimum abundat, musculi

ρεύουσι. νῦν οὖν ἐπειδὴ τῆς σαρκώδους οὐσίας ἡ νευρώδης ἐστὶ πλείων, εἰκότως ἔφη νευρώδεις τένοντας ἐκπεφυκέναι τῶν κεφαλῶν. ἀπὸ γὰρ τῶν ὑψηλῶν τῆς κάτω γένυος ἐξηρτῆσθαί φασι μύας τοὺς κροταφίτας καὶ μασητῆρας καλουμένους. ἄδηλον δὲ πότερον τοὺς αὐτοὺς μύας τοῖς τοιούτοις προσηγόρευσεν ὀνόμασιν, ἢ ἄλλους μὲν εἶναι βούλεται τοὺς κροταφίτας, ἄλλους δὲ τοὺς μασσητῆρας. οἱ μὲν γὰρ μετ᾽ αὐτὸν ἀνατομικοὶ κροταφίτας μὲν ὀνομάζουσι τοὺς ἐκ τῶν κατὰ κροτάφους ὀστῶν τῆς κεφαλῆς ἐκφυομένους, οὓς ἂν διαναίγειν τε καὶ συνάγειν τὸ στόμα σαφῶς ὁρῶμεν ἐντεινομένους, τοὺς δὲ ἐπικεκλεισμένους τοῖς πλατέσι τῆς κάτω γνάθου καὶ τούτοις δὲ ἑκατέρωθεν ἕνα μασσητῆρα, ἐπειδὴ περιάγουσιν ἐν τῷ μασᾶσθαι τὴν γένυν, οὔπω δυναμένων τοῦτο ποιεῖν, τῶν ἄνωθεν καταφερομένων. ἀνασπῶσι γὰρ ἐκεῖνοι μόνην αὐτὴν, οὐ μὴν εἰς τὰ πλάγια παράγουσι, διὸ κἂν ἐν τῷ συνάγειν τὸ στόμα τούτων χρῄζομεν, ὡς ἂν κἀπειδὰν ἐνδάκνοντές τι τοῖς προσθίοις ὀδοῦσιν ἀποθραύσωσιν, ἢν βουληθῶμεν ἀποθλάσαι τι διὰ τῶν κυνοδόν-

extremitatem carnofam vocant; contra ubi nervofa fuperat, nervofam. Nunc quia nervofae magis funt quam carnofae, jure dixit ab utroque horum capitum nervofas chordas oriri: innecti enim inquit fummitatibus maxillae mufculos, qui κροταφῖται et μασητῆρες nuncupantur. Sed incertum eft num eosdem mufculos his vocabulis appellet, an alios effe velit κροταφίτας, alios μασητῆρας, quoniam qui poft Hippocratem verfati funt in corporibus incidendis κροταφίτας vocant eos, qui a temporum offibus oriuntur, quos ubi intenduntur claudere et contrahere os aperte videmus; eos vero qui maxillae qua latefcit illigantur, utrumque fcilicet unus, μασητῆρας appellant eo quod in mandendo maxillam circumagant. Quod efficere non amplius poffunt qui a fuperiori parte oriuntur, hi enim furfum tantummodo ipfam adducunt; non tamen in latera movent. Quocirca ipfis opus eft in contrahendo ore, non fecus etiam ubi prioribus dentibus aliquid mordentes abfcindimus vel ubi comminuere aliquid caninis

των ὀνομα- [335] ζομένων. ὅταν δὲ ταῖς μύλαις ἐπιβάλλοντες τὰ σιτία καταθραύειν τε καὶ λεαίνειν αὐτὰ προελώμεθα, μάσησις μὲν καλεῖται τὸ τοιοῦτον ἔργον, ὑπὸ δὲ τῶν ὑποβεβλημένων τοῖς πλατέσιν ἐπιτελεῖται παραγόντων αὐτῶν εἰς τὰ πλάγια τὴν γένυν. εὔλογον οὖν ἐστι τούτους μὲν μασητῆρας ὀνομάζειν, κροταφίτας δὲ τοὺς ἐκφυομένους τῶν κατὰ τοὺς κροτάφους ὀστῶν, οἳ καὶ περιλαμβάνουσι νευρώδεις τένοντας, τὴν κορώνην τῆς γένυος ἐν κύκλῳ πᾶσαν περιφερόμενοι. καὶ μὴν καὶ ἄλλη τίς ἐστι συζυγία μυῶν ἐγκατακεκριμένη τῷ στόματι, τὴν μὲν ἄνω ἔκφυσιν ἔκ τε τῶν πτερυγοειδῶν ὀστῶν ἔχουσα καὶ συμπάσης τῆς παρακειμένης αὐτῇ κοιλότητος. ἐμφυομένη δὲ τῇ κάτω γένυϊ κατ' ἐκεῖνο μάλιστα τὸ μέρος, ὅθεν ἡ πρὸς τὴν διάρθρωσιν ἀπόφυσις ἀναφέρεται. τούτων τῶν μυῶν οἱ περὶ τοὺς μασητῆρας ἐξικνοῦνται μῦς, οὓς κατὰ τῶν πλατέων ἔφην ἔξωθεν ἐπιτετάσθαι τῆς κάτω γένυος, ὡς τῶν ἔνδοθεν αὐτῶν τὸ πλατὺ κατειλήφασιν οἱ προειρημένοι δύο μῦς, ἑκατέρωθεν εἷς. ὅταν οὖν ὁ Ἱπποκράτης εἴπῃ, ἅμα τε ἀμ-

volumus. Sed ubi cibum ut contendamus conteramusque super maxillares imponimus, quae actio *μάσησις* Graece dicitur, musculi tunc suo munere funguntur, qui maxillam cui illigantur qua latescit in latera movent. Probabile igitur est hos musculos appellari *μασητῆρας*; eos vero *κροταφίτας*, qui a musculis juxta ossa temporum quae Graeci *κροτάφους* dicunt oriuntur, qui et nervosas chordas continent maxillae summitatem rostro similem circumagentes. Atqui conditum est in ore par aliud musculorum, qui superne ab osse quod ab alarum similitudine *πτερυγοειδὲς* vocatur et a toto sinu juxta posito oriuntur. Junguntur autem maxillae ea potissimum parte, unde processus ad commissuram fertur; perveniunt autem hi musculi ad eos qui *μασητῆρες* dicuntur, quique, ut dixi, maxillae inhaerent ab exteriori parte qua latescit, quum ab interiori parte duo qui propositi sunt, utrimque unus, maxillam qua latescit comprehendant. Ergo quum Hippocrates

φοτέρων τῶν ἀκρέων τούτων νευρώδεις τένοντες πεφύκασιν, ἐξ ὧν ἐξήρτηνται οἱ μύες οἱ κροταφῖται καὶ μασητῆρες καλεόμενοι, πρόδηλος μὲν οὖν ἐστι τῶν ἔξωθεν ἐπιβεβλημένων μυῶν τῇ γένυϊ μηδ᾽ ὅλως μνημονεύων, ἐπὶ δὲ τὰς δύο συζυγίας ἄγων ἡμᾶς τῶν μυῶν, οἵ τε σαφῆ τὴν ἔκφυσιν ἔχουσιν ἐκ τῶν περάτων τοῦ μυὸς καὶ ὅσοι παρὰ τὴν κοιλότητα τὴν παρὰ τοῖς πτερυγοειδέσιν ὀστοῖς. οὗτοι μὲν γὰρ τὴν ἑτέραν ἀνάπτουσι τὴν εἰρημένην διαρθροῦται τὴν κεφαλὴν, τὸ δ᾽ ἕτερον ζεῦγος, ὅπερ τὰς κορώνας ἔφην ἐμφέρεσθαι, ταῦτα πάλιν αὐτὰ τῆς γένυος τὰ πέρατα πρὸς τὴν κεφαλὴν ἀνατείνουσι.

δ.

Διὰ τοῦτο δὲ καλέονται καὶ διὰ τοῦτο κινέονται, ὅτι ἐντεῦθεν ἐξήρτηνται.

Μασητῆρας εἰπὼν καλεῖσθαι τοὺς προειρημένους μύας αἰτίας ἀποδίδωσι τῆς προσηγορίας αὐτῶν. ὅτι γὰρ ἐντεῦ-

ait: jam vero ab utraque harum fummitatum nervofae oriuntur chordae quibus mufculi illigantur, qui *κροταφῖται* et qui *μασητῆρες* dicuntur, conftat nullo modo loqui de mufculis qui ab exteriori parte maxillae fuperinjiciuntur, fed duo mufculorum paria indicaffe, eos fcilicet qui evidenter ab extrema fronte oriuntur et eos qui juxta finum offis *πτερυγοειδοῦς*. Hi enim alterum proceffum attrahunt, quem inferi in commiffurae cavum diximus; fed alterum mufculorum par, quod, ut retuli, maxillae extremitatem roftro fimilem in orbem amplectitur, rurfus ipfos maxillae proceffus furfum ad caput adducit.

IV.

Et propterea vocantur ac propterea moventur, quod inde illigantur.

Quum propofitos mufculos dixerit nominari *μασητῆρας*, caufam reddidit cur ita appellentur; inde enim illi-

θεν ἐξήρτηνται, τουτέστιν ἐκ τῶν ἀκρέων τῆς γένυος, διὰ τοῦτο κινοῦνται μασωμένων καὶ καλοῦνται μασητῆρες.

ε'.

Ἐν γὰρ τῇ ἐδωδῇ καὶ ἐν τῇ διαλέκτῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ χρήσει τοῦ στόματος.

Ἡ κάτω γένυς ἐστὶν ἡ κινουμένη μόνη, ἀπαγόντων μὲν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης κατὰ τὸν τράχηλον δυοῖν προσθίων μυῶν, προσαγόντων δὲ τῶν μασητήρων. εἰκότως οὖν ἐναργῆ τὴν κίνησιν ἔχει ἐξηρτημένην μεγίστην ἔχον τοῦ ὀστοῦ τὴν κίνησιν, ὠνομάσθησάν τε διὰ τὴν κίνησιν ταύτην μασητῆρες ἀπὸ τοῦ σφοδροτάτου τῶν ἔργων τῆς κάτω γένυος, ἀσθενὴς γὰρ ἐν τῷ διαλέγεσθαι κίνησις.

στ'.

[336] *Ἡ μὲν ἄνω γνάθος ἀτρεμέει, συνήρτηται γὰρ τῇ κεφαλῇ καὶ οὐ διήρθρωται, ἡ δὲ κάτω γνάθος κινέεται, ἀπήρθρωται γὰρ ἀπὸ τῆς ἄνω γνάθου καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς.*

gantur, hoc est maxillae summitatibus, propterea moventur, quum mandimus, et μασητῆρες vocantur.

V.

Nam quum edimus, loquimur, aut aliter ore utimur.

Maxilla tantummodo movetur, quum a malis ipsam reducant priores duo cervicum musculi, quumque μασητῆρες illam adducant. Jure igitur evidenter moventur, quum ei ossi quod maxime movetur illigentur. Dicti autem sunt ob hujusmodi motum μασητῆρες a mandendo, quae maxillae actio valentissima est; leviter enim movetur, dum loquimur.

VI.

Malae quidem quiescunt: innectuntur enim capiti, sed non insinuantur ut articuli; at maxilla movetur, ut quae articulorum modo cum malis et capite committatur.

Τινὲς μὲν συνήρθρωται γράφουσιν, ἔνιοι δὲ συνήρτηται ὅτι καὶ τὴν συνάρθρωσιν ὀστῶν συμβολὴν φυσικὴν εἶναι βούλεται, ποτὲ μὲν ἀμυδρὰν ἐχόντων τὴν κίνησιν, ἔστι δ' ὅτε ὅλως φαινομένην, ὥσπερ γε τὴν διάρθρωσιν, ὡς τὴν φυσικὴν σύνταξιν ἐναργῆ τὴν κίνησιν ἐχόντων· ἐν δὲ τῇ προειρημένῃ ῥήσει τὴν ἀπάρθρωσιν ἐπιδείκνυται ταὐτὸ μὲν σημαίνειν τῇ διαρθρώσει, εἴπερ γε καὶ τὸ ἀπηρθρῶσθαι.

ζ'.

Διότι μὲν οὖν ἐν σπασμοῖσι καὶ τετάνοισι τοῦτο πρῶτον τὸ ἄρθρον ἐπισημαίνει συντεταμένον, διότι πληγαὶ καίριοι καὶ καροῦσαι αἱ κροταφίτιδες γίνονται, ἐν ἄλλῳ λόγῳ εἰρήσεται.

Δι' ὀλίγων ῥημάτων εἰπεῖν δυνάμενος, ἐπειδὴ πλησίον ἐστὶ τῆς ἀρχῆς τῶν νεύρων τὰ κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον εἰς

Verbum innectitur συνήρτηται dixit. Nonnulli fcribunt συνήρθρωται, id eft jungitur, propterea quod Hippocrates ait, συνάρθρωσιν effe juncturam offium, interdum eorum quae vix, interdum eorum quae nullo modo moveri videntur, ficut διάρθρωσιν naturalem commiffuram offium quae aperte moventur. In propofitis autem verbis commiffuram articulorum ἀπάρθρωσιν vocat, quod idem notat ac διάρθρωσις, fiquidem et ἀπηρθρῶσθαι διηρθρῶσθαι fignificat.

VII.

At quamobrem nervorum diftentionis rigorisque hic articulus primus indicio fit, ubi contrahitur, et quamobrem plagae in temporum mufculis graves fiat et ftuporem inferant, alibi explicabimus.

Paucis perfequi rem potuit, quoniam hic articulus ad nervorum initium propriua accedit, primus nervorum dif-

Ed. Chart. XII. [336.] Ed. Bas. V. (600. 601.)

γε σπασμοὺς αὐτὸ τοῦτο πρῶτον ἄρθρον ἄρχεται καὶ τὰς πληγὰς καρώδεις ἴσχει, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἀνεβάλλετο. τάχ᾽ οὖν (601) ἐβούλετο σὺν ἀποδείξει τὸν λόγον ποιήσασθαι τῶν εἰς ταύτους ἐκφυομένους ἐξ ἐγκεφάλου νεύρων μνημονεύσας, ὅπερ οὐκ οὖν ἀναγκαῖον ἐν τῇ προκειμένῃ διδασκαλίᾳ γίγνεσθαι. καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἀνεβάλλετο τὸν τέλειον λόγον ἑκατέρωθεν γράψαι.

η΄.

Περὶ δὲ τοῦ μὴ κάρτα ἐξαρθρέειν τάδε τὰ αἴτια.

Ποῖα τάδε; προειρημένα δηλονότι δύο ἔχοντα κεφάλαια τήν τῶν ὀστῶν φύσιν, οἵαν διῆλθον, ἅμα τῇ ῥώμῃ τῶν μυῶν.

θ΄.

Αἴτιον δὲ καὶ τόδε, ὅτι οὐ μάλα καταλαμβάνουσι τοιαῦται ἀνάγκαι βρωμάτων, ὥστε τὸν ἄνθρωπον χανέειν μεῖζον ἢ

tentionem concitat plagasque habet stuporem inducentes. Nescio autem quo pacto reservaverit, fortasse voluit in scribendo demonstratione uti mentionem faciens nervorum qui a cerebro ad hos musculos perveniunt, quod necessarium non fuit in proposita doctrina, atque idcirco in alium locum perfectum sermonem distulit.

VIII.

Atque hae causae sunt cur non admodum prolabitur.

Sed quaenam sunt? nempe non aliae quam quae dictae sunt, quarum duplex est caput, natura ossium, ut narravi, et robur musculorum.

IX.

Illud etiam in causa est quod nulla fere in edendo necessitas est, quae cogat hominem aperire os ultra quam

ὅσον δύναται. ἐκπέσοι δ' ἂν ἀπ' οὐδενὸς ἄλλου σχήματος ἢ ἀπὸ τοῦ μεγάλα χανέοντα παραγαγεῖν τὴν γένυν ἐπὶ θάτερα.

---

[337] Τοῦ σπανίως ἐκπίπτειν δὴ τὴν γένυν ἐπὶ ταῖς προειρημέναις δύο ἀντιθέσεσι, τρίτην προστίθησιν, ὅτι χωρὶς μὲν τοῦ μέγιστον διοῖξαι τὸ στόμα τὴν ἔκπτωσιν ἀδύνατον γενέσθαι. διοίσειν δέ τι πλεῖστον αὐτῆς οὐν δεόμεθα πολλάκις, ἐπειδὴ δύο χρεῖαι τῆς τοιαύτης ἐνεργείας εἰσὶν, ἤτοι μέγιστον ὄγκον ἐθέλησε τῷ στόματι τοῦ σώματος παραλαβεῖν ἢ χασμώμενον ἄχρι πλείστου διαλαβεῖν, ὧν τὸ μὲν πρότερον σπάνιόν ἐστι, τὸ δὲ δεύτερον μόνον τοῖς ἄφροσι συμβῆναι δύναται· καὶ γὰρ καὶ τεθέαμαί ποτε γινόμενον αὐτὸ πλουσίῳ Πλακίνῳ, ᾧ διοίξαντι μέχρι πλείστου τὸ στόμα, κἄπειτα παραγαγόντι πρὸς τὸ πλάγιον. εἰώθει δὲ συνεχῶς οὕτως ἐσχηματίσθαι καὶ ὥσπερ καλὸν ἔργον ἑκὼν ἀεὶ μεῖζον ἐπειρᾶτο τοῦ πρότερον χαίνειν.

---

possit. Luxari autem aliter maxilla non potest, quomodocunque figuretur, quam cum ore vehementer aperto in alteram partem convertitur.

Praeter duas superiores caufas, quae efficiunt ut maxilla raro luxetur, tertiam adfcribit, fcilicet nifi plurimum os aperiatur, luxari minime poffe. Verum non faepe fit ut nobis opus fit ore plurimum aperto; quandoquidem ejusmodi actio duplici ufui accommodatur vel ubi volumus ore magnae molis quidpiam apprehendere vel ubi quam maxime hiamus, quorum illud raro accidit, hoc delirantibus dumtaxat. Quod et aliquando accidiffe vidimus Plufio Placino, quum quantum poterat os aperiret, deinde maxillam in latus deduceret; confueverat autem fic fubinde figurari ac tanquam egregium factum ultro femper hiare amplius conabatur.

ι΄.

Προσσυμβάλλεται μέντοι καὶ τόδε πρὸς τὸ ἐκπίπτειν. ὁκόσα γὰρ νεῦρα καὶ ὁκόσοι μύες παρὰ ἄρθρα εἰσὶν ἢ ἀπὸ ἄρθρων ἀφ᾽ ὧν ξυνδέδενται, τούτων ὅσα ἐν τῇ χρήσει πλειστάκις διακινέεται, ταῦτα καὶ ἐς τὰς κατατάσιας δυνατώτατα ἐπιδιδόναι, ὥσπερ καὶ τὰ δέρματα τὰ εὐδεψητότατα πλείστην ἐπίδοσιν ἔχει, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος.

Ὅσον ἐπὶ τοῖς προειρημένοις αἰτίοις ἢ οὐδ᾽ ὅλως ἐχρῆν ἢ πάνυ σπανίως ἐκπίπτειν τὴν γένυν, οὐ μὴν φαίνεταί γε οὕτως ἔχειν. ἐκπίπτει γὰρ σπανίως, οὐ μὴν ὥστε παμπόλλων τε τῶν ἡμῶν ὁρᾶσθαι, καθάπερ τὰ σπανιώτατα. διὰ γὰρ τὸ πολυκίνητον τῆς διαρθρώσεως οἱ κατ᾽ αὐτὴν μύες καὶ τὰ νεῦρα τέταται καὶ τάσεις ἑτοιμοτέρας ἔχουσι τῶν ὀλιγάκις εἰς χρείαν κινήσεως ἀφικνουμένων, ὥσπερ φησὶ καὶ τὰ δέρματα τὰ εὐδεψητότατα, τουτέστι τὰ κάλλιστα μεμαλαγμένα, πλείστην ἐπίδοσιν ἔχει· καὶ γὰρ ὁ

X.

Verum tamen illud etiam efficit ut maxilla excidat, quod ex omnibus nervis ac musculis qui juxta articulos sunt vel non longe ab articulis quibus illigantur, quicunque in usu frequenter dimoventur, dum extenduntur, maxime idonei sunt qui extenti sequantur, perinde atque coria, quae quum optime mollita sunt, plurimum extendi possunt.

Quod ad propositas causas attinet, necesse est maxillam vel nullo modo vel raro admodum luxari. Videtur tamen res aliter habere. Excidit enim raro et non adeo, ut permulti nostrum ejusmodi casum non viderint, quod in iis evenit quae sunt rarissima; eo enim quod ejusmodi commissura multum movetur, musculi nervique ipsius tenduntur et opportuniores sunt qui extendantur quam quibus raro motu opus est, quemadmodum ait et coria *εὐδεψητότατα*, hoc est optime mollita, plurimum extendi pos-

ποιητὴς ἐπὶ τοῦ μαλάξαι τὸ δεψῆσαι λέγει· κηρὸν δεψήσας μελιηδέα.

ια'.

Ἐκπίπτει μὲν γνάθος ὀλιγάκις, σχᾶται μέντοι πολλάκις ἐν χάσμασιν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι μυῶν παραλλαγαὶ καὶ νεύρων τοῦτο ποιέουσι.

Τὸ σχᾶται τί ποτ' αὐτὸ σημαίνει, γνωσόμεθα τοῖς συμφραζομένοις προσέχοντες τὸν νοῦν. φησὶν οὖν, ὡς αἱ ἄλλαι μυῶν παραλλαγαὶ καὶ νεύρων τοῦτο ποιοῦσιν, ὥστε τὸ σχᾶσθαι μυῶν καὶ νεύρων ἐστὶ πάθος ἄνευ ἀρθρήματος. ὁποῖον δέ τι τὸ πάθος τοῦτ' ἔστι δῆλον μὲν κἀκ τοῦ φάναι παραλλαγαί. βούλεται μὲν γὰρ αὐτὸς ἐκ τῆς κατὰ φύσεως θέσεως εἰς ἑτέραν μεθίστασθαι, βούλεται δὲ καὶ ἀθρόως τοῦτο γίγνεσθαι. καὶ γὰρ καὶ μετ' ὀλίγον ἐνδείξεται τοῦτο σημαίνειν τὸ σχάσαι λέγων οὕτω, ἔπειτα ἐξαπίνης σχάσαι τρισὶ σχήμασιν ὁμοῦ προσέχοντα τὸν νοῦν,

sunt, quoniam poetae verbum *δεψεῖν* mutuatur ad significandum *mollire*, quum inquit *κηρὸν δεψήσας μελιηδέα*.

XI.

Ergo quod propositum erat, maxilla raro excidit; mutatur tamen subito saepe quum homo hiat, ut compluribus aliis musculorum nervorumque motionibus accidit.

Mutatur subito dixit *σχᾶται*, quod verbum quid significet intelligemus, si ea cum quibus in oratione conjungitur animadvertamus. Inquit enim, ut compluribus aliis musculorum nervorumque motionibus accidit, quare *σχᾶσθαι* vitium est nervorum ac musculorum articulo non erumpente. Quidnam hoc vitii sit aperit, quum inquit *motionibus*. Voluit enim ex naturali situ in alterum mutari idque subito; idem et paulo post indicat significari verbo *σχάσαι* quum ait, dein subito mutare ad tres habitus simul consilio directo, ubi *mutare* dixit *σχάσαι*, hoc

[338] τουτέστι μεταβάλλειν ἀθρόως τὸ πρὸς τὸ σχῆμα. καὶ μέντοι καὶ νῦν ἔτι λέγουσιν ἔν τε τῇ Κῷ καὶ σχεδὸν ἅπασι ταῖς Ἑλληνίσι πόλεσι σχαστηρίαν, ὡς ἐπιβαίνοντες ἐξαίφνης καταπίπτειν, ποιοῦσι τὸν κανόνα, ᾧ παρεστήκασιν ἅπαντες οἱ μέλλοντες τρέχειν. καὶ κατὰ παλαίστραν δὲ τὸ σχάσαι σημαίνει τὴν χεῖρα ταχέως ἄγειν πρὸς αὐτὴν ἐκ τῆς ἔμπροσθεν θέσεως. ὅταν οὖν εἴπῃς σχάσαι τὴν γένυν ἐπὶ τὸ τῶν μυῶν βάθος ἀναφέρειν χρὴ, παραλλασσόντων ἐν τοῖς αἰφνιδίοις τἄλλα τε τῶν σωμάτων, ὡς μὴ φυλάττεσθαι τὴν ἀρχαίαν θέσιν τῶν μυῶν, ἀλλὰ διαστρέφεσθαί τι καὶ τείνεσθαι κατά τι.

ιβ'.

Δῆλος δὲ τοῖσι μάλιστά ἐστιν, ὅταν ἐκπεπτώκῃ. προΐσχει γὰρ ἡ κάτω γνάθος ἐς τοὔμπροσθεν καὶ παρῆκται τἀναντία τοῦ ὀλισθήματος καὶ τοῦ ὀστέου τὸ κόρωνον ὀγκηρότηρον γίνεται παρὰ τὴν ἄνω γνάθον καὶ χαλεπῶς ξυμβάλλουσι τὰς κάτω γνάθους.

est *subito movere priorem habitum*; adde quod nunc etiam in Co ac fere in omnibus Graeciae civitatibus σχαστηρίαν dicunt id super quod pedem imponentes protinus efficiunt ut id in carceribus cadat, cui adstant qui cursuri sunt. In palaestra item verbum σχάσαι ad musculorum vitium referendum est, repente mutantium alias partes, sic ut musculi antiquam sedem minime retineant, sed aliqua ex parte depraventur, aliqua etiam extendantur.

XII.

Hinc autem evidentissimum est, quum excidit; maxilla enim in priorem partem projicitur convertiturque in contrariam, atque unde luxata est, summitasque ossis rostrum referens magis exstat juxta malas, maxillaque cum malis aegre committitur.

Εἴρηται δέ μοι καὶ πρόσθεν ὡς τὸ καλούμενον ζύγωμα προβέβληται τῆς ἄνω χώρας, ἐν ᾗ τὸ κόρωνόν ἐστι τῆς γένυος, ὅτι τε μὴ παρενεχθέντος αὐτοῦ πρὸς θάτερα μέρη πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν ἡ γένυς ἀνασπασθήσεται. ἀναγκαῖον οὖν ἐστιν, ὅταν ἡ γένυς ποτὲ ἐκπέσῃ, τὴν κορώνην αὐτῆς ἔξω φέρεσθαι τοῦ ζυγώματος. ἄλλην γὰρ οὐδεμίαν ἔχει χώραν εἰς ἣν ἐνεχθήσεται, ὥστ' εἰκότως ἐξέχουσα φαίνεται κατὰ τὴν κάτω γένυν, ἔνθα τὸ ζύγωμά ἐστιν. αὐτὸ δὲ δὴ τοῦτο τὸ ζύγωμα, καθ' ὅ τι μάλιστα τέτακται μαθήσῃ σαφῶς ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν ἀνθρώπων κατασκεψάμενος τόν τε κροταφίτην μῦν καὶ τὸ μῆλον. ἐν γὰρ τῷ μεταξὺ τὸ προφανές ἐστι τὸ ζύγωμα, μεμνημένος αὐτοῦ τὴν χώραν τῆς θέσεως, ὅταν ἴδῃς τινὰ μὴ δυνάμενον κλεῖσαι τὸ στόμα προσεληλυθυίας εἰς τὸ πρόσω τῆς γένυος, ἅμα τῷ παρῆχθαι ζήτησαν ἀκριβῶς διαγνῶναι τοῖς ὀφθαλμοῖς τε καὶ τοῖς δακτύλοις τὸ κόρωνον ἐξέχον παρά τε τὸ μῆλον καὶ τὸ ζύγωμα. κἀπειδὰν εὕρῃς οὕτως ἔχον ἀκριβὴς ἔστω σοὶ διάγνωσις τοῦ τὴν γένυν ὠλισθηκέναι.

Diximus etiam in fuperioribus, os quod jugale appellatur ita fitum effe, ut fuperinjiciatur maxillae fummitati roftrum referenti; ac nifi in alteram partem prolabatur, maxillam ad fuum locum reverfuram. Neceffe igitur eft, fi quando maxilla excidat, propofitam fummitatem extra jugale os ferri; nullus enim alius locus eft, in quem impellatur. Quare merito exftat juxta malas qua fitum eft jugale os; fed qua potiffimum fitum fit facile percipies in homine gracili mufculum temporis genamque intuitus, inter utrumque enim fitum eft os jugale. In memoria itaque habens ejus fitum, ubi aliquem videris qui os claudere nequeat, maxilla in priorem partem projecta atque in alteram inclinata conari debes exquifite oculis digitisque fummitatem comprehendere, quae juxta genam et jugale os exftat. At ubi fic habere comperies, optimum indicium erit maxillam excidiffe.

ιγ'.

Τούτοισι δὲ ἐμβολὴ πρόδηλος, ἥτις γίνοιτ' ἂν ἁρμόζουσα· χρὴ γὰρ τὸν μέν τινα κατέχειν τὴν κεφαλὴν τοῦ τετρωμένου, τὸν δὲ περιλαβόντα τὴν κάτω γνάθον καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τοῖσι δακτύλοισι κατὰ τὸ γένειον χάσκοντος τοῦ ἀνθρώπου, ὅσον μετρίως δύναται. πρῶτον μὲν διακινέειν τὴν γνάθον χρόνον τινὰ τῇ καὶ τῇ παράγοντα τῇ χειρὶ καὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον κελεύειν χαλαρὴν τὴν γνάθον χρόνον ἔχειν καὶ συμπαράγειν καὶ συνδιδόναι ὡς μάλιστα.

(602) *Τοῖς θεασαμένοις ἐξ ἀνατομῆς ἀκριβῶς τὴν σύνθεσιν ὧν διηγήσατο μορίων ἡ ἐμβολὴ πρόδηλός ἐστι, πρὸς οὓς καὶ αὐτὸς ἀποβλέπων οὕτως εἶπε· τὰ δ' ἐξαίφνης εἰρημένα περὶ τῆς ἐμβολῆς σαφῆ πάντα, πλὴν εἴ πού τις μία λέξις ἢ δύο παρεμπίπτει, περὶ ὧν ἐπισημανοῦμαι.*

XIII.

His qua ratione aperte reponi debeat in aperto est. Oportet enim aliquo laborantis caput continente alterum digitis maxillam ad mentem comprehendere, tam ab exteriori parte quam ab interiori, homine hiante quantum modice potest; ac primo quidem aliquamdiu maxillam manu in hanc atque illam partem adductam dimovere, imperareque ut ipse homo maxillam relaxet, simulque cum medico ipsam adducat et adducenti quam maxime pareat.

Ratio reponendi evidentissima est iis qui in corporibus incidendis partium quas narrat compositionem diligenter inspexerint, ad quas respectum habens haec scripsit. Quae deinceps adjungit de restituendo omnia plana sunt, nisi sicubi unum vel alterum verbum accurrat quod a nobis notabitur.

λδ'.

[339] Ἔπειτα ἐξαπίνης σχάσαι τρισὶ σχήμασιν ὁμοῦ προσέχοντα τὸν νόον. δεῖ μὲν γὰρ παράγεσθαι ἐκ τῆς διαστροφῆς εἰς τὴν φύσιν, δεῖ δὲ ἐς τοὐπίσω ἀπωθῆναι τὴν γνάθον τὴν κάτω, δεῖ δὲ ἑπόμενον τούτοισι συμβάλλειν τὰς γνάθους καὶ μὴ χάσκειν. ἐμβολὴ μὲν οὖν αὕτη καὶ οὐκ ἂν γένοιτο ἀπ' ἄλλων σχημάτων. ἰητρείη δὲ βραχεῖα ἀρκέει σπλῆνα προστιθέντα κεκηρωμένον χαλαρῷ ἐπιδέσμῳ ἐπιδεῖν. ἀσφαλέστερον δὲ χειρίζειν ἐστὶν ὕπτιον κατακλίνοντα τὸν ἄνθρωπον ἐρείσαντα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ σκύτινον ὑποκεφάλαιον ὡς πληρέστατον, ἵνα ὡς ἥκιστα ὑπείκῃ.

Μετὰ τὸ προδιακινῆσαι καὶ μαλάξαι τὰ νεῦρα καὶ τοὺς μύας ἕλκοντα κάτω τὴν γένυν, ἀπάγοντά τε καθόσον ἐνδέχεται τῆς ἄνω, προσήκει πρᾶξαι τοίνυν τὸ ὑπ' αὐτοῦ κελευόμενον, ὅπερ εἶπεν ἐξαπίνης σχάσαι, τουτέστιν ἐξαίφνης καὶ ἀθρόως παράγειν εἰς τὸ κατ' εὐθὺ τῆς κατὰ φύσιν χώ-

XIV.

Dein fubito mutare ad tres habitus fimul confilio directo, fiquidem ab ea fede in quam perverfa eft ad naturalem adducenda, praeterea in pofteriorem partem adurgenda eft; tum aeger obfequens eam debet cum multis committere ac minime hiare. Ratio quidem reponendi hujusmodi eft: neque reponi maxilla poteft, fi aliter figuretur, lenisque medicina abunde eft nempe panni cum cerato laxiori fafcia alligati. Tutius autem eft admovere manum homine refupinato, capiti fubjecto fcorteo pulvino, maxime farto, ut quam maxime cedat.

Ubi prius nervis et mufculis agitatis atque emollitis maxillam deorfum traxerimus et quantum poteft a malis reduxerimus, debemus agere quod ab Hippocrate jubemur quum inquit, dein fubito mutare quod σχάσαι dixit, id eft repente ac fimul articulum collocare e regione fuae

ρας τὸ ἄρθρον, ἐν τούτῳ γε καταστήσαντα παραχρῆμα πάλιν ὠθεῖν εἰς τοὐπίσω κελεύσαντα τῷ πάσχοντι συνάγειν τὸ στόμα. πρότερον μὲν οὖν αὐτὸν ἠξίουν χάσκειν, χαλαρὰν παρέχοντα τὴν γένυν, ὅπερ ἐστὶ μηδένα τῶν μυῶν τείνοντα. τοῦτο γὰρ συμφορώτατον εἴς τε τὸ διακινῆσαι τὰ νεῦρα καὶ τοὺς μῦς ἐξαίφνης τε παραγαγεῖν ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν τὴν παρεστραμμένην γένυν ἀπώσασθαί τε πρὸς τοὐπίσω. νυνὶ δ' ὅταν ἤδη κατ' εὐθὺ τῶν οἰκείων χωρῶν ἑκατέρων τῶν ἄκρων τῆς γένυος γένηται σύμφησι τοὺς κροταφίτας ἐνεργήσαντας ἐπισπᾶσθαι πρὸς ἑαυτοὺς ὅλην αὐτήν. ἐνεργήσουσι δὲ προθυμηθέντος τοῦ κάμνοντος συνάγειν τε καὶ κλεῖσαι τὸ στόμα.

ιε'.

Προσκατέχειν δέ τινα χρὴ τὴν κεφαλὴν τετρωμένον.

Ἐν τῷ διακινεῖσθαι τὴν γένυν ἀπάγειν τε μετρίως εἰς τὸ κάτω τὴν κεφαλὴν κελεύει κατέχεσθαι, χάριν τοῦ μὴ

fedis; tum ita collocatum rurfus in pofteriorem partem momento impellere homini imperantes ut os claudat. Antea quidem praecipiebat ut homo hiaret laxam maxillam praebens, id eft nullum mufculum intendens. Id enim maxime confert ad nervos mufculosque agitandos repenteque ad naturalem fedem adducendum maxillam depravatam, atque ad compellendum in pofteriorem partem. Nunc jam ubi utraque maxillae fummitas fita eft e regione fuae fedis, permittit mufculos qui κροταφῖται dicuntur agentes, eam totam ad fe ipfos attrahere. Agunt enim, ubi aeger comprimere claudereque os velit.

XV.

Aliquis autem caput offenfi contineat.

Dum maxilla agitatur ac modice deorfum demittitur, praecipit, ut caput contineatur, ne fequatur maxillam.

συνακολουθεῖν αὐτὴν τῇ κάτω γένυϊ. τοῦτο δὲ κοινὸν ἐπὶ πασῶν ἀντιθέσεών ἐστι τὸ παράγγελμα, τοῦ τετρωμένου διάγειν ἐν ἴσῳ τοῦ παρηγγελμένου βεβλαμμένου· πάσας γὰρ τὰς βλάβας οἱ Ἴωνες ὀνομάζουσι κοινῶς τρώματα.

ιστ'.

Ἢν δ' ἀμφότεραι γνάθοι ἐξαρθρήσωσιν, ἡ μὲν ἴησις ἡ αὐτή· συμβάλλειν δέ τι ἧσσον οὗτος τὸ στόμα δύναται· καὶ γὰρ προπετέστεραι αἱ γένυες τούτοισιν, ἀστραβέες δέ. τὸ δὲ ἀστραβὲς μάλιστ' ἂν γνοίης τοῖσιν ὁρίοισι τῶν ὀδόντων τῶν τε κάτω κατ' ἶξιν.

Ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει δόξῃ γνάθους ὀνομάζειν οὐ τὸ γένυν ὅλως, ἀλλ' ἑκάτερον τῶν μερῶν καθ' ἃ πλατύνεται αὐτή. [340] δόξῃ δὲ καὶ τὰ κάτω πέρατα, καθ' ἃ γυμνὸν καὶ ἄσαρκον γίγνεται τὸ ὀστοῦν, ὀνομάζειν γένυας, ἐκ τοῦ φάναι, καὶ γὰρ προπετέστεραι γένυες τούτοισιν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ πάλιν ὅλην τὴν κάτω γένυν ὠνόμασε γνάθον, ἔνθα

Quod perpetuum eft in omnibus, quae in diverfa duci debent. Offenfum appellavit τετρωμένον; Iones enim quamlibet offenfam τρῶμα dicunt.

XVI.

Quodfi maxilla utraque parte elabatur, curatio eadem eft; fed homo minus comprimere os poteft; tunc enim mentum magis prominet, fed in neutram partem inclinatur. Intelliges autem, in neutram partem inclinari, praecipue ex dentium finibus, ubi inferiores e regione fuperioribus refpondeant.

Maxilla ab utraque parte, dixit, γνάθοι ἀμφότεραι. Videbitur autem γνάθους appellaffe non maxillam totam, fed utramque ejus partem qua latefcit; mentum quoque quum γένυας dixerit, videri poterit intellexiffe maxillae imum, qua nudum os eft fine carne, quum inquit: tunc enim mentum magis prominet, fed paulo poft maxillam

φησίν· ἢν δὲ ἡ κάτω γνάθος κατὰ ξύμφυσιν τὴν κατὰ τὸ γένειον διασπασθῇ, μόνιμον. ἡ δ' αὐτὴ καὶ ξύμφυσις ἐν τῇ κάτω γνάθῳ ἐστὶν, ἐν δὲ τῇ ἄνω πολλαὶ, ὥστε συγκέχυται παρ' αὐτῷ τὰ σημαινόμενα τοῦ τε τῆς γνάθου καὶ τοῦ τῆς γέννος ὀνόματος. ὃ μέντοι λέγει κατὰ τὴν προκειμένην ῥῆσίν ἐστι τοιοῦτον. ἐὰν κατ' ἀμφοτέρας τὰς διαρθρώσεις ἡ ἔκπτωσις γένηται, μᾶλλον μὲν εἰς τὸ πρόσω χωρεῖ νῦν ἡ κάτω γέννος ἤπερ ὅτε κατὰ θάτερον μέρος ἐκπέπτωκε, καὶ πλέον ἀφεστηκυῖα φαίνεται τῆς ἄνω γέννος, οὐ μὴν παρασπᾶταί γε, οὐδὲ διαστρέφεται φυλάσσουσα τὸ κατὰ φύσιν ἀδιάστροφον. διαγνώσεις δὲ τῇ τῶν ὀδόντων εὐθυωρίᾳ, τουτέστιν ὅταν οἱ κάμνοντες ἄνω κέωνται κατ' εὐθύ. τομεῖς μὲν τομεῦσι, κυνόδοντες δὲ κυνοδοῦσι, τὰς μύλας δὲ ταῖς μύλαις.

ιζ'.

Τούτοισι ξυμφέρει ἐμβαλέειν ὡς τάχιστα, ἐμβολῆς δὲ τρόπος πρόσθεν εἴρηται.

totam nuncupavit *γνάθον*, quum ait: fed fi maxilla qua ad mentum jungitur diducatur; fola autem haec junctura eft in maxilla, in malis multae. Quare apud Hippocratem fignificationes verbi *γνάθου* et *γέννος* confunduntur; quod tamen ait in propofitis verbis hujusmodi eft: quod fi maxilla luxetur ab utraque commiffura, magis quidem in priorem partem propellitur quam ubi excidit altera parte dumtaxat, magisque a malis recedit; non tamen depravatur aut pervertitur, fed naturalem fedem fine inclinatione tuetur. Id autem indicant dentes qui e regione refpondent, hoc eft inferiores fuperioribus, qui fecant fecantibus, canini caninis, maxillaribus maxillares.

XVII.

His quam celerrime reftituenda eft; qua autem ratione, fupra explicavimus.

Τάχιστα μὲν ἐμβάλλειν συμφέρει, πρὶν διὰ τὴν τάσιν τῶν μυῶν εἰς συμπάθειαν ἀφικέσθαι τὸν ἐγκέφαλον. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐμβολῆς ὃν ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ ἕτερον μέρος ἐξαρθρώσεως εἶπεν, οὐ κατὰ πᾶν ὁ αὐτός μοι δοκεῖ νῦν γίνεσθαι προσήκειν· τότε μὲν γὰρ εἰς τὸ πλάγιον μέρος ἡ γένυς ἀτρέμα παρῆκται, νυνὶ δὲ ἰσόῤῥοπός ἐστιν, ὥστ' αὔταρκες διακινήσαντα καὶ πρὸς τὸ κάτω τὸ ὀστοῦν ἑλκύσαντα χάριν τοῦ τὸ πέρας τῆς κορώνης κατωτέρω γενέσθαι τοῦ ζυγώματος, οὕτως ἤδη πρὸς τὴν ἔσω χώραν ὠθεῖν ἑκατέρωθεν ὅλην τὴν γένυν, ἅμα τῷ κελεῦσαι τῷ κάμνοντι κλείειν τὸ στόμα.

ιη'.

Ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, κίνδυνος περὶ τῆς ψυχῆς ὑπὸ πυρετῶν ξυνεχέων καὶ νωθρῆς καρώσιος.

Οὐκ ἀκίνδυνος μὲν οὖν οὐδὲ ἡ καθ' ἕτερον μέρος ἐξάρθρωσις. ἡ δὲ κατ' ἄμφω διάπλασίς ἐστι χαλεπωτέρα πάν-

Celerrime quidem reponenda eft, priusquam mufculi diftenti ob confortium cerebrum afficiant. Modus autem reponendi quem docuit, ubi altera parte prolabitur, mihi non videtur ex toto idem nunc accommodari; tunc enim paulatim maxilla in alteram partem convertitur, nunc pariter in utramque. Quare fatis eft concutere mentumque adducere deorfum, ut proceffus extremitas roftro fimilis jugali offe inferius collocetur, ficque in interiorem partem utrimque totam maxillam compellere, fimulque praecipere homini ut os claudat.

XVIII.

Si reverti nequeat, mortis periculum inftat propter febres continentes atque marcorem et inexpugnabilem dormiendi neceffitatem.

Periculo quidem non vacat maxilla, etiamfi altera parte luxetur; fed fi utraque aegrius reftituitur, quum-

τας τοὺς κατέχοντας τὴν κάτω γένυν ἐντείνουσα μύας. ἐντάσσονται δὲ, ὡς εἴρηται, τέτταρες, δύο μὲν οἱ ἐκ τῶν κροτάφων ἀρχόμενοι, δύο δ' οἱ ἐκ τῶν παρὰ τὰ πτερυγοειδῆ κοιλοτήτων. ἐχόντων δ' αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα καὶ μόνον οὐ ψαυόντων αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου διὰ ταχέων εἰκός ἐστι γίγνεσθαι τὴν συμπάθειαν. οὗτοι μὲν οὖν τέτταρες μύες ἐν ἐκπτώσεσι μάλιστα πονοῦσι, κυριώτατοι πάντων ὄντες ὡς ἂν ἀπὸ τῆς τρίτης συζυγίας ἐξ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα λαμβάνοντες, ἥτις οὐ πόῤῥω τέτακται τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. συμβαίνει γε μὴν καὶ τοὺς ἔξωθεν ἐπικειμένους τῇ γένυϊ καθ' ἕτερον μέρος διεκφυέντας ἐν ταῖς τοιαύταις ἐκπτώσεσι τείνεσθαι παρὰ φύσιν, [341] οὐχ ὁμοίως μὲν ὄντας κυρίους τοῖς προειρημένοις τέτταρσι· ποῤῥωτέρω γὰρ ἀφεστήκασι τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἡ τοῦ νεύρου ἀρχὴ διὰ μακροτέρου τούτοις ἐστίν. οὐδ' ἀνὰ τῆς συζυγίας τοῖς τέτταρσιν ἔχουσι τὰ νεῦρα, συντελοῦντάς γε μὴν οὐκ ὀλίγον οὐδ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι μύες οἱ καθ' ὅλον τὸ σῶμα, καίτοι τούτων ὄντες ἀκυρώτεροι. διὰ ταῦτ' οὖν

musculos omnes quibus maxilla continetur intendat. Sunt autem quatuor, ut dictum eſt, duo ſcilicet qui a temporibus incipiunt; duo qui a ſinibus juxta os quod *πτερυγοειδὲς* nominatur. Habent autem muſculi nervos ab ipſo cerebro, ac prope ipſum contingunt, quo fit ut celerrime afficiantur. Hi ergo quatuor muſculi, ubi maxilla prorumpit maxime affliguntur, quum inter omnes praecipui ſint, ut qui nervos ex cerebro habeant a tertia conjugatione quae non longe ab ipſo principio ſita eſt. Atqui fit etiam ut muſculi per maxillam intrinſecus comprehendant, orti ab utraque parte ejus praeter naturam extendantur, ubi maxilla luxetur. Quamquam non ita praecipui ſint, ſicut quatuor praedicti; magis enim a cerebro recedunt nervusque qui in hos diſtribuitur longius oritur et non ab ea conjugatione unde nervi ad quatuor muſculos feruntur, qui et ipſi non parum uſui ſunt, perinde atque alii univerſi corporis muſculi; et ſi non aeque praecipui ſint

Ed. Chart. XII. [841.] Ed. Baf. V. (602. 603.)

πάντα περὶ ψυχῆς γίγνεται τὸν κίνδυνον ἐπὶ τῷ τετάσθαι παρὰ φύσιν ὀδυνωμένων τε καὶ διὰ τοῦτο φλεγμαινόντων τῶν μυῶν, εἰς ὁμοίαν δὲ αὐτοῖς ἀγόντων διάθεσιν τὸν ἐγκέφαλον, οὗ παθόντος οἱ ὀξεῖς ἕπονται πυρετοὶ μετὰ τοῦ βλάπτεσθαι τὰς τῆς ψυχῆς ἐνεργείας (603) ἁπάσας. ὁ γάρ τοι καιρὸς τὸ πάθος μήτ' αἰσθάνεσθαι μήτε κινεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἢ παρακολουθεῖν ἑαυτῷ πέπονθεν· ἀλλὰ τόν γε λογισμὸν καὶ τὴν μνήμην καὶ τὴν αἴσθησιν ἅμα καὶ τὴν καθ' ὁρμὴν κίνησιν διέφθαρται.

ιθ'.

Καρώδεις γὰρ οἱ μύες οὗτοι καὶ ἀλλοιούμενοι καὶ ἐντεινόμενοι παρὰ φύσιν.

Ἱκανὸν ἑκάτερον τῶν εἰρημένων ἐργάσασθαι καιρὸν, ἥ τ' ἀλλοίωσις καὶ ἡ τάσις τῶν μυῶν εἰς ἐμπάθειαν τῆς σαρκὸς ἀγομένης κατ' ἄμφω. ἡ μὲν οὖν τάσις αὕτη γίνεται

atque hi. Ob haec igitur omnia periculum mortis impendet, quum praeter naturam mufculi intendantur, ac propterea doleant et idcirco inflammatione premantur ac fimili vitio cerebrum afficiant. Quo affecto acutae febres fequuntur, fimulque laeduntur omnes animi actiones; non enim folet, ubi cerebrum inexpugnabili dormiendi neceffitate prematur, ejus vitio fenfus dumtaxat laedi et motus, fed ratiocinatio, memoria, fenfus et motus voluntarius corrumpi.

XIX.

Hujusmodi enim mufculi inexpugnabilem dormiendi neceffitatem inducunt, quum alienantur et praeter naturam extenduntur.

Poteft utrumque ex propofitis inexpugnabilem dormiendi neceffitatem inferre et alienatio mufculorum et diftentio, quum uterque affectus ob confenfum ad cerebrum

τῶν ἰνῶν, αἵ τε πρότερον ἦσαν χαλαραὶ νῦν ἁπασῶν κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀποτεινομένων. ἡ δ' ἀλλοίωσις ὅταν ἤτοι θερμανθῶσιν ἢ ψυχθῶσιν ἀμέτρως ἢ ὑγρανθῶσιν ἢ θαλφθῶσιν ἢ φλεγμήνωσιν ἢ ἐρυσιπελατωδῶς σχῶσιν ἢ σήπωνται· ἐν ἅπασι γὰρ τοῖς τοιούτοις κατ' αὐτὴν τὴν οὐσίαν ἀλλοιοῦνται, τεινόμενοι δὲ μόνον εὐθύνονται κατὰ τὰς ἶνας ἄνευ τοῦ τὴν οὐσίαν αὐτῶν ἑτεροιοῦσθαι.

κ'.

Φιλέει δὲ καὶ ἡ γαστὴρ ὑποχωρέειν τούτοισι χολώδεα, ἄκρητα ὀλίγα καὶ ἢν ἐμέωσιν, ἄκρητα ἐμέουσι.

Τὸ μὲν ἐν τοῖς ὀξυτάτοις πυρετοῖς ἄκρητα χολώδεα γεννᾶσθαι κατὰ τὸ σῶμα θαυμαστὸν οὐδέν· εἴ γε δὴ καὶ πιμελὴ καὶ σὰρξ ἁπαλὴ καὶ νεοπαγὴς ὑπὸ τῶν τοιούτων πυρετῶν τήκεται καὶ κατοπτᾶται τὸ αἷμα. τὸ δὲ καὶ συῤῥεῖν εἰς τὴν γαστέρα καὶ ἔντερα τὰς τοιαύτας συντήξεις ἴδιον τῶν ὀδυνωμένων ἐπὶ νευρώδεσι μόνων. ὅτι τε σὺν

pertineat. Diftentio inde proficifcitur, quod fibrae quae prius laxae erant nunc omnes ad rectam lineam extendantur; alienatio, ubi ultra modum calefiant, frigefcant, madefcant, ficcentur, inflammentur, eryfipelate prehendantur vel putrefcant, in quibus omnibus eorum natura alienatur; fed in diftentione fibrae dumtaxat extenduntur citra naturae ipfius alienationem.

XX.

His folet alvus bilem puram atque exiguam reddere; ac fi evomant, vomitus purus eft.

In febribus admodum acutis nihil mirum, fi pura bilis in corpore producitur, fiquidem et adeps et caro tenera ac paulo ante concreta fub hujusmodi febribus tabefcit et fanguis aduritur. Concurrere autem haec ad alvum atque inteftina quum tabent proprium eft, ubi tantum nervofae partes laborant; cum ipfis enim vitiatur

τούτοις κακοῦται καὶ πάσχει τὸ τῆς γαστρὸς στόμα νευρωδέστατον ὄν: εὕρηται δ' ὀρθῶς ὑπ' αὐτοῦ τὰ σύνεγγυς καὶ τὰ κοινὰ πρῶτα καὶ μάλιστα κακοῦσθαι, καὶ ὅτι παθεῖν τοῦτο ταῖς ὀδύναις οὐκ ἀνέχει, καίτοι μικραὶ τυγχάνουσιν οὖσαι. λειποψυχίαι γὰρ γίνονται κακοπαθοῦντι τῷ στόματι τῆς γαστρός. ἐν δὲ ταῖς λειποψυχίαις συῤῥεῖ τὰ λεπτὰ περιττώματα πάντα εἰς τὴν γαστέρα. καὶ μέντοι καὶ χωρὶς τοῦ πεπονθέναι τοῦτο κατὰ τὰς ἰσχυρὰς ὀδύνας τε καὶ λύπας φαίνεται τὰ τοιαῦτα περιττώματα συῤῥέοντα πρὸς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα. τῶν μὲν οὖν εἰς τὴν γαστέρα παραγιγνομένων ἡ κένωσις δι' ἐμέτων γίγνεται, τῶν δ' εἰς τὰ ἔντερα διὰ τῆς ὑποχωρήσεως.

κα'.

[342] *Οὗτοι οὖν καὶ θνήσκουσι δεκαταῖοι μάλιστα.*

Ἔστι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις παλαιοῖς ἐνίοτε μάλιστα φωνῆς τὸ σημαινόμενον τοιοῦτον εὑρεῖν, οἷον καὶ νῦν φαίνε-

laediturque os ventriculi quod maxime nervosum est. Recte autem ab ipso docemur proximas communesque partes primum potissimumque affici: propterea ubi ventriculi os laedatur, dolorem ne levem quidem posse sustinere. Sequitur enim animae defectio, ubi ipsum male affligatur; et quum animus deficit, omnia quae supersunt tenuia ad ventrem concurrunt, quin etiam si hoc non accidat sub vehementi dolore atque moerore quae superant in corpore hujus generis, videntur ad ventriculum atque intestina decurrere; quae in ventriculo coëunt, vomitu excernuntur; quae in intestinis, dejectione.

XXI.

Decedunt autem hi maxime decimo die.

Verbum *maxime* *μάλιστα* dixit. Invenitur autem et apud alios veteres ita acceptum, sicut nunc ab Hippocrate

ται παρὰ τῷ Ἱπποκράτει τὸν ἔγγιστα ποσαχὸν ἐμφαῖνον τοῦ λεγομένου κατὰ τὸν ἀριθμὸν πράγματος, ὡς εἰ καὶ οὕτως εἰρήκει· καὶ θνήσκουσιν οἱ οὕτως ἔχοντες ἐπὶ τὸ πολὺ περὶ τὴν δεκάτην ἡμέραν, ὥστ' εἰ κἂν ἐναταῖοι καὶ ἑνδεκαταῖοι τοῦτο πάθωσιν, ἀληθῶς εἰρῆσθαι τὸν λόγον. ὅτι δ' οὕτω χρῶνται τῷ μάλιστα, δῆλόν ἐστί σοι καὶ ἐκ τῶνδε τῶν παραδειγμάτων· Θουκυδίδης μὲν ἐν τῷ πρώτῳ φησί· ταῦτα δὲ ξύμπαντα ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρός τε ἀλλήλους καὶ τὸν βάρβαρον ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ· ἀπέχει δὲ ξ' σταδίους μάλιστα. Ἀνδοκίδης δὲ ἐν τῷ περὶ μυστηρίων· ᾄδων δ' ἀνθρώπους τὸν μὲν ἀριθμὸν μάλιστα τριακοσίους. πολλή δέ ἐστιν ἡ χρῆσις τῆς λέξεως κατὰ τοῦτο τὸ σημαινόμενον ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν.

κβ'.

Ἢν δὲ καταγῇ ἡ κάτω γνάθος, ἢν μὲν μὴ ἀποκαυλισθῇ παντάπασιν, ἀλλὰ ξυνέχηται τὸ ὀστέον, ἐγκεκλιμένον δὲ ἔῃ, κατορθῶσαι μὲν χρὴ τὸ ὀστέον παρά γε τὴν γλῶσσαν

accipitur, ut conjecturam numeri ejus rei quae proponitur proxime ostendat, quasi ita dixerit: hi ergo decedunt plerumque circiter decimum diem, ita ut quamvis nono vel undecimo intereant, vera curatio sit. Testantur autem exempla vocabulum *μάλιστα* ita usurpari. Thucydides quidem in primo libro inquit: hae omnes Graecorum et inter se et contra barbarum res gestae fuerunt, maxime quinquaginta annis. Atque ibidem: distat sexaginta stadia maxime. Andocides item de mysteriis inquit: homines maxime trecentos. Ubi maxime *μάλιστα* dicunt, in quam significationem hujusmodi vox a Graecis saepenumero accipitur.

XXII.

Sed si maxilla comminuatur, ubi non frangitur omnino transversa, sed aliqua parte icta ossa inter se cohaerent, in suam sedem compellenda sunt digitis utrimque

πλαγίαν ὑπείραντα τοὺς δακτύλους, τὸ δὲ ἔξωθεν ἀντερείδειν, ὡς ἂν ξυμφέρει, κἂν διεστραμμένοι ἔωσιν οἱ ὀδόντες οἱ κατὰ τὸ τρῶμα κεκινημένοι, ὁκόταν τὸ ὀστέον κατορθωθῇ, ζεῦξαι τοὺς ὀδόντας χρὴ πρὸς ἀλλήλους μὴ μόνον τοὺς δύο, ἀλλὰ καὶ πλέονας, μάλιστα δὲ δὴ χρυσίῳ. ἔστ' ἂν κρατηθῇ τὸ ὀστέον· εἰ δὲ μὴ, ἐν λίνῳ. ἔπειτα ἐπιδεῖν κηρωτῇ καὶ σπλήνεσιν ὀλίγοισι καὶ ὀθονίοισιν ὀλίγοισι, μὴ ἄγαν ἐρείδοντα, ἀλλὰ χαλαροῖσιν.

Ὅταν τοῦ καταγέντος ὀστοῦ μηδὲν ἀπαθὲς ὑπολείπηται, διαλυθέντων ἀπ' ἀλλήλων τῶν μερῶν, ὡς κατὰ μηδὲν τοῦτο συνέχεσθαι τὸ εἶδος τοῦ κατάγματος οἱ νεώτεροι τῶν ἰατρῶν ὀνομάζουσι καυληδὸν, ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἱπποκράτης εἶπεν, ἐὰν μὴ ἀποκαυλισθῇ παντάπασι. τὰ δ' ἄλλα καὶ ταύτης τῆς ῥήσεως καὶ τῶν ἐφεξῆς σαφῆ, πλὴν εἴ πού τι βραχὺ παρεμπίπτοι καὶ τοῦτ' ἐπισημαινούμεθα.

---

prementibus, tum ab ore lingua in latus adducta, tum a cute, ut convenit, repellendo. Quodſi pervertantur dentes ad fracturam moti, ubi oſſa in ſuam ſedem collocata ſunt, non ſolum bini, ſed etiam plures inter ſe ligandi ſunt auro potiſſimum vel certe lino, donec oſſa confirmentur. Quo facto vincire oportet, paucis pannis ceratoque injectis, paucisque faſciis non valde adſtrictis, ſed laxioribus.

Ubi comminuto oſſe nihil integrum relinquitur, partibus inter ſe recedentibus ita ut nullo pacto cohaereant, hujusmodi fracturae ſpeciem recentiores medici Graece καυληδὸν a fracti caulis ſimilitudine appellant, eo quod Hippocrates illud, ubi non frangitur, omnino transverſa dixerit, ἐὰν μὴ ἀποκαυλισθῇ παντάπασι. Reliqua omnia tam in hac oratione quam in ſequentibus plana ſunt; ſed ſi paullum quid offendimus, id quoque explicabimus.

κγ'.

Εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ ὅτι ἐπίδεσις ὀθονίων γνάθῳ καταγείσῃ μικρὰ μὲν ἂν ὠφελέοι, εἰ χρηστῶς ἐπιδέοιτο, μεγάλα δὲ ἂν βλάπτοι, εἰ κακῶς ἐπιδέοιτο.

Τὸ μὲν μέγα βλάπτειν τὴν μοχθηρὰν ἐπίδεσιν κοινὸν ἁπάντων καταγμάτων ἐστὶ, τὸ δὲ μηδὲν ὠφελεῖν μέγα τὴν ἀγαθὴν ἐπίδεσιν ἐν τοῖς τῆς γένυος κατάγμασιν οὐκ ἄρα πάντων κοινόν ἐστι τῶν ὀστῶν, ἀλλὰ μόνων ἐκείνων [343] ὅσα τὴν ἐν κύκλῳ περιβολὴν οὐ δέχεται τῶν ὀθονίων, εἴ τις φυλάττοι τὸ πεπονθὸς ὀστοῦν, ὅπως ἂν αὐτὸ διαπεπλασμένον ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ παραλάβῃ. πρόσεστι δ' ἐξαίρετον τῇ γνάθῳ καὶ τὸ τῆς ἐπιδέσεως ἄσηρον, ὡς ἂν εἰθισμένῃ γυμνῇ καὶ ἀσκεπάστῳ διὰ παντὸς εἶναι.

κδ'.

Πυκνὰ δὲ παρὰ τὴν γλῶσσαν ἐσμάττεσθαι χρὴ καὶ πουλὺν χρόνον ἀντέχειν τοῖσι δακτύλοισι κατορθοῦντα τοῦ ὀστέου

XXIII.

Scire autem convenit maxillam fractam fafciis parum luxare, fi recte injiciantur; ubi minus, recte multum laedi.

Commune eft omnibus fracturis fummopere laedi a vinculo quod non recte fuperdetur, at non admodum juvari maxillae fracturam vinculo recte injecto non pertinet communiter ad omnia offa, fed ad ea dumtaxat quae fafcia comprehendi in orbem nequeunt, qua vitiatum os quo modo a medico compofitum exceptum fuerit fervetur. Adde quod in maxilla vinculum praecipue infeftum eft, quum femper folida fit nuda effe ac fine velamento.

XXIV.

Subinde autem circa linguam alte inquirere oportet, ac diutius digitis utrimque reprimere, dirigereque id offis

τὸ ἐγκλιθέν. ἄριστον δὲ εἰ ἀεὶ δύναιτο, ἀλλ' οὐχ οἷόν τε. ἢν δὲ ἀποκαυλισθῇ παντάπασι τὸ ὀστέον, ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίνεται, κατορθοῦν μὲν χρὴ τὸ ὀστέον οὕτως καθάπερ εἴρηται. ὅταν δὲ κατορθώσῃς, τοὺς ὀδόντας χρὴ ζευγνύναι, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται· μέγα γὰρ ἂν συλλαμβάνοι ἐς τὴν ἀτρεμίην, προσέτι καὶ εἴ τις ὀρθῶς ζεύξῃ, ὥσπερ χρὴ τὰς ῥαφὰς ῥάψας· ἀλλὰ γὰρ οὐ ῥηΐδιον ἐν γραφῇ χειρουργίην πᾶσαν ἀτρεκέως ἡγέεσθαι, ἀλλ' ὑποτυπέεσθαι χρὴ ἀπὸ τῶν γεγραμμένων.

---

(604) Τὸ μὲν μάττεσθαι ζητεῖν σημαίνει, τὸ δὲ ἐσμάττεσθαι τῶν ἐν βάθει τι ζητεῖν, ὥσπερ καὶ νῦν. ἀξιοῖ γὰρ ὁ Ἱπποκράτης ἐμβάλλοντα τῷ στόματι τὸν δάκτυλον ἐπισκοπεῖσθαι μὴ παραλλάσσῃ τὰ μέρη τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ καὶ οὕτως ἐπανορθοῦσθαι τῷ δακτύλῳ, πρὸς ὅ τί περ ἂν δόξῃ συμφέρειν ἀντωθοῦντα εἰς ὃ ῥέπει πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν. ὅτι δ' οὐκ αὐτὸν τὸν ἰατρὸν ἀεὶ χρὴ τοῦτο ποιεῖν,

quod inclinatum eſt. Optimum autem eſſet, ſi ſemper id fieri poſſet, ſed non poteſt. Quodſi os tranſverſum omnino abrumpatur, quod quidem raro incidit, collocare eo modo quo dictum eſt os in ſuam ſedem oportet. Quo facto deligare dentes inter ſe convenit, veluti ſupra oſtendimus: hoc ſiquidem maxillam valde immobilem praeſtat; ſi quis capita recte ut oportet ſutura inſuper conjunxerit. Univerſam vero manus curationem ad unguem ſcribere non facile eſt. Sed ex iis quae ſcripta ſunt exprimenda eſt.

Μάττεσθαι ſignificat *inquirere*, ſed *ἐσμάττεσθαι alte inquirere*, ſicut nunc ubi alte inquirere *ἐσμάττεσθαι* dixit. Praecipit enim Hippocrates digito in os demiſſo conſiderari num fracti oſſis ſpatium altera ſuper alteram excedat, atque ita digito adurgeri, quo expedire videatur, id quod in interiorem partem converſum eſt in exteriorem

ἀλλὰ τὸν κάμνοντα διδάξει πράττειν οὕτως, εὔδηλον εἶναι νομίζω.

κε'.

Ἔπειτα χρὴ δέρματος Καρχηδονίου, ἢν μὲν νεώτερος ᾖ ὁ τρωθεὶς, ἀρκέει τῷ λοιπῷ χρέεσθαι, ἢν δὲ τελειότερος ᾖ αὐτῷ τῷ δέρματι τάμνοντα χρὴ εὖρος ὡς τριδάκτυλον ἢ ὅκως ἂν ἁρμόζει ὑπαλείψαντα κόμμι τὴν γνάθον. εὐμενέστερον γὰρ κόλλῃ προσκολλῆσαι τὴν δέριν ἄκρον πρὸς τὸ ἀποκεκαυλισμένον τῆς γνάθου, ὡς δάκτυλον ἀπὸ τοῦ τρώματος ἢ ὀλίγῳ πλέον. τοῦτο μὲν ἐς τὸ κάτω μέρος, ἐχέτω δὲ ἐντομὴν κατὰ τὴν ἴξιν τοῦ γενείου ὁ ἱμὰς, ὡς ἀμφιβεβήκει ἀμφὶ τὸ ὀξὺ τοῦ γενείου, ἕτερον δὲ ἱμᾶντα τοιοῦτον ἢ ὀλίγῳ πλατύτερον προσκολλῆσαι χρὴ πρὸς τὸ ἄνω μέρος τῆς γνάθου ἀπολιπόντα κατὰ τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ τρώματος, ὅσονπερ ὁ ἕτερος ἀπέλιπεν. ἐσχίσθω δὲ καὶ οὗτος ὁ ἱμὰς τὴν ἀμφὶ τὸ οὖς περίβασιν.

---

repellendo. In aperto autem esse existimo, Hippocratem imperare, non ut medicus assidue, sed ut aeger hoc efficiat.

XXV.

Dein si is quem fractura male habet puer sit, satis erit corii Carthaginensis exterioris partis id quod durius est et magis densum admovere; sed si robustior fuerit, ipsum corium. Incidenda autem habena est, quae trium digitorum latitudinem aequet vel quanta convenit, tum maxilla gummi inungenda: maxillae enim, qua transversa fracta est, firmius haeret extrema habena agglutinata interposito digiti spatio vel paulo longiori, idque ab inferiori parte; incidaturque habena haec media in longitudinem, ut utrimque mente complectatur; altera item habena aequalis vel paulo latior superiori parti maxillae agglutinetur, distetque a fractura quantum prior. Scindatur autem, quatenus possit aurem comprehendere.

Μαλακὸν εἶναι βούλεται τὸ δέρμα, καθάπερ ἦν ἴσως τότ' ἐν Καρχηδόνι. τούτων γὰρ ἐμνημόνευσεν ὀνομαστὶ παραδείγματος ἕνεκεν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν Αἰγυπτίου δέρματος. εὔδηλον δ' ὅτι τοῦ δέρματος τούτου τοῦ ἐξωτάτου σκληρότερόν τε καὶ πυκνότερον ὀνομάζει λοιπόν. ὅπως δ' αὐτῷ χρῆται, τῆς ἀντιτάσεως ἕνεκα τῶν κατεαγότων μορίων τῆς γένυος, αὐτὸς δηλώσει παρακο-[344] λουθούντων ἡμῶν τῷ σκοπῷ τοῦ γιγνομένου. βούλεται γὰρ τὸ μὲν ἕτερον μέρος τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ πρὸς τὸ γένειον, τὸ κατώτερον τείνεσθαι ἄνω πρὸς τὴν κεφαλήν.

κστ'.

Ἀποξέες δ' ἔστωσαν οἱ ἱμᾶντες ἀμφὶ τὴν ξυναφὴν, ἔνθα ξυνάπτεσθαί τε καὶ συνδεῖσθαι εἰς τὰ πέρατα τῶν ἱμάντων.

Ἐνταῦθα κελεύει στενότερά πως ὑπάρχειν αὐτὰ, μειουμένου κατὰ βραχὺ τοῦ πλάτους, ὅπως ἡ δέσις ἀσφαλεστέρα

Molle accipi voluit corium, cujusmodi tunc fortaffe fuit Carthagine; hujus enim exempli caufa nominatim meminit, quemadmodum Aegyptii corii antea in opere de fracturis. Conftat autem in eo corio partis quae maxime fumma eft, id quod durius eft ac magis denfum nunc λοιπὸν ab ipfo nuncupari. At quomodo illud adhibeat, ut maxillae fractae partes in diverfa extendat, ipfe nobis evidentiffime aperiet, fi quorfum de his agat intelligamus: vult fiquidem fracti offis alteram partem deorfum a mento extendi, alteram a capite furfum.

XXVI.

Acuantur autem habenae qua conjungi alligarique inter fe debent.

Praecipit hic ut habenae quodammodo anguftiores fint pallatim latitudine imminuta, quo junctura firmior redda-

γένηται. τὰ γὰρ πλατύτερα πέρατα, κἂν ἐπιμελῶς τις δήσῃ, τὸ μόνιμον οὐκ ἔχει.

κζ'.

Ἐν δὲ τῇ κολλήσει ἡ σὰρξ τοῦ σκύτεος πρὸς τοῦ χρωτὸς ἔστω, ἐγκολλότερον γὰρ οὕτως.

Τὸ σκύτος ἐκ δέρματος ζώου γίνεται διττὴν ἔχοντος φύσιν. ὅσον μὲν γὰρ ἔξωθέν ἐστι τοῦ δέρματος ὁμιλοῦν τῷ πέριξ ἀέρι πυκνότερόν τε γίγνεται καὶ νευρωδέστερον, ὅσον δ' ἐντὸς τοῦδε, μαλακώτερόν τι καὶ ἀραιότερον. αὐτοῦ δὲ τούτου τὸ μὲν ἐγγύτερον τοῦ ἔξω πέρατος ἧττόν ἐστι, τὸ δὲ ἔνδον οὐ ψαύει τῶν ὑποκειμένων τῷ δέρματι, μᾶλλόν τε ἀραιὸν καὶ σαρκῶδες, ὅπερ δὴ καὶ σάρκας τοῦ σκύτους ὠνόμασε καὶ συμβουλεύει κατὰ τοῦτο γίγνεσθαι τὴν κόλλησιν, ἅτε γὰρ μαλακώτερον καὶ ἀραιότερον ἐπιτηδειότερόν ἐστιν εἰς τοιαύτην χρείαν.

---

tur; capita enim quae lata funt quamvis fumma cura vinciantur, non tamen fideliter continentur.

XXVII.

In glutinando corii caro cutem contingat, fic enim magis inhaerefcit.

Corium fit ex pelle animalis duplicem naturam habente, id enim ex ipfa quod exterius eft, quum ambienti aëri objectum fit, magis denfum evadit et nervofum eft; quod interius, mollius et rarius atque ex hoc ipfo minus id quod ad exteriorem partem magis accidit; quod ad interiorem qua id tangit quod cuti fubjicitur rarius eft et carnofum, quod fane corii carnem nominavit, a qua parte glutinari voluit. Nam quum rarius et mollius fit, ad ejus ufum magis accommodatur.

κη'.

Ἔπειτα κατατείναντα χρὴ καὶ τοῦτον τὸν ἱμᾶντα, μᾶλλον δέ τι τὸν περὶ τὸ γένειον, ὡς ὅτι μάλιστα μὴ ἀποσμιλαίνῃ ἡ γνάθος, ξυνάψαι τοὺς ἱμᾶντας κατὰ τὴν κορυφὴν, κἄπειτα περὶ τὸ μέτωπον ὀθονίῳ καταδῆσαι.

Ἀνενεχθέντων δηλονότι πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ κάμνοντος ἀμφοτέρων τῶν περάτων τοῦ ἱμᾶντος ἡ δέσις αὐτῶν πρὸς τὴν κορυφὴν αὐτῆς. μᾶλλον δὲ βούλεται τετάσθαι τὸν κάτω χάριν τοῦ τὴν γένυν, ὡς αὐτὸς εἶπε, μὴ ἀποσμιλαίνειν, ὅπερ ἐστὶν εἰς ὀξὺ παράγεσθαι.

κθ'.

Καὶ κατάβλημα χρὴ εἶναι, ὥσπερ νομίζεται, ὡς ἀτρεμέει τὰ δεσμὰ, τὴν δὲ κατάκλισιν ποιείσθω ἐπὶ τὴν ὑγιέα γνάθον μὴ τῇ γνάθῳ ἐρηρεισμένος, ἀλλὰ τῇ κεφαλῇ. ἰσχναίνειν δὲ χρὴ τὸ σῶμα ἄχρι ἡμερῶν δέκα, ἔπειτα ἀνατρέφειν μὴ βραδέως. ἢ γὰρ οὖν τῇσι πρώτῃσιν ἡμέ-

XXVIII.

Deinceps extendenda eſt hujusmodi habena, magis autem quae a mento ſita eſt, ut potiſſimum cautio ſit ne maxilla in acutam figuram ducatur; in vertice autem jungendae ſunt utraeque habenae, dein citra frontem faſciae alligandae.

Utraeque habenarum extremitates dari debent ad caput laborantis, atque in vertice deligari. Magis autem extendi voluit inferiorem, ne maxilla, ut dixit, *ἀποσμιλαίνει*, id eſt in acutam figuram ducatur.

XXIX.

Aliquid etiam ſuper omnia extrinſecus injici debet, ut fieri ſolet, quo vincula immobilia reddantur. Cubet autem homo in maxillam integram, non tamen huic, ſed capiti innixus. Corpus vero extenuandum eſt uſque ad decimum diem, poſtea reficiendum eſt non tarde: nam ubi

ρησι μὴ φλεγμήνῃ, ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσι γνάθος κρατύνεται. τελέως γὰρ ἐπιπωροῦται, ὥσπερ καὶ τἄλλα τὰ ἀραιὰ ὀστέα, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ. ἀλλὰ γὰρ περὶ σφακελισμῶν τῶν [345] συμπάντων ὀστέων ἄλλος μακρὸς λόγος λείπεται. αὕτη ἡ διάστασις ἡ ἀπὸ τῶν κολλημάτων εὐμενὴς καὶ εὐταμίευτος καὶ ἐς πολλὰ καὶ πολλαχοῦ διορθώματα εὔχρηστος. τῶν δὲ ἰητρῶν οἱ μὲν σὺν νόῳ εὔχειρες καὶ ἐν ἄλλοισι τρώμασι τοιοῦτοί εἰσι καὶ ἐν γνάθων κατήξεσιν. ἐπιδέουσι γὰρ τὴν γνάθον κατεαγεῖσαν ποικίλως καὶ καλῶς καὶ κακῶς.

Τὸ κατὰ πάντων ἔξωθεν ἐπιβαλλόμενον οὕτως ὠνόμασεν, εἴτε τῶν καλουμένων παραρμάτων εἴτε τῶν ὁμοίων εἴη τι. καλεῖ δ' αὐτὸς, ὥσπερ νῦν ἔτι συνήθως ὀνομάζεται, παράρματα παραιρούμενα ὑπὸ τῶν ἀμφιεσμάτων, ὑπὸ τῶν ῥαπτόντων αὐτά. μάλιστα γὰρ ἐπιτήδεια διὰ μαλακότητα, ταῦτά ἐστιν εἰς τὴν προκειμένην χρείαν, δύναιτο δ' ἄν τις ἀπορῶν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὁμοίων ἀφικνεῖσθαι.

---

primis diebus inflammatio non oritur, maxilla viginti diebus conservet. Celeriter enim callus increfcit, ficut in aliis offibus quae rara funt, nifi corrumpantur. Sed reftat alius fermo longus de cunctis offibus quae corrumpuntur. Intenfio autem quae per gluten adhibetur firmiter manet, intendi et minui poteft et ad multa dirigenda faepenumero proficit. Medicorum vero quicunque incogitantes funt et in aliis cafibus et in maxillae fractura prompte manus admovent; comminutam enim maxillam varie et bene et male devinciunt.

Quod fuper omnia extrinfecus injicitur *κατάβλημα* appellavit, five panniculus fit, five aliud ejus generis. Vocat autem panniculum *πάραρμα*, ficut etiam nunc dici folent *παράρματα*, quae ex veftimentis praeciduntur ab iis qui ea fuunt: haec fiquidem ad propofitum ufum propter mollitiem commodiffima funt; quae ubi non fint, licebit aliquid fimile admovere.

λ'.

Πᾶσα γὰρ ἔνδεσις γνάθου οὕτω καταγείσης ἐκκλίνει τὰ ὀστέα τὰ ἐς τὸ κάταγμα ῥέποντα μᾶλλον ἢ ἐς τὴν φύσιν ἄγει.

Τῆς οὕτω, φησὶ, καταγείσης γένυος, τουτέστι τῆς καυληδὸν, ἡ ἐπίδεσις ἐκκλίνει μᾶλλον εἰς τὸ κάταγμα ἢ ἐξευθύνει τὰ ὀστᾶ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι περιελιχθῆναι τὰ ὀθόνια κύκλῳ τὰ περὶ τὸ πεπονθὸς, ἀλλ' ἔξωθεν μόνον ἐπικαλεῖσθαι.

λα'.

(605) *Ἢν δὲ ἡ κάτω γνάθος κατὰ τὴν σύμφυσιν τὴν κατὰ τὸ γένειον διασπασθῇ, μόνη δὲ αὕτη ξύμφυσις ἐν τῇ κάτω γνάθῳ ἐστὶν, ἐν δὲ τῇ ἄνω πολλαὶ, ἀλλ' οὐ βούλομαι ἀποπλανᾷν τὸν λόγον· ἐν ἄλλοισι γὰρ εἴδεσι νουσημάτων περὶ τούτων λεκτέον. ἢν οὖν διαστῇ ἡ κατὰ τὸ γένειον σύμφυσις, κατορθῶσαι μὲν παντὸς ἀνδρός ἐστι. τὸ μὲν γὰρ ἐξεστεὸς ἐσωθέειν χρὴ εἰς τὸ εἴσω μέρος*

XXX.

Omne enim vinculum maxillae ita abruptae ad fracturam ossa inclinat, magis quam secundum naturam.

Maxillae, inquit, ita abruptae, hoc est quae transversa fracta sit, vinculum ad fracturam magis ossa convertit quam dirigat, propterea quod fasciae in orbem circumdari nequeant circa sedem affectam, sed ab exteriori parte dumtaxat imponi.

XXXI.

Sed si maxilla qua ad mentum jungitur diducatur, sola autem junctura est haec in maxilla, in malis multae; sed a proposito sermone discedere consilium non est. In aliis enim morborum generibus de iis dicendum est, si junctura, inquam, quae in mento est diducatur, componi a quovis potest: nam quod exstat intus repellen-

προσβάλλοντα τοὺς δακτύλους, τὸ δὲ εἴσω ῥέπον ἀνάγειν ἐς τὸ ἔξω μέρος ἐνερείσαντα τοὺς δακτύλους· ἐς διάστασιν μέντοι διατεινάμενοι ταῦτα χρὴ ποιέειν.

Ἐκ δυοῖν μὲν ἡ κάτω γένυς ὀστῶν σύγκειται κατ' ἄκρον τὸ γένειον ἀκριβῶς ξυμπεφυκότων, ἐκ πολλῶν δὲ ἡ ἄνω κατὰ συνάρθρωσιν κειμένων. ἀλλ' ἡ τοιαύτη τῶν ὀνομάτων λεπτουργία παρὰ τοῖς παλαιοῖς οὐκ ἦν. διὸ καὶ Ἱπποκράτης τὴν ἄνω γένυν ξυντιθέντων τῶν ὀστῶν τὰς ἁρμονίας ὑπὸ τῆς ξυμφύσεως ἔταξε γένος, ἑνὶ γνωρίσματι προσέχων τὸν νοῦν ἐπ' αὐτῶν μηδεμίαν αἰσθητὴν κίνησιν ἐν ταῖς τοιαύταις τῶν ὀστῶν συνθέσεσι.

λβ'.

[346] *Ῥᾷον γὰρ οὕτως ἐς τὴν φύσιν ἥξει ἢ εἰ ἐγχρίπτων τις ἐς ἄλληλα τὰ ὀστέα παραναγκάζειν πειρᾶται. τοῦτο παρὰ πάντα τὰ ὑπομνήματα χάριεν εἰδέναι. ὁκό-*

dum eſt digitis ſuperdatis; quod in interiorem partem convertitur in exteriorem adducendum digitis adurgendo. Haec autem facienda ſunt oſſibus in diverſa diductis.

Maxilla quidem ex duobus oſſibus conſtat, quae in imo mento ad unguem inter ſe junguntur; malae vero ex multis quae juncturam habent omni motu carentem, *κατὰ συνάρθρωσιν* dicunt. Sed curioſum hoc hujusmodi vocabulorum ſtudium apud veteres non fuit, atque idcirco Hippocrates juncturam oſſium malarum ſub *ξυμφύσεως* genere poſuit, id tantum in ipſis indicium ſpectans, quod in ejusmodi oſſium juncturis nullus ſit motus qui ſenſui ſubjiciatur.

XXXII.

Oſſa enim ſic facilius in ſuum locum revertentur quam ſi quis tentet altero ſub altero condito compellere. Hoc autem circa hos commentarios jucundum eſt ſcire, quod

ἐὰν δὲ κατορθώσῃ, ζεῦξαι μὲν χρὴ τοὺς ὀδόντας τοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. ἰῆσθαι δὲ χρὴ κηρωτῇ καὶ σπλήνεσιν ὀλίγοισι καὶ ὀθονίοισιν.

Ἔθος ἐστὶν Ἱπποκράτους, ὅσα κοινὰ παραγγέλματα τῶν κατὰ μέρος ἐστὶν ἅπαξ αὐτὰ περὶ ἑνὸς εἰπόντα δηλῶσαι τοῦ πράγματος τὴν δύναμιν, ὅτι κοινὴ πάντων τῶν ὁμοίων, ὥσπερ καὶ νῦν ἀξίως τὰ προδιατείνοντα τὴν κάτω γένυν οὕτω διαπλάττειν ἐπήνεγκε. ῥᾷον γὰρ εἰς τὴν φύσιν ἥξει ἢ εἴ τις ἐγχρίπτων εἰς ἄλληλα τὰ ὀστέα παραναγκάζειν πειρᾶται. αὐτὸ τὸ νῦν εἰρημένον, ὅτι κοινὰ ἁπάντων ἐστὶ τῶν διαπλαττομένων ὀστῶν, ἐπεσημήνατο διὰ τῆς προκειμένης ῥήσεως.

λγ'.

Ἐπίδεσιν δὲ βραχείην ἢ ποικίλην, μάλιστα τοῦτο τὸ χωρίον ἐπιδέχεται, ἐγγὺς γάρ τι τοῦ ἰσοῤῥόπου ἐστὶν, ὡς δὴ μὴ ἰσόῤῥοπον ἐόν.

quoties componendi ſunt dentes hinc inde invicem, ſicut antea dictum eſt, mederi oportet cerato ac pannis paucis faſciisque.

In omni ejusmodi commentario ſcire licet conſueviſſe Hippocratem in iis praeceptis quae ſingulis communia ſunt, quum ſemel unius mentionem facit, exponere vim rei communem eſſe omnium ſimilium, quemadmodum et nunc volens maxillam prius extentam ita componi ſubjicit. Oſſa enim ſic facilius in ſuum locum revertentur quam ſi quis tentet altero ſub altero condito compellere. Hoc autem quod nunc proponitur attinere ad oſſa omnia quae componuntur, propoſitis verbis indicavit.

XXXIII.

Vinculum autem exiguum variumque maxime huic loco accommodatur; prope enim ſine inclinatione eſt, quamquam non ex toto ſine inclinatione ſit.

Ἀκριβῶς μὲν ἰσόῤῥοπόν ἐστι μόριον, ὅταν ὁμοιότατον ᾖ κατὰ τὸ σχῆμα κυλίνδρῳ. καλῶ δὲ κύλινδρον οὐχ ᾧ παίζουσιν αἱ παῖδες, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῖς κίοσιν ὑπάρχον σχῆμα. τοῦτο δ' ἀκριβῶς μὲν οὐδενὶ τῶν ὀστῶν ἐστι, μᾶλλον μέντοι τῶν ἄλλων ἐν μηρῷ καὶ βραχίονι. τῆς δὲ ἄνω γένυος ὅτι μὲν οὐκ ἔστι τοιοῦτον σχῆμα πρόδηλον, ὥσπερ οὐδὲ ἰσόῤῥοπον αὐτὴν εἶναί φασιν, ἐγγὺς μέντοι τοῦ ἰσοῤῥόπου διὰ τοῦτ' αὐτὴν εἶπεν, ὅτι τὸ ἀριστερὸν μέρος τῷ δεξιῷ κατὰ πᾶν ἐξωμοίωται καὶ ἴσον ἐστὶ καὶ διὰ τοῦτο τὸ συγκείμενον ἐξ ἀμφοῖν ἰσόῤῥοπον γίνεται μηδεμίαν ἔχον ῥοπὴν ἐπὶ θάτερα μέρη. δέχεται δὲ ποικίλας ἐπιδέσεις ἡ γένυς, ὡς κἀν τῇ τῶν ἐπιδέσμων γυμνασίᾳ πρώτῃ πάντων οὔσῃ μεμαθήκατε.

λδ'.

Τοῦ δὲ ὀθονίου τὴν περιβολὴν ποιέεσθαι χρὴ, ἢν μὲν ἡ δεξιὴ γνάθος ἐξεστήκῃ, ἐπὶ δεξιά· ἐπὶ δεξιὰ δὲ νομίζεται εἶναι, ἣν ἡ δεξιὰ χεὶρ ἡγέηται τῆς ἐπιδέσιος· ἢν δὲ ἡ

Pars exquifite fine inclinatione eft, ubi fimillimam cylindro figuram repraefentat. Voco autem cylindrum non quo pueri ludunt, fed qui columnae imaginem refert. Haec autem ex toto in nullo offe reperitur, magis tamen in femore atque humero quam in aliis offibus confpicitur. In maxilla autem conftat non effe hujusmodi figuram; quocirca eam inclinatione vacare non protulit, prope tamen fine inclinatione effe, eo quod finiftra ejus pars dextrae ex toto fimilis fit et aequalis, atque idcirco quod ex utraque componitur fine inclinatione eft et in neutram partem inclinatur. Admittit autem maxilla varia vincula, ficut in fafciando, quae exercitatio omnium prima eft, ut didiciftis.

XXXIV.

Attrahi autem fafcia debet, fi maxilla a dextro latere exftat, a parte dextra; tunc autem a dextra parte effe indicatur, quum dextra manus fafciam ducit. Sed fi

ἑτέρη γνάθος ἐξεστήκῃ, ὡς ἑτέρως χρὴ τὴν ἐπίδεσιν ἄγειν κἂν μὲν ὀρθῶς τις κατορθώσηται καὶ ἐπατρεμήσῃ ὡς χρὴ, ταχεῖα μὲν ἡ ἄλθεξις, οἱ δὲ ὀδόντες ἀσινέες γίνονται, ἢν δὲ μὴ, χρονιωτέρη μὲν ἡ ἄλθεξις, διαστροφὴν δὲ ἴσχουσα, οἱ ὀδόντες δὲ καὶ σιναροὶ καὶ ἀχρήϊοι γίνονται.

---

[347] Ἐλέχθη καὶ πρόσθεν ἐπὶ τῶν ἑλκῶν ὅσα χεῖλος ἐξηρημένον ἔχει, τὴν μὲν ἀρχὴν βάλλεσθαι τῆς ὀθόνης ὄπισθεν τοῦ τοιούτου χείλους, ἑλίττειν δ' οὕτω κατ' αὐτὸν τὸν ἐπίδεσμον, ὡς προσάγεσθαι θάτερα χείλη τοῦ ἕλκους. ἔστι γὰρ τοῦτο κοινὸν ἁπάντων τῶν ἐπανάγεσθαι δεομένων εἰς τὴν ἀρχαίαν φύσιν. οὕτως οὖν καὶ νῦν τὸ κοινὸν τοῦτο φυλακτέον ἐστὶ προστέλλον τε καὶ καταναγκάζον τὸ ἐφεστηκὸς μέρος. ἔσται δὲ τοῦτο τῶν ὀθονίων αὐτὸ προσαγόντων ἐκείνῳ. προσαχθήσεται δὲ, εἰ μὲν τὸ δεξιὸν εἴη μέρος τὸ ἐξεστηκὸς, ἐντεῦθεν μὲν ἀγομένων, ἐπὶ δὲ τὸ ἀριστερὸν ἀγόντων ἐπίδεσμον. εἰ δὲ τὸ ἀριστερὸν εἴη τὸ πεπονθὸς, ἐκεῖθεν μὲν ἀρχομένων, ἐπὶ τὸ δεξιὸν δὲ ἀφικνουμένων. ὁ

ab altero latere maxilla excedat, alio fane modo attrahenda fafcia eft. Ubi autem recte componatur atque ut oportet immobilis fervetur, cito fanefcit dentesque integri remanent; fin fecus, longiori tempore confirmatur, tum pervertitur, dentes autem vitiantur atque inutiles redduntur.

Antea quoque dictum eft in ulceribus, quibus orae excedunt, caput fafciae fecundum oram excedentem injiciendum effe atque ita fafciam volvendam, ut ad alteram oram ulceris ipfam adducat. Eft autem hoc perpetuum in omnibus quae reftitui ad priftinam naturam debent, quod commune etiam nunc fervandum eft, quo excedens pars repellatur cogaturque. Id autem contingat, fi ea fafciis ad alteram adducatur; adducetur autem, fi dextra parte ut puta excedente fafcia inde orfa porrigatur ad finiftram; fi finiftra laefa fit, ab hac incipiens ad

τοίνυν Ἱπποκράτης ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν ἀρξάμενός τις ἐπὶ θάτερον ποιῆται τὴν νομὴν τῶν ὀθονίων, ἐπὶ δεξιὰ καλεῖ τὴν τοιαύτην ἐπίδεσιν, οὐ τῇ φορᾷ τοῦ ἐπιδέσμου προσέχων τὸν νοῦν, ἀλλὰ τῇ τῆς χειρὸς ἡγεμονίᾳ· ἐὰν γὰρ νοήσῃς καταντικρὺς τοῦ μὲν ἐπιδουμένου τὸν ἰατρὸν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς δεξιᾶς γνάθου φορὰ τῶν ὀθονίων ἐπὶ τὴν ἀριστερὰν ἀγομένη ἡ τῆς δεξιᾶς ἔσται χειρὸς, ἡ δ' ἐναντία τῆς ἀριστερᾶς.

λε'.

Ἢν δὲ ἡ ῥὶς καταγῇ, τρόπος μὲν οὐχ εἷς ἐστι κατάξιος.

Αὐτὸς δὲ ἐφεξῆς ἐρεῖ τοὺς τρόπους· ἤτοι γὰρ μέρος αὐτῆς κατάγνυται, τῆς συνεχείας φυλαττομένης, ὡς μήτε κάτω χωρῆσαι μήτ' ἐφ' ἑκάτερα παραστραφῆναι, ἢ καὶ τούτων τι προσγίγνεται, καὶ ἤτοι κατὰ τὸ χονδρῶδες αὐτῆς τὸ πρόσω τούτων τι συμβαίνειν εἴωθεν, ἢ κατὰ τὸ λοιπὸν τὸ ὀστῶδες.

dextram feratur. Hippocrates igitur, ubi a dextra parte incipiens ad alteram fafcias adducit, hujusmodi vinculum a dextra parte nuncupat, attendens non quo ferantur fafciae, fed utra praecipue manu attrahantur fafciae. Namque ubi intuearis medicum e regione ejus qui deligatur collocatum, fafcia quae a dextro maxillae ad finiftrum procedet a dextra manu attrahetur, contraria a finiftra.

XXXV.

Quod fi nafus perfringatur, fracturae modus non eft unus.

Ipfe deinceps modos adfcribet. Aut enim pars ejus abrumpitur, ipfe tamen fervatur perpetuus, fic ut neque deorfum inclinetur nec in alteram partem convertatur; aut horum alterum fit, idque aut in parte ejus quae cartilaginofa prominet aut in reliqua quae offibus continetur.

λστ'.

Ἀτὰρ πολλὰ μὲν δὴ καὶ ἄλλα λωβέονται οἱ χαίροντες τῇσι καλῇσιν ἐπιδέσεσιν ἄνευ νόου, ἐν δὲ τοῖσι περὶ τὴν ῥῖνα καὶ μάλιστα.

Εἰρωνευόμενος εἴρηκεν οὐ τὰς ὄντως καλὰς σημαίνων, ὧν σκοπός ἐστιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἄγειν τὸ πεπονθὸς, ἀλλὰ τὰς εὐμόρφους καὶ τερπούσας τοὺς ὁρῶντας. ὁποῖαι δέ εἰσιν αὗται, διὰ τῆς ἑπομένης ῥήσεως μαθήσῃ.

λζ'.

Ἐπιδεσίων γάρ ἐστιν αὕτη ἡ ποικιλωτάτη καὶ πλείστους μὲν σκεπάρνους ἔχουσα, διαῤῥωγὰς δὲ καὶ διαλήψιας ποικιλωτάτας τοῦ χρωτὸς ῥομβοειδέας. ὡς οὖν εἴρηται, οἱ τὴν (606) ἀνόητον ἐγχειρίην ἐπιτηδεύοντες ἄσμενοι ῥινὸς καταγείσης ἐπιτυγχάνουσιν ὡς ἐπιδήσωσι. μίαν μὲν οὖν ἡμέρην ἢ δύο ἀγάλλεται μὲν ὁ ἰητρὸς, χαίρει δὲ καὶ ὁ ἐπιδεδεμένος, ἔπειτα [356] ταχέως μὲν ὁ ἐπιδεδεμένος

XXXVI.

Sed qui praeſtantia vincula amant ſine mente, complura alia laedunt, atque adeo naſum.

Praeſtantia καλὰ dixit irridens, non quo vere ſignificaverit praeſtantia, quorum conſilium eſt affectam partem ad ſuam naturam reſtituere, ſed pulchra et adſpectu jucunda, qualia haec ſint in ſequentibus oſtendet.

XXXVII.

Inter omnia enim vincula hoc maxime varium eſt ac plurimis locis aſciae imaginem refert et aliquod ſpatium cutis nudum ac ſine faſcia intermittit, quo rhombi varie admodum repraeſentantur. Igitur ut dictum eſt qui ſine mente hujusmodi vinculis ſtudent, comminutum naſum libenter deligant; ſed vinculo injecto, uno vel altero die medicus laetus eſt, laetus item et qui deliga-

κορίσκεται· αἰσηρὸν γὰρ τὸ φρόνημα. ἀρκέει δὲ τῷ ἰητρῷ, ἐπειδὴ ἐπέδειξεν ὅτι ἐπίσταται ποικίλως ῥῖνα ἐπιδέειν. ποιέει δὲ ἡ ἐπίδεσις ἡ τοιαύτη πάντα τἀναντία τοῦ δέοντος. τοῦτο μὲν γὰρ ὁκόσοι σιμοῦνται διὰ τὴν κάτηξιν δηλονότι, εἰ ἄνωθέν τις μᾶλλον πιέζοι, σιμότεροι ἂν εἶεν, τοῦτο δὲ ὅσοισι παραστρέφεται ἡ ἔνθα ἡ ἔνθα ἡ ῥὶς ἡ κατὰ τὸν χόνδρον ἡ ἀνωτέρω, δῆλον ὅτι οὐδὲν αὐτοὺς ἡ ἄνωθεν ἐπίδεσις ὠφελήσει, ἀλλὰ καὶ βλάψει μᾶλλον.

Σκέπαρνον μὲν ἐπίδεσμον ὅτι καλεῖ τὸν ἐγκεκλιμένον ὀλίγον ἐκ τῆς ἐγκαρσίας ἐπιβολῆς ἔμπροσθεν εἴρηται. διαῤῥωγὰς δὲ λέγει τὰ μεταξὺ διαστήματα τῶν ὀθονίων. ῥομβοειδῆ δὲ σχήματα τὰ ἰσόπλευρα μὲν, οὐκ ὀρθογώνια δέ· καὶ γὰρ καὶ ὁρίζεται τὸν ῥόμβον οὕτως ὁ Εὐκλείδης. ἔμαθες δὲ ὡς ἐν τοῖς ἐπιδέσμοις πάντων σχεδὸν πρῶτον ὀνομάζουσι ῥόμβον ἀπὸ τοῦ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ἐργάσασθαι σχήματα.

---

tur, deinceps aegrum cito ſatietas capit, inventio enim noxia eſt, abundeque medico eſt oſtendiſſe peritiam quam habet naſus varie deligandi. Efficit autem haec vinciendi ratio omnia contra atque oporteat, tum quod qui ob fracturam ſimi fiunt, ſi a ſuperiori parte adſtringatur, magis adhuc ſimi evadent; tum quod quibus in hanc vel illam partem ſeu qua cartilago eſt, ſeu ſupra naſus convertitur, nihil ſuperpoſito vinculo juvandos, ſed magis laedendos eſſe manifeſtum eſt.

Aſciam appellat ubi faſcia a transverſo circuitu recedens paullulum inclinatur, ut ſupra oſtenſum eſt; ſpatium vero quod faſcia intermittit, dixit *διαῤῥωγάς*; rhombi vero figuram eam, quae aequa latera habet, ſed angulos non rectos; nam et Euclides ita rhombum finit. Noſti autem ex faſciis primam fere nominari rhombum, quum eam figuram potiſſimum repraeſentet.

λη'.

Οὐχ οὕτω γὰρ συναρμόσει σπλήνεσι τὸ ἐπὶ θάτερον τῆς ῥινὸς, καίτοι οὐδὲ τοῦτο ποιέουσιν οἱ ἐπιδέοντες.

Οὐδὲν ὠφελεῖσθαί φησιν ἐξ ἐπιδέσεως τὴν εἰς τὸ πλάγιον ἐν τῷ καταγῆναι διαστραφεῖσαν ῥῖνα. ὃ γάρ τοι δόξη ἄν τινι βοηθεῖν αὐτῇ, μηδ' αὐτὸ δύνασθαί τι. δόξειε δ' ἂν εἶναι βοηθεῖν, στηρίσαι κατὰ τὸ πλάγιον αὐτὴν ὀθονίοις, ἐς ὅπερ ἐπεκλήθη, ἀλλ' οὐδὲ ταῦτά φησιν ἀκριβῶς δύνασθαι πρᾶξαι τόδε.

λθ'.

Ἄγχιστα δὲ ἡ ἐπίδεσίς μοι δοκέῃ ἀντιποιέειν, εἰ κατὰ μέσην τὴν ῥῖνα κατὰ τὸ ὀξὺ ἀμφιθλασθείη ἡ σὰρξ κατὰ τὸ ὀστέον, εἰ καὶ τὸ ὀστέον μικρόν τισιν εἴη καὶ μὴ μέγα. τοῖσι γὰρ τοιούτοισιν ἐπιπώρωμα ἴσχει ἡ ῥὶς καὶ ὀκριοειδεστέρη τινὶ γίνεται. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ τούτοισι δήπου πολλοῦ ὄχλου δέεται ἡ ἐπίδεσις, εἰ δή τι καὶ δεῖ ἐπιδέειν.

XXXVIII.

Sic autem panni a latere nasi haud bene aptantur, quamquam neque hoc faciunt qui alligant.

Nihil conferre ait vinculum ad nafum fub fractura in latus converfum, quum id praeftare non poffit quod utile effe videtur. Videtur autem utile effe per pannos nafum fulcire ab ea parte in qua jacet, fed neque ad hanc rem inquit id prorfus accommodari.

XXXIX.

Proxime autem vinculum mihi videtur occurrere, fi in medio nafo qua acutus eft caro juxta os conteratur vel paullulum etiam os ipfum laedatur, non tamen multum: his fiquidem nafus callo obducitur et aliquanto afperior fit, neque tamen vinculo egent magni negotii, fi fane alligandi funt.

Ἐν εὐθυτάτῳ δόξειεν ἂν ὠφελεῖν ἡ κοινὴ τῆς ῥινὸς ἐπίδεσις, ὅταν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἤτοι περίθλασις γένηται τοῦ δέρματος ἢ καὶ πάθῃ τι τὸ ὀστοῦν ἐπ' ὀλίγον. ἐξοχὴ γάρ τις ἕπεται κατὰ τὴν πώρωσιν αὐτοῦ. ἡ τοίνυν ἐπίδεσις ἐν τοῖς τοιούτοις παθήμασιν εἴργουσα καὶ προστέλλουσα τὸ πεπονθὸς ὠφέλειάν τινα δόξει δύνασθαι παρέχειν, ἐν τῷ δ' οὐδὲν τούτοις ἀναγκαῖον ἐπιδεῖν· τὰ γὰρ θλάσματα πειρᾶσθαι χρὴ μάλιστα μὲν ἀφλέγμαντα διαφυλάττειν, εἰ δὲ καὶ φλεγμαίνοιεν, ἀφλέγμαντα ποιεῖν ὡς τάχιστα. ὅ γε ἐπιτρεφόμενος πῶρος ὀλίγος οὐδὲν δὴ τούτων ἐπιδέσεων δεῖται.

μ'.

[357] Ἀρκέει δὲ ἐπὶ μὲν τὸ φλάσμα σπλήνιον ἐπιτείναντα κεκηρωμένον, ἔπειτα ὡς ἀπὸ δύο ἀρχέων ἐπιδέεται, οὕτως ὀθονίῳ ἐς ἅπαξ περιβαλέειν.

Τὸ μέσον τοῦ ὀθονίου κατὰ τοῦ μέσου τῆς ῥινὸς ἐπιβαλόντα μὴ βιαίως ἀπάγειν χρὴ τῶν δαελῶν ἑκάστην

Commune vinculum nasi proxime ad salubre accedere videtur, ubi in medio cutis contusa fuerit vel os parumper vitiatum. Sequitur autem ut promineat, qua callo circumdatur. Vinculum itaque in hujusmodi casibus coercens repellensque affectum locum prodesse aliquid videtur; sed neque his ullo modo necessarium est. Conari enim debemus, quae contusa sunt maxime ab inflammatione defendere; atque ubi inflammentur, celerrime inflammationem tollere, quin et callus, quum parvus increscit, nihil profecto hujusmodi vinculis eget.

XL.

Satis est ad contusum pannum admovere cerato inunctum, dein semel fasciam circumdare quae in utramque partem ducatur.

Media fascia medio naso injicienda est, cujus utraque capita ad posteriorem capitis partem non magna vi ad-

ὀπίσω τῆς κεφαλῆς, ἐντεῦθέν τε ἐπὶ μέτωπον ἀνάγοντα δῆσαι.

μα'.

Ἀρίστη μέντοι ἰητρείη τῷ ἀλήτῳ τῷ σητανίῳ, τῷ πλυτῷ, γλίσχρῳ, πεφυρημένῳ, ὀλίγῳ καταπλάσσειν τὰ τοιαῦτα.

Σητανίους πυροὺς οἱ δόξαντες ἄριστα τὴν Ἱπποκράτους ἐξηγήσασθαι λέξιν εἰρῆσθαί φασι πρὸς αὐτοῦ τοὺς σῆτες ἐσπαρμένους, ὅπερ οἱ Ἀττικοὶ τῆτες ὀνομάζουσι, διὰ τοῦ τ τὰς συλλαβὰς ἀμφοτέρας λέγοντες, ἐξ οὗ σημαίνεσθαί φασι τοὺς ἐν τῷ ἔτει τούτῳ, τουτέστι κατὰ τὸ ἔαρ ἐσπαρμένους, διμηνιαίους τε καὶ τεσσαρακονθημέρους ὀνομαζομένους. ἐγὼ δὲ πυρῶν εἶδός τι σητανίους καλουμένους οἶδα κατά τε τὴν Κῶν αὐτὴν καὶ σύμπαν τὸ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνικόν. ὀλίγον ἔχουσιν οὗτοι τὸ πυρὸν, ἱκανῶς δὲ γλίσχρον τὸ σταῖς, οὗ μάλιστα νῦν ὁ Ἱπποκράτης δεῖται, καθότι καὶ αὐτὸς ἐφεξῆς ἐρεῖ· καὶ ὅταν μὴ ἔχῃ τοιοῦτον, ἤτοι

ducenda funt, atque inde fronti circumdata inter fe vincienda.

XLI.

Optimum tamen praefidium eft illinere haec farina tritici hujus anni, lota, glutinofa, refperfa, pauca.

Qui optime videntur verba Hippocratis enodare afferunt σητάνιον triticum ab ipfo appellari, id quod fatum eft σῆτες, quod Attici utraque fyllaba per τ prolata τῆτες dicunt. Quo verbo fignificari volunt, hoc anno, id eft quod vere fatum eft, quod et duorum menfium et quadraginta dierum appellatur. Equidem in Co et in tota Graecia Afiae vidi tritici genus σητάνιον appellatum, fed parum furfurum habet et ejus farina ex aqua fubacta plurimum glutinofa eft. Quam rem nunc Hippocrates maxime exigit, quemadmodum ipfe deinceps narrabit:

μάνναν ἢ κόμμι κελεύει μιγνύναι αὐτῷ. σπείρονται μὲν οὗτοι πυροὶ κατὰ τὸ ἔαρ εἰσβάλλον, ὡς αὐτὸς διμηνιαίοις καὶ καλὰ καὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πλείονος ὀνομαζομένοις. γίγνεται δ' αὐτῶν μάλιστα γλίσχρον τὸ σταῖς, ὅταν τελεσθέντων ἀφαιρεθῇ τὸ πιτυρῶδες ἐπάνω. γίγνεται μὲν καὶ διὰ τῶν λεπτῶν κοσκίνων, γίγνεται δὲ καὶ τῷ προαποπλύσθαι τοὺς πυρούς. ὥσπερ γὰρ αἱ πτισσόμεναι κριθαὶ τὸ λέπος ἀφιᾶσι μᾶλλον ὅταν προβραχῶσιν, οὕτως καὶ οἱ πυροί. πῶς οὖν εἶπε ταὐτόν; οὐ γὰρ ταὐτόν ἐστι βεβρέχθαι τε καὶ πεπλύσθαι· βρέχονται μὲν γὰρ ἐν τοῖς μύλωσιν ἅπασιν οἱ πυροὶ πρὶν ἀλεῖσθαι, πλύνονται δὲ οὐκ ἐν ἅπασιν, ἀλλ' ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσι τῆς Ἀσίας, ἂν καίτοι οὗτοι γιγνόμενοι ἔχουσι πλοκὰ μεγάλα πεπλυμένα, διὰ λεπτῶν σχοίνων μικρὰ διαστήματα ἐχουσῶν, ὡς χοῦν μὲν καὶ ψάμμον διέρχεσθαι, τὸν πυρὸν δὲ ἐπιμένειν εἰς ταὐτό. ἐμβάλλοντες οὖν μύλωσιν ἀλεῖν πυρὸν, πρῶτον μὲν προδιαττῶσιν, ἔπειτα δὲ καθιᾶσιν εἰς ὕδωρ ὅλον τὸν πλόκαμον, ὥστε πλύνεσθαί τε ἅμα καὶ βρέχειν συμμέτρως τοὺς πυρούς. ἀναφερομένου

qui ubi farina haec non fit imperat, ut pulvis qui ex concusso thure habetur vel gummi admisceatur. Seritur autem ejusmodi triticum vere ineunte, ut duorum mensium sit; recteque sic dicitur, quoniam summum ad id temporis perducitur, cujus farina ex aqua subacta maxime glutinosa redditur, ubi molito tritico furfures ex toto detrahantur, id quod fit et cribris tenuibus et tritico ante eloto. Nam idem tritico evenit atque hordeo; ex hoc enim ubi ptisana praeparanda est, cortex magis remittitur, si antea madefactum fuerit. Quo pacto igitur dixit, lota quum non idem sit madefieri et lavari? In quolibet enim pistrino madefit triticum, priusquam molatur, non tamen lavatur in quolibet, sed in compluribus Asiae civitatibus, ubi calathos habent magnos intentos ex tenuibus juncis exigua spatia intermittentibus, per quae excerni pulvis possit et arena retineatur. Id ergo triticum, quod molendum est, sed triticum primo in calathos conjiciunt atque excutiunt; deinde calathos in aquam demittunt, sic

δὲ ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ πλοκάμου τὸ μὲν πλεῖστον ἀποῤῥεῖ ἀπὸ τῆς ὑγρότητος, ἀπομένει δὲ πρὸς τοῖς πυροῖς τοσοῦτον, ὅσον ἀλουμένοις ἐπιτήδειόν ἐστιν. εἰ γὰρ μὴ βραχείη τὸ περικείμενον ἔξωθεν αὐτοῖς λέμμα, τὸ τοιοῦτον δέρμα σύμφυτον εἰς λεπτὰ καταθραύεται κατὰ τὰς μύλας καὶ οὕτως ἐν τῷ διαττᾶσθαι συνδιεξέρχεταί τι τοῦ καταθραυσθέντος τῷ ἀλεύρῳ· τοῦ δὲ προβραχέντος πυροῦ τὸ πυρῶδες ἁδρομερὲς μένον οὐ συνδιαττᾶται καὶ κατὰ τοῦτο καθαρώτερον γίγνεται τὸ ἄλευρον ἐκ τοῦ βεβρέχθαι τοὺς πυρούς. ἔνδοθεν δέ φησι πλυτῷ καὶ γλίσχρῳ τῷ σηταγίῳ [358] πυρῷ τὸ μετὰ τοῦ δέρματος, ὅπερ οἷον σάρξ ἐστιν αὐτοῦ τὸ κατεργασθὲν, ὡς (607) εἶπον, ἄλευρον ἱκανῶς γίγνεται γλίσχρον. ἡγοῦμαι τοίνυν αὐτὸν ὠνομακέναι πλυτὸν ἄλευρον, ὅταν ἐκ τῶν οὕτως κεκαθαρμένων τε καὶ προβεβρεγμένων γίνηται πυρῶν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτό τις ἀκούσειεν, ἀπολείπεται πλυτὸν ἄλευρον ἀκούειν ἡμᾶς, ὅταν οὖν ὕδατι βρέξαντες αὐτὸ καὶ κινήσαντες πολυειδῶς, εἶτα ἐάσαντες καταστῆναι τὸ ἐποχούμενον, ἄνωθεν ὕδωρ ἀπολαμβάνοντες ἑψήσωμεν,

ut triticum lavetur ac modice madefiat, calatho ex aqua recepto humoris plurimum effluit. Tantum autem in tritico remanet quantum idoneum eft, ut moli poffit; nam nifi madefiat, cortex circumpofitus qui tanquam innata cutis eft fub mola in tenues partes diffipatur, atque ita cum farina per cribrum excernitur, educitur aliquid ex furfuribus in tenues tres divifis; fed tritico prius madefacto furfures grandiorum partium quum fint manent et cum farina non excernuntur, atque idcirco tritico prius madefacto farina magis purgatur et quod ab interiori parte eft tritici hujus anni lotum, ut ait, et glutinofum, quod fcilicet poft cutem eft, veluti caro ipfius in farinam, ut propofui, redactum valde glutinofum redditur. Puto itaque ab ipfo lotam farinam appellari, ubi ex tritico fit, fic purgato et prius madefacto; nam nifi ita accipiatur, reftat ut intelligamus farinam, ubi ex aqua madefacta varie agitatur, deinde finitur confiftere, tum fuperinnatans aqua excipitur ac decoquitur, quod in farre etiam

ὅπερ ἐπὶ τοῦ χόνδρου ποιοῦμεν· ἀλλὰ μάχεται τούτῳ τὸ κελεύειν αὐτὸν φυρᾷν τὸ ἄλευρον, ἕψον γὰρ εἰρήκει. καὶ οὐ φυρᾶται δὲ τὸ οὕτως ὑγρὸν, ἀλλ' ἕψεται μόνον. ἔτι δ' ἂν μᾶλλον ὃ λέγει διὰ τῆς πεφυρημένῳ λέξεως κατανοήσαιμεν.

μβ'.

Χρὴ δὲ, ἢν μὲν ἀγαθὸν ᾖ τῶν πυρῶν τὸ ἄλητον καὶ εὐόλκιμον, τούτῳ χρέεσθαι πάντα τὰ τοιαῦτα· ἢν δὲ μὴ πάνυ ὅλκιμον ᾖ, ἐς ὀλίγην μάνναν ὕδατι ὡς λειοτάτην διέντα, τούτῳ φυρᾷν τὸ ἄλητον ἢ κόμμι πάνυ ὀλίγου ὡσαύτως μίσγειν. ὁκόσοισι μὲν οὖν ῥὶς ἐς τὸ σιμὸν ῥέπουσα καταγῇ, ἢν μὲν ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν μέρεος κατὰ τὸν χόνδρον ἵζηται, οἷόν τέ ἐστι καὶ ἐντιθέναι τι διόρθωμα εἰς τοὺς μυκτῆρας· ἢν δὲ μὴ, ἀνορθοῦν μὲν χρὴ πάντα τὰ τοιαῦτα, τοὺς δακτύλους ἐς τοὺς μυκτῆρας ἐντιθέντα, ἢν ἐνδέχηται.

fit; fed huic repugnat, quod refpergi farinam jubet, decoqui enim dixiffet. Non enim refpergitur hujusmodi humor, fed coquitur dumtaxat. Ex verbo igitur *refperfa* quid fibi voluerit, magis demonftratur.

XLII.

Uti autem convenit ad omnia haec hujusmodi farina, fi ex optimo tritico fuerit facileque duci poffit; fed fi non omnino bene ducatur, modicum pulveris illius qui ex thure concuffo habetur in tenuiffimum pollinem redacti et aqua diluti farina adjicere vel paullum omnino gummi fimiliter admifcere. Quibus igitur fractus nafus in inferiorem partem demittitur fimusque efficitur, fi ab inferiori parte qua cartilago eft defidat, poteft in nares indi aliquid quod dirigat; quod ubi non fiat, omnia haec excitanda funt digitis, fi fieri poteft, in nares conjectis.

Ἀγαθοὺς πυροὺς τοὺς ἀρίστους δηλονότι λέγει. ταύτην γὰρ οἱ παλαιοὶ τὴν προσηγορίαν ἐπιφέρειν εἰθισμένοι κατὰ παντὸς τοῦ πρώτου ὄντος ἐν τῷ οἰκείῳ γένει. λέγουσι δὲ καὶ νῦν ἅπαντες οἱ περὶ τὴν σιτοποιίαν ἀρίστους εἶναι πυροὺς τοὺς πυκνοὺς τὴν οὐσίαν. οἱ γὰρ χαῦνοι πολὺ τὸ πιτυρῶδες ἔχουσι καὶ τὸ σταῖς αὐτῶν οὐ γίγνεται γλίσχρον, ὡς καὶ μυφῆν. ὅλκιμον δὲ ὠνόμασε τὸ γλίσχρον ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ἐπειδὴ τεινόντων ἡμῶν αὐτὸ πρὸς τἀναντία μέρη, συνεχὲς μὲν οὐ διασπώμενον τοῦ μὴ γλίσχρου φθάνοντος διασπᾶσθαι κατὰ τὰς τοιαύτας ἐνεργείας. εἰ δὲ διασπᾶται, πῶς ἄν τις ἕπεσθαι φαίνηται τεινούσαις χερσὶ αὐτῷ; εἰ δ' οὐχ ἕπεται, πῶς ἂν ὅλκιμον ἔτι λεχθείη; τό γε μὴν ἀδιάσπαστον καὶ συνεχὲς γενόμενον εἰκότως ἄν τις ὅλκιμον ὀνομάζοι, καθάπερ καὶ τὸν ἰξόν. ἐπὶ πλεῖστον γὰρ οὗτος ἕλκεται πρὸς τἀναντία μέρη διαλαμβανόμενος ὑπὸ τῶν ἡμετέρων χειρῶν, ὥστε καὶ ἐκ τούτων δῆλός ἐστιν ὁ Ἱπποκράτης γλίσχρον ἀξιῶν εἶναι τὸ σταῖς, ὅπου γε καὶ ὅταν

Optimum triticum dixit ἀγαθοὺς πυρούς. Majores enim foliti funt ἀγαθοῦ vocabulo uti ad notandum id omne quod in fuo genere primum eft. Nunc autem omnes qui in panificiis verfantur afferunt optimum triticum effe quod denfum eft; nam quod rarum, multis furfuribus continetur, farinaque ejus ex aqua fubacta non aeque efficitur glutinofa atque illius quod denfum eft. Glutinofum autem expreffit, quum ait *facile ducitur*, ea loquutione fumpta ab eo quod ipfi accidit, quandoquidem a nobis in diverfa attractum fervatur perpetuum, neque diffipatur; contra quod minime glutinofum eft, quum ita tractatur, divellitur, fed fi divellatur, quo pacto fequi dicetur, quum manu trahitur? Ac fi non fequitur, quinam dicetur facile duci? Id vero quod non diffipatur, fed perpetuum eft, jure quis dicet facile fequi, quemadmodum et vifcum; hoc fiquidem manibus noftris prehenfum in contrarias partes plurimum attrahitur. Quare ex his conftat velle Hippocratem farinam ex aqua fubactam glutinofam effe, atque ubi ejusmodi non fit, gummi vel

μὴ τοιοῦτον ᾗ, μάνναν αὐτῷ προσβάλλειν ἢ κόμμι κελεύει. μάννα δὲ καλεῖται τὸ ὑπόσεισμα τοῦ λιβανωτοῦ. μὴ παρούσης δὲ μάννης αὐτὸν λειώσεις δηλονότι τὸν λιβανωτὸν, καὶ τούτου πάλιν αὐτοῦ τὸν λιπαρώτερον ἐκλεξάμενος. ἐγὼ δέ ποτε μήτε λιβανωτοῦ μήτε κόμμεως εὐπορῶν ἐχρησάμην ὑγρᾷ ῥητίνῃ, παρέτυχε γάρ πως αὕτη. χρήσαιο δ' ἄν ποτε καὶ μέλιτι, μηδὲ ταύτης παρούσης, ἀλλ' ἄμεινον ἐπὶ τὴν μάνναν ἔρχεσθαι καὶ τὸ κόμμι. θερμαίνει γάρ πως τό γε μέλι καὶ ἡ ῥητίνη. τὰ δὲ τοιαῦτα παρὰ τὰς ἀρχάς ἐστιν ἄχρηστα. προϊόντος μὲν οὖν τοῦ χρόνου καὶ μένοντες τοῦ λειψάνου τῆς φλεγμονῆς ταῦτα γίγνεται τῶν ἄλλων χρησιμώ-[359]τερα. καθάπερ οὖν ἐμνημόνευσεν ἔμπροσθεν, σκύτους Αἰγυπτίου μὲν πρῶτον, αὖθις δὲ Καρχηδονίου παράδειγμα τῷ λόγῳ ποιούμενος, οὕτω καὶ νῦν τοὺς σητανίους ὀνόμασε πυροὺς, ὡς καὶ οὕτως εἶπεν· ἀλεύρῳ χρῆσθαι γλίσχρας αὐτὰς ἐργαζομένῳ, οἷόν περ ἐργάζονται οἱ σητάνιοι πυροί. τάχα δὲ πάντας ὀνομάζει σητανίους οἷς συμβέβηκε πυκνοῖς τε εἶναι καὶ γλίσχρον ἔχειν τὸ ἄλευρον, ὡς

pulverem ex concuſſo thure collectum, quem μάνναν appellat, adjici jubet; ubi ejus pulveris copia non ſit, contundere thus ipſum ea de cauſa oportet, atque ex eodem quod maxime pingue eſt. Ego interdum quum nec thuris nec gummi copia eſſet, reſina liquida uſus ſum hanc forte nactus; at ubi neque haec ſit, melle uti poteris, ſed utilius pulvis ex concuſſo thure vel gummi adjicitur. Nam mel et reſina quodammodo calefaciunt, ſed talia ab initio aliena ſunt, procedente vero tempore remanentibus inflammationis reliquiis, ut ſi quid aliud commodiſſima. Quemadmodum igitur in ſuperioribus exempli gratia meminit prius corii Aegyptii ac rurſus Carthaginenſis, ſic etiam nunc tritici hujus anni, quaſi ita dixerit: farina uti debemus, quae ex aqua ſubacta glutinoſa ſit, qualis efficitur ex tritico hujus anni, quod σητάνιον appellavit, fortaſſe ejusmodi vocabulo ſignificare volens triticum omne quod denſum eſt et farinam reddit gluti-

ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος μᾶλλον αὐτοῖς εἶναι τὴν προσηγορίαν, οὐκ ἀπό τινος ἰδίας ἐξαιρέτου.

μγ'.

Ἢν δὲ μὴ παχὺ ὑπάλειπτρον μὴ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ῥινὸς ἀπάγοντα τοῖσι δακτύλοισιν, ἀλλ' ᾗ ἵδρυται. ἔξωθεν δὲ τῆς ῥινὸς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀμφιλαμβάνοντα τοῖσι δακτύλοισι συναναγκάζειν τε ἅμα καὶ ἀναφέρειν ἐς τὸ ἄνω. καὶ ἢν μὲν πάνυ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τὸ κάτηγμα ᾖ, οἷόν τέ τι καὶ εἴσω τῶν μυκτήρων ἐντιθέναι, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, ἄχνην τὴν ἀφ' ἡμιτυβίου ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐν ὀθονίῳ εἱλίσσοντα, μᾶλλον δὲ ἐν Καρχηδονίῳ δέρματι ἐῤῥάψαντα, σχηματίσαντα τὸ ἁρμόσσον σχῆμα τῷ χωρίῳ, ἵνα ἐγκείσεται. ἢν μέντοι προσωτέρω ᾖ τὸ κάτηγμα, οὐδὲν οἷόν τε εἴσω ἐντιθέναι· καὶ γὰρ εἰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἀσηρὸν τὸ φόρημα, πῶς γε δὴ οὐκ ἐν τῷ ἐσωτέρω; τὸ μὲν οὖν πρῶτον καὶ ἔσωθεν ἀναπλάσσεσθαι καὶ ἔξωθεν ἀφειδήσαντα χρὴ ἀνάγειν ἐς τὴν ἀρχαίαν φύσιν καὶ

nofam, ita ut nomen ab eo quod ipfi accidit magis, non ab aliqua fingulari fpecie fumptum fuerit.

XLIII.

Vel certe eo inftrumento quo ad illinendum utimur pleniori digitis compulfo non in priorem partem, fed qua defidet; extrinfecus autem digitis utrimque compreffis impellere fimul convenit et excitare. Sed fi fractura omnino in inferiori parte fuerit, licet aliquid in nares inferere, ficut jam diximus, vel linamentum vel aliud linteolo cinctum vel magis Carthaginenfi pellicula, circumfutumque et ita figuratum, ut idoneum fit quod in hunc locum demittatur. At ubi fractura fuerit fuperior, nihil demitti intus poteft: nam fi in interiori parte id praefidium alienum eft, qui non in fuperiori? Primo itaque et ab interiori parte dirigere nafum oportet et ab exteriori utrimque compellere atque in priftinam fe-

διαρθρώσασθαι. κάρτα γὰρ αἵ τε ῥῖς κατηγεῖσα ἀναπλάσσεται, μάλιστα μὲν αὐθήμερος· ἢν δὲ μὴ, ὀλίγῳ ὕστερον, ἀλλὰ καταβλακεύουσιν οἱ ἰητροὶ καὶ ἁπαλωτέρως τὸ πρῶτον ἅπτονται ἢ ὡς χρή. παραβάλλοντα γὰρ τοὺς δακτύλους χρὴ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατὰ τὴν φύσιν τῆς ῥινὸς ὡς κατωτάτω κάτωθεν συναναγκάζειν, καὶ οὕτως μάλιστα ἀνορθοῦνται σὺν τῷ ἔσωθεν διορθώσει διαρθοῦντα. ἔπειτα δὲ ἐς ταῦτα ἰητρὸς οὐδεὶς ἄλλος τοιοῦτός ἐστιν, εἰ ἐθέλοι μελετᾷν καὶ τολμᾷν, ὡς οἱ αὐτοῦ δάκτυλοι οἱ λιχανοί· οὗτοι γὰρ κατὰ φύσιν μάλιστά εἰσι. παραβάλλοντα γὰρ χρὴ τῶν δακτύλων ἑκάτερον παρὰ πᾶσαν τὴν ῥῖνα ἐρείδοντα ἡσύχως οὕτως ἔχειν, μάλιστα μὲν εἰ οἷόν τε εἴη αἰεὶ ἔστ' ἂν κρατηθῇ, εἰ δὲ μὴ, ὡς πλεῖστον χρόνον, ὡς εἴρηται· εἰ δὲ μὴ, ἢ παῖδα ἢ γυναῖκά τινα. μαλθακὰς γὰρ τὰς χεῖρας δεῖ εἶναι οὕτως, ὡς ἂν κάλλιστα ἰητρευθείη ἡ ῥὶς, ὅτε μὴ ἐς τὸ σκολιὸν, ἀλλ' ἐς τὸ κάτω ἱδρυμένη εἴη ἰσόῤῥοπος. ἐγὼ μὲν οὖν οὐδεμίαν που ῥῖνα εἶδον, ἥτις οὕτω κατεαγεῖσα (608) οὐχ οἵη τε

dem restituere; commodissime enim restituitur nasus fractus, praecipue eodem die vel certe paullo post. Sed torpent medici et primo mollius rem pertractant quam usus sit; utrimque enim digitos qui naso accommodentur demittere oportet, quantum fieri potest, in imum et ipsum ab inferiori parte sursum compellere atque excitare, simulque ab interiori parte dirigere: ad quam rem nullus alius medicus magis idoneus est, si homo ad id dare operam velit audeatque, quam ipsius digiti indices, hi enim maxime secundum naturam sunt. Admovere autem utrumque digitum convenit ut toti naso inhaereat, atque ita quiescere, potissimum si fieri posset assidue, donec glutinaretur vel certe plurimum tempus, ut dictum est; aut si non ipse aegrotans, saltem puer vel mulier aliqua digitos demittat; mollibus siquidem manibus opus est, ut optime nasus curetur. Verum uti non reddatur simus, sed deorsum spectans in neutram partem inclinetur. Equidem nullum unquam nasum

διαρθρωθῆναι αὐτίκα, πρὶν πωρωθῆναι. συναναγκαζομένη ἐγένετο, εἴ τις ὀρθῶς ἐθέλοι ἰητρεύειν. ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι αἰσχροὶ μὲν εἶναι πολλοῦ ἀποτιμῶσι· μελετᾷν δὲ ἅμα μὲν οὐκ ἐπιστάνται, ἅμα δὲ οὐ τολμέουσιν, ἢν μὴ ὀδυνῶνται ἢ θάνατον δεδοίκωσι, καίτοι ὀλιγοχρόνιος ἡ πώρωσις τῆς ῥινός. ἐν γὰρ δέκα ἡμέρῃσι κρατύνεται, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ. ὁκόσοισι δὲ τὸ ὀστέον ἐς τὸ πλάγιον κατάγνυται, ἡ μὲν ἴησις αὐτὴ, τὴν δὲ διάρθρωσιν δηλονότι χρὴ ποιέεσθαι οὐκ ἰσόῤῥοπον ἀμφοτέρωθεν, ἀλλὰ τότε ἐγκεκλιμένον ὠθέειν ἐς τὴν φύσιν ἔκτοσθεν ἀναγκάζοντα καὶ ἐμματτευόμενον ἐς τοὺς μυκτῆρας καὶ τὰ εἴσω ῥεύσαντα διορθοῦν ἀόκνως ἔστ' ἂν κατορθώσῃ, εὖ εἰδότα ὅτι ἢν μὴ αὐτίκα κατορθώσηται, οὐχ οἷόν τε μὴ καὶ διεστράφθαι τὴν ῥῖνα. ὅταν δὲ ἀγάγῃς ἐς τὴν φύσιν, προβαλόντα χρὴ ἐς τὸ χωρίον ἢ τοὺς δακτύλους ἢ τὸν ἕνα δάκτυλον, ᾗ ἐξέσχεν, ἀνακωχέειν [360] ἢ αὐτὸν ἢ ἄλλον τινὰ, ἔστ' ἂν κρατυνθῇ τὸ τρῶμα, ἀτὰρ καὶ ἐς τὸν μυκτῆρα τὸν μικρὸν δάκτυλον ἀπωθέοντα ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε διορθοῦν χρὴ

vidi ita fractum, qui non poſſet protinus componi, ſi priusquam callus increſceret compelleretur, modo quis recte mederi vellet. Atqui deformitatem homines maxime oderunt; curationem vero partim ignorant, partim non ſuſtinent, niſi dolore premantur aut mortem pertimeſcant; quamquam in naribus callus cito increſcit, nam decem diebus ſaneſcit, niſi corrumpatur. Quibus os a latere abrumpitur, curatio eadem eſt: dirigere nimirum oportet non aeque ab utraque parte, ſed eam quae inclinat ad naturalem ſitum adurgere ab exteriori parte compellendo; in naribus item alte conquirere quod in interiorem partem converſum eſt, dirigendo aſſidue dum reſtituatur cum eo, ut ſciamus naſum, niſi protinus dirigatur, dirigi poſtea non poſſe, ſed perverti. Quo ad naturalem ſedem compulſo ad eum locum admovendi ſunt digiti vel unus vel plures, ſeu ipſius hominis, ſeu alterius, ut qua excedit repellatur, dum fractura ſaneſcat, ſed et minimus digitus in naſum ſubinde

τὰ ἐκκρουσθέντα. ὅτε δ' ἂν φλεγμονῆς ὑπογίνεται τούτοισι, χρὴ τῷ σταιτὶ χρέεσθαι· τοῖσι μέντοι δακτύλοισι προσέχειν χρὴ ὁμοίως καὶ τοῦ σταιτὸς ἐπικειμένου. ἢν δέ που κατὰ τὸν χόνδρον ἐς τὰ πλάγια καταγῇ, ἀνάγκη τὴν ῥῖνα ἄκρην μετεστράφθαι. χρὴ οὖν τοῖσι τοιούτοισι ἐς τὸν μυκτῆρα ἄκρον διόρθωμά τι τῶν εἰρημένων ἢ ὅ τι τοιούτοισιν ἔοικεν ἐντιθέναι. πολλὰ δ' ἂν τις εὕροι τὰ ἐπιτήδεια, ὅσα μήτε ὀσμὴν ἴσχει, μήτε ἄλλως προσηνέα ἐστίν. ἐγὼ δέ ποτε πνεύμονος προβάτου ἀπότμημα ἐνέθηκα· τοῦτο γάρ πως παρέτυχεν· οἱ γὰρ σπόγγοι ἐντεθέμενοι ὑγρασμάτα δέχονται.

Εἰ μὴ δυνατὸν, φησὶν, εἴη ἐντιθέναι τῇ ῥινὶ τοὺς δακτύλους, ὑπαλείπτρῳ χρηστέον. ὀνομάζει δ' οὕτως, ὡς ἤδη πρόσθεν εἶπον, ἅπαν ὅ τι ἂν ὑπαλείψειεν, οἷάπερ εἰσὶ μῆλαι τε καὶ σπαθομῆλαι καὶ τὰ διαπύρηνα κατὰ τὸ πέρας αὐτῶν ἔχοντα ταῦτα πάντα κεφαλὰς περιφερεῖς. ὥσπερ δὲ

conjiciendus est, quo componantur quae declinant. Ubi his inflammatio superveniat, farina uti convenit ex aqua subacta, digitosque similiter dare, ejusmodi etiam farina inducta. Verum si qua cartilago est, nasus a latere perfringatur necesse est extremum perverti; itaque oportet ad extremum nasum aliquid ex iis quae dicta sunt adhibere, quod ipsum componat, vel aliquid tale demittere; multa enim inveniri possunt accommodata, quae odorem non movent et alioquin mollia sunt. Ego interdum frustum pulmonis ovilli conjeci, id enim forte nactus sum; nam si spongiae indantur, humorem combibunt.

Si nequeant, inquit, digiti in nares demitti, adhibendum est id instrumentum, quod nunc licet in superioribus etiam *ὑπάλειπτρον* appellat. Quo verbo intelligitur omne id quo ad illinendum utimur, qualia sunt specillum, spathae, idque instrumentum quod *διαπύρηνον* dicitur, quae

ἐν τῷ καίειν τὴν μασχάλην ἐδεόμεθα λεπτοτάτων ὑπαλείπτρων, οὕτω νῦν παχέων ἐστὶ χρεία, ὁπότε γε καὶ τοῖς δακτύλοις, ὅταν ἐγχωρῇ, χρώμεθα, κἂν ἐντὸς εἰς τοὺς μυκτῆρας ὅσοισπερ ἂν αὐτῶν ἁρμόττωσι καὶ ὅσοι διαπλάττουσι τὸ κατεαγὸς μέρος τῆς ῥινός. ὅπερ δὲ προσήκει χρῆσθαι τῷ ὑπαλείπτρῳ σαφῶς αὐτὸς ἐδίδαξεν, ἀνάγειν αὐτὸ κελεύσας οὐ κατὰ τὸ πρόσθεν μέρος τῆς ῥινὸς, ἀλλὰ καθ' ὃ μάλιστα καταπέπτωκεν εἰς τὴν κοιλότητα τὸ κατεαγὸς αὐτῆς. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ καὶ τῆς μοχλείας δεόμενον, ἵνα ὑψωθὲν εἰς τὴν κατὰ φύσιν ἀφίκηται χώραν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄλλο τι τὸ διαπλάττειν ἐστὶν ὁτιοῦν μέρος ἔξω τοῦ τὴν οἰκείαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν αὐτοῦ διδόναι χώραν. τὰ δ' ἐφεξῆς τῆσδε τῆς ῥήσεως ἄχρι πολλοῦ πάντ' ἐστὶ σαφῆ.

μδ'.

Ἔπειτα χρὴ Καρχηδονίου λοιπὸν πλάτος ὡς τοῦ μεγάλου δακτύλου τετμημένον ἢ ὅκως ἂν ξυμφέρῃ, προσκολλῆσαι ἐς τὸ ἔκτοσθεν πρὸς τὸν μυκτῆρα τὸν ἐγκεκλισμένον, κἄ-

omnia in ſummo capitulum habent rotundum, ſed quemadmodum in ſuperioribus ad alae uſtionem opus fuit tenuiſſimis, ita nunc plenioribus, quandoquidem et digitos ubi licet admovemus et in nares conjicimus, eos nempe qui aptantur et qui fractam naſi partem componunt. Qua ratione autem uti conveniat hoc inſtrumento, ipſe aperte expoſuit imperans ut indatur in cavum, non in inferiorem partem naſi, ſed qua potiſſimum fracta pars in ejus cavum decidit. Ea ſiquidem eſt quae impulſu eget, ut excitata poſſit in ſuam ſedem reverti; nihil enim aliud eſt componere quamlibet partem quam unamquamque ejus particulam in ſuum locum compellere. Quae ſubjiciuntur, per magnam partem orationis plana ſunt.

XLIV.

Ad haec ex parte exteriori corii Carthaginenſis incidenda habena eſt, quae vel pollicem lata ſit vel quantum convenit et extrinſecus naſo, qua declinatur, agglutinanda;

πειτα καταιεῖναι τὸν ἱμάντα, ὅκως ἂν ξυμφέρῃ. μᾶλλον δὲ ὀλίγου τείνειν χρὴ, ὥστε ὀρθὴν καὶ ἀπαρτῆ τὴν ῥῖνα εἶναι· ἔπειτα, μακρὸς γὰρ ἔστω ὁ ἱμὰς, κάτωθεν τοῦ ὠτὸς ἀγαγόντα αὐτὸν ἀναγαγεῖν περὶ τὴν κεφαλήν. καὶ ἔξεστι μὲν κατὰ τὸ μέτωπον προσκολλῆσαι τὴν τελευτὴν τοῦ ἱμᾶντος, ἔξεστιν δὲ μακρότερον ἄγειν, ἔπειτα περιελίσσοντα περὶ τὴν κεφαλὴν καταδεῖν. τοῦτο ἅμα μὲν δικαίην τὴν διόρθωσιν ἔχει, ἅμα δὲ εὐταμίευτον καὶ μᾶλλον, ἢν ἐθέλῃ, καὶ ἧσσον τὴν ἀντιῤῥοπὴν ποιῆσαι τῆς ῥινός· καὶ γὰρ ὁκόσοισι ἐς τὸ πλάγιον ἡ ῥὶς κατάγνυται, τὰ μὲν ἄλλα ἰητρεύειν χρὴ, ὡς προείρηται, προσδέεται δὲ τοῖσι πλείστοισι καὶ τοῦ ἱμᾶντος πρὸς ἄκρην τὴν ῥῖνα προσκολλῆσαι τῆς ἀντιῤῥοπίης εἵνεκα. ὅσοισι δὲ σὺν τῇ κατήξει καὶ ἕλκεα προσγίνεται, οὐδὲν δεῖ ταράσσεσθαι διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τὰ ἕλκεα ἐπιτιθέναι πισσηρὴν ἢ τῶν ἐναίμων τι, εὐαλθέα γὰρ τὰ τοιαῦτα· ὁμοίως κἂν ὀστέα μέλλῃ ἀπιέναι, τήν τε διόρθωσιν τὴν πρώτην ἀόκνως χρὴ ποιέεσθαι μηδὲν ἐπιλείποντα καὶ τὰς διορθώσιας

post haec incidenda est quantum expedit, paulo autem magis quam ut nasus dirigatur intendi debet; tum sub aure, longa enim esse habena debet, sursum circa caput adducenda. Licet autem fronti extremam agglutinare, licet et ulterius ferre et circa caput volutam vincire: haec siquidem juste nasum dirigit et intendi et remitti potest, atque ubi velis, nasum in contrariam partem ac jacet magis aut minus repellere. Nam et quibus a latere nasus abrumpitur in ceteris eadem curatio convenit quae proposita est; plerisque autem opus est naso extremam habenam agglutinare, ut in contrariam partem repellatur atque inclinet. Quodsi fracturae ulcus accedit, nihil sollicitare nos debet; sed nutriendum est cerato quod picem habeat vel aliquo ex iis medicamentis quae protinus cruentis vulneribus injiciuntur; haec siquidem facile curationem admittunt. Aeque etiam ubi ossa recessura sint, primo dirigere assidue convenit, nulla re praetermissa et in posterum digitis compellere,

τοῖσι δακτύλοισιν ἐν [361] τῷ ἔπειτα χρόνῳ, χαλαρωτέροισι μὲν γὰρ χρώμενον, χεόμενον δέ. εὐπλαστότατον γάρ τι παντὸς τοῦ σώματος ἡ ῥίς ἐστι. τῶν δὲ ἱμάντων τῇ κολλήσει καὶ τῇ ἀντιῤῥοπίῃ πανιάπασιν οὐδὲν κωλύει χρῆσθαι, οὔτ' ἢν ἑλκώσῃ οὔτ' ἢν ἐπιφλεγμήνῃ, ἀλύπητοι γάρ εἰσι.

Διὰ τὴν ἀπαρτῇ φωνὴν σημαίνεται ἅπασα ἡ διὰ τῶν προσκολλημάτων ἀντίτασίς τε καὶ οἷον εὔθυσις τῆς διεστραμμένης ῥινός. ὃ δὲ νῦν κελεύει ποιεῖν, ἀσθενὲς ἐφάνη μοι πειρωμένῳ· εἰ μὲν γὰρ ἰσχυρότερόν τε εἴη ὃ ἀποκολλᾶται καὶ ἀφίσταται μετρίως τείνοντος, οὐδὲν ἀξιόλογον περαίνεται.

με'.

(609) *Ἢν δὲ οὖς κατεαγῇ, ἐπιδέσιες πᾶσαι πολέμιαι· οὐ γὰρ οὕτω τις χαλαρὸν περιβάλλοι· ἢν δὲ μᾶλλον πιέζῃ, πλέον κακὸν ἐργάσεται, ἐπεὶ καὶ ὑγιὲς οὖς ἐπιδέσει πιεχθὲν, ὀδυνηρὸν καὶ σφυγματῶδες καὶ πυρετῶδες γίνεται.*

laxius superdatis tamen. Nasus enim ex omnibus corporis partibus facillime componitur. Atqui habena agglutinata et impulsu in contrariam partem atque nasus declinatur, nihil uti omnino prohibet, neque si ulcus sit, neque si inflammatio, innocenter enim ejusmodi praesidia adhibentur.

Appendatur dixit ἀπαρτῇ, quo verbo significavit universam rationem extendendi et quasi dirigendi, nasum perversum per ea quae agglutinantur. Quod autem nunc praecipit, experimento imbecillum comperi; nam si habena vehementius intendatur, gluten discutitur resolviturque; si modice, nihil fere proficitur.

XLV.

In fractura auris quodlibet vinculum inimicum est. Neque enim ita laxum circumdabitur, quod si magis adstringatur plurimum efficiet, quandoquidem integra auris sub vinculo adstricta dolet, pulsu vexatur atque inflammatione.

Τῆς συνεχείας ἡ λύσις ἕλκος μὲν ἐν σαρκώδει μορίῳ, κάταγμα δὲ ἐν ὀστῷ καλεῖται. τὸ δὲ ἐν χόνδρῳ γενόμενον οὐκ ἔχον ἰδίαν προσηγορίαν καταχρησάμενος ὁ Ἱπποκράτης τοῦ κατάγματος ὀνόματι προσηγόρευσεν.

μστ'.

Ἀτὰρ καὶ τὰ ἐπιπλάσματα κάκιστα μὲν τὰ βαρύτατα ἐπίπαν, ἀτὰρ καὶ τὰ πλεῖστα φλαῦρα καὶ ἀποστατικὰ καὶ μύξαν τε ὑποποιέει πλείω, κἄπειτα ἐκπυήσιας ἀσηρὰς, τούτων δὲ οὖς ἥκιστα κατεαγὲν προσδέεται.

Οἷς ἀπεδείξαμεν ἐν τῇ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου πραγματείᾳ τὰ κατὰ μέρος ὁμολογεῖται πάντα. καὶ γὰρ καὶ νῦν ἐπὶ τῶν ἐπιπλασμάτων βλάπτεσθαί φησι τὸ οὖς ὁ Ἱπποκράτης, ὥσπερ καὶ φαίνεται διὰ τῆς ἐμπειρίας· ἱκανῶς γὰρ βούλεται ξηραίνεσθαι δὴ, ὅτι ξηρότατόν ἐστι τὴν φύσιν ἔχον. ἄρ' οὖν κἀκ δέρματος συγκείμενον. ἐδείχθη

Ubi continuum folvitur, Graece in carne ἕλκος appellatur, in osse κάταγμα; in cartilagine non habet proprium vocabulum, fed eam fracturam Hippocrates abusus κατάγματος nomine nuncupavit.

XLVI.

Sed et cataplasmata quae maximi oneris sunt penitus aliena sunt, pleraque etiam noxia sunt atque abscessum concitant et mucos plurimos suppurationemque infestam reddunt, quibus minime opus est auri comminutae.

Omnia sigillatim iis consentanea sunt quae ostendimus in libro de ratione curandi, namque Hippocrates etiam nunc laedi aurem asserit cataplasmate quod experimento conspicitur. Abunde enim siccari eam voluit, quum natura siccissima sit, eo quod ex cute constet et cartilagine.

δὲ ἕκαστον μόριον εἰς ὅσον ἂν ξηρότερον εἰς τοσοῦτο τῆς ξηραντικωτέρας ἀγωγῆς δεόμενον.

μζ´.

Ἄγχιστα μὲν, εἴπερ χρὴ, τὸ γλίσχρον ἄλητον, χρὴ δὲ μηδὲ τοῦ βάρος ἔχειν, ψαύειν δὲ ὡς ἥκιστα ξυμφέρει. ἀγαθὸν [362] γὰρ ἐνίοτε φάρμακον καὶ τὸ μὴ φέρειν φάρμακον καὶ πρὸς οὖς καὶ πρὸς ἄλλα πολλά. χρὴ δὲ καὶ τὴν ἐπικοίμασιν φυλάττεσθαι, τὸ δὲ σῶμα ἰσχναίνειν καὶ μᾶλλον ᾧ ἂν κίνδυνος ἔῃ ἔμπυον τὸ οὖς γενέσθαι. ἄμεινον δὲ καὶ μαλθάξαι τὴν κοιλίην.

Ἐγγυτάτω, φησὶν, ἐστὶ τοῦ μὴ βλάπτειν ἐπιπλαττόμενον τὸ γλίσχρον ἄλευρον. ἔστι γὰρ δῆλον ὅτι τοῦτο τῶν ἄλλων ξηραντικώτερον. εἴρηται δὲ ὀλίγῳ ἔμπροσθεν ἡμῖν, ὁποῖον λέγει τὸ γλίσχρον ἄλητον, ἡνίκα τὸν περὶ τῆς καταπλαττομένης ῥινὸς ἐποιεῖτο λόγον. ὁμοιότατον δὲ τούτῳ ποιοῦσι, κατάπλασμα τῇ πείρᾳ διδαχθέντες οἱ κατὰ παλαίστραν

Ostensum autem est unamquamque partem, quatenus siccior est, eatenus ficciorem curationem requirere.

XLVII.

Proxima quidem est, modo quid superimponi conveniat, farina glutinosa. Haec autem necessario gravis ne sit, ac minimum contingit; interdum enim optima medicina est, medicinam non facere et ad aurem et ad alia multa. Cavere insuper homo debet ne in eam partem dormiat. Extenuare autem corpus expedit illi potissimum qui auris suppuratione periclitatur et alvum mollire.

Proximum, inquit, esse ei quod non obest cataplasma ex farina glutinosa. Constat enim hoc magis siccare quam alia; diximus autem paulo ante, ubi de illinendo naso tractavit, qualem appellet farinam glutinosam, huic simillimum cataplasma conficiunt experimento edocti, qui in

ἔχοντες ἐκ τοῦ χόνδρου, βρέχοντες αὐτὸν ὄξει μέχρι διοιδέσει καὶ οὕτως λεαίνοντες.

μη.
Ἢν δὲ καὶ εὐήμετος ἔῃ, ἐμέειν ἀπὸ συρμεσμοῦ.

Συρμεσμοὺς δὲ ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὰς μετρίας κενώσεις εἴτε διὰ τῆς ἕδρας εἴτε καὶ δι' ἐμέτων γίγνοιντο. τοιούτων τινὰ κελεύει καὶ νῦν ποιεῖσθαι. πολλαὶ δ' ὗλαι τοῦτο περιεργάζονται· καὶ γὰρ μέλι πλέον ληφθὲν αὐτὸ καὶ μελίκρατον ἀκρατέστερον καὶ πτισάνης χυλὸς ἐξ ὕδατος ἑψημένος μόνον καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν καὶ μετὰ μέλιτος. καὶ τούτων μᾶλλον ὁ ἀπὸ ῥαφανίδων ἔμετος καὶ ὁ ἀπὸ ναρκίσσου βολβοῦ. μείζων δὴ τούτων, οὐ μὴν ἤδη γλίσχρος, ὅταν εἰς ῥαφανῖδας ἐλλεβόρου λευκοῦ κάρφη πήξαντες ἐν τῇ ὑστεραίᾳ τὰς ῥαφανῖδας δῶμεν φαγεῖν, εἴτε μόνας εἴτε καὶ δι' ὀξυμέλιτος.

---

palaeftra verfantur ex farre in aceto madefacto, dum maceretur, atque ita temperato.

XLVIII.

Sed fi homo facile vomat, vomere debet, ut modice exhauriatur.

Veteres appellabant συρμεσμοὺς quum modice homo exhauriatur, feu vomitu féu dejectione, tale quid nunc fieri jubet eodem vocabulo ufus. Multa autem funt medicamenta quae hoc praeftant, nam et mel copiofe affumptum et mulfa minus diluta vel cremor ptifanae ex aqua decoctus, feu per fe feu cum melle; magis adhuc vomitum citat radicula et bulbus narciffi. His efficacior eft, nondum tamen valens radicula, in qua furculos radicum veratri albi defixeris, data poftridie five per fe five ex oxymelle.

μθ'.

Ἢν δὲ ἐς πύησιν ἔλθῃ, ταχέως μὲν οὐ χρὴ στομοῦν· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν δοκεόντων ἐκπυέεσθαι, ἀναπίνεταί ποτε, κἢν μηδέπω τις καταπλάσῃ.

Φυλάσσεται τὸ οὖς ἄτε μὴν διὰ τὸν ὑποκείμενον τῷ δέρματι χόνδρον· ἂν γὰρ μὴ ταχέως τμηθὲν συναχθῇ τε καὶ κολληθῇ, κίνδυνός ἐστι λυπανθῆναι τὸν χόνδρον. ἀναπίνεται δὲ, τουτέστιν ἐκδαπανᾶται καὶ διαφορεῖται, τὸ συνιστάμενον αὐτόθι πῦον ἐνίοτε διὰ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων ἁπλῶν καὶ κούφων φαρμάκων, ὅσα ξηραίνειν ἀδήκτως πέφυκεν, οἷόν ἐστι καὶ ἡ τοῦ κοχλίου μύξα μετὰ λιβανωτοῦ καὶ εἰ δέοι ξηραίνεσθαι σφοδρότερον, ἤτοι μετ' ἀλόης ἢ μετὰ σμύρνης ἢ μετ' ἀμφοῖν. οὕτως δὲ καὶ μέλι καταχριόμενον Ἀττικὸν ἐπιπασσόμενον λεῖον τῶν εἰρημένων ἕκαστον ξηραντικόν ἐστι τὸ φάρμακον. ἄδηκτον δὲ λέγω τόν τε λιβανωτὸν καὶ τὴν ἀλόην καὶ τὴν σμύρναν.

XLIX.

Sed si ad suppurationem veniat, non est celeriter aperienda: multa enim ex iis quae videntur suppurare interdum absorbentur, etiamsi nullum cataplasma inducatur.

Cavendum est ne auris incidatur ob cartilaginem cuti subjectam, nam nisi ubi incisa est consolidetur et glutinetur, periculum est ne cartilago obesa reddatur. *Absorberi*, quod *ἀναπίνεσθαι* dixit, hoc est *discuti ac digeri, pus ibi collectum* nonnunquam per ea quae superimponuntur simplicia medicamenta ac levia, sine morsu siccandi vim habentia, cujusmodi est mucus cochleae adjecto thure; ac si valentius siccare opus sit vel aloë vel myrrha vel utrisque. Eodem modo siccare potest mel Atticum inunctum insperso quovis ex propositis medicamentis bene contrito. Voco autem sine morsu thus, aloën et myrrham.

ν'.

[363] *Ἢν δὲ ἀναγκασθῇ στομῶσαι, τάχισται μὲν ὑγιὴς γίνεται, ἤν τις πέρην διακαύσῃ. εἰδέναι μέντοι χρὴ σαφῶς ὅτι κυλλόν ἐστι τὸ οὖς καὶ μεῖον τοῦ ἑτέρου, ἢν πέρην διακαυθῇ.*

Κυλλὸν μὲν καὶ μικρότερον ἐξ ἀνάγκης γίγνεται διαφθαρέντος ἐν τῇ καύσει μέρους οὐκ ὀλίγου, τοῦ τε χόνδρου καὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὸν δέρματος ἔχεσθαι. ἐπὶ δὲ τοῦτο συμβουλεύει ποτὲ δεδιὼς τὸ δύσαλθες τοῦ χόνδρου. γυμνωθεὶς γὰρ συνουλοῖ καὶ μάλιστα βραχείαις τισὶν ἡμέραις χρονίσεις, μετὰ τὸ τμηθῆναι μὴ συνελθόντος καὶ κολληθέντος τοῦ δέρματος εὐθέως.

να'.

Ἢν δὲ μὴ πέρην καίηται, τάμνειν χρὴ τὸ μετέωρον μὴ πάνυ σμικρὴν τομήν.

L.

At fi incidere coactus fis, celerrime fanefcit, fi candens ferramentum ab una parte ad alteram demittatur. Scire autem certum licet aurem curtam reddi et mancam magis quam altera fit, fi candens ferramentum trajiciatur.

Curta neceffario fit et manca, quum non exigua pars et cartilaginis et cutis ipfam comprehendentis uftione abfumatur. Ad quod praefidium monet ut confugiamus nonnunquam veritus ne cartilago aegre fanefcat; namque ubi nudatur, cicatricem non recipit, praefertim fi res aliquot dies protrahatur, neque cutis a fectione protinus coeat et glutinetur.

LI.

Sed fi candenti ferramento non trajiciatur, incidere convenit; quod magis excedit, fectione non admodum exigua.

Ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἐμμεῖναι τοῦ πύου καὶ βλάπτειν τὸν χόνδρον ἀξιόλογον κελεύει ποιεῖσθαι τὴν τομήν.

νβ'.

Διὰ παχυτέρου μὴν καὶ τὸ πῦον εὑρίσκεται ἢ ὡς ἄν τις δοκέοι.

Κατὰ τὴν διάγνωσιν τοῦ περιεχομένου γίγνεταί πύου τις ἀπάτη τοῖς ἀνατεινομένοις, ὡς δοκέειν ἤδη πολύ τε εἶναι αὐτὸ καὶ λεπτῦναι τὸ δέρμα. κατὰ δὲ τίνα τρόπον εἰς τὴν τοιαύτην ἀπάτην ἀφικνοῦνται διὰ τῶν ἑξῆς αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης δηλώσει.

νγ'.

Ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν καὶ πάντα τἄλλα τὰ μυξώδεα καὶ μυξοποιὰ, ἅτε γλί- (610) σχρα ἐόντα ὑποθιγγανόμενα, διολισθαίνει ταχέως ὑπὸ τοὺς δακτύλους ἔνθα καὶ ἔνθα. διὰ τοῦτο διὰ παχυτέρου εὑρίσκουσι τὰ τοιαῦτα οἱ ἰητροὶ ἢ ὡς οἴονται.

Ne quid superfit puris quo cartilago laedatur, incidi non paullum jubet.

LII.

Quandoquidem pus ulterius invenitur quam quis exiftimet.

Decipiuntur qui fecant in cognofcendo pure quod fubjectum eft, ita ut exiftiment id in fummo contineri et cutem extenuatam effe. Quo pacto autem in hunc errorem incidant, ipfe Hippocrates proxime demonftrabit.

LIII.

Verum ut fummatim dicam cetera quoque omnia quae mucofa funt et mucos producunt, utpote glutinofa ubi tangantur cito in hanc vel illam partem digitis elabuntur; quamobrem altiora haec medici reperiuntur, quam exiftiment.

Κατὰ τὰς διαγνώσεις τῶν ἐκπυϊσκομένων μερῶν ἐπανήκει συμμέτρως πρὸς τὴν ἀφὴν τὸ πάσχον σῶμα, διαιρεθὲν εὑρίσκεται πῦον ἔχον. ἐπειδὰν οὖν εὕρωσιν οἱ ἰατροὶ τὴν αὐτὴν ποσότητα τῆς εἴξεως ἐπὶ παντὸς ἄλλου μέρους ὁμοίως ἐκπεπυηκέναι νομίζοντες τοῖς ἔμπροσθεν ἑωραμένοις, ἐπὶ τὸ τέμνειν ἀφικόμενοι διαμαρτάνουσιν ἐνίοτε διττὴν ἁμαρτίαν, ὡς τὸ μηδ᾽ ὅλως εὑρεῖν πῦον ἐπὶ τούτων διὰ τοῦ παχύτερα πολλῷ [364] παρὰ τὴν προσδοκίαν εἶναι τοιαῦτα· ἔοικε γὰρ πολλάκις ἰατρῷ ὑγρὸν ἔχοντα ἐν αὐτοῖς μυξῶδες, ὡς οὕτω διαπυήσαντα. καὶ γίγνεται τοῦτο διότι τὰ τοιαῦτα τῶν ὑγρῶν, ὡς αὐτὸς εἶπεν, ὀλισθαίνει ταχέως ἐν τῷ ψαύειν αὐτῶν εἴωθε συνίστασθαι περί τε χόνδρους καὶ τένοντας καὶ νεῦρα καὶ συνδέσμους, ὡς αὐτὸς ἐφεξῆς λέγει.

νδ.

Ἐπεὶ καὶ τῶν γαγγλιωδέων ἔνια ὅσα ἂν πλαδαρὰ ἔῃ καὶ μυξώδεα σάρκα ἔχῃ, πολλοὶ στομοῦσιν οἰόμενοι ῥεῦμα ἀνευρήσειν ἐς τὰ τοιαῦτα. ἡ μὲν οὖν γνώμη τοῦ ἰητροῦ

In dignofcendo loco fuppurante, ubi in affecta parte, quum tangenti moderate cedit, fectione adhibita contentum pus invenitur, medici quoque poftquam eundem cedendi modum in quavis alia parte comprehenderint putantes eam fimiliter fuppurare, ut illae quas prius intuiti fuerint, venientes ad fectionem errant, isque error interdum duplex eft et quod nullo modo ibi pus inveniatur, quum haec multo craffiora fint quam opinentur et quod medicis ea fuppurare videantur, quae mucofum humorem in fe continent. Id quod evenit, quoniam hujusmodi humor, ut ipfe ait, ubi tangatur cito elabitur; contrahi autem folet in cartilagine cordis, nervis ac ligamentis, ut deinceps oftendet.

LIV.

Quandoquidem ea tubercula quae ganglia dicuntur, quum humida funt et mucofa carne continentur a multis aperiuntur, inde fluxurum humorem putantibus. Medicum

ἐξαπατᾶται, τῷ δὲ πράγματι τῷ τοιούτῳ οὐδεμία βλάβη στομωθέντι. ὅσα δὲ ὑδατώδεα χωρία ἐστὶν ἢ μύξης πεπληρωμένα καὶ ἐν οἵοισι χωρίοισιν ἕκαστα θάνατον φέρει στομούμενα ἢ κατὰ ἀλλοίας βλάβας, περὶ τούτων ἐν ἄλλῳ λόγῳ γεγράψεται.

Τὰ γὰρ χονδρώδη καὶ ταῦτα τὰ γαγγλία καὶ σύντροφά τινά εἰσι περὶ νεῦρα τὴν γένεσιν ἐξ ὑγροῦ, γλίσχρου δὲ μυξώδους ἐσχηκότα. τοιαύτη γὰρ ἡ οἰκεία τῶν νεύρων τροφή.

νε'.

Ὅταν οὖν τάμῃ τις τὸ οὖς, πάντων μὲν καταπλασμάτων καὶ πάσης τῆς μετώσιος ἀπέχεσθαι χρή. ἰητρεύειν δὲ ἢ ἐναίμοις ἢ ἄλλῳ, ὅ τι μήτε βάρος μήτε πόνον παρασχήσει.

Ἐπεὶ ξηρόν ἐστι μόριον τὸ οὖς καὶ διὰ τοῦτο τῶν ξηραινόντων δεῖται φαρμάκων, χρὴ μέντοι οὐ μέγαν τοῦ

itaque in fectione animus fallit, fed ei qui fectus eft nullum affertur detrimentum. Quae autem loca aquofa fint vel mucorum plena, quibusve partibus fingula quae aperiuntur hominem interimant vel alterius noxae caufa fint, alibi exponentur.

Haec enim ganglia circa cartilaginofas partes et circa nervos ex horum alimento increfcunt oriunturque ex humore glutinofo ac mucofo; hoc enim eft proprium nervorum alimentum.

LV.

Ubi quis igitur aurem fecuerit, abftinere ab omni cataplafmate atque omni linamento debet, mederique vel medicamentis, quae protinus cruentis vulneribus injiciuntur vel alio quod neque onere laedat, neque moleftiam afferat.

Auris quia ficca eft, idcirco ficcantia medicamenta requirit, non tamen plus jufto ficcanda eft, ubi a fectione

προσήκοντος αὐτὸ ξηραίνειν, ὅταν ἐπὶ τὸ τέμνειν εὐθέως τὰ φάρμακα προσφέρωνται. τεῖνον γὰρ ἐργάζεται μηδὲν ἔχοντα παρηγορικὸν, οὐ μὴν οὐδὲ βαρύνεσθαι χρὴ τὸ οὖς τῷ ἐπιτιθεμένῳ ὄγκῳ· καὶ γὰρ τὰ ὦτά γ' ὀδυνᾶται καὶ ἅμα ἀσηρόν. ἄριστον οὖν ἐστι χρῆσθαι φαρμάκοις μετὰ τὸ στομῶσαι μετρίως ξηραίνουσιν, ὁποῖα τὰ ἔναιμα καλούμενα. τὰ γὰρ καταπλάσματα ἐγκλείει τε καὶ θηλύνει μὴ ξηραίνοντα τὰς περιττὰς ὑγρότητας αὐτῶν καὶ μάλιστα γλίσχρας καὶ παχείας οὔσας.

νϛ'.

Ἢν γὰρ ὁ χόνδρος ἄρξηται ψιλοῦσθαι καὶ ὑποστάσιας ἴσχῃ πυρώδεας ἢ χαλώδεας, ὀχληρόν.

Προσθεῖναι δὲ χρὴ τῇ λέξει τὸ ὑγρὸν, ὅπερ καὶ παρεγγράφουσί τινες, ὡς εἶναι τὴν ὅλην γραφὴν τοιαύτην· ὅτε γὰρ ὁ χόνδρος ἄρξηται ψιλοῦσθαι καὶ ὑποστάσιας ὑγρῶν ἴσχει. καλεῖ δ' ὑποστάσεις τὰς ἔνδον μονὰς τῶν

protinus medicamenta inducuntur; distendunt enim, quum nihil habeant quod leniat. Sed neque onerari auris debet mole eorum quae superimponuntur, dolet enim et infestatur. Optimum est igitur a sectione medicamentis uti quae modice siccent, cujusmodi sunt quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur. Cataplasmata leniunt quidem, sed resolvunt atque effeminant; superantem vero humorem non discutiunt, praesertim quum glutinosus sit et crassus.

LVI.

Namque ubi cartilago nudari incipiat coitumque habeat purulentum ac mucosum, res infestissima est.

Adjicere orationi oportet humorem, sicut nonnulli adscribunt, ut universa sit hujusmodi: namque ubi cartilago nudari incipiat coitumque humorum habeat. Vocat autem ὑποστάσεις coitum humorum qui intus continentur et ex-

[365] ὑγρῶν, ἃ προσῆκεν ἐκκρίνεσθαι, τοῦ τε πύου δηλονότι καὶ τοῦ μυξώδους χυμοῦ. ὀχλώδη οὖν, φησὶ, γίγνεται, τουτέστιν ὀδυνηρὰ, ὅπερ ὁρᾶται τοῦ χόνδρου κακουμένου.

νζ'.

Γίγνεται δὲ καὶ τοῦτο δι' ἐκείνας τὰς ἰήσιας, πάντων δὲ τῶν παλιγκοτησάντων ἡ πέρην διάκαυσις αὐταρκέσταταν.

Ποίας ἰήσεις μέμφεται; ἢ δηλονότι περὶ ὧν ἐνεδείξατο μικρὸν ἔμπροσθεν ἀπέχεσθαι κελεύων, καταπλασμάτων καὶ μετώσεως καὶ τῶν βαρυνόντων καὶ ὀδυνώντων.

cerni debent, puris videlicet et muci. Res, inquit, infestissima est, hoc est dolorem affert, quod patet quum cartilago vitiatur.

LVII.

Fiunt autem et haec ob illas curationes. In omnibus autem quae recrudescunt, maxime abunde est candens ferramentum trajicere.

Quam curationem damnat? eamne quam paulo supra indicavit praecipiens, ut cataplasma, linamentum quod onerat, quod dolorem excitat vitemus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Ed. Chart. XII. [366.] Ed. Bas. V. (610.)

α'.

[366] *Σπόνδυλοι δὲ οἱ κατὰ ῥάχιν.*

Οὐχ ὡς καὶ καθ' ἕτερον μέρος ἐν τῷ σώματι σφονδύλων ὄντων πρόσκειται τὸ κατὰ ῥάχιν· ἡ γὰρ ἁπάντων τῶν σπονδύλων σύνθεσις ὀνομάζεται ῥάχις, ἀλλ' εἰ καὶ οὕτως ἔτυχεν εἰπών· σφόνδυλοι δὲ οἷς ὑπάρχει καὶ κατὰ ῥάχιν

HIPPOCRATIS DE ARTICULIS LIBER ET GALENI IN EUM COMMENTARIUS TERTIUS.

I.

Spinae autem vertebrae.

Adjecit spinae, non quae in aliis corporis partibus vertebrae reperiantur; omnium enim vertebrarum compositio vocatur spina, sed quasi ita dixerit: vertebrae quarum situs est in spina. Quibusdam tamen ex junioribus

εἶναι. τινὲς μέντοι τῶν νεωτέρων ἰατρῶν [367] ἀξιοῦσιν οὐχ ἅπασαν τῶν σπονδύλων τὴν σύνταξιν ὀνομάζειν ῥάχιν, ἀλλὰ μόνον τὸν θώρακα καὶ τὴν ὀσφῦν, καθ' οὓς ὁ Ἱπποκράτης νῦν δόξει διαλέγεσθαι περὶ τῶν κατὰ τὴν ὀσφῦν τε καὶ τὸν νῶτον μόνον, οὐ τῶν κατὰ τὸν τράχηλον. εἴρηται δὲ ἀκριβῶς ἡμῖν ἅπασα τῶν σφονδύλων ἡ σύνθεσις ἐν τῇ περὶ τῶν ὀστῶν εἰσαγωγῇ, καθ' ἣν ἠξίωσα ἀπογυμνάσασθαι τὸν ἀκολουθήσαντα τοῖσδε τοῖς ὑπομνήμασι, τεθεαμένος ἀκριβῶς ἕκαστον τῶν ὀστῶν ὁποῖόν ἐστιν, ἐπ' αὐτῶν μὲν μάλιστα τῶν ἀνθρώπων σκελετῶν, εἰ μὴ πάντως τῶν πιθηκείων.

β'.

Ὅσοισι μὲν ὑπὸ νοσημάτων ἕλκονται ἐς τὸ κυφόν.

Ὀπισθοκύφωσις ὀνομάζεται ἡ εἰς τοὐπίσω διαστροφὴ τῆς ῥάχεως, ὥσπερ ἡ μὲν εἰς τὸ πρόσω λόρδωσις, ἡ δὲ εἰς τὰ πλάγια σκολίωσις. οἴονται δέ τινες γίγνεσθαι τὴν εἰς

placet fpinam nominari non univerfam vertebrarum compofitionem, fed earum tantum quae ad thoracem funt et lumbos. Juxta quos Hippocrates nunc de vertebris agere videbitur quae in lumbis tantum et dorfo fitae funt, non de iis quae in cervicibus. Vertebrarum vero compofitionem univerfam in libro de offibus ad eos qui primas inftitutiones addifcunt ad unguem narravimus, in quo exerceri illum volumus qui percepturus eft haec commentaria, intuitum exquifite qualia fint fingula offa in cadavere arefacto hominis vel certe fimiae.

II.

Quibus ob morbos trahuntur, ut gibbum efficiant.

Gibbum dixit κυφόν. Vocatur autem fpina gibba, quum in pofteriorem partem convertitur, quod vitium ὀπισθοκύφωσις Graece nominatur; ficut curva quando in priorem partem, dicitur autem hoc Graece λόρδωσις; fed

τοὐπίσω διαστροφὴν, ἣν δὴ καὶ κύρτωσιν ὀνομάζουσι, φυμάτων ἀπέπτων συνισταμένων ἐπὶ τῆς ῥάχεως μεγάλων τε καὶ σκληρῶν καὶ χρονίων, ὑφ᾽ ὧν βαρυνομένους ὠθεῖσθαι πρὸς τὴν ὀπίσω χώραν τοὺς σφονδύλους, οὐκ ἐννοοῦντες ὅτι οὔτε κατακειμένων ὑπτίων ἐγχωρεῖ τὰ φύματα τοὺς ὑποκειμένους ἑαυτοῖς βαρύνειν σφονδύλους οὔτε ὀρθῶς ἑστηκότων οὔτε καθημένων, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ εἴ ποτε κατὰ τῶν (611) πλευρῶν κλινόμεθα. πρὸς δὲ καὶ ἄλλως ἐστὶν ἄτοπον εἰς τοσοῦτον βάρος ἢ σκληρότητα ἥκειν τὰ φύματα νοεῖν, ὡς καὶ τῶν ὀστῶν βαρύτερα καὶ σκληρότερα γίγνεσθαι. ὅτι μὲν οὖν ὑπὸ φυμάτων ἀπέπτων εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀποτελοῦνται διαστροφαὶ τῆς ῥάχεως αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ὀλίγον ὕστερον ἐρεῖ. προσέχειν δὲ χρὴ τοὺς ἐξηγησαμένους τὸ βιβλίον οὐ τούτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι κατὰ τὴν προκειμένην ῥῆσιν εἶπεν· ἐς τὸ κυφὸν ἕλκονται, δυνάμενος εἰπεῖν ὠθοῦνται, καθάπερ οὕτω ἕλκονται. δόξει γε μὴν ἄτοπον εἶναι τοὺς σφονδύλους ὀπίσω μεθισταμένους ὑπὸ νοσημάτων ἕλκεσθαι λέγειν εἰς τὸ πρόσω. τοῦτο γὰρ οἰκειότερον ἦν ἐπὶ

σκολίωσις, quum depravatur a latere. Nonnulli autem exiſtimant ſpinam in poſteriorem partem perverti, quod vitium κύρτωσιν quoque Graeci nominant, ubi in ea fuerint cruda tubercula magna, dura ac diuturna, quorum onere vertebrae in poſteriorem partem compellantur. Neque intelligunt, ſi ſupinus homo jaceat, non poſſe ſubjectas vertebras tuberculis onerari, neque etiam ſi ſtet aut ſedeat, ac neque ſi in latus converſus cubet. Ad haec abſurdum eſt exiſtimare tubercula ad tantum pondus ac duritiem pervenire ut oſſibus graviora fiant et duriora; ſed et a crudis tuberculis ſpinam in priorem partem converti Hippocrates ipſe paulo poſt docebit. Illud item animadvertendum eſt, non ſolum eos qui librum hunc exponunt, ſed Hippocratem in propoſitis nunc verbis dixiſſe: *trahuntur, ut gibbum efficiant*, quum dicere potuiſſet, impelluntur, quemadmodum his placet. Abſurdum vero videbitur aſſerere vertebras quae in poſteriorem partem erumpunt trahi a morbo in priorem: hoc

τῆς λορδώσεως εἰρῆσθαι. τί ποτ᾽ οὖν ἐστιν ἀληθὲς ἅμα καὶ πρὸς Ἱπποκράτην ἔτι πειράσομαι δηλῶσαι. αὐτὰ μὲν τὰ τῶν σφονδύλων ὀστᾶ κατὰ τὸν ἴδιον λόγον οὔτ᾽ ἀνατρέπεται πρὸς τῶν φυμάτων οὔθ᾽ ἕλκεται, τῶν δὲ συνδούντων αὐτοὺς σωμάτων ἐστὶ τὸ πάθημα πρῶτον. ὅταν οὖν συνηθισμένον γένηται τοῖς σφονδύλοις φῦμα μετεωριζόμενον καὶ αὐξανόμενον πρὸς τὴν ἔνδον ἢ πρόσω χώραν, ἑκατέρως γὰρ ὀνομάζουσιν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἕπεσθαι τοῖς φύμασι τοὺς συνδέσμους, οἷς πάλιν αὐτοὺς τοὺς σφονδύλους ἀκολουθεῖν. ἐὰν μὲν οὖν κατὰ μίαν χώραν γένηται τὸ φῦμα, ταύτης ἑλκομένης ἐντὸς ἡ λόρδωσις συμβαίνει τῆς ῥάχεως σφονδύλοις· ἐὰν δὲ κατὰ δύο, μεταξύ τινος ἀπαθοῦς περιλαμβανομένης χώρας ἡ κύφωσις. ἑκατέρου γὰρ τῶν φυμάτων ἕλκοντος πρὸς ἑαυτὸ τὸν συνεχῆ σφονδύλον, οἱ μέσοι κυρτοῦνται πρὸς τοὐπίσω. θεάσασθαι δὲ ἐναργῶς ἐγχωρεῖ σοι τοῦτο συμβαῖνον ἐπὶ πάντων ὅσα [368] κάμπτεσθαι δύναται μετρίως, οἷά πέρ εἰσι καὶ διάχλωραι ῥάβδοι καὶ τῶν καλάμων οἷς γράφομεν οἱ πλεῖους. τούτων τὰ μὲν ἕτερον τοῖς τῆς

ſiquidem magis proprium eſt illius vitii, ſub quo ſpina in interiorem partem convertitur. Quonam igitur pacto vera ſit res, quidque Hippocrates ſentiat conabor exponere. Vertebrarum quidem oſſa per ſe neque pervertuntur a tuberculis, neque trahuntur; ſed primum vitium eſt in iis corporibus quibus vertebrae alligantur. Igitur ubi ad vertebras tuberculum oriatur, quum in tumorem aſſurgit atque augetur, ab interiori ſive priori parte, utroque enim vocabulo appellatur, neceſſe eſt ut tuberculum ſequantur ligamenta, atque haec rurſus vertebrae. Itaque ſi in una parte dumtaxat tuberculum oriatur, ubi haec in interiorem trahatur, ſpina in priorem partem convertetur; ſed ſi in duabus, ubi aliqua interjecta ſit inviolata, gibba evadet. Utroque enim tuberculo adjunctam vertebram trahente quae in medio ſunt a poſteriori parte gibbae fiunt. Quod evidenter intueri licet omnibus evenire, quae curvari modice poſſunt, eujusmodi ſunt virides rami et ex ſcriptoriis calamis plerique, quos ſi quis dextrae

δεξιᾶς χειρὸς περιλαβὼν δακτύλοις, τὸ δ' ἕτερον τοῖς τῆς ἀριστερᾶς ἐπισπάσαι πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐναντίαν χώραν ἐπισπώμενόν τε καὶ κυρτούμενον ὄψει τὸ μέσον· οὐ μὴν οὐδὲ σκολιώσεις ἑτέραν ἔχουσιν αἰτίαν γενέσεως, ἀλλὰ καὶ ταύτας τείνεσθαι συμβαίνει σκληροῦ καὶ δυσπέπτου φύματος ἔν τινι τῶν πλαγίων μερῶν συνισταμένου. τρία γὰρ ταῦτα πάθη κατὰ τὴν ῥάχιν ἐν ταῖς τῶν σφονδύλων γίγνεται μεταστάσεσι, κύφωσις, λόρδωσις καὶ σκολίωσις· ὀπίσω μὲν ἀποχωρούντων ἡ κύφωσις, εἰς τὰ πρόσω δὲ ἰόντων, ἡ λόρδωσις, ἐπὶ δὲ τὸ πλάγιον ἐκτρεπομένων ἡ σκολίωσις. ἔξωθεν δὲ τούτων ἡ σεῖσις καλουμένη τέταρτον πάθος ἐστὶ τῶν ἐν τῇ ῥάχει σφονδύλων, ὅταν διακινηθῶσι μὲν αἱ ἁρμονίαι, κατὰ χώραν δὲ οἱ σφόνδυλοι μένωσι.

γ'.

Τὰ μὲν πλεῖστα ἀδύνατα λύεσθαι, πρὸς δὲ καὶ ὅσα ἀνωτέρω τῶν φρενῶν τῆς προσφύσιος κυφοῦται.

digitis ab una parte, finistrae ab altera, prehendens ad se traxerit, medium in contrariam partem attractum gibbumque conspiciet. Atqui neque alia de causa spina ad latus convertitur quam ob crudum tuberculum quod a latere ejus fit. Haec autem tria vitia in spina incidunt, quum vertebrae loco moventur: nam vel κύφωσις fit vel λόρδωσις vel σκολίωσις. Quum in posteriorem quidem convertitur partem, κύφωσις, quum in priorem, λόρδωσις, quum in latus inclinat, σκολίωσις. Extra haec quartum vitium in spina incidit quod σεῖσις vocatur, ubi vertebrae loco manent, sed earum compago dimovetur.

III.

Plerumque solvi nequeunt, praecipue ubi spina supra septi transversi conjunctionem gibba fiat.

Καὶ τἄλλα μὲν, φησὶ, τὰ κατὰ ῥάχιν ἐστὶ δύσλυτα, μάλιστα δ' αὐτῶν ὅσα φρενῶν τῆς προσφύσιος κυφοῦται ἀνώτερον, τουτέστιν ἐν τῷ κατὰ τὸν θώρακα σφονδύλῳ. ὅτι δ' οὕτως χρῆται τῇ φωνῇ καὶ κατ' ἀρχὰς εὐθέως τοῦδε τοῦ βιβλίου δῆλόν ἐστιν, ἔνθα φησί· καὶ γὰρ καὶ τὰ ἐπίπαν ἀμείνων καὶ στερεωτέρη ἡ βραχεῖα πόη τῆς βαθείης, ὅτι καὶ πρὶν ἐκκαρπεῖν τὴν βαθείην. διὰ τί δὲ μάλιστα δύσλυτα γίνεται τὰ κατὰ τὸν θώρακα φύματα, διὰ τῆς ἐπιφερομένης μαθήσῃ ῥήσεως.

δ.

Τῶν δὲ κατωτέρω μετεξέτερα λύουσι κιρσοὶ γινόμενοι ἐν τοῖσι σκέλεσι, μᾶλλον δέ τι ἐγγινόμενοι κιρσοὶ ἐν τῇ κατ' ἰγνύην φλεβί. οἷσι δ' ἄν τι κύφωμα ᾖ, λύουσιν· ἐγγίνονται δὲ καὶ ἐν τῇ κατὰ βουβῶνα.

Ἔνιά φησι τῶν κατωτέρω τοῦ θώρακος παθῶν, τουτέστι τὰ κατ' ὀσφὺν, ὑπὸ κιρσῶν ἢ δυσεντερίας λύεσθαι, μα-

Nonnulla, inquit, quae in spina incidunt aegre solvantur, praecipueque ubi supra eam regionem, qua cum septo transverso conjungitur gibba fiat, hoc est in vertebris thoracis. Dixit autem ὅτι significare volens, *praecipue*, quemadmodum etiam principio hujus libri, quum inquit: omnino enim melior est ac firmior exigua herba, quam grandior, praecipue antequam ad maturitatem perveniat, ubi verbum *praecipue* dixit ὅτι. Sed qua ratione aegre tubercula solvantur, proximis verbis intelliges.

IV.

Infra vero quaedam solvuntur, quum varices in cruribus fiunt; illic autem magis gibbam spinam solvunt, qui in vena poplitis oriuntur; fiunt etiam in venis inguinum.

Quaedam, ait, vitia infra thoracem, nempe ad lumbos a varicibus vel torminibus solvuntur, quum succi qui

ταλαμβανομένων δηλονότι τῶν ἐργαζομένων αὐτὰ χυμῶν εἰς πρώτην μὲν αὐτὴν τὴν ἐπὶ τῇ ῥάχει μεγίστην φλέβα, μετ' ἐκείνην δὲ εἰς τὰς ἀποφύσεις αὐτῆς τὰς ἐπὶ τὰ σκέλη. τοιαύτη δὲ οὐδεμία φλέψ ἐστι κατὰ θώρακα ἢ τοὺς μοχθηροὺς χυμοὺς ὑποδέξασθαι δυναμένη· μία μέν ἐστιν ἡ τὰς ὀκτὼ πλευρὰς ἑκατέρωθεν φέρουσα, δύο δ' ἄλλαι μικραὶ τὰς ὑψηλάς τε παρὰ τὰς ἐξ ἑκατέρου μέρους μία, πασῶν δ' αὐτῶν εἰς τὸν θώρακα κατασχιζομένων τε καὶ ἀναλισκομένων. εἰ δὲ μεταβληθείη τις χυμὸς εἰς αὐτὰς ἐκ τῶν φυμάτων ἐκκενωθῆναί που δύναται καὶ τὸ δ' ἐπίπαλαι φάναι αὐτὸ δύσκολον. οἱ γὰρ τὰ σκληρὰ καὶ δύσπεπτα γεννῶντες χυμοὶ γλίσχροι εἰσὶ καὶ παχεῖς, ὥστ' οὐ ῥᾳδίως εἰς τὰς στενὰς μεταλαμβάνονται φλέβας. ἡ δὲ κατ' ὀσφῦν φλὲψ εὐρυτάτη τ' ἐστὶ καὶ πάσαις ταῖς κά- [369] τω φλεψὶν αὕτη χορηγεῖ τὸ αἷμα. τοὺς οὖν παχεῖς τούτους καὶ γλίσχρους χυμοὺς, ὅταν ποτὲ μεταλάβῃ τῆς ἐν τοῖς πεπονθόσι μορίοις δυνάμεως ῥωσθείσης, ὡς ἀπώσασθαι τὸ περιττὸν ἐναποτίθεται ταῖς ἐνταῦθα καθηκούσαις φλεψὶν, ὑφ' ὧν

ea faciunt primo ferantur in venam maximam ipfius fpinae, deinde in eas quae ab eadem dideactae ad crura intendunt. Hujusmodi autem in thorace nulla vena eft, quae poffit vitiatos fuccos recipere, quandoquidem utrimque octo coftis una alimentum fubminiftrat; fed fuperioribus duae aliae tenues, fcilicet ab utroque latere una, quae omnes per thoracem diftribuuntur diffipanturque. Idcirco fi fuccus aliquis ad ipfas ex tuberculis transferatur, excerni non poteft, praeterquam quod aegre etiam admittitur. Succi enim qui cruda et dura tubercula faciunt glutinofi funt et craffi; quare non facile per tenues venas feruntur, fed vena quae ad lumbos eft latiffima eft et fanguinem ad venas omnes transmittit. Ergo quum hos craffos ac glutinofos fuccos receperit, fi affectae partes viribus adeo valeant, ut quod fuperat expellant, ad venas hic fitas transmittit. Quo fit ut latefcant et in vari-

ἀνευρύνονται μὲν καὶ κιρσοῦνται, παχέων μὲν ἱκανῶς ὄντων εὐθέως ἐν τῇ κατὰ βουβῶνα, μετριωτέρων δὲ ὑπαρχόντων ἐν τῇ κατὰ τὴν ἰγνύαν. ἔνθα γὰρ ἂν πρῶτον ὑπὸ πάχους τε καὶ γλισχρότητος ἐμφραχθέντες ἱστῶσιν, ἐνταῦθα διϊστᾶσί τε καὶ διευρύνουσι τὴν φλέβα. καὶ γὰρ τοῖς ἄνευ τοιαύτης αἰτίας ἔχουσιν ἐν τοῖς σκέλεσι κιρσοὺς ἀνάλογον τῷ πάχει τοῦ χυμοῦ τὰς ἀνευρυνομένας φλέβας ἰδεῖν ἐστιν, ἐπὶ μὲν τοῖς παχυτάτοις τὰς εὐρυτάτας οἷαί πέρ εἰσιν αἱ κατὰ βουβῶνα, ἐπὶ δὲ τοῖς ἧττον ἐκείνων παχέσι τὰς ἧττον εὐρείας, ὁποῖαι κατ' ἰγνύας εἰσί. ποτὲ μὲν γὰρ ἐν ταῖς μείζοσι τροφαῖς ἐμφραττόμενοι τὸ πάθος ἐργάζονται, ποτὲ δὲ εἰς τὰς κατωτέρας χωροῦσιν, ὅσαι στενότεραι. παχὺ δὲ πάντως ἐν τοῖς κιρσοῖς ἐστι τὸ αἷμα, μελαγχολικὸν δ' ἐστὶ πλειστάκις τὸ πάθος, ἔστι δ' ὅτε ἑτέρων ὠμῶν καὶ παχέων χυμῶν.

ε'.

Ἤδη δέ τισιν ἔλυσε καὶ ἡ δυσεντερίη πολυχρόνιος γινομένη.

ces adſurgant. Ubi quidem ſucci craſſiores fuerint, id accidit in inguine protinus; ſin mediocriter craſſi, in poplite. Namque ubi primum eo quod craſſi ſint et glutinoſi confertim ſubſiſtunt, ibi venam diſtendunt dilatantque. Etenim quibus citra cauſam hanc varices in cruribus oriuntur, videre licet venas pro portione ſuccorum craſſitudinis lateſcentes, ubi craſſiſſimi ſint, latiſſimas, cujusmodi venae ſunt in inguine; ubi minus craſſi, minus latas, quales in poplite. Interdum enim quum majores venas obſtruunt, hunc affectum excitant; interdum ad inferiores concurrunt, quae anguſtiores ſunt. In univerſum autem in varicibus craſſus ſanguis continetur; nam id vitium plerumque a ſucco melancholico, interdum etiam ab aliis crudis craſſisque concitatur.

V.

Solutum quoque jam id vitium eſt a torminibus diuturnis.

Ὅταν εἰς ἔντερα μετάληψις γένηται τῶν παρὰ φύσιν χυμῶν ἐπὶ δυσεντερίᾳ, τῶν ἐντέρων ξυομένων τῇ δριμύτητι τῶν εἰς αὐτὰ συῤῥεόντων χυμῶν ἐκπυϊσκομένων δηλονότι τῶν φυμάτων. οὐδὲ γὰρ ἄλλως οὐδὲ συῤῥαγεῖέν ποτ' εἰς ἔντερα διὰ τὸ πάχος αὐτῶν. αἱ δ' ἐκπυήσεις λεπτύνουσί τε τοὺς παχεῖς χυμοὺς καὶ τὴν ἐν τοῖς πάσχουσι μορίοις φύσιν ἐπεγείρουσιν εἰς ἀπόκρισιν ἀνιαρῶν ἤδη τῶν περιεχομένων χυμῶν.

στ'.

(612) Καὶ οἷσι μὲν κυφοῦται ῥάχις παισὶν ἐοῦσι, πρὶν ἢ τὸ σῶμα τελειωθῆναι ἐς αὔξησιν, τούτοισι μὲν οὐδὲ συναύξεσθαι ἐθέλει κατὰ τὴν ῥάχιν τὸ σῶμα, ἀλλὰ σκέλεα μὲν καὶ χεῖρες τελειοῦνται, ταῦτα δὲ ἐνδεέστερα γίνονται.

Οὐδὲν θαυμαστόν ἐστιν ἀναυξῆ γενέσθαι τὴν ῥάχιν ἐν τοῖς τοιούτοις νοσήμασιν, ὥσπερ κἀπὶ τῶν ἐξαρθρημάτων

Ubi fucci qui praeter naturam in corpore funt ad inteftina transferuntur, tormina fiunt quum abradantur inteftina ob fuccos acres qui ad ipfa confluunt, nempe ubi tubercula fuppurant; neque enim aliter ob fuam craffitudinem confluere ad inteftina potuiffent. Sed in fuppurationibus craffi fucci extenuantur et naturam affectae partis ad expellendum excitant id quod in ea contentum jam moleftum eft.

VI.

Quibus vero adhuc pueris fpina gibba fit, antequam corpus perfecte increfcat, his corpus ad fpinam non augetur, fed crura et brachia dumtaxat perficiuntur; quae funt ad fpinam, non complentur.

Nihil mirum eft, fi in his morbis fpina non increfcat, quemadmodum fupra in luxatis tradidit, quum in-

ἔμπροσθεν ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὧν ἡ ἔμπτωσις ἠπορήθη. διά τε γὰρ τὴν διαστροφὴν τῶν ἀγγείων καὶ τὴν δυσκινησίαν καὶ τὸν τῆς φύσεως κάματον, ὃν κάμνει κατὰ τὰ τοιαῦτα πάθη, χεῖρον ἢ πρόσθεν ἀνάγκη τρέφεσθαι τὰ πεπονθότα μόρια. τοῦτο δ' ἐν μὲν τοῖς ηὐξημένοις ἤδη καὶ τελείοις σώμασιν ἰσχνότερα ποιεῖν εἴωθε τὰ μόρια, τοῖς δ' ἔτ' αὐξανομένοις ἡ αὔξησις ἐμποδίζεται τῶν κατὰ ῥάχιν. ὅσα δ' ἀμφότερα τῶν πεπονθότων ἐστὶν, οἷον αἵ τε χεῖρες καὶ τὰ σκέλη, παντάπασιν ἀβλαβῆ διαμένει· συμπάσχει γὰρ οὐχ ὅλον τὸ σῶμα τοῖς οὕτω πεπονθόσιν, ἀλλ' ὅσα πλησίον ἐστὶ μόνα.

ζ'.

[370] *Καὶ ὅσοισιν ἂν ᾖ ἀνωτέρω τῶν φρενῶν τὸ κῦφος, τούτοισι μὲν αἵ τε πλευραὶ οὐκ ἐθέλουσιν ἐς τὸ εὖρυ αὔξεσθαι, ἀλλ' ἐς τοὔμπροσθεν, τό τε στῆθος ὀξὺ γίνεται, ἀλλ' οὐ πλατὺ, αὐτοί τε δύσπνοοι γίνονται καὶ κερχνώδεες· ἧσσον γὰρ εὐρυχωρίην ἔχουσιν αἱ κοιλίαι αἱ τὸ πνεῦμα δεχόμεναι καὶ προπέμπουσαι.*

quit: quibus recondi non potuit. Nam et propter venas perverſas et propterea quod aegrius membrum moveatur naturaque in ejusmodi affectibus langueat, laeſae partes neceſſario deterius quam ante nutriuntur. Quo fit ut quae jam perfecte increverunt emacreſcant, quae adhuc increſcunt, incremento juxta ſpinam prohibeantur. Sed quae a vitiatis partibus longius abſunt, ut brachia et crura, ſine noxa omnino ſervantur; ea enim quae ſic vitiata ſunt, non totum corpus, ſed ſolummodo proximas partes afficiunt.

VII.

Quibus item ſupra ſeptum transverſum gibba ſpina fit, coſtae in latitudinem augeri non ſolent, ſed in partem priorem; pectus vero latum non fit, ſed acutum; ſpiritus difficulter movetur et cum ſono, quum cavum quo ſpiritus recipitur atque emittitur anguſtius reddatur.

Ἐπὶ τῶν ἔτι ἐν αὐξήσει λόγον ποιεῖται, περὶ ὧν προείρηκεν ὅτι οὐχὶ συναύξεται τὰ κατὰ τὴν ῥάχιν αὐτοῖς. ὅταν οὖν ἐν τοῖς κατὰ τὸν θώρακα σφονδύλοις τὸ κύφωμα γίνηται, μάλιστα τούτοις ἀναυξητέα ἀποτελεῖται κατὰ τὸ μῆκος. ἔκ τε οὖν τούτων καὶ ὅτι κατὰ τὸ κυφὸν εἰς τοὔπισω μετάστασις ἐγένετο τῶν σφονδύλων, ἀναγκαῖόν ἐστι στενὸν καὶ ὀξὺν αὐτοῖς γίνεσθαι τὸν θώρακα καὶ κατὰ τοῦτο καὶ τὰς ἐντὸς κοιλίας τὰς ὑποδεχομένας τὸ πνεῦμα μικροτέρας, ὥστε καὶ τοῦ πνεύματος, ὅταν ἀναπνέωσιν, ἐλάττονος ἀπολαύειν τὸ σῶμα. λέλεκται δὲ κἀν τοῖς περὶ δυσπνοίας ὡς ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἔνθα τῆς χρείας ἐλάττων εἰσπνοὴ γίνεται, τὴν ἐφεξῆς αὐτῇ τὴν δευτέραν μετ᾽ ἐλάττονα χρόνον ἢ εἴπερ εἶχε κατὰ φύσιν ἡ προτέρα ποιῆσαι τὴν ἀρχήν. τὸ δὲ μετ᾽ ἐλάττονα πυκνὸν ἐργάζεται τὸ πνεῦμα καὶ τοῦτο τὸ τῆς δυσπνοίας εἶδος συνίσταται τὸ κατὰ μικρότητα καὶ πυκνότητα. κερχνώδεις δὲ γίγνονται διὰ τῶν κατὰ τὴν φάρυγγα καὶ τραχεῖαν ἀρτηρίαν μορίων στενότητα. συναύξει δὲ ταύτην τὴν στενότητα καὶ τοῦτο περὶ οὗ κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν διδάσκει.

De iis agens quae adhuc increfcunt dixit, quae juxta fpinam funt his augeri non confuefle: ergo ubi fpina gibba fiat in vertebris thoracis, hae maxime increfcere in longitudinem prohibentur. Hac igitur de caufa et illa etiam quod vertebrae, quum fpina gibba fit, in pofteriorem partem convertantur, necefle eft thoracem anguftum reddi atque acutum; et idcirco interiora cava quae fpiritui accommodantur minora effici, ut fic ubi fpiritum attrahunt corpus minori modo ipfius fruatur. Diximus autem et in libro de difficultate fpiritus, ubi is minus attrahatur quam opus fit, necefle effe breviori temporis intervallo proxime rurfus attrahi quam fi prius fecundum naturam attrahi coepiffet. Spiritus autem qui breviori intervallo attrahitur creber redditur, in quo confiftit id genus difficultatis, fub quo et exiguus et creber cooritur. Sonus autem adjicitur ob anguftiam juxta fauces et afperam arteriam. Auget anguftiam hanc id quod proxime fubjicit.

Καὶ μέντοι καὶ ἀναγκάζονται κατὰ τὸν μέγαν σφόνδυλον λορδὸν τὸν αὐχένα ἔχειν, ὡς μὴ προπετὴς ἔῃ αὐτοῖσιν ἡ κεφαλή· στενοχωρίην μὲν οὖν πολλὴν τῷ φάρυγγι παρέχει καὶ τοῦτο ἐς τὸ εἴσω ῥέπον· καὶ γὰρ τοῖσιν ὀρθοῖσι φύσει δύσπνοιαν παρέχει τοῦτο τὸ ὀστέον, ἢν ἔσω ῥέψῃ, ἔς τ' ἂν ἀναπιεχθῇ. διὰ οὖν τὸ τοιοῦτον σχῆμα ἐξεχέβρογχοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον φαίνονται ὑγιέες.

Εἰς τἀναντία ἐχόντων τῶν κατὰ τὸν θώρακα σφονδύλων εἰς τὴν ὀπίσω χώραν μεθεστάντων ἐν τοῖς κυφώμασιν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὅλον τὸν τράχηλον εἰς τὸ πρόσω ῥίπτειν, ὥστε καὶ τὴν κεφαλήν· ἐπίκειται γὰρ τούτῳ κατ' εὐθὺ ταὐτὸν συμβήσεται τοῖς κυφοῖς ἐν τοιούτῳ σχήματι βαδίζειν, ἐν ᾧ οἱ πάντες, ὅταν ἐπινεύσωμεν ὅλον τὸν τράχηλον ἅμα τῇ ῥάχει καὶ κάμψαντες ἄμφω καὶ κυρτώσαντες εἰς τοὐπίσω κάτω βλέπομεν εἰς τὴν γῆν. ὅπως οὖν μὴ πάσχωσιν

VIII.

Atqui coguntur etiam cervices juxta magnam vertebram in priorem partem convertere, ne caput in eandem projiciatur, hoc autem fauces reddit admodum angustas: nam iis etiam qui natura recti sunt id offis, si in interiorem partem inclinetur, spiritus difficultatem affert, dum repellatur. Ob id igitur quod ita figurentur, guttur his hominibus magis exstare videtur quam bene valentibus.

Quum vertebrae quae ad pectus sunt, ubi gibba spina fit, in posteriorem partem spectent, necesse est collum in priorem converti, quare et ipsum caput illi etiam e regione superimpositum est. Accidet igitur iis qui gibbi sunt ambulare ita figuratis, sicut ceteris omnibus, quum totum collum spinamque inclinant et utrumque curvantes a posteriori parte gibbi terram spectant. Quod ut evitent qui gibbi sunt, coguntur collum in posteriorem par-

οἱ κυρτοὶ τοῦτο, τὸν τράχηλον ἀναγκάζονται πρὸς τοὐπίσω, τοῖς αὐτῶν σφονδύλοις ὀλίγον εἰς τοῦτο συντελοῦσιν, ὡς ἂν ἐλαχίστην ἔχουσι τὴν κίνησιν, ἔνθα μάλιστα ταύτην ἀξιόλογον εὑρίσκουσιν, ἐνταῦθα πλείστον ἀνακεύουσιν· εὑρίσκεται δὲ κατὰ τὴν τῶν πρώτων δυοῖν σφονδύλων διάρθρωσιν, ἣν πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχουσιν. ὅπερ οὖν τοῖς ἀπαθέσιν ἄγουσιν εἰς ὀπίσω τὴν κεφαλὴν γίνεται σχῆμα, κατὰ τὴν διάρθρωσιν αὐτῆς, τοῦτο τοῖς κυφοῖς [371.] ὀρθουμένοις· καὶ δὴ καὶ ὥσπερ οἱ κατὰ φύσιν ἔχοντες ἐξεχέβρογχοι γίνονται κατὰ τὰς εἰς τοὐπίσω τῆς κεφαλῆς ἀνανεύσεις, οὕτως οἱ κυφοὶ κατὰ τὰς ὀρθίας τάσεις. ἐξεχεβρόγχους δηλονότι καλεῖ τοὺς ἐξέχοντας εἰς τοὔμπροσθεν, εἰς τὸ πρόσω τὴν δίκην ἔχοντας. οὕτως δ' εἰκὸς ὀνομάζειν αὐτὸν, ἤτοι τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν ὅλην ἢ μόνον τὸν φάρυγγα, καὶ τοῦτ' ἔστι τὸ μάλιστα κερχνώδη τὴν ἀναπνοὴν ἐργαζόμενον, ἀμέλει καὶ τοῖς κοιμωμένοις ἐν τοιούτῳ σχήματι μάλισθ' ὑπάρχει τὸ ῥέγχειν. διὰ τοῦτ' ἔφη· καὶ γὰρ τοῖσιν ὀρθοῖσι φύσει δύσπνοιαν παρέχει τοῦτο τὸ ὀστέον, ἢν ἔσω ῥέψῃ, ἐς τ' ἂν ἀναπιεχθῇ τοῦτο τὸ ὀστέον, ἀναφορικῶς εἰπὼν ἐπὶ

tem recurvare, ejus vertebris ut quae minimum moventur ad hos parum conferentibus; fed qua potiffimum moveri aliquid poffunt, valde recurvantur, poffunt autem qua duae primae vertebrae inter fe et cum capite committuntur. Quemadmodum igitur figurantur juxta capitis commiffuram illi qui bene valentes caput in pofteriorem partem compellunt, ita gibbi quum erecti funt. Praeterea ut iis qui naturaliter habent guttur exftat, ubi caput in pofteriorem partem recurvatur, fic gibbis quum rectum continetur. Vocavit autem ἐξεχεβρόγχους eos quibus in priorem partem exftat βρόγχος, quo vocabulo verifimile eft vel afperam arteriam totam vel guttur dumtaxat appellaffe. Hinc autem maxime fit ut fpiritus cum fono reddatur, quandoquidem maxime etiam ftertunt qui fic figurati dormiunt. Quamobrem fcribit: nam et iis qui natura recti funt id offis, fi in interiorem partem inclinetur, fpiritus difficultatem affert. Dicit autem id offis ad illud referens

τὸ προειρημένον ἐν ἀρχῇ τῆς ῥήσεως, ἔνθα φησί· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἀναγκάζονται κατὰ τὸν μέγαν σπόνδυλον λορδὸν τὸν αὐχένα ἔχειν. ἐξ οὗ τεκμήραιτ' ἄν τις μέγαν σπόνδυλον ὀνομάζειν αὐτὸν τὸν δεύτερον, ὃς χωρῆσαι μάλιστα δύναται πρόσω, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν ἀναπειχθῆναι. πρόδηλον δ' ὅτι καὶ τὴν αὐτὴν χώραν τήν τε πρόσω καὶ ἔσω κέκληκε· πρόσω μὲν ὡς βαίνοντα ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν εἰς αὐτὴν σπόνδυλον, ἔσω δ' ὅτι κατὰ τὸ βάθος ἐστὶ τοῦ σώματος, ἐάν τε πρὸς τὴν ἔσωθεν ἐπιφάνειάν τις, ἐάν τε πρὸς τὴν ὀπίσω σκοπῇ.

θ'.

Φυμάτιά τε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τὸν πνεύμονά εἰσιν οἱ τοιοῦτοι σκληρῶν φυμάτων καὶ ἀπέπτων· καὶ γὰρ ἡ πρόφασις τοῦ κυφώματος καὶ ἡ ξύντασις τοῖσι πλείστοισι διὰ τοιαύτας συστροφὰς γίνεται, ᾗσιν ἂν κοινωνήσωσιν οἱ τόνοι οἱ σύνεγγυς.

Οἷς ἐν τοῖς ἄνω τῶν φρενῶν ἐστι τὸ κύφωμα, τούτοις κατὰ τὸν πνεύμονα τὰ φύματά φησιν ὡς τὸ πολὺ γίγνεσθαι.

quod principio orationis propoſuerat, quum inquit: atqui coguntur etiam cervices juxta magnam vertebram in priorem partem convertere. Unde poterat quis conjicere, magnam vertebram appellari ſecundam, quae magis poteſt in priorem partem urgeri atque inde rurſus repelli. Conſtat autem eandem regionem et priorem et interiorem ab ipſo vocari; priorem quidem, quum vertebrae a poſteriori parte in eam erumpant, interiorem quum ſit in profunditate corporis, ſi ſpectetur ſumma pars ſive prior ſive poſterior.

IX.

His tubercula plerumque circa pulmonem ſunt, eaque dura et cruda; plerisque enim ejusmodi tumores ſunt cauſa gibbi et diſtentionis quibus nervi afficiuntur.

Quibus ſpina ſupra ſeptum transverſum gibba eſt, his plerumque ait tubercula fieri circa pulmonem. Con-

δῆλον οὖν ὅτι καὶ οἷς ἐν ὀσφύϊ τὸ κύφωμα ἢ καὶ τούτοις ἐνταῦθα τὰ φύματα συνίσταται. ὡς τὸ πολὺ δ' εἶπεν, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὴν διάπτωσιν καὶ πληγὴν κυφοῦται ῥάχις, ὥσπερ οὖν καὶ λορδοῦται καὶ σκολιοῦται. διὰ δὲ τοῦ (613) φάναι· καὶ γὰρ ἡ πρόφασις τοῦ κυφώματος καὶ ἡ σύντασις τοῖσι πλείστοισι διὰ ταύτας συστροφὰς γίγνεται, τὴν αὐτὴν γνώμην ἐνδείκνυται κατ' ἀρχὰς, ὁπότε λέγει· σφόνδυλοι δὲ οἱ κατὰ ῥάχιν, οἷσι μὲν ὑπὸ νοσημάτων ἕλκονται εἰς τὸ κυφόν. τὸ δ' ἐν τῇ νῦν ῥήσει λελεγμένον, ἢν δ' ἂν κοινωνήσωσιν οἱ τόνοι οἱ ξύνεγγυς ἐπὶ τὰ νεῦρα τὴν ἀναφορὰν ἔχει, κατὰ τὸν νῶτόν τε καὶ τοὺς σφονδύλους. ἐγὼ δὲ πρόσθεν ᾐτιασάμην τοὺς συνδέσμους τῶν σφονδύλων ἑλκομένους ἑαυτοῖς συνεπισπᾶσθαι καὶ αὐτοὺς τοὺς σπονδύλους. οὐ γὰρ ἡγοῦμαι τὰ ἀπὸ νωτιαίου πεφυκότα νεῦρα τὰ ἑλκόμενα πρὸς τοῦ φύματος ἑαυτοῖς δύνασθαι συνεπισπᾶσθαι τοὺς σφονδύλους· καὶ γὰρ ἀσθενέστερα πολὺ τῆς τοιαύτης δυνάμεώς ἐστι διά τε σμικρότητα καὶ μαλακότητα, διὸ καὶ οὐδὲν ἐκπέφυκεν ἐκ τῶν ὀστῶν, ὥσπερ οἱ σύνδεσμοι. ῥωμαλεώτεροι γὰρ ὄντες οὗτοι καὶ συνεχεῖς τοῖς τόνοις. εἰ δ'

ſtat autem et quibus ad lumbos gibba ſit, in his ea parte tubercula verſari. Dixit *plerumque*, propterea quod et caſu et ictu ſpina gibba redditur et tum in priorem partem tum in latus convertitur. At quum inquit: plerumque enim ejusmodi tumores cauſa gibbi ſunt et diſtentionis, eandem ſententiam tradit, quam a principio, quum ait: ſpinae vertebrae quibus ob morbos trahuntur, ut gibbum efficiant. Quod autem nunc ſcribit, quibus proximi nervi afficiuntur, ad nervos dorſi refertur ac vertebrarum. Nos vero antea cauſati ſumus vertebrarum ligamenta attrahentia, quibuscum et ipſae vertebrae trahuntur. Non enim arbitramur nervos qui a ſpinae medulla oriuntur attrahere ſecum vertebras poſſe, quum et propter exiguitatem et propter mollitiem longe imbecilliores ſint quam ut praeſtare id poſſint, quippe qui ab oſſibus non dependent, quemadmodum ligamenta quae fir-

ἂν κοινωνήσωσι τοῖς φύμασιν, δύνανται οὖν ἐπισπᾶσθαι τοὺς σφονδύλους.

ι'.

Ὅσοισι δὲ κατωτέρω τῶν φρενῶν τὸ κύφωμά ἐστι, τούτοισι νοσήματα μὲν ἐνίοισι προσγίνεται νεφριτικὰ καὶ κατὰ κύστιν, ἀτὰρ καὶ ἀποστάσιες ἐς ἐμπύημά τι καὶ κατὰ κενεῶνας καὶ [372] κατὰ βουβῶνας χρόνιαι καὶ δυσαλθέες καὶ τουτέων οὐδ' ἑτέρη λύει τὰ κυφώματα.

Κατὰ συμπάθειαν δηλονότι τὰ εἰρημένα νοσήματα γίγνεται. συμπάσχει δὲ τὰ ὁμογενῆ καὶ τὰ πλησίον ἅπερ ἐλέγετο κἂν τῷ σύνεγγυς καὶ τὰ κοινὰ καὶ μάλιστα κακοῦντα. δυσεντερία μὲν οὖν καὶ κιρσοὶ κατὰ μετάστασιν τῶν ἐργαζομένων τὰ φύματα χυμῶν γεννώμενα θεραπεύει τὴν κύφωσιν. ὅσα δὲ κατὰ συμπάθειαν γίγνεται νοσήματα, τούτων οὐδέν ἐστι λυτικῶν τῶν ἐξ ἀρχῆς παθῶν.

miora funt et nervis conjuncta; ac fi tuberculis afficiantur, fecum trahere vertebras poffunt.

X.

Verum ex his quibus fub fepto transverfo gibba fpina eft, nonnullis renum et veficae vitia fuperveniunt; fed et abfceffus ad ilia et inguina, qui diu manent et aegre fanantur, quorum neutrum gibbum folvit.

Ob confenfum fane propofiti affectus fuperveniunt. Confenfu autem afficiuntur et quae funt ejusdem generis et quae vicina, quae fupra fignificavit, quum proximos dixit: quae communia primo funt maxime laeduntur. Tormina igitur et varices, quorum caufa erat fuccorum tubercula excitantium transfufio gibbum curant; fed ex iis malis quae confenfus caufa oriuntur nullum eft quod priorem morbum depellat.

ια'.

Ἰσχία δὲ τοῖσι τουτέοισιν ἀσαρκότερα γίνεται ἢ τοῖσιν ἄνωθεν κυφοῖσιν.

Οἷς κατ' ὀσφῦν ἐστι τὸ κύφωμα, τούτοις ἰσχία μᾶλλόν ἐστιν ἄσαρκα τῶν κατὰ θώρακα κυφῶν. ἐκ τούτου δὲ δῆλον ὡς καὶ τοῖς κατὰ θώρακα κυφοῖς ἄσαρκα μετρίως γίγνεται τὰ κατ' ἰσχίον, ὡς ἂν κοινωνοῦντα τῇ ῥάχει.

ιβ'.

Ἡ μέντοι σύμπασα ῥάχις μακροτέρη τούτοισιν ἢ τοῖσιν ἄνωθεν κυφοῖσι.

Τοῖς μηδέπω τελείοις κατὰ τὴν ἡλικίην πρὸς τῷ κοινῷ τῆς ἀτροφίας, ἔτι καὶ ἀναύξητα τὰ πεπονθότα μόρια γίνεται, καθότι καὶ πρόσθεν ἐῤῥέθη. νυνὶ δὲ προστίθησιν ἄλλην διαφορὰν οὐκ ἀπὸ τῆς ἡλικίας, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πεπονθότων μορίων· ὅσῳ γὰρ ἐν ἀρχῇ μᾶλλον ἑαυτῆς ἡ ῥά-

XI.

His autem coxae extenuantur magis quam quibus ſpina ſupra gibba eſt.

Quibus ſpina ad lumbos gibba eſt, his coxae graciliores ſunt quam quibus ad pectus. Hinc autem manifeſtum eſt coxas quibus ſpina ad pectus gibba eſt graciles modice reddi propter conſenſum quem habent cum ſpina.

XII.

Tota autem ſpina longior his eſt quam quibus a ſuperiori parte gibba eſt.

His qui aetate nondum robuſta ſunt, praeterquam quod communis eſt macies, accedit quod affectae partes non augentur, quemadmodum et antea dictum eſt. Nunc diſcrimen aliud adjungit non ab aetate, ſed a locis affectis; nam ſpina quo magis verſus ſuum initium vitiatur

χις πάθη, τοσούτῳ μᾶλλον ἀναυξεστέρα γίγνεται, διότι τῆς γενέσεως αὕτη καὶ τῆς αὐξήσεως ἄνωθεν ἐστιν.

ιγ'.

Ἥβη δὲ καὶ γένειον βραχύτερα καὶ ἀτελέστερα καὶ ἀγονώτεροι οὗτοι τῶν ἄνωθεν κυφῶν.

Τῷ κοινῷ λόγῳ τῆς συμπαθείας προσέρχεται διαφορὰ κατὰ τὴν τῶν τόπων φύσιν. ὁ μὲν οὖν κοινὸς λόγος ἐστὶ τὰ πλησιάζοντα τοῖς πεπονθόσι συμπάσχειν. ἴδιος δὲ ἔνθα μὲν ἀναπνευστικὰ μόρια δυσπνουστέρους γίγνεσθαι τοὺς πάσχοντας καὶ κερχνώδεις, ἔνθα δὲ τὰ κατωτέρω τῶν φρενῶν γίνεται βραδυτέρα ἡ ἥβη. ἕπεται δὲ τούτῳ καὶ ἡ κατὰ τὰ γένεια βλάβη.

ιδ'.

[373] *Οἷσι δ' ἂν ηὐξημένοισι τὸ σῶμα γένηται κύφωσις, τουτέοισιν ἀπαντικρὺ μὲν τῆς νόσου τῆς τότε παρεούσης*

eo minus augetur, quum habeat et originem et incrementum ſuperne.

XIII.

Pubes autem et barba ſerius increſcit et minus completur, minus item fecundi fiunt quam quibus gibba eſt pars ſuperior.

Ad communem rationem conſenſus accedit differentia ex natura locorum. Communis igitur ratio eſt ut quae vitiatis locis proxima ſunt conſenſu afficiantur; propria autem, ut ubi hae partes laeduntur quae ſpiritui accommodantur ſequatur, ut ſpiritus aegre et cum ſono moveatur; ubi quae infra ſeptum transverſum pubes ſerius increſcat, laedaturque etiam barba.

XIV.

Sed quibus corpore jam robuſto gibba ſpina fit, his evidenter ſolvit morbum tunc exiſtentem; tempore tamen

κρίσιν ποιέει ἡ κύφωσις. ἀνὰ χρόνον μέντοι ἐπισημαίνει τι τῶν αὐτέων, ὥσπερ καὶ τοῖσι ἑτέροισιν ἢ πλέον ἢ ἔλασσον. ἧσσον δὲ κακοήθως, ὡς τὸ ἐπίπαν μὲν τοιαῦτά ἐστι.

Τὸ ἀπαντικρὺ νῦν εἴρηκεν ἐν ἴσῳ τῷ ἐκ τοῦ φανεροῦ, ὅπερ ἄλλοι τινὲς τῶν παλαιῶν ἄντικρυς εἰρήκασιν· ἐκ μὲν τοῦ φανεροῦ καὶ ὡς εἴπῃ τις αἰσθητοῦ κρίσιν ἡ κύφωσις, ὅπερ ἐπὶ λύσιν λαμβάνει καὶ δόξειεν ἂν τὸ πάθος ἀνῃρῆσθαι παντάπασιν. ὑπολείπεται μέντοι τι λείψανον βραχὺ παροξυνόμενον, ἐπί τε τοῖς κατὰ τὴν δίαιταν ἁμαρτήμασι καὶ ἐν τῇ τῶν ἔξωθεν ἀπάτῃ βλαβερόν.

ιε'.

Πολλοὶ μέντοι ἤδη καὶ εὐφόρως ἤνεγκαν καὶ ὑγιεινῶς τὴν κύφωσιν ἄχρι γήρως, μάλιστα δὲ οὗτοι, οἷσιν ἂν ἐς τὸ εὔσαρκον καὶ πιμελῶδες προτράπηται τὸ σῶμα. ὀλίγοι μὲν ἤδη καὶ τῶν τοιούτων ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη ἐβίωσαν, οἱ δὲ πλεῖστοι βραχυβιώτεροί εἰσι.

---

ejus aliquid se ostendit, sicut et iis qui juniores sunt aut plus aut minus; plerumque autem hi affectus minus maligni sunt.

Evidenter ἀπαντικρὺ nunc dixit, quod nonnulli alii ex veteribus dixerunt ἄντικρυς. Aperte igitur et, ut dixerit quis, quasi res manu teneatur, gibba spina admittit ea, quae, quum morbus judicatur, id est solvitur, expelluntur videturque ex toto morbus summotus. Supersunt tamen reliquiae parvae quae irritantur, si quid vel in ratione victus peccetur vel noxium extrinsecus accurrat.

XV.

Multi quidem gibbi facile et non secus quam bene valentes jam usque ad senectutem id mali sustinuerunt, praesertim quibus corpus carnis plenum et pingue effectum est; pauci tamen ex iis ad sexagesimum annum pervenerunt, plerique enim citius moriuntur.

Διὰ ῥώμην φύσεως καὶ τοῦ πάθους τὴν ἐπιείκειαν, ἤδη δὲ καὶ τὴν ὅλην δίαιταν, ἣν ὁ πάσχων διαιτᾶται, μέχρι γήρως ἔνιοι τὴν κύφωσιν ὑγιεινῶς ἤνεγκαν.

ιστ'.

Ἔστι δ' οἷσι καὶ ἐς τὸ πλάγιον σκολιοῦνται σφόνδυλοι ἢ τῇ ἢ τῇ. ἢ τὰ πάντα μὲν ἢ τὰ πλεῖστα τὰ τοιαῦτα γίνεται διὰ συστροφὰς τῆς εἴσωθεν ῥάχιος.

Εἶπον ἔμπροσθεν ἤδη περὶ τῆς σκολιώσεως ὡς γίνεται κατὰ τὸ πλάγιον μέρος τοῦ σφονδύλου συστάντος φύματός πως καὶ ἐφέλκοντος ἐπὶ ἑαυτὸ τοὺς συνδέσμους, τοῦτο λέγει δὲ καὶ ὁ Ἱπποκράτης, ὅτι διὰ τοὺς τόνους.

ιζ'.

Προσξυμβάλλεται δὲ ἐνίοισι σὺν τῇ νούσῳ καὶ τὰ σχήματα, ἐφ' ὁποῖα ἂν ἐθισθέωσι κεκλίσθαι.

Ob validas vires, ob morbum levem jamque ob universam victus rationem, qua vivunt nonnulli, gibbi quasi sani ad senectutem usque vitam degunt.

XVI.

Nonnullis etiam vertebrae ab hac vel illa parte in latus moventur. Haec tamen vel omnia vel complura incidunt eo quod spina ab interiori parte depravetur.

Antea jam diximus spinam ad latus converti orto ab ejus latere tuberculo quod ad se traheret ligamenta. Hoc Hippocrates fieri dixit διὰ τοὺς τόνους, id est per nervos.

XVII.

Quosdam etiam in id vitium compellit una cum morbo habitus ille, quo jacere consueverunt.

Τὸ μέντοι τῷ συῤῥεῖν μᾶλλον ὡς ἐπὶ τὸ ταπεινότερον, τὸ δέ τι καὶ τῷ θλίβεσθαι μᾶλλον, ἐφ' ᾧ κατάκειταί τις, εἰς τὴν τοῦ κυφώματος γένεσιν ἡ συντέλεια γίνεται. πρώτη δ' αἰτία καὶ κυριωτάτη τῶν φυμάτων καὶ τῶν ἄλλων νοσημάτων ἡ φυσικὴ τοῦ μέρους εὐπάθεια. δέδεικται γὰρ εἰς τὰ τοιαῦτα μόρια συῤῥεῖν τὰ περιττά.

ιη'.

[374] (614) *Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖσι χρονίοισι κατὰ πνεύμονα νοσήμασιν εἰρήσεται. ἐκεῖ γάρ εἰσιν αὐτῶν χαριέσταται προγνώσιες περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι.*

Πολλὰ καὶ κατὰ τὸ βιβλίον τοῦτο γράψαι ἐπηγγείλατο μὴ σωζόμενα νῦν, ἃ τάχα μὲν οὐδ' ὅλως ἔγραψεν ἢ οὐκ ἐσώθη, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν παλαιῶν βιβλίων οὐκέτι σώζεται, περὶ ὧν τῆς ἀπωλείας πολλοῖς γέγραπται. περὶ δ' οὖν τῶν κατὰ πνεύμονα χρονίων εἴρηται μὲν πολλὰ κἀν τῷ μείζονι περὶ παθῶν, οὗ καὶ ἡ ἀρχή· ἢν ἡ τοῦ

Concurrit ad fpinam gibbam efficiendam et quod materia magis confluat ad id quod humilius eft et quod pars in quam quis cubat magis comprimatur. Prima autem et praecipua caufa et tuberculi et cujuslibet vitii eft partium natura morbo opportunior. Demonftravimus enim ad ejusmodi partes concurrere ea quae fuperant.

XVIII.

Verum de his agemus, quae de diutinis affectibus pulmonis: ibi enim de his futurorum pulcherrimae prognofticationes traduntur.

Multa quoque alia in hoc libro fe pollicetur fcripturum quae nunc non exftant. Ea fortaffe vel non fcripfit vel interierunt, quemadmodum et multa alia antiquorum volumina quae nunc non exftant, de quorum interitu complures fcripferunt. De diuturnis igitur affectibus pulmonis multa habentur et in majori libro de morbis, cujus

πνεύμονος ἀρτηρίη ἑλκωθῇ. εἴρηται δὲ κἀν τῷ πρώτῳ περὶ νούσων, οὐκ ὀρθῶς ἐπιγεγραμμένῳ, οὗ ἡ ἀρχή· ὅς ἂν περὶ ἰήσιος ἐθέλῃ ἐρωτᾷν ὀρθῶς καὶ ἐπερωτώμενος ἀποκρίνεσθαι. ἀλλ' οὐδ' ἐν ἑτέρῳ τούτων ἃ νῦν ἐπηγγείλατο τελέως διώρισται.

ιθ'.

Ὅσοισι δὲ ἐκ καταπτώσιος ῥάχις κυφοῦται, ὀλίγα δὴ τούτων ἐκρατήθη, ὥστε ἐξιθῦναι.

Ἄχρι νῦν ἔγραψε περὶ τῆς ἔξωθεν αἰτίας διαστρεφομένης ῥάχεως. ὅσα δὲ ἀπὸ τῆσδε τῆς ῥήσεως ἐφεξῆς γέγραπται πάντα περὶ τῶν ἐκ καταπτώσεως ἢ τινος πληγῆς βλαπτομένων τοὺς σφονδύλους εἴρηται καὶ ἔστι τὰ πλεῖστα σαφῆ, πλὴν εἴ που δέοι παραλελειμμένην αἰτίαν προσθεῖναι, καθάπερ καὶ νῦν τὰ ὀλίγα κατὰ τὴν ῥάχιν παραρθρημάτων ἐπανορθοῦται. καίτοι τούτου νῦν δυνάμενος τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς ἐφεξῆς αὐτὸς ἐνδείκνυται, γιγγλυμοειδῶς εἰπὼν,

initium est: si pulmonis arteria exulceretur; atque etiam in primo libro de morbis, qui non recte ita inscribitur, cujus initium est: qui utique interrogare de curatione recte velit rogatusque respondere. Sed in neutro horum plene exsequitur quae hic pollicetur.

XIX.

Quibuscunque candentibus gibba spina fit, paucis ita convalescit ut dirigatur.

Adhuc scripsit de spina citra exteriorem causam depravata. Quae deinceps adscribit omnia sunt de vertebris, quae ob casum vel ictum aliquem laeduntur. Pleraque autem plena sunt, nisi sicubi opus sit omissam causam adjicere, quemadmodum et nunc quum asserit, raro luxatam spinam restitui. Cujus rei causam, etsi nunc afferre po-

τοὺς σφονδύλους συγκεῖσθαι, ὅταν εἷς τις ἐξ αὐτῶν καθ' ὁντιναοῦν τρόπον ἐκπίπτῃ εἰς τὴν τῆς διαρθρώσεως, χαλεπώτατόν ἐστιν ἐμβιβάσαι, πολλῶν μὲν ἀποφύσεων οὐσῶν, πολλῶν δὲ κοιλοτήτων ἐν ἑκάστῃ, τοῦτο γὰρ καὶ δι' αὐτῆς τῆς ὄψεως ἐπὶ τῶν ὀστῶν ἐμάθετε.

κ'.

Τοῦτο μὲν γὰρ αἱ ἐν τῇ κλίμακι κατατάσιες οὐδὲν ἀπεξήθυναν, ὧν γε ἐγὼ οἶδα. χρέονται γὰρ οἱ ἰητροὶ μάλιστα αὐτῇ οὗτοι οἱ ἐπιθυμέοντες ἐκχαυνοῦν τὸν πολὺν ὄχλον. τοῖσι γὰρ τοιούτοισι ταῦτα θαυμάσιά ἐστιν, ἢν ἢ κρεμάμενον ἴδωσιν ἢ ῥιπτούμενον ἢ ὅσα τοῖσι τοιούτοισιν ἔοικε καὶ ταῦτα κληΐζουσιν ἀεὶ καὶ οὐκέτι αὐτοῖσι μέλει ὁκοῖόν τι ἀπέβη ἀπὸ τοῦ χαρίσματος, εἴτε κακὸν εἴτε ἀγαθόν. οἱ μέντοι ἰητροὶ οἱ τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύοντες σκαιοί εἰσιν, οὓς ἔγωγε ἔγνων. τὸ μὲν γὰρ ἐπινόημα ἀρχαῖον, καὶ ἐπαινέω ἔγωγε σφόδρα τὸν πρῶτον ἐπινοήσαντα καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν ὅ τι μηχάνημα κατὰ φύ-

tuiffet, in fequentibus demonftrat quum fcribit, vertebras cardinis modo inftructas, ita ut ubi una aliqua quovis modo exciderit in fuam fedem magno negotio revertatur, quum in fingulis multi proceffus fint, multi finus. Hoc autem et adfpectu ipfo in offibus didiciftis.

XX.

Jam vero intenfio quae fuper fcalam adhibetur nullum quod fciam reftituit. Ea potiffimum utuntur medici qui apud vulgus videri volunt magnum aliquid moliri. Apud hos enim admirandum eft, fufpenfum hominem intueri vel projectum vel tale quidpiam, femperque haec ab ipfo laudantur, cui nec ultra curae eft quinam affectus fequatur ex hujusmodi praefidio, bonusne an malus. Medici vero qui haec ftudent rudes funt, quos quidem novi. Inventio quidem vetufta eft, atque ego fane primum autorem laudo, non folum hujus, fed cujusque machinamenti fecundum naturam excogitati;

σιν ἐπενοήθη. οὐδὲν γάρ μοι ἄελπτον, εἴ τις καλῶς σκευάσας κατασείσειε, κἂν ἐξιθύναι ἔνια. αὐτὸς μέντοι κατησχύνθην πάντα τὰ τοιουτότροπα ἰητρεύειν οὕτω, διὰ τοῦτο ὅτι πρὸς ἀπατεώνων μᾶλλον οἱ τοιοῦτοι τρόποι.

[375] Ἐπειδὴ προηγεῖσθαι χρὴ πάσης ἐμβολῆς ἄρθρων ἀντιτάσεις, ὡς ἐδείξαμεν, ἔστιν ἀναγκαῖον κἀπὶ τῶν ὀστῶν, ἔστι κἀπὶ τῶν κατὰ ῥάχιν ὡσαύτως πράττειν. ὅπως μὲν οὖν ἀντιτείνειν ὠφελίμως χρὴ μετὰ τόδε διδάξει· νυνὶ δὲ διαλέγεται περὶ τῶν κακῶς γιγνομένων κατατάσεων, ἔθος ὂν αὐτῷ ποιεῖν οὕτως, ὡς ἤδη δέδεικται διὰ τῶν ἔμπροσθεν. δεῖ γὰρ ἐλέγχειν πρότερον ὅσα κακῶς ποιοῦσιν ἔνιοι τῶν ἰατρῶν, εἶθ' οὕτως διδάσκειν τὰ βελτίω. κατασπώντων οὖν πολλῶν διὰ κλίμακος τὰ κατὰ ῥάχιν παραρθρήματα, μάλιστα μέν φησι μηδ' ἀνύειν τι τὴν ἐπίνοιαν ταύτην. εἰ δ' ἄρα βούλοιτό τις χρῆσθαι, διδάσκει τρόπους οἷς χρῷτο ἄν τις κάλλιστα. πρόκειται γὰρ ἐν τῇ κατατάσει τὴν μὲν ἄνω τάσιν τῆς ῥάχεως ἐργάσασθαι διὰ τῶν δεσμῶν, οὓς περιβάλλομεν πλη-

minime enim diffido, nonnulla restitui posse, si quis recte praeparans concutiat; sed turpe existimavi ejusmodi morbis ita mederi, quum ejusmodi machinationes magis sint impostorum.

Quoniam, ut ostendimus, in omnibus articulis restituendis praecedere debet in diversas partes extensio, eandem quoque ad spinae ossa necesse est adhibere. Qua vero ratione intendere in diversa conveniat, in sequentibus docebit. Nunc de ea intensione loquitur quae minus recte adhibetur, quod facere consuevit, sicut in prioribus jam monstratum est. Primo enim rejicienda sunt quaecunque male a quibusdam medicis fiunt, deinceps tradenda sunt salubriora. Igitur quum medici complures luxatam spinam per scalam extendant, asserit in primis ejusmodi inventionem nihil proficere; si quis tamen ea uti velit, docet quomodo facere id optime possit. Ergo in intendenda spina propositum est superiorem partem intendere per

σίον τοῦ πεπονθότος μέρους, τὴν δὲ κάτω διὰ τοῦ βάρους τοῦ σώματος. πρὸς τοῦτον οὖν ἀποβλέπων τὸν σκοπὸν ἀκολουθήσεις τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένοις ἐφεξῆς· ἔστι γὰρ τὰ πλεῖστα σαφῆ.

κα΄.

Ὅσοισι μὲν οὖν ἐγγὺς τοῦ αὐχένος ἡ κύφωσις γένηται, ἧσσον εἰκὸς ὠφελέειν κατατάσιας ταύτας τὰς ἐπὶ κεφαλήν· μικρὸν γὰρ τὸ βάρος ἡ κεφαλὴ καὶ τὰ ἀκρώμια τὰ καταῤῥέποντα. ἀλλὰ τούς γε τοιούτους εἰκὸς ἐπὶ τοὺς πόδας κατασεισθέντας μᾶλλον ἐξιθυνθῆναι. μείζων γὰρ οὕτως καταῤῥοπίη ἐπὶ τὰ τοιαῦτα. ὅσοισι δὲ κατωτέρω τὸ ὕβωμα, τούτοισιν εἰκὸς μᾶλλον ἐπὶ κεφαλὴν κατασείεσθαι. εἰ οὖν τις ἐθέλει κατασείειν, ὀρθῶς ἂν ὧδε σκευάζοι. τὴν κλίμακα χρὴ σκυτίνοισιν ἐν ὑποκεφαλαίοισι πλαγίοισιν ἢ ἐριν‍εοῖσι καταστρῶσαι εὖ προσδεδεμένοισιν ὀλίγῳ πλέον καὶ ἐπὶ μῆκος καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἢ ὅσον ἂν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου κατάσχοι.

vincula prope affectum locum injecta, inferiorem per corporis pondus. Ad hoc itaque fpectans quae ab ipfo fubjiciuntur percipies. Maxima enim ex parte clara funt.

XXI.

Quibus prope cervices fpina gibba fit, par eft minus fuccurri intenfione adhibita per caput deorfum demiffum: parum enim ponderis habent caput et utrimque lati fcapularum offis fummitas, quum deorfum fpectant; fed hos verifimile eft in pedes deorfum concuffos magis reftitui, in eam enim partem demiffi majus pondus habent. At quibus infra gibba fit, hos concutere magis convenit capite deorfum fpectantes. Si quis igitur concutere velit, rem fic recte molietur. Scalam fternere fcorteis pulvinis transverfis debet vel ex lana bene alligatis ac paullo plus et longitudinis et latitudinis fcalae tenentibus quam occupet hominis corpus.

Ἐπειδὴ πάσχει ἡ ῥάχις, ἤτοι πλησίον τῆς ἄνωθεν ἀρχῆς ἢ τῇ κάτω τελευτῇ ἢ κατά τι τῶν μεταξὺ περὶ πρώτης λόγον ποιεῖται βλάβης τῆς ἐγγὺς τοῦ τραχήλου γιγνομένης. ἐπὶ ταύτης οὖν εἴ τις ἐπὶ κλίμακος τὸν πεπονθότα κρεμάσειεν ἐκ τῶν ποδῶν, ὡς εἰώθεισαν ἔνιοι τῶν κατ' αὐτὸν ἰατρῶν ποιεῖν, οὐκ ἂν εἰς τὸ κάτω γένοιτο τάσις ἀξιόλογος, ὡς ἂν μικροῦ βάρους ὄντος τοῦ κατὰ τὸν αὐχένα καὶ τὴν κεφαλήν. εἰ δὲ κάτω τὸ πάθος εἴη, πλησίον τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ, μάλιστα ἐλπίσειέ τις ἀνύσαι τὴν κατάτασιν, ἐξ οἷ γραφή τις ἂν πως κάλλιστα.

κβ'.

Ἔπειτα τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον κατακλῖναι ἐπὶ τὴν κλίμακα χρὴ, κἄπειτα προσδῆσαι μὲν τοὺς πόδας παρὰ τὰ σφυρὰ πρὸς τὴν κλίμακα μὴ διαβεβῶτα ἐν δεσμῷ εὐόχῳ (615) μὲν, μαλθακῷ δέ. προσδῆσαι δὲ κατωτέρω ἑκάτερον τῶν γουνάτων καὶ ἀνωτέρω προσδῆσαι καὶ κατὰ τὰ ἰσχία. κατὰ δὲ τοὺς κενεῶνας καὶ κατὰ τὸ στῆθος χαλαρῇσι ταινίῃσι περιβαλλέειν οὕτως, ὅκως μὴ κωλύωσι τὴν κα-

Quum ſpina vel prope initium laedatur vel prope finem vel in medio ſpatio, primo agit de noxa ipſius prope cervices. Ergo in hoc caſu, ſi quis ſuper ſcalam a pedibus hominem ſuſpendat, ſicut nonnulli medici Hippocratis ſedulo conſueverunt, nulla fere intenſio fiet ab inferiori parte, quum parum ponderis ſit in capite et in cervicibus; ſed ſi in ima vitium ſit prope os ſacrum, maxime ſperare quis poterit, hujusmodi vim ab inferiori parte abunde futuram. Subdit deinceps qua ratione id optime fiat.

XXII.

Poſt haec homo ſuper ſcalam reſupinetur, dein pedibus non divaricatis juxta talos ad ſcalam alligetur vinculo quod quidem firmiter ac ſine compreſſu teneat, ſed molle ſit; vinciatur item et ab inferiori et a ſuperiori parte circa utrumque genu et tum circa coxas circa

τάσεισιν. τὰς δὲ χεῖρας παρὰ τὰς πλευρὰς περιτείναντα προσκαταλαβεῖν πρὸς αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ μὴ πρὸς τὴν κλίμακα.

[376] Σαφῶς διερχόμενος ἅπαντα εὔοχον καλεῖ δεσμῶν τὸν εὐοχοῦντα, τουτέστιν ἀσφαλῶς τε ἅμα καὶ ἀθλίπτως.

κγ'.

Ὅταν δὲ κατασκευάσῃς οὕτως, ἀνέλκειν τὴν κλίμακα καὶ πρὸς τύρσιν τινὰ ὑψηλὴν ἢ πρὸς αἔτωμα οἴκου.

Τύρσιν μὲν τὸν πύργον ἀκούειν χρὴ, οἴκου δὲ αἔτωμα τὸ ὑψηλότατον μέρος· οὕτω γὰρ ὀνομάζουσι τὰς εἰς ὕψος ἀνατάσεις τῆς ὀροφῆς τριγωνοειδεῖς. εἰ μὲν γὰρ ἡλιαστήριον ποιήσει τις ἀντὶ κεράμου, ποιήσει τὴν ὀροφὴν ἐνεπίπεδον, οὐκ ἀλέαν ἴσχουσαν ἐργάσεται. κέραμον δὲ ἐπιτιθεὶς εὐαπόῤῥυτον αὐτῇ τὸ ὕδωρ τὸ ὄμβριον εἶναι βούλεται. κατὰ τοῦτ' οὖν ὑψηλὸν ἐργασάμενος τὸ μέσον τῆς ὀροφῆς κατὰ

ilia insuper et pectus, habena ita lata ut concuti non prohibeatur, sed brachia juxta latera extensa ad ipsum corpus, non ad scalam religentur.

Exprimit omnia evidenter; vinculum quod firmiter ac sine compressu teneat εὔοχον dixit.

XXIII.

Scala ita praeparata attrahenda est ad turrim altam vel ad culmen domus.

Turrim dixit τύρσιν, culmen vero domus, id est altissimam partem ipsius αἔτωμα. Ita enim appellant eam tecti partem quae attollitur in speciem trianguli. Si quis etiam solarium faciat, pro tegulis tectum struet planum, quod calorem non prohibeat; sed si tegulae imponantur, propositum est ut pluvialis aqua possit effluere. Hac igi-

τὸ μῆκος ἐκ τῶν ὀπίσω πρὸς τὸ πρόσω τεταγμένον, οὕτω γὰρ ἐντεῦθεν ἐφ' ἑκατέρων τῶν πλαγίων τοίχων καταγῇ τὴν ὀροφὴν ταπεινὸς μόνην, ὥσπερ τινὰς δὲ τὰς πτέρυγας καθημένας· οὕτω γὰρ ἐοίκασιν εἰκάσαντες οἱ παλαιοὶ καλέσαι τοῦτο τῆς οἰκίας τὸ μέρος, ἀετὸν δὲ καὶ οἶδε, καθάπερ καὶ ὁ Πίνδαρός φησιν ἐν ταῖς Πλειάσιν·

Χρύσεα δ' ὀξύπτερα αἰετοῦ ἄειδον κληδόνες.

καὶ Εὐριπίδης ἐν Ὑψιπύλῃ φησίν·

Ἰδοὺ πρὸς αἰθέρα ἐξαμμιλλῆσαι κόραι.
γραπτοὺς οἷσι πρόσβλεπον τύπους.

ὅτι δὲ καὶ ἡ τύρσις πύργον σημαίνει μάρτυς ἀξιόπιστος καὶ ὁ Διοκλῆς ὁ Καρύστιος ταύτην τὴν νῦν εἰρημένην λέξιν παραφράζων ἐν τῷ περὶ ἐπιδέσμων βιβλίῳ κατὰ τόνδε τὸν τρόπον ἔγραψεν· ἀνέλκειν δὲ τὴν κλίμακα πρὸς πύργον ὑψηλὸν ἢ οἰκίας δετόν.

---

tur de caufa medium tectum in longitudinem a priori et pofteriori parte attollitur, utrimque autem a parietibus humile eft. Majores igitur ad exemplum alarum demiffarum hanc partem domus ab aquila videntur ἀετὸν appellaffe, quo vocabulo tectum appellat et Pindarus in Pleiadibus ubi ait:

Χρύσεα δ' ὀξύπτερα αἰετοῦ ἄειδον κληδόνες.

Et Euripides in Hypfipyle quum inquit:

Ἰδοὺ πρὸς αἰθέρα ἐξαμμιλλῆσαι κόραι
γραπτοὺς οἷσι πρόσβλεπον τύπους.

Quod τύρσιν turrim fignificet idoneus teftis Diocles Caryftius, qui juxta verba (παράφρασιν Graeci dicunt) locum hunc exponit in libro de fafciis. Inquit igitur, attrahenda fcala eft ad turrim altam vel ad culmen domus: ubi turrim, quam Hippocrates τύρσιν, πύργον dixit.

κδ΄.

Τὸ δὲ χωρίον ἵνα ὅκου κατασείεις, ἀντίτυπον ἔστω. τοὺς δὲ ἀνατείνοντας εὐπαιδεύτους χρὴ εἶναι, ὅκως ὁμαλῶς καὶ καλῶς καὶ ἰσοῤῥόπως καὶ ἐξαπιναίως ἀφήσωσι καὶ μήτε ἡ κλῖμαξ ἑτεροῤῥοπος εἰς γῆν ἀφίξεται μήτε αὐτοὶ προπετέες ἔσονται.

Πρὸς ὑψηλόν τι τὴν ἀρχὴν τῆς κλίμακος ἀναλαβὼν ἔχουσαν ἐπιδεδεμένον, ὡς εἴρηκε, τὸν ἄνθρωπον ἀφίησιν ἀθρόον ἐπ᾽ ἐδάφους, ἵνα προσπεσούσης τῆς διαγηθείσης σφοδρῶς ἡ ῥάχις εἰς τὴν κατὰ φύσιν χώραν ἐμβιβάσῃ τὸν παρηρθρηκότα σφόνδυλον. εὔλογον οὖν ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ σκληρὸν εἶναι καὶ ἀντίτυπον τὸ ἔδαφος. εἰ γὰρ οὕτως εἴη μαλακὸν, ὡς εἰκὸς, ἐκλύει τὴν διάσεισιν τῆς ῥάχεως, οὐδὲν ἂν γένοιτο πλέον.

κε΄.

Ἀπὸ μέντοι τύρσιος ἀφιεὶς ἢ ἀπὸ ἱστοῦ καταπεπηγότος καρχήσιον ἔχοντος ἔτι μᾶλλον ἄν τις σκευάσαιτο, ὥστε

XXIV.

Locus autem super quem concuti homo debet, renitatur; qui vero sursum attrahunt non ignari sint, ut aequaliter, recte et in neutram partem inclinantes repenteque demittant, ne scala in alteram partem inclinata ad terram perveniat, neve ipsi in priorem partem convertantur.

Summam scalam a sublimiori loco suspensam, quae, ut dictum est, alligatum hominem habeat, in pavimentum subito demittit ut cadente hac atque concussa recondantur spinae vertebrae suo loco motae. Merito autem ad hunc usum duro et renitenti pavimento est opus; nam si ita molle sit ut cedat, spinae concussus remittitur ac sine ullo effectu res erit.

XXV.

Ubi vero a turri demittas vel a malo qui carchesium habeat annexum, commodius adhuc rem parabis, si a

ἀπὸ τροχιλίης τὰ χαλώμενα εἶναι ὅπλα ἢ ἀπὸ ὄνου. ἀηδὲς μὴν καὶ μακρηγορεῖν περὶ [377] τούτων. ὅμως δὲ ἐκ τουτέων ἂν τῶν κατασκευῶν μάλιστα ἄν τις κατασεισθείη. εἰ μέν τι κάρτα ἄνω εἴη τὸ ὕβωμα, δέοι δὲ κατασείειν, πάντως ἐπὶ πόδας λυσιτελέει, ὥσπερ ἤδη εἴρηται. πλέον γὰρ οὕτω γίνεται ἡ καταῤῥοπίη ἐπὶ ταῦτα.

Ἐπειδὴ τὴν κλίμακα πρός ὑψηλόν τι χωρίον ἀνατεθεῖσαν ἀφεῖσθαι χρὴ κατὰ τῆς γῆς ἐξαίφνης τε καὶ ὁμαλῶς καὶ ἰσοῤῥόπως, ἄμεινον εἶναί φησι τοὺς δέσμους αὐτῆς περὶ τροχιλίας ἑλίττεσθαι· καὶ γὰρ εὔδρομον τὴν κίνησιν οὕτως ἐργασόμεθα καὶ ὁμαλὴν καὶ ἰσόῤῥοπον. ἔμπροσθεν πύργους καὶ δετώματος οἴκου μνημονεύσας μόνον, νῦν καὶ ἱστὸν προσέθηκε δηλοῦν, οὗ δῆλον ὅτι τὸ μέγιστόν τε καὶ ὄρθιον ξύλον ὡς κατὰ τὸ ἄνω πέρας ἐπιτίθεται, ἄλλο δὲ ξύλον θέσιν ἐγκαρσίαν ἔχον ὡς πρὸς τὸν ἱστὸν, ἐξ οὗ ξύλου τὸ ἱστίον ἐξῆπται. διαφέρει γὰρ ἱστίον εἰπεῖν ἐν ταῖς

---

trochlea vel ab axe funes demittas. Sed molestum est in his longius immorari. Per has tamen machinationes concuti quis maxime poterit. Quod si spina in parte admodum superiori gibba fuerit, atque omnino concuti hominem oporteat, expedit in pedes concuti, ut jam dictum est; hoc siquidem pacto magis in inferiorem partem compelletur.

Quum scala ex sublimiori aliquo loco suspensa in terram demittenda sit, repente aequaliter et in neutram partem inclinata satius est, inquit, vincula ipsa circa trochleas volvi: sic enim facile, aequaliter et sine inclinatione ducentur. Antea turris tantum et cacuminis domus mentionem fecit, nunc malum adjungit quem *ἱστὸν* appellat significans maximum atque erectum tignum, cui summo superpositum est aliud lignum transversum, a quo suspenditur velum quod *ἱστίον* Graece nuncupatur. Differunt enim inter se *ἱστίον* trium syllabarum et *ἱστὸς* dua-

τρισὶ συλλαβαῖς ἢ ἱστὸν ἐν δυοῖν. ἱστὸς μὲν γὰρ, ὡς εἶπον, ὀνομάζεται τὸ κατὰ τῆς νηὸς ἐμπεπηγὸς ὀρθὸν ξύλον, ἱστίον δὲ ἡ φυσωμένη πρὸς τῶν ἀνέμων ὀθόνη. τοὺς δὲ κατὰ τὴν ἄνω τελευτὴν τοῦ ἱστοῦ κάλους ὀνομάζουσι καρχησίους. ἔστ' ἂν οὖν ἱστῷ μέλλῃ χρῆσθαι πρὸς τὸ κρεμάσαι τὴν κλίμακα διὰ τροχιλιῶν τε καὶ καρχησίων, ἐργάζου τοῦτο. χεῖρον δ' οὐδὲν εἶναί φησι καὶ ὀνίσκοις εἰς τὰ τοιαῦτα χρῆσθαι. καλεῖ δ' οὕτως δηλονότι τοὺς ἄξονας.

κστ'.

Ἑρμῆσαι μὲν χρὴ κατὰ μὲν τὸ στῆθος πρὸς τὴν κλίμακα προσδήσαντα ἰσχυρῶς, κατὰ δὲ τὸν αὐχένα ὡς χαλαρωτάτῃ ταινίῃ, ὅσον τοῦ κατορθοῦσθαι εἵνεκα καὶ αὐτὴν τὴν κεφαλὴν κατὰ τὸ μέτωπον προσδῆσαι πρὸς τὴν κλίμακα· τὰς δὲ χεῖρας παρατανύσαντα πρὸς τὸ σῶμα προσδῆσαι, μὴ πρὸς τὴν κλίμακα. τὸ μέντοι ἄλλο σῶμα ἄδετον εἶναι χρὴ, πλὴν ὅσον τοῦ κατορθοῦσθαι εἵνεκα ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ταινίῃ χαλαρῇ περιβεβλῆσθαι.

rum. Hoc ſiquidem vocabulo malus ſignificatur, qui, ut retuli, lignum eſt quod in navi erectum affigitur, ſed illo linteum quod a ventis inflatur; funes vero in ſummo malo carcheſii nominantur. Ergo ubicunque ad ſuſpendendam ſcalam malo utendum eſt, id efficiendum eſt per trochleas et carcheſios; nihil etiam deterius eſſe affirmat ad haec uti axiculis, quos appellat ὀνίσκους.

XXVI.

Fulcire autem pectus debes ad ſcalam fortiter alligans atque item cervices habena valde laxa, quatenus quod exceſſit in ſuum locum revertatur; atque inſuper caput a fronte ad ſcalam devincire ac brachia extenta ad corpus, non ad ſcalam; reliquum tamen corpus ſolutum ſit, niſi quod pluribus locis habena laxa circumdetur, quatenus quod exceſſit in ſuum locum revertatur.

Λέλεκταί μοι καὶ πρόσθεν ἕρματα τὰ ἐρείσματα, καὶ ἑρμάσαι τὸ ἐρεῖσαι, καὶ τοῦτ᾽ εἶναι καὶ τὸ παρὰ τῷ ποιητῇ γεγραμμένον, ὑπὸ δ᾽ εἴρεον ἕρματα νηῶν.

κζ'.

Ὅπως δὲ μὴ κωλύωσιν οὗτοι οἱ δεσμοὶ τὴν κατάσεισιν σκοπέειν τάδε. σκέλεα πρὸς μὲν τὴν κλίμακα μὴ προσδεδέσθω, πρὸς ἄλληλα δὲ ὡς κατὰ τὴν ῥάχιν ἰθύῤῥοπα ἦ, (616) ταῦτα μέντοι τοιουτοτρόπως ποιητέα, εἰ πάντως δέοι ἐν κλίμακι κατασεισθῆναι. αἰσχρὸν μέντοι καὶ ἐν πάσῃ τέχνῃ καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν ἰητρικῇ πολὺν ὄχλον καὶ πολλὴν ὄψιν καὶ πολὺν λόγον παρασχόντα, ἔπειτα μηδὲν ὠφελῆσαι.

Ἐὰν μὲν μηδ᾽ ὅλως ὁ κατασειόμενος ἑρμασθῇ τὸ σῶμα, πρὸς τὴν κλίμακα δεθεὶς μόνον ἐκ τῶν ἄνω μερῶν [378] ἐκκυλισθήσεται ῥᾳδίως εἰς τὰ πλάγια μέρη. καταδεθεὶς δὲ αὖ πάλιν ἰσχυρῶς, ὡς ἀκίνητος εἶναι πρὸς τῆς κατασείσεως

In ſuperioribus quoque oſtendimus ἕρματα dici ab Hippocrate *fulcimenta* et ἑρμάσαι *fulcire;* atque hoc eſſe quod a poeta ſcribitur: ὑπὸ δ᾽ εἴρεον ἕρματα νηῶν.

XXVII.

Sed videndum eſt ne hujusmodi vincula concuti hominem non ſinant. Crura vero non ad ſcalam, ſed inter ſe vincienda, ut e regione ſpinae dependeant: haec ſiquidem ita admovere convenit, ſi homo ſuper ſcalam omnino concutiendus ſit. Turpe autem eſt in omni arte nec minus etiam in medicina ſine ullo profectu magnam adhibere turbam, magnum ſpectaculum polliceri et multa verba facere.

Quod ſi homo qui concutitur nullis corporis partibus exceptis ſuperioribus ad ſcalam vinciatur, facile in latera devolvitur; at rurſus ſi fortiter alligetur, ut immobilis ſit, concuſſu nihil levatur. Ambo haec igitur ſpectantes

οὐδὲν ὀνήσεται. χρῆται γὰρ ἀμφοτέρων στοχαζόμενος, οὕτω δεσμεῖν αὐτὸν, ὡς μήτε ἀκίνητον εἶναι κατασειόμενον ὑπὸ τῆς τῶν δεσμῶν ἀσφαλείας σφιγγόμενον, ἀλλὰ μήτε χαλαρὸν οὕτως ἐπικεῖσθαι, ὡς κυλισθήσεσθαι εἰς τὰ πλάγια. κατεγνωκὼς δὲ τῆς τοιαύτης ἀντιτάσεως ὁ Ἱπποκράτης ὅμως ἔγραψεν, ὡς ἂν κάλλιστα σκευάσειεν αὐτὴν, ἐπειδὴ τοὺς χρωμένους ἑώρα, μηδ' ὅλως κάλλιστα ποιεῖν τὸ ἔργον ἐπισταμένους, ἀλλὰ καὶ ὡς εἶπεν, οὐδὲν γάρ μοι ἄμεμπτον, εἴ τις καλῶς σκευάσας κατασείσειε κἂν ἑξῆς συνθεῖναι ἔνια.

κη'.

Χρὴ δὲ πρῶτον μὲν γινώσκειν τὴν φύσιν τῆς ῥάχιος, οἵη τίς ἐστιν, ἐς πολλὰ γὰρ νοσήματα προσδέοι ἂν αὐτῆς.

Ἐπισημαίνεσθαι βούλομαι κἂν ἅπαξ που καὶ ἀναμνῆσαι τῶν εἰρημένων τέ μοι κατὰ τὸ πρῶτον εὐθέως βιβλίον περὶ τῆς Ἱπποκράτους ἀνατομῆς, ἐν ᾧ γνώσῃ τὴν ἀναισχυντίαν τῶν ἐμπειρικῶν ἰατρῶν τολμησάντων Ἱπποκράτην

ita hominem vinciemus, ut neque immobilis ſit, quum concutitur ſub vinculis firmiter adſtrictus; neque ita laxe ſuper ſcalam contineatur ut in latera devolvatur. Hippocrates autem hujusmodi extendendi rationem contemnens, quo tamen modo optime adhiberi poſſet adſcripſit. Quandoquidem vidit, qui ea utuntur neſcire ipſam optime adhibere; huc accedit quod ſuperius dixit: minime enim diffido nonnulla reſtitui poſſe, ſi quis recte praeparans extendat.

XXVIII.

In primis quidem cognoſcendum eſt quae ſit natura ſpinae, ad multos enim morbos ea opus eſt.

Notare ſemel alicubi volumus atque in memoriam educere quae a nobis dicta ſunt a principio in primo libro de ratione corporum incidendorum Hippocratis, in quo empiricorum impudentiam cognoſces, qui audent Hip-

καλεῖν ἐμπειρικόν. ἐμπειρικώτατος μὲν γὰρ ἦν ἁπάντων τῶν κατὰ τὴν ἰατρικὴν τέχνην καὶ μάλιστα τῇ πείρᾳ προσέχων νοῦν καὶ πάντα ταύτῃ δοκιμάζων, ἵνα δ' ὅλως ἀσκῆται πολλαῖς ἐπινοίαις χρώμενος λογικαῖς ἀνατομήν τε μάλιστα σπουδάζων, ὡς ὠφελοῦσαν ἱκανῶς τὴν τέχνην, ὅπερ καὶ νῦν ἐδήλωσε σαφῶς, τὴν φύσιν τῆς ῥάχεως ἀξιῶν γινώσκειν, ἣν ἄχρηστόν φασιν οἱ ἐμπειρικοὶ, καθάπερ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων μορίων.

κθ'.

Τοῦτο μὲν γὰρ τὸ πρὸς τὴν κοιλίην ῥέπον οἱ σφόνδυλοι ἐντὸς ἄρτιοί εἰσιν ἀλλήλοισι.

Τῶν σφονδύλων τὸ μὲν ὀπίσω μέρος ἀπόφυσιν ὀξεῖαν ἔχει χονδρώδη κατὰ τὸ πέρας, ἣν ὀνομάζουσιν ἄκανθαν, τὸ δ' ἀντικείμενον τούτῳ τὸ πρόσω τε καὶ ἐντὸς, ἑκάτερον μὲν γὰρ ὀνομάζεται, χόνδρῳ μὲν ἐπαλείφεται καὶ αὐτό. πε-

pocratem appellare empiricum. Fuit enim omnium qui medicinam exercuerunt maxime experiens maximeque experimentorum fpectator, iisque omnia comprobavit quae multis fretus rationalibus argumentis invenit, potiffimumque rationi corporum incidendorum operam dedit, ut quae mirum in modum ad artem conferat, quod nunc aperte docet, quum fpinae naturam intelligi velit, quam empirici non fecus quam ceterarum partium omnium effe inutilem dicunt.

XXIX.

Vertebrae igitur ab interiori parte, qua ad ventrem fpectant, inter fe funt aequales.

Vertebrae a pofteriori parte proceffum exigunt acutum extrema parte cartilaginofum, qui fpina nuncupatur; a contraria vero, priori fcilicet five interiori, utroque enim vocabulo nuncupatur, aeque cartilaginem fuperje-

ριφερὲς δέ ἐστι καὶ λεῖον οὐδεμίαν ὀξεῖαν ἀπόφυσιν ἔχον, οὐδ᾽ ὅλως ἐξοχήν τινα βραχυτάτην, ὥσπερ ὀπίσω τε καὶ τῶν πλαγίων ἔχει. ὁποῖαι μὲν οὖν εἰσιν ἑκάστῳ τῶν σφονδύλων αἱ ἀποφύσεις, ἐπί τε τῶν σκελετῶν εἶπεν, εἰρημένον νῦν περὶ τῶν σφονδύλων, οὓς κατὰ τὰ ἔνδον μέρη κέκληκεν ἀρτίους, τουτέστιν ἀπηρτισμένους αὐτῶν τε καθ᾽ ἑαυτῶν ἕκαστον, ἔν τε τῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίᾳ, διότι γὰρ οὔτ᾽ ἐξοχή τις αὐτοῖς ἐστιν ἐνταῦθα καὶ κατὰ πᾶν ἀλλήλοις ἐφαρμόττουσιν, ἀρτίους αὐτοὺς ὠνόμασεν εἶναι πρὸς ἀλλήλους, οἷον ἀπηρτισμένους ὁμιλοῦντας.

λʹ.

[379] *Καὶ δέδενται πρὸς ἀλλήλους δεσμῷ μυξώδει καὶ νευρώδει ἀπὸ χόνδρων ἀποπεφυκότι ἄχρι πρὸς τὸν νωτιαῖον.*

Ἀκριβῶς πάνυ διηγήσατο τὴν φύσιν τῆς συμβολῆς τῶν σφονδύλων. οὐ γὰρ διὰ πολλοῦ, καθάπερ ᾠήθησάν τινες,

ctam habent, qua rotundae funt et leves nullumque acutum processum exigunt, neque prorfus eminentiam aliquam vel breviffimam, quemadmodum et a pofteriori parte et a latere. Quales igitur fingularum vertebrarum proceffus fint ex cadavere arido intelliges. Ex quo planum etiam fiet id quod ait, vertebras ab interiori parte effe aequales, hoc eft aequari fingulas qua inter fe junguntur. Quoniam igitur ea parte nullum processum habent aptiffimeque inter fe conveniunt, aequales inter fe effe dixit, hoc eft aequari ea parte qua cohaerent.

XXX.

Alligantur autem inter fe mucofo ac nervofo ligamento, quod a cartilagine orfum usque ad fpinae medullam progreditur.

Naturam commiffurae vertebrarum ad unguem indicat. Non enim alte admodum unitatem coeunt a parte

ἑνοῦνται καὶ συμφύονται κατὰ τὴν ἔνδον χώραν, οὕτω γὰρ ἂν ταῖς ἐπὶ πλέον ἀνακλάσεσι πρὸς τοὐπίσω τῆς ῥάχεως ἤτοι τελέως ἀντέλεγον ἢ διεσπῶντο. νυνὶ δὲ, οὐ γὰρ συμπεφύκασιν, ἀλλ' ὡς ἔχει δεσμῷ δέδενται μυξώδει καὶ νευρώδει, διὰ τοῦτο κίνησίν τινα βραχεῖαν ἔχουσι καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, οὐκ ἂν ἔχοντες, εἰ συναποπεφύκεσαν· οὔτε δεσμὸς αὐτῶν ἐξήκει μέχρι τοῦ νωτιαίου. περίκειται γὰρ ἐν κύκλῳ τούτῳ μετὰ τὴν τραχεῖαν μήνιγγα. πρώτης μὲν οὖν αὐτὸν περιειληφυίας τῆς δέσεως, ὥσπερ καὶ τὸν ἐγκέφαλον, ἐφ' ὃν δὲ παχείας εἶπεν ἔξωθεν τοῦ προειρημένου δεσμοῦ. περιττότερον γὰρ τοῦτο τῷ νωτιαίῳ παρὰ τὸν ἐγκέφαλον ὑπάρχει σκέπασμα προβλήματος, ὅπως μὴ πονήσῃ προσκόπτον τοῖς ὀστοῖς τῶν σφονδύλων ἐν τῇ κινήσει τῶν ὀστῶν τῆς ῥάχεως. αὐτοῖς δὲ τοῖς σφονδύλοις ὁ σύνδεσμος μυξώδης ἐγένετο, τουτέστι γλίσχρος καὶ οἷον φλεγματώδης ἕνεκα τοῦ καὶ τὴν κίνησιν ἑτοιμοτέραν εἶναι τοῖς σφονδύλοις καὶ αὐτὸν τὸν σύνδεσμον ἀπαθέστερον· ἀποῤῥήγνυται γὰρ ἐν ταῖς κινήσεσι τὰ ξηρὰ καὶ τὰ ἄνικμα. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἱμᾶν-

interiori, ficut nonnulli existimarunt; nam ficubi in posteriorem partem plurimum curvanda fpina esset, vel ex toto retinerentur vel divellerentur. Nunc autem res aliter habet, quum non coeant in unitatem, fed veluti vinculo alligentur mucofo nervofoque, atque idcirco leniter aliquid hac parte moventur, qua nullo modo motae fuisfent, fi continuarentur. At neque vinculum earum ad fpinae medullam usque pertinet, fed interjecta afpera membrana in orbem medullam ipfam complectitur, quae non fecus ac cerebrum tenui membrana primo velatur, postea craffiori; fed praeter ea quae in cerebro funt fpinae medulla fepta est hoc tegmento, quod vim habet prohibendi ne doleat, quum vertebrarum offibus offenditur, ubi fpina movetur. Circa ipfas autem vertebras innatum est vinculum mucofum, hoc est glutinofum et quafi pituitae plenum, ut vertebrae promptius moveantur ipfumque vinculum minus laedatur. In vehementi enim motu abrumpuntur quae ficca funt et fine humore, atque id-

τὰς ἀλείφουσιν, οἷς ἐπὶ τῶν ὀχημάτων τε καὶ αὐτῶν τῶν ὑποζυγίων χρῶνται. καίτοι τὸν αὐτὸν τοῦτον τὸν μυξώδη χυμὸν ἐν ἅπασι τοῖς ἄρθροις εὑρεῖν ἐστι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

λα'.

Ἄλλοι δέ τινες τόνοι νευρώδεες διαντέοι, πρόσφυτοι παρατέτανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῶν.

Διαντέους μὲν ἀκούειν χρὴ τοὺς ἄνωθεν κάτω διήκοντας ἐπὶ πολὺ μακρούς. οὐ μὴν ἔχω γε γράφειν διὰ τί νευρώδεις εἶπε τοὺς παρατεταμένους τόνους τῶν σφονδύλων. οὐ γὰρ νευρώδεις εἰσὶν, ἐχρῆν εἰπεῖν, ἀλλὰ νεῦρα πλὴν τοὺς ἰσχυροὺς νευρώδεις ὠνόμασε. παρατέτανται δὲ νεῦρα σαφῶς μὲν ἑκάστῳ σφονδύλῳ καθ' ὅλον τὸν θώρακα, περὶ ὧν ἄνωθεν γενέσεως ἐν ταῖς ἀνατομαῖς ἐθεάσασθε δεικνύντος μου, κατὰ μὲν τὸν τράχηλόν τε καὶ τὴν ὀσφῦν ἐπίκεινται μύες τοῖς σφονδύλοις, καθ' ὃν φέρονται τὰ νεῦρα.

circo qui loris ad vehicula et jumenta utuntur ipfa inungunt, quamquam ejusmodi mucofus humor in omnibus articulis ob eandem caufam invenitur.

XXXI.

Quaedam alia etiam ligamenta nervofa perpetua adnafcuntur et hinc atque hinc a lateribus ipfarum intendunt.

Perpetua ligamenta intellexit quae a fuperiori parte deorfum feruntur plurimum longa. Nihil tamen habeo quod fcribam, quamobrem ligamenta quae juxta intendunt nervofa dixerit. Dicendum enim fuit non nervofa, fed nervi, nifi fi valida appellavit nervofa. Nervi autem evidenter per univerfum thoracem juxta unamquamque vertebram intendunt, quorum fuperiorem originem in corporibus incidendis demonftravimus; ad cervices autem et lumbos fuper vertebras mufculi funt per quos feruntur nervi.

λβ'.

Αἱ δὲ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν κοινωνίαι ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδηλώσονται, ὅσαι τε καὶ οἷαι καὶ ὅθεν ὡρμημέναι καὶ ἐν οἷῃσιν οἷα δύνανται.

[380] *Καὶ περὶ τούτων ἐμάθετε κατὰ τὰς ἀνατομὰς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑπομνημάτων ἔχετε φλεβῶν μὲν καὶ ἀρτηριῶν ἀνατομὴν γεγραμμένην, ὥσπερ γε καὶ νεύρων. ἀκριβέστερον δὲ κατὰ τὴν τῶν ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων πραγματείαν. οὐκοῦν χρὴ μηκύνειν ἔτι περὶ αὐτῶν γράφοντα ἐνταυθοῖ, μηδ' αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἐθελήσαντος ἅπασαν αὐτῶν τὴν φύσιν διελθεῖν κατὰ τοῦτο τὸ βιβλίον, ἀλλ' ἀναβαλλομένου, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλά. σώζεται δὲ οἱ κατὰ τὰ προκείμενα νῦν ἐν τῷ λόγῳ χωρία φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν συγγραφή. ἐπὶ δὲ τῶν παρατεταμένων τοῖς σφονδύλοις μερῶν (617) ὑπομνηματικῶς, οὐ συγγραφικῶς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιδημιῶν ὑπ' αὐτοῦ λέλεκται, παραπλησίως τοῖς ἄλλοις ὅσα κατ' ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ἐδείξαμεν ὑπομνήματά τινα τοῦ Ἱπ-*

XXXII.

De venis autem et arteriis huc pertinentibus alibi tractabimus, quot et quales sint, unde inchoentur, quidque in quibus possint.

Has quoque didicistis in corporibus incidendis, sed et in libris quos de venis et arteriis, de nervis item incidendis habetis. Quae omnia diligentius tradidimus in libro de ratione incidendi corporis, quare pluribus hic de illis agere operae pretium non est, quum neque ipse Hippocrates persequi in hoc opere universam earum naturam velit, sed eam sicut alia multa in alium locum differat, licet quae de venis et arterijs scripta nunc pollicetur non exstent. De nervis autem juxta vertebras tendentibus in secundo libro de morbis vulgaribus non plene quidem, sed in commentarii modum tractavit, tanquam de aliis quae nos ostendimus in eo libro commentarii modo et non plene ab Hippocrate scripta; solummodo enim pri-

ποκράτους, οὐ συγγράμματα. μόνον γὰρ τὸ πρῶτον καὶ τρίτον τῶν ἐπιδημιῶν ὡς πρὸς ἔκδοσιν πρὸς αὐτοῦ γέγραπται.

λγ'.

Αὐτὸς δὲ ὁ νωτιαῖος, οἷσιν ἐλλύτρωται ἐλλύτροισι καὶ ὅθεν ὡρμημένοισι καὶ ὅπη κραίνουσι καὶ οἷσι κοινωνέουσι καὶ οἷα δυναμένοισι.

Τὰ σκεπάσματά τε καὶ περιβλήματά τινων ἔλλυτρα καλοῦσιν οἱ παλαιοὶ, διὰ τοῦτ' οὖν καὶ νῦν ὁ Ἱπποκράτης ἔλλυτρά τοῦ νωτιαίου κέκληκε τὰ πρὸ βραχέος εἰρημένα μοι. δύο μὲν οὖν ἔνδοθεν ἦν ἅπαντα, ἔξωθεν δὲ τὰ κοινὰ τῶν σφονδύλων δεσμά. ὁρμῶνται δὲ αἱ μήνιγγες ἀπὸ τῶν τὸν ἐγκέφαλον περιεχουσῶν. ὁ δὲ ἔξωθεν αὐτὰς περιλαμβάνων τρίτος χιτὼν ἀπὸ τοῦ τῆς κεφαλῆς ὀστοῦ καθ' ὃ διαρθροῦται πρὸς τὸν πρῶτον σφόνδυλον. τελευτῶσι δέ τοι οὗτοι δεσμοὶ, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὁ νωτιαῖος ἄχρι τοῦ κατὰ τὴν

mum et tertium librum de morbis vulgaribus abfolvit ita ut edi poffet.

XXXIII.

Tum de medulla fpinae, quibus tegmentis tegatur, unde originem ducentibus, qua parte finitis, quibuscum conjunctis quidque valentibus.

Tegmenta ac velamenta alicujus rei veteres appellant ἔλλυτρα, atque idcirco Hippocrates nunc medullae fpinae tegmento ἔλλυτρα nuncupavit quae nos paullo ante narravimus: duo quidem intrinfecus omnino funt, extrinfecus vero communia omnium vertebrarum ligamenta. Oriuntur autem membranae a membranis quae cerebrum tegunt, fed tertium velamentum, quod extrinfecus eas complectitur, originem habet a calvaria, qua cum prima vertebra committitur. Hujusmodi autem ligamenta non fecus atque

ῥάχιν πέρατος. ὠνόμασε δὲ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης τὸ τελευτῶσιν ὁμοίως τῷ ποιητῇ Ἀριστοφάνει·

Εἴπερ δὴ κρανέω γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἔσται.

οἷα δὲ δύνανται λέλεκται μὲν ἀκριβῶς ἤδη αὐτὰ κατὰ τὰς ἀνατομικὰς πραγματείας ἅμα ταῖς οἰκείαις ἐξ ἐκείνων ἐστὶ μάλιστα καὶ ἡ περὶ χρείας μορίων. ἀρκεῖ δὲ νῦν εἰπεῖν τὰς μὲν περικειμένας τῷ νωτιαίῳ μήνιγγας τὴν αὐτὴν παρέχειν χρείαν ἥνπερ καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ, ἡ δ' ἐν ἐκείνῳ φρουρὰ μέν τις αὐτοῦ πρὸς τὸ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν περικειμένων ὀστῶν ἡ παχεῖα. σύνδεσμος δὲ τούτων καὶ ἄλλο σύμφυτόν τι δέρμα καὶ σκέπασμα τοῦ ἐγκεφάλου ἡ λεπτή, περὶ ὧν τοῦ τρίτου χιτῶνος ἐν τῷ νωτιαίῳ μικρὸν ἔμπροσθεν εἴρηται.

λδ'.

Ἐν δὲ τῷ ἐπέκεινα ἐν ἄρθροισι γεγιγγλύμωνται πρὸς ἀλλήλους οἱ σφόνδυλοι.

ipfa medulla ad imam fpinam finiuntur. Finitis Hippocrates dixit κραίνουσι, ficuti poëta quum inquit:

Εἴπερ δὴ κρανέω γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἔσται.

Quid vero poffint exquifite jam oftendimus in opere de ratione corporum incidendorum, atque etiam in propriis libris, inter quos praecipuus eft qui de ufu partium infcribitur. Nunc autem fcripfiffe abunde eft membranas quae cingunt fpinae medullam, eundem praeftare ufum atque in cerebro quod craffa membrana defenditur, ne a circumpofitis offibus laedatur. Eft et aliud cerebri velamentum et quafi cutis innata, quo haec nectuntur, nempe tenuis membrana. De tribus autem his tunicis in medulla fpinae paullo fupra pertractavimus.

XXXIV.

In ulteriore autem parte vertebrae cardinis modo commiffuras habent.

[381] Τὴν φύσιν τῆς ῥάχεως διηγεῖσθαι προθέμενος, εἶτ' ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἔνδον μερῶν αὐτῆς, ἔνθ' ἀφήπτοντο μὲν οἱ σφόνδυλοι τὸ πρὸς τὴν κοιλίαν ῥέπον ἐν τοῖς ἀρτίοις οὖσιν ἀλλήλοισιν. εἰκότως νῦν εἶπεν, ἐν δὲ τῷ ἐπέκεινα ἐν ἄρθροισι γεγιγγλύμωνται. τὸ γὰρ ἐπέκεινα τῶν προειρημένων μερῶν τι κατὰ τὴν ὀπίσω χώραν ἔσται, ἔνθα φησὶν αὐτὸ γεγιγγλύμωνται. συνδεῖσθαι δὲ ὀπίσω φησὶ σύνδεσμον εἰρημένον τὸν ἀπὸ τῆς συνδέσεως τῶν σφονδύλων, οὐ μόνον τὸν κατὰ τὴν ἄκανθαν, ὅσπερ ἐστὶν ἀκριβῶς ὀπίσω τὸ μέγεθος τῆς ἐνταῦθα χώρας κατειληφυίας αὐτὸν, οὗ πάλιν ἑκατέρωθέν εἰσιν αἱ διαρθρώσεις τῶν σφονδύλων. εἰ μὲν ὡς πρὸς τὴν ἄκανθαν ἐξετάζοι τις, κατὰ τὰ πλάγια μέρη τῆς ῥάχεως, εἰ δ' ὡς πρὸς τὴν ὀπίσω παραβάλλουσαν χώραν, ἣν διηγήσατο καθ' ἣν οἱ σφόνδυλοι δέδενται πρὸς ἀλλήλους ὀπίσω γιγνόμενοι, γεγιγγλυμῶσθαι δ' εἶπε τοὺς σφονδύλους πρὸς ἀλλήλους, ἐπειδὴ τέτταρας ἀποφύσεις ἔχοντες οἷς διαρθροῦνται, ταῖς δύο μὲν γὰρ ὑποδέχονται τὰς ἐξοχὰς τοῦ πλησιάζοντος σφονδύλου, ταῖς δύο δὲ ἐπιβαί-

Quum explicare fpinae naturam inftituerit orfus ab interioribus partibus ipfius, qua vertebrae apte inter fe cohaerentes ad ventrem fpectant et inter fe funt aequales, jure nunc fubdit; in ulteriori autem parte vertebrae cardinis modo commiffuram habent: ulterior enim pars iis quae propofitae funt erit pofterior, qua inquit vertebras cardinis modo inter fe committi. Non debes autem intelligere pofteriorem partem eam quae fita eft contra ligamentum propofitum, quod fcilicet a junctura vertebrarum procedit; is enim locus medius exquifite pofterior eft ubi fpina tantum eft, fed eam quae utrimque eft a commiffuris ipfarum vertebrarum. Quae fi ad fpinam referatur, erit a lateribus fpinae; fi ad priorem partem, in qua dixit vertebras inter fe colligari, pofterior. Scripfit autem eas commiffuras cardinis modo effe, quoniam quatuor exigunt proceffus quibus committuntur; duobus quidem admittunt eminentias proxime vertebrae, duobus fe

νουσι κατὰ θάτερα. παραπλησία δέ πως ἐστι καὶ ἡ τῶν γιγγλυσμῶν παρασκευή.

λε'.

Τόνοι δὲ κοινοὶ παρὰ πάντας καὶ ἐν τοῖσιν ἔξω μέρεσι καὶ ἐν τοῖσιν εἴσω παρατέτανται.

Τὰ ἀντικείμενα μέρη τῶν σφονδύλων τῇ συνδέσει ὀπίσω τε καὶ ἔξω καλεῖν ἐγχωρεῖ, καθάπερ γε καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ τὴν σύνδεσιν ἔνδον τε καὶ πρόσω· ἀλλὰ τόνους γε κατὰ τὴν ὀπίσω χώραν οὐκ ἂν εὕροις παρατεταμένους, εἴ γε τόνοι ὀνομάζονται τὰ προαιρετὰ νεῦρα. κατὰ γὰρ τὰς συμβολὰς τῶν σφονδύλων ἐστὶ τὸ τρῆμα, δι' οὗ τῶν ἀπὸ νωτιαίου νεύρων ἕκαστον αὐτίκα σχίζεται καὶ τῶν μερῶν αὐτοῦ τὸ μὲν εἰς τὴν πρόσω χώραν ἀφικνεῖται, τὸ δὲ εἰς τὴν ὀπίσω διανεμόμενον εἰς τοὺς ἐπικειμένους ἐνταῦθα μύας, οὓς ῥαχίτας ὀνομάζουσιν.

---

in alteram inſinuant. Efficitur autem quodammodo ſtructura ordinum ſimilis.

XXXV.

Nervi omnium communes et ad exteriorem partem et ad interiorem procedunt.

Pars vertebrarum quae ei opponitur qua illigantur poſterior et exterior appellari poteſt, ſicut ea ipſa qua illigantur interior et prior; verum a poſteriori parte non reperiuntur nervi, quos nunc *τόνους* dixit, ſi nervi intelliguntur qui motum voluntarium praeſtant. Qua enim vertebrae inter ſe committuntur foramen eſt, per quod unusquisque nervus a ſpinae medulla trajectus protinus diſtribuitur, cujus aliae partes ad priorem regionem intendunt, aliae ad poſteriorem, atque in muſculos diſſipantur, qui quum ſpinae ſuperjecti ſint, *ῥαχῖται* Graece nominantur.

λστ'.

Απόφυσίς τέ ἐστιν ὀστέου ἐς τὸ ἔξω μέρος ἀπὸ πάντων τῶν σφονδύλων, μία ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου, ἀπό τε τῶν μειζόνων ἀπό τε τῶν ἐλασσόνων. ἐπὶ δὲ τῇσιν ἀποφύσεσι ταύτῃσι χονδρίων ἐπιφύσιες καὶ ἀπ' ἐκείνων, νεύρων ἀποβλάστησις ἠδελφισμένη τοῖσιν ἐξωτάτω τόνοισιν.

Εἰς μέσην εἴτ' ὀπίσω χώραν τῆς ῥάχεως ἀπόφυσις ἑκάστου τῶν σφονδύλων ἀνατείνεται συνθεῖσα τὴν ὅλην ἄκανθαν. ἐπὶ τῷ πέρατι δὲ καὶ τῆς ἀποφύσεως χόνδρος ἐπίκειται νεύρων ἀποβλαστήσεις ἔχων συνδετικάς. ἠδελφισμένη φησὶ τοῖς τόνοις, ὅπερ ἤτοι τῶν ὁμοιουμένων εἰς ταὐτὸ ἰόντων καὶ ἀναμιγνυμένων, ἑκάτερον γὰρ αὐτῶν ἀληθές ἐστι.

λζ'.

[382] *Πλευραὶ δὲ προσπεφύκασιν ἐς τὸ εἴσω μέρος τὰς κεφαλὰς ῥέπουσαι μᾶλλον ἢ ἐς τὸ ἔξω, καθ' ἕνα δὲ ἕκαστον τῶν σφονδύλων προσήρθρωνται.*

XXXVI.

Singulae autem vertebrae tam majores quam minores in exteriorem partem ſingulos proceſſus exigunt; his autem proceſſibus adjecta eſt cartilago, atque ab ea germen oritur ligamentorum quae nervis exterioribus germana ſunt.

Singularum vertebrarum proceſſus per medium dorſum intendunt atque univerſam ſpinam componunt; extremo autem proceſſui cartilago innexa eſt, a qua oritur germen ligamentorum, quae, ut ipſe ait, nervis germana ſunt. Quo ſignificat vel ſimillima vel inter ſe coeuntia immixtaque; utrumque enim verum eſt.

XXXVII.

Adjectae autem coſtae ſunt capitibus in interiorem partem ſpectantibus magis quam in exteriorem, quae ſigillatim cum unaquaque vertebra committuntur.

Τὰ τοῦ θώρακος ὀστᾶ διήκοντα κατὰ θέσιν ἐγκαρσίαν ἀτρέμα λοξῶς κατὰ τῆς ῥάχεως ἐπὶ τὸ στέρνον ὠνόμαζον πλευρὰς οὐχ Ἱπποκράτης μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ᾽ αὐτὸν ἅπαντες ἰατροί. ταύτας οὖν φησι προσηρθρῶσθαι τοῖς σφονδύλοις, οὐδὲν διαφέρον εἰ καὶ διηρθρῶσθαι φαίης, ὅπερ ἐστὶ συνηθέστερον ὄνομα τοῖς ἰατροῖς τοῖς νεωτέροις, οὕτως ὀνομαζόντων αὐτῶν τὰς ἐμβολὰς τῶν ὀστῶν, ὡς ἐκείνοις αἰσθητικήν τινα ἀξιόλογον ἔχουσι κεφαλάς τε τῶν πλευρῶν εἴρηκε τὰ πέρατα, δι᾽ ὧν τοῖς σφονδύλοις διαρθροῦνται κατὰ τὰς ῥίζας τῶν πλαγίων ἐν ἑαυτοῖς ἀποφύσεων. ἀκριβῶς δὲ εἶπεν ἔσω ῥέπειν αὐτὰς μᾶλλον, ἴστε γὰρ οὕτως ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ὅτι διαφυὴς πώς ἐστιν αὐτῶν ἡ διάρθρωσις ἐθεασάμεθα. παραλελοιπότος τοῦτο τοῦ Ἱπποκράτους ἢ τῷ παρελθεῖν οὐκ ἀκριβῶς θεασαμένου τὴν ὅλην φύσιν τῆς διαρθρώσεως ἢ τῷ μὴ νομισθῆναι τὴν τοιαύτην λεπτολογίαν οἰκείαν εἶναι τῇ προκειμένῃ πραγματείᾳ.

Coftae, id eft thoracis offa, quae a fpina intendunt transverfa ac modice obliqua ad pectus Graece non modo ab Hippocrate, fed ab omnibus junioribus medicis nominatae funt πλευραί. Has inquit cum vertebris committi, προσηρθρῶσθαι dixit, quafi dicas διηρθρῶσθαι. Quod vocabuli apud juniores medicos magis in ufu eft, eo enim fignificant offium commiffuras, quibus talis ineft motus ut fenfu aliquatenus percipi poffit. Coftarum capita vocavit extrema, per quae cum vertebris conjunguntur, in radices proceffuum a lateribus fe infinuantes. Exquifite autem dixit ipfas magis in interiorem partem fpectare; noftis enim rem ita fe habere: ipfarum vero commiffuram quodammodo duplicem confpeximus, quam rem Hippocrates praetermifit vel quod non ex toto univerfam naturam commiffurae fuerit intuitus vel quod tam diligentem ejus inquifitionem ad propofitum pertinere non exiftimaverit.

λη'.

Καμπυλώταται δὲ πλευραὶ ἀνθρώπου εἰσὶ ῥοιβοειδέα τρόπον.

Ἁπάντων τῶν ζώων ἄνθρωπος καμπυλωτάτας ἔχει πλευρὰς, ὅτι καὶ τὸ στέρνον ἁπάντων πλατύτατον· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ζώων τὸ μὲν μᾶλλόν ἐστι, τὸ δ' ἧττον ὀξύστερνον. πλατυστερνότατος δ' ἄνθρωπος, εἶθ' ἑξῆς πίθηκος ἁπάντων μὲν τῶν ἄλλων ζώων μᾶλλον, ἧττον δ' ἀνθρώπου. ἔστι δὲ κοινὸν ἅπασι μὲν ζώοις ὅσα θώρακα ἔχει τὸ τὰς πλευρὰς ἐκ μὲν τῶν ἔξω μερῶν, ἔνθα καὶ ψαύομεν αὐτῶν, κυρτὰς, ἐκ δὲ τῶν ἀντικειμένων τῶν ἔνδον εἶναι κοίλας· εἰς γὰρ τὴν γένεσιν τῆς τοῦ θώρακος εὐρυχωρίας ἀναγκαῖον ἦν τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις, ἐπειδὴ κατὰ τὸ στέρνον εὐθύνεσθαι τὰς πλευ- (618) ρὰς ἔδει, τὸ μετὰ τοῦτο πᾶν ἱκανῶς ἐκάμφθη, δεομένων δ' αὐτῶν ἐπὶ τοὺς τῆς ῥάχεως ἀφικέσθαι σφονδύλους. τὸ μὲν γὰρ ἑρμηνευόμενον ὑπ' αὐτοῦ πρᾶγμα σαφὲς ἡμῖν γέγονεν ἔκ τε τοῦ καμπυλωτάτας εἰ-

XXXVIII.

Maxime autem flexae funt hominis coftae et modo eorum quae curva funt.

Inter omnia animalia homo coftas habet maxime curvas, quoniam et pectus omnium latiffimum; ex ceteris vero animalibus alia magis, alia minus acuto pectore funt. Latiffimi autem pectoris eft homo, dein fimia quae pectus habet anguftius homine, latius quam cetera animalia. Commune eft autem omnium animalium quae thoracem habent, coftis effe ab exteriori parte qua tangimus gibbis; a contraria, intrinfecus fcilicet, fimis. Id enim neceffarium hominibus fuit ut thoracis fpatium latum redderetur, quoniam juxta os pectoris dirigi coftas oportuit; reliquas earum partes quum deberent ad fpinae vertebras pervenire, opus fuit plurimum curvari. Res igitur quam proponit ex eo aperte intelligitur quod ipfe ait, coftas

πεῖν εἶναι τὰς πλευρὰς, καὶ τούτου γιγνώσκεσθαι, ἀφ᾽ οὗ ὅμοιαι κατὰ τὸ σχῆμά εἰσιν. ἀπολείπεται δὲ ἡ ζήτησις οὐκ ἐν τῇ πραγματείᾳ, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν, ἀλλ᾽ ἐν ὀνόματι χρησαμένου τοῦ Ἱπποκράτους τῇ ῥοιβοειδέα φωνῇ σαφηνείας μὲν ἕνεκεν, ἥτις παράδειγμα λέλεκται πρὸς αὐτοῦ, μείζονα δ᾽ ἀσάφειαν ἐργαζομένη αὐτοῦ τοῦ γιγνωσκομένου πράγματος ἢ τῆς σαφηνείας ἕνεκα παράδειγμά τε ὤφθη. τότε μὲν οὖν ἴσως ἦν ἡ φωνὴ συνήθης ἢ οὐκ ἂν εἴρηκε ῥοιβοειδέα τρόπον. ἐν δὲ τῷ μετὰ ταῦτα χρήσεως αὐτῆς ἐκβληθείσης εἰς ἀσάφειαν ἧκε. τὸ μὲν γὰρ διὰ τοῦ κ λεγόμενον ῥοικοειδέα καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ γεγραμμένον ἔνθα φησί·

[383] Ῥοικὰν δέ κεν ἀγριελαίας
δεξιτερᾷ κορύναν.

καὶ παρ᾽ Ἀρχιλόχῳ·

Ἀλλὰ μικρός τις εἴη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν
Ῥοικὸς, ἀσφαλέως βεβηκυίας ποσὶ, καρδίης πλέως.

καὶ παρὰ Νικάνδρῳ·

maxime curvas esse, quodque earum figura talem evidenter se ostendit. Restat quaestio quae ad rem non pertinet sicuti prior, sed ad vocem, quum Hippocrates explanationis vel exempli causa usus fuerit verbo ῥοιβοειδέα, quod majorem affert obscuritatem quam res ipsa cujus gratia ad exemplum affertur, tunc fortasse vox erat usitata, alioquin verba haec modo eorum quae curva sunt non dixisset ῥοιβοειδέα τρόπον; deinde usu explosa obscura effecta est. Vox quidem ῥοικοειδέα per κ apud Theocritum curvum significat eo carmine ubi inquit:

Ῥοικὸν δέ κεν ἀγριέλαιας
δεξιτερᾷ κορύναν.

Idem quoque significat apud Archilochum quum scribit:

Ἀλλὰ μικρός τις εἴη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν,
Ῥοικὸς, ἀσφαλέως βεβηκυίας ποσὶ, καρδίης πλέως.

Apud Nicandrum similiter:

Ἄλλοι δὲ ῥοικοῖσιν ἰσήρεες ἂν τὰ παγούροις
Γυῖα βαρύνονται.

τὸ μέντοι διὰ β ῥοιβὸν οὐκ οἶδα, καίτοι τινὰ τῶν ἀντιγράφων διὰ τοῦ β γέγραπται, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀξιοπιστοτέροις εὑρίσκεται τὸ κ.

λθ'.

Τὸ δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῶν ὀστέων τῶν ἀποπεφυκότων ἀπὸ τῶν σφονδύλων ἀποπληρέουσιν ἑκατέρωθεν οἱ μύες ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἀρξάμενοι ἄχρι τῶν φρενῶν τῆς προσφύσιος.

Οὐ πάνυ τι συμφωνεῖ τὸ φαινόμενον ἐκ τῆς ἀνατομῆς τῇ διανοίᾳ τῆς λέξεως. τὸ μὲν γὰρ φαινόμενον ὧδε ἔχει· κατὰ τὰς κεφαλὰς τῶν πλευρῶν ᾗ εἰσαρθροῦνται εἰς τοὺς σφονδύλους μύες εἰσὶν, ὄπισθεν μὲν οἱ ῥαχῖται καλούμενοι κατὰ τὸ μῆκος τῆς ῥάχεως ἐκτεταμένοι μέχρι τῆς τῶν σκελῶν ἀρχῆς, ἔμπροσθεν δὲ κατὰ μῆκος, οὐ δι' ὅλου τοῦ

Ἄλλοι δὲ ῥοικοῖσιν ἰσήρεες ἂν τὰ παγούροις
Γυῖα βαρύνονται.

Per β autem fcriptum ῥοιβὸν nefcio quid fibi velit. Quamquam in nonnullis exemplaribus per β fcribatur, fed in magis probatis per κ.

XXXIX.

Quod autem inter coftas eft quodque inter proceffus offium vertebrarum utrimque complent mufculi, qui a cervicibus orfi usque ad nexum intendunt.

Quod in corporibus incidendis apparet non admodum confentit cum verborum fententia, nam quod apparet hujusmodi eft. A coftarum capitibus qua cum vertebris committuntur, mufculi funt a pofteriori parte, qui ῥαχῖται nuncupantur, alii in longitudinem fpinae tendunt usque ad initium crurum; a priori parte in longitudinem mu-

θώρακος ἐπικέκληνται μύες. ἐγκάρσιοι δὲ κεῖνται μεταξὺ τῶν πλευρῶν οὓς μεσοπλευρίους ὀνομάζουσιν, ἔπειτα βαίνουσι πρὸς ὀλίγας τῶν πλευρῶν οἱ ὑποβεβλημένοι τῷ στομάχῳ μύες, ὑφ᾽ ὧν εἰς τὸ πρόσω μέρος ὅλος ὁ τράχηλος ἑλκόμενος ἐπινεύει βραχὺ καὶ χωρὶς τῆς προκειμένης πρὸς κεφαλῆς διαρθρώσεως. ἐκείνη μὲν γὰρ αὕτη καθ᾽ ἑαυτὴν μεγίστην ἔχει κίνησιν ἐπινευόντων τε καὶ ἀνανευόντων, ἐὰν τοῖς μετὰ τοὺς πρώτους σφονδύλους αὐτὴν παραβάλλῃ. βραχυτάτην δ᾽ ἔχουσι τὴν πρὸς ἀλλήλους κίνησιν. ἀλλὰ κἀκ τῶν κατ᾽ ὀσφῦν χωρίων ἐπαναβαίνουσι τῷ θώρακι κατὰ τὰς ἐσχάτας πλευρὰς αἱ κορυφαὶ τῆς ψόας. ὅσαι δ᾽ ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ θώρακός εἰσιν οὐκ ἔχει μυῶν ἐπιβολὴν ἐν ταῖς πλαγίαις ἀποφύσεσι τῶν σφονδύλων, ἃς ἔφην διαρθροῦσθαι τὰς πλευράς. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι δύο μύες στενοὶ καὶ μικροὶ τοῖς ῥαχίταις περιτεταμένοι δι᾽ ὅλου τοῦ θώρακος ἔξωθεν, ἐν τοῖς πρόσω μέρεσιν αὐτῶν ἃ τοῖς ὀπίσω περὶ τὴν ἄκανθαν. αὕτη μὲν ἡ ἐκ τῆς ἀνατομῆς εὑρισκομένη θέσις τῶν περὶ τοὺς σφονδύλους μυῶν. ἴδωμεν ἐφεξῆς τί-

sculi non procedunt, sed transversi inter costas, quos *μεσοπλευρίους* appellant. Deinde ad aliquot costas pertinent musculi, qui stomacho subjecti sunt, a quibus totum collum in priorem partem attrahitur et paullulum etiam annuit, ubi capitis commissura non moveatur; ipsa enim per se maximum habet motum in annuendo et abnuendo, si quis eam cum vertebris conferat quae post primas sunt, aliarum enim inter se commissurae paullulum moventur. Sed et a regione juxta lumbos procedunt ad extremas thoracis costas eorum musculorum summitates, qui *ψόαι* dicuntur; in medio autem thoracis ad costas musculi non pertinent, qui siti sunt ad vertebrarum processus a lateribus positos, qua committi costas posui. Sunt et alii duo musculi angusti atque exigui, qui ab exteriori parte per universum thoracem juxta musculos qui *ῥαχῖται* dicuntur intendunt a priori parte, non a posteriori versus spinam. Haec igitur est positio ac natura musculorum circa vertebras quae ex corporibus incidendis invenitur. Videamus

νων ὁ Ἱπποκράτης δύναται μνημονεύειν. ὅτι μὲν οὖν τῶν μεσοπλευρίων οὐ δύναται, δῆλον ἐκ τοῦ λέγειν τοὺς μῦας ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἄρχεσθαι. λείπει τοίνυν τῶν ῥαχιτῶν τούτων παρατεταμένων μνημονεύειν αὐτόν. ἀλλ' οὐδετέρως καλῶς ἂν λέγοιτο τὸ μεταξὺ τῶν ὀστῶν καὶ τῶν πλευρῶν τῶν ἀποπεφυκότων ἀπὸ τῶν σφονδύλων τοὺς μῦς ἀναπληροῦν. οἱ μὲν γὰρ ῥαχῖται ταῖς διαρθρώσεσι τῶν εἰρημένων ὀστῶν ἐν ὅλῳ τῷ θώρακι πάσαις ὄπισθεν προβέβληται, μηδὲν ἀπολείποντες ἀσκέπαστον, ἀλλὰ τάς τε ῥίζας πάσας τῶν πλευρῶν τε ἅμα καὶ τῶν εἰς τὰ πλάγια τοῖς σφονδύλοις ἀποφύσεών εἰσι μετὰ τὰς διαρθρώσεις· καὶ μὲν δὴ καὶ τὸ κατὰ τὴν τελευτὴν εἰρημένον τῆς ῥήσεως τὸ ἄχρι τῆς προσφύσιος, εἰ μὴ ἐπὶ τῶν [384] στενῶν λέγει τῶν μυῶν, τὴν τοῦ διαφράγματος πρόσφυσιν ἡμᾶς ἀναγκαῖον νοεῖν, εἰ δ' ἐπὶ τῶν ῥαχιτῶν, τὴν τῶν σκελῶν, εἰ μὴ περὶ πρόσφυσιν εἴρηκε τὴν τούτων διάρθρωσιν. ἐγὼ μὲν οὖν διὰ ταύτην

deinceps, de quibusnam Hippocrates meminerit; ac de iis quidem qui inter coſtas ſunt patet ipſum minime egiſſe, quum ait: muſculi qui a cervicibus orſi. Supereſt igitur ut eos intellexerit vel qui ῥαχῖται dicuntur vel qui juxta os ſiti ſunt, ſed neutri recte dicentur, quod inter coſtas eſt quodque inter proceſſus oſſium vertebrarum complere. Ῥαχῖται quidem muſculi univerſis propoſitorum oſſium commiſſuris in toto thorace ſuperinjecti ſunt a poſteriori parte nihil relinquentes quod non contegant, ſed omnes coſtarum radices et vertebrarum proceſſus qui a lateribus ſunt; ad haec quod inter ipſas radices eſt complectuntur. Anguſti autem muſculi qui juxta hos verſus priorem partem ſiti ſunt protinus poſt commiſſuram ſunt ad extremitates eorum proceſſuum quos vertebrae a lateribus exigunt; quin etiam quod in fine propoſitorum verborum adjungit uſque ad nexum, ſi de anguſtis muſculis intelligatur, neceſſe eſt ad ſepti transverſi nexum referamus; ſin de iis qui ῥαχῖται vocantur, ad crurum nexum, quem πρόσφυσιν dixit, crurum fortaſſe juncturam intelligens.

τὴν λέξιν ἀπορῶ προσαρμόσαι τῷ φαινομένῳ, καί μοι δοκεῖ κατ' ἀρχὴν εὐθέως ὑπὸ τοῦ πρώτου γράψαντος ἡμαρτῆσθαι ὥστε καὶ ἄλλων πολλῶν. ἐχόντων δ' ὡς εἴρηται τῶν φαινομένων ζήτησις τῆς ἁρμοττούσης ἐξηγήσεως εἰς τὸ κοινὸν προκείσθω. τὸ δ' οὖν ὡς ἐν διορισμοῖς δόξαν ἔχειν τινὰ πιθανότητα τοιόνδ' ἐστί· πλευρὰς μὲν ἀκουσόμεθα τὰς τῶν σφονδύλων αὐτῶν κεφαλὰς, ἀποπεφυκότα δὲ τῶν σφονδύλων ὀστᾶ τὰ τὴν ἄκανθην ἐργαζόμενα, τοὺς δὲ τὴν μεταξὺ χώραν ἑκατέρων ἀναπληροῦντας μῦς τοὺς ῥαχίτας, πρόσφυσιν δὲ τὴν τῶν φρενῶν. ὅ γε μὴν διδάσκαλος ἡμῶν Πέλοψ τὰς μὲν πλαγίας ἀποφύσεις τῶν σφονδύλων ἁπάντων πλευρὰς ἔφασκεν εἰρῆσθαι νῦν ὑπ' αὐτοῦ, πρόσφυσιν δὲ τὴν τῶν φρενῶν.

μ'.

Αὕτη δὲ ἡ ῥάχις κατὰ μῆκος ἰθυσκόλιός ἐστι.

Equidem verba haec nequeo accommodare ad id quod fenfui apparet, arbitrorque initio protinus erraffe primum librarium; ficut in aliis multis veterum fcripturis. Sed quum ita habeant quae in corporibus apparent, quaeftio idoneae expofitionis communiter omnibus proponatur; quod autem diftinctum et aliquatenus probabile videtur hujusmodi eft. Coftas accipiemus pro ipfarum coftarum capitibus, proceffus offium vertebrarum pro offibus quae fpinam conftituunt; fed mufculos complentes utrimque eam regionem quae interjecta eft *ῥαχίτας* intelligemus, nexum fepti transverfi. Pelops autem praeceptor nofter coftas nunc ab Hippocrate voluit nominari omnes vertebrarum proceffus qui a lateribus funt, fed nexum retulit ad feptum transverfum.

XL.

Ipfa autem fpina in longitudinem recte obliqua eft.

Σκολίωσις μὲν ἡ εἰς τὸ πλάγιον αὐτῆς ὀνομάζεται διαστροφή. νυνὶ δὲ οὐ τὴν εἰς τὸ πλάγιον, ἀλλὰ τὴν εἰς τοὐπίσω τε καὶ πρόσω βούλεται δηλοῦν. εὐθεῖα γὰρ οὖσα κατὰ τὸ μῆκος ἐκκλίνεται βραχὺ πρός τε τὴν ὀπίσω καὶ τὴν πρόσω χώραν, ὡς αὐτὸς ἐφεξῆς διδάσκει.

μα'.

Ἀπὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ ὀστέου ἄχρι τοῦ μεγάλου σφονδύλου, παρ' ὃν προσήρτηται τῶν σκελέων ἡ πρόσφυσις ἄχρι μὲν τούτου κυφή. κύστις τε γὰρ καὶ γοναὶ καὶ ἀρχοῦ τὸ χαλαρὸν ἐν τουτέῳ ἔκκειται.

Τὴν τῶν σκελῶν πρόσφυσιν ἔνεστιν ἀκούειν πολυειδῶς, κυριώτατον μὲν ἴσως τὴν ἀπὸ τῆς κατ' ἰσχίον διαρθρώσεως ἥτις γίγνεται τοῦ μηροῦ τῆς κεφαλῆς συνδουμένης τῷ κατ' ἰσχίον ὀστῷ, διά τε τῶν πλατέων συνδέσμων καὶ τοῦ στρογγύλου, καθ' ὃν τῷ βαθυτάτῳ τῆς κοτύλης συμφύεται καὶ διὰ τῶν μυῶν κινούντων τὴν τοῦ μηροῦ διάρθρωσιν, εἰκότως

Obliquam dixit *σκολίαν*, eam ſic appellare ſolitus quae in latus inclinata eſt; nunc autem non in latus, ſed in poſteriorem et priorem partem ſignificare vult. Spina enim in longitudinem recta paullulum in poſteriorem et priorem partem inclinatur, ut ipſe deinceps docebit.

XLI.

Ab oſſe ſacro uſque ad magnam vertebram qua inhaeret crurum nexus ſpina cava eſt, quoniam veſica partes naturales et id inteſtinum quod laxum eſt ſupra anum hac parte continetur.

Crurum nexus multis modis intelligi poteſt, maxime quidem proprie fortaſſe is qui a coxarum commiſſura eſt, quum ſcilicet femoris caput coxarum oſſi per lata ligamenta illigatur et per id quod rotundum eſt, quo altiſſimis partibus cavi ipſius coxae innectitur; tum per muſculos qui commiſſuram femoris movent, merito utique dici

Ed. Chart. XII. [384. 385.] Ed. Baf. V. (618. 619.)

ἂν λέγοιτο τοῖς ὑπερκειμένοις συμφύεσθαι τὸ σκέλος καὶ μετὰ ταῦτα διὰ νεύρων, εἶτ᾽ ἔπειτα διὰ ἀρτηριῶν τε καὶ φλεβῶν. ἔοικε δὲ νῦν ὁ Ἱπποκράτης τὴν διὰ τῶν νεύρων προσάρτησιν δηλοῦν. εἰ δὲ τῶν κατὰ ὀσφῦν ἔσχατον σφόνδυλον ὃ διαρθροῦται τῷ πλάτει γε καὶ ἱερῷ καλουμένῳ ὀστῷ τῶν ἐπὶ τὰ σκέλη φερομένων νεύρων ἐστὶν ἡ ἔκφυσις. ἀλλὰ καὶ τὸ ἵνα χρὴ τὸ ὑπὸ τοῦ τόπου κατ᾽ αὐτὴν εἶναι τὴν ῥάχιν, ὑπὸ τοῦ κατὰ τὴν ἀνατομὴν φαινομένου μαρτυρεῖται καὶ τὸ κύστιν καὶ γο- [385] νὰς καὶ ἀρχοῦ τὸ χαλαρὸν ἐν τούτῳ κεῖσθαι· διόπερ καὶ κυρτὸν ἔξωθεν ἐγένετο. γονὰς δὲ εἴρηκε τὰ γεννητὰ μόρια, μήτραν μὲν ἐπὶ τῶν θηλειῶν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν τὰ σπερματικά τινα καλούμενα, χαλαρὸν (619) δ᾽ ἀρχοῦ κέκληκε τὸ μετὰ σφιγκτῆρα· καὶ γὰρ καὶ ἐπίκειται τῷ ἱερῷ ὀστῷ τοῦτο καὶ ὄντως ἐστὶ χαλαρὸν οὐκ ἔχων τοὺς σφίγγοντας μῦς τὸ πέρας τοῦ ἀπευθυσμένου.

---

poteft crus necti fuperioribus partibus, deinde per nervos, poftea per arterias et venas. Videtur autem hic Hippocrates nexum per nervos exponere, quum ab extrema lumborum vertebra, quae committitur cum offe quod et latum et facrum nuncupatur, oriantur nervi qui tendunt ad crura. Comprobatur autem vel ex eo quod in corporibus incidendis apparet, veficam et partes naturales et id inteftinum quod laxum fupra anum eft hac parte contineri, quamobrem ab exteriori parte gibba ftructa eft. Naturales partes quas *γονὰς* dixit intellexit eas, quae generationi accommodantur, uterum in feminis; quae femini aptantur in maribus, *γεννητικὰ* nuncupantur. Id autem quod laxum eft fupra anum dixit *χαλαρὸν ἀρχοῦ*: id fiquidem facro offi fuperimpofitum eft et revera laxum, quum non habeat mufculos qui extremum inteftinum rectum adftringunt.

μβ'.

Ἀπὸ δὲ τούτου ἄχρι φρενῶν προσαρτήσιος ἰθυλόρδη.

Οὐδὲν ἐνταῦθα τοιοῦτον περιέχεταί τι κατὰ τῆς ῥάχεως, οἷον ἐν τοῖς κατὰ μήτραν ἢ ἐν κύστει, ὅθεν οὐδὲ σιμωθῆναι τὸ ἔνδον ἔχρηζε καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ κυφωθῆναι τὸ ἔξω, ἀλλὰ καὶ βραχὺ ῥέπειν ἑώρα κατὰ τοῦθ' ἡ ῥάχις. ἐπὶ δὲ τὴν ἀρτηρίαν ἔδει τὴν μεγάλην καὶ τὴν φλέβα ἢ κατ' αὐτῆς ἐστηρίχθαι.

μγ'.

Καὶ παραφύσιας ἔχει μυῶν τοῦτο μοῦνον τὸ χωρίον ἐκ τῶν εἴσωθεν, ἃς δὴ καλέουσι ψόας.

Ἐκ ταύτης τῆς ῥήσεως μάλιστά τις τεκμήραιτο μὴ συναριθμεῖν αὐτὸν τῇ ῥάχει τοὺς κατὰ τράχηλον σφονδύλους. ὡς γὰρ ἐκ τοῦ πλατέος ὀστοῦ καὶ τῶν κατὰ θώρακα σφονδύλων συγκειμένης ὅλης τῆς ῥάχεως, οὕτω παραφύσιας

XLII.

Ab hac ad fepti transverfi nexum recta in interiorem partem recurvatur.

Hac parte nihil tale fpinae incidet, quales in inferiori uterus et vefica. Quare non neceffe fuit ab interiori parte fimam effe, atque idcirco neque ab exteriori parte gibbam, fed hac parte fpinam paullulum intus fpectare; fulciri enim ab ipfa magnam arteriam ac venam oportebat.

XLIII.

Atque hic locus folus ab interiori parte adjunctos habet mufculos, quos ψόας appellant.

Ex his potiffimum verbis conjicere quis poteft, Hippocratem fpinae non adnumeraffe vertebras cervicum; quafi enim fpina univerfa lato offe et vertebris, quae ad lumbos et quae ad thoracem funt contineatur, dixit: at-

ἔχει. μυῶν τοῦτο μόνον τὸ ἔσωθεν. εἰ γὰρ δὴ καὶ τοὺς κατὰ τράχηλον αὐτοῖς συνηρίθμει, ψευδὲς ἂν ἦν ἐναργῶς· οὐ γὰρ μόνον τούτου τοῦ χωρίου παραφύσεις μυῶν ἔχοντος καὶ τοῦ τραχήλου μεγάλους μῦς ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν. οὐδὲ γὰρ ἠγνόησέ τις αὐτοὺς ἀξιολόγους ὄντας, ὅπως καὶ οἱ μικρότεροι μύες ἦσαν, οὐκ ἂν αὐτοὺς ἠγνόησεν. εἰ μέντοι μόριόν τι τῶν ψοῶν ὑπὲρ τὴν τῶν φρενῶν ἀναγίνεται πρόσφυσιν, οὐκ ἐπεσημήναιο τοῖς προκειμένοις νῦν οὐχ ἡγούμενος ἁρμόττειν τὴν τοιαύτην ἀκριβολογίαν.

μδ'.

Ἀπὸ δὲ τούτου ἄχρι τοῦ μεγάλου σφονδύλου τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων ἰθυκύφη, ἔτι δὲ μᾶλλον δοκέῃ ἢ ἐστιν. ἡ γὰρ ἄκανθα κατὰ μέσον ὑψηλοτάτας τὰς ἐκφύσιας τῶν ὀστέων ἔχει, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἐλάσσους.

que hic locus folus ab interiori parte adjunctos habet mufculos. Nam fi fpinae cervicum quoque vertebras adnumeret, falfum utique erit hunc locum dumtaxat habere adjunctos mufculos, quum et in cervicibus ab interiori parte grandes mufculi contineantur; quos quum grandes fint non latuiffe Hippocratem, nemo ignorat, quando etiamfi exigui fuiffent, nullo modo ipfum latuiffent. Horum tamen mufculorum qui ψόαι nominantur particulam ufque ad eam regionem pertinere, qua feptum transverfum innectitur, propofitis verbis non notavit, ut qui operae pretium effe tam exquifite docere non exiftimarit.

XLIV.

Ab hoc item ad magnam vertebram quae fita eft fublimior commiffura humeri cum lato fcapularum offe recta in gibbum vertitur, fed magis adhuc videtur quam fit. Habet enim fpina in medio offium proceffus altiffimos, ab utraque autem parte humiliores.

[386] Ὀλίγον τι κατὰ τὸν θώρακα φαίνονται σιμούμενοι τὰ ἔνδον τῶν ὀστῶν οἱ σφόνδυλοι. τὸ δ᾽ ὄπισθεν μέρος αὐτῶν ἱκανῶς κυφὸν φαίνεται διὰ τὴν τῆς ἀκάνθης ἀπόφυσιν. ὃν δὲ λέγει μέγαν σφόνδυλον ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων εἴσεσθαι καὶ δι᾽ ὑπομνήματος ἔρχεται πρὸς ἀνάμνησιν, ἐν ᾧ περὶ τῶν ὀστῶν ἔγραψα. προσαρμόζειν δ᾽ ἡμᾶς προσήκει τοίνυν τοῖς λεγομένοις ἐκεῖνα μὴ δεομένοις ὑπ᾽ ἐμοῦ πλὴν εἴ που λέξις ἐμπίπτοι χρῄζουσά τινος ἐξηγήσεως, ἧς ἕνεκεν καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπομνήματα γράφεται, καθάπερ γε καὶ τὸ ἐπὶ τῇ προκειμένῃ νῦν ῥήσει.

με΄.

Αὐτὸ δὲ τὸ ἄρθρον τοῦ αὐχένος λορδόν ἐστιν. ὁκόσοισι μὲν οὖν κυφώματα γίνεται κατὰ τοὺς σφονδύλους ἔξωσις μὲν μεγάλη ἀποῤῥαγεῖσα ἀπὸ τῆς συμφύσιος ἢ ἑνὸς σφονδύλου ἢ καὶ πλειόνων οὐ μάλα πολλοῖσι γίνεται, ἀλλ᾽ ὀλίγοισιν. οὐδὲ γὰρ τὰ τρώματα τὰ τοιαῦτα ῥηΐδιον γίνεσθαι, οὔτε γὰρ ἐς τὸ ἔξω ἐξωθῆναι ῥηΐδιόν ἐστιν, εἰ μὴ

Vertebrae quae ad coſtas ſunt ab interiori parte ſimae paullulum videntur, a poſteriori gibbae multum propter ſpinae proceſſus. Vertebram autem quam magnam dicit ſitam ſuper commiſſuram humeri cum lato ſcapularum oſſe noviſtis et reminiſcendi cauſa habetis in commentario quem de oſſibus ſcripſi. His autem quae proponuntur accommodanda illa ſunt; neque opus eſt me ulterius explanante, niſi ſi quod verbum alicubi occurrat quod expoſitionem requirat, cujus cauſa hujusmodi commentaria ſcribuntur, quemadmodum evenit in hoc ipſo loco.

XLV.

Ipſa vero cervicum commiſſura in interiorem partem ſpectat. Quibus igitur vertebrae gibbae fiunt, magna vi conjunctione abrupta expellitur vel una vertebra vel plures. Quae res non accidit multis, ſed paucis; non enim facile incidunt hujusmodi caſus. Nam nec facile in interiorem partem veniunt vertebrae, niſi a priori

ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ἰσχυρῷ τινι τρωθείη διὰ τῆς κοιλίης. οὕτω δ᾽ ἂν ἀπόλοιτο ἢ εἴ τις ἀφ᾽ ὑψηλοῦ τοῦ χωρίου πεσὼν ἐρείσειε τοῖσιν ἰσχίοισιν ἢ τοῖσιν ὤμοισιν· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἂν ἀποθάνοι, παραχρῆμα δὲ οὐκ ἂν ἀποθάνοι. ἐκ δὲ τοῦ ὄπισθεν οὐ ῥηΐδιον τοιαύτην ἔξαλσιν γενέσθαι ἐς τὸ εἴσω, εἰ μὴ ὑπέρβαρύ τι ἄχθος ἐμπίσει. τῶν τε γὰρ ὀστέων τῶν ἐκπεφυκότων ἔξωθεν ἕκαστον τοιοῦτόν ἐστιν, ὥστε πρόσθεν ἂν αὐτὸ καταγείη, πρὶν ἢ μεγάλην ῥοπὴν εἴσω ποιῆσαι τούς τε συνδέσμους βιασάμενον.

Εἰς τὸ πρόσω ῥέπον δηλονότι, καὶ γὰρ φαίνεται τοῦτο. δύο δέ εἰσιν οἱ πρῶτοι σφόνδυλοι, καθ᾽ οὓς τὸ ἄρθρον γίγνεται τοῦ αὐχένος, καθ᾽ ὃ λοιπὸν τρεῖς εἰσιν, ὧν οὐκ ἐμνημόνευσεν, ὅπως ἔχουσι θέσεως ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ ἕκτου, τρίτος καὶ τέταρτος καὶ πέμπτος. οἳ δὴ μάλιστα φαίνονται θέσιν εὐθεῖαν ἔχοντες ὄντες καὶ ἄλλοι μικρότατοι τῶν δύο σφονδύλων, καὶ μάλισθ᾽ ὁ τρίτος· ὁ γάρ τοι τέταρτος ἢ μείζων ἐστὶν αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τούτοις

per ventrem vehementi ictu tendantur: fic autem homo interiret aut nifi quis in fuperiori loco decidens in coxas vel fcapulas cadat, fed et fic quoque exfpirare. A pofteriori autem parte non facile expellitur vertebra in interiorem, nifi aliquid grave admodum fuper ipfam incidat; offa enim quae ab exteriori parte procedunt, fingula talia funt ut potius frangi poffint quam coactis ligamentis valde in interiorem partem erumpere.

Spectans in priorem partem dixit λορδὸν, ita enim confpicitur. Duo autem funt primae vertebrae quibus cervicum commiffura efficitur; poft quas relinquuntur tres quarum non meminit, quomodo collocatae fint inter fecundam et fextam, nempe tertia, quarta et quinta, quae maxime videntur rectum pofitum habere. Hae autem vertebrae longe minores funt duabus et praecipue tertia; quarta enim hac major eft, ficut his rurfus quinta, fexta

πάλιν ὁ πέμπτος· ὁ δὲ ἕκτος οὐ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑβδόμου μείζων. οἱ δ' ἀπὸ τοῦδε πάντες ἄχρι καὶ τοῦ πέρατος τῆς ῥάχεως ἀλλήλων ἀνάλογον μείζους εἰσὶν ἐπ' ἀνθρώπου ἐξεταζομένου τοῦ λόγου καὶ μετ' αὐτὸν ἐπὶ πιθήκοις, ὅσοι τὸ πρόσωπον ἀνθρωποειδέστερον ἔχουσι καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ὄρθιοι βαδίζουσιν, οὗτοι τά τ' ἄλλα καὶ τὴν τῶν ὀστῶν θέσιν ἂν ἐοίκασιν ἀνθρώποις. ἔχουσι δέ τι κοινὸν ἐν τῇ ῥάχει πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα τὰ τετραπόδα τοῖς ἀνθρώποις οὐχ ὑπάρχον. ἔστι γὰρ αὐτοῖς ὀσφὺς μακροτέρα τῆς ἐπ' ἀνθρώπου ἀνάλογον δηλονότι τοῦ μεγέθους τοῦ ἄλλου ἐξεταζόντων ἡμῶν ἀνθρώποις μόνον ε' κατὰ τὴν ὀσφὺν εἰσι σφόνδυλοι τοῖς πιθήκοις, ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις τετράποσίν εἰσιν. ἐπισημήνασθαι δὲ προσήκει κατὰ τὸν ἐνεστῶτα λόγον ὅτι προθέμενος εἰπεῖν περὶ τοῦ τῆς ῥάχεως σχήματος ἀρξάμενός τε τοῦ λόγου κατὰ τήνδε τὴν λέξιν, αὐτὴ δὲ ἡ ῥάχις κατὰ μῆκος ἰθυσκόλιός ἐστιν. ἐπὶ τελευτῇ τοῦ λόγου προσέθηκεν, αὐτὸ δὲ τὸ ἄρθρον τοῦ [387] αὐχένος λορδόν ἐστι. δόξει γὰρ οὖν πάλιν ἐν τούτῳ καὶ τὸν τράχηλον προσνέμειν τῇ ῥάχει.

---

vero non his dumtaxat major eſt, ſed ſeptima etiam. Ab hac autem uſque ad extremam ſpinam pro ratione altera major altera eſt, ſi haec in homine perpendantur vel in ea ſimia, quae hominis faciem magis repraeſentat et magis quam ceterae recta inambulat; namque haec et in aliis et in oſſibus homini ſimillima eſt. Unum autem in ſpina habet aliorum quoque quadrupedum commune quod in homine non reperitur, nempe lumbos pro magnitudine reliquarum partium corporis longiores quam homo cui ad lumbos quinque dumtaxat vertebrae ſunt; in ſimiis autem, ſicut in aliis quadrupedibus, ſex. Illud autem animadvertere in propoſitis verbis oportet, quod Hippocrates quum de ſpinae figura tractare conſtituiſſet orſus hoc modo: ipſa autem ſpina in longitudinem recta obliqua eſt; in extrema oratione adjecit, ipſa vero cervicum commiſſura in interiorem partem ſpectat; videbitur enim hic rurſus cervices ſpinae partem poſuiſſe.

μοτ'.

Κατὰ τὰ ἄρθρα τὰ ἐνηλλαγμένα ὅ τε αὖ νωτιαῖος πονοίη ἄν, εἰ ἐξ ὀλίγου χωρίου τὴν περικαμπὴν ἔχοι τοιαύτην ἔξαλσιν ἐξαλλομένου σφονδύλου, ὅ τ' ἐκπηδήσας σφόνδυλος πιέζοι ἂν τὸν νωτιαῖον, εἰ μὴ καὶ ἀποῤῥήξειε, πιεχθεὶς δ' ἂν καὶ ἀπολελαμμένος πολλῶν ἂν καὶ μεγάλων καὶ ἐπικαίρων ἀπονάρκωσιν ποιήσειεν, ὥστε οὐκ ἂν μέλλοι τῷ ἰητρῷ, ὅπως χρὴ τὸν σφόνδυλον κατορθῶσαι, πολλῶν καὶ βιαίων ἄλλων κακῶν παρεόντων, (620), ὥστε δὴ οὐδ' ἐμβαλεῖν οἷόν τε οὔτε κατασεῖσαι οὔτ' ἄλλῳ τρόπῳ τινὶ, πρόδηλον τὸ τοιοῦτον, εἰ μή τις διαταμὼν τὸν ἄνθρωπον.

Τῶν σφονδύλων ἄρθρα φησὶν ἃ πρὸς ἀλλήλους ἀπολλυμένων κατὰ τὰς πλαγίας ἀποφύσεις. ἐνηλλαγμένα δὲ εἶπεν, ὅτι δύο μὲν ὑψηλοτέρας ἀποφύσεις ἔσχον αὐτῶν, ἕκαστος δὲ διαρθροῦται πρὸς τὸν ὑπερκείμενον. ἄλλας δὲ ταπεινοτέρας αὖ πάλιν αἷς πρὸς τὸν ὑποκείμενόν διαρθροῦται, κατὰ μὲν τὰς ἑτέρας αὐτῶν ὑποδέχεται τὰς ἐξοχὰς τοῦ πλη-

XLVI.

Et articuli qui alios recipiunt et in alios conjiciuntur. Medulla item ſpinae laboraret, ſi parumper loco mota inclinaretur vertebra hoc modo expulſa. Luxata inſuper vertebra medullam comprimeret, ſi non laceraret; haec autem compreſſa detentaque multis locis grandibus et praecipuis torporem afferret, ita ut medico non amplius curae eſſet qua ratione dirigere vertebram deberet, circumſtantibus multis aliis malis violentis. Sed manifeſtum quoque eſt, reſtitui non poſſe neque concutiendo, neque alia via.

Vertebrarum articulos dicit in proceſſibus a lateribus ſitis, quorum alter alterum excipit. Eos autem ait recipere et in alios conjici, eo quod utraque vertebra duobus proceſſibus ſublimioribus cum ſuperiori vertebra committatur, duobus humilioribus cum inferiori, ſic ut aliis proximae vertebrae proceſſus admittat, aliis in alterius pro-

σιάζοντος, κατὰ δὲ τὰς ἑτέρας ἐπιβαίνει θάτερον. γέγραπται δὲ περὶ τούτων ἀκριβῶς ἐν τῷ περὶ τῶν ὀστέων.

μζ'.

Ἔπειτα ἐσμασάμενος ἐς τὴν κοιλίην ἐκ τοῦ εἴσωθεν τῇ χειρὶ ἐς τὸ ἔξω ἀντωθέοι, καὶ ταῦτα νεκρῷ μὲν οἷόν τε ποιέειν, ζῶντι δὲ οὐ πάνυ. διὰ τί οὖν ταῦτα γράφω; ὅτι οἴονταί τινες ἰητρευκέναι ἀνθρώπους, οἷσιν εἴσωθεν ἔπεσον σφόνδυλοι τελέως ὑπερβάντες τὰ ἄρθρα. καίτοι γε ῥηΐστην ἐς τὸ περιγενέσθαι τῶν διαστροφέων ταύτην ἔνιοι νομίζουσι καὶ οὐδὲν δεῖσθαι ἐμβολῆς, ἀλλ' αὐτόματα ὑγιέα γενέσθαι τὰ τοιαῦτα. ἀγνοέουσι δὲ πολλοὶ καὶ κερδαίνουσιν ὅτι ἀγνοέουσι· πείθουσι γὰρ τοὺς θέλας, ἐξαπατῶνται δὲ διὰ τόδε. οἴονται τὴν ἄκανθαν τὴν ἐξέχουσαν κατὰ τὴν ῥάχιν ταύτην τοὺς σφονδύλους αὐτοὺς εἶναι, ὅτι στρογγύλον αὐτῶν ἕκαστον φαίνεται ψαυόμενον, ἀγνοοῦντες ὅτι τὰ ὀστέα ταῦτά ἐστι τὰ ἀπὸ τῶν σφονδύλων πεφυκότα, περὶ ὧν ὁ λόγος ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται.

ceſſus conjiciatur, quae omnia perfecte exſequuti ſumus in libro de oſſibus.

XLVII.

Niſi hominem ſeces, deinde manu alte in ventrem indita ab interiori parte in exteriorem compellas, quod quidem mortuo fieri licet, vivente nullo pacto. Quorſum igitur haec ſcribimus? Quoniam nonnulli ſibi perſuadent ſe ſanaſſe eos, quibus vertebrae articuli ex toto excedentes in interiorem partem venerunt. Quamquam nonnulli facillimum exiſtiment vertebris eo modo luxatis evadere nihilque opus eſſe reſtituere, ſed eas per ſe reſtitui. Multi ſane ignari ſunt et ob imperitiam lucrum faciunt, vulgo enim ſuadent: hoc itaque pacto decipiuntur. Spinam quae in dorſo exſtat putant eſſe ipſas vertebras, nam ſingula tactu ibi rotunda ſentiuntur, neque intelligunt haec oſſa ex vertebris procedere, de quibus paulo ſupra tractavimus; ipſas vero vertebras

οἱ δὲ σφόνδυλοι πολὺ πρόσωτέρω ἄπεισι. στενοτάτην γὰρ πάντων ζώων ἄνθρωπος κοιλίην ἔχει ὡς ἐπὶ μεγέθει ἀπὸ τοῦ ὄπισθεν ἐς τὸ ἔμπροσθεν ποτὶ καὶ κατὰ τὸ στῆθος. ὅταν οὖν τι τούτων τῶν ὀστέων τῶν ὑπερεχόντων ἰσχυρῶς καταγῆ, ἤν τε πλείω ταύτῃ ταπεινότερον τὸ χωρίον γίνεται ἢ τὸ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. διὰ τοῦτο ἐξαπατῶνται οἰόμενοι τοὺς σφονδύλους εἴσω οἴχεσθαι, προσεξαπαιᾷ δὲ ἔτι αὐτοὺς καὶ τὰ σχήματα τῶν τετρωμένων· ἢν μὲν γὰρ πειρῶνται καμπύλεσθαι, ὀδυνῶνται ὀστέα τὰ περιτενέος γιγνομένου ταύτῃ τοῦ δέρματος ᾗ τέτρωται καὶ ἅμα τὰ κατεηγότα ἐνθράσσει οὕτω μᾶλλον τὸν χρῶτα, ἢν δὲ λορδαίνουσι ῥᾴους εἰσί. χαλαρώτερον γὰρ τὸ δέρμα κατὰ τὸ τρῶμα γίνεται καὶ τὰ ὀστέα ἧσσον ἐνθράσσει· ἀτὰρ καὶ ἤν τις ψαύῃ αὐτῶν κατὰ τοῦτο, ὑπείκουσι λορδοῦντες καὶ τὸ χωρίον κενὸν καὶ μαλθακὸν ψαυόμενον ταύτῃ φαίνεται. ταῦτα πάντα τὰ εἰρημένα προσεξαπαιᾷ τοὺς ἰητρούς. ὑγιέες δὲ ταχέως καὶ ἀσινέως αὐτόματοι οἱ

multo magis in priorem partem fitas esse: fiquidem ex omnibus animalibus homo pro magnitudine ventrem habet anguftiffimum a pofteriore parte in priorem, praecipue ad thoracem. Ergo ubi aliquod ex iis offibus quae valde excedunt comminuatur, five unum five plura, is locus humilior fit quam qui hinc eft atque hinc; ac propterea errant putantes, vertebras in interiorem partem procidiffe. Quos item fallit habitus eorum qui icti funt; nam fi curvari velint, dolent, quum qua parte percuffi funt, cutis tendatur ficque offis fragmenta carnem magis vulnerent; fin ita figurati ut fpina a pofteriori parte cava fit, levantur: cutis enim qua fractura eft laxior efficitur et offa minus vulnerant; quin fi ea parte angantur, cedunt, fpinam in priorem partem compellentes, isque locus inanis et mollis tangenti apparet. Haec omnia quae dicta funt medicos fallunt, cito autem ac fine aliquo detrimento, hujusmodi homines per

τοιοῦτοι γίνονται. [388] ταχέως γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα ὀστέα ἐπιπωροῦται ὅσα χαῦνά ἐστιν.

Ἐσμασάμενος τουτέστι ἐντιθεὶς εἰς βάθος τὴν χεῖρα χάριν τοῦ διαζητῆσαί τι τῶν ἐν αὐτῷ.

μη'.

Σκολιαίνεται γοῦν ῥάχις καὶ ὑγιαίνουσι κατὰ πολλοὺς τρόπους· καὶ γὰρ ἐν τῇ φύσει καὶ ἐν τῇ χρήσει οὕτως ἔχει, ἀτὰρ καὶ ὑπὸ γήραος καὶ ὑπὸ ὀδυνημάτων, ἐπεὶ ξυνδετική ἐστιν. αἱ δὲ δὴ κυφώσιες αἱ ἐν τοῖσι πτώμασιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνονται ἢν ἢ τοῖσιν ἰσχίοισιν ἐρείσῃ ἢ ἐπὶ τοὺς ὤμους πέσῃ. ἀνάγκη γὰρ ἔξω φαίνεσθαι ἐν τῷ κυφώματι ἕνα μέν τινα ὑψηλότατον τῶν σφονδύλων, τοὺς δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ ἧσσον. οὔκουν ὡς ἐπὶ πολὺ ἀποπεπηδηκὼς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐστὶν, ἀλλὰ μικρὸν, ἢν ἕκαστος συνδιδοῖ ἀθρόως πολύ. διὰ οὖν τοῦτο καὶ ὁ νωτιαῖος μυελὸς εὐφόρως φέρει τὰς τοιαύτας διαστροφὰς,

ſe ſaneſcunt: haec enim oſſa omnia quae rara ſunt callo celeriter glutinantur.

Manum alte indere in ventrem, cauſſa conquirendi quae ibi ſunt, dixit ἀσμάσσεσθαι.

XLVIII.

Jam vero iis qui ſani ſunt obliqua ſpina fit pluribus modis, namque et natura et uſu ſic habet; ſed et ob ſenium et ſub dolore: haec ſiquidem colligandi vim habent. Gibba autem plerumque fit, quum homo vel in coxas vel in ſcapulas cadit; neceſſe enim eſt in ſpina gibba unam aliquam vertebram reliquarum omnium conſpici maxime ſublimem, eas autem quae hinc atque hinc ſunt minus. Nec plurimum hujusmodi vertebra ab aliis recedit, ſed parum, quando ſingulae ſubito plurimum cedunt. Hac igitur de cauſa et ſpinae medulla facile

ὅτι κυκλώδης αὐτῷ ἡ διαστροφὴ γίνεται, ἀλλ' οὐ γωνιώδης.

Τὴν μὲν εἰς τοὐπίσω διαστροφὴν τῆς ῥάχεως κύφωσιν ὀνομάζει, τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσω λόρδωσιν, τὴν δὲ εἰς τὰ πλάγια σκολίωσιν. ἀλλὰ τούτῳ γε τῷ ὀνόματι τῆς σκολιώσεως καθ' ἕτερον χρῆται τρόπον καθ' ἅπασαν διαστροφὴν ῥάχεως, ἐνδεικνυμένου δὴ αὐτοῦ ὡς σημαίνοντός τι γενικώτερον τῶν ἄλλων. οὕτω γὰρ καὶ νῦν εἶπε, σκολιαίνεσθαι ῥάχιν ἐν ἴσῳ τῷ διαστρέφεσθαι καθ' ὁντιναοῦν τρόπον. καὶ ἔμπροσθεν δέ που ἔλεγεν, αὐτὴ δὲ ἡ ῥάχις κατὰ μῆκος ἰθυσκόλιός ἐστιν, αὐτῆς δηλώσας διαστροφὴν εἴς τε τοὐπίσω καὶ πρόσω.

μθ'.

Χρὴ δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ διαναγκαζομένου τοιήνδε κατεσκευάσθαι. ἔξεστι μὲν ξύλον ἰσχυρὸν καὶ πλατὺ ἐντομὴν παραμήκεα ἔχον κατορύξαι, ἔξεστι δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ

fert, quum ita pervertitur; quum fiat gibba in orbem, non ad angulum.

Ubi fpina gibba fit, hoc eft in pofteriorem partem convertitur, *κύφωσιν* appellat, *λόρδωσιν* ubi curva, fpectatque in priorem; ubi obliqua et in latera, *σκολίωσιν*. Quo verbo utitur alio modo et ad omnem fpinae depravationem fignificandam, indicans verbum generale magis effe quam alia, in qua fignificatione nunc quoque ait fpinam *σκολιαίνεσθαι*, quafi dicat quovis modo perverti; atque in fuperioribus etiam dixit: ipfa autem fpina in longitudinem recte obliqua eft, obliquam vocant *σκολίην*, ubi eam inclinare in priorem et pofteriorem partem indicavit.

XLIX.

Oportet autem reftituendi rationem hujusmodi praeparare. Commode quidem lignum firmum ac latum quod in longitudinem incifum fit foditur, commode etiam pro ligno

ξύλου ἐν τοίχῳ ἐντομὴν παραμήκεα ἐντεμεῖν, ἢ πήχεϊ ἀνωτέρω τοῦ ἐδάφεος ἢ ὅκως ἂν μετρίως ἔχῃ, ἔπειτα οἷον στύλον δρύϊνον, τετράγωνον, πλάγιον παραβάλλειν ἀπολείποντα ἀπὸ τοῦ τείχου, ὅσον παρελθεῖν τινα, ἢν δέῃ, καὶ ἐπὶ μὲν τὸν στύλον ἐπιστορέσαι ἢ χιτῶνας ἢ ἄλλο τι ὃ μαλθακὸν μὲν ἔσται, ὑπείξει δὲ μὴ μέγα, τὸν δὲ ἄνθρωπον πυριῆ- (621) σαι. ἢν δὲ δέχηται, πολλῷ καὶ θερμῷ λούσας, κἄπειτα πρηνέα κατακλῖναι κατατεταμένον, καὶ τὰς μὲν χεῖρας αὐτοῦ παρατείναντα κατὰ φύσιν, προσδῆσαι πρὸς τὸ σῶμα. ἱμᾶντι δὲ μαλθακῷ ἱκανῷ πλατεῖ τε καὶ μακρῷ ἐκ δύο διαντέων ξυμβεβλημένῳ μέσῳ, κατὰ μέσον τὸ στῆθος δὶς περιβεβλῆσθαι χρὴ ὡς ἐγγυτάτω τῶν μασχαλέων, ἔπειτα τὸ περισσεῦον τῶν ἱμάντων κατὰ τὴν μασχάλην, ἑκάτερον περὶ τοὺς ὤμους περιβεβλήσθω, ἔπειτα αἱ ἀρχαὶ πρὸς ξύλον ὑπεροειδές τι προσδεδέσθωσαν ἁρμόζουσαι κατὰ μῆκος τῷ ξύλῳ τῷ ὑποτεταμένῳ [389] πρὸς ὅ τι προσβάλλον τὸ ὑπεροειδὲς ἀντιστηρίζοντα κατατείνει. τοιούτῳ δέ τινι ἑτέρῳ δεσμῷ χρὴ ἄνωθεν τῶν

paries in longitudinem excavatur, quod cavum a pavimento vel cubitum vel quantum res exigit attollatur. Dein veluti quadrata columna querna transversa adhibetur, quae a pariete eatenus recedat ut aliquis inter utrumque ubi opus sit transire queat; sternitur columna haec vel tunicis vel quapiam re quae mollis sit et non admodum cedat. Homo fovetur et si sustinet, multa aqua calida lavatur, deinde in ventrem jacet extentus brachiis secundum naturam porrectis atque ad corpus alligatis. Lorum item molle latumque abunde et longum, quod constet duabus habenis, medium medio pectori injectum bis circumdatur quantum potest juxta alas; postea quod ex loris superest circa alas humeri capiti obvolvitur capitaque ad aliquod lignum cujusmodi pistillum est alligantur: eorum enim longitudo aptatur longitudini ejus ligni quod subjectum est, ut hoc pistillo extendenti mora sit. Hujusmodi etiam aliud vinculum

γονάτων δήσαντα καὶ ἄνωθεν τῶν πτερνέων τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων πρὸς τοιοῦτό τι ξύλον προσδῆσαι, ἄλλῳ δὲ ἱμάντι πλατεῖ καὶ μαλθακῷ καὶ δυνατῷ ταινιοειδεῖ πλάτος ἔχοντι καὶ μῆκος ἱκανὸν ἰσχυρῶς περὶ τὰς ἰξύας κύκλῳ περιδεδέσθαι, ὡς ἐγγύτατα τῶν ἰσχίων, ἔπειτα τὸ περισσεῦον τοῦ ταινιοειδέος ἅμα ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων πρὸς τὸ ξύλον προσδῆσαι τῶν ποδῶν, κἄπειτα κατατείνειν ἐν τούτῳ σχήματι καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἅμα μὲν ἰσοῤῥόπως, ἅμα δὲ ἐς ἰθύ. οὐδὲν γὰρ ἂν μέγα κακὸν ἡ τοιαύτη κατάτασις ποιήσῃ, εἰ χρηστῶς σκευασθείη· εἰ μὴ ἄρα ἐξεπίτηδές τις βούλοιτο τείνεσθαι. τὸν δὲ ἰητρὸν χρὴ ἢ ἄλλον ὅστις ἰσχυρὸς καὶ μὴ ἀμαθὴς ἐπιθέντα τὸ θέναρ τῆς χειρὸς ὑπὸ τὸ ὕβωμα καὶ τὴν ἑτέρην χεῖρα προσεπιθέντα ἐπὶ τὴν ἑτέρην καταναγκάζειν προσξυνιέντα, ἤν τε ἐς ἰθὺ ἐς τὸ κάτω πεφύκῃ καταναγκάζεσθαι, ἤν τε πρὸς τῆς κεφαλῆς, ἤν τε πρὸς τῶν ἰσχίων. καὶ ἀσινεστάτη μὲν αὕτη ἡ ἀνάγκη. ἀσινὲς δὲ καὶ ἐπικαθίζεσθαί τινα πρὸς τὸ κύφωμα τοῦ ἅμα κατα-

ſuper genua et ſuper calces datur, capitaque ejus ad aliquod tale lignum vinciuntur. Aliud inſuper lorum latum molle ac valens habenae modo convenienter longum ac latum coxis in orbem firmiter devincitur quam maxime poteſt prope coxas; deinde lori quod ſupereſt utrumque caput ſimul ad lignum quod ad pedes ſit alligatur. Homini ita figurato intenſio in diverſa adhibetur ſine ulla inclinatione ſimul et recta; nullum enim magnum detrimentum inferre ejusmodi intenſio poteſt, ſi recte praeparetur, niſi quis de induſtria id agat. Medicus vero vel alius quivis modo praevalens ſit et non imperitus ſublimiori unius palmae parte qua ſpina gibba eſt data atque alterius palmae ſublimiori parte ſuperinjecta comprimit, intuitus non recta deorſum verſus caput vel verſus coxas debeat comprimere. Adhibetur autem hoc modo vis maxime innocenter; innocenter etiam ſi quis ſuper eam partem qua ſpina gibba

τεινομένου ἐνσεῖσαι μετεωρισθέντα, ἀτὰρ καὶ ἐπιβῆναι τῷ ποδὶ καὶ ὀχηθῆναι ἐπὶ τὸ κύφωμα ἡσύχως τε ἐπενσεῖσαι οὐδὲν κωλύει. τὸ τοιοῦτο δὲ ποιῆσαι μετρίως ἐπιτήδειος ἄν τις εἴη τῶν ἐπὶ παλαίστραν εἰθισμένων. δυνατωτάτη μέντοι τῶν ἀναγκαίων ἐστὶν, εἰ ὁ μὲν τοῖχος ἐντετμημένος εἴη, τὸ δὲ ξύλον τὸ κατορωρυγμένον ἢ ἐντέτμηται κατωτέρω εἴη τῆς ῥάχιος τοῦ ἀνθρώπου, ὁκόσῳ ἂν δοκέῃ μετρίως ἔχειν, σανὶς δὲ φιλυρίνη μὴ λεπτὴ ἐνείη ἢ καὶ ἄλλου τινὸς ξύλου, ἔπειτα ἐπὶ τὸ ὕβωμα ἐπιτεθείη ἢ τρύχιόν τι πολύπτυχον ἢ μικρόν τι σκύτινον ὑποκεφάλαιον, ὡς ἐλάχιστα μὴν ὑποκεῖσθαι ξυμφέρει, μόνον προμηθεόμενον ὡς μὴ ἡ σανὶς ὑπὸ σκληρότητος ὀδύνην παρὰ καιρὸν προσπαρέχῃ. κατὰ ἴξιν δὲ ἔστω ὡς μάλιστα τῇ ἐντομῇ τῇ ἐς τὸν τοῖχον τὸ ὕβωμα. ὡς ἂν ἡ σανὶς ᾗ μάλιστα ἐξέστηκε ταύτῃ μάλιστα πιέζῃ ἐπιτεθεῖσα. ὅταν δὲ ἐπιτεθῇ τὸν μέν τινα καταναγκάζειν χρὴ τὸ ἄκρον τῆς σανίδος, ἤν τε ἕνα δέῃ, ἤν τε δύο. τοὺς δὲ κατατείνειν τὸ σῶμα κατὰ μῆκος, ὡς πρόσθεν

est sedent, simulque ubi homo extenditur, se attollens concutiat. Sed et pedibus consistere super spinam qua gibba est, sustinerique et leniter concutere nihil prohibet, ad quam rem satis idoneus est quilibet palaestrae assuetus. Aptissime autem cogitur, si paries qui excavatur vel lignum quod foditur; quatenus convenire videbitur, infra hominis spinam incidatur; asser vero e tilia vel ex altero ligno non tenui secetur, tum supra spinam qua gibba est vel multiplex panniculus vel parvus aliquis pulvinus scorteus imponatur; sed quantum minime potest convenit haec subjicere. Videndum est solummodo ne asser prae duritia frustra dolori sit; ea autem pars spinae quae gibba est sit maxime e regione ejus partis qua paries excisus est, ut asser qua maxime spina exstat superimpositus maxime premat; adhibitus vero asser a ministro uno vel altero, si opus fuerit, cogatur; alii, ut supra ostensum est, hinc atque hinc in

εἴρηται, τοὺς μὲν τῇ, τοὺς δὲ τῇ. ἔξεστι δὲ καὶ ὀνίσκοισι τὴν κατάτασιν ποιέεσθαι ἢ παρακατορύξαντα παρὰ τὸ ξύλον ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ξύλῳ τὰς φλιὰς τῶν ὀνίσκων ἐντεκτηνάμενον, ἤν τε ὀρθὰς ἐθέλῃς ἑκατέρωθεν μικρὸν ὑπερεχούσας, ἤν τε κατὰ κορυφὴν τοῦ ξύλου ἔνθεν καὶ ἔνθεν. αὗται αἱ ἀνάγκαι εὐταμίευτοί εἰσι καὶ ἐς τὸ ἰσχυρότατον καὶ τὸ ἧσσον καὶ ἰσχὺν ἔχουσι τοιαύτην, ὥστε καὶ εἴ τις ἐπὶ λύμῃ βούλοιτο, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ ἰητρείῃ ἐς τοιαύτας ἀνάγκας ἀγαγεῖν, κἂν τούτῳ ἰσχυρῶς δύνασθαι· καὶ γὰρ ἂν κατατείνειν κατὰ μῆκος μοῦνον ἔνθεν καὶ ἔνθεν, οὕτω καὶ ἄλλην ἀνάγκην οὐδεμίην προστιθεὶς, ὅμως κατατείνειεν ἄν τις, ἀλλὰ μὴν καὶ ἢν μὴ κατατείνων, αὐτῇ δὲ μοῦνον τῇ σανίδι οὕτως εἰ ποιέει τις καὶ οὕτως ἱκανῶς καταναγκάσειε. καλαὶ οὖν αἱ τοιαῦται ἰσχύες εἰσὶν, ᾗ ἔξεστι καὶ ἀσθενεστέρῃσι καὶ ἰσχυροτέρῃσι χρέεσθαι αὐτὸν ταμιεύοντα, καὶ μὲν δὴ καὶ κατὰ φύσιν γε ἀναγκάζουσι. τὰ μὲν γὰρ ἐξεστεῶτα ἐς τὴν χώρην ἀναγκάζει καὶ ἡ ἴπιασις ἰέναι, τὰ δὲ ξυνελθόντα κατὰ φύσιν κατατείνουσιν

longitudinem corpus intendant. Licet et per axes extendere vel juxta lignum defoſſos vel contentos in quibusdam lignis in ipſum defixis quae erigantur ſive utrimque a lateribus paullulum exſtantia, ſive in utraque ejus extremitate. Accommodatur autem vis quae per haec adhibetur et ubi vehementiore et ubi leniore opus eſt. Tantum enim roboris habet, ut ſi quis non in medicina, ſed ad torquendos homines eam adhibeat praeſtanter ad id valeat, ita ut ſive tantum extendamus in longitudinem hinc atque hinc nihil ultra cogentes, ſive citra intenſionem aſſerem dumtaxat admoveamus abunde ſit. Optimum autem eſt uti ejusmodi via, quam in ipſo uſu et intendando et remittendo moderari potes, quaene ſecundum naturam eſt. Quaecunque igitur exſtant compreſſa in ſuum locum redeunt, quae praeter naturam coierunt intenſa ſecundum naturam compelluntur. Equi-

αἱ κατὰ φύσιν κατατάσιες. οὔκουν ἐγὼ ἔχω τουτέων ἀνάγκας καλλίους οὐδὲ δικαιοτέρας.

---

[390] (622) Τὰ ἐφεξῆς ἅπαντα σαφῶς ἑρμηνεύοντι, δι' ὧν νῦν καὶ ἔστιν ὅτε παρακολουθεῖ τις λεγομένοις, οὔτε ἐξηγήσεως, ἀλλὰ δείξεώς ἐστιν αὐτοῦ χρεία. καὶ μέντοι καὶ τὰ ὑπομνήματα τοῖς ἑωρακόσιν ἤδη τὰς τοιαύτας ἐνεργείας γράφεται. λέλεκται δέ μοι καὶ πρόσθεν ὅτι τὰ οὕτω σαφῶς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα μὴ νοήσας τις κατὰ τὴν πρώτην ἐπιβολὴν καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πλεονάκις ἀναγνώτω προσέχων τὸν νοῦν. εἰ γὰρ τοῦτο ποιήσῃ, πάντως ταῦτ' ἐννοήσει σαφῶς ἑρμηνευόμενον.

ν'.

Ἡ γὰρ κατ' αὐτὴν τὴν ἄκανθαν ἰθυωρίη τῆς κατατάσιος κάτωθέν τε καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον καλεόμενον οὐκ ἔχει ἐπιλαβὴν οὐδεμίην, ἄνωθεν δὲ κατὰ τὸν αὐχένα καὶ κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐπιλαβὴν μὲν ἔχει, ἀλλ' ἐς ἰδέην γε ἀπρε-

dem agendi alium modum meliorem aut justiorem habeo nullum.

Quae fubjicit plane omnia explicat; quare fi quis non percipit quae proponuntur, huic non explanatione opus eft, fed monftratione; quin et commentaria ad eos fcribuntur qui ejusmodi curationes jam infpexerint. Monui etiam in fuperioribus, ut fi quis prima lectione non intelligat, quae ita clare ab Hippocrate fcribuntur, iterum et tertio et faepius diligenti animadverfione relegat; quodfi hoc faciat, quae plane ab ipfo traduntur omnino intelliget.

L.

Nam quum e regione ipfius fpinae intenfio adhibetur ab inferiori parte et juxta os quod facrum appellatur, non eft locus qui prehendi poffit; a fuperiori juxta cervices et caput eft quidem, fed adfpectu indecorus, praeter-

πῆς. ταύτῃ τοι γενομένῃ ἡ κατάτασις καὶ ἄλλας βλάβας ἂν προσπαρέχει πλεονασθεῖσα. ἐπειρήθην δὲ δή ποτε ὕπτιον τὸν ἄνθρωπον κατατείνας ἀσκὸν ἀφύσητον ὑποθεῖναι ὑπὸ τὸ ὕβωμα, κἄπειτα αὐλὸν ἐκ χαλκείου ἐς τὸν ἀσκὸν τὸν ὑποκείμενον ἐνιέντα φυσᾷν, ἀλλά μοι οὐκ εὐπορεῖτο. ὅτε γὰρ εὖ κατατείνοιμι τὸν ἄνθρωπον, ἡσσᾶτο ὁ ἀσκὸς καὶ οὐκ ἠδύνατο ἡ φῦσα ἐπαναγκάζεσθαι· καὶ ἄλλως ἕτοιμον περιολισθαίνειν ἦν, ἅτε ἐς τὸ αὐτὸ ἀναγκαζόμενον τό τε τοῦ ἀνθρώπου ὕβωμα καὶ τὸ τοῦ ἀσκοῦ πληρουμένου κύρτωμα. ὅτε δ' αὖ μὴ κάρτα κατατείνοιμι τὸν ἄνθρωπον, ὁ μὲν ἀσκὸς ὑπὸ τῆς φύσης ἐκυρτοῦτο, ὁ δὲ ἄνθρωπος πάντῃ μᾶλλον ἐλορδαίνετο ἢ συνέφερεν. ἔγραψα δὲ ἐπίτηδες τοῦτο. καλὰ γὰρ καὶ ταῦτα μαθήματά ἐστιν, ἃ πειρηθέντα ἀπορηθέντα ἐφάνη καὶ δι' ἅπερ ἠπορήθη.

Αὐτὸς ἂν ἐπιλαβὴν εἴρηκε τὴν οἷον ἀντιλαβὴν καὶ ἀντίληψιν, ὥστε στηριχθῆναι τοὺς περιβαλλομένους τροχοὺς

quam quod si corpus ab hac parte valentius extendatur, alia quoque noxa afferetur. Expertus aliquando sum utrem non inflatum, quem resupinato homine spinae qua gibba erat subjeci, dein fistula ahenea demissa inflavi, sed parum processit. Cedebat enim uter, quum homo bene extendebatur, neque spiritus impellere quidquam poterat, sed alioquin uter prompte labebatur, quum se compellerent et gibbus spinae locus et repleti utris tumor; at contra quum non valde homo extendebatur, uter ob spiritum in tumorem assurgebat, sed homo magis quam expediret in priorem partem convertebatur. De industria autem haec scripsi, pulchra enim hujusmodi monimenta sunt eorum, quae quum experti sumus, sine affectu invenimus et caussarum cur parum processerint.

Locum qui prehendi possit ἐπιλαβὴν, quasi ἀντιλαβὴν et ἀντίληψιν dixit eo quod obex et mora sit injectis la-

πρός τε τῶν ἐξεχόντων ἕνεκα τοῦ ἀπορεῖν. κατὰ μὲν τὸ ἱερὸν ὀστέον οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον ἄνωθέν τ' ἣν τό τέ τι ἔχῃ καὶ τὴν κεφαλὴν, ἅμα φαίνοιτ' ἂν ὁ ἄνθρωπος πνιγόμενος, εἴ τις ἐνιαῦθα περιλάβοι, καὶ κατὰ τοῦτ' ἂν ἀπρεπὴς ἡ κατάτασις φαίνοιτο. καὶ μέντοι καὶ βλάβας ἂν παράσχοι εἰ ὀλισθῇ τὸν βρόχον τις ἐπὶ τὸν λάρυγγα.

να'.

Ὁκόσοισι δὲ ἐς τὸ εἴσω σκολιαίνονται οἱ σφόνδυλοι ὑπὸ πτώματος ἢ καὶ ἐμπεσόντος τινὸς βαρέος, εἷς μὲν οὐδεὶς τῶν σφονδύλων μέγα ἐξίσταται κάρτα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῶν ἄλλων. ἢν δὲ ἐκστῇ μέγα ἢ εἷς ἢ πλείονες, θάνατον φέρουσιν, ὥσπερ δὴ καὶ πρόσθεν εἴρηται, κυκλώδης καὶ αὕτη καὶ οὐ γωνιώδης γίνεται ἡ παραλλαγή. οὖρα μὲν οὖν τοῖσι τοιούτοισι καὶ ἀπόπατος μᾶλλον ἴσχεται ἢ τοῖσιν ἔξω κυφοῖσι καὶ πόδες καὶ ὅλα τὰ σκέλεα ψύχεται μᾶλλον καὶ θανατηφόρα ταῦτα μᾶλλον ὧν ἔφην. καὶ ἢν περιγένωνται δὲ [391] ῥυώδεες τὰ οὖρα μᾶλλον οὗτοι

queis, sic ut haereant qua eminet et minime decidant. Ab osse sacro nullus talis locus est a superiori parte, quamvis cervices sint et caput. Homo tamen strangulari videbitur, si hac parte prehendatur; atque idcirco ea intendendi ratio indecora habebitur, sed et noxam inferet, si laqueus ad guttur delabatur.

LI.

Quibuscunque autem vertebrae in inferiorem partem convertuntur vel quod homo ceciderit vel quod grave aliquid super ipsum inciderit, plerumque nulla vertebra valde ab aliis recedit; ubi non valde recedat, sive una sive plures hominem non praecipitat, sicut antea dictum est, quum spina in orbem, non ad angulum pervertatur. His quidem urina et alvus magis supprimitur quam quibus vertebrae in exteriorem partem convertuntur pedesque et crura tota magis frigescunt; atque haec magis mortifera sunt quam quae posita sunt; quibus si

καὶ τῶν σκελέων ἀκρατέστεροι καὶ ναρκωδέστεροι. ἢν δὲ καὶ ἐν τῷ ἄνω μέρει μᾶλλον τὸ λόρδωμα γένηται, παντὸς τοῦ σώματος ἀκρατέες καὶ νεναρκωμένοι γίνονται. μηχανὴν δὲ οὐκ ἔχω οὐδεμίην ἔγωγε, ὅκως χρὴ τὸν τοιοῦτον ἐς τὸ αὐτὸ καταστῆσαι· καὶ εἰ μή τινα ἡ κατὰ τῆς κλίμακος κατάσεισις ὠφελέειν οἵη τε εἴη ἢ καὶ ἄλλη τις τοιαύτη ἴησις ἢ κατάσεισις, οἵηπερ ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. κατανάγκασιν δὲ σὺν τῇ κατασείσει οὐδεμίην ἔχω ἥτις ἂν γίνοιτο, ὥσπερ τῷ κυφώματι τὴν κατανάγκασιν ἡ σανὶς ἐποιέετο. πῶς γὰρ ἄν τις ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν διὰ τῆς κοιλίης ἀναγκάσαι δύναιτο; οὐ γὰρ οἷόν τε, ἀλλὰ μὴν οὔτε βῆχες οὔτε πταρμοὶ οὐδεμίην δύναμιν ἔχουσιν, ὥστε τε τῇ τάσει συντιμωρέειν, οὐ μὴν οὐδ' ἔνεσις φύσης ἐνιεμένης ἐς τὴν κοιλίην οὐδὲν ἂν δυνηθῇ. καὶ μὴν αἱ μεγάλαι σικύαι προσβαλλόμεναι ἀνασπάσιος εἵνεκα δῆθεν. τῶν εἴσω ῥεπόντων σφονδύλων μεγάλη ἁμαρτὰς γνώμης ἐστίν. ἀπωθέουσι γὰρ μᾶλλον ἢ ἀνασπῶσι καὶ οὐδ' αὐτὸ τοῦτο γιγνώσκουσιν οἱ προσβάλλοντες. ὅσῳ γὰρ ἄν τις

evadunt, urina fine voluntate magis prorumpit cruraque magis refolvuntur et torpent. Quod fi fuperior fpina in priorem partem convertatur, univerfum corpus refolvitur ac torpet. Machinationem autem nullam habeo, qua fpina reftitui poffit, ubi fic luxatur. Quodfi nihil proficiat concutiendi modus qui per fcalam admovetur vel alia fimilis curatio five extendendi via, qualis paullo ante dicta eft, nullum novi impellendi fimul et extendendi modum, qui id praeftare poffit quod affer ubi fpina gibba erat. Nam qui fieri poterit ut a priori parte per ventrem impellatur? Ergo neque hoc licet, neque tuffis aut fternutamentum vim aliquam habet, quo ad extentionem conferat. Nihil etiam proficies, fi fpiritum in ventrem indas; quin et qui magnas cucurbitulas defigunt, ut furfum attrahant vertebras quae in interiorem partem exciderunt, fummopere aberrant; expellunt enim magis quam attrahunt. Quam rem ignorant qui eas defigunt, nam quo major cucurbitula eft,

μείζω προσβάλλῃ, τοσούτῳ μᾶλλον λορδοῦντες οἱ προσβληθέντες συναναγκαζομένου ἄνω τοῦ δέρματος. τρόπους δὲ ἄλλους κατασεισίων ἢ οἷοί τε πρόσθεν εἴρηνται, ἔχοιμ' ἂν εἰπεῖν, ἁρμόσαι οὓς ἄν τι δοκέῃ τῷ παθήματι μᾶλλον, ἀλλ' οὐ κάρτα πιστεύω αὐτοῖς, διὰ τοῦτο οὐ γράφω. ἀθρόον δὴ ξυνιέναι χρὴ περὶ τούτων ὧν ἐν κεφαλαίῳ εἴρηται. ὅτι τὰ μὲν εἰς τὸ λορδὸν ῥεύσαντα ὀλέθριά εἰσι καὶ σινόμωρα, τὰ δὲ ἐς τὸ κυφὸν ἀσινέα θανάτου καὶ οὔρων σχεσίων καὶ ἀποναρκωσίων τὸ ἐπίπαν.

Περὶ τῆς ἔσω μεταστάσεως τῶν σφονδύλων γράφει ταῦτα, χαλεπωτέραν αὐτὴν τῆς ἔξω λέγων εἶναι, καὶ ἡ αἰτία πρόδηλος. καὶ γὰρ ἔσω ῥέπει τὰ νεῦρα πάντα τὰ ἀπὸ τοῦ νωτιαίου πεφυκότα. θλίβεται οὖν ἐν ταῖς τοιαύταις (623) μεταστάσεσι μᾶλλον ἤπερ ἐν ταῖς ἔξω. σὺν τούτοις δὲ καὶ τὰ ἐπικείμενα μόρια τῇ ῥάχει θλίβεται πάντα καὶ κατὰ τοῦτο καὶ τῆς κύστεως τὸ ἄνω πέρας θλίβεταί ποτε. καὶ μέντοι καὶ κατὰ συμπάθειαν εἰς φλεγμονὴν ἀφίξεται

eo magis ſpina cava fit, quum a ſuperiore cute urgeatur. Alios item concutiendi modos praeter jam poſitos adducere poſſem, quos exiſtimet quis ad vitium magis pertinere, ſed eos, utpote quibus parum confidam, omitto. Illud autem in univerſum, ut ſummatim dicamus, intelligere oportet, quod ubi ſpina in interiorem partem convertitur, ad interitum aegrotantem praecipitat et infeſtiſſima eſt; ubi in exteriorem, vacat mortis periculo, urinam non ſupprimit et plerumque torporem non infert.

De vertebris agens in interiorem partem luxatis inquit caſum aſperiorem eſſe quam ſi in exteriorem ferantur. Cauſam eſſe in aperto dicit: nervi enim omnes qui a ſpinae medulla oriuntur, in interiorem partem procedunt. Premuntur ergo magis ubi ſpina in hanc partem convertitur quam ubi in exteriorem quumque iis urgentur quaecunque partes ſpinae ſuperinſident. Quo fit ut interdum ſuperior quoque pars veſicae comprimatur et

πάντα καὶ διὰ τοῦτ' οὔτε ἡ κύστις οὖρον ἐκκρίνει οὔτε τὰ ἔντερα ἀπόπατον. τῆς γὰρ ἐκκριτικῆς δυνάμεως, ἥτις ἐστὶ μία τῶν φυσικῶν, πάθος ἐστὶν ἴσχεσθαι τὸ οὖρον καὶ τὸ ἀπόπατον. τὸ δὲ ναρκώδη γίνεσθαι τὰ μόρια τῆς τῶν νεύρων βλάβης ἐστίν. ἐκ μὲν οὖν τῆς κατὰ τὰ ἔντερα καὶ τὴν κύστιν βλάβης ἄχρι περ ἂν παύσεται φλεγμαίνοντα, κίνδυνος ἀπολέσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ δι' ἄκρα καὶ ἀκύρω ἔντερα διαμένει καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ σφίγγων τὴν κύστιν μῦς οὐκ ἐᾷ ἀκριβῶς ἐνεργῶν ἐπιτρέπειν τοῖς οὔροις. εἰκὸς καὶ δήπου καὶ τὸν ἐπὶ τῆς ἕδρας μῦν τὸν σφιγκτῆρα καλούμενον τὴν αὐτὴν ἀτονίαν ἔχειν.

νβ'.

Οὐ γὰρ ἐντείνει τοὺς ὀχετοὺς τοὺς κατὰ τὴν κοιλίην οὐδὲ κωλύει εὐρόους εἶναι ἡ εἰς τὸ ἔξω κύφωσις, ἡ δὲ λόρδωσις ταῦτα ἀμφότερα ποιέει καὶ ἐς τἄλλα πολλὰ προσγίνεται.

quae cum his confortium habent omnia inflammatione occupentur. Quamobrem neque vefica urinam, neque alvus dejectionem reddit: expellentis enim facultatis quae una ex naturalibus eft vitium eft, urinam atque alvum fupprimi. Torporis autem membrorum caufa eft nervorum affectus, fed vefica et inteftinis affectis periculum eft ne homo interim decedat, dum tollitur inflammatio quae efficit ut nec alvus nec urina refpondeat. Quemadmodum autem mufculus qui veficam adftringit, quum nimium fuo munere fungitur, non patitur urinam evadere, ita verifimile fit affici mufculum ani, quem Graeci ab adftringendo σφιγκτῆρα dixerunt.

LII.

Quum nec alvi itinera diftendat nec prohibeat, quominus facilem exitum habeant, fpina quum in exteriorem partem convertitur; fed quum in interiorem, utrumque hoc efficiat accedantque alia complura.

[392] *Κατὰ τὴν προγεγραμμένην ῥῆσιν εἰρηκὼς οὖρα μὲν οὖν τοῖσι τοιούτοισι καὶ ἀπόπατος μᾶλλον ἴσχεται ἢ τοῖσιν ἔξω κυφοῖσι, νῦν τὴν αἰτίαν προσέθηκεν εἰπών· εὖ γὰρ ἐντείνει τοὺς ὀχετοὺς τοὺς κατὰ τὴν κοιλίαν δηλονότι τὰς ἐκροὰς εἰπὼν, τήν τε κατὰ κύστιν καὶ τὴν κατὰ τὴν ἕδραν. ἐντείνεσθαι δὲ τὰ μόρια δι' ὧν αὗται γίνονται κατά τε τὴν θλίψιν, ἣν ἐκ τῆς τῶν σφονδύλων εἴσω μεταστάσεως ἴσχουσιν, εἰκός ἐστι καὶ πρὸς τῆς κατὰ τὰ νεῦρα συμπαθείας.*

νγ'.

Ἐπεί τοι πολὺ πλείονες σκελέων τε καὶ χειρῶν ἀκρατέες γίνονται καὶ καταναρκοῦνται τὸ σῶμα καὶ οὖρα τούτοισιν ἴσχεται, οἷσιν ἂν μὴ ἐκστῇ μὲν τὸ ὕβωμα μήτε ἔξω μήτε ἔσω, σεισθέωσι δὲ ἰσχυρῶς ἐς τὴν ἰθυνίην τῆς ῥάχιος. οἷσι δὲ ἂν ἐκστῇ μὲν τὸ ὕβωμα, ἧσσον τοιαῦτα πάσχουσιν.

Ἐνταῦθα τὴν ὕβωμα φωνὴν ὡς γενικόν τι σημαῖνον ἀνέγραψεν ἐπὶ πάσης εἰπὼν, τῆς τῶν σφονδύλων εἰς τὸ παρὰ

Quum proxime propofuerit his urinam et alvum magis fupprimi, quam quibus vertebrae in exteriorem partem convertuntur; nunc cauffam adjecit his verbis, quum nec alvi itinera diftendat, id eft exitum eorum quae per veficam et per anum expelluntur. Diftendi autem partes per quas hae feruntur et a compreffione vertebrarum et a confortio quod cum nervis habent, a ratione minime abhorret.

LIII.

Multo autem pluribus crura et brachia refolvuntur, corpus torpet, urina fupprimitur, quibus vertebrae nec in exteriorem partem nec in interiorem exciderint, fed concuffae vehementer fuerint manentes e regione fpinae, quibus fpina depravatur minus haec patiuntur.

Ut depravationem exprimat mutuatur *ὕβωμα* vocabulum tanquam generale agens de vertebris quomodocunque

φύσιν ἐκτροπῆς, ὅλος δὲ ὁ λόγος εὔδηλος. ἐπὶ γὰρ τὴν τετάρτην διαφορὰν τῶν κατὰ τὴν ῥάχιν παθῶν ἀφικνεῖται τῷ λόγῳ. καλοῦσι δὲ αὐτὴν σεῖσιν, ὅταν αἱ ἁρμονίαι σύμπασαι διακινηθῶσι τῶν σφονδύλων τῆς ῥάχεως καὶ κινδυνεύσει διασπασθῆναί τε καὶ θλασθῆναι διασεισθείσης σφοδρῶς αὐτῆς, καί φησι τοῦτο πολὺ χεῖρον εἶναι τῶν ἄνευ τοῦ διασεισθῆναι γιγνομένων διαστροφῶν τῆς ῥάχεως. εἶθ' ἑξῆς ὅτι καὶ ταῖς πλευραῖς καταγνυμέναις τοιοῦτόν γέ τι συμβαίνει διηγηται.

νδ.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐν ἰητρικῇ ἄν τις θεάσαιτο, ὧν τὰ μὲν ἰσχυρὰ ἀσινέα ἐστὶ, καθ' ἑωυτὰ τὴν κρίσιν ὅλην λαμβάνοντα τοῦ νοσήματος, τὰ δὲ ἀσθενέστερα σινόμωρα καὶ ἀποτόκους νοσημάτων χρονίους ποιέοντα καὶ κοινωνέοντα καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι ἐπὶ πλέον.

Προειρηκὼς περὶ τοῦ κατὰ ῥάχιν πάθους ὃ προσαγορεύουσι σεῖσιν ἄνευ τοῦ μεταστῆναι σφόνδυλόν τινα γενόμε-

ſuo loco motis. Universa autem oratio clara eſt; venit enim ad quartum genus vitiorum ſpinae quod Graeci a concutiendo σεῖσιν appellant. Id autem eſt quum vertebrarum ſpinae compago universa dimovetur; periculumque eſt ne convellatur atteraturque ſpina vehementer concuſſa. Quod malum ipſe teſtatur multo deterius eſſe quam ſi ſpina non concuſſa vertebrae pervertantur. In ſequentibus ad coſtas pergit, quibus abruptis hujusmodi quidpiam accidit.

LIV.

Multa quoque alia medicinali arte quis inſpiciet, quorum quae vehementia ſunt, quum morbi momentum omne in ſe contineant, non nocent; quae leviorem offenſam afferunt, mala concitant diuturna et reliquum corpus plurimum afficiunt.

Loquutus de vitio, ſub quo ſpina concutitur, vertebris nullo modo ſua ſede excedentibus, ſubjicit multa

νον ἐν τῇ ἐφεξῆς γραφῇ πολλὰ λέγει τῶν κατ' ἰατρικὴν ἐπιεικέστερα κατ' ἀλήθειαν εἶναι, κἂν φαίνηται χαλεπώτερα. συμβαίνει δ' ἐκεῖνα τῶν παθῶν, ἐφ' ὧν συμπάθειαί εἰσι μείζους, ὡς ὅσα γε μηδεμίαν ἐπιφέρει μορίων κυρίων συμπάθειαν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰ ποιεῖται τὴν κρᾶσιν, ἧττόν ἐστι χαλεπὰ καὶ ἰσχυρότερά σοι κατασκευαῖς. ἐφεξῆς οὖν ὡς ἐν παραδείγματος μέρει μνημονεύει τῶν κατὰ τὰς πλευρὰς παθῶν ὑποδεικνύων, ἔνια μὲν αὐτῶν εἶναι τὴν φαντασίαν μόνον, ἔνια δὲ τῇ δυνάμει χαλεπά.

νε'.

[393] Ἐπεὶ καὶ πλευρέων κάτηξις τοιοῦτόν τι πέπονθεν· οἷσι μὲν γὰρ ἂν καταγῇ πλευρὴ μία ἢ πλέονες, ὡς τοῖσι πλείστοισι κατάγνυται μὴ διασχόντα τὰ ὀστέα ἐς τὸ εἴσω μέρος, μηδὲ ψιλωθέντα, ὀλίγοι μὲν ἤδη ἐπυρέτηναν· ἀτὰρ οὐδὲ αἷμα πολλοὶ ἤδη ἔπτυσαν, οὐδὲ ἔμπυοι πολλοὶ γίνονται, οὐδὲ ἔμμοτοι, οὐδὲ ἐπισφακελίσιες τῶν ὀστέων, δίαιτά τε φαύλη ἀρκέει.

in medicina leviora esse revera, quamquam graviora videntur; multa enim quae minus afficiunt partes cum vitiato loco consortium habentes, ut quae nullam ex praecipuis partibus laedant, sed in se morbi momentum habeant minus molesta sunt, quamvis graviora videantur. In sequentibus exempli gratia de costarum affectibus meminit indicans eorum alios graves apparere, alios esse.

LV.

Quin et costis abruptis tale quidpiam accidit. Quibus enim costa una vel plures abrumpuntur, sicut permultis abrumpi videmus, si comminuta ossa neque in interiorem partem compellantur, neque in superiorem, pauci adhuc febricitarunt; sed neque multi etiam sanguinem spuerunt nec multis item contractum est pus in thorace aut linamentis opus fuit aut vitiatum os est; victus autem quivis idoneus est.

Ὅτι τὸ σύμμετρον τοῦ λόγου σαφήνειαν συντελεῖ, μαθεῖν ἐστιν οὐχ ἥκιστα καὶ ἐκ τῆς προκειμένης ῥήσεως μακρᾶς οὔσης. ἐγὼ τὸ πρῶτον μέρος ἄρτι προεχειρισάμην· ἐκ τινὸς γὰρ ἐπὶ πλεῖον ὁ Ἱπποκράτης ἀσάφειάν τινα ἐργάσατο, διὰ βραχέων δ᾽ ἂν οὕτως ἑρμηνεύοιτο. τὰ κατάγματα τῶν πλευρῶν, ὅταν ἁπλᾶ καὶ μόνα γένηται, τὴν μὲν φαντασίαν χαλεπωτέραν τῶν περιθλάσεων ἔχει, τῇ δυνάμει δὲ ἐπιεικεστέραν, θεραπεύεται γὰρ ἄνευ κινδύνου τάχιστα. χωρὶς δὲ κατάγματος ὅταν περὶ τὰς πλευρὰς σάρκες θλασθῶσιν, εἰς μέγιστον ἐνίοτε κίνδυνον ἥκουσιν οἱ οὕτω παθόντες. τὸ μὲν κεφάλαιον τοῦ λόγου τοῦτο· τὰ δὲ κατὰ μέρος ἐφεξῆς ἴδωμεν, εἰ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ῥήσεως, ὅπερ ἐγὼ διὰ βραχέων εἶπον, ὅταν ἁπλᾶ καὶ μόνα γένηται τὰ κατάγματα τῶν πλευρῶν. ὁ δὲ Ἱπποκράτης εἴρηκεν, ὅπερ ἐξηγούμενος ἔγραψε, μὴ διασχόντα τὰ ὀστᾶ εἰς τὸ ἔσω μέρος εἰπὼν, τὴν εὐρυχωρίαν τοῦ θώρακος εἰς ἣν ἀδύνατόν ἐστι διασχεῖν ὀστῷ τῷ κατ᾽ αὐτὸν ἄνευ τοῦ γυμνωθῆναι μὲν αὐτὸ τὸ ὀστοῦν ἁπάσης τῆς περικειμένης σαρκὸς,

Ex propofita oratione, quae longa eft, non parum intelligi poteft orationis modum ad facilitatem conducere. Nos priorem partem fupra attigimus, quam Hippocrates longius habens obfcuram fecit, paucis autem ita loqui potuit: ubi cofta abrumpitur, fi fractura fimplex et fola fit, cafus quidem afperior videtur, licet levior fit quam ubi atteritur. Celerrime enim curatur et fine periculo, fed absque fractura, ubi caro circa coftas atteratur, in maximo interdum periculo revolvuntur qui fic affecti funt. Caput quidem orationis hujusmodi eft, fingula autem deinceps videamus. Si primam partem hujus orationis paucis Hippocrates explicaffet, quemadmodum ego quum dixi, ubi fola et fimplex coftarum fractura fit, apertius fcripfiffet; verum ipfe quum exponens ait: fi offa abrupta neque in interiorem partem compellantur. Vocavit autem interiorem partem interius fpatium thoracis, in quod erumpere os abruptum per fe non poteft, non nudetur a tota carne fuperjecta, nifi item fcindatur membrana, quae

Ed. Chart. XII. [393.] Ed. Baf. V. (623. 624.)
διατμηθῆναι δὲ τὸν ὑπεζωκότα καλούμενον ὑμένα. διὰ τοῦτο μὲν οὖν ἐδήλωσε τὸ ἁπλοῦν τοῦ κατάγματος, διά τε τῶν ἐφεξῆς τὸ ἐπιεικὲς, ὀλίγους μὲν εἰπὼν ἐπιπυρέττειν, πτύσαι δὲ αἷμά τινα σπανίως, ὥσπερ γε καὶ ἔμπυον καὶ ἔμμοτον γενέσθαι, σφακελίσαι τε τὸ τῆς πλευρᾶς ὀστοῦν· διὸ καὶ τὴν δίαιταν αὐτοῖς ἐξαρκέσειν φαύλην. ἔμαθες δὲ ὅτι φαύλην ἀεὶ λέγει τὴν ἐναντίαν τῇ ἀκριβεῖ τὴν ἐπιτυχοῦσαν. ἐν μὲν οὖν τῷ προκειμένῳ μορίῳ τῆς ἄλλης αὐτοῦ ῥήσεως ὅλη διάνοια τοιαύτη τίς ἐστιν. ἴδωμεν δὲ ἐφεξῆς τὰ λοιπά.

νστ'.

(624) Ἢν γὰρ μὴ πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιλαμβάνῃ αὐτοὺς καὶ κενεαγγέειν κάκιον τοῖσι τούτοισιν ἢ μὴ κενεαγγέειν καὶ ἐπωδυνέστερον καὶ πυρετωδέστερον καὶ βηχωδέστερον. τὸ γὰρ πλήρωμα τὸ μέτριον τῆς κοιλίης διόρθωμα τῶν πλευρέων γίνεται. ἡ δὲ κένωσις κρεμασμὸν μὲν τῇσι πλευρῇσι ποιέει, ὁ δὲ κρεμασμὸς ὀδύνην.

---

costas cingit: per haec igitur simplicem fracturam indicavit. Deinceps notavit casus levitatem, quum ait: paucos frebricitasse, raros item sanguinem exspuisse aut pus in interiori thoracis regione contraxisse raroque opus fuisse linamentis vel costarum os vitiatum fuisse et idcirco abunde esse victus rationem quamvis. Hanc ipse, ut didicisti, ubique φαύλην nominat, eam quae exquisitae contraria est significans. Propositae igitur partis orationis universus sensus hujusmodi est. Ad reliqua igitur pergamus.

LVI.

Quin et ubi continens febris non invadat, deterior est inedia quam cibus et dolorem febrem ac tussim magis concitat. Venter enim modice repletus costas dirigit, quas inedia suspendit; at ubi suspendantur, dolorem inferunt.

Ὁ τῆς κοιλίης ὄγκος στήριγμά τι γίνεται ταῖς πλευραῖς, διὸ καὶ ὅσοι μείζονας ἔχουσι τὰς γαστέρας, ἧττον ὀδυνῶνται καταγείσης τῆς πλευρᾶς· ὅσοις δὲ ἰσχναί τέ εἰσι καὶ προσεσταλμέναι, μᾶλλον ἀλγοῦσιν ἀστηρίκτων καὶ μετεώρων αἰσθανόμενοι τῶν πλευρῶν. ἐὰν μὲν οὖν συνεχὴς ἐπιλαβῃ πυρετὸς, αὐ- [394] τούς ἐστι κενεαγγεῖν, ὅπερ δηλοῖ νῦν αὐτὸ τὸ ἀσιτεῖν, ἐπειδήπερ ἡ ἐκ τῆς ἐδωδῆς βλάβη γίγνεται μείζων τῆς ἐκ τοῦ κρεμασμοῦ. εἰ δή τι μηδ' ὅλως πυρέξει, ἄμεινον ἐσθίειν τοσαῦτα τὸ πλῆθος, ὡς εἰς ὄγκον ἀρθῆναι τὴν γαστέρα τοσοῦτον, ὅσον ἥλικος ὡς ἄνευ τοῦ θλίβειν τὸ πεπονθὸς, ἕδρα τε καὶ στήριγμα γενήσεται ταῖς πλευραῖς.

νζ'.

Ἔξωθεν δὲ φαύλη ἐπίδεσις τοῖσι τοιούτοισιν ἀρκέει, κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισιν ἡσύχως ἐρείδοντα ὁμαλὴν τὴν ἐπίδεσιν ποιέεσθαι ἢ καὶ ἐριῶδές τι προσεπιθέντα. κρατύνεται δὲ πλευρὴ ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσι, παχεῖαι γὰρ αἱ ἐπιπωρώσιες τούτων τῶν ὀστέων.

Tumor ventris coftas fulcit: quare ubi hae rumpuntur, qui magis ventricofi funt minus dolent; quibus gracilis venter eft et contractus, dolore magis vexantur quum coftas fentiant fine fulcro fufpenfas. Quodfi continens febris hominem occupet, inedia uti debet, quod ipfe fignificavit verbo κενεαγγεῖν, quoniam magis laeditur a cibo quam a coftis non fultis. At fi nulla febris fit, expedit eatenus cibum fumere, ut venter in eum tumorem adfurgat, ut coftis fedes fit ac fulcimentum citra offenfae partis compreffionem.

LVII.

Ab exteriori parte vincire rurfus quovis modo fatis eft, tantum cerato, pannis, fafciisque leniter adftrictis debemus aequale vinculum reddere aut etiam lanae aliquid fuperinjicere. Confervet autem cofta viginti diebus: in hujusmodi enim offibus cito callus increfcit.

Φαύλην ἐπίδεσιν εἶπεν, ὥσπερ καὶ δίαιταν, τὴν ἐπιτυχοῦσαν, ἥτις ἐστὶν ἐναντία τῇ ἐπιμελῶς γεγενημένῃ.

νη'.

Ἀμφιθλασθείσης δὲ τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τῇσι πλευρῇσιν ἢ ὑπὸ πληγῆς ἢ ὑπὸ πτώματος ἢ ὑπὸ ἀντερείσιος ἢ ἄλλου τινὸς τοιουτοτρόπου πολλοὶ ἤδη πολὺ αἷμα ἔπτυσαν.

Μέμνηται καὶ τούτου τοῦ λόγου διὰ τοὺς οἰομένους ἐν ταῖς πλευρίτισιν ἐξ ἀνάγκης ἀνάγειν τινὰ τῶν λοβῶν τοῦ πνεύμονος πάσχειν καὶ συναπτόμενόν γε τοῦτόν· φασι τῇ φλεγμαινούσῃ πλευρᾷ διδόναι τι τοῦ κατὰ τὴν φλεγμονὴν ἰχῶρος. ἐν τῷ πνεύμονι γὰρ οὐδὲν πνεύμονος πεπονθότος, ἀλλὰ τῆς διαθέσεως τῇ πλευρᾷ γενομένης πτύειν φησὶν ἐνίους αἷμα. πῶς μὲν οὖν γίγνεται τοῦτο ζητεῖν ἔξεστιν ἐπὶ σχολῆς, ἡμῖν τε βασανιζομένοις τὸ ζήτημα κατά γε τὸ περὶ αἵματος ἀναγωγῆς Ἐρασιστράτου βιβλίον. ἐξαρκεῖν δὲ δεῖ νῦν αὐτὸ τοῦτο μόνον ἐγνωκέναι, τὸ χωρὶς τοῦ πα-

Vinciendi modum quemvis *φαῦλον*, quemadmodum et victum qui contrarius eſt ei qui ſumma diligentia adhibetur.

LVIII.

At carne circa coſtas detrita, quod homo percutiatur, cadat, re aliqua urgeatur aut alio tali modo, multi jam ſanguinem multum exſpuerunt.

In memoria habendus eſt hic ſermo propter eos qui exiſtimant in lateris dolore neceſſarium eſſe ut aliqua ex fibris pulmonis afficiatur: nam quum proximus ſit lateri inflammato, afferunt aliquid ad eum transmitti ex tenui ſanguine qui in inflammatione ſubſiſtit. Pulmone ergo nihil violato, ſed coſta affecta quosdam ait ſanguinem exſpuere, quo tamen pacto hoc fiat licet per otium requirere. Nos ſane quaeſtionem hanc perpendimus in his quae ſcripſimus in librum Eraſiſtrati de ſanguinis ſputo; nunc illud dumtaxat intellexiſſe abunde eſt, quosdam ſine

θεῖν τι τὸν πνεύμονα πτύειν ἐνίους αἷμα διὰ τὸ κατὰ τὰς πλευρὰς πάθος. ἐθεάσασθε δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων πολλάκις ἀτρώτου τοῦ προκειμένου τῷ κατάγματι δέρματος ὄντος ἐκχεόμενον αἱματώδη χυμὸν διὰ τοῦ τοιοῦτον πληρῶσαι τοὺς ἐπιδέσμους. καίτοι πολλῷ πυκνότερόν ἐστι τὸ παρὰ τοῖς κώλοις δέρμα τοῦ τὰς πλευρὰς ὑπεζωκότος ὑμένος, ὥστ' οὐδὲν θαυμαστόν ἐστι δι' ἐκείνου ῥυῆναι πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν ἐκ τῆς πεπονθυίας πλευρᾶς. εἶτ' εὐθέως εἰς τὰ βρόγχια τοῦ πνεύμονος ἀναληφθῆναι κατὰ τὰς ἐκπνοάς, ὥσπερ ὁρῶμεν ἐπὶ τῶν συντρωθέντων τὸν ὑμένα τοῦτον. ὅ τι γὰρ ἂν ἐγχέῃς εἰς τὸν θώρακα διὰ τοῦ τραύματος ἀναβήσεται τοῦτο παραχρῆμα διὰ τοῦ στόματος καὶ διὰ τοῦτο Ἐρασίστρατος οὐκ ἐννοήσας εἰς ἀτόπους ἐνέπεσε λόγους ἐν τῷ περὶ αἵματος ἀναγωγῆς, ὧν τὴν κακίαν ἐμάθετε διερχομένου μου πολλάκις ἀκούσαντες ἐπ' αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος.

---

vitio pulmonis fanguinem fpuere, propterea quod morbus circa coftas verfetur. Vidiftis faepe et in aliis inviolata cute quae fracturam tegit effundi cruorem, fic ut fafcias impleat, quamvis cutis membrorum denfior multo fit quam membrana quae coftas complectitur. Quare nihil mirum eft, fi fanguis per hanc ab affecta cofta in interiorem regionem ducatur; dein protinus in ipfa exfpiratione in afperam arteriam quae in pulmonem diftributa eft transferatur, quemadmodum in iis videmus quibus membrana haec vulneratur. Quidquid enim per vulnus in thoracem inftillaveris, per os continuo reddetur; quam rem quum Erafiftratus ignoraffet, abfurda fcripfit in libro de fanguinis fputo, fed qua in re decipiatur, ejus fcripta de me audientes faepenumero didiciftis.

νθ'.

[395] *Οἱ γὰρ ὀχετοὶ οἱ κατὰ τὸ λαπαρὸν τῆς πλευρῆς ἑκάστης παρατεταμένοι καὶ οἱ τόνοι ἀπὸ τῶν ἐπικαιροτάτων τῶν ἐν τῷ σώματι τὰς ἀφορμὰς ἔχουσι. πολλοὶ γοῦν ἤδη βηχώδεες καὶ φυματίαι καὶ ἔμπυοι ἐγένοντο καὶ ἔμμοτοι καὶ ἡ πλευρὴ ἐπεσφακέλισεν αὐτοῖσιν, ἀτὰρ καὶ οἷσι μηδὲν τοιοῦτον προσεγένετο ἀμφιθλασθείσης τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τῇσι πλευρῇσιν. ὅμως δὲ βραδύτερον ὀδυνώμενοι παύονται οὗτοι ἢ οἷσιν ἂν πλευρὴ καταγῇ καὶ ὑποστροφὰς μᾶλλον ἴσχει ὀδυνημάτων τὸ χωρίον ἐν τοῖσι τοιούτοισι τρώμασι. μάλα μὲν οὖν μετεξέτεροι καταμελέουσι τῶν τοιούτων σινέων μᾶλλον ἢν πλευρὴ κατεάγῃ αὐτοῖσιν.*

Ὀχετοὺς μὲν εἶπε τὰς ἀρτηρίας δηλονότι καὶ τὰς φλέβας, λαπαρὰν δὲ τῆς πλευρᾶς ἑκάστης τὸ μεταξὺ τῶν ὀστῶν καθ' ἃ καὶ οἱ μεσοπλεύριοι μῦς εἰσι, τόνους δὲ δηλονότι τὰ νεῦρα. πεφυκέναι δέ φησιν ἀπὸ τῶν ἐπικαιροτάτων πάντα ταῦτα· διότι μὲν τῶν φλεβῶν τούτων ἡ ἀρχὴ πλη-

LIX.

Venae enim et arteriae quae per id quod est inter costas intendunt et nervi ex iis quae corpore praestantissima sunt oriuntur. Multi igitur saepe tussi, tuberculis, pure in thorace collecto oppressi sunt et ad id venerunt, ut linamentis agerent costaque vitiaretur; sed et quibus nihil tale supervenit carne circa costas attrita tardius dolore liberantur quam quibus perfracta costa est, atque in ejusmodi casu dolor saepius locum reperit. Verum nonnulli longe magis haec mala contemnunt quam si abrupta costa esset.

Arterias et venas ὀχετοὺς vocavit; quod autem est inter ossa singularum costarum λαπαρὸν dixit qua parte musculi sunt, qui quum mediis interjecti sint, μεσοπλεύριοι Graece nominantur; nervos vero appellavit τόνους. Oriri autem ait haec omnia ab iis quae praestantissima sunt,

σίον ἐστὶ τῆς καρδίας, ὥσπερ καὶ τῶν ἀρτηριῶν. τῶν δὲ νεύρων ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν θώρακα νωτιαίων κοινωνίας τινὸς οὔσης αὐτοῖς καὶ πρὸς ἄλλην συζυγίαν νεύρων ἐξ ἐγκεφάλου καθηκόντων. τὰ δ' ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα δῆλα τοῖς μεμνημένοις ἁπάντων τῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένων ὑπομνήμασιν.

ξ.

Ἀτὰρ καὶ ἰήσιος σκεθροτέρης οἱ τοιοῦτοι δέονται, εἰ σωφρονοῖεν, τῇ τε γὰρ διαίτῃ ξυμφέρει ξυνεστάλκαι, ἀτρεμέειν δὲ τῷ σώματι ὡς μάλιστα ἀφροδισίων τε ἀπέχεσθαι.

Τὴν ἀκριβεστέραν ἀεὶ λέγει σκεθροτέραν ἀντικειμένην τῇ φαύλῃ.

ξα'.

Βρωμάτων τε λιπαρῶν καὶ κερχνώδεων καὶ ἰσχυρῶν πάντων.

quoniam initium harum venarum perinde atque arteriarum eſt in vicinia cordis; nervorum autem ad ſpinae medullam quae ad thoracem eſt, quibus aliquid cognationis eſt cum alio pari nervorum qui a cerebro proficiſcuntur. Quae deinde adſcribit evidentiſſima ſunt iis qui meminerint quae prodita ſunt in prioribus commentariis.

LX.

Sed et curatione egent magis exquiſita, ſi ſapiant: convenit enim inedia extenuari, corpore quam maxime conquieſcere, abſtinere a venere.

Exquiſitionem ubique appellat σκεθροτέραν, cui contraria eſt ſimplex et quaevis, quam φαύλην nominat.

LXI.

Item ab eſculentis pinguibus et fauces exaſperantibus ac tuſſim moventibus et ab iis quae valentiſſimae ſunt materiae.

Ὅσα βρώματα τραχύνοντα τὸν φάρυγγα βραχεῖαν βῆχα κινεῖ, κερχνώδη ταῦτα καλεῖ. τοῦτο δὲ ἔπεται τοῖς λιπαροῖς καὶ ὀξέσι καὶ δριμέσιν, ἰσχυρὰ δὲ λέγει σιτία τὰ δύσπεπτα. γέγραπται δ' ἐν τοῖς ἀκριβέσι τοῖς αὐτογράφοις τουτὶ τὸ κερχνωδέων διὰ τοῦ ν κατὰ τὴν δευτέραν συλλαβήν· ἀπὸ γὰρ τῆς κέρχνου γέγονεν. οὕτως δὲ ὀνο- (625) μάζουσι τὴν κέγχρον οἱ Ἴωνες, ὅταν αἴσθησις ἐν τῇ φάρυγγι τραχυτάτων γίγνεται μικρῶν ὥσπερ κέγχρων. τὸ δ' ἐν τοῖς πρόσθεν, εἰ καὶ ἔλεγε τὰ κατὰ τὸν πνεύμονα φύματα καὶ χρόνια καὶ δύσπεπτα ἔχοντα κεγχρώδεις γίγνεσθαι χωρὶς τοῦ ν γέγραπται, [396] γεγονὸς ἀπὸ τοῦ κέγχρειν, ὅπερ αὐτὸ πάλιν γέγονεν ἀπὸ τοῦ ψόφου τοῦ συμβαίνοντος, ὅταν ἤτοι στενοχωρία ἤ τις κατὰ τὰς ἀναπνευστικὰς ὁδοὺς ἢ ὑγρότης πλείων, ὡς πολὺ δὲ συνιόντων ἀμφοῖν γίγνεται. καλοῦσι δ' ἔνιοι μὲν τοιαύτην ἀναπνοὴν δασεῖαν· διὰ τί δὲ τῶν βῆχα κινούντων ἐδεσμάτων ἀπέχεσθαι κελεύει πρόδηλόν ἐστιν ἡσυχάζειν δεομένων ἁπάντων τῶν πεπονθότων μορίων. διὰ τοῦτο γοῦν καὶ σιγᾷν αὐτὸν πάλιν κελεύει. πρό-

Efculenta quae fauces exafperando tuffim movent κερχνώδη nuncupat; hujusmodi autem funt pinguia, acuta atque acria. Valentiffimae materiae intelligit quae aegre concoquuntur. In exemplaribus autem magis idoneis verbi κερχνωδέων fecunda fyllaba fcribitur per ν ducto vocabulo a milio quod Jones κέγχρον appellant. Id accidit ubi in faucibus afpera quaedam milii modo exigua fentiuntur. Quod autem in fuperioribus dixit de iis quibus circa pulmonem tubercula funt diuturna, quae aegre ad maturitatem perveniunt et fpiritus redditur cum fono κεγχρώδεις absque ν fcribitur. Ducitur autem a verbo κέγχρειν, quod fonum notat qui vel anguftia loci quo fpiritus redditur vel humoris redundantia accidit, plerumque tamen utroque concurrente, quem fpiritum nonnulli δασέα, id eft afperum vocant. Sed qua de caufa abftinere hominem velit ab efculentis tuffim moventibus manifeftum eft, quum affectae partes omnes quietem poftulent; atque idcirco

δῆλον δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα παρῄναι φυλάττεσθαι κίνησιν σφοδρὰν ἐπιφέροντα τῷ παντὶ σώματι· σὺν γὰρ τῷ ὅλῳ καὶ τὸ μόριον κινεῖται.

ξβʹ.

Φλέβα τε κατ' ἀγκῶνα τέμνεσθαι, σιγᾷν τε ὡς μάλιστα. ἐπιδέεσθαι δὲ εἰς τὸ χωρίον τὸ φλασθὲν σπλήνεσι μὴ πολυπτύχεσι, συχνοῖσι δὲ καὶ πολὺ πλατυτέροισι πάντα τοῦ θλάσματος κηρωτῇ τε ὑποχρίειν ὀθονίοισί τε πλατέσι σὺν ταινίῃσι πλατείῃσι καὶ μαλθακῇσι ἐπιδέειν, ἐρείδειν τε μετρίως, ὥστε μὴ κάρτα πεπιέχθαι φάναι τὸν ἐπιδεδεσμένον, μηδ' αὖ χαλαρόν. ἄρχεσθαι δὲ τὸν ἐπιδέοντα κατὰ τὸ θλάσμα καὶ ἐρηρεῖσθαι ταύτῃ μάλιστα.

Μέμνηται δὴ τούτου πρὸς τοὺς ἀξιοῦντας ἐπὶ τῇ πληθωρικῇ καλουμένῃ συνδρομῇ μόνον φλεβοτομίαν ἡμᾶς παραλαμβάνειν. τούτων δέ ἐστι καὶ Μηνόδοτος ὁ ἐμπειρικός.

silentium rurfus imperat. Manifeftum item eft cur caveri voluerit ea quae vehementer dimovent univerfum corpus, quandoquidem cum toto pars etiam dimovetur.

LXII.

Ad haec venam fecare in cubito convenit et quam maxime filentium habere, inducereque fuper fedem attritam pannos non multiplices, fed complures et multo latiores quam fit attritus locus cerati inunctione adhibita, linteisque latis ac fafciis item latis et mollibus alligare modiceque adftringere, ita ut qui deligatus eft fe dicat fentire vinculum non valde adftrictum neque item laxum; inde autem ordiri debet ubi locus eft attritus, ibique maxime infidere.

Meminiffe hujus loci oportet adverfus eos qui exiftimant venam tantummodo fecandam effe, ubi ea concurrunt quae multitudinem denunciant. E quorum numero

ἐδείχθη δ' ἐν τῷ περὶ φλεβοτομίας γράμματι κὰν τῷ περὶ πλήθους ὁ λόγος οὗτος ψευδὴς, ἔξ ἄλλων τε τινῶν ἐλεγχθεὶς κὰκ τοῦ διὰ τοιαύτας πληγὰς γιγνομένας ἔν τισι μορίοισι τοῦ σώματος ἐπὶ φλεβοτομίαν ἥκειν ἡμᾶς, εἰ καὶ μὴ πληθωρικοὶ τύχοιεν οἱ πληγέντες ὄντες, ὅτι τε μὴ φλεβοτομηθέντων αὐτῶν αἱ φλεγμοναὶ μέγισται γίγνονται καὶ δηλονότι ταύταις ἑπομέναις συμπτώματα ἀκολουθεῖ.

ξγ'.

Τὴν δὲ ἐπίδεσιν ποιέεσθαι ὡς ἀπὸ δύο ἀρχέων ἐπιδέειν τε, ἵνα μὴ περιῤῥεπὲς τὸ δέρμα τὸ περὶ τὰς πλευρέας ἔῃ, ἀλλ' ἰσόῤῥοπον. ἐπιδέειν δὲ ἢ καθ' ἑκάστην ἡμέρην ἢ παρ' ἑτέρην. ἄμεινον δὲ καὶ τὴν κοιλίην μαλθάξαι κούφῳ τινὶ, ὅσον κενώσιος εἵνεκεν τοῦ σίτου, καὶ ἐπὶ μὲν δέκα ἡμέρας ἰσχναίνειν, ἔπειτα ἀναθρέψαι τὸ σῶμα καὶ ἁπαλῦναι.

---

est Menodotus empiricus. Ostendimus autem in opere de venae sectione et in eo quod de multitudine scripsimus falsam esse ejusmodi opinionem, quae praeter alia multa vel ex eo rejicitur quod ubi quaedam partes ejusmodi plagas acceperint, medici ad venae sectionem confugiunt, quamquam qui icti sunt multitudine non tentantur, eo quod nisi iis sanguis detrahatur maximae inflammationes oriuntur: quod quum evenit, alia insequuntur quae morbo accidere solent.

LXIII.

Injiciendum vero vinculum medium est et in utramque partem attrahendum, ne cutis circa costas in alterutram partem inclinet, sed sine inclinatione servetur. Deligandum autem vel singulis diebus vel tertio quoque die. Satius item est alvum mollire levi aliquo medicamento quod dejectionem citet ac decem diebus inedia uti; dein corpus reficere et implere.

Χαλαρὸν ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἐστι τοῖς πλείστοις τὸ δέρμα καὶ μάλιστ' ἂν παχεῖς τύχωσιν ὄντες ἢ κατ' αὐτὸν ὃν ἐπλήγησαν καιρόν· καί φησι τούτους οὖν [φημὶ ἐγὼ] δεῖσθαι μάλιστα τῶν ἄλλων ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδεῖσθαι. περιτρέπεται γὰρ αὐτῶν τὸ δέρμα κατὰ τὴν ἐκ μιᾶς ἀρχῆς ἐπίδεσιν, ἐκ περιουσίας δὲ καὶ τοὺς παχεῖς ἐπιδέων οὐδὲν βλάψεις καὶ μάλισθ' ὅταν ᾖ θλάσμα πλησίον τῆς μασχάλης, ἐν ταύτῃ γὰρ ἀεὶ χαλαρόν ἐστι.

ξδ'.

[397] *Τῇ δὲ ἐπιδέσει ἔστ' ἂν μὲν ἰσχναίνῃς ἐρηρεισμένῃ μᾶλλον χρέεσθαι, ὁκόταν δὲ ἐς τὸν ἀπαλυσμὸν ἄγῃς, ἐπιχαλαρωτέρῃ· καὶ ἢν μὲν αἷμα ἀποπτύσῃ κατ' ἀρχὰς, τεσσαρακονθήμερον τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐπίδεσιν ποιέεσθαι χρή· ἢν δὲ μὴ πτύσῃ τὸ αἷμα, ἀρκέει εἴκοσιν ἡμέρῃσιν ἡ μελέτη ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τῇ ἰσχύϊ δὲ τοῦ τρώματος τοὺς χρόνους προστεκμαίρεσθαι χρή.*

Τοῦτο κοινὸν ἁπάντων καταγμάτων ἐστὶ καὶ λέλεκταί μοι πρόσθεν ἡνίκα τὸ περὶ ἀγμῶν ἐξηγούμην καὶ ἄλλα πολλὰ

Cutis superjecta costis plerisque laxa est, praesertim si quo tempore homo plagam acceperit, plenior non fuerit. His ergo ait magis quam aliis opus esse fasciis, quae mediae primum injiciantur; nam cutis pervertitur, si ab uno capite fascia ordiatur. Quod si, ut cautior sis, crassos quoque ita alliges, nihil laedes, praecipue ubi regio prope alam atteratur: ibi enim cutis semper laxa est.

LXIV.

Ad haec dum offensus inedia utitur, arctius alligandus est, ubi pleniore victu, laxus. Quodsi ab initio sanguinem exspuat, quadraginta diebus habenda cura, alligandumque est; si sanguinem non exspuat, fere viginti abunde sunt. Conjicere autem tempus ex vi casus oportet.

Commune hoc est omnibus fracturis, quod una cum multis aliis quae hic ab ipso traduntur ante etiam expo-

τῶν νῦν λεγομένων ὑπ' αὐτοῦ. ἐκείνων οὖν ὑμᾶς χρὴ μεμνῆσθαι μᾶλλον, οὐκ ἐμὲ λέγειν ἀξιοῦν πολλάκις ταῦτα.

ξε'.

Ὅσοι δ' ἂν ἀμελήσωσι τῶν τοιουτέων ἀμφιθλασμάτων, ἢν καὶ ἄλλο μηδὲν αὐτοῖσι φλαῦρον μέζον γένηται, ὅμως τό γε χωρίον ἀμφιθλασθὲν μυξωδεστέρην τὴν σάρκα ἴσχει ἢ πρόσθεν εἶχεν. ὅκου δέ τι τοιοῦτον ἐγκαταλείπεται καὶ μὴ εὖ ἐξιποῦται τῇ γε ἀλθέξει. φαυλότερον μὲν, ἢν παρ' αὐτὸ τὸ ὀστέον ἐγκαταλειφθῇ τὸ μυξῶδες· οὔτε γὰρ ἔτι ἡ σὰρξ ὁμοίως ἅπτεται τοῦ ὀστέου, τό τε ὀστέον νοσηρότερον γίνεται, σφακελισμοί τε χρόνιοι ὀστέου πολλοῖσιν ἤδη ἀπὸ τοιουτέων προφασίων ἐγένοντο.

Μυξῶδες ὑγρὸν εἴωθεν ὀνομάζειν τὸ γλίσχρον τε καὶ λευκόν. ἀθροίζεται δὲ τοῦτο παρὰ τοῖς ἀναίμοις μέρεσιν ὀστοῖς καὶ χόνδροις, ὅταν ἀδυνατήσῃ καλῶς κατεργάσασθαι

fui, quum librum de fracturis explanarem. Ea igitur magis funt vobis in memoriam revocanda quam faepius a me repetenda.

LXV.

Quicunque autem rem parvi fecerint ob hujusmodi ictum, fub quo atteruntur quae circa coftas funt, quamvis in aliud malum deterius non incidant, carnem tamen magis mucofam habent in loco attrito, quam prius. At ubi talis relinquitur, nec curatione ad bonum habitum reftituitur, res pejor eft, fi mucofa circa os ipfum relinquatur, quum caro non amplius fimiliter os attingat et ipfum os morbis opportunius reddatur. Ob ejusmodi autem cauffas offa multis vitiantur, quod malum diutius extrahitur.

Mucofum humorem appellare confuevit glutinofum et album qui colligitur in partibus exfanguibus, ut in offe et cartilagine, ubi ipforum natura recte concoquere ali-

τὴν τροφὴν ἐν αὐτοῖς ἡ φύσις. ἀπολείπει γὰρ οἷον ἡμίπεπτόν τι, καθάπερ ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμένες ἀπολείπουσιν, ὅταν ἀῤῥωστῶσι τὴν ὀνομαζομένην λήμην. ἀσθενεστέρα δὲ ἡ δύναμις ἤτοι δι' οἰκείαν γίγνεται δυσκρασίαν ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐπιῤῥυείσης ὑγρότητος, ὡς ἐν τοῖς παρὰ φύσιν ὄγκοις συμβαίνει. τὰ δ' ἄλλα τῆς ῥήσεως δῆλα.

ξστ'.

Ἀτὰρ καὶ ἢν μὴ παρὰ τὸ ὀστέον, ἀλλ' αὐτὴ ἡ σὰρξ μυξώδης ἔῃ· ὅμως γοῦν ὑποστροφαὶ γίνονται καὶ ὀδύναι ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. ἤν τις τῷ σώματι τύχῃ πονήσας, διὰ τοῦτο τῇ ἐπιδέσει δέεσθαι χρὴ, ἅμα μὲν ἀγαθῇ, ἅμα δὲ πολὺ προσηκούσῃ, ἕως ἂν ξηρανθῇ μὲν καὶ (626) ἀναποθῇ τουτὶ τὸ ἐκχύμωμα τὸ ἐν τῇ θλάσει γενόμενον, αὐξηθῇ δὲ σαρκὶ ὑγιεῖ τὸ χωρίον, αὔξηται δὲ τοῦ ὀστέου ἡ σάρξ.

Μυξώδης ἡ σὰρξ οὐ κατὰ τὸν ἑαυτῆς γίγνεται λόγον καὶ ὅσα τῶν μορίων ἐστὶν ἔναιμα. τὸ γὰρ ἴδιον περίττωμα

mentum non possit. Relinquit enim quasi quoddam semicoctum, quemadmodum relinquunt infirmae oculorum membranae pituitam crassiorem quae λήμη Graece nominatur. Vis autem imbecillior redditur vel ob suam temperationem immoderatam vel ob multitudinem concurrentis humoris, quod etiam evenit in tumoribus praeter naturam. Cetera omnia orationis hujus clara sunt.

LXVI.

Quodsi non quae juxta os sunt, sed ipsa caro mucosa fiat, nihilominus subinde morbus et dolor revertit, si quis corpore laboraverit; quocirca dare vinculum expedit et bonum et valde accommodatum, donec siccetur discutiaturque sanguis in attrito loco suffusus et caro integra ibi augeatur. Augetur autem ossis caro.

Caro et quaelibet pars sanguinem habens non per se mucosa fit; id enim quod proprie in ipsis superat tale est,

ἑαυτῶν τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον ἔν τε ταῖς ῥευματικαῖς διαθέσεσι φαίνεται καὶ τοῖς ἠπατικοῖς διαχωρήμασι. διὸ καὶ συνεχῶς μὲν τοῖς ὀστοῖς [398] καὶ τοῖς χόνδροις καὶ ὑμέσι πάσχουσι τὸ μυξῶδες ὑγρὸν ἀθροίζεται, σπανίζεται δὲ ἐν ταῖς σαρξὶν ἢ γὰρ πρὸς τὰ τοιαῦτα μόρια κοινωνίᾳ ἢ διὰ τὸν ἐπιῤῥέοντα χυμὸν ἱκανῶς, ὅταν φλεγματῶδες ἢ μυξῶδες ἐν αὐτῇ ὑγρὸν συνίσταται. πρόδηλον δ' ὅτι δυσκινότατός ἐστιν ὁ τοιοῦτος χυμὸς, οὔτε τῶν αἰονήσεων οὔτε τῶν καταπλασμάτων οὔτε τῶν φαρμάκων ἐπισπᾶσθαί τε καὶ διαφορεῖν αὐτὸν δυναμένων. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄλλων πρὶν ἀκριβῶς λεπτῦναί τε καὶ εἰς ἀτμὸν διαλῦσαι δύναται κενοῦν. ἐπεὶ τοίνυν ὁ γλίσχρος χυμὸς εἰς ἀτμοὺς διαλύεται, διὰ τοῦτό ἐστι δυσκίνητος. ὅπου δ' ἂν ἐγκαταληφθῇ τι τοιοῦτον τὸ περισσὸν, ἐνοχλεῖται μέρος ἐπὶ βραχείαις προφάσεσι διὰ τὴν ἀσθένειαν ἑτοίμως δεχόμενον, ὅ τι ἂν ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι περιττὸν ἤτοι κατὰ τὸ ποιὸν ἢ κατὰ τὸ ποσὸν ἀθροισθῇ.

---

quale in fluxu atque in dejectionibus ob jecinoris imbecillitatem confpicitur. Quocirca ubi offa, cartilago, membranae laeduntur, mucofus humor faepe contrahitur; carne affecta raro, idque vel propter confortium quod haec habet cum ejusmodi partibus vel propter humorem copiofe defluentem, ubi mucofus fuccus aut pituita in ea contrahitur. Conftat autem ejusmodi fuccum maximo negotio excerni, eo quod nec perfufione, cataplafmate aut medicamentis evocari digerique poffit, neque ullo alio praefidio educi, nifi ex toto antea tenuetur atque in vapores refolvatur. Ergo quia fuccus glutinofus in vapores folvendus eft, idcirco aegre movetur. Ubi vero tale aliquid fuperans relinquitur, levi de caufa pars affligitur, quum ob infirmitatem quidquid in reliquo corpore qualitate vel modo fuperans collectum fuerit prompte recipiat.

ξζ'.

Οἷαι δ' ἂν ἀμεληθεῖσι χρονιωθῇ καὶ ὀδυνῶδές τὸ χωρίον γίνηται καὶ ἡ σὰρξ ὑπόμυξος ἔῃ, τούτοισι καῦσις ἴησις ἀρίστη. καὶ ἢν μὲν αὐτὴ ἡ σὰρξ μυξώδης ἔῃ, ἄχρι τοῦ ὀστέου καίειν χρὴ, μὴ μὴν διαθερμανθῆναι τὸ ὀστέον, ἢν δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων ἔῃ, ἐπιπολῆς μὲν οὐδ' οὕτως χρὴ καίειν, φυλάσσεσθαι μέντοι μὴ διακαύσῃς πέρην. ἢν δὲ πρὸς τῷ ὀστέῳ δοκέῃ εἶναι τὸ θλάσμα καὶ ἔτι νεαρὸν ἔῃ καὶ μήπω σφακελίσῃ τὸ ὀστέον, ἢν μὲν κατ' ὀλίγον ἔῃ, οὕτω καίειν χρὴ ὥσπερ εἴρηται· ἢν μέντοι παραμήκης ἔῃ ὁ μετεωρισμὸς ὁ κατὰ τὸ ὀστέον, πλείονας ἐσχάρας ἐμβάλλειν χρή. περὶ δὲ σφακελισμοῦ πλευρῆς ἅμα τῇ ἐμμότων ἰητρείῃ εἰρήσεται.

Τὸν γλίσχρον χυμὸν, ὅταν ἀδυνατήσωμεν ἐκδαπανῆσαι φαρμάκοις, ὑπόλοιπος ἴασίς ἐστιν ἡ διὰ τῶν καύσεων· ὅπως δ' αὐτὴν χρὴ ποιεῖσθαι σαφῶς ἐδίδαξεν.

LXVII.

Quibus autem neglectus morbus inveteraverit et locum dolor exerceat, caroque mucofa fit, his ferramentum candens medicina optima eft; quodfi caro ipfa mucofa fit, adurere convenit usque ad os ea obfervatione ne hoc ipfum calefiat; ubi inter coftas haec fuerit, neque fic in fummo convenit adurere. Cavendum tamen eft ne candens ferramentum penetret usque ad partem interiorem. Ubi fedes juxta os attrita effe videatur, fed recens cafus fit neque os adhuc vitiatum fuerit, fi exiguum vitium fit ita urere convenit ficut dictum eft; fin oblongum fit, quod in offe attollitur, pluribus in locis adurere expedit. De coftis autem vitiatis dicemus, fimulatque de iis tractabimus ad quorum curationem linamentis eft opus.

Mucus glutinofus quum diffipari per medicamenta non poteft, reliqua curatio eft adurere, quae quo pacto admovenda fit aperte declaravit.

ξη'.

Ἢν δὲ μηροῦ ἄρθρον ἐξ ἰσχίου ἐκπέσῃ, ἐκπίπτει δὲ κατὰ τέσσαρας τρόπους, ἐς μὲν τὸ εἴσω πλειστάκις, ἐς δὲ τὸ ἔξω τῶν ἄλλων πλειστάκις, ἐς δὲ τὸ ὄπισθεν καὶ ἔμπροσθεν ἐκπίπτει μὲν, ὀλιγάκις δέ.

Ὁ τεθεαμένος ἰσχίου κοτύλην οὐ δεῖται τὴν αἰτίαν ἀκοῦσαι παρ' ἐμοῦ, δι' ἣν μὲν ἔσω ἐκπίπτει πλειστάκις ὁ μηρὸς, ἐφεξῆς δὲ τῶν ἔξω. τὸ γὰρ τῆς κοτύλης βάθος οὐκ ἔστιν ἴσον ἅπασι τοῖς μέρεσιν. ἔνθα ἡ ὀ. ὑμὴν ταπεινότερος, ἐνταῦθα ῥᾷον ἐξίστατο τὸ ἄρθρον.

ξθ'.

[399] *Οἷσι μὲν οὖν ἂν ἐκβῇ εἰς τὸ εἴσω, μακρότερον τὸ σκέλος φαίνεται παραβαλλόμενον πρὸς τὸ ἕτερον διὰ δισσὰς προφάσιας εἰκότως. ἐπὶ μὲν γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσχίου πεφυκὸς ὀστέον τὸ ἄνω φερόμενον πρὸς τὸν κτένα ἐπὶ τούτου ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ γίνεταί καὶ ὁ*

LXVIII.

Quodsi femoris articulus e coxa prorumpat, prorumpit autem in quatuor partes, saepissime in interiorem, deinde in exteriorem; in priorem et posteriorem accidit quidem, sed raro.

Qui coxae cavum inspexerit, non est quod desideret causam a me doceri, quamobrem in interiorem partem saepissime moveatur, deinde in exteriorem, quum imum cavi non sit omnibus partibus aequale, et articulus, qua parte ora humilior est, facilius elabatur.

LXIX.

Ubi ergo in interiorem partem venit, crus longius est si cum altero conferatur, idque jure duplici de causa. Ossi enim quod a coxa sursum procedit ad pectinem, femoris caput inhaeret cervixque articuli cavo sustinetur;

αὐχὴν τοῦ ἄρθρου ἐπὶ τῆς κοτύλης ὀχέεται, ἔξωθέν τε αὖ ὁ γλουτὸς κοῖλος φαίνεται, ἅτε εἴσω ῥευσάσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ.

Σχεδὸν ἅπαντα σαφῶς αὐτὸς οὕτως ἔγραψε τὰ κατὰ λόγον ἀρχὴν αὐτὴν παραθέμενος, ὡς μηδένα δύνασθαι σαφέστερον εἰπεῖν· ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτίας ὧν λέγει προστίθησιν αὐτὸς, ὥσθ' ὅπερ ἤδη πολλάκις εἶπον, ἐρῶ καὶ νῦν εἴ τις προσέχοι τοῖς λεγομένοις ἀκολουθήσειεν αὐτοῖς, εἰ καὶ μὴ ἅπαξ ἀναγνοὺς, ἀλλὰ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον πάντως.

ο'.

Τό τε αὖ κατὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἄκρον ἀναγκάζεται ἔξω ῥέπειν καὶ ἡ κνήμη καὶ ὁ ποὺς ὡσαύτως. ἅτε οὖν ἔξω ῥέποντος τοῦ ποδὸς οἱ ἰητροὶ δι' ἀπειρίην τὸν ὑγιέα πόδα πρὸς τοῦτον προσίσχουσιν, ἀλλ' οὐ τοῦτον πρὸς τὸν ὑγιέα, διὰ τοῦτο πολὺ μακρότερον φαίνεται τὸ σιναρὸν τοῦ ὑγιέος.

rurfus ab exteriori parte clunis cavus apparet, utpote quum femoris caput in interiorem partem exciderit.

Orationem hanc univerfam initio orfus ipfe ita evidenter adfcripfit, ut nemo loqui poffit evidentius, fed et eorum quae tradit caufas etiam adjecit. Quare quod faepius dicere confuevimus nunc etiam afferemus. Si quis confideret quae proponuntur, ea fi non ubi primo, faltem ubi fecundo vel certe tertio legerit percipiet.

LXX.

Extremum rurfus femur juxta genu fpectare cogitur in partem exteriorem, fimiliter crus et pes. Ergo quum pes in interiorem partem convertitur, imperitus medicus cum hoc alterum confert, non hunc cum fano, atque idcirco crus laefum multo longius videtur, quam integrum.

Καὶ τοῦθ᾽ ὅτι κοινόν ἐστι ἁπάντων τῶν μεθισταμένων ὀστῶν ἐπιδέδειχται πρόσθεν, εἰς τὸν ἀντικείμενον τόπον τῷ μεταστάντι πέρατι ῥέποντος ἀεὶ θατέρου. καὶ νῦν οὖν μεταστάσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ τὸ κατὰ γόνυ πέρας εἰκότως εἰς τὴν ἐκτὸς χώραν ῥέπει.

οα'.

Πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τὰ τοιαῦτα παρασύνεσιν ἔχει.

Ὅτι παρασύνεσιν οὐχ ἁπλῶς τὴν ἀπάτην, ἀλλὰ τὴν παρακειμένην τῷ ἀληθεῖ καὶ διὰ τοῦτο πιθανὴν ὀνομάζειν εἴωθε, λέλεκταί μοι πρόσθεν. ἔστι δ᾽ ἡ νῦν ἀπάτη λεγομένη, καθ᾽ ἣν ἐν τῷ παραβάλλειν τὸ πεπονθὸς τῷ ὑγιεῖ περὶ τὸ κατὰ φύσιν ἁμαρτάνουσι σχῆμα. δέον γὰρ ἀποτείνοντα κατ᾽ εὐθὺ τοῦ ὑγιοῦς σκέλους αὐτῷ παραβάλλειν τὸ πεπονθὸς, ἐναντίως πράττουσι τῷ πεπονθότι προσάγοντες τὸ ὑγιές.

Hoc etiam communiter pertinere ad omnia offa luxata antea quoque demonftravimus, quum altera extremitas fpectet femper in contrariam partem atque ea quae prolapfa eft. Nunc igitur femoris capite in interiorem partem prolapfo altera extremitas quae ad genu eft merito in exteriorem convertitur.

LXXI.

Multisque aliis modis error in his accidit.

Errorem *παρασύνεσιν* dixit. Quo vocabulo confuefle Hippocratem appellare non quemlibet errorem, fed eum vero qui proximus eft et ea de caufa probabilis, fupra quoque indicavimus. Errant ergo nunc, quatenus in conferendo affectam partem cum integra in naturali habitu decipiuntur. Debuerunt enim integrum cruri recto ftatu extento quod vitiatum eft comparare, fed contrarium faciunt; integrum enim aeftimant ad exemplum vitiari.

οβ'.

[400] (627) *Οὐδὲ μὴν οὐδὲ ξυγκάμπτειν δύναται κατὰ τὸν βουβῶνα ὁμοίως τῷ ὑγιεῖ. ἀτὰρ καὶ ψαυομένη ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ κατὰ τὸν περίναιον ὑπερογκέουσα εὔδηλός ἐστι. τὰ μὲν οὖν σημήϊα ταῦτά ἐστιν, οἷσιν ἂν εἴσω ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός.*

Συγκάμπτουσι μὲν γὰρ, ἀλλὰ μετ' ὀδύνης τε καὶ οὐ τελέως. αἴτιοι δὲ οἱ ἀντιτεταμένοι τοῖς κάμπτουσι τὸν μηρὸν μύες οἱ ὄπισθεν οὐκ ἀκολουθοῦντες ἀλύπως ἄχρι τελέας κάμψεως, ἐπειδὴ πλείονος τοῦ κατὰ φύσιν ἕκαστοι ὑπομένουσι κατὰ τὰς ἐσχάτας καμπὰς, ὅταν οὕτως ὁ μηρὸς ἐξαρθρήσῃ.

ογ'.

Οἷσι μὲν ἂν οὖν ἐκπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ, ἀλλὰ καταπορηθῇ καὶ ἀμεληθῇ ἥ τε ὁδοιπορίη περιφοράδην τοῦ σκέλεος, ὥσπερ τοῖς βουσὶ γίνεται καὶ ὄχλησις πλείστη αὐτοῖσιν ἐπὶ τοῦ ὑγιέος σκέλεός ἐστι.

LXXII.

Quin nec ad inguen flectere crus poſſunt, ſimiliter atque ab integra parte. Adde quod femoris caput, ſi contingatur, inter anum et naturale prominens ſentitur. Ex his itaque indiciis colligitur in interiorem partem femur veniſſe.

Flectunt quidem, ſed cum dolore ac minus perfecte, cujus rei cauſſa ſunt poſterioris partis muſculi illi qui femur inflectunt oppoſiti, quod donec ex toto femur curvetur ſine dolore non ſequatur, quoniam ubi ſic femur exciderit in maximo flexu majorem diſtentionem ferunt, quam ſecundum naturam conveniat.

LXXIII.

Quibus ergo articulus prolapſus fuerit neque repoſitus ſit, ſed reponi non potuerit neglectiusque ſit, dum ingrediuntur, crus circumagunt perinde ac boves plurimumque integro pede nituntur.

Μακροτέρου τοῦ πεπονθότος σκέλους κατὰ τὴν ἐξάρθρησιν γενομένου ὁδοιπορίαν, ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς οὕτω παθόντας ὁμοίως τοῖς βουσὶ ποιεῖσθαι, διότι κἀκεῖνοι χαλαρὸν ἔχουσι τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, ὡς αὐτὸς εἶπεν ἐν ἀρχῇ τοῦδε τοῦ βιβλίου, τάχα δ' οὐ μόνον ἐχρῆν τὸ χαλαρὸν τῆς διαρθρώσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀτονίαν αἰτιάσασθαι τῶν κινούντων αὐτὸ μυῶν. οὐ γὰρ εἰ ἦσαν εὔρωστοι, ῥᾳδίως ἀνέκαμπτον τὴν διάρθρωσιν τῆς φθασάσης καμφθῆναι, τὸ περιφέρειν ἔξω τὸ σκέλος οὐκ ἦν ἀναγκαῖον. ἡ γάρ τοι βάδισις γίνεται τῶν σκελῶν ἑκατέρου καὶ περὶ μέρος ἐστηριγμένου τε καὶ κινουμένου. ἡνίκα μὲν γὰρ τὸ ἀριστερὸν ἐστήρικται, τηνικαῦτα τὸ δεξιὸν ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν εἰς τὸ πρόσω φέρομεν· ἡνίκα δὲ τοῦτο πρόσωθεν ἐστηρίξαμεν, ἐπὶ τὸ ἕτερον μεταβάντες ἐκεῖνο πάλιν ὄπισθεν πρόσω φέρομεν, εἶτ' αὖθις ἐν τῷ πρόσω τοῦτο στηρίξαντες, ἐπὶ τὴν τοῦ δεξιοῦ μεταβαίνοντες κίνησιν, ὀρθίου μὲν θατέρου τῶν σκελῶν ἐστηριγμένου κατὰ τῆς γῆς, ἀναφερομένου δὲ εἰς τὸ ὕψος τοῦ κινουμένου, μήτε κατὰ γόνυ μήτε κατ' ἰσχίον πεφύκασι κάμπτεσθαι τὰ σκέλη, πάντως ἂν ἠναγκαζόμεθα, καθάπερ

Quum vitiatum crus longius reddatur, femore ita prolapso necesse est hominem bovis modo ingredi: ille siquidem coxae articulum laxiorem habet, sicut ipse supra in principio hujus operis testatur. Fortasse non oportuit laxiorem dumtaxat articulum causari, sed moventium quoque musculorum imbecillitatem: nam si validi fuissent, facile utique commissuram curvassent, quo facto non necesse esset crus in exteriorem partem circumagere. Ambulamus enim utrumque crus invicem sistentes moventesque: ubi enim sinistrum sistimus, tunc dextrum ex posteriori parte in priorem agimus; quod ubi in priori parte stabilivimus, alterum rursum a posteriori parte in priorem transferimus, sicque rursus hoc in priori parte sistentes ad dextrum movendum revertimur; altero crure recto humi innixo, altero quod movetur excitato. Quodsi crura nec ad inguen nec ad genu curvarentur, cogeremur prorsus utrumque transferre ligni modo aliquantisper altius

τι ξύλον ἑκάτερον αὐτῶν μεταφέρειν, ἀναφέροντες εἰς ὕψος ἄχρι τινὸς καὶ κυκλοτερῶς περιφέροντες. ἐπεὶ δὲ κάμπτεσθαι δύναται κατ' ἀμφοτέρας τὰς διαρθρώσεις ὑπεναντίως μὲν ἀλλήλοις, χρησίμως δὲ τῷ παντὶ σκέλει, διὰ τοῦτο βαδίζομεν ἄνευ τοῦ καταφέρειν αὐτὰ κυκλοτερῶς ἢ ἀνατείνειν ὡς ξύλα. ἡ μὲν γὰρ κατὰ βουβῶνα διάρθρωσις εἰς τὴν πρόσω χώραν ὑψοῖ τὸν μηρὸν, ἡ κατὰ γόνυ δὲ εἰς τὴν ὀπίσω τὴν κνήμην, ὥστ' εἰ καὶ μακρότερον εἴη τοῦ κατὰ τὴν γῆν ἐστηριγμένου σκέλος τὸ μεταφερόμενον, οὐδὲν ἂν ἐδεήθησαν ἑλίττειν αὐτὸ κατὰ τὴν ἔξω χώραν, ἢ τοὺς μῦς εἶχεν ἱκανοὺς διὰ ταχέων ἑκατέραν τῶν διαρθρώσεων κάμπτειν. ἐπειδὴ θ' οἱ δι' ἀῤῥωστίαν οὐ δύνανται ἑτοίμως κάμπτειν καὶ ὀδύνην οὐ βούλονται, καταλείπεται περιφέρειν [401] αὐτὸ κυκλοτερῶς. οὐδὲν γὰρ οὐδ' ἀνατείνειν ἄκαμπτον ὡς ξύλον οἷόν τ' ἐστὶ τοῖς ἀῤῥωστοῦσιν ἢ ὀδυνωμένοις μυσίν. ὅτι δὲ διὰ ταῦτα μᾶλλον ἢ προσγιγνόμενον μῆκος ὁδοιποροῦσι περιφοράδην ἐκ τοῦ λεγομένου παραδείγματος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἐναργῶς γνώσῃ. φησὶ γὰρ ἐφεξῆς, ἐπεὶ καὶ

excitantes et circumagentes; at quum possint ad utramque commissuram curvari modis inter se contrariis, qui tamen cruri toti aptissimi sunt, ambulamus haec neque circumagentes neque tanquam ligna excitantes. Quoniam commissura quae ad inguen est attollit femur in partem priorem quae ad genu, id quod inter ipsos et talum est, in posteriorem. Quare crus quod transfertur, si longius esset quam quod humi insistit, nihil oporteret in exteriorem partem circumagere, modo haberet idoneos musculos qui celeriter flectere utramque commissuram possent; sed quum ob imbecillitatem flectere prompte nequeat et ob dolorem recusent, superest ut in orbem circumagant, quum infirmi ac dolentes musculi nihil excitare sublime possint, quod ligni exemplo nequeat curvari. Hac igitur de causa magis quam quod crus longius redditum sit circumagi in orbem, dum homo ingreditur, evidenter intelliges de exemplo quod ipse Hippocrates adjicit. In sequentibus enim

ὁκόσοι ἕλκος ἔχοντες ἐν ποδὶ ἢ ἐν κνήμῃ κάρτα μὴ δύνανται ἐπιβαίνειν τῷ σκέλει πάντες καὶ οἱ νήπιοι οὕτως ὁδοιπορέουσι. τούτοις γὰρ ἄνευ τοῦ μεμηκύνθαι τὸ σκέλος, ὁδοιπορεῖν οὕτως συμβαίνειν διὰ τὴν γιγνομένην ὀδύνην, εἰ κάμπτοιεν τὰς διαρθρώσεις, μάλιστα, μὲν τὰς κατὰ βουβῶνα καὶ γόνυ, καὶ τρίτην δ' ἐπ' αὐταῖς τὴν κατὰ τὸ σφυρὸν, ἐπεὶ σιμοῦσθαι κατὰ τὴν διάρθρωσιν ταύτην ἄκρον τὸ σκέλος ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐν τῷ κατὰ φύσιν ὁδοιπορεῖν, ἀναφέρειν τε εἰς ὕψος ὅλον τὸν πόδα· προσκόπτοι μὲν γὰρ, εἰ τοῦτο γένοιτο, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἀνωμάλοις ἐδάφεσι.

οδ'.

Καὶ ἀναγκάζονται κατὰ τὸν κενεῶνα ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον τὸ ἐκπεπτωκὸς κυλλοὶ καὶ σκολιοὶ εἶναι.

Οὐχ ὅταν ἐρείσαντες τὸ ὑγιὲς κινῶσι καὶ μεταφέρωσι περιφοράδην τὸ ἐξηρθρηκὸς ἀναγκάζονται σχηματίζειν οὕτως ἑαυτοὺς, ἀλλ' ὅταν ἐπὶ τοῦ πεπονθότος ἐρειδόμενοι μεταφέρειν τὸ ὑγιές. οὐ γὰρ ὑπερήρεισται τῷ ὑπερκειμένῳ σώ-

ait: quandoquidem quicunque ulcus habent in pede aut crure non ita possunt crure uti ad ambulandum et pueri quoque ita inambulant; his enim licet crus longius non reddatur, accidit ut ita ambulent ob supervenientem dolorem, ubi commissuras flectant praecipue circa inguem et circa genu, ac tertio eam quae ad talos est, quum necesse sit juxta commissuram hanc extremum crus simum in ingressu evadere et sublimem ferre pedem universum; nam, nisi hoc fiat, offendet ac potissimum in solo inaequali.

LXXIV.

Coguntur que regionem juxta ejus partis ilia et juxta articulum prolapsum cavam ostendere et obliquam.

Necesse habent ita figurari non ubi crus integrum sistentes moveant quod luxatum est et in orbem transferunt, sed ubi vitiato innixi quod integrum est transfe-

ματι τὸ πεπονθὸς ὄρθιον, ὡς ὅθεν εἶχε κατὰ φύσιν ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ, καθ' ὃ πρὸς τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ λοξὸν ἐκ τοῦ βουβῶνος εἰς τὴν ἐκτὸς ἀπονεύει χώραν. ἐπ' ἐκείνην οὖν τὸ κατ' εὐθὺ τῷ πεπονθότι σκέλει μέρος τοῦ σώματος ἀποκλείουσιν εἰς κίνδυνον ἀφικνούμενοι τοῦ περιτραπῆναι πρὸς τὴν ἐναντίαν χώραν καὶ οὕτω συμβαίνει κατὰ τὸν κενεῶνα λαμβάνειν αὐτῶν τὸ σῶμα. κενεῶνα δὲ δηλονότι καὶ τὸ μεταξὺ τοῦτο τῆς λαγόνος ὀστοῦ καὶ τῆς νόθου πλευρᾶς καλεῖ χωρίον, ὅπερ δὴ καὶ κενὸν ὀστῶν ἐστι. δυνάμενον δὲ οὐδ' οὕτω τὸ πεπονθὸς σκέλος ὀχεῖν τὸ σῶμα διά τε τὴν ἀσθένειαν καὶ τὸ σχῆμα βοηθείας δεῖται. ταύτην οὖν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος οἱ πάσχοντες διδασκόμενοι πορίζουσιν αὐτὸ στηρίζοντες τῇ χειρὶ τὸ πεπονθὸς σκέλος. ἔνθα δὲ μάλιστα δεῖται, κατ' ἐκεῖνον τὸν μηρὸν ἔξωθεν ἐρειζομένου τοῦ στηρίζοντος· καὶ τοῦτ' οὖν πάλιν αὐτοὺς ἀναγκάζον ἐπινεύειν εἰς τὴν τοῦ βεβλαμμένου σκέλους χώραν, αὐξάνει τὴν κατὰ τὸν κενεῶνα σκολίωσιν. εἰ γὰρ καὶ χωρὶς τοῦ ἔξω ῥέπειν τὸ σκέλος οὕτω τις αὐτὸν σχηματίσειεν ὑφίσαρφος ὁ κενεὼν αὐτός.

runt: nam quod vitiatum eft fuperpofiti corporis fulcrum effe non poteft erectum, ficut quando naturaliter fe habebat ad rectam lineam folo haerens, fed obliquum ita ut ab inguine in exteriorem partem convertatur, in quam etiam inclinant id corporis quod e regione eft affecti cruris, quum periculum fit ne in contrariam cadant. Quo fit ut corpus circa ilia prehendant; ilia autem vocat κενεῶνα, eam regionem intelligens quae eft inter offa coxarum et coftas nothas, quae omnino fine offe eft. Sed quum neque vitiatum crus ferre corpus poffit et propter imbecillitatem et propter habitum ope indiget. Quam afferunt nonnulli aegrotantes, qui re ipfa docti affectum crus manu fulciunt, qua maxime opus eft, ab exteriori parte femoris infidente, quaeres, quum eos cogat fpectare in regionem cruris affecti, ejus partis ilia obliqua magis reddit; quae fi crure etiam in exteriorem partem non converfo ita figurentur, cava videbuntur.

οε'.

Κατὰ δὲ τὸ ὑγιὲς ἐς τὸ ἔξω ὁ γλουτὸς ἀναγκάζεται περιφερὴς εἶναι. εἰ γάρ τις ἔξω τῷ ποδὶ τοῦ ὑγιέος σκέλεος βαίνει, ἀπωθοίη ἂν τὸ σῶμα τὸ ἄλλο ἐς τὸ σιναρὸν σκέλος τὴν ὄχησιν ποιέεσθαι. τὸ δὲ σιναρὸν οὐκ ἂν δύναιτο ὀχέειν· πῶς γάρ; ἀναγκάζεται οὖν οὕτω κατὰ τοῦ ὑγιέος σκέλεος τῷ ποδὶ εἴσω βαίνειν, ἀλλὰ μὴ ἔξω. τοῦτο γὰρ ὀχέει μάλιστα τὸ σκέλος τὸ ὑγιὲς καὶ τὸ ἑωυτοῦ μέρος τοῦ σώματος καὶ τὸ τοῦ σιναροῦ σκέλεος μέρος.

---

[402] (628) Ἐναλλάξας τὴν ἑρμηνείαν ἀσάφειάν τινα βραχεῖαν εἰργάσατο κατὰ φύσιν· ἢ γὰρ οὕτω μᾶλλον εἰπεῖν, ὡς ἐγὼ νῦν ἐρῶ, κατά γε τὸ ὑγιὲς ὁ γλουτὸς ἀναγκάζεται περιφερὴς εἶναι εἰς τὸ ἔξω, διὰ τὸ βαίνειν ἔσω τούτῳ τῷ σκέλει. εἰ γὰρ ἔξω βαίνοι, ἀπωθοίη ἂν τὸ σῶμα, τὸ δ' ἄλλο ἐπὶ σιναροῦ σκέλους τῇ ὀχήσει ποιεῖσθαι, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον. οὕτως γὰρ ὀχέει μάλιστα τὸ σκέλος τὸ

LXXV.

Clunem vero integri lateris necesse est ab exteriori parte rotundum esse: si quis enim ambularet pede integri cruris in exteriorem partem converso, reliquum corpus a vitiato crure ferri utique cogeret, a quo sustineri minime posset. Nam quo pacto? Necesse est igitur hominem ambulare integri cruris pede in interiorem partem converso, non in exteriorem: sic enim integrum crus et partem suam et eam quae ad vitiatum pertinet maxime feret.

Explicandi ordine permutato paulo obscurior fit; convenientem vero ordinem servasset, si ita scripsisset sicut ego nunc. Clunem vero integri lateris necesse est ab exteriori parte rotundum esse, eo quod homo inambulet crure hoc in interiorem partem spectante; nam si in exteriorem spectaret, corpus reliquum vitiato crure ferri utique cogeret; quod fieri minime potest, siquidem hoc

ὑγιὲς, ὡς προείρηται, τουτέστιν ὅταν ἔσω βαίνῃ τοῦ ὑγιοῦς σκέλους ποδί. δυνήσεται γὰρ τὸ πᾶν ἐπ' αὐτῶν στηρίζεσθαι δυσπεριτρέπτως.

οστ'.

Κοιλαινόμενοι δὲ κατὰ τὸν κενεῶνα καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα μικροὶ φαίνονται, καὶ τῷ ξύλῳ ἀναγκάζονται ἀντερείδεσθαι πλάγιοι κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος, δέονται γὰρ ἀντικοντώσιος ταύτῃ. ἐπὶ τοῦτο γὰρ οἱ γλουτοὶ ῥέπουσι καὶ τὸ ἄχθος τοῦ σώματος ὀχέεται ἐπὶ τοῦτο.

Ἐπειδὴ τὸ πεπονθὸς σκέλος ἀδυνατεῖ βαστάζειν τὸ ὑπερκείμενον ἑαυτοῦ μέρος τοῦ σώματος, διὰ τοῦτο καὶ τὸ σκέλος μὲν ὅλον τὸ ὑγιὲς ὑπερείδουσιν ἐσωτάτω καὶ αὐτοὶ δὲ ῥέπουσιν ἐπ' αὐτῷ παντὶ τῷ σώματι. συμβαίνει γὰρ αὐτοὺς ἑτεροκλινεῖς γινομένους περιτραπῆναι κινδυνεύειν ἐπὶ τἀναντία τοῦ πεπονθότος. ὥσπερ οὖν ὁπότ' ἐπ' ἐκείνου στηριζόμενον μεταφέρειν εἰς τὸ πρόσω τὸ ὑγιὲς, ἐστήριζον

modo integrum crus, ut dictum eſt, maxime corpus fert, ſcilicet quando homo ambulat integro pede in interiorem partem converſo: ſic enim corpus totum ita ſuſtineri ab ipſo poterit ut nequeat facile perverti.

LXXVI.

At quum regio juxta ilia ejus partis et juxta articulum ſinuetur, parvi apparent et a latere coguntur ligno inniti ab integro crure: ea enim parte indigent aliqua re quae objecto reſiſtat, in hanc enim clunes convertuntur et ab eadem onus corporis ſuſtinetur.

Quia vitiatum crus corporis partes ſibi ſuperjectas ferre nequit, propterea integro toto maxime in interiorem partem compulſo nituntur et in id ſpectant corpore univerſo. Evenit igitur ut in alteram partem inclinati in periculo ſint, ne cadant in eam partem quae vitiatae contraria eſt. Quemadmodum igitur quum vitiato cruri innixi ſanum transferunt ad priorem partem, vitiatum

τοῦ πεπονθότος τῇ χειρὶ κινδυνεύοντος ἐπ᾽ αὐτῷ περιτραπῆναι δεινῶς τὸ ὑγιὲς σκέλος ἐπὶ τὴν γῆν καὶ διὰ τῆς ἐκείνων ἀφικνοῦνται βοηθείας.

οζ'.

Ἀναγκάζονται δὲ καὶ ἐπικόπτειν. τὴν γὰρ χεῖρα τὴν κατὰ τὸ σκέλος τὸ σιναρὸν ἀναγκάζονται κατὰ πλάγιον τὸν μηρὸν ἐρείδειν. οὐ γὰρ δύναται τὸ σιναρὸν σκέλος ὀχέειν τὸ σῶμα ἐν τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων, ἢν μὴ κατέχηται πρὸς τὴν γῆν πιεζόμενον.

Κἀνταῦθα πάλιν παρὰ τὴν ἀσάφειαν, ἣν εἰργάσατο, μὴ προειπὼν ὅτι μεταβαίνει τῷ λόγῳ πρὸς ἑτέρων καιρῶν βάδισιν. ἄχρι μὲν γὰρ οὗ τὸν λόγον ἐποιεῖτο περὶ μέρους βαδίσεως, ἐν ᾗ τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος σκέλους ἐρηρεισμένου κατὰ τῆς εἰς τὸ πρόσω μεταφερούσης τὸ πεπονθός. ὁ δὲ νῦν λόγος ἐστὶν ἐπὶ θατέρου μέρους τῆς βαδίσεως στηριζόμενοι τῷ πεπονθότι μεταφέρουσι τὸ ὑγιές. εἴρηται δ᾽ ὀλίγον τὸ ὑγιὲς ἔμπροσθεν ἤδη περὶ τοῦδε τοῦ μέρους τῆς βαδίσεως.

manu fulciunt, ita quum periculum fit ne converfi in integrum graviter in terram cadant, ad baculi praefidium confugiunt.

LXXVII.

Coguntur item inclinari. Necesse enim habent manu quae e regione affecti cruris est, a latere femur fulcire, quoniam ubi transferenda crura sunt, non potest quod vitiatum est ferre corpus, nisi contineatur deorsumque urgeatur.

Rurfus hic etiam obfcurus fuit, quum non praefatus fit pergere fe ad alteram partem ambulationis: hactenus enim de ea parte tractavit, in qua crus quod naturaliter habet humi confiftit; affectum in priorem partem fertur. Nunc agit de altera in qua affecto cruri innixus fanum transfert, de qua parte ambulationis paulo fupra tractatum eft.

οη΄.

Ἐν τούτοισι γοῦν τοῖσι σχήμασιν ἀναγκάζονται ἐσχηματίζεσθαι, οἷσιν ἂν εἴσω ἐκβὰν τὸ ἄρθρον μὴ ἐμ- [403] πέσῃ οὐ προβουλεύσαντος τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἂν ῥήϊστα ἐσχηματισμένον εἴη, ἀλλ᾽ αὐτὴ ἡ ξυμφορὴ διδάσκει ἐκ τῶν παρεόντων τὰ ῥήϊστα αἱρέεσθαι. ἐπεὶ καὶ ὁκόσοι ἕλκος ἔχοντες ἐν ποδὶ ἢ κνήμῃ, οὐ κάρτα δύνανται ἐπιβαίνειν τῷ σκέλει πάντες καὶ οἱ νήπιοι οὕτως ὁδοιπορέουσιν. ἔξω γὰρ βαίνουσι τῷ σιναρῷ σκέλει.

Δυοῖν σχήμασιν, οὐχὶ ἑνὶ χρωμένων ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις τῶν οὕτω πεπονθότων εἰκότως εἶπεν ἐν τούτοισι ἐπ᾽ αὐτὸ καὶ τῇ χειρὶ τὸν μηρὸν στηρίζοντες· ἕτερον δ᾽ ὅταν ἐπὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος ὅλοι πάλιν ἐπὶ τοῦτ᾽ ἐγκλινόμενοι, διὸ καὶ τοῦ κοντοῦ δέονται. δι᾽ οὗ ῥέπειν οὖν ἐπὶ τἀναντία συμβαίνει τὸ σῶμα ποτὲ μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἐγκλινόμενον μέρος, ὅταν τῷ δεξιῷ ποδὶ στηρίζωνται, ποτὲ δὲ ἐπὶ θάτερον, ὅταν θατέρῳ. καὶ ὅταν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔτυχεν

LXXVIII.

His itaque modis figurari necesse est eos quibus articulus in interiorem partem elapsus reconditus non fuerit, homine nullum consilium capiente quomodo aptissime figuretur, sed calamitate ipsa edocto ex his figurandi modis qui dantur eum eligere, qui sit commodissimus; quandoquidem quicunque ulcus habent in pede aut crure non ita uti crure possunt ad ambulandum et pueri quoque ita ambulant; ingrediuntur enim affecto crure in exteriorem partem converso.

Quum non uno tantum, sed duplici statu in ingressu utantur qui sic affecti sunt merito dixit, his itaque modis figurari: unus quidem status est quum femur manu fulciunt, alter quum integro cruri innixi in id toti inclinantur, atque idcirco baculo egent. Quo fit ut in contrarias partes corpus inclinent, modo in dextram ubi dextro pede insistunt, modo in alteram ubi altero. Hi

ἀσχήμονι χρῆσθαι τῇ βαδίσει μᾶλλον τῶν ἐξαρθρησάντων ἑτέρῳ ἰσχίων, ὑπὲρ ὧν ἐφεξῆς ἐρεῖ.

οθ'.

Καὶ διοσὰ κερδαίνουσι, διοσῶν γὰρ δέονται. τό τε γὰρ σῶμα οὐκ ὀχέεται ὁμοίως ἐπὶ τοῦ ἔξω ἀποβαινομένου, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ εἴσω. οὐδὲ γὰρ κατ' ἰθυωρίην αὐτῷ γίνεται τὸ ἄχθος, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ ὑπερβαινομένου, κατ' ἰθυωρίην γὰρ αὐτῷ γίνεται τὸ ἄχθος ἔν τε αὐτῇ τῇ ὁδοιπορίῃ καὶ τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων. ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τάχιστα ἂν δύναιτο ὑποτιθέναι τὸ ὑγιὲς σκέλος. ἢν τῷ μὲν σιναρῷ ἐξωτέρω βαίνοι, τῷ δὲ ὑγιεῖ ἐσωτέρω, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος. ἀγαθὸν εὑρίσκεσθαι αὐτὸ ἑωυτῷ τὸ σῶμα ἐς τὰ ῥήϊστα τῶν σχημάτων.

Ἐν τῷ περιφέρειν μὲν ἔξω τὸ πεπονθὸς σκέλος, ἐρείζειν δὲ ἐνδοτάτω τοῦ ὑγιέος τὸ διοσὸν κέρδος αὐτοῖς γίγνε-

quoque magis indecore ambulant quam quibus femur coxa excidens in exteriorem partem prorumpit, quod in sequentibus persequetur.

LXXIX.

Duo autem lucrantur, duobus enim indigent. Nam corpus in ingressu non aeque fertur eo crure quod in exteriorem partem convertitur, atque eo quod in interiorem, quum onus non sit e regione illius, sed multo magis hujus e cujus regione in ambulando et cruribus transferendis onus collocatur. Praeterea si ita figurentur, ut affectum crus spectet in partem exteriorem, quod integrum est in interiorem: integrum vicem alterius quam citissime subibit. Quod ad propositum attinet, magni momenti est invenire statum corpori commodissimum.

Ubi laesum crus in exteriorem partem circumagunt et integro spectante in interiorem nituntur, duplex sibi

ται, μήτε βαρύνεσθαί ποτε τὸ πεπονθὸς ὑπερειδόμενον ὅλον τῷ σώματι μήθ' ὑπηρεσίαν αὐτοῦ πολυχρόνιον γίγνεσθαι, βραχύτατον διάστημα κινουμένου τοῦ ὑγιοῦς. ἐὰν γὰρ θελήσῃς ἀκριβῶς προσέχειν, ἑκατέρου τοῦ χρόνου τῆς ἑκατέρου τῶν σκελῶν ὑπηρεσίας οὐ διπλάσιον μόνον, ἀλλὰ καὶ τριπλάσιον εὑρήσεις γιγνόμενον. ὀλίγιστον μὲν γὰρ διάστημα καὶ ταχείᾳ τῇ φορᾷ μόνῃ κινουμένου τοῦ ὑγιοῦς, πολὺ δὲ καὶ βραδείᾳ τοῦ πεπονθότος. εὔδηλον γὰρ ὁπόσῳ μείζων ἐστὶν ἡ κυκλοτερὴς ὁδοιπορία τῆς εὐθείας, εἰ καὶ τοῖς αὐτοῖς πέρασιν ἀμφότεραι χρῶνται.

π'.

Ὅσοισι μὲν οὖν μήπω τελειουμένοισιν ἐς αὔξησιν ἐκπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ, γυιοῦται ὁ μηρὸς καὶ κνήμη καὶ ὁ πούς· οὔτε γὰρ τὰ ὀστέα ἐς τὸ μῆκος ὁμοίως αὔξεται, ἀλλὰ βραχύτερα γίνεται, μάλιστα δὲ τὰ τοῦ μηροῦ.

---

lucrum comparant: ſiquidem quod laeſum eſt nec toto corpore ſuperiori oneratur nec diu ſubſervit, quum quod integrum eſt paulum intervalli moveatur. Nam ſi diligenter intueri tempus volueris, quo crus utrumque ſubſervit, non modo duplum, ſed et triplum reperies. Per breviſſimum enim ſpatium celeriterque recta dumtaxat integrum crus fertur, permultum tardeque quod affectum eſt; ſiquidem conſpicuum eſt, quando longior ſit ambulatio in orbem quam quae recta eſt, quamvis utraque iisdem finibus terminetur.

LXXX.

His autem qui nondum perfecte increverunt, ſi excidens non recondatur, brevius redditur femur, crus et pes: neque enim oſſa ſimiliter in longitudinem augentur, ſed breviora fiunt, femur praeſertim.

---

[404] Ἔλαττον γίγνεται, φησὶν, ὅλον τὸ σκέλος οἷς ἔξαρθρος οὔπω ὅλος ὁ μηρὸς αὐξανόμενος, ἔτι τε κοινὸν αὐτὸ τῶν ἄρθρων ἐστὶν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἶπον. ἀλλὰ νῦν γε τοῦ κοινοῦ τὴν αἰτίαν ἔγραψεν, ὡς εἴωθεν· ἅπαξ που μεμνῆσθαι τοῦ κοινοῦ καθ' ἕν τι τῶν ἐν μέρει. διὰ τοῦτο γάρ φησιν ἀναυξὲς καὶ ἄτροφον αὐτοῖς γίγνεσθαι τὸ σκέλος, ἅμα μὲν διὰ τὴν στέρησιν τῆς χώρας τοῦ ἄρθρου, ἅμα δὲ ὅτι ἀδύνατον χρῆσθαί ἐστιν. ἐγὼ δ' ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔφην τῶν μορίων καὶ τὴν αἰτίαν ἀργίαν εἶναι. γίγνεται δὲ ἄμφω διὰ τὴν ἀνάρθρησιν, ὥστ' οὐκ οἶδ' ὅπως Ἱπποκράτης εἰπὼν, (629) εἶναι τὴν ἐξάρθρησιν, ἐφεξῆς ἐπήνεγκε τὴν ἀργίαν. ἡ γὰρ ἐξάρθρησις οὐ πρώτως ἀτροφίαν ἐργάζεσθαι πέφυκεν, ἀλλὰ διὰ μέσης διαστροφῆς τῶν ὀργάνων καὶ τῆς ἀργίας.

πα'.

Ἄσαρκόν τε ἅπαν τὸ σκέλος καὶ ἄμυον καὶ ἐκτεθηλυσμένον καὶ λεπτότερον γίνεται, ἅμα μὲν διὰ τὴν στέρησιν τῆς

Minus ait reddi crus totum, quibus nondum auctis femur luxatum relinquitur quod ut in superioribus ostendimus, omnium quoque articulorum commune est. Communis autem rei nunc causam adsignat, quemadmodum solitus est: semel enim, ubi aliquod singularium tractat, ejus meminit quod commune est; hac igitur de causa, inquit, crus his non augeri neque ali, partim quod articulus loco motus sit, partim quod nequeat suo munere fungi. Ego autem in superioribus retuli otium causam esse cur partes neque augeantur neque alantur, quae ambo eveniunt articulo luxato: quare non video, quo pacto Hippocrates luxatum articulum caussatus otium superjiciat; luxata enim non possunt primo prohibere quominus partes alantur, sed intercedente venarum et arteriarum depravatione atque otio.

LXXXI.

Crus item universum sine carne et sine musculis efficitur, ad haec effeminatum tenuiusque, partim quod articulus

χώρης τοῦ ἄρθρου, ἅμα δὲ ὅτι ἀδύνατον χρέεσθαί ἐστιν, ὅτι οὐ κατὰ φύσιν κέεται.

Τῆς ὅλης τῶν μηρῶν οὐσίας μόριά εἰσιν αἱ σάρκες, ὡς ἐθεάσασθε πολλάκις ἐν τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ, δεικνύοντος μου τὰ τῆς αἰσθήσεως αὐτῶν αἰσθητὰ στοιχεῖα δύο ὄντα τάς τε νευρώδεις ἶνας καὶ τὰς ἔξωθεν αὐταῖς περιπηγνυμένας σάρκας. ὅταν οὖν τις ἐκ γυμνασίων καὶ τρίψεων ἰσχυρότερος ἑαυτοῦ γένοιτο, τὴν μὲν τῶν ἰνῶν οὐσίαν ἐντροφωτέραν ἔχει, τὴν δὲ τῶν σαρκῶν ἐλάττονα μὲν, ἰσχυροτέραν δέ. τοῖς δὲ ἀγυμνάστοις καλουμένοις πολλὰ τοὐναντίον συμβαίνει τῶν ἰνῶν ἰσχνῶν οὐσῶν πολλὴν μὲν, ἀλλὰ μαλακὴν δι᾽ ὑγρότητος γίγνεσθαι. προσέοικε γὰρ ἡ τοιαύτη σὰρξ τοῖς ἐπιπηγνυμένοις τυροῖς, ὥσπερ ἡ τῶν γυμναστικῶν τοῖς ἀκριβῶς ἤδη πεπηγόσι· διὸ καὶ φαίνονται μὲν τούτοισιν οἱ μύες σκληροὶ καὶ νευρώδεις καὶ περιγραφὰς ἔχοντες. τοῖς δ᾽ ἀγυμνάστοις μαλακοὶ καὶ σαρκώδεις, ἤτοι δ᾽ οὐδ᾽ ὅλως, ἀλλ᾽ ἀμυδρῶς φαινόμενοι ἐμφαίνοντες τὰς

loco motus ſit, partim quod nequeat ſuo munere fungi, quum naturalem ſtatum non retineat.

Partes quibus muſculorum natura continetur caro ſunt, ut in muſculis incidendis ſaepe vidiſtis, quum duo eſſe eorum principio demonſtrarem quae ſenſu comprehenduntur, nempe fibras nervoſas et carnem ſuper ipſas ſpiſſatam. Ergo ubi quis exercitatione et frictione robuſtior evadat, fibrae melius aluntur, caro gracilior fit, ſed firmior. Ignavis contrarium fere accidit, graciles enim fibrae ſunt, at caro admodum quidem abundat, ſed ob humorem mollis eſt. Ejusmodi enim carne caſeus qui adhuc concreſcit repraeſentatur, ſed carne eorum qui exercentur, ille qui jam ſpiſſatus eſt; quocirca his muſculi duri, nervoſi et propriis finibus circumſcripti conſpiciuntur; inexercitatis vero molles et carnoſi apparent, ac vel nullo modo vel vix circumſcripti, quibus propterea ſine

ὑπογραφάς. διὰ τοῦτ' οὖν εἰπὼν ὁ Ἱπποκράτης τὸ σκέλος τούτοις ἄσαρκον γίγνεσθαι. γεγνώσκειν δὲ καὶ τοῖς ἐκ γυμνασίων πλεόνων τοιοῦτον γενόμενον ἐπήνεγκε τῷ καὶ ἄσαρκον καὶ ἄμυον ἐν ἴσῳ τῷ τὰς περιγραφὰς οὐκ ἔχον αἰσθητὰς μυῶν. οὐ γὰρ δὴ παντάπασι καὶ διαφθείρεταί τις αὐτῶν μῦς, ἀλλὰ ὥσπερ ἄφλεβον σῶμα λέγομεν τὸ μὴ φαινομένας ἔχον τὰς φλέβας, οὕτω καὶ ἄμυον, ἐν ᾧ παντάπασιν ἀφανεῖς εἰσιν αἱ περιγραφαὶ τῶν μυῶν. ἔτι δὲ σαφέστερον ἐνδείξασθαι βουλόμενος ὁποία τις ἡ τοῦ σκέλους αὐτοῖς ἰδέα γίγνεται προσέθηκε τὸ ἐκτεθηλυσμένον, ὅπερ ἐστὶν ὑγρὸν καὶ μαλακὸν καὶ μὴ σφίγγον καὶ διαῤῥέον, ὁποῖον αἱ γυναῖκες ἔχουσιν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα προσηκόντως ἄν τις εἴποι κατὰ τῆς τῶν γυναικῶν σαρκὸς, ἀφ' ἧς κατὰ μεταφορὰν ἐποιήσατο ἐκτεθηλυσμένον ὄνομα. τὸ δὲ λεπτότερον ἐπὶ τῆς τελευτῆς τοῦ λόγου προσέθηκεν ἐνδεικνύμενος, ἁπάντων τῶν κατ' αὐτὸ μορίων ὅπερ ἐν ἀρχῇ τῆς ῥήσεως εἶπε γυιοῦται. τὸ γὰρ [405] ἄσαρκον ἐπὶ τῆς κατὰ σάρκα ἐνδείας μόνης λέγεται, τὸ γυιοῦσθαι δὲ τὸ σκέλος ἐπὶ πάντων τῶν μερῶν ἐλαττόνων γιγνομένων.

---

carne crus reddi Hippocrates afferit. Sed quum hoc quoque fieri ex multa exercitatione intelligeret, ubi dixit fine carne, proxime fubjecit fine mufculis quafi mufculis, non circumfcriptis a finibus qui fenfu comprehendantur: nullus fiquidem ex ipfis mufculis ex toto corrumpitur, fed ficut corpus fine venis dicimus ubi venae non apparent, ita fine mufculis quum mufculorum fines penitus delitefcunt. Ad haec quum clarius oftendere vellet, in his cujusmodi forma cruris fequatur adjecit effeminatum, hoc eft madens, molle, non adftrictum, fed laxum, quales funt feminae de quarum carne convenienter haec omnia dici poffent, a quibus translatione ufus mutuatur verbum *effeminatum*. Adjungit autem in extrema oratione tenuius indicans partes ejus omnes extenuari, quam rem in principio dixerat his verbis brevius redditur. Nam quod ait, fine carne ad folam carnis carentiam refertur; quod vero dicit brevius reddi crus, ad partes omnes quae breviores redduntur.

πβ'.

Χρῆσις γὰρ μετεξετέρη ῥύεται τῆς ἄγαν ἐκθηλύνσιος, ῥύεται δέ τι καὶ τῆς ἐπὶ μῆκος ἀναυξήσιος. κακοῦται μὲν οὖν μάλιστα, οἷσιν ἂν ἐν γαστρὶ ἐοῦσιν ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον, δεύτερον δὲ οἷσιν ἂν ὡς νηπιωτάτοισιν ἐοῦσιν, ἥκιστα δὲ τοῖσι τετελειωμένοισι. τοῖσι μὲν οὖν τετελειωμένοισιν, οἵη τις ὁδοιπορίη γίνεται, οἷσι δ' ἂν νηπίοισιν ἐοῦσιν ἡ ξυμφορὴ αὕτη φαίνεται.

Ἔνεστι μὲν παρ' Ἡροδότου μάλιστα μαθεῖν οὐδὲν πλέον σημαῖνον παρὰ τοῖς Ἴωσι τὸ μετεξετέρην τοῦ παρ' ἡμῖν ἑτέρην· πολλάκις γὰρ αὐτῷ κέχρηται, καθάπερ καὶ τῷ μετεξέτερον. δῆλον οὖν καὶ διὰ τούτο πάλιν ὅπερ ἡμῖν διὰ τοῦ τινὲς μὲν εἰ καὶ νῦν οὖν οὐ καὶ μετεξετέρου τοιοῦτον τὸ δῆλον. προειρηκὼς γὰρ ὅτι διὰ τὴν ἀργίαν αὐτοῖς τὸ σκέλος γυιοῦται καὶ τάχα τινὰ παρακοῦσαι νομίσας, ὡς ἅπασιν χρῆσιν τῶν μορίων οὐ τρόφιμον εἶναί φησι πᾶσαν,

LXXXII.

Namque usus aliquis id quod valde effeminatum est confirmat, solvit etiam aliquid ex eo quod augeri membrum in longitudinem prohibebat. Potissimum autem laeduntur, quibuscunque, dum in utero sunt, hic articulus elabitur; deinde quibus id accidit, dum in aetate sunt admodum tenera, minime quum jam robusti sunt. Qua ratione autem ingrediantur qui robusti sunt, jam ostendimus.

Verbum *aliquis* *μετεξέτερος* dixit, quod apud Iones nihil amplius sibi velle quam quod nobis dicitur *ἕτερος*, id est *alter* licet ex Herodoto colligere. Utitur enim eo frequenter, sicut et verbo *μετεξέτεροι*, quo significat id quod nos vocabulo *τινὲς*, id est *aliqui*; sed et nunc quoque *μετεξέτερος* tale quidpiam sonat. Praefatus enim ob ignaviam crus ipsis minui, ne quis fortasse rem minus bene accipiens existimet, quemlibet partium motum effi-

ἀλλά τινα ἐργάσασθαι λέγει τὴν σύμμετρον δηλονότι, καθάπερ καὶ τἄλλα πάντα καθ' ὅλην τὴν ὑγιεινὴν δίαιταν, ὡς ἐν ἄλλοις τέ τισιν ὑπ' αὐτοῦ λέλεκται τοῦτο καὶ δι' ἑνὸς κεφαλαίου ἐν τῷ τῶν ἐπιδημιῶν ἕκτῳ, ἔνθα φησὶ, πόνοι, σιτία, ποτὰ, ὕπνοι, ἀφροδίσια, πάντα μέτρα.

πγ'.

Οἱ μὲν πλεῖστοι καταβλακεύουσι τὴν διόρθωσιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ κακῶς εἰλέονται ἐπὶ τὸ ὑγιὲς σκέλος τῇ χειρὶ πρὸς τὴν γῆν ἀπερειδόμενοι τῇ κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος. καταβλακεύουσι δὲ ἔνιοι, τὴν ἐς τὸ ὀρθὸν ὁδοιπορίην καὶ οἷσιν ἂν τετελειωμένοισιν αὕτη ἡ ξυμφορὰ γένηται. ὁκόσοι δ' ἂν νήπιοι ὄντες ταύτῃ τῇ ξυμφορῇ χρησάμενοι ὀρθῶς παιδαγωγηθῶσι, τῷ μὲν ὑγιεῖ σκέλει χρέονται ἐς ὀρθὸν, ἐπὶ δὲ τὴν μασχάλην τὴν κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος σκίπωνα περιφέρουσι. μετεξέτεροι δὲ καὶ ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, τὸ δὲ σιναρὸν σκέλος μετέωρον ἔχουσι.

cere ut alantur, afferit non omnem, fed quendam hoc praeftare, nempe moderatum, ficut cetera omnia in univerfo victu falubri, quod ipfe et alibi et in una capite in fexto de morbis vulgaribus teftatur quum inquit: labor, cibus, potus, fomnus, venus, omnia moderata.

LXXXIII.

Quos tenera aetate calamitas haec invafit plerique in dirigendo corpore negligentes funt, maleque fuper integrum crus circumvolvuntur manu, quae e regione ejus eft deorfum urgentes. Negligentes item nonnulli funt in recte ambulando, quibus poftquam aetas induruit hoc vitium accidit. Sed qui tenera aetate hujusmodi calamitatem experiuntur, fi recte educentur, integro crure recte inambulant, baculum tamen alae quae integro cruri refpondet fubjiciunt; nonnulli baculum ad utrumque brachium admovent, vitiatum vero crus fufpenfum habent.

Τοῖς μὲν ἤδη κεκρατυσμένοις τὰ κῶλα τοιαύτης συμφορᾶς γιγνομένης, γίγνεται χρῆσθαι τῷ σκέλει χωλεύοντι. τοῖς δὲ μικροῖς πάνυ παιδίοις, ἀλλ' εἰ καὶ κατὰ φύσιν ἔχοι καὶ χρῆσθαι πῶς καλῶς δύναιτο τοῖς σκέλεσι; ῥαθυμία τις ἐγγίγνεται περὶ τὴν τοῦ κώλου ἐνέργειαν καὶ διὰ τοῦτο καταβλακεύουσιν ὀρθοῦσθαι, τουτέστιν ἀμελοῦσι καὶ καταῤῥαθυμοῦσι. καὶ τί θαυμαστὸν, εἰ καὶ αὐτὰ καταφρονεῖ τοῦ διαναστάντος κωλύειν ὀρθὰ καὶ τῶν ἤδη τελειουμένων ἐνίοτε μὴ τολμώντων ὀρθῶς χωλεύειν, ἀλλ' ὡς εἴρηκεν αὐτὸς, εἱλουμένων ἐπὶ τὸ ὑγιὲς σκέλος; ἐνεδείξατο δὲ σαφῶς αὐτῶν καὶ τὸν τρόπον τῆς κινήσεως, ὁποῖός τις γίγνεται διὰ τοῦ εἱλέονται ῥήματος.

πδ'.

[406] *Καὶ τοσούτῳ ῥηίους εἰσὶν, ἔσω ἂν αὐτοῖσιν ἔλασσον τὸ σκέλος τὸ σιναρὸν ἔῃ.*

Ῥηίους εἴρηκε τοὺς ἑτοιμότερον βαδίζοντας, ὅπερ αὐτοῖς συμβαίνει βραχέος ὄντος τῷ μήκει τοῦ σιναροῦ σκέ-

Quum homo aetate jam robufta ejusmodi calamitatem experitur, crure uti poteft, quamquam claudicante; parvulis pueris, qui quamvis crura naturaliter haberent, quonam iis pacto uti poffent? Supervenit ignavia quaedam circa membri actiones; atque ea de caufa *καταβλακεύουσιν ὀρθοῦσθαι*, id eft in dirigendo corpore negligentes funt atque ignavi. At quid mirum, fi ambulantes pueri recte claudicare non ftudent, quando ii qui jam robufti funt non fuftinent interdum claudicare, fed ut ipfe dixit fuper integrum crus circumvolvuntur? Manifefte autem aperuit modum motionis ipforum verbo circumvolvuntur.

LXXXIV.

Eo autem facilius agunt, quo affectum crus brevius habent.

Facilius agentes appellat eos qui promptius ingrediuntur, quod contingit ubi vitiatum crus brevius habent.

λους. οὐ γὰρ δέονται μεταφέρειν ἑλίσσοντες αὐτὸ, καθάπερ οἷς τελείοις οὖσιν ἔξαρθρον ἔμελλε, μακρότερον ἐπὶ τούτῳ διὰ τὴν ἔκπτωσιν γενόμενον εἰς ἀνάγκην αὐτοὺς ἄγειν τῆς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένης ὄπισθεν ὁδοιπορίας περιφοράδην γινομένης.

πε'.

(630) *Τὸ δὲ ὑγιὲς ἰσχύη αὐτέοισιν οὐδὲν ἧσσον ἢ εἰ καὶ ἀμφότερα ὑγιέα ἦν.*

Εἰκότως τοῦτ' εἶπε· χρῶνται γὰρ εἰκότως τῷ ὑγιεῖ παραπλησίως ἢ εἰ καὶ ἀμφότερα ὑγιεινὰ ἦν. ἅτε οὖν τὴν αὐτὴν ἔχοντες αὐτῷ χρῆσιν, ἣν καὶ κατὰ φύσιν ἀμφοῖν διακειμένων εἶχον, ὁμοίως εὐτροφοῦντι καὶ ῥωμαλέῳ χρῶνται.

πστ'.

Θηλύνονται δὲ πᾶσι τοῖς τοιούτοισιν αἱ σάρκες τοῦ σκέλεος, μᾶλλον δ' ἔτι θηλύνονται αἱ ἐκ τοῦ ἔξω μέρεος ἢ αἱ ἐκ

Non enim coguntur id circumagere, quemadmodum qui aetate firma funt, quum luxatus articulus non reponitur, quibus crus ob prolapfum articulum longius efficitur, coguntur que, ut ipfe antea indicavit, ipfum, dum ambulant, in orbem circumferre.

LXXXV.

Atque integro crure nihilo minus valent quam fi utrumque integrum effet.

Merito hoc adjungit; jure fiquidem integro crure utuntur aeque ac fi utrumque integrum effet, ut quod eundem ufum praeftet; atque ubi utrumque integrum erat, fimiliter nutriatur et robuftum fit.

LXXXVI.

Jam vero his omnibus caro cruris effeminatur; plerumque autem magis ab exteriori parte quam ab interiori.

εἴσω ὡς ἐπὶ πολύ. μυθολογοῦσι δέ τινες ὅτι αἱ Ἀμαζονίδες τὸ ἄρσεν γένος τὸ ἑωυτῶν αὐτίκα νήπιον ἐὸν ἐξαρθρέουσιν, αἱ μὲν κατὰ τὰ γούνατα, αἱ δὲ κατὰ τὰ ἰσχία, ὡς δῆθεν χωλὰ γίνοιτο καὶ μὴ ἐπιβουλεύοι τὸ ἄῤῥεν γένος τῷ θήλει. χειρώναξιν ἄρα τούτοισι χρέονται, ὁκόσα ἢ σκυτίης ἔργα ἢ χαλκείης ἢ ἄλλο τι ἑδραῖον ἔργον. εἰ μὲν οὖν ἀληθέα ταῦτά ἐστιν, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα. ὅτι δὲ γίνοιτο ἂν τοιαῦτα οἶδα, εἴ τις ἐξαρθρέοι αὐτίκα νήπια ἐόντα.

Πᾶσι μᾶλλον θηλύνονται, φησὶν, αἱ ἔξω τοῦ ἄρθρου σάρκες ἢ ἔσω, εἰ εἰς τὴν ἐντὸς χώραν μεταστῇ, διὸ καὶ μᾶλλον ἀργεῖ τ' αὐτὸ τὸ μέρος· εἰ γὰρ καὶ παρὰ φύσιν, ἀλλ' ὅμως γίγνονταί τινες κνήσεις εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ κατὰ τὰ ἔνδον ἐστηριγμένα μέρη.

πζ'.

Κατὰ μὲν οὖν τὰ ἰσχία μέζον τὸ διάφορόν ἐστιν, ἐς τὸ εἴσω ἢ ἐς τὸ ἔξω ἐξαρθρῆσαι. κατὰ γούνατα δὲ διαφέρει μὲν

Nonnulli autem ferunt Amazonas suis maribus protinus infantibus articulos sua sede expellere alias ad coxas, ad genu alias, ut claudi fiant, ne scilicet mares feminis insidientur, sed operarum loco sint et sutoriam, fabrilem aliasve sedentarias artes exerceant. Quae vera necne sint ignoro, sed haec sequi certo scio, si dum infantes sunt articuli expellantur.

Omnibus ait effeminari carnem ab exteriori parte magis quam ab interiori, ubi in interiorem partem prorumpat: quandoquidem ea pars magis in otio est. Nam femoris caput ab interiori parte licet praeter naturam moveatur, movetur tamen aliquantum ubi femoris caput interiori parte continetur.

LXXXVII.

In coxis quidem multum refert in interioremne partem articulus excidat an in exteriorem; in genu refert qui-

τι, ἔλασσον δέ τι διαφέρει. τρόπος δὲ ἑκατέρου τοῦ χωλώματος ἴδιός ἐστι. γυιοῦνται γὰρ μᾶλλον οἷσιν ἂν ἐς τὸ ἔξω ἐξαρθρήσῃ. ὀρθοὶ δὲ ἧσσον ἵστανται οἷσιν ἂν ἐς τὸ εἴσω ἐξαρθρήσῃ. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ παρὰ τὸ σφυρὸν ἐξαρθρήσῃ, ἢν μὲν ἐς τὸ ἔξω μέρος κυλλοὶ μὲν γίνονται, ἑστάναι δὲ δύνανται. ἢν δὲ ἐς τὸ εἴσω μέρος ἐξαρθρήσῃ, βλαισσοὶ μὲν γίνονται, ἧσσον δὲ ἑστάναι δύνανται.

---

[407] Τὸ κυλλὸν ὄνομα τινὲς μὲν ἅπασαν διαστροφὴν κοίλου φασὶ δηλοῦν, γενικόν τι σημαινόμενον ὑποτιθέντες αὐτῷ, τινὲς δὲ τὴν τοιαύτην μόνην διαστροφὴν δηλοῦσθαί φασιν, ἐν ᾗ πρὸς τὴν ἔσω χώραν ἡ ῥοπὴ γίνεται τοῦ κώλου. τούτου γὰρ συμβάντος ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ ἄκρον αὐτοῦ, τουτέστι πρὸς πόδα πρὸς τὴν ἔσω χώραν, ὅπερ εἰς τὸ τῆς στάσιός ἑδραῖον οὐ μικρὰ συντελεῖ, ὥστε καὶ αὐτῶν τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων τῶν ῥαιβῶν ἢ ῥοικῶν ὀνομαζομένων, ἀσφαλέστερον δὲ καὶ δυσανατρεπτότερον ἵστασθαι τῶν

dem, sed minus. Suus vero claudicandi modus utrisque est, nam quibus in exteriorem procidit, vari magis fiunt, minus autem recti stant quibus in interiorem partem luxatur. Similiter ubi circa talos articulus prorumpat, siquidem in exteriorem partem vari fiunt, sed stare queunt; si in interiorem, valgi et stare minus possunt.

Varos dixit *κυλλοὺς*, quo nomine quidam significari volunt pravationem quamlibet, generale ipsum existimantes; alii eam tantummodo, sub qua membrum in exteriorem partem convertitur, in quo casu necesse est extremum ejus pedem scilicet in interiorem partem spectare. Quae res non mediocriter ad id confert ut pes firmiter insistat, ita ut ii qui naturaliter curvis sunt cruribus, *ῥαιβοὶ* aut *ῥοικοὶ* Graece nominantur, firmius pedibus insidant et majori negotio subvertantur quam ii qui recta penitus ha-

ἀκριβῶς ἐχόντων τὰ σκέλη ὀρθά. δηλοῦται δὲ τοῦτο κἀξ ὧν Ἀρχίλοχος εἶπεν, οὐ φιλέω μέγαν στρατηγὸν, οὐδὲ διαπεπηγμένον, ἀλλ' ὅς μοι, φησὶ, μακρὸς εἴη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν ῥοικοὺς, ἀσφαλέως βεβηκὼς ποσὶ, καρδίας πλέως. οὐ μὴν εἴς τε τὰ προκείμενα νῦν ἡμῖν ἡ ἀκρίβεια συντελεῖ τῆς εὑρέσεως τοῦ σημαινομένου πρὸς τῆς κυλλὸν φωνῆς. ἐκ τοῦ λόγου πάντως γίνεται δῆλον ὡς Ἱπποκράτης οὐκ ἄδηλός ἐστιν. ὅταν γοῦν εἰς τὴν ἐκτὸς χώραν μεταστῇ τὸ ἄρθρον, ἵστασθαί φησι δύνασθαι τούτους μᾶλλον ἢ εἰ ὀπίσω μετασταίη. κατὰ θάτερον γὰρ ὁ πούς γίνεται τῷ παντὶ σώματι τοῖς ἔξω μετεστηκὸς ἔχουσι τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον. ἀποκεχώρηκε δὲ τῆς εὐθυωρίας ἐκτὸς, οἷς ἐβλήθη τὸ σκέλος. ἴσμεν δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ὅσοι φύσει βλασσότεροι χεῖρον ἱσταμένους ἅπαντας καὶ μήτε θεῖν ὠκέως δυναμένους εὐανατρέπτους τε γινομένους καὶ καταπίπτοντας ἑτοίμως ἐπὶ σμικραῖς προφάσεσι. ταύτην οὖν τὴν διαφορὰν τῶν πραγμάτων μεγίστην μὲν δύναμιν ἔχειν ἐν τῷ ἰσχίῳ, δευτέραν δ' ἐν τῷ γόνατι, καὶ τρίτην ἐν τῷ σφυρῷ· κατὰ γὰρ τὸ

bent crura. Id vel ex Archilocho patet quum inquit: imperatorem magnum non probo cruribus divaricantibus, fed parvum cruribus curvis, pedibus firmiter infiftentem et animi audacis. Verum curiofa inquifitio fignificationis κυλλοῦ nihil ad praefentem locum confert: ex ipfa enim oratione ita planum fit, ut Hippocrates nullo modo obfcurus effe videatur. Ergo quibus in exteriorem partem articulus procidit, ftare magis poffe affirmat quam quibus in interiorem venit. Nam quibus coxae articulus in exteriorem partem excidit, pes e regione totius corporis collocatur; recedit autem a fitu qui e regione eft, ubi articulus in interiorem partem convertitur. Conftat autem omnes homines qui naturaliter valgi funt deterius ftare, neque poffe celeriter currere tum parvo momento ac levi de caufa cadere. Hoc igitur rerum difcrimen in coxa maximum eft, deinde in genu, tertio ad talos; commiffurae enim magnitudinem noxae quoque magnitudo

μέγεθος δηλονότι τῆς διαρθρώσεως καὶ τῆς βλάβης ἕπεται μέγεθος. ἐκ τούτων οὖν δῆλον ὡς ἄμεινον ἵστανται καὶ βαδίζουσιν οἷς εἰς τὴν ἔξω χώραν ὤλισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, περὶ ἧς ὀλίγον ὕστερον ἐρεῖ.

πη'.

Ἡ γε μὴν ξυναύξησις τῶν ὀστέων τοιήδε γίνεται· οἷσι μὲν οὖν κατὰ τὸ σφυρὸν ὀστέον τὸ τῆς κνήμης ἐκστῇ, τούτοισι μὲν τὰ τοῦ ποδὸς ὀστέα ἥκιστα ξυναύξεται. ταῦτα γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός εἰσι, τὰ δὲ τῆς κνήμης ὀστέα αὔξεται μὲν, οὐ πολὺ δὲ ἐνδεεστέρως. αἱ μέντοι σάρκες μινύθουσιν, οἷσι δ' ἂν κατὰ μὲν τὸ σφυρὸν μένῃ τὸ ἄρθρον κατὰ φύσιν, κατὰ δὲ τὸ γόνυ ἐξεστήκῃ, τούτοισι τὸ τῆς κνήμης ὀστέον οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι ὁμοίως, ἀλλὰ βραχύτατον γίνεται. τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός ἐστιν· τοῦ μέντοι ποδὸς τὰ ὀστέα μινύθει μὲν, ἀτὰρ οὐχ ὁμοίως ὥσπερ ὀλίγον τι πρόσθεν εἴρηται, ὅτι τὸ ἄρθρον τὸ παρὰ τὸν πόδα σῶόν ἐστιν. εἰ δὲ οἱ χρέεσθαι ἠδύναντο, ὥσπερ καὶ τῷ κυλλῷ, ἔτι ἂν ἧσσον

consequitur. Hinc ergo manifestum est eos melius stare atque ingredi, quibus femoris caput in exteriorem partem prolapsum est, de quo paulo inferius tractabit.

LXXXVIII.

Ratio autem incrementi ossium haec est. Quibus ad talos crus exciderit, his pedis ossa minimum increscunt, haec enim vitio finitima sunt. In crure augentur, neque multo minus, caro tamen minuitur. Sed quibus articulus qui ad talos est suo loco manet, ille qui ad genu elabitur, his cruris ossa non aeque increscunt, sed brevissima fiunt ut quae vitio proxima sint. At in pede minuuntur quidem, sed non similiter, quemadmodum paullo ante dictum est, quoniam articulus qui ad pedem est inviolatus servatur; quodsi uti pede liceret, sicut quum varus est, minus adhuc his minuerentur pedis ossa.

ἐμινύθη τὰ τοῦ ποδὸς ὀστέα τούτοισιν. οἷσι δ' ἂν κατὰ τὸ ἰσχίον ἐξάρθρησις γένηται, τούτοισι τοῦ μηροῦ τὸ ὀστέον οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι ὁμοίως. τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός ἐστιν, ἀλλὰ βραχύτερον τοῦ ὑγιέος γίνεται. τὰ μέντοι τῆς κνήμης ὀστέα οὐχ ὁμοίως τούτοισιν ἀναυξέα γίνεται, οὐδὲ τὰ τοῦ ποδός. διὰ τοῦτο δὴ ὅτι τὸ τοῦ μηροῦ ἄρθρον τὸ κατὰ τὴν κνήμην ἐν τῇ ἑωυτοῦ φύσει μένει καὶ τὸ παρὰ τὸν πόδα. σάρκες μέντοι χρῆσθαι τῷ σκέλει ἐδύναντο, (631) ἔτι ἂν μᾶλλον τὰ ὀστέα ξυνηυξάνετο, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται, πλὴν τοῦ μηροῦ, καὶ ἧσσον ἄσαρκα ἔῃ. ἀσαρκότερα δὲ πολλῷ ἢ ὑγιέα ἦν. σημήϊον δὲ ὅτι τοιαῦτά ἐστιν. ὁκόσοισι [408] γὰρ τοῦ βραχίονος ἐκπεσόντος γαλιάγκωνες ἐγένοντο ἐκ γενεῆς ἢ καὶ ἐν αὐξήσει πρὶν τελειωθῆναι, οὗτοι τὸ μὲν ὀστέον τοῦ βραχίονος βραχὺ ἴσχουσι, τὸν δὲ πῆχυν καὶ ἄκρην τὴν χεῖρα ὀλίγῳ ἐνδεεστέρην τοῦ ὑγιέος διὰ ταύτας τὰς προφάσιας τὰς εἰρημένας, ὅτι ὁ μὲν βραχίων ἐγγυτάτω τοῦ ἄρθρου τοῦ τρώματός ἐστιν, ὥστε διὰ

Quibus vero coxae articulus promovetur, his femoris os non pariter increfcit, proxime fiquidem vitium attingit, fed integro brevius evadit. His tamen offa cruris et pedis etiam non aeque increfcere prohibentur: id autem evenit propterea quod et femoris articulus, qui cum crure committitur, et cruris, qui cum pede fuo loco manet; crus tamen univerfum his gracilius redditur. Quodfi crure uti poffent, offa magis adhuc augerentur, ficut antea quoque dictum eft, femore excepto et minus caro minueretur, multo tamen magis quam in fano crure. Hujus autem rei indicio funt illi quibus humeri luxati vel a primo natali die vel dum increfcunt priusquam robufti funt breviores redduntur. Hi humeri os brevius, brachium vero et manum fanis paullo minora habent ob caufas fuperius dictas, quia humerus laefo articulo propior eft, idcirco brevior redditur; brachium vero ejusmodi noxae non fimiliter cedit, quoniam humeri

τοῦτο βραχύτερος γέγονεν. ὁ δ' αὖ πῆχυς διὰ τοῦτο οὐχ ὁμοίως ἐνακούει τῆς ξυμφορῆς, ὅτι τὸ τοῦ βραχίονος ἄρθρον τὸ πρὸ τοῦ πήχεος ἐν τῇ ἀρχαίῃ φύσει μένει, ἥ τε αὖ χεὶρ ἔτι τηλοτέρω ἄπεστιν ἢ ὁ πῆχυς ἀπὸ τῆς ξυμφορῆς. διὰ ταύτας οὖν τὰς εἰρημένας προφάσιας τῶν ὀστέων τά τε μὴ συναυξόμενα οὐ συναύξεται, τό τε ξυναυξόμενον ξυναύξεται. ἐς δὲ τὸ εὔσαρκον τῇ χειρὶ καὶ τῷ βραχίονι ἡ ταλαιπωρίη τῆς χειρὸς μέγα προσωφελήσει. ὅσα γὰρ χειρῶν ἔργα ἐστὶ, τὰ πλεῖστα προθυμίονται οἱ γαλιάγκωνες ἐργάζεσθαι τῇ χειρὶ ταύτῃ, ὅσα καὶ τῇ ἑτέρῃ δύνανται, οὐδὲν ἐνδεεστέρως τῆς ἀσινέος. οὐ γὰρ δεῖ ὀχέεσθαι τὸ σῶμα ἐπὶ τῶν χειρῶν, ὡς ἐπὶ τῶν σκελέων, ἀλλὰ κοῦφα αὐτοῖσι τὰ ἔργα ἐστί. διὰ δὲ τὴν χρῆσιν οὐ μινύθουσιν αἱ σάρκες αἱ κατὰ τὴν χεῖρα καὶ κατὰ τὸν πῆχυν τοῖσι γαλιάγκωσιν, ἀλλὰ καὶ ὁ βραχίων τι προσωφελέεται ἐς εὐσαρκίην διὰ ταῦτα. ὅταν δὲ ἰσχίον ἐκπαλὲς γένηται ἐς τὸ εἴσω μέρος ἐκ γενεῆς ἢ καὶ ἔτι νηπίῳ ἐόντι μινύθουσι αἱ σάρκες, διὰ τοῦτο μᾶλλον ἢ τῆς χειρὸς ὅτι οὐ δύνανται χρέεσθαι τῷ σκέλει.

---

articulus qui cum brachio committitur in priſtina ſede manet; manus item longius diſtat a vitio quam brachium. Ob propoſitas igitur cauſas quaecunque oſſa vitium attingunt incremento prohibentur: quae non attingunt, non prohibentur. Multum autem facit ad bonum habitum totius brachii labor manus: nam qui humerum jam luxatum breviorem habent, pleraque ex manuum operibus non minus praeſtare poſſunt manu ejus partis quam integrae. Neque enim quemadmodum cruribus, ita manibus ferendum corpus eſt, ſed earum opera levia ſunt; propter uſum vero iis qui luxatum jam humerum breviorem habent, caro manus ac brachii non minuitur, ſed et humerus inde aliqua parte impletur. Ubi vero in interiorem partem coxae articulus excedit vel in utero matris vel adhuc infantibus caro magis minuitur quam in brachio, ea de cauſa quia crure uti non poſſunt.

Σαφὴς οὗτός ἐστιν ἅπαξ ὁ ἐφεξῆς λόγος αὐτῷ κεφάλαια μὲν ἔχων τῆς διδασκαλίας δὴ ταῦτα. τῶν ἐξεστηκότων τῆς οἰκείας ἕδρας ἄρθρων τὰ μὲν ἐγγύτερον μᾶλλον ἀναυξῆ καὶ ἄτροφα γίγνεσθαι, τὰ δ' ἄποθεν ἧττον. ἐπὶ δὲ τῶν ἐξαρθρήσεων τοῦ μηροῦ πολὺ μᾶλλον-ἤπερ ἐπὶ τῶν ἔξω καὶ ἄναυξες καὶ ἄτροφον ἀποτελεῖται τὸ κῶλον, διότι καὶ χεῖρον οὖν οὗτοι κινοῦνται καὶ μᾶλλον κωλύουσι. λέγει δὲ καὶ ἐπὶ τῶν γαλιαγκώνων, οὕτω δ' αὐτὸν ὀνομάζειν τοὺς βραχὺν ἔχοντας τὸν βραχίονα ἔφην, διὰ τὴν εἰς μασχάλην ἐκπτῶσιν, ὅταν ἔτι αὐξανομένων τῶν σωμάτων τοῦτο παθοῦσι. τούτους οὖν φησι τοὺς γαλιάγκωνας ἧττον βλάπτεσθαι τὴν ὅλην χεῖρα, βλαπτόμενον τὸ σκέλος ἅπαν, ὅταν ἐκπαλαίσωσι τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, ὅτι πολλὰ τῶν κατὰ τὸν βίον ἔργων ἱκανῶς διαπονοῦσιν οὐ δυναμένων ὁμοίως τούτοις χρῆσθαι τῷ σκέλει, οἷς ἐξεπάλαισαν ἔσω τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον.

Sermo hic qui fequitur univerfus perfpicuus eft, doctrinae autem capita duo habet. Quae ad prolapfos articulos propius accedunt magis incremento prohibentur, emacrefcuntque; minus quae longius abfunt. Femore autem luxato multo magis membrum incremento prohibetur atque emacrefcit, fi in interiorem partem quam fi in exteriorem prorumpat, fiquidem deterius moventur et claudicant magis. Meminit autem eorum quos *γαλιάγκωνας* vocat, quo vocabulo retuli apud ipfum fignificari eos qui ob humeri caput in alam prolapfum dum adhuc increfcunt humerum breviorem habent. His ait minus laedi brachium totum, quam crus totum illis quibus luxatur articulus qui in coxam inferitur, quoniam in multis vitae operibus laborant; at non fimiliter uti crure poffunt quibus femoris articulus in interiorem partem promovetur.

πθ'.

Μαρτύριον δέ τι ἓν ἔσται ἐν τοῖσιν ὀλίγον ὕστερον εἰρησομένοισιν, ὅτι ταῦτα τοιαῦτά ἐστι.

Τίνα λέγει τοιαῦτα τὰ ἔκτεινε, καίτοι τὸ μαρτύριον ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται; ὅτι καὶ τῶν παρὰ φύσιν ἐχόντων αὐτῶν τὰ μὲν ἧττον κινούμενα μᾶλλον ἀναυξῆ καὶ ἄτροφα γίγνεται. ἐπηγγείλατο μὲν ὁ αὐτὸς δείξειν ὁ Ἱπποκράτης ἐπὶ τῶν ὀλίγον ὕστερον εἰρησομένων. ἐγὼ δ' ὅταν ἐπὶ τῶν λέξεων ἔνεστι τοῦτο πράττειν, τηνικαῦτα ἀναμνήσω τοῦ λόγου.

η'.

[409] *Ὁκόσοισι δ' ἂν ἐς τὸ ἔξω ἡ τοῦ μηροῦ κεφαλὴ ἐκβῇ, τούτοισι βραχύτερον μὲν τὸ σκέλος φαίνεται, παρατεινόμενον παρὰ τὸ ἕτερον εἰκότως· οὐ γὰρ ἐπ' ὀστέον ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ἐστιν, ὡς ὅτε εἴσω ἐξέπιπτεν, ἀλλὰ παρ' ὀστέον παρεγκεκλιμένην τὴν φύσιν ἔχον, ἐν σαρκὶ δὲ στηρίζεται ὑγρῇ καὶ ὑπεικούσῃ, διὰ*

LXXXIX.

Haec ita habere id testabitur quod paullo infra subjiciemus.

Quaenam sunt quorum testimonium allaturum se pollicetur? Haec sane quae ex iis quae praeter naturam habent, quae minus moventur magis alimento incrementoque prohibentur. Pollicetur ergo ipse Hippocrates offensurum se in iis quae paullo infra subdet eorum testimonium. Ego quum ad locum veniam ubi eam rem agit, hanc ipsam orationem in memoriam revocabo.

XC.

Quibus in exteriorem partem femoris caput elabitur, crus si cum altero extendatur, brevius est, idque non immerito quum femoris caput non feratur super os, sicut quando in interiorem partem procidebat; sed juxta os quod non prohibet, sed natura residet, in carnem humidam cedentemque insigatur, hac itaque de causa bre-

τοῦτο μὲν βραχύτερον φαίνεται. ἔσωθεν δὲ ὁ μηρὸς παρὰ τὴν πληχάδα καλεομένην κυλλότερος καὶ ἀσαρκότερος γίνεται, ἔξωθεν δὲ ὁ γλουτὸς κυρτότερος, ἅτε ἐς τὸ ἔξω τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ὠλισθηκυίας· ἀτὰρ καὶ ἀνωτέρω φαίνεται ὁ γλουτὸς, ἅτε ὑπειξάσης τῆς σαρκὸς τῆς ἐνταῦθα τῇ τοῦ μηροῦ κεφαλῇ, τὸ δὲ παρὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἄκρον εἴσω ῥέπον φαίνεται καὶ ἡ κνήμη καὶ ὁ πούς.

Περὶ τῆς δευτέρας διαφορᾶς τῶν εἰς τὸ ἰσχίον ἐξαρθρήσεων ὁ λόγος αὐτῷ νῦν ἐστι, τὰ φαινόμενα νοσήματα διηγουμένῳ καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν προστιθέντι, καθάπερ ἐπὶ τῶν πασῶν ἐποίησεν ἐμπειρικῆς διδασκαλίας οὔτε ἀπολιπών τι. σαφὴς δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος ἐστὶ σύμπας.

ϞΑʹ.

Ἀτὰρ οὐδὲ ξυγκάμπτειν ὥσπερ τὸ ὑγιὲς σκέλος δύνανται. τὰ μὲν οὖν σημήϊα ταῦτα τοῦ ἔξω ἐκπεπτωκότος μηροῦ εἰσι.

vius apparet. Interior autem regio qua crura diducuntur cava magis conſpicitur et gracilior eſt; exterior vero gibba, in quam venerit femoris caput. Sed et clunis apparet ſuperior, quum quae ibi caro eſt cedat capiti femoris; femoris item extremitas, quae ad genu eſt intro ſpectat, non ſecus etiam crus et pes.

Agit nunc de coxae articulo in alteram partem luxato, narratque mala quae ibi apparent et cauſas adjicit, quemadmodum in omnibus fecit, nihilque praeterit ex ea doctrina quae in experimento aut ratione conſiſtit. Quae oratio univerſa ſimiliter in aperto eſt.

XCI.

Sed neque curvare crus poſſunt perinde ac ſanum. Hae ſunt ergo notae femoris in exteriorem partem excidentis.

Καὶ τοῦτο γίνεται τῶν ὄπισθεν μυῶν ἀντιβαινόντων τῇ κάμψει διὰ τὸ μὴ δύνασθαι μέχρι πλείστου τὴν ἔκτασιν ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ σχήματι.

ϞΒ'.

(632) *Οἷσι μὲν οὖν τετελειωμένοισιν ἤδη ἐκπεσὸν τὸ ἄρθρον μὴ ἐμπέσῃ, τούτοισι βραχύτερον μὲν φαίνεται τὸ σύμπαν σκέλος, ἐν δὲ τῇ ὁδοιπορίῃ τῇ μὲν πτέρνῃ οὐ δύνανται καθικνέεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, τῷ δὲ στήθει τοῦ ποδὸς βαίνουσι ἐπὶ τὴν γῆν. ὀλίγον δὲ εἰς τὸ ἔσω μέρος ῥέπουσι τοῖσι δακτύλοισιν ἄκροισιν. ὀχέειν δὲ δύναται τὸ σῶμα τὸ σιναρὸν σκέλος τούτοισι πολλῷ μᾶλλον ἢ οἷσιν ἂν ἐς τὸ ἔσω μέρος ἐκπεπτώκῃ, ἅμα μὲν ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἄρθρου πλάγιος φύσει πεφυκὼς ὑπὸ συχνῷ μέρει τοῦ ἰσχίου τὴν ὑπόστασιν πεποίηται, ἅμα δὲ ἄκρος ὁ ποὺς οὐκ ἐς τὸ ἔξω μέρος ἀναγκάζεται ἐγκεκλεῖσθαι, ἀλλ' ἐγγύς ἐστι τῆς ἰθυωρίης τῆς κατὰ τὸ σῶμα καὶ τείνει καὶ ἐσωτέρω.*

Hoc vero accidit ob mufculos pofteriores qui flexui repugnant, quoniam ita figurati plurimum extendi non fuftinent.

XCII.

Quibus ergo aetate jam robufta prolapfus articulus non revertitur, totum crus brevius fit; calx ingreffu terram non contingit, fed planta ima extremique digiti parum in interiorem partem fpectant, meliusque id crus fuperius corpus fert, quam quibus in interiorem partem excesfit, partim quia femoris caput et articuli cervix quum natura a latere contineatur magna ex parte coxae fubjicitur, partim quia extremus pes non cogitur in exteriorem partem inclinari: fed prope e regione corporis eft et aliquantum magis in interiorem partem convertitur.

[410] Στῆθος ποδὸς εἴρηκε τὸ καλούμενον ἐπὶ τῶν ἀνατομικῶν πεδίον, ἔστι δὲ τοῦτο πρὸ τῆς τῶν δακτύλων ἀρχῆς, ἐπὶ γὰρ τῶν κατὰ φύσιν ἐσχηματισμένων ποδῶν τὸ μέσον κοῖλόν ἐστιν, ὀπίσω μὲν ὁριζόμενον τῷ τῆς πτέρνης πέρατι, κατὰ δὲ τὰ πρόσω τῇ ἀρχῇ τοῦ πεδίου, ὥστε ἐπὶ μέν τι τῆς γῆς στηρίζεσθαι τὸν πόδα διά τε τῆς πτέρνης καὶ τοῦ πεδίου καὶ τῶν ποδῶν καὶ τῆς ἐν τῷ πέρατι τῶν δακτύλων ὑποκάτω σαρκὸς μετέωρον εἶναι, τὸ δ' ἄλλο πᾶν τοῦ ποδὸς ὅσον ἐν τῷ μεταξὺ τῶν εἰρημένων μορίων ἐστί. πλὴν κατὰ τὸ ἔξω τοῦ ποδός ἐστιν· ἐνταῦθα γὰρ ὅλος ἐπὶ γῆς στηρίζεται. μοχθηρῶς δ' ἐνίοις διαπέπλασται τὰ κατὰ τοὺς πόδας οὓς ὀνομάζουσι λειόποδας οὐκ ἔχοντας τὸ μέσον αὐτῶν ἔνδοθεν ὑψηλόν· ἀλλὰ τούτοις μὲν οὐκ ἄλλως διαπεπλασμένους, ὥσπερ καὶ τοὺς βλαισοὺς, ἐν τῷ νῦν λόγῳ κατέλιπε. παρακολούθησον δὲ τοῖς ἐφεξῆς εἰρημένοις ἐξετάζων τὸν λόγον ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν ἐσχηματισμένων. οὗτοι γὰρ ἐπειδὰν μὲν μετρίως προβαίνουσιν, ἐρείδουσι κατὰ τῆς γῆς ὅλην τε τὴν πτέρναν καὶ τὸ πεδίον καὶ τὰ σαρκώδη

Imam plantam dixit στῆθος, quam πεδίον appellant qui in corporibus incidendis verſantur. Ea eſt ad radices digitorum, nam pedis medium naturaliter cavum eſt, quod calce extremo a poſteriori parte terminatur, a priori plantae principio ſic ut pes humi inſidat calce, ima planta et ea carne quae extremis digitis ſubjecta eſt; reliquis partibus omnibus quae propoſitis interjectae ſunt attollatur, excepta pedis parte exteriori, qua humi totus inſidet. Habent autem nonnulli pedum ſtructuram pravam, ut quibus medius pes ab interiori parte non ſit cavus, quos a pedibus planis Graeci nominant λειόποδας. Sed hos, ut qui ſimilem valgis pedum ſtructuram habeant, in hoc ſermone praeteriit. Quae ſequuntur igitur animadvertens in iis qui naturaliter ſigurati ſunt perpende. Namque hi quum moderate progrediuntur toto calce, ima planta ac digitorum parte carnoſa humi haerent; quodſi enitantur

τῶν σκελῶν. εἰ μέντοι μέγιστον διαβαίνειν ἐπιχειρήσειεν, ἐρείδουσι μὲν ἐν ἀρχῇ τὴν πτέρναν, ὕστερον δ᾽ ὅταν ἤδη μεταφέρωσι πρὸς τὸ ἕτερον σκέλος, τηνικαῦτα καὶ τῷ πεδίῳ στηρίζονται καὶ τελευτῶντες ὅταν ὁμοίως ἐπὶ πλεῖστον προβαίνοντες θατέρῳ, κατὰ γῆς ἄρχονται τὴν πτέρναν ἐρείδειν, τότε καὶ τοῦ πρότερον ἐστηριγμένου ποδὸς ἐπαίρουσι μὲν τὴν πτέρναν, ἐρείδουσι δὲ κατὰ τῆς γῆς ἄκρους τοὺς δακτύλους. αὕτη μὲν ἡ τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων ὁδοιπορία· τῶν δ᾽ ἐκ πάθους τινὸς ἤτοι μακρότερον ἐχόντων τὸ σκέλος αἰτία μὲν ἑκατέρων διττὴ, τῶν μὲν προτέρων ὑγρότης πολλὴ τοῦ νευρώδους γέγονεν ἢ ἐξαρθρήματος εἶδος, ὅσον καὶ νῦν πρόκειται. τρόπος δὲ βαδίσεως τῶν μὲν προτέρων οἷος ὀλίγον ἔμπροσθεν εἴρηται, τῶν δὲ δευτέρων ὁποῖον νῦν διηγεῖται. πρῶτον μὲν διδάξας ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ σαρκῶδες ὑποδέχεται χωρίον, οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ἐκπτώσεως ὀστοῦ. ἥκει τοιγαροῦν αὕτη τὸ σαρκῶδες τοῦτο καὶ τῶν μυῶν ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἑκάστου κεφαλὴν ἀνασπωμένων συνανασπᾶσθαι συμβαίνει τὸν ὅλον μηρόν. εἰκότως οὖν

maxime progredi, principio calci infidunt; deinde quum jam transferunt in priorem partem alterum crus, tunc imae quoque plantae innituntur; postremo ubi plurimum similiter altero pede progreffi funt, calce terram contingere incipiunt, tuncque pedis ante confiftentis calcem quidem attollunt, extremos vero digitos in folo collocant. Eorum igitur qui naturaliter habent ambulatio hujusmodi eft. Sed ut quibusdam ex vitio aliquo crus longius fit aut brevius, utrumque duplici de caufa accidit. Longitudinis caufa eft humor multus nervorum vel articulus luxatus, quomodo fupra diximus, brevitatis ficcitas et articulus luxatus in eam partem quam nunc propofuit. Priores quidem ingrediuntur ad eum modum, quem paullo fupra indicavit; reliqui ficut nunc docet primo oftendens, femoris caput carnofo loco excipi et non offe, ut in primo cafu femoris erumpentis quem propofuit. Cedit igitur in hac parte caro fingulisque mufculis ad fuum initium attractis fit ut totum quoque femur furfum trahatur. Me-

ἔλαττόν σοι φαίνεται θατέρου τὸ σκέλος καὶ τῆς γῆς οὐκέθ' ὁμοίως δύναται ψαύειν, ὡς ὅτ' εἶχε κατὰ φύσιν. ὅταν οὖν ἀναγκάζωνται βαδίζειν οἱ οὕτω παθόντες, ἐναντίως σχηματίζουσι τὸν πόδα τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ὧν μακρότερον ἐφαίνετο τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος σκέλος τὸ πεπονθός. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τῇ κατὰ τὸν ἀστράγαλον διαρθρώσει τὸν πόδα σιμοῦντες εἰς ὕψος ἀνέτειναν τοὺς δακτύλους, οὗτοι δ' ἔμπαλιν ἐπινεύουσί τε καὶ κατακάμπτουσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὸν πόδα καὶ διὰ τῶν δακτύλων ἄκρων αὐτῆς ἐπιψαῦσαι ποθοῦντες· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ταπεινοῦσιν ἑαυτοὺς κατὰ τὸ πεπονθὸς ἰσχίον, ὅπως ἐρείδωνται κατὰ τῆς γῆς οὐ μόνον ἄκρους τοὺς δακτύλους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλέον αὐτῶν, ὥσπερ ἔφην ὀνομάζεσθαι πεδίον ὑπὸ τῶν ἀνατομικῶν. Ἱπποκράτης δὲ αὐτὸ στῆθος ἐκάλεσεν, εἰ καὶ τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς ἠθέλησεν ἑδράσαι, πάνυ χρὴ ταπεινοὺς αὐτοὺς γενέσθαι κατὰ τὸ πεπονθὸς ἰσχίον, ὡς κινδυνεῦσαι καταπεσεῖν, ἑτεροκλινεῖς ἀπεργασθέντας. οὗτοι τοίνυν οὐδ' ἐπιχειροῦσι διὰ τοῦτ' αὐτὸ χρῆσθαι τῇ πτέρνῃ.

---

rito itaque crus brevius altero fe oftendit, neque terram contingere fimiliter poteft, atque ubi naturaliter habuit. Hi ergo quum ingredi neceffe habent, contrario modo pedem figurant, atque ii qui ante propofiti funt, quibus affectum crus integro longius reddebatur: illi enim juxta talum pedem fimum figurabant digitos excitantes. Contra hi pedem inclinant inflectuntque et terram contingere extremis digitis cupiunt; atque hac de caufa ab affecta coxa fe demittunt, ut humi innitantur non folum extremis digitis, fed magna ex parte ima planta quam retuli ab iis qui in corporibus incidendis verfantur vocari πεδίον; Hippocrates autem eam dixit στῆθος. Quodfi velint calce terram contingere, demitti multum ab affecta coxa cogentur, periculumque erit ne inclinati in alteram partem cadant. Qua de caufa neque uti calce ejusmodi homines tentant.

ϞΓ΄.

[411] Ὅταν μὲν οὖν τρίβον λάβῃ τὸ ἄρθρον, ἐν τῇ σαρκὶ εἰς ἣν ἐξεκλείσθη, ἡ δὲ σὰρξ γλισχρανθῇ, ἀνώδυνον τῷ χρόνῳ γίνεται. ὅταν δὲ ἀνώδυνον γένηται, δύνανται μὲν ὁδοιπορέειν ἄνευ ξύλου· ἢν ἄλλως βούλωνται, δύναται δὲ ὀχέειν τὸ σῶμα ἐπὶ τὸ σιναρὸν σκέλος. δι' οὖν τὴν χρῆσιν ἧσσον τοῖσι τοιούτοισιν ἐκθηλύνονται αἱ σάρκες ἢ οἷσιν ὀλίγον πρόσθεν εἴρηται. ἐκθηλύνονται δὲ ἢ πλεῖον ἢ ἔλασσον. μᾶλλον δ' ἔτι ἐκθηλύνονται κατὰ τὸ εἴσω μέρος ἢ κατὰ τὸ ἔξω ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τὸ μέντοι ὑπόδημα μετεξέτεροι τούτων ὑποδέεσθαι οὐ δύνανται διὰ τὴν ἀκαμπίην τοῦ σκέλεος, οἱ δέ τινες καὶ δύνανται. οἷσι δὲ ἂν ἐν γαστρὶ ἐοῦσιν ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον ἢ ἔτι ἐν αὐξήσει ἐοῦσι βίῃ ἐκπεσὸν ἤδη μὴ διεμπέσῃ ἢ καὶ ὑπὸ νόσου ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον καὶ ἐκπαλήσῃ, πολλὰ γὰρ τοιαῦτα γίνεται· καὶ ἐνίων μὲν τῶν τοιούτων, ἢν ἐπισφακελίσῃ ὁ μηρὸς, ἐκπυήματα χρόνια καὶ ἔμμοτα γίνεται καὶ ὀστέων ψιλώσιες ἐνίοισιν. ὁμοίως δὲ καὶ οἷσιν ἐπισφακελίζει καὶ οἷσι μὴ ἐπισφακελίζει τοῦ μηροῦ

XCIII.

Ubi caro in quam articulus excessit jam trita est et glutinosa evasit, dolor tempore conquiescit: quo cessante ingredi absque baculo possunt, si alioquin velint, potestque affecto crure fieri corpus. His ergo quum crure utantur caro minus effeminatur quam paulo ante propositis; effeminatur autem vel magis vel minus, fere tamen magis ab interiori parte quam ab exteriore. Alii vero ex iis nequeunt calceamenta sibi induere, propterea quod crus non curvetur, aliis id licet. Quibus autem seu in utero matris seu vi, dum adhuc increscunt, hujusmodi articulus exciderit, neque repositus fuerit; quibus item morbo elapsus fuerit expulsusque: complura enim talia eveniunt ubi aliquibus horum femur corrumpatur, suppurationes habent diuturnas et linamentis indigent, atque ossa nonnullis nudantur et femoris os tam ubi corrumpitur quam ubi non corrumpitur multo bre-

τὸ ὀστέον πολλῷ βραχύτερον γίνεται καὶ οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι, ὥσπερ τοῦ ὑγιέος. τὰ μέντοι τῆς κνήμης βραχύτερα μὲν γίνεται ἢ τὰ τῆς ἑτέρης, ὀλίγῳ δὲ διὰ τὰς αὐτὰς προφάσιας αἳ (633) καὶ πρόσθεν εἴρηνται ὁδοιπορέειν τε δύνανται οἱ τοιοῦτοι. οἱ μὲν τινες αὐτῶν τοῦτον τὸν τρόπον, ὥσπερ τοῖς τετελειωμένοισιν ἐξέπεσε καὶ μὴ ἐνέπεσεν, οἱ δὲ καὶ βαίνουσι μὲν παντὶ τῷ ποδί,

---

Κατὰ μεταφορὰν εἴρηκε τρίβον ἀπὸ τῶν τετριμμένων χωρίων ὑπὸ τῶν ὁδοιπορούντων. ἔστι δὲ ὁ λόγος αὐτοῦ οὗτος· ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ τῆς οἰκείας χώρας μεταστᾶσα ἐν τοῖς ἔξω μέρεσι τῆς διαρθρώσεως ἐν σαρκὶ στηρίζεται. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν οἱ οὕτω παθόντες ὀδυνῶνται τὴν θλιβομένην ὑπ' αὐτοῦ σάρκα, τῷ χρόνῳ δὲ τυλοῦται καθάπερ αἱ τῶν σκαπτόντων χεῖρες. ὅταν δὲ τοῦτο γένηται, παραπλήσιον τῇ διαρθρώσει κατασκευάζεται χρωμένου τῇ γεγενημένῃ τρίβῳ καθάπερ ἔμπροσθεν ἐχρῆτο τῇ κοτύλῃ τοῦ ἰσχίου· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ὑγρότης τις αὕτη γίγνεται,

vius reddatur, neque ad ſani exemplum augetur; praeterea oſſa hujus cruris breviora fiunt quam alterius, parum tamen ob easdem cauſas quae ante expoſitae ſunt. Ingredique hujusmodi homines poſſunt, nonnulli quidem eo modo, quo illi quibus aetate jam firma articulus excidit, neque repoſitus eſt.

Locum tritum dixit translatione uſus a locis ambulatione tritis. Eſt autem ejus oratio talis: femoris caput ſuo loco motum in exteriorem partem figitur in carnem; iis vero qui ſic affecti ſunt a principio dolet caro, quam premit femoris caput, procedente tempore occalleſcit perinde quaſi foſſorum manus. Ubi id accidit ſedes fit commiſſurae ſimilis, quum femur trito loco utatur, non ſecus atque antea cavo coxae: nam praeter cetera quidem ea parte humor colligitur, qui in principio quidem copioſe

κατ᾽ ἀρχὰς μὲν διὰ τὴν φλεγμονὴν ἀθροιζομένη πλείων, ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τοῦ λεπτοτέρου τε καὶ ὑδατώδους ἐν αὐτῇ διατμηθέντος ὑπὸ τῶν συμπιπτόντων ἐπιτιθεμένων ἔξωθεν φαρμάκων καταλειπομένου τε τοῦ γλίσχρου τε καὶ μυξώδους ὃ πρὸς τὴν κίνησιν τῇ κεφαλῇ τοῦ μηροῦ συμφορώτατόν ἐστι. καὶ διὰ ταύτην οὖν τὴν ὑγρότητα καθάπερ ἄρθρῳ χρῶνται τῇ τρίβῳ, μᾶλλον δὲ ἐπικλίνονται κατὰ τὸ ἔξω μέρος ἢ κατὰ τὸ ἔσω· εἴρηται δὲ καὶ πρόσθεν ὡς καὶ τἀναντία μέρη τῶν ὑποδεξαμένων τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον ἀτροφώτερά τε καὶ μαλακώτερα γίνεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἀργεῖν. ἐν οἷς δ᾽ ἂν μᾶλλον στηριχθῇ τὸ ἐκπεπτωκὸς καὶ παρὰ φύσιν· ὅμως γοῦν γίνονταί τινες κινήσεις ὅθεν ἀπεχώρησε. πρῶτον μὲν οὖν γίγνονται, κατὰ συμβεβηκὸς δέ τινες βραχεῖαι ἕπονται τοῖς πρώτοις κινουμένοις θηλυνομένων τῶν μορίων ἐν τοῖς νῦν, τουτέστι τὸ μαρτύριον ὃ ἐν τοῖς ἐφεξῆς λόγοις ἐρεῖν ἐπηγγείλατο, περὶ τῶν μᾶλλον ἢ ἧττον ἀτροφούντων τε καὶ καταλεπτυνομένων μερῶν.

---

ob inflammationem coit, dein tenuiori fui parte et aquofa magis a fuperjectis medicamentis diffipata reliqua remanet quae glutinofa eft et mucofa, haec ad motionem capitis femoris maxime confert. Ob quem humorem trito hoc loco tanquam articuli finu utuntur, magis autem inclinantur in exteriorem partem quam in interiorem. Dictum autem eft in fuperioribus quoque partes contrarias iis quae luxatum articulum recipiunt graciliores fieri et molliores, quatenus magis in otio funt; eas vero in quas prolapfus articulus figitur, quamvis praeter naturam, aliquantum tamen moventur; illae unde receffit per fe quidem non moventur, fed paullulum per alias quae primo motae funt, quum partes in quibus articulus erat effeminentur. Atque hoc eft id teftimonium quod allaturum fe pollicitus eft. In fequentibus de partibus quae plus minusve emacrefcunt extenuanturque.

ϟδ'.

[412] Διαῤῥέπουσι δὲ ἐν τῇσιν ὁδοιπορίῃσιν ἀναγκαζόμενοι διὰ τὴν βραχύτητα τοῦ σκέλεος. ταῦτα δὲ τοιαῦτα γίνεται, ἢν ἐπιμελῶς μὲν παιδαγωγηθῶσιν ἐν τοῖσι σχήμασι καὶ ὀρθῶς ἐν οἷσι δεῖ πρὶν κρατηθῆναι ἐς τὴν ὁδοιπορίην, ἐπιμελῶς δὲ καὶ ὀρθῶς ἐπὴν κρατηθῶσιν. πλείστης δὲ ἐπιμελείης δέονται οἷσιν ἂν νηπιωτάτοισιν ἐοῦσιν αὕτη ἡ ξυμφορὴ γένηται· ἢν γὰρ ἀμεληθῶσι νήπιοι ἐόντες ἀχρήϊον παντάπασιν καὶ ἀναυξὲς ὅλον τὸ σκέλος γίνεται, αἵ τε σάρκες τοῦ ξύμπαντος σκέλεος μινύθουσι μᾶλλον ἢ τοῦ ὑγιέος. πάνυ μὴν πολλῷ ἧσσον τούτοισι μινύθουσιν ἢ οἷσιν ἂν εἴσω ἐκπεπτώκῃ διὰ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ταλαιπωρίην. οἷον εὐθέως δύνασθαι χρέεσθαι τῷ σκέλεϊ, ὡς καὶ πρόσθεν ὀλίγον ἐπὶ τῶν γαλιαγκώνων εἴρηται. εἰσὶ δέ τινες ὧν τοῖσι μὲν ἐκ γενεῆς αὐτίκα, τοῖσι δὲ καὶ ὑπὸ νόσου ἀμφοτέρων τῶν σκελέων ἐξέστη τὰ ἄρθρα ἐς τὸ ἔξω μέρος. τούτοισιν οὖν

XCIV.

Nonnulli vero toto pede insistunt, coguntur que ob cruris brevitatem in ingressu a recto habitu et qui sine inclinatione est in affectam partem inclinari et ab inclinatione quae in affectam partem est rursus attolli atque erigi. Haec itaque sic eveniunt, ubi et quod ad figurandi rationem attinet et quod ad cetera quae conveniunt fuerint diligenter a pueris instituti, priusquam ita confirmentur ut inambulare possint; diligenter item ac recte, postquam confirmati fuerint. Summam vero curam postulant quibus aetate maxime tenera hoc infortunium accidit; nam si negligantur, quum teneri sint crus universum inutile efficitur et minime increscit; caro item totius cruris magis minuitur quam in sano, multo tamen minus iis quam quibus in interiorem partem excessit, idque usus ac laboris causa, quum statim uti crure possint, quemadmodum supra de iis diximus quibus ob humeri caput jam in alam prolapsum humerus brevior redditur. Inveniuntur autem nonnulli qui-

τὰ μὲν ὀστέα ταὐτὰ παθήματα πάσχει· αἱ μέντοι σάρκες ἥκιστα ἐκθηλύνονται, ἄσαρκα δὲ καὶ τὰ σκέλεα γίνονται, πλὴν εἴ τι ἄρα κατὰ τὸ εἴσω μέρος ἐκλείποι ὀλίγον. διὰ τοῦτο δὲ εὔσαρκά ἐστιν, ὅτι ἀμφοτέροισι τοῖσι σκέλεσιν ὁμοίως ἡ χρῆσις γίνεται.

Ὁποῖόν τι σημαίνει τὸ διαῤῥέπουσιν εἴρηται μὲν μοι καὶ πρόσθεν· εἰρήσεται δ' οὐδὲν ἧττον ἔτι καὶ νῦν, ὅτι γὰρ ἐξήρθρησεν ὁ μηρὸς εἰς τὴν ἔσω χώραν ἀνασπώμενος ὑπὸ τῶν ταύτῃ μυῶν, ὡς ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐλέχθη, τὸ συνεχὲς σκέλος αὐτῷ ὅλον ὑψηλότερον ἐργάζεται καὶ διὰ τοῦτο μόγις ἁπτόμενος γῆς ἐῤῥήθη. διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀναγκάζονται τῷ στήθει μόνῳ τοῦ ποδὸς χρῆσθαι κατὰ τῆς γῆς ἐπιβαίνοντες ἅμα τῷ καὶ συνεπινεύειν ὅλῳ τῷ σώματι πρὸς τὸ πεπονθὸς σκέλος, ὅταν ἐπ' αὐτοῦ στηρίζωνται. ἀναγκαῖον οὖν ἐστιν, ἐπειδὰν θατέρου τοῦ ὑγιοῦς ἐρ-

bus in utero penitus, alii quibus sub morbo utriusque cruris articulus in exteriorem partem prolabitur. His ergo ossa ejusmodi vitio vexantur, sed caro minime effeminatur; crura autem habitiora fiunt, nisi si ab interiori parte parum emacrescant. Ea vero de causa habitiora sunt, quia hi utroque pariter utuntur.

A recto habitu et qui sine inclinatione est in affectam partem inclinari et rursus ab inclinatione attolli atque erigi *διαῤῥέπειν* dixit. Quod quid sibi velit et in superioribus ostendimus et hic quoque ostendemus. Namque ubi femur in exteriorem partem promovetur, a musculis qui ibi sunt sursum attractum, quemadmodum ante dictum est, innexum crus totum sublimius reddit atque ea de causa vix terram contingit. Quamobrem coguntur ima tantum planta humi insidere, dum ambulant, universo corpore in affectum crus converso, quum huic innituntur. Necessario itaque ubi sano inniti debent, quum quod lae-

γάζεσθαι δεηθῶσιν ἐν τῷ μεταφέρειν ἔσω τὸ πεπονθὸς ἐπ' ἐκεῖνο πάλιν αὐτοὺς ῥέπειν ὀρθούμενον τοῦ μηροῦ, ὥστε κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἀμείβειν ἀεὶ καὶ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα τὰ δύο σχήματα. καθ' ὃν μὲν χρόνον ἔτι κατὰ φύσιν ἔχοντες σκέλη στηρίζοντές τε καὶ ὀρθοῦντες τὸ σῶμα μετεωρίζονταί τε ἅμα καὶ ὁδοιποροῦσι. καθ' ὃν δ' αὖ πάλιν ἐπὶ τοῦ πεπονθότος καμπτόμενοι ἐν τῇ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος. ὑψηλὸν οὖν εἰς τὸ μεταβάλλειν τὸ σῶμα ποτὲ μὲν ἐξ ὀρθοῦ καὶ ἀκλινοῦς ἐπὶ τὸ πεπονθός τε καὶ κεκαμμένον, αὖθις δὲ ἀπὸ τοῦ πεπονθότος καὶ κεκαμμένου πρὸς ὑψηλόν τε καὶ ὀρθὸν ὠνόμασε διαῤῥέπειν ἑνὶ ῥήματι τὴν εἰρημένην μεταβολὴν τῶν σχημάτων ἐνδειξάμενος.

ϞΕ'.

[413] **Ὁμοίως γὰρ σαλεύουσιν ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ ἔνθα καὶ ἔνθα, ἐξεχέγλουτοι δὲ οὗτοι ἰσχυρῶς φαίνονται διὰ τὴν ἔκστασιν τῶν ἄρθρων.**

---

fum eft in priorem partem transferunt, in fanum furfus convertuntur femore erecto, ita ut femper in ingreffu duos habitus invicem mutent varientque: nam quo tempore integro crure infiftunt, erecto corpore attolluntur fimul et ambulant, quo rurfus laefo humiliore nituntur, demittunt fe atque in id inclinantur. Mutare igitur corpus modo a recto habitu et fine inclinatione in affectam partem inclinando et ab inclinatione quae in affectam partem eft, rurfus attollendo atque erigendo διαῤῥέπειν dixit uno verbo propofitam habitus mutationem exprimens.

XCV.

Similiter enim ab utraque parte in ingreffu agitantur omnibusque apparent admodum in exteriorem partem prominentibus, propterea quod exceſſerunt.

Οἷσιν ἀμφότερα τὰ ἄρθρα παθόντων σκελῶν ἑκατέρων τὴν εἰς τοὐκτὸς ἐξάρθρησιν ἡ μεταβολὴ τῶν γενομένων σχημάτων ὅλου τοῦ σώματος ὁδοιποροῦσιν αὐτοῖς ὅμοια γίνεται καθ᾽ ἕτερον τὸ σκέλος, ὅταν ἐπ᾽ αὐτῷ στηρίζωνται ταπεινουμένων τε καὶ κοιλαινομένων κατὰ τὸν κενεῶνα, θατέρου μόνον ἐξαρθρήσαντος. ἡνίκα μὲν οὖν τοῦ πεπονθότος ἐστηρίζοντο, τὸν εἰρημένον νῦν τρόπον ἐσχημάτιζον αὐτό· ὁπότε δὲ ἐπὶ θατέρου, τὸν ἐναντίον ἀνατεταμένον μὲν ἔχοντες σῶμα ὑψηλὸν, εὐθεῖαν δὲ τὴν λαγόνα· πρόδηλον οὖν ὡς τεταμένον ὁμοίως ἐσχηματίζοντο. νυνὶ δ᾽ ὁμοίως (634) καθ᾽ ἕτερα τὰ μέρη τό τε δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερόν. διαῤῥέπουσι δὲ καὶ νῦν οὐδὲν ἧττον τῇ μεταβολῇ τῶν στηριζόντων ποδῶν, ὅπερ ὀνόμασε σαλεύειν ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ, δύναμιν δὲ τὴν αὐτὴν ἔχει τὸ σαλεύουσι τῷ διαῤῥέπουσιν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ κοινῷ τὸ διαῤῥέπειν. ἐνταῦθα δὲ ὁμοίως ἀμφοτέροις τοῖς τοῦ σώματος μέρεσι συμβαίνει σχηματίζεσθαι στηριζομένου τοῦ σκέλους ἑκατέρου παρὰ μέρος ἐπὶ τῆς γῆς, ἔμπροσθεν δὲ οὐ τοῦθ᾽ ὑπῆρχεν αὐτοῖς, ὡς δέδεικται.

Quibus utrique crurum articuli in exteriorem partem exciderunt, mutatio totius corporis, dum ingrediuntur, in utroque crure similis est habitui qui accidit, quum altero dumtaxat luxato aeger ipso innititur, atque ad ilia curvatur deprimiturque: altero enim tantum luxato, quum homo affecto cruri insistit, eo modo quem nunc diximus figuratur, sed contrario, quum alteri nititur, corpus enim attollit erigitque et ilia recta continet. Constat ergo eum tunc dissimiliter figurari, sed in hoc casu aegri eodem statu ab utraque parte tam dextra quam sinistra continentur. Agitantur autem hic nihilominus, dum invicem utrique cruri innituntur, quod ipse dixit *σαλεύουσιν ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ*, id est in ingressu agitantur. Agitari expressit vocabulo *σαλεύειν*, quod idem significat ac *διαῤῥέπειν*. Accidit igitur hic ut similiter utraeque corporis partes figurentur, quum utrumque crus invicem terrae innitatur, quod, ut ostensum est, ipsis ante non eveniebat.

ϞϚ'.

Ἢν δὲ μὴ ἐπισφακελίσῃ αὐτοῖσι τὰ ὀστέα μηδὲ κυφοὶ ἀνωτέρω τῶν ἰσχίων γένωνται· ἐνίους γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα καταλαμβάνει· ἢν οὖν μὴ τοιοῦτόν τι γένηται, ἱκανῶς ὑγιηροὶ τἄλλα διαφέρονται.

Κατὰ συμπάθειαν δῆλον ὅτι οὕτω τῶν ἐξαρθρησάντων τῶν σκελῶν ἔνιοι κυφοῦνται, φλεγμονῆς μὲν τὸ πρῶτον ἐν τοῖς συνδέσμοις τῶν σφονδύλων γενομένης, ὕστερον δὲ καὶ σκιῤῥώδους τινὸς ἀπολειφθέντος λειψάνου. φαίνεται γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς τοῦτο γιγνόμενον ἐν ἰγνύϊ τε καὶ τῇ κατ' ἀγκῶνα διαρθρώσει κἀπὶ τῶν δακτύλων οὐκ ὀλίγον, ὅπερ ὀνομάζουσιν ἀγκύλην. καὶ πρόδηλός ἐστιν ἐν ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν ἡ ἀγκύλη γινομένη διὰ τὸν σκίῤῥον, οὐχ ἑπομένου τοῦ τένοντος τοῖς ἐκτείνουσι τὸ μόριον μυσὶν, ὥσπερ οὐδ' ὅταν τις τῶν ἐκτεινόντων σκιῤῥωθῇ. τοῖς κάμπτουσιν ἑπομένου τὸ καλούμενον ὀρθόκωλον σχῆμα περὶ τὴν οὕτω πεπονθυῖαν ἀποτελεῖται διάρθρωσιν. δύναται μὲν οὖν καὶ

XCVI.

Sed nisi his ossa vitientur neque gibbi supra coxas fiant; nonnulli enim hujusmodi vitiis prehenduntur, nisi, inquam, tale quid eveniat, in caeteris satis sani degunt.

Nonnulli ex iis quibus crura sic luxantur propter communitatem gibbi fiunt, nempe quum inflammatio vertebrarum ligamentis primo oriatur, tum durae quaedam reliquiae remaneant. Id siquidem et extrinsecus accidere videmus popliti, cubito et digitis non raro, quum articulus contrahitur, ἀγκύλην Graeci dicunt. Patetque in hujusmodi juncturis articulum prae tumoris duritie contrahi, quum chorda musculos qui eam partem tendunt minime sequatur, sicuti quum ob durum tumorem flectentes non sequitur, commissura quae sic affecta est tenditur, quod malum Graeci nominant ὀρθόκωλον. Potest igitur ob ta-

διὰ τοιοῦτόν τινα σκίῤῥον ἡ ῥάχις διαστραφῆναι, δύναται δὲ καὶ τῷ λόγῳ τῆς συμπαθείας φύματος ἀπέπτου καὶ σκληροῦ γενέσθαι στέγνωσις ἐπ' αὐτῆς. ὅπως δὲ ἕπεται ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν ἡ διαστροφὴ τῆς ῥάχεως, ἔμπροσθεν εἴρηται κατὰ τὸν ἴδιον ὑπὲρ αὐτῆς λόγον.

ϞΖ'.

[414] Ἀναυξέστεροι μέντοι τὸ πᾶν σῶμα οὗτοι γίνονται πλὴν τῆς κεφαλῆς.

Ἢν ἔξω τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον ἐκπέσῃ, βέλτιον μὲν βαδίζουσιν οἱ τοιοῦτοι τῶν ἔσω τὴν μετάστασιν τοῦ ἄρθρου ἐχόντων, ὅταν ἐκφύγωσι τοὺς ἐκ τῆς φλεγμονῆς τε καὶ συμπαθείας τῶν ἐπικαίρων μορίων κινδύνους, αὐτὰ δὲ ταῦτα μᾶλλον ἐκείνων πάσχουσιν· ἡ μὲν γὰρ εἰς τὴν ἔσω χώραν μετάστασις τοῦ ἄρθρου· καὶ τούτου οὖν ἐπίβασιν ἔχει, μήτε θλιβόμενος διὰ τὴν σκληρότητα μήτε καὶ τούτου αὐτῷ συμβαίνεσθαι δυναμένου. τὸ δ' ἔξω τοῦ μηροῦ

lem quendam durum tumorem fpina depravari; poteft et propter confortium fub crudo duroque tuberculo idem vitium experiri. Sed quo pacto ejusmodi affectibus fpinae perverfio fuperveniat fupra pofuimus, ubi de ipfa proprie tractavimus.

XCVII.

Minus tamen toto corpore increfcunt capite excepto.

Quibus coxae articulus in exteriorem partem prolabitur melius ingrediuntur quam quibus in interiorem ubi inflammationis periculum effugerint et praecipuarum partium, cui opportuniores funt quam illi. Articulus enim quum in interiorem partem luxatur, fuper os fertur, quod non premitur quum durum fit, neque huic malo patet; at exterior femoris regio, quum maximis mufculis

χωρίον, ὅτι ὑπὸ μεγίστων μυῶν κατειλημμένον εἰς ὀδύνην ἰσχυρὰν ἀφίκωνται. καὶ γὰρ θλίβονται πρὸς τοῦ μεταστάντος εἰς αὐτοὺς ὀστοῦ καὶ θλῶνται καὶ περιτείνονται τῷ παρὰ φύσιν ὄγκῳ τῆς τοῦ μηροῦ κεφαλῆς, αἰσθάνονται τούτων ἁπάντων ὡς πάσχουσι καὶ διὰ τοῦτο ὀδυνῶνται. διά τε οὖν τὴν θλάσιν καὶ τὴν θλίψιν τὴν γινομένην φλεγμοναῖς ἐν τοῖς ὑποδεξαμένοις τὸ ἄρθρον μυσὶν, εἰς συμπάθειαν ἔρχονται τὰ ὑποκείμενα μόρια τά τε ἄλλα καὶ τὰ κατὰ τὴν ῥάχιν. ἢν δ' ἅπαξ οὖν νοσήσῃ ταῦτα, καθάπερ ὁ μηρὸς, οὕτω καὶ ταῦτα γίνεται τοῖς τε ἐν αὐξήσει σώμασι παθοῦσι τὸ τοιοῦτον πάθος, ἀναυξέστερά τε καὶ μικρότερα καὶ πάντα φαυλότερα. μεμνῆσθαι γάρ σε χρὴ καὶ τοιούτου διὰ παντὸς ἤδη πολλάκις εἰρημένου καὶ τοιούτου μαρτυροῦντος τοῖς ὀλίγον ἔμπροσθεν, ὡς τοῖς μὲν αὐξήσει παθοῦσιν, οὕτως ἐνδεέστερον αὔξεται τὰ μόρια, τοῖς δὲ τελειωμένοις ἀτροφώτερα γίνεται καὶ μαλακώτερα, τῆς ῥάχεως δὲ ἀναυξεστέρας γενομένης ἀκόλουθόν ἐστι καὶ τὸ σύμπαν σῶμα τοῖς οὕτω παθοῦσιν ἔλαττον γίνεσθαι. κάτω μὲν γὰρ τὰ σκέλη συμπάσχει, τὸ δὲ ἄνω τῶν σκελῶν ἄχρι τῆς κεφαλῆς ἡ ῥάχις

comprehendatur, ingenti dolore torquetur. Premuntur enim articulo in eam prolapfo, teruntarque et extenduntur tumore praeter naturam, nempe femoris capite, et fentiunt omne id quo vexantur ac propterea dolent. Ergo propter mufculos qui articulum admittentes teruntur premunturque, atque idcirco inflammantur et ceterae partes adjunctae et quae circa fpinam funt afficiuntur et aeger adhuc increfcat, non fecus ac femur incremento prohibentur et minores fiunt atque omnino deteriores. Illius autem meminiffe oportet, quod jam faepius dictum eft et eorum teftimonium eft quae paulo ante propofita funt. Ubi qui adhuc augentur fic laeduntur, partes minus increfcunt; quibus vero aetate firma id accidit, minus aluntur et molliores evadunt. Spina minus aucta fequitur ut reliquum corpus hujusmodi hominibus minus reddatur: infra enim crura afficiuntur, fuper crura usque ad caput

ἐστίν. ὅταν οὖν αὕτη τε μικροτέρα γένηται καὶ σύμπαν τὸ σκέλος, εἰκότως ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐρεῖ, πλὴν τῆς κεφαλῆς, ἀναυξεστέρους τοὺς ἀνθρώπους γεγονέναι τὸ πᾶν σῶμα.

ϟη'.

Ὅσοισι δ' ἂν εἰς τοὔπισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐκπέσῃ, ὀλίγοισι δὲ ἐκπίπτει, οὗτοι ἐκτανύειν οὐ δύνανται τὸ σκέλος, οὔτε κατὰ τὸ ἄρθρον τὸ ἐκπεσὸν οὔτε τι κάρτα κατὰ τὴν ἰγνύην, ἀλλ' ἥκιστα τῶν ἐκ παλαιῶν, οὕτω μᾶλλον ἐκτανύουσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον.

Ὀλίγοις μὲν διαρθρεῖ τὸν νῦν προκείμενον τρόπον ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ δι' ἣν εἴπομεν ἔμπροσθεν αἰτίαν, ὅτι τὸ βάθος τῆς κοτύλης ἄνισόν ἐστιν. ἔνθα μὲν οὖν βραχύτερον μᾶλ- [415] λον ἐκπίπτει καὶ διὰ τοῦτ' ἔσω μᾶλλον, ἔνθα δὲ ὑψηλότερον, ὀλίγοις, ἐνταῦθα δὲ ἐξανίσταται τοῦτο σπανίως ὀπίσω. συμβαίνει δὲ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς

fpina fita eft. Itaque ubi haec minor fit, minus item crus totum merito dicit his hominibus univerfum corpus minus increfcere excepto capite.

XCVIII.

At ubi in pofteriorem partem femoris caput prolabitur, prolabitur autem raro, extendi non poteft crus, neque ad articulum luxatum, neque admodum ad poplitem; fed ex omnibus partibus in quas hic articulus concidit, ubi in pofteriorem excidat, commiffura quae ad inguen et quae ad poplitem minime extenditur.

Femoris caput ob caufam quam fupra declaravimus in propofitam nunc partem paucis excidit, quoniam fcilicet cavi latitudo inaequalis eft. Quocirca qua minor eft magis procidit, atque ea de caufa magis in interiorem partem; qua major paucis, et ob id in pofteriorem raro procidit, in quam ubi movetur crus ad inguen, nullo

ἐξαρθρήσεως κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα μηδ᾽ ὅλως ἐκτείνεσθαι τῷ σκέλει, κατὰ δὲ τὸ γόνυ μὴ τελέως. αἰτία δ᾽ ἑκατέρου τῶν μυῶν ἡ θέσις, ἣν ἅπασαν ἀκριβῶς τὴν φύσιν ἔν τε τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ κἀν τῷ δευτέρῳ τῶν ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων ἔχετε γεγραμμένην, ὑπομνήσεως δ᾽ ἕνεκα ὧν ἐθεάσασθε πολλάκις ἀνατεμνομένου πιθήκου, διότι τὰ πολλὰ τὸ ζῶον τοῦτο παραπλησίως ἀνθρώπῳ παρεσκεύασται. πρῶτον οὖν ἀναμνήσθητε τῶν ἐκ τῆς ψύας εἰς τὸν μικρὸν ἥκοντα τροχαντῆρα, δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ τῆς ἥβης ὀστοῦ συνεχῆ. τὸ δὲ κατὰ φύσιν εἰς τὸν αὐτὸν τροχαντῆρα ποιούμενοι οὕτω μεταστήσεις ὀπίσω τῆς κεφαλῆς τείνονται βιαίως, ἐκεῖσε περιελιττόμενοι καὶ περικλώμενοι τῇ κοτύλῃ καὶ εἰ ἐπιχειρήσειεν ὁ οὕτω πεπονθὼς ἄνθρωπος ἐκτείνειν τοῦτο τὸ ἄρθρον, δεήσει τὸν μηρὸν ὅλον ἑλκυσθῆναι πρὸς τοὐπίσω, μειζόνως πονήσουσιν οἱ προειρημένοι δύο μύες ἐπὶ πλεῖστον ἑλκόμενοί τε καὶ τεινόμενοι καὶ ὅτι μείζονες εἴπερ ἦσαν, ἀνώδυνοι πλείονα τάσιν ἀνέχουσιν. εἰ δ᾽ ἠδύναται πρᾶξαι τοῦτο διὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ τῆς κοτύλης ἐκπεσοῦσαν

modo extenditur ad genu non ex toto. Utriusque causa est musculorum situs, quorum naturam perfecte indicavimus in opere de musculis incidendis et in secundo libro de ratione corporum incidendorum. Ut autem in memoria habeatis quae saepius intuiti estis, incisa simia, hoc enim animal structuram habet maxima ex parte homini similem, primum meminisse debetis musculi qui a lumbis ortus ad parvum femoris tuberculum pertinet; deinde alterius qui ab osse quod pubi subest ad idem tuberculum intendens cum superiori conjungitur. Hi ergo vehementer extenduntur, quum femoris caput in posteriorem partem elabitur ibi implicati et circa coxae cavum in orbem voluti. Atque ubi is quem hoc vitium exercet extendere articulum tentet, oportebit universum femur in posteriorem partem circumvolvi; in quo casu propositi duo musculi potissimum laedentur, ut qui plurimum trahantur extendanturque. Nam quum longiores quam ante facti sint, ulterius extendi citra dolorem nequeunt; quumque

ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν τοῦ περιέχοντος αὐτὴν ὀστοῦ τετάχθαι. εἴπερ οὖν ἔμελλε τὸ κατὰ γόνυ πέρας τοῦ μηροῦ καμφθέντος τελέως τὸν βουβῶνα μετέωρον ἱκανῶς ἔσεσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ ἰσχίου πρὸς τὴν ἔσω χώραν ἀναγκαῖον ἦν, ὅπερ οὐκ ἐνδέχεται γενέσθαι χωρὶς τοῦ διασπασθῆναι τὸν ὑποδεξάμενον αὐτὴν μῦν, ὃν ἔξεστιν ἐν τῇ διαρθρώσει, ἣν εἶχε κατὰ φύσιν, οὔθ' ἕτερον ὑπάρχειν τῇ κατὰ βουβῶνα διαρθρώσει τῶν ἔμπροσθεν ὑπαρχόντων, πρὶν ἐκπαλαῖσαι τὸ ἄρθρον· οὔτε γὰρ ἐκτείνεσθαι τελέως οὔτε κάμπτεσθαι δύναται. τί δή ποτ' οὖν ὁ Ἱπποκράτης τὸ ἕτερον (635) αὐτῶν εἶπε μόνον; ὅτι μετὰ τὴν ἔκπτωσιν εὐθέως φαίνεται κεκομμένος ὁ μηρὸς, ὡς ἂν πρὸς τῷ γόνατι πέρατος αὐτοῦ τὸ σῶσον ἀποχωροῦντος εἰς τὸ πρόσω μέρος, ὅσον ἡ κεφαλὴ μετέστη εἰς τοὐπίσω. ὅσον δ' ἐν τῇ κατὰ τὸν βουβῶνα φαίνεται καμφθὲν τὸ σκέλος, οὕτω καὶ κατὰ τὴν ἰγνύαν ἐντείνονται οἱ ὄπισθεν μύες ἅπαντες ἐν ταῖς ἄνω-

longiores fieri non poffint, commiffuram extendi non patiuntur. Hac igitur de caufa qui fic affecti funt extendere crus ad inguen non poffunt, neque etiam ad genu, propterea quod femoris caput fuo cavo prolapfum continetur in pofteriori parte illius offis a quo recipi folet. Quodfi futurum effet ut femoris caput extentum ad genu inguine penitus curvato multum attolleretur, neceffe effet ut femoris caput a coxa plurimum in pofteriorem partem excederet. Quod fieri non poteft, nifi convellatur mufculus quo exceptus eft, quum ex naturali fede procidit. In commiffura ergo quae ad inguen eft neutrum fieri poteft ex iis quae fiebant, priusquam articulus procidiffet: nam neque perfecte extendi neque perfecte curvari poteft. Quid ergo Hippocrates alterum dumtaxat adfcripfit? An quia poftquam luxatus articulus eft crus curvatum protinus apparet? utpote quum imum femur ad genu eatenus in priorem partem excedat, quatenus fummum in pofteriorem et quatenus ad inguen crus curvatur; quo fit ut pofteriores mufculi, qui ad poplitem funt

θεῖν ἀρχαῖς, ὀπίσω μεταχωρήσαντος κατὰ ταῦτα τοῦ μηροῦ. τεινομένων δὴ τούτων αὐτοῖς τῶν μερῶν συνεντείνεται καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ἅπαν ἄχρι τῶν εἰς τὴν κνήμην καθηκόντων τενόντων· ἡ δὲ τούτων ἔντασις κάμπτει τὴν ἰγνύαν, ὥστε οἱ οὕτως ἐκπαλαίσαντες εὐλόγως ἀμφοτέρας τὰς διαρθρώσεις ὁρῶνται κεκαμμένας ἔχοντες. ἐπεὶ τοίνυν ἐκτείνονται ἑαυτὰς ἀδυνατοῦσιν ἂν καὶ μάλιστα τὴν κατὰ βουβῶνα, διὰ δὴ τοῦθ' Ἱπποκράτης τοῦτο μόνον εἶπε, τὸ μὴ δύνασθαι τὰς διαρθρώσεις ταύτας ἐκτείνειν. ἀλλ' ἐπὶ τῆς κατ' ἰσχίον ἁπλῶς εἶπεν· ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ γόνυ προσέθηκε τὸ κάρτα, τουτέστι τὸ λίαν, ὡς ἐκτείνεσθαι τῆς δυνάμεως, οὐ μὴν λίαν γε τοῦτο πασχούσης, ἐπεὶ δύναται τὸ τελέως μηδὲν ἀπολείπεσθαι τοῦ κατὰ φύσιν· αὐτὸ δὲ τὸ σύμπτωμα γίνεται διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δι' ἣν καταπίπτεται μετὰ τὴν ἐξάρθρησιν αὐτίκα τὸ κατὰ τὴν ἰγνύαν ἄρθρον. ἐπὶ πασῶν γάρ σε χρὴ τοῦτο γιγνώσκειν τῶν διαστροφῶν κοινὸν, ὡς ἐκτεινομένων μερῶν αἱ πρὸς ἐκεῖνο ῥοπαὶ γίγνονται, συνακολουθούντων αὐτοῖς τῶν συνεχῶν. οὐδὲν γὰρ τῶν με-

ſuperioribus capitibus extendantur, quum femur ſic retro prolapſus eſt; his autem ſuperne extentis extenditur una reliquum eorum corpus uſque ad chordas, quae perveniunt ad crus, quibus extentis poples curvatur. Quocirca quibus ſic articuli luxantur, curvatae merito utraeque commiſſurae conſpiciuntur. Igitur quia extendere ipſas nequeunt, praecipue eam quae ad inguen eſt, idcirco non dixit tantummodo has commiſſuras non poſſe extendi, ſed in ea quae ad coxam eſt id ſimpliciter protulit, in ea quae ad genu adjecit *κάρτα*, hoc eſt *admodum*, utpote quae extendi poſſit, non admodum tamen, nam ſi id poſſet, a naturali ſtatu recederet. Supervenit autem haec noxa ob eandem cauſam ob quam ab articulo luxato protinus poples curvatur. Illud enim ſcire licet commune omnium depravationum, quod ubi partes aliquae extendantur, quae cum his continuantur, ſequentes ad ipſas convertuntur. Nulla enim ex iis quae ſic ſuo vitio con-

θισταμένων [416] οὕτως ἰδίῳ πάθει καὶ τὴν οἰκείαν ἀπολείπει χώραν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ συνεχοῦς ἑλκόμενον ἕλκει μὲν τὸ συνεχὲς ἑνὶ μὲν λόγῳ κοινῷ τεινόμενον, οὐχ ὑπὸ μιᾶς δὲ προφάσεως τοῦτο πάσχει· καὶ γὰρ ὑγρανθέντι πόῤῥω τοῦ προσήκοντος αὐτῷ καὶ ξηρανθέντι, φλεγμαίνοντί τε καὶ σκιῤῥωθέντι καὶ τῆς οἰκείας χώρας μεταστάντι κοινὸν ὑπάρχει τὸ γίνεσθαι πάθημα. διὸ περὶ πάντων τῶν τοιούτων ἐπὶ πλέον ἑξῆς ὁ Ἱπποκράτης ἐδίδαξε. καὶ ἡμεῖς ἀκολουθήσαντες αὐτοῦ ταῖς ῥήσεσιν ἁπάσας τὰς λέξεις ἐξηγησόμεθα.

ϞΘ'.

Προσξυνιέναι μὲν οὖν καὶ τόδε χρή· εὔχρηστον γὰρ καὶ πολλοῦ ἄξιόν ἐστι καὶ τοὺς πλείστους λήθει ὅτι οὔτε ὑγιαίνοντες δύνανται κατὰ τὴν ἰγνύην ἐκτανύειν τὸ ἄρθρον, εἰ μὴ ξυνεκτανύουσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα ἄρθρον, πλὴν ἢν μὴ πάνυ ἄνω ἀείρωσι τὸν πόδα, οὕτω δ' ἂν δύναιντο, οὗτοι τοίνυν οὐδὲ ξυγκάμπτειν δύνανται τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον ὁμοίως, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτε-

verfae funt naturalem fedem relinquit, fed ab ea cum qua continuatur attrahitur. Haec autem attrahit communi una ratione, quod tendatur; fed tenditur non una de caufa, fiquidem intendi folet, ubi ultra debitum humore impleatur, ficcefcat inflammatione vel duro tumore teneatur vel locum mutat. Quare cuncta haec Hippocrates in fequentibus latius adfcripfit cujus nos fermonem fequuti verba omnia enodabimus.

XCIX.

Illud etiam ignorare non oportet; utiliffimum enim et maximi momenti eft ac plerosque latet, quod nec qui bene valent extendere poplitis commiffuram poffunt, nifi fimul extendant eam quae ad inguen, praeterquam ubi pedem admodum attollunt, fic enim poffent. Hi ergo

ρον, ἣν μὴ συγκάμψωσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα ἄρθρον.

Ἣν ἔφη εἶναι κοινότητά τινα τῶν ἀποστερουμένων τινὰς κινήσεις μορίων, οὐ δι' ἴδιον πάθος, ἀλλά τινα τῶν κοινωνούντων σωμάτων γιγνομένην ἐντεῦθεν ἤρξατο διδάσκειν, ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν μυῶν οὐδὲν ἐκφύεσθαι τοῦ μηροῦ, καίτοι πολλῶν ὄντων. ἔνιοι μὲν ἐκ τοῦ τῆς λαγόνος ὀστοῦ κατέρχονται, τινὲς δὲ ἐξ ἰσχίου πεφύκασιν, εἷς δὲ μόνος τοῦ ἐκ τῆς ἥβης ὀστοῦ. διὰ τοῦτ' ἀναγκαῖόν ἐστι συγκινεῖσθαι τὰς διαρθρώσεις ἀλλήλαις, ὥσπερ ἀρτίως ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν πόδα καὶ τὴν ἰγνύαν ἐδείχθη, συμφαινομένης ἅμα καὶ τῆς κατὰ τὸν βουβῶνα κοινωνίας αὐτῶν. ὥσπερ γὰρ ἐδείχθησαν οἱ κινοῦντες τὸ ὄπισθεν αὐτῶν ἥκοντες, ὡς ἔφην, ἐκπεφυκέναι τῶν κάτω περάτων τοῦ μηροῦ κατὰ τὰς ῥίζας τῶν κονδύλων, οὕτω καὶ νῦν ἄνω τοῦ ποδὸς εἰς τὴν κνήμην καθήκοντας ἐκ τῶν εἰρημένων ἀρχῶν ἀναγκαῖόν ἐστι τείνεσθαι, τοὺς μὲν ὄπισθεν ἐκτεινομένης τῆς ἰγνύας, τοὺς

poplitis articulum curvare non similiter possunt, sed multo aegrius, nisi inguinis quoque articulum curvent.

Conjunctionem quam posuit in partibus quae moveri aliquo modo prohibentur non suo vitio, sed earum cum quibus consortium habent nunc docere incipit in musculis qui naturaliter habent, quorum nullus initium sumit a femore, quamquam multi sunt. Nonnulli enim ab osse quod ad ilia pertinet oriuntur, nonnulli a coxa, unus tantum ab osse quod pubi subest. Hac igitur de causa commissuras moveri simul necesse est, sicut nunc in pede et poplite ostensum est; in quibus apparet etiam consortium quod cum inguine habent. Nam sicut demonstratum est, quemadmodum musculi qui posteriorem ipsorum partem movent, ut dixi, in femore imo ad radices tuberculorum incipiunt, ita qui per priorem cruris partem feruntur ex eodem imo femore dependent. Quare necesse est intendi posteriores

δὲ πρόσω καμπτομένης. ὅταν οὖν ἐπὶ πλέον πεφύκασι, τείνονται ἀντιτεταγμένοι αὐτοῖς ἀντισπῶσί τε καὶ οὐχ ἕπονται. λέγω δὲ ἀντιτεταγμένους τοὺς ἐκτείνοντας τοῖς κάμπτουσι, τουτέστι τοὺς προσθίους τοῖς ὄπισθεν ἐπὶ δυοὶ μυοῖν ὡς ἐπὶ παραδείγματος ἕνεκα σαφηνείας τὸν λόγον ποιησάμενος ἀρκεσθήσομαι. τοῖς γὰρ ἑωρακόσιν ἐν ταῖς ἀνατομαῖς ἅπαντας τοὺς κατὰ σκέλη μύας ἐκ τῶν εἰρημένων ἐστὶ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ταῦτα λογίζεσθαι. τοῖς δ᾽ οὐδ᾽ ὅλως ἑωρακόσιν οὐδ᾽ ὁ περὶ τὰ δύο λόγος ἔσται σαφής. οὗτοι οὖν ἐκ τοῦ τῆς λαγόνος ὀστοῦ πεφυκότες ὑπερβαίνουσι καταφερόμενοι πρώτην μὲν τὴν κατὰ τὸν βουβῶνα τοῦ μηροῦ διάρθρωσιν, εἶτα διελθόντες ὅλον τὸν μηρὸν, ἐφεξῆς δευτέραν τὴν κατὰ γόνυ. φέρεται δὲ ὁ μὲν ἕτερος αὐτῶν ὁ στενὸς παρὰ τὸν ἕνα κόνδυλον τοῦ μηροῦ ταπεινότερον αὐτοῦ, κἄπειτα ἀνανεύσας πάλιν ἐπὶ τὸ καλούμενον ἀντικνήμιον εἰς τὴν ἐντὸς χώραν αὐτοῦ καταφύεται. ὁ δ᾽ ἕτερος ὁ μέγας ἰσχυρότατον ἐπιφύεται τένοντα πλατὺν ἀναμιγνύμενον ἑτέρῳ τένοντι τὴν γένεσιν ἐκ τοῦ μεγίστου μυὸς

quidem, quum poples extenditur, priores, quum curvatur. Ubi ergo tendantur magis quam eorum naturae conveniat, oppofiti renituntur et minime fequuntur. Voco autem oppofitos eos qui extendunt iis qui curvant, id eft priores pofterioribus. Duobus autem mufculis exempli gratia contentus ero ad hujus loci explanationem, quum qui in corporibus incidendis omnes cruris mufculos intuiti funt, ex his poffint de reliquis facere conjecturam; aliis vero qui nullo modo intuiti funt neque fermo de duobus clarus erit. Hi ergo orfi ab eo offe quod ad ilia pertinet procedunt primo quidem per femoris commiffuram quae ad inguen eft, deinde ubi per femur totum ad alteram ejus commiffuram quae ad genu eft intenderunt; alter qui anguftior eft fertur juxta interius femoris tuberculum quod humilius, tum fpectans in priorem tibiae partem cruri ex interiori parte innectitur; alter qui magnus eft latefcit degenerans in valentiffimam chordam, quae mifcetur cum altera chorda dependente a maximo ex mufculis

ἔχοντι τῶν [417] προσθίων, ὃς ἀπὸ τοῦ γλουτοῦ καταφέρεται. πρῶτον μὲν ἐπιφύεται τῇ μύλῃ, μετὰ ταῦτα ἐμφύεται τῇ κνήμῃ. ἐὰν μὲν οὖν κάμπτηται κατὰ βουβῶνα τὸ σκέλος, ἧττον γίνεται τὸ μῆκος ἐνταῦθα τῶν μυῶν, ἐὰν δὲ ἐκτείνηται, μεῖζον. ἐπὶ δὲ τοῦ γόνατός τε καὶ τῆς ἰγνύας ἐκτεινομένης μὲν τῆς διαρθρώσεως ὁ μὲν τὴν μύλην ἐπιβαίνων βραχύτερος, ὁ δὲ ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν φερόμενος μακρότερος γίγνεται, ὥσθ' ὁ μὲν πρόσθιος ἄκραν ἔκτασιν ἀναγκασθήσεται λαμβάνειν, ἐὰν κατὰ βουβῶνα τὸ σκέλος ἐκτείναντες ἐπιχειρῶμεν κάμπτειν τὴν ἰγνύαν. ὁ δ' ὀπίσθιος, ἐὰν ἐκτείνηται τὴν ἰγνύαν, κάμπτομεν τὸν βουβῶνα. καταφερόμενος γὰρ ἐξ ὑψηλοῦ χωρίου διὰ τῶν πρόσω τοῦ μηροῦ κάμπτεται ἐντεῦθεν ἐπιστρεφόμενος λοξὸς, ἀνανεύεται πρὸς τὸ καλούμενον ἀντικνήμιον. εἰκότως οὖν αὐτὸς μακρότερα ἐργάζεται τὰ πρῶτα μέρη καὶ τοῦ μηροῦ καὶ τῆς κνήμης ὑψούμενα μακρότερος γινόμενος. ἐδείχθη γὰρ ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως ἡ ἐσχάτη συστολή τε καὶ ἔκτασις ὀδυνῶσα, ὧν τὴν μὲν συστολὴν ἐνεργοῦντες αὐτοὶ, τὴν δ' ἔκτασιν ὑπὸ τῶν ἀντιτεταγμένων ἑλκόμενοι πάσχουσιν. ἐὰν

prioris partis, qui a clune inchoatur, patellae autem primum superjicitur, dein fertur ad crus. Itaque si crus ad inguen flectatur, ea parte musculi breviores reddentur; si extendatur, longiores. Commissura vero genu ac poplitis, ubi extendatur qui super patellam fertur, brevior fit; qui ab interiori parte, longior: quare cogetur maxime extendi qui a priori parte est, si extendentes commissuram quae ad inguen est conemur poplitem curvare; qui a posteriori, si poplite extento inguen curvetur. Ex sublimiori enim loco per priorem partem femoris descendens flectitur, inde convertitur obliquus et ad priorem tibiae partem porrigitur. Merito ipse longior evadens primas partes cruris ac femoris longiores reddit, ubi excitantur. Ostendimus enim in libris de motu musculorum summam contradictionem summamque extensionem dolori esse; et musculos quidem contrahi dum agunt; extendi vero dum ab oppositis attra-

οὖν ποτε τοῖς εἰς τὴν αὐτῶν σύνοδον ἐνεργοῦσι μυσὶν οἱ ἀντιτεταγμένοι μὴ ἀδυνῶνται, συνεκτείνεται κατὰ φύσιν μὲν ἐν ταῖς εἰρημέναις ἄρτι κοινωνίαις τῶν διαρθρώσεων, παρὰ φύσιν δ' ἐν ταῖς ἐφεξῆς εἰρησομέναις. τηνικαῦτα συμβαίνει πολλοὺς τῶν ἰατρῶν ἀπατᾶσθαι καὶ νομίζειν πεπονθέναι τοὺς μύας ἐκείνους, ὧν ὁρῶσι τὴν ἐνέργειαν ἐμποδιζομένην. ἔτι δὲ ἐναργέστερον τοῦτο γνωσθήσεται διὰ τῶν ἐφεξῆς εἰρησομένων.

ρ'.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατὰ τὸ σῶμα τοιαύτας ἀδελφίξιας ἔχει καὶ κατὰ νεύρων ξυντάσιας καὶ κατὰ μυῶν σχήματα καὶ πλεῖστά τε καὶ πλείστου ἄξια γινώσκεσθαι ἢ ὅστις οἴεται (636) *καὶ κατὰ τὴν τοῦ ἐντέρου φύσιν καὶ τὴν τῆς ξυμπάσης κοιλίης καὶ κατὰ τὰς τῶν ὑστερέων πλάνας καὶ ξυντάσιας. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἑτέρωθι λόγος ἔσται ἠδελφισμένος τοῖσι νῦν λεγομένοισι. περὶ οὗ δὲ ὁ λόγος ἐστὶν, οὔτε ἐκτανύειν δύναται, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, βρα-*

huntur. Si quando autem, quum mufculi in fe ipfos contracti agunt, oppofiti non dolent, fimul extenduntur naturaliter quidem in commiffuris quae propofitum conforτium habeant; praeter naturam vero in illis quae deinceps adfcribentur. Complures autem medici decipiuntur putantque eos mufculos affectos effe, quorum prohiberi actionem viderint, quod magis adhuc perfpicuum eft in fequentibus.

C.

Multa quoque alia in corpore inveniuntur, quae fimiliter germana funt; de nervorum item extenfione, mufculorum habitu multa etiam funt et magis fcitu digna quam quis exiftimet; praeterea de inteftinis ac ventre univerfo, de utero qui huc atque illuc fertur contrahiturque. Sed alibi de his verba faciemus germana his quae nunc traduntur; quod ad hunc locum attinet et extendi crus non poteft, ficut jam dictum eft et brevius apparet duplici

χύτερόν τε τὸ σκέλος φαίνεται διὰ διττὰς προφάσιας, ὅτι τε οὐκ ἐκτανύεται, ὅτι τε πρὸς τὴν σάρκα ὤλισθηκε τὴν τοῦ πυγαίου.

Εἴρηταί μοι καὶ πρόσθεν, ὡς τὰς κοινωνίας καὶ οἷον συγγενείας τῶν μορίων ἀδελφίξιας εἴωθεν ὀνομάζειν, ὥσπερ καὶ ἀδελφότητας εἶπεν. ἔστι δὲ αὐτῶν τὸ κεφάλαιον ἑτέρου μορίου πεπονθότος ἐν ἄλλῳ φαίνεσθαι τὴν βλάβην ἤτοι τῆς ἐνεργείας ἢ τῆς θέσεως ἢ τοῦ σχήματος ἢ τοῦ μεγέθους. κοινὴ δὲ ἐπὶ πάντων αἰτία τάσις εἰς τὸν ἀντικείμενον τόπον· οἷον ἐκθέσεως, ἵν' ἀπὸ τῶν προφανεστάτων ἄρξωμαι, πολλοὺς τῶν ἐπιπηδώντων τῇ τέχνῃ χωρὶς τοῦ νομίμως αὐτὴν ἐκμαθεῖν, ἐθεασάμην ἐξαίφνης συνταθέντος τινὸς μορίου καὶ τῷ τε μεγέθει βραχύ τι φαινομένου καὶ τὴν ἀρχαίαν θέσιν οὐκ ἀκριβῶς φυλάττοντος αὐτῷ τούτῳ τῷ μορίῳ προσφέροντας τὰ βοηθήματα, καίτοι μηδεμίαν ἔχοντι διάθεσιν ἰάσεως δεομένην. παραλυθέντων γοῦν τῶν κατὰ τὴν ἑτέραν γνάθον μυῶν συμβαίνει τὴν μὲν ἀντικειμένην

de causa, tum quod non extendatur, tum quod articulus in carnem clunis eruperit.

Antea quoque diximus consuesse Hippocratem eas partes nominare germanas, quae inter se consortium et cognationem habent, quarum id caput est quod una parte vitiata alterius actio, situs, habitus vel magnitudo laeditur; communis horum omnium causa est in contrariam regionem extensio. In situ exempli causa, ut ab evidentissimis ordiamur, multos vidimus, qui mederi aggrediuntur quod non rite didicerunt; et protinus ubi aliqua pars contraheretur et brevior fieret, pristinumque situm penitus non servaret, ad eam ipsam remedia adhiberent, quamvis nullo vexaretur affectu qui curatione indigeret. Itaque ubi musculi ab altera maxillae parte resolvantur, fit ut altera brevior appareat et quasi contracta; sed quae laesa est eam sequuta extendi videatur: nam quum musculi

αὐτῇ βραχυτέραν φαίνεσθαι καὶ οἷον συνεσπασμένην τὴν πεπονθυῖαν δι' αὐτὴν ἐκτείνεσθαι συνεπομένην ἐκείνην. διὰ γὰρ τὸ τοὺς μύας ἅπαντας οἰκείαν ἔχειν μίαν ἐνέργειαν, ἐπὶ τὰς ἰδίας κε- [418] φαλὰς ἀνατεινομένους ὅταν οἱ κατὰ τὴν ἀριστερὰν γνάθον ἀπολέσωσι τὴν ἐνέργειαν οἱ κατὰ τὴν δεξιὰν ἐῤῥωμένοι τε καὶ κατὰ φύσιν ἔχοντες ἐνεργήσαντες ἕλκουσιν ὅλην ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν δεξιὰν γνάθον καὶ τὰ χείλη καὶ οὕτω φαίνεται τὸ μὲν ἀριστερὸν χεῖλος ἐκτεταμένον τε καὶ μακρότερον αὐτοῦ γεγονὸς, τὸ δεξιὸν δὲ ἔλαττόν τε καὶ συντεταμένον. ἐνταῦθα μὲν οὖν ἔλαττον γίνεται τὸ ἀπαθὲς ἀντισπῶν ἐφ' ἑαυτὸ θάτερον μέρος τῆς γνάθου τὸ παραλυθέν. ἑτέρωθι δ' ὑπὸ τοῦ πεπονθότος ἕλκεταί τε καὶ σπᾶται τὸ ἀπαθὲς, ὥσπερ ὅταν ἢ τένων ἢ μῦς σκιῤῥωθεὶς ὅλως ἀδυνατεῖ συνεπεκτείνεσθαι τοῖς ἀντιτεταγμένοις ἐνεργοῦσι. πολλὰ δὲ τοιαῦτα φαίνεται γιγνόμενα, κατὰ δὲ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς καὶ κατ' ἀγκῶνα τὴν ἰγνύαν ἀγκυλουμένων μὲν αὐτῶν ἐπὶ τοῖς τῶν ἔνδον μυῶν ἢ τενόντων πάθεσιν. ὀρθοκύλλων δὲ γινομένων ἐπὶ τοῖς τῶν ἐκτὸς, οὕτως γὰρ ὀνομάζειν ἔθος ἐστὶ τοῖς ἰατροῖς, ὅταν

omnes unam propriam habeant actionem, qua fcilicet ad fua initia contrahuntur, quando illi qui a finiftra parte maxillae fiti funt agendi poteftate privantur; qui a dextra funt robufti ac naturaliter habentes agunt, dextram maxillam univerfam et labra ad fe contrahentes; atque ita confpicitur finiftrum labrum extentum et longius redditum; dextrum brevius et contractum: ergo in hoc cafu brevius fit quod integrum eft attrahens ad fe ipfum maxillae partem quae refoluta eft. Alibi vero ab eo quod affectum eft attrahitur convelliturque id quod fanum, ficut ubi mufculus vel chorda, quum induruit, nequit fimul cum oppofitis dum agunt extendi. Multa quoque fimilia evenire conftat in digitis manus, cubito, poplite, quum contrahuntur propter vitia mufculorum et chordarum interiorem; fed ubi extenduntur, Graeci *ὀρθοκύλλους* dicunt: ita enim appellare medici folent articulos qui extenfi funt

ἐκτεταμένον τι μὴ δυνάμενον κάμπτεσθαι. ὅμοιον δὲ τούτῳ συμβαίνειν εἴωθεν ἐπὶ ταῖς μεγάλαις τε καὶ σκληραῖς οὐλαῖς· καὶ γὰρ καὶ αὗται κατὰ μὲν τὴν ἔνδον χώραν γενόμεναι κυλλοῦσι τὸ μέρος, κατὰ δὲ τὴν ἔξω τὸ καλούμενον, ὡς ἔφην, ὀρθόκυλλον ἐργάζονται καὶ διὰ ξηρότητος καὶ διαπλήρους ἐξ ὑγρῶν ἐπιῤῥοῆς ἢ φυσώδους πνεύματος ταὐτὸ συμβαίνειν εἴωθε. συναγομένων γὰρ εἰς ἑαυτὰ τῶν οὕτω πεπονθότων μορίων ἀκόλουθόν ἐστι τοὺς ἀντιτεταγμένους μύας ἀδυνάτους ἐνεργεῖν, ἀντισπώντων τὰ μόρια τῶν συντεταμένων. οὕτως δὲ καὶ οἱ σπασμοὶ γίγνονται τῶν τε μυῶν αὐτῶν ἑλκομένων ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν αὐτῶν πρώτων καὶ μάλιστα καὶ δι' αὐτοὺς τῶν μορίων εἰς ἃ καθήκουσιν· οὕτω καὶ ἡ μήτρα ποτὲ μὲν ἄνω χωρεῖ, ποτὲ δὲ εἰς τὰ πλάγια μέρη καθίσταται, οὐκ αὐτὴ κατ' ἰδίαν ἐνέργειαν ἀπυχωροῦσα τῆς οἰκείας χώρας, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρων ἑλκομένη. τὰ δ' ἕλκοντα πολλά· καὶ γὰρ ἀρτήματα καὶ νεῦρα καὶ ἀρτηρίαι καὶ φλέβες αἱ εἰς αὐτὴν καθήκουσαι τοῦτο ποιεῖν πεφύκασιν, ὅταν εἰς ὄγκον ἀρθεῖσαι τοῦ μήκους ἀφαιρῶσι τοσοῦτον ὅσον εἰς εὖρος

et curvari non possunt. Hujusmodi quid accidit cicatricibus magnis ac duris, quae quum ab interiori parte sunt articulum contrahunt, quum ab exteriori, ut dixi, sic extendunt, ut curvari non possit. Quod ob siccitatem et ob ingentem humorum vel spiritus inflantis concursum evenire etiam solet: nam quum partes quae sic affectae sunt in se ipsas contrahuntur, sequitur ut oppositi musculi agere nequeant, quum qui contrahuntur partes in contrarium avellant. Sic nervorum distensiones fiunt, quum ipsi musculi primo ac praecipue se ipsos, deinde partes ad quas perveniunt ad suum initium contrahunt. Sic et uterus interdum sursum fertur, nonnunquam in latus convertitur, non quod ipse sua actione naturalem sedem relinquat, sed quod ab alio trahatur. Multa vero sunt quae attrahunt, nam et ea quibus appenditur et nervi et arteriae et venae quae cum eo conjunguntur efficere id possunt, ubi in tumorem adsurgentes eatenus breviores

ἐπίδωκε, κοινὸν γὰρ τούτων πάντων ἐστὶ τῶν ἐκτάσεις τε καὶ συστολὰς ἐχόντων σωμάτων, οὐ τῶν ζώντων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀψύχων, οἷον ἀσκῶν τε καὶ θυλάκων καὶ πλεκτῶν. ἥ τε οὖν μήτρα κατὰ τοιαύτην αἰτίαν ἀνασπᾶταί τε καὶ κατασπᾶται καὶ τῶν ἐντέρων ἔνια καὶ μύες πολλοὶ καὶ δι' αὐτοὺς τά τε κῶλα καὶ αἱ γένυες. ἀνάλογον δέ τι τούτῳ καὶ τῶν τῆς ῥάχεως παθῶν ἔμπροσθεν ἐδείκνυτο κυφώσεώς τε καὶ λορδώσεως καὶ σκολιώσεως.

ρα'.

Ἡ γὰρ φύσις τοῦ ἰσχίου τοῦ ὀστέου ταύτη, ᾗ καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ μηροῦ γίνεται, ὅταν δὲ ἐξαρθρήσῃ, καταφερής τε πέφυκεν ἐπὶ τοῦ πυγαίου τὸ ἔξω μέρος ξυγκάμπτειν μέντοι δύνανται, ὅταν μὴ ὀδύνη κωλύοι.

Φύσις ὀστοῦ λεπτοῦ κατὰ τὸ ἰσχίον, ἐν ᾧ καὶ ἡ κοτύλη, πρόδηλον γὰρ ὅτι τὴν ὀπίσω τοῦ μηροῦ τῆς κεφαλῆς μετάστασιν ἐπὶ τῆς ὀπίσω χώρας ὀχεῖσθαι τῆς κοτύλης

fiunt, quatenus in latitudinem augentur: namque hoc commune est corporum omnium quae extenduntur contrahunturque non modo animalium, sed eorum quae inanima sunt, cujusmodi sunt utres, sacculi, calathi. Uterus igitur hac de causa sursum ac deorsum fertur et quaedam intestina musculique complures, ac propterea membra et maxilla. Simile quid supra ostensum est in spina, ubi gibba, cava vel obliqua redditur.

CI.

Est enim haec natura ossis coxae, ubi et caput et cervix femoris recipitur, quod quum hoc luxatum in exteriorem partem natium declive fertur, curvare quidem homo crus potest, si dolore non prohibeatur.

Tenuis est natura ossis coxae in quo cavum continetur. Patet autem quum femoris caput in posteriorem partem prorumpit ab ea parte quae post cavum est sustineri,

ἀναγκαῖόν ἐστιν ὡς εἶναι μεταξὺ τῆς κοιλότητος καὶ τῆς τοῦ μηροῦ κεφαλῆς τὸ περιλαμβάνον ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν ὀστοῦ τὴν κοτύλην. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ μέρος αὐτοῦ τοῦ ἰσχίου· καὶ νῦν ποιούμενος τὸν λόγον καταφερὴς, φησὶ, πέφυκε αὐτὸ πρὸς τὸ ἔξω μέρος τοῦ πυγαίου. πρόδηλον οὖν ἐστι τοῖς ἑωρακόσιν, [419] ἀνατεμνόμενα ταυτὶ τὰ χωρία τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ μεθ' ὅλου τοῦ αὐχένος ἐκπεπτωκέναι βιαίως τῷ κατὰ τὴν πυγὴν μυὶ τῷ μεγάλῳ τῷ τὴν ἔκτασιν ἐργαζομένῳ τῆς κατὰ τοῦτο διαρθρώσεως. ἀποφύεται δέ τις τοῦ μυὸς τοῦδε τένων ὑμενώδης ἑνούμενος τῷ μικρὸν ἔμπροσθεν εἰρημένῳ τένοντι τὴν γένεσιν ἔχοντι ἐκ τῶν προσθίων τοῦ μηροῦ δυοῖν μυοῖν, ὃν καὶ τὴν μύλην ἔφην ὑπερβαίνοντα καταφύεσθαι τῇ κεφαλῇ τῆς κνήμης. οὗτος οὖν ὁ μῦς ὁ τὴν τοῦ μηροῦ κεφαλὴν ἐκπεσοῦσαν δεχόμενος ὀδυνᾶται μάλιστα πάντων ὑπ' αὐτῆς θλιβόμενός τε καὶ διατεινόμενος, ὥστε καὶ φλεγμαίνειν ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐτὸν ἕλκειν τε πρὸς ἑαυτὸν ἄνω τὸν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰρημένον ὑμενώδη τένοντα. τούτου δὲ συμβαίνοντος ἀκόλουθόν ἐστιν

ut inter cavum et femoris caput id os sit, quod a posteriori parte cavum complectitur, hoc quidem est pars coxae cujus nunc meminit quum ait: in exteriorem partem natium declive fertur. Manifestum est autem iis qui viderint ejusmodi locorum sectionem, femoris caput vi cum tota cervice expelli in magnum musculum natium, qui commissuram hanc extendit. A quo musculo chorda oritur quae a membrana non abhorret, conjungiturque cum ea chorda quam paulo supra diximus, quae ex duobus musculis orsa a priore parte femoris ultra patellam tendens cum tibiae capite connectitur. Ergo hic musculus prolapsum femoris caput admittens omnium maxime torquetur, quum sub ipso prematur distendaturque: quare necesse est inflammatione ipsum prehendi sursumque ad se trahere chordam, quam paullo ante commemoravimus a membrana non abhorrentem. Quod quum accidit, consequens est ut homo doleat ubi poplitem flectit: quatenus

ὀδυνᾶσθαι τὸν κάμνοντα καμπτομένης τῆς ἰγνύας· εἰς ὅσον γὰρ αὕτη κάμπτεται, περιτείνεσθαί τε καὶ περιθλᾶσθαι τῇ μύλῃ τὸν τένοντα. τεινόμενος δ' οὗτος ἀναπέμπει τὴν τάσιν ἐπὶ τὸν μῦν αὐτὸν, ὅθεν ἀπέφυ, τὸν μέγαν ἐκεῖνον, ἐν ᾧ τὴν κεφαλὴν ἔφην ἐστηρίχθαι τοῦ μηροῦ. τοῦ χρόνου μὲν τούτου προϊόντος, ὅταν ἥ τε φλεγμονὴ παύσηται τούτου τοῦ μυὸς ὑγρότητά τέ τινα ἴσχει γλίσχραν καὶ τύλον ἐν ἑαυτῷ κτήσεται τὸ ψαῦον τοῦ ἄρθρου μέρος μυὸς, ἀνωδύνως ἡ κατ' ἰγνύαν γίνεται καμπή. συντελεῖ δὲ εἰς τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρόσθεν εἰρημένα περὶ τῶν κατὰ τὸ σκέλος μυῶν.

ρβ'.

(637) *Καὶ ἡ κνήμη τε καὶ ὁ ποὺς ὀρθὰ ἐπιεικέως φαίνονται καὶ οὔτε τῇ οὔτε τῇ πολὺ ἐγκεκλιμένα.*

Ὅτι μήτε τελείως καὶ πάνυ σφοδρῶς μήτε παντελῶς ἐκ τῆς ἐπιεικέως δηλοῦται φωνῆς, ἀλλὰ τὸ μετρίως, εὔδηλόν ἐστι κατ' αὐτῆς τῆς λέξεως. αὐτὸς γὰρ ἐφεξῆς ὁ Ἱππο-

enim hic flectitur, hactenus chorda extenditur atteriturque a patella. Haec autem extenta mufculum extendit, a quo dependet, nempe magnum illum quo, ut retuli, recipitur femoris caput. Procedente tempore quum mufculus hic ab inflammatione folvitur contrahitque humorem quendam glutinofum, pars ejus quae articulum contingit occallefcit et poples citra dolorem extenditur, ad quam rem faciunt et alia quae prius propofita funt de cruris mufculis.

CII.

Tum crus et pes modice recta fe oftendunt, neque multum in hanc vel illam partem inclinata.

Hippocrates modice ἐπιεικέως dixit, quo verbo fignificari neque perfecte aut omnino vehementer, neque ex toto, fed mediocriter, ex ipfius verbis colligitur. Ipfe

Ed. Chart. XII. [419.] Ed. Bas. V. (637.)

κράτης εἶπε καὶ οὔτε τῇ οὔτε τῇ πολὺ ἐγκεκλιμένα σαφῶς ἐνδεικνύμενος δι' αὐτοῦ προσγράψαι τὸ πολὺ μὴ παρεῖναι τῷ σκέλει, τὸ δ' ἐπ' ὀλίγον ἐκτετράφθαι τε καὶ διεστράφθαι παρεῖναι. διὰ τοῦτ' οὖν ἔφη καὶ ἡ κνήμη τε καὶ ὁ πούς ὀρθὰ ἐπιεικῶς φαίνεσθαι, ὡς εἰ καὶ μετρίως ὀρθὰ φαίνεσθαι τὰ μόρια ταῦτ' εἰρήκει.

ργ'.

Κατὰ δὲ τὸν βουβῶνα δοκέει τι ἡ σὰρξ λαπαρωτέρα εἶναι, ποτὶ καὶ ψαυομένη, ἅτε τοῦ ἄρθρου εἰς τὰ ἐπὶ θάτερα μέρη ὠλισθηκότος, κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ πυγαῖον διαψαυομένη ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ δοκέει τι ἐξογκέειν καὶ μᾶλλον. τὰ μὲν οὖν σημήϊα ταῦτα, ᾧ ἂν ἐς τὸ ὄπισθεν ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός. ὅτῳ μὲν οὖν τετελειωμένῳ ἤδη ἐκπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ, ὁδοιπορέειν μὲν δύναται, ὅταν ὁ χρόνος ἐγγίνηται καὶ ἡ ὀδύνη παύσηται καὶ ἐθισθῇ τὸ ἄρθρον ἐν τῇ σαρκὶ ἐνστροφᾶσθαι. ἀναγκάζεται μέντοι ἰσχυρῶς ξυγκάμπτειν κατὰ τοὺς βουβῶνας ὁδοιπορέων διὰ δισσὰς

enim ſubjungens neque multum in hanc vel illam partem inclinata aperte demonſtrat quum adſcripſerit, multum id cruri accidere, ut non multum, ſed ut paulſum pervertatur depraveturque; atque ob eam rem dixit, tum crus et pes modice recta ſe oſtendunt, quaſi dixerit has partes apparere mediocriter rectas.

CIII.

Praeterea in inguine caro mollior ſentitur, praeſertim ſi tangatur, utpote quum articulus in alteram partem exciderit; ſed in natibus ſi tangatur femoris caput, videtur magis prominere. His ergo notis indicatur femoris caput in poſteriorem partem procidiſſe. Cui autem aetate jam robuſta prolapſum reſtitutum non fuerit, ambulare quidem poteſt quum tempus proceſſit et dolor ceſſavit, atque articulus volvi in carne conſuevit. Cogitur tamen dum ambulat vehementer ad inguina curvari, idque duplici de cauſa quia ob ea quae propoſita

προφάσιας, ἅμα μὲν ὅτι πολλῷ βραχύτερον τὸ σκέλος γίνεται. διὰ τὰ προειρημένα καὶ τῇ μὲν πτέρνῃ καὶ πάνυ πολλῷ δέεται ψαύειν τῆς γῆς. ἢν γὰρ πειρῷτο καὶ ἐπ' ὀλίγον τοῦ ποδὸς ὀχηθῆναι, μηδενὶ ἄλλῳ ἀντιστηριζόμενος ἐς τὸ ὀπίσω ἂν πέσοι. ἡ γὰρ ῥοπὴ πολλὴ ἂν εἴη τῶν ἰσχίων ἐπὶ πολὺ ἐς [420] τοὐπίσω ὑπερεχόντων ὑπὲρ τοῦ ποδὸς τῆς βάσιος καὶ τῆς ῥάχιος ἐς τὰ ἰσχία ῥεπούσης. μόλις δὲ τῷ στήθει τοῦ ποδὸς καθικνέεται καὶ οὐδὲ οὕτως, ἢν μὴ κάμψῃ αὐτὸς ἑωυτὸν κατὰ τοὺς βουβῶνας καὶ τῷ ἑτέρῳ σκέλει κατὰ τὴν ἰγνύαν ἐπιξυγκάμψῃ. ἐπειδὴ τούτοισιν ἀναγκάζεται, ὥστε τῇ χειρὶ τῇ κατὰ τὸ σιναρὸν σκέλος ἐρείδεσθαι ἐς τὸ ἄνω τοῦ μηροῦ ἐφ' ἑκάστῃ ξυμβάσει. ἀναγκάζει οὖν τι τοῦτο αὐτὸ, ὥστε κάμπτεσθαι κατὰ τοὺς βουβῶνας. ἐν γὰρ τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ οὐ δύναται τὸ σῶμα ὀχέεσθαι ἐπὶ τοῦ σιναροῦ σκέλεος, εἰ μὴ προσκατερείδεται τὸ σιναρὸν πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ τῆς χειρὸς, ἅτε οὐχ ὑφεστῶτος τοῦ ἄρθρου ὑπὸ τῷ σώματι, ἀλλ' ἐς τὸ ὄπισθεν ἐξεστεῶτος κατὰ τὸ ἰσχίον. ἄνευ μέντοι τοῦ ξύλου δύνανται ὁδοιπορέειν οἱ τοιοῦτοι, ἢν ἄλλως ἐθισθῶσι, διὰ τοῦτο ὅτι ἡ βάσις τοῦ ποδὸς κατὰ

ſunt crus multo brevius redditur et multum calx abeſt ut terram contingat: nam ſi vel paullum tentet eo pede ſuſtineri, nulli alteri rei innixus cadet utique in partem poſteriorem. Coxae enim quum magis in poſteriorem partem quam pedum baſis excedant, in eam plurimum inclinabunt et ſpina item in coxas vixque ima planta conſiſtet. Neque hoc accidet, niſi ad inguina ſe curvet et alterius cruris poplitem flectat, quandoquidem neceſſe eſt ut manus quae a parte affecti cruris eſt in quolibet paſſu ſuper femore haereat. Quae res cogit ipſum flecti aliquid ad inguina: nam quum in ingreſſu crura permutentur, nequit corpus affecto crure ſuſtineri, niſi id crus manu deorſum ad terram compellatur, quoniam articulus corpori non ſubjicitur, ſed in poſteriorem partem ad coxam prominet. Ambulare tamen offenſus ſine baculo poteſt, ſi alioquin adſueverit, propterea

τὴν ἀρχαίην ἰθυωρίην ἐστὶν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ ἔξω ἐγκεκλιμένη, διὰ τοῦτο οὖν οὐδὲν δέονται τῆς ἀντικοντώσιος. ὅσοι μέντοι βούλονται ἀντὶ τῆς τοῦ μηροῦ ἐπιλαβῆς ὑπὸ τὴν μασχάλην τῶν κατὰ τὸ σιναρὸν σκέλος ὑποτιθέμενοι σκίπωνα ἀντερείδειν, κεῖνοι, ἢν μὲν μακρότερον τὸν σκίπωνα ὑποτιθέοιντο, ὀρθότεροι μὲν ὁδοιπορήσουσι, τῷ δὲ ποδὶ πρὸς τὴν γῆν οὐκ ἐρείδονται. εἰ δ' αὖ βούλονται ἐρείδεσθαι τῷ ποδὶ, βραχύτερον μὲν τὸ ξύλον ποιητέον, κατὰ δὲ τοὺς βουβῶνας ἐπιξυγκάμπτεσθαι ἂν δέοι αὐτούς. τῶν δὲ σαρκῶν αἱ μινυθήσιες κατὰ λόγον γίνονται καὶ τούτοισιν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται, τοῖσι μὲν γὰρ μετέωρον ἔχουσι τὸ σκέλος οὐκ ὠφελέεται, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀσχημονέστερον γίνεται, ἢν χρέωνται τῷ σιναρῷ σκέλει ἐπὶ τὴν γῆν. συνυπουργέον γὰρ ἐκείνῳ ἐξίσχιόν τε ἐπαναγκάζεται εἶναι καὶ κατὰ τὴν ἰγνύην ξυγκάμπτειν, ἢν δὲ μὴ προσχρέηται τῷ σιναρῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μετέωρον ἔχων σκίπωνι ἀντερείδηται, οὕτω δὲ καρτερὸν γένηται τὸ ὑγιὲς σκέλος· ἔν τε γὰρ τῇ φύσει διαιτᾶται καὶ

quod basis pedis e regione pristina spectat, neque in exteriorem partem convertitur. Idcirco igitur nihil egent baculo quod renitatur, quicunque velint femur non amplius comprehendere, sed invicem baculo inniti, quod alae ab affecto latere subjiciatur; quod si longius baculum admoveant, magis erecti ambulant, pes tamen terrae non innititur; si inniti velint, brevius admoveant, cogentur autem ad inguina curvari. Emacrescit etiam iis caro pro ratione, quemadmodum antea diximus: nam quibus suspenditur crus minimeque laborat, maxime extenuatur; sed quum in ingressu usui admodum est, minime gracile fit; integrum tamen crus non juvatur, sed potius deformius redditur, si vitiato utantur terrae inniti; nam dum sanum vitiato subservit coxam et poplitem curvari necesse est; quodsi vitiatum crus terram non contingat, sed suspensum fit et homo baculo innitatur, hoc pacto integrum robustius reddetur, quum naturaliter habeat et exercitatione magis firmetur. At

τὰ γυμνάσια προσκρατύνει αὐτό. φαίη μὲν οὖν ἄν τις ἔξω ἰατρικῆς τὰ τοιαῦτα εἶναι· τί γὰρ δῆθεν δεῖ περὶ τῶν ἤδη ἀνηκέστων γεγονότων ἔτι προσξυνιέναι; πολλοῦ δὲ δεῖ οὕτως ἔχειν, τῆς γὰρ αὐτῆς γνώμης καὶ ταῦτα ξυνιέναι. οὐ γὰρ οἷόν γε ἀπαλλοτριωθῆναι ἀπ' ἀλλήλων. δεῖ μὲν γὰρ τὰ ἀκεστὰ μηχανάεσθαι, ὅκως μὴ ἀνήκεστα ἔστι, ξυνιέντα ὅπῃ ἂν μάλιστα κωλυτέα εἰς τὸ ἀνήκεστον ἐλθεῖν· δεῖ δὲ καὶ τὰ ἀνήκεστα ξυνιέναι, ὡς μὴ μάλιστα λυμαίνηται. τὰ δὲ προῤῥήματα λαμπρὰ καὶ ἀγωνιστικὰ ἀπὸ τοῦ διαγινώσκειν, ὅπῃ ἕκαστον καὶ οἵως καὶ ὁκότε τελευτήσει, ἤν τε εἰς τὸ ἀκεστὸν τράπηται, ἤν τε εἰς τὸ ἀνήκεστον. ὁκόσοισι δ' ἂν ἐκ γενεῆς ἢ ἄλλως ἐν αὐξήσει (638) ἐοῦσιν οὕτως ὀλισθῇ τὸ ἄρθρον ὀπίσω καὶ μὴ ἐμπέσῃ, ἤν τε βίῃ ὀλισθῇ ἤν τε ὑπὸ νόσου. πολλὰ γὰρ τοιαῦτα ἐξαρθρήματα γίνεται ἐν νούσοισιν, οἷαι δὲ τινές εἰσιν αἱ νοῦσοι ἐν ᾗσιν ἐξαρθρέεται τὰ τοιαῦτα ὕστερον γεγράψεται· ἢν γοῦν ἐκστὰν μὴ ἐμπέσοι, τοῦ μὲν

dicet quis haec praeter medicinam esse: nam quid ultra scire nobis convenit de iis quae curationem non admittant? Convenit tamen summopere, intelligenda enim haec sunt ab eodem professore, quum tanquam aliena sejungi nequeant: siquidem tractare debemus quae curationem recipiunt, ne insanabilia evadant, intelligentes qua potissimum ratione occurramus quominus insanabilia efficiantur; illa vero in quibus medicinae locus non est dignoscenda sunt, ne maxime noxia reddantur. Praeclara autem et ardua praedictio in eo consistit ut intelligamus, quo, qualiter et quando singula terminentur, ac sive in ea mala vertantur in quibus remedio futurus locus sit, sive evadere in insanabilia debeant. Cetera quibus vel a primo natali die vel alioquin dum increscunt articulus similiter in posteriorem partem excidit, neque reconditus fuit, seu vi seu morbo exciderit, multis propter morbos sic articuli luxantur, cujusmodi tamen sint hi morbi posthac judicabimus; si prolapsus,

μηροῦ τὸ ὀστέον βραχὺ γίνεται, κακοῦται δὲ πᾶν τὸ σκέλος καὶ ἀναυξέστερον γίνεται καὶ ἀσαρκότερον πολλῷ διὰ τὸ μηδὲν προσχρέεσθαι αὐτῷ.

Εἴρηται καὶ πρόσθεν ὅτι τῇ φωνῇ χρῆται ὁ Ἱπποκράτης, ὅταν αὐξῆσαί ποτε βουληθῇ τὸ λεγόμενον. ἔστι γὰρ ὁ λόγος τοιόσδε· κατὰ βουβῶνα δοκεῖ τι ἡ σὰρξ λαπαρωτέρα θεωμένοις καὶ πολὺ μᾶλλον, εἰ ψαύσειέ τις τοῦ χωρίου. τὰ δ᾽ ἐφεξῆς πάντα τοῖς μεμνημένοις τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων ἐστὶ δῆλα.

ρδ.

[421] *Κακοῦται γὰρ τούτοισι καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον· τὰ γὰρ νεῦρα ἐντεταμένα γίνεται διὰ τὰ πρόσθεν εἰρημένα, διὸ οὐ δύνανται τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον ἐκταννύειν, οἷσιν ἂν οὕτως ἰσχίον ἐκπέσῃ. ὡς γὰρ ἐν κεφαλαίῳ εἶπε, πάντα τὰ ἐν τῷ σώματι, ὁκόσα ἐπὶ χρήσει γέγονε, χρεομένοισι μὲν μέτρια καὶ γυμναζομένοι-*

inquam, reversus non est, femoris os breve efficitur; vitiatur item crus universum minusque increscit et gracilius redditur, quum nulli usui sit.

Praesertim ποτὲ dixit, quam vocem in superioribus etiam retuli ab Hippocrate usurpari, ubi intendere velit quod proponitur. Est autem oratio talis: in inguine caro mollior sentitur, si adspiciatur et multo magis si locus tangatur. Quae sequuntur omnia patent iis qui in memoria habeant quae ante posita sunt.

CIV.

Vitiatur enim his et articulus qui ad poplitem est, quoniam nervi ob propositas causas intendunt. Quare quibus sic coxa exciderit, extendere poplitem non possunt: nam ut summatim dicam quaecunque in corpore ad aliquem usum fabricata sunt, si quis moderate utatur exerceatque in eo laboris genere cui singula adsueverint,

σιν ἐν τῇσι ταλαιπωρίῃσιν ἐν ᾗσιν ἕκαστα εἴθισται, οὕτω μὲν ὑγιεινὰ καὶ αὔξημα καὶ εὔγηρα γίνεται, μὴ χρεωμένοισι δὲ, ἀλλ' ἐλινύουσι νοσηρότερα γίνεται καὶ ἀναυξέα καὶ ταχύγηρα. ἐν δὲ τούτοισιν οὐχ ἥκιστα τὰ ἄρθρα τοῦτο πέπονθε καὶ τὰ νεῦρα, ἢν μή τις αὐτοῖσι χρέηται. κακοῦται οὖν διὰ ταύτας τὰς προφάσιας μᾶλλόν τι ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος ἢ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν. ὅλον γὰρ τὸ σκέλος ἀναυξὲς γίνεται καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ὀστέων φύσει καὶ τῇ ἀπὸ τῶν σαρκῶν. οἱ οὖν τοιοῦτοι ὁκόταν ἀνδρωθῶσι, μετέωρον καὶ συγκεκλιμένον τὸ σκέλος ἴσχουσιν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ὀχέονται καὶ τῷ ξύλῳ ἀντιστηριζόμενοι οἱ μὲν ἑνὶ, οἱ δὲ δυσί.

Δῆλον ὅτι μὲν ἰσχίον εἴρηκεν ἐκπίπτειν ἀντὶ τοῦ κατ' ἰσχίον ἄρθρου. εἴρηται γὰρ ἡμῖν πολλάκις, ὡς οἱ παλαιοὶ πάντες, οὔπω τὴν ὕστερον ἀσκηθεῖσαν εἴδεσαν ἀκριβολογίαν τε καὶ λεπτολογίαν ἐν τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλ' ἱκανὸν ἦν αὐτοῖς ἑρμηνεύειν, ἑνὸς μόνου στοχαζομένοις τὸ παρακολουθεῖν τοῖς

eo pacto bene valent, augentur et ad longam senectutem perducuntur; si in usu non sint, sed otiosa degant, morbis patent, non augentur et mature senescunt: id praecipue accidit nervis atque articulis, nisi quis illis utatur. His igitur de causis vitiantur magis, quum hoc modo articulus luxatur, quam cum aliis: totum enim crus incremento prohibetur et quod ad carnem et quod ad ossa pertinet. Hujusmodi ergo homines quum aetate jam robusta sunt, suspensum curvatumque crus tenent, sed altero feruntur baculo innixi uno vel etiam altero.

Evidentissimum est, Hippocratem dixisse coxam excidere pro coxae articulo; saepe enim narravimus majores nostros nondum tenuisse exquisitam tenuemque nominum rationem, in qua posteriores exercentur; sed sat existimasse in iis quae explicabant eo tantum incumbere, ut

λεγομένοις τοὺς ἀκούοντας. ὃ δ᾽ οὖν λέγει τοιόνδε ἐστὶν, οἷς ἂν εἰς τὴν ὀπίσω χώραν ὁ μηρὸς ἐκπέσῃ, κακοῦσθαί φησιν οὐ μόνον ἐκεῖνο τὸ ἐκπεσὸν ἄρθρον, ἀλλὰ πρὸς αὐτῷ καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην. διὰ τοῦτο οὖν προσέθηκε τὸν καὶ σύνδεσμον οὐχ ἁπλῶς εἰπών· κακοῦται γὰρ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον. ἥντινα δὲ κάκωσιν κακοῦται σαφῶς αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπὼν, τὰ γὰρ νεῦρα ἐντεταμένα γίνεται, νεῦρα δ᾽ εἴτε κυρίως τὰ λεγόμενα τὰ ἐκ νωτιαίου πεφυκότα νῦν ἐβουλήθη δηλοῦν, εἴτε τὰς ἀπονευρώσεις τῶν μυῶν ὅσαι καθήκουσιν εἰς τὴν κνήμην, οὐδὲν εἰς τὰ παρόντα διαφέρει. μαρτύρια γὰρ ἡμῖν ἑκάτερα καλῶς ἐξηγουμένοις τὰ εἰρημένα κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ὑπ᾽ αὐτοῦ λόγον, ἐν οἷς ἔφασκε κατὰ τὴν ἰγνύαν ἄρθρον ἀδυνατεῖν ἐκτείνειν, οἷς οὕτως ἐξήρθρησε μηρὸς, ἔτι τε κοινόν τινα προσετίθει λόγον, ὡς πολλαὶ βλάβαι περί τινα μόρια γίνονται καὶ σχημάτων καὶ μεγεθῶν καὶ θέσεων καὶ κινήσεων, οὐδὲν αὐτῶν ἐκείνων τῶν μορίων ἴδιον πάθος πεπονθότων, ἀλλὰ δι᾽ ἕτερά τινα τῶν κοινωνούντων αὐτοῖς· καὶ μάλιστά γε τὰς τάσεις αἰτίαν

quae dicerent ab auditore intelligerentur. Quod inquit igitur hujusmodi eſt: quibus femur in poſteriorem partem prorupit, vitiatur non ſolum articulus luxatus, ſed et qui ad poplitem eſt; propterea et conjunctionem adjunxit neque ſimpliciter dixit, vitiatur articulus qui ad poplitem eſt. Quo autem vitio occupetur ipſe aperte expoſuit, quum ait: nervi intenduntur. Sed nervosne intellexerit eos qui proprie nervi ſunt quique a ſpinae medulla oriuntur vel in quas muſculi degenerant chordas quae ad crus pertinent, in hoc loco nihil intereſt, quum utraque fidem facere poſſint recte a nobis expoſita fuiſſe quae ab Hippocrate dicta ſunt, ubi aſſerit non poſſe poplitem extendi, quibus hoc modo femur promovetur. Quandam praeterea communem rationem adjecit, nempe partes aliquas varie laedi, quod ad habitum pertinet, magnitudinem, poſitionem ac motum, quamvis ipſae nullo proprio morbo laedantur, ſed a quibusdam aliis efficiantur quibuscum conſortium habent. Intenſionem vero in hujus-

εἶναί φησι τῶν τοιούτων συμπαθειῶν, ὑπὲρ ὧν ἐδήλωσε διελθὼν, ὡς τριχῶς αἴτια γίνεται. καθ' ἕνα μὲν λόγον ὅταν παραλυθῇ τις μῦς, οὐ γὰρ ὑγιὴς τις συνεσπασμένος φαίνεται, καθ' ἕτερον δ' ὅταν ὁ ἀντικείμενος ταθῇ, κατ' ἄλλον δὲ τρίτον ὅτε ἑλχθῇ τὸ ὑγιὲς ὑπό τινος τῶν συνεχῶν, ὡς ἐπὶ τῶν τῆς ἑτέρας μεταστάσεως. νῦν οὖν τῶν ὄπισθεν νεύρων καὶ μυῶν καὶ τενόντων τεταμένων ἰγνύα καμφθεῖσα τοῖς ἐκτείνουσιν οὐχ ἕπεται μυσί. περὶ μὲν οὖν τῶν τενόντων τε καὶ μυῶν τῆς τάσεώς ἔμπροσθεν εἰπών· ἐν δὲ τῷδε τῷ λόγῳ περὶ τῶν νεύρων τῶν ἀπὸ τοῦ νωτιαίου πεφυκότων ἐπὶ τὰ σκέλη. τρεῖς δέ εἰσιν αὐτῶν ἀρχαί· μία μὲν ἐν τοῖς πρόσω κατὰ τὸ μέγα τρῆμα τοῦ τῆς [422] ἥβης ὀστοῦ. μία δ' ἄλλη κατὰ βουβῶνα τοῦ τε συμφερομένου τῇ μεγάλῃ φλεβὶ νεύρου καὶ τοῦ ταύτης ἔξωθεν ἐν τοῖς πρόσω τοῦ μηροῦ. μικραὶ μὲν αὗται, μεγίστη δ' ἀρχὴ νεύρων εἰς ὅλον ἀφικνεῖται τὸ σκέλος ἐπὶ τὴν ὀπίσω χώραν πρῶτον ἐξερχομένη μεταξὺ τοῦ τε πλατέος ὀστοῦ καὶ τοῦ καλουμένου κόκκυγος. αὕτη τοίνυν ἡ ἀρχὴ μεταστάντος

modi affectibus praecipue caufatur, quam perfequutus tribus modis indicat: uno quum mufculus aliquis refolvitur, tunc enim qui integer eft contrahi videtur; altero quum oppofitus tenditur; tertio ubi quod integrum eft trahitur ab aliquo eorum cum quibus conjungitur, ficut accidit quum uterus movetur. Nunc ergo quum pofteriores nervi, mufculi et chordae tendantur curvatus poples extendentibus mufculis non patet. Ceterum de chordarum mufculorumque extenfione antea dictum eft; nunc de nervis qui a medulla fpinae orti ad crura intendunt, quorum initia tria funt, unum a priori parte juxta magnum foramen offis, quod pubi fubjectum eft; alterum ad inguina ubi nervus fertur et cum magna vena et absque ipfa a priori parte femoris. Atque haec parva funt; maximum autem nervorum initium a pofteriori parte fertur ad univerfum crus, primumque procedit ab ea regione quae eft inter os latum et id quod ad anum terminatur, κόκκυξ Graece dicitur. Hoc igitur initium, ubi articulus in po-

ὀπίσω τοῦ ἄρθρου θλίβεται καὶ τείνεται· καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἔφην ἐν τῇ προκειμένῃ ῥήσει δύνασθαι τὸν Ἱπποκράτην καὶ τὰ κυρίως καλούμενα νεῦρα τείνεσθαι λέγειν.

ρέ.

Οἷσι δ᾽ ἂν ἐς τοὔμπροσθεν ἡ κεφαλὴ μηροῦ ἐκπέσῃ, ὀλίγοισι δὲ τοῦτο γίνεται, οὗτοι ἐκταννύειν μὲν τὸ σκέλος δύνανται τελείως, ξυγκάμπτειν δὲ ἥκιστα οὗτοι δύνανται τὰ κατὰ τὸν βουβῶνα. πονέουσι δὲ καὶ ἢν κατὰ τὴν ἰγνύην ἀναγκάζωνται ξυγκάμπτειν, μῆκος δὲ τοῦ σκέλεος παραπλήσιον φαίνεται κατὰ μὲν τὴν πτέρνην καὶ πάνυ.

Ὅτι μὲν τὸ βάθος τῆς κοτύλης οὐκ ἴσον ἐν ἅπασι τοῖς μέρεσιν αἴτιον μὲν ἐστι τοῦ κατά τινα μὲν ὀλιστάκις ἐκπίπτειν, ἐν ἄλλοις δὲ τόποις πλειστάκις ἔμπροσθεν εἴρηται. νυνὶ δὲ περὶ τῆς εἰς τὸ πρόσω γιγνομένης ὀλισθήσεως τοῦ μηροῦ διαλεγόμενος ἐναντία φησὶ πάσχειν τοὺς οὕτω διακειμένους τοῖς ὀπίσω τὴν ἐξάρθρησιν ἐσχηκόσιν. ἐκεῖνοι μὲν

ſteriorem partem elabatur premitur tenditurque; atque idcirco diximus Hippocratem hoc loco intelligere eos tendi qui proprie nervi vocantur.

CV.

At quum femoris caput in priorem partem erumpit, quod quidem raro accidit, perfecte extendi crus poteſt, ſed ad inguen minime curvari: laborat enim homo, etiam ſi flectere poplitem cogatur; ad calcem vero et in univerſum crus aeque longum conſpicitur.

Propter cavum quod non aeque undique altum eſt, articulum in aliam partem raro, in aliam frequenter luxari, antea ſaepenumero demonſtravit. Nunc autem de femore differens in priorem elapſo contrario modo afficit eos, quibus in hanc luxatur atque eos quibus in poſteriorem: illi enim extendere crus non poterant, hi quum

γὰρ ἐκτανύειν τὸ σκέλος οὐκ ἠδύναντο, κάμπτειν δ' αὖθις κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα. διότι κατ' αὐτὴν τὴν καμπὴν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ νῦν ἐστιν ἅμα τῷ αὐχένι, κατὰ δὲ τὸ γόνυ διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ τῆς λαγόνος ὀστοῦ καταφερόμενον μῦν πρόσθιον, ὃν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ θλίβεται καὶ διατείνεται κυρτοῦσα περὶ αὐτήν. ἐκτείνεσθαι τοιγαροῦν ἐπὶ πλεῖον οὐκ ἄρα δυναμένη ἀντιβαίνει τοῖς κάμπτειν ἐπιχειροῦσι τὴν ἰγνύαν. μῆκος δὲ σκέλεος παρα- (639) πλησίως φαίνεται ἐπὶ μὲν τῆς εἰς τὴν ἔσω χώραν ἐκπτώσεως αὐτὸς εἶπε κατὰ λέξιν οὕτως· ἐπί τε γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσχίου πέφυκεν ὀστοῦν τὸ ἀναφερόμενον πρὸς τὸν κτένα, ἐπὶ τοῦτοι ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ γίνεται καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἄρθρου ἐπὶ τῆς κοτύλης ὀχέεται κατὰ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον οὐχ ὅλως ἐπ' αὐτῆς ὀχούμενος, ἀλλὰ τῷ πλείστῳ κατὰ τοῦ βάθους αὐτῆς ὀχούμενος. ἐν δὲ τῷ νῦν λόγῳ φησί· κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα ἐξογκέονται καὶ κατατεταμένον τὸ χωρίον φαίνεται, ὥστε ἀποκεχώρηκε νῦν ἐκείνης τῆς ἐξαρθρήσεως ὁ μηρὸς εἴς τε τὸ πρόσω καὶ τὸ κατωτέρω βραχὺ καὶ διὰ τοῦτ' ἴσον φαίνεται τὸ πεπονθὸς σκέλος τῷ ὑγιεῖ καὶ τοῦτο μάλιστα αὐτοῖς ὑπάρχει κατὰ τὴν πτέρναν.

in ipfo flexu nunc fit femoris caput ac cervix, curvare ad inguen non possunt nec ad poplitem propter musculum priorem qui oritur ab osse quod ad ilia pertinet. Ille enim comprimitur tensusque attollitur a femoris capite, quumque extendi amplius non possit, renititur si quis flectere poplitem conetur; apparet autem cruris longitudo consimilis. In superioribus autem de femore luxato in partem interiorem sic ad verbum scripsit: os enim quod a coxa sursum procedit ad pectinem femoris capiti inhaeret, cervixque articuli cavo sustinetur, a quo prius non sustinebatur ex toto, sed magna ex parte in ejus cavi altioribus partibus insidebat; in casu autem quem nunc ponit in inguine prominet, atque is locus intensus apparet quum femur nunc a suo cavo recedens in priorem partem et paullo inferius venerit. Quo fit ut vitiatum crus sani longitudinem aequet, id quod praesertim ipsis

ἄρκος γὰρ ὁ ποὺς ἧσσον ἐπινεύειν δύναται πρὸς τὴν γῆν. εἴρηται δ' ἡμῖν τούτου πρόσθεν ἡ αἰτία καὶ νῦν δ' ἐφεξῆς εἰρήσεται διὰ κεφαλαίων.

ροτ'.

[423] Ἄκρος δὲ ὁ ποὺς ἧσσόν τι προκύπτειν ἐθέλει ἐς τοὔμπροσθεν. ὅλον δὲ τὸ σκέλος ἔχει τὴν ἰθυωρίην κατὰ τὴν φύσιν καὶ οὔτε τῇ οὔτε τῇ ῥέπει.

Τὸ μὲν ἐθέλειν αὐτὸ σημαίνει τὸ δύνασθαι, καθάπερ που καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ·

οὐδ' ἔθελε προρέειν.

ἐπὶ τῷ μὴ δύνασθαι λέλεκται· ποδὸς δὲ ἄκρον εἴρηκε τὸ ἀπὸ τοῦ πεδίου μέχρι τοῦ κατὰ τοὺς δακτύλους ὀνύχων τε μέρος τοῦ ποδός· συμβαίνει δ', ὡς καὶ πρόσθεν ἐῤῥέθη, μὴ δύνασθαι καλῶς εἰς τοὐπίσω τὸ κατὰ τὸν ἀστράγαλον ἄρθρον ἐκτεταμένης τῆς ἰγνύος. ταῦτ' οὖν καὶ νῦν ἑρμηνεῦ-

cecidit ad calcem: extremum enim crus minus demitti in terram poteſt, cujus rei cauſa in ſuperioribus explicata; nunc rurſus ſummatim etiam enarrabitur.

CVI.

Sed pes extremus ſpectare minus poteſt in partem anteriorem, crus vero totum rectam poſitionem naturaliter ſervat nec in hanc aut illam partem inclinatur.

Poteſt dixit *ἐθέλει*, ubi verbum *ἐθέλειν*, id eſt *velle* pro *poſſe* uſurpavit, quemadmodum etiam Homerus quum ait:

οὐδ' ἔθελε προρέειν.

Ubi ponit *οὐδ' ἔθελε*, id eſt *noluit* pro *non potuit.* Extremum pedem appellavit eam partem pedis quae a planta ad digitos eſt et ungues. Accidit enim, quemadmodum ſupra oſtenſum eſt, ut extento poplite non bene articulus tali in priorem partem inclinetur. Haec itaque nunc ex-

σαι θέλων εἶπεν· ἄκρος δὲ ὁ πούς ἧσσόν τι προκύπτειν ἐθέλει εἰς τοὔμπροσθεν, ἐνδεικνύμενος ὅτι τοὺς δακτύλους, οἵπερ ἦσαν ἄκρος πούς οὐχ οἷόν τε εὐκόλως κατατείνειν τε καὶ κατανεύειν καὶ καταφέρειν εἰς τοὔδαφος.

ρζ'.

Ὀδυνῶνται δὲ αὐτίκα οὗτοι μάλιστα καὶ οὖρον ἴσχεται τὸ πρῶτον μᾶλλόν τι ἢ τοῖσιν ἄλλοισιν ἐξαρθρήμασιν.

Αὐτὸς εἶπε τὴν αἰτίαν δι' ἣν ταῦτα γίνεται.

ρη'.

Ἐγκέεται γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐγγυτάτω τούτοισι τῶν πόνων τῶν ἐπικαίρων καὶ κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα ἐξογκέονται καὶ κατατεταμένον τὸ χωρίον φαίνεται, κατὰ δὲ τὸ πυγαῖον στολιδωδέστερον καὶ ἀσαρκότατον. ταῦτα μὲν οὖν σημήϊά ἐστι τὰ εἰρημένα, ὧν ἂν οὕτως ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός.

ponere volens ait: fed pes extremus minus fpectare vult in partem anteriorem indicans digitos quibus continetur extremus pes non facile extendi poffe aut deorfum converti et terram contingere.

CVII.

Fere autem his dolor protinus accedit et urina fupprimitur, magisque quam fi articulus in aliam partem luxetur.

Quamobrem haec fequantur ipfe caufam adjungit.

CVIII.

Venit enim femoris caput maxime prope nervos magnam vim habentes et in inguine prominet, atque is locus extentus apparet, in clunibus rugae confpiciuntur et fumma gracilitas. Quas quidem diximus, notae funt femoris in priorem partem prolapfi.

Ὠνόμασε δ' οὕτω τὰ συγκαταφερόμενα διὰ τοῦ βουβῶνος νεῦρα τῇ τ' ἀρτηρίᾳ καὶ τῇ φλεβί. κέκληκε δὲ ἐπίκαιρα ταῦτα τὰ νεῦρα, καθότι καὶ πρόσθεν ἐμάθομεν, ὅσοι μεγάλην οὕτως ἔχει δύναμιν αὐτὸν ὀνομάζειν. ἔχει δὲ ταῦτα μεγάλην δύναμιν ἐγγυτάτω τοῦ τε νωτιαίου κείμενα καὶ κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη τὴν ἔκφυσιν αὐτῶν λαμβάνοντα, καθ' ἃ καὶ εἰς τὴν κύστιν ἀποφύεται νεῦρα, διὸ καὶ ἡ συμπάθεια τῆς κύστεως ἀκολουθεῖ τοῖς τοιούτοις ἐξαρθρήμασι φλεγμαινούσης τε καὶ ἀδυνατούσης ἐκκρίνειν τὸ οὖρον. ἴσως δ' ἄν ποτε καὶ διὰ μέγεθος φλεγμονῆς, ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς κύστεως γενόμενον, ἔνθα καὶ ὁ μῦς ἐστιν ὁ σφίγγων αὐτὸν ἐπισχεθῇ τὰ οὖρα τὴν κατὰ τὸν πόρον χώραν τῶν φλεγμαινόντων μορίων καταλαμβανόντων τε καὶ ἀποφραττόντων.

ρθ'.

[424] Ὁκόσοισι μὲν οὖν ἂν ἤδη ἠνδρωμένοισι τοῦτο τὸ ἄρθρον ἐκπεσὸν μὴ ἐμπέσῃ, οὗτοι ὁκόταν αὐτοῖσιν ἡ ὀδύνη παύσηται καὶ τὸ ἄρθρον ἐθισθείη ἐν τῷ χωρίῳ

Nervos appellavit τόνους eos intelligens qui cum vena et arteria per inguen feruntur, magnam vim habentes vocavit ἐπικαιροτάτους, ſicut in ſuperioribus etiam didicimus. Habent autem hi magnam vim, quum medullae ſpinae proximi ſint atque inde oriantur, unde initium ſumunt nervi qui ad veſicam feruntur: quo fit ut femoris capite in hanc partem luxato veſica quoque afficiatur inflammeturque et reddere urinam nequeat. Fortaſſe etiam aliquando ob inflammationis magnitudinem qua veſicae cervix affligitur, ubi muſculus eſt qui eam adſtringit, urina ſupprimitur, eo quod inflammatis partibus excaecatum iter claudatur.

CIX.

Quibus vero aetate jam robuſta articulus in hanc partem elapſus minime reſtituitur, hi quum dolor finitur et articulus adſueſcit in eum locum converti in quem proci-

τούτῳ στρωφᾶσθαι, ἵνα ἐξέπεσεν, οὗτοι δύνανται σχεδὸν εὐθὺς ὀρθοὶ ὁδοιπορέειν ἄνευ ξύλου καὶ πάνυ μέντοι εὐθέες, ἐπὶ δὲ τὸ σιναρὸν, ἅτε οὔτε κατὰ τὸν βουβῶνα εὔκαμπτοι ἐόντες οὔτε κατὰ τὴν ἰγνύην. διὰ γοῦν τοῦ βουβῶνος τὴν ἀκαμπίην εὐθυτέρῳ ὅλῳ τῷ σκέλει ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ χρέονται ἢ ὅτε ὑγίαινον.

Τὸ μὲν αὐτίκα, τουτέστι παραχρῆμα, κατὰ τὸν τῆς ἐκπτώσεως καιρὸν ὀδυνᾶσθαί τε αὐτοὺς εἶπε καὶ οὔρων ἐπίσχεσιν γίγνεσθαι. τοῦ μέντοι χρόνου προϊόντος, ὅταν ταῦτα παύσηται, βαδίζειν δύνασθαι· διὰ τί δὲ ταῦτα πέπαυται, καίτοι κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν μενούσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ καὶ θλιβούσης τε καὶ τεινούσης ὁμοίως τὰ νεῦρα διδάξει τε διὰ τοῦ προσθεῖναι τῇ λέξει τὸ ἐθισθείη ἐν τῷ χωρίῳ στροφᾶσθαι, ἵνα ἐξέπεσεν. εἰς γὰρ τὸν ἐθισμὸν ἀναφέρειν φαίνεται τοῦ γινομένου τὴν αἰτίαν, ἐπειδὴ τά τε θλιβόμενα πρός τινων ἐν τῷ χρόνῳ τυλουμένων ῥᾷον αὐτῶν ἀνέχεται καὶ τὰ τεινόμενα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὅταν ἐθισθῇ τοῦτο πάσχειν, ἀνιώμενα παύεται. διὰ τί δ' ὀρθοὶ

dit, recti protinus ingredi possunt sine baculo ac recti ex toto, quum vitiatum crus neque ad inguen neque ad poplitem facile complicetur. Ergo quum ad inguen non flectatur, crure in ingressu magis recto utuntur, quam quum integrum erat.

Quo tempore articulus excidit, dolorem dixit protinus accedere et urinam supprimi; procedente vero tempore ubi haec cessant ingredi hominem posse; at qua de causa haec finiantur, quamquam femoris caput maneat comprimatque et similiter nervos extendat, docuit quum orationi adjecit: et articulus assuescit in eum locum converti in quem procidit. Videtur enim in ea re consuetudinem causari, quoniam quae ab aliquo premuntur, quum tempore occallescant, id facilius ferunt et ea quae tunc tendebantur, quum huic molestiae assueverint, dolore

δύνανται βαδίζειν ἄνευ ξύλου κατὰ τὴν ἐχομένην ῥῆσιν αὐτὸς ἐδίδαξε· κεφάλαιον δ' ἐστὶ τοῦ λόγου τό τε κατὰ τὴν εὐθυωρίαν φυλάττεσθαι τὸ σκέλος καὶ τὸ μηδέτερον κάμπτεσθαι τῶν ἄρθρων, μήτε τὸ κατὰ βουβῶνα, μήτε τὸ κατὰ γόνυ.

ρί.

Καὶ σύρουσι δὲ ἐνίοτε πρὸς τὴν γῆν τὸν πόδα, ἅτε οὐ ῥηϊδίως ξυγκάμπτοντες τὰ ἄνω ἄρθρα καὶ ἅτε παντὶ βαίνοντες τῷ ποδί. οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι βαίνουσιν ἢ τῷ ἔμπροσθεν.

Τὰ ἄνω ἄρθρα λέγει τό τε κατ' ἰγνύαν καὶ τὸ κατὰ βουβῶνα. τέτταρα δ' ἐστὶν ἄρθρα τὰ πρὸς τὸ βαδίζειν ὑπηρετοῦντα, τὸ κατὰ βουβῶνα, τὸ κατ' ἰγνύαν, τὸ κατ' ἀστράγαλον, τὸ κατὰ τοὺς δακτύλους. ὡς ἓν γὰρ ἀριθμῶ τοῦτο, κἂν ᾖ πολλὰ, διὰ τὸ τῆς χρείας τε καὶ τῆς ἐνεργείας κοινόν. τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἄρθρον ὀλίγον τι συντελεῖ, τὸ

cessant. Cur vero sine baculo recti ingrediantur ipse subjecit; caput autem orationis id est quod crus erectum servatur et neutra commissura, nec quae ad inguen nec quae ad poplitem est, flectitur.

CX.

Nonnunquam etiam pedem per terram trahunt qui superiores commissuras non facile flectant, quamquam pede toto inambulant; namque hi minus calce quam priori parte pedis in ingressu nituntur.

Superiores commissuras nominat eam quae ad inguen est et eam quae ad poplitem; quatuor autem commissurae ingressui accommodantur, quae ad inguen est, quae ad poplitem, quae ad talum et quae ad digitos; postremam, quamvis multiplex sit, ut unam tantum adnumero, quum usum atque actionem communem praestet. Haec non ad-

μέντοι κατὰ τῆς γῆς στηριζόμενον διὰ τοῦ ποδὸς ἐκ τῶν μάλιστα ἡμῖν ὑπάρχει βραχύ τι συντελούντων αὐτῶν κατὰ τοὺς δα- (640) κτύλους ἄρθρων. ἥ γε μὴν ὅλη τῶν σκελῶν ἐνέργεια κατά τε τὸ βαδίζειν καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ τὸ θεῖν ἐκ τῆς κατὰ τὸν βουβῶνα καὶ τὸ γόνυ διαρθρώσεως τείνεται. καμπτομένων γὰρ αὐτῶν ὑψηλὸν ἀπὸ τῆς γῆς τὸ κῶλον εὐμαρῶς καταφέρεται. νῦν οὖν εἰκότως οὐδετέρου καμπτομένου σύρειν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἔφη τὸν πόδα. τὸ δ᾽ ἐνίοτε προσέθηκε διά τε τὴν ἐν τοῖς ἐδάφεσι διαφορὰν καὶ τὸ ποσὸν τῆς βλάβης. οἱ μὲν γὰρ ἐν ὁμαλῷ τε καὶ κατάντει χωρίῳ βαδίζοντες· εἰ βραχὺ γοῦν κάμπτοιεν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἄρθροις τὸ σκέλος, οὐδ᾽ ὅλως σύρουσι τὸν πόδα, οἱ δ᾽ ἀνωμάλῳ τε [425] καὶ ἀνάντει κάμπτειν ἱκανοὶ τοσοῦτον ἀποδέουσι τοῦ μὴ σύρειν, ὥστε καὶ προσκόπτουσι τοῖς ἐξέχουσι κατὰ τοὔδαφος καὶ ἅτε παντὶ βαίνοντες τῷ ποδὶ, ὅλῳ τῷ ποδὶ βαίνουσιν, οἱ καὶ τῇ πτέρνῃ καὶ τῷ πεδίῳ καὶ τοῖς ἄκροις δακτύλοις στηριζόμενοι κατὰ τῆς γῆς. οὐ γὰρ πρὸ τούτων οἷς ὀπίσω μετέστη τὸ ἄρθρον,

modum confert, dum per aequale folum ingredimur; ea vero quae ad talum, ad progrediendum atque ad crura transferenda nihil proficit, maxime tamen efficit ut pes humi haereat, ad quam rem parum faciunt digitorum commiffurae. Univerfa autem cruris actio dum ingredimur et multo magis dum currimus, a commiffura quae ad inguen eft et ab ea quae ad poplitem proficifcitur: his enim curvatis crus a terra attollitur ac facile transfertur. At nunc quum neutra flectatur, jure per terram trahi pedem ait. Adjecit nonnunquam propter foli differentiam et vim; illi enim qui per aequalia et declivia loca ingrediuntur, fi vel parum quid crus ad fuperiores commiffuras inflectant, pedem haud trahunt, fed qui per inaequalia ambulant et acclivia, minimeque eas curvant, tantum ab eo abfunt ut pedem non trahant, ut etiam offendant in ea quae in folo eminent. Quique pede toto inambulent, inambulant pede toto; qui calce, planta et extremis digitis terram contingunt. Illi enim quibus in

Ed. Chart. XII. [425.] Ed. Baf. V. (640.)

ὡς ἂν μικρότερον ἔχοντες τὸ σκέλος οὐκ ἐχρῶντο τῇ πτέρνῃ βαδίζοντες, ἀλλ' ἤρκει μόνον αὐτοῖς εἰς τοῦτο τοῦ ποδὸς τὸ στῆθος, ὅπερ ἔφην ὑπὸ τῶν ἀνατομικῶν ὀνομάζεσθαι πέδιον. ἀλλ' οἷς γε εἰς τὸ πρόσω τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον ἐξέπεσεν, ὡς ἂν τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς ἑδράζοντες διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τῷ κατὰ τοὺς δακτύλους μέρει τοῦ ποδὸς ἐπιβαίνειν, ᾧ ὑστέρῳ χρῶνται τῷ πρόσω κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἡνίκα ἤδη μέλλουσι στηριχθέντες ἐπὶ τοῦ πεπονθότος σκέλους ἐπιχειρεῖν τὸ ἕτερον μεταφέρειν.

ρια'.

Εἰ δέ γε ἠδύναντο μέγα προβαίνειν, κἂν πάνυ πτερνοβάται ἦσαν. καὶ γὰρ οἱ ὑγιαίνοντες, ὅσῳ ἂν μεῖζον προβαίνοντες ὁδοιπορέωσι, τοσούτῳ μᾶλλον πτερνοβάται εἰσὶ τιθέντες τὸν πόδα, αἴροντες δὲ τὸν ἐναντίον.

Ὅτι μὲν οἱ μέγα προβαίνοντες τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς στηρίζουσιν, εἴρηταί μοι πρόσθεν ἐναργῶς τε φαίνεται.

posteriorem partem femoris caput elabitur, de quibus ante hos tractavit, quum brevius crus redderetur, non utebantur calce in ingressu, sed terram contingebant ima planta dumtaxat, quae ut diximus ab iis qui in corporibus incidendis versantur *πέδιον* dicitur; verum quibus in priorem partem coxae articulus promovetur, calce primum in terra considente, quum ea parte pedis quae ad digitos est ingredi nequeant, qua postea utuntur quum jam affecto cruri insistentes transferre alterum incipiunt.

CXI.

Verum si valde progredi possent, calce admodum ingrederentur: nam et qui bene valent, quanto maxime procedunt, tanto maxime calce ingrediuntur, quum uni pedi insistunt et alterum attollunt.

Eos qui valde procedunt calce terram contingere supra ostendimus, quod evidentissime apparet. Non minus

οὐδὲν δὲ ἧττον φαίνεται καὶ τὸ μὴ προβαίνειν μέγα πάντως, ὅσοι δύνανται κάμπτειν τὰ ἄνω ἄρθρα δι' ἡντινοῦν αἰτίαν. πάσχουσι δὲ τοῦτο τὴν ταλαιπωρίαν οὐ φέροντες, ἣν ἐν τῷ μεταφέρειν ἀποτεταμένον τὸ σκέλος ἴσχουσιν· ὡς ἄλλο δ' οὐδέν ἐστι τὸ κωλῦον αὐτοὺς μέγιστον προβαίνειν ἐστηριγμένου τηνικαῦτα τοῦ ὑγιοῦς σκέλους, καὶ προαιρούμενοί γε πρᾶξαι τοῦτο, δύνανται ποιεῖν αὐτὸ μετὰ καμάτου, ὥστε ἄμεινον ἦν ἴσως οὕτως ἑρμηνεύεσθαι τὸν λόγον· οἷς ἐξέπεσε τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον πρόσω, τούτοις κατὰ τὰς ὁδοιπορίας ὑπάρχει μηδὲν ἧττον τοῦ πεδίου τε καὶ τῶν δακτύλων τῇ πτέρνῃ χρῆσθαι. εἰ δ' ὑπέμενον μέγα διαβαίνειν τῷ πεπονθότι σκέλει, κἂν πάνυ πτερνοβάται ἦσαν· ἀλλὰ γὰρ οὐ τολμῶσι πράττειν οὕτω, διότι ταλαιπωροῦνται μόγις μεταφέροντες ἄκαμπτόν γε τὸ σκέλος.

ριβ'.

Ὁκόσοισι δὲ δὴ οὕτως ἐκπέπτωκε καὶ ἔτι μᾶλλον τῇ πτέρνῃ προσεγχρίπτουσιν ἢ τὸ ἔμπροσθεν.

etiam in aperto est, non posse omnino valde procedere qui superiores commissuras curvare ob quamvis causam nequeunt. Id autem ipsis accidit propterea quod molestiam non ferant, qua dum transferunt extremum crus vexantur: nihil enim aliud prohibet ne maxime procedant. Quodsi sano cruri insistentes id facere vellent, possent quidem, sed non sine dolore, quamobrem satis fortasse fuit hanc orationem ita explicare: quibus coxae articulus in priorem partem erupit, his nihilo minus quam ima planta et digitis ad ambulandum uti calce licet, ac si sustineant longius affecto crure procedere et calce omnino ingredientur; verum non sustinent, quoniam ubi extentum crus cum difficultate transferunt dolore torquentur.

CXII.

Praeterea quibus sic procidit magis adhuc calci inhaerent, quam priori parti pedis.

Τὸ ἐγχρίπτειν εἴωθε λέγειν ἐπὶ τῶν ἐρειδόντων ἄλληλα, καὶ τοῦτο γοῦν σημαινόμενον ὅτε συνεβούλευε διαπλάττειν τὰ κατάγματα διιστάντα πρότερον ἀπ᾽ ἀλλήλων τῇ τάσει τὰ κατεαγότα, οὕτως ἔφη ῥᾷον γίγνεσθαι τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῶν ἢ εἴ τις ἐγχρίπτοντα πρὸς ἄλληλα συνάγοι τὰ ὀστέα. σαφῶς οὖν καὶ κατὰ τὴν νῦν προκειμένην ῥῆσιν ἐδήλωσεν ὃ μικρὸν ἔμπροσθεν εἶπεν. οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι [426] βαίνουσιν ἢ τὸ ἔμπροσθεν. ὅτι σαφέστερον ἂν εἴρητο καὶ κάλλιον, εἴ τις αὐτὸ κατὰ τήνδε τὴν λέξιν ἡρμήνευσεν· οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι βαίνουσιν ἢ τὸ ἔμπροσθεν, ἀλλ᾽ ἔτι μᾶλλον· οὐ μὴν ἐκεῖ γε προσέθηκε τὸ ἔτι καὶ μᾶλλον.

ριγ΄.

Τὸ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ ποδὸς ὅταν ἐκτεταμένον ἔῃ τὸ ἄλλο σκέλος, οὐχ ὁμοίως δύναται ἐς τὸ πρόσω καμπυλέεσθαι, ὥσπερ ὅταν ξυγκεκαμμένον ἔῃ τὸ σκέλος, οὔτ᾽ αὖ σιμοῦσθαι δύναται ὁ ποὺς ξυγκεκλιμένου τοῦ σκέλεος, ὡς ὅταν

Inhaerere dixit ἐγχρίπτειν, quod vocabulum mutuari folet ad ea fignificanda, quorum alteri alterum inhaeret, juxta quam fignificationem eo utitur, quum in fracturis componendis imperat ut fracta offa prius intenfa inter fe diducantur: fic enim ait facilius componi, quam fi ἐγχρίπτοντα, id eft quum alterum alteri inhaeret propellatur. Quod igitur paullo ante propofuerat clare in hac oratione demonftravit: namque hi nihilominus calce ingrediuntur, quam priori parte pedis. Quod clarius adhuc et melius dixiffet hoc modo, non enim minus hi calce ingrediuntur quam priori parte pedis, fed magis etiam, non tamen adjecit in fuperiori oratione fed magis etiam.

CXIII.

Pedis enim anterior pars quum reliquum crus extenfum eft, non aeque poteft in priorem partem curvari, atque ubi flexum eft; neque item fimus pes redditur ubi crus inflexum eft, ficut ubi extenfum crus. Igitur natura quum

ἐκτεταμένον ἔῃ τὸ σκέλος. ὑγιαίνουσά τε οὖν ἡ φύσις οὕτω πέφυκεν, ὥσπερ εἴρηται. ὅταν δὲ ἐκπεσὸν μὴ ἐμπέσῃ τὸ ἄρθρον, οὕτως ὁδοιπορέουσιν, ὡς εἴρηται, διὰ τὰς προφάσιας ταύτας τὰς εἰρημένας, ἀσαρκότερον μέντοι τὸ σκέλος τοῦ ἑτέρου γίνεται, κατά τε τὸ πυγαῖον κατά τε τὴν γαστροκνημίην καὶ κατὰ τὴν ὄπισθεν ἴξιν. οἷσι δ᾽ ἂν νηπίοισιν ἔτι ἐοῦσι τὸ ἄρθρον οὕτως ὀλισθάνον μὴ ἐμπέσῃ ἢ καὶ ἐκ γενεῆς οὕτω γένηται καὶ τούτοισι τὸ τοῦ μηροῦ ὀστέον μᾶλλόν τι μινύθει ἢ τὰ τῆς κνήμης καὶ τὰ τοῦ ποδός.

Τὸ κατὰ τὸ πεδίον τε καὶ τοὺς δακτύλους μέρος τοῦ ποδὸς, ὅπερ ἔμπροσθεν εἶπον, αὐτὸ πρὸς τὴν γῆν ἐπινεύειν ἀδύνατόν ἐστι τῆς ἰγνύας ἐκτεταμένης. ὠνόμασε δὲ τὸ σχῆμα τοῦτο τοῦ ποδὸς καμπύλεσθαι διὰ τὸ μήτ᾽ ἔκτασιν εἰθίσθαι λέγεσθαι μήτε κάμψιν ἐπὶ τοῦ κατ᾽ ἀστράγαλον ἄρθρου, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἰγνύας τε καὶ τοῦ βουβῶνος. ὅταν μὲν οὖν οἱ πρόσθιοι μύες ἀνατείνωσι τὸν ταρσὸν εἰθισμένον

bene valet fic fe habet, ut diximus. Ubi vero articulus luxatus reftitutus non fuerit, homo ob propofitas caufas inambulat, ficut oftenfum eft; crus tamen altero gracilius redditur et a clune et a carnofa parte quae in pofteriori crure prominet et e regione pofterioris partis. Quibus itaque tenera aetate articulus elapfus minime reftituitur vel a primo natali die id mali incidit, femoris os magis minuitur quam tibiae aut pedis.

Pars pedis quae ad plantam et digitos eft, quam priorem appellant, extenfo poplite contingere terram non poteft. Vocavit autem hujusmodi pedis habitum καμπύλον, id eft curvum: nam commiffura quae ad talum eft neque extenfa dici folet, neque flexa, ficut ea quae ad poplitem et ea quae ad inguen. Ergo ubi prioris mufculi eam partem pedis quae inter talos et plantam eft attollunt

πώς ἐστι λέγειν σιμοῦσθαι τὸν πόδα. τῶν δ' ὄπισθεν εἰς ἑαυτοὺς ἑλκόντων τὴν πτέρναν καὶ τὸν ταρσὸν, οὐδὲν ὄνομα σύνηθές ἐστι τῷ τοιούτῳ σχήματι. διόπερ ὁ Ἱπποκράτης, ὡς ἔφην, αὐτὸ καμπύλεσθαι προσηγόρευσεν, οἰκείαν τῷ δηλουμένῳ πράγματι φωνὴν ἐξευρών. οὔτε γὰρ σιμοῦσθαι δύναται ὁ ποὺς συγκεκαμμένου τοῦ σκέλεος, ὡς ὅταν ἐκτεταμένον ᾖ τὸ σκέλος, ἀνατείνεσθαί τε διὰ τῶν ἔμπροσθεν μυῶν ὁ ποὺς οὐ δύναται. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ σιμοῦσθαι κεκαμμένου τοῦ σκέλους, ὥσπερ ἐκτεταμένου, καθάπερ οὐδὲ καμπύλεσθαι χωρὶς τοῦ καμφθῆναι. ἐπ' ὀλίγον μὲν γὰρ καὶ μετὰ βίας ἑκάτερον τῶν εἰρημένων πάσχῃ καὶ καθ' ἑκάτερον τῶν σχημάτων, ἐπὶ πολὺ δὲ καὶ χωρὶς βίας οὐ δύνανται, ἔτι ὡς οἶδ' ἔφην οἱ τῆς γαστροκνημίας μύες ἐκπεφυκότες, οὐκ ἐκ τῆς κνήμης, ὑφ' ὧν ἡ πτέρνα καὶ ὁ ποὺς ὅλος ἕλκεται πρὸς τὴν ὀπίσω χώραν, ὅπερ ἔνιοι μὲν ὀνομάζουσι καμπὴν ποδὸς, ἔνιοι δ' ἔκτασιν. ὥσπερ γε καὶ τὴν ἀντικειμένην κίνησιν, ἣν διὰ τῶν προσθίων ἴσχει, ἔνιοι μὲν ἔκτασιν, ἔνιοι (641) δὲ καμπὴν ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ἐπὶ

dici folet aliquo modo pes σιμοῦσθαι, id eft fimus fieri; ubi vero pofteriores calcem ad fe trahunt una cum ea parte quae inter talos et digitorum radices eft, nullum eft nomen ufitatum quo iftiusmodi habitus nominetur. Quare Hippocrates ut oftendimus eum appellavit καμπύλον vocem, inveniens rei quam exprimit accommodatam. Neque enim poteft pes fimus fieri attollique a prioribus mufculis, quod non aliud eft quam fimum fieri, quum crus inflexum eft, ficut quando erat extenfum quemadmodum nec curvus fieri, nifi crus flectatur. Poteft autem utroque modo figurari fub utroque cruris propofito habitu, fed paullum et violentes, multum et fine vi non poteft. Ergo quum mufculi, ut diximus, orti a pofteriori parte cruris quae carnofa prominet non ab interiori calcem et univerfum pedem trahunt ad partem pofteriorem, ejusmodi habitum pedis Graece nonnulli καμπὴν, nonnulli ἔκτασιν nuncupant; quemadmodum ubi pes in contrariam partem a prioribus mufculis movetur, alii ἔκτασιν, alii καμπὴν nominant, in

μὲν ταύτης εἰθίσθαι τὸν πόδα λέγειν. ἐπὶ δὲ τῆς ἐναντίας οὐδὲν ἐστιν ἅπασι σύμφωνον ὄνομα. βλάπτεται δ' οὐδὲν ἡ τῶν πραγμάτων γνῶσις ἐκ τῆς τῶν ὀνομάτων διαφωνίας. ἐγὼ γὰρ νομίζω, σαφῶς ἑκάτερον ἐδήλωσα διὰ τοῦ λόγου χωρὶς τῶν διαπεφωνημένων ὀνομάτων.

ριδ'.

[427] *Ἥκιστα μὲν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος ὁ μηρὸς μειοῦται. μινύθουσι μέντοι αἱ σάρκες πάντῃ, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ὄπισθεν ἴξιν, ὥσπερ ἤδη καὶ πρόσθεν εἴρηται. ὅσοι μὲν οὖν ἂν τιθηνηθῶσιν ὀρθῶς, οὗτοι μὲν δύνανται προσχρέεσθαι τῷ σκέλεϊ αὐξανόμενοι βραχυτέρῳ μὲν τινὶ τοῦ ἑτέρου ἐόντι, ὅμως δὲ ἐρειδόμενοι ξύλῳ ἐπὶ ταῦτα, ᾗ τὸ σιναρὸν σκέλος· οὐ γὰρ κάρτα δύνανται ἄνευ τῆς πτέρνης τῷ στήθει τοῦ ποδὸς χρέεσθαι ἐπικαθιέντες, ὥσπερ ἐν ἑτέροις χωλεύμασιν ἔνιοι δύνανται. αἴτιον δὲ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ ὀλίγῳ πρόσθεν εἰ-*

quo cafu ut retuli dici folet pes *σιμοῦσθαι*, id eft fimus fieri. In contrario nullum eft nomen de quo inter omnes conveniat, fed nihilo deterius habet, rerum peritia propter vocabulorum diffenfionem. Equidem absque vocabulis de quibus non conveniat inter omnes, oratione utrumque mihi clare videor explanaffe.

CXIV.

Minimum autem femur minuitur quum in hanc partem promovetur; minuitur tamen caro ubique a pofteriori parte praefertim, ficut in fuperioribus quoque dictum eft. Ergo quicunque recte educati fuerint, uti crure poffunt, quum increfcunt, quamquam aliquanto brevius altero eft, baculo tamen fulciuntur a parte cruris vitiati: nequeunt enim absque calce ima planta confiftere, quod quibusdam alia de caufa claudicantibus licet. Quamobrem nequeant, paullo fupra declaravimus, id-

σημένον, διὰ τοῦτο προσδέονται ξύλου. ὅσοι δ' ἂν καταμεληθῶσι καὶ μηδὲν χρέονται ἐπὶ τὴν γῆν τῷ σκέλεϊ, ἀλλὰ μετέωρον ἔχωσι, τούτοισι μινύθουσι μὲν τὰ ὀστέα ἐς αὔξησιν μᾶλλον ἢ τοῖσι χρεομένοισι, μινύθουσι δὲ καὶ αἱ σάρκες πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖσι χρεομένοισι. κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα ἐς τὸ εὐθὺ πηροῦται τούτοισι τὸ σκέλος, μᾶλλόν τι ἢ οἷσιν ἄλλως ἐκπεπτώκῃ.

Ἔνιοι τῶν ἐξηγουμένων τὰς τοιαύτας λέξεις οὕτως ἐοίκασιν ἐμπείρως ἔχειν αὐτῶν, ὥστε τὸ μὲν ἥκιστα σημαίνειν νομίζουσιν οὐδ' ὅλως, τὸ δ' οὐχ ἥκιστα μάλιστα. οὗτοι δ' ἂν νομίσαιεν ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρῆσθαι, τοῖς οὕτω παθοῦσι μηδ' ὅλως μειοῦσθαι τὸν μηρόν· ἀλλὰ φαίνεταί γε μειούμενος, οὐ μὴν ὥσπερ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις ἐκπτώσεσιν, ὅτι μετριωτέρας ἐκείνων ἔχει τὰς μειούσας αἰτίας. ἐλέχθησαν δὲ εἶναι δύο, διαστροφή τε τῶν ὀργάνων καὶ βλάβη τῶν ἐνεργειῶν, δι' ἣν ὀλίγα χρῶνται τῷ σκέλει· ἀλλ' ἐν τούτῳ τῷ πα-

circo igitur baculo egent. Iis vero qui negligenter habiti fuerint, neque crure terram contingant, sed id suspensum habeant, ossa magis minuuntur, quam aliis qui crure utuntur; circa articulos autem crus quod ad rectum habitum pertinet magis depravatur, quam quibus articulus alio modo luxatur.

Quidam ex iis qui hujusmodi dictiones exponunt, tantam videntur earum habere peritiam, ut minimum arbitrentur nullo modo significare, non minimum maxime. Hi ergo Hippocratem dixisse existimarent iis qui sic affecti sunt femur nullo modo minui. At minui ipsum constat, non aeque tamen atque ubi in alias partes prolabitur, causae enim ob quas minuitur leviores sunt in hoc casu, quam in illis. Duas autem causas reddidimus, instrumentorum depravationem et actionum noxam, ob quam paullum crure utuntur. Sed quum in hanc partem femoris

τούτῳ στρωφᾶσθαι, ἵνα ἐξέπεσεν, οὗτοι δύνανται σχεδὸν εὐθὺς ὀρθοὶ ὁδοιπορέειν ἄνευ ξύλου καὶ πάνυ μέντοι εὐθέες, ἐπὶ δὲ τὸ σιναρὸν, ἅτε οὔτε κατὰ τὸν βουβῶνα εὔκαμπτοι ἐόντες οὔτε κατὰ τὴν ἰγνύην. διὰ γοῦν τοῦ βουβῶνος τὴν ἀκαμπίην εὐθυτέρῳ ὅλῳ τῷ σκέλει ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ χρέονται ἢ ὅτε ὑγίαινον.

Τὸ μὲν αὐτίκα, τουτέστι παραχρῆμα, κατὰ τὸν τῆς ἐκπτώσεως καιρὸν ὀδυνᾶσθαί τε αὐτοὺς εἶπε καὶ οὖρων ἐπίσχεσιν γίγνεσθαι. τοῦ μέντοι χρόνου προϊόντος, ὅταν ταῦτα παύσηται, βαδίζειν δύνασθαι· διὰ τί δὲ ταῦτα πέπαυται, καίτοι κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν μενούσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ καὶ θλιβούσης τε καὶ τεινούσης ὁμοίως τὰ νεῦρα διδάξει τε διὰ τοῦ προσθεῖναι τῇ λέξει τὸ ἐθισθείη ἐν τῷ χωρίῳ στροφᾶσθαι, ἵνα ἐξέπεσεν. εἰς γὰρ τὸν ἐθισμὸν ἀναφέρειν φαίνεται τοῦ γινομένου τὴν αἰτίαν, ἐπειδὴ τά τε θλιβόμενα πρός τινων ἐν τῷ χρόνῳ τυλουμένων ῥᾷον αὐτῶν ἀνέχεται καὶ τὰ τεινόμενα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὅταν ἐθισθῇ τοῦτο πάσχειν, ἀνιώμενα παύεται. διὰ τί δ᾽ ὀρθοὶ

dit, recti protinus ingredi possunt sine baculo ac recti ex toto, quum vitiatum crus neque ad inguen neque ad poplitem facile complicetur. Ergo quum ad inguen non flectatur, crure in ingressu magis recto utuntur, quam quum integrum erat.

Quo tempore articulus excidit, dolorem dixit protinus accedere et urinam supprimi; procedente vero tempore ubi haec cessant ingredi hominem posse; at qua de causa haec finiantur, quamquam femoris caput maneat comprimatque et similiter nervos extendat, docuit quum orationi adjecit: et articulus assuescit in eum locum converti in quem procidit. Videtur enim in ea re consuetudinem causari, quoniam quae ab aliquo premuntur, quum tempore occallescant, id facilius ferunt et ea quae tunc tendebantur, quum huic molestiae assueverint, dolore

δύνανται βαδίζειν ἄνευ ξύλου κατὰ τὴν ἐχομένην ῥῆσιν αὐτὸς ἐδίδαξε· κεφάλαιον δ' ἐστὶ τοῦ λόγου τό τε κατὰ τὴν εὐθυωρίαν φυλάττεσθαι τὸ σκέλος καὶ τὸ μηδέτερον κάμπτεσθαι τῶν ἄρθρων, μήτε τὸ κατὰ βουβῶνα, μήτε τὸ κατὰ γόνυ.

ρι'.

Καὶ σύρουσι δὲ ἐνίοτε πρὸς τὴν γῆν τὸν πόδα, ἅτε οὐ ῥηϊδίως ξυγκάμπτοντες τὰ ἄνω ἄρθρα καὶ ἅτε παντὶ βαίνοντες τῷ ποδί. οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι βαίνουσιν ἢ τῷ ἔμπροσθεν.

Τὰ ἄνω ἄρθρα λέγει τό τε κατ' ἰγνύαν καὶ τὸ κατὰ βουβῶνα. τέτταρα δ' ἐστὶν ἄρθρα τὰ πρὸς τὸ βαδίζειν ὑπηρετοῦντα, τὸ κατὰ βουβῶνα, τὸ κατ' ἰγνύαν, τὸ κατ' ἀστράγαλον, τὸ κατὰ τοὺς δακτύλους. ὡς ἓν γὰρ ἀριθμῷ τοῦτο, κἂν ᾖ πολλὰ, διὰ τὸ τῆς χρείας τε καὶ τῆς ἐνεργείας κοινόν. τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἄρθρον ὀλίγον τι συντελεῖ, τὸ

cessant. Cur vero sine baculo recti ingrediantur ipse subjecit; caput autem orationis id est quod crus erectum servatur et neutra commissura, nec quae ad inguen nec quae ad poplitem est, flectitur.

CX.

Nonnunquam etiam pedem per terram trahunt qui superiores commissuras non facile flectant, quamquam pede toto inambulant; namque hi minus calce quam priori parte pedis in ingressu nituntur.

Superiores commissuras nominat eam quae ad inguen est et eam quae ad poplitem; quatuor autem commissurae ingressui accommodantur, quae ad inguen est, quae ad poplitem, quae ad talum et quae ad digitos; postremam, quamvis multiplex sit, ut unam tantum adnumero, quum usum atque actionem communem praestet. Haec non ad-

μέντοι κατὰ τῆς γῆς στηριζόμενον διὰ τοῦ ποδὸς ἐκ τοῦ μάλιστα ἡμῖν ὑπάρχει βραχύ τι συντελούντων αὐτῶν κατὰ τοὺς δα- (640) κτύλους ἄρθρων. ἥ γε μὴν ὅλη τῶν σκελῶν ἐνέργεια κατά τε τὸ βαδίζειν καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ τὸ θεῖν ἐκ τῆς κατὰ τὸν βουβῶνα καὶ τὸ γόνυ διαρθρώσεως τείνεται. καμπτομένων γὰρ αὐτῶν ὑψηλὸν ἀπὸ τῆς γῆς τὸ κῶλον εὐμαρῶς καταφέρεται. νῦν οὖν εἰκότως οὐδετέρου καμπτομένου σύρειν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἔφη τὸν πόδα. τὸ δ' ἐνίοτε προσέθηκε διά τε τὴν ἐν τοῖς ἐδάφεσι διαφορὰν καὶ τὸ ποσὸν τῆς βλάβης. οἱ μὲν γὰρ ἐν ὁμαλῷ τε καὶ κατάντει χωρίῳ βαδίζοντες· εἰ βραχὺ γοῦν κάμπτοιεν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἄρθροις τὸ σκέλος, οὐδ' ὅλως σύρουσι τὸν πόδα, οἱ δ' ἀνωμάλῳ τε [425] καὶ ἀνάντει κάμπτειν ἱκανοὶ τοσοῦτον ἀποδέουσι τοῦ μὴ σύρειν, ὥστε καὶ προσκόπτουσι τοῖς ἐξέχουσι κατὰ τοὔδαφος καὶ ἅτε παντὶ βαίνοντες τῷ ποδὶ, ὅλῳ τῷ ποδὶ βαίνουσιν, οἱ καὶ τῇ πτέρνῃ καὶ τῷ πεδίῳ καὶ τοῖς ἄκροις δακτύλοις στηριζόμενοι κατὰ τῆς γῆς. οὐ γὰρ πρὸ τούτων οἷς ὀπίσω μετέστη τὸ ἄρθρον,

modum confert, dum per aequale folum ingredimur; ea vero quae ad talum, ad progrediendum atque ad crura transferenda nihil proficit, maxime tamen efficit ut pes humi haereat, ad quam rem parum faciunt digitorum commiffurae. Univerfa autem cruris actio dum ingredimur et multo magis dum currimus, a commiffura quae ad inguen eft et ab ea quae ad poplitem proficifcitur: his enim curvatis crus a terra attollitur ac facile transfertur. At nunc quum neutra flectatur, jure per terram trahi pedem ait. Adjecit nonnunquam propter foli differentiam et vim; illi enim qui per aequalia et declivia loca ingrediuntur, fi vel parum quid crus ad fuperiores commiffuras inflectant, pedem haud trahunt, fed qui per inaequalia ambulant et acclivia, minimeque eas curvant, tantum ab eo abfunt ut pedem non trahant, ut etiam offendant in ea quae in folo eminent. Quique pede toto inambulent, inambulant pede toto; qui calce, planta et extremis digitis terram contingunt. Illi enim quibus in

ὡς ἂν μικρότερον ἔχοντες τὸ σκέλος οὐκ ἐχρῶντο τῇ πτέρνῃ βαδίζοντες, ἀλλ' ἤρκει μόνον αὐτοῖς εἰς τοῦτο τοῦ ποδὸς τὸ στῆθος, ὅπερ ἔφην ὑπὸ τῶν ἀνατομικῶν ὀνομάζεσθαι πεδίον. ἀλλ' οἷς γε εἰς τὸ πρόσω τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον ἐξέπεσεν, ὡς ἂν τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς ἑδράζοντες διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τῷ κατὰ τοὺς δακτύλους μέρει τοῦ ποδὸς ἐπιβαίνειν, ᾧ ὕστερῳ χρῶνται τῷ πρόσω κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἡνίκα ἤδη μέλλωσι στηριχθέντες ἐπὶ τοῦ πεπονθότος σκέλους ἐπιχειρεῖν τὸ ἕτερον μεταφέρειν.

ρια'.

Εἰ δέ γε ἠδύναντο μέγα προβαίνειν, κᾂν πάνυ πτερνοβάται ἦσαν, καὶ γὰρ οἱ ὑγιαίνοντες, ὅσῳ ἂν μεῖζον προβαίνοντες ὁδοιπορέωσι, τοσούτῳ μᾶλλον πτερνοβάται εἰσὶ τιθέντες τὸν πόδα, αἴροντες δὲ τὸν ἐναντίον.

Ὅτι μὲν οἱ μέγα προβαίνοντες τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς στηρίζουσιν, εἴρηταί μοι πρόσθεν ἐναργῶς τε φαίνεται.

posteriorem partem femoris caput elabitur, de quibus ante hos tractavit, quum brevius crus redderetur, non utebantur calce in ingressu, sed terram contingebant ima planta dumtaxat, quae ut diximus ab iis qui in corporibus incidendis versantur πεδίον dicitur; verum quibus in priorem partem coxae articulus promovetur, calce primum in terra considente, quum ea parte pedis quae ad digitos est ingredi nequeant, qua postea utuntur quum jam affecto cruri insistentes transferre alterum incipiunt.

CXI.

Verum si valde progredi possent, calce admodum ingrederentur: nam et qui bene valent, quanto maxime procedunt, tanto maxime calce ingrediuntur, quum uni pedi insistunt et alterum attollunt.

Eos qui valde procedunt calce terram contingere supra ostendimus, quod evidentissime apparet. Non minus

οὐδὲν δὲ ἧττον φαίνεται καὶ τὸ μὴ προβαίνειν μέγα πάντως, ὅσοι δύνανται κάμπτειν τὰ ἄνω ἄρθρα δι' ἡντινοῦν αἰτίαν. πάσχουσι δὲ τοῦτο τὴν ταλαιπωρίαν οὐ φέροντες, ἣν ἐν τῷ μεταφέρειν ἀποτεταμένον τὸ σκέλος ἴσχουσιν· ὡς ἄλλο δ' οὐδέν ἐστι τὸ κωλῦον αὐτοὺς μέγιστον προβαίνειν ἐστηριγμένου τηνικαῦτα τοῦ ὑγιοῦς σκέλους, καὶ προελόμενοί γε πρᾶξαι τοῦτο, δύνανται ποιεῖν αὐτὸ μετὰ καμάτου, ὥστε ἄμεινον ἦν ἴσως οὕτως ἑρμηνεύεσθαι τὸν λόγον· οἷς ἐξέπεσε τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον πρόσω, τούτοις κατὰ τὰς ὁδοιπορίας ὑπάρχει μηδὲν ἧττον τοῦ πεδίου τε καὶ τῶν δακτύλων τῇ πτέρνῃ χρῆσθαι. εἰ δ' ὑπομένον μέγα διαβαίνειν τῷ πεπονθότι σκέλει, κἂν πάνυ πτερνοβάται ἦσαν· ἀλλὰ γὰρ οὐ τολμῶσι πράττειν οὕτω, διότι ταλαιπωροῦνται μόγις μεταφέροντες ἄκαμπτόν γε τὸ σκέλος.

ρεβ'.

Ὁκόσοισι δὲ δὴ οὕτως ἐκπέπτωκε καὶ ἔτι μᾶλλον τῇ πτέρνῃ προσεγχρίπτουσιν ἢ τὸ ἔμπροσθεν.

etiam in aperto est, non posse omnino valde procedere qui superiores commissuras curvare ob quamvis causam nequeunt. Id autem ipsis accidit propterea quod molestiam non ferant, qua dum transferunt extremum crus vexantur: nihil enim aliud prohibet ne maxime procedant. Quodsi sano cruri insistentes id facere vellent, possent quidem, sed non sine dolore, quamobrem satis fortasse fuit hanc orationem ita explicare: quibus coxae articulus in priorem partem erupit, his nihilo minus quam ima planta et digitis ad ambulandum uti calce licet, ac si sustineant longius affecto crure procedere et calce omnino ingredientur; verum non sustinent, quoniam ubi extentum crus cum difficultate transferunt dolore torquentur.

CXII.

Praeterea quibus sic procidit magis adhuc calci inhaerent, quam priori parti pedis.

Τὸ ἐγχρίπτειν εἴωθε λέγειν ἐπὶ τῶν ἐρειδόντων ἄλληλα, καὶ τοῦτο γοῦν σημαινόμενον ὅτε συνεβούλευε διαπλάττειν τὰ κατάγματα διιστάντα πρότερον ἀπ᾿ ἀλλήλων τῇ τάσει τὰ κατεαγότα, οὕτως ἔφη ῥᾷον γίγνεσθαι τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῶν ἢ εἴ τις ἐγχρίπτοντα πρὸς ἄλληλα συνάγοι τὰ ὀστέα. σαφῶς οὖν καὶ κατὰ τὴν νῦν προκειμένην ῥῆσιν ἐδήλωσεν ὃ μικρὸν ἔμπροσθεν εἶπεν. οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι [426] βαίνουσιν ἢ τὸ ἔμπροσθεν. ὅτι σαφέστερον ἂν εἴρητο καὶ κάλλιον, εἴ τις αὐτὸ κατὰ τήνδε τὴν λέξιν ἡρμήνευσεν· οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι βαίνουσιν ἢ τὸ ἔμπροσθεν, ἀλλ᾿ ἔτι μᾶλλον· οὐ μὴν ἐκεῖ γε προσέθηκε τὸ ἔτι καὶ μᾶλλον.

ριγ΄.

Τὸ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ ποδὸς ὅταν ἐκτεταμένον ἔῃ τὸ ἄλλο σκέλος, οὐχ ὁμοίως δύναται ἐς τὸ πρόσω καμπυλέεσθαι, ὥσπερ ὅταν ξυγκεκαμμένον ἔῃ τὸ σκέλος, οὔτ᾿ αὖ σιμοῦσθαι δύναται ὁ ποὺς ξυγκεκλιμένου τοῦ σκέλεος, ὡς ὅταν

Inhaerere dixit ἐγχρίπτειν, quod vocabulum mutuari folet ad ea fignificanda, quorum alteri alterum inhaeret, juxta quam fignificationem eo utitur, quum in fracturis componendis imperat ut fracta offa prius intenfa inter fe diducantur: fic enim ait facilius componi, quam fi ἐγχρίπτοντα, id eft quum alterum alteri inhaeret propellatur. Quod igitur paullo ante propofuerat clare in hac oratione demonftravit: namque hi nihilominus calce ingrediuntur, quam priori parte pedis. Quod clarius adhuc et melius dixiffet hoc modo, non enim minus hi calce ingrediuntur quam priori parte pedis, fed magis etiam, non tamen adjecit in fuperiori oratione fed magis etiam.

CXIII.

Pedis enim anterior pars quum reliquum crus extenfum eft, non aeque poteft in priorem partem curvari, atque ubi flexum eft; neque item fimus pes redditur ubi crus inflexum eft, ficut ubi extenfum crus. Igitur natura quum

ἐκτεταμένον ἔῃ τὸ σκέλος. ὑγιαίνουσά τε οὖν ἡ φύσις οὕτω πέφυκεν, ὥσπερ εἴρηται. ὅταν δὲ ἐκπεσὸν μὴ ἐμπέσῃ τὸ ἄρθρον, οὕτως ὁδοιπορέουσιν, ὡς εἴρηται, διὰ τὰς προφάσιας ταύτας τὰς εἰρημένας, ἀσαρκότερον μέντοι τὸ σκέλος τοῦ ἑτέρου γίνεται, κατά τε τὸ πυγαῖον κατά τε τὴν γαστροκνημίην καὶ κατὰ τὴν ὄπισθεν ἴξιν. οἷσι δ' ἂν νηπίοισιν ἔτι ἐοῦσι τὸ ἄρθρον οὕτως ὀλισθάνον μὴ ἐμπέσῃ ἢ καὶ ἐκ γενεῆς οὕτω γένηται καὶ τούτοισι τὸ τοῦ μηροῦ ὀστέον μᾶλλόν τι μινύθει ἢ τὰ τῆς κνήμης καὶ τὰ τοῦ ποδός.

Τὸ κατὰ τὸ πεδίον τε καὶ τοὺς δακτύλους μέρος τοῦ ποδὸς, ὅπερ ἔμπροσθεν εἶπον, αὐτὸ πρὸς τὴν γῆν ἐπινεύειν ἀδύνατόν ἐστι τῆς ἰγνύας ἐκτεταμένης. ὠνόμασε δὲ τὸ σχῆμα τοῦτο τοῦ ποδὸς καμπύλεσθαι διὰ τὸ μήτ' ἔκτασιν εἰθίσθαι λέγεσθαι μήτε κάμψιν ἐπὶ τοῦ κατ' ἀστράγαλον ἄρθρου, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἰγνύας τε καὶ τοῦ βουβῶνος. ὅταν μὲν οὖν οἱ πρόσθιοι μύες ἀνατείνωσι τὸν ταρσὸν εἰθισμένον

bene valet fic fe habet, ut diximus. Ubi vero articulus luxatus reftitutus non fuerit, homo ob propofitas caufas inambulat, ficut oftenfum eft; crus tamen altero gracilius redditur et a clune et a carnofa parte quae in pofteriori crure prominet et e regione pofterioris partis. Quibus itaque tenera aetate articulus elapfus minime reftituitur vel a primo natali die id mali incidit, femoris os magis minuitur quam tibiae aut pedis.

Pars pedis quae ad plantam et digitos eft, quam priorem appellant, extenfo poplite contingere terram non poteft. Vocavit autem hujusmodi pedis habitum καμπύλον, id eft curvum: nam commiffura quae ad talum eft neque extenfa dici folet, neque flexa, ficut ea quae ad poplitem et ea quae ad inguen. Ergo ubi prioris mufculi eam partem pedis quae inter talos et plantam eft attollunt

πώς ἐστι λέγειν σιμοῦσθαι τὸν πόδα. τῶν δ' ὄπισθεν εἰς ἑαυτοὺς ἑλκόντων τὴν πτέρναν καὶ τὸν ταρσὸν, οὐδὲν ὄνομα σύνηθές ἐστι τῷ τοιούτῳ σχήματι. διόπερ ὁ Ἱπποκράτης, ὡς ἔφην, αὐτὸ καμπύλεσθαι προσηγόρευσεν, οἰκείαν τῷ δηλουμένῳ πράγματι φωνὴν ἐξευρών. οὔτε γὰρ σιμοῦσθαι δύναται ὁ πούς συγκεκαμμένου τοῦ σκέλεος, ὡς ὅταν ἐκτεταμένον ᾖ τὸ σκέλος, ἀνατείνεσθαί τε διὰ τῶν ἔμπροσθεν μυῶν ὁ πούς οὐ δύναται. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ σιμοῦσθαι κεκαμμένου τοῦ σκέλους, ὥσπερ ἐκτεταμένου, καθάπερ οὐδὲ καμπύλεσθαι χωρὶς τοῦ καμφθῆναι. ἐπ' ὀλίγον μὲν γὰρ καὶ μετὰ βίας ἑκάτερον τῶν εἰρημένων πάσχῃ καὶ καθ' ἑκάτερον τῶν σχημάτων, ἐπὶ πολὺ δὲ καὶ χωρὶς βίας οὐ δύνανται, ἔτι ὡς οἶδ' ἔφην οἱ τῆς γαστροκνημίας μύες ἐκπεφυκότες, οὐκ ἐκ τῆς κνήμης, ὑφ' ὧν ἡ πτέρνα καὶ ὁ πούς ὅλος ἕλκεται πρὸς τὴν ὀπίσω χώραν, ὅπερ ἔνιοι μὲν ὀνομάζουσι καμπὴν ποδὸς, ἔνιοι δ' ἔκτασιν. ὥσπερ γε καὶ τὴν ἀντικειμένην κίνησιν, ἣν διὰ τῶν προσθίων ἴσχει, ἔνιοι μὲν ἔκτασιν, ἔνιοι (641) δὲ καμπὴν ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ἐπὶ

dici folet aliquo modo pes σιμοῦσθαι, id eft fimus fieri; ubi vero pofteriores calcem ad fe trahunt una cum ea parte quae inter talos et digitorum radices eft, nullum eft nomen ufitatum quo iftiusmodi habitus nominetur. Quare Hippocrates ut oftendimus eum appellavit καμπύλον vocem, inveniens rei quam exprimit accommodatam. Neque enim poteft pes fimus fieri attollique a prioribus mufculis, quod non aliud eft quam fimum fieri, quum crus inflexum eft, ficut quando erat extenfum quemadmodum nec curvus fieri, nifi crus flectatur. Poteft autem utroque modo figurari fub utroque cruris propofito habitu, fed paullum et violentes, multum et fine vi non poteft. Ergo quum mufculi, ut diximus, orti a pofteriori parte cruris quae carnofa prominet non ab interiori calcem et univerfum pedem trahunt ad partem pofteriorem, ejusmodi habitum pedis Graece nonnulli καμπὴν, nonnulli ἔκτασιν nuncupant; quemadmodum ubi pes in contrariam partem a prioribus mufculis movetur, alii ἔκτασιν, alii καμπὴν nominant, in

μὲν ταύτης εἰθίσθαι τὸν πόδα λέγειν. ἐπὶ δὲ τῆς ἐναντίας οὐδὲν ἐστιν ἅπασι σύμφωνον ὄνομα. βλάπτεται δ' οὐδὲν ἡ τῶν πραγμάτων γνῶσις ἐκ τῆς τῶν ὀνομάτων διαφωνίας. ἐγὼ γὰρ νομίζω, σαφῶς ἑκάτερον ἐδήλωσα διὰ τοῦ λόγου χωρὶς τῶν διαπεφωνημένων ὀνομάτων.

ρια'.

[427] Ἥκιστα μὲν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος ὁ μηρὸς μειοῦται. μινύθουσι μέντοι αἱ σάρκες πάντῃ, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ὄπισθεν ἴξιν, ὥσπερ ἤδη καὶ πρόσθεν εἴρηται. ὅσοι μὲν οὖν ἂν τιθηνηθῶσιν ὀρθῶς, οὗτοι μὲν δύνανται προσχρέεσθαι τῷ σκέλεϊ αὐξανόμενοι βραχυτέρῳ μέν τινι τοῦ ἑτέρου ἐόντι, ὅμως δὲ ἐρειδόμενοι ξύλῳ ἐπὶ ταῦτα, ᾗ τὸ σιναρὸν σκέλος· οὐ γὰρ κάρτα δύνανται ἄνευ τῆς πτέρνης τῷ στήθει τοῦ ποδὸς χρέεσθαι ἐπικαθιέντες, ὥσπερ ἐν ἑτέροις χωλεύμασιν ἔνιοι δύνανται. αἴτιον δὲ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ ὀλίγῳ πρόσθεν εἰ-

quo cafu ut retuli dici folet pes σιμοῦσθαι, id eft fimus fieri. In contrario nullum eft nomen de quo inter omnes conveniat, fed nihilo deterius habet, rerum peritia propter vocabulorum diffenfionem. Equidem absque vocabulis de quibus non conveniat inter omnes, oratione utrumque mihi clare videor explanaffe.

CXIV.

Minimum autem femur minuitur quum in hanc partem promovetur; minuitur tamen caro ubique a pofteriori parte praefertim, ficut in fuperioribus quoque dictum eft. Ergo quicunque recte educati fuerint, uti crure poffunt, quum increfcunt, quamquam aliquanto brevius altero eft, baculo tamen fulciuntur a parte cruris vitiati: nequeunt enim absque calce ima planta confiftere, quod quibusdam alia de caufa claudicantibus licet. Quamobrem nequeant, paullo fupra declaravimus, id-

ρημένον, διὰ τοῦτο προσδέονται ξύλου. ὅσοι δ' ἂν καταμεληθῶσι καὶ μηδὲν χρέωνται ἐπὶ τὴν γῆν τῷ σκέλει, ἀλλὰ μετέωρον ἔχωσι, τούτοισι μινύθουσι μὲν τὰ ὀστέα ἐς αὔξησιν μᾶλλον ἢ τοῖσι χρεομένοισι, μινύθουσι δὲ καὶ αἱ σάρκες πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖσι χρεομένοισι. κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα ἐς τὸ εὐθὺ πηροῦται τούτοισι τὸ σκέλος, μᾶλλόν τι ἢ οἷσιν ἄλλως ἐκπεπτώκῃ.

Ἔνιοι τῶν ἐξηγουμένων τὰς τοιαύτας λέξεις οὕτως ἐοίκασιν ἐμπείρως ἔχειν αὐτῶν, ὥστε τὸ μὲν ἥκιστα σημαίνειν νομίζουσιν οὐδ' ὅλως, τὸ δ' οὐχ ἥκιστα μάλιστα. οὗτοι δ' ἂν νομίσαιεν ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρῆσθαι, τοῖς οὕτω παθοῦσι μηδ' ὅλως μειοῦσθαι τὸν μηρόν· ἀλλὰ φαίνεταί γε μειούμενος, οὐ μὴν ὥσπερ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις ἐκπτώσεσιν, ὅτι μετριωτέρας ἐκείνων ἔχει τὰς μειούσας αἰτίας. ἐλέχθησαν δὲ εἶναι δύο, διαστροφή τε τῶν ὀργάνων καὶ βλάβη τῶν ἐνεργειῶν, δι' ἣν ὀλίγα χρῶνται τῷ σκέλει· ἀλλ' ἐν τούτῳ τῷ πα-

circo igitur baculo egent. Iis vero qui negligenter habiti fuerint, neque crure terram contingant, sed id suspensum habeant, ossa magis minuuntur, quam aliis qui crure utuntur; circa articulos autem crus quod ad rectum habitum pertinet magis depravatur, quam quibus articulus alio modo luxatur.

Quidam ex iis qui hujusmodi dictiones exponunt, tantum videntur earum habere peritiam, ut minimum arbitrentur nullo modo significare, non minimum maxime. Hi ergo Hippocratem dixisse existimarent iis qui sic affecti sunt femur nullo modo minui. At minui ipsum constat, non aeque tamen atque ubi in alias partes prolabitur, causae enim ob quas minuitur leviores sunt in hoc casu, quam in illis. Duas autem causas reddidimus, instrumentorum depravationem et actionum noxam, ob quam paullum crure utuntur. Sed quum in hanc partem femoris

θήματι πρὸς τῷ μὴ διεστράφθαι μεγάλως οὐδ' ἡ τῆς ἐνεργείας βλάβη σφόδρα τὸ σκέλος γίγνεται.

ριε'.

Ὡς μὲν οὖν ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι τὰ ἄρθρα τὰ ἐκπίπτοντα καὶ τὰ ὀλισθαίνοντα ἀνίσως αὐτὰ ἑωυτοῖσιν ἐκπίπτει καὶ ὀλισθαίνει, ἄλλοτε μὲν πολὺ πλείονα, ἄλλοτε δὲ πολὺ ἐλάσσονα. καὶ οἷσι μὲν ἂν πολὺ πλεῖον ὀλισθῇ ἢ ἐκπέσῃ, χαλεπώτερα ἐμβάλλειν τὸ ἐπίπαν ἐστί· καὶ ἢν μὴ ἐμβιβασθῇ, μείζους καὶ ἐπιδηλοτέρας τὰς πηρώσιας καὶ κακώσιας ἴσχει τὰ τοιαῦτα τῶν ὀστέων καὶ σαρκῶν καὶ σχημάτων. ὅταν δὲ μεῖον ἐμπέσῃ καὶ ὀλισθῇ, ῥηΐδιον μὲν ἐμβάλλειν τὰ τοιαῦτα τῶν ὀστέων γίνεται· ἢν δὲ καταπορηθῇ ἢ ἀμεληθῇ ἐμπεσεῖν, μείους καὶ ἀσινέστεραι αἱ πηρώσιες γίνονται τούτοισιν ἢ οἷσιν ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἄρθρα καὶ πάνυ πολὺ διαφέρει ἐς τὸ, ὅτε μὲν μεῖον, ὅτε δὲ μεῖζον τὸ ὀλίσθημα ποιέεσθαι. μηροῦ δὲ καὶ βραχίονος κεφαλαὶ παρα πλη-

caput erumpit, praeterquam quod instrumenta non admodum depravantur actio ipsa cruris multum laeditur.

CXV.

Ut summatim igitur dicamus, articuli qui excidunt et elabuntur non eodem modo semper excidunt et elabuntur; modo enim multo plus, modo multo minus. Ubi quidem multo plus et elabuntur et excidunt, in universum majori negotio restituuntur; ac nisi revertantur ossa, caro atque habitus et magis et apertius depravantur vitianturque. At quum minus excidunt et elabuntur, ossa haec facilius conduntur; at ubi vel negligantur vel reponi nequeant, minus debilitantur et cum leviore detrimento in hoc casu, quam in eo quem proxime posuimus. In reliquis ergo articulis multum interest, magisne an minus sua sede excedant. Sed utrumque caput tam femoris quam humeri semper omnino

σιότητα ὀλισθαίνουσιν αὐτὴ ἑωυτῇ ἑκατέρη. ὅτε γὰρ στρογγύλαι μὲν αἱ κεφαλαὶ ἐοῦσαι ἁπλῆν τὴν στρογγύλωσιν καὶ φαλακρὴν ἔχουσι. κυκλοτερέες δὲ αἱ κοιλίαι ἐοῦσαι αἱ δεχόμεναι τὰς κεφαλὰς, ἁρμόζονται δὲ τῇσι κεφαλῇσι. διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν αὐτῇσι τὸ ἥμισυ ἐκστῆναι τοῦ ἄρθρου. ὀλισθαίνοι γὰρ ἂν διὰ τὴν περιφερείην ἢ ἐς τὸ ἔξω ἢ ἐς τὸ εἴσω. περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστὶν, ἐκπίπτουσι τελέως ἤδη, ἐπεὶ ἄλλως γε οὐκ ἐκπίπτουσιν. ὅμως δὲ καὶ ταῦτα ὅτε μὲν πλεῖον ἀποπηδᾷ ἀπὸ τῆς φύσεως, ὅτε δὲ ἔλασσον, μᾶλλον δέ τι μηρὸς τοῦ βραχίονος πέπονθεν.

[428] Οὐ ταύτης μόνης τῆς ῥήσεως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐφεξῆς ἁπασῶν ἕν ἐστι κεφάλαιον, κοινὸν ἀλλήλων διαφέρειν τὰς ἐξαρθρήσεις, οὐ σμικρὰν διαφορὰν ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον. ἔνιαι μὲν γὰρ ἐπὶ πολὺ τοῦ κατὰ φύσιν, ἔνιαι δ' ἐπ' ὀλίγον ἀφίστανται, μᾶλλον καὶ ἧττον ἑκάτεραι τοῦτο πάσχουσαι. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἄρθρων εὔδηλόν ἐστιν, οἷον τοῦ τε κατ' ἀγκῶνα καὶ καρπὸν καὶ κνήμην καὶ πόδα.

aeque prolabitur; quoniam absque ullo excessu simpliciter rotundum est et caro recipitur, quod in orbem est et optime sibi aptatur: quocirca evenire non potest, ut in his articuli dimidium procidat: nam quum rotundus sit vel totus erumpat vel intro revertetur. Id ergo quo de agitur ex toto sua sede movetur, alioquin non excideret; interdum tamen magis, interdum minus a naturali sede recedit, quod magis femori evenit quam humero.

Non modo hujus orationis, sed et omnium quae sequuntur caput unum est, luxata non mediocriter inter se differre, quatenus magis aut minus a naturali sede recedunt. Nonnulla enim multum, nonnulla paullum absunt; utrumque autem magis aut minus patiuntur. In aliis quidem articulis res clara est, ut in cubito, manu, crure,

καὶ δακτύλους. ἐπὶ δὲ τοῦ κατ᾽ ὦμον καὶ ἰσχίον ἐπιδείκνυται, μὴ δυνάμενον γενέσθαι τὸ καλούμενον παράρθρημα διὰ τὸ τὰς κεφαλὰς τῶν ἄρθρων σφαιροειδεῖς οὔσας ἐμβαίνειν κοιλότησιν ὀφρῦς ἐχούσας κυκλοτερεῖς, ἐφ᾽ ὧν ἀδύνατόν ἐστι διαμένειν τὰς κεφαλὰς, ἐξ ἀνάγκης γὰρ εὐθέως, εἴ τινι τὰς κοιλότητας ἐμπίπτουσιν ἐκτὸς αὐτῶν ὀλισθαίνουσιν· ἀλλ᾽ ὅμως φησὶ κἀπὶ τούτων ἐνίοτε μὲν ἀξιόλογον, ἐνίοτε δ᾽ ὀλίγιστον ἀφίστασθαι τὰς κεφαλὰς τοῦ κατὰ φύσιν. εὔδηλον δ᾽ ὅτι τοῦ τε βραχυτάτου καὶ τοῦ πλείστου τὸ μεταξὺ διαφορὰς ἔχει κατὰ τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον οὐκ ὀλίγας.

pede, digitis; fed humeri et femoris caput indicat non poffe paullum fuo loco excedere, quod vitium Graeci παράρθρημα dicunt, quum rotundum fit et in cavum inferatur, quod oras in orbem habet in quibus confiftere caput nequeat: neceffario enim vel protinus reconderetur vel ex toto excideret. Utrumque tamen caput ait interdum longe, interdum paullulum a naturali fede recedere. Ubi vero et plurimum et minimum datur, non paucas quod ad plus et minus attinet differentias intercedere manifeftum eft.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ed. Chart. XII. [429. 430.] Ed. Baf. V. (642.)

α'.

[429.] (642.) *Περὶ ἔνια καὶ τῶν ἐκ γενεῆς γινομένων ὀλισθημάτων, ἢν μικρὸν ὀλισθῇ, οἷά τε ἐς τὴν φύσιν ἄγεσθαι καὶ μάλιστα παρὰ τὰ τοῦ ποδὸς ἄρθρα.*

Ἐκ γενεῆς ἔνιοι μὲν οὖν ἐπὶ τῶν συγγινομένων εἰρῆσθαί φασιν, ἔνιοι δ' ἐπὶ τῶν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον τοῦ γεννηθῆναι. τούτοις μὲν οὖν μαρτυ- [430] ρεῖ τὰ εἰρη-

HIPPOCRATIS DE ARTICULIS LIBER ET GALENI IN EUM COMMENTARIUS QUARTUS.

I.

Quandoquidem nonnulla ex iis quae a primo natali die sua sede moventur, sed paullum excesserint, restitui possunt praesertimque ad pedis articulos.

Quod ait primo natali die, nonnullo ad eos referunt qui in utero sunt; alii ad eos qui non multo ante nati sunt. Horum sententiam comprobant quae sequuntur, sed

μένα ἐφεξῆς καὶ προφανῶς ἁμαρτάνουσιν οἱ περὶ μόνων τῶν γεννηθέντων ἀκούοντες· ἄμεινον γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρων ἡγεῖσθαι λελέχθαι τὸν λόγον. ὅτι δὲ τοῖς ἑτέροις μαρτυρεῖ τὰ ἐφεξῆς εἰρημένα μικρὸν ὕστερον ἐπιδείξομεν, ὅταν ἐκείνην ἐξηγώμεθα τὴν ῥῆσιν.

β'.

Ὁκόσοι ἐκ γενεῆς κυλλοὶ γίνονται.

Τὴν ἐπὶ τὰ ἔξω διαστροφὴν τοῦ σκέλους αὐτὸς ἔμπροσθεν ὠνόμασε κύλλωσιν, ἐφ' ἧς ἔφη συμβαίνειν ῥέπειν ἔσω τὸν πόδα. ἄρθρα δὲ ποδὸς εἶπεν, ἐπειδὴ πλείω τὸν ἀριθμόν εἰσι γιγνόμενα μὲν ἅπαντα κατὰ τὰς κατὰ τὸν ἀστράγαλον διαρθρώσεις, οὐ μὴν ἑνὸς ὀστοῦ τὴν διάρθρωσιν ἔσχετο πρὸς αὐτόν· ἡ μὲν γὰρ περόνη κατὰ τὸ ἔξω μέρος, ἡ δὲ κνήμη κατὰ τὸ ἔνδον ἑκατέρα μεγάλαις ἀποφύσεσιν αὐτὸν περιλαμβάνει, τὸ δὲ πρόσω μέρος αὐτοῦ περιφερὲς ὂν, οἷον κεφαλήν τινα ἔχει πεφυκυῖαν ἐπ' αὐχένι περιλαμβα-

illi procul dubio errant, qui accipiunt in iis tantum qui in utero sunt. Satius enim est ad utrosque orationem referre. Praeterea quae sequuntur cum aliis facere paullo post demonstrabimus, ubi eum locum aperiemus.

II.

Quibus a primo natali die crus varum est.

Crus varum, id est in exteriorem partem conversum; supra etiam nuncupavit κυλλὸν, ubi spectare intro pedem ait. Dixit autem pedis articulos, quoniam plures numero sunt, omnes juxta tali commissuram siti, cum quo non unum os tantum committitur. Sura enim ab exteriori parte, ab interiori tibia, utraque magno processu complectitur talum, cujus pars prior quae rotunda est et quasi caput habet rotundum cervici superimpositum a cavo

νομένην ὑπὸ κοιλότητος ὀστοῦ τοῦ καλουμένου σκαφοειδοῦς καὶ κατὰ ταύτην γε μάλιστα τὴν διάρθρωσιν ἀνατείνεσθαί τε σιμουμένῳ τῷ ποδὶ καὶ πρὸς τὴν ὀπίσω χώραν ἀπάγεσθαι συμβαίνει· καὶ μὴν κἀν τῶν κάτω μὲν ὁ ἀστράγαλος πρὸς τὴν πτέρναν διαρθροῦται, καθ' ὃν εἴρηται τρόπον ἐν τῷ περὶ ὀστῶν ὑπομνήματι καὶ γεγυμνάσθαι συνεβούλευσα τὸν μέλλοντα ταῖσδε ταῖς ἐξηγήσεσιν ὁμιλέειν. ἀλλ' αἵ γε κυλλώσεις τοῦ ποδὸς μάλιστα γίνονται πρὸς τὴν ἔξω χώραν ἀφικνουμένης τῆς κνήμης ὡς αἰωρεῖσθαί τε καὶ ἀστήρικτον κρέμασθαι τὴν κάτω τῆς περόνης ἐπίφυσιν, ἣ περιλαμβάνει τὸν ἀστράγαλον ἔξωθεν.

γ.

Τὰ πλεῖστα τούτων ἰήσιμά ἐστιν, ἢν μὴ πάνυ ἡ ἔκκλισις εἴη ἢ καὶ προαυξέων γεγονότων ἤδη παιδίων ξυμβῇ· ἄριστον μὲν οὖν ὡς τάχιστα ἰητρεύειν τὰ τοιαῦτα πρὶν πάνυ μεγάλην τὴν ἔνδειαν τῶν ὀστέων ἐν τῷ ποδὶ γενέσθαι, πρίν τε πάνυ μεγάλην τὴν ἔνδειαν τῶν σαρκῶν τῶν κατὰ τὴν κνήμην εἶναι.

excipitur illius offis quod fcaphae fimilitudinem refert, qua parte commiffurae pes potiffimum et furfum extenditur, quum fimus efficitur et in pofteriorem partem ducitur; fed et ab inferiori parte talus cum calce committitur, quomodo in libro de offibus explanavimus, in exerceri juffimus eum qui debeat in his expofitionibus verfari. Verum pes tunc potiffimum varus redditur, quum tibia in exteriorem partem crevit, fic ut inferior furae proceffus, quo talum ab exteriori parte complectitur fine ulla fultura fupendatur.

III.

Plerique fanabiles funt, nifi ita magnus exceffus fit aut pueris jam adultioribus res indicat. Commodiffimum itaque his eft celerrime fubvenire, antequam et pedis offium et carnis in crure magna admodum defectio fequatur.

Προαυξέων λέγει τῶν ἐπὶ πλέον ηὐξημένων, ὧν οὐχ ὁμοίως ἐστὶν ἀνάπλαστος τῶν ὀστῶν οὐσία, καθάπερ τῶν βρεφῶν διὰ μαλακότητα· πρόδηλον ἐκ τοῦδε περὶ τῶν ἤδη γεγονότων αὐτὸν διαλέγεσθαι· εἰ δὲ καὶ περὶ τῶν ἔτι κυουμένων οὐχ ὁμοίως δῆλον, ἀλλὰ πολλάκις τε διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἐμνημόνευσε καὶ τοῖς κυουμένοις ἐξαρθρήματα γίγνεσθαι.

δ'.

Τρόπος μὲν οὖν κυλλώσιος οὐχ εἷς, ἀλλὰ πλείονες. τὰ πλεῖστα μὲν οὐκ ἐξηρθρηκότα παντάπασιν, ἀλλὰ δι' ἔθος σχήματος ἔν τινι ἀπολήψει τοῦ ποδὸς κεκυλλωμένα.

[431] Ὡς τὸ πολὺ μὲν ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον διαφερόντων, ὑπὲρ οὗπερ ἂν ἑκάστοτε τύχῃ διαλεγόμενος, εἴωθεν ἐπιφέρειν τρόπος ὄνομα. δύναταί γε μὴν νῦν καὶ περὶ τῆς γενέσεως τῶν κυλλωμάτων λέγειν, ὅτι κατὰ πολλοὺς γίνεται τρόπους· καὶ γὰρ τὸ ἐπιφερόμενον ἀμφοτέροις μαρτυρεῖ

Adultiores vocat eos qui plurimum increverunt, quorum offa non aeque tractari et componi possunt, atque infantium propter mollitiem. Hinc itaque colligitur Hippocratem de iis agere qui nati jam sunt; at loquaturne de illis qui in utero sunt, non similiter manifestum est, sed in superioribus saepius retulit in utero matris articulos luxari.

IV.

Modus ergo ejus vitii, sub quo pes varus fit non simplex est, sed multiplex. Plerumque autem narus redditur, non quod articulus ex toto luxatus fuerit, sed quod pes consueverit re aliqua exceptus figurari.

Modum τρόπον dixit, quod verbum plerumque mutari solet, quum de unoquoque eorum loquitur quae inter se differunt singula; sed nunc agere potest qua ratione pes varus fiat, quod multis modis accidit. Namque id quod subjicitur utramque sententiam comprobat quum ait:

λεγόντος αὐτοῦ, τὰ πλεῖστα μὲν οὐκ ἐξηρθρηκότα παντάπασιν, ἀλλὰ δι' ἔθος σχήματος ἔν τινι ἀπολήψει τοῦ ποδὸς κεκυλλωμένα. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ φάναι, μὴ ἐξηρθρηκότα τελέως ἕνα τινὰ τρόπον ἐδήλωσε τοῦ πάθους. ἐκ δὲ τοῦ δι' ἔθος σχήματος ἁπαλά τε ὄντα καὶ οἷον κηροειδῆ τὰ τῶν βρεφῶν ὀστᾶ. διαστρέφεσθαι μοχθηρῶς ὑπὸ τῶν τροφῶν σχηματιζόμενα κατατιθεμένων ἐν τοῖς λίχνοις παρεστραμμένα πως ἢ καὶ περιηγμένα πλέοσιν ἐπιβλήμασιν ἢ θλιβόμενα πρός τινων, ὑφ' ὧν ἁπάντων αἱ διαστροφαὶ γίνονται.

ε'.

Προσέχειν δὲ τῇ ἰητρείῃ. τοῖσι δὲ χρὴ ἀπωθέειν μὲν καὶ κατορθοῦν τῆς κνήμης τὸ κατὰ τὸ σφυρὸν ὀστέον τὸ ἔξωθεν ἐς τὸ εἴσω μέρος, ἀνταθέειν δὲ ἐς τὸ ἔξω μέρος τὸ τῆς πτέρνης, τὸ κατ' αὐτὴν τὴν ἴξιν, ὅπως ἀλλήλοις ἀπαντήσῃ τὰ ὀστέα τὰ ἐξίσχοντα, κατὰ μέσον δὲ καὶ πλάγιον τὸν πόδα. τοὺς δ' αὖ δακτύλους ἀθρόους ξὺν

pleruraque autem varus efficitur, non quod articulus ex toto luxatus fuerit, fed quod pes confueverit re aliqua exceptus figurari. Nam quum inquit, non quod articulus ex toto luxatus fuerit, unum quendam vitii modum expreffit; quum vero dixit, fed quod pes confueverit re aliqua exceptus figurari, unde is fiat oftendit. Neque alienum eft depravari tenera et veluti cerea infantium offa prave a nutricibus figurata, quum in cunis collocantur quodammodo contorta vel pluribus velamentis involuta vel fic ut a quibusdam etiam urgeantur, a quibus omnibus depravationes fiunt.

V.

Haec autem in curatione animadvertenda funt. Os cruris quod ad talos exftat ab exteriori parte in interiorem propellendum dirigendumque eft; calx contra e regione ejus in exteriorem repellendus, ut offa quae excefferunt inter fe concurrant et in medio et a latere pedis, digi-

τῷ μεγάλῳ δακτύλῳ ἐς τὸ εἴσω μέρος ἐγκλίνειν καὶ περιαναγκάζειν οὕτως.

Αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν εἶπεν· ἡ δὲ κνήμη δύο ὀστέα ἐστὶ, πῇ μὲν συχνῷ λεπτότερον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, πῇ δὲ οὐ πολλῷ λεπτότερον, ἀλλὰ τοῖς τε μετ' αὐτὸν εἰθίσθη τὸ ἔξωθεν ὀνομάζειν περόνην. ταύτην οὖν ὠθεῖν ἔσω κελεύει καὶ τοῦτο πράττοντα τὴν πτέρναν ἀνωθεῖν ἐκτὸς καὶ μάλιστα αὐτῆς τὸ κατὰ τὴν ἴξιν, ὅπερ δηλοῖ τὴν εὐθυωρίαν, ὡς πρὸς τὴν κνήμην δηλονότι τὴν ἐν τῷ κατὰ φύσιν ἐπικειμένην αὐτῇ. πολλάκις δ' ἔμπροσθεν ἤδη περὶ τοιούτου τρόπου τῆς ἐμβολῆς εἴπεν ἁπάντων ὄντων κοινοῦ. χρὴ γὰρ τὸ μὲν ἐξέχοντος τοῦ κατὰ φύσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν χώραν ἐπαναγαγεῖν, ὅπως ἀλλήλοις ἀπαντήσῃ τὰ ὀστᾶ. τὰ δ' ἐφεξῆς εἰρημένα περὶ τῆς διαπλάσεως αὐτῶν ἱκανῶς ἐστι σαφῆ τοῖς μεμνημένοις ὧν τ' ἔμπροσθεν εἰς τοῦτο τὸ βιβλίον εἴπομεν ἐξηγούμενοι καὶ ὧν ἔτι τούτου πρότερον εἰς

tique omnes una cum pollice repellente in interiorem partem inclinandi atque ita cogendi ſunt.

Scribit ipſe in libro de fracturis: crus binis oſſibus continetur, quorum alterum altero tenuius eſt ab una parte multo, paullo ab altera. Solent autem recentiores hoc os quod ab exteriori parte ſitum eſt Graece nominare περόνην. Jubet igitur ut illud in interiorem partem cogatur, ſimulque calx repellatur in exteriorem idque praeſertim ex calce, quod e regione eſt cruris videlicet quod ſuper ipſum naturaliter ſitum eſt. De hac autem reſtituendi ratione antea ſaepius mentionem fecit quae omnium communis eſt: ſiquidem neceſſe eſt quod naturali ſede exceſſit in priſtinum locum propellere et quod ſubjectum eſt in contrariam partem adducere ut oſſa inter ſe concurrant. Quae ſubjicit de ipſis dirigendis evidentiſſima ſunt iis qui in memoria habeant, quae ſuperius diximus in expoſitione hujus libri et ante ejus qui de

τὸ περὶ ἀγμῶν. εἰ δέ τι παρεμπίπτοι δοκοῦν ἀσαφέστερον εἰρῆσθαι, περὶ μόνου τούτου ποιήσομαι τὸν λόγον.

σς′.

Ἐπιδεῖν δὲ κηρωτῇ ἐῤῥητινωμένῃ εὖ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι μαλθακοῖσι, μὴ ὀλίγοισι μηδὲ ἄγαν πιέζοντα.

---

[432] (643) *Τοῖς διαπλασσομένοις μέρεσιν ἐπιτήδειός ἐστι τὴν ῥητίνην ἔχουσα κηρωτὴ, διότι συνέχεται μᾶλλον τῷ δέρματι καὶ τὰ ὀθόνια καὶ ξηραίνεται μᾶλλον τὰ σώματα. ἐκ μὲν οὖν τοῦ συνέχεσθαι τὸ φυλάττεσθαι τὴν διάπλασιν ἀμετακίνητον ὑπάρξει τοῖς θεραπευομένοις μορίοις, ἐκ δὲ τοῦ ξηραίνεσθαι τὸ πήγνυσθαί τε καὶ κρατύνεσθαι. τοῦτο δ' αὐτὸ μόνιμον αὐτοῖς φυλάξει τὴν διάπλασιν. ὀθονίοις δὲ χρῆσθαι κελεύει μαλθακοῖς μὲν διὰ τὴν μαλθακότητα τῶν σωμάτων, ἣν ἐκ τῆς ἡλικίας ἔχει τὰ βρέφη. περιβεβλημένοις δὲ ἀτρέμα φυλαττόμενος τὴν ἐκ τῆς βιαίας περιβολῆς θλῖψιν αὐτῶν καὶ μάλισθ' ὅταν ἐπὶ μα-*

fracturis eft. Si quid autem occurrat quod obfcurius videatur, illud dumtaxat enodabimus.

VI.

Deligare item convenit adhibito cerato quod refinam copiofe acceperit et fafciis mollibus non parvis neque admodum arctatis.

Partibus compofitis aptatur ceratum quod refinam acceperit, quoniam fafciae cuti melius inhaerent et partes corporis magis ficcantur; ex eo quod fafciae inhaerent fequitur ut partes quae curantur immobiles ut compofitae funt ferventur; ex eo quod partes ficcantur ut fpiffentur et confirmentur, quae res etiam compofita fideliter tuetur. Porro autem fafcias molles adhibet ob corporum mollitiem quae infantium corporibus propter aetatem ineft, quas leniter adftringit cavens ne vehementer arctatae comprimant, praecipue quum corpora mollia fint. Sed

λακῶν γίνωνται σωμάτων. ὅτι δὲ ἧττον πιέζεσθαι κελεύει, διὰ τοῦτο πλείοσι χρῆσθαι τοῖς ὀθονίοις ἀξιοῖ· τὴν γὰρ ἀσφάλειαν τῆς ἐπιδέσεως ἔφασκεν ἢ πίεσιν ἢ πλῆθος τῶν ὀθονίων γίγνεσθαι.

ζ'.

Οὕτω δὲ τὰς περιαγωγὰς ποιέεσθαι τῆς ἐπιδέσιος, ὥσπερ καὶ τῇσι χερσὶν ἡ κατόρθωσις ἦν τοῦ ποδὸς, ὅκως ὁ ποὺς ὀλίγον μᾶλλον ἐς τὸ βλαισσὸν ῥέπων φαίνηται.

Καὶ τοῦτο κοινὸν ἁπάσης ἐπανορθώσεως ἄρθρων τε καὶ καταγμάτων ἐστὶ παράγγελμα πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ παρῃνημένον. οὐ βούλεται γὰρ ἐν ταῖς ἐπανορθώσεσι τὰ διαπλαττόμενα πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἀκριβῶς ἀχθέντα καταλιπεῖν αὐτόθι. κελεύει μὲν περιβάλλειν ὀλίγον ὅτι ὡς ἐκ τούτου τὴν πολυχρόνιον αὐτῶν ῥοπὴν ἐπὶ τὴν διαστροφὴν ἀντισπῶντες ἐν τῷ μέσῳ καταστήσωμεν, ὅπερ ἦν τὸ κατὰ φύσιν ἀκριβῶς. εἰ γὰρ ἐν τούτῳ διαπλάττοντες καταλεί-

quia minus adftringit, idcirco imperat ut plures fafciae injiciantur: fcripfit enim, vinculi firmitatem vel preffu comparari vel numero fafciarum.

VII.

Non fecus autem circumagenda fafcia eft, quam fi pes manibus dirigendus fit ut paullo magis valgus appareat.

Hoc item praeceptum communiter ad luxata fractaque omnia pertinet, quod faepius ab ipfo memoriae proditur. Non enim vult in dirigendo, quae compofita funt in naturalem fedem exquifite reftituta ita relinqui, fed paullo ultra compelli, ut ad contrarium ejus loci in quem diu perverfa fpectarunt a nobis impulfa confiftant in medio quod prorfus fecundum naturam fuit: nam fi collocata in hoc demitterentur, ad diuturnam depravationem

πομεν, ἐπὶ τὴν πολυχρόνιον διαστροφὴν ὑποῤῥεῖ τὰ μόρια. δῆλον δ᾽ ὅτι καὶ τοῦτο παράγγελμα ἐν τῷ γενικωτάτῳ πάντων ὑποπέπτωκε θεραπευτικῷ σκοπῷ, καθ᾽ ὃν ἔφασκε τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰήματα εἶναι, μήτε τὰ κατεψυγμένα θερμαινόντων ἡμῶν τῇ μετρίᾳ θερμασίᾳ, μήτε τὰ θερμαινόμενα μετρίως ψυχόντων, ἀλλ᾽ εἰς τοσοῦτον ἐπέκεινα τῆς μεσότητος εἰς τἀναντία προχωρούντων, ὅσον ἀπεχώρησεν αὐτῆς τὸ πάθος ἐπὶ θάτερον· καὶ νῦν οὖν ἐπεὶ μὲν πάθος ἢ ἡ κύλλωσις ἐναντία βλαισώσει διὰ πάντων τῷ λόγῳ, τὸ κῶλον ὁ Ἱπποκράτης πρὸς τὸ βλαισὸν ἀξιοῖ ῥέπειν ἐπέκεινα δηλονότι τῶν κατὰ φύσιν ἀκριβῶς ὄντων.

η'.

Ἴχνος δέ τι ποιέεσθαι ἢ δέρματος μὴ ἄγαν σκληροῦ μολυβδίνου.

Καὶ τοῦθ᾽ ἕνεκα τοῦ μονίμου τῆς ἐπιδέσεως ἐπιτεχνᾶται. διὰ τοῦτο δ᾽ οὖν καὶ προσκαταδεῖν αὐτὸ κελεύει τῇ

redirent. Conftat autem praeceptum hoc ad id confilium pertinere quod in curando maxime commune eft, in quo contraria contrariorum effe praefidia docuit. Quum nec refrigerata moderate calefaciamus nec calefacta moderate refrigeremus, fed eatenus a medio in contrariam partem recedamus, quatenus in alteram morbus receffit. Nunc quia pes varus eft, cui vitio contrarium id eft fub quo valgus efficitur, idcirco Hippocrates jubet ut dum componitur in valgum convertatur fcilicet ultra fedem prorfus naturalem.

VIII.

Solea item conficienda eft aut ex pelle non multum dura aut ex plumbo.

Hoc etiam ad ftabiliendam juncturam molitur: quamobrem jubet ipfum poftremum omnium fuper juncturam

ἐπιδέσει πάντων ὕστατον, ὅπως ἐκείνην τε συνέχῃ πᾶσαν αὐτόν τε μὴ θλίβῃ τὸν χρῶτα. τοῦτο δὲ ἐδήλωσε τῇ προκειμένῃ ῥήσει γράψας ἐφεξῆς τήνδε.

θ'.

[433] Προσεπιδεῖν δὲ μὴ πρὸς τὸν χρῶτα τιθέντα, ἀλλ' ὅταν ἤδη τοῖσιν ὑστάτοισιν ὀθονίοισι μέλλῃς ἐπιδέειν. Ὅταν δὲ ἤδη ἐπιδεδεμένος ἔῃ, ἑνός τινος τῶν ὀθονίων χρὴ, οἷσιν ἐπιδέεται, τὴν ἀρχὴν προσράψαι πρὸς τὰ κάτω τοῦ ποδὸς ἐπιδέσματα κατὰ τὴν ἴξιν τοῦ μικροῦ δακτύλου, ἔπειτα ἐς τὸ ἄνω τείνοντα, ὅκως ἂν δοκέῃ μετρίως ἔχειν, περιβάλλειν ἄνωθεν τῆς γαστροκνημίης, ὡς μόνιμον ᾖ κατατεταγμένον οὕτως. ἁπλῷ δὲ λόγῳ ὥσπερ κηροπλαστέοντά χρὴ ἐς τὴν φύσιν τὴν δικαίην ἄγειν καὶ τὰ ἐκκεκλιμένα καὶ τὰ συντεταμένα τὴν φύσιν καὶ τῇσι χερσὶν οὕτω διορθοῦντα καὶ τῇ ἐπιδέσει ὡσαύτως. προσάγειν δὲ οὐ βιαίως, ἀλλὰ παρηγορικῶς.

Ἐκ τοῦ κατὰ τὸν μικρὸν δάκτυλον χωρίου, τουτέστι τῶν ἐκτὸς τοῦ ποδὸς τὴν ἄρτησιν ποιεῖται πρὸς τὴν γα-

devinciri, ut eam totam contineat et carnem ipsam non comprimat, id quod sequentibus expressit, inquit enim.

IX.

Alligandaque non ut cuti insidat, sed quum postrema lintea circumdantur. Ubi jam alligaveris caput unius ex fasciis quibus vincitur e regione minimi digiti adsuendum est illis fasciis quae sub pede sunt, ut dum moderate se habere videatur fascia sursum ducta circa posteriorem cruris partem quae carnosa est volvatur, atque ita, firmiter maneat. Sed ut uno verbo dicam quasi ceram fingamus, debemus et manibus in naturalem sedem compellere et vinculo similiter non magna vi, sed leniter adducere.

E regione minimi digiti, hoc est ab exteriori parte pedis fasciam appendit, quam attrahit ad posteriorem par-

στροχνημίαν, ἐπειδὴ κεκυλλωμένον πόδα θεραπεύει, βεβλαισσωμένον δ' εἴπερ ἐθεράπευε, πάλιν ἂν ἐποίησε τὴν ἀνάρτησιν. ἐπὶ τἀναντία γὰρ χρὴ περιῤῥέειν τὸν πόδα τῇ διαστροφῇ ὡς τὰ μὲν εἰς τὴν ἔξω χώραν διεστραμμένα εἰς τὴν ἐντὸς ἐπιστρέψαι, τὰ δ' ἔσω τὴν μετάστασιν πεποιημένα καὶ ταῦτα πρὸς τὸν ἐναντίον ἀπάγειν τόπον.

ι'.

Προσράπτειν δὲ τὰ ὀθόνια, ὅκως ἂν ξυμφέρῃ τὰς ἀναλήψιας ποιέεσθαι. ἀλλὰ γὰρ ἄλλης τῶν χωλωμάτων δέεται ἀναλήψιος.

Ὅπερ ἀρτίως ἐγὼ προειρήκειν αὐτὸς ἐν τῷ λόγῳ διῆλθεν, ἄλλα ἄλλης τῶν χωλωμάτων δεῖσθαι λέγων ἀναλήψεως, τὰ μὲν κεκυλλωμένα δῆλον ὅτι τῆς ἔσω μὲν προσαγούσης τὸ τῆς κνήμης πέρας, ἔξω δὲ τὸν πόδα, τὰ δὲ βεβλαισσωμένα τῆς ἔξω μὲν τὴν κνήμην, ἔσω δὲ τὸν πόδα, καὶ τὰ μὲν ἐπ' ὀλίγον ἑκάτερον πεπονθότα μετρίως ἀντισπᾶν ἐπὶ τὴν

tem cruris quae carnofa prominet, quandoquidem pedi varo medetur; quod fi valgum curaret, ab altera parte fasciae caput affueret, quoniam inclinare pedem oportet in contrariam partem atque convertitur, fic ut quae extra fpectant compellantur intro, quae intro fimiliter in contrariam regionem cogantur.

X.

Affuendae autem fafciae funt, ut quomodo opus eft fufpendantur: alia enim depravatio aliam fufpendendi viam poftulat.

Quod ergo nuper pofui, ipfe nunc declarat aliis depravationibus alias fufpendendi rationes accommodari. Conftat autem ubi pes in interiorem partem fpectet, ita fufpendendum effe ut extremum crus in interiorem partem compellatur, pes in exteriorem; ubi pes in exteriorem inclinatur, ita ut crus in exteriorem, pes in interiorem urgeatur; ubi in utramvis partem paullum excelle-

ἐναντίαν χώραν ποιούμενον τὴν ἀνάληψιν, τὰ δὲ ἐπὶ πλέον ἀποκεχωρηκότα σφοδρότερον ἀντιτείνοντα· διὰ τοῦτο καὶ κοινὸν ἐπὶ πασῶν τῶν διαστροφῶν ὄνομα νῦν εἶπε τὸ χώλωμα.

ια΄.

Ὑποδημάτιον δὲ ποιέεσθαι μολύβδινον ἔξωθεν τῆς ἐπιδέσιος ἐπιδεδεμένον, οἷον αἱ Χῖαι κρηπῖδες ῥυθμὸν εἶχον, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοῦ δεῖ, ἤν τις ὀρθῶς μὲν τῇσι χερσὶ διορθώσῃ, ὀρθῶς δὲ τοῖσιν ὀθονίοισιν ἐπιδέῃ, ὀρθῶς δὲ καὶ τὰς ἀναλήψιας ποιοῖτο. ἡ μὲν οὖν ἴησις αὕτη, καὶ οὔτε τομῆς οὔτε καύσιος οὐδὲν δεῖ οὐδ' ἄλλης ποικιλίης. θᾶσσον γὰρ ἐνακούει τὰ τοιαῦτα τῆς ἰητρείης ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο. προσνικᾷν μέντοι χρὴ τῷ χρόνῳ, ἕως ἂν αὐξηθῇ τὸ σῶμα ἐν τοῖσι δικαίοισι σχήμασιν.

[434] Ὁποῖον μὲν ῥυθμὸν εἶχον αἱ Χῖαι κρηπῖδες οὐχ οἷόν τε γνῶναι σαφές· οὐδὲ γὰρ κατ' αὐτὸν ἔτι τὸν

rit, appenfa fafcia moderate in contrariam partem cogi debet; qui longe a naturali fitu receffit validius repellendus eft. Ideo depravationem quam χώλωμα dixit commune nomen omnium pravitatum accipito.

XI.

Calcei vero e plumbo inftruantur, qui fuper juncturam obligentur ad eam formam quam Chiae crepidae habebant: quibus opus non eft fi quis manibus recte componat, recte item fafciis alliget, recte fufpendat. Curatio igitur haec neque fectionem, neque uftionem, neque aliam varietatem requirit: celerius enim opinione hujusmodi vitia curationi cedunt, tempore tamen fuperanda funt, dum corpus jufto habitu increfcat.

Quaenam fuerit Chiae crepidae forma non fatis patet, quoniam neque Hippocratis faeculo in ufu erat; atque

Ἱπποκράτην ἐσώζετο. διὰ τοῦτο γοῦν εἶπεν, οἷς αἱ Χῖαι κρηπῖδες ῥυθμὸν εἶχον, δυνάμενος εἰπεῖν ἔχουσιν. εὔδηλον δ' ὅτι τὸ συνέχον μὲν ἀκριβῶς τὸν πόδα, μὴ θλῖβον δὲ τὸν χρῶτα τοῖς διαπλασσομένοις παιδίοις ἐπιτηδειότατόν ἐστιν ὑπόδημα, ὥστε πρὸς τούτους ἀποβλέποντι τοὺς σκοποὺς καὶ νῦν ἂν δύναιντο ποιεῖν ὑπόδημα χρήσιμον ἄνευ τοῦ ζητεῖν (644) ὁποῖαί τινες ἦσαν αἱ Χῖαι κρηπῖδες.

ιβ'.

Ὅταν δὲ ἐς ὑποδήματος λόγον εἴη, ἀρβύλαι ἐπιτηδειόταται αἱ πηλοπατίδες καλεόμεναι.

Εἰς ὑποδήματος ἥξει λόγον τὸ θεραπευόμενον παιδίον, ὅταν τε τὸ κατορθούμενον μόριον ὑγιὲς ᾖ καὶ τηλικοῦτον ὅταν ἐν τῷ τέως αὐξηθὲν γένηται καὶ μηκέτι μαλακὴν αὐτῶν τῶν ὀστῶν τὴν οὐσίαν εἶναι. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπιτρέψαι χρὴ πρότερον αὐτὸ βαδίζειν, ἵνα μὴ πάλιν ἐπὶ τὴν ἔμπροσθεν διαστροφὴν ἐπανέλθῃ τὸ μόριον. ὅταν δ' ἀβλαβῶς

idcirco inquit, ad eam formam quam Chiae crepidae habebant; quum potuisset dicere habent. Conftat autem infantibus quum diriguntur id calceamenti genus maxime idoneum esse, quod ad unguen pedem excipit et carnem non comprimit. Ad quam rem fpectantes parere nunc idoneum calciamentum poterimus, quamvis cujusmodi Chiae crepidae fuerant non requiramus.

XII.

Ubi autem ad calceos veniatur, aptiffimi funt qui per loca luto plena geftari folent πηλοπατίδες nuncupantur.

Veniunt ad calceos pueri qui curantur, quum pars quae dirigitur confirmata fuerit et aliquid increverit atque ossa ipsa non amplius mollia fint. Nam nec permittendum est ut prius inambulent, ne pars ad priorem depravationem iterum revertatur; at ubi tuto ingredi poffint,

δύναται βαδίζειν, ἀρβύλας ὑποδεῖν αὐτῷ προσήκει. κοῖλον δ' ἐστὶν ὑπόδημα τοῦτο καὶ περιεσφιγμένον ἀκριβῶς τῷ ὅλῳ ποδὶ μέχρι τῶν σφυρῶν. εὔδηλον δ' ὅτι τοιοῦτόν ἐστι κἀξ ὧν ἐπήνεγκεν αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης εἰπὼν, αὐτὰς πηλοβατίδας ὀνομάζεσθαι. τοῦτο γὰρ γέγονε τὸ ὄνομα, εἰ μὲν διὰ τοῦ π γράφοιτο πηλοπατίδας διὰ τὸ πατεῖσθαι τὸν πηλὸν ὑπ' αὐτῶν, εἰ δὲ διὰ τοῦ β πηλοβατίδας, ἐπειδὰν βαίνειν ἀσφαλῶς ἐν πηλῷ δυνατόν ἐστι τοῖς ὑποδεδεμένοις τοιοῦτον ὑπόδημα.

ιγ'.

Τοῦτο γὰρ ὑποδημάτων ἥκιστα κρατέεται ὑπὸ τοῦ ποδὸς, ἀλλὰ κρατέει μᾶλλον.

Ἄλλως ἄλλος ἄνθρωπος εἴθισταί τε καὶ πέφυκε βαδίζειν, ὁ μέν τις ὀρθῶς ἀκριβῶς ἔχων, ὁ δ' εἴσω μᾶλλον ἢ ἔξω ῥέποντα τὸν πόδα, καὶ τινὲς μὲν αὐτῷ τῷ στήθει, τι-

calceis utantur licet quos Hippocrates ἀρβύλας appellat. Eft autem calceamenti genus cavum quod arcte pedem univerfum exquifite ufque ad talos complectitur. Manifeftum eft autem ejusmodi effe, ex eo quod Hippocrates fubjicit quum inquit, πηλοπατίδες nuncupantur, hoc enim nomen inventum eft; quodfi per π fcribatur πηλοπατίδες, ductum erit a luto quod πηλὸς Graece dicitur, quum ab ipfis lutum calcetur. *Calcari* enim πατεῖσθαι dicunt, fi per β πηλοβατίδες a luto fimiliter et a verbo ambulare, quod βαίνειν dicunt, quum qui iis utantur tuto in luto ambulent.

XIII.

Namque hoc calceamenti genus a pede minime coercetur, fed magis ipfum coercet.

Et natura et ufu alius homo alio modo inambulat: alius enim pede prorfus erecto, alius in interiorem partem inclinato, alius in exteriorem; atque infuper alius

νὲς δὲ τῇ πτέρνῃ βαίνουσι μᾶλλον, τινὲς δὲ ὁμαλῶς ὅλον στηρίζουσι. καὶ τοίνυν καὶ φαίνονται συνεξομοιοῦντες ἀεὶ τῷ τρόπῳ τῆς βαδίσεως οἱ ἄνθρωποι τὰ τοιαῦτα τῶν ὑποδημάτων, ὅσα μήτε βαθέα μήτ' ἀκριβῶς ἐστι περιεσφιγμένα τῷ ποδὶ, καί σοι θεασαμένῳ τι τῶν τοιούτων ὑποδημάτων ἔνεστιν ἐξ αὐτῶν λογίσασθαι, πῶς χρώμενος αὐτοῖς βαδίζει. τὸ μὲν γὰρ ὀρθὸν καὶ μηδαμόσε ῥέπον, ἀλλ' οἷον ὁ σκυτοτόμος ἐποίησε αὐτὸ, τοιοῦτον διαμένον, ὀρθὸν σημαίνει τίθεσθαι τὸν πόδα τοῦ [435] χρωμένου· τὸ δ' ἔσω νενευκὸς ἢ ἔξωθεν τὸν χρώμενον ἐνταῦθα ῥέπειν τὸν πόδα κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἐνδείκνυται, καθάπερ γε καὶ τὸ πρόσω μᾶλλον ἢ ὀπίσω νενευκὸς ἢ κατὰ τὴν πτέρναν ἢ τὸ τοῦ ποδὸς στῆθος ἐκτετραμμένους ἔχοντος ἥλους ἢ ἐκ τῶν ἔξω μερῶν ἢ ἐκ τῶν ἔνδον ἐπὶ καινὰ δηλοῖ ῥέπειν ἐν τῇ βαδίσει τὸν πόδα. τὸ τοίνυν τοιοῦτον ὑπόδημα κρατεῖσθαί φησιν ὑπὸ τοῦ ποδὸς ὁ Ἱπποκράτης, ὅπερ ἐστὶ νικᾶσθαι, τὸ δ' ἐναντίον αὐτοῦ τὸ διαμένον ἀῤῥεπὲς ἔμπαλιν τούτῳ κρατεῖν αὐτὸ τὸν πόδα ἀναγκάζον ὀρθόν τε καὶ ἀῤῥεπῆ τίθεσθαι

planta jam alius calce magis ingreditur, alius aeque toti pedi insidit; quin et calcei videntur semper in ambulandi modo similes reddi, ubi neque alti sint, neque exquisite pedem comprehendant. Quorum calceorum si quem inspexeris, conjicere licet quomodo ingrediatur qui illis utitur: calceus enim rectus et in neutram partem inclinans, sed talis permanens qualis structus est a sutore hominem recto pede ingredi denunciat; sed si vel intro vel extra spectet, inambulantis pedem converti in eam partem demonstrat. Idem evenit ubi calceus vel in posteriorem vel in priorem partem vergit. Non secus etiam clavi ubi attriti magis sint vel ad calcem vel ad plantam vel ad exteriorem partem vel ad interiorem indicio sunt ambulantis pedes in eas partes converti. Hunc igitur calceum Hippocrates coërceri ait a pede, hoc est superari; sicut a contrario qui rectus servatur et in neutram partem declinat, coërceri pedem cogique rectum ac sine inclinatione

κατὰ τῆς γῆς· κεφάλαιον δὲ τῆς τούτου κατασκευῆς ἐστιν ἐσφίγχθαι τε περὶ ὅλον ἀκριβῶς τὸν πόδα καὶ βάθος ἔχειν δαψιλές. ἐσφίγχθαι δ' ἀδύνατον μὴ πολυσχιδὲς γινόμενον, ὥστε καὶ οἱ κυνηγέται δι' αὐτὸ τοῦτο τοιούτοις ὑποδήμασι χρῶνται, πηδᾷν καὶ τρέχειν ἀναγκαζόμενοι δι' ἀνωμάλων χωρίων. ἐν οἷς ἐὰν μὴ συνηρμοσμένον ᾖ ἀκριβῶς τῷ χρωτὶ τὸ ὑπόδημα, στρέμματά τε καὶ τίλματα γίγνεται κατά τε τὰ σφυρὰ καὶ τοὺς πόδας.

ιδ'.

Ἐπιτήδειος δὲ καὶ ὁ Κρητικὸς τρόπος τῶν ὑποδημάτων.

Ἔτι καὶ νῦν οὗτος ἀσκεῖται κατὰ τὴν ἡμετέραν Ἀσίαν καὶ κατὰ τὴν Κρήτην οὐχ ἥκιστα μέχρι κνήμης μέσης ἀνήκων. ἔστι δ' ἱκανῶς ὑπ' αὐτοῦ πολυσχιδές τι δέρμα καθ' ἑκάτερον τὸ μέρος ἀριστερόν τε καὶ δεξιὸν ἴσον ἐντεταμένον τε καὶ ἰδίᾳ συντετρημένον ἐπὶ τοῖς πέρασιν, οἷς ἱμάντι διεμβαλλομένων τῶν τρημάτων συνάγεσθαι καὶ ἄλληλα τὰ τεταγμένα τοῦ δέρματος τμήματα. πρόδηλον οὖν ὅτι συνέ-

terrae insidere. Caput autem hujus structurae, id est ut calceus universum pedem arcte contineat et abunde altus sit. Arcte autem complecti pedem non potest, nisi multis locis findatur. Quamobrem venatores hujusmodi calceis induuntur, quum per inaequalia loca et saltare et currere necesse habeant, in quibus obtorquentur convelluntur que juxta talos, nisi calcei ex toto cuti haereant.

XIV.

Idonea item est ratio calceamenti Cretensis.

In Asia nostra et non minus in Creta nunc calceamenta in usu sunt quae ad medium usque crus pertinent, in quibus fissa pellis est multis locis et ab utraque parte dextra scilicet et sinistra aequaliter extenta; extremis partibus foramina habet, per quae trajectum lorum partes pellis incisas inter se contrahat. In aperto autem est

φει τε καὶ σφίγγει τὸν πόδα, μετὰ τῆς κατὰ φύσιν διαρθρώσεως ὅλης ἀκριβῶς τὸ τοιοῦτον ὑπόδημα. χρῶνται δὲ αὐτῷ μάλιστα παρ' ἡμῖν οἱ κυνηγέται θηρεύοντες, ἐπειδή περ ἐν τραχέσι καὶ ἀνωμάλοις χωρίοις ἀναγκάζονται πολλάκις οὐ τρέχειν μόνον, ἀλλὰ καὶ πηδᾷν· ἡ δ' αὐτὴ καὶ τοὺς Κρῆτας αἰτία τοιούτοις ὑποδήμασι χρῆσθαι ἔπεισε, διά τε τὰ μεγέθη τῶν ὀρῶν τῶν ἐν τῇ νήσῳ καὶ τὰς τραχύτητας.

ιε'.

Ὁκόσοισι δ' ἂν κνήμης ὀστέα ἐξαρθρήσαντα καὶ ἕλκος ποιήσαντα τελείως ἐξίσχῃ τὰ παρὰ τὸν πόδα ἄρθρα, εἴτε εἴσω ῥεύσαντα, εἴτε μέντοι καὶ ἔξω, τὰ τοιαῦτα μὴ ἐμβάλλειν, ἀλλ' ἐᾷν τὸν βουλόμενον τῶν ἰητρῶν ἐμβαλεῖν. σαφέως γὰρ εἰδέναι, ὅτι ἀποθανεῖται, ἐὰν ἐμβληθέντα ἐμμείνῃ καὶ ἡ ζωὴ δὲ ὀλιγήμερος τούτοισι γενήσεται· ὀλίγοι γὰρ αὐτῶν τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ὑπερβάλλοιεν, σπασμὸς γὰρ ὁ κτείνων ἐστίν.

---

hujusmodi calceis pedem cum universa commissura quae ad talos est contineri atque adstringi. His autem utuntur apud nos venatores potissimum, quum feras sectantur: quandoquidem in asperis atque inaequalibus locis non solum currere, sed saltare etiam coguntur. Eadem caussa Cretenses ad talium calceorum usum impulit ob vastos insulae montes atque asperitatem.

XV.

Ubicunque cruris offibus luxatis accedente vulnere articuli qui ad pedem sunt sive in interiorem, sive in exteriorem partem penitus excedant reponendi non sunt; sed sinendum est ut cui placet medico, eos reponat. Scire enim convenit, ubi repositi serventur hominem decedere paucisque diebus vitam trahere; nam pauci septimum diem excedunt, quum nervorum distensione absumantur.

[436] Ἐμβάλλειν μὲν ὀστᾶ λέγει τὰ τῆς περόνης καὶ τὰ τῆς ὁμωνύμως παντὶ τῷ μορίῳ ὀνομαζομένης κνήμης. ἐξίσχει δὲ ταῦτα καὶ γυμνοῦται τοῦ χρωτὸς ἐν ἑκατέρᾳ τῇ διαρθρώσει τῆς κνήμης, ἥν τε πρὸς τὸν πόδα καὶ τὸν μηρὸν ποιεῖται. περὶ πρώτης οὖν διαλέγεται τῆς πρὸς τὸν πόδα διαρθρώσεως, ἀξιῶν ὅταν ἐνταῦθα τὸ τῆς κνήμης ὀστοῦν ἐξαρθρήσῃ, γυμνωθὲν ἀφίστασθαι τῆς ἐμβολῆς διὰ τὸν ἐπιγιγνόμενον σπασμόν. εἴρηται δὲ ἤδη περὶ τούτου κἂν τῷ περὶ τῶν ἀγμῶν, ὅτι συμβαίνει κατὰ τὰς τοιαύτας διαθέσεις τὸν μέντοι διασπᾶσθαι τῶν μυῶν, τὸν δὲ συνέρχεσθαι καὶ σώζειν τὴν ἕνωσιν, ἀνασπασθέντων οὖν αὐτῶν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἔλαττον γίγνεται τὸ κῶλον ὅλον ἀκολουθεῖ τε καὶ συναναςπώμενον τοῖς μυσίν. ἐὰν δή τις κατατείνας ἐμβάλῃ τὸ ἐξέχον ὀστοῦν, ἅμα μὲν ἡ κατάτασις αὕτη βλάβην οὐ σμικρὰν ἐργάσεται τοῖς μυσὶν, ἅμα δὲ καὶ τὸ μῆκος τοῦ κώλου συναποτεῖνον αὐτοὺς ὀδυνήσει σφοδρῶς καὶ κατὰ τοῦτο μεγάλων μὲν ὄντων τῶν μυῶν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθήσει σπασμός. εἰ δὲ μικροὶ τύχοιεν ὄντες οἷοι κατὰ τοὺς

Offa κνήμης, id eft cruris furam intelligit ac tibiam, quae κνήμη Graece dicitur et cognominis eft cum eo toto quod inter genu et pedem eft. Nudantur autem haec et cute excedunt ad utramque cruris commiffuram cum pede fcilicet et cum femore. Ante igitur tractat de commiffura cruris cum pede imperans ut ubi tibiae os luxatum nudetur a reponendo caveamus, propterea quod nervorum diftenfio superveniat. Quod ubi incidat, dictum eft in opere de fracturis mufculos alios convelli, alios contineri et continuatos fervari. Ubi ergo ad fuum initium contrahantur, univerfum membrum brevius redditur; fequitur enim quum a mufculis attrahitur. Quare fi quis extendens os exftans reponat, mufculi et ipfa intenfione non mediocriter laedentur et longitudine membri fimul diftenti dolorem fentient intolerabilem. Atque ideirco quum mufculi grandes fint, nervorum diftenfionem fequi neceffe erit: nam et ubi exigui effent, quemadmodum in digitis,

δακτύλους εἰσὶν, οὐδ᾽ οὕτω μὲν ἀκίνδυνον ἔσται, σὺν ἀκριβείᾳ δὲ πολλῇ τῆς ὅλης θεραπείας οἱ πολλοὶ τῶν τοιούτων διασώζονται. τὸ μὲν οὖν εἰς τὴν θεραπείαν χρήσιμον εἴρηταί μοι. λογικὸν δέ τι ζήτημά ἐστι κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον οὐδὲν οὔτ᾽ ὠφελοῦν οὔτε βλάπτον τὴν θεραπείαν ἐπισκεπτομένων ἡμῶν, διὰ τί προσέθηκε τοῖς τῆς κνήμης ὀστοῖς τὰ ἐξαρθρήσαντα· τῶν γὰρ ἐμβαινόντων ταῖς κοιλότησιν οὐ περιλαμβανόντων ταῖς ἐξοχαῖς πάθος εἶναί φησι τὸ ἐξάρθρημα. καὶ γὰρ καὶ καλεῖ αὐτὸς ἄρθρα ταῦτα, καθότι δέδεικται πολλάκις ἔμπροσθεν. οὐκ οὖν δέδεικται, φασὶ, τὴν κνήμην ἐξαρ- (645) θρεῖν λέγειν, ἀλλὰ τὸν ἀστράγαλον. ῥητέον οὖν πρὸς τὰ τοιαῦτα ζητοῦντας ὃ καὶ ἔμπροσθεν ἤδη μοι λέλεκται, τοῦ σημᾶναι τὸ λεγόμενον πρᾶγμα μόνον φροντίζειν τὸν Ἱπποκράτην, καθάπερ καὶ ὁ Πλάτων ἡμᾶς τε ποιεῖν ἀξιοῖ τοῦτο καὶ πρῶτον αὐτὸς πράττει. δέδεικται δ᾽ ἡμῖν ἑτέρωθι, ὅτι οἱ παλαιοὶ πάντες οὐκ ἄλλον ἢ τοῦτον εἶχον τὸν σκοπόν. μόνος γὰρ φαίνεται Πρόδικος ἐζηλωκέναι αὐτὴν ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίαν, ὡς

neque sic res periculo vacaret. Multi tamen ex his ob summam in curatione diligentiam servantur. Hactenus quod curationi utile erat. Superest quaestio quaedam ad loquutionem spectans, quae curationi non prodest aut officit, ut si requirant aliqui cur Hippocrates de cruris ossibus ἐξαρθρεῖν, id est luxari dixerit, quum id vitium esse eorum ossium affirmet quae in cavis se insinuant, non eorum quae processus accipiunt: hos enim vocat ἄρθρα, id est articulos, ut ante saepius ostendimus. Non debuit igitur, inquiunt, dicere ἐξαρθρεῖν de crure, sed de talo. Iis qui haec requirunt respondendum est id quod in prioribus saepenumero diximus, Hippocratem eo tantum intendere ut propositam rem exprimat, quod ipse Plato et praecipit et primus exsequitur. Alibi autem demonstravimus veteres non alio quam huc spectasse: solus enim Prodicus studuisse videtur tenui huic nominum inquisitioni,

εἰώθασι προσαγορεύειν οἱ τὰ Προδίκου ζηλώσαντες. ὅτι δὲ οὐδὲν ἡ σαφήνεια τῆς διηγήσεως βλάπτεται, δῆλόν ἐστιν ἐξ αὐτῆς τῆς ῥήσεως εἰπόντος τοῦ Ἱπποκράτους, οἷσι δ' ἂν κνήμης ὀστέα ἐξαρθρήσαντα τελέως ἐξίσχῃ τὰ παρὰ τὸν πόδα ἄρθρα· καὶ γὰρ ἐὰν ὀλίγον ἄρῃς τὸ ἐξαρθρήσαντα, δῆλόν ἐστι τὸ λεγόμενον, ὥστε τοῦτο τοὔνομα προσέθηκεν Ἱπποκράτης, μηδὲν ὅλως τὴν τοιαύτην μικρολογίαν, ἣν οἱ ζητοῦντες ἐπὶ τὸ πολὺ πάντες ἀδύνατοι λέγειν εἰσίν. οἱ δέ γε δύναμιν ἔχοντες ἑρμηνευτικὴν εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ἑρμηνείας ἀποβλέποντες οὐδὲ παρακολουθοῦσι τοῖς κατὰ μέρος ὀνόμασιν, ἀλλ' ἐπιῤῥέουσιν αὐτοῖς χρῶνται κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων συνήθειαν. ὁ γοῦν Ἱπποκράτης ἔοικε νῦν ἐννοήσας, ὅτι ἐξίσχει τῆς διαρθρώσεως τὰ τῆς κνήμης ὀστᾶ διαπείραντα τὸ δέρμα τὴν ἑρμηνείαν οὕτως ποιήσασθαι. τὸ γὰρ ἐξέχον καὶ προκύπτον ἐπὶ πολὺ τῆς διαρθρώσεως ἐξηρθρηκέναι λέγων ἄν τις ἐναργέστερον ἑρμηνεύσειε καὶ τῇ τοῦ πράγματος φαντασίᾳ προσάγοι τὸν ἀκούοντα.

---

quam qui Prodicum fequuntur folent exquifitam diligentiam nuncupare. Hippocratem vero nihil obfcurius rem expreffiffe, ex verbis ejus aperte confpicitur quum inquit: ubicunque cruris offibus luxatis articulis qui ad pedem funt penitus excedunt. Nam fi omnino dempferis verbum luxatis, apertum eft quod proponitur. Sed Hippocrates hoc adjecit nihil refpiciens ad tenuem hujusmodi nominum inquifitionem, cui qui ftudent plerumque non funt eloquentes. Nam qui dicendi facultatem habent ad vim enunciationis refpicientes verba fingula non attendunt, fed Graecorum more illis utuntur quorum copiam habent. Quomodo videtur nunc Hippocrates loqui volens, offa cruris a commiffura recedentia cute excedere. Si quis enim id quod exftat et extra commiffuram valde prominet luxatum dicat, clarius rem exponet auditoremque imagine rei docebit.

ιστ'.

[437] Ἀτὰρ καὶ γαγγραινοῦσθαι ἱκνέεται κνήμην καὶ τὸν πόδα· ταῦτα βεβαίως εἰδέναι χρὴ οὕτως ἐσόμενα.

Καὶ τὸ τῆς γαγγραίνης πάθημα παραγίνεσθαί φησιν αὐτοῖς ἐμβληθέντων τῶν ἐξεχόντων ὀστῶν παρὰ τῷ μεγέθει, δηλονότι τῆς φλεγμονῆς. ὅταν γοῦν ὑπὲρ τὰ πάθη τὰ φλεγμαίνοντα τό τ' ἐρυθρὸν τῆς φλεγμονῆς ἀπόλλυται, πελιδνῶν γιγνομένων τῶν σωμάτων, ἥ τε ὀδύνη μεμειῶσθαι δοκεῖ, διότι καὶ ἡ αἴσθησις ἐναρκώθη, καὶ ὅταν γε τελέως ἀναίσθητα γένωνται τὰ οὕτως πάσχοντα σώματα, τὸ πάθος οὐκέτι γάγγραιναν, ἀλλὰ σφάκελον ὀνομάζουσι. μεταξὺ γὰρ τούτου τοῦ σφακέλου καὶ τῆς μεγάλης φλεγμονῆς ἐστιν ἡ γάγγραινα, τοσοῦτον χεῖρον τῆς τηλικαύτης φλεγμονῆς ὅσον μετριώτερον τοῦ σφακέλου. φθορὰ γὰρ οὗτός ἐστι τῆς ὅλης οὐσίας τοῦ σφακελίσαντος μέλους, ὥστε οὐδ' ἂν ἰάσαιτό τις αὐτὸν ἤδη συνιστάμενον, ἀλλ' ἔτ' ἀρχόμενον, ὅπερ οὐδὲ σφάκελός ἐστιν ὄντως, ἀλλὰ γάγγραινα μεγάλη πλησίον ἥκουσα σφα-

XVI.

Pedem inſuper et crus gangraena prehendit, quae ſic futura eſſe certum ſcire convenit.

Gangraenam quoque his ſupervenire ait ob inflammationis ſcilicet magnitudinem, ubi excedentia oſſa recondita fuerint. Inflammatae ergo partes, quum rubor inflammationis recedit, lividae evadunt minuique dolor videtur, eo quod ſenſus torpeat; ſed ubi quae ſic affectae ſunt ex toto ſentiendi facultate carent, Graece id vitium non amplius gangraena, ſed ſphacelus vocatur. Inter hunc autem et magnam inflammationem media gangraena eſt, quae tanto gravior ejuſmodi inflammatione eſt, quanto levior ſphacelo: ſub hoc enim natura membri univerſa corrumpitur, idemque ubi jam haeret curationem non admittit, ſed ſolum a principio, quum nondum ſphacelus eſt, ſed magna gangraena ſphacelo vicina. Verum abuti-

κέλου. καταχρώμεθα δ' οὖν ἐνίοτε τοῖς τῶν παρακειμένων παθῶν ὀνόμασι ἐπὶ τῶν ἀφικνουμένων μὲν εἰς αὐτὰ, μηδέπω δὲ ἐχόντων τὴν ἐκείνων ἰδέαν τε καὶ φύσιν. οὕτως οὖν καὶ τὴν μεγίστην φλεγμονὴν, ὅταν μήτε τὴν εὔχροιαν διασώζῃ τὴν ἑαυτῆς μήτε τὴν ὀδύνην, ἐνίοτε γάγγραιναν ὀνομάζομεν, μηδέπω μὲν οὖσαν ἀκριβῶς γάγγραιναν, εἰ δ' ἀμεληθείη, μικρὸν ὕστερον ἐσομένην.

ιζ'.

Καὶ οὐκ ἄν μοι δοκέῃ οὔτ' ἐλλέβορος ὠφελήσειν αὐθήμερόν τε δοθεὶς καὶ αὖθις πινόμενος, ἄγχιστα δὲ εἴπερ τι τοιοῦτον, οὐ μέντοι οὐδὲ τοῦτο δοκέω· ἢν δὲ μὴ ἐμβληθῇ, μηδὲ ἀπ' ἀρχῆς, μηδὲ εἰσπειρηθῇ ἐμβάλλειν, περιγίνονται οἱ πλεῖστοι αὐτῶν.

Περὶ τῆς τοῦ ἐλλεβόρου χρήσεως ἐπὶ τῶν τοιούτων παθῶν εἴρηταί μοι διὰ τῶν εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν ὑπομνημάτων.

mur interdum vicinorum affectuum nominibus ad eos significandos qui ad hos accedunt, quamquam nondum ex toto ipsorum speciem et naturam habent. Sic igitur et ingentem inflammationem, quum non amplius suum colorem tuetur dolorique est, interdum nominare gangraenam consuevimus, quae quamvis gangraena nondum penitus sit, futura tamen est paullo post, si negligatur.

XVII.

Nec mihi etiam videtur idoneum esse veratrum eodem die datum et rursus epotum, sed ut quodvis tale ad idoneum proxime accedere, cui tamen confido. Quodsi neque ab initio reponantur, neque tentet aliquis ea reponere, plerosque se explicare manifestum est.

Tractavimus de usu veratri ad ejusmodi vitia in commentariis in librum de fracturis.

ιη'.

Χρὴ δὲ ἡρμόσθαι μὲν τὴν κνήμην καὶ τὸν πόδα οὕτως, ὡς αὐτὸς ἐθέλει.

Ἡρμόσθαι μὲν τὴν κνήμην καὶ τὸν πόδα τὸ ἀσφαλῶς ἐστιν ἐστηρίχθαι. τούτου δὲ στοχαζόμενόν σε κελεύει τὸ ἀνωδυνώτατον αἱρεῖσθαι σχῆμα τῷ κάμνοντι· τὸ γὰρ, ὡς αὐτὸς ἐθέλει ὁ κάμνων, τοῦτον ἔχει τὸν σκοπόν.

ιθ'.

[438] Μοῦνον δὲ μὴ ἀπαιωρευμένα, μηδὲ κεκινευμένα ἔστω.

Τὸ μὲν μὴ κεκινευμένα δυνάμει προείρητο κὰν τῷ ἡρμόσθαι· τοῦτο γάρ ἐστιν αὐτὸ τὸ ἡρμόσθαι τὸ ἐστηρίχθαι οὕτω κατὰ πᾶν μέλος τὸ κῶλον, ὡς μηδαμόθι δύνασθαι κινεῖσθαι. τὸ δὲ μὴ ἀπαιωρευμένα καλῶς προσέθηκεν. εἰρηκὼς γὰρ ὅτι περ ἂν εὐφορώτατον ᾖ τῷ κάμνοντι σχῆμα, τοῦθ' ἡμᾶς αἱρεῖσθαι, τῶν σχημάτων δ' ἕν τι τὸ κατάῤ-

XVIII.

Fulcire autem crus et pedem oportet eo modo quo ipſe velit.

Fulcire crus et pedem ἡρμόσθαι dixit, hoc eſt ſtabiliter collocare. Quo ſpectans imperat, ut membrum figuremus, quemadmodum maxime cubantem juvat. Nam, quod ait, eo modo quo ipſe aeger velit, huc evadit.

XIX.

Tantum ne dependeant, neve moveantur.

Ejus quod nunc ait, neve moveantur, vim ante propoſuit, quum fulcire praecepit, quod ſignificavit verbo ἡρμόσθαι. Neque enim aliud eſt fulcire membrum, quam ab omni parte ſtabiliter collocare, ſic ut nullo pacto moveri poſſit. Recte autem adjecit ne dependeant. Praefatus enim continendum a nobis membrum, quemadmodum cubantem juvat, non ignorans contineri membrum poſſe

ῥοπον ἐπιστάμενος ἀξιοῖ τοῦτο φυλάττεσθαι, διότι ῥευματίζεσθαι τὰ πεπονθότα φλεγμονῆς αἴτιον γίγνεται. μεμνήμεθα δήπου κατὰ τὴν ἔμπροσθεν διδασκαλίαν εἰρημένου ὑπ᾽ αὐτοῦ κατὰ τὸ σκέλος σχήματος, ὡς ἄκρον τὸν πόδα βραχεῖ τινι τῆς ἀκριβεστάτης εὐθύτητος ὑψηλότερον εἶναι προσήκει. νῦν οὖν ἔοικε συγχωρεῖν τοῖς κάμνουσι χρῆσθαι τῷ κατ᾽ εὐθεῖαν. ὄντων γὰρ τριῶν τῶν πάντων, τοῦ τε καταῤῥόπου τε καὶ τοῦ ἰσοῤῥόπου καὶ τρίτου ἀναῤῥόπου συγχωρῶν ὡς ἂν ὁ κάμνων ἐθέλῃ σχηματίζεσθαι τὸ σκέλος, ἄνευ τοῦ καταῤῥόπου προστίθησιν. ἔμπροσθεν δ᾽ ἐκέλευε μόνῳ χρῆσθαι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ κατ᾽ εὐθυωρίαν. εὔδηλον οὖν ἐστιν, ὅτι μάλιστα φροντίζει κατὰ τὰς τοιαύτας διαθέσεις ἀνωδυνίας φόβῳ σπασμοῦ. τοῦτον γὰρ ἐν τοῖς νευρώδεσι μορίοις αἱ ὀδύναι μάλιστα ἐργάζονται, ὥστ᾽ εἴγε μήτε ψύχοιτο τὰ οὕτω πεπονθότα μήτ᾽ ὀδυνῷτο, σπασμὸν αὐτοῖς ἐπιγενέσθαι ἀδύνατόν ἐστι.

---

etiam dependens, edicit ut ejusmodi habitum vitemus, quum ad affectum locum materiam concitet, quae caufa inflammationis eft. Meminiftis quidem ejus quod narravit in fuperiori opere de crure figurando, ubi extenfum pedem collocari voluit paullo fublimiorem quam ut exquifite rectus fervaretur; nunc vero permittere aegris videtur, ut ipfum rectum habeant. Nam quum tribus modis figurari poffit, dependens, rectus ac tertio in fuperiorem partem fpectans, permittit aegrotanti, ut quo pacto velit, crus figuret, modo non dependeat; fed antea praeceperat ut fublimiorem dumtaxat contineret. Perfpicuum itaque eft Hippocratem in hujusmodi affectibus eo potiffimum incumbere, ut dolor vitetur veritus, ne fequatur nervorum diftenfio, quam in nervofis partibus dolor maxime infert. Quamobrem fi quae hoc modo vitiata funt, neque refrigerentur, neque dolore tententur, nervorum diftenfione prehendi minime poffunt.

κ'.

Καὶ ἰητρεύειν δὲ πισσηρῇ καὶ σπλήνεσιν οἰνηροῖσιν ὀλίγοισι μὴ ἄγαν ψυχροῖσι. ψῦχος γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι σπασμὸν ἐπικαλέεται.

Καὶ περὶ τῶν τοιούτων ἤδη μοι λέλεκται, θεραπευούσης μὲν τῆς πισσηρᾶς κηρωτῆς τὰ ἕλκη, τοῦ δ' οἴνου καὶ μάλιστα, ὡς αὐτὸς ἐδίδαξε, μέλανός τε ὄντος καὶ αὐστηροῦ διαφυλάττοντος ἀφλέγμαντα τὰ πεπονθότα μέρη. περὶ δὲ τοῦ φεύγειν χρῆναι τὸ ψῦχος, ὡς σπασμῶδες, ἴσως μὲν ἐπὶ τῶν σαρκωδῶν μερῶν ἔδει τινὸς ἐξηγήσεως, ἐπὶ δὲ τῶν νεύρων ἄντικρυς δῆλον· ἀμφότερον γὰρ αὐτοῖς ὑπάρχει καὶ τὸ ψύχεσθαι ῥᾳδίως, ἅτε φύσει ψυχροῖς οὖσι καὶ ἀναίμοις καὶ τὸ παθοῦσιν εἰς σπασμὸν ἥκειν. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄλλο τι δύναται σπασθῆναι μέρος ἄνευ τοῦ συμπαθῆσαι τὰ νεῦρα· καὶ μὴν δὴ καὶ ὅτι νευρώδεις τε τῶν ἄλλων μερῶν εἰσιν αἱ διαρθρώσεις πρόδηλον. οἱ γάρ τοι μύες ἐν αὐτοῖς εἰς τένοντα τελευτῶσιν ἀποτιθέμενοι τὰς σάρκας, ἃς ἐν τοῖς ἄλ-

XX.

Mederique cerato quod picem habeat, paucis pannis ex vino madentibus non valde frigidis, quandoquidem frigus in his nervorum distensionem concitat.

De his quoque jam loquuti sumus. Nam ceratum quod picem habeat ulceribus accommodatur; vinum, praesertimque, ut ipse docuit, nigrum et austerum affectas partes inflammari non patitur. Quod autem inquit fugiendum esse frigus quum nervorum distensionem efficiat, in carnosis partibus forte aliqua expositione indiget. In nervis evidentissimum est quibus utrumque inest: nam et facile refrigerantur, ut qui natura frigidi sint atque exsangues; et quum laeduntur, in distensionem incidunt; quum neque in alia parte distensio incidere possit, nisi nervi afficiantur. Commissuras vero inter alias partes maxime nervosas esse manifestum est, in quibus musculi posita carne quam in aliis suis partibus habebant in chor-

λοις ἑαυτῶν μέρεσιν εἶχον, (646) ὥστε μᾶλλον ζητητέον ἐστὶ, διὰ τί χρῆ- [439] ται ψυχρῷ μετρίως τῷ οἴνῳ· χρῆναι γὰρ οὐδὲ μετρίως ψυχρὸν προσφέρειν, ἀλλὰ θερμόν. ἔστι δὲ καὶ ὁ περὶ τούτου λόγος τοιόσδε· τῶν ἡλκωμένων μορίων ὁ μέντοι σκοπὸς τῆς ἰατρικῆς ἐστιν ἐν τῷ μὴ φλεγμῆναι. τοῦτο δὲ ἔσται μηδεμιᾶς ὑγρότητος ἐπιῤῥεούσης μορίῳ τῷ πεπονθότι, οὐκ ἐπιῤῥυήσεται δὲ ψυχόντων ἡμῶν αὐτό· τὰ γὰρ θερμαίνοντα καὶ ὑγραίνοντα εἰ τῷ σώματι προσφέρεται, παραχρῆμα μὲν ἐρυθρότερον ἐργάζεται τοῦτο, μικρὸν ὕστερον δὲ καὶ εἰς ὄγκον ἐξαίρει, καίτοι καὶ ἄλλην παραπλησίαν φλεγμονὴν καὶ περὶ αὐτὸ διάθεσιν ἐργάζεται. τὰ δὲ ψύχοντα τοὐναντίον ἅπαντα οὐ μόνον οὐδεμίαν ἐπικαλεῖται τοῖς ψυχομένοις μέρεσιν ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑγρότητα περιττὴν, ἀλλὰ καὶ τὰς περιεχομένας ἐν αὐτοῖς ἐκθλίβει τε καὶ ὠθεῖ πρὸς τὰ πλησιάζοντα μόρια· διττὰ δ' ἐστὶ τὰ ψύχοντα· τὰ μὲν τῇ πρὸς τὴν ἀφὴν ποιότητι προσφάτῳ, τὰ δὲ τῇ συμφύτῳ δυνάμει, τὰ δὲ τὰ στύφοντά ἐστι ψυχρὰ, καθάπερ ἐδείξαμεν ἐν τῇ περὶ τῶν ἁπλῶν φαρμάκων

das degenerant. Quare magis inquirendum eſt, cur utatur modice frigido, quum non mediocriter frigidum, ſed calidum adhibendum videatur, cujus ratio ſic habet. In curantis partibus exulceratis propoſitum eſt ut ab inflammatione defendantur. Defendentur autem, ſi nullus humor ad eas concurret, quam rem eas refrigerando conſequemur. Nam ſi admoveantur quae calidum et humidum corpus efficiunt, ſtatim rubicundius, paullo poſt tumidius ipſum exhibebunt et in alium affectum inflammationi ſimilem compellent. Contraria omnia praeſtant quae refrigerant, quum non modo nihil humoris a ſuperioribus partibus ad refrigeratum locum concitent, ſed quod in eo ſubſiſtit exprimant et ad proximas partes depellant. Eſt autem refrigerantium duplex genus, quaedam adventitia qualitate tactu frigida ſentiuntur, quaedam innatam refrigerandi facultatem habent. Adſtringentia quidem frigida ſunt, ſicut in opere de ſimplicium medicamentorum facul-

πραγματείᾳ· καὶ τὸ λοιπὸν γένος τῶν ψυχόντων ἀπὸ τούτων διώρισται, μήκωνος ὀπὸς καὶ μανδραγόρου χυλὸς καὶ κώνειον, ὅσα τ' ἄλλα τὴν ψῦξιν ἔχει σὺν ὑγρότητι. αὐστηρὰ γὰρ πάντα γεώδη τὴν ψῦξιν ἔχειν ἐδείκνυτο. λέλεκται δὲ οὐκ ὀλίγα περὶ τῆς τῶν τοιούτων φαρμάκων χρήσεως κἀν τοῖς τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασιν, ὥσπερ γε κἀν τοῖς περὶ τῶν ἑλκῶν Ἱπποκράτους ὑπομνήμασι. πρὸς δὲ τὸν ἐνεστῶτα λόγον ἀρκεῖ γιγνώσκειν τοσοῦτον, ὡς ἡ μὲν τῶν ὑγρῶν καὶ ψυχρῶν φαρμάκων δύναμις εἰς τὸ βάθος ὅλον ἐνδύεται τῶν σωμάτων, οἷς ἂν πλησιάζῃ καὶ διὰ ταχέων αὐτὰ καταψύχει πλέον ἢ δεῖται ναρκοῦντα τὴν διοικοῦσαν τὰ σώματα δύναμιν. ὅσα δὲ γεώδη τὴν ψῦξιν ἔχει, ταῦτ' ἐπιτηδειότατα, δι' ὧν εἴρηκα πραγμάτων, ἐδείχθη πρὸς ἀπόκρισιν ἐπιῤῥεόντων χυμῶν. κατὰ τοῦτο τοιγαροῦν αὐτὰ προσφέρομεν, ἐπεὶ καὶ τὸ θερμὸν ἐπισπᾶται πρὸς ἑαυτὸ τοὺς χυμούς. διὰ τοῦτο καὶ τῇ προσφάτῳ ποιότητι ψυχρὰ προσφέρομεν, μὴ ὅτι θερμαινόντων αὐτά. νῦν οὖν ὁ Ἱπποκρά-

tate demonſtravimus, ubi reliquum genus refrigerantium ab his deducitur; ad hoc ſpectat papaveris lacryma, mandragorae ſuccus, cicuta et cetera quae madefaciunt ſimul et refrigerant. Namque auſtera omnia terrenam naturam habent cum facultate refrigerandi. De uſu autem horum medicamentorum non pauca ſcripſimus in eo volumine, quod eſt de ratione curandi nec non in commentariis in librum Hippocratis de ulceribus. Sed quod ad hunc locum pertinet, id noviſſe abunde eſt quod madefacientium et refrigerantium medicamentorum vis penetrat omnino ad altiores partes eorum corporum, quibus admovetur citoque ipſas ultra debitum refrigerat, torporemque affert potentiae corpora adminiſtranti. Quae vero cum refrigerandi vi terrenam naturam habent, ut oſtenſum eſt in libris quos commemoravi, ad confluentes ſuccos depellendos maxime aptantur, atque hac de cauſa illis utimur. Sed quia calor ad ſe humores concitat, ideo adventitia qualitate frigida admovemus, neque illa calefacimus. Nunc

της ὅσον μὲν ἐπὶ τῇ διαθέσει τῶν ἡλκωμένων μορίων ἐχρῆτο ἂν αὐτοῖς τοῖς ψυχροῖς, ὥσπερ κἀπὶ τῶν ἄλλων τραυμάτων· ὅσον δ᾽ ἐπὶ τῷ φοβεῖσθαι τὸν διὰ τὴν ψῦξιν εἰωθότα γίγνεσθαι σπασμὸν, οὐ τολμᾷ τελέως ἐψυγμένου χρῆσθαι· καὶ διὰ τοῦτο προσέθηκε τῷ περὶ αὐτῶν λόγῳ τὸ μὴ ἄγαν ψυχροῖσιν.

κά.

Ἐπιτήδεια δὲ καὶ φύλλα τεύτλων ἢ βηχίου ἢ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ ἡμίεφθα ἐπιτεθέντα ἰητρεύειν ἐπί τε τὸ ἕλκος ἐπί τε τὰ περιέχοντα.

Ποία τίς ἐστι καὶ τὸ βήχιον ἐπιτηδεία πρὸς τὰ παρόντα διὰ τὸ ξηραίνειν μετρίως, οὗ χρήζειν ἐδείχθη τὰ ἕλκη πάντα. περὶ δὲ τοῦ μέλανος οἴνου καὶ αὐστηροῦ λέλεκταί μοι κἀν τοῖς περὶ ἀγμῶν ὑπομνήμασιν, ὅτι τὸ μὲν ἀποκρούεσθαι τοῖς ἄλλοις οἴνοις ὁμοίως ἔχει. παχυμερέ-

vero quod fpectat ad exulceratarum partium affectum, Hippocrates frigidis uteretur, quemadmodum et in aliis vulneribus; fed quatenus nervorum diftenfionem timet quam afferre frigus folet, veretur ex toto frigida imponere atque idcirco adjecit, quum de his loquitur non valde frigidis.

XXI.

Recte etiam folia betae vel tuffilaginis vel cujuspiam alterius talis in vino nigro auftero femicocta, ulceri atque adjectis partibus imponuntur.

Tuffilago herba quaedam eft propofito affectui falutaris, quum modice ficcet id quod in omnibus ulceribus requiri demonftravimus. De vino autem nigro atque auftero loquuti fumus in commentariis in librum de fracturis. Hoc repellendi facultatem habet fimiliter ut alia vina

στερος δὲ ὑπάρχων αὐτῶν [440] οὐ δάκνει τὰ ἡλκωμένα μόρια καὶ κατὰ τοῦτ' ἔστιν αἱρετώτερος ἐκείνων.

κβ'.

Κηρωτῇ δὲ χλιερῇ ἐπιχρίειν αὐτὸ τὸ ἕλκος.

Οὐχ ὡς ἕλκει συμφέρουσαν ἐπιδέδεικταί μοι αἱρεῖσθαι νῦν τὴν κηρωτὴν τὸ περὶ τῶν ἑλκῶν ἐξηγουμένῳ, φεύγοντα τὰ τοιαῦτα φάρμακα κωλύοντα τὴν κόλλησιν αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι νῦν οὐχ ἁπλῶς ὡς ἕλκος ἰᾶται τὸ ἕλκος, ὅτι μήτε κολλᾷν αὐτῷ πρόκειταί, καθάπερ ἄλλα τὰ νεότρωτα. τὸν πρῶτον δ' ἔχει σκοπὸν ἐν τῇ θεραπείᾳ μὴ σπασθῆναι τὸν ἄνθρωπον, δι' ὧν οὐδ' ἐμβάλλειν αἱρεῖται τὸ ἄρθρον, ἀλλὰ μᾶλλον ἐᾶσαι χωλὸν αἰσχρῶς ἀποδειχθῆναι τὸ ἕλκος, οὔτ' οὖν ἁπλῶς προσφέρει τὰ μαλθακώδη φάρμακα· καλεῖ γὰρ οὕτως αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ἑλκῶν αὐτὰ, καίτοι παρηγορικὰ τῶν φλεγμαινόντων ὄντα. κατ' ἀρχὴν γὰρ οὔτω γεγονυίας φλε-

et quum craffiorum partium fit, quam ipfa exulceratas partes non mordet, ea de caufa praeftantius eft.

XXII.

Tepido item cerato ulcus inungitur.

Admovet nunc ceratum, non ut ulceri medeatur. Oftendimus enim in expofitione libri de ulceribus, vitari ab Hippocrate hujusmodi medicamenta quae ulcerum glutinationem prohibent; fed quoniam nunc ulceri, quatenus ulcus eft non fuccurrit, quum neque id glutinare propofitum fit, ficut alia recentia vulnera. Primum autem curationis confilium eo fpectat, ne homo nervorum diftenfione prehendatur. Quocirca neque reponendum articulum cenfet, fed magis permittendum, ut crus ex ulcere turpiter claudicet. Non tamen fimpliciter adhibet lenia medicamenta, quae vocat in libro de ulceribus *μαλθακώδη*, quamvis poffint inflammatas partes lenire. Primo enim

γμονῆς αὐτοῦ τοῦ μὴ γενέσθαι πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν φροντίζει καὶ διὰ τοῦτο χρῆται τοῖς ἀποκρουστικοῖς. οὔτ' αὖ μόνοις τούτοις χρῆται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων διὰ τὸ σπασμοῦ δεδιὼς, ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ μικτὸς ὁ τρόπος τῆς θεραπείας ἐπιπεπλεγμένων ἀλλήλοις τῶν ἐναντίων ταῖς δυνάμεσι φαρμάκων ἐν μέτρῳ προσήκοντι. φανεῖται δέ γε καὶ διὰ τῶν ἐφεξῆς γεγραμμένων τούτου στοχαζόμενος, οἷς ἤδη πρόσεχε τὸν νοῦν.

κγ'.

Ἢν δὲ ἡ ὥρη χειμερινὴ ἔῃ καὶ ἔρια ῥυπαρὰ ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ καταῤῥαίνοντα χλιεροῖσι ἄνωθεν ἐπιτέγγειν.

Οὔτε χλιαροῖς ἐχρῆτο τοῖς φαρμάκοις, οὔθ' ὅλως ἐμίγνυεν ἔλαιον, εἴπερ ὡς ἡλκωμένον ἁπλῶς ἐθεράπευε τὸ μόριον, ἀλλ' ὅπερ ἔμπροσθεν ἔφην, ἐπειδὴ φοβεῖται τὸν σπασμὸν, ἔλαιόν τε μίγνυσι καὶ χλιαρὰ προσφέρει πάντα, μήθ' ὡς πρὸς σπασμὸν ἱστάμενος μόνον· ἀποκεχώρηκε γὰρ ἂν

eo incumbit, ut inflammatio minime oriatur, atque idcirco repellentibus utitur; neque his rurfus per fe, quemadmodum in aliis cafibus, timet enim nervorum diftenfionem; fed compofitam curationis rationem indicat per medicamenta contrariae facultatis jufto modo inter fe mixta, quo maxime tendere in fequentibus videtur. Ad quae jam animum adjungito.

XXIII.

Quodfi hibernum tempus fuerit, lana quoque fuccida madens ex vino atque oleo tepido imponenda eft; et perfufione infuper utendum.

Neque medicamenta tepida adhiberet, neque oleum prorfus adjiceret, fi loco fubveniret quafi fimpliciter ulcerato, fed, quod fupra retuli, veretur nervorum diftenfionem; atque ob eam rem oleum admifcet et tepida cuncta fuperimponit nec, ut qui tantum pugnet contra nervorum di-

οὕτω τῆς κατὰ τὸ ἕλκος ἰάσεως· ἀλλὰ μηδὲ πρὸς ἐκεῖνα μόνον ἀποβλέπειν. ἐν γὰρ τοῖς ἐπιπεπλεγμένοις πάθεσι ἐπιπλέκεσθαι δεῖ καὶ τὴν θεραπείαν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ ἔρια προσφέρειν κελεύει ῥυπαρὰ, τουτέστιν οἰσυπηρά. καλοῦσι γὰρ οὕτως αὐτὰ διὰ τὸν οἴσυπον, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο τὸ φάρμακον οὐχ ἁπλῆς ἐστι δυνάμεως, ὡς ἐδείκνυμεν ἐν τοῖς περὶ φαρμάκων, ἀλλὰ μικτῆς ἐξ ἐναντίων ποιοτήτων τε καὶ δυνάμεων τῆς τε στυφούσης καὶ τῆς θερμαινούσης χλιαρῶς. ἐπιτέγγειν δὲ, τουτέστιν ἐπιβρέχειν κελεύει τὰς τοιαύτας διαθέσεις οὐκ ἐν χειμῶνι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ θέρει δηλονότι. κοινὸν γὰρ τοῦτο κατὰ πάσης τῆς θεραπείας, ἧς εἶπεν, ἐπὶ τῇ τελευτῇ προσέθηκεν, οὐχ ὡς ἐν τῷ χειμῶνι μόνον δεομένων [441] τῶν τοιούτων διαθέσεων ὑγρότητος διηνεκοῦς, ἀλλὰ καὶ τῷ θέρει μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ. διότι καὶ μᾶλλόν γ' ἐν αὐτῷ ξηραίνεται τὰ περιβαλλόμενα τοῖς οὕτως ἔχουσιν ἔρια. καταντλεῖν μὲν οὖν ἀεὶ συνεχῶς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα κελεύει. τὸ καταντλούμενον δ' εἶναι χρὴ τοιοῦτον, οἷον ἐκέλευσε κατὰ τὴν πρώτην εὐθέως θεραπείαν προσφέρειν

ftenfionem, ulceris curationem relinquit; fed neque ad ulcus fpectat dumtaxat: mixti enim morbi mixta quoque praefidia exigunt Quocirca praecipit ut lana fuccida inducatur, quam οἰσυπηρὰν dicunt, propterea quod oefypum habeat. Quandoquidem, ut in libro de fimplicium medicamentorum facultate oftendimus, hujus medicinae proprietas fimplex non eft, fed mixta ex contrariis qualitatibus ac viribus adftringendi fcilicet et modice calefaciendi. Perfundi autem voluit hos affectus non hieme tantum, fed aeftate etiam. Hoc fiquidem quod in fine fubdit commune eft totius propofitae curationis, quoniam hujusmodi affectus non hieme dumtaxat affiduam perfufionem requirunt, quum aeftate quoque magis eam poftulent, quam hieme, quo tunc his lana impofita magis ficcefcat. Imperat igitur ut haec omnia affidue perfundantur. Id vero quo perfundimus tale effe debet, quale in principio protinus orationis admoveri juffit, nempe vinum aeftate per

ἢ οἶνον μόνον, ὅταν ᾖ θέρους ἢ μετ' ἐλαίου κατὰ χειμῶνα δηλονότι καὶ μέντοι καὶ τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος ἐκ τῆς τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος εὑρήσεις κράσεως. ἡνίκα μὲν γὰρ ἱκανῶς ἐστι ψυχρὸς, αὐξήσεις τὴν θερμότητα τῶν ἐπαντλουμένων ὑγρῶν, ἡνίκα δὲ θερμὸς, ἐκλύσεις. οὐ γὰρ ὅλως ἧκεν ἐπὶ τὸ χρῆσθαι τῷ θερμῷ, διὰ τοῦτο καὶ τὴν ποσότητα τῆς θερμασίας ὑπαλλάξεις συνεπιτείνων τε καὶ συνεκλύων τῇ τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος κράσει. μεμνῆσθαι δ' ἐπὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων χρὴ τῶν εἰρημέ- (647) νων ὑπ' αὐτοῦ καθόλου καὶ μὴ πάντα ἐπὶ πᾶσιν ἀκούειν ἐθέλειν. τίνα δὲ ταῦτά ἐστιν; ἃ καὶ διὰ τῶν εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς ὑπομνημάτων ἠξίωσα μεμνῆσθαι καὶ δι' ἄλλων πολλῶν· καὶ ἐπειδὰν ἕν τι ῥηθῇ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὅσα τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν ἀναμιμνήσκεσθαι προσήκει καὶ νομίζειν ἐπὶ πάντων ἀκηκοέναι τὸν λόγον ὡς ἂν καὶ πάντων ὄντα κοινόν. οὕτω γοῦν καὶ νῦν αὐτὸς μὲν ὥρας χειμερινῆς ἐμνημόνευσε, σὺ δὲ καὶ χώρας καὶ ἡλικίας καὶ ἐθῶν τε καὶ φυσικῆς κράσεως σωμάτων ἀναμνησθήσῃ, χώρας μὲν

ſe, hieme cum oleo. Caloris autem modum conjicies ex temperamento aëris in quo vivimus; ubi enim valde frigidum fuerit, humoris qui perfunditur calorem augebis; ubi calidum, remittes. Ad calidi enim uſum nunquam venit, quocirca caloris modum augens atque remittens pro ambientis coeli temperamento variabis. In quibus omnibus meminiſſe debes eorum, quae in univerſum dixit neo omnia ubique velle percipere. At quaenam haec ſunt? nimirum ea quae in commentariis in eas ſententias Hippocratis, quae aphoriſmi inſcribuntur, et in aliis compluribus recenſenda duximus. Quorum ubi unum aliquid poſitum fuerit, omnium quae eandem vim habent meminiſſe oportet exiſtimareque ſermonem in omnibus accipiendum eſſe, quaſi omnium communis ſit. Sic igitur et nunc Hippocrates hiberni temporis meminit; tu vero regionem, aetatem, uſum, corporis naturam revocare in memoriam debes, nempe regionem frigidam, aetatem ſenilem, uſum

ψυχρᾶς, ἡλικίας δὲ πρεσβυτικῆς, ἐθῶν δὲ τῶν καταψυχόντων τὸ σῶμα καὶ φυσικῆς κράσεως τῆς ψυχροτέρας. ἅπαντα γὰρ ἐνδείκνυται ταῦτα τὴν αὐτὴν ἔνδειξιν τῇ πρὸς Ἱπποκράτους ὥρᾳ γεγραμμένῃ. ἀλλὰ καὶ ὥσπερ ἐν χειμῶνι πρὸς τὸ θερμότερον ὑπαλλάττει τὴν θεραπείαν, οὕτως ἐν θέρει κατὰ τοὐναντίον ἐπὶ τὸ ψυχρότερον ὑπαλλάξεις. ἀνάλογον δὲ τῷ θέρει κατὰ τὰς θερμὰς ἡλικίας τε καὶ χώρας ἔθη τε καὶ κράσεις σωμάτων. πάντων μὲν οὖν θερμαίνειν ἐνδεικνυμένων αὔξησις ἐπὶ τὸ θερμὸν ἅπασαν τὴν θεραπείαν, ἁπάντων δὲ ψύχειν ἐπὶ τὸ ψυχρόν· εἰ δὲ τὰ μὲν ἐπὶ τὸ θερμαίνειν γε, τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ψύχειν προτρέπει, πρός τε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀποβλέπων καὶ τὴν δύναμιν, οὕτως ἂν μάλιστα στοχάσαι τοῦ προσήκοντος μετρίως κατὰ τὸ θερμαίνειν τε καὶ ψύχειν.

κδ'.

Καταδεῖν δὲ μηδὲν μηδενὶ, μηδὲ περιπλάσσειν. εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ, ὅτι πίεξις καὶ ἀχθοφορίη πᾶν κακὸν τοῖσι τοιούτοισίν ἐστιν.

eorum quae corpus refrigerant, corporis naturam frigidiorem. Siquidem haec omnia idem hortantur ac tempus, cujus Hippocrates meminit. Sed quemadmodum hieme curationem calidiorem adhibet, sic aestate contra tu frigidiorem admovebis; et sicut in aestivo tempore, ita in aetate, regione, consuetudine et natura corporis calida. Quodsi omnia calefaciendum esse denuncient, calidioribus praesidiis uteris; si refrigerandum, frigidioribus; sin alia ad calefaciendum, alia ad refrigerandum hortentur, ipsorum numerum ac vim spectabis. Sic enim maxime convenientem calefaciendi et refrigerandi modum conjicies.

XXIV.

Neque ulla re quidpiam devincies, neque aliquid impones. Scire enim licet hujusmodi vitiis omnibus modis alienum esse pressum et onus.

Οὐ μόνον ἀφεῖλε τὴν διὰ τῶν ὑποδεσμίδων ἐπίθεσιν ἐπὶ τούτων, ἣ διὰ παντὸς ἐχρῆτο κατά τε τὰ κατάγματα καὶ τὰς ἐξαρθρήσεις, ἀλλὰ καὶ τὰς ἔξωθεν ἐπὶ τοῖς ἐρίοις γινομένας περιβολὰς τῶν ἐπιδέσμων· καὶ τὴν αἰτίαν εἶπεν αὐτὸς, ὅτι πίεξις καὶ ἀχθοφορίη πᾶν κακὸν τοῖς τοιούτοις ἐστίν. ἀρκεῖ τοιγαροῦν αὐτοῖς μόνα τὰ ἔργα μήτε πίεσιν ἐργάσασθαι μήτ᾽ ἀχθοφορίαν δυνάμενα διὰ μαλακότητά τε καὶ κουφότητα. ταῦτα δὲ πάλιν οὐχ ὡς ἕλκος ἰώμενος δέδιεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκ τῶν γεγυμνωμένων τε καὶ τεθλασμένων τενόντων καὶ νεύρων φυλαττόμενος σπασμόν.

κέ.

[442] *Ἐπιτήδεια δὲ πρὸς τὰ τοιαῦτα καὶ τῶν ἐναίμων μετεξέτερα, ὅσοισιν αὐτῶν ξυμφέρει. ἔρια δὲ ἐπιτιθέντα οἴνῳ ἐπιτέγγοντα πολὺν χρόνον ἐᾷν· τὰ δὲ ὀλιγημερώτατα τῶν ἐναίμων καὶ ὅσα ῥητίνῃ προκαταλαμβάνεται, οὐχ ὁμοίως ἐπιτήδεια ἐκείνοισίν ἐστι. χρονίη γὰρ ἡ κάθαρσις τῶν ἑλκέων γίνεταί τούτων, πολὺν γὰρ χρόνον πλα-*

Subtrahit in hoc casu non modo eas fascias quae primae injiciuntur, quos ubique ad comminuta et ad luxata ossa adhibuit, sed et eas quae super lanam volvuntur. Cujus rei caussam ipse reddit quum inquit: hujusmodi vitiis omnibus modis alienum esse pressum et onus. Sufficit autem ipsis tantummodo opera et lanam imponere, quae quum mollis sit et levis, oneri esse non potest. Hoc autem timet non ut qui ulceri medeatur, sed ut qui nudatis attritisque chordis ac nervis caveat, ne distendantur.

XXV.

Ad haec autem pertinent nonnulla ex iis medicamentis, quae cruentis vulneribus injiciuntur, ea scilicet quae idonea sunt, quibus imposita lana vino perfusa longiorem moram trahat. Quaecunque autem ex iis medicamentis, quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur, paucorum dierum sunt vel picem accipiunt non aeque atque

δαρὴ γίνεται, τινὰς δὲ τούτων ἀγαθὸν ἐπιδέειν. εἰδέναι μὲν δή που σάφα χρὴ, ὅτι ἀνάγκη τὸν ἄνθρωπον χωλὸν αἰσχρῶς γενέσθαι. ὁ γὰρ ὁ πούς ἐπὶ τὸ ἄνω ἀνέσπασται τῶν τοιούτων καὶ τὰ ὀστέα τὰ διολισθήσαντα ἔξω ἐξέχοντα φαίνεται. οὔτε γὰρ ψιλοῦται τῶν τοιούτων ὀστέων οὐδὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰ μὴ κατὰ βραχύ τι, οὔτε ἀφίσταται, ἀλλὰ περιωτειλοῦται λεπτῇσιν ὠτειλῇσι καὶ ἀσθενέσι καὶ ταῦτα ἢν ἀτρεμίζωσι πουλὺν χρόνον· ἢν δὲ μὴ, ἑλκύδριον ἐγκαταλειφθῆναι κίνδυνος ἀναλθές. ὅμως δὲ περὶ οὗ λόγος οὕτω μὲν οἱ ἰητρευόμενοι σώζονται, ἐμβληθέντος δὲ τοῦ ἄρθρου καὶ ἐμμείναντος ἀποθνήσκουσιν.

Ἔναιμα καλεῖ φάρμακα κἀν τούτοις τοῖς βιβλίοις καὶ τῷ περὶ ἑλκῶν, ὅσα παραχρῆμα τοῖς τραύμασι προσφέρεται. τούτων οὖν, φησὶν, ὅσα διὰ πλείονος χρόνου λυόμενα δύναται μεταξὺ τῶν λύσεων ἐπιτέγγεσθαι, παραληπτέον ἐστὶ μάλιστα. βούλεται γὰρ ὥσπερ τἄλλα πάντα τῆς θεραπείας

illa proficiunt, quandoquidem ulcerum purgatio porrigitur in longius tempus, diutius enim madent; horum tamen nonnulla utiliter deligantur. Scire autem aperte convenit necesse esse hominem turpiter claudicare, quum versus partem superiorem pes trahatur et ossa luxata ab exteriori parte promineant. Fere enim nullum ex iis ossibus nudatur, nisi paullulum quid neque recedit, sed cicatrix inducitur tenuis atque infirma, eaque nonnisi multum temporis conquiescant; alioquin periculum est ne remaneat ulcusculum, quod curationem non admittat. Sed quod ad propositum malum attinet, si hac ratione curentur, servantur; si articulus reponatur maneatque, in exitium praecipitantur.

Medicamenta, quae vulneribus statim injiciuntur et in his libris et in eo qui de ulceribus est, ἔναιμα appellat. Inter haec quae longiori tempore resolvuntur et interimi dum solvantur perfundi possunt, admoveri potissimum debent: siquidem constituit, quemadmodum in tota

αὐτῶν πρὸς τὸ παρηγορικώτατον εἶδος ἔχειν τὴν ἀναφορὰν, οὕτω καὶ τὸ μὴ ἐπιδεῖν τὸν κάμνοντα καὶ τὸ μὴ συνεχῶς ἐπιλύειν. διὰ πλέονος δὲ χρόνου λύεσθαι δύναται τῶν ἐναίμων φαρμάκων τὰ ξηραντικώτερα, φυλαττομένων ἡμῶν ἐν αὐτοῖς τὸ διὰ σφοδρότητα ξυντατικόν. παραδείγματος δ' ἕνεκεν, ὧν ἴστε δυοῖν φαρμάκων μνημονεύσω γεγραμμένων ἐν ἁπάσαις βίβλοις, ὅσαι συνθέσεως τῶν φαρμάκων ἔχουσι συμμετρίας, ὁποῖαι αἱ τοῦ Ἀνδρομάχου δύο καὶ ἡ τοῦ Ἥρα μία καὶ ἄλλων εἰσὶ πάμπολλαι, δι' ἀσφάλτου μὲν ἄλλα φάρμακα συντίθενται. καλεῖται δὲ τὸ μὲν ἕτερον αὐτῶν Βάρβαρος, τὸ δ' ἕτερον Κυζικηνὴ πλέον ἢ τὰ ἔναιμα ξηραίνουσα βλάπτει μᾶλλον ἢ ὠφελεῖ, συντείνουσα τὰ μέλη καὶ ὀδυνῶσα. τὸ δ' ἕτερον φάρμακον ἐπιτήδειον, ὅταν γε καὶ αὐτὸ συμμέτρως ᾖ κεκραμένον. ἔνια γὰρ καὶ τούτων ἀμετρότερόν τε ξηραίνει καὶ σκληρὰ κατὰ τὴν σύστασίν ἐστιν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τῶν τοιούτων φαρμάκων διαφορᾶς, ἐν τοῖς περὶ τῆς συνθέσεως αὐτῶν ἐπὶ πλέον

relinqua curatione, eo ſpectandum eſſe ut leniendi vim habeat. Hac enim de cauſa neque vinculum imponit, neque frequenter ſolvit. Ex medicamentis autem quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur, ea longiori temporis intervallo ſolvere licet, quae validiorem ſiccandi facultatem habent, ea tamen cautione ne ob vehementem vim contrahendo laedant. Duo autem medicamenta quae tota nobis ſunt gratia exempli commemorabo; leguntur enim in omnibus libris de medicamentorum compoſitione, quales ſunt duo Andromachi et unus Herae et aliorum permulti. Componuntur medicamenta haec ex bitumine: alterum barbarum, Cyzicenum alterum nominatur. Hoc quum magis ſiccet quam opus ſit, medicamentis quae cruentis vulneribus injiciuntur obeſt magis quam proſit, quum membra contrahat et dolorem afferat; alterum vero medicamentum idoneum eſt, ſi moderata mixtura fuerit, ex iis ſiquidem nonnulla plus juſto exſiccant et dura ſunt. Verum de hujusmodi medicamentorum diſcrimine in opere de compoſitione ipſorum fuſius tractavimus. Quae poſt

λέγεται. τῶν δ' ὑφ' Ἱπποκράτους ἐφεξῆς εἰρημένων τὰ πλεῖστά ἐστι σαφῆ τοῖς μεμνημένοις, ὧν ἔμπροσθεν εἶπον ἐξηγούμενος, αὐτό τε τοῦτο τὸ περὶ ἄρθρων βιβλίον καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ περὶ ἀγμῶν. τὰ δὲ ὀλιγημερώτατα τῶν ἐναίμων καὶ ὅσα ῥητίνῃ προσκαταλαμβάνεται, οὐχ ὁμοίως ἐπιτήδεια ἐκείνοις ἐστί. χρονίη γὰρ ἡ κάθαρσις τῶν ἑλκῶν τούτων γίνεται, πολὺν γὰρ χρόνον πλαδαρή. τίνα μὲν ὀλιγημερώτατα λέγει τῶν ἐναίμων, οὐ χαλεπῶς ἐξευρήσεις, εἴ γε μέμνησαι τῶν ἐν τῇ πρὸ ταύτης ῥήσει κατὰ τὴν ἐξήγησιν εἰρημένων, [443] δῆλον γὰρ ὅτι τὰ δι' ὀλίγων ἡμερῶν λυόμενα κέκληκεν οὕτως. δι' ὀλίγων δ' ἡμερῶν δεῖται λύεσθαι τῶν προειρημένων ἀσθενέστερα· συγχωρεῖ γὰρ ἀθροίζεσθαι περὶ τοῖς ἕλκεσιν ἰχῶρα πλείονα διὰ τὸ μὴ ξηραίνειν αὐτάρκως. ἔνιοι δ' αὐτῶν τῶν παλαιῶν ῥητίνῃ προσκατελάμβανον ἔξωθεν οὐκ οἶδα τίνι λογισμῷ χρώμενοι. πολλὰ γὰρ εἰπεῖν ἐγχωρεῖ, φυλαττομένου δ' Ἱπποκράτους ἅπαντα τὰ τοιαῦτα φάρμακα περιττὸν τὸ μηκύνειν· ἐν γὰρ ταῖς περὶ τῶν φαρμάκων πραγματείαις, ὅσα χρὴ περὶ τούτων ἐπίστασθαι διώρισται πάντα. νυνὶ δὲ περί τε τῶν

haec ab Hippocrate fcribuntur magna ex parte plana funt, fi quae fupra et in commentariis in librum hunc de articulis et ante in eum qui de fracturis eft prodidimus, in memoria habeantur. Quaenam ex iis medicamentis quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur paucorum dierum vocet, non magno negotio invenies, fi in memoria habeas, quae in explanatione proxime pofitae orationis tradidimus. Patet enim eum fic appellare quae ex paucorum dierum intervallo folvuntur. Ex intervallo autem paucorum dierum folvere convenit quaecunque ex propofitis infirmiora funt. Patiuntur enim in ulceribus multum colligi faniei, eo quod non fatis exficcent. Haec a nonnullis ex veteribus refina extrinfecus excipiebantur, quorfum nefcio. Multa enim dici poffunt, fed quum Hippocrates ab omnibus his medicamentis abftineat, longius labi operae pretium non eft. In opere enim de medicamentis quae de his fcire convenit omnia exfequuti fumus; nunc

προκειμένων αὐτάρκως λέλεκται καὶ τὰ τούτων ἐφεξῆς εἰρημένα ἅπαντα ὑπερβήσομαι τοῖς μεμνημένοις τῶν προεξηγουμένων ταῦτα σαφῆ.

κστ΄.

(648) Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος οὗτος, ἢν καὶ τὰ τοῦ πήχεος ὀστέα τὰ παρὰ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς ἕλκος ποιήσαντα ἐξίσχῃ, ἤν τε εἰς τὸ εἴσω μέρος τῆς χειρὸς, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω. σάφα γὰρ ἐπίστασθαι χρὴ, ὅτι ἀποθανεῖται ἐν ὀλίγῃσιν ἡμέρῃσι τοιούτῳ θανάτῳ, οἵῳπερ πρόσθεν εἴρηται, ὅτῳ ἂν ἐμβληθέντα τὰ ὀστέα ἐμμείνῃ· οἷσι δ' ἂν μὴ ἐμβληθῇ, μηδὲ πειρηθῇ ἐμβάλλεσθαι, οὗτοι πολὺ πλείονες περιγίνονται. ἰητρείη δὲ τοιαύτη τοῖσι τοιούτοισιν ἐπιτηδείη οἵηπερ εἴρηται. τὸ δὲ σχῆμα αἰσχρὸν τοῦ χωλώματος ἀνάγκη εἶναι καὶ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς ἀσθενέας καὶ ἀχρηΐους.

Ὥσπερ ὅλον τὸ μεταξὺ γόνατος καὶ ἀστραγάλου κνήμην ὀνομάζει συγκείμενον ἐκ δυοῖν ὀστῶν, οὕτω καὶ τὸ

autem quod attinet ad propofita, fatis haec funt. Quae fequuntur omnia praeteribimus, quum manifefta fint iis qui eorum meminerint quae ante explanavimus.

XXVI.

Eadem ratio eft, fi brachii offa ad manum adjecto ulcere five in interiorem partem, five in exteriorem excedant. Certum enim fcire convenit hominem paucis diebus interiturum tali genere mortis, quale fupra pofuimus, fi repofita offa fuerint contineanturque; fed fi nemo haec vel repofuerit vel reponere tentarit, longe faepius liberatur. Cui malo mederi eadem ratione expedit qua fupra diximus: depravationem vero deformem reddi ac digitos manus infirmos atque inutiles fieri neceffe eft.

Quemadmodum in crure totum id quod inter talum et genu eft, duobus offibus contentum κνήμην appellant,

μεταξὺ βραχίονος καὶ καρποῦ πῆχυν, οὐδὲ τοῦθ' ἓν ἁπλῶς ὑπάρχον, ἀλλ' ἐκ δυοῖν σύνθετον. ὀνομάζεται δὲ τὸ μὲν ἕτερον αὐτῶν κερκὶς, τὸ δὲ ἕτερον ἰδίως πῆχυς, ὥσπερ γε κἀπὶ τῆς κνήμης· τὸ δὲ κατ' ἀγκῶνα, τῷ κατὰ γόνυ. χαλεπώτερα δὲ ἀεὶ τὰ πάθη τῶν μειζόνων ἐστὶ μορίων, ἐάν τε καταγῇ τι τῶν ἐν αὐτοῖς, ἐάν τε ἐξαρθρήσῃ. τοῦτ' οὖν ἐάν τις ᾖ μεμνημένος ὀλίγης τῆς ἐξηγήσεως εἰς τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι δεηθήσεται.

κζ'.

Ἢν μὲν γὰρ ἐς τὸ εἴσω μέρος ὀλισθῇ τὰ ὀστέα, κάμπτειν οὐ δύναται τοὺς δακτύλους, ἢν δὲ ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἐκτανύειν οὐ δύναται.

Τῷ μὲν ὀλισθῇ ῥήματι διὰ τί χρῆται, δεδήλωται κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον, ἡνίκα τὰ τῆς κνήμης ὀστᾶ παρὰ τὸν πόδα μεθ' ἕλκους ἐξαρθρεῖν ἔφη. νυνὶ δὲ τὴν αἰτίαν εἰ-

fio brachium quod inter manum et cubitum eft πῆχυν, quod fimiliter non ex uno offe, fed ex binis conftat, quorum alterum κερκὶς, id eft radius, alterum Graece πῆχυς proprie nominatur, id eft cubitus, quod fimiliter evenit κἀπὶ τῆς κνήμης, hoc eft in crure. Commiffura igitur quae ad manum eft commiffurae ali refpondet, quae ad cubitum, illi quae ad genu. Majorum tamen partium mala feu fractae feu prolapfae fint femper graviora funt. Quam rem fi animadvertas, exigua expofitione ad fequentia indigebis.

XXVII.

Nam digiti ubi offa in interiorem partem luxentur, curvari non poffunt; ubi in exteriorem, extendi.

Cur luxari dicat in fuperioribus oftendimus, ubi cruris offa adjecto ulcere dixit ad pedem luxari; nunc reddere caufam volo, quamobrem quum brachium accedente

πεῖν βούλομαι, δι' ἣν, ὅταν εἰς τὴν ἔξω χώραν ὁ πῆχυς ἐκστῇ μεθ' ἕλκους, οὐ δύνανται κάμπτειν. ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ πάθει συμβαίνει τὰ τοῦ πήχεος ὀστᾶ, κατὰ μὲν τὴν ἔνδον χώραν ἐπικεῖσθαι τοῖς τοῦ καρποῦ διὰ τῶν εἰς αὐτὸ καθηκόντων ἔξωθεν τενόντων ἐς τὸν ἄνω τόπον, [444] ὡς ἐπὶ τὸν βραχίονα. τούτου δὲ συμβαίνοντος ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς δακτύλους ἀνατείνεσθαι πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν, ὅπερ ἐστὶν αὐτοῖς ἐκτετάσθαι. διὰ τοῦτ' οὖν οὐδὲ καμφθῆναι δύνανται τελέως, ἀντιβαινόντων τοῖς κάμπτουσιν αὐτοὺς μυσὶ τοῖς ἔξωθεν τῶν μυῶν καὶ τῶν τενόντων. εἴρηται γὰρ πολλάκις ὡς εἰ μὴ συνακολουθοῖεν οἱ ἀντιτεταμένοι τοῖς ἐνεργεῖν ἐπιχειροῦσι μυσὶν, ἀδύνατόν ἐστιν αὐτοῖς συμπληρῶσαι τὴν ἐνέργειαν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος ἐστὶ καὶ περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τοὺς δακτύλους ἐκτανύειν, ὅταν εἰς τὴν ἔξω χώραν ἀνάγκη τὰ τοῦ πήχεος ὀστᾶ. ταθέντων γὰρ σφοδρῶς τῶν ἔνδον μυῶν καὶ τενόντων, καὶ διὰ τοῦτο ἐπακολουθεῖν τῶν ἔξω μὴ δυναμένων, ἀπόλλυσθαι καὶ τὴν ἐκείνων ἐνέργειαν ἀναγκαῖόν ἐστι. καὶ μέντοι καὶ ἡ τῶν ὀστῶν σύνθεσις ἱκα-

ulcere in interiorem partem prorumpit digiti curvari nequeant. In hoc casu sane accidit ut brachii ossa ab interiori regione ossibus quae in prima palmae parte sunt superinsidant ab exteriori subjiciantur, quum prima palmae pars tendatur a chordis quae ab exteriori parte ad ipsam perveniunt sursumque ad humerum tendunt. Quod quum evenit necesse est digitos versus exteriorem regionem trahi, quo fit ut extendantur. Idcirco neque flecti ex toto possunt, quum exteriores musculi et chordae flectentibus renitantur. Saepius enim diximus perfici actionem non posse, nisi oppositi musculi iis pareant qui agere nituntur. Hinc etiam fit ut digiti minime extendantur, quum brachii ossa in exteriorem partem moventur. Interiores enim musculi et chordae vehementer intenduntur, atque idcirco quum cedere exterioribus nequeant, necesse est exteriorum actio intereat. Sed et ipsorum ossium positus, quum brachium in interiorem partem

τοῖς ἐμποδίζει τὴν καμπὴν, ὅταν ὁ πῆχυς ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν ἐπιβαίνῃ τῷ καρπῷ· τὴν ἔκτασιν, ὅταν ἐκ τῶν ἔξωθεν.

κη'.

Ὁκόσοισι δ' ἂν κνήμης ὀστέον ἕλκος ποιησάμενον παρὰ τὸ γόνυ ἔξω ἐξίσχῃ, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἤν τε ἐς τὸ εἴσω, τούτοισιν ἢν μέν τις ἐμβάλῃ, ἔτι ἑτοιμότερος ὁ θάνατός ἐστιν ὑπὲρ τοῖσιν ἑτέροισι, καίπερ κἀκείνοισιν ἕτοιμος ἐών. ἢν δὲ μὴ ἐμβαλὼν ἰητρεύῃς, ἐλπίδες μὲν σωτηρίης οὕτω μόνως εἰσί. κινδυνωδέστερα δὲ ταῦτα τῶν ὀστέων γίνεται, ὅσῳ ἂν ἀνωτέρω καὶ ὅσῳ ἂν ἰσχυρότερα ἔῃ καὶ ἀπὸ ἰσχυροτέρων ὀλισθήσῃ. ἢν δὲ τὸ ὀστέον τὸ τοῦ μηροῦ τὸ πρὸς τοῦ γόνατος ἕλκος ποιησάμενον ἐξολισθῇ, ἐμβληθὲν μὲν καὶ ἐμμεῖναν ἔτι βιαιότερον θᾶσσον τὸν θάνατον ποιήσει τῶν πρόσθεν εἰρημένων· μὴ ἐμβληθὲν δὲ πολὺ ἀκινδυνωδέστερον ἢ τὰ πρόσθεν, ὅμως δὲ μούνη ἐλπὶς αὕτη σωτηρίης.

elapſum primae palmae parti inſidet, prohibere flexum poteſt, quum in exteriorem promovetur porrectionem.

XXVIII.

Ubicunque autem cruris os ad genu, cute ſive in interiorem ſive in exteriorem partem excedit, quibus reconditur maturius intereunt quam alii, quamvis illis quoque vitae periculum inſtet; ſed ſi curationem adhibeas reponere minimum tentans, hac via tantum ſpes ſalutis ſupereſt. Haec autem oſſa eo magis periculoſa ſunt quam cetera, quo ſuperiora ſunt et robuſtiora et a robuſtioribus prolabuntur. Quodſi femoris os ad genu luxetur ubi ponatur maneatque majori vi et citius adhuc homo abſumitur quam ſuperioribus caſibus; ſi non reponatur, res longe periculoſior eſt quam in ſuperioribus: haec una tamen ſalutis ſpes ſupereſt.

Μαρτύριον οὐ σμικρόν ἐστι καὶ τοῦτο καὶ τὸ κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένον, ὧν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἶπον, ἐπὶ τῶν ἐξισχόντων ὀστῶν ἐπί τε τῆς κατὰ τὰ σφυρὰ καὶ τῆς κατὰ τὸν καρπὸν διαρθρώσεως. οὔτε γὰρ ὁ ἀστράγαλος καὶ ἡ κνήμη κατὰ τὴν πρὸς τὸν πόδα διάρθρωσιν ἐξίσχει τοῦ δέρματος, οὔθ' ὁ καρπὸς ἐν τῇ πρὸς τὸν πῆχυν, ἀλλ' ἡ κνήμη μὲν ἐπὶ τοῦ σκέλους, ὁ πῆχυς δὲ ἐπὶ τῆς χειρός. εἰκότως οὖν ἐξαρθρεῖν ταῦτα καὶ ὀλισθαίνειν εἶπεν, ὡς ἂν ἔξω τῶν διαρθρώσεων γιγνόμενα. νῦν γοῦν τὴν κνήμην ἐν τῇ πρὸς τῶν σφυρῶν διαρθρώσει φησὶν ἐξίσχειν ἐνίοτε, ποτὲ μὲν ἔξω τῆς διαρθρώσεως, ποτὲ δ' εἴσω, καίτοι κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν οὐ τὴν κνήμην, ἀλλὰ τὸν μηρὸν ἐξίσχειν λέγων εἰκότως, ἐν μὲν τῇ κατὰ γόνυ διαρθρώσει ποτὲ μὲν ἡ κνήμη φαίνεται, ποτὲ δὲ ὁ μηρὸς ἐξίσχειν. ἐν δὲ τῇ κατὰ τὸν πόδα διὰ παντὸς ἡ κνήμη, ὥσπερ γε κἀν τῇ κατὰ τὸν καρπὸν ὁ πῆχυς. τὰ δ' ἄλλα τῆς ῥήσεως δῆλα τοῖς μεμνημένοις τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων.

Hoc etiam et id quod proxime fubdit non parum comprobat, quae paullo fupra indicavimus de offibus et ad talum et ad manum cute excedentibus. Neque enim talus in commiffura cruris quae ad pedem eft nudatur; neque prima palmae pars in commiffura cubiti cum manu, fed in crure offa cruris et in brachio fimiliter offa brachii. Jure igitur excedere haec et luxari dixit, ut quae extra commiffuram excedant. Nunc itaque crus interdum excidere inquit ad tali commiffuram ac modo ab exteriori parte, modo ab interiori; quamquam fubdit non crus, fed femur luxari, idque non immerito. Nam in commiffura genu modo crus, modo femur excidit, ad pedem vero crus dumtaxat, ficut ad manum brachium. Cetera quae in hac oratione funt iis patent qui in memoria teneant quae fuperius dicta funt.

κθ'.

Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν ἀγκῶνα ἄρθρων καὶ περὶ τῶν τοῦ πήχεος καὶ βραχίονος. ἃ γὰρ ἂν τούτων ἐξαρθρήσαντα ἐξίσχῃ, ἕλκος ποιησάμενα πάντα, ἢν ἐμβληθῇ, θάνατον φέρει, μὴ ἐμβληθέντα δὲ ἐλπίδα σωτηρίης. χώλωσις δὲ τοῖσι περιγενομένοισι. θανατωδέστερα δὲ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισίν ἐστι τὰ ἀνωτέρω [445] τῶν ἄρθρων· ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισι κινδυνωδέστερα αὐτὰ ταῦτα. εἰ δέ τινι τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα (649) ἐξαρθρήσαντα ἕλκος ποιήσαντα ἐξίσχοι, ταῦτα δέ τι καὶ ἐμβαλλόμενα ταχυθανατώτατα εἴη καὶ μὴ ἐμβαλλόμενα κινδυνωδέστερα. ἰητρείη δὲ ἤδη εἴρηται, οἵη τις ἐμοὶ δοκέει ἐπιτηδειοτάτη εἶναι· ὅσοισι δὲ ἄρθρα δακτύλων ἢ ποδὸς ἢ χειρὸς ἐξαρθρήσαντα ἕλκος ποιήσαντα ἐξέσχε, μὴ κατεηγότος τοῦ ὀστέου, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν ξύμφυσιν ἀποσπασθέντος, τούτοισιν εἰ ἐμβληθέντα ἐμμένει, ἔνι μέντοι κίνδυνος σπασμοῦ, ἢν μὴ χρηστῶς ἰητρεύωνται, ὅμως δέ τι ἄξιον ἐμβάλλειν, προειπόντα ὅτι φυλακῆς

XXIX.

Eadem ratio est articulorum qui ad cubiti commissuram sunt, nempe cubiti et humeri. Quicunque enim ex his quum luxantur cute excedunt, si restituantur, omnes mortiferi sunt; sin minus, res non omnino desperationem habet, sed iis qui liberantur membrum remanet depravatum, magis autem mortiferi sunt, si recondantur articuli superiores; sed et iidem si non recondantur, aliis similiter sunt periculosiores. Si cui ergo superiores articuli luxati cum ulcere cute excedant, ubi restituantur celerrime in exitium praecipitant; ubi non restituantur, ceteris periculosiores sunt. Curatio autem quae mihi commodissima videtur jam exposita est. At quibus digitorum pedis vel manus articuli luxati adjecto ulcere cute excesserunt, osse quidem non fracto, sed ab ipsa commissura recedente, si repositi maneant, nervorum distensionis periculum impendet, nisi recte attendantur. Expedit tamen, ubi praedixeris summa cura

πολλῆς καὶ μελέτης δέεται· ἐμβάλλειν μέντοι ῥήϊστον καὶ δυνατώτατον καὶ τεχνικώτατόν ἐστι τῷ μοχλίσκῳ, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται ἐν τοῖσι κατεαγνυμένοισι καὶ ἐξίσχουσιν ὀστέοισιν, ἔπειτα ἀτρεμέειν ὡς μάλιστα χρὴ καὶ κατακεῖσθαι καὶ ὀλιγοσιτέειν. ἄμεινον δὲ καὶ φαρμακεῦσαι ἄνω κούφῳ τινὶ φαρμάκῳ.

Εἰκότως εἶπεν ἄρθρων ἐνταῦθα κατὰ πλῆθος, ὥσπερ ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ γόνυ. περὶ μέντοι τοῦ περὶ τὸν καρπόν τε καὶ τὸ σφυρὸν διερχόμενος, οὐκ εἶπεν ἄρθρα πληθυντικῶς. ὅτι δὲ ἄρθρα πλείω κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον εἰσὶν, ὑπὲρ οὗ νῦν ὁ λόγος αὐτῷ πρόκειται, διὰ τοῦ τρίτου τῶν εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν ὑπομνημάτων ἐδήλωσε. τὸν αὐτὸν λόγον εἶναί φησι τὸν νῦν ἐνεστῶτα τῷ προειρημένῳ περὶ τῆς κατὰ γόνυ διαρθρώσεως· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ποτὲ μὲν ἡ κνήμη, ποτὲ δὲ ὁ μηρὸς ἐξίσχειν ἐλέχθη, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νῦν ἐνίοτε μὲν ὁ πῆχυς, ἐνίοτε δὲ ὁ βραχίων εἰς τὴν τοιαύτην

et diligentia opus esse eos reponere. Facillime autem et maxime prompte magnoque cum artificio reponuntur, si adigatur paxillus, quemadmodum supra diximus in ossibus fractis luxatisque: quo facto quiescere homo debet cubareque et modico cibo uti; satiusque est levi aliquo medicamento quo vomitum citet ipsum purgare.

Merito hic articulos dixit multitudinis numero, quemadmodum in genu; ubi vero de commissura quae ad talum et de ea quae ad manum loquitur, non posuit articulos multitudinis numero. Propositam vero nunc partem non uno tantum articulo contineri in tertio commentario in librum de fracturis ostendimus. Eandem inquit rationem esse hujus commissurae et ejus quae ad genu, de qua prius tractavit: nam quemadmodum ibi, modo tibiam, modo femur excidere dictum est, ita nunc

ἔρχεται διάθεσιν. ἃ δ' ἐφεξῆς λέγει τούτοις, ἅπαντά ἐστιν εὔδηλα.

λ'.

Τὸ δὲ ἕλκος ἰητρεύειν ἢ ἐναίμοισι τοῖσιν ἐπιτέγκτοισιν ἢ πολυοφθάλμοισιν ἢ οἷσιν ἐν κεφαλῇ ὀστέα κατεηγότα ἰητρεύεται, κατάψυχρον δὲ κάρτα μηδὲν προσφέρειν. ἥκιστα μὲν οὖν τὰ πρῶτα ἄρθρα κινδυνώδεά ἐστι, τὰ δὲ ἔτι ἄνω κινδυνωδέστερα. ἐμβάλλειν δὲ χρὴ αὐθημερὸν ἢ τῇ ὑστεραίῃ, τριταίῳ δὲ ἢ τεταρταίῳ ἥκιστα. τεταρταῖα γὰρ ἐόντα ἐπισημαίνει τῇσι παλιγκοτίῃσι μάλιστα. οἷσιν ἂν οὖν μὴ αὐτίκα γένηται ἐμβάλλειν, ὑπερβαίνειν χρὴ ταύτας τὰς εἰρημένας ἡμέρας· ὅ τι γὰρ ἂν εἴσω δέκα ἡμερέων ἐμβάλλῃ, πᾶν καταληπτόν. ἢν δ' ἄρα ἐμβεβλημένῳ σπασμὸς ἐπιγένηται, ἐμβάλλειν τὸ ἄρθρον δεῖ ταχὺ καὶ θερμῷ τέγγειν ὡς πλειστάκις.

modo cubitus, modo humerus in idem malum compellitur. Quae fequuntur omnia plana funt.

XXX.

Auxilium autem adverfus ulcera in medicamentis eft quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur: in illis fcilicet quae perfufioni accommodantur aut in buphthalmo herba aut in iis quae fractis calvariae offibus fuccurrunt; nihil autem induci debet valde frigidum. Ac primi quidem articuli minime periculofi funt, fuperiores magis periculofe laeduntur. Eodem autem die reftituendi funt vel certe pofteriori, tertio aut quarto minime: fiquidem quarto die malum recrudefcere maxime videmus. Ubi ergo non protinus recondantur, his diebus fuperfedendem eft; contineri enim folet, quod intra decem dies conditur. Quodfi repofito articulo nervorum diftenfio fupernafcatur, cito expelli debet et fubinde calido humore perfundi.

Τίνα μὲν ἐστιν ἔναιμα ἐπίτεγκτα πρόσθεν εἴρηται. τῆς βοτάνης δὲ τῆς πολυοφθάλμου καλουμένης, ἥτις καὶ βοὸς ὀφθαλμὸς ὀνομάζεται, τῷ φύλλῳ χρῆσθαι κελεύει παραπλησίως, ὡς ἔμπροσθεν ἐχρῆτο τῷ τοῦ βηχίου, τὴν αὐτὴν ἔχοντι καὶ τούτῳ δύναμιν. μέμνηται δὲ ταύτης τῆς βοτάνης καὶ Διοκλῆς ἐν τῷ περὶ λαχάνων. τὸ μέντοι κεφάλαιον ὅλης τῆς θεραπείας φησὶ χρῆναι ποιεῖσθαι τοιοῦτον, οἷον κἀπὶ τῶν τῆς κεφαλῆς καταγμάτων ἐδήλωσεν. ἐν ἐκείνῳ τῷ [446] βιβλίῳ καὶ ἡμῖν ἐδείχθη ξηραντικώτερος ὁ τρόπος εἶναι τῆς θεραπείας ἐκείνης, ἧς κατὰ τὸ περὶ ἑλκῶν βιβλίον ἐποιήσατο καὶ μάλιστα τῆς κατὰ ἄρθρα.

λα'.

Κεκάμφθαι δὲ μᾶλλον ἢ ἐκτετάσθαι πᾶν τὸ σῶμα χρή. προσδέχεσθαι μέντοι κατὰ τοὺς δακτύλους τὰ ἄρθρα τὰ ἐμβαλλόμενα ἀποστατικὰ ἔσεσθαι· τὰ γὰρ πλεῖστα οὕτω γίνεται, ἢν καὶ ὁτιοῦν φλεγμονῆς ὑπογένηται, ὡς εἰ μὴ δι' ἀμαθίην τῶν δημοτέων ἐν αἰτίῃ ἔμελλεν ὁ ἰητρὸς ἔσε-

Quaenam ex medicamentis quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur idonea sint quae perfundantur, antea declaravimus. Praecipit autem ut herbae buphthalmi, quam πολυόφθαλμον appellat, non secus atque ante tussilaginis, quae eandem vim habet, folia imponantur. Hujus quoque herbae meminit Diocles in libro de oleribus. Totius autem curationis caput ait id esse debere quod in libro de vulneribus capitis demonstravit, in quo ostensum a nobis est, curationem requiri ficciorem, quam quae in vulneribus circa articulos praesertim.

XXXI.

Convenit item universum corpus magis curvatum esse, quam extensum. Exspectandum tamen est fore ut repositi digitorum articuli abscedant: plerumque enim ita accidit, si quaevis inflammatio superveniat. Quare nisi vereretur medicus, ne vulgo imperitus haberetur, nihil

σθαι, οὐδὲν ἂν πάντως οὐδ' ἐμβάλλειν ἔδει. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὰ ἄρθρα ὀστέα ἐξίσχοντα ἐμβαλλόμενα οὕτω κινδυνώδεά ἐστιν ὡς εἴρηται.

Οὐ ταὐτόν ἐστιν ἐκτετάσθαι τε λέγειν καὶ ἐκτείνεσθαι, καθάπερ οὐδὲ κεκάμφθαι καὶ κάμπτεσθαι· ἐκτετάσθαι μὲν γάρ τις εἰπὼν τὸ κῶλον ἓν αὐτοῦ σχῆμα μόνον δηλοῖ τὸ κατ' εὐθυωρίαν οὐκ ἔχον τε τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον· κεκάμφθαι δὲ εἰπὼν πάντα τὰ μετὰ τὴν ἔκτασιν σχήματα σημαίνει μᾶλλον καὶ ἧττον ἀλλήλων διαφέροντα μέχρι τῆς ἐσχάτης καμπῆς. τὸ δέ γε ἐκτείνεσθαι καὶ κάμπτεσθαι τῶν κινήσεων αὐτῶν ἐστι δηλωτικὸν ἐν τοῖς μετασχηματιζομένοις κώλοις γιγνόμενον. τὸ μὲν ἐκτείνεσθαι κατὰ τοῦ μεταξὺ τῆς τε ἐσχάτης καμπῆς καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτάσεως, τὸ κάμπτεσθαι δ' ἔμπαλιν ἄχρι τῆς ἄκρας ἐκτάσεως, ἄχρι τῆς τελευταίας καμπῆς. νῦν οὖν ὁ Ἱπποκράτης εἰπὼν κεκάμφθαι μᾶλλον ἢ ἄχρι τῆς τελευταίας καμπῆς, τὸ κατ' εὐθυωρίαν μόνον παραιτεῖται· διὰ δὲ τοῦ κεκάμφθαι

reponere prorfus deberet. Offa igitur quae ad commiffuras funt, fi cute excedant, ubi recondantur, ficut oftenfum eft, periculofa funt.

Extenfum effe non idem fignificat atque extendi, ficut neque curvari et curvatum effe. Si quis enim membrum extenfum dicat, unum tantum exprimit ejus habitum, rectum videlicet, qui neque plus neque minus admittit; fi curvatum omnes ejus habitus qui poft extenfionem funt, notat ufque ad ultimum flexum, qui quatenus majores minoresque funt inter fe differunt. Si quis extendi et curvari dicat, motum qui accidit ubi mutatur habitus membrorum fignificabit, nempe quum extendi ait, eum qui evenit in mutatione, quae fit a fummo flexu ad fummam extenfionem; quum curvari, eum qui a fumma extenfione rurfus ad fummum flexum. Nunc ergo Hippocrates curvatum inquit, corpus effe magis convenit quam extenfum, verbo extenfum rectum habitum notans; quem

πάντα τὰ μεταξὺ ταύτης τε καὶ τῆς ἐσχάτης καμπῆς, ἐν οἷς ἀεὶ τὸ προσφορώτερον αἱρεῖσθαι προσήκει, ποτὲ μὲν ἐλάχιστον ἀποχωροῦντα τῆς ἄκρας ἐκτάσεώς πως, ἔστιν δὲ καὶ πλέον. ὁπόιαν δὲ χρῆ τούτων ἑκάτερον πράττειν, ἐκ τῶν προειρημένων δυνήσῃ στοχάζεσθαι.

λβ'.

Ὅσα δὲ κατὰ τὰ ἄρθρα τὰ κατὰ τοὺς δακτύλους ἀποκόπτεται τελείως, ταῦτα ἀσινέα τὰ πλεῖστά ἐστιν, ἢν μή τις ἐν αὐτῇ τῇ τρώσει λειποθυμήσας βλαβείη.

Περὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν ἐντεῦθεν ἄρχεται διδάσκειν σαφῶς ἅπαντα διεξιὼν, ὡς μὴ δεῖσθαι τῆς παρ' ἡμῶν ἐξηγήσεως, ἀλλ' ἀρκεῖ τοσοῦτόν μοι προειπεῖν, ὡς ἀκολουθήσεις σχεδὸν ἅπασιν οἷς λέγει, σκοπὸν ἔχων ὅνπερ κἀπὶ (650) τῶν ἐξισχόντων ἄρθρων, ἃ καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς νεωτέροις ἰατροῖς ἐκθυρσώματα. κατὰ γὰρ τὸ [447]

folum vitandum cenfet; fed quum ait curvatum, habitus medios inter hunc et extremum flexum fignificat, inter quos ille eligendus eft qui maxime accommodatur, modo qui parum, modo qui longius ab extremo flexu abeft. Quo tempore uterque accipiendus fit, licebit et ex fuperioribus conjicere.

XXXII.

Quaecumque circa digitorum articulos ex toto abfcinduntur, plerumque detrimentum non afferunt, nifi dum fecantur homo animi defectione laedatur.

Nunc tractare incipit de offibus praecidendis. Aperte autem fic omnia narrat, ut una explanatione opus non fit. Illud dumtaxat me praefari abunde eft quod fere quaecunque ab ipfo traduntur intelliges, fi id fpectes quod oftenfum eft in articulis cute excedentibus, juniores medici ἐκθυρσώματα dicunt, dimetiendum, fcilicet effe

μέγεθος τῶν ἄρθρων καὶ τὸ τοῦ κινδύνου μέγεθος, ὥσπερ ἐπ' ἐκείνων τονῦν, οὕτως ἐπὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν εἴωθε γίγνεσθαι. προσθήσω δὲ κἀγὼ τῶν ἀσαφές τι δοκούντων ἔχειν ἐξήγησιν.

λγ'.

Καὶ ἰητρείη φαύλη ἀρκέσει τῶν τοιούτων ἑλκέων· ἀτὰρ καὶ ὅσα μὴ κατὰ τὰ ἄρθρα, ἀλλὰ κατ' ἄλλην τινὰ ἴξιν τῶν ὀστέων ἀποκόπτεται, καὶ ταῦτα ἀσινέα ἐστὶ καὶ ἔτι εὐαλθέστερα τῶν ἑτέρων, καὶ ὅσα κατὰ τοὺς δακτύλους ὀστέα κατεηγότα ἐξίσχει μὴ κατὰ τὸ ἄρθρον, καὶ ταῦτα ἀσινέα ἐστὶν ἐμβαλλόμενα. ἀποκόψιες δὲ τέλειαι ὀστέων καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα καὶ ἐν ποδὶ καὶ ἐν χειρὶ καὶ ἐν κνήμῃ τοῖσι παρὰ τὰ σφυρὰ καὶ ἐν πήχεϊ τοῖσι κατὰ τοὺς καρποὺς, τοῖσι πλείστοισιν ἀποκοπτομένοισιν ἀσινέα γίνεται, ὅσα ἂν μὴ αὐτίκα λειποθυμίη ἀνατρέψῃ ἢ τεταρταίοισιν ἐοῦσι πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιγένηται. ἀποσφακελίσιες μέντοι σαρκῶν καὶ ἐν τρώμασιν αἱμοῤῥόοισι γενομένοι-

periculi magnitudinem pro magnitudine articulorum. Quod ficut in illis evenit, fic et nunc in offibus quae praeciduntur evenire folet. Adjiciemus tamen eorum quae obfcura videbuntur expofitionem.

XXXIII.

His autem ulceribus quaevis curatio idonea eft. Sed et quaecunque offa non ad articulos, verum ad aliquam aliam regionem praeciduntur fimiliter fine noxa funt et aliis promptius adhuc curationem recipiunt; fimiliter quaecunque offa fracta in digitis cute excedunt, non ad articulos haec quoque innocenter reponuntur. Ex toto autem offa ad articulos in manu, in pede et in crure, nonnullis ad talum, atque in brachio, nonnullis ad primam palmae partem plerumque citra noxam praeciduntur, nifi protinus anima deficiat vel quarto die continens febris superveniat. Caro tamen corrupta et in vulneribus fanguinem fundentibus et in iis quae valen-

πεῖν βούλομαι, δι᾽ ἣν, ὅταν εἰς τὴν ἔξω χώραν ὁ πῆχυς ἐκστῇ μεθ᾽ ἕλκους, οὐ δύνανται κάμπτειν. ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ πάθει συμβαίνει τὰ τοῦ πήχεος ὀστᾶ, κατὰ μὲν τὴν ἔνδον χώραν ἐπικεῖσθαι τοῖς τοῦ καρποῦ διὰ τῶν εἰς αὐτὸ καθηκόντων ἔξωθεν τενόντων ἐς τὸν ἄνω τόπον, [444] ὡς ἐπὶ τὸν βραχίονα. τούτου δὲ συμβαίνοντος ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς δακτύλους ἀνατείνεσθαι πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν, ὅπερ ἐστὶν αὐτοῖς ἐκτετάσθαι. διὰ τοῦτ᾽ οὖν οὐδὲ καμφθῆναι δύνανται τελέως, ἀντιβαινόντων τοῖς κάμπτουσιν αὐτοὺς μυσὶ τοῖς ἔξωθεν τῶν μυῶν καὶ τῶν τενόντων. εἴρηται γὰρ πολλάκις ὡς εἰ μὴ συνακολουθοῖεν οἱ ἀντιτεταμένοι τοῖς ἐνεργεῖν ἐπιχειροῦσι μυσὶν, ἀδύνατόν ἐστιν αὐτοῖς συμπληρῶσαι τὴν ἐνέργειαν. ὁ δ᾽ αὐτὸς λόγος ἐστὶ καὶ περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τοὺς δακτύλους ἐκτανύειν, ὅταν εἰς τὴν ἔξω χώραν ἀνάσχῃ τὰ τοῦ πήχεος ὀστᾶ. ταθέντων γὰρ σφοδρῶς τῶν ἔνδον μυῶν καὶ τενόντων, καὶ διὰ τοῦτο ἐπακολουθεῖν τῶν ἔξω μὴ δυναμένων, ἀπόλλυσθαι καὶ τὴν ἐκείνων ἐνέργειαν ἀναγκαῖόν ἐστι. καὶ μέντοι καὶ ἡ τῶν ὀστῶν σύνθεσις ἐκα-

ulcere in interiorem partem prorumpit digiti curvari nequeant. In hoc casu sane accidit ut brachii offa ab interiori regione offibus quae in prima palmae parte funt fuperinfidant ab exteriori fubjiciantur, quum prima palmae pars tendatur a chordis quae ab exteriori parte ad ipfam perveniunt furfumque ad humerum tendunt. Quod quum evenit neceffe eft digitos verfus exteriorem regionem trahi, quo fit ut extendantur. Idcirco neque flecti ex toto poffunt, quum exteriores mufculi et chordae flectentibus renitantur. Saepjus enim diximus perfici actionem non poffe, nifi oppofiti mufculi iis pareant qui agere nituntur. Hinc etiam fit ut digiti minime extendantur, quum brachii offa in exteriorem partem moventur. Interiores enim mufculi et chordae vehementer intenduntur, atque idcirco quum cedere exterioribus nequeant, neceffe eft exteriorum actio intereat. Sed et ipforum offium pofitus, quum brachium in interiorem partem

τοῖς ἐμποδίζει τὴν καμπὴν, ὅταν ὁ πῆχυς ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν ἐπιβαίνῃ τῷ καρπῷ· τὴν ἔκτασιν, ὅταν ἐκ τῶν ἔξωθεν.

κη'.

Ὁκόσοισι δ' ἂν κνήμης ὀστέον ἕλκος ποιησάμενον παρὰ τὸ γόνυ ἔξω ἐξίσχῃ, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἤν τε ἐς τὸ εἴσω, τούτοισιν ἢν μέν τις ἐμβάλῃ, ἔτι ἑτοιμότερος ὁ θάνατός ἐστιν ἤπερ τοῖσιν ἑτέροισι, καίπερ κἀκείνοισιν ἕτοιμος ἐών. ἢν δὲ μὴ ἐμβαλὼν ἰητρεύῃς, ἐλπίδες μὲν σωτηρίης οὕτω μόνως εἰσί. κινδυνωδέστερα δὲ ταῦτα τῶν ὀστέων γίνεται, ὅσῳ ἂν ἀνωτέρω καὶ ὅσῳ ἂν ἰσχυρότερα ἔῃ καὶ ἀπὸ ἰσχυροτέρων ὀλισθήσῃ. ἢν δὲ τὸ ὀστέον τὸ τοῦ μηροῦ τὸ πρὸς τοῦ γόνατος ἕλκος ποιησάμενον ἐξολισθῇ, ἐμβληθὲν μὲν καὶ ἐμμεῖναν ἔτι βιαιότερον θᾶσσον τὸν θάνατον ποιήσει τῶν πρόσθεν εἰρημένων· μὴ ἐμβληθὲν δὲ πολὺ ἀκινδυνωδέστερον ἢ τὰ πρόσθεν, ὅμως δὲ μούνη ἐλπὶς αὕτη σωτηρίης.

elapſum primae palmae parti inſidet, prohibere flexum poteſt, quum in exteriorem promovetur porrectionem.

XXVIII.

Ubicunque autem cruris os ad genu, cute ſive in interiorem ſive in exteriorem partem excedit, quibus reconditur maturius intereunt quam alii, quamvis illis quoque vitae periculum inſtet; ſed ſi curationem adhibeas reponere minimum tentans, hac via tantum ſpes ſalutis ſupereſt. Haec autem oſſa eo magis periculoſa ſunt quam cetera, quo ſuperiora ſunt et robuſtiora et a robuſtioribus prolabuntur. Quodſi femoris os ad genu luxetur ubi ponatur maneatque majori vi et citius adhuc homo abſumitur quam ſuperioribus caſibus; ſi non reponatur, res longe periculoſior eſt quam in ſuperioribus: haec una tamen ſalutis ſpes ſupereſt.

Μαρτύριον οὐ σμικρόν ἐστι καὶ τοῦτο καὶ τὸ κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν ἐπ᾽ αὐτοῦ γεγραμμένον, ὧν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἶπον, ἐπὶ τῶν ἐξισχόντων ὀστῶν ἐπί τε τῆς κατὰ τὰ σφυρὰ καὶ τῆς κατὰ τὸν καρπὸν διαρθρώσεως. οὔτε γὰρ ὁ ἀστράγαλος καὶ ἡ κνήμη κατὰ τὴν πρὸς τὸν πόδα διάρθρωσιν ἐξίσχει τοῦ δέρματος, οὔθ᾽ ὁ καρπὸς ἐν τῇ πρὸς τὸν πῆχυν, ἀλλ᾽ ἡ κνήμη μὲν ἐπὶ τοῦ σκέλους, ὁ πῆχυς δὲ ἐπὶ τῆς χειρός. εἰκότως οὖν ἐξαρθρεῖν ταῦτα καὶ ὀλισθαίνειν εἶπεν, ὡς ἂν ἔξω τῶν διαρθρώσεων γιγνόμενα. νῦν γοῦν τὴν κνήμην ἐν τῇ πρὸς τῶν σφυρῶν διαρθρώσει φησὶν ἐξίσχειν ἐνίοτε, ποτὲ μὲν ἔξω τῆς διαρθρώσεως, ποτὲ δ᾽ εἴσω, καίτοι κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν οὐ τὴν κνήμην, ἀλλὰ τὸν μηρὸν ἐξίσχειν λέγων εἰκότως, ἐν μὲν τῇ κατὰ γόνυ διαρθρώσει ποτὲ μὲν ἡ κνήμη φαίνεται, ποτὲ δὲ ὁ μηρὸς ἐξίσχειν. ἐν δὲ τῇ κατὰ τὸν πόδα διὰ παντὸς ἡ κνήμη, ὥσπερ γε κἀν τῇ κατὰ τὸν καρπὸν ὁ πῆχυς. τὰ δ᾽ ἄλλα τῆς ῥήσεως δῆλα τοῖς μεμνημένοις τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων.

Hoc etiam et id quod proxime fubdit non parum comprobat, quae paullo fupra indicavimus de offibus et ad talum et ad manum cute excedentibus. Neque enim talus in commiffura cruris quae ad pedem eft nudatur; neque prima palmae pars in commiffura cubiti cum manu, fed in crure offa cruris et in brachio fimiliter offa brachii. Jure igitur excedere haec et luxari dixit, ut quae extra commiffuram excedant. Nunc itaque crus interdum excidere inquit ad tali commiffuram ac modo ab exteriori parte, modo ab interiori; quamquam fubdit non crus, fed femur luxari, idque non immerito. Nam in commiffura genu modo crus, modo femur excidit, ad pedem vero crus dumtaxat, ficut ad manum brachium. Cetera quae in hac oratione funt iis patent qui in memoria teneant quae fuperius dicta funt.

κθ'.

Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν ἀγκῶνα ἄρθρων καὶ περὶ τῶν τοῦ πήχεος καὶ βραχίονος. ἃ γὰρ ἂν τούτων ἐξαρθρήσαντα ἐξίσχῃ, ἕλκος ποιησάμενα πάντα, ἢν ἐμβληθῇ, θάνατον φέρει, μὴ ἐμβληθέντα δὲ ἐλπίδα σωτηρίης. χώλωσις δὲ τοῖσι περιγενομένοισι. θανατωδέστερα δὲ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισίν ἐστι τὰ ἀνωτέρω [445] τῶν ἄρθρων· ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισι κινδυνωδέστερα αὐτὰ ταῦτα. εἰ δέ τινι τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα (649) ἐξαρθρήσαντα ἕλκος ποιήσαντα ἐξίσχοι, ταῦτα δέ τι καὶ ἐμβαλλόμενα ταχυθανατώτατα ἔη καὶ μὴ ἐμβαλλόμενα κινδυνωδέστερα. ἰητρείη δὲ ἤδη εἴρηται, οἵη τις ἐμοὶ δοκέει ἐπιτηδειοτάτη εἶναι· ὅσοισι δὲ ἄρθρα δακτύλων ἢ ποδὸς ἢ χειρὸς ἐξαρθρήσαντα ἕλκος ποιήσαντα ἐξέσχε, μὴ κατεηγότος τοῦ ὀστέου, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν ξύμφυσιν ἀποσπασθέντος, τούτοισιν εἰ ἐμβληθέντα ἐμμένει, ἔνι μέντοι κίνδυνος σπασμοῦ, ἢν μὴ χρηστῶς ἰητρεύωνται, ὅμως δέ τι ἄξιον ἐμβάλλειν, προειπόντα ὅτι φυλακῆς

XXIX.

Eadem ratio est articulorum qui ad cubiti commissuram sunt, nempe cubiti et humeri. Quicunque enim ex his quum luxantur cute excedunt, si restituantur, omnes mortiferi sunt; sin minus, res non omnino desperationem habet, sed iis qui liberantur membrum remanet depravatum, magis autem mortiferi sunt, si recondantur articuli superiores; sed et iidem si non recondantur, aliis similiter sunt periculosiores. Si cui ergo superiores articuli luxati cum ulcere cute excedant, ubi restituantur celerrime in exitium praecipitant; ubi non restituantur, ceteris periculosiores sunt. Curatio autem quae mihi commodissima videtur jam exposita est. At quibus digitorum pedis vel manus articuli luxati adjecto ulcere cute excesserunt, osse quidem non fracto, sed ab ipsa commissura recedente, si repositi maneant, nervorum distensionis periculum impendet, nisi recte attendantur. Expedit tamen, ubi praedixeris summa cura

πολλῆς καὶ μελέτης δέεται· ἐμβάλλειν μέντοι ῥήϊστον καὶ δυνατώτατον καὶ τεχνικώτατόν ἐστι τῷ μοχλίσκῳ, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται ἐν τοῖσι κατεαγνυμένοισι καὶ ἐξίσχουσιν ὀστέοισιν, ἔπειτα ἀτρεμέειν ὡς μάλιστα χρὴ καὶ κατακέεσθαι καὶ ὀλιγοσιτέειν. ἄμεινον δὲ καὶ φαρμακεῦσαι ἄνω κούφῳ τινὶ φαρμάκῳ.

Εἰκότως εἶπεν ἄρθρων ἐνταῦθα κατὰ πλῆθος, ὥσπερ ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ γόνυ. περὶ μέντοι τοῦ περὶ τὸν καρπόν τε καὶ τὸ σφυρὸν διερχόμενος, οὐκ εἶπεν ἄρθρα πληθυντικῶς. ὅτι δὲ ἄρθρα πλείω κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον εἰσὶν, ὑπὲρ οὗ νῦν ὁ λόγος αὐτῷ πρόκειται, διὰ τοῦ τρίτου τῶν εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν ὑπομνημάτων ἐδήλωσε. τὸν αὐτὸν λόγον εἶναί φησι τὸν νῦν ἐνεστῶτα τῷ προειρημένῳ περὶ τῆς κατὰ γόνυ διαρθρώσεως· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ποτὲ μὲν ἡ κνήμη, ποτὲ δὲ ὁ μηρὸς ἐξίσχειν ἐλέχθη, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νῦν ἐνίοτε μὲν ὁ πῆχυς, ἐνίοτε δὲ ὁ βραχίων εἰς τὴν τοσαύτην

et diligentia opus esse eos reponere. Facillime autem et maxime prompte magnoque cum artificio reponuntur, si adigatur paxillus, quemadmodum supra diximus in ossibus fractis luxatisque: quo facto quiescere homo debet cubareque et modico cibo uti; satiusque est levi aliquo medicamento quo vomitum citet ipsum purgare.

Merito hic articulos dixit multitudinis numero, quemadmodum in genu; ubi vero de commissura quae ad talum et de ea quae ad manum loquitur, non posuit articulos multitudinis numero. Propositam vero nunc partem non uno tantum articulo contineri in tertio commentario in librum de fracturis ostendimus. Eandem inquit rationem esse hujus commissurae et ejus quae ad genu, de qua prius tractavit: nam quemadmodum ibi, modo tibiam, modo femur excidere dictum est, ita nunc

ἔρχεται διάθεσιν. ἃ δ' ἐφεξῆς λέγει τούτοις, ἅπαντά ἐστιν εὔδηλα.

λ'.

Τὸ δὲ ἕλκος ἰητρεύειν ἢ ἐναίμοισι τοῖσιν ἐπιτέγκτοισιν ἢ πολυοφθάλμοισιν ἢ οἷσιν ἐν κεφαλῇ ὀστέα κατεηγότα ἰητρεύεται, κατάψυχρον δὲ κάρτα μηδὲν προσφέρειν. ἥκιστα μὲν οὖν τὰ πρῶτα ἄρθρα κινδυνώδεά ἐστι, τὰ δὲ ἔτι ἄνω κινδυνωδέστερα. ἐμβάλλειν δὲ χρὴ αὐθημερὸν ἢ τῇ ὑστεραίῃ, τριταίῳ δὲ ἢ τεταρταίῳ ἥκιστα. τεταρταῖα γὰρ ἐόντα ἐπισημαίνει τῇσι παλιγκοτίῃσι μάλιστα. οἷσιν ἂν οὖν μὴ αὐτίκα γένηται ἐμβάλλειν, ὑπερβαίνειν χρὴ ταύτας τὰς εἰρημένας ἡμέρας· ὅ τι γὰρ ἂν εἴσω δέκα ἡμερέων ἐμβάλλῃ, πᾶν καταληπτόν. ἢν δ' ἄρα ἐμβεβλημένῳ σπασμὸς ἐπιγένηται, ἐμβάλλειν τὸ ἄρθρον δεῖ ταχὺ καὶ θερμῷ τέγγειν ὡς πλειστάκις.

modo cubitus, modo humerus in idem malum compellitur. Quae fequuntur omnia plana funt.

XXX.

Auxilium autem adverfus ulcera in medicamentis eft quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur: in illis fcilicet quae perfufioni accommodantur aut in buphthalmo herba aut in iis quae fractis calvariae offibus fuccurrunt; nihil autem induci debet valde frigidum. Ac primi quidem articuli minime periculofi funt, fuperiores magis periculofe laeduntur. Eodem autem die reftituendi funt vel certe pofteriori, tertio aut quarto minime: fiquidem quarto die malum recrudefcere maxime videmus. Ubi ergo non protinus recondantur, his diebus fuperfedendem eft; contineri enim folet, quod intra decem dies conditur. Quodfi repofito articulo nervorum diftenfio fupernafcatur, cito expelli debet et fubinde calido humore perfundi.

Τίνα μὲν ἐστιν ἔναιμα ἐπίτεγκτα πρόσθεν εἴρηται. τῆς βοτάνης δὲ τῆς πολυοφθάλμου καλουμένης, ἥτις καὶ βοὸς ὀφθαλμὸς ὀνομάζεται, τῷ φύλλῳ χρῆσθαι κελεύει παραπλησίως, ὡς ἔμπροσθεν ἐχρῆτο τῷ τοῦ βηχίου, τὴν αὐτὴν ἔχοντι καὶ τούτῳ δύναμιν. μέμνηται δὲ ταύτης τῆς βοτάνης καὶ Διοκλῆς ἐν τῷ περὶ λαχάνων. τὸ μέντοι κεφάλαιον ὅλης τῆς θεραπείας φησὶ χρῆναι ποιεῖσθαι τοιοῦτον, οἷον κἀπὶ τῶν τῆς κεφαλῆς καταγμάτων ἐδήλωσεν. ἐν ἐκείνῳ τῷ [446] βιβλίῳ καὶ ἡμῖν ἐδείχθη ξηραντικώτερος ὁ τρόπος εἶναι τῆς θεραπείας ἐκείνης, ἧς κατὰ τὸ περὶ ἑλκῶν βιβλίον ἐποιήσατο καὶ μάλιστα τῆς κατὰ ἄρθρα.

λα'.

Κεκάμφθαι δὲ μᾶλλον ἢ ἐκτετάσθαι πᾶν τὸ σῶμα χρή, προσδέχεσθαι μέντοι κατὰ τοὺς δακτύλους τὰ ἄρθρα τὰ ἐμβαλλόμενα ἀποστατικὰ ἔσεσθαι· τὰ γὰρ πλεῖστα οὕτω γίνεται, ἢν καὶ ὁτιοῦν φλεγμονῆς ὑπογένηται, ὡς εἰ μὴ δι' ἀμαθίην τῶν δημοτέων ἐν αἰτίῃ ἔμελλεν ὁ ἰητρὸς ἔσε-

Quaenam ex medicamentis quae cruentis vulneribus protinus injiciuntur idonea sint quae perfundantur, antea declaravimus. Praecipit autem ut herbae buphthalmi, quam πολυόφθαλμον appellat, non secus atque ante tussilaginis, quae eandem vim habet, folia imponantur. Hujus quoque herbae meminit Diocles in libro de oleribus. Totius autem curationis caput ait id esse debere quod in libro de vulneribus capitis demonstravit, in quo ostensum a nobis est, curationem requiri ficciorem, quam quae in vulneribus circa articulos praesertim.

XXXI.

Convenit item universum corpus magis curvatum esse, quam extensum. Exspectandum tamen est fore ut repositi digitorum articuli abscedant: plerumque enim ita accidit, si quaevis inflammatio superveniat. Quare nisi vereretur medicus, ne vulgo imperitus haberetur, nihil

σθαι, οὐδὲν ἂν πάντως οὐδ' ἐμβάλλειν ἔδει. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὰ ἄρθρα ὀστέα ἐξίσχοντα ἐμβαλλόμενα οὕτω κινδυνώδεά ἐστιν ὡς εἴρηται.

Οὐ ταὐτόν ἐστιν ἐκτετάσθαι τε λέγειν καὶ ἐκτείνεσθαι, καθάπερ οὐδὲ κεκάμφθαι καὶ κάμπτεσθαι· ἐκτετάσθαι μὲν γάρ τις εἰπὼν τὸ κῶλον ἓν αὐτοῦ σχῆμα μόνον δηλοῖ τὸ κατ' εὐθυωρίαν οὐκ ἔχον τε τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον· κεκάμφθαι δὲ εἰπὼν πάντα τὰ μετὰ τὴν ἔκτασιν σχήματα σημαίνει μᾶλλον καὶ ἧττον ἀλλήλων διαφέροντα μέχρι τῆς ἐσχάτης καμπῆς. τὸ δέ γε ἐκτείνεσθαι καὶ κάμπτεσθαι τῶν κινήσεων αὐτῶν ἐστι δηλωτικὸν ἐν τοῖς μετασχηματιζομένοις κώλοις γιγνόμενον. τὸ μὲν ἐκτείνεσθαι κατὰ τοῦ μεταξὺ τῆς τε ἐσχάτης καμπῆς καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτάσεως, τὸ κάμπτεσθαι δ' ἔμπαλιν ἄχρι τῆς ἄκρας ἐκτάσεως, ἄχρι τῆς τελευταίας καμπῆς. νῦν οὖν ὁ Ἱπποκράτης εἰπὼν κεκάμφθαι μᾶλλον ἢ ἄχρι τῆς τελευταίας καμπῆς, τὸ κατ' εὐθυωρίαν μόνον παραιτεῖται· διὰ δὲ τοῦ κεκάμφθαι

reponere prorfus deberet. Offa igitur quae ad commiffuras funt, fi cute excedant, ubi recondantur, ficut oftenfum eft, periculofa funt.

Extenfum effe non idem fignificat atque extendi, ficut neque curvari et curvatum effe. Si quis enim membrum extenfum dicat, unum tantum exprimit ejus habitum, rectum videlicet, qui neque plus neque minus admittit; fi curvatum omnes ejus habitus qui poft extenfionem funt, notat ufque ad ultimum flexum, qui quatenus majores minoresque funt inter fe differunt. Si quis extendi et curvari dicat, motum qui accidit ubi mutatur habitus membrorum fignificabit, nempe quum extendi ait, eum qui evenit in mutatione, quae fit a fummo flexu ad fummam extenfionem; quum curvari, eum qui a fumma extenfione rurfus ad fummum flexum. Nunc ergo Hippocrates curvatum inquit, corpus effe magis convenit quam extenfum, verbo extenfum rectum habitum notans; quem

πάντα τὰ μεταξὺ ταύτης τε καὶ τῆς ἐσχάτης καμπῆς, ἐν οἷς ἀεὶ τὸ προσφορώτερον αἱρεῖσθαι προσήκει, ποτὲ μὲν ἐλάχιστον ἀποχωροῦντα τῆς ἄκρας ἐκτάσεώς πως, ἔστιν δὲ καὶ πλέον. ὁπόταν δὲ χρῇ τούτων ἑκάτερον πράττειν, ἐκ τῶν προειρημένων δυνήσῃ στοχάζεσθαι.

λβ'.

Ὅσα δὲ κατὰ τὰ ἄρθρα τὰ κατὰ τοὺς δακτύλους ἀποκόπτεται τελείως, ταῦτα ἀσινέα τὰ πλεῖστά ἐστιν, ἢν μή τις ἐν αὐτῇ τῇ τρώσει λειποθυμήσας βλαβείη.

Περὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν ἐντεῦθεν ἄρχεται διδάσκειν σαφῶς ἅπαντα διεξιὼν, ὡς μὴ δεῖσθαι τῆς παρ' ἡμῶν ἐξηγήσεως, ἀλλ' ἀρκεῖ τοσοῦτόν μοι προειπεῖν, ὡς ἀκολουθήσεις σχεδὸν ἅπασιν οἷς λέγει, σκοπὸν ἔχων ὅνπερ κἀπὶ (650) τῶν ἐξισχόντων ἄρθρων, ἃ καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς νεωτέροις ἰατροῖς ἐκβυρσώματα. κατὰ γὰρ τὸ [447]

folum vitandum cenfet; fed quum ait curvatum, habitus medios inter hunc et extremum flexum fignificat, inter quos ille eligendus eft qui maxime accommodatur, modo qui parum, modo qui longius ab extremo flexu abeft. Quo tempore uterque accipiendus fit, licebit et ex fuperioribus conjicere.

XXXII.

Quaecumque circa digitorum articulos ex toto abfcinduntur, plerumque detrimentum non afferunt, nifi dum fecantur homo animi defectione laedatur.

Nunc tractare incipit de offibus praecidendis. Aperte autem fic omnia narrat, ut una explanatione opus non fit. Illud dumtaxat me praefari abunde eft quod fere quaecunque ab ipfo traduntur intelliges, fi id fpectes quod oftenfum eft in articulis cute excedentibus, juniores medici ἐκβυρσώματα dicunt, dimetiendum, fcilicet effe

μέγεθος τῶν ἄρθρων καὶ τὸ τοῦ κινδύνου μέγεθος, ὥσπερ ἐπ' ἐκείνων τονῦν, οὕτως ἐπὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν εἴωθε γίγνεσθαι. προσθήσω δὲ κἀγὼ τῶν ἀσαφές τι δοκούντων ἔχειν ἐξήγησιν.

λγ'.

Καὶ ἰητρείη φαύλη ἁρμόσει τῶν τοιούτων ἑλκέων· ἀτὰρ καὶ ὅσα μὴ κατὰ τὰ ἄρθρα, ἀλλὰ κατ' ἄλλην τινὰ ἴξιν τῶν ὀστέων ἀποκόπτεται, καὶ ταῦτα ἀσινέα ἐστὶ καὶ ἔτι εὐαλθέστερα τῶν ἑτέρων, καὶ ὅσα κατὰ τοὺς δακτύλους ὀστέα κατεηγότα ἐξίσχει μὴ κατὰ τὸ ἄρθρον, καὶ ταῦτα ἀσινέα ἐστὶν ἐμβαλλόμενα. ἀποκόψιες δὲ τέλειαι ὀστέων καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα καὶ ἐν ποδὶ καὶ ἐν χειρὶ καὶ ἐν κνήμῃ τοῖσι παρὰ τὰ σφυρὰ καὶ ἐν πήχεϊ τοῖσι κατὰ τοὺς καρποὺς, τοῖσι πλείστοισιν ἀποκοπτομένοισιν ἀσινέα γίνεται, ὅσα ἂν μὴ αὐτίκα λειποθυμίη ἀνατρέψῃ ἢ τεταρταίοισιν ἐοῦσι πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιγένηται. ἀποσφακελίσιες μέντοι σαρκῶν καὶ ἐν τρώμασιν αἱμοῤῥόοισι γενομένοι-

periculi magnitudinem pro magnitudine articulorum. Quod ficut in illis evenit, fic et nunc in offibus quae praeciduntur evenire folet. Adjiciemus tamen eorum quae obfcura videbuntur expofitionem.

XXXIII.

His autem ulceribus quaevis curatio idonea eft. Sed et quaecunque offa non ad articulos, verum ad aliquam aliam regionem praeciduntur fimiliter fine noxa funt et aliis promptius adhuc curationem recipiunt; fimiliter quaecunque offa fracta in digitis cute excedunt, non ad articulos haec quoque innocenter reponuntur. Ex toto autem offa ad articulos in manu, in pede et in crure, nonnullis ad talum, atque in brachio, nonnullis ad primam palmae partem plerumque citra noxam praeciduntur, nifi protinus anima deficiat vel quarto die continens febris superveniat. Caro tamen corrupta et in vulneribus fanguinem fundentibus et in iis quae valen-

σιν ἢ ἀποσφίγξεσιν ἰσχυραῖς καὶ ἐν ὀστέων κατήγμασι γενομένοισι, πιεχθεῖσι μᾶλλον τοῦ καιροῦ, καὶ ἐν ἄλλοισι δεσμοῖσι βιαίοισι ἀποληφθέντα ἀποπίπτει πολλοῖσι, καὶ οἱ πολλοὶ περιγίνονται τῶν τοιούτων καὶ οἷσι μηροῦ μέρος τι ἀποπίπτει καὶ τῶν σαρκῶν καὶ τοῦ ὀστέου καὶ οἷσι βραχίονος. ἧσσον δὲ πήχεός τε καὶ κνήμης ἀποπεσούσης καὶ ἔτι εὐφόρως περιγίνονται. οἷσι μὲν οὖν κατεαγέντων ὀστέων ἀποσφακελίσιες αὐτίκα ἐγένοντο καὶ μελασμοὶ, τούτοισι μὲν ταχεῖαι περιῤῥήξιες γίνονται τοῦ σώματος, καὶ τὰ ὑποπίπτοντα ταχέως ἀποπίπτει ἤδη τῶν ὀστέων προενδεδωκότων· οἷσι δὲ ὑγιέων ἐόντων τῶν ὀστέων οἱ μελασμοὶ γίνονται αἱ μὲν σάρκες ταχέως θνήσκουσι καὶ τούτοισι. τὰ δὲ ὀστέα βραδέως ἀφίστανται, ᾗ ἂν τὰ ὅρια τοῦ μελασμοῦ γένηται καὶ ἡ ψίλωσις τοῦ ὀστέου.

Λέλεκται δὲ πολλάκις ἤδη φαύλην ὀνομάζειν ἰατρείαν τὴν ἀντικειμένην τῇ ἀκριβεῖ.

---

tius adstringuntur tum in ossium fracturis plus justo compressis; in iis item quaecunque vinculis violenter comprehensa fuerint compluribus decidit, quorum plerique liberantur. Liberantur et illi quibus in femore pars aliqua carnis et ossis decidat et quibus in humero; sed citius adhuc et facilius ad sanitatem perducuntur, quibus aliquid in brachio et crure decidat. Quibus vero fractis ossibus aliquid protinus alienatur et nigrescit, his cito abrumpitur; et quibus casurum est, cito cadit, quum ossa jam cesserint; at quibus osse inviolato nigrities accidit, his celeriter caro emoritur, os vero tarde abscedit et qua nigrities terminatur et qua medatum os est.

Curationem quamvis φαύλην dicit. Quo vocabulo jam saepius ostendimus Hippocratem nuncupare eam quae exquisitae contraria est.

λδ'.

Χρὴ δὲ ὅσα ἂν κατωτέρω τοῦ σώματος τῶν ὁρίων τοῦ μελασμοῦ ἔῃ, ταῦτα ὅταν ἤδη πάμπαν τεθνήκῃ καὶ ἀνώδυνα ᾖ, ἀφαιρέειν κατὰ τὸ ἄρθρον προμυθεόμενον ὅκως μὴ τιτρώσκῃς· ἢν γὰρ ὀδυνηθῇ ἀποταμνόμενος καὶ μήπω κυρήσῃ τὸ σῶμα τεθνεὸς ταύτῃ ᾗ ἀποτέμνεται, κάρτα κίνδυνος ὑπὸ τῆς ὀδύνης λειποθυμῆσαι. αἱ δὲ τοιαῦται λειποθυμίαι πολλοὺς παραχρῆμα ἤδη ἀπώλεσαν. μηροῦ μὲν οὖν ὀστέον ψιλωθὲν ἐκ τοιούτου τρόπου ὀγδοηκοσταῖον εἶδον ἀποστάν. ἡ μέντοι κνήμη τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ κατὰ τὸ γόνυ ἀφῃρέθη εἰκοσταίη, ἐδόκει δέ μοι καὶ ἐγγυτέρω. οὐ γὰρ ἅμα, ἀλλ' ἐπὶ τὸ προμηθέστερον ἔδοξέ μοί τι ποιέειν· κνήμης δὲ ὀστέα ἐκ τοιούτου μελασμοῦ μάλα κατὰ μέσην τὴν κνήμην ἐόντα, ἑξηκοσταῖά μοι ἀπέπεσεν, ὅσα ἐψιλώθη αὐτέων. διενέγκοι μὲν γὰρ ἄν τι καὶ ἰητρείη ἰητρείης ἐς τὸ θᾶσσόν τε καὶ βραδύτερον τὰ ὀστέα ψιλούμενα ἀποπίπτειν. διενέγκοι δ' ἄν τι καὶ πίεξις πιέξιος καὶ ἐπὶ τὸ ἰσχυρότερόν τε καὶ ἀσθενέστε- [448] ρον καὶ ἐς τὸ θᾶσσόν τε καὶ βραδύτερον.

XXXIV.

Ceterum partes quae citra finem nigritiei fuerint; ubi jam prorſus emoriantur et dolorem non ſentiant, juxta articulos excidendae ſunt ea animadverſione ne quid violetur: nam ubi qui ſecatur dolet, quum nondum qua ſecatur emortuum corpus fuerit, maximum periculum eſt ne ſub dolore anima deficiat; ejusmodi autem animae defectio plurimos repente jam ſuſtulit. At ſemoris os hoc modo nudatum vidi octogeſimo die abſcedere; crus tamen huic homini ad genu vigeſimo exciſum eſt. Mihi vero proprius etiam videbatur, quum non eodem tempore, ſed ante providendum exiſtimarem. Cruris vero oſſa quaecunque nudata fuerunt circa medium omnino ex hujusmodi nigritie ſexageſimo die deciderunt. Curatio enim a curatione diſtat quantum ad id pertinet, ut nudata oſſa maturius vel ſerius decidant; preſſus item a preſſu diſtat, quatenus unus altero validior eſt

ἀπομελανθέντα ἀποθανεῖν τὰ νεῦρα καὶ τὰς σάρκας καὶ τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰς φλέβας. ἐπεὶ ὅσα μὴ ἰσχυρῶς ἀπολημφθέντα θνήσκει, ἔνια τῶν τοιουτέων οὐκ ἀφικνέεται ἐς ὀστέων ψιλώματα, ἀλλ᾽ ἐπιπολαιότερα ἐκπίπτει, ἔνια δὲ οὐδὲ ἐς νεύρων ψιλώματα ἀφικνεῖται, ἀλλ᾽ ἐπιπολαιότερα ἐκπίπτει, διά γ᾽ οὖν ταύτας τὰς προφάσιας οὐκ ἔστιν ἓν ὄνομα ἀριθμοῦ τῷ χρόνῳ θέσθαι, ἐν ὁκόσῳ ἕκαστα τούτων κρίνεται.

Προειρηκὼς ὅτι μελαινομένων καὶ φθειρομένων τῶν περικειμένων τοῖς ὀστοῖς σαρκῶν ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ τοῖς γυμνωθεῖσιν αὐτῶν ὀστοῖς τῷ χρόνῳ ταὐτὸν συμβῆναι καὶ διὰ τοῦτο κελεύσας ἀποκόπτειν αὐτὰ, νῦν συμβουλεύει τὴν ἀφαίρεσιν ποιεῖσθαι, μὴ ψαύοντα τῶν ὑγιῶν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ὀδύνην ὁ κάμνων λειποθυμήσας ἰσχυρῶς δυσανακόμιστος γένηται. κατ᾽ ἄρθρον δὲ μᾶλλον, εἰ οἷόν τε, ποιεῖσθαι κελεύει τὴν ἀφαίρεσιν ἕνεκα τοῦ τάχους. ἐν μέσοις γὰρ τοῖς κώλοις χρόνος τρίβεται τῶν ὀστέων ἐκκοπτομένων, ἐπὶ δὲ τῶν ἄρθρων ἄνευ τοῦ ψαῦσαι τῶν ὀστῶν, ἀποκόπτεται τὸ πεπονθὸς μέρος τοῦ κώλου.

---

aut imbecillior ad efficiendum, ut nervi, caro, venae citius aut tardius emoriantur: nam quae emoriuntur, quamvis non fuerint adſtricta, non omnia ex altis oſſium partibus decidunt, ſed quaedam ex ſummis. Quocirca tempus intra quod ſingula haec ſolvuntur certum definire non licet.

Quum dixerit neceſſarium eſſe, ubi nigreſcat et corrumpatur caro quae ſita eſt circa oſſa, ut oſſibus tempore idem eveniat, atque ea de cauſa imperaverit ut praeciderentur. Nunc praecipit ut excidantur, ea cautione ne integrae partes violentur, ne prae dolore anima admodum deficiente homo aegerrime reficiatur. Ad articulum autem, ſi fieri poteſt, praecidi membrum voluit ad celeritatem ſpectans: namque ubi medium praecidatur, multum temporis abſumitur, quum oſſa ſecantur, ſed juxta articulum affecta membri pars intacto oſſe abſcinditur.

λε΄.

Προσδέχεσθαι δὲ μάλα χρὴ τοιαῦτα ἰήματα· ἐπιδέειν γὰρ φοβερώτερά ἐστιν ἢ τινι ἰητρεύειν καὶ ἰητρείη πραείη ἀρκέει πᾶσι τοιούτοισι· αὐτὰ γὰρ ἑωυτὰ κρίνει μόνον· τῆς τε διαίτης ἐπιμελέεσθαι χρὴ ὡς κατὰ δύναμιν ἀπύρετος ἔῃ.

---

(651) Οὐ μόνον τῶν καμνόντων ἀεὶ φαίνεται κηδόμενος ὁ Ἱπποκράτης, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰατρῶν ὡς ἀνέγκλητοι μὲν ἀεὶ παρὰ τοῖς κάμνουσιν ὦσιν, εὐδοκιμῶσι δὲ τὰ πλεῖστα. διὰ τοῦτ᾽ οὖν ἐπισημαίνεταί τε καὶ διορίζεται τὰ κατὰ φαντασίαν μεγάλα πάθη τῶν κατὰ δύναμιν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ δύναμιν ἰσχυρῶν, οὐ μὴν φαινομένων γε τοιούτων, ἀποδιδράσκειν κελεύει. προΐεσθαι δὲ τὰ κατὰ φαντασίαν μεγάλα, καθάπερ καὶ ταυτὶ τὰ νῦν περὶ ὧν ὁ λόγος. ὅταν γὰρ ἀκριβῶς τι νεκρωθῇ μέρος, οὐκέτι συμπάθειαν ἰσχυρὰν ἄγει τὰ πλησιάζοντα. ταῦτ᾽ οὖν ἐὰν ἀποκόψῃς, τὸν ἐν

XXXV.

Accipiendae prorſus ejusmodi ſanationes ſunt: magis enim terrent, dum accipiuntur, quam dum adhibentur; atque haec omnia lenem medicinam requirunt; ipſa enim per ipſa ſolvuntur. Eſt autem victus expeditiſſimus ille qui febri adverſatur.

Hippocrates conſilium dirigit non ſolum ad aegrotantes, ſed etiam ad medicos, ut apud aegrotantes a culpa ſemper vacui ſint et laudem plerumque inveniant. Quamobrem mala quae gravia videntur monſtrat diſcernitque ab iis quae vere talia ſunt. In iis enim quae vere gravia ſunt, non tamen talia ſe oſtendunt, monet ut medicus ſe ſubducat, illis manum injiciat quae gravia videntur, quemadmodum et haec quae nunc proponuntur. Ubi enim pars aliqua ex toto emortua ſit, non amplius graviter afficit quae vicina ſunt. Hanc ſi praecidas cavens,

τῇ χειρουργίᾳ τῆς λειποθυμίας φυλαξάμενος κίνδυνον οὐκέτι οὐδὲν ἀκολουθήσει δυσχερές.

λστ'.

Καὶ ἐν σχήμασι δικαίοισιν εὐθετίζειν τὸ σῶμα. δίκαια δὲ καὶ ταῦτα μηδὲ μετεωροποιέειν, μηδὲ ἐς τὸ κάτω ῥέπειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐς τὸ ἄνω ποτὶ καὶ ἔστ' ἂν τελείως περιῤῥαγῇ· αἱμοῤῥαγιέων γὰρ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κίνδυνος· διὰ τοῦτο γοῦν οὐ χρὴ κατάῤῥοπα ποιέειν τὰ τραύματα, ἀλλὰ τἀναντία.

---

[449] Πολλάκις ἤδη μοι λέλεκται τὸ δίκαιον ἐπὶ τοῦ κατὰ δύναμιν ἴσου λέγειν ὁ Ἱπποκράτης. ἔστι δὲ τοῦτο ταὐτὸ τῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάστου. τοιοῦτο δέ τι καὶ τὴν δικαιοσύνην ἴσμεν οὖσαν. ὅσον μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς μυσὶ δίκαιον σχῆμά ἐστιν, ἐν ᾧ μηδετέρως τείνονται, μήθ' οἱ κάμπτοντες μήθ' οἱ ἐκτείνοντες τὸ κῶλον· ὅσον δ' ἐπὶ τὸ κάταντες ἢ ἄναντες ἀποθέσθαι τὸ μόριον, ἴσον μὲν ἂν τῷ

ne dum manus curatio adhibetur animae defectio sequatur malum aliud non afferes ullum.

XXXVI.

Ad haec justo habitu figurare corpus oportet. Justus habitus est ubi nihil suspensum est, nihil deorsum spectat, sed sursum magis, praecipue donec ex toto resolutum fuerit; periculum enim est, ne interim sanguis erumpat. Quamobrem vulnera inclinari in inferiorem partem non debent, sed superiora haberi.

Ostendimus jam saepe justum apud Hippocratem vocari id quod potentia aequale est. Hoc autem illud est quod unicuique convenit, quandoquidem et justitiam hujusmodi quid esse manifestum est. Quod quidem ad musculos attinet, ille justus habitus est sub quo tam qui membrum flectunt, quam qui extendunt in neutram partem trahuntur; quod vero ad collocandum membrum in infe-

δόξειε τὸ μέσον ἀναῤῥόπου τε καὶ καταῤῥόπου, τουτέστι τὸ κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἐκτεταμένον ἀκριβῶς εἶναι δίκαιον· καὶ ὅταν γε μηδεὶς ᾖ κίνδυνος αἱμοῤῥαγίας, ἐὰν εὐφορώτερον ᾖ τοῦτο τῷ κάμνοντι, προαιρετέον αὐτό· καὶ λέλεκταί γε περὶ τούτου μικρὸν ἔμπροσθεν, ἡνίκα περὶ τῶν ἐκβυρσωμένων ὁ λόγος ἦν. νυνὶ δ' ἐπὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν, ὥσπερ ἐπὶ τῇ χειρουργίᾳ κίνδυνος, ὡς ἂν ἀλγήσαντα σφοδρῶς τὸν κάμνοντα λειποθυμῆσαι. οὕτως μετὰ τὴν χειρουργίαν ἕτερος εἷς κίνδυνός ἐστιν ὁ τῆς αἱμοῤῥαγίας, ὅταν ἀποπέσῃ τὰ σεσηπότα μόρια τοῦ σώματος εἰωθὼς γίνεσθαι. πρόδηλον δ' ὅτι τὸ κατάῤῥοπον σχῆμα πρὸς αἱμοῤῥαγίας ἐστὶν ἑτοιμότατον καὶ ὅσον ἐπὶ τὸ φυγεῖν ἀκριβῶς τε ἅμα καὶ ἀσφαλῶς τὸν ἐκ τῆς αἱμοῤῥαγίας κίνδυνον, ἐχρῆν ἀνάῤῥοπον ἀποσχηματίζειν τὸ ἀποκεκομμένον κῶλον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦτ' ἐπώδυνον τὸ σχῆμα, διὰ τοῦτ' ἀνάῤῥοπον αὐτὸ μετρίως σχηματίζομεν. εὔδηλον δ' ὅτι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ῥῆσιν αὐξῆσαι βουλόμενος τὸν λόγον ἐχρήσατο τῇ ποτὶ φωνῇ, ὡς

riorem vel fuperiorem partem fpectat, juftus habitus videri poterit qui medius erit inter eum, qui deorfum fpectat, hoc eft qui ad rectam lineam prorfus extenfus eft. Hic autem ubi nullum periculum fit ne fanguis erumpat et facillime ab aegrotante feratur eligendus eft, de quo etiam paullo fupra tractavimus, ubi offa cute excedentia perfequuti fumus. At nunc in offibus abfcindendis, ficut dum manus adhibetur, unum periculum eft, ne prae dolore intolerabili anima deficiat, ita poftquam adhibita eft unum aliud circumftat, ne videlicet fanguis erumpat, id quod evenire folet ubi putrefcentes corporis partes refolvuntur. Conftat autem habitum, fub quo membrum dependet eruptioni fanguinis effe opportuniffimum. Quantum ergo fpectat ad fanguinis eruptionis periculum penitus tutoque evitandum, praecifum membrum fuperius omnino habendum effet; fed quia ftatus hic dolori eft, idcirco moderate in fuperiorem partem convertitur. Manifeftum item eft, quum in iis verbis augere vellet quod proponitur, adjeciffe vocabulum *praecipue*, quod ποτὶ dixit

εἰ καὶ οὕτως εἶπε, μηδὲν μετέωρον ποιεῖν μηδὲ ἐς τὸ κάτω ῥέπον, ἀλλὰ μᾶλλον ἄνω καὶ μάλιστα ὅταν τελέως περιῤῥαγῇ τὰ σεσηπότα. τῶν γὰρ αἱμοῤῥαγιῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κίνδυνος.

λζ'.

Ἐπεὶ ὅταν γε ὁ χρόνος ἐγγένηται πλείων καὶ καθαρὰ τὰ ἕλκεα γένηται, οὐκέτι ταῦτα τὰ σχήματα ἐπιτήδειά ἐστιν, ἀλλ' ἡ εὐθεῖα θέσις καὶ ἐνίοτε ἐπὶ τὸ κατάῤῥοπον ῥέποντα· ἀνὰ χρόνον γὰρ ἐνίοισι τούτων ἀποστάσιες ὀστέων γίνονται καὶ ὑποδεσμίδων δέονται.

Ὥσπερ ὁπόταν τὰς αἱμοῤῥαγίας ἐφυλάττετο τὴν εὐθεῖαν θέσιν τοῦ κώλου, καίτοι μέσην τε καὶ δικαίαν οὖσαν, ἐπὶ τὸ ἀνάῤῥοπον ἦγεν εἰς τοσοῦτον ἄχρι τοῦ χωρὶς ὀδύνης τοῦ κάμνοντος ἀναταθῆναι τὸ κῶλον, οὕτως νῦν ἐνίοτε μετρίως κατάῤῥοπον ἀξιοῖ σχηματίζεσθαι τὸ κῶλον ἕνεκα τῆς ἐκκρίσεως τῶν ἰχώρων. ὅπου γὰρ οὔθ' αἱμοῤῥαγίας ἐστὶ

quafi ita fcripferit: ubi nihil fufpenfum eft nihil deorfum fpectat, fed furfum magis, potiffimum, ubi ex toto refoluta fuerint, periculum eft ne interim fanguis erumpat.

XXXVII.

Namque ubi tempus proceſſerit et ulcera jam pura ſint, non amplius accommodatur hujusmodi ſtatus, ſed ille qui rectus eſt et interdum ille qui verſus inferiorem partem inclinatur; tempore enim nonnullis oſſa abſcedunt et illae faſciae neceſſariae ſunt quae primae injiciuntur.

Non fecus atque ubi fanguinis eruptionem cavebat, rectum membri ftatum quamvis medius et juftus effet, eatenus in eum qui furfum fpectaret convertebat, quatenus membrum fine dolore excitabatur, nunc quoque praecipit ut membrum moderate in inferiorem partem inclinetur ut fanies effluat; quandoquidem, ubi nullum periculum eft ne vel fanguis erumpat vel propter conforlium

κίνδυνος οὔτε συμπαθείας οὔτε φλεγμονῆς, ἤδη ὄντα καθαρὰ τὰ ἕλκη μόνης ἐπουλώσεως χρήζει, περὶ παντὸς ἐστὶ ποιητέον, ὡς μήτε πῦον ὑφίσταται τότε μήτε ἰχώρ τις λεπτὸς, ἀλλ' ἀποῤῥέει πάντα. κολπωθέντος μέντοι τινὸς αὐτόθι μέρους, εἴωθε γὰρ ἐνίοτε καὶ τοῦτο γίγνεσθαι, τῶν ἰχώρων ἀναβιβρωσκόντων ἐκεῖνα τὰ μόρια, ἃ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐν ᾧ διὰ τὸν φόβον τῆς [450] αἱμοῤῥαγίας ἀῤῥοπον ἡγούμεθα σχῆμα, χρείας ἕξομεν ὑποδεσμίδων αἷς προστελοῦμεν τὸν κόλπον. ἡ δ' ἐπίδεσις ἐν τῷ τοιούτῳ καιρῷ κατὰ τὸν ἐναντίον γίνεται τρόπον ἁπάσαις ταῖς ἔμπροσθεν εἰρημέναις. ἐπ' ἐκείνων μὲν γὰρ ἐκ τῶν κάτω μερῶν ἀρχόμενοι τελευτῶμεν ἄνω. κατὰ δὲ τὰς νῦν προκειμένας διαθέσεις, ἐφ' ὧν ἐκκρίνεσθαι βουλόμεθα τὸ πῦον ἄνωθεν, ἀρχομένους ἐπὶ τὰ κάτω χρὴ νέμεσθαι παυομένους ἀνωτέρω βραχὺ τοῦ κατὰ τὸν κόλπον στόματος, ἵν' ἐκ μὲν τοῦ πυθμένος αὐτοῦ πᾶν ἐκθλίβηται διὰ τῆς εἰρημένης ἐπιδέσεως, ἀνεῳγμένου δὲ τοῦ στόματος εὐθέως ἐκρέῃ.

---

aliqua pars afficiatur vel inflammatio fuperveniat atque ulcera jam pura tantummodo ad cicatricem perducenda funt, danda in primis opera eft ut nec pus nec fanies aliqua tenuis tunc fubfidat, fed omnia exitum habeant. At fi qua ibi pars finuetur, hoc enim accidit fub fanie quae illas partes erodit, dum nos caventes ne fanguis erumperet membrum fublime habuimus, ad fafcias veniendum erit quae primae injiciendae fint, quibus finus coerceatur. Vinciendi autem ratio in eo cafu contraria eft illis omnibus quae fupra dictae funt, in quibus fafciae ab inferiori parte ortae in fuperiori terminantur; fed in propofitis affectibus, ubi eo confilium tendit ut pus excernatur, a fuperiori parte incipiunt et deorfum verfus intendentes paullo fupra os ipfius finus finiuntur, ut quidquid in imo finu refidet fub hac vinciendi ratione exprimatur et ore aperto protinus evadat.

λη'.

Προσδέχεσθαι δὲ χρὴ τοὺς τοιούτους ἀνὰ χρόνον ὑπὸ δυσεντερίης πιέζεσθαι· καὶ γὰρ ἐπὶ τοῖς μελαινομένοισι τοῖσι πλείστοισιν ἐπιγίνεται δυσεντερίη καὶ ἐπὶ τῇσιν αἱμοῤῥαγίησιν ἐξ ἑλκέων. ἐπιγίνεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατερρηγμένων ἤδη καὶ τῶν μελασμῶν καὶ τῆς αἱμοῤῥαγίης.

Τὴν τῆς δυσεντερίας προσηγορίαν ἔοικεν ὁ Ἱπποκράτης οὐ κατὰ τῆς τῶν ἐντέρων ἑλκώσεως ἐπιφέρειν, ὡς οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἀλλὰ κατὰ τῆς αἱματώδους ἐκκρίσεως διὰ τῶν ἐντέρων γιγνομένης, ὥστε καὶ ὅταν ἀῤῥωστίᾳ τοῦ ἥπατος αἱματώδη διαχωρῆται καὶ τοῦτο ὀνομάζεσθαι δυσεντερίαν τὸ πάθος, ὅπερ καὶ φαίνεται γιγνόμενόν τε καὶ λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, καὶ πολλοὺς ἴσμεν τῶν οὕτω πεπονθότων ἀπολλυμένους ἀγνοίᾳ τῶν θεραπευόντων. ἐπεὶ δὲ ἐνίοτε διὰ τὴν τῶν ἐξιόντων δριμύτητα συνεκκρίνηταί τις ἅμα τοῖς διαχωρήμασι κατ' ἀρχὰς, πιμελὴ δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος ἤδη καὶ τῶν ἐντέρων αὐτῶν ξύσματα διὰ τοῦ

XXXVIII.

In his autem procedente tempore exspectandae sunt dejectiones cruentae, quum plerisque et ex nigritie et ex sanguine ab ulceribus fuso cruentae dejectiones superveniant. Fiunt autem plerumque, ubi nigrities et sanguinis eruptiones solutae sunt.

Cruentam dejectionem Hippocrates δυσεντερίην vocavit. Quo nomine usus videtur non ut exulcerationem intestinorum, quemadmodum plerique medici, sed ut cruentas intestinorum dejectiones significaret; sicut ubi propter jecoris imbecillitatem cruentum descendat, id quoque vitium δυσεντερίη appelletur, quod a medicis usurpari ac dici novimus, saepiusque homines ita affectos medentium inscitia periisse nos non latet. Interdum enim quum propter dejectiones acres principio quidem pinguedo, processu temporis quaedam strigmenta quae ab intestinis deradun-

θεραπεύειν ὡς ἕλκωσιν ἐντέρων μόνην, οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν ἀμελοῦντες τοῦ ἥπατος αἴτιοι θανάτου τοῖς κάμνουσιν ἐγένοντο. νόσημα μὲν οὖν ἐστιν ἥ τε τοῦ ἥπατος ἀῤῥωστία καὶ ἡ τῶν ἐντέρων ἕλκωσις. κοινὸν δὲ σύμπτωμά ἐστιν ἡ διὰ τῆς ἕδρας ἔκκρισις αἱματώδης οὐ κατὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας γιγνομένη· καὶ γὰρ διὰ πλῆθος αἵματος ἀναστομουμένων εἰς ἔντερα φλεβῶν αἱματώδη διαχωροῦσιν, ὡς εἶναι τὸ πάθημα παραπλήσιον αἱμοῤῥοΐσι, μόνῳ διαφέρον τῷ κατὰ μὲν τὴν ἕδραν ἐκείνας γίγνεσθαι, κατὰ δὲ τὰς τῶν ἐντέρων ἕλικας ἀναστομοῦσθαι τὰς φλέβας ἐπὶ τούτων ἢ καὶ κατὰ τὸ ἀπευθυσμένον μὲν αὐτὸ, πόῤῥω μέντοι τῆς ἕδρας ἄνω κατὰ τὴν (652) ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ πολλοὺς εἴδομεν τοῦτο πάσχοντας οἷς ἀπεκόπη τι κῶλον, ἀλλὰ καὶ ὅσοι κατέλυσαν ἀθρόως ἰσχυρὰ γυμνάσια κατὰ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον εἰθισμένα, τινὲς μὲν ἀθλήσαντες, ἔνιοι δὲ σκάπτοντες ἤ τοιοῦτόν τι φιλοπόνως ἐργαζόμενοι· ἐὰν γὰρ μὴ συγκαταλύσωσι τοῖς γυμνασίοις καὶ τὸ πλῆθος τῆς ἐδωδῆς, ἣν ὅτ' ἐπόνουν ἐποιοῦντο, τινὲς μὲν ἐν τάχει πληθωρικοῖς ἁλίσκονται νο-

tur una excernantur, plerique medici neglecto jecore ulceri dumtaxat inteſtinorum medentur atque ideirco aegrotantes praecipitant. Eſt ergo morbus et jecoris imbecillitas et ulcus inteſtinorum; cruenta vero alvus communiter ſupervenit non propriis cauſis propoſitis, quum inteſtinorum venis prae ſanguinis copia adapertis cruentum dejicitur, ſic ut ſimilis affectus ſit, atque ubi ora venarum non in ano, ſed in inteſtinorum anfractibus aut ad initium recti inteſtini longe ab ano aperiuntur. Permultos autem videmus experiri hoc malum, quibus membrum exciſum fuerit; quive repente vehementes exercitationes omiſerint, quibus ante aſſueverant, quum nonnulli certarent, alii foderent vel quid hujusmodi laborioſum vitae genus ſequerentur: nam niſi quemadmodum exercitationis, ita aliquid dempſerint cibi aut potionis abundantiae, qua utebantur dum exercerentur, nonnullos celeriter invadunt ea mala quae a multitudine ſiunt; aliis qui minus adverſa fortuna utuntur alvus cruenta dejicit,

σήμασιν, ἔνιοι δὲ εὐτυχέστερον πράξαντες τῷ ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένῳ συμπτώματι δυσεντερίας· οὕτω γὰρ ὠνόμασεν, ὡς ἔφην, τὴν διαχώρησιν τοῦ αἵματος. ἐνίους δὲ ἤδη οἶδα τῇ διὰ ῥινῶν αἱμοῤῥαγίᾳ σωζομένους, ἄλλους δὲ ἁλισκομένους χολέρᾳ, καὶ γίνεται πᾶσιν αἷμα ἐκ περιόδου τοῦ πάμπαν, ἴσως ὡς ἔγγιστα τῷ χρόνῳ τὰ τοιαῦτα συμπτώματα. κακωθέντες γὰρ ἐπὶ ταῖς ἀθρόαις κενώσεσι καὶ [451] καταψυχθέντες οὐ προσέχουσι τῇ μετὰ ταῦτα διαίτῃ. πάλιν δ' ἀφυλάκτως διαιτώμενοι πάλιν πλῆθος ἀθροίζουσιν ἴσον τῷ πρόσθεν ἐν ἴσῳ χρόνῳ. κοινὴν οὖν αἰτίαν ἁπάντων τῶν οὕτω πασχόντων ἐροῦμεν εἶναι πληθώραν ἐκκενουμένην διὰ φλεβῶν ἀναστομώσεως ἢ κατὰ ῥῖνας ἢ καθ' ἕδραν ἢ κατ' ἔντερα γινομένης. αὐτὴν δὲ τὴν πληθώραν ἀθροίζεσθαι τοῖς ἐσθίουσι μὲν, ὡς ἔμπροσθεν ἤσθιον δαψιλῶς, μὴ δαπανοῦσι δὲ τὸ ἐκ τῆς τροφῆς ἀθροιζόμενον αἷμα. τούτῳ τῷ λόγῳ κοινῷ πάντων ὄντι τῶν οὕτω πασχόντων ὑποπέπτωκε καὶ τὰ ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένα. οἷς γὰρ ἀπεκόπη τι κῶλον ἢ πρότερον εἰς αὐτὸ παραγενομένη τροφὴ κατὰ

quam rem Hippocrates propofuit δυσεντερίας vocabulum ufurpans, quo, ut retuli, cruentam dejectionem fignificat. Quosdam ego jam vidi quos fanguinis per nares eruptio liberavit, alios quos tentavit cholera; his autem omnibus aequali fere temporis circuitu fanguis effunditur. Languentes enim repente exhaufti refrigeratique in pofterum victus ratione curiofa non utuntur, fed rurfus inordinate vivunt, rurfus multitudinem colligunt priori aequalem et aequali tempore. Horum ergo affectuum communem caufam in multitudinem referemus, quae adapertis venis vel in naribus vel in ano aut inteftinis ejicitur. Colligitur autem multitudo in illis qui liberaliter ut foliti erant cibum fumunt, fed fanguinem quem ex affumpto alimento contraxerunt minime abfumunt. Ad communem horum affectuum rationem fpectat, quod ab Hippocrate proponitur. Quibus enim aliquod membrum abfciffum fuerit, alimentum quod ante transferri ad ipfum folebat, in venis coit

τὰς φλέβας ἀθροιζομένη πλῆθος αἵματος ἐργάζεται. συμβουλεύειν δὲ χρὴ τοῖς τοιούτοις ἅπασιν ἐλάττω τ' ἐσθίειν ἢ πρόσθεν, ὀλιγότροφά τε ταῦτα εἶναι καὶ συνεχῶς ὑπάγειν γαστέρα, γυμνάζεσθαί τε καθόσον ἂν δύναιντο καὶ τρίβεσθαι πλείω καὶ μὴ λούεσθαι μετὰ τροφὴν, ἀλλὰ πρὸ τροφῆς πολλάκις. εἰ δὲ καὶ διαφορητικοῖς ὕδασιν ἔχοιεν χρῆσθαι, κάλλιστα οὕτω πράττοιεν. ταῦτα μὲν οὖν εἴρηταί μοι κατὰ τὸ πάρεργον οὐκ ὄντα πάρεργα. διὰ τί δὲ καὶ τῶν αἱμοῤῥαγησάντων ἰσχυρῶς ἐνίοις ἐπιγίγνεται μετά τινα χρόνον ἡ τοιαύτη δυσεντερία, προσθεῖναι χρὴ τῷ λόγῳ· συμβαίνει δὴ καὶ τούτοις τοιοῦτον, ἐπὶ ταῖς σφοδραῖς αἱμοῤῥαγίαις καταψύχεται τὸ σῶμα καὶ διὰ τοῦθ' ἧττον ἢ πρόσθεν ἐκκενοῦται διὰ τοῦ δέρματος. ὑπομένον δὲ ἐν τῷ σώματι τὸ μὴ κενούμενον αὔξάνει τὸ πλῆθος τοῦ αἵματος, ἐφ' ᾧ συμβαίνει δέδεικται πρόσθεν αἵ τε χολέραι καὶ αἱ διὰ ῥινῶν αἱμοῤῥαγίαι καὶ αἱματώδεις δυσεντερίαι γίγνονται· καὶ γὰρ οὕτως αὐτὰς ὀνομάζω ἕνεκα σαφοῦς διδασκαλίας. ἕπονται δ', ὡς ἔφην, αἵματος πλήθει διὰ ῥώμην μᾶλλον οὐκ ἀῤῥω-

et fanguinis multitudinem producit. Hos itaque omnes monere oportet, ut minus cibi capiant quam ante, isque infirmior fit; fubinde alvum ducant et quantum poffunt exerceantur, multam frictionem adhibeant, a cibo non laventur, fed ante faepius; recte autem confulent, fi digerente aqua utantur ubi ejus copia fuerit. Haec praeter propofitam rem adjeci, quum tamen ab re non fit. Cur autem nonnullis quibus copiofe fanguis effunditur aliquo interpofito tempore cruenta dejectio fuperveniat, adjicere fermoni oportet. Fit ergo in his, ut ob vehementem fanguinis profufionem corpus refrigeretur, atque idcirco minus quam ante per cutem exhauriatur; quod vero non exinanitur in corpore fubfiftens, fanguinis multitudinem auget. Quae, ut fupra oftenfum eft, efficit, ut vel cholera fuperveniat vel fanguis per nares erumpat vel *αἱματώδης δυσεντερία* fequatur, ita enim appello clarioris doctrinae gratia, hoc eft cruentum dejiciatur. Proficifcitur autem hujusmodi dejectio ex multitudine fanguinis quem natura

στίαν ἐπὶ τὴν ἔκκρισιν αὐτοῦ τῆς φύσεως ὁρμώσης ἔμπαλιν ἢ ἐπὶ τῶν ἡπατικῶν ἔχει διαθέσεων. ἐν ἐκείναις γὰρ ἀῤῥωστία τοῦ ἥπατος αἱματώδη δι᾽ ἐντέρων ὑπέρχεται. ἐὰν μὲν ἤτοι δι᾽ αἱμοῤῥοΐδων ἢ διὰ τῶν εἰς ἔντερα καθηκουσῶν φλεβῶν ἢ διὰ τῶν εἰς τὰς ῥῖνας ἡ φύσις ἰσχύσῃ τὸ περιττὸν ἐκκρῖναι, σὺν εὐτυχίᾳ τοῦ πληθωριῶντος ἡ κένωσις ἐγένετο· μὴ δεξαμένων δὲ τῶν ἐνταῦθα χωρίων τὸ πλῆθος, ἀλλ᾽ ἐπὶ θώρακα καὶ πνεύμονα ῥυέντος αὐτοῦ, χαλεπὸν ἤδη τὸ πάθημα. δυοῖν γὰρ θάτερον περιπνευμονίαις τε καὶ πλευρίτισιν ἢ ἀναγωγαῖς αἵματος οἱ τοιοῦτοι περιπίπτουσι.

λθ'.

Καὶ ὁρμᾶται μὲν λαύρως καὶ ἰσχυρῶς, ἀτὰρ οὔτε πολυήμερος γίνεται οὔτε θανατώδης, οὔτε γὰρ μάλα ἀπόσιτοι γίνονται οἱ τοιοῦτοι οὔτε ἄλλως ξυμφέρει κενεαγγέειν.

tentat magis ob virium robur, quam ob infirmitatem expellere. Quae res contrario modo fe habet, quam in jecoris affectibus in quibus fanguis per inteftina ob vifceris imbecillitatem defcendit. Quodfi per ora venarum quae ad anum, inteftina aut nares pertinent, natura quod fuperat exinaniret, bene ageretur cum eo chi hac via multitudo detraheretur; ubi multitudo non recipitur his locis, fed ad thoracem vel pulmonem confluit, malum jam grave eft: alterutrum enim vel pulmonis inflammationem et lateris dolorem vel fanguinis fputum fupervenire neceffe eft.

XXXIX.

Magno autem impetu concitantur, fed nec diuturnae funt nec mortiferae; nam neque homo valde propter cibi faftidium abftinet, neque alioquin exhauriendus eft.

Ed. Chart. XII. [451. 452.] [Ed. Bas. V. (352.)]

Οὐχ ὡς ἱστορίαν γράφων τῶν συμβαινόντων τοῖς οὕτω κάμνουσιν, ὥσπερ ὁ Θουκυδίδης, ἡνίκα διηγεῖται τὸν λοιμὸν, ἀλλ' ἕνεκα διορισμοῦ τῶν ἐφ' ἑτέραις αἰτίαις γιγνομένων δυσεντεριῶν, ταῦτα προστίθησιν ὁ Ἱπποκράτης, ὥστ' εἰ μὴ καὶ τῆς προκειμένης πραγματείας ἴδιός ἐστιν ὁ λόγος, οὐδὲν χεῖρον αὐτὸν ἐξεργάσασθαι παμπόλλων ἰατρῶν ἀδυνατούντων διακρῖναι τὰς διαθέσεις, ἐφ' αἷς ἐκκρίσεις αἵματος γίγνονται. νομίζουσι γοῦν ἔνιοι πάσας [452] αὐτὰς ἑλκώσεσιν ἐντέρων ἕπεσθαι, μεγάλως σφαλλόμενοι. ἡ μὲν οὖν ὑπὸ τῶν αἱμοῤῥοΐδων ἔκκρισις οὐδ' αὐτοὺς τοὺς κάμνοντας λανθάνει· τῶν δ' ἄνωθεν ἐπὶ τὴν ἕδραν ἀφικνουμένων αἱματωδῶν ἔνια μὲν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἥκει, τινὰ δὲ προηγησαμένου τινὸς τοιούτου, εἰ ἐξαίφνης διαχωρήσειεν αἷμα πολὺ, γιγνώσκειν ἀναστόμωσιν ἀγγείου γεγονέναι τῆς φύσεως τὸ βαρῦνον αὐτὴν ἀποκρινούσης. ἐκ τούτου τοῦ γένους ἐστὶ καὶ ἡ νῦν ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένη δυσεντερία λάβρως ὁρμῶσα καὶ ταχέως παυομένη, μετὰ τοῦ μηδ' ἀνορέκτους τοὺς

Adjungit haec Hippocrates non ut historiam conscribat eorum quae sic affectis evenerunt, quemadmodum Thucydides, ubi pestilentiam illam recenset, sed ut cruentas has dejectiones distinguat a torminibus quae aliis de causis accidunt. Quare haec quamvis ad propositum opus proprie non pertineant, exponere tamen alienum non fuerit, quum medici complures morbos, sub quibus sanguis dejicitur, discernere non possint: nonnulli enim existimant ubique cruentam dejectionem ex intestinorum ulcere provenire, quos magnopere animus fallit. Sanguis itaque quum ab ore venarum quae in ano sunt funditur, neque laborantes ipsos latet; sed ubi cruenta dejectio a superiori parte ad anum feratur, quaedam protinus a principio descendit, quaedam praecedente aliquo tali. Quodsi repente cruor multus dejiciatur, scire convenit adapertum esse os venae natura id quod pondere molestum est depellente, cujus generis est quam nunc Hippocrates proponit, cruenta dejectio quae magno impetu concitatur et cito quiescit,

κάμνοντας ἰσχυρῶς γίγνεσθαι, καθάπερ ὅταν ἥπατος ἀῤῥωστοῦντος ἐκκρίσεις ὕφαιμοι γίνωνται. σπανιώτερον μὲν οὖν ἡπατικὴ διάθεσις ἀπὸ τοιαύτης ἄρχεται κενώσεως. ὡς τὸ πολὺ γὰρ οἷον κρεῶν πλύμα ἰχῶρες αἵματος λεπτὸν ἐκκρίνονται κατ' ἀρχὰς αὐτοῖς. ἄρχεται μὲν οὖν ἐνίοτε καὶ σὺν ἀθρόᾳ κενώσει τοῦ αἵματος, ὅταν πρὸς συνέλθῃ πληθωρικὴ διάθεσις ἀῤῥωστίᾳ τοῦ σπλάγχνου. μετὰ δὲ τὴν ἀρχὴν ὑστέρως ἂν γενομένης ἅμα τῷ καὶ ἀνορεκτεῖν ἰσχυρῶς αὐτοὺς ἐκκρίνεται, ποτὲ μὲν αἷμα καθαρὸν οὐ πολὺ, ποτὲ δὲ καὶ μετὰ χολῆς ξανθῆς ἅμα ταῖς τῶν ἐντέρων ἀποξυομέναις πιμελαῖς, εἶτά που καὶ μετὰ ταῦτα καὶ οἷον τρὺξ αἵματος, ἡνίκα δὴ κακῶς ἔχει τὸ σπλάγχνον, παχύς. ἐπὶ δὲ ταῖς τοιαύταις ἐκκρίσεσι καὶ μάλισθ' ὅταν ἔχωσί τι καὶ χολῆς αὐτῶν τῶν ἐντέρων συνεκκρίνεται τὰ μόρια τὰ καλούμενα ξύσματα ἐπιπολῆς αὐτῶν ἀποξυούσης τῆς δριμύτητος τῶν ἐντέρων διαχωρουμένων· ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων λεπτοτάτης διαίτης ἐστὶ χρεία, τοῖς δὲ τὸ πλεονάζον ἐκκρίνουσιν

praeterquam quod homo ob cibi fastidium non admodum abstinet, sicut quando ob jecoris imbecillitatem alvus cruenta est: quanquam raro initio quum jecur afficitur, hujusmodi alvus se ostendit. Plerumque enim a principio tenuis sanies cruenta dejicitur aquae similis, in qua lota caro sit; interdum tamen incipit jecoris affectus cum subita sanguinis dejectione, ubi videlicet visceris imbecillitati sanguinis multitudo accesserit; post principium vero utrovis modo res acceserit et aeger maxime cibum fastidit et sanguis modo purus et non multus, modo flavae bili immixtus simul cum derasa intestinorum pinguedine dejicitur, postea quae faex sanguinis descendit, ubi jecur jam pessime habet. Sub hujusmodi ergo dejectionibus, praesertim ubi aliquid bilis admixtum fuerit, quaedam ipsius intestini partes excernuntur, quae quum deradantur ξύσματα vocant. Nam quae per intestina descendunt eo quod acria sint, summam ipsorum partem eradunt: in quo casu quanta maxime potest abstinentia imperanda

αἷμα· βέλτιόν ἐστι διδόναι τροφὴν σύμμετρον ἐῤῥωμένου τοῦ ἥπατος καὶ κρατεῖν αὐτῆς δυναμένου.

μ'.

Μηροῦ δὲ ὀλίσθημα κατ' ἰσχίον ὧδε χρὴ ἐμβάλλειν, ἢν ἐς τὸ εἴσω μέρος ὀλισθήσῃ.

Κατεγνώκασιν Ἱπποκράτους ἐπεμβαλεῖν τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, ὡς ἂν ἐκπίπτον αὐτίκα· πρῶτος μὲν Κτησίας ὁ Κνίδιος συγγενὴς αὐτοῦ· καὶ γὰρ αὐτὸς ἦν Ἀσκληπιάδης τὸ γένος· ἐφεξῆς δὲ Κτησίου καὶ ἄλλοι τινές. διττῆς οὖν οὔσης κρίσεως ἁπάντων τῶν τοιούτων πραγμάτων, τῆς μὲν ἑτέρας, ὅταν αὐτόπτης τις γένηται τοῦ ζητουμένου, τῆς δ' ἑτέρας ὅταν ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ μὴ περιμένων μακρὰν πεῖραν ἐνδεικτικῶς ἀποφαίνηταί τι, καὶ ἡμεῖς ἀμφοτέρας ποιησόμεθα. τὸ μὲν οὖν τῆς φύσεως τοῦ πράγματός ἐστι τοιόνδε· κατὰ τὴν διάρθρωσιν ταύτην ἰσχυρότατός ἐστι σύνδεσμος,

est; sed iis qui superantem sanguinem dejiciunt, convenienti modo cibus dari debet, quum jecur valeat et possit ipsum conficere.

XL.

Ubi femur a coxa elabatur, si in interiorem partem venerit, hac via restituendum est.

Reprehendunt Hippocratem, quod ponere tentet femur a coxa prolapsum, quum iterum protinus elabatur; primo quidem Ctesias Cnidius, ejus cognatus, nam ipse quoque ex familia fuit Asclepiadarum, post Ctesiam vero alii nonnulli. Sed quum haec omnia duplici via judicentur, altera quum ipsis oculis comprehenditur quod requiritur; altera quum non exspectato longo usu aliquid demonstramus judicio ex ipsius natura sumpto, nos quoque utraque via judicabimus. Natura igitur rei sic habet. In hac ipsa commissura ligamentum rotundum validissimum

στρογγύλος, ἐγκαταπεκρυμμένος αὐτῇ, συνάπτων τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ τῷ βαθυτάτῳ τε καὶ κοιλοτάτῳ μέρει τῆς κοτύλης, ὥστε καὶ [453] μὴ τεθέαταί τις τὸν κίνδυνον, ἀλλ' ἐκ ταύτης γε τῆς διηγήσεως ἀκόλουθον αὐτὸ (653) νοῆσαι βραχὺν εἶναι κατὰ μῆκος αὐτὸν, ὅπου ὁ μηρὸς ἐνστρέφεται ἀεὶ, καθάπερ ὁ Ἱπποκράτης εἶπεν·

Ἰσχίῳ ἐνστρέφεται.

μηδέποτ' ἐκτὸς ὑπερβαίνων τὴν ὀφρὺν τῆς κοτύλης ἀναγκαῖον ἐλάχιστον εἶναι τῷ μήκει τὸν σύνδεσμον. οὗτος οὖν αὐτός ἐστιν ὁ κωλύων ἐκπίπτειν τὸν μηρὸν, ἄχρι περ ἂν ἔχῃ κατὰ φύσιν. ἐγχωρεῖ δ' αὐτὸν οὐκ ἀποῤῥαγέντα μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ὑγρότητα πολλὴν ἀθροισθεῖσαν ἐν τῇ κοιλότητι παρὰ φύσιν ἔκτασιν τοσαύτην σχεῖν, ὡς ἐπιτρέψαι ποτὲ ἐκπεσεῖν τῆς κατὰ φύσιν ἕδρας τὸν μηρόν. εἰ μὲν οὖν ἀποῤῥαγέντος τοῦ συνδέσμου τὸν μηρὸν ἐκπεσεῖν συμβαίνει, κἂν ἐμβληθῇ, παραχρῆμα εἶναι κατὰ χώραν οὐ δυνήσεται. καταντοῦς γὰρ οὔσης τῆς κοτύλης καὶ μεγάλου βάρους αὐ-

inclusum est, quo summum femoris caput altissimis atque intimis cavi partibus innectitur, ita ut quis licet ligamentum ipsum non viderit, possit ex hac narratione intelligere id breve esse: nam quum femur semper convertatur, quod Hippocrates retulit, quum ait:

In coxa convertitur:

nec unquam cavi oris excedat, necesse est ligamentum brevissimum esse. Hoc ipsum igitur, dum naturaliter habet, excidere femur non patitur. Potest autem non abrumpi solum, sed et ob humoris copiam in cavo collectam praeter naturam adeo extendi, ut sinat femur sua sede moveri: quod ubi accidat, quamvis statim positum fuerit, non poterit suo loco manere. Nam quum cavum devexum sit, onus vero totius cruris quod appenditur grave levi momento rursus suo loco excedet, si quis in ingressu tentet paullo celerius moveri, vel aliquid transgredi, quod

τῆς ἐπικεκρεμασμένου τοῦ πεπονθότος σκέλεος, ἑτοίμως αὖθις ὁ μηρὸς ἐκστήσεται τῆς ἰδίας χώρας, ἥτις ἐν τῷ βαδίζειν ἐγχειρήσαι βραχὺ θᾶττον ἢ ὑπερβῆναι τὸ κοῖλον ἐν ποιήσῃ ὥστε γέ πως ὀλίγῳ αὐτοῦ ὑποβεβηκέναι τοῦ ἐφ' ὁμαλοῦ ἐδάφους, οὕτω ποτὲ δύναιτ' ἂν οὕτω κείμενος φυλάξαι τὴν κατὰ φύσιν θέσιν, ἀλλ' ἔοικεν ἀδύνατον τοῦτο. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, δυνάμενός γε πάντως ἐπαίρειν ἀναγκασθήσεται, ὡς ἐν ταῖς πυέλοις ἐμβαίνειν. οὕτω μὲν οὖν ἐκ φύσεως τοῦ πράγματος ὑπάρχει διδάσκειν, μὴ δύνασθαι μένειν κατὰ χώραν τὸν μηρὸν ἐμβληθέντα τοῦ συνδέσμου διασπασθέντος. καὶ γὰρ αὖ καὶ προσθείη ἄν τις ἀληθῶς, τῇ μὲν κατὰ τὸ γόνυ διαρθρώσει συνδέσμους τινὰς νευρώδεις ἔξωθεν περιβεβλῆσθαι, τῷ μηρῷ δὲ μόνῳ εἷς οὗτος ὑπάρχει, ἔξωθεν ἄλλου τοιούτου σφίγγοντος τὴν διάρθρωσιν οὐδενός. μυῶν μηδὲ γὰρ οὐδὲ παρὰ τούτων ὀλίγη τίς ἐστι βοήθεια πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως ἐκπίπτειν τὰ ἄρθρα, καὶ μάλισθ' ὅταν ὦσιν εὔσαρκοι καὶ σύντονοι, καθάπερ ἐπὶ τοῖς γυμναστικοῖς καὶ τοῖς σφοδροτέραις ἕξεσι· κατὰ τὰ παλαίσματα ἀθληταῖς πτώσεις καὶ τάσεις καὶ περιστροφὰς τῶν ἄρθρων οὐκ ἐκπίπτει τὰ κῶλα,

ob pedes sit, ita ut si quis aequali solo patillum moveatur, hoc modo fortasse tueri naturalem positum assidue poterit; sed videtur id fieri minime posse; nam si non ad aliud usum, certe quum lavatur, cogetur homo pedem magis attollere, ut ingredi in labrum possit. Hoc igitur pacto rei natura monemur, ubi ligamentum abrumpatur, femur repositum in sua sede contineri non posse. Sed et illud fere adjiceretur, quod commissura genu ab exteriori parte nervosis quibusdam ligamentis continetur, femur vero hoc uno. Neque ullum aliud habet tale, quo commissura ab exteriori parte illigetur, sed nec musculos etiam qui non parum quoque conferunt ad continendos articulos ne procidant, praesertim ubi boni habitus fuerint ac validi. Quamobrem athletis, quemvis in palaestra vehementiores ictus patiantur, cadant, distendantur contorqueanturque ad articulos, nihilominus membra non laxantur, ac quod

διὰ τὸ πάντοθεν ἰσχυροῖς καὶ μεγάλοις σφίγγεσθαι μυσίν. εἶπε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης κατ᾽ ἀρχὰς τοῦδε τοῦ βιβλίου καὶ τοῖς βουσὶ μάλιστα ἐκπίπτειν τὸ κατ᾽ ἰσχίον ἄρθρον, ὅταν ὦσι γέροντές τε καὶ λεπτοί. διεῤῥηγμένου τοῦ κατὰ τὸν μηρὸν συνδέσμου, μένειν οὐχ οἷόν τε τῷ ἄρθρῳ κατὰ χώραν, κἂν ἐμβληθῇ καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν. ἐφεξῆς οὖν ἴδωμεν, εἰ δι᾽ ὑγρότητα δαψιλῆ χαλασθεὶς ὁ σύνδεσμος ἐπιτρέψοιεν ἐκπεσεῖν τῷ μηρῷ, κἄπειτα ἐμβληθείη, τί συμβαίνειν εἰκός. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ κἀνταῦθα πρόδηλον εἶναι, μενούσης μὲν αὐτῆς τῆς ὑγρότητος αὖθις ὡς αὐτὸς ἐκπέσῃ, ξηρανθείσης δὲ τὴν κατὰ φύσιν ἀσφάλειαν ἀναλήψεσθαι. ὅτι δὲ δι᾽ ὑγρότητα συμβαίνει τὸν μηρὸν ἐξάρθρον γίγνεσθαι καὶ παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους μαθήσῃ γράφοντος ἐν ἀφορισμοῖς ὧδε· ὅσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισιν ἐξίσταται τὸ ἰσχίον καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τούτοισι μύξαι ἐπιγίγνονται. μύξης οὖν ἀθροιζομένης ἐν τῇ διαρθρώσει, τοσούτου ὑγρῷ γλίσχρῳ διαβρεχόμενος ὁ σύνδεσμος χαλᾶται. διαφέρει δ᾽ οὐδὲν εἴτε σύνδεσμον ὀνομάζειν αὐτὸν εἴτε νεῦ-

validis et grandioribus musculis undique circumdentur. Scripsit etiam Hippocrates inter initia hujus libri, bobus potissimum coxae articulum luxari, ubi senes sunt et graciles. Femur igitur abrupto ligamento, quo continebatur, etiamsi in suam sedem collocetur, manere non potest, iis praesertim qui graciliores fuerint. Spectemus deinceps, si ligamentum humoris copia relaxatum excidere femur sinat, idque reponatur quid futurum esse credibile sit. Mihi quidem ut in hoc casu res manifestissima videtur: namque ubi idem humor maneat, similiter erumpet; sed si inarescat, ad naturalem firmitatem reducetur; femur vero ob humorem excidere et ipse Hippocrates docet, qui in sententiis illis quae aphorismi inscribuntur sic inquit: quoscunque coxae dolor exercet, his si coxae articulus excidat et rursus recondatur muci superveniunt; mucis autem in commissura collectis, hoc est glutinoso humore madesit ligamentum ac relaxatur. Nihil autem interest, seu liga-

ρον συνδετικόν. ὅσοι γὰρ τῶν συνδέσμων εἰσὶ στρογγύλοι κατὰ νεύρων ἰδέαν, ἔθος ἐστὶ τοῖς ἀνατομικοῖς νεῦρα συνδετικὰ προσαγορεύειν αὐτούς· καὶ ἡμεῖς ἰασάμεθα δὶς ἤδη τοιαύτην ἔκπτωσιν μηροῦ καὶ οὐκέτι ἐξέπεσε τοῦ λοιποῦ χρόνου. προσήκει δὲ μέχρι πολλοῦ ξηραίνουσι φαρμάκοις περιλαμβάνειν τὴν διάρθρωσιν ἄχρις ἂν αὐτάρκως ξηρανθῆναι τὸ συνδετικὸν νεῦρον, ὡς μηκέτι συνεπεκτείνεσθαι [454] τῷ μηρῷ τὴν ὀφρὺν τῆς κοτύλης ὑπερβαίνοντι, κατέχειν δὲ ἔνδον αὐτὸν ἐν τῇ κατὰ φύσιν θέσει. ὅτι δ' ἐνίοτε μένει βληθεὶς μάρτυς ἀξιοπιστότατος ὁ Ταραντῖνος Ἡρακλείδης ἀνὴρ οὔθ' ἕνεκα δόγματος κατασκευῆς ψευσάμενος, ὡς ἂν οἱ πολλοὶ τῶν δογματικῶν ἐποίησαν, οὔτ' ἀγύμναστος περὶ τὴν τέχνην, ἀλλ' εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἱκανῶς τρίβων τῶν ἔργων τῆς ἰατρικῆς. ἀκούσωμεν δ' αὐτοῦ τῆς ῥήσεως, ἣν ἔγραψεν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ἐκτὸς θεραπευτικῶν, αὐτοῖς ὀνόμασιν οὕτως ἐχούσης. ὅσοι δὲ οἴονται μὴ μένειν μηρὸν ἐμβληθέντα διὰ τὸ μὴ διασπᾶσθαι τὸ συνέχον νεῦρον πρὸς τὴν κοτύλην τοῦ ἰσχίου τὸν μηρὸν, ἀγνοοῦσιν ἐν τῷ καθόλου

mentum seu nervus illigans vocetur: quaecunque enim ligamenta nervorum exemplo rotunda sunt, ab iis qui in incidendis corporibus versantur vocari solent nervi illigantes. Sed et nos quoque femur hac de causa luxatum bis jam restituimus, neque amplius postea procidit. Diu autem oportet siccantibus medicamentis commissuram circumdare, dum nervus illigans abunde siccetur, ne amplius ita extendatur ut femur oris cavi possit excidere, sed intus in naturali situ ipsum contineat. Manere autem interdum femur, ubi repositum fuerit, idoneus testis est Heraclides Tarentinus, homo qui nec ut sectam comprobet mentitur, sicut soliti sunt rationalium plerique nec medicinae usus est expers, sed optime ut quivis alius in medendo exercitatus. Audiamus ergo quae ab ipso traduntur in quarto libro de ratione curandi ea quae sunt extrinsecus. Sic autem ad verbum habent. Errant qui censent femur repositum non manere, quod abruptus sit nervus qui ad coxam ipsum alligabat, quum in universum rem ne-

τρόπῳ τὴν ἀπόφασιν ποιούμενοι. οὐ γὰρ ἂν Ἱπποκράτης καὶ Διοκλῆς ἀπέγραψαν ἐμβολὰς, ἔτι δὲ Φιλότιμος, Εὐήνωρ, Νηλεὺς, Μόλπις, Νυμφόδωρος, ἄλλοι δέ τινες. ἡμεῖς δ' ἐπὶ δύο παιδίων ἐκρατήσαμεν τῆς προθέσεως. πολλάκις τοί γε καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν τελείων ὀλισθαίνει πάλιν τὸ ἄρθρον. οὐκ ἐκ λόγου δὲ δεῖ τὸ πρᾶγμα κρίνειν, ἀλλ' ἐπειδή ποτε καὶ μένει, διαλαμβάνειν μὴ διὰ παντὸς ἀποσπασμὸν γίνεσθαι τοῦ νεύρου, ἀλλὰ καὶ ἀποχαλᾶσθαι καὶ συστρέφεσθαι πάλιν, ἐπειδὰν τοῦ ζητεῖν ἐστι χρήσιμον, ἀλλ' οὐ παντελῶς κοινόν. ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ῥήσεως ὁ Ταραντῖνος ταῦτα προσέγραψε φυλάττων τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ἐμπειρικὴν οὖσαν. ἔστι δ' αὐτῶν ἡ προαίρεσις ὅσα φανερῶς ὦπται καὶ τὸ χρήσιμον ἤδη πρὸς τὴν τέχνην ἔχομεν ἐξ αὐτῶν εἰπεῖν, ἄχρηστον ἐπὶ τούτων εἶναι τὴν τῆς αἰτίας ζήτησιν. ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν Ἡρακλείδην ἄλλοι πολλοὶ τῶν νεωτέρων γεγράφασιν ἐμβληθέντα μηρὸν ὑπ' αὐτῶν ἄχρι παντὸς μεμενηκέναι.

---

gent. Neque enim Hippocrates, Diocles, Philotimus, Evenor, Nileus, Molpis, Nymphodorus, et alii nonnulli de restituendi ratione tractassent; sed et nos quoque id consequuti sumus, ut duos pueros sanaremus quibus saepius et magis quam iis qui aetate jam robusta sunt excidere articulus solet. Rem igitur ratione judicare non oportet, sed quum interdum maneat existimare non semper nervum abrumpi, sed relaxari et iterum contrahi: quoniam expedit hoc requirere, quamquam non omnino commune est. Adjecit hoc Tarentinus in fine orationis, ut quam profitebatur empiricorum sectam tueretur, quorum ea sententia est, ut in iis quae ita manifeste apparent ut inde proferre utilitatem ad artem jam possimus, inutile sit causam quaerere. Sed et post Heraclidem multi alii ex junioribus restitutum a se femur perpetuo servatum esse in sua sede testantur.

μα'.

Ἀγαθὴ μὲν ἥδε καὶ δικαίη καὶ κατὰ φύσιν ἡ ἐμβολὴ καὶ δή τι καὶ ἀγωνιστικὸν ἔχουσα ὅστις γε τοῖσι τοιούτοισιν ἥδεται κομψευόμενος. κρεμάσαι χρὴ τὸν ἄνθρωπον τῶν ποδῶν πρὸς μεσόδμην δεσμῷ δυνατῷ, μαλθακῷ δὲ καὶ πλάτος ἔχοντι, τοὺς δὲ πόδας ἔχειν χρὴ, ὅσον τέσσαρας δακτύλους ἀπ' ἀλλήλων ἢ καὶ ἔλασσον· χρὴ δὲ καὶ ἐπάνωθεν τῶν ἐπιγουνίδων προσπεριβεβλῆσθαι πλατεῖ ἱμάντι καὶ μαλθακῷ ἀνατείνοντι ἐς τὴν μεσόδμην.

Τὸ χαριέντως τι πανουργεῖν εἰώθασιν οἱ Ἀττικοὶ κομψεύεσθαι λέγειν, ὅπερ καὶ νῦν σημαίνει παρὰ τῷ Ἱπποκράτει τὸ κομψευόμενος. καὶ γὰρ καὶ πρόσθεν εἶπεν ἐπὶ τῶν τῆς κλίμακος κατακλίσεων, ὡς ἐκχαυνοῦν τὸν πολὺν ὄχλον ἐπιτηδεύοντές τινες ἐπ' αὐτὴν ἥκουσιν, ἀλλ' ὅμως κἀκείνην ἔγραψεν, ἐπεὶ καὶ καλῶς αὐτῇ χρωμένους ἑώρα τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἰατρούς. οὕτως οὖν καὶ νῦν ὡς ἄν τις κάλλιστα διὰ κλίμακος κατατείνας ἐμβάλλοι μηρὸν ἐβουλήθη διδάξαι.

XLI.

Haec quidem restituendi ratio bona, justa et secundum naturam est, per quam subito fere ad finem pervenitur, si quis ostentationi studeat. Homo per pedes ab eo ligno grandiori, quod transversum ab uno pariete domus ad alterum pervenit, vinculo suspendatur firmo, molli latoque; pedes autem habeat quatuor digitos aut minus etiam inter se distantes; vinciatur item super genua loro lato ac molli, quod ad propositum lignum adducatur.

Qui cum ostentatione aliquid efficiunt ab Atticis *κομψεύεσθαι* dicuntur, quemadmodum nunc ab Hippocrate qui ostentationem exprimere volens usus est verbo *κομψευόμενος*. Nam et antea ubi hominem super scalam resupinavit, ad id praesidium eos venire dixit qui vulgo videri volunt magnum aliquid moliri. Id tamen scripsit, quia viderat multos sui saeculi medicos qui eo minus recte uterentur, ita etiam nunc ostendere voluit, qua via crure

ἴσως δ' ἄν ποτε καὶ χρησαίμεθα αὐτῇ μὴ παρόντος τοῦ βάθρου, περὶ οὗ μετὰ ταῦτα ἐρεῖ. κελεύει τοιγαροῦν ἐπὶ κλίμακος τὸν θεραπευόμενον δήσαντας ἱμᾶσιν κρεμάσαι τὴν κλίμακα πρὸς μεσόδμην ἀνατείναντας. οὕτως δὲ ὀνομάζεται τὸ μέγα ξύλον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου [455] τοίχου πρὸς τὸν ἕτερον διῆκον, ἔν τε τοῖς τῶν πανδοχείων οἴκοις τοῖς μεγάλοις (654) ἐν οἷς ἱστᾶσι τὰ κτήνη καὶ κατ' ἀγρὸν ὁμοίως ἐν τοῖς γεωργικοῖς οἴκοις. βούλεται δὲ τοὺς μὲν πόδας ἄνω πρὸς τὴν μεσόδμην ἐστράφθαι, τοῦ κατατεινομένου δὲ τὴν κεφαλὴν οὐ πολὺ τῆς γῆς ἀπέχειν, ἄλλως τε δυνηθῆναι τὸν ἐμβάλλοντα τὸ ἄρθρον ὀρθὸν παρεστῶτα ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ χρῆσθαι πρὸς τὴν ἐμβολὴν, ὡς ἐφεξῆς διδάσκει.

μβ'.

Τὸ δὲ σκέλος τὸ σιναρὸν τετάσθαι χρὴ, ὡς δύο δακτύλοισι μᾶλλον τοῦ ἑτέρου. ἀπὸ δὲ τῆς γῆς τὴν κεφαλὴν ἀπεχέτω, ὡς δύο πήχεας ἢ ὀλίγῳ πλέον ἢ ἔλασσον. τὰς δὲ χεῖρας παρατεταμένας παρὰ τὰς πλευρὰς προσδεδεμένος

per fcalam optime extento femur reponatur, qua uti fortaffe non erit ab re, ubi non fit fcamnum de quo, poftea tractabit. Praecipit igitur ut fcala fuper qua homo loris alligatus fuerit fufpendatur a ligno grandiori, quod transverfum ab uno pariete domus ad alterum pertinet μεσόδμην vocat. Videre licet in magnis diverforiis, ubi jumenta habentur et ruri fimiliter in aedibus rufticorum. Vult ergo pedes ad tignum furfum fpectare, caput vero deorfum verfus non multum recedere a terra, ita ut ille qui articulum reponit ftans ad reponendum fuis uti manibus poffit, quomodo in fequentibus docebit.

XLII.

Sed affectum crus duobus digitis magis quam alterum extendatur, caput vero recedat duos cubitos a terra vel paullo plus aut minus; brachia deligata fint ad latera molli aliqua re, quae omnia paranda funt homine re-

ἔστω μαλθακῷ τινι. πάντα δὲ ταῦτα ὑπτίῳ κατακειμένῳ κατασκευασθήτω ὡς ὅτε ἐλάχιστον χρόνον κρεμάσηται· ὅταν δὲ κρεμασθῇ ἄνδρα, χρὴ εὐπαίδευτον καὶ μὴ ἀσθενέα ἐνείραντα τὸν πῆχυν μεσηγὺ τῶν μηρῶν.

Τοὺς μὲν δεσμοὺς ὅπως προσήκει περιβαλεῖν οἷς εἶπε μέρεσι τοῦ σώματος, ἐδήλωσε σαφῶς. ἰσχυροτέρους μέντοι κελεύει καὶ μαλθακοὺς ἀνατείνοντας εἶναι τοὺς κατὰ τὸ πεπονθὸς σκέλος εἰκότως. ὅλη γὰρ ἡ κατάτασις ἕνεκα τῆς ἐκείνου θεραπείας γίγνεται κατὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων τῶν ἐμβαλλομένων λόγον. ἐπειδὴ γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ τῆς κοτύλης ἐκπεσοῦσα πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν ἧκεν ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα μυῶν ἀνασπασθεῖσα. προσήκει δήπου πρότερον εἰς τὸ κάτω μέρος αὐτὴν ἀγαγεῖν ἅμα τῷ μηρῷ δηλονότι, κἄπειθ' οὕτως ἀπῶσαι πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν, εἶτα ἐπειδὰν κατ' εὐθὺ γένηται τῆς κοτύλης ἤτοι τοῖς μυσὶν ἐπιτρέψαι μόνοις τοὐντεῦθεν ἢ καὶ συνεπωθεῖν αὐτόν. εἴρηται δὲ ἤδη πολλάκις ὡς οἱ μύες ἅπαντες ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς

supinato ut quam minimo tempore suspensus maneat. Homine jam suspenso peritus aliquis et non imbecillus trajicere manum debet inter femora ejus qui curatur.

Partibus quas commemoravit, quomodo injicienda vincula sint aperte exposuit. Illa igitur quibus affectum crus appenditur robustiora esse voluit et mollia, idque non injuria, quum tota intensio ad ipsius curationem adhibeatur, ea ratione quae communiter requiritur in luxatis omnibus reponendis. Igitur femoris caput quum cavo excidens in interiorem partem eruperit, a musculis qui ibi sunt attractum primo in inferiorem partem attrahendum est, una scilicet cum femore, deinde in exteriorem impellendum; quumque e regione sui cavi collocatum fuerit, tunc vel solis musculis committendum est vel simul etiam adurgendum. Saepius autem diximus musculos naturalem vim habere qua ad sua principia contrahuntur.

ἀνασπᾶσθαι πεφύκασι. συνανασπῶσιν οὖν δηλονότι καὶ τὸν μηρὸν ἑαυτοῖς, ἀνασπώμενος δ' ἐμβήσεται τῇ κοτύλῃ τοῦ ἰσχίου κατὰ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

μγ'.

Εἶτα θέσθαι τὸν πῆχυν μεσηγὺ τοῦ περιναίου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ἐξεστηκυίης, ἔπειτα συνάψαντα τὴν ἑτέρην χεῖρα πρὸς τὴν διηρημένην παραστάντα ὀρθὸν παρὰ τὸ σῶμα τοῦ κρεμαμένου ἐξαπίνης ἐκκρεμασθέντα, μετέωρον αἰωρηθῆναι ὡς ἰσοῤῥοπώτατον. αὕτη δὲ ἡ ἐμβολὴ παρέχεται πάντα ὅσα χρὴ κατὰ φύσιν. αὐτό τε γὰρ τὸ σῶμα κρεμάμενον τῷ ἑωυτοῦ βάρει κατάτασιν ποιέεται, ὅ τε ἐκκρεμασθεὶς ἅμα μὲν τῇ κατατάσει ἀναγκάζει ὑπεραιωρεῖσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ὑπὲρ τῆς κοτύλης, ἅμα δὲ τῷ ὀστέῳ τοῦ πήχεος ἀπομοχλεύειν καὶ ἀναγκάζειν εἰς τὴν ἀρχαίην φύσιν ὀλισθαίνειν. χρὴ δὲ παγκάλως μὲν τοῖσι δεσμοῖσιν ἐσκευάσθαι, φροντίοντα δὲ ὡς ἰσχυρότατον τὸν ἐξαιωρούμενον εἶναι. ὡς μὲν οὖν καὶ

Attrahunt igitur simul et femur, quod attractum suo capite in cavum coxae conjicietur.

XLIII.

Dein collocare brachium inter caput femoris luxati et eam regionem quae inter anum et naturale media est; tum trajectam manum altera prehendere et rectus assistens repente corpori suspenso appendi, ita ut sublimis maxime aequaliter suspendatur. In hac reponendi ratione omnia secundum naturam sunt; nam corpus ipsum suspensum suo pondere deorsum versus extenditur, is qui appenditur in inferiorem partem extendit et femoris caput excitari cogit e regione sui cavi simulque osse brachii ipsum urget truditque, sic ut in pristinam sedem revertatur. Necesse autem est aptissime vincula injicere, ea autem adversione, ut is qui appenditur validissimus sit. At, quemadmodum supra narravimus,

πρόσθεν εἴρηται, μέγα τὸ διαφέρον ἐστὶ τῶν φυσίων τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἐς τὸ εὐέμβλητα εἶναι καὶ δυσέμβλητα καὶ διότι μέγα διαφέρει, εἴρηται πρόσθεν ἐν τοῖς περὶ ὤμου.

---

[456] Πλιχάδα μὲν ὀνομάζειν εἴωθεν ἅπαν τὸ μεταξὺ τῶν βουβώνων ἑκατέρου σκέλους. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ πλιχάδι τὸ μέσον προσαγορεύει περίναιον, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἐκφύσεως αἰδοίου καθήκει πρὸς τὴν ἕδραν. ἐν αὐτῷ δὲ καὶ τῆς κύστεως ὁ τράχηλος τέτακται· μεταξὺ δὲ τούτου γε κατὰ τὸ μῆκος ἐν τῇ πλιχάδι μέσῃ καὶ τῆς τοῦ μηροῦ κεφαλῆς ἀξιοῖ θέντα τὸν πῆχυν ἐπισυζεύξαντά τε τὴν ἑτέραν χεῖρα, καθότι σαφῶς αὐτὸς ἔγραψεν ἐκκρεμασθῆναι τὸν εἰς τὸ κάτω μέλλοντα τὴν κεφαλὴν ἐπισπάσαι τοῦ μηροῦ. γενήσεται δὲ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μοχλεία πρὸς τὴν εἰς τὸ ἔξω μετάστασιν τοῦ ἄρθρου, χάριν τοῦ κατ' εὐθὺ γενέσθαι τῆς κοτύλης τοῦ ἰσχίου τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ.

---

homines plurimum natura inter fe differunt, quantum ad articulos attinet, facile vel vix reftituendos. Quamobrem plurimum differant, diximus qua de humeri capite.

Solet Hippocrates eam regionem quae eft inter inguen utriusque cruris nuncupare πλιχάδα, cujus medium περίναιον vocat, quae ab initio naturalis ad anum pertinet qua cervix veficae fita eft. Inter hanc itaque regionem, quam πλιχάδα nominat, in medio ejus in longitudinem et caput femoris, jubet ut qui trahit femoris caput manum demittat cum qua alteram conjungat, ficut ipfe aperte declaravit, atque ita fufpendatur. Quo fiet ut femoris caput non folum trahatur, fed in exteriorem commiffurae partem impellatur, ut e regione cavi quod in coxa eft collocetur.

μδ'.

Ἐνίοισι γὰρ ὁ μηρὸς ἐμπίπτει ἀπ' οὐδεμιῆς παρασκευῆς, ἀλλ' ὀλίγης μὲν κατατάσιος, ὅσον τῇσι χερσὶ κατιθῦναι, βραχείης δὲ κιγκλίσιος.

Ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀῤῥενικῶς εἶπε κιγκλισμὸν, οὕτω νῦν κίγκλισιν θηλυκῶς τὴν ἐπὶ βραχὺ γιγνομένην διακίνησιν. αὐτὸς γὰρ τὸ διακινῆσαι ῥῆμα κατὰ τῆς βραχείας κινήσεως, ἧσπερ μέμνηκε γράφων ἐμβολὴν ἐξηρθρηκυίας γέννος.

με'.

Πολλοῖσι δὲ συγκάμψασι τὸ σκέλος κατὰ τὸ ἄρθρον ἐνέπεσεν ἤδη ἀμφίσφαλσιν ποιησάμενον· ἀλλὰ γὰρ τὰ πολὺ πλείω οὐκ ἐνακούει τῆς τυχούσης παρασκευῆς. διὰ τοῦτο ἐπίστασθαι μὲν χρὴ τὰ κράτιστα περὶ ἑκάστου ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ, χρέεσθαι δὲ οἷσιν ἂν δόξῃ ἑκάστοτε. εἴρηνται μὲν οὖν τρόποι κατατασίων καὶ ἐν τοῖσιν ἔμπροσθεν γε-

XLIV.

Nam femur quibusdam absque ulla praeparatione revertitur, siquidem levi adhibita intensione et exiguo motu manibus in suam sedem compellitur.

Ante κιγκλισμὸν masculino genere dixit, nunc feminino κίγκλισιν, quod vocabulum διακίνησιν, id est exiguum motum significat, quoniam verbum διακινῆσαι mutuatur ad id significandum quod leviter dimovetur, cujus meminit, quum tradidit qua ratione luxata maxilla reponeretur.

XLV.

Compluribus etiam quum crus ad commissuram hanc flecterent, circumactus jam articulus reversus est, sed plerumque non paret cuivis praeparationi: quamobrem quae ad singula efficacissima sunt in unaquaque arte scire convenit et ea ubique adhibere quae accommodata videbuntur. Supra extendendi modos diximus, ut qui-

γραμμένοισιν, ὥστε χρέεσθαι τούτων ὅστις ἂν παράτύχῃ. δεῖ γὰρ ἀντικατατετάσθαι ἰσχυρῶς ἐπὶ θάτερα μὲν τοῦ σκέλεος, ἐπὶ θάτερα δὲ τοῦ σώματος. ἢν γὰρ εὖ καταταθῇ, ὑπεραιωρηθήσεται ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ὑπὲρ τῆς ἀρχαίης ἕδρης· καὶ ἢν μὲν ὑπεραιωρηθῇ οὕτως, οὐδὲ κωλῦσαι ἔτι ῥηΐδιον ἵζεσθαι αὐτὴν ἐς τὴν ἑωυτῆς ἕδρην, ὥστε ἤδη πᾶσα ἀρκέει μόχλευσίς τε καὶ κατόρθωσις. ἀλλὰ γὰρ ἐλλείπουσιν ἐν τῇ κατατάσει, διὰ τοῦτο ὄχλον (655) πλείω παρέχει ἡ ἐμβολή.

Ἐν τῷ κάμπτειν τὸ σκέλος κατὰ βουβῶνα μετέωρος ὅλος ὁ μηρὸς γίνεται. κατὰ τὴν τοιαύτην γοῦν ἐνέργειαν ἡ ἐκπεπτωκυῖα κεφαλὴ τοῦ μηροῦ διακινηθεῖσα τὰ κατὰ περίσφαλσιν εἴωθεν ἐκπίπτειν ἔστιν ὅτε. τὸ δὲ κατὰ περίσφαλσιν ἔστιν ὅτε ποῖόν τι δηλοῖ καὶ ἐπὶ τοῦ κατ᾽ ὦμον ἄρθρου καὶ τὸ κατ᾽ ἰσχίον ἐκπιπτόντων τε καὶ ἐκβαλλομένων γίνεται, διὰ τῶν ἔμπροσθεν αὐτὸς ἐδίδαξεν ἡνίκα διδάσκει ἐπὶ τούτων τῶν διαρθρώσεων μὴ δύνασθαι γενέσθαι

libet eo utatur cujus copia ſit. Oportet enim praeſtanter ab una parte crus extendere, ab altera corpus; nam ſi bene extendamus, femoris caput e regione ſui cavi excitabitur, quod ubi ſic excitatum fuerit, non facile prohiberi poterit, quominus in ſuam ſedem revertatur, ita ut jam quovis modo impellere ac dirigere abunde ſit. Sed minus extendunt quam par ſit, idcirco majori negotio reponunt.

Ubi crus ad inguen curvatur, femur univerſum ſuſpenditur. In qua actione prolapſum femoris caput dimovetur, circumactumque reſtitui nonnunquam ſolet. Quid ſit circumagere, quod accidit ubi prolapſus articulus vel qui in latum ſcapularum os inſeritur vel qui in coxam reſtituitur, ipſe in ſuperioribus declaravit ubi docuit, non poſſe articulum in his commiſſuris ſuo loco paullulum

παράρθρημα, [457] καθάπερ ἐπ' ἀγκῶνος καὶ καρποῦ καὶ γόνατος καὶ σφυροῦ· διὰ γὰρ τὰς σφαιροειδεῖς μὲν εἶναι τὰς κεφαλὰς τῶν μηρῶν ὀστῶν, κυκλοτερῆ δὲ τὴν ὀφρὺν τῶν πρὸς αὐτὰς διαρθρουμένων κοιλοτήτων, οὐκ ἐνδέχεται μέρος μέν τι τῶν κεφαλῶν ἐν ταῖς κοιλότησιν εἶναι· μέρος δὲ οὐκ εἶναι, καθάπερ οὐδ' ἐπὶ τῆς ὀφρύος ὀχεῖσθαι τῆς κοτύλης, ἀλλ' εὐθέως ἀποκυλιομένας αὐτὰς ἢ εἴσω χωρεῖν ἢ ἔξω τῆς διαρθρώσεως. ἐπεὶ τοίνυν ἐλαχίστη ῥοπὴ τὴν ἐφ' ἑκάτερα φορὰν τῆς κεφαλῆς οἰακίζει περίσφαλσιν ὀνόμασε τὸ γιγνόμενον.

μστ'.

Χρὴ οὖν οὐ μόνον παρὰ τὸν πόδα τὰ δεσμὰ ἐξηρτῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ἄνωθεν τοῦ γούνατος, ὅκως μὴ κατὰ τὸ τοῦ γούνατος ἄρθρον ἐν τῇ τανύσει ἡ ἐπίδεσις ἔῃ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ τοῦ ἰσχίου ἄρθρον. οὕτω μὲν οὖν χρὴ τὴν κατάτασιν τὴν πρὸς τὸ τοῦ ποδὸς μέρος ἐσκευάσθαι· ἀτὰρ καὶ τὴν ἐπὶ θάτερα κατάτασιν μὴ μόνον ἐκ τῆς περὶ τὸ στῆθος καὶ τὰς μασχάλας περιβολῆς ἀντιτείνεσθαι, ἀλλὰ

excedere, ut ad cubitum, ad manum, ad genu, ad talos. Nam quum et femoris caput rotundum fit et orae cavi, in quo recipitur in orbem, nullo pacto fieri potest ut caput partim in cavo fit, partim extra vel orae cavi haereat, quoniam ubi primum volvetur vel intro revertetur vel excidet. Igitur quia parvo momento in utramvis partem caput compellitur, hoc quod fit circumagendo fieri asserit.

XLVI.

Non solum autem pedibus injicienda vincula sunt, sed etiam supra genu, ne hoc magis quam coxae articulus vinculo intendatur: sic itaque extendere a pedibus convenit. Verum ubi altera parte vis adhibetur, non solum circa pectus et alam injecto laqueo in contrariam partem attrahere debemus, sed lorum longum, duplex,

καὶ ἱμάντι μακρῷ, διπτύχῳ, ἰσχυρῷ, προσηνεῖ, παρὰ τὸν περίναιον βεβλημένῳ παρατεταμένῳ ἐπὶ μὲν τὰ ὄπισθεν παρὰ τὴν ῥάχιν, ἐπὶ δὲ τὰ ἔμπροσθεν παρὰ τὴν κληῖδα προσηρτημένῳ τὴν ἀρχὴν τὴν ἀντικατατείνουσαν οὕτω διαναγκάζεσθαι, τοῖσι μὲν ἔνθα διατεινομένοισι, τοῖσι δὲ ἔνθα. ὅκως δὲ ὁ ἱμὰς ὁ παρὰ τὸν περίναιον μὴ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ μηροῦ παρατεταμένος ἔσται, ἀλλὰ μεσηγὺ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τοῦ περιναίου. ἐν δὲ τῇ κατατάσει κατὰ μὲν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐρείσας τὴν πυγμὴν ἐς τὸ ἔξω ὠθείτω. ἢν δὲ μετεωρίζηται ἑλκόμενος, διείρσας τὴν χεῖρα καὶ ἐπισυνάξας τῇ ἑτέρῃ χειρὶ ἅμα μὲν συγκατατεινέτω, ἅμα δὲ ἐς τὸ ἔξω συναναγκαζέτω· ἄλλος δέ τις τὸ παρὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἡσύχως ἐς τὸ εἴσω μέρος κατορθούτω.

Ἐκ τῶν ποδῶν κρεμαμένου τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχοντος κάτω, πᾶσι τοῖς ἄρθροις διατείνεσθαι συμβαίνει, βουλόμεθα δὲ ἡμεῖς ἓν μόνον ἄρθρον τὸ κατὰ τοὺς

validum, molle, inter anum et naturale demittere a posteriori parte ad spinam, a priori juxta jugulum adducere et religare; atque ita in diversa contendere, aliis ab una parte, aliis ab altera ducentibus. Animadvertendum autem ne lorum quod inter anum et naturale demittitur super femoris caput extendatur, sed inter femoris caput et eam regionem, quae inter anum et naturale media est. Dum intensio adhibetur femoris caput in exteriorem partem propellendum pugno ipsi inhaerente, ubi qui extendit suspenditur, una manu trajecta et alteri juncta simul et extendere debet et in exteriorem partem urgere, sed alius ad genu femur in interiorem partem leviter dirigat.

Ubi homo per pedes appendatur capite deorsum spectante, omnes articuli extenduntur. At propositum est, eum solum extendere qui ad inguen est. Jure igitur su-

βουβῶνας τοῦτο πάσχειν. εἰκότως οὖν τοῦ γόνατος ἐπιβάλλειν κελεύει δεσμὰ τῶν μηρῶν τὴν τάσιν ἄνω ποιούμενα· μόνοις γὰρ τοῖς κατὰ τὴν κνήμην, ἐὰν ἐπιτρέψωμεν ἀνέλκειν τὸ σκέλος οὐδὲν ἧττον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τῆς κατ᾽ ἰσχίον διαρθρώσεως ἔκτασιν εἶναι συμβήσεται τὴν κατὰ γόνυ τοῖς τείνουσι δεσμοῖς οὖσαν ἐγγυτέρω.

μζ.

Εἴρηται δὲ καὶ πρόσθεν ὅτι ἐπάξιον ὅστις ἐν πόλει πολυανθρώπῳ ἰητρεύει ξύλον κεκτῆσθαι τετράγωνον, ὡς ἑξάπηχυ ἢ ὀλίγῳ μεῖζον, εὖρος δὲ ὡς δίπηχυ, πάχος δὲ ἀρκέει σπιθαμιαῖον.

Ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν εἰρήκει περὶ τοῦδε τοῦ μηχανήματος, ὥστε κἀντεῦθεν ἐφέλκονται μαρτύριον ὧν λέγουσιν ἔνιοι περὶ τοῦ γεγράφθαι μὲν ὑφ᾽ Ἱπποκράτους ἓν βιβλίον ἐξ ἀρχῆς ἐπιγεγραμμένον κατ᾽ ἰητρεῖον, ὕστερον δὲ εἰς δύο τμηθῆναι διὰ τὸ μέγεθος ἐπιγραφῆναί τε ἕτερον μὲν πρό-

per genu vinculum injicit quod femur furfum extendat. Nam fi permittamus attrahi crus folum a vinculis quae infra genu funt, fiet ut genu non minus, imo magis quam coxae articulus extendatur, quum propius fit vinculis fub fe extendentibus.

XLVII.

Supra etiam diximus expeditiffimum effe iis qui in frequenti civitate medentur, lignum habere quadratum fex cubitorum aut paullo longius, latum cubitos duos, cujus craffitudo, fi dodrantem impleat, abunde eft.

In opere de fracturis hujus machinamenti meminit, ita ut huic quoque teftimonio innitantur, qui ajunt compofitum fuiffe principio ab Hippocrate librum unum infcriptumque de officina medici, deinde in duos divifum ob magnitudinem ejusque priorem partem infcriptam de

τερον αὐτοῦ μέρος περὶ ἀγμῶν, τὸ δὲ δεύτερον περὶ ἄρθρων.. ὁποῖον δέ τι [458] βούλεται τὸ μηχάνημα τοῦτ' εἶναι δῆλόν ἐστι τοῖς τεθεαμένοις τὸ καλούμενον Ἱπποκράτειον βάθρον· οὕτω γὰρ ἐκ πολλοῦ σύνηθες ὀνομάζειν αὐτὸ τοῖς ἰατροῖς ἐστιν. ἔχουσι δὲ καὶ μιμήματα ταὐτοῦ μικρὰ οἱ πολλοὶ καὶ χρῶνται τῷ πλείῳ πάνυ πολὺ καὶ μόνον ἐστὶν αὔταρκες εἰς ἐμβολὰς ἄρθρων. εἰ δ' ἄρα τις θέλει καὶ ἄλλοις χρῆσθαι, πρὸς μὲν τὰς ὁδοιπορίας τὸ πολύσπαστον καλούμενον ἐπιτήδειον, Ἀρχιμήδους δ' αὐτό φασιν εὕρημα εἶναι, πρὸς δὲ τὰς ἐν πόλει χρείας στάσιμον μὲν ἄξιον λόγου τὸ τοῦ τέκτονος καλούμενόν ἐστιν ἢ τὸ τοῦ Ἀνδρέου, ἐφεδράνου δὲ τουτὶ τὸ Ἱπποκράτους βάθρον, ὃ τινες τῶν νεωτέρων ἰατρῶν, ἐπειδὴ ἐσκευάκασι ποικιλώτερον, ὥσπερ καὶ τὴν μηχανικὴν ἄμβην. ἐφεξῆς οὖν αὐτῷ γράφοντι τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀργάνου προσέχετε τὸν νοῦν ἐφαρμόζοντες ἃ λέγει τοῖς τεθεαμένοις, ἐφ' ὃ τεθέασθε βάθρον. μόνη γὰρ δεῖξις σαφηνίζει τὰ τοιαῦτα, καθάπερ εἴρηται καὶ πρό-

fracturis, alteram vero de articulis. Quale autem ftrui velit machinamentum hoc, manifeftum eft iis qui id viderint quod fcamnum Hippocratis nuncupatur: fic enim ex multo jam tempore a medicis appellari confuevit. Plerique autem formulas parvas habent ad ejus exemplum fabricatas. Saepiffime vero adhibetur articulisque reftituendis per fe abunde eft. Si quis autem velit aliis quoque uti, eft πολύσπαστον ita appellatum, quod multis orbiculorum circuitibus facilitatem praeftet, quod iterum facientibus maxime idoneum eft. Refertur autem ad Archimedem auctorem. In urbibus vero non alienum eft Fabri vel Andreae organum, ubi erecto opus eft; ubi plano, fcamnum hoc Hippocratis praecipue aptatur, quod a nonnullis ex recentioribus medicis varie jam ftruitur, ficut machinatio fpathae quae in fummo capitulum habet rotundum ac leniter cavum. Deinceps igitur ad organi ftructuram quae ab ipfo traditur animum advertite, ea quae Hippocrates fcribit iis quae in fcamno infpexiftis accommodantes: haec enim ficut antea quoque dictum eft

σθεν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀναγιγνωσκόντων παρ᾽ ἐμοὶ τὸ βιβλίον ἑτοίμως ποιοῦμαι παρακειμένου τοῦ ὀργάνου πολλάκις μὲν αὐτοῦ τοῦ μεγάλου, πολλάκις δὲ καὶ τῶν μιμημάτων αὐτοῦ τινος ἃ διὰ ταύτην μόνην τὴν χρείαν κατασκευάζομεν, ἵνα ἔχωμεν δεικνύναι τοῖς ἀναγιγνώσκουσιν. οὐ γὰρ δὴ δι᾽ αὐτῶν ἐστιν ἐμβαλεῖν ἄρθρον, ἀλλὰ νῦν γε τοῦτο μὲν ἀδύνατόν ἐστι πρᾶξαι. τὸ δ᾽ ἐξηγήσασθαί τι τῶν κατὰ τὴν λέξιν ἀσαφῶν δυνατὸν, ὅπερ ἔν τε τοῖς ἔμπροσθεν ἐποίησα, καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐφεξῆς πράξω.

μη'.

Ἔπειτα κατὰ μῆκος μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τομὴν ἔχειν χρὴ ὡς μὴ ὑψηλοτέρη τοῦ καιροῦ ἡ μηχάνησις εἴη.

Τὸ μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐξ ἀριστερῶν καὶ ἐκ δεξιῶν λέγει. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ προσθεῖναι κατὰ μῆκος, ἀλλὰ καὶ τὸ παραμήκεα ταὐτόν ἐστι. τὴν γὰρ ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς καὶ κάτωθεν τῶν ποδῶν τομὴν ἐγκαρσίαν ἂν εἰρήκει μᾶλ-

fola monftratione aperiuntur. Equidem iis qui apud me librum legunt rem facile demonftro, organo juxta collocato faepe ipfo magno, faepe parvo aliquo ad magni exemplum fabricato, cujusmodi ad hunc tantum ufum paramus, ut oftendere legentibus poffimus, quum per tales formulas nequeant articuli in fuam fedem urgeri. Nunc autem monftrari haec minime poffunt, fed exponere licet, fi quid ex verbis Hippocratis obfcurum fit, quod et in fuperioribus feci et nunc etiam faciam.

XLVIII.

Excavetur praeterea hinc in longitudinem, ne machinamentum jufto fublimius fit.

Hinc atque hinc dixit ἔνθεν καὶ ἔνθεν, quod accipit pro a dextra parte et finiftra. Id vel eo patet quod adjicit, in longitudinem, quod idem fignificat atque longum. Nam fi excavari voluiffet fupra a capite vel infra a pedi-

λον οὐ παραμήκη. ὃ δὲ σύμπασα φράσις ἑρμηνεύει τοιόνδ' ἐστίν· οὐδὲν γὰρ χεῖρον αὐτὴν παραφράσαι σαφηνείας ἕνεκεν. ἔπειτα (656) κατὰ μῆκος μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐντομὴν εἶναι χρὴ παραμήκη τοῦ ξύλου βάθος ἔχουσαν σύμμετρον, ὡς πρὸς μοχλείαν, ὅπως μὴ ὑψηλοτέρα τοῦ προσήκοντος ἡ μηχάνησις εἴη. τὸ γὰρ τοῦ καιροῦ λέγουσιν οἱ Ἕλληνες ἐνίοτε καὶ τοῦ προσήκοντος, ὅπερ καὶ δέον ὀνομάζουσιν. ἔστω τοιγαροῦν ἡ τομὴ τηλικαύτη τοῦ βάθρου, ὡς ἐν αὐτῇ στηρίζεσθαι μοχλὸν ἁρμόττοντα τῇ μελλούσῃ γενήσεσθαι μοχλείᾳ.

μθ'.

Ἔπειτα φλιὰς βραχείας, ἰσχυρὰς, ἐνηρμοσμένας, ὀνίσκους ἔχειν ἑκατέρωθεν.

[459] Ὀνίσκους μὲν τοὺς ἄξονας ὀνομάζει, φλιὰς δὲ τὰ διαλαμβάνοντα τοὺς ἄξονας στηρίγματα. ταῦτα δὲ

bus, transverfum potius dixiffet, non in longitudinem. Mens autem totius orationis hujusmodi eft, quam non abs re eft perfpicuitatis caufa, non longe a verbis recedentem exponere. Excavetur praeterea hinc atque hinc in longitudinem ligni, idque cavum eam altitudinem habeat quae ad impellendum accommodatur, ne machinatio jufto fublimior fit. Verbum *jufto* ipfe fcribit τοῦ καιροῦ: Graeci enim ita dicunt et interdum etiam τοῦ προσήκοντος, quod debito fignificat. Ergo altitudo cavi tanta effe debet, ut vectis qui ad impellendum aptatur illis inhaerere atque objici poffit.

XLIX.

Poftes item ab utraque parte adjiciantur, breves, robufti, qui axes contineant:

Nominat axes ὀνίσκους, poftes vero, quae funt ligna quibus axis fuftinetur φλιάς. Haec magno ligno adjici vo-

βούλεται κατὰ τὸ μέγα ξύλον ἑκατέρωθεν ἐνηρμόσθαι, τὸ μὲν γὰρ ἐκ τῶν ἄνωθεν μερῶν τοῦ βάθρου, τὸ δὲ ἐκ τῶν κάτω. πρὸς γὰρ τοὺς ἄξονας τούτους τὰ πέρατα τῶν περιβαλλομένων τῷ κάμνοντι βρόχων ἐναπάπτει κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀντιτάσεως.

ν'.

Ἔπειτα ἀρκέει μὲν ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ξύλου, οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ διὰ παντὸς ἐντετμῆσθαι ὡς καπέτους μακρὰς πέντε ἢ ἓξ διαλειπούσας ἀπ' ἀλλήλων τέσσαρας δακτύλους. αὐτὰς δὲ ἀρκέει εὖρος τριδακτύλους εἶναι καὶ βάθος οὕτως.

Καπέτους μὲν οὐκ ὀλίγοι τῶν παλαιῶν εἰρήκασι τὰς τάφρους. ὁ δὲ Ἱπποκράτης νῦν ἐκ μεταφορᾶς κέχρηται τῇ προσηγορίᾳ τὰς ἐκτετμημένας τῷ βάθρῳ κοιλότητας ἑρμηνεῦσαι βουλόμενος, ἕνεκα τοῦ στηρίζεσθαι κατ' αὐτὰς τοὺς μοχλούς, ἅς τινας κοιλότητας ἀξιοῖ μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ξύλου, τουτέστι τῷ κάτω διαγλύψαι. κωλύειν δὲ

luit ab utraque parte, a fuperiori fcilicet et inferiori. Eligantur autem ad axes extrema loqueorum, qui quo tempore convenit in diverfa diducere laboranti injiciuntur.

L.

Satis autem eft in dimidio ligno, nihil etiam prohibet in toto parvas quafi foffas quinque aut fex excavare quae palmam inter fe diftent et trium digitorum latitudinem atque altitudinem aequent.

Foffas dixit *καπέτους*, quod verbum non pauci ex veteribus Graecis in eandem fignificationem acceperunt. Id mutuatur nunc Hippocrates translatione ufus ad ea cava fignificanda quae in fcamno ea de caufa fiunt, ut illis objici vectes poffint. Quae cava praecipit ut in altera ligni parte magis, hoc eft in inferiori exfculpantur; nihil

οὐδὲν ἐκ περιουσίας φησὶν, εἰ καὶ κατὰ τὸ ἄνω μέρος εἶεν· οὐ μόνον γὰρ τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον ἐμβάλλουσιν ἡμῖν ἐστι χρήσιμον τὸ νῦν ἑρμηνευόμενον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ τοὺς σφονδύλους πάντα καὶ τὸν ὦμον. εἶναι δὲ χρὴ πλείους ταύτας, ἐπειδὴ καὶ ταῖς ἡλικίαις καὶ τοῖς μεγέθεσιν, ὅλῃ τῇ σχέσει τοῦ σώματος ἀλλήλων διαφέρουσιν οἱ θεραπευόμενοι. τὸ μέγεθος δ' αὐτῶν ὁπηλίκον εἶναι κελεύει καὶ τὴν διάστασιν, ἣν ἀλλήλων ἀπέχουσιν, αὐτὸς ἔγραψε σαφῶς.

να'.

Ἔχειν δὲ κατὰ μέσον τὸ ξύλον καὶ καταγλυφὴν χρὴ βαθυτέρην ἐπὶ τετράγωνον ὡς τριῶν δακτύλων καὶ ἐς μὲν τὴν καταγλυφὴν ταύτην, ὅταν δοκέῃ προσδεῖν ξύλον, ἐμπηγνύναι ἐναρμόζον τῇ καταγλυφῇ, τὸ δὲ ἄνω στρογγύλον, ἐμπηγνύναι δὲ ἐπὴν ποτε δοκέει ξυμφέρειν, μεσηγὺ τοῦ περιναίου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ. τοῦτο τὸ ξύλον ἑστεὸς κωλύει τὴν ἐπίδεσιν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα τοῖσι

etiam inquit, prohibet quin in fuperiore quoque parte fint, quamquam non neceffe eft: hoc fiquidem machinamentum quod nunc exponimus non folum ad coxae articulum pertinet, fed et ad vertebras quocunque modo luxatas et ad humeri caput reponendum. Complura autem fint cava haec oportet, quandoquidem qui curantur aetate, magnitudine et univerfo corporis habitu inter fe differunt; quam magna effe debeant et quantum inter fe diftare, ipfe evidenter expofuit.

LI.

Medium infuper lignum alte in quadratam figuram trium digitorum excavetur, in quod cavum ubi opus effe videatur defigatur lignum, quod cavo conveniat et fuperius teres fit. Figatur autem quum ad rem pertinere videbitur medium inter femoris caput et eam regionem quae inter anum et naturale media eft; quod lignum exftans corpus fequi non permittit, quum a pedibus

πρὸς ποδῶν ἕλκουσιν. ἐνίοτε γὰρ ἀρκέει αὐτὸ τὸ ξύλον τοῦτο ἀντὶ τῆς ἄνωθεν ἀντικατατάσιος, ἐνίοτε δὲ καὶ κατατεινομένου τοῦ σκέλεος ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτὸ τὸ ξύλον τοῦτο χαλαρὸν ἐγκείμενον ἢ τῇ ἢ τῇ ἐκμοχλεύειν ἐπιτήδειον ἂν εἴη τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐς τὸ ἔξω μέρος. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ αἱ κάπετοι ἐντέμηνιαι, ὡς καθ' ὁκοίην ἂν αὐτέων ἁρμόσῃ ἐμβαλλόμενος ξύλινος μοχλὸς μοχλεύει ἢ παρὰ τὰς κεφαλὰς τῶν ἄρθρων ἢ κατὰ τὰς κεφαλὰς τελέως ἐρειδόμενος ἅμα τῇ κατατάσει, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω μέρος συμφέρῃ ἐκμοχλεύεσθαι, ἤν τε ἐς τὸ εἴσω.

---

[460] Ἐντετμῆσθαι βούλεταί τινα τοῦ βάθρου κοιλότητα πρὸς ὑποδοχὴν ἐπιτηδείαν τοῦ μέλλοντος ἵστασθαι κατ' αὐτὸ ξύλον μεταξὺ τοῦ περιναίου καὶ τῆς ἐκπεπτωκυίας κεφαλῆς τοῦ μηροῦ. σαφῶς δὲ αὐτὸς ἐδήλωσε, τίνος ἕνεκα ἵστησιν ἐν τῷ κατατείνειν τὸ ξύλον τοῦτο, καθάπερ καὶ τἄλλα πάντα τὰ ἐφεξῆς ἃ λέγει. διὰ δὲ τοὺς νωθροτέρους

trahitur: interdum enim hoc sufficit absque intensione, quae ut membrum in diversa diducatur a superiori quoque parte adhibetur. Interdum autem ubi crus ab utraque parte extendatur, lignum hoc versus hanc vel illam partem laxum demittitur, ut femoris caput in exteriorem partem impellat. Hac enim de causa et cava exsculpta sunt, ut cuneus vel vectis ligneus, in quod expeditius fit demissus aut juxta articulorum capita aut ipsis prorsus inhaerens eodem momento impellat, quo intensio adhibetur, seu in exteriorem partem seu in interiorem impellere opus sit.

Excidi voluit in scamno quoddam cavum quo recipi id lignum possit, quod erectum collocandum est inter prolapsi femoris caput et eam regionem quae est inter anum et naturale. Cur autem lignum hoc dum extendimus adhibendum sit, sicut cetera omnia quae deinceps subdit ipse aperte indicavit; ob eos tamen qui hebetioris

τὴν διάνοιαν οὐκ ὀκνήσω παράφρασιν τὴν αὐτὴν εἰπεῖν. τὸ τοίνυν ξύλον τοῦτο μεταξὺ τοῦ περιναίου καὶ τῆς ἐκπεπτωκυίας τοῦ μηροῦ κεφαλῆς ὀρθὸν ἱστάμενον ἀντιστήριγμα γίνεται τῇ κάτω τάσει. λέλεκται γὰρ ἤδη πολλάκις ἔμπροσθεν, εἰ μή τις ἀντιτείνει πρὸς τὴν ἐναντίαν χώραν τοῦ κατατεινομένου κώλου, συνακολουθῶν ὁ κάμνων ἐκλύσει τὴν τάσιν. ἐργάζεται μὲν τοῦτο καὶ ἡ διὰ τῶν ἄνω βροχῶν ἀντίτασις, ἀσφαλείας δὲ ἕνεκα καὶ τούτῳ τῷ ξύλῳ χρῆται καὶ μέντοι καὶ μοχλεύει ποτ' αὐτὸ ποιήσας τηνικαῦτα χαλαρόν.

νβ'.

Καὶ ἤν τε στρογγύλον τὸν μοχλὸν ξυμφέρῃ εἶναι, ἤν τε πλάτος ἔχοντα, ἄλλος γὰρ ἄλλῳ τῶν ἄρθρων ἁρμόζει. εὔχρηστος δέ ἐστιν ἐπὶ πάντων τῶν ἄρθρων ἐμβολῆς τῶν κατὰ τὰ σκέλεα αὕτη ἡ μόχλευσις σὺν κατασείσει, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστί· στρογγύλος ἁρμόζει ὁ μοχλὸς εἶναι ἀπὸ τουτέων τῶν μηχανέων καὶ ἀναγκαῖον οὐδὲν ἄρθρον

---

funt ingenii verba haec aperire aliquantulum non gravabor. Hoc igitur lignum quod erectum collocatur inter caput femoris prolapfi et eam regionem quae media eft inter anum et naturale renixus caufa objicitur, quum ab inferiori parte crus extenditur. Saepius enim oftendimus, ubi membrum extenditur, nifi a contraria parte tendatur, fequente aegro intenfionem refolvi. Tenditur autem et per laqueos fuperioribus partibus injectos, fed firmitatis caufa lignum hoc adhibet, quo nonnunquam minus firmiter haerente ad impellendum utitur.

LII.

Ac feu teres vectis effe debeat, feu latus; alius enim alii articulo convenit hujusmodi impulfus, fi intenfio quoque accedat, ad omnes crurum articulos reponendos efficacissimus eft; propofito autem articulo vectis teres accommodatur. Quodfi per hoc machinamentum vis adhibea-

μοὶ δοκέει οἷόν τε εἶναι, ἀπορηθῆναι τοῦ ἐμπεσεῖν. εὕροι δ' ἄν τις καὶ ἄλλους τρόπους τούτου τοῦ ἄρθρου ἐμβολῆς.

Αὐτὸς ἐφεξῆς ἐρεῖ στρογγύλῳ μὲν χρῆσθαι μοχλῷ μοχλεύοντας ἔξω τὸν μηρὸν, ὅπερ αὐτῷ νῦν πρόκειται τὴν ἔσωθεν μετάστασιν ἐμβάλλοντι κεφαλήν. ἐπὶ δὲ τῆς ἔξωθεν μεθεστηκυίας τῷ πλατεῖ χρῆται μοχλῷ· νῦν μὲν γὰρ βούλεται πορευθῆναι μεταξὺ τοῦ περιναίου καὶ τῆς ἐκπεπτωκυίας κεφαλῆς αὐτὸν ἄνωθέν πως μᾶλλον πειρωμένης τῆς κεφαλῆς τιθέναι· κατὰ δὲ τὴν ἔξω μετάστασιν εὐρυχωρίας οὔσης ἱκανῆς ἀσφαλεστέραν ἕξει περίβασιν ὁ πλατὺς μοχλὸς, ὡς καὶ μετ' ὀλίγον αὖθις εἰρήσεται κατὰ τὸν ἴδιον αὐτοῦ λόγον.

νγ'.

Εἰ γὰρ τὸ ξύλον τοῦτο τὸ μέγα ἔχει κατὰ μέσον καὶ ἐκ πλαγίων φλιὰς δύο ποδιαίας, ὕψος δὲ ὅκως δοκέει ξυμ-

tur, fieri non posse existimo, ut aliquis sit articulus qui non reponatur. Reperiet quis et alios reponendi hujus articuli modos.

Ipse deinceps ostendet tereti vecte tunc utendum esse quum femur in interiorem partem impellitur, quod nunc instituit quum femoris caput in interiorem partem prolapsum reponat: nam si in exteriorem luxatum sit, latum rectem admoveri jubet. Nunc quidem praecipit ut medium inter caput femoris prolapsi et eam regionem quae est inter anum et naturale inseramus, conemurque sublimius paullo quam femoris caput demittere; sed quum in exteriorem regionem articulus veniet, ubi satis spatii est, latus vectis firmius objicietur, quod ipse paullo infra ostendet ubi aget de ipso separatim.

LIII.

Nam si magnum hoc lignum medium duos postes habeat pedales, ejus altitudinis quae idonea videatur, ab utro-

φέρειν τὴν μὲν ἔνθεν, τὴν δὲ ἔνθεν, ἔπειτα ξύλον πλάγιον ἐνείη ἐν τῇσι φλιῇσιν ὡς κλιμακτὴρ, ἔπειτα διείρσαι τὸ ὑγιὲς σκέλος μεσηγὺ τῶν φλιέων, (657) τὸ δὲ σιναρὸν ἄνωθεν τοῦ κλιμακτῆρος ἔχοι ἐναρμόσον. ἀτὰρ τι πρὸς τὸ ὕψος καὶ πρὸς τὸ ἄρθρον ᾗ ἐκπέπτωκε, ῥηΐδιον χρὴ ἁρμόζειν. τὸν γὰρ κλιμακτῆρα ὑψηλότερον χρὴ ποιέειν τοῦ μετρίου καὶ ἱμάτιον πολύπτυχον, ὡς ἂν ἁρμόσῃ ὑποτείνειν ὑπὸ τὸ σῶμα.

[461] Ὅτι μὴ μόνα τὰ τῶν ἀξόνων στηρίγματα φλιὰς ὀνομάζει, δῆλον ἐκ τῆσδε τῆς ῥήσεως ἐποίησε. τῇ γὰρ κατὰ τὸ μῆκος ὅλου τοῦ βάθρου μέσῃ χώρᾳ τέταταί τι ξύλον ἐγκάρσιον, οἷον κλιμακτῆρα διατείνας ἀπὸ δεξιῶν ἐπὶ ἀριστερὰ διῆκον, ὑπὲρ αὐτὸ κατατείνειν τὸ ἐξαρθρον σκέλος οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξύλου αὐτῷ προσῆχθαι κατὰ μῆκος ἄνωθεν κάτω διῆκον, ὥστε μετ' ἐκείνου τοῦ ξύλου τὸ σκέλος ὑπὲρ τὸν κλιμακτῆρα καταναγκάζεσθαι. πρόδηλον δ' ὅτι τὸ ὑγιὲς σκέλος ὑποκάτω τοῦ κλιμακτῆρος ἔχειν προσή-

que latere unum; tum ſuper hos duos poſtes transverſum lignum in ſpeciem gradus ſtatuatur; deinde integrum crus inter poſtes trajiciatur quod laeſum eſt, ſuper gradum commode collocatur ſuperque aptatur qua articulus exceſſit. Gradum vero juſto ſublimiorem ſtabilire oportet et multiplicem veſtem, prouti convenire videbitur corpori ſubjicere.

Poſtes nominari ab Hippocrate non ea ligna tantum, quibus axis ſuſtinetur, aperte ex hac oratione colligitur. In media enim regione longitudinis totius ſcamni ſitum eſt lignum transverſum quaſi gradus, quod a dextra parte ad ſiniſtram pertinet, ſuper quod crus quod luxatum eſt extenditur non ſimpliciter, ſed cum altero ligno alligato quod in longitudinem a ſuperiori parte cruris ad inferiorem porrigitur, ita ut ſuper gradum cum eo ligno cogatur. Conſtat autem integrum hominis crus ſuper gradum

καὶ τὸν θεραπευόμενον ἐν τῇ μεταξὺ χώρᾳ τῶν φλιῶν· οὕτως γὰρ ὠνόμασε τὰ στηρίγματα τοῦ κλιμακτῆρος ἓν ἑκατέρωθεν ἐναρμόσας αὐτῷ τῷ βάθρῳ. δῆλον οὖν ὡς κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς θύρας φλιῶν ὠνόμασε καὶ τὰ κατὰ τὸ βάθρον ὡσαύτως.

νδ.

Ἔπειτα χρὴ ξύλον ἔχοντα πλάτος μέτριον καὶ μῆκος ἄχρι τοῦ σφυροῦ ὑποτεταμένον ὑπὸ τὸ σκέλος εἶναι ἱκνεόμενον ἐπέκεινα τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ὡς οἷόν τε. προσκαταδεδέσθαι δὲ χρὴ πρὸς τὸ σκέλος ὁκοσαχῶς ἢν μετρίως ἔχῃ.

Ὅτι τὸ ξύλον προσκαταδεῖ τὸ σκέλος ὅλον, εἴρηταί μοι καὶ πρόσθεν, ἀλλὰ νῦν γε τοῦ ξύλου τὴν ἄνωθεν ἀρχὴν ὑψηλοτέραν ἀξιοῖ ποιεῖσθαι τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ προσθεὶς τῷ λόγῳ, τὸ οἷόν τε. πάνυ γάρ ἐστι χαλεπὸν ὃ λέγει ποιῆσαι, πλὴν εἰ τὸ μὲν εἰς τὸν βουβῶνα τοῦ μακροῦ ξύλου στηριζόμενον εἰργάσαιτό τις ταπεινότερον, ὑψηλότερον δὲ τὸ

habendum esse inter φλιάς: sic enim vocavit postes, ligna intelligens, quae gradum sustinent, quorum utrimque unum struit in ipso scamno. Hippocratem vero usum translatione a portarum postibus ita nominare ligna quae in scamno sunt, perspicuum est.

LIV.

Post haec lignum quod convenientem latitudinem habeat et longitudine usque ad talum perveniat, cruri subjiciendum, sic ut ultra caput femoris quantum potest feratur, crurique alligandum, quot locis opus esse videbitur.

Lignum alligandum esse ad totum crus, supra etiam ostendimus, sed nunc superiorem ligni extremitatem, superiorem capite femoris collocandam existimat adjiciens orationi, quantum potest. Siquidem quod nunc fieri jubet difficillimum est, nisi ea pars longi hujus ligni quae inguini haeret humilior struatur; quae spectat in exteriorem

ἔξω πέρας ὁμαλόν τε καὶ ἰσόϋψον ἂν εἴη πάνυ χαλεπόν ἐστιν, ἅμα μὲν στηρίζειν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ἐν τῷ βουβῶνι, ἅμα δὲ ὑπερέχουσαν ποιεῖν τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ κατὰ τὴν νῦν προκειμένην ἔκπτωσιν ὑψηλοτέραν οὖσαν τοῦ βουβῶνος.

νέ.

Κἄπειτα κατατεινομένου τοῦ σκέλεος εἴτε ξύλῳ ὑπεροειδεῖ, εἴτε τουτέων τινὶ τῶν κατατασίων, ὁμοῦ χρὴ καταναγκάζεσθαι τὸ σκέλος περὶ τὸν κλιμακτῆρα ἐς τὸ κάτω μέρος ξὺν τῷ ξύλῳ τῷ προσδεδεμένῳ. τὸν δέ τινα κατέχειν τὸν ἄνθρωπον ἀνωτέρω τοῦ ἄρθρου κατὰ τὸ ἰσχίον· καὶ γὰρ οὕτως ἅμα μὲν ἡ κατάτασις ὑπεξαίροιτο τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ὑπὲρ τῆς κοτύλης, ἅμα δὲ ἡ μόχλευσις ἀπωθέοι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ εἰς τὴν ἀρχαίην φύσιν. αὗται πᾶσαι αἱ εἰρημέναι ἀνάγκαι ἰσχυραὶ καὶ πᾶσαι κρείσσους τῆς ξυμφορῆς, ἤν τις ὀρθῶς καὶ καλῶς σκευάζοι. ὥσπερ δὲ καὶ πρόσθεν εἴρηται, πουλύ τι ἀπὸ ἀσθενεστέρων κατατασίων καὶ φαυλοτέρης κατασκευῆς τοῖσι πλείοσιν ἐμπίπτει.

---

partem, fublimior: nam fi aequale fit paremque altitudinem habeat, difficile admodum fuerit ipfius fummitatem fimul in inguine ftabilire et fuperiorem femoris capite demittere.

LV.

Quo facto dum crus intenditur vel per lignum quale piftillum eft vel per aliud ex iis quae idonea ad extendendum funt fimul oportet crus cum alligato ligno fuper gradum deorfum compellere et ad coxam ab aliquo homine contineri. Hac enim via femoris caput intenfionis vi e regione fui cavi fuperius collocabitur et fimul ob impulfum in fuam fedem trudetur. Quae cogendi rationes validae funt; et fi recte admoveantur, vitium fuperant; fed quemadmodum ante dictum eft, articulus hic imbecilliori et plerumque quavis praeparatione in fuum locum revertitur.

---

[462] Ἀνατεθέντος τοῦ μηροῦ περὶ τὸν κλιμακτῆρα ταπεινότερον γίγνεται τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον. ἐπιτήδειον δὲ τοῦτο πρὸς τὴν ἐμβολήν ἐστιν, ἐπειδὴ ταπεινότερος τῶν ἡ ὀφρὺς τῆς κοτύλης γέγονε τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ· καὶ νῦν εἰ χωρὶς μὲν τῆς κοτύλης τὴν ὀφρὺν ὑπερβῆναι τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον οὐχ οἷόν τέ ἐστιν αὐτὸ πάλιν ἐμπεσεῖν, ἀπεχώρισε δὲ ἀνωτέρω τῆς ὀφρύος, ἄριστον ἂν εἴη ταπεινὸν αὐτὸ ποιήσαντα κατατείνειν. ἐξαρτῆσαι δὲ δηλονότι δεῖ τοὺς κατατείνοντας αὐτῷ βρόχους ἤτοι ξύλου τινὸς ὑπεροειδοῦς ἀντιστηριζομένου τῷ κάτω πέρατι πρὸς ἑδραῖόν τι κατὰ τοὔδαφος κείμενον· εἰ δὲ μὴ διὰ τοῦ τοιούτου ξύλου βούλοιο τὴν κατανάγκασιν ποιεῖσθαι, τῷ πρὸς τῶν ποδῶν ἄξονι τοῦ βάθρου περιβαλεῖν τὰ πέρατα τῶν κατατεινόντων ἱμαντίων. τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν ἐν τῷ φάναι εἴτε τούτων τινὶ, εἴτε τῶν καταστασίων, λέγων τούτων δηλονότι τῶν προειρημένων πρὸς διαστολὴν τοῦ ὑπεροειδοῦς ξύλου. τὰ δ' ἐφεξῆς τῆς ῥήσεως τῆσδε δῆλα.

Femore ſuper gradum extento prolapſus articulus humilior redditur. Quae res ad reſtituendum aptiſſima eſt; nam ſic ora cavi humilior femoris capite continetur. Sed quum elapſus articulus, niſi cavi ora ſuperior ſit, reponi nequeat; ubi ſublimior fuerit, optimum erit humiliorem collocare atque ita extendere. Ceterum laquei quibus crus extenditur religandi ſunt vel ad lignum quale piſtillum eſt, cujus ima pars firmiter in pavimento oppoſitae morae objiciatur; vel ſi hujusmodi ligno uti ad intendendum nolis, lori capita ad axem qui in ſcamno a pedibus eſt vinciendа. Id enim ſibi voluit quum ait: vel per aliud ex iis quae ad extendendum ſunt, ex iis intelligens quae propoſita ſunt diverſa a ligno, quale piſtillum eſt. Quae ſubjicit in hac oratione manifeſta ſunt.

νστ'.

Ἢν δὲ ἐς τὸ ἔξω ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ὀλισθῇ, τὰς μὲν κατατάσιας ἔνθα καὶ ἔνθα χρὴ ποιέεσθαι, ὥσπερ εἴρηται τοιουτοτρόπως. τὴν δὲ μόχλευσιν πλάτος ἔχοντι μοχλῷ μοχλεύειν χρὴ ἅμα τῇ κατατάσει ἐκ τοῦ ἔξω μέρους ἐς τὸ εἴσω ἀναγκάζοντα, κατά τε αὐτὸν ἤδη τὸν γλουτὸν τιθέμενον τὸν μοχλὸν καὶ ὀλίγῳ ἀνωτέρω. ἐπὶ δὲ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον κατὰ τὸν γλουτὸν ἀντιστηριζέτω τις τῇσι χερσὶν, ὡς μὴ ὑπείκῃ τὸ σῶμα ἢ ἑτέρῳ τινὶ τοιούτῳ μοχλῷ ὑπερβάλλων καὶ ἐρείσας ἐκ τῶν καπέτων τὴν ἁρμόζουσαν ἀντικατασχέτω. τοῦ δὲ μηροῦ τοῦ ἐξηρθρηκότος τὸ παρὰ τὸ γόνυ εἴσωθεν ἔξω παραγέτω ἡσύχως. ἡ δὲ κρέμασις οὐχ ἁρμόσει τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ὀλισθήσιος τοῦ ἄρθρου· ὁ γὰρ πῆχυς τοῦ ἐκκρεμαμένου ἀπωθέοι ἂν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἀπὸ τῆς κοτύλης. τὴν μέντοι ξὺν τῷ ὑποκειμένῳ ξύλῳ μόχλευσιν μηχανήσαιτ' ἄν τις, ὥστε ἁρμόζειν καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος ἔξωθεν προσαρτέον. ἀλλὰ τί καὶ δεῖ πλείω λέγειν; ἢν γὰρ ὀρ-

LVI.

At ubi in exteriorem partem femoris caput exciderit ab utraque parte, quomodo ante diximus, extendendum eſt, ſed impellendum per latum vectem, ſimulque dum intenſio adhibetur ab exteriori parte in interiorem urgendum, vecte ad clunem ac paullo ſupra accommodato et ne corpus cedat, aliquo integram partis clunem repellente vel manibus vel alio hujusmodi vecte ſuperimpoſito, qui cavo illi quod magis in rem erit objiciatur; femoris item luxati, quod ad genu eſt ab interiori parte leviter in exteriorem cogendum. Suſpendere tamen ubi articulus in hanc partem erumpat, alienum eſt, quandoquidem cubitus illius qui appenditur articulum a ſuo cavo reduceret. Impulſus autem per ſubjectum lignum videbitur alicui ad hoc genus luxati pertinere, in quo caſu ab exteriori parte accommodandum eſt. Quid plura?

θῶς μὲν καὶ εὖ κατατείνηται, ὀρθῶς δὲ μοχλεύηται, τί οὐκ ἂν ἐμπέσοι ἄρθρον οὕτως ἐκπεπτωκός;

---

(658) Ἐὰν καταιείνῃ τις ἰσχυρῶς τὸ σκέλος οὐδὲ τῆς διὰ τοῦ ξύλου μοχλείας ἐστὶ χρεία. καὶ γὰρ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἱκαναὶ περιλαβοῦσαι κατὰ τὸν γλουτὸν ἔξωθεν ὅλον τὸ πέρας τοῦ μηροῦ πρὸς τὴν ἔσω χώραν ἀπῶσαι, μέχρις ἂν κατ' εὐθὺ γένηται τῆς κοτύλης. εὔδηλον δὲ ὅτι στρογγύλος μοχλὸς ἀνεπιτήδειός ἐστιν εἰς τὴν τοιαύτην μοχλείαν, ὅπου γε καὶ ὁ πλατὺς ἐνδεὴς ἐστιν, εἰ μὴ τοιοῦτος εἴη καθ' ἃ περιλαμβάνει τὸν γλουτὸν, ὁποίαν ἐκέλευσε ποιεῖν ἡμᾶς τὴν καλουμένην ἄμβην. αὐτὸς γοῦν εἴρηκε κατὰ λέξιν, ὡς κατ' αὐτόν γε τὸν γλουτὸν τιθέμενον τὸν μοχλὸν καὶ ὀλίγον ἀνωτέρω, οὕτως ἐπιχειρεῖν χρὴ τῇ μοχλείᾳ. τοῦτο δὲ τὸ ὀλίγον ἀνωτέρω σιμοτέρου δεῖται τοῦ περιλαμβάνοντος οὐκ εὐθέως ἀκριβῶς. τὰ δ' ἐφεξῆς πάντα δῆλα καὶ τῆσδε τῆς ῥήσεως.

---

si commode recteque extendamus, recte item impellamus, quis articulus ita luxatus non revertetur?

Si crus valenter extendatur, non necesse erit per lignum impellere; manibus enim prehendentes femoris caput totum juxta clunem cogere ab exteriori parte in interiorem poterimus, donec e regione sui cavi collocetur. Patet autem teretem vectem ad hujusmodi impulsum inutilem esse, quum et latus etiam non sufficiat, nisi qua clunem attingit, talis struatur quale strui voluit capitulum rotundum ac leniter cavum super eam spatham, quae ad reponendum humeri caput aptatur ἄμβη dicitur. Ipse autem ad verbum scripsit urgendum vecte ad clunem ac paullo supra accommodato, resimum autem hunc esse necesse est qua clunem complectitur, non ex toto rectum. Quae sequuntur in hac oratione omnia clara sunt.

νζ.

[463] Ἢν δὲ ἐς τοὔπισθεν μέρος ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρὸς, τὰς μὲν κατατάσιας καὶ ἀντιτάσιας, οὕτω δεῖ ποιέεσθαι καθάπερ εἴρηται. ἐπιστορέσαντα δὲ ἐπὶ τὸ ξύλον ἱμάτιον πολύπτυχον, ὡς μαλακώτατον ἔῃ, πρηνέα κατακλίναντα τὸν ἄνθρωπον οὕτω κατατείνειν, ἅμα δὲ τῇ κατατάσει χρὴ τῇ σανίδι καταναγκάζειν τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς τὰ ὑβώματα κατ' ἴξιν τοῦ πυγαίου ποιησάμενον τὴν σανίδα καὶ μᾶλλον ἐς τὸ κάτω μέρος ἢ ἐς τὸ ἄνω τῶν ἰσχίων· καὶ ἡ ἐντομὴ ἐν τῷ τοίχῳ τῇ σανίδι μὴ εὐθεῖα ἔστω, ἀλλ' ὀλίγον καταφερὴς πρὸς τὸ τῶν ποδῶν μέρος· αὕτη ἡ ἐμβολὴ κατὰ φύσιν μάλιστα τῷ τρόπῳ τούτῳ τοῦ ὀλισθήματός ἐστι καὶ ἅμα ἰσχυροτάτη. ἀρκέσειε δ' ἂν ἴσως ἀντὶ τῆς σανίδος καὶ ἐφεζόμενόν τινα ἢ τῇσι χερσὶν ἐρεισάμενον ἢ ἐπιβάντα ἐξαπίνης ὁμοίως ἐπαιωρηθῆναι ἅμα τῇ κατατάσει. ἄλλη δὲ οὐδεμίη ἐμβολὴ τῶν προειρημένων κατὰ φύσιν ἐστὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ τοῦ ὀλισθήματος.

LVII.

At si in posteriorem partem femur exciderit, extendere oportet et in diversa diducere eo modo quo diximus, imponereque super lignum vestem multiplicem, ut molle admodum sit et homine prono extendere. Eodem autem momento quo extenditur per asserem cogendum, non secus atque ubi spina gibba est, ita ut asser e regione clunis seu supra seu infra coxam magis collocetur. Cavum in pariete e regione asseris non sit, sed magis deorsum spectet ad pedes. Haec reponendi ratio articulo in posteriorem partem luxato maxime secundum naturam est, ac simul etiam valentissima. Satis fortasse fuerit aliquem pro assere insidere vel manibus urgere, pedibus repente consistere attollique, quo tempore intensio adhibetur. Nulla autem alia restituendi ratio femori ita luxato secundum naturam est.

Καὶ τὰ περὶ τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἐκπτώσεως εἰρημένα πάντ᾽ ἐστὶ σαφῆ τοῖς μεμνημένοις τῶν προειρημένων. ἀξιοῖ γὰρ οὐχ ὡς τοὺς προτέρους, οὕτω καὶ τοῦτον ὕπτιον κατακλίνειν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν γαστέρα· τοῦτο γὰρ δηλονότι τὸ πρηνές ἐστι σχῆμα. κατατείναντα δὲ ἰσχυρῶς ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν εἰς τὸ πρόσω χρὴ τὸ ἄρθρον ὠθεῖν. ἐν δὲ τῇ νῦν κατακλίσει τὸ μὲν ὀπίσω μέρος ἄνωθεν γίνεται, τὸ πρόσω δὲ ὑποκάτω τούτου. διὸ προσήκει τὸν ἐμβάλλοντα καταναγκάζειν εἰς τὸ κάτω τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ καὶ τοῦθ᾽ ἱκανώτατον μὲν ἡ διὰ τῆς σανίδος σήπωσις ἐργάζεται. δύναιτο δ᾽ ἄν τις αὐτὸ καλῶς πρᾶξαι κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἐξοχὴν ἐπικαθίσας μετὰ τοῦ προσεμβληθῆναι βιαίως· ἀλλ᾽ ἐὰν τὸ τῆς ἰδίας πυγῆς ἐξέχον, ἐρείσει κατὰ τῆς ἐξηρθρηκυίας κεφαλῆς, οὐδὲν ὀνήσει τὸν κάμνοντα. δεῖται τοίνυν τοῦτο τὸ ἔργον ἀνδρὸς ἐπιμελοῦς τε καὶ συνετοῦ.

νη΄.

Ἢν δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν ὀλισθῇ, τῶν μὲν κατατασίων ὁ αὐτὸς τρόπος ποιητέος. ἄνδρα δὲ χρὴ ὡς ἰσχυρότατον ἀπὸ

Haec etiam quae de femore fic luxato tradit, iis qui eorum quae propofita funt meminerint in aperto omnia funt. Edicit enim ne hos ut priores refupinemus, fed in ventrem convertamus: hic fiquidem eft habitus pronus. Valenti ergo intenfione adhibita a pofteriori parte in priorem compellere articulum oportet. Nam quum homo ita jacet, ut praecepit, pofterior pars fublimior collocatur, prior fubjicitur. Quocirca neceffe eft ut qui reftituit femoris caput deorfum compellat, quod commodiffime praeftat impulfus qui per afferem adhibetur. Idem efficeret, qui qua prominet femoris caput infidens magna vi cogeret, fed nifi clunis eminentia luxato capiti haereat, nihil hominem juvabit. Haec igitur curatio virum fummae diligentiae ac prudentiae poftulat.

LVIII.

Si in priorem partem venerit, idem convenit extendendi modus, fed aliquis manu admodum ftrenua et maxime

χειρῶν καὶ ὡς εὐπαιδευτότατον ἐρείσαντα τὸ θέναρ τῆς χειρὸς ἑτέρης πέρα τὸν βουβῶνα καὶ τῇ ἑτέρῃ χειρὶ τὴν ἑωυτοῦ χεῖρα προσκαταλαβόντα, ἅμα μὲν ἐς τὸ κάτω ὠθέειν τὸ ὀλίσθημα, ἅμα δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ γούνατος μέρος. οὗτος γὰρ ὁ τρόπος τῆς ἐμβολῆς μάλιστα κατὰ φύσιν τούτῳ τῷ ὀλισθήματί ἐστιν· ἀτὰρ καὶ ὁ κρεμασμὸς ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν. δεῖ μέντοι τὸν ἐκκρεμάμενον ἔμπειρον εἶναι, ὡς μὴ ἐκμοχλεύοι τῷ πήχει τὸ ἄρθρον, ἀλλὰ περὶ μέσον τὸν περίναιον καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον τὴν ἐκκρέμασιν ποιέεται.

Ἐπὶ τὴν τετάρτην διαφορὰν τῆς ἐκπτώσεως τοῦ κατ' ἰσχίον ἄρθρου μεταβὰς, σαφέστατα πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ εἶπε καὶ μάλιστα τῶν μεμνημένων τῶν ἔμπροσθεν ὥστε οὐδὲν ἡμᾶς τῶν ἐνταῦθα δεῖ παραφλυαρεῖν.

νθ'.

[464] *Εὐδοκιμέει δὲ καὶ ὁ πειραθεὶς ἀσκῷ τοῦτο τὸ ἄρθρον ἐμβαλέσθαι. καὶ ἤδη μέν τινας εἶδον, οἵτινες ὑπὸ*

peritus sublimiori unius palmae parte inguen adurgeat eandemque manum altera comprehendat, simulque quod excessit in inferiorem partem trudat et versus priorem genu subigat. Hic extendendi modus, ubi femur sic luxatur maxime naturae convenit, sed et ille qui hominem suspendit prope etiam naturae aptatur, in quo necesse est ut is qui appenditur non ignarus sit, ne brachio articulum impellat, sed inter partes naturales et anum juxta os quod sacrum dicitur appendatur.

Ad quartum genus luxati femoris aggressus est; de quo evidentissime omnia prodidit iis praesertim, qui in memoria habeant, quae antea dicta sunt. Quare nihil est, quod nugas hic agamus.

LIX.

Invenias etiam laudem, si sine utre articulum hunc restituas; sed quosdam novi qui eum prae inscitia et ubi in

φαυλότητες καὶ τὰ ἔξω ἐγκεκλιμένα καὶ τὰ ὄπισθεν ἀσκῷ ἐπειρῶντο ἐμβαλεῖν, οὐ γινώσκοντες ὅτι ἐξέβαλλον αὐτὸ μᾶλλον ἢ ἐνέβαλλον. ὁ μέντοι πρῶτος ἐπινοήσας δῆλον ὅτι πρὸς τὰ εἴσω ὠλισθηκότα ἀσκῷ ἐμβάλλειν ἐπειρήσατο. ἐπίστασθαι μὲν οὖν χρὴ, ὅτι ἕτερα πολλὰ ἀσκοῦ κρείσσω ἐστί. χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀσκὸν κατατιθέναι ἐς τοὺς μηροὺς ἀφύσητον ἐόντα, ὡς ἂν δύναιτο ἀνωτάτω πρὸς τὸν περίναιον ἀνάγοντα. ἀπὰ δὲ τῶν ἐπιγουνίδων ἀρξάμενον ταινίῃ πρὸς ἀλλήλους τοὺς μηροὺς καταδῆσαι, ἄχρι τοῦ ἡμίσεος τῶν μηρῶν, ἔπειτα ἐς ἕνα τῶν ποδῶν τὸν λελυμένον ἐνθέντα αὐλὸν ἐκ χαλκείου φυσᾶν καὶ ἐσαναγκάζειν ἐς τὸν ἀσκὸν, τὸν δὲ ἄνθρωπον πλάγιον κατακέεσθαι τὸ σιναρὸν σκέλος ἐπιπολῆς ἔχοντα. ἡ μὲν οὖν παρασκευὴ αὕτη ἐστί· σκευάζονται δὲ κάκιον οἱ πλεῖστοι ἢ ὡς ἐγὼ εἴρηκα· οὐ γὰρ καταδέουσι τοὺς μηροὺς ἐπὶ συχνὸν, ἀλλὰ μοῦνον τὰ γούνατα καὶ οὐ προσκατατείνουσι. χρὴ δὲ καὶ προσκα-(659) ταιείνειν, ὅμως δὲ ἤδη τινὲς ἐνέβαλον, ῥηΐδιον

exteriorem et ubi in posteriorem partem erumperet reponere per utrem tentarent, neque intelligerent hac via expelli magis quam in suam sedem restitui. Primum vero autorem constat utrem adhibuisse ubi articulus in interiorem partem elaberetur; scire tamen licet alia multa ex usu magis esse, quam utrem. Datur ergo inter femora uter non inflatus, sic ut quantum maxime potest sublimis inter anum et naturale collocetur; tum femora inter se vinciuntur habena quae a patella ordiatur et usque ad dimidiam femorum partem intendat; post haec inflatur uter distenditurque demissa aenea fistula in unum ex pedibus qui solutus sit et aeger in latus cubat vitiato crure sursum spectante. Praeparatio igitur hujusmodi est, sed plerique hanc adhibent deteriorem, quam ego dixerim, quum non alligent bonam femoris partem, ut proposui, sed genua dumtaxat; adde quod intensionem quae maxime necessaria est omittunt. Nonnulli tamen luxatum jam restituerunt, ut qui

πράγματος ἐπιτυχόντες. εὐφόρως δὲ οὐ πάνυ ἔχει διαναγκάζεσθαι οὕτως. ὅ τε γὰρ ἀσκὸς ἐμφυσώμενος οὐ τὰ ὀγκηρότατα αὐτοῦ ἔχει πρὸς τῷ ἄρθρῳ τῆς κεφαλῆς, ἣν δεῖ μάλιστα ἐκμοχλεύσασθαι, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἑωυτὸν, αὐτὸς μέσος καὶ τῶν μηρῶν ἴσως ἢ κατὰ τὸ μέσον ἢ ἔτι κατωτέρω. οἵ τε αὖ μηροὶ γαυσοὶ πεφύκασιν· ἄνωθεν γὰρ σαρκώδεές τε καὶ ξύμμηροι, ἐς δὲ τὸ κάτω ὑπόξηροι, ὥστε καὶ ἡ τῶν μηρῶν φύσις ἐπαναγκάζει τὸν ἀσκὸν ἀπὸ τοῦ ἐπικαιροτάτου χωρίου· εἴτε οὖν τις μικρὸν ἐνθήσει τὸν ἀσκὸν, μικρὴ ἡ ἰσχὺς ἐοῦσα ἀδύνατόν ἐστιν ἀναγκάζειν τὸ ἄρθρον. εἰ δὲ δεῖ ἀσκῷ χρέεσθαι ἐπὶ πολὺ οἱ μηροὶ ξυνδετέοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἅμα τῇ κατατάσει τοῦ σώματος ὁ ἀσκὸς φυσητέος. τὰ δὲ σκέλεα ἀμφότερα ὁμοῦ καταδεῖν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ἐμβολῆς ἐπὶ τὴν τελευτήν.

Καὶ τὸν διὰ τοῦ ἀσκοῦ τρόπον τῆς ἐμβολῆς οὐκ ἐπαινῶν, ὅμως ὡς ἄν τις ἄριστα καὶ τούτῳ χρήσαιτο διδάσκει, σαφῶς ἅπαντα διερχόμενος.

---

rem facilem nacti fuerint. Sed hujusmodi impulsus non magnopere tolerabilis est: siquidem inflatus uter qua maxime tumet eam regionem non attingit, in qua prolapsum femoris caput jacet, qua potissimum impellendum est; sed infra illud, ut qui in medio femorum vel interius etiam contineatur; ad haec femora naturaliter sunt curva, a superiori enim parte carnosa sunt et prope inter se junguntur, ab inferiori tenuantur. Quare et femorum natura utrem expellit ab ea parte, quae praecipue admovendus esset, ita ut si parvus uter inseratur, quum vim exiguam habeat, nullo modo urgere articulum possit. Oportet ergo si utendum utre sit, femora ad magnam partem inter se devincire et utrem inflare eodem momento quo corpus extenditur cruraque extrema parte inter se colligare, ubi hac ratione articulus reponitur.

Docet qua ratione quis utatur modo restituendi per utrem, quamvis eum non probet. Cuncta autem plane explicat.

ξ.

Χρὴ δὲ περὶ πλείστου μὲν ποιέεσθαι ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ, ὅκως ὑγιὲς μὲν ποιήσῃς τὸ νοσέον. εἰ δὲ πολλοῖσι τρόποισιν οἷόν τε εἴη ὑγιέας ποιέειν τὸν ἀοχλότατον χρὴ αἱρέεσθαι· καὶ γὰρ ἀνδραγαθικώτερον τοῦτο καὶ τεχνικώτερον, ὅστις μὴ ἐπιθυμέει δημοειδέος κιβδηλίης, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστί. τοιοίδε τ' ἂν τινες κατοικίδιοι κατατάσιες εἶεν τοῦ σώματος, ὥστε ἐκ τῶν παρεόντων τὸ εὔπορον εὑρίσκειν.

[465] Οὗτος ὕστατος αὐτῷ λόγος ἐστὶ παρακελευομένῳ τὴν εὐπορίαν ἀσκεῖν τῶν ἐπιτηδείων πρὸς τὴν θεραπείαν, ὥστε κἂν μήτε τὸ βάθρον παρῇ, μήτε ἄλλο τι τῶν προειρημένων ἐπινοεῖν αὐτὸν ὅμοιόν τι, περὶ ὧν ἐφεξῆς σαφέστατα διῆλθεν, ὡς μηδὲν αὐτῶν δεῖσθαι μηδὲ βραχυτάτης ἐξηγήσεως. ἅπαντα γάρ ἐστι σαφέστατα τοῖς γε μεμνημένοις

LX.

In tota arte medicinali id in primis dare operam oportet, ut quod male habet ad sanitatem perducatur. Quod ubi contingere possit pluribus modis, ille eligendus est qui omnium minimo negotio comparatur: hoc siquidem magis officium est probi viri et plus habet artificii, nisi quis in popularem auram incumbat. Sed quod ad hunc locum attinet quidam modi extendendi corporis per ea quae domi habentur parari possunt, sic ut ex iis quae praesentia sunt invenire liceat, per quae prompte curatio adhibeatur.

Oratio haec postrema est, in qua jubet ut in iis exerceamur, quae prompte ad curationem accommodantur, ita ut quamvis scamni copia sit, neque alterius ex iis, quae proposita sunt excogitare per te aliquid simile possis. Sed de his evidentissime in sequentibus tractavit, ut neque brevissima expositione opus sit. Omnia enim perspi-

τῶν προειρημένων, ὃ δέ μοι δοκεῖ ἀσαφέστερον εἶναι τοῦτο προσγράψω.

ξα'.

Τοῦτο μὲν ἢν τὰ δεσμὰ τὰ ἱμάντινα μὴ παρείη τὰ μαλθακὰ καὶ προσηνέα, ἀλλ' ἢ σιδήρεα ἢ ὅπλα ἢ σχοινία ταινίῃσι χρὴ ἢ ῥάκεσιν ἐρριμμένοισι ἢ ἐῤῥήγμασι τρυχίων ἐρινεῶν περιελίσσειν ταύτῃ μάλιστα, εἰ μέλλοι τὰ δεσμὰ καθέξειν καὶ ἔτι ἐπὶ πλέον ἔπειτα οὕτω δεῖν τοῖσι δεσμοῖσι.

Τὰ κατὰ τὴν ναῦν σχοινία καλοῦσιν ὅπλα, δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ ὁ ποιητὴς εἰπών·

Κεῖτο δ' ὑπ' αἰθούσῃ ὅπλον νεὸς ἀμφιελίσσης.

Δῆλον οὖν ὅτι νῦν ὁ Ἱπποκράτης εἴρηκεν ὅπλα μὲν ἰδίως τὰ ἐν τῇ νηῒ σχοινία. τὰ δὲ ἔξω τῆς νηὸς ἐν ταῖς πόλεσι καὶ κατ' ἀγρὸν διὰ τῆς κοινῆς προσηγορίας ἐδήλωσε τῆς σχοινία.

cua funt iis qui meminerint quae propofita funt; explicabo tamen fi quid mihi obfcurius effe videatur.

LXI.

Quodfi vincula ex loris non fint mollibus et quae facile tractentur, fed tantum vel catenae vel rudentes vel funes, necesse eft ante fafciis vel panniculis a lana eam partem involvere, qua potiffimum injici vinculum debet et ulteriorem quoque poftea devincire.

Navium rudentes Graeci vocant ὅπλα, quod poeta indicat eo carmine:

Κεῖτο δ' ὑπ' αἰθούσῃ ὅπλον νεὸς ἀμφιελίσσης.

Conftat etiam Hippocratem, quum rudentes ὅπλα dixit, eos funes intellexiffe, qui in navibus habentur; nam eos qui in urbibus et qui in agro, communi finium vocabulo appellavit σχοινία.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

Ed. Chart. XII. [469. 470.]

[469] *Κεφ. α'. Οὐκ ἀσκόπως μοὶ δοκεῖ ὁ παλαιὸς Ἱπποκράτης ἐπιβλέψας τὰς ἄλλας τέχνας ἀρχόμενος τῆς ἐν τῷ πράττειν καθαριότητος ἐκπεφωνήκέναι. ἐμοὶ δὲ ἀνδάνει μὲν πάσῃ τῇ τέχνῃ προσέχειν τὸν νόον· καὶ γὰρ ὁκόσα ἔργα καλῶς ἢ ὀρθῶς διοικεῖ, καλῶς ἕκαστα χρὴ ποιεῖν καὶ* [470] *ὀρθῶς καὶ ὅσα καθαριότητος καὶ καθαρίως καὶ ὁκόσα ταχέως ἔργα, ταχέως. καὶ ὁκόσα ἀνωδύνως δεῖ διαχειρίζεσθαι ἀνωδυνώτατα ποιέειν. καὶ ἄλλα πάντα τοιοῦτον τρόπον διαφερόντως*

GALENI DE FASCIIS LIBER.

Cap. I. Non inconfulto mihi videtur prifcus Hippocrates aliis artibus infpectis ab agendi munditie ducto exordio pronunciaffe. Nobis fane placet omnino omni arti mentem incumbere. Etenim quaecunque opera decore ac recte miniftrant, decore fingula recteque efficienda funt et quae cum munditie etiam munde et quae cum celeritate celeriter et quae citra dolorem manu facienda funt perquam jucunde et cetera eodem modo omnia quae pro-

Ed. Chart. XII. [470.]

τῶν πέλας ἐπὶ τὸ βέλτιον χρὴ ποιέειν. καὶ γὰρ, ὡς ἔοικεν ἔν τισιν ἔργοις, οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀπείρων διαφέρουσιν οἱ ἔμπειροι τεχνῖται τῶν ἀτέχνων ἢ τάχει καὶ εὐρυθμίᾳ· διὸ πολλάκις προσήκει παντὸς ἄλλου τεχνίτου τὸν ἰατρὸν ἐν πᾶσιν ἐστοχάσθαι τοῦ καλῶς πράττειν τι, καθ' ὃ καὶ τὴν ὕλην ἔχει διάφορον· καὶ γὰρ τέμνοντα καὶ καίοντα καὶ δὴ καὶ ἐπιδέοντα καὶ εἴ τι ἄλλο χειρουργοῦντα μετὰ τοῦ συμφερόντως πράττειν καὶ τοῦ καθαρίως καὶ εὐρύθμως πεφροντικέναι δεῖ, ὡς καὶ αὐτὸς πάλιν πού φησιν· ἐπιδέσιος δὲ δύο εἴδεα ἐργαζόμενόν τε καὶ εἰργασμένον. ἐργαζόμενον μὲν ταχίως, ἀπόνως, εὐπόρως, εὐρύθμως, ταχέως μὲν ἀνύειν τὰ ἔργα, ἀπόνως δὲ ῥηϊδίως δρῆν, εὐπόρως δὲ εἰς πάντα ἑτοίμως· εὐρύθμοις δὲ ὁρῆσθαι ἡδέως. ἀπαιτεῖ μὲν γὰρ γενόμενα πάθη περί τισι τοῦ σώματος μέρεσι τὴν ἁρμόζουσαν ἐπίδεσιν· ἀπαιτοῦσι δ' οἱ ἄνθρωποι καὶ κατ' ἰδέαν πολλάκις τὸ κατὰ τὰς ἐπιδέσεις εὔρυθμον, ὡς ἐπί τι μοναχῶν καὶ τῶν ἄλλων εἰς δῆμον παρασκευαζομένων ἁπάντων χάριν, ἀναγκαῖον εἰδέναι

ximis artis professoribus multo praeclarius agenda sunt. Etenim, ut nonnullis in operibus videre licet, usu periti non alia re imperitis et artifices artium expertibus, quam celeritate et concinnitate praestant. Quapropter saepenumero prae alio quocunque artifice decet medicum in omnibus animo contendere, quo probe suo fungatur munere, quod praecellentem materiam sortiatur. Etenim sive secet, sive urat, sive etiam deliget, seu quid aliud manu moliatur, non modo cum utilitate agere, sed munditiei et concinnitati studeat oportet, quemadmodum et ipse rursum alibi pronuntiat. Deligationis duae sunt species et quae fit et quae facta est. Quae fit, celeriter, citra dolorem, prompte, concinne efficienda est; celeriter quidem ut absolvatur operatio, citra vero dolorem ut facile elaboretur, prompte autem ut ad omnia praesto sit, concinne denique ut adspectum oblectet. Etenim affectus quidem nonnullis corporis partibus aborti congruentem deligationem postulant. Postulant vero homines per se multoties deligationum concinnitatem. Quare tum solita-

τὰς παντὶ μέρει τοῦ σώματος ἁρμοζούσας ἐπιδέσεις ἁπλᾶς τε καὶ ποικίλας, ἐπιστάμενον ὡς τισι τῶν μερῶν ἁρμόζουσιν ἑκάτεραι, τισὶ δὲ ἡ ἑτέρα, λέγω δὲ ἡ ποικίλη εἰ καί τισιν ἄλλως δοκεῖ, ἄξιον δὲ τὴν στάσιν διευκρινῆσαι πρῶτον. ἀχρηστίαν ἔνιοι τῶν ποικίλων κατεγνώκασιν ἐπιδέσεων φάσκοντες βλαβερὰν ταύτας παρέχειν τὴν χρῆσιν, ἀποδείξει μὲν οὐδεμιᾷ γενναίᾳ χρώμενοι, παλαιῶν δὲ ἀνδρῶν μαρτυρίαις. καὶ πρῶτόν γε τὸν Ἱπποκράτην εἰσάγοντες λέγοντα· ἀτὰρ καὶ ἄλλα πολλὰ λωβῶνται οἱ χαίροντες ταῖς καλαῖς ἐπιδέσεσι, τοῦτ᾽ ἔστι ταῖς ποικίλαις· καὶ Μαντίαν τε ἱστοροῦντες ὑπὸ φαρμακοπώλου ἐπιδεδεμένον τινὰ ποικίλῃ ἐπιδέσει τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον διὰ τῆς ἐπιδέσεως οἱ ὀφθαλμοὶ προσέπεσαν. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ κατὰ λόγον τοῦτο γεγονέναι, διότι ἀνώμαλος ἡ τῶν ἐπιδέσμων γίνεται πρόσπτωσις διὰ τὴν ποικιλίαν δυναμένη εἰς φλεγμονὰς καὶ ἀποστάσεις ἄγειν τὰ σώματα· οὐκοῦν ἄξιον ἐγνωκέναι, διότι γένοιτ᾽ ἂν ταῦτα ἃ λέγουσιν οὐχ ὑπὸ ποικιλίας τῶν ἐπιδέσμων, ὑπὸ δὲ

riorum, tum aliorum omnium fefe foro parantium gratia, idoneas fingulis corporis partibus deligationes tum fimplices, tum multiplices fcire neceffe eft. Nec ignorandum nonnullis quidem partibus utrasque, quibusdam vero alteram, multiplicem dico, convenire, etiamfi quibusdam fecus videatur. Sed confentaneum eft hanc controverfiam primum diluere. Nonnulli multiplicium deligationum inutilitatem damnant noxium ipfas ufum praeftare profitentes, ftabili quidem demonftratione nulla, fed prifcorum virorum teftimoniis ipfi nituntur; atque in primis Hippocratem introducunt haec pronunciantem: quamobrem et alia multa mutilant ac laedunt qui decoris, hoc eft multiplicibus deligationibus delectantur. Deinde Mantiam qui narrat, quendam virum cui pharmacopola caput et faciem multiplici deligatione deligaverat, qua deligatione oculi prociderunt; idque ipfis merito contigiffe videtur, propterea quod inaequalis fit fafciarum occurfus, qui multiplicitate corporis partes in phlegmonas et abfceffus poteft adducere. Rationi confentaneum eft eos noffe quae

ἀφυῖας τῶν χρωμένων σφιγγόντων τὴν ἐπίδεσιν. χρὴ γὰρ ἐπιδεῖν, ὥς φησιν Ἱπποκράτης· ἐν δὲ τουτέοισι μάλιστα ἐπιδέσιος, πίεξις μὲν ὥστε τὰ ἐπικείμενα μὴ ἀφιστάναι, μηδὲ ἐρηρεῖσθαι κάρτα, ἀλλ' ἡρμόσθαι μὲν, προσηναγκάσθαι δὲ μή. ἔδει δὲ αὐτοὺς τὸν Ἱπποκράτην ἐπαγομένους μάρτυρα προσαποδοῦναι τὸ λοιπόν. οὐ γὰρ ἁπλῶς ἐξενήνεκται, ἀτὰρ καὶ ἄλλα πολλὰ λωβέονται χαίροντες ταῖς καλαῖς ἐπιδέσεσιν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ προσκεῖσθαι τὸ ἄνευ νόου. σκοπείσθωσαν δὲ καὶ ἐκ τῶν νῦν λεγομένων ὡς Ἱπποκράτης οὐκ ἐκβάλλει τὰς ποικίλας ἐπιδέσεις. αὐτὸς γοῦν ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον βιβλίῳ περὶ ἐπιδέσεως διαλεγόμενος καὶ εἰπὼν τίς ἂν εἴη ἀρετὴ ἐν τῷ ἐπιδέειν. ἑξῆς καί τις ἐν τῷ ἐπιδεδειχέναι οὕτω λέγει ἀγαθῶς καλῶς· τὸ μὲν ἀγαθῶς ἐπὶ τοῦ συμφέροντος τιθεὶς, τὸ δὲ κα- [471] λῶς ἐπὶ τοῦ εὐπρεποῦς, εἶτα εἰς ἀνάπλωσιν τοῦ καλῶς ἐπιφέρει, καλῶς μὲν ἁπλῶς εὐκρινέως. τὸ ἁπλῶς τιθεὶς οὐκ ἐπὶ παντὸς, ἀλλ' ἐν ὑπο-

proferunt, haec non a fasciarum multiplicitate, sed ab his utentium et deligationem constringentium ineptia contigisse. Oportebat namque deligare, quemadmodum pronunciat Hippocrates. In his autem deligationis sunt compressio quidem, quo incumbentia neque abscedant, neque admodum obnitantur, sed fulciantur quidem, non tamen cogantur. Ipsas autem decebat testem Hippocratem adducentes sententiae residuum addere. Non enim simpliciter ipsam extulit, sed et alia multa oblaedunt qui decoris deligationibus delectantur; sed hoc apposito *citra mentem*. At ex iis nunc a me docendis perpendant multiplices deligationes ab Hippocrate non ablegari; nam ipse libro de medici officina, de fasciatione disserens, quum quae virtus insit deligationi quae fit, ac deinceps deligationi quae jam facta est pronunciavit, sic eloquitur, recte ac decore. Illud quidem recte quod conferat posuit, hoc vero decore quod eleganter exstructa sit deligatio. Postea vero ad dictionis decore explicationem affert *decore* quidem, simpliciter distincte. Simpliciter, non pro tota

Ed. Chart. XII. [471.]
δείγματος μοίρᾳ, οἷον ἡ ἁπλῶς ἐπίδεσις εὐκρινὴς ἔσται. σαφὲς δὲ τοῦτο ποιεῖ ἐπιφέρων· ἢ ὅμοια καὶ ἴσα ἴσως καὶ ὁμοίως ἢ ἄνισα καὶ ἀνόμοια ἀνίσως καὶ ἀνομοίως. τὰ δὲ εἴδεα ἁπλοῦς, εὔκυκλος, σκέπαρνος, σιμὸς, ὀφθαλμὸς καὶ ῥόμβος καὶ ἡμίτομον. ἁρμόζον τὸ εἶδος τῷ εἴδει καὶ τῷ πάθει τῶν ἐπιδεομένων· εἰ γάρ τις ἁπλοῦς ἐστιν, οὗτος τῷ ὄντι εὔκυκλος ὀφείλει εἶναι· εἰ δέ τις σκέπαρνος, οὗτος σιμός. οὕτω γὰρ ἔσται ὁ πάντῃ ἴσως ὅμοιος ἑαυτῷ, ὁ δὲ ἄνισος ἀνόμοιος, ἄρα γε πείθονται ἤδη Ἱπποκράτει ἐκκλίνειν τὰς ποικίλας ἐπιδέσεις· ὁμολογοῦντες τὸν σκέπαρνον καὶ τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τὸν ῥόμβον καὶ τὸν ἡμίτομον ποικίλας εἶναι τὰς ἐπιδέσεις; ἢ ἔτι ὑπομιμνήσκομεν αὐτοὺς τὸν περὶ κλειδὸς κατάξιος λόγον ἐν τῷ περὶ ἄρθρων. ὡς Ἱπποκράτης γερανίδι ποικίλῃ οὔσῃ ἐπιδέσει κέχρηται· ἴστωσαν δὲ ὅτι ἐπὶ μερῶν τινῶν ὡς ἐπὶ μηροῦ προαρθρημβολημένου βραχίονός τι καὶ ἀγκῶνος καὶ ἄλλων πλειόνων οὐκ ἔστιν

ſignificatione, ſed pro ſignificationis parte poſuit, ut ſimplex deligatio diſtincta ſit. Id autem dilucidum efficit his additis aut ſimilibus et aequalibus, aequaliter et ſimiliter; aut inaequalibus et diſſimilibus, inaequaliter et diſſimiliter. Species autem ſimplex orbicularis, aſcia, ſima, oculus, rhombus, ſemiſectum. Congruat ſpecies ſpeciei et membrorum devinciendorum affectioni. Si qua namque ſimplex ſit deligatio, haec revera orbicularis debet eſſe; ſi qua vero aſcia ſit, haec ſima exiſtit. Sic enim quae prorſus aequalis eſt ſibi ipſi erit ſimilis, quae vero inaequalis diſſimilis. Utrum ſibi perſuadent jam Hippocratem multiplices deligationes averſari et ejicere conjicientes, aſciam et oculum et rhombum et ſemiſectum multiplices eſſe deligationes? An praeterea ipſis commemoremus hiſtoriam de claviculae fractura in libro de articulis ſcriptam, qua patet Hippocratem grue varia deligatione uſum fuiſſe? Sciant autem quod quibusdam in partibus, ut in femore priſtinum in articulum repoſito et brachio et cubito et ceteris pluribus, non alia quam mul-

Ed. Chart. XII. [471.]
ἄλλῃ χρῆσθαι ἐπιδέσει ἢ ποικίλῃ, ἀλλὰ πρὸς μὲν τούτων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

Κεφ. β΄. Ἐπανάγωμεν δὲ τὸν λόγον ἐπὶ τὴν τῶν ἐπιδέσμων τε καὶ ἐπιδέσεως τεχνολογίαν· καὶ δὴ ἐν πρώτοις ἴδωμεν τίνι διαφέρουσιν ἀλλήλων οἱ ἐπίδεσμοι, ὕλῃ, σχέσει, μήκει, πλάτει κατασκευῇ· ὕλῃ μὲν ἐπεὶ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσιν ἐρεοῖ, οἱ δὲ λινοῖ, οἱ δὲ δερμάτινοι, τῆς χρήσεως αὐτῶν οὐ μιᾶς οὐδὲ τῆς ὁμοίας οὔσης, ἀλλὰ διαφόρου. πειρώμεθα γὰρ ἁρμοζόντως τῷ πάθει τὴν ἐκλογὴν ἐν τῇ χρήσει ποιεῖσθαι· ὅσα γοῦν σφίγξεως, δεῖται λινοῖς ἐπ᾽ αὐτῶν χρώμεθα, ὅσα δὲ οὐ σφίγξεως διὰ τὸ ἐναντιοῦσθαί τισι φλεγμοναῖς, συνεχείας δὲ δεῖται μόνης ἢ σκέπης ἐρεοῖς. δερματίνοις δὲ, ὡς Ἱπποκράτης ἐπὶ ῥινὸς καὶ γένυος καταγείσης ἐχρήσατο καταπκολλῶντες τὸ ἄκρον τῷ δεομένῳ τῆς ἐπιδέσεως, σχέσει δὲ ἐπεὶ οἱ μέν εἰσιν εἰλητοὶ, οἱ δὲ σχιστοὶ, ἄλλοι δὲ σύῤῥαπτοι. εἰλητοὶ μὲν οὖν εἰσιν οἱ ἐκ ταινίας ἐπὶ μῆκος ἀσυμβλήτου γεγονότος οἷοί εἰσιν οἱ κατὰ τὰ κατάγματα τῶν

tiplici deligatione uti non detur. Verum hactenus dicta sufficiant.

Cap. II. Ad artificem vero tum fasciarum, tum deligationis doctrinam orationem reducamus; certoque sciamus in primis qua in re discrepent fasciae inter se materia, figura, longitudine, latitudine et structura. Materia, quoniam ipsarum nonnullae sunt laneae, quaedam lineae, aliae membraneae, quum ipsarum usus non unus neque similis, sed diversus existat. Propterea conemur in operum functione congruenter affectui delectum facere. Quae itaque adstrictione opus habent, lineas in ipsis usurpemus; quae vero adstrictionem non desiderant, quod haec quibusdam inflammationibus adversetur et continentiam solam nixumve aut tegumentum postulent, in his laneas. Membraneis denique utemur, quemadmodum in nasi et maxillae fractura agglutinato parti devinciendae fasciae extremo usus est Hippocrates. Figura, quo hae convolutae, illae scissae, aliae consutae sint: convolutae sunt quae ex habena in insignem longitudinem factae sunt,

κώλων παραλαμβανόμενοι. σχιστοὶ δὲ οἱ ἐκ ῥάκους ἑνὸς κατὰ τὰ πέρατα ἢ καὶ ἄλλο τι μέρος ἐπεῤῥωγότες, οἷοί εἰσιν οἱ ἐπὶ κεφαλῆς ἀνατετριμμένης παραλαμβανόμενοι, καρκῖνοι δὲ καλούμενοι, τετρασκελεῖς ἢ ἑξασκελεῖς ἢ ὀκτασκελεῖς. σύῤῥαπτοι δὲ οἱ ἐκ τελαμώνων πλειόνων συντιθέμενοι ἀνομοιοσχημόνα τὴν ἐπιβολὴν ἔχοντες οἷοί εἰσιν οἱ καλούμενοι ἀναλκαπρίδες ἢ ἀναζῶστραι ἢ μασόδεσμοι ἢ ἐπὶ μαστῶν καὶ τὸν περὶ ἕδραν τόπον ἁρμόζοντες· μήκει δ' ἐπεὶ οἱ μὲν εἰσιν ἐπιμηκέστεροι, οἱ δὲ βραχύτεροι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ πλάτους ἔχει τοῖς ἐπιδεομένοις μέρεσι προσαρμοζομένου καὶ τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους ἀναλόγως. κατασκευῇ δὲ διαφέρουσιν ἀλλήλων, ἐπεὶ οἱ μὲν ὑφαντοὶ, οἱ δὲ πλωτοὶ, οἱ δὲ [472] πλεκτοί εἰσι. καὶ τῶν ὑφαντῶν οἱ μὲν εἰς τοῦτο γεγόνασιν, οἱ δὲ πρὸς ἄλλην χρείαν γεγονότων ὑφασμάτων, σχιζομένων δὲ γίνονται. οἷς ἐπὶ τῶν τραυμάτων ὡς ἐπὶ πᾶν χρώμεθα, τοῖς δὲ εἰς τοῦτο ὑφασμένοις ὡς ἐπὶ τῶν κυνηγῶν φυλακῆς τῶν σκελῶν χάριν ἐπιδεομέ-

quales exiſtunt quae in membrorum fracturis uſurpantur. Scissae quae uno conſtant linteo, extremis aut aliis etiam quibusdam partibus diſciſſae, quales capiti perforato admoventur, quae cancri vocantur, quadricrures, ſex crures aut octicrures. Conſutae, quae ex pluribus habenis compoſitae ſolis figuris diſſimilibus propugnaculum habent, quales ſunt ſuſpendentes, accingentes aut mammifaſciae aut quae mammis et loco ſedem ambienti congruunt. Longitudine, quod aliae ſint oblongiores, aliae breviores. Latitudine, quod aliae ſint anguſtiores, aliae latiores. At ut faſciarum longitudo, ſic et latitudo partibus devinciendis pro longitudinis et latitudinis proportione apparanda eſt. Structura denique inter ſe faſciae differunt, quod aliae textae ſint, aliae coactae, aliae nexae. Textarum nonnullae ad hoc opus conſtructae ſunt, nonnullae vero ex tela parantur quae ad alium uſum contexta ſcinditur. Haſce in vulneribus devinciendis plerumque uſurpamus, illis ad hoc contextis venatores ad crurum devinciendo-

νοις καὶ τοῖς καρποδέσμοις καλουμένοις. τοῖς δὲ πλεκτοῖς ὡς ἐφ' ἡνιοχῶν συνοχῆς τῶν πλευρῶν ἕνεκεν.

Κεφ. γ'. Ἔστω δὲ κοινὸν μὲν ἐπὶ πάντων παραγγελμάτων ἐπιδεομένων τὸ εὐπόριστον εἶναι καὶ τοῖς παροῦσιν ὡς ἀρίστοις δύνασθαι χρῆσθαι. ἐκλογῆς δέ τινος οὔσης τὸ αἱρεῖσθαι τοὺς ἐπιδέσμους, ὡς εἶπεν ὁ Ἱπποκράτης· φησὶ γὰρ ἔστω ἐπιδέσματα καλὰ, καθαρὰ, λεπτὰ, κοῦφα, μαλακὰ, ὑγιέα, ὥστε τάνυσιν φέρειν καὶ ὀλίγῳ κρέσσω μὴ ἔχοντα ξυῤῥαφὰς, μηδὲ ἐξαστίας· καθαρὰ μὲν γὰρ εἶναι δεῖ, διότι ἀπρεπὲς τὸ ῥυπαρὸν καὶ μηδὲ ἐπιδεχόμενον τὰ ἐπιβρέγματα καὶ παρέχοντά τινα βλάβην ἐν τῇ πρὸς τὰ ἐπιβρέγματα μίξει. ἔστω δὲ καὶ ἴδιον χρῶμα ὡς μὴ ἀπὸ πορφύρας ἤ τινος ἄλλου βάμματος τὸ αὐτὸ γίνηται ἢ καὶ φαντασίαν ἡμῖν προβάλλῃ αἵματος ῥέοντος ἢ τοῦ χρώματος ὁμοιότητα, λεπτὰ δὲ ὡς μὴ ὄγκον πλείονα ταῖς ἐπινεμήσεσι παρέχῃ. μαλακὰ δὲ ὡς μὴ θλίβῃ διὰ τὴν σκληρότητα, κοῦφα δὲ εἰς τὸ μὴ ἐκ τοῦ προσόντος αὐτοῖς βάρους φορτικὴν τὴν ἐπί-

rum tutelam, ut et vocatis manicis utuntur. Coactis autem ut et aurigae ad laterum continentiam usurpamus.

Cap. III. Ex omnibus praeceptis illud fit publicum. Devincientibus medicis fasciarum copiam suppetendam esse, quo prostantibus quam plurimis uti queant. Quum autem delectus quidam adest, fasciae eligendae sunt, quemadmodum praecipit Hippocrates; sic enim pronunciat: sunto fasciae decorae, mundae, tenues, leves, molles, integrae, tensionem ferentes, paullo valentiores, neque suturas, neque exstantias habentes. Enimvero mundas esse fascias oportet, quod sordidae foedae sint, perfusiones non admittant et aliquam in perfusionum cinno laessonem invehant. Sed proprius fit color, ne a purpura aut alia quadam tinctura idem noxae oboriatur, neve etiam nobis fluentis sanguinis imaginatio promoveatur aut coloris similitudo. Tenues, ne majorem distributionibus molem constituant. Molles, ne ob duritiem contusio concitetur. Leves ad hoc, ne ob incumbens ipsis grave pondus onerosa deli-

δεσιν γίγνεσθαι. μὴ ἐχέτω δὲ μηδὲ ξυῤῥαφὰς ἀνωμάλως διὰ τοῦτο ποιήσοντα τὴν θλίψιν, ἀλλὰ μηδὲ ἐξαστίαν ἥ ἐστι, μήτε πάρωον, μήτε παραστροφὴν, μήτε ὥσπερ ἶνας ἐξεχούσας· τὸ μὲν γὰρ ἀνώμαλον τὴν ἐπίδεσιν ποιεῖ. τὰ δὲ ἐξέχοντα τὴν ἐπινέμησιν οὐκ ἐᾷ γίνεσθαι ῥᾳδίως, σχίζοντα δὲ τοὺς ἐπιδέσμους οὐ κατὰ τὸ ἐπικάρσιον τμῆμα τῇ ὤᾳ δεῖ σχίζειν, ἀλλὰ κατ' εὐθὺ ὥσπερ ἐξυφαίνεται ὡς τῷ στήμονι ἀνευθύνεσθαι στοχαζόμενον· ἐπὶ τούτῳ γὰρ εὔσχιστα τὰ ῥάκη, ἐπὶ δὲ τὴν κροκὴν τὸ ἀνάπαλιν, ἄλλως τε καὶ κατὰ τὴν πρὸς τὸν στήμονα ἀκολουθίαν σχιζόμενα εὐτονώτερα πρὸς τὴν θέσιν τῶν ἐπιδεομένων ἐστί.

Κεφ. δ'. Τῶν δὲ ἐπιδέσεων αἱ μὲν, ὡς ἔμπροσθεν εἶπον, εἰσὶν ἁπλαῖ, αἱ δὲ ποικίλαι· καὶ τούτων αἱ μὲν ἀπὸ τῶν ἐπιδεομένων μερῶν ἔτυχον τῆς προσηγορίας, αἱ δὲ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ἄλλαι δὲ κατὰ μεταφορὰν τῆς πρὸς τὰ ζῶα [473] ἐμφερείας. ἀπὸ μὲν οὖν τόπων ἐπιδεομένων ὀφθαλμὸς, ῥὶς, βουβωνίσκος καὶ αἱ ταύταις παραπλήσιαι·

gatio contingat. Neque vero fasciae futuras sortiantur inaequales, ea re contusionem allaturae; imo neque exstantias, hoc est neque fimbrias, neque institas aut orarum obversiones fibrarum modo eminentes. Quae namque exstant inaequalem deligationem reddunt, quae vero eminent distributionem fieri facile non ferunt. At scindenti fascias non transversaria villo, sed directe sectione, prout tela contexitur, scindendum est, ut stamine dirigatur collimanti. Hoc enim modo lintea facile scinduntur, secus autem ad tramam. Praeterea et quae ducta ad stamen serie scinduntur, ad partium deviciendarum posituram continendam robustiora sunt.

Cap. IV. At vero deligationum, ut antea protulimus, quaedam sunt simplices, quaedam vero multiplices. Harum etiamnum aliae a partibus deviciendis, aliae ab eventis, aliae per effigiei ad animalia translationem appellationem sortitae sunt. A partibus itaque deviciendis oculus, nasus, inguen atque his consimiles. Ab animali-

ἀπὸ δὲ ζώων καρκίνος, ἱέραξ, κριὸς, λαγωὸς, χελώνη· ἀπὸ δὲ τῶν συμβεβηκότων ὡς χάραξ ἥ τε ἐζευγμένη καὶ ἀπεζευγμένη, σκεπαστραὶ, σειραὶ καὶ αἱ ταύταις ὅμοιαι. τῶν δὲ ἐπιδέσεων τούτων αἱ μὲν αὐτὸ τοῦτο ἐπιδέσεις εἰσὶν, ὡς θόλος, βασιλικὸς, σκάφιον, διάκρισις. αἱ δὲ εἰσιν ἐπιδέσεις ἅμα καὶ βρόχοι ὡς λαγωὸς μετ᾽ ὤτων καὶ βουκολικός καὶ οἱ τούτοις ὅμοιοι· ἔτι τῶν ἐπιδέσεων αἱ μὲν ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἐπιδέονται, αἱ δὲ ἀπὸ δυοῖν, αἱ δὲ ἀπὸ μιᾶς καὶ δυοῖν ἀρχῶν· ἔτι τῶν ἐπιδέσεων αἱ μὲν μερῶν τινῶν εἰσιν ἴδιαι ἐπ᾽ ἄλλων μὴ ἁρμόζουσαι, αἱ δὲ κοιναὶ καὶ πρὸς ἄλλα μέρη· ἔτι τῶν ἐπιδέσμων οἱ μὲν προσθοφανεῖς εἰσι μόνα τὰ ἔμπρόσθια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιδεδεμένα δεικνύοντες, οἱ δὲ ὀπισθοφανεῖς, ἄλλοι ὁμοιοφανεῖς ἐπίσης καὶ τὰ ἔμπρόσθια καὶ τὰ ὀπίσθια δεικνύοντες καὶ ταῦτα ὅτι μὲν ὁμογενῆ, ὅτι δὲ ἑτεροφανῆ· σαφῆ δ᾽ ἔσται ταῦτα ἐν τῷ τὰς κατὰ μέρος ἐπιδέσεις δεικνύεσθαι.

bus cancer, accipiter, aries, lepus, teſtudo. Ab eventis, ut vallum tum conjunctum, tum diſjunctum, opercula, habenae atque his ſimiles. At hujusmodi deligationum quaedam hoc ipſo deligationes ſunt, ut tholus, baſilicus, ſcaphula, diſcrimen; quaedam vero deligationes ſunt et laquei, ut lepus auritus, paſtoralis et his ſimiles. Praeterea deligationum nonnullae ab uno capite, nonnullae a duobus, quaedam ab uno et duobus capitibus devincientes ordiuntur. Deligationum etiamnum aliae quibusdam partibus propriae ceteris minime congruunt, aliae et aliis partibus ſunt communes. Rurſus faſciarum aliae ſunt anterius prominentes, quae ſolas anteriores hominis partes devinctas demonſtrant, aliae poſterius conſpicuae, quae deligatas partes poſticas ſubjiciunt oculis; aliae pleraeque apparentes, quae tum anteriora, tum poſteriora aequaliter devinci produnt. Et haec interdum genere ſimilia, interdum facie diſſimilia conſpiciuntur, quae in particularium deligationum demonſtratione dilucide declarabuntur.

Ed. Chart. XII. [473.]

Κεφ. ε'. Ἄξιον ἐπισκέψασθαι πρότερον ὡς ἔτυχε τὴν πρώτην τῶν ἐπιδέσμων καταβολὴν ποιεῖσθαι χρὴ καὶ περὶ τούτου ζητητέον ἐστίν· οἱ μὲν γὰρ πρὸ ἡμῶν πάντες τόπους τινὰς ἀφώρισαν τοῦ σώματος, ἐφ' ὧν δεῖ τὴν θέσιν τῶν ἀρχῶν ποιεῖσθαι, οἷον ἐπὶ κεφαλῆς ἐπιδεομένης. δι' ὅ δή ποτ' οὖν τὴν ἀρχὴν κατ' ἰνίον τάσσουσι κἀκεῖθεν τὰς ἐπινεμήσεις ἄγοντες συντελοῦσι τὰς ἐπιδέσεις οὐδέν τι ἐστοχασμένοι τοῦ πάθους δι' ὃ ἐπιδέουσι εἴτε ἁρμοζόντως αὐτὸ τοῦτο πράττουσιν, εἴτε καὶ μή· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ μερῶν ἀφωρίσαντό πως ἢ ὑπὸ ἀμαθίας ἢ ἀγνοίας, ὡς εἰκὸς τοῦτο πράττοντες. δεῖ γὰρ τὸν ὀρθῶς ἐπιδέοντα πειρᾶσθαι μὴ μόνον, ὥς φησιν Ἱπποκράτης, ἁρμόζον τὸ εἶδος τῷ εἴδει ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ πάθει τοῦ ἐπιδεομένου. διὸ καὶ ἡμεῖς οὐχ ὅπῃ ἔτυχεν, ἀλλ' ὅπῃ δεῖ τάσσομεν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ πέρατα δὲ τῶν ἐπιδέσεων τιθέναι δεῖ, ὥς φησιν ὁ παλαιός. τὰ δὲ κινούμενα οἷον ἄρθρα, ὅπῃ μὲν ξυγκάμπτεται ὡς ἥκιστα καὶ εὐσταλέστατα περιβάλλειν, οἷον ἰγνύην, ὅπῃ δὲ

Cap. V. Rationi consentaneum est prius inspicere, an ut sors tulerit prima fasciarum injectio efficienda sit et ea de re perquirendum est. Qui namque nos praecesserunt omnes quosdam corporis locos definierunt, in quibus capitum fasciae positura stabilienda est. Exempli gratia in capite cui quamcunque ob causam deligatio debetur fasciae caput supra occipitium collocant, ac inde distributionem ducentes deligationem conficiunt, spectato nequaquam affectu ob quem fasciam admovent, an congruenter, nec ne, ipsam operationem moliantur. In ceteris quoque partibus aut imperitia aut ignoratione ut creditur hoc opus obeuntes sedes quodammodo circumscripserunt. Oportet enim recte devincientem operam dare, quo non solum Hippocratis edicto speciei speciem, verum etiam partis deviinciendae morbo congruentem deligationem moliatur. Nos itaque non quo sors tulerit, sed ubi deceat fasciarum capita collocamus; extrema vero prout senex imperat imponenda sunt. Quae moventur ut articuli, qua inflectun-

περιτείνεται ἁπλᾶ τε καὶ πλατέα, οἷον ἡ μύλη. προσπεριβάλλειν δὲ καταλήψεως μὲν τῶν περὶ ταῦτα εἵνεκα. ἀναλήψεως δὲ τοῦ ξύμπαντος ἐπιδέσμου ἐν τοῖσιν ἀτρεμέουσι καὶ λαπαρωτέροισι τοῦ σώματος, οἷον τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω τοῦ γόνατος. ὁμολογέει δὲ ὤμου μὲν ἡ περὶ τὴν ἑτέραν μασχάλην περιβολὴ, βουβῶνος δὲ ἡ περὶ τὸν ἕτερον κενεῶνα καὶ κνήμης ἡ ὑπὲρ τὴν γαστροκνημίην. ὁκόσοισι μὲν ἄνω ἡ φυγὴ κάτωθεν ἡ ἀντίληψις, οἷαι δὲ κάτω τὸ ἐναντίον, οἷσι δὲ μή ἐστιν, οἷον ἡ κεφαλὴ, τουτέων ἐν τῷ ὁμαλωτάτῳ τὰς καταλήψιας ποιέεσθαι [474] καὶ ἥκιστα λοξῷ τῷ ἐπιδέσμῳ χρέεσθαι, ὡς τὸ μονιμώτατον ὕστατον περιβληθὲν τὰ πλανωδέστατα κατέχειν. ἐπιδεῖν εὖ προσήκει στοχαζόμενον καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἀριθμῶν. δύο γὰρ ὄντων ἐνεργειῶν εἰδέων, ὡς φησιν Ἱπποκράτης· μιᾶς μὲν καθ' ἣν συντελοῦμεν, ἑτέρας δὲ καθ' ἣν συντελεύσαμεν, ἐν ἀμφοτέροις φροντίδα πεποιεῖσθαι δεῖ τοῦ ἐν μὲν τῷ ἐπιδεῖν ἐργάζεσθαι

tur quam minimis ac maxime contractis fasciis, veluti poples; qua vero extenduntur, tum simplicibus et expassis, tum latis, veluti rotula, obvolvenda sunt. Obvolvere insuper oportet comprehensionis rerum his incumbentium gratia suspensionis quoque universae fasciae in conquiescentibus ac subsidentioribus corporis partibus, qualis regio tum supra, tum infra genu posita est. At idonea est capitis quidem humeri ad alteram axillam, inguinis vero ad alterum ilium et tibiae supra suram fasciae circumductio. Quibuscunque sursum quidem fasciae fuga fit, inferne sit suspensio; quibus deorsum, versa vice. At quibus non datur ut in capite, in his quam maxime aequali parte comprehensiones faciendae sunt, minimeque obliqua fascia utendum, quo stabilissime postremo obvoluta erroneos circuitus contineat. Eum quoque apposite deligare decet qui ad operationum numeros respicit. Quum enim operationum duae sint species, ut pronunciat Hippocrates: una quidem qua deligationem perficimus, altera vero qua perfecimus. In utraque cura suspicienda est, ut in deligatione obeunda cito, citra dolorem, prompte et

Ed. Chart. XII. [474.]
ταχέως, ἀπόνως, εὐπόρως, εὐρύθμως. ταχέως μὲν σκοπὸν ἔχοντα ἀνύειν τὰ ἔργα, ἀπόνως δὲ ῥηϊδίως δρῆν, εὐπόρως δὲ ἐς πᾶν ἑτοίμως, εὐρύθμως δὲ ὁρῆσθαι ἡδέως. ἐπιδεδεκότα δὲ ἔχειν πάσας τὰς ἔμπροσθεν εἰρημένας ἀρετὰς ἀγαθῶς καὶ καλῶς καὶ τὰ λοιπά.

Κεφ. ϛ'. Περὶ δὲ εὐχρησίας τῶν ἐπιδεομένων τάδε χρὴ εἰδέναι· ὡς τῶν ἐπιδέσεων αἱ μὲν ἰωμένοις τισὶν ὑπηρετοῦσι συνοχῆς χάριν παραλαμβανόμεναι, αἱ δὲ οὐκ εἰς τοῦτο, εἰς δὲ τὸ αὐτουργῆσαι παραλαμβάνονται, αὗται τὴν ἴασιν πεπιστευμέναι, ἐφ' ὧν μάλιστα ἠκριβωκέναι δεῖ, ὅπη ποτὲ τακτέον τὴν ἀρχὴν καὶ ὅθεν τὰς ἐπινεμήσεις ποιητέον, καὶ που τελευτητέον· ὧν ἕκαστα διὰ γραφῆς μὲν τἀκριβὲς παραδοῦναι οὐχ οἷόν τε. ἀφορμὰς δὲ παρασχεῖν, δι' ὧν εἰ ἐπιλόγιστος ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους ἔσται ὁ ἰατρὸς ἐπιστάμενος φύσιν τε ἑκάστου τῶν μερῶν ὡς ἔχει εὐφόρως πρός τε ἐπίδεσιν καὶ ἀνάληψιν καὶ θέσιν. ἐπιστάμενος δὲ καὶ τι δύναται ἐπίδεσις· δύναται τοίνυν ἐπίδεσις τὰ μὲν ἀφεστῶτα

concinne operemur. Cito quidem habita operum peragendorum ratione, citra dolorem quo ipsa facile praestemus, prompte in omnibus parate, concinne ut adspectum oblectent. Quae vero deligationem peregerunt, omnes superiores virtutes enarratas sortiuntur, recte, decore et ceteras.

Cap. VI. De fasciarum devincientium usu haec nosse oportet. Deligationum alias quibusdam topicis medentibus subservire continendi gratia susceptas; alias non ad hoc, sed ad operationem per se obeundam usurpatas, in quibus accuratissime didicisse oportet, ubi partium fasciationis exordium statuendum sit, qua distributiones ducendae et quo finis ferendus. Quae singula descriptione quidem plane tradi nequeunt, subsidia tamen praestare possunt, quibus qui medicus in particularibus versatus erit, facile ratiocinatione colliget, se tum singularum partium naturam prout deligationi, suspensioni et positurae ferendae sit idonea, tum etiam quid valeat deligatio nosse. At

προστεῖλαι, τὰ δὲ ἐκτετραμμένα συστεῖλαι, τὰ δὲ διεστραμμένα διορθῶσαι καὶ τὰ ἐναντία πάντων χρῆσθαι, ἐπιδεῖν δὲ μὲν ἀφεστῶτα, ὥστε τὰ μετέωρα. δεῖ δὲ τῆς ἕδρας ψαύειν, τοῦτ' ἔστι τῶν ἑδραίων ἀφ' ὧν ἀπέστη καὶ εἰ μετεωρισθῇ· μὴ πιέζειν δὲ καὶ μὴ ἦρχθαι μὲν ἐκ τοῦ ὑγιέος, τελευτῆσαι δ' εἰς τὸ ἕλκος ὡς τὸ μὲν ὑπεὸν ἐξάγηται, ὅπερ ἐστὶν ἐκθλίβηται, ἕτερον δὲ μὴ ἐπισυλλέγηται. ἐφ' ὧν δ' ἂν ἀποστήσασθαι βουληθῶμεν πάντα τἀναντία χρὴ ποιεῖν τοῖς συναγομένοις, ἐφ' ὧν δὲ ἐκπεπετασμένα ὅπερ ἐστὶν ἐκτετραμμένα, ἐκ πολλοῦ δὲ βουλόμεθα συναγαγεῖν τὰ μὲν ἄλλα τὰ αὐτὰ ποιητέον. ἐκ πολλοῦ δέ τινος τὴν συναγωγὴν καὶ ἐκ προσαγωγῆς τὴν πίεσιν ποιεῖσθαι τὸ πρῶτον ἥκιστα, ἑξῆς ἔτι μᾶλλον ὅρον τοῦ μᾶλλον τοῦ συμψαύειν καὶ ἡρμόσθαι, μὴ ἐρηρεῖσθαι δέ. ὑφ' ὧν δὲ δεῖ συνηγμένα διαστῆσαι ἐν φλεγμονῇ ἐλινύειν, ἄνευ δὲ φλεγμονῆς παρασκευῇ μὲν τῇ αὐτῇ, ἐπιδέσει δὲ ἐναντίῃ διεστραμμένα διορ-

poteſt deligatio eas quae abſceſſerunt partes conjungere, everſas coërcere, diſtortas dirigere atque omnibus contraria praeſtare. At eas quae abſceſſerunt partes ita devincire oportet, ut ſublimia ſedem, hoc, eſt ſtabilem unde abſceſſerunt locum contingant, etſi multum ſublata ſunt, non tamen premant. A ſana vero ac integra parte deligatio ordienda eſt et ad ulcus finienda, ut quod ſubeſt educatur, hoc eſt excludatur, neque alterum colligatur. Quibus autem in partibus abſceſſus et materiam colligi voluerimus, his in unum cogendis omnia contraria efficienda ſunt. Quibus autem extenſas, quod eſt everſas partes e longinquo in unum adducere volumus, cetera eodem modo facienda. E longinquo vero quodam coactio et ex acceſſu compreſſio primum minima, deinde major facienda. Majoris terminus ſit partium contactus et peracta conjunctio, non tamen fulcimentum. Quibus autem conjuncta diducenda ſunt, in inflammatione ſuperſedenda eſt deligatio citra inflammationem eodem apparatu, ſed contraria deligatione utendum; diſtorta dirigenda ſunt et ejus-

θῶσαι τὰ μὲν ἄλλα ταῦτα. δεῖ δὲ τὰ μὲν ἀπεληλυθότα ἐπάγειν, τὰ δὲ ἐναντία ἐναντίως· ἅπαντα δὲ ταῦτα ὥσπερ νόμους ἐπιστάμενόν τε καὶ διαφυλάττοντα ἑκάστῳ πάθει τὸ κατάλληλον αὐτῶν αἱρεῖσθαι, μὴ προσέχοντα εἰς τόπους τινάς. ἡμεῖς ἀφορίζομεν τὰ νῦν ἐπιδέοντες, ἀφ' ὧν δεῖ τῆς ἐπινεμήσεως ἄρχεσθαι· διὰ γραφῆς γὰρ καθ' ἓν ἐξηργασμένον [475] οὐ ῥᾳδίως ἦν εἰπεῖν· εὐδήλου δὲ διδασκαλίας χάριν ἡμεῖς ἐν τῇ παραδόσει τῶν ἐπιδέσμων τόπους ἀφορίζομεν, ἀφ' ὧν ἄρχεσθαι δεῖ, αὐτῶν δ' ἐπὶ τῶν ἔργων τὸ κατάλληλον αἱρεῖσθαι προσήκει.

Κεφ. ζ'. Σύμμετρον ῥάκος λαβόντες ἐπισχίζομεν εἰς σκέλη ἓξ τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες, ὃ καὶ ἐπιβάλλομεν τῇ κορυφῇ, τῶν δὲ σκελῶν καὶ τῶν παρειμένων λαβόμενοι τῶν μέσων ἐπιῤῥήγνυμεν τὸ κατὰ τὴν ἕξιν τῶν ὤτων μέρος ὑπό τε τῷ ἀνθερεῶνι προσθέντες τὰς ἀρχὰς ἀμματίζομεν. ἑτέρου δὲ στενοῦ τελαμῶνος τὸ μέσον τῷ ἰνίῳ προσθέντες καὶ τὰ ἄκρα παράγοντες τοῦ μετώπου ἐκ πλαγίων τῆς κε-

modi cetera. Quae recesserunt adducenda sunt, contraria vero contra. Haec omnia medicum tanquam legum tum peritum, tum assertorem decet pro singulis affectibus idoneam ipsis deligationem eligere, minimeque ad certos locos consilium dirigere. Nos autem nunc partium deligationem obeuntes, a quibus fasciae distributio ordienda sit definimus. Quod enim in unaquaque operatione factum est, id descriptione prodere facile non fuit. Nos tamen dilucidae doctrinae gratia in fasciarum tractatu locos statuemus, a quibus deligationem ordiri deceat et quod ipsis operationibus obeundis consentaneum est eligi conveniat.

Cap. VII. Commensum linteum acceptum in crura sex proscindimus, medium integrum ac continuum sinentes, quod vertici injicimus. Atque e cruribus demissis media assumimus, partem ad aurium aequabilitatem findimus et mento apposita capita nectimus. Alterius vero angustae fasciolae medium occipiti admoventes et ad frontis summa adducentes a capitis lateribus nodo vincimus.

φαλῆς ἀμματίζομεν· οὕτω τε τὰς λειπομένας τέσσαρας ἀρχὰς ἄγοντες ἐφάπτομεν τὰς μὲν ὀπισθίους πλησίον τοῦ κατὰ τὸν στενὸν τελαμῶνα ἅμματος, τὰς δὲ ἐμπροσθίους παρὰ τὸ ἰνίον. δυνατὸν δὲ καὶ χωρὶς ἁμμάτων τὰς μὲν ὑποβάλλειν, τὰς δὲ ἐμβάλλειν τὴν ὑστάτην ἀγκτηρίζοντα.

Κεφ. η'. Διαιροῦμεν τὸ ῥάκος εἰς σκέλη τέσσαρα τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες, ὃ καὶ ἐπιβάλλομεν τῷ μετώπῳ, τὰς ἀρχὰς δὲ τὰς ἐμπροσθίους ἀπάγομεν ἐπὶ ἰνίον κατὰ τῶν ὀπισθίων ἀρχῶν κατὰ τῶν παρειμένων κἀκεῖ ἀμματίζομεν, ἐπὶ τὰς ἑτέρας δύο ἀρχὰς ἀνακλάσαντες ἄγομεν ἐπὶ κορυφὴν, ὑπ' αὐτὴν δὲ ἀμματίζομεν. δυνατὸν δὲ τὰς ἐπὶ κορυφῆς ἀγομένας ὑπὸ τὸ γένειον ἀγαγόντας ἀμματίζειν, τούτῳ καὶ ἐπὶ ἰνίῳ χρώμεθα τὰς ἀρχὰς ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς ἀμματίζοντες.

Κεφ. θ'. Διελόντες τὸ ῥάκος εἰς σκέλη ὀκτὼ τοῦ μέσου ἀσχίστου καταλειπομένου μεγέθει ὡς ὅλην τὴν κεφαλὴν σκεπάσαι ἐπιβάλλοντες ὅλῃ τῇ κεφαλῇ καὶ τῶν σκελῶν παρειμένων δύο ἄγομεν ἐπὶ τὸν ἀνθερεῶνα διελόντες αὐτῶν

Sicque reliqua quatuor capita ducentes posteriora quidem prope angustae fasciolae nodum, anteriora vero supra occiput colligamus. Possumus etiam absque nodis, aliis quidem suppositis, aliis vero incumbentibus postremo fibulas imponere.

Cap. VIII. Linteum in quatuor crura dividimus medio continuo relicto, quod etiam fronti apponimus. Capita vero anteriora posterioribus capitibus demissis ad occiput deducimus, ibique nodo ligamus, deinde alia duo capita sursum conversa ad verticem ducimus, ad quem ligamus. At quae ad verticem feruntur, ea sub mentum adducta connectere possumus. Hoc schisto ad occiput quoque utimur capitibus a capitis lateribus nexu revictis.

Cap. IX. Linteum octo in crura divisum medio minime scisso relicto, quo caput universum tegat amplitudine toti capiti obvolventes, tum e cruribus demissis ad mentum duo adducimus eorumque scissa secundum an-

Ed. Chart. XII. [475. 476.]

τὴν κατὰ τὰ ὦτα συνέχειαν κἀκεῖ ἀμματίζομεν. λοιπῶν δὲ ὄντων τεσσάρων ὄπισθεν, δύο δ᾽ ἔμπροσθεν τὰ ὕστατα τῶν ὄπισθεν ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἀνάγομεν ἐπὶ τὸ μέτωπον, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ πέρας ὑποστέλλομεν, τὸ δὲ δὴ ἕτερον ἐπιβάλλομεν εἰς κατάληψιν τοῦ ὑποκειμένου· ἔπειτα οὕτω τὰ ἔμπροσθεν σκέλη ἄγομεν ἐπὶ τὸ ἰνίον. ὁμοίως τὰς δὲ πρώτας ἀρχὰς ταῦτα καταλαβόμενοι τούτων τε τὴν ἑτέραν ὑποστέλλοντες εἰς ἑτέραν καὶ τὰς ἄλλας δὲ δύο τὰς ὀπισθίας ἄγομεν ἐπὶ τὸ μέτωπον· ἣν μὲν ὑποστέλλοντες, ἣν δὲ ἐπάγοντες, τὴν δὲ τελευταίαν οὖσαν καὶ τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς ἀγκτηριζόμενοι· τῷ χωρὶς ἀμμάτων τὴν κεφαλὴν ἐπιδεομένῳ σχιστῷ φυλασσόμενοι τὴν ἐκ τῶν ἀμμάτων θλίψιν.

[476] *Κεφ. ι΄. Ἡ μεσότης τῆς καθ᾽ ὅλης κεφαλῆς τῶν ἀρχῶν· αἱ μὲν τέσσαρες κατὰ μετώπου ὑπ᾽ εὐθείας κρεμάσθωσαν, αἱ δὲ ἄλλαι τέσσαρες κατὰ ἰνίου. τῶν δὲ κατὰ μετώπου δύο αἱ ἔξωθεν σχισθεῖσαι ἐπὶ ἰνίον ἀπαγέσθωσαν, κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν καὶ ἀπὸ ἰνίου δὲ αὗται ταῖς κατὰ τοῦ μετώπου ἀγέσθωσαν καὶ παρὰ μέρος ἀμματιζέ-*

res continuitate, illic nexu ligamus. Quum autem reliqua crura posteriora quatuor sint, duo anteriora, posteriorum ultima super alia frontem versus adducimus: alterum quidem ad extremum subjicimus, alterum vero ad subjecti comprehensionem injicimus. Jam vero eodem modo anteriora crura ad occiput ducimus. Simili quoque ratione prima capita eodem in loco deligamus eorumque alterum ad alterum contrahimus; alia vero duo posteriora ad frontem adducimus, hoc quidem subjicimus, illud vero attollimus; istud denique postremum ad capitis latera fibula deligamus. Hoc schisto citra nodos caput devinciente, eam quae nodis fit adstrictionem vitamus.

Cap. X. Meditullium fasciae universum caput operiat interpositum capitibus, quorum quatuor quidem a fronte recta propendeant; alia vero quatuor ab occipite. Quae a fronte propendent, eorum duo interiora scissa ad occiput deferantur illicque nectantur. Quae vero ab occipite cum pendulis ad frontem adducantur, ac prope par-

σθωσαν· εἶτα ἑξῆς αἱ λοιπαὶ δύο κατὰ τοῦ μετώπου σχισθεῖσαι ἐπὶ ἰνίον ἀγέσθωσαν, αἱ δὲ ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μετώπου.

Κεφ. ια'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν ὅλην κεφαλὴν σκεπάσαι θέλομεν παρασκεπάστρα ἐκλήθη. ὁ δὲ κάτοχός ἐστι ταινία ὑπερμήκης ὑπὲρ τὴν σκεπάστραν κατὰ μῆκος κύκλῳ τῷ προσώπῳ καὶ τῇ κεφαλῇ περιτιθεμένη εἰς τὴν κατάληψιν τῆς σκεπάστρας, ὁ δὲ καθολκεὺς ἐκ ταινίας γίνεται ἐπιμήκους. παραλαμβάνεται δὲ χάριν τοῦ καθέλκειν τὸν ἐπίδεσμον εἰς τὸ μὴ ἀπολισθαίνειν, ἐπιτελεῖται δ' οὕτω. ῥάκος λαμβανέσθω πλάτει μὲν τηλικοῦτον, ὥστε σκέπειν ὅλην τὴν κεφαλὴν, μήκει δὲ ὡς πλεῖστον ἢ διπλοῦν δύνασθαι τοῦτο ποιῆσαι. τούτου ἡ μὲν ἑτέρα ἀρχὴ κατ' ἰνίου τασσέσθω, ἡ δὲ ἑτέρα κατὰ προσώπου παρείσθω, στενοῦ τε δὲ τελαμῶνος ἡ μεσότης ὑπὸ τὸ γένειον τασσέσθω, αἱ δὲ ἀρχαὶ κατὰ παρειῶν καὶ κατὰ βρέγματος ἀγέσθωσαν ὅπου κεχιέσθαι ἐπὶ γόνει ἐπαγέσθωσαν. ἑτέρου δὲ στενου τελαμῶνος ἡ μεσότης κατὰ μετώπου, αἱ δὲ ἀρχαὶ κυκλοτερῶς

tem nectantur. Eadem ſerie reliqua duo ſciſſa a fronte pendula ad occiput, quae denique ab occipite ad frontem deducantur.

Cap. XI. Quae faſcia congruit quibus univerſum caput tegere volumus paraſcepaſtra vocata eſt, catochos vero praelonga faſcia eſt, quae ſupra ſcepaſtram ſecundum longitudinem in orbem fronti et capiti ad ſcepaſtrae comprehenſionem obvolvitur. Catholceus vero ex faſcia fit oblonga. Suſcipitur autem faſciae deorſum contrahendae gratia, ne elabatur; ita vero perficitur. Linteum ſumatur, latitudine tam amplum ut univerſum tegat caput, longitudine vero duplo ampliſſimum, ut id efficere queat. Hujus faſciae caput quidem alterum ſuper occipitium locetur, alterum vero a facie demittatur, tum anguſtae faſciae medium ſub mentum injiciatur; capita vero per genas ac per ſinciput ducantur. Quae ubi chiaſmum fecerint, ad mentum adducantur. Alterius autem anguſtae faſciae medium prope frontem, ſed capita in orbem ad

Ed. Chart. XII. [476. 477.]
ἐπὶ ἰνίον, ἐνταῦθά τε πρὸς ἑαυτὰς καὶ πρὸς τὰς τοῦ καθολκέως ἀρχὰς ἀμματιζέσθωσαν. τὸ δὲ κατὰ προσώπου παρειμένον εἰς δύο σκέλη ἐπ' εὐθείας διαιρείσθω μέχρι μεσοφρύου καὶ ἰσχιασθέντα κατὰ μετώπου κυκλοτερῶς ἐπὶ ἰνίον ἀπαγέσθω κἀκεῖ ἀμματιζέσθω. δυνατὸν δὲ καὶ τὸν κατοχὸν καὶ τὸν κάθολκον ἐξ ἑνὸς ποιῆσαι ταινιδίου ἐπιμηκεστέρου τὸν τρόπον τοῦτον. μεσότης κατὰ βρέγματος, αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπ' εὐθείας κατὰ παρειῶν ὑπὸ γένειον· εἶτα ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον. κἀκεῖ χιαζέσθωσαν ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μέτωπον, τὸ δὲ ἄμμα ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς. ἁπλοῖ ἐπίδεσμοι.

Κεφ. ιβ'. Οὕτως λοιπὸν δ' ἂν εἴη καὶ περὶ τῶν ποικίλων εἰπεῖν, πρότερον ἐμφανίσαντα ὡς τῶν ἐπινεμήσεων ἡ μέν τις λέγεται εὐθεῖα, ἡ δὲ πλαγία, ἡ δὲ λοξὴ, ὡς τὰ ὀνόματα σημαίνει· ἄλλη δὲ στεφανιαία, ἡ δὲ μετωπιαία, ἡ δὲ παρείας, ἡ δὲ γενειὰς, ἡ δὲ εὔκυκλος, ἡ δὲ κυκλικὴ ἐπίδεσις, ἄλλη δὲ σκέπαρνος. στεφανιαία μὲν οὖν ἐστιν ἡ κατὰ τοῦ βρέγμα- [477] τος ἀγομένη ὁμοίως τοῖς στέφεσι,

occiput volvantur illicque inter se et cum catholceos capitibus annectantur. A facie vero pendulum in duo crura adusque intercilium directe dividatur, quae decussata a fronte in orbem ad occiput ferantur illicque nectantur. Possunt autem et catochos et catholceus ex una fasciola oblongiori hoc modo constitui. Medio sincipiti admoto capita recta per malas sub mentum, deinde sub aurium fibras ad occiput ferantur, illicque ab occipite ad frontem decussentur atque a capitis latere nodo nectentur. Hactenus simplices fasciae.

Cap. XII. Reliquum autem fuerit de variis quoque sive multiplicibus fasciis disserere, si prius distributionum aliam rectam, aliam transversam et aliam obliquam nominari declaraverimus, quales ipsa nomina significat; alia coronaria, alia frontalis, alia maxillaris, alia mentina, alia rotunda, alia circularis deligatio, alia denique ascia. Coronaria quidem est quae coronarum instar super sinci-

μετωπιαία δὲ ἡ ἐπὶ τοῦ μετώπου κατακυκλουμένη, γενειὰς δὲ ἡ κατὰ γενείου. ὁμοίως δὲ καὶ παρειὰς ἀπὸ τοῦ μέρους, σκέπαρνος δὲ ἥτις καθ' ἓν μέρος κοίλη ἐστὶν ὑπό τι μονοειδὴς οὖσα. κατὰ δὲ τὸ ἕτερον περίκυρτος. τῶν οὖν καταβαλῶν ταῦτα τὰ ὀνόματα.

Κεφ. ιγ'. Αὕτη ἡ ἐπίδεσις ἁρμόζει κατὰ μέν τινας ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ῥαφὰς διαστάσεων, κατὰ δέ τινας ἐφ' ὧν τραύματος ὄντος τὰ παρακείμενα ἀφίστηκεν εἰς τὴν ἐκείνων μὲν κόλλησιν, τῶν δὲ ὑγρῶν διὰ τὸ ἐστεγνῶσθαι τὸ ἕλκος ἔκκρισιν. συντελεῖται δὲ οὕτως· ἡ τοῦ τελαμῶνος ἀρχὴ διάκειται ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς, εἶτα ἄγεται λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν καὶ τὸν ἕνα κροταφόν. ἐκεῖθεν δὲ παρειὰς συντελεῖται· καὶ ἑτέρα παρειὰς λοξῇ τῇ πρώτῃ ἀντικειμένη ὡς χίασμα γίγνεσθαι ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὴ, διεστῶσα τῶν πρώτων· εἶτα παρειάδες δύο καὶ πάλιν λοξὴ, ἵνα γένηται ῥόμβος ἐν μέσῳ, ποιοῦνται, εἶτα μετωπιαῖαι ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην.

put defertur. Frontalis vero quae frontem circumcludit. Mentina quae fuper mentum injicitur. Atque fimiliter maxillaris a parte gena cui imponitur nominata. Afcia demum quae una quidem parte concava ut luna falcata, altera vero convexa exiltit. Haec funt itaque circuituum fafciarumve diftrubuendarum vocabula.

Cap. XIII. Haec deligatio nonnullorum quidem judicio futurarum diductionibus congruit; quorundam vero fententia quibus vulnere accepto accumbentes partes abfcefferunt ad ipfarum conglutinationem et ad humorum quod ulcus comprimatur excretionem. Sic autem conficitur. Fafciae caput a capitis latere conftituitur, deinde fafcia obliqua ad verticem ac temporum alterum ducitur. Inde vero genia conftruitur, obliqua altera genia primae oppofita eft, ut decuffis ad occipat fiat. Ab occipite obliqua a primis circuitibus diftans, deinde pareiades rurfumque obliqua, quo ftruatur rhombus in medio formantur. Poftea frontales circuitus prope ipfa ad nudarum partium operimentum ac tutelam injiciuntur.

Ed. Chart. XII. [177.]

Κεφ. ιδ΄. Ἁρμόζει μὲν καὶ ἐφ᾽ ὧν ὁ θόλος. συντελεῖται δὲ οὕτως· ἡ τοῦ τελαμῶνος ἀρχὴ τάσσεται ὑπὸ ἰνίον. εἶτα ἄγεται τὸ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ᾽ ἐπὶ βρέγμα λοξὴ καὶ ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου λοξὴ ἐπὶ βρέγμα ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ, εἶθ᾽ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ᾽ ἐπ᾽ ἰνίον ἐκεῖθέν τε μετωπιαία συντελεῖται· ὥστε τὸ μέσον ἡμιῤῥομβιαῖον εἶναι. τὸ δὲ πέρας καὶ ἐν ταύτῃ καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐπιδέσεσι κατὰ τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς ἀγκτῆρσι συνέχεσθαι ὀφείλει. ἔνεστι δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης τὰς ἐπινεμήσεις μὴ κάτωθεν ἄνω, ἀλλὰ τοὐναντίον ποιεῖσθαι ἄνπερ ἁρμόζει.

Κεφ. ιε΄. Ἁρμόζει μὲν ἐφ᾽ ὧν κορυφὴν καὶ βρέγμα συνεπιδῆσαι θέλομεν. συντελεῖται δ᾽ οὕτω· τάξαντες κατ᾽ ἰνίου ἄγομεν τὸ σπείραμα εὐθυτενεῖ κατὰ κορυφῆς ἐπὶ τὸ μέτωπον, ἐνταῦθά τε παριστάντες τῷ λιχανῷ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἡμῶν δακτύλῳ. ἀπάγομεν πάλιν ἐπὶ ἰνίον τῷ πρώτῳ παράλληλον ἀπὸ ἰνίου τε τρίτῳ ἐπὶ μέτωπον ἄγομεν παράλληλον. ὅτε καὶ παρειλήσαντες τὴν ταινίαν τὴν ὑπὸ δακτύλου διακρατουμένην μετωπιαίαν συντελοῦμεν.

Cap. XIV. Semirhombus quibus et tholus idoneus est. Ita vero conficitur. Caput fasciae sub occiput injicitur. Deinde spina subter auris fibram, mox ad sinciput obliqua et ad occiput ducitur. Ab occipite obliqua ad sinciput primae opposita mox in oris fibram, tum ad occiput; indeque frontalis conficitur, quo medium semirhombus fit. Extremum vero tum in hac, tum in ceteris deligationibus ad capitis latera fibulis contineri debet. Licet autem a prima distributiones non inferne sursum, sed contrario modo efficere.

Cap. XV. Quadrat quidem quibus verticem et sinciput simul devincire volumus. Sic autem construitur. Imposita super occiput fascia spiram recta per verticem ad frontem ducimus, illique sinistrae manus nostro indice digito sistimus, rursum ad occiput spiram primae paralellam reducimus et ab occipite tertiam ad frontem paralellam deducimus, quo tempore fasciam obvolutam quae a digito retinetur frontalem conficimus.

d. Chart. XII. [478.]

[478] Κεφ. ιστ'. Εὐθετεῖ μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ θόλος. ἔχει δέ τινα μετὰ τῆς εὐχρηστίας καὶ εὐμορφίαν. ἐπὶ συντελουμένῳ τῷ θόλῳ στενοῦ τελαμῶνος τὴν ἀρχὴν καὶ ἀξαι δεῖ ὑπὸ ταῖς ἐπινεμήσεσι ταῖς κατ' ἰνίου, κἀκεῖθέν τε λοξὴν ἄγειν κορυφὴν ἐπὶ βρέγμα. μέτωπον ὑπειλήσεται τοῖς κατὰ μέτωπον τῆς πρώτης ταινίας ἀγκύλην, εἶτα ἄγειν λοξὴν ἐπὶ βρέγμα, κορυφὴν, ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς δεξιοῦ καὶ ἐπὶ βρέγμα καὶ ἐπὶ τὸν ἀριστερὸν τοῦ ὠτὸς λοβὸν καὶ ἐπὶ ἰνίον. ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει εἰς ἀσφάλειαν μετωπιαίαν ἡμεῖς προσαποδίδομεν.

Κεφ. ιζ'. Ἐπὶ συντετελεσμένῳ τῷ θόλῳ δακτυλιαίου τελαμῶνος ἢ ἔτι στενοτέρου τὴν ἀρχὴν τάξαντες ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν τὸ σπείραμα εὐθυτενεῖ ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα μέσον καὶ μέτωπον πτύξαντές τε κατὰ μετώπου ἀνάγομεν πάλιν κατὰ τῆς αὐτῆς ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου παραλλάξαντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος τε κεφαλῆς ἄγομεν παρὰ κορυφὴν ἐπὶ βρέγμα καὶ ἀριστερὸν κρόταφον, διπλώσαντές τε τὴν ταινίαν ἐπὶ τοῦ κροτάφου ἄγομεν τὸ σπείραμα κατὰ τῆς

Cap. XVI. Congruit quibus et camera. Verum quandam cum decenti usu praecellentem habet formam. Supra constructam cameram angustae fasciae caput sub occipitis circuitibus collocandum est, indeque obliquum per verticem ad sinciput ducendum. Frons circuitibus primae fasciae fibula ad frontem positis involvetur, deinde obliqua spira ad sinciput, verticem et occiput ferenda. Ab occipite ad auris dextrae fibram et sinciput et ad sinistram auris fibram et occiput deducenda. Nos autem huic deligationi frontalem fasciam ad securitatem adjicimus.

Cap. XVII. Constructa camera, digitalis fasciolae aut etiamnum angustioris capite ad occiput locato circumvolutionem directo ad verticem, medium sinciput et frontem ducimus, quam complicatam supra frontem, rursum super eandem ad occiput reducimus. Atque ab occipite ad dextram capitis partem reflectentes supra verticem in sinciput et sinistra tempora ducimus. Duplicata etiam fascia in sinistris temporibus spiram superinjectam obli-

προσεμβεβλημένης λοξῆς ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς κεφαλῆς· ἐντεῦθεν δὲ ὁμοίως ἀνακλάσαντες πάλιν ἄγομεν ἐπὶ τὸν κρόταφον καὶ τοῦτο τρὶς ποιοῦμεν, ἵνα κατὰ τοῦ κροτάφου καθ' ὑπέρβασιν ἀνακεκλασμένα ἀγκύλια τρία ὄντα κικίνων ἰδέαν παρασχῇ. μετὰ δὲ τὸ ἐκ τρίτου ἔλθῃ ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ ἰνίου, παραλλάξαι δὲ ἐπὶ ἀριστερὸν, ἵνα καὶ κατὰ τοῦ ἑτέρου κροτάφου τὸ αὐτὸ γένηται, ἐπὶ πᾶσι δὲ μετωπιαίαν συντελοῦμεν εἰς συνοχὴν τῶν ἐπινεμήσεων.

Κεφ. ιη'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ θόλος Γλαυκίου. συντελεῖται δὲ οὕτως· μέτριόν τι τῆς ταινίας μέρος ἐάσας κατὰ τοῦ προσώπου ἀγαγὼν τὸ σπείραμα ἐπὶ βρέγμα, ἐπὶ κορυφὴν, ἰνίον ἐκεῖ τε ὑπηρέτῃ κελεύσας διακρατῆσαι παραλλάξας τὸ σπείραμα μετωπιαίαν ἀποδώσῃ, ἔπειτα οὕτω τὴν κατὰ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν κατὰ τῆς πρώτης ἐπαγαγὼν ἐπὶ βρέγμα κορυφὴν, ἰνίον καταλαβοῦ κατ' ἰνίον.

Κεφ. ιθ'. Ἁρμόζει μὲν ἐπὶ πάντων τῶν διὰ ῥευματισμὸν ὀμμάτων χρόνιον περιεσκυθισμένων πρὸς τὴν συναγωγὴν τῶν διῃρημένων καὶ ἄλλως ἔκ τινος αἰτίας ὑπὲρ τὸ

quam in dextram capitis partem ducimus. Indeque similiter reflexam rursum ad tempora ducimus, idque ter operamur, ut super temporum alterum progressu reflexa ancylia tria concinnorum ideam prae se ferant. Quum autem spira tertio ad dextras occipitis partes appulerit, ad sinistram convertenda est, quo super temporum alterum idem fiat. Postremo ad omnes circuitus continendos frontalem deligationem construimus.

Cap. XVIII. Congruit quibus et Glaucii camera. Ita vero construitur. Parte quadam mediocri fasciae in faciem demissa spiram ad sinciput, verticem et occiput ducito, ibique cum ministro ipsam continere imperaveris, conversa spira frontalem deligationem exprimes. Postea sic a facie demissum caput per primam injectam per sinciput ad verticem ac occiput reducito et ad occiput deligato.

Cap. XIX. Haec fasciatio omnibus oculis diuturno rheumatismo exulceratis, diductis partibus coalescendis et alias ob aliquam causam supra frontem vulnus subeunti-

μέτωπον ἐχόντων τραῦμα. [479] ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπιδέσμου τάξαντες κατ' ἰνίου ἄγομεν τὸ λοιπὸν ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἤτοι δεξιοῦ ἢ τοῦ ἑτέρου, ἐφ' ὧν ἂν συμφέρειν κρίνωμεν πρῶτον ἐπινέμεσθαι. ἀπὸ δὲ τοῦ ὠτὸς ἐπὶ τὸν παρακείμενον κρόταφον πλαγίως ἐπὶ βρέγμα, εἶτα ἐπὶ τὸν ἕτερον κρόταφον ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου θλίψαντες τὴν προσεμβεβλημένην ἀρχὴν τὴν ἐπινέμησιν ποιούμεθα ἐπὶ οὖς ἐπὶ μέτωπον, ὡς εἶναι κάτω πρῶτον τὴν τῆς πρώτης κατὰ τοῦ βρέγματος ἐπινέμησιν. ἀμφοτέρων εἰς τὸ ἔνδον ἐναντίως ἀλλήλαις σεσημειωμένων, αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν. ἐπιτελεῖται δὲ καὶ ἄλλος ἐκ δυοῖν στεφανιαίων, ἧς μὲν ὑπὸ τὴν διαίρεσιν νεμομένης, ἧς δὲ ὑπὲρ αὐτὴν σεσημειωμένης ἑκατέρας πρὸς τὸ ἔνδον. αἱ δὲ ἐπινομαὶ τῆς μὲν κάτω πρὸς τὸ ἄνω, τῆς δὲ ἄνω πρὸς τὴν κάτω.

Κεφ. κ'. Εὐθετεῖ μὲν ἐφ' ὧν βρέγμα καὶ τὰ παρακείμενα τούτῳ συνεπιδῆσαι θέλομεν, ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἐπὶ τῷ καλουμένῳ ἡμιῤῥόμβῳ γεγονότι χωρὶς τῆς μετωπιαίας

bus idonea est. Sic autem suscipitur. Posito fasciae ad occiput capite residuum ad auris vel dextrae vel sinistrae fibram ducimus, cui regioni primum distribui circuitum judicemus. Ab aure vero ad propinqua tempora oblique ad sinciput, deinde ad occiput, postea ad alia tempora sub auris fibram, postremo ad occiput spiram ducimus. Ab occipitio adstricto fasciae superinjecto capite circuitum supra aurem ad frontem struimus, quo prior primi circuitus a sincipite procedentis inferior sit ambitus, utrisque intro sibi mutuo oppositis repandis prope ipsas circumvolutiones. Efficitur vero etiam alter ex duabus coronariis, altera quidem sub circuitum, altera vero super ipsum distribuendis, utrisque introrsum repandis evadentibus. Hi circuitus ita procedunt, uno quidem inferne sursum, altero vero superne deorsum ducto.

Cap. XX. Concinna quidem est deligatio, quibus sinciput et huic proximas partes simul devincire volumus. Sic autem perficitur. Structa quae semirhombus vocatur

Ed. Chart. XII. [479.]
ἀπὸ τοῦ ἰνίου ἄγομεν τὴν ἐπινομὴν παρὰ κορυφὴν λοξὴν ἐπὶ μέτωπον. κλάσαντες τὴν ταινίαν κατὰ τοῦ μετώπου μηνοειδῶς, ὥστε τὸ μὲν σιμὸν αὐτῆς νεύειν ἄνω, τὸ δὲ κυρτὸν ἐπὶ μεσόφρυον βλέπειν ἐπὶ τὰ ἀντικείμενα τῆς κορυφῆς καὶ ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν καὶ οὕτω τὴν μετωπιαίαν προσδίδομεν. αὕτη ἡ ἐπίδεσις μετὰ τῆς εὐχρηστίας ἧς παρέχει ὁ λαγωός ἐστί πως εὐπρεπεστέρα.

Κεφ. κα'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ἡ σπεγκρανίς, ἐστὶ δὲ πολὺ ἀσφαλεστέρα· μετὰ γὰρ τὴν σπεγκρανίδα ὁ λαγωὸς χωρὶς ὤτων ἐπιπλέκεται, ἵνα μὴ πολυλογῶμεν.

Κεφ. κβ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ἡ ἀδέσποτος Θαΐς, λέγω δὲ ἐπὶ βρέγματος καὶ τῶν πλησίον τόπων. συντελεῖται δὲ οὕτω· σύμμετρον μέρος ἐάσας τῆς ταινίας κατὰ προσώπου παρειμένον ἕλκε τὸ σπείραμα κατὰ βρέγματος ἐπ' εὐθείας ὡς ἐπὶ ἰνίον, ἐκεῖθεν δὲ παραλλάξας ἄγε ὑπὸ λοβὸν ὠτός. ἐπὶ βρέγμα καὶ λοξῶς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξῶς ἐπὶ τὰ ἀντικείμενα μέρη καὶ ἐπὶ βρέγμα κρόταφον

deligatione citra frontalem fasciam ab occipite praeter verticem oblique ad frontem circuitum ducimus, curvata prope frontem lunae falcatae modo fascia ut concava pars ipsius sursum procumbat; connexa vero intercilium spectans ad oppositas verticis partes et ad occiput spiram ducimus, sicque frontalem fasciam adjicimus. Haec deligatio praeter eam quam lepus exhibet utilitatem quodammodo praeclarior est.

Cap. XXI. Idonea est et quibus calvariae deligatio, sed multo securior. Peracta igitur calvariae deligatione lepus sine auribus superinjicitur implicaturque, ne copiose loquar.

Cap. XXII. Haec deligatio quibus et sine autore Thais idonea est. Dico vero sincipiti ac vicinis ejus locis. Sic autem conficitur. Commensam fasciae partem super faciem demissam sinito spiramque a sincipite directo quasi ad occiput trahito; inde vero deflectentem sub auris fibram in sinciput et oblique ad occiput ducito. Ab occipite oblique ad oppositas partes et ad sinciput ac

ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ' ἐπ' ἰνίον· ἔπειτα τὴν κατὰ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν ἀναγαγών. πτύσσε κατὰ μετώπου τρὶς καθ' ὑπέρβασιν, ὥστε βαθμηδὸν ἀλλήλαις ἐπικεῖσθαι καὶ οὕτως ἐπ' αὐτῶν κατ' αὐτὴν ἔπαγε τὴν μετωπιαίαν.

[480] Κεφ. κγ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καθ' ἓν μέρος ἐπιδῆσαι θέλομεν γένυν ἤτοι τραύματος χάριν ἢ ἐξαρθρήματος ἢ τοῦ κυνικοῦ καλουμένου σπασμοῦ ἢ τινος ἄλλου. ἀρχὴ κατ' ἰνίου λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα κρόταφον παρειαῖς· εἶθ' ὑπὸ γένειον καὶ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ γένειον λοβοὺς ὤτων, μετὰ δὲ τὴν γενειάδα ἐπὶ ἰνίον, αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν. οὕτως ἅνπερ ἄνωθεν κάτω συμφέρῃ ἐπιδεῖν, συντελεῖται δὲ αὕτη καὶ κάτωθεν ἄνω οὕτως· ἀρχὴ ἐπὶ ἰνίον τὸ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ὑπὸ γένειον· εἶτα παρειὰς, εἶτα λοξὴ ἐπὶ βρέγμα ἰνίον, εἶτα γενειὰς καὶ μετωπιαία.

tempora sub auris fibram, deinde ad occiput. Postea demissum super faciem fasciae caput reducendo super frontem ter in adscensu replicato, quo gradatim sibi mutuo incumbant, sicque postea in ipsam frontalem fasciam invehito.

Cap. XXIII. Haec deligatio iis congruit, quibus unica parte ob vulnus aut luxationem aut cynicum vocatum spasmum aut aliam quandam ob causam maxillam devincire volumus. Fasciae caput orsum sit ab occipite obliquum ad verticem, sinciput ac temporum alterum maxillaris feretur; deinde sub mentum et auris oppositae fibram ad occiput. Ab occipite ad mentum et aurium fibras, atque post mentinam in occiput. Hi in iis sunt ita circuitus, si superne deorsum devincire conferat. Ipsa vero deligatio perficitur etiam inferne sursum hoc modo. Caput fasciae ordiatur ab occipitio, spira sub auris fibram, sub mentum ducatur; deinde maxillaris, postea obliqua ad sinciput et occiput; mox mentina et frontalis.

Κεφ. κδ'. Ἁρμόζουσα εὑρίσκεται αὕτη ἐφ' ὧν καὶ ἀμφότερα τὰ μέρη τῆς γένυος ἢ ἐξαρθρήματα ἢ τι ἄλλο μέρος τῆς ἐπὶ τῆς μονομεροῦς εἰρημένον ἐστίν. ἀρχὴ καὶ ἰνίου λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα καὶ παρειὰς ὑπὸ γένειον, εἶτα ἐναντία κειμένη γνάθων παρειὰς καὶ ἐπὶ βρέγμα κατὰ τῆς προσεμβεβλημένης ἕως χίασμα γίγνεσθαι· εἶτα ἐπὶ ἰνίον καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, γένειον ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. κε'. Ἀρχὴ ὑπὸ ἰνίῳ ὠτὸς καὶ ὑπὸ γενειάδα, εἶτα παρειὰς καὶ λοξὴ παρὰ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου ὑπὸ γένειον, ἔπειτα παρειὰς, ἔπειτα λοξὴ κατὰ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία.

Κεφ. κστ'. Ἡ μεσότης τῷ ἰνίῳ ἐντιθέσθω τὰ εἰλήματα, ἀπὸ κορυφῆς δὲ λοξῶς ἐπὶ βρέγμα, ἵνα κατ' αὐτοὺς χίασμα γένηται, εἶτ' ἐπὶ παρειὰς ὑπὸ γένειον ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου κυκλοτερῶς ἐπὶ μέτωπον καὶ ἰνίον

Cap. XXIV. Idoneum id comperitur quibus utrarumque maxillae partium aut luxationes obtigerint aut quidam alius affectus qui in unimembri capistro numeratus est. Caput fasciae ad occiput obliqua spira per verticem ad sinciput et genas sub mentum feratur. Deinde contraria maxillis incumbens pareias etiam ad sinciput super prius injectam, quoad decussis fiat; postea ad occiput et sub auris fibram et mentum, ad occiput denique frontalis circuitus ducatur.

Cap. XXV. Primum caput sub auris inio orditur et ad genialem. Deinde pareias et obliqua a vertice ad occiput sub auris oppositae fibram et sub mentum. Postea pareias struatur; mox obliqua a sincipite ad occiput, postremo frontalis fascia.

Cap. XXVI. Fasciae medium occipiti imponatur. A vertice vero oblique ad sinciput circumvolutiones, quo his chiasmus fiat. Deinde per malas sub mentum ad aurium fibras ad occiput, ab occipite in orbem ad frontem et

Ed. Chart. XII. [480. 481.]

εἶτα γενειάδα καὶ μετωπιαίαν, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

Κεφ. κζ'. Ἡ μεσότης κατὰ μετώπου τὰ ὑπερράμματα ἐπὶ ἰνίον καὶ κατ' αὐτοὺς χίασμα· εἶτα ὑπὸ λοβοὺς [481] ὤτων ὑπ' ἀνθερεῶνα, εἶτα παρειαὶ καὶ ἐπὶ βρέγμα, λοξαὶ ἐπὶ ἰνίον, εἶτα γενειὰς καὶ μετωπιαίας.

Κεφ. κη'. Μεσότης κατ' ἰνίου, αἱ ἀρχαὶ ἀπὸ λοβοὺς ὤτων, ὑπὸ γένειον, ἔπειτα παρειὰς καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως τῇ πρὸ ταύτης.

Κεφ. κθ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου τὸ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ κρόταφον. ἐπίβρεγμα λοξῶς ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαίαν, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν ἐπὶ πλέον. ἐπιδεῖτο οὕτω κάτωθεν ἄνω ἢ ἄνωθεν. συμφέρει οὕτως ἐπιδεόμενα ἀρχὴ κατ' ἰνίου λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν βρέγμα καὶ κρόταφον, ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. λ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου· τὸ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ κρόταφον καὶ βρέγμα, λοξῶς ἐπὶ ἰνίον καὶ μετω-

occiput; poſtea tum maxillarem, tum frontalem faſciam ſtruito et ſuper ipſas circuitus.

Cap. XXVII. Medium ſuper frontem, ſpirae ad occiput et his chiaſmus. Deinde infra aurium fibras ſub mentum. Poſtea faſciae maxillares etiam ad ſinciput, ob- obliquae ad occiput. Poſtremo tum maxillaris, tum frontalis ſtruatur.

Cap. XXVIII. Medium ſupra occiput. Capita ſub aurium fibras ad mentum, deinde maxillaris et reliqua praecedenti conſimiliter ſtruantur.

Cap. XXIX. Caput faſciae ſuper occiput injiciatur. Spira ſub auris fibram ad tempora ac ſinciput ducatur, oblique ad occiput et frontalem. Circuitus autem ſuper has partes, plures. Sic deligatio ſtruenda eſt inferne ſurſum vel ſuperne deorſum. Ita deligationes conferunt ab occipite obliqua ad verticem, ſinciput atque tempora ſub auris fibram ad occiput, ſiatque frontalis.

Cap. XXX. Caput faſciae ab occipitio ordiatur. Spira ſub auris fibram ad tempora et ſinciput, oblique

πιαία πρὸς τὸν ἔξω κανθὸν καὶ ἐπὶ βρέγμα. λοξὴ ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὴ ἐπὶ βρέγμα ἀντικειμένη τῇ πρὸ αὐτῆς χιάζουσα τὸ βρέγμα, εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. λα'. Ἡ μεσότης καθ' ἰνίου. αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ κορυφὴν βρέγμα χίασμα ποιοῦσαι κατ' αὐτοῦ, εἶθ' ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία.

Κεφ. λβ'. Ἡ μεσότης κατ' ἰνίου. αἱ ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν κανθούς· εἶτ' ἐπὶ βρέγμα καὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία· τινὲς καὶ γενειάδα προστιθέασι.

[482] Κεφ. λγ'. Τὴν εὐθεῖαν διμερῆ φορβέαν ἐπιδήσαντες χωρὶς τῆς γενειάδος ἐπὶ τέλει ἐπὶ τὸ ὕψωμα τῆς ῥινὸς ἀπάγομεν, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον καὶ στεφανιαίαν προσαποδίδομεν.

Κεφ. λδ'. Ὁμοίως τῷ ἀνεζευγμένῳ ἐπιδεδεμένῳ καὶ τὴν γενειάδα προσαποδίδομεν.

ad occiput et frontalis ad externum oculi canthum atque ad sinciput. Obliqua ad occiput; ab occipite obliqua ad sinciput ducatur, quae praecedenti opposita sinciput decussat; deinde sub auris fibram ad occiput feratur, frontalisque opus perficiat.

Cap. XXXI. Medium super occiput injiciatur, capita per verticem ad sinciput ducta chiasmum in eo faciunt; deinde sub aurium fibras ad occiput, postea frontalis admoveatur.

Cap. XXXII. Medium supra occiput struatur, capita sub aurium fibras ad externos oculorum angulos ducantur; deinde ad sinciput et occiput, postea frontalis posita sit fascia, quidam quoque mentinam admovent.

Cap. XXXIII. Rectum bimembre capistrum devinctum citra mentinam in fine ad nasi summitatem reducimus, deinde ad occiput coronariamque adjicimus.

Cap. XXXIV. Simili modo conjugatae fasciationi factae mentinam addimus.

Κεφ. λε'. Αὕτη ἁρμόζει ἐπὶ τῶν κατὰ πολλὰ μέρη τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν παρειῶν ἐχόντων τραῦμα. τῇ λοξῇ διμερεῖ φορβέαν συνεπίδησον καὶ μετὰ ταῦτα καὶ Γλαυκίου σκάφιον, εἶτα οὕτω τὰς διμερεῖς φορβέας. ἔνιοι θεατρικώτερον βουλόμενοι κέφαλον ἑτοιμάσαντες ἐπιῤῥάπτουσιν. ἡ αὐτὴ γίνεται ἄλλως καὶ ἄνευ τῆς λοξῆς φορβέας καὶ τῶν γενειάδων.

Κεφ. λστ'. Σύμμετρον μέρος τῆς ταινίας ἐάσας κατὰ προσώπου κρέμασθαι, ἕλκε τὸ σπείραμα ἐπ' εὐθείας ἐπὶ ἰνίον κἀκεῖθεν ἐπίδει τὴν εὐθεῖαν φορβέαν μέχρι τοῦ σκεπούσης ὅλης παρειᾶς καὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπὶ τέλει τὴν κατὰ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν ἀνακλάσας εὐθυτενῶς ἐπὶ κορυφὴν ἄπαγε ἐπὶ ἰνίον καὶ καταλαβοῦ ὁμοίως, ἐὰν θέλῃς ἐπιθεὶς τὸν λοβόν.

Κεφ. λζ'. Τὸ ἡμιῤῥόμβιον προσλαβὸν τὰ καλούμενα ὦτα οὕτως ὀνομάζεται. ἐπιδεῖται δ' ἤτοι εὐπρεπείας χάριν ἐν μονομαχίαις ἢ χάριν τοῦ κράτημα γίγνεσθαι τῆς κεφαλῆς ἐπὶ προσώπου τινὸς συμπτώματος μεθοδευομένου· ἀλλ'

Cap. XXXV. Haec iis congruit qui in multis capitis ac genarum partibus vulnus habent. Obliqua fasciae bimembre capiſtrum convincito; poſtea quoque Glaucii ſcopham, ac deinceps ita bimembra capiſtra repetes. Nonnulli hanc deligationem ſpectaculo celebriorem deſiderantes cephalum comparatum aſſuunt. Haec alio modo tum citra capiſtrum, tum citra mentinas conficitur.

Cap. XXXVI. Quum commoderatam faſciae partem in faciem pendere ſiveris, e directo ad occiput ſpiram diducito; indeque rectum capiſtrum devinciendo confice, quoad univerſam genam caputque contexeris. Atque tandem demiſſum ſuper faciem caput recta per verticem reflectendo ad occiput reducito, eodemque modo ſi velis fibrae admotum deligato.

Cap. XXXII. Semirhombus vocatus aures adeptus ita nominatur. Deligatur autem aut decoris gratia in gladiatoriis duellis aut ut caput in alicujus faciei ſymptomatis curatione contineatur. At ſi decoris gratia deligatio

Ed. Chart. XII. [482. 483.]

εἰ μὲν εὐπρεπείας ἕνεκεν ἐπιδέοιτο βραχέα εἶναι δεῖ ταῦτα καὶ ἐν μέσῳ τῷ μετώπῳ τετάχθαι. οὕτω γὰρ ἂν τὴν ἐμφέρειαν πρὸς τὸ ζῶον ἀποσώζοι· εἰ δὲ κρατήματος μεγάλα, ἵνα τις λαβόμενος τῶν δακτύλων ἀγκύλων κρατεῖν δύναται καὶ ἐν μέσῳ.

Κεφ. λη΄. Ἐπιτελεῖται δ᾽ οὕτως· ὁ βρόχος ὁ καλούμενος βουκολικὸς ἢ δι᾽ ἀγκυλωμάτων, συντόμῳ ἐν τῷ περὶ βρόχων ἐκδεδώκαμεν πολλάκις, ἐξ ἑνὸς μέρους τοῦ ἐπιδέσμου ἐπὶ μετώπου τάσσεται καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ ἐπιτελεῖται τὸ ἡμιρρόμβιον ἢ πλινθίον καλούμενον.

[483] Κεφ. λθ΄. Ἀρχὴ κατ᾽ ἰνίον. τὸ σπείραμα ἐπὶ κορυφὴν, ἐπὶ βρέγμα μεσόφρυον ὀφθαλμὸν, ὥστε καλύψαι, εἶθ᾽ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς καὶ ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία.

Κεφ. μ΄. Ἀρχὴ κατ᾽ ἰνίου. τὸ σπείραμά γ᾽ ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, μεσόφρυον ἐπὶ ὀφθαλμὸν, εἶτα οἶμαι περιέχειν ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ὀφθαλμὸν, ἐπὶ βρέγμα, ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία.

fiat, hae breves sint aures oportet et ut in media fronte ejiciendae: sic enim animalis effigiem servant; si vero capitis continendi gratia magnae, quo quis curvos digitos sortitus, etiam in medio continere queat.

Cap. XXXVIII. Ita vero perficitur. Qui laqueus pastoralis aut persinus, concise libro de laqueis plerumque tradidimus, ex una fasciae parte in fronte locatur atque super hunc perficitur semirhombus aut qui lacerculus vocitatur.

Cap. XXXIX. Ab occipite exordium. Spira per verticem ad sinciput et intercilium ducatur oculum contectura; deinde sub auris fibram ad oculum etiam ad occiput, postremo ad frontem.

Cap. XL. Exordium ab occipitio. Circumvolutio per verticem, sinciput, intercilium ad oculum feratur; deinde sub auris fibram ad oculum, ad sinciput, ad occiput; postremo frontalis sit deligatio.

Κεφ. μα'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ εἴλημα κατὰ κορυφὴν, βρέγμα, μεσόφρυον ἐπὶ ὀφθαλμόν· εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου ἐπ' ὀφθαλμὸν τὸν ἕτερον, μεσόφρυον, βρέγμα καὶ ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία. δυνατὸν δὲ καὶ ἀναστρέψαντα τὸν πρῶτον ἐπιδεόμενον κάτωθεν ἄνω ἐπιδῆσαι, ἄν περ τοῦτο συμφέρῃ.

Κεφ. μβ'. Μεσότης κατ' ἰνίου. ἀρχαὶ ἐπὶ κορυφὴν, ἐπὶ βρέγμα μεσόφρυον καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο χιάζεσθαι· εἶτα ἐπὶ ὀφθαλμοὺς καὶ ὑπὸ λοβοὺς τῶν ὤτων, ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. μγ'. Μεσότης κατὰ μετώπου. αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου χιασθεῖσαι καὶ ὁμοίως τῇ πρὸ ταύτης ἐπιδέσει.

Κεφ. μδ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, ὀφθαλμὸν ἐπ' εὐθείας ἐπὶ χαλινὸν ὑπὸ γένειον καὶ λοβὸν ὠτὸς, ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Cap. XLI. Caput fasciae super occiput injiciatur. Circumvolutio per verticem, sinciput superciliorum interstitium ad oculum; deinde sub auris oppositae fibram ad oculum alterum, superciliorum interstitium, sinciput et ad occiput, mox ad frontem. Deliganti licet quoque primo inverso deligationis ordine inferne sursum deligationem ducere, si id conferat.

Cap. XLII. Medium ad occiput injiciatur. Capita ad verticem, ad sinciput, glabellam, hoc etiam ipso modo chiasmum efficiunt; deinde ad oculos et ad aurium fibras, ad occiput et ad frontem abit evolutio.

Cap. XLIII. Medium fasciae super frontem injiciatur, ad occipitium capita; ab occipite chiasmus fiat, ac praecedenti hanc similem deligationem effice.

Cap. XLIV. Medium fasciae super occiput, spira ad verticem, sinciput et oculum e directo evolvatur; per triangulum sub mentum, auris fibram ad occiput et frontem.

[484] Κεφ. μέ. Πρὸ τῆς μετωπιαίας. ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ ἕτερον ὀφθαλμὸν ἀντικείμενον ἕτερον ἐπάγεται καὶ κατ' εὐθείας ἐπὶ χαλινὸν ὑπὸ γένειον ἐπὶ τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν καὶ ἐπ' ἀντικείμενον λοβὸν ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. μστ'. Ἀρχὴ ὑπὸ ἰνίῳ. τὸ εἴλημα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶθ' ὑπὸ γένειον ἐπὶ χαλινὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ βρέγμα καὶ ἐπὶ ἰνίον, εἶθ' ὑπὸ λοβὸν καὶ ὑπὸ γένειον ἀντικείμενον χαλινὸν, ὀφθαλμὸν μεσόφρυον καὶ αὐτοῦ χίασμα, εἶτα ὑπὸ βρέγμα καὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία.

Κεφ. μζ'. Ὁμοίως τῷ λοξῷ τῆς τιθεμένης μεσότητος κατ' ἰνίου καὶ ἢ ἄνωθεν ἢ κάτωθεν ἀγομένων τῶν ἀρχῶν, τίθεται δὲ ὑπὸ γένειον μεσότης.

Κεφ. μη'. Πλάτος ἕκαστος τελαμὼν ὅσῳ σκεπάσαι τὴν ῥῖνα, μήκει δὲ ὡς διπλοῦν ἀπὸ ῥινὸς ἐπ' εὐθείας ἐπὶ ἰνίον δύνασθαι χωρίσαι. τὴν ἀρχὴν τάττομεν κατ' ἰνίου, τὸ δὲ λοιπὸν ἄγομεν εὐθείας ἐπὶ κορυφὴν βρέγματος ῥινὸς

Cap. XLV. Prae frontali ab occipitio ad alterum oculum oppositum ducatur fascia directeque ad labiorum oras sub mentum in alterum oculum et per oppositam auris fibram ad occipitium, ac tum frontalis fiat.

Cap. XLVI. Caput sub occipitio locetur, circumvolutio sub auris fibram, mox sub mentum in labiorum oram, oculum ac sinciput et ad occiput; deinde sub auris fibram et sub mentum et oppositum oris angulum, oculum et superciliorum interstitium ibique chiasmus; postea sub sinciput et occiput, postremo frontalis condatur.

Cap. XLVII. Quum fasciae medium oculo obliquo consimili modo super occiput positum fuerit et aut sursum aut deorsum ductis capitibus sub mentum fasciae medium ponitur.

Cap. XLVIII. Tantam latitudinem quaeque scissa fasciola sortiatur, quanta nasum queat tegere; longitudine vero tanta sit, ut duplicata a naso recta ad occiput procedere possit. Caput fasciae super occiput collocamus, residuum vero e directo ad verticem sincipitis et nasi

Ed. Chart. XII. [484. 485.]
ὕψωμα. τὸ δὲ λοιπὸν παρειμένον κατὰ τοῦ προσώπου, ὃ καὶ σχίζομεν ἐπ' εὐθείας εἰς σκέλη δύο ἄχρι τοῦ ἄνω χείλους ἔπειθ' οὕτως ἄλλου στενοῦ τελαμῶνος, ἐπιμηκεστέρου δὲ, τὴν μεσότητα τίθεμεν ὑπὸ σφαιρίῳ τῆς ῥινὸς καὶ ἐπὶ τῶν παρειμένων τοῦ προσώπου σκελῶν. ἄγομέν τε τὰς ἀρχὰς ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ὑπ' ἰνίον κατὰ τῆς προεμβεβλημένης χίασμα ποιοῦντες· δόντες τε ὑπηρέτῃ ἑξῆς κατὰ τοῦ προσώπου σκέλη ἄγομεν, ἀνακλάσαντες παρ' ἑκάτερον μέρος τῆς ῥινὸς ἐπὶ μεσόφρυον κατ' αὐτοῦ χίασμα γίγνεσθαι καὶ τὰς ἀρχὰς λοξῶς ἐπὶ κορυφῆς ἐπὶ ἰνίον ἀφάψαντές τε πρὸς τὸ αὐτὸ πέρας ἐπάγομεν τὰς διακρατουμένας ὑπὸ τοῦ ὑπηρέτου ἀρχὰς μετωπιαίας συντελοῦμεν, οὗ τὰ πέρατα πρὸς ἄλληλα ἅμματι ἢ ὡς ἀγκτῆρι ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς ἀναλαμβανομένων.

Κεφ. μθ'. Σχίζομεν τὸ ῥάκος σκέλη τέσσαρα τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες ὃ καὶ ὑπὸ τὸ σφαίριον τάξαντες τὰς ὑπερκειμένας κάτω παρίεμεν, τὰς δὲ ὑποκειμένας πρώτην ἄγομεν [485] ἐπὶ τὰ μῆλα καὶ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέ-

ſummitatem ducimus. Reliquum autem demiſſum in faciem quod etiam recta linea in duo crura ſcindimus adusque ſuperius labrum, deinde alterius anguſtae faſciolae ob longioris meditullium ſub naſi orbiculo et in demiſſis in faciem cruribus ponimus. Atque capita ſub aurium fibras, ſub occiput, ſuper faciem prius injectam chiaſmo figurato ducimus. Quibus autem miniſtro commiſſis ordine ſuper faciem crura ducimus, his ab utraque naſi parte ad glabellam reflexis ſuper ipſum decuſſis fiet et oblique capitibus ſupra verticem occiput verſus, ad ipſum etiam extremum alligatis capita a miniſtro contenta reducimus, quibus frontales faſcias conficimus, ut extrema inter ſe nodo aut fibula e capitis latere revocentur.

Cap. XLIX. Linteum in crura quatuor ſcindimus medium continuum ſinentes, quo ſub orbiculo collocato ſuperpoſita capita deorſum demittimus, ſuppoſita vero primumque ad genas et externos ad ſinciput oculorum an-

γμα, καὶ χιάσαντες συνέχειν ὑπηρέτῃ κελεύομεν. τὰς δ' ἄλλας δύο ἀρχὰς ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον χιάσαντες ἐγκυκλίως ἐπὶ μέτωπον καὶ ἐπὶ μέρος τῆς κεφαλῆς ἀναλαμβανόμενα καὶ τὰς διακρατουμένας ἐπὶ ἰνίον ἄγοντες καταλαμβάνομεν.

Κεφ. ν'. Μία ἡ μεσότης ὑπὸ σφαίριον. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα καὶ χιασθεῖσαι διακρατείσθωσαν, ἄλλη δὲ μεσότης ὑπὸ τὸ σφαίριον τῆς ῥινός. αἱ δ' ἀρχαὶ καὶ ὑπὸ λοβοὺς καὶ ἐπὶ ἰνίον ἁμματίζονται, τρίτη μεσότης κατὰ μετώπου, αἱ δ' ἀρχαὶ ἐγκύκλιοι πρὸς κεφαλὴν καὶ τὸ ἅμμα παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς.

Κεφ. να'. Μία μεσότης ὑπὸ σφαιρίῳ, αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω κάνθους ἐπὶ βρέγμα καὶ χιασθεῖσαι ὁμοίως διακρατείσθωσαν, ἑτέρα ἡ μεσότης ὑπὲρ τὸ σφαίριον, αἱ δ' ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς, ἐπὶ ἰνίον ἀπὸ ἰνίου χιασθεῖσαι περὶ κεφαλὴν, ἐγκύκλιοι ἐπὶ μέτωπον, τὸ δὲ ἅμμα ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς.

gulos ducimus, decussique formata ministro continere imperamus. Alia vero duo capita sub fibras ad occiput; ab occipite in orbem chiasmo delineato ad frontem et capitis partem revocamus et quae continebantur ea ad occiput ducta deligamus.

Cap. L. Unum fasciolae medium sub orbiculo positum sit, capita vero ad externos oculi angulos ac sinciput et decussata retineantur; alterum medium sub nasi orbiculo; cetera vero capita et sub fibras aurium et ad occiput connectuntur, tertium medium super frontem, capita vero in orbem ad caput ducantur et super capitis partem nodus fiat.

Cap. LI. Medium sub nasi orbiculo, capita per externos oculorum angulos ad sinciput similiter decussata contineantur; alterum medium super nasi orbiculum, capita sub aurium fibras ad occiput. Ab occipite circa caput decussatio fiat, ac in orbem ducta ad frontem ferantur; nodus a capitis lateribus fundam finiat.

Κεφ. νβ'. Τῆς ἑτέρας ἐπ' εὐθείας τῇ ῥινὶ ἐπικειμένης τὸ μὲν ἥμισυ κατὰ τοῦ προκειμένου μετώπου παρειμένον ἐῶμεν. τὸ δὲ ἥμισυ κατὰ τοῦ προσώπου παρειμένον ἐπ' εὐθείας κατὰ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον ἀπάγομεν. τῆς δ' ἑτέρας τὴν μεσότητα ὑπὸ σφαιρίῳ τάξαντες τὰς ἀρχὰς ὑπὸ λοβοὺς ὤτων καὶ ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν. χιάσαντες κατ' ἰνίου οὕτω τὴν κατὰ τοῦ προσώπου παρειμένην ἀνακλάσαντες κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἐπὶ κορυφὴν καὶ ἰνίον εὐθείας ἀπάγομεν. διὰ δὲ τῶν κεχιασμένων κατ' ἰνίου καταλαμβανόμενοι τὰς ἀρχὰς μετώπιον συντελοῦμεν.

Κεφ. νγ'. Ἑνὸς ἡ μεσότης ὑπὸ σφαιρίῳ. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ἐπὶ μεσόφρυον, ὅπου καὶ χιασθεῖσαι ἀπαγέσθωσαν ἐπ' εὐθείας παρὰ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον κἀκεῖ διακρατείσθωσαν. δευτέρου μεσότης τὸ ὑπὲρ τὸ σφαίριον τῆς ῥινὸς, αἱ δ' ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον, κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν πρὸς ἀλλήλας τε καὶ πρὸς τὰς διακρατουμένας· τρίτου ἡ μεσότης κατὰ μετώπου, αἱ δ' ἀρχαὶ ἐγκύκλιοι περὶ κεφαλὴν, τὸ δὲ ἅμμα παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς.

Cap. LII. Altera fasciola recta naso incumbente ejus medium a projecta fronte demissum sinimus; alterum vero medium a facie pendulum recta linea per verticem ad occiput adducimus. Alterius autem fasciolae medio sub nasi orbiculum injecto capita sub aurium fibras etiam ad occiput ducimus. His in occipite decussatis caput a facie demissum supra prius injectam fasciam recta ad verticem et occiput adducimus; atque per crura super occiput decussata capita comprehendentes frontalem construimus.

Cap. LIII. Medium unius fasciae sub nasi orbiculo sedeat; capita vero a nasi lateribus ad glabellam ferantur, ubi et decussata recta prope verticem ad occiput ducantur, ibique contineantur. Secundae meditullium super nasi orbiculum, capita vero sub aurium fibras ad occiput vehantur, illicque tum inter se tum cum iis quae retinentur nodo devinciantur. Tertiae medium super frontem, capita vero in orbem circum caput, nodus autem ad capitis partem deligationem perficiat.

[486] *Κεφ. νδ'.* Τῆς πρώτης ὁμοίοις ταινίας διατιθεμένης καὶ τῆς δευτέρας πάλιν ὁμοίως ἐπὶ ἰνίον ἀγάγῃ τῆς δευτέρας τὰς ἀρχὰς, χιάσαι δὲ καὶ αὐτῶν μετωπιαῖον συντελέσαι, τῶν τοῦ πρώτου τελαμῶνος ἀρχῶν ἤτοι κατειλημένων ὑπ᾽ αὐτῶν ἢ καὶ αὐτῶν χιαζομένων κατ᾽ ἰνίον· ἔπειτα ἀγομένων ὑπ᾽ ἀνθερεῶνα κἀκεῖ ἀμματίζομεν.

Κεφ. νε'. Σύμμετρον μέρος ἐπὶ τοῦ ἐπιδέσμου κατὰ τοῦ προσώπου ἐάσαντες κρεμάσαι τοσοῦτον ὅσον ἱκανὸν ἔσται ἐπὶ ἰνίον ἐθελεῖν· εἶτα ἄγομεν τὸ σπείραμα ἐπ᾽ εὐθείας κατὰ ῥινὸς, μεσοφρύου, βρέγματος, κορυφῆς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου κλάσαντές ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς ἀντικείμενον· ἐπὶ ἰνίον διακρατοῦντες τὸ σπείραμα τὴν κατὰ τοῦ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν ἀνακλάσαντες, ἐπ᾽ εὐθείας ἄγομεν κατὰ τῆς πρώτης κορυφῆς καὶ ἰνίου, καταλαμβανόμενοί τε ἄγομεν τὸ σπείραμα κυκλοτερῶς ἐπὶ μέτωπον· εἶτα ἐπ᾽ ἰνίον καὶ παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς τὸ σπείραμα καταλαμβανόμεθα.

Κεφ. νστ'. Ἀρχὴ κατ᾽ ἰνίου. τὸ σπείραμα λοξῶς ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα, μικρὸν κανθὸν ἐπὶ μῆλα· εἶθ᾽

Cap. LIV. Primae eodem modo fasciae admotae, secundae quoque rursus similiter ad occipitium deductae secunda capita decussentur et per ipsa frontales conficiantur, primae fasciae capitibus aut sub ipsis retentis aut etiam his ad occiput decussatis; postea sub mentum adducimus illicque connectimus.

Cap. LV. Commoderatam fasciae partem tantum a facie pendere sinimus, quanta ut ad occiput perveniat desiderabitur. Tum recta spiram per nasum, glabellam, sinciput, verticem ad occiput ducimus, ab occipite deflectentes ad auris fibram oppositam. Retenta ad occiput spira demissum a facie caput reflectentes recta super primam verticis et occipitis fasciam ducimus, deprehensamque spiram in orbem ad frontem vehimus; postea ad occipitium et a capitis latere spiram retinemus.

Cap. LVI. Capita in occipitio exordiantur, spira oblique ad verticem, sinciput, parvum oculi angulum ad

ὑπὸ σφαίριον ῥινὸς καὶ ἐπὶ τὸ ἀντικείμενον μῆλον παρὰ τὸν ἔξω κανθὸν ἐπὶ βρέγμα, ἐπὶ κορυφὴν ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου καὶ ἐπὶ ἰνίον ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία.

Κεφ. νζ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου, τὸ σπείραμα λοξῶς παρὰ κορυφὴν ἐπὶ κρόταφον καὶ τὸν ἔξω κανθὸν ὑπὸ σφαίριον ῥινὸς καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτός· εἶτα ἐπὶ ἰνίον ἀπὸ ἰνίου κλάσαντες τὴν ἀρχὴν ἄγομεν ἀντικειμένην τῇ πρώτῃ λοξὴν ἐπὶ κρόταφον ὑπὸ σφαίριον ῥινὸς καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτός ἀντικειμένου ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς ἐπισφαίριον ῥινὸς καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαίαν προσαποδίδομεν.

Κεφ. νη'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα λοξῶς ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, μεσόφρυον, εἶτ' ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς [487] παρὰ μέγαν κανθὸν ἐπ' εὐθείας ἐπὶ παρακείμενον πτερύγιον ῥινὸς ἐπὶ χαλινὸν, εἶθ' ὑπ' ἀνθερεῶνα καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὴ παρὰ κορυφὴν καὶ

genam; deinde ſub naſi orbiculum et ad oppoſitam genam juxta externum canthum ad ſinciput, ad verticem primo circuitui oppoſita ad occiput ducatur. Ab occipite ad auris oppoſitae fibram et ad occiput, ab occipite denique ad frontem fiat deligatio.

Cap. LVII. Caput faſciae ſuper occiput injiciatur, ſpira oblique per verticem ad temporum alterum et externum canthum ſuo naſi orbiculum et ſub auris fibram feratur; deinde ad occiput, ab occipite reflexo capite oppoſitam primae obliquam ad temporum alterum ſub naſi orbiculum et ſub auris oppoſitae fibram ad occiput ducimus; ab occipite ad auris fibram, ad naſi orbiculum et ſub auris fibram, poſtea ad occiput, ab occipite frontalem adjicimus.

Cap. LVIII. Caput faſciae ab occipitio orditur, ſpiram oblique ad verticem, ſinciput et glabellam ducimus; deinde a naſi lateribus juxta magnum canthum recta linea ad accubantem naſi pinnulam ad auris angulum; deinde ſub mentum et ſub auris fibram ad occiput; ab occipite

Ed. Chart. XII. [487.]
ἐπὶ βρέγμα, ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ ἐπὶ μεσόφρυον, ὡς κατ᾽ αὐτοῦ χίασμα γίνεσθαι, καὶ ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ ἐπὶ χαλινόν· εἶθ᾽ ὑπ᾽ ἀνθερεῶνα καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου, εἶτ᾽ ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία καὶ ὑπὸ τὸ ὕψωμα τῆς ῥινός· εἶθ᾽ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου καὶ ἐπὶ ἰνίον. ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει ἔνιοι καὶ γενειάδα προστιθέασιν, ἁρμόζει δὲ ἐφ᾽ ὧν μεσόφρυον καὶ τὸ τῆς ῥινὸς ὕψωμα συνεπιδῆσαι θέλομεν.

Κεφ. νθ΄. Ἀρχὴ κατ᾽ ἰνίου. τὸ σπείραμα λοξῶς παρὰ κορυφὴν, βρέγμα, ἐπὶ μεσόφρυον, παρὰ μέγαν κανθὸν, ἐπὶ μῆλον, ὑπὸ λοβὸν ὠτός· ἐπὶ ἰνίον ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ, ὡς χίασμα κατὰ μεσόφρυον γίνεσθαι, καὶ λοξὴ παρὰ βρέγμα καὶ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτός· ὑπὸ τὸ ὕψωμα τῆς ῥινὸς καὶ ἐπὶ τὸν ἀντικείμενον λοβὸν ὠτὸς, εἶτ᾽ ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία. ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει ἔνιοι δι᾽ εὐπρέπειαν καὶ στεφανιαίαν προστιθέασιν, αὕτη καὶ ἀπὸ

obliqua per verticem et ad ſinciput. Oppoſita primae ad glabellam, quo ſuper ipſam chiaſmus fiat et a naſi lateribus primae oppoſita ad auris angulum; poſtea ſub mentum et auris oppoſitae fibram, mox ad occiput. Ab occipite frontalis fiat et ſub naſi eminentiam; poſtea ſub auris oppoſitae fibram etiam ad occiput. Huic deligationi nonnulli mentinam adjiciunt; ad haec deligatio convenit quibus glabellam et naſi eminentiam convincire volumus.

Cap. LIX. Occipiti faſciae caput aſſideat, circumvolutio oblique per verticem, ſinciput ad glabellam, per magnum canthum ad genam ſub auris fibram verſus occiput primo circuitui oppoſita, quo circa glabellam decuſſis ſtruatur et obliqua per ſinciput et verticem ad occipitium volvatur; ab occipitio ad auris fibram ſub naris eminentiam et ad oppoſitam auris fibram, poſtea ad occiput. Ab occipite ad frontem frontalis ſtruatur. Huic autem nonnulli ornatus gratia etiam coronariam deligationem adji-

δύο ἀρχῶν ἐπιδεῖσθαι δύναται, ἂν ἀπαιτῇ χρεία. ἁρμόζει δὲ ἐφ' ὧν καὶ ἡ πρὸ ταύτης.

Κεφ. ξ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα ἐπ' εὐθείας κατὰ κορυφὴν ἐπὶ μεσόφρυον παρὰ μέγαν κανθὸν ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ἐπ' αὐτὸ τὸ σφαίριον ῥινὸς καὶ παρὰ τὸν τοῦ ἑτέρου μεγάλου κανθοῦ ἐπὶ μεσόφρυον ὡς χίασμα κατὰ μεσοφρύον γίνεσθαι ἐπ' εὐθείας παρακειμένη τῇ πρώτῃ ἐπὶ κορυφὴν καὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου κλάσαντες ἄγομεν τὸ σπείραμα ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς, ἐπὶ σφαίριον ῥινὸς καὶ ἀντικείμενον λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαίαν. ἔξεστι δὲ καὶ στεφανιαίαν προστιθέναι· ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει ἔνιοι δι' εὐπρέπειαν προστιθέασι τὸ καλούμενον ἡμιῤῥόμβιον οὗ τὴν συντέλειαν παραδεδώκαμεν.

Κεφ. ξα'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα ἐπ' εὐθείας ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, μεσόφρυον, κανθὸν μέγαν ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ὑπὸ σφαίριον, εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀν-

ciant. Ipſa quoque a duobus capitibus devinciri poteſt, ſi uſus poſtulet. Quadrat quibus et praecedens.

Cap. LX. Caput faſciae ſuper occiput injiciatur, ſpira recta per verticem ad glabellam ſupra magnum canthum a naſi lateribus ad ipſum naſi orbiculum evolvatur et prope alterum magnum canthum ad glabellam, ut chiaſmus ſuper glabella adſtruatur, faſcia primae obvolutioni incumbens ad verticem et occiput feratur; ab occipite deflectentes ſpiram ad auris fibram, ad naſi orbiculum et oppoſitam auris fibram ad occiput. Ab occipite ad frontem fiat frontalis. Licet vero etiam coronariam adjicere. Hac deligatione nonnulli concinnitatis gratia vocatum ſemirhombum addiderunt, cujus ſtructuram tradidimus.

Cap. LXI. Caput faſciae ab occipite ordiatur, ſpira recta ad verticem, ſinciput, glabellam, magnum canthum a naſi lateribus ſub orbiculum evolvatur; deinde ſub auris oppoſitae fibram et ſuper naſi orbiculum, poſtea ſic

τικειμένου καὶ ὑπὲρ τὸ σφαίριον ῥινὸς, εἶθ' οὕτως ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία.

[488] Κεφ. ξβ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν ἡ πρὸ ταύτης ἐπίδεσις. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτω· δέρματος φοινικίνου τὴν ἀρχὴν ἐπιμηκεστέρου, κόλλῃ ἢ κόμμι χρίσαντες κατακολλῶμεν τῇ ῥινὶ κατ' ἐκεῖνα καθ' ἃ διέστραπται, τὴν δὲ ἑτέραν ἀρχὴν ἀπάγομεν ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίου, ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μέτωπον ὅτε καὶ κατὰ μετώπου κολλῶμεν ὁμοίως.

Κεφ. ξγ'. Μεσότης κατὰ τοῦ ὠτός. τῶν δὲ ὑπὸ τὸ οὖς ἀρχῶν χιασθεισῶν, ἡ μὲν ἐπὶ μέτωπον, ἡ δὲ ἐπὶ κορυφὴν, ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου ἡ μὲν ἀπὸ μετώπου κατὰ τοῦ χιάσματος ἀγέσθω, ἡ δὲ παρὰ κορυφὴν ἐπὶ μέτωπον καὶ παρὰ μέρος ἀμματιζέσθωσαν· καὶ τῶν ὑποκειμένων ἀρχῶν χιασθεισῶν, ἡ μὲν ὑπὸ γένειον, ἡ δὲ ὄπισθεν ἰνίον κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν.

Κεφ. ξδ'. Ἀρχὴ ἡ τοῦ ἐπιδέσμου ταττέσθω πλησίον ἰνίου, ὄπισθεν τοῦ πεπονθότος ὠτὸς· ἡ δὲ ἐπινομὴ κατ'

ſub auris fibram ad occiput feratur, ab occipite ad frontem frontalis ſtruatur.

Cap. LXII. Congruit quibus praecedens deligatio. Sic autem conſtruitur. Membranulae Phoeniciae oblongioris caput unum glutine aut gummi illitum naſo agglutinamus, qua parte cui obvertitur. Alterum vero caput ſub auris fibram ad occiput adducimus. Ab occipite ad frontem, quod etiam ſuper frontem ſimiliter agglutinamus.

Cap. LXIII. Medium ſuper aurem injiciatur, capitum vero ſub aure decuſſatorum alterum quidem per frontem, alterum vero per verticem ad occiput evolvatur; ab occipite quod a fronte ducitur ſuper decuſſim, quod vero per verticem ad frontem ducatur et prope partem nexu vinciatur. Subjacentium vero capitum decuſſatorum alterum quidem ſub mentum, alterum vero retrorſum ad occiput ibique connectantur.

Cap. LXIV. Caput faſciae prope occiput pone affectam aurem impoſitum ordiatur, ſpira vero ſuper ipſum

αὐτοῦ γιγνέσθω· ὡς εἰ ἐκ μέρους σκεπασθείη τὸ οὖς καὶ ἀναγέσθω τὸ σπείραμα ἐπὶ βρέγμα πλησίον μετώπου καὶ κατὰ τὰ ἐμπρόσθια πλησίον τοῦ ἀντικειμένου ὠτός· εἶθ' ὑπὸ γένειον καὶ κατὰ τοῦ ὠτὸς ἐπὶ βρέγμα καὶ τὰ ὀπίσθια ἀντικειμένου ὠτὸς καὶ ὑπὸ γένειον καὶ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον καὶ ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μέτωπον καὶ ἐπὶ ἰνίον.

Κεφ. ξε'. Ἀρχὴ ἐπὶ ἰνίῳ, τὸ εἴλημα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀπαθοῦς ἐπὶ βρέγμα καὶ τὰ ἐμπρόσθια τοῦ πεπονθότος ὠτὸς καὶ ὑπὸ γένειον ἀπὸ γενείου ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς καὶ ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὸν κατὰ τοῦ ὠτὸς, εἶτα μετωπιαία.

Κεφ. ξστ'. Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ ἐπιδεσμένου τῆς ἐπιδέσεως τῶν ἀρχῶν, ὧν μὲν κατὰ τοῦ τραχήλου κάτω παρειμένων, ὧν δὲ ἄνω ὡς ἐπὶ κεφαλήν· τούτων αἱ μὲν ἐμπρόσθιοι βρέγμα ἀμματιζέσθωσαν. αἱ δὲ μέσαι ἐπὶ κορυφὴν, πρός τε αὐτὰς καὶ πρὸς τὰς κατὰ τοῦ βρέγματος, αἱ δ' ὀπίσθιοι ἐπὶ ἰνίον [489] ἀπαχθεῖσαι χιαζέσθωσαν καὶ κα-

evolvatur, ut fi ex parte operta fit auris etiam fpira ad verticem prope frontem et per anteriora prope aurem oppofitam deducatur; deinde fub mentum et fuper aurem ad finciput et pofteriorem auris oppofitae partem et fub mentum fubque auris fibram ad occiput et ab occipite ad frontem et ad occiput.

Cap. LXV. Caput fafciae in occiput injiciatur, circumvolutio fub auris non affectae fibram ad finciput et anteriores auris affectae partes et fub mentum volvitur; a mento fub auris fibram et ad occiput, ab occipite oblique fuper aurem, poftea fiat frontalis.

Cap. LXVI. Medium fafciae capitibus interjectum fuper locum vinciendum injiciatur. Ex capitibus aliis a cervice deorfum demiffis, aliis vero furfum, ut ad caput pendulis anteriora ad finciput nodo ligantur. Media in vertice tum inter fe, tum etiam cum anterioribus fincipiti fuperpofitis connectantur; pofteriora denique ad occiput

τὰ κύκλον περὶ κεφαλὴν καὶ μέτωπον ταχθεῖσαι παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς ἀμματιζέσθωσαν.

Κεφ. ξζ'. Ἑνὸς ἡ μεσότης κατὰ βρέγματος. αἱ δ' ἀρχαὶ κατὰ παρειῶν ὑπὸ γένειον, ἀπὸ γενείου κατὰ παρειῶν ταῖς πρώταις παράλληλοι ἐπὶ βρέγμα, κἀκεῖ ἀμματιζέσθω. εἰ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐθέλομεν ἐπιδῆσαι μὴ περὶ τὰς πρώτας, κατὰ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἀγέσθωσαν, εἶτ' ἐπὶ βρέγμα καὶ χιασθεῖσαι ἐπὶ ἰνίον ἀγέσθωσαν. δευτέρου δὲ τελαμῶνος ἡ μεσότης κατὰ τοῦ βρέγματος, αἱ δ' ἀρχαὶ παρὰ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ γένειον κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν. τρίτου δὲ ἡ μεσότης κατὰ τοῦ ὑψώματος τῆς ῥινός. αἱ δ' ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον καὶ χιασθεῖσαι ἐγκύκλιοι ἐπὶ μέτωπον, τὸ δὲ ἅμμα παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς.

Κεφ. ξη'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου ἐπ' εὐθείας ἐπὶ μέτωπον καὶ μεσόφρυον· εἶτ' ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ δύο ἀρχῶν.

Κεφ. ξθ'. Τὸ μέσον ὃ καὶ συνεχές ἐστι προστίθεμεν τῷ κάτω χείλει. τῶν δ' ἀρχῶν τὰς ὑπερκειμένας ἄγομεν

adducta decuſſentur ac in orbem circa caput et frontem poſita a capitis latere nodo devinciantur.

Cap. LXVII. Medium unius faſciae ſuper ſinciput injiciatur, capita vero per genas ſub mentum, a mento per genas primis paralella ad ſinciput illicque nectantur. Si vero oculos devincire quoque voluerimus, non per prima, ſed ſuper oculos ducantur; deinde ad ſinciput etiam decuſſata ad occiput adducantur. Alterius faſciae medium ſuper occiput ordiatur, capita vero per externos oculorum angulos ad mentum, illicque nodo ligentur. Tertiae medium ſuper naſi eminentiam, capita vero ſub auris fibram ad occipitium et decuſſata in orbem ad frontem volvantur, nodoque a capitis latere vinciantur.

Cap. LXVIII. Caput ſuper occipitium injiciatur et ſpira ad frontem recta et glabellam ducatur; deinde ad occiput, ab occipite frontalis ex binis capitibus ſtruatur.

Cap. LXIX. Medium faſciae integrum inferiori labis apponimus; ſuperiora vero capita ad mentum ducimus.

ἐπὶ γένειον, ἀπὸ γενείου ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου καὶ χιάσαντες παρὰ κορυφὴν καὶ βρέγμα κελεύσαντές τε διακρατεῖσθαι αὐτὰς τὰς λοιπὰς αὐτόθι δύο ἀρχὰς λοβοὺς ἐπὶ γένειον ἄγομεν καὶ χιάσαντες ἐπὶ μέτωπον ἃς καὶ ἀσφαλιζόμεθα σὺν καὶ ταῖς διακρατουμέναις.

Κεφ. ο'. Μεσότης κατ' αὐτοῦ. αἱ δ' ὑποκείμεναι ἀρχαὶ παρὰ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα χιασθεῖσαι ἐπὶ ἰνίον ἀπαγέσθωσαν. αἱ δ' ἄλλαι ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον καὶ χιασθεῖσαι ἐπὶ μέτωπον καὶ πρὸς ἀλλήλας καταλαμβανέσθωσαν.

Κεφ. οα'. Ἡ ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ τὸ κάτω χεῖλος καὶ ὑπὸ λοβὸν ἐπὶ ἰνίον.

[490] *Κεφ. οβ'.* Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ χείλους, αἱ δ' ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον τε καὶ μετωπιαῖα.

Κεφ. ογ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα κατὰ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ χεῖλος καὶ λοβὸν ἀντικείμενον ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου παρὰ κορυφὴν καὶ λοξὴν ἐπὶ βρέγμα, κρόταφον, ἔπειτα παρειὰς ὑπὸ γένειον καὶ ἀντικειμένη παρειὰς ἐπὶ βρέγμα,

A mento ad occiput, ab occipite decuffata fuper glabellam et finciput; quumque ipfa contineri jufferis, reliqua illic duo capita fub auris fibras ad mentum et decuffata ad frontem ducimus, quae et cum iis quae continebantur tuto adftruimus.

Cap. LXX. Medium fafciae fupra ipfum labrum injiciatur, inferiora capita fuper externos oculorum angulos ad finciput, decuffata ad occiput adducantur. Alia vero capita fub aurium fibras ad occiput et decuffata ad frontem et inter fe vincta retineantur.

Cap. LXXI. Caput fupra occiput, fpira fub auris fibram ad inferius labrum et fub auris fibram ad occiput.

Cap. LXXII. Medium fuper labrum, capita vero fub aurium fibras et ad occiput et ad frontem ducantur.

Cap. LXXIII. Caput ad occiput, fpira per auris fibram ad labium et oppofitam auris fibram ac occiput; ab occipite per verticem et obliquam ad finciput et temporum alterum; poftea maxillaris fub mentum et oppofita

ἵνα κατ' αὐτοῦ χίασμα γένηται, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. οδ'. Ἀρχὴ κατ' ἰνίου, τὸ σπείραμα λοξῶς ἐπὶ βρέγμα παρὰ τὸν ἔξω κανθὸν ἐπὶ τὸ ἄνω χεῖλος, εἶτ' ἐπὶ κρόταφον ἀντικείμενον καὶ τὸν ἔξω κανθὸν ἐπὶ βρέγμα ἀντικειμένη τῇ πρὸ ταύτης χίασμα ποιοῦσα καὶ βρέγματος, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

Κεφ. οε'. Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ ἄνω χείλους· αἱ ἀρχαὶ παρὰ κροτάφους καὶ τοὺς παρακειμένους κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα καὶ κατ' αὐτοῦ χίασμα ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου καὶ μετωπιαία καὶ ἐπὶ ἰνίον.

Κεφ. οστ'. Ἡ μεσότης κατ' ἰνίου. αἱ δὲ ὑποκείμεναι ἀρχαὶ ἐπὶ παρειὰς παρὰ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα κἀκεῖ ἀμματίζονται, αἱ δ' ἄλλαι ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου χιασθεῖσαι. εἰ μὲν βραχύτεραι εἶεν ἐπὶ ἰνίον πρὸς τὰς πρώτας ἐφάπτονται, εἰ δὲ ἐπιμηκέστεραι εἶεν καὶ τὰ μετώπια προσαποδίδοται. ἀπηρτηκότες ἐπὶ κεφαλῆς καὶ

maxillaris ad sinciput, ut super ipsum decussis struatur; mox ad occiput, ac postremo ad frontem.

Cap. LXXIV. Caput fasciae super occiput, spira oblique ad sinciput super externum oculi angulum, ad superius labrum; deinde ad opposita tempora et externum canthum ad sinciput opposita praecedenti chiasmum efficiens ad verticem, deinde ad occiput et circa frontem.

Cap. LXXV. Medium fasciae super superius labrum, capita per tempora et adjacentes oculorum angulos ad sinciput et supra ipsum chiasmo constructo ad occiput ferantur; ab occipite etiam frontalis ducatur et ad occiput redeat.

Cap. LXXVI. Media fascia super occiput injiciatur; subjecta vero capita ad genas per externos oculorum angulos ad sinciput ferantur illicque nexu vinciantur. Reliqua vero sub aurium fibras ad occiput ducuntur, ab occipite decussata sunt. Quod si breviora fuerint, ad occiput primis illigantur; sic vero longiora fuerint, etiam ad frontem ducta frontalem adjiciunt. Appensis capiti et

προσώπου τὰς ἁρμοζούσας ἐπιδέσεις ἁπλᾶς καὶ ποικίλας ἐπὶ τὰς ἑξῆς μεταβαίνωμεν.

[491] Κεφ. οζ'. Εἴρηται μὲν ἀπὸ τῆς πρὸς τοὺς στάχυας ἐμφερείας ἐκ τῆς τῶν ἐπινεμήσεων γινομένης. εὐχρηστεῖ τε ἐπί τε κλειδὸς καταγείσης καὶ ἐπὶ βραχίονος ἐξαρθρήσαντος. ἐπιτελεῖται δὲ τὸν τρόπον τοῦτον· ἔριον μαλακὸν συνελίξαντες τίθεμεν ἐπὶ τῆς μασχάλης τοῦ μέλλοντος ἐπιδεῖσθαι μέρους, ἀναπλήρωμα τοῦ κοίλου ποιοῦντες, ἔπειτα εἰλητοῦ ἐπιδέσμου πλάτος καὶ μῆκος ἀνάλογον τῷ ἐπιδεσμένῳ τὴν ἀρχὴν τάξαντες κατὰ τῆς ἀπαθοῦς μασχάλης τὸ εἴλημα ἄγομεν λοξῶς κατὰ νώτου· ἔπειτα δὲ παρ' ἀκρώμιον ὑπὸ μασχάλην πεπονθότος βραχίονος, εἶτ' ἐπ' ἀκρώμιον ὡς χίασμα κατ' αὐτοῦ γίνεσθαι· εἶτα λοξὴ κατὰ στέρνου ὑπὸ μασχάλην ἀπαθῆ, ἀπὸ μασχάλης λοξὴ κατὰ νώτου ἐπὶ κλεῖδα, ὡς μέρη τινὰ τῆς δευτέρας ἐπινεμήσεως ἐπιπίπτει μέρεσι τῆς προεμβεβλημένης ἀπὸ κλειδὸς ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπὶ κλεῖδα, ὡς χίασμα δεύτερον γίγνεσθαι, εἶτα τὴν μασχάλην ἀπαθῆ, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

faciei idoneis tum simplicibus tum multiplicibus deligationibus ad ceteras sequentes digrediamur.

Cap. LXXVII. Haec deligatio dicta quidem est ab ea quae ad spicas accedit, similitudine ex suis circuitibus prodeunte; confert tum claviculae fractae, tum brachio luxato. Hoc autem modo perficitur. Molli lana convoluta ipsam axillae partis devinciendae imponimus ad cavitatem ejus implendam. Deinde obvolutae fasciae tum latitudine tum longitudine corpori devinciendo analogae caput collocantes super illaesam axillam oblique per dorsum spiram ducimus; postea vero per humeri caput sub affecti brachii axillam, mox ad humeri caput, ita ut super ipsum decussis struatur; mox obliqua per pectus sub alam illaesam procedit. Ab ala per dorsum obliqua ad claviculam fertur, ita ut partes quaedam circuitus partibus obvoluti superponantur, a clavicula sub axillam et ad claviculam, quo chiasmus secundus figuretur. Denique ad illaesam axillam circuitus etiam eadem ratione procedunt.

Ed. Chart. XII. [491. 492.]

Κεφ. οη'. Ἐπὶ συντετελεσμένῳ τῷ ἀστάχυϊ ἑτέρου τελαμῶνος ἡ μεσότης μὲν ὑπὸ πῆχυν ἐγγώνιον ἐσχηματισμένον. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπ' εὐθείας ἐπ' ἀκρώμιον, κἀκεῖ χιασθεῖσαι λοξῶς ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ, εἶτ' ἐγκύκλιαι περὶ πλευρὰς καὶ βραχίονα πεπονθότα μέχρι τοῦ ὅλου σκεπάσωσι, τὰ δὲ πέρατα ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ.

Κεφ. οθ'. Ἡ μεσότης ὑπὸ μασχάλην βραχίονος πεπονθότος αἱ ἀρχαὶ ἐπ' ἀκρώμιον χιασθεῖσαι ἀπαγέσθωσαν λοξαί, ἡ μὲν κατὰ νῶτον, ἡ δὲ κατὰ στέρνον ὑπὸ μασχάλην ἀπαθῆ, αἱ δὲ ἐπινομαὶ ὁμοίως.

Κεφ. π'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ στάχυς. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· μετὰ τὸ ἐπιδῆσαι τὸν στάχυν, μίαν δεῖ ἐγκύκλιον ἐπὶ βραχίονι περιειλῆσαι ἀπὸ βραχίονος· ἀποδόντα τὸ εἴλημα ἀπάγειν λοξῶς ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ κἀκεῖ ἀσφαλίσασθαι.

Κεφ. πα'. Ἁρμόζει καὶ ἐφ' ὧν ἡ γερανίς. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· προεπιδήσαντες τὸν στάχυν, μίαν ἀπὸ ἀκρωμίου ἐπι- [492] νέμησιν ἄγομεν ἐπ' εὐθείας ἐπὶ πῆχυν

Cap. LXXVIII. In adstracta spica alterius fasciae medium quidem sub cubitum angulorum delineatum ducatur; capita vero recta ad humeri caput illicque decussa oblique ad illaesam axillam, deinde in orbem ducta per latera et brachium affectum, quoad totum texerint, ferantur, fasciae denique extrema ad integram alam.

Cap. LXXIX. Medium fasciae sub affecti brachii alam, capita ad humeri caput decussata adducantur; hinc oblique aliud quidem per dorsum, aliud vero per sternum sub illaesam axillam. Simili quoque modo volvantur circuitus.

Cap. LXXX. Convenit quibus et spica. Ita vero construitur. A spica deligata una fascia in orbem ducta brachio obvolvénda est; data vero spira ad alam illaesam oblique adducenda est illicque tuto finienda.

Cap. LXXXI. Quadrat quibus et crus. Sic autem construitur. Spica prius deligata unum ab humeri capite circuitum recta ad cubitum angulatum figuratum ducimus;

ἐγγωνίως ἐσχηματισμένον, κἀκεῖθεν ἐπ' εὐθείας πάλιν ἐπ' ἀκρώμιον, ἀπὸ ἀκρωμίου λοξῶς ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ· εἶτα ἐγκύκλιον περὶ βραχίονα καὶ πλευρὰς ἐπὶ μασχάλης, κἀκεῖ τὸ πέρας ἀσφαλιζόμεθα.

Κεφ. πβ'. Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ πεπονθότος ὤμου, αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπ' εὐθείας ἐπὶ πῆχυν πλησίον ἀγκῶνος ὄρθιοι· πάλιν παράλληλοι ταῖς πρώταις κατὰ ἀκρώμιον, ἀπὸ ἀκρωμίου ὑπὸ μασχάλην ἀπαθῆ, εἶτα ἐγκύκλια.

Κεφ. πγ'. Ἡ μεσότης ὑπὸ ἀπαθῆ μασχάλην. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐγκύκλιοι περὶ πλευρὰς καὶ βραχίονος ἐπεγκύκλιοι πάλιν ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ· ἀπὸ μασχάλης λοξαὶ ἐπὶ ἀκρώμιον πεπονθός· ἀπὸ ἀκρωμίου ὄρθιαι παρὰ βραχίονα ἐπ' ἀγκῶνα καὶ πάλιν ἀπ' ἀγκῶνος ἐπ' ἀκρώμιον, ἀπὸ ἀκρωμίου ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ, εἶτ' ἐγκύκλιοι περὶ βραχίονα.

Κεφ. πδ'. Ἁρμόζει ἐπὶ τῶν κατ' ἀμφοτέρους ὤμους ἐχόντων σίνος. ἐπιτελεῖται δ' οὕτως· ἐπὶ συντετελεσμένῳ τῷ ἁπλῷ στάχυϊ μετὰ τὸ ἐπὶ μασχάλην καταντῆσαι τοῦ

ac poftea recta rurfum ad humeri caput, ab humeri capite oblique ad alam illaefam, mox in orbem per brachium et axillam volvimus illicque modo adftruimus.

Cap. LXXXII. Medium fafciae fuper axillam affectam injiciatur, capita vero recta ad cubitum flexui vicinum directa; rurfum primis parallella fuper humeri caput, ab humeri capite fub illaefam axillam, deinde in orbem ducantur.

Cap. LXXXIII. Medium fuper integram axillam injiciatur, capita vero in orbem ad latera et brachium ferantur; ac rurfum in orbem recurrentes ad alam illaefam; ab ala obliqua ad affectum humeri caput, ab humeri capite arrecti a brachio ad cubiti flexum, rurfusque a cubiti flexu ad humeri caput, ab humeri capite ad alam illaefam, poftremo in orbem circa brachium.

Cap. LXXXIV. Congruit utriusque humeri laefionem ferentibus. Ita vero conficitur. Quum fimplex fpica conftructa fuerit, tum poftea fafcia in axillam brachii

ἐπιδεδεμένου βραχίονος ἑξῆς αὐτὴν λοξὴν ἄγομεν ἐφ' ἑτέρου βραχίονος καὶ ἀκρώμιον, ὡς κατ' αὐτοῦ χίασμα γενέσθαι· εἶτα μασχάλην ἀντικειμένην, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

Κεφ. πε'. Ὠνόμασται μὲν ἁπλῶς οὕτως ἀπὸ τοῦ ἐμφερῆς εἶναι τοῖς παρὰ Ῥωμαίοις θώραξιν, οὓς καταφράκτας καλοῦσιν. εὔθετεῖ δὲ ἐφ' ὧν ἐπιδῆσαι θέλομεν τὰ περὶ τὰς κλεῖδας μέρη καὶ ὠμοπλάτην ἢ στέρνον ἢ μετάφρενον ἢ πλευράς. ἔστι δὲ ἡ ἐπίδεσις κατά τι ὁμοία τῷ διπλῷ στάχυϊ. ἐπιτελεῖται δ' οὕτως· ἀρχὴ ὑπὸ μασχάλην τὸ εἴλημα λοξῶς ἔμπροσθεν κατὰ στέρνου πλησίον τῆς τῶν κλειδῶν πρὸς τὸ ξιφοειδὲς συμβολῆς καὶ παρα τράχηλον ἐπ' ὠμοπλάτην ἀντικειμένου βραχίονος, εἶτα ὑπὸ τὴν παρακειμένην μασχάλην, ἀπὸ μασχάλης ἐπὶ τράχηλον κατὰ τῆς πρώτης, ὡς χίασμα πλησίον τραχήλου γίγνεσθαι καὶ λοξὴ κατὰ ἀντικειμένης ὠμοπλάτης· εἶθ' ὑπὸ μασχάλην, ἀπὸ μασχάλης παρὰ τράχηλον ἐπὶ τὸν τοῦ αὐχένας σφόνδυλον, ὡς κατ' αὐτοῦ χίασμα γενέσθαι, εἶθ' ὑπὸ μασχάλην καὶ λοξὴ πλη-

deligati demittenda, quam deinceps obliquam in alterum brachium et humeri caput ducimus, ita ut supra ipsam chiasmus fiat, deinde ad oppositam alam atque ipsis circuitus admoventur.

Cap. LXXXV. Ita quidem simpliciter nominata est, quod Romanorum thoracibus sit similis, quos cataphractos vocitant. Iis autem congruit, in quibus clavicularum regiones et scapulas aut sternum aut metaphrenum aut costas deligare volumus. Ad haec deligatio partim est duplici spicae similis. Sic autem construitur. Caput sub alam, circumvolutio oblique antrorsum per sternum prope clavicularum cum osse pectoris connexionem ducitur et per cervicem ad brachii oppositi scapulam, moxque sub adjacentem alam. Ab ala ad cervicem super prius injectam fasciam, ita ut chiasmus prope cervicem struatur et obliqua super oppositam scapulam, deinde sub alam; ab ala per cervicem ad colli vertebram, quo super ipsam decussatio facta sit. Deinde sub alam prope clavicularum

φίον κλειδῶν συμβολῆς· ὡς καὶ ἐνταῦθα χίασμα γίγνεσθαι καὶ παρὰ τράχηλον [493] ἐπ' ὠμοπλάτην καὶ ἐπὶ μασχάλην, ἵνα τέσσαρα γένηται χιάσματα, ἓν μὲν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν, ἓν δὲ ἐκ τῶν ὄπισθεν, δύο δὲ κατὰ τῶν κλειδῶν. αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν εἰς ἐγκυκλίους περὶ στῆθος καὶ πλευρὰς, ὡς τὴν ὅλην ἐπίδεσιν θώρακι γίνεσθαι ὁμοίαν.

Κεφ. πστ'. Ἡ μεσότης ὑπὸ μασχάλην. αἱ ἀρχαὶ κατὰ κλειδὸς παρακειμένης χιαζέσθωσαν πλησίον τραχήλου· εἶτα λοξαὶ ὑπ' ἀντικειμένην μασχάλην, ἀπὸ μασχάλης ἐπὶ παρακειμένην κλεῖδα καὶ κατ' αὐτῆς χίασμα πλησίον τραχήλου καὶ λοξαὶ ἐπ' ἀντικειμένην μασχάλην, εἶτ' ἐγκύκλιοι περὶ θώρακα.

Κεφ. πζ'. Εὐθετεῖ αὕτη ἡ ἐπίδεσις ἐφ' ὧν στέρνον ἢ μετάφρενον ἢ πλευρὰς ἢ θώρακα ἐπιδῆσαι θέλομεν, δύο δὲ τελαμώνων μεσότητα σύμμετρον κατὰ τῶν ὤμων θέντες τὰς ἀρχὰς ἐπ' εὐθείας κάτω παρίεμεν. ἔπειτα εἰλητῷ ἐπιδέσμῳ κατὰ κύκλον ἐπιδήσαντες τό τε ὅλον στῆθος καὶ τὰς πλευρὰς ὥστε σκεπάσαι καταλαμβανόμενοι τὸ πέρας τὰς

commiſſuram, ut et hic chiaſmus figuretur, et per cervicem ad ſcapulam et ad alam, ut quadruplex chiaſmus conſpiciatur. Unus quidem ex anterioribus, alter vero ex poſterioribus, duo denique prope claviculas. Circuitus autem iisdem modis in orbes circa pectus et coſtas ita feruntur, ut univerſa deligatio thoraci prodeat ſimilis.

Cap. LXXXVI. Medium ſub axillam injiciatur. Capita ſuper claviculam adjacentem prope cervicem decuſſatur; deinde obliqua ſub alam oppoſitam, ab ala ad oppoſitam claviculam et ſuper ipſam decuſſis prope cervicem ſtruatur et obliqua ad alam adjacentem, deinde circum thoracem in orbem ducantur.

Cap. LXXXVII. Haec ipſis congruit deligatio, quibus pectus aut metaphrenum aut latera aut thoracem devincire volumus. Duarum autem faſciolarum medio commenſae longitudinis ſuper humeris poſito capita recta deorſum demittimus; deinde convoluta faſcia ambitu tum totum pectus, tum latera deligamus, quo aperta faſciam

παρειμένας κάτω ἀρχὰς ὄπισθέν τε καὶ ἔμπροσθεν ταῖς ἐγκυκλίοις προσαπτόμενοι, κἂν ἐπιμηκέστεραι ὦσιν ἀνακλάτες ἐπ' ἀκρώμιον προσασφαλιζόμεθα.

Κεφ. πη'. Οἱ προλεχθέντες τελαμῶνες οὐκ ἐπ' εὐθείας κρέμανται, ἀλλὰ λοξοὶ ὥστε κατ' ἰνίον καὶ τοῦ μεταφρένου χίασμα γίγνεσθαι· τά τε λοιπὰ ὅμοια τῷ ὀρθίῳ συντελεῖται.

Κεφ. πθ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ μασχαλιστήρ. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἐπικλείσαντες τὸν ἀπὸ δύο ἀρχῶν καταφράκτην, μετὰ πολλὰς ἐγκυκλίους περιβάλλειν ἐπινεμήσεις τῷ θώρακι, ὥστε σκεπάσαι μέχρις ὀμφαλοῦ, τότε τὰς ἀρχὰς πρὸς ἀλλήλας ἀμματίζομεν τὸν λύκον ποιοῦντες βρόχον, ἀπάγοντές τε τὰ λειπόμενα τῶν ἀρχῶν ἐπὶ δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν λαγόνα ὑποβύομεν ταῖς ἐγκυκλίοις ἐπινεμήσεσι τὰ πέρατα ἐῶντες κρεμάσθαι ὡσανεὶ τετραδακτυλιαῖα τὸ μῆκος ὄντα, ἵνα αὐτῶν ἡ ὄψις ὡσανεὶ θώρακος κροσσοὶ γίνωνται.

extremam continentes demissa deorsum capita tum retrorsum, tum antrorsum fasciae circuitus assuimus, atque si oblongiora sint, ad humeri caput conversa adstruimus.

Cap. LXXXVIII. Praedictae fasciolae non rectae, sed obliquae pendeant, ut in pectore et metaphreno decussis appareat. Cetera vero rectae deligationi similia perficiuntur.

Cap. LXXXIX. His quidem congruit, quibus et axillaris. Sic autem construitur. Celebrata a duobus capitibus cataphracta post multos circuitus fasciae distributiones thoraci involvendae sunt, ut ad umbilicum usque epigastrium operiant, sicque capita inter se nexu ligamus ut lupum laqueum construamus. Atque capitum residua ad ile dextrum et sinistrum adducta in orbem circuitibus includimus, extrema pendere sinentes, ac si quatuor digitorum longitudinem sortiantur, quo ipsorum forma tanquam thoracis fimbrias repraesentet.

[494] *Κεφ. Ϟ'. Ἀρχὴ κατὰ λαγόνος δεξιᾶς. τὸ δὲ ἅμμα λοξῶς ἐπὶ πλευρὰς, στέρνον, ὦμον· εἶθ' ὑπὸ ὦμον, ἵνα κατ' αὐτοῦ χίασμα γένηται, εἶτα λοξὴ κατὰ μεταφρένου ἐπὶ λαγόνα κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἀρχῆς, εἶτ' ἐγκύκλιοι περὶ γαστέρα ἐπὶ λαγόνα ἀριστερὰν, κἀκεῖθεν λοξὴ κατὰ μεταφρένου· ὡς χίασμα κατ' αὐτοῦ γίγνεσθαι καὶ ἐπ' ὦμον δεξιὸν, εἶθ' ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπ' ὦμον, ἵνα κατ' αὐτοῦ χίασμα γένηται καὶ λοξὴ κατὰ στέρνον καὶ πλευρὰς ἐπὶ λαγόνα ἀριστερὰν, εἶτ' ἐγκύκλιος, αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν εἰς τὸ σκεπάσαι πάντα τὰ δεόμενα τῆς ἐπιδέσεως.*

Κεφ. Ϟα'. Προσεπιδήσαντες τῷ χιαστῷ θώρακι ἑξῆς διὰ στενοῦ τελαμῶνος μίαν ἢ καὶ δευτέραν ἐγκύκλιον περιειλεῖτε κατὰ στέρνου καὶ μεταφρένου καὶ τὸ πέρας ἀγκτῆρι καταλαβοῦ.

Κεφ. Ϟβ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ καταφράκτης. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἀρχὴ κατὰ μεταφρένου τὸ σπείραμα λοξῶς ἐπ' ὠμοπλάτην ἀκρώμιον, ὑπὸ μασχάλην, εἶτ' ἐπ'

Cap. XC. Caput ſuper ile dextrum injiciatur, ſpira vero oblique per latus et ſternum ad humerum ſive ſub axillam, ſive ſub humerum, ut in eo decuſſatio ſit. Mox obliqua per dorſum ad ilia ſuper caput prius injectum, deinde circuitus circa ventrem ad ile ſiniſtrum, illincque obliqua ſuper dorſum, ut in eo decuſſis ſtruatur et ad humerum dextrum, deinde ſub alam et ad humerum, ut ſuper eo decuſſis ſiat et obliqua per ſternum et coſtas ad ile dextrum, mox in orbem. Circuitus vero per ipſas partes ducantur, ut ea quae deligatione devincienda ſunt contegantur omnia.

Cap. XCI. Decuſſato thorace deligatione dicta ac ſtructa deinceps anguſta faſciola unum aut alterum circuitum per ſternum et dorſum obvolve et ſpirae extremum fibula retire.

Cap. XCII. Congruit quidem quibus et cataphracta. Sic autem ſtruitur. A dorſo caput orditur, ſpira oblique per ſcapulam ad humeri caput ſub axillam; deinde ad

ἀκρώμιον, ὡς χίασμα κατ᾽ αὐτοῦ γίγνεσθαι καὶ λοξὴ κατὰ μαστοὺς ἐπ᾽ ὀμφαλὸν, ἀπ᾽ ὀμφαλοῦ κλάσαντες ἄγομεν ἐπὶ μαστὸν ἀντικείμενον λοξὴν ἐπ᾽ ἀκρώμιον ὡς χίασμα κατ᾽ αὐτοῦ γίγνεσθαι, εἶτ᾽ ἐπὶ μετάφρενον, εἶτ᾽ ἐν ἐπικυκλίοις περὶ τὰς πλευρὰς, αἱ δ᾽ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

Κεφ. ϟγ΄. Ἁρμόζει μὲν ἐφ᾽ ὧν μετάφρενον ἐπιδῆσαι θέλομεν. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἀρχὴ κατὰ λαγόνος ὡς ἀριστερᾶς τὸ εἴλημα κατὰ μεταφρένου ἐπὶ δεξιὸν ὦμον καὶ ἐπὶ μασχάλην, ἀπὸ μασχάλης ἐπ᾽ ὠμοπλάτην ἀριστεράν· εἶθ᾽ ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπ᾽ ὦμον, ἀπ᾽ ὤμου λοξὴ κατὰ μεταφρένου ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ· εἶτ᾽ ἐγκύκλιος περὶ τὰς λαγόνας μιᾷ καὶ δευτέρᾳ καὶ τὸ πέρας προσλαμβάνει ἡ αὐτὴ, ἢ καὶ ἐμπροσθοφανὴς εἶναι δύναται· καὶ ἄν τις τὰς αὐτὰς ἐπινεμήσεις μὴ ὄπισθεν, ἀλλ᾽ ἔμπροσθεν τάξῃ.

[495] Κεφ. ϟδ΄. Ἁρμόζει μὲν ἐφ᾽ ὧν καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς. τελαμῶνα οὐκ λαβόντες σύμμετρον μήκει καὶ πλάτει κατὰ τὴν μεσότητα σχίζομεν, ὥστε τὴν κεφαλὴν διελθεῖν. τὰ δὲ πέρατα παρίεμεν, ὁ μὲν κατὰ νώτου, ὁ δὲ κατ᾽

humeri caput, ut decussis super ipsum struatur et obliqua per mammam ad umbilicum. Ab umbilico reflectentes ad oppositam mammam ducimus, obliquam ad humeri caput, ut decussis supra ipsum fiat; deinde ad dorsum, mox in orbem circa latera, denique his circuitus accubent.

Cap. XCIII. Congruit quidem quibus dorsum devincire volumus. Sic autem construitur. Caput ab ilibus ordiatur ut sinistris, circumvolutio per dorsum ad dextrum humerum et ad alam; deinde sub alam et ad humerum, ab humero obliqua per dorsum primae opposita; postea in orbem circa ilia semel et bis et extremum ipsa contineat. Atque haec stella retrorsum spectabilis esse potest, si quis ipsos circuitus non retrorsum, sed antrorsum locaverit.

Cap. XCIV. Iis quadrat quibus et praecedens. Sumptam igitur fasciam longitudine et latitudine congruentem in medio scindimus ut caput permeet; extrema vero demittimus pendula, alterum quidem a dorso, alterum

ἐπιγαστρίου ἐμπλέκομέν τε τὸν χιαστὸν καλούμενον θώρακα, τὰ δὲ πέρατα αὐτῆς προϋποτεθέντος τελαμῶνος ἐπισχίσαντες εἰς τέλος κάτω κρεμᾶσθαι ἐῶμεν.

Κεφ. ϟε΄. Ἁρμόζει μὲν ἐφ᾽ ὧν τὸ ἕτερον μέρος τοῦ τραχήλου ἐπιδῆσαι θέλομεν. ἀρχὴ κατὰ μέσον τοῦ πλευροῦ τὸ εἴλημα λοξῶς κατὰ μεταφρένου ἐπὶ τράχηλον καὶ στέρνον· εἶτ᾽ ἐπὶ πλευρὰν κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἀρχῆς καὶ περὶ θώρακα ἐγκύκλιος.

Κεφ. ϟστ΄. Ἡ ἀρχὴ ὑπὸ μασχάλην. τὸ εἴλημα λοξῶς κατὰ μεταφρένου ἐπὶ τράχηλον καὶ ἐπὶ στέρνον, μασχάλην καὶ ἐπὶ ἀντικειμένην μασχάλην καὶ λοξὴ ἐπὶ στέρνον καὶ τράχηλον, ὡς χίασμα κατ᾽ αὐτοῦ γενέσθαι καὶ λοξὴ κατὰ μεταφρένου ὑπὸ μασχάλην ἐγκύκλιος. αἱ δ᾽ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

Κεφ. ϟζ΄. Δύο τελαμῶνες πλάτει διδακτυλιαίων μήκει σύμμετροι τὰς μεσότητας κατὰ τῶν ὤμων θέντες, ἀρχὰς μὲν ἐπ᾽ ὀμφαλὸν, ἃς δὲ κατὰ νώτου χιάσαντες πρὸς αὐτὰς

vero ab epigaſtrio, atque decuſſatum thoracem appellatum implicamus. Sciſſa vero ipſius prius ſuppoſitae faſciae extrema deorſum ad finem pendere ſinimus.

Cap. XCV. Idonea quidem eſt deligatio, quibus alteram cervicis partem devincire volumus. Caput per lateris medium orditur, circumvolutio oblique a dorſo ad cervicem ac ſternum; deinde ad latus ſuper caput primo injectum, poſtea per thoracem in orbem.

Cap. XCVI. Caput ſub alam injiciatur, ſpira oblique per dorſum ad cervicem, inde ad pectus et alam, ad oppoſitam alam et obliqua ad pectus et cervicem ut ſuper ipſa decuſſis ſtruatur et obliqua per dorſum ad alam in orbem feratur. Hisque modis eant circuitus.

Cap. XCVII. Dentur duae faſciae duorum digitorum latitudine et longitudine commoderatae, quarum meditulliis ſuper humeros injectis capita quidem ad umbilicum,

Ed. Chart. XII. [495. 496.]
ἀγκτηρίζομεν, εἶτ᾽ ἐπιπλέκομεν τὴν καλουμένην καλαθοειδῆ γερανίδα.

Κεφ. ϟη'. Εὐθετεῖ μὲν ἐφ᾽ ὧν καὶ ἡ πρὸ ταύτης. συντελεῖται δὲ ἔκ τε τοῦ διπλοῦ τραχηλιστῆρος καὶ τῆς καλαθοειδοῦς γερανίδος προσεπιτελουμένης.

Κεφ. ϟθ'. Ἀρχὴ κατὰ λαγόνα. ἡ δὲ ἐπινομὴ λοξῶς κατὰ κλειδὸς ἐπ᾽ ὠμοπλάτην, εἶθ᾽ ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπὶ κλεῖδα, ἵνα χίασμα ὑπὲρ τὸ ἀκρώμιον γένηται· εἶτ᾽ ἐγκάρσιος ἐπ᾽ αὐχένα καὶ ἐπ᾽ ἀντικειμένην κλεῖδα ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπὶ [496] κλεῖδα, ἵνα χίασμα καὶ ἐνταῦθα γένηται καὶ λοξὴ παρὰ μαστὸν ἐπὶ λαγόνα ἀντικείμενον, ὥστε καὶ κατὰ στέρνου χίασμα γίγνεσθαι, εἶτ᾽ ἐγκύκλιοι περὶ λαγόνας· εἶτα περὶ μετάφρενον λοξὴ καὶ ἐπὶ ἀκρώμιον, μασχάλην, εἶτ᾽ ἐπ᾽ ἀκρώμιον· εἶτ᾽ ἐγκάρσιος ἐκ τῶν ἔμπροσθεν κατὰ τὴν ἐμβολὴν τῶν κλειδῶν καὶ ἐπ᾽ ἀκρώμιον καὶ λοξὴ κατὰ μεταφρένου ἐπὶ λαγόνα· εἶτ᾽ ἐγκύκλιος ἐπιπλέκεται αὐτῇ, ἤτοι διπλῆ γερανὶς ἢ χιαστὸς τραχηλιστὴρ ἢ ἡ διπλοῦς λεγόμενος.

quae ſupra dorſum decuſſata inter ſe fibula jungimus. Deinde quaſilliformem gruem vocatam obvolvimus.

Cap. XCVIII. Confert ſane quibus et praecedens. Conſtruitur autem tum ex duplici trachelifiro, tum ex quaſilliformi geranide conſtitutis.

Cap. XCIX. Caput ad ilia. Diſtributio oblique ad claviculam, ad ſcapulam; deinde ſub axillam et ad claviculam, ut decuſſis ſupra humeri caput ſtruatur; mox transverſa ad collum et oppoſitam claviculam ſub alam et ad claviculam, ut decuſſis etiam illic fiat et obliqua per mammam ad ilia oppoſita, ut decuſſis quoque ſuper pectus figuretur; poſtea in orbem circa ilia feratur, mox circa dorſum obliqua et per humeri caput ad alam, ac rurſus ad humeri caput; inde transverſa ex anterioribus per clavicularum commiſſuram etiam ad humeri caput, atque obliquo a dorſo ad ilia, poſtremo in orbem ipſi implicatur crus duplex vel decuſſatus trachelifter vel etiam duplex dicta deligatio.

Κεφ. ρ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ τὸ ὑπὸ στέρνον καὶ νῶτον ἐπιδῆσαι θέλομεν. ἐπιτελεῖται δὲ ἔκ τε τῆς ἀκίδος καὶ τοῦ ἀστέρος τῶν περάτων ἃ δὴ ἐπὶ τῆς ἀκίδος πρὸς ἄλληλα ἠγκτηρίζετο κατὰ τὰς λαγόνας παρηγμένων κἀκεῖ καὶ ἀποκρεμαμένων.

Κεφ. ρα'. Προκαταλαβόμενος κατὰ τῶν ὤμων τοὺς τελαμῶνας οὓς ὑπὸ τῆς ἀκίδος ὑπεδείξαμεν, προσαπόδος κατὰ δύο ἤδη τραχηλιστὴρ ὅς ἐστι διπλοῦς, εἶτα τὴν καλαθοειδῆ γερανίδα.

Κεφ. ρβ'. Θεατρικὴ μὲν ἡ ἐπίδεσις ἐπειδὴ συντελεσθεῖσα ἐμφερὴς γίγνεται ταῖς ὀρθαῖς γωνίαις τῶν βωμίσκων προεπιδεδεμένῳ τῷ καλαθοειδεῖ τραχηλιστῆρι τῇ ὁμοιοσχήμονι γερανίδι προσαποδιδομένην τὴν Σωστράτου στηθοδεσμίδα τὴν ὀρθίαν μετὰ τῶν ἀναληπτρίδων.

Κεφ. ργ'. Καὶ αὐτὴ θεατρικὴ ἁρμόζει μὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν προσεπιδήσαντες καὶ πάλιν τὴν Σωστράτου ὀρθίαν τὴν στηθοδεσμίδα, ἥν τινες τέτρατον καλοῦσι.

Cap. C. Congruit quibus tum sub pectus, tum dorsum devincire volumus. Haec autem deligatio ex cuspide et stella construitur, extremis, quae sane in cuspide inter se per fibulam jungebantur, ad ilia adductis illicque suspensis.

Cap. CI. Praesumptis ad humerorum capita fasciolis quas in cuspide explicavimus, adjice duas species trachelisterem qui duplex est, deinde gruen quasilliformem.

Cap. CII. Quum theatralis deligatio constructa est rectis arae parvae angulis similis evadat. Primum deligato trachelistere quasilliformi grui consimili pectoralem Sostrati deligationem rectam cum suspendentibus fasciolis adjicimus.

Cap. CIII. Ipsa etiam theatralis iisdem congruit deligatio; recta iterum Sostrati deligatione facta pectoralem deligationem, quam quidem quadrigam vocitant, construimus.

Κεφ. ρδ'. Δύο τελαμῶνας κατὰ τῶν νώτων θέντες ὡς ἐπὶ τῆς ὀρθίας στηθοδεσμίδος ἐπιπλέκομεν τὸν ἁπλοῦν ῥόμβον.

Κεφ. ρε'. Ἀρχὴ κατὰ πλευρᾶς. τὸ εἴλημα λοξῶς κατὰ στέρνον ἐπὶ ἀκρώμιον, εἶτ' ἐγκάρσιον ἐπ' αὐχένος κατ' ἀκρώ-[497]μιον ἀντικείμενον καὶ ὑπὸ μασχάλην ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀκρώμιον καὶ λοξῇ ἐπὶ στέρνον, εἶτ' ἐγκύκλιος κατὰ λαγόνος. ἡ αὐτὴ ὀπισθοφανὴς γίνεται ἐναλλασσόντων ἡμῶν, τὰς μὲν ἐμπροσθίους ἐπινεμήσεις ποιούντων ὀπίσω, τὰς δὲ ὀπισθίους ἔμπροσθεν.

Κεφ. ρστ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν πλευραὶ ἐπιδοῦνται. συντελεῖται δὲ οὕτως· ἡ μεσότης τοῦ ἐπιδέσμου κατ' αὐχένας, αἱ δ' ἀρχαὶ λοξαὶ κατὰ στέρνον εἰς αὑτὰς ἀγκυλωθεῖσαι ὑπὸ μασχάλας ἐπὶ μετάφρενον, κἀκεῖ πάλιν ἀγκυλωθεῖσαι ἀπαγέσθωσαν, οὕτω τε μέχρι τοῦ ὅλον τὸν θώρακα ἐπιδεθῆναι, ὅτε μὲν ὀπίσω, ὅτε δὲ ἔμπροσθεν ἀγκυλούσθωσαν. τὰ δὲ πέρατα πρὸς ἄλληλα ἀμματιζέσθωσαν. ταύτῃ τῇ

Cap. CIV. Duabus fasciolis dorso superpositis, quemadmodum recta Sostrati deligatione simplicem rhombum obvolvimus.

Cap. CV. Caput fasciae a latere ordiatur, spira oblique per sternum ad humeri caput sub alam volvatur; deinde transversa ad humeri caput, mox transversa per collum in oppositum humeri caput et sub axillam a parte anteriori in posteriorem et ad ipsum humeri caput et obliqua ad sternum, postea in orbem ad ilia. Eadem deligatio retrorsum spectabilis redditur nobis immutantibus, anteriores quidem circuitus posteriores, posteriores vero anteriores facientibus.

Cap. CVI. Congruit quibus costae deligandae sunt. Sic autem construitur. Medium fasciae in collum injicitur; capita vero obliqua per sternum sibi ipsis implicita sub alas ad dorsum illicque rursum implicita adducantur. Sicque quoad totum thoracem deligaverint, modo retrorsum, modo antrorsum injiciantur. Fasciae vero extrema

Ed. Chart. XII. [497.]
ἐπιδέσει ἁρματηλάται χρῶνται συνοχῆς χάριν τῶν πλευρῶν. ἀπηρτικότες καὶ τὰς περὶ τὸν θώρακα ἐπιδέσεις καὶ τὰς ἑξῆς λέγωμεν.

Κεφ. ρζ'. Ἁρμόζει μὲν ἐπὶ βουβῶνος. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἀρχὴ κατὰ λαγόνος, ἡ ἀντικειμένη δὲ ἐπινέμησις λοξὴ κατὰ πυγῆς πλησίον τοῦ πεπονθότος βουβῶνος, εἶτ' ἐπὶ περίναιον κάτωθεν ἄνω καὶ λοξὴ ἐπὶ βουβῶνα, εἶτ' ἐγκύκλιος κατὰ ἰσχίον καὶ κατὰ λαγόνα κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἀρχῆς, αἱ δ' ἐπινομαὶ κάτωθεν ἄνω αὐτῶν.

Κεφ. ρη'. Ἀρχὴ κατ' ἐπιγαστρίου τὸ εἴλημα λοξῶς ἐπὶ κοτύλην παρὰ περίναιον ἐπὶ βουβῶνα κάτωθεν ἄνω κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἐπὶ ἰσχίον καὶ βουβῶνα παρὰ περίναιον καὶ κοτύλην κάτωθεν ἄνω καὶ ἐπὶ ἦτρον, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν ὡς ἀμφότεροι οἱ βουβῶνες σκεπασθῶσιν.

Κεφ. ρθ'. Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ βουβῶνος. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπὶ κοτύλην κἀκεῖ χιασθεῖσαι· ἡ μὲν ἐπὶ βουβῶνος, ἡ δὲ ἔξω-

inter ſe nexu ligentur. Hacce deligatione aurigae utuntur coſtarum continendarum gratia. Expoſitis quae thoraci obvolvuntur deligationibus ceteras deinceps recitemus.

Cap. CVII. Idonea quidem eſt inguini deviunciendo. Ita vero conſtruitur. Caput faſciae ab ilibus ordiatur; oppoſita vero diſtributio obliqua per clunem inguinis affecti vicinum, deinde ad perinaeum inferne ſurſum et obliquà ad inguen; poſtea in orbem per iſchium et per ilia ſuper caput injectum, circuitus denique inferne ſurſum obvolvuntur.

Cap. CVIII. Caput ſuper epigaſtrium injiciatur, obvolutio oblique per coxam ſuper perinaeum ad inguen infernum ducatur juxta caput primo injectum ad iſchium et inguen per perinaeum et femoris acetabulum inferne ſurſum et ad imum ventrem. Circuitus vero his diſtribuuntur, ut utrumque inguen obtegatur.

Cap. CIX. Medium faſciae ab inguine ducit exordium, capita vero ad femoris acetabulum feruntur illicque decuſſata alterum quidem ad inguen, alterum vero extra;

θεν. εἶτα ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀναγέσθωσαν, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

[498] ρι'. Τῆς βραχυτέρας ἀρχῆς ὡς ἂν ἢ δύο ἢ τρεῖς τόποι παρίενται κατὰ βουβῶνος. τὸ δὲ εἴλημα ἄγεται κατὰ λαγόνος ἐπὶ ἰσχίον καὶ ἐπιγάστριον, εἶτ' ἐπὶ κοτύλην λοξῶς καὶ βουβῶνα κάτωθεν ἄνω καὶ ἐπὶ λαγόνα καὶ ἰσχίον καὶ ἀντικειμένην λαγόνα καὶ ἐπιγάστριον, ὅτε ἡ παρειμένη ἀρχὴ ἀνακλᾶται ἐπὶ βουβῶνα, ἵνα κατ' αὐτοῦ πτύγμα γένηται ἢ καταλαμβάνηται τῷ εἰλήματι· εἶτ' ἐπιτελεῖται πάλιν βουβῶνι, εἶτ' ἐπὶ ἰσχίον καὶ ἐπιγάστριον καὶ πάλιν ἡ πρώτη ἀρχὴ πτύσσεται ἄνωθεν κάτω καὶ τῷ εἰλήματι καταλαμβάνεται καὶ οὕτως ἐπιδεῖται ἄχρις ἂν συντελεσθῇ ἀεὶ τοῦ μὲν πτυσσομένου, τοῦ δὲ ἐπειλουμένου, τὸ δὲ πέρας ἀγκτηρίζεται.

Κεφ. ρια'. Ταινίας ἡ μεσότης κατ' ὀσφύος. αἱ δ' ἀρχαὶ κατὰ βουβῶνα ὡς ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ παριέντες ἑτέρου ἐπιδέσμου. ἀρχαὶ κατ' ἐπιγαστρίου καὶ συντελεῖται διπλοῦς

deinde in unum adducantur, eadem ratione procedant circuitus.

Cap. CX. Brevioris capitis fere duae treave partes super inguen demittuntur; spira vero per ilia ad ischium et epigastrium ducitur; deinde oblique ad femoris acetabulum et inguen inferne sursum et ad ilia et ischium et opposita ilia et epigastrium. Quamobrem demissum caput ad inguen reflectitur, ut super eo sinus fiat, qui altera circumvolutione comprehendatur. Deinde etiamnum inguini immittitur, postea per ischium et epigastrium, ac deinde primum superne deorsum obvolutae fasciae in sinus contrahitur et circumvolutione comprehenditur et ita deligatur continuo quoad deligatio peracta fuerit, altera quidem implicata, altera vero super obvoluta; extremum denique fibula nectitur.

Cap. CXI. Medium fasciolae super lumbos injiciatur, capita vero per inguen, quemadmodum in simplici altera deligatione remisimus. Capita vero super epigastrium et

βουβωνίσκος τῶν κάτω παρειμένων ταινιδίων πτυσσομένων ὡς ἐπὶ τοῦ διπλοῦ εἴρηται.

Κεφ. ριβ'. Ταινιδίου μεσότης κατ' ὀσφύος, αἱ δ' ἀρχαὶ κατ' ἐπιγαστρίου ἀμματίζονται, εἶτ' ἐπιδέσμου εἰλητοῦ ἡ ἀρχὴ ὑπὸ τὴν ζώνην τὸ εἴλημα ὑπὸ καυλὸν, εἶτ' ἐπὶ τὴν ζώνην ἄνωθεν κάτω· εἶθ' ὑπὸ καυλὸν καὶ περὶ τὴν ζώνην, εἶτ' ἐπιτελεῖ ὑπὸ τοὺς διδύμους καὶ ὑπὸ τὴν ζώνην.

Κεφ. ριγ'. Μετὰ τὸ περιθεῖναι τὴν ταινίαν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπιδέσμου ἐπὶ καυλὸν καὶ νομαὶ ἐγκύκλιοι περὶ αὐτὸν ἕως σκεπασθῇ· εἶτα περὶ τὴν ζώνην, εἶτα ὑπὸ καυλὸν καὶ περὶ τὴν ζώνην, εἶθ' ὑπὸ διδύμους καὶ ἐπὶ ζώνην.

[499] Κεφ. ριδ'. Σύμμετρον ῥάκος λαβόντες σχίζομεν εἰς σκέλη τέσσαρα τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες καὶ ὑποβάλλομεν τῷ καυλῷ, τὰς δὲ ἀρχὰς ἀνάγοντες τὰς περὶ τὸ ἕτερον μέρος πλησίον καυλοῦ ἐπισχίζομεν, διὰ δὲ αὐτοῦ διεκβάλλομεν τὰς ἑτέρας ἐπὶ τὴν ζώνην.

conſtruitur duplex inguinaria deligatio demiſſis deorſum faſciis, quas ut in duplici dictum eſt duplicamus.

Cap. CXII. Medium faſciae lumbis injiciatur, capita ſuper epigaſtrium nexu ligentur; deinde faſciae obvolutae caput ſub zonam, ſpira ſub caulem; deinde ad zonam ſuperne deorſum, poſtea ſub caulem et ad zonam; poſtremo ſub teſticulos et ſub zonam deligationem abſolvit.

Cap. CXIII. Circumvoluta zona faſciae caput ad caulem injiciatur, in circuitus in orbem circa ipſum quoad obtexerit; deinde ad zonam ferantur, mox ſub caulem et ad zonam; poſtremo ſub teſticulos et ad zonam.

Cap. CXIV. Linteum conſentaneum ſumptum in quatuor crura ſcindimus, medium integrum ſinentes cauli ſubjicimus; capita vero ad alteram partem ducentes prope caulem ſcindimus. Per hanc autem partem alias ad zonam ductas trajicimus et trajectas nodo alligamus.

ΕΚ ΤΩΝ ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙ ΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

Ed. Chart. XII. [500. 501.]

[500] Σκοποὶ πάσης ἐπιδέσεώς εἰσι πρῶτοι καὶ μέγιστοι τῆς γε δι' ἑαυτὴν παραλαμβανομένης οὐχ ὑπηρεσίας ἕνεκα τῶν ἐπικειμένων τῷ πάσχοντι μορίῳ, τό τε κατέχειν ἀκίνητον, ὡς διεπλάσθη τὸ πεπονθὸς ἀφλέγ- [501] μαντόν τε φυλάττειν. ἐπεὶ δ' οὐ δύναται ταῦτα ποιεῖν ἡ ἐπίδεσις ἄνευ τοῦ διαμμένειν αὐτὴν καὶ μὴ μετακινεῖσθαι πρὸς τὰ κάτω τοῦ σώματος ἢ ἄνω· διὰ τοῦτο τοῖς ἀπαθέσι μορίοις

EX GALENI COMMENTARIIS DE FASCIIS LIBELLUS.

Scopi omnis fasciationis primi sunt ac maximi, tum ut ipsa per se partes devinciendas amplectatur, tum administrationis rerum affectae parti incumbentium gratia, tum ut partem affectam in propria figura immoratam contineat et inflammationis expertem tueatur. Quia vero haec efficere non potest fasciatio, nisi ipsa permaneat neque ad inferas aut superas corporis partes dimoveatur, propterea

Ed. Chart. XII. [501.]

ἀναγκαζόμεθα προσπεριβάλλειν τοὺς ἐπιδέσμους, ὅπως ἔνθα μὲν εἰκὸς ἀναδραμεῖν ἐστιν ὅλην τὴν ἐπίδεσιν, ἀντίληψις αὐτῆς γίγνοιτο ἐπὶ τῶν ταπεινοτέρων, ἔνθα δὲ καταδραμεῖν ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων, ἐπ᾽ ἐνίων δὲ μορίων ἡ διὰ τῶν ἀντικειμένων ἀντίληψις ὠφελιμωτέρα, καθάπερ ἐπ᾽ ὤμου καὶ βουβῶνος, ἀκριβῶς δ᾽ εἰπεῖν ἐπ᾽ ὤμου μὲν οὐ περὶ τὸν ἕτερον ὦμον, ἀλλὰ τὴν μασχάλην, ἐπὶ βουβῶνος δὲ κατὰ τὸν κενεῶνα περιβάλλεσθαι δεῖ τὸν ἐπίδεσμον. οὔτε γὰρ ὁ ὦμος, οὔθ᾽ ὁ γλουτὸς ἀσφαλῶς φυλάττειν δύναται τὰς περιβολὰς, ἀλλ᾽ ἡ μασχάλη καὶ ὁ κενεών. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς κνήμης εὐαπόῤῥυτον ἐχούσης τὴν ἐπίδεσιν διὰ τὴν κυρτότητα τῆς γαστροκνημίας ἡ ἄνω περιβολὴ χρησίμη κατ᾽ ἐκείνας δηλονότι τὰς ἐπιδέσεις καθ᾽ ἃς ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ κυρτὸν τῆς γαστροκνημίας περιλαμβάνειν. ἐπεί τοι τὰ κατὰ τὰ σφυρὰ χωρία τὸ μόνιμον τῆς ἐπιδέσεως ἐξ ἑαυτῶν ἔχει μεταξὺ δυοῖν ἐξοχῶν κείμενα. οἷς δὲ μορίοις οὐκ ἔστιν οὔτε παρακείμενόν τι τοιοῦτον ἕτερον μόριον οἷον ἐπὶ κνήμης οὔτ᾽

partibus illaesis fascias circumjicere cogimur, quo huc quidem prout decet universa excurrat deligatio, ejus comprehensio ad humiliores fiat partes; illuc vero ad altiores decurrat. In nonnullis autem partibus quae per opposita fit comprehensio utilior, quemadmodum in humero ac inguine. Absolute vero dicendum est, in humero quidem non ad alterum humerum, sed axillam; in inguine vero circa ilia fasciam volvendam esse. Neque enim humerus, neque clunis fasciarum spiras tuto servare queunt, sed axilla et ilia. Eodem vero modo et tibiae volubilem fasciam continentis ob surae devexitatem fasciae spira superior usum habet, in illis nimirum deligationibus quibus devexam surae partem continere necesse est. Quandoquidem malleorum regiones inter duas eminentias dejectae per se stabilem deligationis remoram prae se ferunt. Quibus autem non est partibus neque apposita quaedam pars altera talis ut in tibia existit, neque ut in humero ac inguine opposita, in his talem efficere deligationem oportet,

Ed. Chart. XII. [501.]

ἀντικείμενον ὡς ἐπ᾽ ὤμου καὶ βουβῶνος, ἐπὶ τούτων τοιαύτην χρὴ ποιεῖσθαι τὴν ἐπίδεσιν ὡς ἐν τῷ ὁμαλωτάτῳ τὰς καταλήψεις γίγνεσθαι, καθάπερ κἀπὶ τῆς κεφαλῆς. εἰ δ᾽ οὐ δέχεται τὴν κεφαλὴν οὕτω καθάπερ τὰ κῶλα περιλαβεῖν ἐν κύκλῳ· κωλύει γὰρ ὁ τράχηλος συμφυὴς ὢν αὐτῇ, διὰ τοῦτ᾽ ἐπ᾽ αὐτῆς ἐάν τε κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ἐάν τε κατὰ τὸ ἀριστερὸν ᾖ τὸ τῆς ἐπιδέσεως δεόμενον πάθος τὴν κατ᾽ ἰθυωρίαν ἐπίδεσιν αἱρούμεθα διὰ μὲν τῆς κορυφῆς ἀγομένου τοῦ ἐπιδέσμου, καταγομένου δ᾽ ἐντεῦθεν ἐπ᾽ ἄκραν τὴν κάτω γένυν· εἶτα ἀναγομένου πάλιν ἐπὶ τὸ πεπονθὸς, εἶτ᾽ αὖθις ὁμοίως εἴτε δὶς εἴτε τρὶς αὐτάρκες εἶναι νομίζομεν, ἑλιττομένου μέχρι τῆς τελευτῆς, αὐτὴ δὲ πάντως κατὰ τῆς κορυφῆς γιγνέσθω, μονιμώτατον γὰρ τὸ χωρίον τοῦτο. λοιπῶν δὲ ὄντων τῆς κεφαλῆς ἑτέρων μερῶν ἐναντίων ἀλλήλοις, ὧν τὸ μὲν ὀπίσω τε καὶ κατ᾽ ἰνίον ἐστὶ, τὸ δὲ πρόσω τε καὶ κατὰ τὸ μέτωπον ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδεῖν χρή. ἔστι δὲ ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπίδεσις, ὅταν τὸ μέσον

ut in maxime aequabili loco, quemadmodum in capite comprehensiones. Quod si non detur ita caput ut membra ambitu comprehendere: prohibet enim cervix ipsi cognata, propterea in ipso capite sive ad dextram sive ad sinistram partem sit is qui fasciationem affectus desiderat, secundum rectitudinem deligationem decernimus ducta quidem per verticem fascia indeque ad summam imamque maxillam deducta; deinde rursum ad affectam partem sursum evecta, postea similiter bis terve iterata et prout satis esse existimaverimus adusque sui extremum evoluta, ipsa vero supra verticem omnino sit extremitas. Haec enim regio firmissima est fasciationis remora. Quum autem supersint aliae capitis regiones inter se contrariae, quarum una quidem et posterior est et ad occiput fertur, altera vero et anterior et ad frontem porrigitur, a duobus capitibus deligatio molienda est. Est autem a duobus capitibus deligatio, quum toto fasciae medio super affectam partem

Ed. Chart. XII. [501. 502.]

ὅλον τοῦ ἐπιδέσμου κατὰ τοῦ πεπονθότος ἐρείσαντες ἰσοῤῥόπως ἑκάτερον αὐτῶν τῶν μερῶν ἐπὶ τὸν ἀντικείμενον ἄγομεν τόπον. ὅσαι δὲ τελευταὶ τῶν οὕτως ἐπιδουμένων ἐπὶ τὸ μέτωπον ἄγονται, μονιμώτεραι· τοῦτο γὰρ τὸ χωρίον τοῦ ἰνίου μονιμώτερον, πεπονθότων ὁμοίως τῶν ἀντικειμένων μερῶν, ὡς ἐπειδὰν τὰ καλούμενα καυληδὸν γένηται τὰ κατάγματα, τὴν ἐπίδεσιν ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ποιήσῃ, καθάπερ ἐπὶ τῶν σκεπαρνηδὸν περιβαλλομένων σπληνῶν. ἐὰν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἐπιδέῃς τὰ τοιαῦτα, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδέσεως ἑλίττων τὸν ἐπίδεσμον, οὕτως ἄξεις ἐπὶ τὸ μόνιμον χωρίον, ὡς ἐνταῦθα τελευτῆσαι· ἥκιστα δὲ λοξῷ τῷ ἐπιδέσμῳ δεῖ χρῆσθαι, διότι τὸ χρησιμώτατον τῆς ἐπιδέσεώς ἐστι, τὴν τελευτὴν αὐτῆς ἀπαρέγκλιτον φυλάττειν, εὐθύτατα περατουμένην· ἤτοι γὰρ ἐπὶ τὸ μέτωπον ἢ τὸ μέσον ὅλης τῆς κεφαλῆς ἔνθα τὸ καλούμενον βρέγμα. τῆς μὲν γὰρ κατ᾽ ἐπανθερεῶνα κατανομένης τῆς ἐπι- [502] δέσεως ἡ τελευτὴ, προσηκόντως ἂν ἐπὶ τὸ μέσον ἀνάγοιτο τῆς κεφαλῆς ἀπαρεγκλίτως ἀνατεινο-

admoto utrumque ipſorum ſegmentorum ad oppoſitum locum aequabiliter adducimus; quae vero ſegmentorum ita deligantium extrema ad frontem adducuntur, ſtabiliora manent. Haec enim occipitis regio ſolidior eſt remora. Affectis autem eodem modo partibus, ut quum quae cauliformes fracturae productae ſunt a duobus capitibus deligationem efficies, quemadmodum in ſpleniis aſciatim convolutis. Si vero ab unico faſciae capite laeſas ejusmodi partes deligaveris ad bicipitis faſciationis ſimilitudinem faſciam volvendo ad ſtatum locum adduces, ut illic deſinat; minime vero obliqua faſcia utendum eſt, quia maximus deligationis uſus eſt, ejus extrèmum prorſus indeclinatum perquam recta terminatum tueri aut ad frontem aut ad totius capitis medium qua parte ſinciput appellatur. Enimvero deligationis quae ad mentum devolvitur extremum, decenter ad capitis medium citra proclinationem ſurſum porrigendum ducatur. Deligationis vero quae cir-

μένῃ. τῆς δὲ κυκλοτερῶς περιβαλλομένης ἐπὶ τὸ μέτωπον, ὁμοίως καὶ αὐτὴ κατὰ μηδὲν ἐγκεκλιμένη. περιαγομένη γὰρ οὕτως ἑλκυσθήσεται καὶ τοῖς ὄπισθεν μέρεσι περὶ τὸ καλούμενον ἰνίον ὃ μεταξὺ τοῦ τραχήλου καὶ ὀπίσω τῆς κυρτότητός ἐστι τοῦ κρανίου. διὰ τοῦτο δέ φησιν Ἱπποκράτης τὴν ἐσχάτην περιβολὴν τῶν ἐπιδέσμων ἥκιστα λοξὴν εἶναι προσήκειν, ὅτι τὰς πρὸ αὐτῆς ἤδη πολλάκις ἐξ ἀνάγκης γινομένας λοξὰς, ἕνεκα τοῦ περιλαμβάνεσθαι τὸ πεπονθὸς ἄλλοτε κατ' ἄλλο μέρος ὑπάρχον. ἀλλὰ τάς γε διὰ τὸ πάθος λοξὰς γεγονυίας περιβολὰς ἡ ὑστάτη κατέχει μηδαμόθι λοξουμένη. δῆλον οὖν ὅτι τῇ αὐτῇ ἀσφαλείᾳ κἀκεῖναι συνδιαμένουσιν ἀμετακίνητοι. ὡς οὖν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, οὕτω κἀπὶ τῆς ἄνω τοῦ γόνατος ἢ κάτω γιγνομένης ἐσχάτης περιβολῆς ἀκριβῶς φυλάττεσθαι χρὴ τὸ ἀπαρέγκλιτον. ἐπὶ μὲν τῶν κατὰ βουβῶνα καὶ ὦμον ἐπιδέσεων, ἐν αἷς ἀναγκαζόμεθα κατὰ τῶν ἀντικειμένων τι μορίων συγκαταλαμβάνειν, αἱ ἔσχαται περιβολαὶ κυκλοτερεῖς ἀπαρέγκλιτοι γίγνεσθαι δέονται. κατὰ τοὺς κενεῶνας μὲν ἀμφοτέρους, ἔνθα

cinata ad frontem circumjicitur extremum peraeque ac illud nullo modo pendulum sit. Sic enim circumducta volvitur per posticas partes versus occiput vocatum, quod cervicem et posticam cranii curvitatem interjacet. Propterea vero, inquit Hippocrates, ultimam fasciarum spiram minime obliquam esse convenit, quod jam ante ipsam necessario multoties accidat obliquas fieri spiras, ut pars affecta interdum ab altera superiori parte contineatur. Verum hasce circumvolutiones ob affectum obliquas factas ultima remoratur nequaquam obliquata. Patet igitur illas ipsa securitate simul immutabiles permanere. Quare ut in capite, sic et supra aut infra genu quum ultima sit circumvolutio, ipsa indeclinabilis accurate servanda est. In inguinis quidem et humeri deligationibus quibus per oppositas defensiones simul deligare cogimur; ultimae spirae circulares indeclinabiles fieri debent. Per ilia quidem utraque ubi inguen devincire proposuimus; postremum

Ed. Chart. XII. [502.]

τὸν βουβῶνα δεσμεῖν προαιρούμεθα, κατὰ δὲ τὸ στέρνον ἐφ᾽ ὧν τὸν ὦμον. ἀνάλογον δὲ τούτοις ἥ τε τῆς κατὰ τὸν καρπὸν καὶ τῆς κατὰ τὸν ἀστράγαλον διαρθρώσεως. τῇ μύλῃ δὲ τῇ καλουμένῃ πρός τινων ἐπιγουνατίδι πλατὺν χρὴ περιτετάσθαι τὸν ἐπίδεσμον, ὡς ὅλην αὐτὴν περιλαμβάνειν. ὁ γὰρ μὴ περικείμενος οὕτως ἢ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ἐνεχθήσεται ῥᾳδίως ἢ πρὸς τὴν κάτω περισφαλλόμενος ἐφ᾽ ἑκάτερα διὰ τὴν κυρτότητα τῆς μύλης, τῇ δ᾽ ἰγνύῃ συνεσταλμένον τὸν ἐπίδεσμον χρὴ περιβάλλειν, οὔτε γὰρ ὑποδέξασθαι δύναται τὸν εἰς πλάτος ἐκτεταμένον, οὔτε φυλάξαι. οἶδα δέ τινα πάθη μὴ φέροντα τὴν ἐπίδεσιν· ταῦτα δ᾽ ἐστὶν ἐφ᾽ ὧν εἰ καὶ βραχὺ κινηθῇ τὸ πεπονθὸς μόριον, ὀδύνη μεγίστη γίνεται καθάπερ ἐκ καταπτώσεως. οὐ πρὸ πολλοῦ τις οὕτως ἔπεσε κατὰ τὴν ῥάχιν, ὡς μηδὲ βραχύτατον εἰ κινηθείη δύνασθαι φέρειν τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης· ἠναγκάσθημεν οὖν αὐτοῦ τὸν χιτωνίσκον ἀφελεῖν οὐκ ἀποδύσαντες, ἀλλὰ διαῤῥήξαντες μὲν πρῶτον ἁπάσας τὰς ῥαφὰς, μετὰ δὲ ταῦτα παμπολλοῖς τοῖς διακρατοῖσιν ὅλον τὸ σῶμα, χρησάμενοι

vero ubi humerum. His autem respondet tum quae in carpo, tum quae in astragalo propter articulationem fit deligatio. Verum rotulae a quibusdam patellae appellatae latum vinculum obtendi oportet, quo ipsam universam complectatur. Quod enim ita non circumjacet, ut ad superiorem aut inferiorem partem facile deducatur, ob rotulae devexitatem utroque oberrans, sed popliti contractum vinculum admovendum est; neque enim illud recipere potest in latitudinem extensum nec conservare. Ego vero novi quosdam affectus deligationem minime ferentes. Hi vero sunt in quibus etiamsi paullulum pars affecta sese moverit dolor maximus, quemadmodum ex prolapsione concitatur. Non dudum quidam in spinam ita procidit, ut minimum si moveretur doloris magnitudinem ferre posset. Quocirca ipsius indusium subducere coacti sumus, quod quidem non exuimus; sed primum omnes suturas per medium rupimus; postea vero multis totum corpus

πρὸς τὸ μετεωρίσαι τὸν ἄνθρωπον ἰσοῤῥόπως. ἡτοιμάσθαι δ' ἡμῖν ἐπὶ βάθρου πλατέος ἐκτεταμένον ῥάκος ἐπιβεβλημένην ἔχον ἐρίου πλάκα. ταῦτα μὲν οὖν ἐκελεύσαμεν, ἐπειδὰν ὁ κάμνων ὑπὸ τῶν διακρατούντων ἀπὸ τῆς στρωμνῆς ὑψωθῇ. διὰ ταχέων ἐπιβάλλειν μὲν ἐκείνῃ κατὰ πλάτος, ὑποβάλλειν δὲ τῇ ῥάχει τοῦ μετεωρισθέντος, αὐτοὶ δὲ ἑτέραν ἐρίου πλάκα διαβεβρεγμένην ἔχοντες ἐλαίῳ θερμῷ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ χιτωνίσκου ταχέως περιβάλλοντες τῇ ῥάχει κατεκλίναμεν ὑποκειμένης πλακὸς ἅμα τῷ ῥάχει· καὶ οὕτω πρῶτα μὲν ἀνηγάγομεν ἐπὶ τὰ πρόσω τοῦ σώματος τὰ πέρατα τῆς διαβρόχου πλακὸς ἓν ἑκατέρωθεν. ἐπ' αὐτῇ τὰ τῆς ξηρᾶς καὶ μετ' ἐκεῖνα τὰ τοῦ ῥάκους, ἃ καὶ πρὸς ἄλληλα διὰ ῥαφῶν ἑνώσαμεν. ὡσαύτως δὲ κἀπὶ τῶν κατ' ἰσχίον μερῶν ἐπράξαμέν ποτε καὶ τῶν κατὰ μηρὸν ἐπ' ἄλλου καὶ κατὰ βραχίονά γέ ποτε καὶ τοῦ τραχήλου τὴν ὀπίσω χώραν, μετὰ δὲ τὴν ἐπίδεσιν ὑποκειμένοις αὐτοῦ [503] μέρεσιν, ἐφ' ὧν μὲν ἐπιδέσεως οὐ δεόμεθα τῶν ἀντικειμένων μορίων, ὡς ἐπὶ πήχεως καὶ μηροῦ καὶ κνήμης· ἐπὶ τούτων

fuffulcientibus ad hominem aequabiliter attollendi usi sumus. Comparatum vero nobis erat in scamno patulo porrectum linteolum prostratam continens lanae tabulam. Haec itaque imperavimus, quum aegrotus suffulcientium manu e strato erectus est, celeriter illi quidem secundum latitudinem incumbere, spinae vero in altum sublati substernere, ipsi vero aliam lanae tabulam oleo calido inebriatam habentes post indusii detractionem quam primum spinae circumjacentes decumbere fecimus, supposita simul cum panniculo tabula, sicque primum quidem ad anteriores corporis partes tabulae madentis extrema utrimque unum adduximus, deinde supra ipsam siccae tabulae extrema; post illa etiam linteoli extrema quae inter se suturis non conjunximus. Atque eodem modo in ischii atque femoris partibus interdum fecimus. Alteri etiam interdum et in brachio et postica cervicis regione. At post deligationem subjectis ejus partibus, in quibus deligatione opus erat nobis admovimus. Quum oppositae sint partes,

Ed. Chart. XII. [503.]

ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἤτοι γε ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν μερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ διείρειν τὴν βελόνην ἢ ἀνάπαλιν. ἑκατέρως δὲ πειρᾶσθαι τὴν φορὰν αὐτῆς ἐκκλίνοντα πρὸς τὸ ἄνω συῤῥάπτειν οὕτω τὸ πέρας τῆς ὀθόνης ταῖς ὑποβεβλημέναις περιβολαῖς. ἐφ᾽ ὧν δ᾽ ἐστὶ χρεία καὶ τῶν ἀντικειμένων μορίων, ὡς ἐπ᾽ ὤμου καὶ ἰσχίου πειρᾶσθαι τὴν τελευτὴν τοῦ ἐπιδέσμου ποιεῖσθαι κατὰ τὴν ἄνω φοράν· εἶτ᾽ ἐνταῦθα τὴν βελόνην διείροντα κάτωθεν ἄνω τὴν συῤῥαφὴν οὕτω ποιεῖσθαι μὴ κατασπῶντα τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς ἐπιδέσεως, ἀλλ᾽ ἀνασπῶντα τὸ ταπεινόν. ἐγχωρεῖ μὲν γὰρ ἑκάτερον ποιεῖν ἐν τῇ συῤῥαφῇ τῶν ὀθονίων, ἀλλὰ μετὰ τὸ διεκβάλλειν τὸ ῥάμμα κατὰ τῆς βελόνης ἀνατείνειν χρὴ τὸ κάτωθεν αὐτοῦ μέρος πρὸς τὸ ἄνω καὶ μὴ κατατείνειν τὸ ἄνωθεν εἰς τὸ κάτω, σκοπὸν ἔχοντα διὰ τῶν ἄνω μερῶν τῆς ἐπιδέσεως ἀνέλκεσθαι τὰ κάτω. ὡς γὰρ σχῆμα ταὐτὸν φυλάττεσθαι δεῖ τῶν ἐπιδεδεμένων μορίων, οὕτω καὶ τὴν νομὴν τοῦ ἅμματός τε καὶ ῥάμματος, ἀλλὰ τὴν ἀνάτασιν ἴσχειν ἄνω, πρῶτον μὲν τοῦ πέρατος τῆς ἐπιδέσεως ἀσφαλῶς ἀνατεινομένου τε καὶ κρατουμένου, δι᾽

ut in brachio et femore et tibia, in his sive a sinistris partibus ad dextras aut contra acum trajicere necesse est. Utroque vero modo ejus ductum tentare sursum vergentem, ita lintei extremum subvolutis spiris consuere. In quibus autem est ulcus, etiam oppositis partibus, ut in humero et ischio fasciae extremum ad superiorem ductum facere studendum est. Deinde isthic trajecta inferne sursum acu suturam ita efficere sublimi deligationis parte minime divulsa, sed revulsa ima parte. Enimvero utrumque in linteorum sutura efficere licet. Verum sutura acu trajecta pars ejus inferior sursum porrigenda est, neque superne deorsum sternenda, quum deligationis scopus sit partes inferiores a superioribus trahi. Quemadmodum enim haec deligationis partium figura, sic etiam tum fasciae tum suturae distributio servanda est, imo extensio sursum continenda, primum quidem extremi deligationis quod tuto et per illud et per ipsam totam tum extendi-

θεν, εἶτα ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀναγέσθωσαν, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

[498] ρι'. Τῆς βραχυτέρας ἀρχῆς ὡς ἂν ἢ δύο ἢ τρεῖς τόποι παρίενται κατὰ βουβῶνος. τὸ δὲ εἴλημα ἄγεται κατὰ λαγόνος ἐπὶ ἰσχίον καὶ ἐπιγάστριον, εἶτ' ἐπὶ κοτύλην λοξῶς καὶ βουβῶνα κάτωθεν ἄνω καὶ ἐπὶ λαγόνα καὶ ἰσχίον καὶ ἀντικειμένην λαγόνα καὶ ἐπιγάστριον, ὅτε ἡ παρειμένη ἀρχὴ ἀνακλᾶται ἐπὶ βουβῶνα, ἵνα κατ' αὐτοῦ πτύγμα γένηται ἢ καταλαμβάνηται τῷ εἰλήματι· εἶτ' ἐπιτελεῖται πάλιν βουβῶνι, εἶτ' ἐπὶ ἰσχίον καὶ ἐπιγάστριον καὶ πάλιν ἡ πρώτη ἀρχὴ πτύσσεται ἄνωθεν κάτω καὶ τῷ εἰλήματι καταλαμβάνεται καὶ οὕτως ἐπιδεῖται ἄχρις ἂν συντελεσθῇ ἀεὶ τοῦ μὲν πτυσσομένου, τοῦ δὲ ἐπειλουμένου, τὸ δὲ πέρας ἀγκτηρίζεται.

Κεφ. ρια'. Ταινίας ἡ μεσότης κατ' ὀσφύος. αἱ δ' ἀρχαὶ κατὰ βουβῶνα ὡς ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ παρείντες ἑτέρου ἐπιδέσμου. ἀρχαὶ κατ' ἐπιγαστρίου καὶ συντελεῖται διπλοῦς

deinde in unum adducantur, eadem ratione procedant circuitus.

Cap. CX. Brevioris capitis fere duae tresve partes super inguen demittuntur; spira vero per ilia ad ischium et epigastrium ducitur; deinde oblique ad femoris acetabulum et inguen inferne sursum et ad ilia et ischium et opposita ilia et epigastrium. Quamobrem demissum caput ad inguen reflectitur, ut super eo sinus fiat, qui altera circumvolutione comprehendatur. Deinde etiamnum inguini immittitur, postea per ischium et epigastrium, ac deinde primum superne deorsum obvolutae fasciae in sinus contrahitur et circumvolutione comprehenditur et ita deligatur continuo quoad deligatio peracta fuerit, altera quidem implicata, altera vero super obvoluta; extremum denique fibula nectitur.

Cap. CXI. Medium fasciolae super lumbos injiciatur, capita vero per inguen, quemadmodum in simplici altera deligatione remisimus. Capita vero super epigastrium et

βουβωνίσκος τῶν κάτω παρειμένων ταινιδίων πτυσσομένων ὡς ἐπὶ τοῦ διπλοῦ εἴρηται.

Κεφ. ριβ'. Ταινιδίου μεσότης κατ' ὀσφύος, αἱ δ' ἀρχαὶ κατ' ἐπιγαστρίου ἀμματίζονται, εἶτ' ἐπιδέσμου εἱλητοῦ ἡ ἀρχὴ ὑπὸ τὴν ζώνην τὸ εἴλημα ὑπὸ καυλὸν, εἶτ' ἐπὶ τὴν ζώνην ἄνωθεν κάτω· εἶθ' ὑπὸ καυλὸν καὶ περὶ τὴν ζώνην, εἶτ' ἐπιτελεῖ ὑπὸ τοὺς διδύμους καὶ ὑπὸ τὴν ζώνην.

Κεφ. ριγ'. Μετὰ τὸ περιθεῖναι τὴν ταινίαν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπιδέσμου ἐπὶ καυλὸν καὶ νομαὶ ἐγκύκλιοι περὶ αὐτὸν ἕως σκεπασθῇ· εἶτα περὶ τὴν ζώνην, εἶτα ὑπὸ καυλὸν καὶ περὶ τὴν ζώνην, εἶθ' ὑπὸ διδύμους καὶ ἐπὶ ζώνην.

[499] Κεφ. ριδ'. Σύμμετρον ῥάκος λαβόντες σχίζομεν εἰς σκέλη τέσσαρα τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες καὶ ὑποβάλλομεν τῷ καυλῷ, τὰς δὲ ἀρχὰς ἀνάγοντες τὰς περὶ τὸ ἕτερον μέρος πλησίον καυλοῦ ἐπισχίζομεν, διὰ δὲ αὐτοῦ διεκβάλλομεν τὰς ἑτέρας ἐπὶ τὴν ζώνην.

construitur duplex inguinaria deligatio demissis deorsum fasciis, quas ut in duplici dictum est duplicamus.

Cap. CXII. Medium fasciae lumbis injiciatur, capita super epigastrium nexu ligentur; deinde fasciae obvolutae caput sub zonam, spira sub caulem; deinde ad zonam superne deorsum, postea sub caulem et ad zonam; postremo sub testiculos et sub zonam deligationem absolvit.

Cap. CXIII. Circumvoluta zona fasciae caput ad caulem injiciatur, in circuitus in orbem circa ipsum quoad obtexerit; deinde ad zonam ferantur, mox sub caulem et ad zonam; postremo sub testiculos et ad zonam.

Cap. CXIV. Linteum consentaneum sumptum in quatuor crura scindimus, medium integrum sinentes cauli subjicimus; capita vero ad alteram partem ducentes prope caulem scindimus. Per hanc autem partem alias ad zonam ductas trajicimus et trajectas nodo alligamus.

ΕΚ ΤΩΝ ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙ ΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

Ed. Chart. XII. [500. 501.]

[500] Σκοποὶ πάσης ἐπιδέσεώς εἰσι πρῶτοι καὶ μέγιστοι τῆς γε δι' ἑαυτὴν παραλαμβανομένης οὐχ ὑπηρεσίας ἕνεκα τῶν ἐπικειμένων τῷ πάσχοντι μορίῳ, τό τε κατέχειν ἀκίνητον, ὡς διεπλάσθη τὸ πεπονθὸς ἀφλέγ- [501] μαντόν τε φυλάττειν. ἐπεὶ δ' οὐ δύναται ταῦτα ποιεῖν ἡ ἐπίδεσις ἄνευ τοῦ διεμμένειν αὐτὴν καὶ μὴ μετακινεῖσθαι πρὸς τὰ κάτω τοῦ σώματος ἢ ἄνω· διὰ τοῦτο τοῖς ἀπαθέσι μορίοις

EX GALENI COMMENTARIIS DE FASCIIS LIBELLUS.

Scopi omnis fasciationis primi sunt ac maximi, tum ut ipsa per se partes devinciendas amplectatur, tum administrationis rerum affectae parti incumbentium gratia, tum ut partem affectam in propria figura immoratam contineat et inflammationis expertem tueatur. Quia vero haec efficere non potest fasciatio, nisi ipsa permaneat neque ad inferas aut superas corporis partes dimoveatur, propterea

Ed. Chart. XII. [501.]

ἀναγκαζόμεθα προσπεριβάλλειν τοὺς ἐπιδέσμους, ὅπως ἔνθα μὲν εἰκὸς ἀναδραμεῖν ἐστιν ὅλην τὴν ἐπίδεσιν, ἀντίληψις αὐτῆς γίγνοιτο ἐπὶ τῶν ταπεινοτέρων, ἔνθα δὲ καταδραμεῖν ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων, ἐπ᾽ ἐνίων δὲ μορίων ἡ διὰ τῶν ἀντικειμένων ἀντίληψις ὠφελιμωτέρα, καθάπερ ἐπ᾽ ὤμου καὶ βουβῶνος, ἀκριβῶς δ᾽ εἰπεῖν ἐπ᾽ ὤμου μὲν οὐ περὶ τὸν ἕτερον ὦμον, ἀλλὰ τὴν μασχάλην, ἐπὶ βουβῶνος δὲ κατὰ τὸν κενεῶνα περιβάλλεσθαι δεῖ τὸν ἐπίδεσμον. οὔτε γὰρ ὁ ὦμος, οὔθ᾽ ὁ γλουτὸς ἀσφαλῶς φυλάττειν δύναται τὰς περιβολὰς, ἀλλ᾽ ἡ μασχάλη καὶ ὁ κενεών. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς κνήμης εὐαπόῤῥυτον ἐχούσης τὴν ἐπίδεσιν διὰ τὴν κυρτότητα τῆς γαστροκνημίας ἡ ἄνω περιβολὴ χρησίμη κατ᾽ ἐκείνας δηλονότι τὰς ἐπιδέσεις καθ᾽ ἃς ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ κυρτὸν τῆς γαστροκνημίας περιλαμβάνειν. ἐπεί τοι τὰ κατὰ τὰ σφυρὰ χωρία τὸ μόνιμον τῆς ἐπιδέσεως ἐξ ἑαυτῶν ἔχει μεταξὺ δυοῖν ἐξοχῶν κείμενα. οἷς δὲ μορίοις οὐκ ἔστιν οὔτε παρακείμενόν τι τοιοῦτον ἕτερον μόριον οἷον ἐπὶ κνήμης οὔτ᾽

partibus illaesis fascias circumjicere cogimur, quo huc quidem, prout decet universa excurrat deligatio, ejus comprehensio ad humiliores fiat partes; illuc vero ad altiores decurrat. In nonnullis autem partibus quae per opposita fit comprehensio utilior, quemadmodum in humero ac inguine. Absolute vero dicendum est, in humero quidem non ad alterum humerum, sed axillam; in inguine vero circa ilia fasciam volvendam esse. Neque enim humerus, neque clunis fasciarum spiras tuto servare queunt, sed axilla et ilia. Eodem vero modo et tibiae volubilem fasciam continentis ob surae devexitatem fasciae spira superior usum habet, in illis nimirum deligationibus quibus devexam surae partem continere necesse est. Quandoquidem malleorum regiones inter duas eminentias dejectae per se stabilem deligationis remoram prae se ferunt. Quibus autem non est partibus neque apposita quaedam pars altera talis ut in tibia existit, neque ut in humero ac inguine opposita, in his talem efficere deligationem oportet,

Ed. Chart. XII. [501.]
ἀντικείμενον ὡς ἐπ᾿ ὤμου καὶ βουβῶνος, ἐπὶ τούτων τοιαύτην χρὴ ποιεῖσθαι τὴν ἐπίδεσιν ὡς ἐν τῷ ὁμαλωτάτῳ τὰς καταλήψεις γίγνεσθαι, καθάπερ κἀπὶ τῆς κεφαλῆς. εἰ δ᾿ οὐ δέχεται τὴν κεφαλὴν οὕτω καθάπερ τὰ κῶλα περιλαβεῖν ἐν κύκλῳ· κωλύει γὰρ ὁ τράχηλος συμφυὴς ὢν αὐτῇ, διὰ τοῦτ᾿ ἐπ᾿ αὐτῆς ἐάν τε κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ἐάν τε κατὰ τὸ ἀριστερὸν ᾖ τὸ τῆς ἐπιδέσεως δεόμενον πάθος τὴν κατ᾿ ἰθυωρίαν ἐπίδεσιν αἱρούμεθα διὰ μὲν τῆς κορυφῆς ἀγομένου τοῦ ἐπιδέσμου, καταγομένου δ᾿ ἐντεῦθεν ἐπ᾿ ἄκραν τὴν κάτω γένυν· εἶτα ἀναγομένου πάλιν ἐπὶ τὸ πεπονθὸς, εἶτ᾿ αὖθις ὁμοίως εἴτε δὶς εἴτε τρὶς αὔταρκες εἶναι νομίζομεν, ἑλιττομένου μέχρι τῆς τελευτῆς, αὐτὴ δὲ πάντως κατὰ τῆς κορυφῆς γιγνέσθω, μονιμώτατον γὰρ τὸ χωρίον τοῦτο. λοιπῶν δὲ ὄντων τῆς κεφαλῆς ἑτέρων μερῶν ἐναντίων ἀλλήλοις, ὧν τὸ μὲν ὀπίσω τε καὶ κατ᾿ ἰνίον ἐστὶ, τὸ δὲ πρόσω τε καὶ κατὰ τὸ μέτωπον ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδεῖν χρή. ἔστι δὲ ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπίδεσις, ὅταν τὸ μέσον

ut in maxime aequabili loco, quemadmodum in capite comprehenfiones. Quod fi non detur ita caput ut membra ambitu comprehendere: prohibet enim cervix ipfi cognata, propterea in ipfo capite five ad dextram five ad finiftram partem fit is qui fafciationem affectus defiderat, fecundum rectitudinem deligationem decernimus ducta quidem per verticem fafcia indeque ad fummam imamque maxillam deducta; deinde rurfum ad affectam partem furfum evecta, poftea fimiliter bis terve iterata et prout fatis effe exiftimaverimus adufque fui extremum evoluta, ipfa vero fupra verticem omnino fit extremitas. Haec enim regio firmiffima eft fafciationis remora. Quum autem fuperfint aliae capitis regiones inter fe contrariae, quarum una quidem et pofterior eft et ad occiput fertur, altera vero et anterior et ad frontem porrigitur, a duobus capitibus deligatio molienda eft. Eft autem a duobus capitibus deligatio, quum toto fafciae medio fuper affectam partem

Ed. Chart. XII. [501. 502.]

ὅλου τοῦ ἐπιδέσμου κατὰ τοῦ πεπονθότος ἐρείσαντες ἰσοῤῥόπως ἑκάτερον αὐτῶν τῶν μερῶν ἐπὶ τὸν ἀντικείμενον ἄγομεν τόπον. ὅσαι δὲ τελευταὶ τῶν οὕτως ἐπιδουμένων ἐπὶ τὸ μέτωπον ἄγονται, μονιμώτεραι· τοῦτο γὰρ τὸ χωρίον τοῦ ἰνίου μονιμώτερον, πεπονθότων ὁμοίως τῶν ἀντικειμένων μερῶν, ὡς ἐπειδὰν τὰ καλούμενα καυληδὸν γένηται τὰ κατάγματα, τὴν ἐπίδεσιν ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ποιήσῃ, καθάπερ ἐπὶ τῶν σκεπαρνηδὸν περιβαλλομένων σπληνῶν. ἐὰν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἐπιδέῃς τὰ τοιαῦτα, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδέσεως ἑλίττων τὸν ἐπίδεσμον, οὕτως ἄξεις ἐπὶ τὸ μόνιμον χωρίον, ὡς ἐνταῦθα τελευτῆσαι· ἥκιστα δὲ λοξῷ τῷ ἐπιδέσμῳ δεῖ χρῆσθαι, διότι τὸ χρησιμώτατον τῆς ἐπιδέσεώς ἐστι, τὴν τελευτὴν αὐτῆς ἀπαρέγκλιτον φυλάττειν, εὐθύτατα περατουμένην· ἤτοι γὰρ ἐπὶ τὸ μέτωπον ἢ τὸ μέσον ὅλης τῆς κεφαλῆς ἔνθα τὸ καλούμενον βρέγμα. τῆς μὲν γὰρ κατ᾽ ἐπανθερεῶνα καταγομένης τῆς ἐπι- [502] δέσεως ἡ τελευτὴ, προσηκόντως ἂν ἐπὶ τὸ μέσον ἀνάγοιτο τῆς κεφαλῆς ἀπαρεγκλίτως ἀνατεινο-

admoto utrumque ipſorum ſegmentorum ad oppoſitum locum aequabiliter adducimus; quae vero ſegmentorum ita deligantium extrema ad frontem adducuntur, ſtabiliora manent. Haec enim occipitis regio ſolidior eſt remora. Affectis autem eodem modo partibus, ut quum quae cauliformes fracturae productae ſunt a duobus capitibus deligationem efficies, quemadmodum in ſpleniis aſciatim convolutis. Si vero ab unico faſciae capite laeſas ejusmodi partes deligaveris ad bicipitis faſciationis ſimilitudinem faſciam volvendo ad ſtatum locum adduces, ut illic deſinat; minime vero obliqua faſcia utendum eſt, quia maximus deligationis uſus eſt, ejus extremum prorſus indeclinatum perquam recta terminatum tueri aut ad frontem aut ad totius capitis medium qua parte ſinciput appellatur. Enimvero delſgationis quae ad mentum devolvitur extremum, decenter ad capitis medium citra proclinationem ſurſum porrigendum ducatur. Deligationis vero quae cir-

Ed. Chart. XII. [502.]

μένῃ. τῆς δὲ κυκλοτεροῦς περιβαλλομένης ἐπὶ τὸ μέτωπον, ὁμοίως καὶ αὐτὴ κατὰ μηδὲν ἐγκεκλιμένη. περιαγομένη γὰρ οὕτως ἐλιχθήσεται καὶ τοῖς ὀπίσω μέρεσι περὶ τὸ καλούμενον ἰνίον ὃ μεταξὺ τοῦ τραχήλου καὶ ὀπίσω τῆς κυρτότητός ἐστι τοῦ κρανίου. διὰ τοῦτο δέ φησιν Ἱπποκράτης τὴν ἐσχάτην περιβολὴν τῶν ἐπιδέσμων ἥκιστα λοξὴν εἶναι προσήκει, ὅτι τὰς πρὸ αὐτῆς ἤδη πολλάκις ἐξ ἀνάγκης γιγνομένας λοξὰς, ἕνεκα τοῦ περιλαμβάνεσθαι τὸ πεπονθὸς ἄλλοτε κατ' ἄλλο μέρος ὑπάρχον· ἀλλὰ τάς γε διὰ τὸ πάθος λοξὰς γεγονυίας περιβολὰς ἡ ὑστάτη κατέχει μηδαμόθι λοξουμένη. δῆλον οὖν ὅτι τῇ αὐτῇ ἀσφαλείᾳ κἀκεῖναι συνδεμένουσιν ἀμετακίνητοι. ὡς οὖν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, οὕτω κἀπὶ τῆς ἄνω τοῦ γόνατος ἢ κάτω γιγνομένης ἐσχάτης περιβολῆς ἀκριβῶς φυλάττεσθαι χρὴ τὸ ἀπαρέγκλιτον. ἐπὶ μὲν τῶν κατὰ βουβῶνα καὶ ὦμον ἐπιδέσεων, ἐν αἷς ἀναγκαζόμεθα κατὰ τῶν ἀντικειμένων τι μορίων συγκαταλαμβάνειν, αἱ ἐσχάται περιβολαὶ κυκλοτερεῖς ἀπαρέγκλιτοι γίγνεσθαι δέονται. κατὰ τοὺς κενεῶνας μὲν ἀμφοτέρους, ἔνθα

circulata ad frontem circumjicitur extremum peraeque ac illud nullo modo pendulum sit. Sic enim circumducta volvitur per posticas partes versus occiput vocatum, quod cervicem et posticam cranii curvitatem interjacet. Propterea vero, inquit Hippocrates, ultimam fasciarum spiram minime obliquam esse convenit, quod jam ante ipsam necessario multoties accidat obliquas fieri spiras, ut pars affecta interdum ab altera superiori parte contineatur. Verum hasce circumvolutiones ob affectum obliquas factas ultima remoratur nequaquam obliquata. Patet igitur illas ipsa securitate simul immutabiles permanere. Quare ut in capite, sic et supra aut infra genu quum ultima sit circumvolutio, ipsa indeclinabilis accurate servanda est. In inguinis quidem et humeri deligationibus quibus per oppositas defensiones simul deligare cogimur; ultimae spirae circulares indeclinabiles fieri debent. Per ilia quidem utraque ubi inguen devincire proposuimus; postremum

Ed. Chart. XII. [502.]

τὸν βουβῶνα δεσμεῖν προαιρούμεθα, κατὰ δὲ τὸ στέρνον ἐφ' ὧν τὸν ὦμον. ἀνάλογον δὲ τούτοις ἥ τε τῆς κατὰ τὸν καρπὸν καὶ τῆς κατὰ τὸν ἀστράγαλον διαρθρώσεως. τῇ μύλῃ δὲ τῇ καλουμένῃ πρός τινων ἐπιγουνατίδι πλατὺν χρὴ περιτετάσθαι τὸν ἐπίδεσμον, ὡς ὅλην αὐτὴν περιλαμβάνειν. ὁ γὰρ μὴ περικείμενος οὕτως ἢ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ἐνεχθήσεται ῥᾳδίως ἢ πρὸς τὴν κάτω περισφαλλόμενος ἐφ' ἑκάτερα διὰ τὴν κυρτότητα τῆς μύλης, τῇ δ' ἰγνύῃ συνεσταλμένον τὸν ἐπίδεσμον χρὴ περιβάλλειν, οὔτε γὰρ ὑποδέξασθαι δύναται τὸν εἰς πλάτος ἐκτεταμένον, οὔτε φυλάξαι. οἶδα δέ τινα πάθη μὴ φέροντα τὴν ἐπίδεσιν· ταῦτα δ' ἐστὶν ἐφ' ὧν εἰ καὶ βραχὺ κινηθῇ τὸ πεπονθὸς μόριον, ὀδύνη μεγίστη γίνεται καθάπερ ἐκ καταπτώσεως. οὐ πρὸ πολλοῦ τις οὕτως ἔπεσε κατὰ τὴν ῥάχιν, ὡς μηδὲ βραχύτατον εἰ κινηθείη δύνασθαι φέρειν τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης· ἠναγκάσθημεν οὖν αὐτοῦ τὸν χιτωνίσκον ἀφελεῖν οὐκ ἀποδύσαντες, ἀλλὰ διαῤῥήξαντες μὲν πρῶτον ἁπάσας τὰς ῥαφὰς, μετὰ δὲ ταῦτα παμπολλαῖς τοῖς διακρατοῖσιν ὅλον τὸ σῶμα, χρησάμενοι

vero ubi humerum. His autem respondet tum quae in carpo, tum quae in astragalo propter articulationem fit deligatio. Verum rotulae a quibusdam patellae appellatae latum vinculum obtendi oportet, quo ipsam universam complectatur. Quod enim ita non circumjacet, ut ad superiorem aut inferiorem partem facile deducatur, ob rotulae devexitatem utroque oberrans, sed popliti contractum vinculum admovendum est; neque enim illud recipere potest in latitudinem extensum nec conservare. Ego vero novi quosdam affectus deligationem minime ferentes. Hi vero sunt in quibus etiamsi paullulum pars affecta sese moverit dolor maximus, quemadmodum ex prolapsione concitatur. Non dudum quidam in spinam ita procidit, ut minimum si moveretur doloris magnitudinem ferre posset. Quocirca ipsius indusium subducere coacti sumus, quod quidem non exuimus; sed primum omnes suturas per medium rupimus; postea vero multis totum corpus

Κεφ. ρδ'. Δύο τελαμῶνας κατὰ τῶν νώτων θέντες ὡς ἐπὶ τῆς ὀρθίας σιηθοδεσμίδος ἐπιπλέκομεν τὸν ἁπλοῦν ῥόμβον.

Κεφ. ρε'. Ἀρχὴ κατὰ πλευρᾶς. τὸ εἴλημα λοξῶς κατὰ στέρνον ἐπὶ ἀκρώμιον, εἶτ' ἐγκάρσιον ἐπ' αὐχένος κατ' ἀκρώ-[497]μιον ἀντικείμενον καὶ ὑπὸ μασχάλην ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀκρώμιον καὶ λοξὴ ἐπὶ στέρνον, εἶτ' ἐγκύκλιος κατὰ λαγόνος. ἡ αὐτὴ ὀπισθοφανὴς γίνεται ἐναλλασσόντων ἡμῶν, τὰς μὲν ἐμπροσθίους ἐπινεμήσεις ποιούντων ὀπίσω, τὰς δὲ ὀπισθίους ἔμπροσθεν.

Κεφ. ρστ'. Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν πλευραὶ ἐπιδοῦνται. συντελεῖται δὲ οὕτως· ἡ μεσότης τοῦ ἐπιδέσμου κατ' αὐχένας, αἱ δ' ἀρχαὶ λοξαὶ κατὰ στέρνον εἰς αὑτὰς ἀγκυλωθεῖσαι ὑπὸ μασχάλας ἐπὶ μετάφρενον, κἀκεῖ πάλιν ἀγκυλωθεῖσαι ἀπαγέσθωσαν, οὕτω τε μέχρι τοῦ ὅλον τὸν θώρακα ἐπιδεθῆναι, ὅτε μὲν ὀπίσω, ὅτε δὲ ἔμπροσθεν ἀγκυλούσθωσαν. τὰ δὲ πέρατα πρὸς ἄλληλα ἀμματιζέσθωσαν. ταύτῃ τῇ

Cap. CIV. Duabus fasciolis dorso superpositis, quemadmodum recta Sostrati deligatione simplicem rhombum obvolvimus.

Cap. CV. Caput fasciae a latere ordiatur, spira oblique per sternum ad humeri caput sub alam volvatur; deinde transversa ad humeri caput, mox transversa per collum in oppositum humeri caput et sub axillam a parte anteriori in posteriorem et ad ipsum humeri caput et obliqua ad sternum, postea in orbem ad ilia. Eadem deligatio retrorsum spectabilis redditur nobis immutantibus, anteriores quidem circuitus posteriores, posteriores vero anteriores facientibus.

Cap. CVI. Congruit quibus costae deligandae sunt. Sic autem construitur. Medium fasciae in collum injicitur; capita vero obliqua per sternum sibi ipsis implicita sub alas ad dorsum illicque rursum implicita adducantur. Sicque quoad totum thoracem deligaverint, modo retrorsum, modo antrorsum injiciantur. Fasciae vero extrema

ἐπιδέσει ἁρματηλάται χρῶνται συνοχῆς χάριν τῶν πλευρῶν. ἀπηρτικότες καὶ τὰς περὶ τὸν θώρακα ἐπιδέσεις καὶ τὰς ἑξῆς λέγωμεν.

Κεφ. ρζ'. Ἁρμόζει μὲν ἐπὶ βουβῶνος. ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἀρχὴ κατὰ λαγόνος, ἡ ἀντικειμένη δὲ ἐπινέμησις λοξὴ κατὰ πυγῆς πλησίον τοῦ πεπονθότος βουβῶνος, εἶτ' ἐπὶ περίναιον κάτωθεν ἄνω καὶ λοξὴ ἐπὶ βουβῶνα, εἶτ' ἐγκύκλιος κατὰ ἰσχίον καὶ κατὰ λαγόνα κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἀρχῆς, αἱ δ' ἐπινομαὶ κάτωθεν ἄνω αὐτῶν.

Κεφ. ρη'. Ἀρχὴ κατ' ἐπιγαστρίου τὸ εἴλημα λοξῶς ἐπὶ κοτύλην παρὰ περίναιον ἐπὶ βουβῶνα κάτωθεν ἄνω κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἐπὶ ἰσχίον καὶ βουβῶνα παρὰ περίναιον καὶ κοτύλην κάτωθεν ἄνω καὶ ἐπὶ ἦτρον, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν ὡς ἀμφότεροι οἱ βουβῶνες σκεπασθῶσιν.

Κεφ. ρθ'. Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ βουβῶνος. αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπὶ κοτύλην κἀκεῖ χιασθεῖσαι· ἡ μὲν ἐπὶ βουβῶνος, ἡ δὲ ἔξω-

inter se nexu ligentur. Hacce deligatione aurigae utuntur costarum continendarum gratia. Expositis quae thoraci obvolvuntur deligationibus ceteras deinceps recitemus.

Cap. CVII. Idonea quidem est inguini devinciendo. Ita vero construitur. Caput fasciae ab ilibus ordiatur; opposita vero distributio obliqua per clunem inguinis affecti vicinum, deinde ad perinaeum inferne sursum et obliqua ad inguen; postea in orbem per ischium et per ilia super caput injectum, circuitus denique inferne sursum obvolvuntur.

Cap. CVIII. Caput super epigastrium injiciatur, obvolutio oblique per coxam super perinaeum ad inguen infernum ducatur juxta caput primo injectum ad ischium et inguen per perinaeum et femoris acetabulum inferne sursum et ad imum ventrem. Circuitus vero his distribuuntur, ut utrumque inguen obtegatur.

Cap. CIX. Medium fasciae ab inguine ducit exordium, capita vero ad femoris acetabulum feruntur illicque decussata alterum quidem ad inguen, alterum vero extra;

Ed. Chart. XII. [497. 498.]

θεν. εἶτα ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀναγέσθωσαν, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

[498] ρι'. Τῆς βραχυτέρας ἀρχῆς ὡς ἂν ἢ δύο ἢ τρεῖς τόποι παρίενται κατὰ βουβῶνος. τὸ δὲ εἴλημα ἄγεται κατὰ λαγόνος ἐπὶ ἰσχίον καὶ ἐπιγάστριον, εἶτ' ἐπὶ κοτύλην λοξῶς καὶ βουβῶνα κάτωθεν ἄνω καὶ ἐπὶ λαγόνα καὶ ἰσχίον καὶ ἀντικειμένην λαγόνα καὶ ἐπιγάστριον, ὅτε ἡ παρειμένη ἀρχὴ ἀνακλᾶται ἐπὶ βουβῶνα, ἵνα κατ' αὐτοῦ πτύγμα γένηται ἢ καταλαμβάνηται τῷ εἰλήματι· εἶτ' ἐπιτελεῖται πάλιν βουβῶνι, εἶτ' ἐπὶ ἰσχίον καὶ ἐπιγάστριον καὶ πάλιν ἡ πρώτη ἀρχὴ πτύσσεται ἄνωθεν κάτω καὶ τῷ εἰλήματι καταλαμβάνεται καὶ οὕτως ἐπιδεῖται ἄχρις ἂν συντελεσθῇ ἀεὶ τοῦ μὲν πτυσσομένου, τοῦ δὲ ἐπειλουμένου, τὸ δὲ πέρας ἀγκτηρίζεται.

Κεφ. ρια'. Ταινίας ἡ μεσότης κατ' ὀσφύος. αἱ δ' ἀρχαὶ κατὰ βουβῶνα ὡς ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ παρέντες ἑτέρου ἐπιδέσμου. ἀρχαὶ κατ' ἐπιγαστρίου καὶ συντελεῖται διπλοῦς

deinde in unum adducantur, eadem ratione procedant circuitus.

Cap. CX. Brevioris capitis fere duae tresve partes ſuper inguen demittuntur; ſpira vero per ilia ad iſchium et epigaſtrium ducitur; deinde oblique ad femoris acetabulum et inguen inferne ſurſum et ad ilia et iſchium et oppoſita ilia et epigaſtrium. Quamobrem demiſſum caput ad inguen reflectitur, ut ſuper eo ſinus fiat, qui altera circumvolutione comprehendatur. Deinde etiamnum inguini immittitur, poſtea per iſchium et epigaſtrium, ac deinde primum ſuperne deorſum obvolutae faſciae in ſinus contrahitur et circumvolutione comprehenditur et ita deligatur continuo quoad deligatio peracta fuerit, altera quidem implicata, altera vero ſuper obvoluta; extremum denique fibula nectitur.

Cap. CXI. Medium faſciolae ſuper lumbos injiciatur, capita vero per inguen, quemadmodum in ſimplici altera deligatione remiſimus. Capita vero ſuper epigaſtrium et

βουβωνίσκος τῶν κάτω παρειμένων ταινιδίων πτυσσομένων ὡς ἐπὶ τοῦ διπλοῦ εἴρηται.

Κεφ. ριβ'. Ταινιδίου μεσότης κατ' ὀσφύος, αἱ δ' ἀρχαὶ κατ' ἐπιγαστρίου ἀμματίζονται, εἶτ' ἐπιδέσμου εἰλητοῦ ἡ ἀρχὴ ὑπὸ τὴν ζώνην τὸ εἴλημα ὑπὸ καυλὸν, εἶτ' ἐπὶ τὴν ζώνην ἄνωθεν κάτω· εἶθ' ὑπὸ καυλὸν καὶ περὶ τὴν ζώνην, εἶτ' ἐπιτελεῖ ὑπὸ τοὺς διδύμους καὶ ὑπὸ τὴν ζώνην.

Κεφ. ριγ'. Μετὰ τὸ περιθεῖναι τὴν ταινίαν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπιδέσμου ἐπὶ καυλὸν καὶ νομαὶ ἐγκύκλιοι περὶ αὐτὸν ἕως σκεπασθῇ· εἶτα περὶ τὴν ζώνην, εἶτα ὑπὸ καυλὸν καὶ περὶ τὴν ζώνην, εἶθ' ὑπὸ διδύμους καὶ ἐπὶ ζώνην.

[499] *Κεφ. ριδ'. Σύμμετρον ῥάκος λαβόντες σχίζομεν εἰς σκέλη τέσσαρα τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες καὶ ὑποβάλλομεν τῷ καυλῷ, τὰς δὲ ἀρχὰς ἀνάγοντες τὰς περὶ τὸ ἕτερον μέρος πλησίον καυλοῦ ἐπισχίζομεν, διὰ δὲ αὐτοῦ διεκβάλλομεν τὰς ἑτέρας ἐπὶ τὴν ζώνην.*

conſtruitur duplex inguinaria deligatio demiſſis deorſum faſciis, quas ut in duplici dictum eſt duplicamus.

Cap. CXII. Medium faſciae lumbis injiciatur, capita ſuper epigaſtrium nexu ligentur; deinde faſciae obvolutae caput ſub zonam, ſpira ſub caulem; deinde ad zonam ſuperne deorſum, poſtea ſub caulem et ad zonam; poſtremo ſub teſticulos et ſub zonam deligationem abſolvit.

Cap. CXIII. Circumvoluta zona faſciae caput ad caulem injiciatur, in circuitus in orbem circa ipſum quoad obtexerit; deinde ad zonam ferantur, mox ſub caulem et ad zonam; poſtremo ſub teſticulos et ad zonam.

Cap. CXIV. Linteum conſentaneum ſumptum in quatuor crura ſcindimus, medium integrum ſinentes cauli ſubjicimus; capita vero ad alteram partem ducentes prope caulem ſcindimus. Per hanc autem partem alias ad zonam ductas trajicimus et trajectas nodo alligamus.

ΕΚ ΤΩΝ ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙ ΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

Ed. Chart. XII. [500. 501.]

[500] Σκοποὶ πάσης ἐπιδέσεώς εἰσι πρῶτοι καὶ μέγιστοι τῆς γε δι' ἑαυτὴν παραλαμβανομένης οὐχ ὑπηρεσίας ἕνεκα τῶν ἐπικειμένων τῷ πάσχοντι μορίῳ, τό τε κατέχειν ἀκίνητον, ὡς διεπλάσθη τὸ πεπονθὸς ἀφλέγ- [501] μαντόν τε φυλάττειν. ἐπεὶ δ' οὐ δύναται ταῦτα ποιεῖν ἡ ἐπίδεσις ἄνευ τοῦ διαμμένειν αὐτὴν καὶ μὴ μετακινεῖσθαι πρὸς τὰ κάτω τοῦ σώματος ἢ ἄνω· διὰ τοῦτο τοῖς ἀπαθέσι μορίοις

EX GALENI COMMENTARIIS DE FASCIIS LIBELLUS.

Scopi omnis fasciationis primi sunt ac maximi, tum ut ipsa per se partes devinciendas amplectatur, tum administrationis rerum affectae parti incumbentium gratia, tum ut partem affectam in propria figura immoratam contineat et inflammationis expertem tueatur. Quia vero haec efficere non potest fasciatio, nisi ipsa permaneat neque ad inferas aut superas corporis partes dimoveatur, propterea

Ed. Chart. XII. [501.]
ἀναγκαζόμεθα προσαπεριβάλλειν τοὺς ἐπιδέσμους, ὅπως ἔνθα μὲν εἰκὸς ἀναδραμεῖν ἐστιν ὅλην τὴν ἐπίδεσιν, ἀντίληψις αὐτῆς γίγνοιτο ἐπὶ τῶν ταπεινοτέρων, ἔνθα δὲ καταδραμεῖν ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων, ἐπ' ἐνίων δὲ μορίων ἡ διὰ τῶν ἀντικειμένων ἀντίληψις ὠφελιμωτέρα, καθάπερ ἐπ' ὤμου καὶ βουβῶνος, ἀκριβῶς δ' εἰπεῖν ἐπ' ὤμου μὲν οὐ περὶ τὸν ἕτερον ὦμον, ἀλλὰ τὴν μασχάλην, ἐπὶ βουβῶνος δὲ κατὰ τὸν κενεῶνα περιβάλλεσθαι δεῖ τὸν ἐπίδεσμον. οὔτε γὰρ ὁ ὦμος, οὔθ' ὁ γλουτὸς ἀσφαλῶς φυλάττειν δύναται τὰς περιβολὰς, ἀλλ' ἡ μασχάλη καὶ ὁ κενεών. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς κνήμης εὐαπόῤῥυτον ἐχούσης τὴν ἐπίδεσιν διὰ τὴν κυρτότητα τῆς γαστροκνημίας ἡ ἄνω περιβολὴ χρησίμη κατ' ἐκείνας δηλονότι τὰς ἐπιδέσεις καθ' ἃς ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ κυρτὸν τῆς γαστροκνημίας περιλαμβάνειν. ἐπεί τοι τὰ κατὰ τὰ σφυρὰ χωρία τὸ μόνιμον τῆς ἐπιδέσεως ἐξ ἑαυτῶν ἔχει μεταξὺ δυοῖν ἐξοχῶν κείμενα. οἷς δὲ μορίοις οὐκ ἔστιν οὔτε παρακείμενόν τι τοιοῦτον ἕτερον μόριον οἷον ἐπὶ κνήμης οὔτ'

partibus illaefis fafcias circumjicere cogimur, quo huc quidem, prout decet univerfa excurrat deligatio, ejus comprehenfio ad humiliores fiat partes; illuc vero ad altiores decurrat. In nonnullis autem partibus quae per oppofitas fit comprehenfio utilior, quemadmodum in humero ac inguine. Abfolute vero dicendum eft, in humero quidem non ad alterum humerum, fed axillam; in inguine vero circa ilia fafciam volvendam effe. Neque enim humerus, neque clunis fafciarum fpiras tuto fervare queunt, fed axilla et ilia. Eodem vero modo et tibiae volubilem fafciam continentis ob furae devexitatem fafciae fpira fuperior ufum habet, in illis nimirum deligationibus quibus devexam furae partem continere neceffe eft. Quandoquidem malleorum regiones inter duas eminentias dejectae per fe ftabilem deligationis remoram prae fe ferunt. Quibus autem non eft partibus neque appofita quaedam pars altera talis ut in tibia exiftit, neque ut in humero ac inguine oppofita, in his talem efficere deligationem oportet,

Ed. Chart. XII. [501.]

ἀντικείμενον ὡς ἐπ' ὤμου καὶ βουβῶνος, ἐπὶ τούτων τοσαύτην χρὴ ποιεῖσθαι τὴν ἐπίδεσιν ὡς ἐν τῷ ὁμαλωτάτῳ τὰς καταλήψεις γίγνεσθαι, καθάπερ κἀπὶ τῆς κεφαλῆς. εἰ δ' οὐ δέχεται τὴν κεφαλὴν οὕτω καθάπερ τὰ κῶλα περιλαβεῖν ἐν κύκλῳ· κωλύει γὰρ ὁ τράχηλος συμφυὴς ὢν αὐτῇ, διὰ τοῦτ' ἐπ' αὐτῆς ἐάν τε κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ἐάν τε κατὰ τὸ ἀριστερὸν ᾖ τὸ τῆς ἐπιδέσεως δεόμενον πάθος τὴν κατ' ἰθυωρίαν ἐπίδεσιν αἱρούμεθα διὰ μὲν τῆς κορυφῆς ἀγομένου τοῦ ἐπιδέσμου, καταγομένου δ' ἐντεῦθεν ἐπ' ἄκραν τὴν κάτω γένυν· εἶτα ἀναγομένου πάλιν ἐπὶ τὸ πεπονθὸς, εἶτ' αὖθις ὁμοίως εἴτε δὶς εἴτε τρὶς αὐταρκες εἶναι νομίζομεν, ἑλιττομένου μέχρι τῆς τελευτῆς, αὐτὴ δὲ πάντως κατὰ τῆς κορυφῆς γιγνέσθω, μονιμώτατον γὰρ τὸ χωρίον τοῦτο. λοιπῶν δὲ ὄντων τῆς κεφαλῆς ἑτέρων μερῶν ἐναντίων ἀλλήλοις, ὧν τὸ μὲν ὀπίσω τε καὶ κατ' ἰνίον ἐστὶ, τὸ δὲ πρόσω τε καὶ κατὰ τὸ μέτωπον ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδεῖν χρή. ἔστι δὲ ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπίδεσις, ὅταν τὸ μέσον

ut in maxime aequabili loco, quemadmodum in capite comprehenſiones. Quod ſi non detur ita caput ut membra ambitu comprehendere: prohibet enim cervix ipſi cognata, propterea in ipſo capite ſive ad dextram ſive ad ſiniſtram partem ſit is qui faſciationem affectus deſiderat, ſecundum rectitudinem deligationem decernimus ducta quidem per verticem faſcia indeque ad ſummam imamque maxillam deducta; deinde rurſum ad affectam partem ſurſum evecta, poſtea ſimiliter bis terve iterata et prout ſatis eſſe exiſtimaverimus aduſque ſui extremum evoluta, ipſa vero ſupra verticem omnino ſit extremitas. Haec enim regio firmiſſima eſt faſciationis remora. Quum autem ſuperſint aliae capitis regiones inter ſe contrariae, quarum una quidem et poſterior eſt et ad occiput fertur, altera vero et anterior et ad frontem porrigitur, a duobus capitibus deligatio molienda eſt. Eſt autem a duobus capitibus deligatio, quum toto faſciae medio ſuper affectam partem

Ed. Chart. XII. [501. 502.]

ὅλον τοῦ ἐπιδέσμου κατὰ τοῦ πεπονθότος ἑρείσαντες ἰσοῤῥόπως ἑκάτερον αὐτῶν τῶν μερῶν ἐπὶ τὸν ἀντικείμενον ἄγομεν τόπον. ὅσαι δὲ τελευταὶ τῶν οὕτως ἐπιδουμένων ἐπὶ τὸ μέτωπον ἄγονται, μονιμώτεραι· τοῦτο γὰρ τὸ χωρίον τοῦ ἰνίου μονιμώτερον, πεπονθότων ὁμοίως τῶν ἀντικειμένων μερῶν, ὡς ἐπειδὰν τὰ καλούμενα καυληδὸν γένηται τὰ κατάγματα, τὴν ἐπίδεσιν ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ποιήσῃ, καθάπερ ἐπὶ τῶν σκεπαρνηδὸν περιβαλλομένων σπληνίων. ἐὰν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἐπιδέῃς τὰ τοιαῦτα, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδέσεως ἑλίσσων τὸν ἐπίδεσμον, οὕτως ἄξεις ἐπὶ τὸ μόνιμον χωρίον, ὡς ἐνταῦθα τελευτῆσαι· ἥκιστα δὲ λοξῷ τῷ ἐπιδέσμῳ δεῖ χρῆσθαι, διότι τὸ χρησιμώτατον τῆς ἐπιδέσεώς ἐστι, τὴν τελευτὴν αὐτῆς ἀπαρέγκλιτον φυλάττειν, εὐθύτατα περατουμένην· ἤτοι γὰρ ἐπὶ τὸ μέτωπον ἢ τὸ μέσον ὅλης τῆς κεφαλῆς ἔνθα τὸ καλούμενον βρέγμα. τῆς μὲν γὰρ κατ' ἐπανθερεῶνα καταγομένης τῆς ἐπι- [502] δέσεως ἡ τελευτὴ προσηκόντως ἂν ἐπὶ τὸ μέσον ἀνάγοιτο τῆς κεφαλῆς ἀπαρεγκλίτως ἀνατεινο-

admoto utrumque ipforum fegmentorum ad oppofitum locum aequabiliter adducimus; quae vero fegmentorum ita deligantium extrema ad frontem adducuntur, ftabiliora manent. Haec enim occipitis regio folidior eft remora. Affectis autem eodem modo partibus, ut quum quae cauliformes fracturae productae funt a duobus capitibus deligationem efficies, quemadmodum in fpleniis afciatim convolutis. Si vero ab unico fafciae capite laefas ejusmodi partes deligaveris ad bicipitis fafciationis fimilitudinem fafciam volvendo ad ftatum locum adduces, ut illic definat; minime vero obliqua fafcia utendum eft, quia maximus deligationis ufus eft, ejus extremum prorfus indeclinatum perquam recta terminatum tueri aut ad frontem aut ad totius capitis medium qua parte finciput appellatur. Enimvero deligationis quae ad mentum devolvitur extremum, decenter ad capitis medium citra proclinationem furfum porrigendum ducatur. Deligationis vero quae cir-

μένη. τῆς δὲ κυκλοτερῶς περιβαλλομένης ἐπὶ τὸ μέτωπον, ὁμοίως καὶ αὐτὴ κατὰ μηδὲν ἐγκεκλιμένη. περιαγομένη γὰρ οὕτως ἑλιχθήσεται καὶ τοῖς ὀπίσω μέρεσι περὶ τὸ καλούμενον ἰνίον, ὃ μεταξὺ τοῦ τραχήλου καὶ ὀπίσω τῆς κυρτότητός ἐστι τοῦ κρανίου. διὰ τοῦτο δέ φησιν Ἱπποκράτης τὴν ἐσχάτην περιβολὴν τῶν ἐπιδέσμων ἥκιστα λοξὴν εἶναι προσήκει, ὅτι τὰς πρὸ αὐτῆς ἤδη πολλάκις ἐξ ἀνάγκης γινομένας λοξὰς, ἕνεκα τοῦ περιλαμβάνεσθαι τὸ πεπονθὸς ἄλλοτε κατ' ἄλλο μέρος ὑπάρχον. ἀλλά τάς γε διὰ τὸ πάθος λοξὰς γεγονυίας περιβολὰς ἡ ὑστάτη κατέχει μηδαμόθι λοξουμένη. δῆλον οὖν ὅτι τῇ αὐτῇ ἀσφαλείᾳ κἀκεῖναι συνδεομένουσιν ἀμετακίνητοι. ὡς οὖν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, οὕτω κἀπὶ τῆς ἄνω τοῦ γόνατος ἢ κάτω γιγνομένης ἐσχάτης περιβολῆς ἀκριβῶς φυλάττεσθαι χρὴ τὸ ἀπαρέγκλιτον. ἐπὶ μὲν τῶν κατὰ βουβῶνα καὶ ὦμον ἐπιδέσεων, ἐν αἷς ἀναγκαζόμεθα κατὰ τῶν ἀντικειμένων τι μορίων συγκαταλαμβάνειν, αἱ ἐσχάται περιβολαὶ κυκλοτερεῖς ἀπαρέγκλιτοι γίγνεσθαι δέονται. κατὰ τοὺς κενεῶνας μὲν ἀμφοτέρους, ἔνθα

circdata ad frontem circumjicitur extremum peraeque ac illud nullo modo pendulum sit. Sic enim circumducta volvetur per posticas partes versus occiput vocatum, quod cervicem et posticam cranii curvitatem interjacet. Propterea vero, inquit Hippocrates, ultimam fasciarum spiram minime obliquam esse convenit, quod jam ante ipsam necessario multoties accidat obliquas fieri spiras, ut pars affecta interdum ab altera superiori parte contineatur. Verum hasce circumvolutiones ob affectum obliquas factas ultima remoratur nequaquam obliquata. Patet igitur illas ipsa securitate simul immutabiles permanere. Quare ut in capite, sic et supra aut infra genu quum ultima sit circumvolutio, ipsa indeclinabilis accurate servanda est. In inguinis quidem et humeri deligationibus quibus per oppositas defensiones simul deligare cogimur; ultimae spirae circulares indeclinabiles fieri debent. Per ilia quidem utraque ubi inguen devincire proposuimus; postremum

Ed. Chart. XII. [502.]

τὸν βουβῶνα δεσμεῖν προαιρούμεθα, κατὰ δὲ τὸ στέρνον ἐφ᾽ ὧν τὸν ὦμον. ἀνάλογον δὲ τούτοις ἥ τε τῆς κατὰ τὸν καρπὸν καὶ τῆς κατὰ τὸν ἀστράγαλον διαρθρώσεως. τῇ μύλῃ δὲ τῇ καλουμένῃ πρός τινων ἐπιγουνατίδι πλατὺν χρὴ περιτετάσθαι τὸν ἐπίδεσμον, ὡς ὅλην αὐτὴν περιλαμβάνειν. ὁ γὰρ μὴ περικείμενος οὕτως ἢ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ἐνεχθήσεται ῥαδίως ἢ πρὸς τὴν κάτω περισφαλλόμενος ἐφ᾽ ἑκάτερα διὰ τὴν κυρτότητα τῆς μύλης, τῇ δ᾽ ἰγνύῃ συνεσταλμένον τὸν ἐπίδεσμον χρὴ περιβάλλειν, οὔτε γὰρ ὑποδέξασθαι δύναται τὸν εἰς πλάτος ἐκτεταμένον, οὔτε φυλάξαι. οἶδα δέ τινα πάθη μὴ φέροντα τὴν ἐπίδεσιν· ταῦτα δ᾽ ἐστὶν ἐφ᾽ ὧν εἰ καὶ βραχὺ κινηθῇ τὸ πεπονθὸς μόριον, ὀδύνη μεγίστη γίνεται καθάπερ ἐκ καταπτώσεως. οὐ πρὸ πολλοῦ τις οὕτως ἔπεσε κατὰ τὴν ῥάχιν, ὡς μηδὲ βραχύτατον εἰ κινηθείη δύνασθαι φέρειν τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης· ἠναγκάσθημεν οὖν αὐτοῦ τὸν χιτωνίσκον ἀφελεῖν οὐκ ἀποδύσαντες, ἀλλὰ διαῤῥήξαντες μὲν πρῶτον ἁπάσας τὰς ῥαφὰς, μετὰ δὲ ταῦτα παμπολλοῖς τοῖς διακρατοῦσιν ὅλον τὸ σῶμα, χρησάμενοι

vero ubi humerum. His autem respondet tum quae in carpo, tum quae in astragalo propter articulationem fit deligatio. Verum rotulae a quibusdam patellae appellatae latum vinculum obtendi oportet, quo ipsam universam complectatur. Quod enim ita non circumjacet, ut ad superiorem aut inferiorem partem facile deducatur, ob rotulae devexitatem utroque oberrans, sed popliti contractum vinculum admovendum est; neque enim illud recipere potest in latitudinem extensum nec conservare. Ego vero novi quosdam affectus deligationem minime ferentes. Hi vero sunt in quibus etiamsi paullulum pars affecta sese moverit dolor maximus, quemadmodum ex prolapsione conoitatur. Non dudum quidam in spinam ita procidit, ut minimum si moveretur doloris magnitudinem ferre posset. Quocirca ipsius indusium subducere coacti sumus, quod quidem non exuimus; sed primum omnes suturas per medium rupimus; postea vero multis totum corpus

Ed. Chart. XII. [502. 503.]
πρὸς τὸ μετεωρίσαι τὸν ἄνθρωπον ἰσοῤῥόπως. ἡτοιμάσθω δ' ἡμῖν ἐπὶ βάθρου πλατέος ἐκτεταμένον ῥάκος ἐπιβεβλημένην ἔχον ἐρίου πλάκα. ταῦτα μὲν οὖν ἐκελεύσαμεν, ἐπειδὰν ὁ κάμνων ὑπὸ τῶν διακρατούντων ἀπὸ τῆς στρωμνῆς ὑψωθῇ. διὰ ταχέων ἐπιβάλλειν μὲν ἐκείνῃ κατὰ πλάτος, ὑποβάλλειν δὲ τῇ ῥάχει τοῦ μετεωρισθέντος, αὐτοὶ δὲ ἑτέραν ἐρίου πλάκα διαβεβρεγμένην ἔχοντες ἐλαίῳ θερμῷ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ χιτωνίσκου ταχέως περιβάλλοντες τῇ ῥάχει κατεκλίναμεν ὑποκειμένης πλακὸς ἅμα τῷ ῥάχει· καὶ οὕτω πρῶτα μὲν ἀνηγάγομεν ἐπὶ τὰ πρόσω τοῦ σώματος τὰ πέρατα τῆς διαβρόχου πλακὸς ἓν ἑκατέρωθεν. ἐπ' αὐτῇ τὰ τῆς ξηρᾶς καὶ μετ' ἐκεῖνα τὰ τοῦ ῥάκους, ἃ καὶ πρὸς ἄλληλα διὰ ῥαφῶν ἑνώσαμεν. ὡσαύτως δὲ κἀπὶ τῶν κατ' ἰσχίον μερῶν ἐπράξαμέν ποτε καὶ τῶν κατὰ μηρὸν ἐπ' ἄλλου καὶ κατὰ βραχίονά γέ ποτε καὶ τοῦ τραχήλου τὴν ὀπίσω χώραν, μετὰ δὲ τὴν ἐπίδεσιν ὑποκειμένοις αὐτοῦ [503] μέρεσιν, ἐφ' ὧν μὲν ἐπιδέσεως οὐ δεόμεθα τῶν ἀντικειμένων μορίων, ὡς ἐπὶ πήχεως καὶ μηροῦ καὶ κνήμης· ἐπὶ τούτων

ſuſſulcientibus ad hominem aequabiliter attollendi uſi ſumus. Comparatum vero nobis erat in ſcamno patulo porrectum linteolum proſtratam continens lanae tabulam. Haec itaque imperavimus, quum aegrotus ſuſſulcientium manu e ſtrato erectus eſt, celeriter illi quidem ſecundum latitudinem incumbere, ſpinae vero in altum ſublati ſubſternere, ipſi vero aliam lanae tabulam oleo calido inebriatam habentes poſt induſii detractionem quam primum ſpinae circumjacentes decumbere fecimus, ſuppoſita ſimul cum panniculo tabula, ſicque primum quidem ad anteriores corporis partes tabulae madentis extrema utrimque unum adduximus, deinde ſupra ipſam ſiccae tabulae extrema; poſt illa etiam linteoli extrema quae inter ſe ſuturis non conjunximus. Atque eodem modo in iſchii atque femoris partibus interdum fecimus. Alteri etiam interdum et in brachio et poſtica cervicis regione. At poſt deligationem ſubjectis ejus partibus, in quibus deligatione opus erat nobis admovimus. Quum oppoſitae ſint partes,

Ed. Chart. XII. [503.]
ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἤτοι γε ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν μερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ διείρειν τὴν βελόνην ἢ ἀνάπαλιν. ἑκατέρως δὲ πειρᾶσθαι τὴν φορὰν αὐτῆς ἐκκλίνοντα πρὸς τὸ ἄνω συῤῥάπτειν οὕτω τὸ πέρας τῆς ὀθόνης ταῖς ὑποβεβλημέναις περιβολαῖς. ἐφ᾽ ὧν δ᾽ ἐστὶ χρεία καὶ τῶν ἀντικειμένων μορίων, ὡς ἐπ᾽ ὤμου καὶ ἰσχίου πειρᾶσθαι τὴν τελευτὴν τοῦ ἐπιδέσμου ποιεῖσθαι κατὰ τὴν ἄνω φοράν· εἶτ᾽ ἐνταῦθα τὴν βελόνην διείροντα κάτωθεν ἄνω τὴν συῤῥαφὴν οὕτω ποιεῖσθαι μὴ κατασπῶντα τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς ἐπιδέσεως, ἀλλ᾽ ἀνασπῶντα τὸ ταπεινόν. ἐγχωρεῖ μὲν γὰρ ἑκάτερον ποιεῖν ἐν τῇ συῤῥαφῇ τῶν ὀθονίων, ἀλλὰ μετὰ τὸ διεκβάλλειν τὸ ῥάμμα κατὰ τῆς βελόνης ἀνατείνειν χρὴ τὸ κάτωθεν αὐτοῦ μέρος πρὸς τὸ ἄνω καὶ μὴ κατατείνειν τὸ ἄνωθεν εἰς τὸ κάτω, σκοπὸν ἔχοντα διὰ τῶν ἄνω μερῶν τῆς ἐπιδέσεως ἀνέλκεσθαι τὰ κάτω. ὡς γὰρ σχῆμα ταὐτὸν φυλάττεσθαι δεῖ τῶν ἐπιδεδεμένων μορίων, οὕτω καὶ τὴν νομὴν τοῦ ἅμματός τε καὶ ῥάμματος, ἀλλὰ τὴν ἀνάτασιν ἴσχειν ἄνω, πρῶτον μὲν τοῦ πέρατος τῆς ἐπιδέσεως ἀσφαλῶς ἀνατεινομένου τε καὶ κρατουμένου, δι᾽

ut in brachio et femore et tibia, in his sive a sinistris partibus ad dextras aut contra acum trajicere necesse est. Utroque vero modo ejus ductum tentare sursum vergentem, ita lintei extremum subvolutis spiris consuere. In quibus autem est ulcus, etiam oppositis partibus, ut in humero et ischio fasciae extremum ad superiorem ductum facere studendum est. Deinde isthic trajecta inferne sursum acu suturam ita efficere sublimi deligationis parte minime divulsa, sed revulsa ima parte. Enimvero utrumque in linteorum sutura efficere licet. Verum sutura acu trajecta pars ejus inferior sursum porrigenda est, neque superne deorsum sternenda, quum deligationis scopus sit partes inferiores a superioribus trahi. Quemadmodum enim haec deligationis partium figura, sic etiam tum fasciae tum suturae distributio servanda est, imo extensio sursum continenda, primum quidem extremi deligationis quod tuto et per illud et per ipsam totam tum extendi-

ἐκείνου δὲ καὶ ὅλης αὐτῆς. χρὴ δὲ μήτε κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τὰς ἀρχὰς τοῦ ῥάμματος, ἐν ᾧ τὸ ἕλκος ἐστὶ, μήτε τὸ ἅμμα κατὰ τὸ ἕλκος γίνεσθαι. θλιφθήσεται γὰρ οὐ μόνον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἅμματος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπιδέσμου πιλουμένου σφοδρότερον ὑπ' αὐτοῦ, δεομένου τοῦ ἅμματος ἐσφίγχθαι βιαιότερον, εἰ μέλλοι κρατήσειεν τὸν ἐπίδεσμον. οὗτος δὲ κἂν χωρὶς ῥάμματος ἅμμα γίγνηται, τῶν τοῦ ἐπιδέσμου περάτων ἐπιπλεκομένων ἀλλήλοις ἢ τινος ἔξωθεν καταλείμματος οὐ χρὴ βάλλεσθαι κατὰ τὸ ἕλκος αὐτά. τότε οὖν ἅμμα τίθεσο μὴ κατὰ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθα δυνήσει τὴν νομὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ποιεῖσθαι, φυλαττόμενος, ὥς φησιν Ἱπποκράτης, τρίβον καὶ ἔργον. τρίβον μὲν οὖν καλεῖ, καθ' ὃ τρίβεταί τι μέρος τοῦ σώματος, ἔργον δὲ καθ' ὃ τὴν ἐνέργειαν ἔχει καμπτομένην ἐκτεινόμενον ἢ εἰς τὰ πλάγια παραγενόμενον. ἔστι δὲ τρίβος τῷ μὲν βαδίζοντι τὸ ἴχνος τοῦ ποδὸς, τῷ δὲ κατακειμένῳ τὸ ἰνίον ἅπαν καὶ μάλιστ' αὐτοῦ τὰ ἐξέχοντα τῆς κεφαλῆς ὀπίσω, τῷ δὲ καθημένῳ τὰ κατὰ τὰς πυγὰς, εἰ δὲ καὶ διὰ τῶν χειρῶν ἐνερ-

tur, tum continetur. Neque vero in illa parte cui ulcus insidet suturae principia facienda sunt, neque super ulcus copula. Non enim solum ab ipsa copula, sed etiam a fascia quam premit copula, vehementius comprimetur, quum copula violentius constringenda sit fasciam coercitura. Sic autem et citra suturam fit copula extremis fasciae inter se connexis aut externo quodam adstringente, haec in ulcus decumbere non oportet. Tunc igitur non ulceri admoveatur copula, sed ubi poteris ipsius distributionem in superiorem regionem efficere, servato, ut pronunciat Hippocrates, cum calle, tum officio. Callem etenim vocat, quo pars aliqua corporis exercetur, officium vero, quo functionem habet flectendi, extendendi aut obligandi. Est vero callis incedendi pedis vestigium decumbenti totum occipitium, ac maxime posteriores capitis partes eminentes, sedenti clunium partes. Si quis autem etiam fasciatus operaturus sit, exploranda est tum functio qua functurus

γεῖν τις ἐπιδεδεμένος μέλλοι, σκέψαι τίνα τε τὴν ἐνέργειαν ἐνεργήσει, καὶ περὶ τί τῶν ἔξωθεν. οὕτω γὰρ δυνήσει καὶ τὴν ἐν αὐτῇ τρίβον ἐξευρεῖν, αἱ δ' ἐνέργειαι δῆλον ὅτι κατὰ τὰς διαρθρώσεις γίνονται. φυλάξει τοίνυν αὐτὰς ἀεὶ καὶ μάλιστα τὰς μελλούσας ἐνεργεῖν ἐπιδεδεμένου τοῦ κάμνοντος. εἰ γὰρ τὸ συνέχον ὅλον τὸ ἅμμα τεθείη κατὰ τῶν μάλιστα σχηματιζομένων μορίων ἐν ταῖς κινήσεσιν ἀναγκαῖον ἔσται ποτὲ μὲν χαλαρὰ περαιτέρω τοῦ προσήκοντος, αὖθις δὲ θλίβοντα γίγνεσθαι τὰ ἅμματα, καθ' ἥντινοῦν ἐπιβεβλημένα διάρθρωσιν. τῶν δ' ἐπιδέσμων ἁπλαῖ τρεῖς εἰσιν ἐπιβολαί, ἔγκυκλος μὲν ἡ κατὰ κύκλον ἀπαρέγκλιτος, περιλαμβάνουσα τὸ πεπονθὸς μέρος, ἐφ' ἧς τὰ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης ἐπιβολῆς τῶν ὀθονίων τοῦ πλάτους πέρατα κατ' ἀλλήλων ἐπικείσεται, μήτ' ὑπερέχοντός τινος, μήτ' ἐνδέοντος. τὴν δ' ἐπ' ὀλίγον ἐγκεκλιμένην σκέπαρνον ὀνομάζομεν, ὥσπερ [504] γε τὴν ἐπὶ πολὺ σιμήν. τὸ δὲ τῆς ἐπιδέσεως εἶδος ὃ καλοῦμεν ὀφθαλμὸν, ἐπ' ὀφθαλμοῦ παραλαμβάνομεν, ἤτοι προπεσεῖν κινδυνεύοντος ἢ κρατήματος ἕνεκα τῶν ἐπικειμέ-

est, tum res exterior circa quam ipsa versatur. Sic enim poterit et ipsum callum in ipsa comperire. Functiones autem articulationibus fiunt. Quare ipsas semper ac maxime in deligato laborante actiones obituras tuebitur. Si namque totum callum continens copula super figuratas potissimum partes in motionibus definiret, interdum quidem laxiores quam deceat, contra vero articulationem comprimentes fieri copulas, in quamcunque articulationem injectas necesse futurum est. Ceterum fasciarum spirae tres sunt simplices, una quidem orbicularis quae ambitu neutrum in latus deflectens affectam partem circumvolvit, in qua secundae et tertiae injectionis linteorum extrema per latitudinem sibi invicem incumbent neque excedentem neque deficientem. Quae vero spira paullulum transversim propendet, eam sceparnum fasciam nominamus, quemadmodum et quae multopere eam simam. Ea vero deligationis species est quam oculum vocamus, quam pro oculo assumimus, sive is procidere periclitetur, sive ea

Ed. Chart. XII. [504.]
νων αὐτῷ, τὸν δὲ ῥόμβον ἐπὶ κεφαλῆς, ἤτοι ῥαφὰς κεχαλασμένας βουλόμενοι συναγαγεῖν ἢ ἕλκους ἐκπεπταμένα χείλη, καί ποτε καὶ προστεῖλαι καὶ κολλῆσαι τὸ δέρμα μέχρι πλείονος ἀποσεσυρμένον. ἀνάλογον δὲ τοῖσδε καὶ ἡ τοῦ ἡμιῤῥομβίου γίνεται χρεία.

quae ipsi admoventur contineri postulent. Rhombum autem in capite admittimus, quum vel laxatas suturas aut diducta ulceris labra conjungere volumus, etiam interdum cutem amplius detractam contrahere et agglutinare desideramus. His denique consentaneum est semirhombi usus.

3 2044 012 567 194

